3ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

με διεθνή συμμετοχή

eTwinning

&

25 έως 27 Νοεμβρίου 2016

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Ξενοδοχείο ΑΣΤΗΡ Πάτρας, *Αγίου Ανδρέου 16*

Σάββατο 26/11 • ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΧΑΪΑΣ, *Μιχαλακοπούλου 59 (Συνεδρίαι γραφείου Πληροφορικής)*

Erasmus+

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ"

3ο Πανελλήνιο Συνέδριο eTwinning
με διεθνή συμμετοχή για τα συνεργατικά προγράμματα
στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

«Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας, της Επικοινωνίας και της ανοικτότητας στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα»

Πάτρα 25, 26, 27 Νοεμβρίου 2016

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

Επιμέλεια Έκδοσης
Τζιμόπουλος Νίκος
Άρης Λούβρης

ISBN 978-618-81706-2-9
ISSN 2529-2080

Πάτρα 2017
Υπό την Αιγίδα του ΥΠ.Π.Ε.Θ.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ:

Διοργάνωση

Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης **eTwinning**
Υπουργείο Παιδείας Έρευνας & Θρησκευμάτων
ΙΤΥΕ "Διόφαντος"
Περιφερειακή Διεύθυνση Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπαίδευσης Δυτ. Ελλάδας
Ελληνική Ένωση για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση e-Δίκτυο-ΤΠΕ-Ε
Οργανισμός Ανοιχτών Τεχνολογιών – ΕΕΛΛΑΚ

Συνδιοργανωτές

Διεύθυνση Δ/θμιας Εκπαίδευσης Νομού Αχαΐας
Διεύθυνση Π/θμιας Εκπαίδευσης Νομού Αχαΐας
ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Νομού Αχαΐας
ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Νομού Κυκλάδων

Συντονιστική Επιτροπή

Παρασκευάς Μιχάλης, ΙΤΥΕ “Διόφαντος", Υπ. ΕΥΥ eTwinning
Αγγελόπουλος Παναγιώτης, εκπαιδευτικός Δ.Ε., Αν Υπ. ΕΥΥ eTwinning
Τζιμόπουλος Νίκος, ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Κυκλάδων, ΕΥΥ eTwinning
Καπράλου Χρύσα, ΙΤΥΕ “Διόφαντος», ΕΥΥ eTwinning
Λούβρης Άρης, Π.Δ. Π. & Δ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Δυτικής Ελλάδας, ΕΥΥ eTwinning

---

Οργανωτική Επιτροπή

Γιαννόπουλος Κωνσταντίνος, ΙΤΥΕ "Διόφαντος"
Μπάστα Ειρήνη, ΙΤΥΕ "Διόφαντος"
Οικονόμου Λίλα, ΙΤΥΕ "Διόφαντος"
Πρέζα Αγγελική, ΙΤΥΕ "Διόφαντος"
Ξένος Θεόδωρος, ΙΤΥΕ "Διόφαντος"
Ιωσηφίδου Μαρία, ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Κυκλάδων
Αυγέρης Γεώργιος, ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ Κυκλάδων
Βάιος Παπαϊωάννου ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ Αχαΐας
Βασίλης Νταλούκας ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ Αχαΐας

Επιστημονική Επιτροπή

Αυγέρης Γιώργος
Βαγγελάτος Αριστείδης
Βασιόπουλος Σωκράτης
Βιντζηλαίος Νικόλαος
Γαϊτάνη Μαριάνα
Γεωργιάδου Μαρία
Γιαννόπουλος Κώστας
Γιούλη Ζήκα
Γκένιου Θεοδώρα
Γλέζου Κατερίνα
Δαγδιδέλης Βασίλης
Δημητρακοπούλου Αγγελική
Ζαγούρας Χαράλαμπος
Ζαράνης Νικόλαος
Ιωαννίδης Δημήτριος
Ιωσηφίδου Μαρία
Καλλιγιάνη Μαρίνα
Κάππας Κώστας
Καραλής Αθανάσιος
Καραμπίνης Τάσος
Καρατράντου Ανθή
Κλουβάτος Κώστας
Κολτσάκης Βαγγέλης
Κωτσάννης Ιωάννης
Μεγάλου Ελίνα
Μελίστα Αλεξάνδρα
Μιχαηλίδης Πέτρος
Μπάρκας Θεόδωρος
Μπελεσιώτης Βασίλης
Μπελόγια Εύη
Μπίτσης Χρήστος
Μπούσιου Θεόδωρος
Παναγιωτοπούλου Γιώτα
Παρασκευάς Απόστολος
Παπαδάκης Σπύρος
Παπαδημητρίου Αιμιλιανός - Νικόλαος
Προβελλέγιος Πέτρος
Ρετάλης Συμεών
Ρούμελης Νίκος
Σαχινίδης Κωνσταντίνος
Σιάχος Γιάννης
Σκάρκος Χρήστος
Σουβατζόγλου Βασίλειος
Σουργιαδάκη Μαρία
Τζωρτζακάκης Γεώργιος
Τουρλιδάκης Ιωάννης
Φατσέα Αδαμαντία

Αφίσα Συνεδρίου

Περιεχόμενα

1. *Μικροί ζωγράφοι εν δράσει.....16*
2. *eEs - An e-Euro school 23*
3. *Girls in ICT 2016 .....33*
4. *Greco-Romanian tourist guide.....42*
5. *"ΕΥΡΩΠΗ: ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ, ΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ, ΜΙΑ ΙΔΕΑ, ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ".....50*
6. *Η δημιουργία δικτυακού τόπου για τη Βυζαντινή Αθήνα στην υπηρεσία της συνεργατικής μάθησης.....57*
7. *Σχεδιάζοντας ένα επιτυχημένο eTwinning έργο με σωστή διάρθρωση του Twinspace.....68*
8. *«Υγιεινά τρόφιμα και… με τη βούλα» 75*
9. *«Μουσική Πινακοθήκη» 89*
10. *Μικροί επιστήμονες στο Νηπιαγωγείο.....100*
11. *Η διερευνητική μάθηση στα χνάρια του Ερατοσθένη: Από το πείραμα, στη φιλοξενία και τις δια ζώσης διασχολικές δράσεις 111*
12. *«Medienkoffer – Μια βαλίτσα γεμάτη δράσεις» 125*
13. *Young eTwinners' zone 136*
14. *Αξιοποίηση των ΤΠΕ στο ERASMUS+ πρόγραμμα: Το νερό και η μαγική του δύναμη.....148*
15. *eTwinning και συνεκπαίδευση μαθητών με αυτισμό. Διδακτικό σενάριο μέσα από τον έντεχνο συλλογισμό.....154*
16. *Building bridges of friendship. Η δημιουργία δυνατών αισθημάτων φιλίας μεταξύ των μαθητών μέσω της χρήσης και αξιοποίησης των δυνατοτήτων συνεργατικών εφαρμογών Web 2.0.....164*
17. *«ΕΝΑ ΥΔΑΤΙΝΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ, ΜΙΑ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ PROJECT ΚΑΙ ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ETWINNING» 175*
18. *The world of mushrooms 187*
19. *Παρουσίαση Προγράμματος eTwinning: «Ένας Ηρακλής ανάμεσά μας…»191*
20. *«Κάστρα και Οχυρά της Ευρώπης» 203*
21. *Το Wiki ως ένα εκπαιδευτικό εργαλείο σε προγράμματα eTwinning.....211*
22. *Διατροφική κρουαζιέρα με το καράβι του eTwinning 225*

23. Πολυχρωμία, πολιτισμός και η ειρήνη μέσα από το eTwinning. 234

24. Οι Βασικές Αξίες των Έργων eTwinning και η Μετασχηματιστική Δυναμική τους 245

25. "Where Plutarch meets Shakespeare: dress our "dream" your way".....257

26. Μόδα είναι… θα περάσει! 263

27. Η Ευρώπη αρωγός στην καταπολέμηση της ενδοσχολικής βίας.....273

28. Ενημέρωση και εξοικείωση μαθητών/τριών γενικών τάξεων σχετικά με τις αισθητηριακές αναπηρίες (τύφλωση και κώφωση).....286

29. REWind - Μια αναδρομή στο παρελθόν, μαθαίνοντας από την ιστορία μας. Ένα έργο eTwinning για το ρατσισμό (Racism), το περιβάλλον (Environment), τον πόλεμο (War) και την αλληλεπίδρασή τους. 294

30. Η επιλογή του WordPress ως η βέλτιστη πλατφόρμα για τους μη εξοικειωμένους χρήστες των web 2.0 εργαλείων για την διαχείριση δικτυακών τόπων στα πλαίσια Ευρωπαϊκών συνεργατικών προγραμμάτων και σχολικών συμπράξεων (eTwinning – Erasmus+).....304

31. Το πρόγραμμα Erasmus+ και η γραφειοκρατική διοίκηση: οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τις οργανωτικές δυσκολίες που συναντούν 317

32. Χρώματα κι αρώματα της ελληνικής γης: μία πρόταση διαθεματικής προσέγγισης της φύσης μέσα από ένα ελληνικό eTwinning πρόγραμμα.....325

33. Είμαστε όλοι εν δυνάμει πρόσφυγες 330

34. Δράσεις Etwinning-Παιχνιδομαγειρέματα 342

35. "Discovering The Art of Building in ten European countries".....352

36. Τα ωραιότερα παραδοσιακά έθιμα του κόσμου. Ένα ταξίδι eTwinning στις πέντε ηπείρους.....358

38. «Troy Today»: ένα πρόγραμμα eTwinning για τη διδασκαλία του αρχαίου δράματος.....385

39. Χρησιμοποιώντας ΤΠΕ για τη διδασκαλία οικονομικών εννοιών: Μια πρόταση για υλοποίηση στην τάξη καθώς και σε περιβάλλον eTwinning 393

40. Η σχολική ιστοσελίδα ως μέσο ανάπτυξης κοινοτήτων μάθησης.....403

41. eTwinning Project: "CLILing the Environment: To Know and Grow!" 413

42. «Ο Απόστολος στην Πυθωνία» 421

43. Παιδαγωγική αξιοποίηση της ψηφιακής πλατφόρμας (PCFL) στη διδασκαλία των ερευνητικών εργασιών 426

44. Διαστάσεις της 'πόλης' σ' ένα έργο eTwinning 437

45. Το σποράκι που ταξιδεύει: Ένα παράδειγμα δημιουργικής γραφής με την χρήση web2 εργαλείων.....450

46. «Το νερό και η μαγική του δύναμη»: Το βιβλίο και το λεξικό του ευρωπαϊκού μας προγράμματος.....461

47. Το Αειφόρο Σχολείο που Ονειρεύομαι, μέσα από το eTwinning.....472

48. Επίδραση έργου eTwinning στη βαθμολογία μαθητών Λυκείου-μία μελέτη περίπτωσης.....481

49. Creative box - Ο ρόλος και η συμβολή των web2.0 εργαλείων στην δημιουργικότητα των παιδιών της προσχολικής ηλικίας.....486

50. Δημιουργώ ιστοσελίδες στην πλατφόρμα Wikispaces.....496

51. «Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίσοι σε έναν πολύχρωμο κόσμο».....509

52. The Arty Party Team- Η Τέχνη της Συνεργασίας.....518

53. «Κόκκινη κλωστή δεμένη στην… Ευρώπη τυλιγμένη».....526

54. Εκπαιδευτικό υλικό για την Ακρόπολη βάσει της προτίμησης του μαθησιακού στιλ του μαθητή με την υποστήριξη του Moodle.....533

55. Οι Τ.Π.Ε. στηρίζουν τις δικές μας ιστορίες.....542

56. Εξ' αποστάσεως εκπαίδευση: «Διδάσκοντας στην τάξη με το Geogebra». 552

57. User name: children Password: rights.....560

58. Το Αειφόρο Σχολείο που Ονειρεύομαι, μέσα από το eTwinning.....574

59. "Eratosthenes 2016" στο Γυμνάσιο: ένα eTwinning έργο γίνεται εργαλείο διδασκαλίας Μαθηματικών, Φυσικής και Πληροφορικής Γυμνασίου και αποκαλύπτει το διαθεματικό χαρακτήρα του.....584

60. "Myriem and friends citizens of a better world": ευαισθητοποιώντας στις ανθρώπινες αξίες και στην ενεργή πολιτότητα μέσω ενός eTwinning έργου.....597

61. Shared treasures: Let's adopt and cherish our ancient theatres. Έργο etwinning στο πλαίσιο των Βιωματικών Δράσεων, της διδασκαλίας της τοπικής ιστορίας και της Αγγλικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο.....610

62. «Δείξε μου τον φίλο σου!».....621

63. 'ULYSSES still travels'. An eTwinning project.....631

64. Ευρωπαϊκό eTwinning Project "Follow our magic trails".....643

65. Playroom: Μάθηση και καλλιέργεια διαπολιτισμικής συνείδησης μέσα από το παιχνίδι.....656

66. Virtual and Augmented Reality: Some Magic in the classroom.....669

67. "Συνεργάζομαι, δημιουργώ, ιστορίες γράφω... με ένα κοινό σκοπό" 692

68. «Ο Φιδένιος σε Ψηφιακές Διαδρομές»: Όταν η ψηφιακή αφήγηση μετατρέπεται σε παιχνίδι 705

69. Νέοι από επτά ευρωπαϊκά κράτη δημιουργούν διαδικτυακό οδηγό για πέντε Μουσεία της πόλης τους: Πρόγραμμα Erasmus+ΚΑ2 – KULTURKIOSK (2014-2017) 714

70. Ζώντας στον τόπο μου με άλλους 723

71. Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στο πρόγραμμα Comenius «To read is to grow» ...731

72. Δημιουργία Εκπαιδευτικών Κοινοτήτων Μάθησης: Εργαστηριακή Δραστηριότητα με τη Βοήθεια Λογισμικών που Έχουν Νόημα.....741

73. Μεταγνωστικές διεργασίες των εκπαιδευτικών μετά την επιμόρφωση σε πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης. 754

74. Φύλο και Διαδίκτυο.....763

75. ERASMUS+ πρόγραμμα: Το νερό και η μαγική του δύναμη.....771

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Scientix: Πλατφόρμα, Εργαλεία και νέες δυνατότητες για την Εκπαίδευση STEM……780

«Οχήματα και μεταφορές του αύριο», με τη χρήση της γλώσσας προγραμματισμού Scratch και του ρομποτικού κιτ We Do 2.0…….821

Web We Want και eSafety Label δύο ισχυρά εργαλεία στη διάθεση του εκπαιδευτικού για το Διαδίκτυο που θέλουμε στα σχολεία με ψηφιακή ασφάλεια……835

Oracle Academy: Ευκαιρίες δωρεάν επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Πληροφορικής

Οι τεχνολογίες του μέλλοντος και πως μπορούμε να προετοιμάσουμε τα παιδιά μας για αυτές

Η δράση eTwinning

Το eTwinning Γενικά

Το eTwinning – *Η Κοινότητα για τα σχολεία της Ευρώπης* – είναι μια σφύζουσα κοινότητα εκπαιδευτικών από όλη την Ευρώπη, όπου τα μέλη της μπορούν να συμμετάσχουν σε πολλές δραστηριότητες, από συζητήσεις με συναδέλφους μέχρι την υλοποίηση συνεργατικών έργων, ενώ παράλληλα έχουν την ευκαιρία να πάρουν μέρος σε **ποικίλες ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης τόσο μέσω διαδικτύου όσο και διά ζώσης**.

Σήμερα το eTwinning είναι ίσως το μεγαλύτερο δίκτυο εκπαιδευτικών στην ιστορία της εκπαίδευσης. Περισσότερα από 400.000 άτομα σε 167.000 σχολεία έχουν εγγραφεί σε αυτό.

Το eTwinning αποτελεί το μοναδικό εργαλείο για εξεύρεση συνεργατών για όλα τα Erasmus+ έργα και είναι μια πολύ ισχυρή πλατφόρμα συνεργασίας μεταξύ των σχολείων, υποστηρίζοντας όλων των ειδών προγραμμάτων σχολικής συνεργασίας και κινητικότητας.

Το eTwinning εφαρμόζεται σε **38 Κράτη Μέλη** της Ευρωπαϊκής Ένωσης και **έξι χώρες** που γειτονεύουν με την Ευρώπη – *την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, τη Γεωργία, τη Μολδαβία* και *την Ουκρανία*, που είναι μέλη της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης και την *Τυνησία*. (eTwinning Plus).

Το eTwinning "ρίχνει μια γέφυρα" προς την Ευρώπη και βοηθάει τους μαθητές να αποκτήσουν καλύτερα εφόδια για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της πραγματικής ζωής.

Το eTwinning, διαμορφώνει **νέες πολιτιστικές νόρμες**, πιο ανοιχτές στην αλλαγή, την καινοτομία και τη διαφορετικότητα, διαπερνάει σχολεία και το σύνολο της τοπικής κοινότητας, όπως και όλα τα κοινωνικά επίπεδα, με τον δυναμισμό ενός δικτύου εκπαιδευτικών που δεν ταξιδεύουν σε φυσικό χώρο για να συναντήσουν τους εταίρους τους, αλλά χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ για να βρίσκονται σε επαφή καθημερινά. Εκατομμύρια μαθητές υπό την καθοδήγηση εκατοντάδων χιλιάδων εκπαιδευτικών έχουν συμμετάσχει σε eTwinning έργα, διαμορφώνοντας πλέον μια ολόκληρη Γενιά, τη **Γενιά του eTwinning**, ένα είδος **"Γενιάς Erasmus 2.0",** όπου η κινητικότητα αντικαταστάθηκε από την "εικονική κινητικότητα" και οι μαθητές είχαν την εμπειρία του να είναι Ευρωπαίοι χωρίς να φύγουν από τη χώρα τους. Μια γενιά νέων ανθρώπων που μοιράζονται την **ίδια αντίληψη** σχετικά με κοινούς στόχους: τη **βελτίωση της εκπαίδευσης**, το αίσθημα του **ανήκειν σε μια *κοινότητα*** και, τελικά, το να είναι **κομμάτι της ίδιας, ενωμένης Ευρώπης**. Υπενθυμίζουν στους εκπαιδευτικούς τους ότι μπορούν να υπερβούν τον περιορισμένο ορίζοντα των τοίχων του σχολείου και έτσι τελικά αναπτύσσονται ως άτομα.

Η γενιά του eTwinning πιστεύει σε αξίες όπως τη **πολιτισμική συνείδηση** και **ανοχή**, που αποτελούν πυλώνες στον ορισμό της πολυεθνικής και πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Οι μαθητές που συμμετείχαν στο eTwinning:

- έμαθαν να μιλούν και μια **άλλη γλώσσα** πέραν της δικής τους

- συνειδητοποίησαν τη σημασία του να ακούν και να κατανοούν την **οπτική γωνία** των άλλων
- Θεωρούν τους εαυτούς τους **φορείς αλλαγής** και ο ρόλος τους ως **ηγέτες της καινοτομίας** απορρέει πιθανώς από τη δουλειά που έκαναν στο πλαίσιο των εργασιών του eTwinning.
- Μέσω της ανταλλαγής εμπειριών κατά τη συνεργασία τους για την εκπόνηση έργων eTwinning, έμαθαν να εκτιμούν την **ποικιλότητα** και τον **πλούτο του Ευρωπαϊκού πολιτισμού**. Νιώθουν ότι αυτό τους έχει κάνει πιο ανοιχτόμυαλους και ευπροσάρμοστους σε ποικίλα περιβάλλοντα. Επίσης, προσέδωσε νέο ενδιαφέρον και απόλαυση στη μάθηση.

Από την πλευρά τους, οι εκπαιδευτικοί μετέβαλαν τον τρόπο διδασκαλίας τους, αλλά και τη σχέση με τους μαθητές τους, καθώς έγιναν περισσότερο **μέντορες** και **συντονιστές** παρά αναμεταδότες της γνώσης, ένας ρόλος που θεωρείται παρωχημένος στην παιδαγωγική επιστήμη του 21ου αιώνα.

Οι ΤΠΕ δεν θεωρούνται στόχος από τους εκπαιδευτικούς του eTwinning αλλά περισσότερο το **μέσο** για τη δημιουργία πιο ουσιωδών και ενδιαφερόντων μαθημάτων, υπερβαίνοντας τους περιορισμούς που θέτει η τάξη και το αναλυτικό πρόγραμμα.

Το eTwinning στην Ελλάδα

Το eTwinning στην Ελλάδα, αποτελεί το **πιο δημοφιλές πρόγραμμα** για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές τους. Η Ελληνική Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης στην προσπάθεια της να παρέχει συνεχή παιδαγωγική και τεχνική υποστήριξη στους Έλληνες εκπαιδευτικούς οργανώνει:

- **Διαδικτυακά μαθήματα** και τηλεκπαιδεύσεις
- Δια **ζώσης σεμινάρια** με τη συμβολή και των Πρεσβευτών της δράσης, ενός εθελοντικού σώματος εκπαιδευτικών που γνωρίζουν καλά το έργο και έχουν επιμορφωθεί από εμάς.
- **Σεμινάρια εξεύρεσης συνεργατών** με συμμετοχή και εκπαιδευτικών από το εξωτερικό.
- **Εθνικό Συνέδριο eTwinning**.
- **Σεμινάρια Επαγγελματικής Ανάπτυξης** σε συνεργασία με την Κεντρική Υπηρεσία
- **Συγγραφή παιδαγωγικών οδηγών** με παρουσίαση καλών πρακτικών, ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών κ.ά.
- **Μαθήματα** για τη χρήση ψηφιακών εργαλείων
- **Διάχυση** της δράσης σε συνέδρια και μέσα κοινωνικής δικτύωσης
- **Καμπάνιες και διαγωνισμούς**

Το eTwinning στην Ελλάδα - Καινοτομία – Διακρίσεις

Σήμερα το eTwinning είναι το **μεγαλύτερο δίκτυο εκπαιδευτικών** στην ιστορία της εκπαίδευσης.

Στη χώρα μας είναι εγγεγραμμένα και συμμετέχουν:

- **10.100+** ελληνικά σχολεία

- **18.500+** έλληνες εκπαιδευτικοί
- **9.164 συνεργασίες** από ελληνικά σχολεία.
- Κάθε χρόνο έργα (συνεργασίες) ελληνικών σχολείων βραβεύονται με **Πανευρωπαϊκό βραβείο eTwinning**.
- Η χώρα μας μέσω του eTwinning προβάλλεται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο με τον πιο αξιόλογο τρόπο, έχοντας κατακτήσει πολλές και σημαντικές διακρίσεις.

Η δράση είναι **άκρως επιτυχημένη** στη χώρα μας, καθώς έχουμε **18.500** εγγεγραμμένους εκπαιδευτικούς, δηλαδή το **12%** των **Ελλήνων εκπαιδευτικών** και το **55%** περίπου των **Ελληνικών σχολείων** (10.100+ εγγεγραμμένα). Το ποσοστό αυτό είναι κατά πολύ ανώτερο κάθε άλλης ευρωπαϊκής χώρας.

Παράλληλα έχουμε συνεργασία με το πρόγραμμα **eSafety Label**, μια υπηρεσία πιστοποίησης και υποστήριξης για την **Ασφάλεια στο Διαδίκτυο** σε σχολεία της Ευρώπης.

Η Ελληνική ΕΥΥ

Η Ελληνική Υπηρεσία Υποστήριξης της δράσης eTwinning λειτουργεί με τη συνεργασία του **Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων** και του **Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων** «Διόφαντος» (Ι.Τ.Υ.Ε.).

- Ιστότοπος: http://www.etwinning.gr
- Email: etwinning@sch.gr

Το προσωπικό της ΕΥΥ είναι εξοικειωμένο με την εκπαιδευτική κατάσταση στην Ελλάδα και μπορεί να σας στηρίξει και να σας βοηθήσει ώστε να φέρετε σε πέρας επιτυχώς ένα έργο eTwinning. Σε εθνικό επίπεδο, η Ελληνική ΕΥΥ συνεργάζεται με ένα **σώμα εθελοντών εκπαιδευτικών** (**πρεσβευτών**) της δράσης, το οποίο αποτελείται από εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και έχει ως στόχο την ενημέρωση της εκπαιδευτικής κοινότητας για τη δράση, με τη διοργάνωση ενημερωτικών ημερίδων-συνεδριών εργασίας, online μαθημάτων κ.α.

Η δράση κατά καιρούς διοργανώνει διάφορες καμπάνιες για να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σε επίκαιρα θέματα. Φέτος, μια συναρπαστική σχολική χρονιά έχει ήδη ξεκινήσει για το eTwinning, μια χρονιά κατά την οποία η **ψηφιακή πολιτειότητα** είναι το θέμα διάφορων δραστηριοτήτων που θα πραγματοποιηθούν στον κόσμο του eTwinning: εργαστήρια και συνέδρια, δημοσιεύσεις, εκστρατείες ενημέρωσης, εξειδικευμένα άρθρα στη διαδικτυακή πύλη και άλλα πολλά.

«Digital Citizenship - Ψηφιακή Ιθαγένεια: Πως η δράση eTwinning συντελεί στη διάπλαση της επόμενης γενιάς ενεργών και ψηφιακά εγγράμματων πολιτών»

Η ψηφιακή πολιτειότητα αφορά όλους όσους χρησιμοποιούν τακτικά το διαδίκτυο και τις τεχνολογίες πληροφορικής. Στους κρίσιμους τομείς συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: **ψηφιακός γραμματισμός**, **ψηφιακά και πνευματικά δικαιώματα**

και υποχρεώσεις, **ψηφιακή ασφάλεια** και **προστασία δεδομένων**, **ψηφιακή νομοθεσία** και δεοντολογία, **ψηφιακή προσβασιμότητα** και **ψηφιακή επικοινωνία**. Καθώς όλο και περισσότερα ψηφιακά εργαλεία ενσωματώνονται αδιάκοπα, όπως όλα δείχνουν, στην καθημερινή ζωή, η αγωγή στην ψηφιακή πολιτειότητα προϋποθέτει την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση έτσι ώστε η χρήση των ψηφιακών εργαλείων να γίνεται με τρόπο υπεύθυνο, που ενδυναμώνει το άτομο.

Όπως και η Ευρωπαϊκή πολιτειότητα ή η ενεργός πολιτειότητα, η ψηφιακή πολιτειότητα ταυτίζει τη συμμετοχή και την υπευθυνότητα με την ευκαιρία να συμβάλει το άτομο στη δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου.

Η ψηφιακή πολιτειότητα είναι μια έννοια που υιοθετείται όλο και περισσότερο στην τάξη τόσο με παθητικό όσο και ενεργητικό τρόπο, είτε μέσω της εκπαίδευσης είτε μέσω της ασφάλειας.

- **Γενιά eTwinning:** εκατομμύρια μαθητές μέσω εκπόνησης συνεργατικών έργων εκπαιδεύονται καθημερινά στην υπεύθυνη χρήση ΤΠΕ.

- Μια γενιά νέων ανθρώπων που μοιράζονται την **ίδια αντίληψη** σχετικά με κοινούς στόχους: τη **βελτίωση της εκπαίδευσης**, το αίσθημα του **ανήκειν σε μια *κοινότητα*** και να είναι **κομμάτι της ίδιας, ενωμένης Ευρώπης**.

- Οι ΤΠΕ δεν θεωρούνται στόχος από τους εκπαιδευτικούς του eTwinning, αλλά ως το **μέσο** για τη δημιουργία πιο ουσιωδών και ενδιαφερόντων μαθημάτων, υπερβαίνοντας τους περιορισμούς που θέτει η τάξη και το αναλυτικό πρόγραμμα.

- Σχολική χρονιά **ψηφιακής ιθαγένειας:** εργαστήρια και συνέδρια, δημοσιεύσεις, εκστρατείες ενημέρωσης, εξειδικευμένα άρθρα στη διαδικτυακή πύλη, διαγωνισμό συνεργατικά έργα επικεντρωμένα στο digital citizenship **#eTwCitizen16**

Το eTwinning στο μέλλον

Πρόσφατα πραγματοποιήθηκε μια μελέτη σε Ευρωπαϊκό επίπεδο αναφορικά με την επίδραση του eTwinning στις πρακτικές, τις δεξιότητες και τις ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών.

Ένα από τα πιο θετικά ευρήματα της μελέτης είναι ότι το **84%** των εκπαιδευτικών συμφωνούν ότι το eTwinning έχει μεγάλο ή μέτριο αντίκτυπο στη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών. Ένα ακόμα ενθαρρυντικό εύρημα είναι ότι το **77%** των εκπαιδευτικών πιστεύουν ότι το eTwinning επιδρά σημαντικά ή μέτρια στην οικοδόμηση ενός αισθήματος Ευρωπαϊκής ιθαγένειας στο πλαίσιο του σχολείου.

Ένα από τα ευρήματα που προέκυψαν στη διάρκεια μιας διασταυρούμενης ανάλυσης των δεδομένων σχετικά με την επίδραση στο σχολείο, είναι ότι το eTwinning επηρεάζει σημαντικά περισσότερο **τα "καινοτόμα σχολεία"**- σχολεία που συμμετέχουν σε διεθνή προγράμματα, εφαρμόζουν καινοτόμες πρακτικές και προάγουν τη συνεργασία και την αυτοαξιολόγηση μεταξύ εκπαιδευτικών. Αυτή είναι

μια καλή πρακτική που το eTwinning θα ήθελε να αγκαλιάσουν όλα τα σχολεία, ανεξάρτητα από τον βαθμό καινοτομίας τους.

Πράγματι, η τρέχουσα στρατηγική του eTwinning είναι να πάει πιο πέρα από την προσέλκυση μεμονωμένων εκπαιδευτικών στο eTwinning και να πραγματοποιεί την εγγραφή **ολόκληρων "σχολείων eTwinning**", με συμμετοχή σε κάθε επίπεδο της σχολικής κοινότητας.

- Στην ατζέντα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης, το eTwinning επισημάνθηκε ως ένα από τα **βασικά εργαλεία** για την προώθηση της **συμπεριλη-πτικής εκπαίδευσης** (ίσες ευκαιρίες και τη δίκαιη μεταχείριση όλων των ανθρώπων στην εκπαίδευση) και των **κοινών αξιών**.

- Η άμεση επικοινωνία των ανθρώπων είναι κρίσιμης σημασίας για την ανάπτυξη του **αμοιβαίου σεβασμού** και της **διαπολιτισμικής κατανόησης**.

- Οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να επισημαίνουν πρώιμα σημάδια ριζοσπαστικοποίησης των μαθητών και να βοηθήσουν στην καταπολέμησή τους.

- Τα έργα eTwinning επιτρέπουν σε εκπαιδευτικούς και μαθητές που έρχονται αντιμέτωποι με παρόμοιες προκλήσεις να ανταλλάσσουν εμπειρίες και να μαθαίνουν από τους άλλους.

Μιχάλης Παρασκευάς,
Επικ. Καθηγητής,
Υπεύθυνος ΕΥΥ eTwinning,
ΙΤΥΕ Διόφαντος

1. Μικροί ζωγράφοι εν δράσει.

Μπάμπουρα Άννα
49ο Νηπιαγωγείο Αθηνών, M.Ed. ΘΕΠΑΕΕ-Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση
anna.baboura@gmail.com

Παπαδοπούλου Ελένη
8ο Νηπιαγωγείο Γαλατσίου, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΦΠΨ, Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση της Εκπαίδευσης
emlenage@gmail.com

Περίληψη
Το παρόν διδακτικό σενάριο αποτελεί μία εφαρμοσμένη πρόταση για την αισθητική αγωγή παιδιών προσχολικής ηλικίας. Απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς προσχολικής ηλικίας που διδάσκουν σε Νηπιαγωγεία. Μπορεί να εφαρμοσθεί στα πλαίσια του Αναλυτικού Προγράμματος ή/και στα πλαίσια ενός καινοτόμου προγράμματος πολιτιστικών θεμάτων, με διαθεματικές δραστηριότητες αξιοποιώντας τις ψηφιακές τεχνολογίες. Το διδακτικό σενάριο είναι εμπλουτισμένο με το απαραίτητο θεωρητικό πλαίσιο. Παράλληλα, μέσα από την πρόταση διδασκαλίας που θα παρουσιαστεί ακολούθως, οι στόχοι που είχαν τεθεί ήταν να κατανοήσουν τα παιδιά την αξία της ομαδικής εργασίας και της από κοινού ανακάλυψης αξιοποιώντας τα έργα τέχνης μέσω του Έντεχνου Συλλογισμού και της Ορατής Σκέψης, με εργαλείο τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε. .

Λέξεις - Κλειδιά: *Νηπιαγωγείο, Έντεχνος Συλλογισμός, Ορατή Σκέψη*

Θεωρητικό Πλαίσιο
Η αξιοποίηση του Έντεχνου Συλλογισμού (artful thinking) και της Ορατής Σκέψης (visible thinking) στο νηπιαγωγείο αποτελεί μια σύγχρονη τάση που ξεκίνησε από το Πανεπιστήμιο Harvard και την ομάδα Project Zero. Πρόκειται για μια συνεργατική – διερευνητική πρακτική και ταυτόχρονα δημιουργική βιωματική τεχνική. Ο Έντεχνος Συλλογισμός και η Ορατή Σκέψη, ως πρακτικές αναπτύχθηκαν από το Harvard το 2004 από την παιδαγωγική ομάδα του πανεπιστημίου Project Zero. (Project Zero). Σκοπός είναι η δημιουργία ισχυρών συνδέσεων ανάμεσα στα έργα τέχνης και η αξιοποίηση της τέχνης ως κινητήριο μοχλό για την ανάπτυξη στοχαστικών διαθέσεων των μαθητών και η καλλιέργεια της συναισθηματικής νοημοσύνης. Μέσα από την υλοποίηση διαθεματικών δραστηριοτήτων θα επέλθει γνωριμία με τη ζωή των ζωγράφων και των βασικών γνωρισμάτων της τεχνικής τους. Δημιουργία ιστοριών με την αξιοποίηση πινάκων, αξιοποιώντας συμβατικά αλλά και ψηφιακά μέσα. Η ελληνική κοινωνία, όπως όλες οι κοινωνίες, εξελίσσεται διαρκώς. Για το λόγο αυτό η εκπαίδευση και η αγωγή που παρέχονται στις νέες γενιές, οφείλουν να είναι ανάλογες των αλλαγών που δημιουργούνται ώστε τα παιδιά όταν θα βγουν στην κοινωνία, να είναι ανεξάρτητες προσωπικότητες και να μπορούν να αντιμετωπίζουν τις νέες καταστάσεις με ευελιξία και επιτυχία. Τα τελευταία χρόνια, η ανάπτυξη των Νέων Τεχνολογιών έχει εισαχθεί σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και η εξέλιξη, λοιπόν, της εκπαίδευσης οφείλει να συμβαδίζει με την εξέλιξη της κοινωνίας, δεν γίνεται να αγνοήσει αυτές τις τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις διότι θα είχε ως μόνο αποτέλεσμα να αποκοπεί από αυτήν. Η ενσωμάτωση των Νέων Τεχνολογιών θεωρείται πλέον επίκαιρο ζήτημα της εκπαιδευτικής πολιτικής.

(Βουλτσίου, 2007). Η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση, αποτελεί ένα παιδαγωγικό αλλά και κοινωνικοπολιτιστικό ζήτημα με επιδράσεις στην εκπαίδευση, αλλά και σε πτυχές της κοινωνίας. Ο τεχνολογικός αλφαβητισμός που θα δεχθούν οι νέοι στην εκπαίδευση, θα τους βοηθήσει να στηρίξουν την κοινωνία του μέλλοντος. (Ζαράνης & Οικονομίδης,2009). Η εφαρμογή των Ψηφιακών Τεχνολογιών στη διδασκαλία, τόσο στην Πρωτοβάθμια όσο και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, οφείλει να υλοποιείται οργανωμένα και αποτελεσματικά. Ένας τέτοιος τρόπος οργάνωσης αποτελεί η εφαρμογή διδακτικών σεναρίων. Αξίζει να σημειωθεί πως η αξιοποίηση της τεχνολογίας, δεν αφορά μόνο το μάθημα της πληροφορικής, αλλά και των υπολοίπων. Η προσέγγιση των γνωστικών αντικειμένων μέσα από την αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών και την εφαρμογή των διδακτικών σεναρίων, στηρίζεται κυρίως στη θεωρία οικοδόμησης της γνώσης (Vygotsky) και παράλληλα προωθείται η ανακαλυπτική μάθηση (Bruner). Παρ' όλα αυτά, οι όποιες δραστηριότητες (ή/και τα φύλλα εργασίας), οφείλουν να συμβαδίζουν με τις παιδαγωγικές αρχές και τις διδακτικές μεθόδους που έχουν αρχικά επιλεγεί (Τζίμας, 2009). Πριν προχωρήσουμε στην ανάλυση του διδακτικού σεναρίου, μπορεί εύκολα να δημιουργηθεί το ερώτημα, γιατί να εμπλέξουμε τις Νέες Τεχνολογίες στην εκπαίδευση; Τι θα προσφέρει στους μαθητές; Η χρήση τους θα παρέχει κάτι επιπρόσθετα; Αν η απάντηση στα ερωτήματα αυτά, είναι θετική, τότε αξίζει να ενταχθούν οι Νέες Τεχνολογίες στην εκπαιδευτική διαδικασία, θα πρέπει όμως, να συνοδεύεται από ένα πλάνο, όπου θα ενισχύει την άποψη αυτή. Μέσα από τη διαδικασία αυτή, ο εκπαιδευτικός, θα αξιοποιήσει την πρόσθετη παιδαγωγική αξία της τεχνολογίας, ώστε με τη χρήση των πολύ-αναπαραστασιακών εργαλείων, ο μαθητής να μπορέσει να αποκτήσει νέες εμπειρίες έκφρασης, προσέγγισης και διαχείρισης της νέας πληροφορίας, να δρα μέσα σε ομάδες, να εξασκείται και να δημιουργεί. Παρ' όλα αυτά, έχει παρατηρηθεί, πως η πρόσθετη παιδαγωγική αξία της εφαρμογής και αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών στη διδακτική πράξη, δεν είναι ευρέως διαδεδομένη. Μέσα από την αξιοποίησή τους, αναπτύσσονται διερευνητικές δραστηριότητες, με έμφαση τόσο στη γνωστική πλευρά, όσο και την κοινωνική και τη συνεργατική πλευρά που προσφέρουν τα ψηφιακά εργαλεία. Επιπλέον, υπάρχει δυνατότητα για μεγαλύτερη ποικιλία δραστηριοτήτων, ανάμεσα στη διδασκαλία με την αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών και στη παραδοσιακή διδασκαλία. Τέλος, ενισχύεται η δημιουργικότητα των μαθητών και αναπτύσσεται η ελεύθερη σκέψη των παιδιών. (Κυνηγός, 2006). Η πρόσθετη παιδαγωγική αξία χρήσης των Τ.Π.Ε. έγκειται στο γεγονός ότι η γνώση είναι εκτενής και πολυδιάστατη, άρα έτσι πρέπει να είναι και ο τρόπος που την προσεγγίζουμε κάθε φορά. Οι μαθητευόμενοι επίσης είναι διαφορετικοί ο ένας από τον άλλο και αυτή τους η διαφορετικότητα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη. Η μάθηση μπορεί να είναι και εύκολη και φυσική, αρκεί το φυσικό και το πολιτιστικό περιβάλλον να είναι έτσι σχεδιασμένα, ώστε οι μαθητές να μπορούν να έχουν τον έλεγχο της μάθησής τους και αυτό μπορεί ευκολότερα να συμβεί με την αξιοποίηση του Η/Υ ως νοητικού ή γνωστικού εργαλείου (DiSessa, A. Hoyles, S. Noss, R. Edwards, L., 1995). Με άλλα λόγια, η προς απόκτηση γνώση δεν είναι επιθυμητό να είναι τυποποιημένη αλλά ο σκοπός είναι να δημιουργηθούν οι δεσμοί των εμπειρικών γνώσεων των μαθητών με τις επιστημονικές αλήθειες κι ως εκ τούτου άλλοτε να εξαλειφτούν παρερμηνείες κι άλλοτε να δομηθούν πάνω σε αυτές περαιτέρω προεκτάσεις και εξηγήσεις. Επιπρόσθετα, η προστιθέμενη αξία από την υλοποίηση του διαθεματικού σχεδίου εργασίας είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες να εργαστούν σε ομάδες με συνεργατικό πνεύμα ασκώντας κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες και να αξιοποιήσουν τις γνώσεις, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντά τους, να «μάθουν πώς να μαθαίνουν», να δημιουργήσουν και να

αυτονομηθούν (Χρυσαφίδης, 1996). Τέλος, οφείλουμε να αναφερθούμε στην αισθητική αγωγή και την αξιοποίησή της στη διδακτική πράξη στην προσχολική αγωγή. Η διδασκαλία που αξιοποιεί συστηματικά την τέχνη για την κατάκτηση της μάθησης και την κατανόηση της γνώσης αποτελεί βασική αρχή του προγράμματος Project Zero του πανεπιστημίου Harvard. Σκοπός του Έντεχνου Συλλογισμού (Artful Thinking), είναι να υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιούν συστηματικά μουσικά και εικαστικά έργα τέχνης, ώστε να ενισχύσουν και να προωθήσουν την κριτική σκέψη των μαθητών, παρέχοντας μια διαφορετική μορφή μάθησης. (Χουλιαρά, κ.ά, 2013). Το ερώτημα που ενδέχεται να ανακύψει είναι για ποιο λόγο μας αφορά η τέχνη και πώς μπορεί να συνδυασθεί η τέχνη και τα ψηφιακά εργαλεία. Ο λόγος είναι απλός και θα αναλυθεί ακολούθως, αφού πρώτα γίνει μια μικρή αναφορά σχετικά με την τέχνη και την αισθητική αγωγή στο νηπιαγωγείο. Η αισθητική εισήχθη για πρώτη φορά ως όρος στη φιλοσοφία από τον Γερμανό φιλόσοφο Baumgarten, τον 18ο αιώνα. Σύμφωνα με το φιλόσοφο, η αισθητική σχετιζόταν με τη μελέτη της γνώσης μέσω τω αισθήσεων. Σήμερα, η αντίληψη αυτή έχει αλλάξει, και ως αισθητική, λογίζουμε κάθε δραστηριότητα που έχει ως αντικείμενο το ωραίο (κάλλος) και την τέχνη που το αποκαλύπτει. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, πως αισθητική και τέχνη συνυπάρχουν. Μέσω της αισθητικής, το άτομο μπορεί να καλλιεργηθεί (ψυχικά και πνευματικά) και παράλληλα μαθαίνει να παρατηρεί, να ερμηνεύει και να αναγνωρίζει. (Κόφφας, 1993). Σύμφωνα με ερευνητές, τα εικαστικά στο νηπιαγωγείο δεν πρέπει να περιλαμβάνουν μόνο δραστηριότητες παραγωγής σχεδίων αλλά παράλληλα να αναγνωρίζουν και να αντιλαμβάνονται τις σχέσεις ανάμεσα στα αντικείμενα καθώς και να αναγνωρίζουν συμβολικά συστήματα. (Βροχαρίδου & Σωτηράκη, 2010). Με τις κατάλληλες δραστηριότητες, τα νήπια αναγνωρίζουν την ομορφιά στην τέχνη και αναπτύσσουν ενδιαφέρον για την καλλιτεχνική δημιουργία. (Σαββαίδου – Καμπουροπούλου, Σταμάτης, Κόνσολας, 2011). Μέσα λοιπόν από την αξιοποίηση της αισθητικής αγωγής στην προσχολική εκπαίδευση, τα νήπια εκφράζονται αισθητικά, έρχονται σε επαφή με την τέχνη, αλλά εξελίσσονται και σε δημιουργικά άτομα και αναπτύσσονται νοητικά, σωματικά και ηθικοκοινωνικά. (Κόφφας, 1993). Με την αξιοποίηση των εφαρμογών των Νέων Τεχνολογιών τα νήπια θα μπορέσουν να αναπτυχθούν στον τομέα της αισθητικής αγωγής, διευρύνοντας παράλληλα τη δημιουργικότητά τους και την εικαστική (στην προκειμένη περίπτωση) τους έκφραση. (Μάνεσης, 2009).

Στοιχεία Εφαρμογής (Βαθμίδα Εκπαίδευσης, Τάξη/εις, Διάρκεια εφαρμογής)
Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, Νηπιαγωγείο

Διάρκεια: 7 μήνες

Στόχοι - Επιδιώξεις
Η ενίσχυση της συνεργασίας, της αλληλεπίδρασης και της επικοινωνίας ανάμεσα στα παιδιά, αναπτύσσοντας παράλληλα την ικανότητα να κάνουν σωστές επιλογές να υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις, αλληλεπιδρώντας με ομάδες νηπίων σχολείων τοπικών και ενδεχομένως από άλλες χώρες της Ευρώπης.
Η προσέγγιση των νέων τεχνολογιών ως «πολυεργαλείων» που μας προσφέρουν πολλές δυνατότητες για μάθηση και έκφραση, με αποτέλεσμα την πρόσβαση σε ποικίλες μορφές της γνώσης. Οι τεχνολογίες αποτελούν μέσο έκφρασης, επικοινωνίας, ανακάλυψης και δημιουργίας.
Επαφή με την τέχνη με την αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Να απολαύσουν την εμπλοκή τους στις εικαστικές δραστηριότητες
Να έρθουν σε επαφή με έργα μεγάλων ζωγράφων και να εκτιμούν την αξία της τέχνης ως μέσο έκφρασης.
Να αναπτύξουν την παρατηρητικότητά τους.

Σύνδεση με τα πεδία του Αναλυτικού Προγράμματος
Όλα τα γνωστικά αντικείμενα (συμβατό με ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ).

Μεθοδολογία
Πολυαισθητηριακή προσέγγιση της γνώσης με την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών. Στήριξη στη θεωρία πολλαπλής νοημοσύνης του Gardner, στον εποικοδομισμό (γνωστικός – Piaget, κοινωνικός – Vygotsky). Αξιοποίηση των ρουτινών της Ορατής Σκέψης και του Έντεχνου Συλλογισμού, όπως αυτές έχουν οριοθετηθεί από την ομάδα Project Zero του Πανεπιστημίου Harvard.

Αναλυτική παρουσίαση δραστηριοτήτων
Εισαγωγή σε δεξιότητες ΤΠΕ – Γνωριμία με κατάλληλα λογισμικά
Τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με λογισμικά κατάλληλα για την ηλικία τους, όπως το Kidspiration, το comic strip creator και το jigsaw puzzle. Τα νήπια έμαθαν να χειρίζονται τα λογισμικά για να αποτυπώνουν τις σκέψεις τους μέσα από την εννοιολογική χαρτογράφηση, τη δημιουργία ιστοριών (χρησιμοποιώντας ζωγραφιές των νηπίων οι οποίες έγιναν πρώτα με συμβατικά μέσα και αξιοποιήθηκαν μπαλόνια λόγου και σκέψης) και δημιουργία παζλ με πίνακες ανάλογα με τη θεματική που επεξεργάζονταν και τα δύο νηπιαγωγεία παράλληλα.

Εισαγωγή στην Τέχνη
Γνωριμία με τη ζωή μεγάλων ζωγράφων, μέσα από βιβλία, όπως: «Το νυσταγμένο φεγγάρι» (πίνακες Paul Klee), «Ο ακροβάτης του ονείρου» (πίνακες Chagall), «Το καπέλο του καλλιτέχνη Βαν Γκονγκ» και «Το θαλάσσιο τσίρκο» (πίνακες Juan Miro). Βιβλία της Φ. Δενδρινού. Δραστηριότητες εμπλοκής των νηπίων με έργα τέχνης και προώθησης της έκφρασης και ανάπτυξης της σκέψης τους. Κυρίως ανάπτυξη του λόγου, αλλά και της αισθητικής έκφρασης, κατανόηση εννοιών του χώρου και του προσανατολισμού, της χρονικής ακολουθίας (αρχή – μέση – τέλος, τότε και τώρα, πριν – τώρα – μετά), αλλά και εμπλοκή και αναγνώριση της αξίας της τεχνολογίας.

Θεματολογία δραστηριοτήτων
Πίνακες αναφορικά με τη θεματολογία που διαπραγματεύονταν οι ομάδες στην τάξη και ανάλογα με την εποχή όπως φθινόπωρο, ελιά, στάρι και Δήμητρα, χειμώνας (Τσαρούχης), Χριστούγεννα(Λύτρας ,κ.α), Απόκριες, Ανοιξη, 25^{η} Μαρτίου, Ειρήνη , Πάσχα(Ο Γκρέκο μέσα από τα μάτια των παιδιών , Μάϊος, καλοκαίρι κ.α). Πίνακες σχετικοί με το περιβάλλον (συμπλήρωση και ένωση καινοτόμων προγραμμάτων Project Zero of Harvard – Έντεχνος συλλογισμός και Ορατή σκέψη με το περιβαλλοντικό πρόγραμμα: «Επανασυνδέοντας με τα παιδιά με τη φύση – Μεθοδολογία ΘΕΡΦΥΣ). Μιλώντας για το περιβάλλον αναφερθήκαμε στο δάσος (σημασία και αξία του), είδαμε πίνακες σχετικούς και φτιάξαμε ιστορίες γνωστών παραμυθιών του δάσους, αφού πρώτα είχε γίνει η κατάλληλη επεξεργασία μέσω ρουτινών. Δημιουργία πρωτότυπων ιστοριών με πίνακες με θέμα τη φύση. Παράλληλα, αναλύσαμε πίνακα του Βαν Γκονγκ "Η κοπέλα με τα άσπρα" και στη συνέχεια βρήκαμε στο διαδίκτυο και άλλους πίνακες αλλά και φωτογραφίες σχετικές με το δάσος και φτιάξαμε ατομικές, μικρές φωτογραφίες. Ομαδική επεξεργασία

πίνακα του Θεόφιλου και δημιουργία ιστοριών με θέμα την ελιά. Εικαστικά και γλωσσικά παιχνίδια με θέμα την Πρωτομαγιά. «Από το στάχυ στο ψωμί». Το παιχνίδι της λεπτομέρειας και των εξηγήσεων και αποτύπωση από τα παιδιά με το μοναδικό τους τρόπο. Πλαισίωση με κείμενο του Αλ. Παπαδιαμάντη: «Η Σταχομαζώχτρα» και επεξεργασία και μελέτη του κειμένου, δίνοντας ένα διαφορετικό – εναλλακτικό τέλος, καθώς και αποτυπώνοντας τους αγαπημένους ήρωες των παιδιών, δημιουργία επίσης ταινίας με θέμα τα αντίστοιχα διηγήματα του Παπαδιαμάντη (Λογισμικό movie maker). Μελέτη της εναλλαγής των εποχών, μέρα – νύχτα, μελέτη του διαστήματος με ποικιλία πινάκων, παραδοσιακών κειμένων (λαϊκά παραμύθια) και ανάλογες δραστηριότητες.
Παραδοσιακό παραμύθι: «Η κυρά καλή και οι δώδεκα μήνες». Ανάπτυξη ιστορίας στο λογισμικό kidspiration, αξιοποίηση ρουτινών ορατής σκέψης. (φιλαναγνωσία)
Παραδοσιακό παραμύθι: «Ήλιος και φεγγάρι». (φιλαναγνωσία)
Μύθος της Περσεφόνης. (φιλαναγνωσία) στα πλαίσια πολιτιστικού προγράμματος (Με τη Δήμητρα και την Αθηνά ταξιδεύουμε στα παλιά.)
«Έναστρη νύχτα» - Βαν Γκονγκ (Δημιουργία ιστορίας με την ρουτίνα: Αρχή μέση τέλος, αλλά και αξιοποίηση της ρουτίνας: Παρατήρησε Διατύπωσε Υποστήριξε)
«Αστρονόμος» - Βερμέερ (ρουτίνα Έντεχνου Συλλογισμού)
«Ο Καραγκιόζης στο διάστημα» - Έντεχνος συλλογισμός και αξιοποίηση λογισμικού kidspiration
Παραδοσιακό παραμύθι: «Η Πούλια και ο Αυγερινός» (φιλαναγνωσία)
«Οι τέσσερις εποχές» - Τσαρούχης – Αξιοποίηση ρουτινών Έντεχνου Συλλογισμού – Δημιουργία ιστοριών.
Μυθολογία και πίνακες: «Η αναδυόμενη Αφροδίτη» του Μποτιτσέλι και δημιουργία ιστοριών (Αρχή – Μέση – Τέλος).
Χριστούγεννα στο νηπιαγωγείο:
«Τα κάλαντα» Ν. Λύτρας («Το παιχνίδι της λεπτομέρειας»)
«Γουτου Γουπατού» - Αλ. Παπαδιαμάντης (Φιλαναγνωσία) – Αποτύπωση απόψεων σε συννεφάκια λόγου και σκέψης.
Τα Χριστούγεννα του τεμπέλη
Στο Χριστό στο Κάστρο
Παραδοσιακά παραμύθια: «Η Μαριγώ και οι καλικάντζαροι», «Ο μυλωνάς και οι καλικάντζαροι»
Απόκριες:
«Ο ακροβάτης του ονείρου» - Marc Chagall («Δες – Σκέψου – Αναρωτήσου» Ορατή σκέψη)
«Ο αρλεκίνος» - Pablo Picasso («Κοίτα πολλές φορές» - Έντεχνος Συλλογισμός)
«Το καρναβάλι του αρλεκίνου» - Juan Miro («Το παιχνίδι της λεπτομέρειας» - ΄Εντεχνος Συλλογισμός) και απομόνωση μέρους του πίνακα και συμπλήρωση του υπόλοιπου.
Επέτειος 25ης Μαρτίου:
«Η Ελλάδα στα ερείπια του Μεσολογγίου» Ντελακρουά (Κοίτα πολλές φορές – Έντεχνος Συλλογισμός).
«Τ’ αρραβωνιάσματα» Ν. Γύζης (Διατύπωσε – Υποστήριξε – Ρώτησε, Έντεχνος Συλλογισμός) και θεατρική παράσταση στα πλαίσια του εορτασμού της εθνικής επετείου.
Το παιδομάζωμα
Η Ελλάδα μέσα από τα ερείπια(Delacroix)
Επέτειος 28ης Οκτωβρίου, ανάλυση της «Γκουέρνικα» του Pablo Picasso και εύρεση των αντιθέτων. Επέτειος του Πολυτεχνείου, με πίνακα του Γαίτη και αξιοποίηση

ρουτίνας της Ορατής Σκέψης. Το Πάσχα, επεξεργαστήκαμε τον πίνακα "Εσπόλιο" του Ελ Γκρέκο (ιμάτια) και άλλους πίνακες του Ελ Γκρέκο σε σχέση με το πάσχα και τα έθιμα της Ελλάδας. Αφού παρατηρήσαμε τον πίνακα, αξιοποιώντας τη ρουτίνα "Κοίτα πολλές φορές..." του Έντεχνου Συλλογισμού, είπαμε τις απόψεις μας και τις σκέψεις μας και μιλήσαμε για την εβδομάδα των Παθών και απεικονίσαμε μέσα από την ζωγραφική τις γνώσεις μας.
Για τη γιορτή της μητέρας:
Ασχοληθήκαμε και επεξεργαστήκαμε με πίνακα του G. Klimt
Ασχοληθήκαμε και επεξεργαστήκαμε με ποίημα του Αλ. Παπαδιαμάντη: «Το σκοτεινό τρυγόνι». (φιλαναγνωσία)
Δημιουργία καλοκαιρινών ιστοριών. Είδαμε πίνακες με θέμα το καλοκαίρι ("Γοργόνα" του Ν. Νικολάου, "Ο ψαράς", τοιχογραφία από τη Θήρα, "Ομηρικό ακρογιάλι" του Γ. Στέρη, "Δελφίνια" τοιχογραφία από την Κνωσό, "Παιδιά που παίζουν στην παραλία" Μ. Κασάτ, "Ιταλικό τοπίο" του Θ.Χατζημιχαήλ, "Μυτιλήνη, ο μώλος" του Θ.Χατζημιχαήλ & "Στην ακρογιαλιά" του Π.Πικάσο) πίνακες σχετικούς με την εποχή μέσω των οποίων δημιουργήθηκε ψηφιακό κόμικ καθώς και ψηφιακά πάζλ, και φτιάξαμε ιστορίες με την αξιοποίηση της ρουτίνας "Αρχή - μέση - τέλος".

Δράσεις μέσω eTwinning
Διάδραση και συνεργασία για τη δημιουργία θεματικών περιοχών και δραστηριότητες σε συνεργασία 122 νηπιαγωγείο Αθηνών (ολοήμερο τμήμα) με το 8ο Νηπιαγωγείο Γαλατσίου (κλασσικό τμήμα). Επικοινωνία των δύο τμημάτων μέσω Skype, email και της δωρεάν πλατφόρμας Twinspace.

Αξιολόγηση προγράμματος
Δεδομένου ότι οι ομάδες των νηπίων ήταν ανομοιογενείς ως προς τον αριθμό και τη σύνθεση καθώς και την ύπαρξη νηπίων με ιδιαίτερες ανάγκες (διάχυτη ελλειμματική διαταραχή και άτομο στο ευρύ φάσμα του αυτισμού), το πρόγραμμα προσαρμόστηκε σε αυτά τα χαρακτηριστικά. Παρατηρήθηκε αρχικά διαφορά ως προς την εξοικείωση και τις δεξιότητες που το κάθε νήπιο είχε ως προς τις νέες τεχνολογίες και τη χρήση του υπολογιστή, οι οποίες αμβλύνθηκαν με την ενασχόλησή τους με το πέρασμα του χρόνου. Άρχισαν να συνεργάζονται και να αντιλαμβάνονται τις δυνατότητες που τους προσέφεραν οι νέες τεχνολογίες όπως η επικοινωνία, η δυνατότητα αναζήτησης πληροφοριών, η ξενάγηση σε μουσεία άλλων χωρών κα. Παρατηρήθηκε ότι νήπια που αρχικά ήταν λιγότερο επικοινωνιακά και συνεργάσιμα, με την πάροδο του χρόνου άρχισαν να μοιράζονται απόψεις και να συμμετέχουν πιο ενεργά στο πρόγραμμα. Με την επανάληψη των ρουτίνων σκέψης και την οπτικοποίησή της ,άρχισαν να συνειδητοποιούν τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς της σκέψης αιτιολογώντας τις απαντήσεις τους και διερευνώντας λεπτομέρειες με την αξιοποίηση και των ψηφιακών εργαλείων. Ο ρόλος των νηπιαγωγών ήταν αρχικά παραινετικός, καθοδηγητικός και συμβουλευτικός ενώ στην πορεία του προγράμματος απλά συμβουλευτικός. Όσων αφορά τα νήπια με ειδικές ανάγκες παρατηρήθηκε διάθεση για συνεργασία και ενεργό συμμετοχή κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων ενώ εκφράστηκε και προτίμηση προς συγκεκριμένα λογισμικά όπως το jigsaw puzzle και το comic script creator.

Αναφορές
Βούλτσιου, Ε. (2007). *Ενσωμάτωση των Νέων Τεχνολογιών στη Μέση Εκπαίδευση. Διαδικασίες- Προβλήματα – Επιπτώσεις σε διδάσκοντες και διδασκόμενους.* Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Βροχαρίδου, Α. & Σωτηράκη, Σ. (2010). Προσέγγιση της Τέχνης με τη βοήθεια Διαδραστικού Πίνακα στο Νηπιαγωγείο. Στο Α. Τζιμογιάννης (επιμ.) *Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»*, τόμος ΙΙ, 23 – 26 Σεπτεμβρίου 2010: 529 – 536. Κόρινθος.

Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης, Β., (2009). *Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση. Θεωρητική Επισκόπηση και Εμπειρική Διερεύνηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Κόφφας, Α. (1993). *Δραστηριότητες αισθητικής αγωγής στο νηπιαγωγείο. Θεωρία και πράξη*. Αθήνα.

Κυνηγός, Χ. (2006). *Το μάθημα της διερεύνησης. Παιδαγωγική αξιοποίηση των Ψηφιακών Τεχνολογιών για τη διδακτική των μαθηματικών. Από την έρευνα στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μάνεσης, Δ., (2009). Ο ρόλος και η επίδραση των Τ.Π.Ε. στην προσχολική εκπαίδευση. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 68: 98 – 102, Αθήνα: Δίπτυχο.

Σαββαίδου – Καμπουροπούλου, Μ., Σταμάτης, Π. & Κόνσολας, Μ. (2011). Οι «Συνθέσεις» του W. Kandinsky στην προσέγγιση γεωμετρικών εννοιών. Αυτοέκφραση και επικοινωνία στο νηπιαγωγείο. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 81: 128 – 134. Αθήνα: Δίπτυχο.

Τζίμας, Β. (2009). Διδακτικά Σενάρια με τη Συνδρομή των ΤΠΕ. *1ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική Διαδικασία»*. Ανάκτηση στις 14/03/2014 από : http://www.slideshare.net/Stergios/ss-10048731

Τσιάλος, Σ., Μέξη, Ε., (2010). Μαθαίνω πώς να μαθαίνω μέσα από το περιβάλλον Φυσικής Ιστορίας. *5ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Μαθαίνω πώς να μαθαίνω»*.

Χουλιάρα, Ξ., Αντωνίου Π., Διγγελίδης, Ν. & Κιουλάνης, Σ. (2013). Εφαρμογή της μεθόδου «έξι σκεπτόμενα καπέλα» του De Bono στη διαδικτυακή επιμόρφωση εκπαιδευτικών: η περίπτωση των καθηγητών Φυσικής Αγωγής. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος»*, 1(1): 30-46.

Χρυσαφίδης, Κ. (1996). *Βιωματική- Επικοινωνιακή Διδασκαλία*. Αθήνα: Gutenberg.
DiSessa A., Hoyles C., Noss R., Edwards L. (1995). *Computers and Exploratory Learning*, Springer - Verlag Berlin Heidelberg.

Project Zero Ανάκτηση στις 09/11/2016 από: http://www.pz.harvard.edu/

2. eEs - An e-Euro school

Ευγενία Αδαμοπούλου
Καθηγήτρια ΠΕ20-ΠΕ04.01, 5ο γυμνάσιο Αιγάλεω
euadamop@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Πρόκειται για ένα e-Twinning πρόγραμμα, το οποίο πραγματοποιήθηκε κατά την διάρκεια του σχολικού έτους 2014-2015. Συμμετείχαν μαθητές από την Ελλάδα – Αιγάλεω και Ιωάννινα-, την Ρουμανία, την Ιταλία και την Τουρκία.
Στόχος μας ήταν η παράδοση σύγχρονης καθώς και ασύγχρονης διδασκαλίας μέσω της πλατφόρμας twinspace. Τα μαθήματα που επιλέξαμε να διδάξουμε – με εξαίρεση το μάθημα της αστρονομίας- εμπεριέχονται στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για το Γυμνάσιο.
Πρόκειται για μια καινοτόμο δράση που προσέλκυσε το ενδιαφέρον των μαθητών καθώς συνδυάζει την κατάκτηση της γνώσης με την ψυχαγωγία. Με άλλα λόγια, οι μαθητές εγκατέλειψαν το ρόλο του παθητικού δέκτη έτοιμης και αβασάνιστης γνώσης που τους επιφυλάσσει η μετωπική διδασκαλία. Αντιθέτως, οδηγήθηκαν στην οικοδόμηση νέων γνώσεων με διασκεδαστικό τρόπο μέσα από την αναζήτηση, την ανακάλυψη, τη σύνθεση και την παρουσίαση μέσω της πλατφόρμας etwinning. Έτσι, η διδασκαλία μετατράπηκε για τα παιδιά σε μια ιδιαιτέρως ευχάριστη διαδικασία.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: e-Twinning, e- learning διδασκαλία, ΤΠΕ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Στο συγκεκριμένο e-Twinning πρόγραμμα, χρησιμοποιήσαμε το περιβάλλον του twinspace για να εφαρμόσουμε την e-learning διδασκαλία σε μαθητές Ευρωπαϊκών σχολείων Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
Η e-learning διδασκαλία ορίζεται σαν την μάθηση μέσω του υπολογιστή, η οποία πραγματοποιείται με την χρήση διαφόρων σύγχρονων Τεχνολογικών μέσων (Prucha, 2003). Ένας νεώτερος ορισμός της e-learning διδασκαλίας την περιγράφει σαν μια «εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία πραγματοποιείται με τη χρήση των τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας με σκοπό την δημιουργία και την διανομή εκπαιδευτικού υλικού, την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών και την διαχείριση των εργασιών των μαθητών» (Wagner, 2005). Πρόκειται για μια μέθοδο ενεργητικής μάθησης (Obringer, 2002) η οποία δίνει λύση σε πολλά προβλήματα που δημιουργούνται με την χρήση της παραδοσιακής διδασκαλίας, αφού χρησιμοποιεί μεγάλη ποικιλία εκπαιδευτικών εργαλείων. Η e-learning διδασκαλία έχει την ίδια σημασία με τους παρακάτω όρους: “technology-enhanced learning (TEL), computer-based instruction (CBI), computer-based training (CBT), computer-assisted instruction ή computer-aided instruction (CAI), internet-based training (IBT), web-based training (WBT), online education, virtual education, virtual learning environments (VLE), m-learning και digital educational collaboration”(E-learning, 2013).
Οι (Yengina et al, 2009) μελέτησαν τους ρόλους που μπορούν να παίξουν οι εκπαιδευτικοί στην ηλεκτρονική μάθηση και απέδειξαν ότι οι ρόλοι αυτοί οδηγούν τους μαθητές σε μια πιο επιτυχημένη απόκτηση γνώσεων. Οι (Martinez et al, 2010) πιστεύουν πως οι νέες τεχνολογίες και ειδικότερα οι ΤΠΕ είναι τα κατάλληλα εργαλεία για τους εκπαιδευτικούς εκείνους που θέλουν να εφαρμόσουν την e-learning διδασκαλία και μάλιστα η χρήση τους έχει γίνει πλέον αρκετά διαδεδομένη στην σύγχρονη τάξη, σε όλα τα μοντέρνα εκπαιδευτικά συστήματα. Μελέτες που

έχουν γίνει σε διάφορα Πανεπιστήμια έχουν δείξει ότι μαθητές που δεν έχουν εξοικειωθεί με την χρήση του υπολογιστή δεν μπορούν εύκολα να συμμετέχουν σε e-learning προγράμματα διδασκαλίας (Abdelaziz et al,, 2011).
Για τον λόγο αυτό όλοι οι υπεύθυνοι καθηγητές του προγράμματος φροντίσαμε οι μαθητές να μάθουν την χρήση πολλών web 2.0 εργαλείων και καινοτόμων προγραμμάτων και λογισμικών, ώστε να είναι σε θέση να συμμετέχουν αποτελεσματικά και στην e-learning διδασκαλία.
Συμπερασματικά, τα πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως μάθησης είναι τα εξής: Το εκπαιδευτικό υλικό
είναι πάντα και παντού διαθέσιμο. Απαιτείται μόνο σύνδεση με το Διαδίκτυο.
Δεν απαιτεί οργανωμένους χώρους εκπαίδευσης.
Αν είναι σωστά σχεδιασμένο τότε δεν κουράζει τον εκπαιδευόμενο.
Είναι εξαιρετικά αποτελεσματικό, όταν χρησιμοποιούμε καινοτόμα και δημιουργικά εργαλεία: πολυμέσα, βίντεο, ήχος, κείμενα, εικόνες, παραστάσεις, ομιλία, διαλογική συνεργασία.
Διδάσκεται με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους: αυτοδιδασκαλία, με ασύγχρονη συνεργασία, σύγχρονη διδασκαλία, επικοινωνία τόσο με τον εκπαιδευτή όσο και τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους.
Χρησιμοποιείται με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται η συμμετοχική μάθηση με ενεργούς αντί παθητικούς εκπαιδευόμενους.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Οι παιδαγωγικές μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι ακόλουθες: ομαδοσυνεργατική, διαθεματική και βιωματική. Οι ομάδες των μαθητών του έργου ήταν ολιγομελείς, ώστε να μπορούν όλοι να συμμετέχουν ενεργά σε όλες τις δράσεις. Μάλιστα, στις δραστηριότητες κάθε μήνα πρωταγωνιστούσαν κάθε φορά διαφορετικά παιδιά ανάλογα τις κλίσεις τους και τα ταλέντα τους. Όλοι οι υπεύθυνοι καθηγητές του έργου ανακαλύψαμε τις ιδιαίτερες δεξιότητες των παιδιών και προσπαθήσαμε να τις αναδείξουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Παράλληλα, στόχος μας ήταν η συνεργασία, η ανταλλαγή ιδεών και η αλληλεπίδραση όχι μόνο μέσα στην ομάδα μας αλλά και με τις άλλες ομάδες. Ιδιαίτερα συνέβαλε στην επίτευξη των στόχων μας η χρήση της τεχνολογίας και των web 2.0. εργαλείων. Στα πλαίσια της προσπάθειάς μας αυτής, καθηγητές και μαθητές εργαστήκαμε με ενδιαφέρον, ενθουσιασμό, υπευθυνότητα και συνέπεια. Τέλος, όλοι οι συμμετέχοντες καθηγητές και μαθητές δώσαμε μεγάλη βαρύτητα στην αξιολόγηση του έργου μας από την οποία θεωρούμε ότι προέκυψαν πολύ σημαντικά συμπεράσματα.

ΔΙΑΔΡΑΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Τα σχολεία που συνεργάστηκαν επικοινωνούσαν κυρίως μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (gmail) αλλά και μέσω της πλατφόρμας twinspace. Παράλληλα, χρησιμοποιήθηκαν web 2.0. εργαλεία τα οποία επιτρέπουν την αλληλεπίδραση και επικοινωνία , όπως padlet, linoit, prezi, realtimeboard. Συγκεκριμένα τα παραπάνω εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν από όλες τις ομάδες για την κοινή παράδοση μαθημάτων. Όλα τα μαθήματα σχεδιάστηκαν συνεργατικά, για παράδειγμα στο μάθημα της Ιστορίας, αφού πρώτα οι μαθητές επέλεξαν από κοινού την Ιστορική φυσιογνωμία που θα παρουσίαζαν, στη συνέχεια οργάνωσαν κοινή παρουσίαση μέσω των προγραμμάτων realtimeboard και prezi (Σχήμα 1). Ομοίως, στο μάθημα της γυμναστικής οι ομάδες των Ιωαννίνων και του Αιγάλεω πραγματοποίησαν κοινή παρουσίαση για τον Μαραθώνιο.

Σχήμα 1: Χρήση του προγράμματος prezi για την δημιουργία της κοινή παρουσίασης της βιογραφίας του Einstein από όλες τις ομάδες του έργου.

Επίσης, στο πλαίσιο του προγράμματος οργανώθηκαν ειδικές συνεδρίες επικοινωνίας (chats-forums) τόσο για να γνωριστούν καλύτερα τα εμπλεκόμενα μέρη, όσο και για να ενθαρρυνθούν σε διάλογο αναφορικά με τις διάφορες παραμέτρους του project. Οι παραπάνω συνεδρίες έγιναν όχι μόνο μεταξύ των καθηγητών (Σχήμα 2), αλλά και μεταξύ των μαθητών (Σχήμα 3).
Επιπλέον, στο πλαίσιο της υλοποίησης των δραστηριοτήτων οι καθηγητές όλων των ομάδων χρησιμοποίησαν το εργαλείο Google Docs (Σχήμα 4), όπου αναρτούσαν από κοινού διάφορες εργασίες (ερωτηματολόγια, κουίζ και παρουσιάσεις). Εν γένει οι συμμετέχοντες καθηγητές συναποφάσιζαν, συντόνιζαν, οργάνωναν και επέβλεπαν τις διάφορες δράσεις, μέσω της χρήσης συνεργατικών εργαλείων web 2.0 και οι μαθητές συμμετείχαν σε συνεργατικές δράσεις, παρουσιάσεις, παιχνίδια, κουίζ και έρευνες.

Poll "The teachers' chat"

	October 2014		
	Mon 20	Tue 21	Wed 22
	9:30 PM	9:30 PM	9:00 PM
Eugenie Adamopoulou	OK	OK	OK
stamatiastamati	OK	OK	OK
Loredana Popa	OK	OK	OK
Maria Koulenti	OK		OK
dinzlica	OK		
Popi Labrou	OK		OK
yagmurosman	OK	OK	
elenipapaspiliou	OK		
Count	8	4	5

Σχήμα 2: Προγραμματισμός chat καθηγητών μέσω του προγράμματος Doodle

Σχήμα 3: Προγραμματισμός chat μαθητών μέσω του προγράμματος Doodle

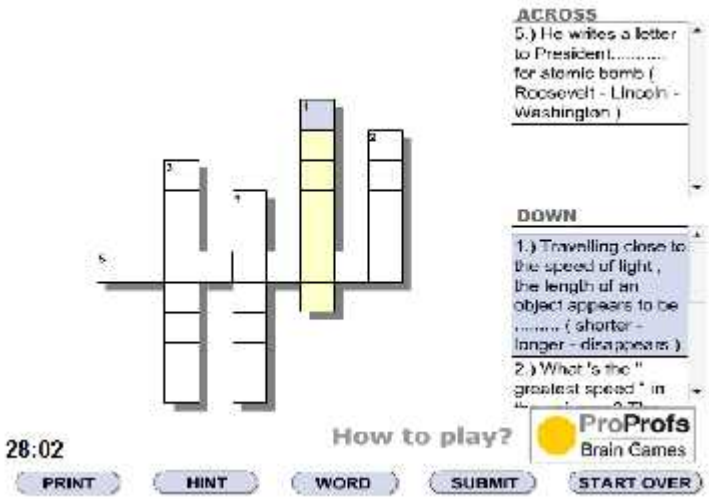

Σχήμα 4: Σταυρόλεξο με ερωτήσεις που ανάρτησαν όλες οι ομάδες μέσω του εργαλείου Google Docs

Ένα παράδειγμα συνεργατικής δραστηριότητας ήταν και η επιλογή λογότυπου του έργου. Οι μαθητές, δημιούργησαν και πρότειναν κάποιους λογοτύπους του προγράμματος και τελικά επέλεξαν έναν από αυτούς, μέσω του προγράμματος ψηφοφορίας proprofs (Σχήμα 5).

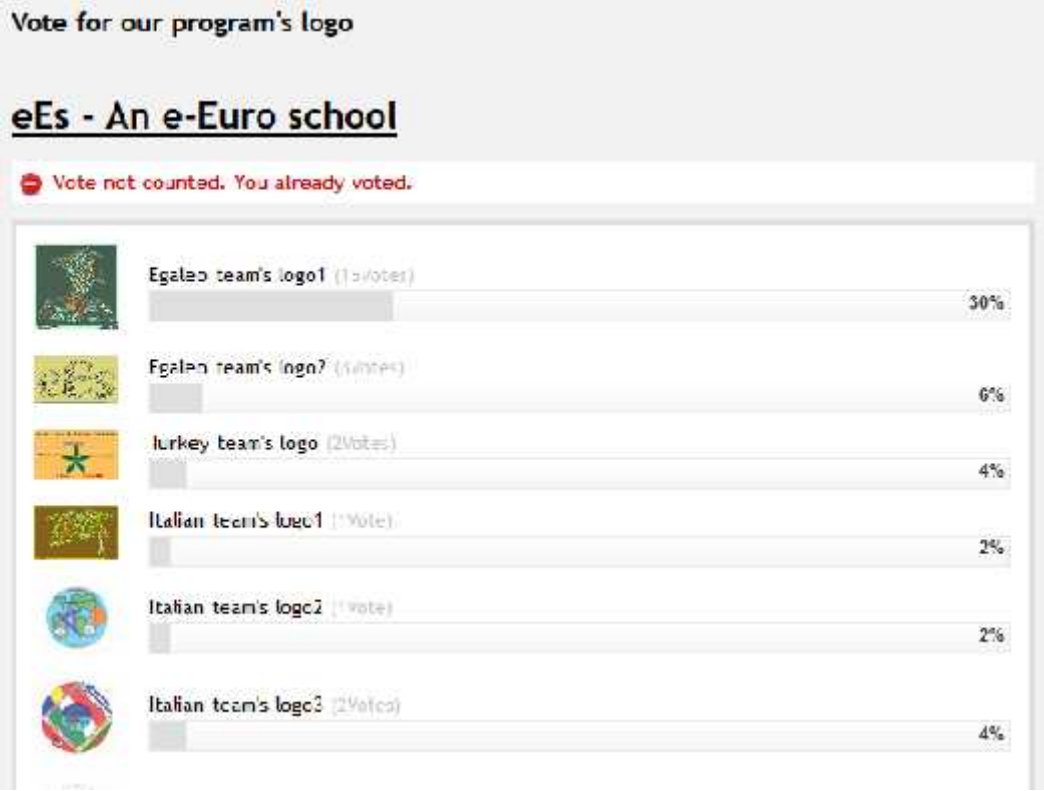

Σχήμα 5: Η ψηφοφορία για τον λογότυπο του έργου

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Όλοι οι υπεύθυνοι καθηγητές του έργου επιδιώξαμε οι δραστηριότητες να είναι ενσωματωμένες στην διδακτέα ύλη και στο ωρολόγιο πρόγραμμα, καθιστώντας έτσι το etwinning μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Το έργο πραγματοποιήθηκε κυρίως τις ώρες της πληροφορικής στο αντίστοιχο εργαστήριο. Συνολικά τα μαθήματα που διδάχτηκαν ήταν: Ιστορία, Μουσική, Χημεία (Σχήμα 6), Γυμναστική, Αστρονομία, Μαθηματικά, Φυσική, Πληροφορική. Οι μαθητές οργάνωναν κάθε μήνα και παρέδιδαν διαφορετικά κάθε φορά ηλεκτρονικά μαθήματα. Στο τέλος του κάθε μαθήματος αξιολογούσαν τις αποκτηθείσες γνώσεις τους με online κουίζ και παιχνίδια. Επίσης οι μαθητές αλληλεπιδρούσαν συμμετέχοντας σε δραστηριότητες που είχαν εμπνευστεί οι συνεργάτες τους, όπως χοροί, τραγούδια και κοινές παραδόσεις μαθημάτων.

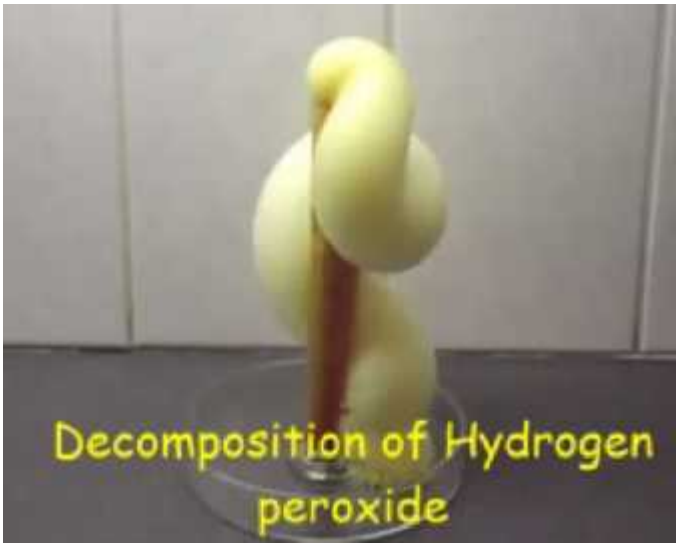

Σχήμα 6: Πειράματα πραγματοποιήθηκαν από όλες τις ομάδες, στο πλαίσιο του μαθήματος της Χημείας

Παράλληλα, καθώς η γλώσσα επικοινωνίας του προγράμματος ήταν η αγγλική, δόθηκε στους μαθητές η δυνατότητα να εξασκηθούν στην αγγλική γλώσσα μέσα από τη συμμετοχή τους σε online chats. Σημαντικό επίσης είναι ότι οι μαθητές διεύρυναν τις γνώσεις τους αναφορικά με τη χρήση web 2.0. εργαλείων τεχνολογίας.
Βασική επιδίωξή μας ήταν να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη, να καλλιεργήσουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους, να εξοικειωθούν με τη χρήση όσο το δυνατόν περισσότερων e-learning εργαλείων, να κατανοήσουν την ανάγκη όλων των ανθρώπων για συνεργασία και επικοινωνία ανεξάρτητα από φυλές, θρησκείες, χρώματα, γλώσσες και κουλτούρες.

ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

Οι υπεύθυνες καθηγήτριες του έργου είχαμε άψογη συνεργασία στον από κοινού συντονισμό του προγράμματος. Μάλιστα χρειάστηκε πολλές φορές να στείλει tutorial video χρήσης web 2.0 η μια ομάδα στην άλλη, μιας και τα προγράμματα που χρησιμοποιήσαμε ήταν καινοτόμα και άγνωστα σε κάποιες ομάδες. Παραδείγματα τέτοιων προγραμμάτων ήταν το ανοικτού κώδικα πρόγραμμα WorldWide Telescope (WWT) (Σχήμα 7) που έχει δημιουργηθεί από την Microsoft Research και το Πανεπιστήμιο του Johns Hopkins, το οποίο παρουσιάζει πραγματικές εικόνες του σύμπαντος, πλανητών και γαλαξιών, πληροφορίες, αλλά και 3D δεδομένα, αλλά και διάφορα άλλα πρωτότυπα προγράμματα, όπως ένα λογισμικό επίλυσης μαθηματικών εξισώσεων: Universal Math Solver (Σχήμα 8), καθώς επίσης και ένα πρόγραμμα διαδραστικών προσομοιώσεων πειραμάτων Φυσικής του Πανεπιστημίου Colorado: το Phet (Σχήμα 9).

Σχήμα 7: Το λογισμικό WorldWide Telescope (WWT)

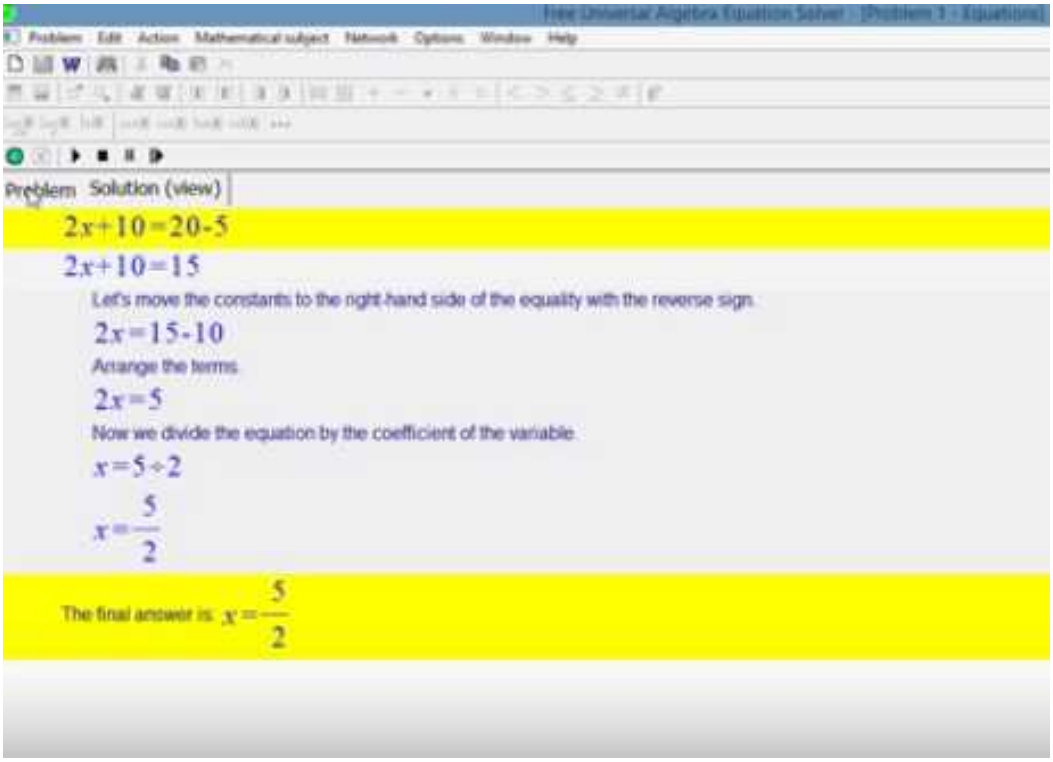

Σχήμα 8: Το λογισμικό επίλυσης μαθηματικών εξισώσεων, Universal Math Solver

Σχήμα 9: Το πρόγραμμα διαδραστικών προσομοιώσεων πειραμάτων Φυσικής του Πανεπιστημίου Colorado, Phet

Τέλος όλοι οι μαθητές και οι καθηγητές αξιολόγησαν το έργο μέσω ερωτηματολογίου (Σχήμα 10), που ετοίμασαν από κοινού οι καθηγητές του έργου. Επιπλέον, οι μαθητές το αξιολόγησαν και μέσω του μαθήματος πληροφορικής χρησιμοποιώντας web 2.0 εργαλεία που διδάχτηκαν στο αντίστοιχο μάθημα που πραγματοποιήθηκε λίγο πριν την λήξη του προγράμματος. Έτσι ανάρτησαν στο twinspace παρουσιάσεις, Video, παιχνίδια και comics, μέσω των οποίων εξέφραζαν την γνώμη τους για το έργο και αντάλλασαν σχόλια για τα οφέλη που αποκόμισαν κατά την διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

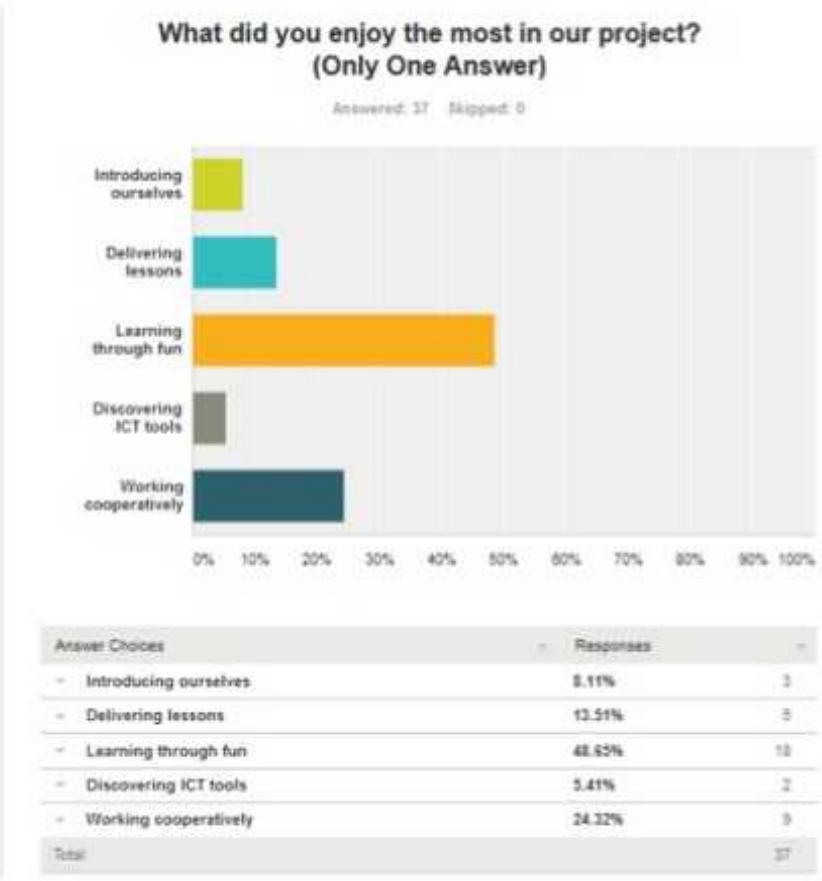

Answer Choices	Responses	
Introducing ourselves	8.11%	3
Delivering lessons	13.51%	5
Learning through fun	48.65%	18
Discovering ICT tools	5.41%	2
Working cooperatively	24.32%	9
Total		37

Σχήμα 10: Αποτελέσματα της αξιολόγησης του έργου

ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Όλοι οι εμπλεκόμενοι, καθηγητές και μαθητές, χρησιμοποιήσαμε πολλά και διαφορετικά εργαλεία ΤΠΕ για την υλοποίηση του έργου. Η τεχνολογία συνέβαλε στη δημιουργία μιας e-τάξης, η οποία εξάλειψε τους γεωγραφικούς περιορισμούς και ενεθάρρυνε την ενεργό συμμετοχή, αναπτύσσοντας δεξιότητες και ταλέντα.

Χαρακτηριστικά αναφέρονται μερικά από τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν: padlet, windows movie maker, youtube, titanpad, issuu, dvolver, cooltext, kizoa, prezi, linoit, bloggif, dipity, vcasmo, proprofs, wiki pages, surveymonkey, pixton, tagxedo, photoscape, imgur, realtimeboard, pawtoon, glogster, smilebox, slideshare, animoto, picasa, voki, zeepmaps, google maps, CodeTwo QR, jigsaw Planet, corp hapyak, picturetrail, doodle, answergarden, google docs, zondle, WorldWide Telescope, classmarker, scratch, ComicStripCreator, phet, screencast-O-matic, UMS program.

Τα παραπάνω συνεργατικά εργαλεία, χρησιμοποιήθηκαν τόσο για την μεταξύ μας επικοινωνία όσο και για την προετοιμασία, παράδοση αλλά και αξιολόγηση των μαθημάτων.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Καθηγητές και μαθητές καλλιεργήσαμε τις επικοινωνιακές και δημιουργικές μας δεξιότητες. Τα παιδιά μάλιστα ανέπτυξαν και την υπευθυνότητά τους αφού τους δόθηκε η ευκαιρία, να αναλάβουν πρωτοβουλίες, να οργανώσουν δραστηριότητες, να προχωρήσουν συνεργαζόμενοι με τους εταίρους σε δράσεις και να ασκήσουν την κριτική τους αντίληψη αξιολογώντας τα αποτελέσματα. Παράλληλα, αποκτήθηκαν

γνώσεις με τρόπο μοναδικό, ενδιαφέροντα και ευχάριστο. Εν τέλει, η e-μάθηση αποδείχθηκε πιο πλούσια και πιο αποτελεσματική εμπειρία από την παραδοσιακή-μετωπική μέθοδο διδασκαλίας.
Παράλληλα, η συμμετοχή μας σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα διεύρυνε τους ορίζοντές μας, καθώς γνωρίσαμε διαφορετικές νοοτροπίες και κουλτούρες, πράγμα που αποδεικνύεται άλλωστε και από την τελική αξιολόγηση του έργου μας τόσο σε επίπεδο καθηγητών όσο και σε επίπεδο μαθητών. Το σχολείο μας προωθώντας μια τέτοια καινοτόμο δράση ουσιαστικά απέδειξε ότι είναι ένας χώρος προαγωγής της κριτικής σκέψης, καλλιέργειας της δημιουργικότητας, ανάπτυξης της υπευθυνότητας αλλά και σεβασμού της διαφορετικότητας.
Το πιο πετυχημένο αποτέλεσμα, ήταν η σύγχρονη αλλά και η ασύγχρονη διδασκαλία των μαθημάτων της ηλεκτρονικής τάξης μας, όπως αυτή υλοποιήθηκε μέσα από τη συμμετοχή των Ευρωπαίων μαθητών στις παραδόσεις καθώς και στους διαγωνισμούς και τα κουίζ που οι συμμετέχοντες μαθητές διαμόρφωναν από κοινού. Μέσα από τα μαθήματα αυτά αναδείχτηκε η συνεργατική μάθηση με τη χρήση ΤΠΕ. Αυτός ήταν άλλωστε και ο αρχικός στόχος του προγράμματός μας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Abdelaziz Magda, Samer Kamel Salwa, Karam Omar, Abdelrahman Asmaa, (2011), Evaluation of Elearning program versus traditional lecture instruction for undergraduate nursing students in a faculty of nursing, *Teaching and Learning in Nursing*, Vol 6, Issue 2, Page(s) 50-58

E-learning, (2013), Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2016 από την διεύθυνση: http://en.wikipedia.org/wiki/E-learning

Mateo Jesús Martínez, Pérez del Rey David, Muñoz Hernández Susana, (2010), Student motivation and cross-curricular development through e-learning applied to cooperation, *The Future of Global Learning Engineering Education (EDUCON)*, Page(s) 913 – 920

Obringer Lee Ann, (2002), *How E-learning Works*, Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2016: http://www.howstuffworks.com/elearning1.html

Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J. Pedagogický slovník, Praha, Portál, 4. Upravené vydání, (2003), ISBN 80-7367-416-5 (as cited in Sokolováa Marcela, (2011), Page. 174)

Wagner, J., Nebojme se eLearningu, Česká škola, 2005 (as cited in Sokolováa Marcela, (2011), Page 174)

Yengina İlker, Karahocab Dilek, Karahocab Adem, Yücelb Ahmet, (2009), Roles of teachers in e-learning: How to engage students & how to get free e-learning and the future.

3. Girls in ICT 2016

Ευγενία Αδαμοπούλου
Καθηγήτρια ΠΕ20-ΠΕ04.01, 5ο γυμνάσιο Αιγάλεω
euadamop@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Πρόκειται για ένα έργο που ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2015 και τελείωσε τον Ιούνιο του 2016. Το έργο ενσωματώθηκε στο μάθημα της πληροφορικής και ουσιαστικά προωθεί τη χρήση των ΤΠΕ από τα νέα κορίτσια. Αρχικά συμμετείχε μια ομάδα πέντε μαθητριών, αλλά στη συνέχεια λόγω της σπουδαιότητας του έργου και της άμεσης σχέσης του με το μάθημα της πληροφορικής, πήραν μέρος και τα αγόρια του τμήματος, δείχνοντας μεγάλο ενδιαφέρον και αυτά. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν πληροφορίες και να παίξουν συνεργατικά παιχνίδια για την ισότητα των φύλων, να μάθουν να χρησιμοποιούν πολλά web 2.0 εργαλεία, να δημιουργήσουν και να αναρτήσουν τις εργασίες τους και να συζητήσουν για την τεχνολογία μέσω chat και forum. Τα εργαλεία που χρησιμοποίησαν οι μαθητές παρουσιάστηκαν προηγουμένως από τους καθηγητές του έργου με την μορφή tutorial video.
Το κύριο χαρακτηριστικό του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν η επικοινωνία και η συνεργασία τόσο των καθηγητών όσο και των μαθητών με τη χρήση πολλών πρωτότυπων και καινοτόμων εργαλείων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *e-Twinning, πληροφορική, ΤΠΕ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Αν και την σημερινή εποχή η εξέλιξη της τεχνολογίας είναι ραγδαία και όλο και περισσότεροι νέοι ασχολούνται με την Πληροφορική, παρόλα αυτά, οι γυναίκες είναι κατά πολύ λιγότερες από τους άνδρες που εξασκούν επαγγέλματα σχετικά με την Πληροφορική, στην Ευρώπη, αλλά και παγκοσμίως. Για τον λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή επιτροπή (European Commission, 2016) έχει κάνει πολλές μελέτες σχετικά με το θέμα αυτό και έχει οργανώσει πολλά προγράμματα και εκστρατείες για να ενισχύσει και να παροτρύνει τις νέες γυναίκες να ασχοληθούν με τις νέες τεχνολογίες. Μια τελευταία έρευνα έχει δείξει τα εξής:
Μόνο 9 στους 100 δημιουργούς εφαρμογών στην Ευρώπη είναι γυναίκες.
Μόνο το 19% των διευθυντών στον κλάδο των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) είναι γυναίκες (το αντίστοιχο ποσοστό σε άλλους κλάδους παροχής υπηρεσιών είναι 45%).
Μόνο το 19% των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των ΤΠΕ είναι γυναίκες (το αντίστοιχο ποσοστό σε άλλους κλάδους παροχής υπηρεσιών ανέρχεται στο 54%), ενώ το ποσοστό του γυναικείου εργατικού δυναμικού στον κλάδο αυτό είναι μικρότερο από 30%.
Το ποσοστό των γυναικών πτυχιούχων πληροφορικής μειώνεται (3% των γυναικών πτυχιούχων έναντι 10% των ανδρών).
Άλλες έρευνες έχουν δείξει ότι αν και οι γυναίκες αποτελούν πολύ σημαντικό παράγοντα στην κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη κάθε χώρας, μέσω της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, παρόλα αυτά, η εκπαίδευση τους στις νέες τεχνολογίες είναι ελλιπής. Το αποτέλεσμα είναι να μην αποκομίζουν οικονομικά οφέλη τόσο αυτές και οι οικογένειές τους, να μειώνεται το επίπεδο δεξιοτήτων των εργαζομένων και να περιορίζεται η ανταγωνιστικότητα και η παραγωγικότητα του έθνους τους (International Telecommunications Union 2003). Αυτό οφείλεται στην άποψη ότι ορισμένες επιστήμες, όπως η Πληροφορική, είναι γένους αρσενικού (Gill

&Grint, 1995; Turkle, 1988; Wajcman, 1991) και σίγουρα όχι ουδέτερου (Henwood, 2000). Επίσης έχει αποδειχθεί ότι οι γυναίκες έχουν μια διαφορετική σχέση με την τεχνολογία σε σχέση με τους άνδρες. Έρευνες έχουν δείξει ότι οι άνδρες έχουν μια σχέση λατρείας με την τεχνολογία και την βλέπουν σαν παιχνίδι, ενώ οι γυναίκες είναι πολύ διστακτικές και βλέπουν την τεχνολογία περισσότερο σαν εργαλείο και σαν ένα μέσο για να πραγματοποιήσουν μια εργασία (Corneliussen, 2004;Hacker, 1989; Kelan, 2007; Kleif & Faulkner, 2002). Επίσης έχει επικρατήσει η άποψη ότι οι γυναίκες έχουν μικρότερες τεχνικές δεξιότητες σε σχέση με τους άνδρες, ακόμα και αν έχει αποδειχθεί το αντίθετο (Henwood, 2000) και μάλιστα απομονώνονται και αντιμετωπίζονται με μεγάλη διστακτικότητα ακόμα και από άλλες γυναίκες, όταν αποδεικνύουν τελικά ότι είναι καλές στην τεχνολογία (Henwood, 1998, 2003; Henwood, Plumeridge, Stepulevage, 2000)

Θέλοντας λοιπόν να ωθήσουμε τα νέα κορίτσια να ασχοληθούν πιο σοβαρά με τις νέες τεχνολογίες και να τα βοηθήσουμε να αποκτήσουν ψηφιακές δεξιότητες, οργανώσαμε το πρόγραμμα αυτό, στο οποίο τελικά συμμετείχαν πάρα πολλοί μαθητές, αλλά και καθηγητές από πολλές χώρες της Ευρώπης, όπως την Σερβία, την Πορτογαλία, την Ισπανία, την Τουρκία, την Ρουμανία, την Κύπρο, την Ιταλία και την Κροατία.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

Σκοπός του έργου ήταν οι μαθητές να αγαπήσουν την πληροφορική και να μάθουν να χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες. Οι καθηγητές κάθε ομάδας μόνοι τους ή και μαζί με τους μαθητές τους ετοίμαζαν video εκμάθησης web 2.0 εργαλείων και στην συνέχεια οι μαθητές παίρνοντας μόνοι τους πρωτοβουλία, αυξάνοντας έτσι την αυτονομία και την υπευθυνότητά τους, δημιουργούσαν τις δικές τους εργασίες επιλέγοντας τα εργαλεία που τους άρεσαν κάθε φορά. Το θέμα μας ήταν πάντα γύρω από την τεχνολογία, τα επαγγέλματα που έχουν σχέση με την πληροφορική και τις σπουδαίες γυναίκες που επιτέλεσαν σημαντικό ρόλο στην επιστήμη, αλλά και στην κοινωνία γενικότερα.

Οι μαθητές επέλεγαν μόνοι τους τα θέματα που θα παρουσίαζαν κάνοντας τη σχετική έρευνα στο διαδίκτυο και αφού αντλούσαν τις πληροφορίες που ήθελαν, στην συνέχεια έκαναν την σχετική ανάλυση και σύνθεση αυτών. Χαρακτηριστικό είναι ότι όλοι οι μαθητές δημιούργησαν παρουσιάσεις χρησιμοποιώντας σχεδόν όλα τα web 2.0 εργαλεία που παρουσιάστηκαν στο twinspace. Δημιούργησαν επίσης πολλές εργασίες συνεργατικά μιας και οι βασικοί στόχοι μας ήταν η συνεργασία, η ανταλλαγή ιδεών και η αλληλεπίδραση όχι μόνο μέσα στην ομάδα μας αλλά και με τις άλλες ομάδες.

Παραδείγματα συνεργατικών δραστηριοτήτων ήταν το Kohoot quiz (Σχήμα 1), παρουσιάσεις που δημιούργησαν οι μαθητές εμπνεόμενοι από τα web 2.0 εργαλεία που πρότειναν οι άλλες ομάδες, το web site του έργου και η δημιουργία μιας εφημερίδας.

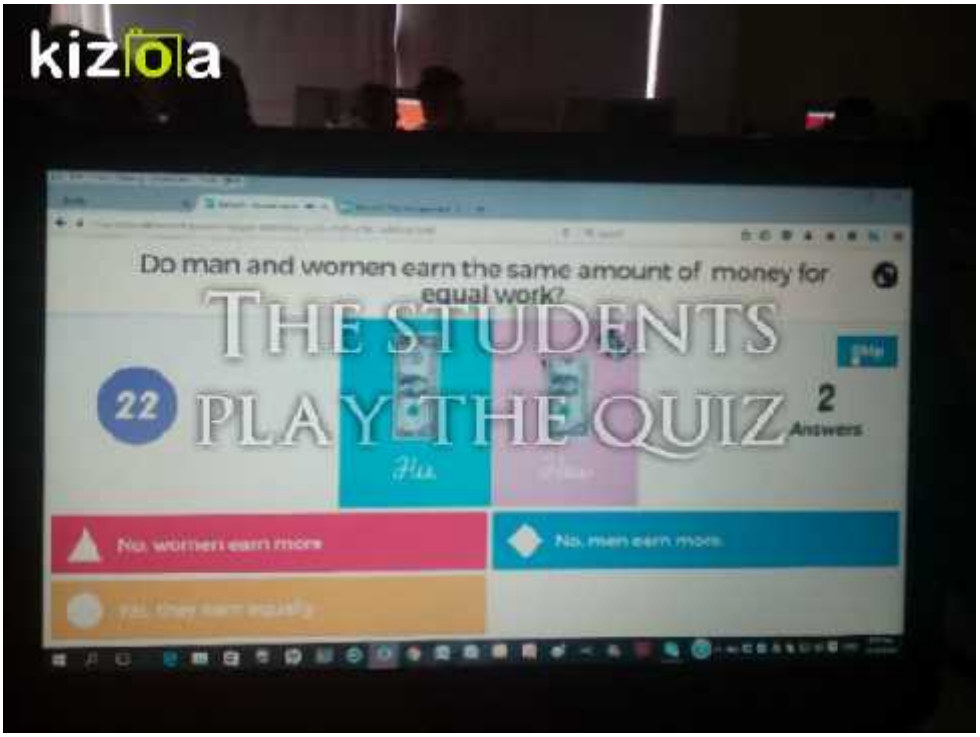

Σχήμα 1: Το Kohoot quiz για την ισότητα των φύλων, το οποίο παίχτηκε συνεργατικά από όλες τις ομάδες του έργου

Τέλος όλα τα μέλη του έργου είχαν την ευκαιρία να ανταλλάσουν απόψεις και να σχολιάζουν τις εργασίες που αναρτιόνταν μέσω chat, forums και του twinspace και του project journal, ενώ δόθηκε μεγάλη έμφαση στην αξιολόγηση του έργου, τόσο από τους καθηγητές αλλά και από τους μαθητές, όπου φάνηκε και η μεγάλη απήχηση και επιτυχία του.

ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΔΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η επικοινωνία με τους συνεργάτες, τόσο μεταξύ των καθηγητών όσο και των μαθητών έγινε:

Μέσω email, twinspace (Teacher Bulletin και Project Journal), chat, forum (twinspace forum, todaysmeet) και Skype.

Επιπλέον οι καθηγητές μεταξύ μας επικοινωνούσαμε και με την χρήση πολλών web 2.0 εργαλείων, όπως το tricider (Σχήμα 2) και Doodle.

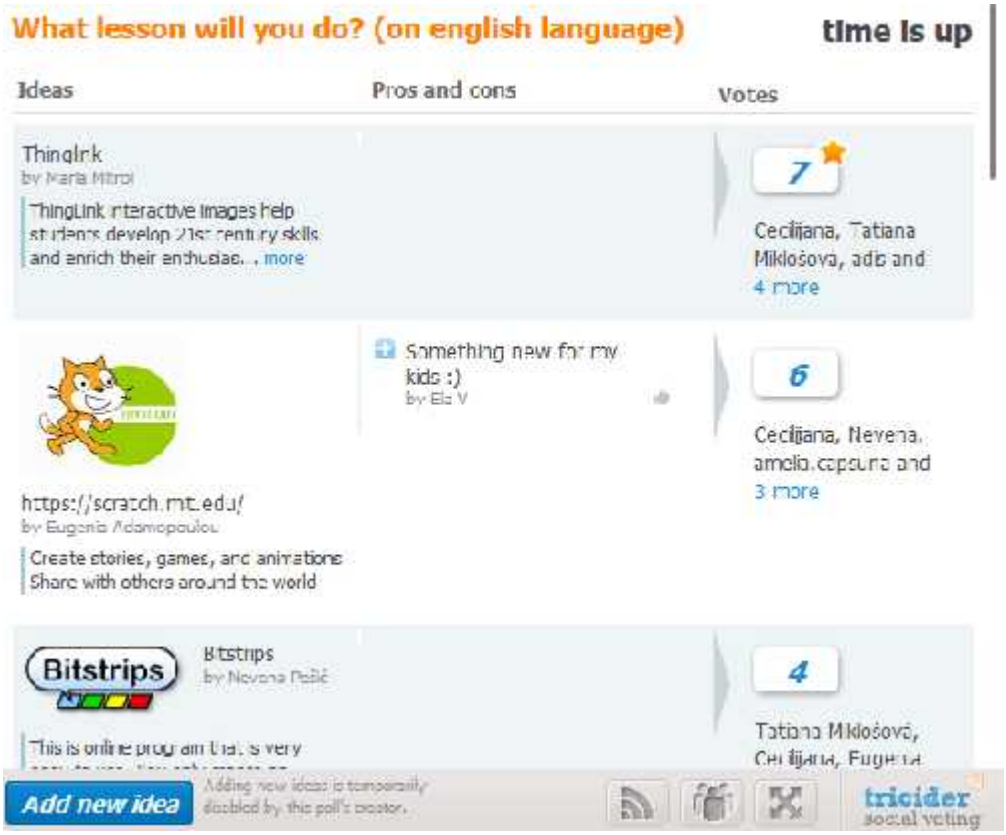

Σχήμα 2: Προγραμματισμός των μαθημάτων που θα παρέδιδαν οι καθηγητές των ομάδων, μέσω του προγράμματος Tricider

Επίσης, όλοι οι υπεύθυνοι καθηγητές του προγράμματος σχεδιάσαμε μαζί με τους μαθητές μας τα tutorial video για τη χρήση των web 2.0 εργαλείων που αναρτήθηκαν στο twinspace και που αποτέλεσαν κίνητρο για τους μαθητές όλων των ομάδων για την δημιουργία παρουσιάσεων. Κάποια από τα εργαλεία που παρουσιάστηκαν από την ομάδα μας είναι:
Scratch
Jigsaw
Animoto
Stupeflix
Tagxado
Picturetrail
Jigsawplanet

Το video για τις σπουδαίες γυναίκες, οι οποίες έχουν συμβάλει στην επιστήμη και στην κοινωνία και έχουν λάβει βραβείο Nobel, αποτέλεσε την κεντρική ιδέα του έργου και ήταν η αφορμή να ανεβάσουν όλες οι ομάδες παρουσιάσεις, συζητήσεις, σχόλια, αλλά και συνεργατικά παιχνίδια.
Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μαθητές κάθε ομάδας χρησιμοποιούσαν τα εργαλεία που πρότειναν οι άλλες ομάδες, μαθαίνοντας έτσι την χρήση και επιπλέον καινοτόμων προγραμμάτων. Κάποια τέτοια εργαλεία που χρησιμοποίησαν οι μαθητές της ομάδας μας ήταν:
Prezi
Kizoa
Smilebox
Sway (Σχήμα 3)

Bitstrips

Σχήμα 3: Παρουσίαση από μαθητή της ομάδας μας για την επαυξημένη πραγματικότητα με χρήση του προγράμματος Sway

Οι μαθητές έμαθαν πολλές πληροφορίες σε σχέση με την πληροφορική, τα επαγγέλματα γύρω απ' αυτή και τις σπουδαίες γυναίκες επιστήμονες. Επιπλέον, τους ενθαρρύναμε να ασχοληθούν, να μάθουν αλλά και να δημιουργήσουν τις δικές τους εργασίες με χρήση web 2.0 εργαλείων και τελικά ανακάλυψαν πως όλοι όσοι συμμετείχαν στο έργο είχαν ένα κοινό χαρακτηριστικό: την αγάπη τους για την πληροφορική.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το έργο ενσωματώθηκε πλήρως στη διδακτέα ύλη της πληροφορικής. Οι μαθητές εγκατέλειψαν το ρόλο του παθητικού δέκτη έτοιμης και αβασάνιστης γνώσης που τους επιφυλάσσει η μετωπική διδασκαλία. Αντιθέτως, οδηγήθηκαν στην οικοδόμηση νέων γνώσεων με διασκεδαστικό τρόπο μέσα από την αναζήτηση, την ανακάλυψη, τη σύνθεση και την παρουσίαση πληροφοριών μέσω της πλατφόρμας του etwinning. Έτσι, η διδασκαλία μετατράπηκε για τα παιδιά σε μια ιδιαιτέρως ευχάριστη διαδικασία. Το etwinning είναι πραγματικά μια καινοτόμος δράση που προσελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών καθώς συνδυάζει την κατάκτηση της γνώσης με την ψυχαγωγία.

Παράλληλα, το έργο είχε σχέση και με το μάθημα του επαγγελματικού προσανατολισμού –ΣΕΠ- μιας και σκοπός του ήταν η ενημέρωση για τις νέες τεχνολογίες και η εκμάθηση web 2.0 εργαλείων.

Οι μαθητές ανέπτυξαν πολλές δεξιότητες κατά την διεξαγωγή του έργου, μάλιστα κάποιοι απ' αυτούς δήλωσαν ότι θα τους ενδιέφερε να ασχοληθούν επαγγελματικά με την Πληροφορική.

Επιπλέον, οι μαθητές εξασκήθηκαν στα αγγλικά και έμαθαν πολλά ιστορικά γεγονότα που έχουν σχέση με την εξέλιξη των επιστημών και της τεχνολογίας τα τελευταία χρόνια.

Τέλος είχαν την ευκαιρία να μάθουν σε τι επίπεδο εκμάθησης, αλλά και χρήσης των νέων τεχνολογιών βρίσκονται οι συμμαθητές τους των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών.

Οι μαθητές εργάστηκαν ως εξής: Επέλεγαν τα εργαλεία web 2.0 που θα χρησιμοποιούσαν για τις εργασίες τους από το σύνολο των πολλών εργαλείων που συνολικά αναρτήθηκαν στην πλατφόρμα και ακολουθώντας τα βήματα δημιουργούσαν τις εργασίες τους. Πιο συγκεκριμένα η ομαδοσυνεργατική και βιωματική διδακτική μέθοδος που εφαρμόσαμε είχε τα εξής οφέλη για τους μαθητές:
Ανέπτυξαν τα ιδιαίτερα ταλέντα και δεξιότητές τους
Έμαθαν να χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες
Έμαθαν να κάνουν σωστή έρευνα στο διαδίκτυο και στη συνέχεια
Έμαθαν να αναλύουν και να συνθέτουν τις πληροφορίες που έβρισκαν
Έμαθαν να επικοινωνούν μεταξύ τους και να συνεργάζονται, αφού πολλές εργασίες ήταν συνεργατικές
Αυξήθηκε το κίνητρό τους για μάθηση
Ενισχύθηκε η κριτική τους σκέψη
Ενδυναμώθηκε η συναισθηματική τους νοημοσύνη

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ

Εν γένει οι συμμετέχοντες καθηγητές συναποφάσιζαν, συντόνιζαν, οργάνωναν και επέβλεπαν τις διάφορες δράσεις, μέσω της χρήσης συνεργατικών εργαλείων web 2.0:
Tricider: μέσω του εργαλείου αυτού επιλέξαμε ποια εργαλεία web 2.0 ο κάθε καθηγητής με τους μαθητές του, θα παρουσιάσει στις υπόλοιπες ομάδες, ενώ παράλληλα ψηφίσαμε και τα εργαλεία που μας αρέσουν περισσότερο.
Τα ραντεβού για skype τα κλείναμε μέσω του εργαλείου Doodle, όπου είχαμε επίσης την ευκαιρία να αναρτούμε σχόλια και να ανταλλάσουμε απόψεις.
Μέσω email, forum chat
Οι μαθητές συνεργάστηκαν τόσο μεταξύ τους όσο και με τους μαθητές των υπόλοιπων ομάδων. Δημιούργησαν συνεργατικά εργασίες ως εξής:
Εμπνεόμενοι από τα tutorial video σχετικά με τα web 2.0 εργαλεία (Σχήμα 4) που ανέβαζαν όλες οι ομάδες και κατά την διάρκεια των ωρών πληροφορικής οι μαθητές έφτιαχναν τις εργασίες τους. Έπαιζαν τα συνεργατικά παιχνίδια που ανέβαζαν οι άλλες ομάδες. Αντάλλασαν απόψεις και έγραφαν τα σχόλιά τους μέσω του twinspace, chat και forum.

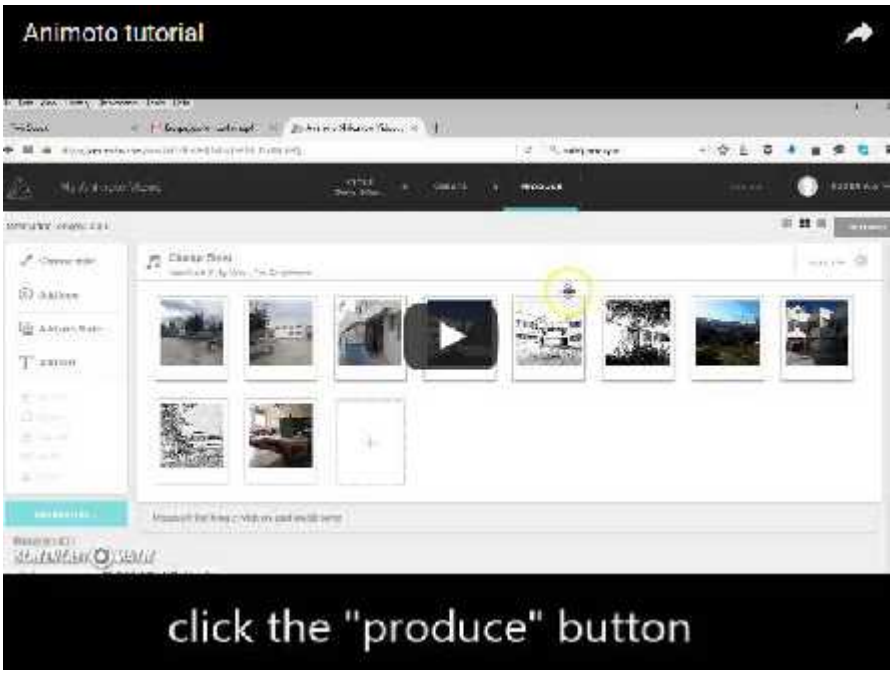

Σχήμα 4: Tutorial video για το πρόγραμμα Animoto

Οι μαθητές και οι καθηγητές αξιολόγησαν το έργο, μέσω forum και με την χρήση Web 2.0 εργαλείων (η ομάδα μας με την χρήση του Bitstrips), ενώ δημιουργήθηκε και το site του προγράμματος με την χρήση του λογισμικού weebly όπου αναρτήθηκαν όλα τα ηλεκτρονικά μαθήματα των καθηγητών και οι εργασίες των μαθητών. Τέλος δημιουργήθηκε συνεργατικά, μέσω του προγράμματος Google Sheets μια εφημερίδα, όπου η κάθε ομάδα ανάρτησε πληροφορίες για μια σπουδαία γυναίκα της χώρας της.

ΧΡΗΣΗ ΤΠΕ

Το έργο είχε σαν θέμα τις νέες τεχνολογίες και άρα η χρήση τους έπαιξε και τον πιο βασικό ρόλο στην διεξαγωγή του έργου. Χρησιμοποιήθηκαν τόσο από τους καθηγητές όσο και από τους μαθητές για την επικοινωνία μας, για την ανταλλαγή απόψεων, αλλά και την ανάρτηση των έργων των μαθητών και την αξιολόγηση του έργου.

Μερικά από τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν είναι:
Movie maker, Scratch, Voki, Tricider, Doodle, Skype, todaysmeet, Kahoot, prezi, Kizoa, Jigsaw, Animoto, Bitstrips, smilebox, tagxedo, thnklink, Sway, slideshow, Stepeflix, Canvas, Vocaroo, onedrive, weebly (Σχήμα 5) και Google sheets.

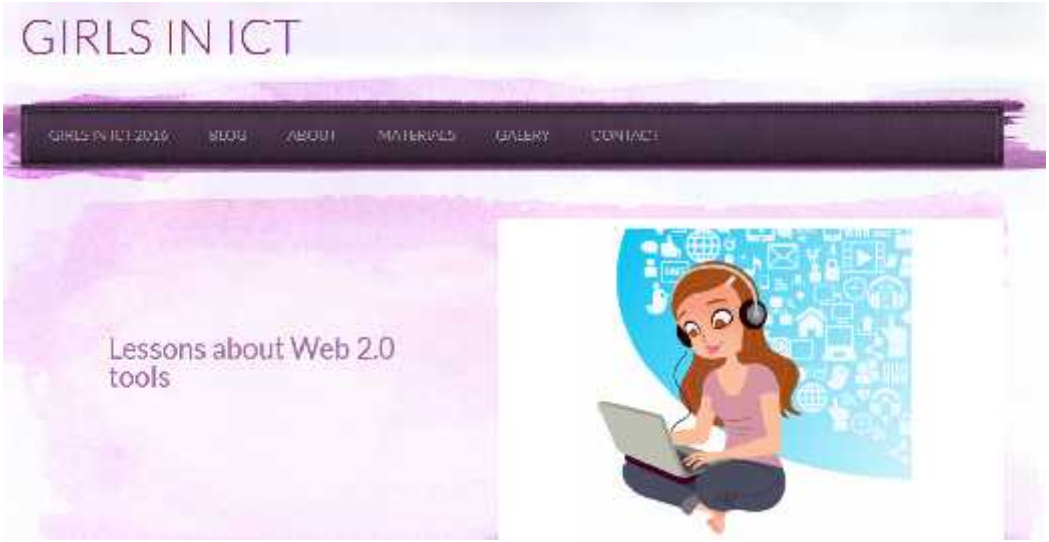

Σχήμα 5: Το Site του έργου που δημιουργήθηκε με το λογισμικό weebly

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Καθηγητές και μαθητές καλλιεργήσαμε τις επικοινωνιακές και δημιουργικές μας δεξιότητες. Τα παιδιά μάλιστα ανέπτυξαν και την υπευθυνότητά τους αφού τους δόθηκε η ευκαιρία, να αναλάβουν πρωτοβουλίες, να οργανώσουν δραστηριότητες, να προχωρήσουν συνεργαζόμενοι με τους εταίρους σε δράσεις και να ασκήσουν την κριτική τους αντίληψη αξιολογώντας τα αποτελέσματα. Παράλληλα, αποκτήθηκαν γνώσεις με τρόπο μοναδικό, ενδιαφέροντα και ευχάριστο.

Ο σκοπός του έργου που ήταν η προώθηση και η εκμάθηση των νέων τεχνολογιών τελικά επετεύχθη. Οι μαθητές ήταν ενθουσιασμένοι και αυτό φαίνεται από την διάθεσή τους να δημιουργήσουν πάρα πολλές εργασίες κάνοντας χρήση όλων των εργαλείων σχεδόν που διδάχθηκαν μέσω του έργου αυτού. Τελικά το etwinning

μπορεί να εφαρμοστεί σαν εναλλακτικός τρόπος εκμάθησης της πληροφορικής και μάλιστα αυτό να γίνει πολύ πιο αποτελεσματικά και παράλληλα με ευχάριστο τρόπο. Τέλος, η συμμετοχή μας σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα διεύρυνε τους ορίζοντές μας, αφού γνωρίσαμε διαφορετικές νοοτροπίες, κουλτούρες καθώς και μάθαμε σε πιο επίπεδο ψηφιακών γνώσεων βρίσκονται οι μαθητές των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Το σχολείο μας προωθώντας μια τέτοια καινοτόμο δράση ουσιαστικά απέδειξε ότι είναι ένας χώρος προαγωγής της κριτικής σκέψης, καλλιέργειας της δημιουργικότητας, ανάπτυξης της υπευθυνότητας αλλά και σεβασμού της διαφορετικότητας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Corneliussen, Hilde (2004). 'I don't understand computer programming, because I'm a woman!' negotiating gendered positions in a Norwegian discourse of computing. In Konrad Morgan, Carlos A. Brebbia, Jose Sanchez, & Alexander Voiskounsky (Eds.), *Human perspectives in the Internet society: Culture, psychology and gender* (pp. 173−182). Southampton: WIT Press.

European Commission (22/04/2016), *Women in ICT*, Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2016 από την διεύθυνση: https://ec.europa.eu/digital-single-market/women-ict

Gill, Rosalind, & Grint, Keith (1995). The gender–technology relation: An introduction. In Keith Grint & Rosalind Gill (Eds.), The gender–technology relation: Contemporary theory and research (pp. 1−28). London: Taylor and Francis.

Hacker, Sally (1989). *Pleasure, power and technology: Some tales of gender, engineering, and the cooperative workplace.* Boston: Unwin Hyman.

Henwood, Flis (1998). Engineering difference: Discourses on gender, sexuality and work in a college of technology. Gender and Education, 10(1), 35−49.

Henwood, Flis (2000). From the woman question in technology to the technology question in feminism. *European Journal of Women's Studies*,7(2), 209−227.

Henwood, Flis (2003). Intervening for a change? Addressing the gender issues in science and technology education. In Martina Merz, Fabienne Crettaz deRouten, Anne-Francoise Gilbert,&Jean-Phillipe Leresche (Eds.), *Science and technology: Gender matters* (pp. 67−83). Berne/Lausanne: Schweizerische UNESCO Kommission.

Henwood, Flis, Plumeridge, Sarah, & Stepulevage, Linda (2000). A tale of two cultures? Gender and inequality in computer education. In Sally Wyatt, Flis Henwood, Nod Miller, & Peter Senker (Eds.*), Technology and in/equality: Questioning the information society* (pp. 111−128). London: Routledge.

International Telecommunications Union (2003). *Preparing the way: gender in summit*. Geneva: ITU Telecommunications Development Bureau

Kelan, Elisabeth K. (2007). Tools and toys: Communicating gendered positions towards technology. *Information, Communication & Society,* 10(3), 357−382.

Kleif, Tine, & Faulkner, Wendy (2002). Boys and their toys: Men's pleasures in technology. In Ursula Pasero & Anja Gottburgsen (Eds.), *Wie natürlich ist Geschlecht? Gender und die Konstruktion von Naturund Technik* (pp. 240−255). Wiesbaden: Westdeutscher Verlag.

Turkle, Sherry (1988). Computational reticence: Why women fear the intimate machine. In Cheris Kramarae (Ed.),*Technology and women's voices -Keeping in touc*h (pp. 41-61). London: Routledge and Kegan Paul.

Wajcman, Judy (1991). *Feminism confronts technology*. Cambridge: Polity.

4. Greco-Romanian tourist guide

Ευγενία Αδαμοπούλου
Καθηγήτρια ΠΕ20-ΠΕ04.01, 5ο γυμνάσιο Αιγάλεω
euadamop@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Πρόκειται για ένα e-Twinning πρόγραμμα, το οποίο πραγματοποιήθηκε κατά την διάρκεια του σχολικών ετών 2014-2016. Συμμετείχαν μαθητές από την Ελλάδα και Ρουμανία.
Οι μαθητές των δύο ομάδων ξεναγούν τους συμμαθητές τους σε αξιοθέατα και τουριστικές περιοχές της πατρίδας τους. Χρησιμοποιώντας web 2.0 εργαλεία, ανεβάζουν video, παρουσιάσεις, φωτογραφίες και πληροφορίες των περιοχών και τέλος χορεύουν παραδοσιακούς χορούς δηλ. κατασκευάζουν έναν Τουριστικό οδηγό της Ρουμανίας και της Ελλάδας. Σκοπός των μαθητών είναι να αναδείξουν τα ήθη, έθιμα και τον πολιτισμό των χωρών τους. Κατά την διάρκεια του έργου μαθητές και καθηγητές επικοινωνούν με chat καθώς και με διαδραστικά εργαλεία και παίζουν κουίζ, πάζλ και παιχνίδια. Τέλος αξιολογούν το έργο τους και δημιουργούν το e-book τουριστικό οδηγό Ελλάδας – Ρουμανίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *e-Twinning, τουριστικός οδηγός, ΤΠΕ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Το e-Twinning είναι ένα Ευρωπαϊκό πρόγραμμα το οποίο προωθεί την συνεργασία, την επικοινωνία και την ανταλλαγή ιδεών μεταξύ των μαθητών της Ευρώπης, με τη χρήση του υπολογιστή και των ΤΠΕ.
Η συνεργατική μάθηση είναι μια μέθοδος διδασκαλίας και μάθησης όπου οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες με σκοπό την εξερεύνηση, τον σχεδιασμό και την δημιουργία συγκεκριμένων θεμάτων. Σύμφωνα με τον Myers (1991), “Η συνεργατική μάθηση επιτρέπει στους μαθητές να αναπτύσσουν την φιλία και τους βοηθά να αποκτούν κοινά ενδιαφέροντα, τους βοηθά να εξωτερικεύουν τα συναισθήματα τους, και χρησιμοποιεί σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους, όπως την καθοδηγούμενη ανακάλυψη των πληροφοριών για την ανάπτυξη των προσωπικών δεξιοτήτων τους”. Η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και η χρήση των ΤΠΕ, έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη της συνεργατικής μάθησης. Ουσιαστικά έχουν εξαλείψει τα εμπόδια του χώρου και του χρόνου. Η μετάδοση των πληροφοριών ήταν πάντα πολύ σημαντική – σε όλες τις κοινωνίες και τις εποχές-, αλλά η μετάδοση των δεδομένων μέσω του Διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών είναι φαινόμενο της εποχής μας. Ξεκινήσαμε με τους πρώτους επιτραπέζιους υπολογιστές για να καταλήξουμε στα σημερινά laptops, tablets και smart phones, μέσω των οποίων η μάθηση έφτασε σε νέες εξελιγμένες μορφές (Holotescu et al, 2011). Η συνεργατική μάθηση οδηγεί στην ενεργή συμμετοχή των μαθητών (IVLOS, 2000; Yildirim, et al, 2001), τους κεντρίζει το ενδιαφέρον και τους κάνει να αντιμετωπίζουν την μάθηση σαν μια μεγάλη πρόκληση. Κάθε μέλος της ομάδας μαθαίνει να δίνει αλλά και να απαιτεί σεβασμό, να συμβάλει σύμφωνα με τις δυνατότητές του, σεβόμενος την διαφορετικότητα. Αν προκύψουν συγκρούσεις στην ομάδα, αυτές πρέπει να λυθούν ειρηνικά και αποτελεσματικά, ώστε να μην επηρεαστούν οι στόχοι που έχουν τεθεί. Πολλοί ερευνητές (Lipponen et al, 2003; Ma, 2008) έχουν αποδείξει μέσα από μελέτες ότι ανεξάρτητα από το θέμα ή το αντικείμενο μελέτης οι μαθητές μαθαίνουν πιο εύκολα και γρήγορα και διατηρούν τις γνώσεις που αποκτούν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, οι μαθητές αισθάνονται ικανοποίηση για τις γνώσεις που έχουν

αποκτήσει, αλλά και τον χρόνο που έχουν αφιερώσει (Nechita et al, 2010), αφού μαθαίνουν διασκεδάζοντας και δεν θεωρούν πως σπαταλούν άδικα τον χρόνο τους.
Θέλοντας λοιπόν να χρησιμοποιήσουμε σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους διδασκαλίας, εφαρμόσαμε τις ΤΠΕ και τις νέες τεχνολογίες στο συγκεκριμένο πρόγραμμα e-Twinning με σκοπό οι μαθητές να αποκτήσουν γνώσεις μέσω της συνεργασίας και της διασκέδασης. Έτσι, μέσω του συγκεκριμένου καινοτόμου προγράμματος, αντάλλαξαν πληροφορίες για τον τόπο τους, τα ήθη και έθιμα τους, επικοινώνησαν μέσω συνεργατικών δραστηριοτήτων και τέλος αξιολόγησαν το έργο τους.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Οι μαθητές εργάζονται ομαδικά, αφού πρώτα, όλοι μαζί με τους υπεύθυνους καθηγητές τους αποφασίζουν το θέμα και τον τρόπο παρουσίασης των δραστηριοτήτων. Παράλληλα υπάρχει διάδραση και αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών των 2 ομάδων, αφού παίζουν παιχνίδια, παζλ και κουίζ, τα οποία είναι σχετικά με τις παρουσιάσεις που προηγουμένως έχουν αναρτήσει στο twinspace.
Στην προσπάθειά τους να αναδείξουν τον πολιτισμό, τα ήθη και έθιμα της χώρας τους γίνονται δημιουργικοί και καινοτόμοι, αφού ετοιμάζουν βίντεο με εικονικές περιηγήσεις (Σχήμα 1) με πληροφορίες, και εικόνες για διάφορες περιοχές του τόπου τους και αποφασίζουν να χορέψουν παραδοσιακούς χορούς της πατρίδας τους (Σχήμα 2). Το έργο είναι βιωματικό με αποτέλεσμα οι μαθητές να έχουν την ευκαιρία να αναδείξουν τα ιδιαίτερα ταλέντα τους και να αποκτούν γνώσεις με ευχάριστο και διασκεδαστικό τρόπο. Παράλληλα μαθαίνουν να συνεργάζονται και να είναι κοινωνικοί.

Σχήμα 1: Χρήση των προγραμμάτων street view και Screencast-O-matic για την δημιουργία video εικονικής περιήγησης του τόπου μας.

Σχήμα 2: Παραδοσιακός χορός, «Ζορμπάς»

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΜΕΤΑΞΥ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

Οι υπεύθυνες καθηγήτριες των δύο ομάδων αποφασίζουν τις δραστηριότητες του έργου από κοινού, μέσω chat, email και διαδραστικών εργαλείων, όπως padlet κλπ. Οι μαθητές επίσης επικοινωνούν μεταξύ τους με chat, ενώ υπάρχει διάδραση μέσω των παιχνιδιών, των κουίζ και των παζλ που παίζουν σε κάθε δραστηριότητα. Στην δραστηριότητα της γνωριμίας τους παίζουν ένα παιχνίδι "who am I?" (Σχήμα 3) κατά το οποίο αφού πρώτα συστηθούν, στην συνέχεια θέτουν ερωτήσεις στους συμμαθητές τους με σκοπό να βρουν την απάντηση και να την ανεβάσουν στο twinspace. Το παιχνίδι έχει ενδιαφέρον, είναι διαδραστικό, ενώ παράλληλα βοηθάει τους μαθητές να γνωριστούν καλύτερα.

Σχήμα 3: Το παιχνίδι γνωριμίας των δύο ομάδων, "who am I?"

Επίσης επικοινωνούν μέσω δραστηριοτήτων που υλοποιούνται από κοινού, όπως είναι για παράδειγμα η ψηφοφορία για τον λογότυπο του έργου (Σχήμα 4), η ανταλλαγή Χριστουγεννιάτικων καρτών και η αξιολόγηση του έργου (Σχήμα 5).

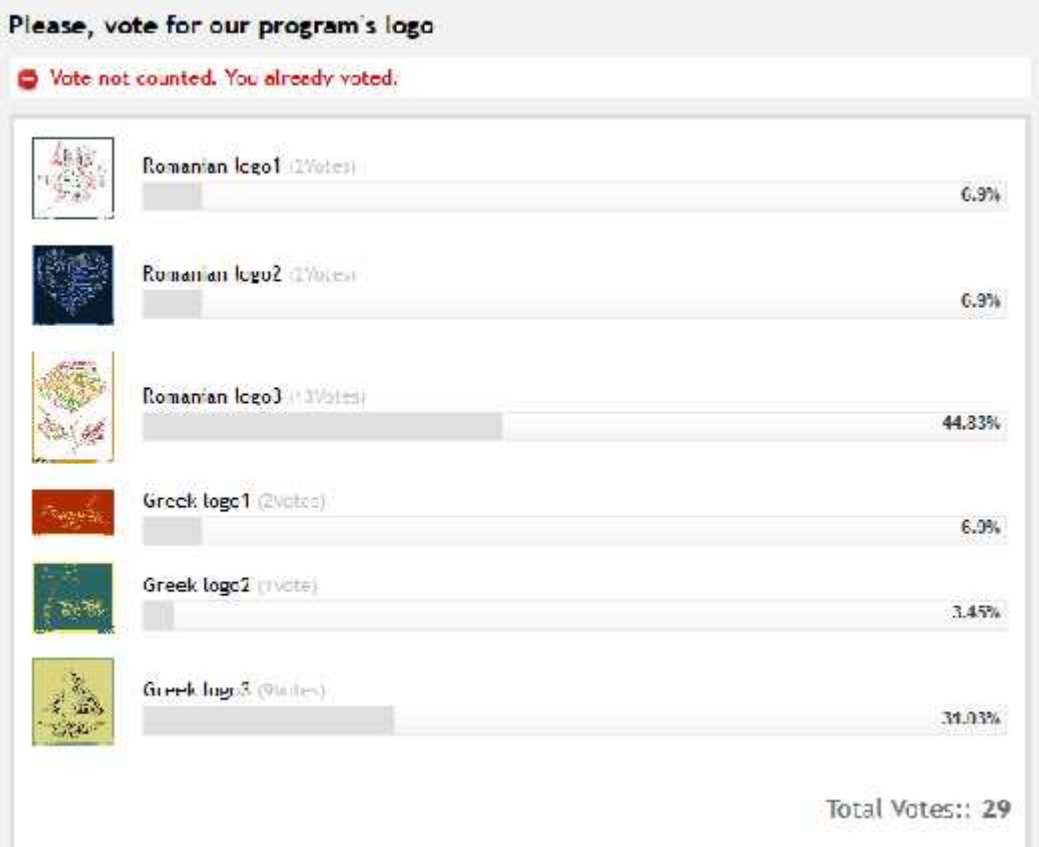

Σχήμα 4: Η ψηφοφορία για τον λογότυπο του έργου

Σχήμα 5: Η αξιολόγηση του έργου

ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το έργο πραγματοποιείται σε εβδομαδιαία βάση στο μάθημα της Πληροφορικής, όπου οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να μάθουν καινοτόμα, δημιουργικά και διαδραστικά εργαλεία web 2.0 και να ξεφύγουν από το στενό πλαίσιο της διδασκαλίας με τον παραδοσιακό τρόπο. Παράλληλα παρουσιάζουν την ιστορία, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου τους, ενώ ταυτόχρονα μαθαίνουν καινούργια ιστορικά και γεωγραφικά γεγονότα (Σχήμα 6) που έχουν σχέση με την Ρουμανία. Τέλος με τις

παρουσιάσεις και τα βίντεο που ετοιμάζουν οι μαθητές, καθώς και με το chat εξασκούνται στην αγγλική γλώσσα. Το πιο σημαντικό όμως είναι το γεγονός ότι κοινωνικοποιούνται και μαθαίνουν να συνεργάζονται και να επικοινωνούν με τους συνομήλικούς τους.

Σχήμα 6: Παρουσίαση της περιοχής Hateg της Ρουμανίας

ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η συνεργασία τόσο μεταξύ των μαθητών της ομάδας μας, όσο και μεταξύ των μαθητών των δύο ομάδων είναι συνεχής. Οι μαθητές των δύο ομάδων συνεργάστηκαν στην επιλογή του λογότυπου του έργου. Με την βοήθεια και καθοδήγηση των υπεύθυνων καθηγητριών δουλεύουν σε ομάδες και δημιουργούν e-λογότυπους. Στην συνέχεια όλοι οι μαθητές και των δύο ομάδων ψηφίζουν για τον καλύτερο. Επίσης οι μαθητές ανταλλάσουν παραδοσιακούς χορούς στο πλαίσιο παρουσίασης του τόπου τους και υλοποιούν με μεγάλη επιτυχία τις εικονικές περιηγήσεις των διαφόρων περιοχών της χώρας τους. Χρησιμοποιώντας το καινοτόμο πρόγραμμα street view περιγράφουν στους συνεργάτες τους την συγκεκριμένη περιοχή και ταυτόχρονα κάνουν την εγγραφή της παρουσίασης με το πρόγραμμα Screencast-O-Matic. Αυτό απαιτεί τον απόλυτο συγχρονισμό του video με την περιγραφή της περιοχής που κάνουν οι μαθητές στα αγγλικά και το αποτέλεσμα είναι πραγματικά εντυπωσιακό. Οι μαθητές επίσης χορεύουν με μεγάλη επιτυχία τον Ζορμπά, ενώ όλοι μαζί αξιολογούν το έργο και δημιουργούν το e-book τους (Σχήμα 7)

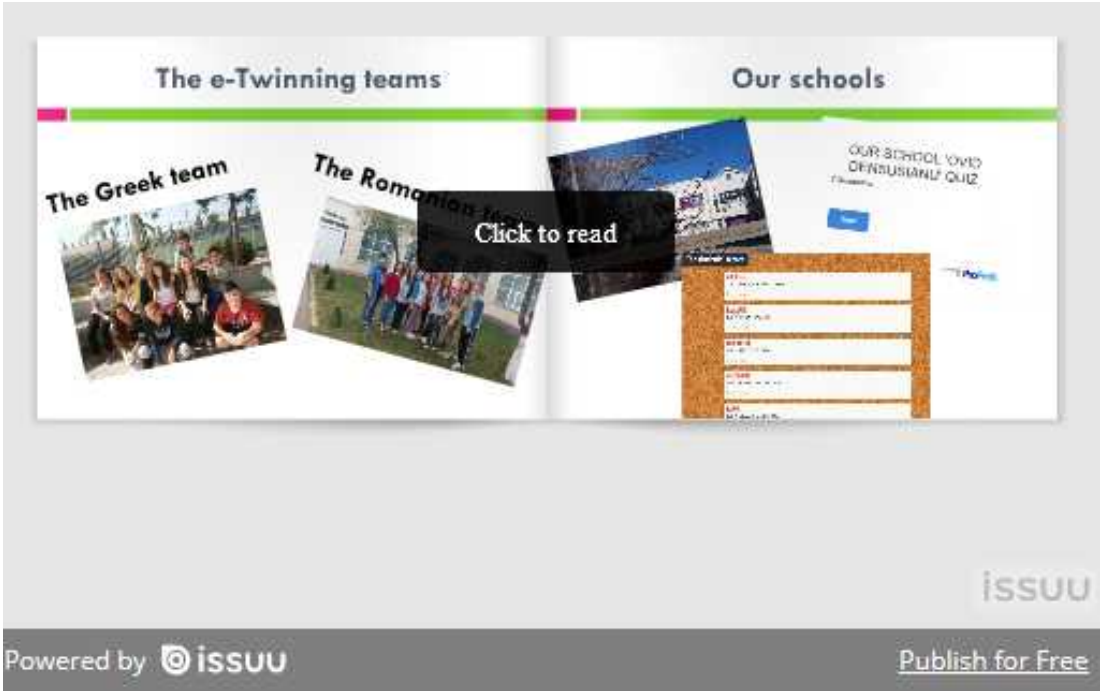

Σχήμα 7: Το e-book με τις δραστηριότητες των δύο ομάδων

Τέλος, οι δύο ομάδες επικοινωνούν μέσω chat, έχοντας την ευκαιρία να γνωριστούν καλύτερα και να ανταλλάξουν τις απόψεις για το έργο (Σχήμα 8)

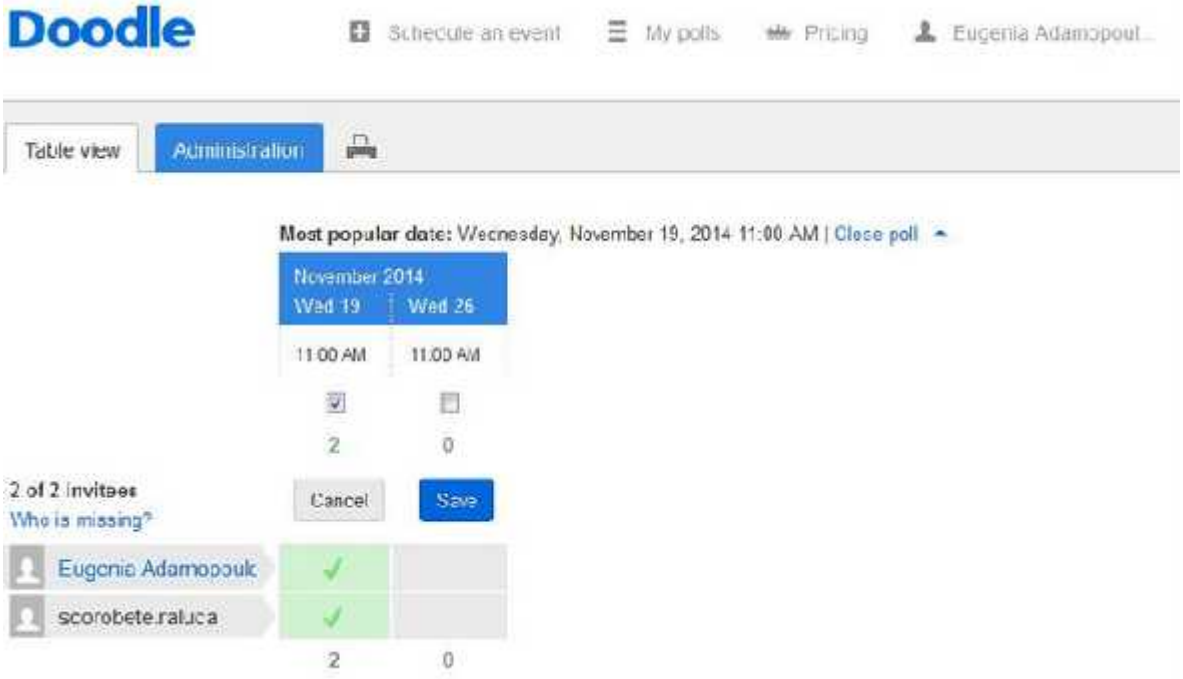

Σχήμα 8: Ο προγραμματισμός του chat των μαθητών

ΧΡΗΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Όλοι οι εμπλεκόμενοι, καθηγητές και μαθητές, χρησιμοποιήσαμε πολλά και διαφορετικά εργαλεία ΤΠΕ για την υλοποίηση του έργου.

Χαρακτηριστικά αναφέρονται μερικά από τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν padlet, windows movie maker, youtube, titanpad, issuu, kizoa, prezi, linoit, bloggif, proprofs, tagxedo, photoscape, imgur, picturetrail, photopeach, pawtoon, glogster, animoto,

picasa, voki zeepmaps, google earth, google maps, street view, screencastomatic, zondle, imgur, jigsaw, thinglink, iwishyouto, answergarden, emaze.
Τα παραπάνω συνεργατικά εργαλεία, χρησιμοποιήθηκαν τόσο για την μεταξύ μας επικοινωνία όσο και για την παρουσίαση των διαφόρων περιοχών των χωρών μας και την αξιολόγηση του έργου μας (Σχήμα 9).

Σχήμα 9: Οι λέξεις κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν στην αξιολόγηση του έργου

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι μαθητές ήταν ενθουσιασμένοι με το συγκεκριμένο έργο και αυτό φαίνεται και στην αξιολόγηση του έργου, με τις λέξεις κλειδιά που χρησιμοποιούν για να περιγράψουν τις εντυπώσεις τους από την εμπειρία τους με το etwinning: διαδραστικό, δημιουργικό, διασκεδαστικό, καινοτόμο είναι κάποιες από τις λέξεις που χρησιμοποιούν (Σχήμα 9) Οι μαθητές ωφελήθηκαν πολύ, γιατί βασικά έμαθαν να συνεργάζονται και να είναι κοινωνικοί. Επίσης, επικοινώνησαν με συμμαθητές τους από τη Ευρώπη και έμαθαν για τον πολιτισμό τους ,τον τόπο και τα έθιμά τους και μάλιστα όλα τα παραπάνω έγιναν με βιωματικό τρόπο. Είναι πραγματικά πολύ σημαντική αυτή η δυνατότητα που έχουμε σαν σχολείο να υλοποιούμε Ευρωπαϊκά έργα etwinning, γιατί ανοίγει τους ορίζοντες των μαθητών, ενώ παράλληλα αυτοί έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με συνομηλίκους τους από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες και να μάθουν για τον πολιτισμό και την ιστορία τους.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Holotescu C., Grosseck G. (2011). Mobile learning through microblogging. *Procedia. Social and Behavioral Sciences,* 15, 4-8.

IVLOS - Centre for ICT in education (2000). *Computer-supported Collaborative Learning Networks in Primary and Secondary Education.* www.pjb.co.uk/npl/bp31.doc

Lipponen, L., Rahikainen, M., Lallimo, J., and Hakkarainen, K. (2003). Patterns of participation and discourse in elementary students' computer-supported collaborative learning. *Learning and Instruction,* 13, 487-509.

Ma, A. W. W. (2008). Computer Supported Collaborative Learning and Social Creativity: A Case Study of Fashion Design. *Journal of Information, Information Technology, and Organizations*, 3.

Myers, M. (1991). Cooperative learning in heterogeneous classes. *Cooperative Learning,* 11(4).

Nechita, E., Talmaciu, M., Timofti, I.C., Tomozei, C.I. (2010). Study Concerning the Access to Online Educational Resources and the Use of Online Collaborative Instruments. In C. Rusu (Ed.), *Quality Management in Higher Education*. Proceedings of the 6th International Seminar of the Quality in Higher Education, (pp. 567-570). Cluj Napoca: UT Press.

Yildirim, Z., Ozden, M.Y., & Aksu, M. (2001). Comparison of hypermedia learning and traditional instruction on knowledge acquisition and retention. *Journal of Educational Research* 94(4), 207-214.

Teachers4Europe:

5. "ΕΥΡΩΠΗ: ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ, ΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ, ΜΙΑ ΙΔΕΑ, ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ"

Αδαμοπούλου Ευγενία[1]
Αναγνωστοπούλου Αναστασία[2]
[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ02, ΓΕΛ Λεχαινών
[2] Εκπαιδευτικός ΠΕ07, Γυμνάσιο Λεχαινών
eugadamo@otenet.gr, natassa.anagnostopoulou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η δράση υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-2016 από κοινού στο ΓΕΛ και στο Γυμνάσιο Λεχαινών, στο πλαίσιο του προγράμματος της Αντιπροσωπείας της Ε.Ε. στην Ελλάδα, Teachers4Europe.
Το θέμα επιλέχθηκε με στόχο να ερευνήσουν και να προβληματιστούν οι μαθητές για την Ευρώπη και την Ευρωπαϊκή Ένωση με αφορμή εικόνες, μουσική και κείμενα, ώστε να διατυπώσουν τις σκέψεις τους, να ερευνήσουν τις δομές και τον τρόπο λειτουργίας των οργάνων της Ε.Ε., να προβληματιστούν, να δημιουργήσουν ομάδες σύνταξης μιας εφημερίδας και να καταλήξουν σε ιδέες σχετικά με την Ευρώπη που οραματίζονται ως μελλοντικοί πολίτες της. Η δράση βασίστηκε στη συνεργατική μάθηση με χρήση των ΤΠΕ, καθώς και στη διαθεματικότητα με την εμπλοκή διαφόρων σχολικών μαθημάτων, ώστε να αντληθούν οι απαραίτητες πληροφορίες και να αξιοποιηθούν τα απαιτούμενα εργαλεία και ΤΠΕ για την υλοποίηση των εργασιών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Teachers4Europe, διαθεματικότητα, ομαδοσυνεργατική μέθοδος, ευρωπαϊκές αξίες, ΤΠΕ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δράση Teachers4Europe αποτελεί πρωτοβουλία της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα, σε μια προσπάθεια να επιμορφωθούν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί και να δημιουργηθεί ένα δίκτυο ενημέρωσης και αλληλεπίδρασης όσον αφορά την ‘ευρωπαϊκή διάσταση’ της εκπαίδευσης, με απώτερο σκοπό τη διαμόρφωση ενεργών μελλοντικών πολιτών στην Ε.Ε.
Αφορμή για την επιλογή του θέματος υπήρξε η επικαιρότητα και η ανοδική τάση ενός ευρωσκεπτικιστικού ρεύματος εντός της ελληνικής κοινής γνώμης. Τι γνώμη έχουν οι μαθητές; Πώς μπορεί το σχολείο να αντιστρέψει το αρνητικό κλίμα και να προτρέψει τους μαθητές να αναζητήσουν και να υιοθετήσουν τις ευρωπαϊκές αξίες που δίνουν νόημα στο εγχείρημα της Ενωμένης Ευρώπης. Επομένως, τέθηκε το ερώτημα του πως αντιλαμβάνονται οι μαθητές μιας κωμόπολης με αστικό και αγροτικό πληθυσμό αυτήν την κοινωνική πραγματικότητα και πώς διαμορφώνουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα ως μελλοντικοί πολίτες σε ένα περιβάλλον με γλωσσική, κοινωνική και πολιτιστική πολυμορφία.
Το γεγονός ότι το Γυμνάσιο και το Γενικό Λύκειο Λεχαινών συστεγάζονται διευκόλυνε την υλοποίηση της δράσης, καθώς ήταν εφικτή η άμεση συνεργασία μαθητών και εκπαιδευτικών σε όλους τους τομείς, ως φυσικό επακόλουθο του καλού κλίματος και της κοινής πορείας των δύο σχολείων. Οι υπεύθυνες εκπαιδευτικοί θέλησαν να αξιοποιήσουν αυτό το πρόσφορο έδαφος, ώστε να δοθεί η ευκαιρία σε μαθητές διαφορετικής ηλικίας και πνευματικής ωριμότητας να δουλέψουν σε μεικτές ομάδες και να παράγουν αποτελέσματα.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η συζήτηση για την ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση εντάσσεται σ' ένα γενικότερο πλαίσιο που αφορά το ρόλο του εκπαιδευτικού και του σχολείου σ' ένα περιβάλλον παγκοσμιοποίησης, όπου οι αλλαγές είναι απαραίτητες ώστε οι μαθητές να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις και το ρόλο τους ως πολίτες μιας διευρυμένης και πολυπολιτισμικής κοινωνίας, καλούμενοι να επωφεληθούν από τη βιωματική μάθηση (Learning by doing, Dewey) για να μάθουν να παρατηρούν, να στοχάζονται, να συγκρίνουν και να πειραματίζονται, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που τους παρέχει το σχολείο ως χώρος μετάδοσης και ανάπτυξης αξιών (Μανιφέστο των Εκπαιδευτικών για τον 21ο αιώνα).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλοι ευρωπαϊκοί οργανισμοί έχουν επενδύσει στο ρόλο του σχολείου και των εκπαιδευτικών στη διαμόρφωση και προώθηση της «Ευρωπαϊκής ιδέας» μέσα από τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, προωθώντας και χρηματοδοτώντας πληθώρα εκπαιδευτικών προγραμμάτων με στόχο την οικοδόμηση ευρωπαϊκής ταυτότητας (Παπαοικονόμου).

Σ' ένα περιβάλλον ευρωσκεπτικισμού και ενίσχυσης ακροδεξιών φωνών κρίθηκε αναγκαία η ανάπτυξη μιας δράσης, μέσω της οποίας οι μαθητές θα ενημερώνονταν και θα ευαισθητοποιούνταν σε θέματα που αφορούν την Ευρώπη και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να ελαχιστοποιηθεί κατά το δυνατόν η πιθανότητα να αποτύχει η προσπάθεια ευρωπαϊκής ενσωμάτωσης (Delanty). Στο πρόγραμμα συμμετείχαν μαθητές της Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου και Β΄ και Γ΄ Λυκείου, οι οποίοι κλήθηκαν βάσει ερωτημάτων να εμπλακούν δημιουργικά στην αναζήτηση του νοήματος των ευρωπαϊκών αξιών, ώστε να καταλήξουν σε συμπεράσματα και προσδοκίες σχετικά με το ρόλο της Ε.Ε. στο παρόν και το μέλλον. Ενδεικτικά ερωτήματα που τέθηκαν:

Τι γνωρίζω για την Ευρώπη/ ΕΕ;
Τι σημαίνει Ευρώπη/ Ευρωπαϊκή Ένωση για μένα;
Τι με φοβίζει στην Ευρώπη του σήμερα;
Τι με προβληματίζει;
Τι οραματίζομαι για την Ευρώπη του μέλλοντος;
Τι θέλω να αλλάξει;

Μέσω των παραπάνω ερωτημάτων επιτεύχθηκε μια πλήρης χαρτογράφηση των διαθέσεων των μαθητών απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ/ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές επιδιώχθηκε:

Να έρθουν σε επαφή με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις δομές και τις λειτουργίες της
Να αφομοιώσουν πληροφορίες για την πολυγλωσσία, την ιστορία και τον πολιτισμό της Ευρώπης
Να αναζητούν, να επιλέγουν και να οργανώνουν πληροφορίες μέσα από μια ποικιλία πηγών, χρησιμοποιώντας τα μαθήματα της ιστορίας, της ξένης γλώσσας, της ΚΠΑ, των νεοελληνικών κειμένων, των εικαστικών, της πληροφορικής και των ΑΟΘ για την παρουσίαση διαφόρων θεμάτων
Να μάθουν να συνεργάζονται μέσα από ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες, να συνδιαλέγονται, να αξιολογούν και να αξιοποιούν τη γνώμη των άλλων, ακόμη κι αν είναι διαφορετική από τη δική τους
Να μάθουν να αξιοποιούν και να συνδυάζουν προηγούμενες γνώσεις που έχουν (μεταγνωστική διάσταση, Ματσαγγούρας 2002) και να δημιουργήσουν νέες γνώσεις σε αλληλεπίδραση με το περιβάλλον τους (Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης, Κοινωνικοπολιτισμική θεωρία, L. Vygotsky, 1978.)
Να εξασκηθούν στην αναζήτηση και μελέτη πηγών.

Να αναπτύξουν την κριτική και δημιουργική τους ικανότητα μέσα από την ανάλυση αρθρογραφίας, λογοτεχνικών κειμένων, έργων τέχνης, με στόχο τη διαμόρφωση προσωπικής άποψης.
Να συντάσσουν δικά τους κείμενα και να παράγουν εικαστικό υλικό.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
Αξιοποίηση και χρήση εποπτικών μέσων (χάρτες, εικόνες, ήχος)
Ψηφιακός γραμματισμός – εξοικείωση με το διαδίκτυο και τα online ψηφιακά εργαλεία (newhive, padlet, issuu)
Χρήση λογισμικού για τη δημιουργία παρουσιάσεων
Έρευνα και άντληση πληροφοριών από το διαδίκτυο, από ψηφιακές βιβλιοθήκες και αποθετήρια
Χρήση ψηφιακών εργαλείων για την αξιοποίηση αλλά και παραγωγή ψηφιακού και πολυμεσικού περιεχομένου

ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
Ακολουθήθηκε μεικτή, διερευνητική και ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας (Παναγάκος) με συνεργασία εκπαιδευτικού- μαθητών και μαθητών μεταξύ τους. Η συνεργασία δύο σχολείων, γυμνασίου και λυκείου, στο πρόγραμμα δημιούργησε ιδανικές συνθήκες για την εξέταση του ευρωπαϊκού ιδεώδους από μεικτές ομάδες, έτσι ώστε να αναδειχθεί ο πλουραλισμός των απόψεων και των τάσεων, χαρακτηριστικό άλλωστε και της ευρωπαϊκής μας κοινότητας. Στο πρώτο μέρος η εισαγωγή στο πρόγραμμα και η αρχική παρουσίαση από τις εκπαιδευτικούς έγινε ανά τμήμα. Οι μαθητές δούλεψαν κατά μόνας και έπειτα σε μικρές ομάδες, ώστε να αντλήσουν υλικό και πληροφορίες σχετικά με τις εικόνες, τα τραγούδια και τα κείμενα που θεωρούν ότι αντιπροσωπεύουν την Ευρώπη του σήμερα, υλικό το οποίο στη συνέχεια παρουσίασαν στην ολομέλεια. Στο δεύτερο μέρος εργάστηκαν διαδοχικά σε ομάδες που σταδιακά διευρύνονταν, με στόχο τη διάχυση των πληροφοριών, τη συμμετοχή σε διαδραστικά και ενημερωτικά παιχνίδια, το συνδυασμό των δεδομένων και την εξαγωγή συμπερασμάτων. Τα αποτελέσματα σε επίπεδο ομάδων αξιοποιήθηκαν για τη δημιουργία αφίσας, εφημερίδων και οπτικοακουστικού υλικού. Οι εργασίες της ολομέλειας και των τελικών ομάδων έγιναν στους χώρους της Δημοτικής Βιβλιοθήκης του Δήμου Ανδραβίδας- Κυλλήνης και του Πνευματικού Κέντρου του Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Λεχαινών, ώστε να υπάρχει επαρκής χώρος και υλικό για όλους. Στάδια Δράσης:
Αφόρμηση – Εισαγωγή (καταιγισμός ιδεών, αυτόματη γραφή)
Παρουσίαση στόχων δράσης (Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα μέσα από τα μάτια των μαθητών- εικόνες, μουσική, γραπτός λόγος)
Διασύνδεση με υφιστάμενη γνώση (κατανόηση και ανάλυση όρων και δομών της Ε.Ε., σύνδεση με μυθολογία, πολιτισμό και ιστορία)
Χωρισμός σε ομάδες – ανάθεση εργασιών
Παραγωγή και παρουσίαση υλικού που παρήγαγαν οι ομάδες
Προβληματισμός, διάλογος, σύνθεση απόψεων
Εμπέδωση – ανατροφοδότηση, Εξαγωγή συμπερασμάτων
Αξιολόγηση - Διάχυση

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
Μέσα από τη δράση Teachers4Europe οι μαθητές δούλεψαν ομαδικά για την ανταλλαγή απόψεων σε σχέση με την Ε.Ε, με αποτέλεσμα να αμβλυνθεί το ενημερωτικό κενό που υπάρχει σε σχέση με το ρόλο και τη λειτουργία της Ε.Ε., να

ενημερωθούν οι μαθητές για τις εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να διατυπώσουν τις σκέψεις, τις προτάσεις και τις προσδοκίες τους για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Απώτερος στόχος της δράσης ήταν να λειτουργήσει ως αφετηρία για πιο ενεργό ενασχόληση των νέων με την Ευρώπη, ώστε να εξελιχθούν σε ευρωπαίους πολίτες με ενεργό συμμετοχή στα ευρωπαϊκά δρώμενα. Με τη χρήση των ΤΠΕ και του διαδικτύου για την άντληση του υλικού και ενημέρωσή τους, οι μαθητές εξοικειώθηκαν με τις ενημερωτικές ιστοσελίδες της Ε.Ε. και χρησιμοποίησαν διαδραστικά εργαλεία για την εκπόνηση των παρουσιάσεών τους. Οι ομάδες δημιούργησαν συννεφόλεξα (wordle), εφημερίδες, αφίσες ή κολλάζ, ψηφιακό πίνακα ανακοινώσεων (padlet), διαδραστική αφίσα (newhive) και ψηφιακό φυλλάδιο (issuu), καθώς και πίνακα ανακοινώσεων στο σχολείο για την ανάρτηση υλικού σχετικού με την Ευρωπαϊκή Ένωση, την επιμέλεια του οποίου έχουν οι μαθητές.

ΔΙΑΧΥΣΗ- ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Με στόχο το άνοιγμα στην τοπική κοινωνία και την ενημέρωσή της σχετικά με ευρωπαϊκά θέματα, επιδιώχθηκε και επιτεύχθηκε συνεργασία με τοπικούς φορείς. Για το πρόγραμμα ενημερώθηκε ο Δήμος και κατόπιν συνεννόησης εξασφαλίστηκε η συνεργασία της Δημοτικής Βιβλιοθήκης και του Πνευματικού Κέντρου, καθώς και η παραχώρηση των χώρων τους και υλικού για την υλοποίηση των δράσεων. Οι εργασίες αναρτήθηκαν στις ιστοσελίδες των σχολείων, καθώς και παρουσιάστηκαν σε ανοιχτή ημερίδα σχολικών προγραμμάτων του Γυμνασίου στις 11 Μαΐου 2016. Παράλληλα έγιναν δημοσιεύσεις των δράσεων στον τοπικό τύπο και στα προσωπικά ιστολόγια των εκπαιδευτικών και τέλος έγινε παρουσίαση του προγράμματος σε επίπεδο νομού, στις 17 Ιουνίου 2016, στον Πύργο Ηλείας.

Καθ’ όλη τη διάρκεια των δράσεων, καθώς και στις τελικές παρουσιάσεις και συζητήσεις ο ρόλος των υπεύθυνων εκπαιδευτικών ήταν καθοδηγητικός και συμπληρωματικός ώστε να ελέγχεται η πρόοδος και η πορεία των εργασιών, να διαπιστώνεται η συνάφεια με τους στόχους που τέθηκαν και να γίνεται επαναπροσδιορισμός τους όποτε χρειάστηκε, με σκοπό την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος. Παρά το μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων μαθητών, η συνεργασία μεταξύ τους ήταν άψογη, και σ’ αυτό βοήθησε ο χωρισμός τους σε ομάδες που περιλάμβαναν μαθητές απ’ όλες τις τάξεις ώστε να μπορούν οι μεγαλύτεροι μαθητές να αναλάβουν συντονιστικό και καθοδηγητικό ρόλο μέσα στην ομάδα. Υπήρξε καθολική και ενεργός συμμετοχή των μαθητών, οι οποίοι κατανόησαν πλήρως τους στόχους της δράσης, παρήγαγαν πρωτότυπο υλικό μέσα από καινοτόμες διδακτικές τεχνικές ενώ, όπως αναμενόταν, με την ολοκλήρωση του προγράμματος αναθεώρησαν κάποιες αρνητικές απόψεις και επαναδιατύπωσαν τις προσδοκίες τους για το μέλλον της Ε.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Παπαοικονόμου, Α.. *Ο Εκπαιδευτικός και η διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής ταυτότητας των μαθητών: Εμπειρική προσέγγιση*. Τα Εκπαιδευτικά, τεύχος 103-104, σελ. 187-200. Ανακτήθηκε στις 7 Νοεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.taekpaideutika.gr/ekp_103-104/14.pdf

Delanty, G., *Citizenship in a Global Age: Society, culture and politics*. Buckingham 2000, Open University Press.

Besson, B., Huber, J., Mompoint-Gaillard, P., Rohmann, S.. *Η εκπαίδευση για την αλλαγή, η αλλαγή για την εκπαίδευση, Μανιφέστο των εκπαιδευτικών για τον 21ο αιώνα από το Συνέδριο: Η επαγγελματική εικόνα και το ήθος των εκπαιδευτικών*. Συμβούλιο της Ευρώπης, Στρασβούργο 2014.

Reese, H.W.. *The Learning-by-Doing Principle*.Behavioral Development Bulletin, 2011, Vol. 11. Ανακτήθηκε στις 6 Νοεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://psycnet.apa.org/journals/bdb/17/1/1.pdf

Ματσαγγούρας, Η.. *Στρατηγικές Διδασκαλίας: Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*. Αθήνα, Gutenberg 2002.

Vygotsky, L. S.. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge*. MA: Harvard University Press 1978.

Παναγάκος, Ι.. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών κατά την επίλυση μαθηματικών προβλημάτων*. Ανακτήθηκε στις 19 Μαΐου 2016 από τη διεύθυνση http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos6/i-panagakos.PDF

ΠΗΓΕΣ

http://europa.eu/index_el.htm
http://europa.eu/kids-corner/index_el.htm
http://europa.eu/teachers-corner/
http://www.europarltv.europa.eu/el/home.aspx
Ελληνικός και ξένος τύπος
Χάρτες της Ε.Ε.
* Συνυποβάλλεται παράρτημα με τις δραστηριότητες και το παραχθέν υλικό

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1η δραστηριότητα: Εισαγωγή στο πρόγραμμα και τη δράση Teachers4Europe (διάρκεια 2 διδακτικές ώρες, δραστηριότητα ανά τμήμα)
- Αφόρμηση: Τι σας έρχεται στο μυαλό όταν ακούτε τη λέξη Ευρώπη ή Ευρωπαϊκή Ένωση (καταιγισμός ιδεών, αυτόματη γραφή). → wordle **- Παρουσίαση της Ε.Ε.** (βίντεο https://www.youtube.com/watch?v=d0diZ48_q7U , https://www.youtube.com/watch?v=_OUpsWCvE38)

Παρουσίαση ppt (https://europa.eu/teachers-corner/age-ranks/ages-12-15_en χάρτης της Ε.Ε. και της Ευρωζώνης (https://europa.eu/teachers-corner/age-ranks/ages-15-and-over_en) – συζήτηση στην τάξη

Υλικό: Διαδίκτυο, σχολική βιβλιοθήκη
Σημείωση για την 1η δραστηριότητα: Η πρώτη φάση αποτυπώθηκε σε wordle, και οι εργασίες με τις εικόνες, τα τραγούδια και τα κείμενα σε παρουσίαση στο newhive,, αφού παρουσιάστηκαν στην τάξη:
http://newhive.com/natassa/t4e-gymnasio-gel-lechainon-c

2η δραστηριότητα: **εργασία με όλους τους μαθητές κι από τα δύο σχολεία**

Διαδικασία: ατομική εργασία και στη συνέχεια σύνθεση απαντήσεων σε ομάδες 2 και στη συνέχεια 7 ή 8 ατόμων (1 διδακτική ώρα)

Εισαγωγή: Δόθηκαν στους μαθητές τα εξής ερωτήματα για την Ε.Ε.: Τι μου αρέσει; Τι φοβάμαι; Τι με προβληματίζει; Ποια χώρα θα ήθελα να γνωρίσω καλύτερα; Τι ελπίζω για το μέλλον της Ε.Ε.;

1^{ο} μέρος: Οι μαθητές απαντούν στα ερωτήματα μόνοι τους

2^{ο} μέρος: Συγκρίνουν- συζητούν με τους διπλανούς τους για τις ατομικές απαντήσεις και καταλήγουν σε κοινές απαντήσεις

3^{η} Δραστηριότητα για το χωρισμό σε ομάδες πολλών ατόμων - Παζλ με ονόματα χωρών (1 διδακτική ώρα)
Βάσει του αριθμού των μαθητών και των ομάδων που θέλουμε να δημιουργηθούν επιλέγουμε χώρες από τα κράτη- μέλη της Ε.Ε. Δίνουμε στους μαθητές τα ονόματα των χωρών που πρέπει να σχηματιστούν. Κάθε μαθητής παίρνει ένα γράμμα και προσπαθεί να βρει ανάμεσα στους συμμαθητές του τα υπόλοιπα γράμματα, για να συνθέσουν μαζί το όνομα μίας από τις χώρες που δόθηκαν.
Στις ομάδες αυτές οι μαθητές έδωσαν όνομα και παρέμειναν σ' αυτές μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος.
Στις ομάδες που δημιουργήθηκαν την προηγούμενη ώρα οι μαθητές συζητούν τις απαντήσεις στα ερωτήματα του 1ου φύλλου εργασίας, με σκοπό να καταλήξουν στη διατύπωση 2 βασικών θέσεων: Ευρωπαϊκές αξίες/ Ποια είναι η Ευρώπη που θέλουμε;
Σημείωση για τη 2^{η} και 3^{η} δραστηριότητα: Οι απαντήσεις των ομάδων παρουσιάστηκαν στην ολομέλεια και στη συνέχεια περάστηκαν στην εφαρμογή padlet: *https://padlet.com/NatassaAn/bbhhl6njckc1*

4^{η} δραστηριότητα: Παιχνίδι: Τι γνωρίζω για τις χώρες της Ε.Ε.; (ομαδική δραστηριότητα – διάρκεια 30')
Υλικά:
* Χάρτης Ε.Ε. (χρησιμοποιήθηκε ο χάρτης από το φυλλάδιο «πάμε να εξερευνήσουμε την Ευρώπη» με την προσθήκη της Κροατίας - http://bookshop.europa.eu/el/let-s-explore-europe--pbNA0114598/)
* Πινέζες διαφόρων χρωμάτων (λευκό, κίτρινο, μπλε, κόκκινο)

Υπόμνημα:
Λευκό: Δε γνωρίζω
Κίτρινο: Γνωρίζω λίγα
Μπλε: Γνωρίζω αρκετά
Κόκκινο: Γνωρίζω πολλά

Στόχος:
Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές σε συγκεντρωτικό χάρτη την έλλειψη ενημέρωσης για χώρες που ανήκουν στην Ε.Ε., να αναζητηθούν οι αιτίες γι αυτό, και να δοθεί το έναυσμα για διεύρυνση των γνώσεών τους.

Διαδικασία:
Έχοντας μπροστά τους το χάρτη της Ε.Ε., οι μαθητές συζητούν στις ομάδες που έχουν συγκροτηθεί από το Β΄ μέρος για τις γνώσεις που έχουν για τις διάφορες χώρες.

Στη συνέχεια τοποθετούν στο χάρτη τις πινέζες με βάση το επίπεδο των γνώσεών τους.

5η δραστηριότητα: Τελικό στάδιο - Δημιουργία της πρώτης σελίδας μιας ευρωπαϊκής εφημερίδας (εργασία σε ομάδες, διάρκεια 2 διδακτικές ώρες)

Υλικά:
Κόλλες Α3
Μαρκαδόροι
Ψαλίδια
Κόλλα
Ελληνικός και ξένος τύπος

Στόχος:
Να ενημερωθούν και να προβληματιστούν οι μαθητές για τα θέματα της επικαιρότητας σε κάποιες χώρες της Ε.Ε., και στη συνέχεια να δημιουργήσουν το πρωτοσέλιδο μιας ευρωπαϊκής εφημερίδας.

Διαδικασία:
Οι μαθητές επεξεργάζονται σε ομάδες εφημερίδες και περιοδικά από τον ελληνικό και ξένο τύπο. Επιλέγουν τίτλο και υλικό για το δικό τους πρωτοσέλιδο, το οποίο και υλοποιούν.

Ως βοηθητικό υλικό χρησιμοποιήθηκε το υπόμνημα από το online ενημερωτικό φυλλάδιο http://www.zukunft-bilden.com/fileadmin/redakteure/Bildungsbrief_NOZ_August_2011.pdf

Σημείωση για την 5η δραστηριότητα: Οι εφημερίδες έγιναν ψηφιακό περιοδικό στον ιστότοπο issuu:
http://issuu.com/natassa_an/docs/efimeridesteachers4europelechaina

6. Η δημιουργία δικτυακού τόπου για τη Βυζαντινή Αθήνα στην υπηρεσία της συνεργατικής μάθησης

Αρεάλη Άννα[1], Μανιώτης Παναγιώτης[1],
Αντωνίου Βίκυ[1], Κατραλής Ευάγγελος[2]
[1]Φιλόλογοι Εκπαιδευτηρίων Γείτονα, [2]μαθητής Εκπαιδευτηρίων Γείτονα
aare@geitonas-school.gr, pman@geitonas-school.gr,
vickyantoniou5@gmail.com, ekatralis@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται το συνεργατικό πλαίσιο για το σχεδιασμό και την οργάνωση του εκπαιδευτικού δικτυακού τόπου http://byzantineathens.weebly.com/ και η αξιοποίησή του στο πλαίσιο βιωματικού προγράμματος για τη Βυζαντινή Αθήνα. Στο συνεργατικό μοντέλο μάθησης αξιοποιήθηκε με τον πιο ουσιαστικό τρόπο η δυναμική τόσο της εκπαιδευτικής όσο και της μαθητικής κοινότητας, ενώ η αξιοποίηση του δικτυακού τόπου στη διδασκαλία οδήγησε στην καλύτερη κατανόηση μιας ιστορικής περιόδου, που διαχρονικά απαξιώνεται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και δυσκολεύει τους μαθητές. Οι νέες τεχνολογίες και τα συνεργατικά μοντέλα εκπαίδευσης μπορούν να οδηγήσουν σε ένα ενεργητικό και δυναμικό περιβάλλον μάθησης, με κυρίαρχα χαρακτηριστικά την αλληλεπίδραση, τον αναστοχασμό, το ομαδικό και συλλογικό πνεύμα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *δικτυακός τόπος, συνεργατική μάθηση, ιστορία, βυζαντινός πολιτισμός*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ευρεία χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην εποχή μας και η εξοικείωση των νέων γενιών με τις ποικίλες δυνατότητες που προσφέρουν, είχε ως απώτερο αποτέλεσμα και το άνοιγμα της εκπαιδευτικής κοινότητας στη νέα τεχνολογική πραγματικότητα. Αυτό καταδεικνύεται άλλωστε από την πληθώρα των εισηγήσεων στα διάφορα συνέδρια και τις ημερίδες για την αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στη διδακτική πράξη. Η αποδοχή των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική διαδικασία τόσο από τους εκπαιδευτικούς (Γιακουμάτου, 2005) όσο και από τους μαθητές (Φούντα και Κολοκοτρώνης, 2005) δηλώνει με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο ότι υπάρχουν όλες εκείνες οι υγιείς εκπαιδευτικές δυνάμεις που μπορούν να σηματοδοτήσουν ένα σύγχρονο προσανατολισμό του ελληνικού σχολείου, που θα στοχεύει στην εξασφάλιση της υψηλότερης διδακτικής αποτελεσματικότητας. Η αξιοποίηση του δικτυακού τόπου http://byzantineathens.weebly.com/, ο οποίος σχεδιάστηκε ειδικά για τους σκοπούς του βιωματικού προγράμματος «Στους δρόμους της Βυζαντινής Αθήνας», αποδεικνύει ότι οι ΤΠΕ προσφέρουν δυνατότητες συνεργατικής μάθησης στην εκπαιδευτική διαδικασία.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

α. Χαρακτηριστικά συνεργατικής μάθησης

Οι συνεργατικές μορφές μάθησης ενισχύουν στο μέγιστο δυνατό βαθμό τη συνεργασία όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, υπερβαίνοντας την αναχρονιστική αντίληψη για τον «παντογνώστη» καθηγητή και τον «παθητικό» μαθητή, που καλείται μόνο να αποστηθίσει και να αποτυπώσει τη σχολική γνώση. Η εκπαιδευτική και η μαθητική κοινότητα καλούνται από κοινού να καταθέσουν τη

δική τους «διαφορετική» και «ξεχωριστή» ματιά στη διδακτική διαδικασία, εμπλέκονται από κοινού στη διαπραγμάτευση των μαθησιακών δραστηριοτήτων, συνδιαμορφώνοντας ένα ενεργητικό και δυναμικό περιβάλλον μάθησης (Κόκοτας, 2008). Ο διαμοιρασμός της γνώσης, η ανταλλαγή απόψεων, ο αναστοχασμός και η αλληλεπίδραση για το σχεδιασμό κοινών πρακτικών επιδρούν καθοριστικά στην ενίσχυση της συνεργατικής ταυτότητας της σχολικής κοινότητας (Καλλαρά και Ταμουτσέλη, 2012).

Ο Vygotsky επέμεινε στη σημασία που έχει η συνεργασία και η αλληλεπίδραση με πιο ικανούς ενήλικες ή συμμαθητές και στο γεγονός ότι η εργασία μιας ομάδας έχει αρτιότερο αποτέλεσμα σε σύγκριση με την αντίστοιχη ατομική, με την προϋπόθεση βεβαίως ότι υπάρχει ορθολογικός σχεδιασμός και προγραμματισμός (Kaye, 1992). Το έργο του δασκάλου σε ένα τέτοιο συνεργατικό πλαίσιο δεν αποδυναμώνεται, αλλά αποκτά διαφορετικό χαρακτήρα από τον αντίστοιχο της παραδοσιακής διδασκαλίας (Sharan & Sharan, 1992). Ενσωματώνεται στην ομάδα, κατευθύνει τους μαθητές, αλληλεπιδρά μαζί τους, τους δίνει το υλικό και τους βοηθά στην ποιοτική αποτύπωσή του στην οθόνη του υπολογιστή. Από την πλευρά τους οι μαθητές με βάση το υλικό και την υψηλή εξοικείωση στο τεχνολογικό περιβάλλον οπτικοποιούν και ζωντανεύουν το θεωρητικό περιβάλλον και γίνονται ισότιμα συμμέτοχοι στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το αποτέλεσμα δεν συνιστά προσπάθεια του ενός αλλά κατάθεση της δυναμικής του κάθε μέλους μιας συλλογικότητας, το οποίο καλείται να προσφέρει τη δική του θεώρηση στο συλλογικό έργο. Κάτω από αυτές τις συνθήκες γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι τα αποτελέσματα δεν περιορίζονται στην καλύτερη ακαδημαϊκή επίδοση και στη βαθύτερη κατανόηση της ύλης, αλλά επεκτείνονται και σε τομείς που το παραδοσιακό σχολείο αδυνατεί να εκπληρώσει το ρόλο του. Ενισχύεται το πνεύμα αλληλεγγύης στη σχολική κοινότητα, οι δεσμοί γίνονται πιο ισχυροί, καλλιεργείται το ομαδικό πνεύμα και βιώνεται μια νέα πραγματικότητα όπου οι φορείς του σχολείου δεν λειτουργούν ανταγωνιστικά αλλά συνεργατικά, με βασικό στόχο τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η συνεργασία αυτή αποκτά πολύ μεγαλύτερη σημασία, όταν έρχεται να προσεγγίσει διδακτικά μια παρεξηγημένη ιστορική περίοδο του ελληνικού πολιτισμού, που δυσκολεύει παραδοσιακά τους μαθητές. Η βυζαντινή περίοδος της μακραίωνης ελληνικής διαδρομής φαντάζει σκοτεινή, απρόσωπη και αναχρονιστική, εγκλωβισμένη ανάμεσα στο αρχαιοελληνικό μεγαλείο και τον οικειότερο νεοελληνικό πολιτισμό. Η αξιοποίηση των ΤΠΕ, στο πλαίσιο του συνεργατικού μοντέλου που παρουσιάζουμε, συνιστά ακόμη ένα ισχυρό εφόδιο για την καλύτερη προσέγγιση ενός διαχρονικά δύσκολου εκπαιδευτικού αντικειμένου. Ο Βρετανός Martin Booth έδειξε ότι οι μαθητές μπορούν να διαμορφώσουν ενεργή ιστορική σκέψη υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις (Sebba, 2000):

i) η σχολική τάξη να λειτουργεί ως επιστημονική κοινότητα, όπου θα προεξάρχουν η επικοινωνιακή λειτουργία της γνώσης και η υποβολή ανοικτών ερωτημάτων,

ii) η ιστορική κατανόηση να εξαρτάται από την ικανότητα συγκέντρωσης και διανοητικής επεξεργασίας διαρκώς ογκωδέστερου και συνθετότερου πρωτογενούς και δευτερογενούς ιστορικού υλικού,

iii) το διδακτικό υλικό να μην έχει αποκλειστικά γλωσσικό και αφηρημένο χαρακτήρα, αλλά να περιλαμβάνει και εικαστικές ή οπτικές ιστορικές πηγές, που κινητοποιούν την ιστορική φαντασία και καθιστούν αποτελεσματικότερη την ιστορική ενσυναίσθηση.

Στο πλαίσιο του δικού μας σχεδιασμού η εκπαιδευτική κοινότητα ασχολήθηκε με την αναζήτηση των ιστορικών στοιχείων για την ταυτότητα της Αθήνας στη Βυζαντινή

περίοδο, την επεξεργασία του υλικού και την οργάνωσή του σε θεματικές ενότητες. Η μαθητική κοινότητα, αφού πρώτα ενημερώθηκε για τον βυζαντινό χαρακτήρα της πόλης, κλήθηκε να συμβάλει τεχνολογικά στην παρουσίαση του επεξεργασμένου υλικού, μέσα από τη δική της ματιά και την ερευνητική διάσταση της βιωματικής δραστηριότητας στην αναζήτηση των βυζαντινών αναφορών της Αθήνας. Το κλειστό γνωσιοκεντρικό μοντέλο έδωσε τη θέση του σε μια ανοιχτή δημιουργική επικοινωνία, όχι μόνο ανάμεσα σε μαθητές και εκπαιδευτικούς, αλλά και ανάμεσα στη σχολική κοινότητα και την τοπική κοινωνία, καθώς οι μαθητές ξεναγήθηκαν στην πόλη, προχώρησαν σε επιτόπια έρευνα και αναζήτησαν το βυζαντινό αποτύπωμα της σύγχρονης Αθήνας.

β. Η αξιοποίηση του δικτυακού τόπου στην εκπαιδευτική πράξη

Τα δεδομένα της επιστημονικής έρευνας αποδεικνύουν ότι η αξιοποίηση δικτυακών τόπων στην εκπαιδευτική διαδικασία συμβάλλει καθοριστικά στην ενίσχυση της συνεργατικής κουλτούρας του σχολείου, καθώς παρέχουν τη δυνατότητα όχι μόνο για πληροφόρηση αλλά και για ανταλλαγή απόψεων, σχολιασμό και δημοσίευση των εργασιών που συνθέτουν οι ομάδες εργασίας (Dimitracopoulou & Petrou 2005). Η χρήση της τεχνολογίας δεν απομονώνει τους εμπλεκομένους στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά, όταν γίνεται με προσεκτικό σχεδιασμό και οργανωμένο τρόπο, εξασφαλίζει τις κατάλληλες συνθήκες κοινωνικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών (Crook, 1994). Είναι βέβαια προφανές ότι οι δικτυακοί τόποι που απευθύνονται σε μαθητές και εξυπηρετούν εκπαιδευτικούς στόχους, πρέπει να είναι σχεδιασμένοι με τέτοιο τρόπο ώστε να δίνουν τη δυνατότητα στο μαθητή, αφενός να αναζητήσει το απαραίτητο εκπαιδευτικό υλικό και αφετέρου να υπάρχει η δυνατότητα αξιολόγησης της γνώσης μέσα από ερωτήματα ανοικτού και κλειστού τύπου. Ακόμη οι μαθητές θα μπορούσαν να έχουν τη δυνατότητα να κάνουν τα δικά τους σχόλια, να ενημερώνουν με νέο υλικό την ιστοσελίδα και να ανεβάζουν τις δικές τους εργασίες. Σε αυτό το πλαίσιο ο δικτυακός τόπος και ιδιαίτερα στη μορφή ενός ιστολογίου δεν περιορίζεται σε μια απλή πηγή πληροφόρησης αλλά σε ένα δυναμικό εργαλείο γόνιμου και προωθητικού για τη μάθηση συνεργατικού μαθησιακού περιβάλλοντος (Κακλαμάνης, 2005), στη διαμόρφωση του οποίου ενυπάρχει η εποικοδομητική συνεργασία όλων των μελών της σχολικής κοινότητας. Κάτω από αυτές τις συνθήκες η δημιουργία ενός δικτυακού τόπου από τους μαθητές λειτουργεί προωθητικά όχι μόνο για την κατάθεση των τεχνολογικών τους δεξιοτήτων αλλά και για την καλλιέργεια του γλωσσικού τους αισθητηρίου και την ανάπτυξη της κριτικής τους σκέψης.

Ο ψυχοπαιδαγωγός Steen Larsen υποστηρίζει ότι η διδασκαλία περιλαμβάνει τρεις φάσεις (Παντάνο-Ρόκου, 2002):

α. ο εκπαιδευτικός οργανώνει τις δικές του γνώσεις με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορούν να γίνουν κατανοητές από το διδασκόμενο (μετασχηματισμός της ατομικής γνώσης σε δημόσια γνώση),

β. ο εκπαιδευτικός μεταδίδει τις γνώσεις του στον εκπαιδευόμενο (μετάδοση της πληροφορίας),

γ. ο διδασκόμενος με το δικό του ρυθμό μετατρέπει τη δημόσια γνώση σε προσωπική (μετασχηματισμός της δημόσιας γνώσης σε προσωπική).

Πολλοί μελετητές σε αυτές τις τρεις φάσεις προσθέτουν και αυτή της αξιολόγησης ή της επαλήθευσης των γνώσεων, έτσι ώστε να αποτυπωθεί η αποτελεσματικότητα των διδακτικών επιλογών και η δυνατότητα κατανόησης των γνώσεων. Αυτή η τέταρτη φάση έχει ιδιαίτερη σημασία τόσο για τον εκπαιδευτή, γιατί μπορεί να αξιολογήσει αντικειμενικά την αποτελεσματικότητα της διδακτικής του μεθοδολογίας και να επαναπροσδιορίσει βελτιωτικά την εκπαιδευτική διαδικασία, όσο και για τον

εκπαιδευόμενο, καθώς του δίνεται η δυνατότητα να διαπιστώσει το βαθμό κατανόησης της κάθε διδακτικής ενότητας.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΑΚΟΥ ΤΟΠΟΥ

Μετά τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του βιωματικού προγράμματος «Στους δρόμους της Βυζαντινής Αθήνας» (Μανιώτης κ.α., 2015) άρχισε να καλλιεργείται στο μυαλό μας η σκέψη ότι θα ήταν καλό να αξιοποιούσαμε τις Νέες Τεχνολογίες για τις ανάγκες του προγράμματος. Το υλικό που είχαμε συγκεντρώσει άλλωστε κατά τη μελέτη της ιστορίας και των μνημείων της Βυζαντινής Αθήνας ήταν αρκετό, αλλά χρειαζόταν να παρουσιαστεί στους μαθητές με έναν τρόπο πιο θελκτικό και ευχάριστο γι' αυτούς. Παράλληλα η εμπειρία μας από τη διδασκαλία άλλων ιστορικών περιόδων (Εποχή του Χαλκού, Ανακαλύψεις Νέων Χωρών) έδειχνε ότι το διαδίκτυο θα μπορούσε να συνδράμει αποτελεσματικότερα στην καλύτερη κατανόηση των βυζαντινών αναφορών (Μανιώτης κ.α., 2005; Αντωνίου κ.α., 2006; Γραφιαδέλλη κ.α., 2009). Έτσι, γεννήθηκε η ιδέα για τη δημιουργία μιας ιστοσελίδας για τη Βυζαντινή Αθήνα, η οποία θα μπορούσε να περιέχει και κάποιες γενικότερες πληροφορίες για τον Βυζαντινό Πολιτισμό. Τότε ήταν που η δική μας σκέψη συνάντησε την επιθυμία του μαθητή Βαγγέλη Κατραλή, ο οποίος τελείωνε τη Β' Γυμνασίου και επιθυμούσε να πάρει μέρος στον Διαγωνισμό Υποτροφιών που προκηρύσσει κάθε χρόνο το σχολείο μας. Στο πλαίσιο αυτού του διαγωνισμού, το τμήμα Πληροφορικής θα έδινε υποτροφία σε όποιον μαθητή έφτιαχνε μια ιστοσελίδα πρωτότυπη με θέμα σχετικό με την Εκπαίδευση ή τις Εφαρμογές της Πληροφορικής σε διάφορες επιστήμες. Ο μαθητής, έχοντας ήδη φτιάξει μια ιστοσελίδα σχετική με τις εφαρμογές της Πληροφορικής στην Ιατρική κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά, αναζητούσε κάτι σχετικό με την Εκπαίδευση, το οποίο θα του έδινε την ευκαιρία να δημιουργήσει κάτι πιο σύνθετο και απαιτητικό, όπως άλλωστε του ζητούσαν και οι καθηγητές του της Πληροφορικής. Έτσι, λοιπόν, του προτείναμε να ασχοληθεί με τη δημιουργία του δικτυακού τόπου για τη Βυζαντινή Αθήνα όπου θα ενσωμάτωνε και διάφορα διαδραστικά παιχνίδια.

Η κατασκευή του δικτυακού τόπου ξεκίνησε κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού του 2015, αφού προηγουμένως είχαμε καταλήξει από κοινού στη δομή και το περιεχόμενό της. Στη συνέχεια, αρχίσαμε να στέλνουμε στο μαθητή τα κείμενα που ετοιμάζαμε για κάθε ενότητα. Έπειτα, εκείνος τα ανέβαζε στον ιστότοπο και εμείς κάναμε τις αναγκαίες παρεμβάσεις. Έτσι, μέχρι τα τέλη Αυγούστου είχε ολοκληρωθεί το πρώτο μέρος της εργασίας, δηλαδή η ανάρτηση των κειμένων με τις πληροφορίες που θέλαμε να έχουν στη διάθεσή τους οι μαθητές.

Στη συνέχεια, επειδή επιθυμούσαμε κάθε ενότητα να εμπλουτιστεί με τις απαραίτητες εικόνες, ο μαθητής επισκέφθηκε την Αθήνα μαζί με την οικογένειά του και φωτογράφισε τα μνημεία ένα προς ένα, σύμφωνα με τις οδηγίες που του είχαμε δώσει. Για την ολοκλήρωση της φωτογράφισης η βόλτα στο κέντρο χρειάστηκε να γίνει δύο φορές. Έτσι, ο δικτυακός τόπος άρχισε να γίνεται αντικείμενο απασχόλησης περισσότερων ανθρώπων, οι οποίοι γεύονταν καθημερινά τη χαρά της δημιουργίας ενός καινούριου ιστότοπου. Στο τέλος δημιουργήθηκαν τα διαδραστικά παιχνίδια, για τα οποία χρειάστηκε η εγγραφή μας σε διάφορα προγράμματα.

Όταν πια κατά τα μέσα Σεπτεμβρίου ο δικτυακός τόπος ήταν έτοιμος και αφού όλοι είχαν κάνει τις παρατηρήσεις τους (εκπαιδευτικοί, μαθητής, μέλη οικογένειας), η εργασία παρουσιάστηκε στους καθηγητές της Πληροφορικής. Αμέσως μετά ο ιστότοπος άρχισε να αξιοποιείται στην τάξη στο πλαίσιο του βιωματικού προγράμματος Τοπικής Ιστορίας που υλοποιήσαμε στο σχολείο μας κατά το σχολικό έτος 2015 – 2016. Οι μαθητές ενθουσιάστηκαν, καθώς το μάθημα γινόταν με έναν

διαφορετικό τρόπο και εντυπωσιάστηκαν από το γεγονός ότι η ιστοσελίδα ήταν δημιούργημα ενός συμμαθητή τους που συνεργάστηκε εποικοδομητικά με τους καθηγητές του. Έτσι, έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη συμμετοχή τους στις ομοδοσυνεργατικές εργασίες για την Βυζαντινή Αθήνα, την οποία επισκέφτηκαν και οι ίδιοι στο πλαίσιο των μορφωτικών επισκέψεων του σχολείου. Εκεί, με την καθοδήγηση των καθηγητών τους, προχώρησαν σε επιτόπια έρευνα και φωτογράφισαν τα μνημεία που ήταν αντικείμενο της έρευνάς τους. Το πιο σημαντικό είναι ότι σε κάθε ομάδα οι μαθητές είχαν ορίσει τις αρμοδιότητες των μελών της (φωτογράφοι, μελετητές των πηγών, συντάκτης του κειμένου, υπεύθυνοι πληκτρολόγησης και μορφοποίησης της εργασίας). Στο τέλος, οι εργασίες αυτές αναρτήθηκαν στο δικτυακό τόπο.

Αξίζει, ακόμη, να σημειωθεί ότι ορισμένες από τις ενότητες αξιοποιήθηκαν από τους διδάσκοντες της Ιστορίας της Β΄ Γυμνασίου, αφού αφορούσαν ευρύτερα τον Βυζαντινό Πολιτισμό. Επίσης, αυτός ο δικτυακός τόπος έδωσε ερέθισμα σε ορισμένους μαθητές να δημιουργήσουν εργασίες – project που τους είχαν ανατεθεί, όχι μια απλή παρουσίαση PowerPoint, αλλά μια ιστοσελίδα, όπου δουλεύοντας συνεργατικά παρουσίαζαν με έναν διαφορετικό τρόπο τα πορίσματα της έρευνάς τους. Η εμπειρία μας έδειξε ότι αυτή η συνεργασία άφησε κάτι καλό σε όλους μας. Εμείς κάναμε πιο ευχάριστο και δημιουργικό το μάθημά μας, ο μαθητής κέρδισε την υποτροφία του και οι υπόλοιποι μαθητές ευχαριστήθηκαν το μάθημα, έπαιξαν με την ιστοσελίδα στο σπίτι και πάνω απ’ όλα απόλαυσαν τη χαρά της δημιουργίας σε ένα συνεργατικό πλαίσιο. Σκοπός μας είναι στο μέλλον να εμπλουτίσουμε αυτόν τον δικτυακό τόπο και με άλλα στοιχεία σχετικά με τον Βυζαντινό Πολιτισμό και να μας δοθεί η ευκαιρία να συνεργαστούμε με όσους μαθητές ενδιαφέρονται, αξιοποιώντας και τις δικές τους γνώσεις, ταλέντα και ενδιαφέροντα.

Σχήμα 1: Η αρχική σελίδα του δικτυακού τόπου με τη γραμμή πλοήγησης και τα εικονίδια

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΔΙΚΤΥΑΚΟΥ ΤΟΠΟΥ

Ο δικτυακός τόπος http://byzantineathens.weebly.com/ δημιουργήθηκε με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το πρόγραμμα δημιουργίας ιστοσελίδων της weebly. Στην αρχική σελίδα εκτός από τη γραμμή πλοήγησης (navigation bar) που υπάρχει στο πάνω μέρος, τα περιεχόμενα δίνονται και με μια σειρά εικονιδίων (όπως εμφανίζεται στο Σχήμα 1), όπου μπορεί κανείς να ακουμπήσει τον κέρσορα και να εμφανιστεί μια αναφορά που τον ενημερώνει για την ενότητα που βρίσκεται πίσω από κάθε εικόνα. Έτσι κάποιος, κάνοντας κλικ πάνω στο αντίστοιχο εικονίδιο, μπορεί εύκολα να μεταβεί πολύ γρήγορα στην ενότητα του ιστότοπου που θέλει να μελετήσει. Εναλλακτικά μπορεί κανείς να ξεκινήσει την περιήγησή του από την αρχή πατώντας πάνω στο «Ξεκινήστε» και να φτάσει με μια συγκεκριμένη σειρά μέχρι το τέλος της ιστοσελίδας, ακολουθώντας τα βελάκια «Επόμενο». Οποιαδήποτε στιγμή θέλει, μπορεί να γυρίσει στην προηγούμενη ή στην αρχική σελίδα.

Οι ενότητες της ιστοσελίδας είναι:

Εισαγωγή: εξηγούνται με συντομία οι λόγοι για τους οποίους επιλέξαμε τη Βυζαντινή Αθήνα ως αντικείμενο για μελέτη και έρευνα.

Σταθμοί στην Ιστορία της Βυζαντινής Αθήνας: παρουσιάζονται οι βασικές χρονολογίες – σταθμοί στην ιστορία της Αθήνας από τον 1^{ο} έως τον 19^{ο} αιώνα με ιδιαίτερη έμφαση στη Βυζαντινή περίοδο.

Η Βυζαντινή Αθήνα: δίνονται τα βασικά γνωρίσματα της πόλης κατά τη Βυζαντινή εποχή.

Πολεοδομικός Σχεδιασμός: επισημαίνονται τα κύρια χαρακτηριστικά του πολεοδομικού σχεδίου της πόλης κατά τα Βυζαντινά χρόνια.

Χαρακτηριστικά Βυζαντινών Ναών: παρουσιάζονται τα ιδιαίτερα γνωρίσματα των ναών της Βυζαντινής Αθήνας (αθηναϊκός τύπος ναού και τρούλου).

Μετατροπή ειδωλολατρικών ναών σε Βυζαντινούς: εδώ μπορεί να βρει κανείς πληροφορίες για τους ειδωλολατρικούς ναούς που μετατράπηκαν σε χριστιανικούς. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει εκτενής αναφορά στον Παρθενώνα και πληροφορίες για άλλους ναούς και κτήρια, όπως ο ναός της Αθηνάς Πολιάδος, τα Προπύλαια, ο ναός του Ηφαίστου, το χορηγικό μνημείο του Θρασύλλου.

Οι εκκλησίες της Βυζαντινής Αθήνας: παρουσιάζονται οι εκκλησίες της Βυζαντινής Αθήνας που έχουν διασωθεί μέχρι σήμερα και αποτελούν σταθμούς κατά την περιήγησή μας στην πόλη. Ειδικότερα, υπάρχουν ξεχωριστές ενότητες για τη Ρωσική Εκκλησία, τον Άγιο Ελευθέριο, την Καπνικαρέα, τους Αγίους Αποστόλους Σολάκη και την Αγία Δύναμη. Για καθεμία από αυτές δίνονται πληροφορίες για τη χρονολόγηση, την τοποθεσία (όπως φαίνεται στο Σχήμα 2), την ονομασία, την ιστορία, τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά και οποιοδήποτε άλλο ξεχωριστό γνώρισμα έχει ο κάθε ναός, όπως είναι ο γλυπτός διάκοσμος του Αγίου Ελευθερίου. Υπάρχει ακόμη πλούσιο φωτογραφικό υλικό, ενώ στο τέλος κάθε σελίδας υπάρχει

χάρτης της google maps για τον γεωγραφικό εντοπισμό του μνημείου (όπως φαίνεται στο Σχήμα 3).

Σχήμα 2: Η παρουσίαση της Καπνικαρέας

Σχήμα 3: Ο χάρτης εντοπισμού του μνημείου από τη google maps

Βυζαντινοί Οικισμοί: παρουσιάζονται τα βασικά γνωρίσματα των οικιών, των δρόμων και των οικισμών της Βυζαντινής Αθήνας, ενώ γίνεται και ιδιαίτερη αναφορά στο σύστημα ύδρευσης. Οι εικόνες προέρχονται από τον βυζαντινό οικισμό της περιοχής του Ολυμπιείου.

Χριστιανικός ναός και επιρροές από την αρχαιότητα: η ενότητα μπορεί να αξιοποιηθεί τόσο από τους διδάσκοντες της Βυζαντινής Ιστορίας όσο και από τους Θεολόγους, όταν διδάσκουν την αρχιτεκτονική δομή του χριστιανικού ναού. Στην ενότητα αυτή υπάρχουν οι ακόλουθες υποενότητες:
α. οι αρχαιοελληνικές και οι χριστιανικές αντιλήψεις για τον ναό,
β. η συνοπτική ιστορία της χριστιανικής ναοδομίας,
γ. η διακόσμηση του χριστιανικού ναού και η σχέση της με την αρχαία ελληνική τέχνη (γλυπτική, ζωγραφική, ψηφιδωτά),
δ. η περιγραφή ορθόδοξου ναού και
ε. οι επιδράσεις της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής και του αρχαίου ελληνικού θεάτρου στη δομή και τη λειτουργικότητα της χριστιανικής εκκλησίας.

Καθημερινή ζωή: παρουσιάζονται ορισμένα παιχνίδια των Βυζαντινών. Σκοπός μας είναι να εμπλουτιστεί και με άλλο υλικό για την καθημερινότητα στο Βυζάντιο με αφορμή τα κεφάλαια για τον Βυζαντινό πολιτισμό στο βιβλίο Ιστορίας της Β΄ Γυμνασίου.

Και … λίγο Βυζάντιο σήμερα: παρουσιάζονται φράσεις που χρησιμοποιούμε σήμερα και οι οποίες έχουν τις ρίζες του σε γεγονότα της Βυζαντινής εποχής.

Διαδραστικά παιχνίδια: η ενότητα αποσκοπεί να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον του συνόλου των μαθητών με έναν πιο δημιουργικό τρόπο μαθήματος. Περιλαμβάνει (όπως φαίνεται στο Σχήμα 4):

Σχήμα 4: Τα διαδραστικά παιχνίδια που περιλαμβάνονται στο δικτυακό τόπο

α. Παζλ διαβαθμισμένης δυσκολίας – εύκολα, μέτρια, δύσκολα, πάρα πολύ δύσκολα – από μνημεία της Βυζαντινής Αθήνας. Αυτά δημιουργήθηκαν με τη βοήθεια του προγράμματος *jigsaw planet* (http://www.jigsawplanet.com/) στο οποίο δημιουργήσαμε λογαριασμό.

β. Παιχνίδια γνώσεων: πρόκειται για κουίζ γνώσεων με εικόνες και ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής που δημιουργήθηκε με τη βοήθεια του διαδικτυακού εργαλείου δημιουργίας κουίζ *ProProfs* (http://www.proprofs.com/). Αφού ο μαθητής απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις, του δίνονται αναλυτικά τα αποτελέσματά του και ένα πιστοποιητικό με το ποσοστό επιτυχίας του (όπως φαίνεται στο Σχήμα 5).

Σχήμα 5: Ερώτηση από το κουίζ γνώσεων και το πιστοποιητικό που δίνεται στο τέλος

γ. Εικονικό Μουσείο: δημιουργήθηκε με τη βοήθεια των δυνατοτήτων που προσφέρει η υπηρεσία Artsteps (http://www.artsteps.com/) και έχει δύο αίθουσες. Στη μία μπορεί να δει κανείς εικόνες από τα βασικά στοιχεία αρχιτεκτονικής της βυζαντινής εποχής και στη δεύτερη εκτίθεται ο γλυπτός διάκοσμος (οι μαρμάρινες πλάκες) που διακοσμούν εξωτερικά τον ναό του Αγίου Ελευθερίου (όπως φαίνεται στο Σχήμα 6).

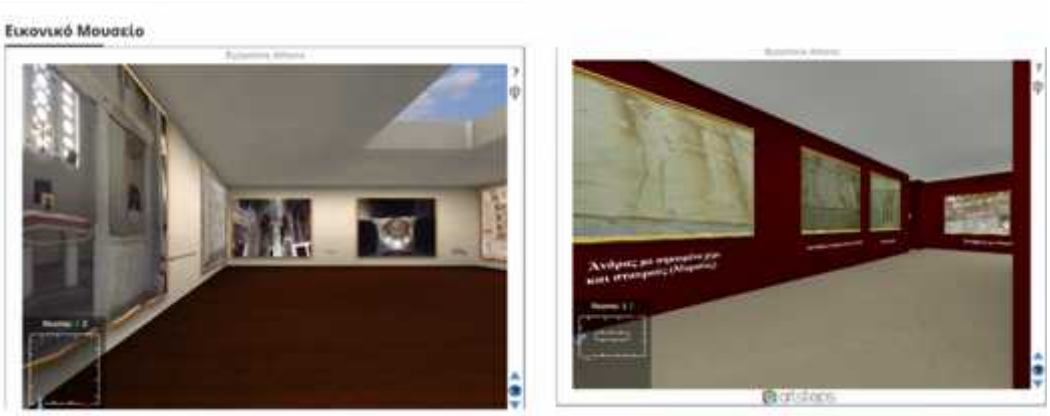

Σχήμα 6: Οι δύο αίθουσες του εικονικού μουσείου

Βιβλιογραφία: δίνεται εκτενώς η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για τη συγκέντρωση του υλικού για τη Βυζαντινή Αθήνα.

Πείτε μας τη γνώμη σας: η ενότητα δημιουργήθηκε με προοπτική να μπορεί όποιος θέλει να αξιολογήσει την ιστοσελίδα και να μας στείλει μήνυμα με τις παρατηρήσεις του (όπως φαίνεται στο Σχήμα 7).

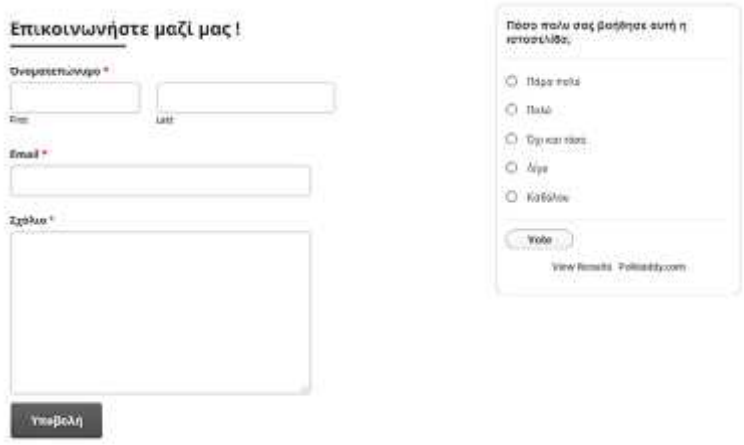

Σχήμα 7: «Πείτε μας τη γνώμη σας»

Εργασίες μαθητών: εδώ έχουν αναρτηθεί ορισμένες από τις ομοαδοσυνεργατικές εργασίες που εκπόνησαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια αυτού του βιωματικού προγράμματος «Στους δρόμους της Βυζαντινής Αθήνας».
Ακόμη, στο τέλος κάθε ενότητας μπορεί ο χρήστης να βρει μία φόρμα αξιολόγησης της συγκεκριμένης σελίδας και μία μπάρα αναζήτησης πληροφοριών μέσα στο δικτυακό τόπο (όπως φαίνεται στο Σχήμα 8).

Σχήμα 8: Η φόρμα αξιολόγησης και η μπάρα αναζήτησης που υπάρχουν στο τέλος κάθε ενότητας

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι όπου κρίθηκε απαραίτητο υπάρχουν υπερσυνδέσεις (όπως φαίνεται στο Σχήμα 9) για την ερμηνεία ορισμένων όρων (π.χ. πλινθοπερίκλειστο σύστημα τοιχοποιίας, κουφικοί χαρακτήρες).

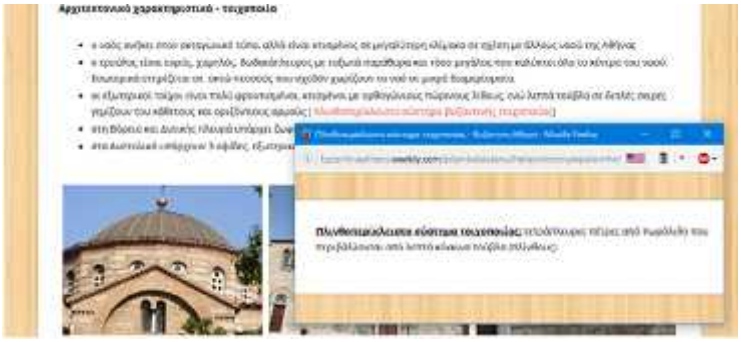

Σχήμα 9: Υπερσύνδεση για την ερμηνεία του όρου «πλινθοπερίκλειστο σύστημα τοιχοποιίας»

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σε μια εποχή ταχύτατων τεχνολογικών εξελίξεων η αξιοποίηση συνεργατικών μοντέλων μάθησης μας δίνει τη δυνατότητα να διευρύνουμε τον ορίζοντα επικοινωνίας με τους μαθητές μας και να συμβάλουμε στην καλύτερη κατανόηση αφηρημένων ιστορικών εννοιών. Η συνεργασία και η αλληλεπίδραση της εκπαιδευτικής και της μαθητικής κοινότητας οδηγεί σε καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα και αντιπαλεύεται, αφενός το γνωσιοκεντρικό μοντέλο εκπαίδευσης του «παντογνώστη» εκπαιδευτικού και αφετέρου τον ανταγωνισμό, τον ατομικισμό και τον ωφελιμισμό που καθιερώνονται ως κυρίαρχες «αξίες» της εποχής μας. Τέλος, η ερευνητική διαδικασία οδηγεί στην καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης ως αποτέλεσμα κριτικής και έρευνας που δεν στηρίζεται σε μία μόνο πηγή αλλά σε υλικό που καλύπτει όλες τις επιστημονικές θεωρήσεις, επιλογή που φαντάζει ως αναγκαιότητα σε μια ηλικιακή φάση που οι νέες γενιές καλούνται να ανακαλύψουν την ιστορική ταυτότητα του διαχρονικά εξελισσόμενου ελληνικού πολιτισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αντωνίου, Β., Μανιώτης, Π., Βρόντος, Π., Παπαδημητρίου, Λ. & Δουληγέρης, Χ. (2006), Διδάσκοντας το Μυκηναϊκό Πολιτισμό με τη χρήση διαδικτυακών τεχνολογιών. Στο *Πρακτικά 5ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή συμμετοχή «Οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών στην εκπαίδευση»*, Θεσσαλονίκη.

Γιακουμάτου, Τ. (2005). Δικτυακοί Τόποι Εκπαιδευτικών στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο. Επισκόπηση Δικτυακών Τόπων Φιλολόγων. Στο *Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ*, Σύρος.

Γραφιαδέλλη, Μ., Μανιώτης, Π., Αντωνίου, Β., Βρόντος, Π., Καραμεσίνης, Φ., Νικολαΐδης, Χρ., Χίμος, Κ. & Δουληγέρης Χρ. (2009), Ανακαλύψεις των Νέων Χωρών. Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία με τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Στο *Πρακτικά 13ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Πληροφορικής*, Κέρκυρα.

Κακλαμάνης, Θ. (2005). Συνεργατική μάθηση και Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, Τεύχος 10, σσ. 130-144.

Καλλαρά, Α. & Ταμουτσέλη, Ν. (2012). Βιώσιμο Σχολείο και ΤΠΕ: Η Αξιοποίηση του Ιστολογίου (Blog) στην Ανάπτυξη Συνεργατικής Σχολικής Κουλτούρας. Στο *6ο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ*, Θεσσαλονίκη.

Κόκοτας, Π. (2008). *Σύγχρονες Προσεγγίσεις στη Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών. Η Εποικοδομητική Προσέγγιση της Διδασκαλίας της Μάθησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Μανιώτης Π., Αντωνίου, Β., Βρόντος, Π., Ξέστερνου, Μ., Καζάζης, Ν., Παπαδημητρίου, Λ., Καραβίας, Ν., Δουληγέρης, Χ. (2005). Διδακτική προσέγγιση στη διδασκαλία της αρχαίας ιστορίας με τη χρήση διαδικτυακών τεχνολογιών. Στο *Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στη διδακτική πράξη»,* Σύρος.

Μανιώτης, Π. Αντωνίου, Β., Αρεάλη, Α., Χαραλαμπάκη, Α., Νικολαΐδης, Χρ., Μορώνη, Ν. (2015). Τοπική Ιστορία. Πρόγραμμα βιωματικής μάθησης: Στους δρόμους της βυζαντινής και της νεοκλασικής Αθήνας. Στο *Πρακτικά Συνεδρίου «Καλές πρακτικές και καινοτομία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»*, Αθήνα.

Παντάνο-Ρόκου, Φ. (2002). Διδασκαλία από απόσταση με χρήση υπερμέσων. Σχεδιασμός παιδαγωγικών μοντέλων και διαδικασιών επικοινωνίας, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Φούντα, Α. & Κολοκοτρώνης, Δ. (2005). Μία Ερευνητική Προσέγγιση της Στάσης των Μαθητών Β/θμιας Εκπαίδευσης για τη Διδασκαλία Φιλολογικών Μαθημάτων με τη Χρήση ΤΠΕ. Στο *Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ, Σύρος.*

Crook, C. (1994). *Computers and the Collaborative Experience of Learning.* London: Routledge.

Dimitracopoulou, A. & Petrou, A. (2005). Advanced Collaborative Distance Learning Systems for Young Students: Design Issues and Current Trends on New Cognitive and Metacognitive Tools. *Themes in Education International Journal.*

Kaye, A. (1992). Learning Together Apart. In A. Kaye (Ed.) *Collaborative Learning through Computer Conferencing.* Berlin: Springer-Verlag, Vol. 90, pp. 1-24.

Sebba, J. (2000). *Ιστορία για Όλους: Διδακτικές Προτάσεις για το Μάθημα της Ιστορίας στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Sharan, S. & Sharan, Y. (1992). *Expanding Cooperative Learning through Group Investigation.* New York: Teachers College Press.

7. Σχεδιάζοντας ένα επιτυχημένο eTwinning έργο με σωστή διάρθρωση του Twinspace

Κουγιουρούκη Αγγελική[1]&Μπεκίρη Ουρανία[2]
[1]Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Πρεσβευτής eTwinning Αν. Μακεδονίας-Θράκης, 1ο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Αλεξανδρούπολης
akougiou@gmail.com
[2]Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Πρεσβευτής eTwinning Δυτικής Ελλάδας, 32ο Δημοτικό Σχολείο Πάτρας
raniabek@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Αντικείμενο του συγκεκριμένου workshop είναι ο σχεδιασμός ενός eTwinning έργου με οργάνωση του Twinspace σύμφωνα με τα κριτήρια ποιότητας που έχουν σχεδιαστεί από την Κεντρική Υπηρεσία Υποστήριξης της δράσης eTwinning. Στην πρόταση περιλαμβάνεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση καλών πρακτικών για επιτυχημένα eTwinning έργα που πληρούν τις προϋποθέσεις των έξι κριτηρίων, καθώς και η άσκηση στη χρήση των εργαλείων του Twinspace ώστε να γίνουν οι εκπαιδευτικοί ικανοί να χρησιμοποιούν πολύπλευρα τις δυνατότητες που τους δίνονται από το eTwinningκατά τη διάρκεια υλοποίησης ενός συνεργατικού έργου.
Μεγάλο μέρος του workshop αφιερώνεται στην εξάσκηση των εκπαιδευτικών στην χρήση της πλατφόρμας του Twinspace ώστε να μπορούν αυτοί να τη χρησιμοποιήσουν κατάλληλα προκειμένου να παρουσιάσουν τις ενέργειες και τις δράσεις τους καθώς και να προσφέρουν ευκαιρίες επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των μαθητών τους.
Παράλληλα, μέσω του workshopθα επιδιωχθεί η παρότρυνση για χρήση από τους εκπαιδευτικούς συνεργατικών web2.0 εργαλείων δημιουργίας παρουσιάσεων, ψηφοφορίας και αξιολόγησης ώστε να μπορούν αυτοί να τα ενσωματώνουν στα eTwinning έργα που υλοποιούν σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης είτε σε εθνικό είτε σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, κριτήρια αξιολόγησης, Twinspace*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα, οι σύγχρονες τάσεις στην εκπαίδευση απαιτούν την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα πολυμέσα και υπερμέσα, το διαδίκτυο και γενικότερα οι ΤΠΕ σε σχέση με τον επαναπροσδιορισμό των στόχων της εκπαίδευσης στην κοινωνία της μάθησης, δηλαδή την ενθάρρυνση της ενεργητικής μάθησης, την παρότρυνση συνεργασίας, τη σύνδεση του σχολείου με την καθημερινή ζωή, την έμφαση στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της αυτορρύθμισης και του αναστοχασμού, και τέλος την αξιοποίηση των ατομικών ικανοτήτων του μαθητή (Βοσνιάδου, 2006). Από αυτή την άποψη, εξίσου σημαντική θεωρείται η συνεισφορά των ΤΠΕ και ειδικότερα των web 2.0 εργαλείων στην υλοποίηση συνεργατικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, τόσο από την άποψη της επιστημονικής και παιδαγωγικής συγκρότησης των εκπαιδευτικών όσο και ως «εργαλείων» μάθησης μέσα στη σχολική τάξη αλλά και γενικότερα στο πλαίσιο των σχολικών δραστηριοτήτων. Το διαδίκτυο με τα ποικίλα εργαλεία του, οι κοινότητες πρακτικής, τα εικονικά περιβάλλοντα, ιδιαίτερα τα ανοιχτά και διερευνητικά περιβάλλοντα μάθησης, έχουν ως αποτέλεσμα ο υπολογιστής να πλεονεκτεί σε σχέση με τα συμβατικά μέσα διδασκαλίας.

Το eTwinning, η κοινότητα σχολείων της Ευρώπης, προωθεί τη συνεργασία στην Ευρώπη μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), παρέχοντας υποστήριξη, εργαλεία και υπηρεσίες για τα σχολεία. Πρόκειται για μια Ψηφιακή Κοινότητα Μάθησης της οποίας οι δυνατότητες συνεργατικής μάθησης και κοινωνικής δικτύωσης που παρέχει δημιουργούν ελπιδοφόρες και καινοτόμες προοπτικές, καθώς μέσω της τεχνολογικά διαμεσολαβημένης επικοινωνίας επιτρέπει την ενεργό συμμετοχή μαθητών και εκπαιδευτικών σε συνεργατικές μαθησιακές δραστηριότητες προκειμένου να επιτευχθούν κοινοί μαθησιακοί στόχοι (Paloff&Pratt, 1999). Μέσω των eTwinning έργων επιτυγχάνεται η συνεργατική μάθηση με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή η οποία σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία (Schulz-Zander, Büchter&Dalmer, 2002) ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες κάθε παιδιού αλλά και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κοινωνικής αποδοχής, ηθικής και αξιών.
Εκπαιδευτικοί που διδάσκουν διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα μπορούν να σχεδιάσουν συνεργατικές δραστηριότητες που μπορούν να υλοποιηθούν με τη βοήθεια των ΤΠΕ, στο πλαίσιο της εφαρμογής της μεθόδου project (Frey, 1986) εφαρμόζοντας τις σύγχρονες απόψεις περί ενεργητικής και συνεργατικής μάθησης, καθώς και περί διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης και καλύπτοντας με τον τρόπο αυτό τα πεδία της παιδαγωγικής καινοτομίας, της ενσωμάτωσης στη διδακτέα ύλη, της επικοινωνίας και συνεργασίας, της χρήσης των τεχνολογιών.
Οι νέες τεχνολογίες και το eTwinning στην περίπτωση αυτή προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για την επίτευξη των στόχων της διδασκαλίας των επί μέρους γνωστικών αντικειμένων, αφού μπορούν να υποστηρίξουν τη μαθητοκεντρική, ενεργητική, διερευνητική, ανακαλυπτική, συνεργατική μάθηση, τη διαδικαστική γνώση, δραστηριότητες έκφρασης και επικοινωνίας που συμβάλλουν στη δημιουργία διάδρασης μεταξύ των διδασκόντων μέσα από κοινότητες πρακτικής αλλά και μεταξύ των διδασκόντων και των διδασκομένων μέσω αυθεντικών δραστηριοτήτων (Ράπτης & Ράπτη, 1999). Έτσι το σχολείο «ανοίγει» και εκτείνεται στην κοινωνία, ενώ και η σχολική ιστορική γνώση συνδέεται με την κοινωνική πραγματικότητα και πρακτική.
Προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να είναι σε θέση να σχεδιάζουν σωστά και να υλοποιούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ένα συνεργατικό eTwinning έργο ώστε αυτό να πληροί τις προϋποθέσεις για την επιβράβευσή του με την Εθνική αλλά και την Ευρωπαϊκή Ετικέτα Ποιότητας θα πρέπει να γνωρίζουν τα συγκεκριμένα κριτήρια και να ασκηθούν στην χρήση των εργαλείων του Twinspace ώστε να το οργανώνουν βάσει των κριτηρίων αυτών.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ WORKSHOP:
Να ενημερωθούν οι συμμετέχοντες για τα 6 κριτήρια ποιότητας ενός επιτυχημένου έργου όπως αυτά ισχύουν για όλες τις χώρες που συμμετέχουν στην δράση eTwinning
Να συζητήσουν τρόπους επίτευξης αυτών των στόχων και να ανταλλάξουν απόψεις σχετικά με καλές τεχνικές
Να μάθουν να σχεδιάζουν ένα επιτυχημένο έργο ώστε να πληροί τις 6 αυτές προϋποθέσεις
Να αντιπαραβάλλουν μια αίτηση για Ετικέτα Ποιότητας με το Twinspace ενός έργου
Να εντοπίσουν ελλείψεις και παρανοήσεις που παρουσιάζει ένα έργο ανατρέχοντας στην πλατφόρμα του Twinspace όπου αναπτύσσεται
Να μάθουν πώς να οργανώνουν το Twinspace
Να ασκηθούν στη χρήση των εργαλείων του Twinspace

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ-ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Οι eTwinners εκπαιδευτικοί που επιθυμούν να συνάψουν μία διακρατική συνεργασία και να υλοποιήσουν ένα επιτυχημένο eTwinning έργο θα πρέπει να έχουν υπόψη τους τα έξι κριτήρια ποιότητας που έχουν σχεδιαστεί και συμφωνηθεί μεταξύ των χωρών που μετέχουν στην Ευρωπαϊκή δράση eTwinning και εφαρμόζονται από τις Εθνικές Υπηρεσίες των χωρών- μελών της δράσης. (Εθνική Ετικέτα Ποιότητας.http://www.etwinning.gr/etwinning/etwinning-6).

Πρόκειται για τα κριτήρια:
Της Παιδαγωγικής Καινοτομίας
Της Ενσωμάτωσης στη διδακτέα ύλη
Της Επικοινωνίας και ανταλλαγής μεταξύ των σχολείων συνεργατών
Της Συνεργασίας μεταξύ των σχολείων-συνεργατών
Της Χρήσης της τεχνολογίας
Των Αποτελεσμάτων, του αντίκτυπου και της τεκμηρίωσης

Στάδιο Α
Αρχικά, θα γίνει διερεύνηση της γνώσης των συμμετεχόντων σχετικά με τα κριτήρια αξιολόγησης των έργων ώστε να δούμε αν οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν τις βάσεις πάνω στις οποίες θα πρέπει να εργαστούν ώστε να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν το έργο τους. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί θα χωριστούν σε ομάδες εντός των οποίων θα καταγράψουν σε πίνακα τα κριτήρια ποιότητας που ενδεχομένως έχουν υποπέσει στην αντίληψή τους. Κατόπιν, θα γίνει παρουσίαση των κριτηρίων ώστε οι εκπαιδευτικοί να γνωρίσουν τα κριτήρια αυτά. Για το σκοπό αυτό θα προβληθούν τα αντίστοιχα βίντεο που έχουν δημιουργηθεί από υπεύθυνους της Εθνικής Υπηρεσίας Υποστήριξης της δράσης eTwinning στην Ελλάδα και οι ηλεκτρονικές τους διευθύνσεις βρίσκονται αναρτημένες σε σχετική υποσελίδα της επίσημης ηλεκτρονικής διεύθυνσης της Εθνικής Υπηρεσίας. Συγκεκριμένα, θα προβληθούνν βίντεο για τα κριτήρια:
α) της Παιδαγωγικής Καινοτομίας (QL criteria: 1. PedagogicalInnovation: https://www.youtube.com/watch?v=sJ6dWQaMchg),
β) της Ενσωμάτωσης στη διδακτέα ύλη (QL criteria: 2. CurricularIntegration:https://www.youtube.com/watch?v=x_yYc1cnFCE),
γ) της Επικοινωνίας και ανταλλαγής μεταξύ των σχολείων συνεργατών (QL criteria: 3. Communicationandexchangeofpartnerschools:https://www.youtube.com/watch?v=xSQ_vqTn3rY),
δ) της Συνεργασίας μεταξύ των σχολείων-συνεργατών (QLCriteria: 4 Collaborationbetweenpartnerschools: https://www.youtube.com/watch?v=y_ww4NMsFDg),
ε) της Χρήσης της τεχνολογίας(QL criteria: 5 UseofTechnology: https://www.youtube.com/watch?v=gZalOkeV9fk) και τέλος, τωνΑποτελεσμάτων, του αντίκτυπου και της τεκμηρίωσης (QL Criteria: 6 Results,ImpactandDocumentation: https://www.youtube.com/watch?v=qcb0td_xtXc).

Θα γίνει, επίσης, αναφορά στις οδηγίες-ερωτήσεις που τίθενται από την Εθνική Υπηρεσία βάσει των οποίων καλούνται οι εκπαιδευτικοί να συντάξουν την αίτηση για την Εθνική Ετικέτα Ποιότητας όταν ολοκληρώνεται ένα έργο.

Οι παρευρισκόμενοι εκπαιδευτικοί, ενεργά ή μη μέλη του eTwinning θα κληθούν να καταγράψουν τα κριτήρια αυτά και να συζητήσουν στις ομάδες τους τρόπους επίτευξης αυτών των. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει συζήτηση και ανταλλαγή ιδεών.

Στάδιο Β

Στο στάδιο αυτό οι εκπαιδευτικοί θα κληθούν να διαβάσουν την περιγραφή ενός έργου, όπως περίπου εμφανίζεται στην αίτηση για την Ετικέτα Ποιότητας. Μέσα από την ανά μήνα περιγραφή των δραστηριοτήτων θα παρουσιάζεται ένα πολύ καλά οργανωμένο έργο με ομαδοσυνεργατικές δράσεις, μεγάλη (σύγχρονη και ασύγχρονη) επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη, χρήση εργαλείων, αξιολόγηση και διάχυση του έργου και γενικά θα αποτελεί παρουσίαση μιας εμπεριστατωμένης αίτησης για ετικέτα ποιότητας. Κατόπιν, οι εκπαιδευτικοί θα συνδεθούν στο Twinspace του έργου και θα κληθούν σε ομάδες να συμπληρώσουν έναν πίνακα με τις αδυναμίες που παρατηρούν στο συγκεκριμένο Twinspacesε αντιπαραβολή με τα 6 κριτήρια και σε σχέση με την περιγραφή. Για το σκοπό αυτό έχουν δημιουργηθεί προφίλ μαθητών με όνομα χρήστη και κωδικό. Τα στοιχεία αυτά θα γνωστοποιηθούν στους εκπαιδευτικούς των ομάδων μέσα από κάρτες οι οποίες θα περιέχουν και τις απαραίτητες εργασίες-διορθώσεις που πρέπει να γίνουν μια και με την πρώτη σύνδεσή τους οι εκπαιδευτικοί θα παρατηρήσουν ότι η αίτηση για την Ετικέτα Ποιότητας δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Το Twinspace θα έχει πάρα πολλά προβλήματα και δεν θα αντικατοπτρίζει τις δραστηριότητες που περιγράφονται στην αίτηση. Οι εκπαιδευτικοί θα διαπιστώσουν την ύπαρξη ελάχιστων ή και καθόλου σελίδων, την παράλληλη παρουσίαση βίντεο, φωτογραφιών και εργασιών από τις δύο πόλεις, την απουσία νημάτων συζήτησης στο φόρουμ, μια πληθώρα εικόνων μόνο στα Υλικά, Φάκελοι οργανωμένοι ανά σχολείο και όχι ανά θεματική ενότητα ενώ το Ημερολόγιο του έργου θα περιέχει ελάχιστες αναρτήσεις οι οποίες θα είναι αποκλειστικά και μόνο των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί στη συνέχεια θα κληθούν να καταθέσουν προτάσεις για βελτίωση.

Στάδιο Γ

Στο συγκεκριμένο στάδιο προβλέπεται ολιγόλεπτη ανταλλαγή ιδεών σχετικά με την βελτίωση του Twinspace. Οι ομάδες των εκπαιδευτικών θα κληθούν να εργαστούν πάνω στο Twinspace ώστε να διορθώσουν τις αδυναμίες που αυτό εμφανίζει.Συγκεκριμένα θα πρέπει:

- Να συμπληρώσουν τα προφίλ των μαθητών με τους κωδικούς των οποίων έχουν συνδεθεί και να κάνουν αναρτήσεις σε «τοίχους» άλλων μελών του έργου
- Να διαγράψουν υλικό που υπάρχει στα υποσέλιδα τα οποία είναι αφιερωμένα στις ξεχωριστές δράσεις των 2 σχολείων και να το μεταφέρουν σε μία κοινή σελίδα
- Να μετατρέψουν τα υποσέλιδα σε κανονικές σελίδες δίνοντας τους ονομασίες σχετικές με το θέμα
- Να δημιουργήσουν ξεχωριστές σελίδες για κάθε θεματική ενότητα και να τις ορίσουν διαχειρίσιμες μόνο από τους συνεργάτες
- Να δημιουργήσουν σελίδα αφιερωμένη στην περιγραφή του σχεδίου δράσης του έργου
- Να μετατρέψουν τα υποσέλιδα σε αποθηκευμένες σελίδες που δε χρειάζονται περαιτέρω
- Να αναρτήσουν κατατοπιστικές περιγραφές των δράσεων μέσα σε κάθε σελίδα

- Να αναρτήσουν το υλικό και των 2 σχολείων μέσα στις θεματικές σελίδες
- Να δημιουργήσουν άλμπουμ φωτογραφιών για κάθε θεματική ενότητα στα Υλικά
- Να δημιουργήσουν φακέλους ανά θεματική ενότητα για την αποθήκευση βίντεο των δραστηριοτήτων
- Να δημιουργήσουν νήματα συζήτησης σχετικά με το υλικό το οποίο επεξεργάζονται
- Να δημιουργήσουν μία κοινή παρουσίαση των 2 σχολείων με το υλικό το οποίο επεξεργάζονται και βρίσκεται αναρτημένο στα Υλικά (googleslides, prezi)
- Να δημιουργήσουν κοινά padlets τα οποία θα περιέχουν υλικό και από τα 2 σχολεία ανάλογα με τη θεματική ενότητα
- Να διαγράψουν περιττά padlets
- Να δημιουργήσουν answergarden κοινής ψηφοφορίας και σύντομες φόρμες αξιολόγησης (googleform, surveymonkey)
- Να αναρτήσουν ευχές για τα Χριστούγεννα και το Πάσχα στους τοίχους άλλων μελών του έργου
- Να δημιουργήσουν ξεχωριστή σελίδα με το υλικό των τηλεδιασκέψεων μεταξύ των 2 σχολείων
- Να εντοπίσουν τα διάσπαρτα λογότυπα που υπάρχουν στην αντίστοιχη σελίδα και βρίσκονται χωρίς περιγραφή, να τα ομαδοποιήσουν και να τα θέσουν προς ψηφοφορία
- Να ορίσουν το επιλεγμένο από την ψηφοφορία λογότυπο ως φωτογραφία του έργου
- Με την υλοποίηση των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων αναμένεται οι εκπαιδευτικοί να μάθουν πώς να παρουσιάζουν ενδεικτικές δραστηριότητες τις οποίες έχουν υλοποιήσει συνεργαζόμενοι με ένα σχολείο στο πλαίσιο της δράσης eTwinning. Παράλληλα, θα καταβληθεί προσπάθεια ώστε να εξοικειωθούν με την πλατφόρμα του Twinspace και ταυτόχρονα να ασκηθούν στο χειρισμό των εργαλείων τα οποία προσφέρει το ασφαλές περιβάλλον ανάπτυξης ενός συνεργατικού eTwinning έργου.

Απώτερος στόχος του εν λόγω workshop είναι όχι μόνο να έρθουν σε επαφή οι εκπαιδευτικοί με τα κριτήρια ποιότητας τα οποία πρέπει να πληροί ένα έργο ώστε να του απονεμηθεί Ετικέτα Ποιότητας και πώς να τα πετύχουν αλλά και να εξοικειωθούν με την πλατφόρμα ώστε να μπορούν να τη χρησιμοποιήσουν προκειμένου να παρουσιάσουν τις ενέργειες και τις δράσεις τους, αλλά και να προσφέρουν ευκαιρίες επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των μαθητών τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το συγκεκριμένο workshop αποτελεί μία πρόταση σχεδιασμού και υλοποίησης ενός επιτυχημένου eTwinning έργου σύμφωνα με τα 6 κριτήρια ποιότητας που ισχύουν για την αξιολόγηση όλων των συνεργατικών eTwinning έργων, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.Απευθύνεται τόσο σε ενεργούς eTwinners όσο και σε λιγότερο ενεργά μέλη καθώς και σε μη εγγεγραμμένους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Η διεξαγωγή του με ομάδες εκπαιδευτικών που ενδιαφέρονται να υλοποιήσουν επιτυχημένα έργα αποσκοπεί στην ενδυνάμωσή τους με εμπιστοσύνη και

αυτοπεποίθηση ώστε ο σχεδιασμός των έργων αυτών και η οργάνωση της πλατφόρμας του Twinspace να γίνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.
Μέσα από την εξάσκηση των εκπαιδευτικών επιδιώκεται η κατά το δυνατόν πληρέστερη χρήση των εργαλείων του Twinspace ώστε αυτό να καταστεί καθ' όλα αξιοποιήσιμο από τους συνεργάτες ενός έργου, εκπαιδευτικούς και μαθητές, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της δράσης που αποβλέπει στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών σε αυθεντικές μαθησιακές δραστηριότητες, στη συνεργασία σε πολλαπλά επίπεδα, στην ευρωπαϊκή διάσταση και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση καθώς και στη χρήση Νέων Τεχνολογιών σε αυθεντικές καταστάσεις.
Πρόθεσή μας είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευτικοί καλύτερα την πλατφόρμα και τα εργαλεία που παρέχει ώστε να ενισχύσουμε την ήδη υπάρχουσα θετική διάθεσή τους για συμπράξεις σχολείων και μαθητών μέσα από την Ευρωπαϊκή δράση του eTwinning.

Θεωρούμε ότι οι δραστηριότητες του workshop μπορούν και είναι σκόπιμο να γίνονται στις ημερίδες των κατά τόπους πρεσβευτών με εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων καθώς και σε ενδεχόμενες τηλεδιασκέψεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βοσνιάδου, Σ. (2006). *Παιδιά, Σχολεία και Υπολογιστές*. Αθήνα: Gutenberg.

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (1999). Ο εν δυνάμει αναγεννητικός ρόλος του υπολογιστή ως γνωστικού εργαλείου στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης. *1ο Συνέδριο ΕΤΠΕ*. Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνσηhttp://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe283.pdf.

QL criteria: 1. PedagogicalInnovation. Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=sJ6dWQaMchg.

QL criteria: 2. CurricularIntegration. Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=x_yYc1cnFCE.

QL criteria: 3. Communication and exchange of partner schools. Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου από τη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=xSQ_vqTn3rY.

QL Criteria: 4 Collaboration between partner schools. Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=y_ww4NMsFDg.

QL criteria: 5 Use of Technology. Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=gZalOkeV9fk.

QL Criteria: 6 Results,Impact and Documentation. Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=qcb0td_xtXc.

Frey, K. (1986). *Η Μέθοδος Project*.Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη.

Palloff, R. and Pratt, K. (1999).Building learning communities in cyberspace.SanFrancisco: Jossey-Bass. Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2016 από

τη διεύθυνση http://www.uwex.edu/disted/conference/resource_library/proceedings/01_20.pdf

Schulz-Zander, R., Büchter, A., &Dalmer, R. (2002).The role of ICT as a promoter of students' cooperation.*Journal of Computer Assisted Learning*, 18, pp. 438 – 448. https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/etwinning_impact_report_summary_and_case_studies_0.pdf

Εθνική Ετικέτα Ποιότητας. Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνσηhttp://www.etwinning.gr/etwinning/etwinning-6

8. «Υγιεινά τρόφιμα και… με τη βούλα»

Βλάχου Ελισάβετ[1], Μάνεσης Νικόλαος[2], Μαρία Κορδάκη[3]
[1]Εκπαιδευτικός ΠΕ70-μεταπτυχιακή φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πατρών,
[2]Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ 70-Δρ. Πανεπιστημίου Πατρών
[3]Αν. Καθηγήτρια Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
elisavet_vlahou@hotmail.gr; nmanesis@otenet.gr; m.kordaki@aegean.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Ο νομπελίστας ποιητής William Butler Yeats είχε πει πως «η εκπαίδευση δεν είναι το γέμισμα ενός κουβά, αλλά το άναμμα μιας φλόγας», καταδεικνύοντας την ανάγκη για αποφυγή της στείρας παροχής γνώσεων εκ μέρους των λειτουργών της εκπαίδευσης. Η ολόπλευρη και αρμονική ανάπτυξη του παιδιού και η συνεχής καλλιέργεια της κριτικής του σκέψης αποτελούν πρωταρχικούς στόχους της εκπαίδευσης. Υπό αυτή την έννοια, η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης είναι ένα σημαντικό «εργαλείο» στα χέρια του εκπαιδευτικού, ένα «όχημα» που θα οδηγήσει τον ίδιο και τον/την μαθητή/μαθήτρια στην πλήρωση του στόχου. Μέσα από το πρόγραμμα Erasmus+"Let's make it better! Raising the awareness of the triad nutrition-health-food safety in school education", δεκατρείς μαθητές της ΣΤ΄ Δημοτικού, ενεπλάκησαν ενεργά, στα πλαίσια συνεργατικών δραστηριοτήτων και με τη χρήση των ΤΠΕ, προκειμένου να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με θέματα Αγωγής Υγείας και συγκεκριμένα για τα «Λογότυπα Υγείας», μία από τις ενότητες του παραπάνω προγράμματος. Η ανάπτυξη της ενότητας σε διακριτά στάδια έγινε σε 6 διδακτικές ώρες.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: *διδακτικό σενάριο, ομαδοσυνεργατική μέθοδος, ΤΠΕ, Αγωγή Υγείας*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Κατά τους Αλαχιώτη & Καρατζιά-Σταυλιώτη (2009) ο άνθρωπος δρα στην καθημερινότητά του με ολιστικό-διαθεματικό τρόπο, γι' αυτό ανάλογη πρέπει να είναι και η εκπαίδευσή του για να καταστεί ικανός να αναπτύξει αρκετές από τις διαστάσεις τις προσωπικότητάς του. Αυτή η προσέγγιση της εκπαίδευσης οδηγεί καταρχήν στην ενιαιοποίηση της σχολικής γνώσης. Ανακύπτουν βέβαια δύο ερωτήματα, τα οποία αφορούν αφ ενός μεν στην επιλογή και οργάνωση της σχολικής γνώσης και αφ ετέρου στη μεθοδολογία με την οποία αυτή θα πραγματοποιηθεί (Ματσαγγούρας, 2009).
Τα διεπιστημονικά προγράμματα σπουδών δίνουν μια ουσιαστική απάντηση στο πρώτο ερώτημα, ενώ η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα είναι περισσότερο σύνθετη. Τα σχέδια συνθετικών εργασιών (projects) προτείνονται ως ένα κατάλληλο μεθοδολογικό εργαλείο για τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης. Αποτελούν όμως ταυτόχρονα, και μια εξαιρετική ευκαιρία για την εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής μάθησης, η οποία, σύμφωνα με παιδαγωγούς και ερευνητές, έχει ευεργετικά αποτελέσματα τόσο για τη σχολική τάξη όσο και ατομικά για τον/την κάθε μαθητή/μαθήτρια (Kagan, 1992). Ο Ματσαγγούρας (2003) αναφέρει πως η ομαδοκεντρική μορφή διδασκαλίας αποτελεί την εξέλιξη της μαθητοκεντρικής. Πλέον, ο/η μαθητής/μαθήτρια είναι στο κέντρο της μάθησης, ωστόσο όχι ως μονάδα αλλά ως *μικρο-ομάδα* (Ματσαγγούρας, 2003, σ.431), μέσα από την οποία μαθαίνει να συνεργάζεται για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού, ενώ ταυτόχρονα κοινωνικοποιείται.
Ο/Η εκπαιδευτικός, όμως, αλλά και ο/η μαθητής/μαθήτρια έχουν ένα επιπλέον εργαλείο στα χέρια τους για να προαχθεί η μαθησιακή κι εκπαιδευτική διαδικασία:τις

Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ). Η κατάλληλη ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση δίνει ευκαιρίες πραγματοποίησης της μάθησης σε συνάρτηση με τις σύγχρονες κοινωνικές και εποικοδομιστικές προσεγγίσεις (Jonassen, 1999; Vygotsky 1978). Πιο συγκεκριμένα, οι ΤΠΕ δίνουν ευκαιρίες αξιοποίησης στοιχείων, σημαντικής αξίας για τη μάθηση όπως (Kordaki, 2009): (α) πειραματισμός με προσομοιώσεις πραγματικών καταστάσεων μέσα από εμπειρίες διερευνητικού χαρακτήρα, (β) δημιουργία ποικίλων δραστηριοτήτων αυθεντικών, πλούσιων, ανοικτών και πολλαπλών επιλύσεων (Silver, Leung and Cai, 1995; Kordaki, 2003), (γ) έκφραση των εσωτερικών και διαμαθητικών διαφορών των μαθητών στη μάθησή τους (Lemerise, 1992; Kordaki, 2006), (δ) χρήση πολλαπλών εργαλείων και αναπαραστάσεων κατάλληλων για μαθητές με διαφορετικά στιλ και ανάγκες μάθησης, (ε) ενεργητική συμμετοχή του μαθητή στη μάθησή του (Μικρόπουλος, 2010), (ζ) δημιουργία πολλαπλών στρατηγικών επίλυσης προβλημάτων από κάθε μαθητή, (η) επικοινωνία και αλληλεπίδραση με πολλαπλούς τρόπους (Harasim, Hiltz, Teles & Turoff, 1995; Kordaki, 2009), (θ) κατάλληλη ανατροφοδότηση στο μαθητή για αυτοδιόρθωση (Papert, 1980), (ι) αξιολόγηση με πολλαπλούς τρόπους (Jonassen, 1999) και (κ) δημιουργία εσωτερικών κινήτρων για μάθηση μέσω της εμπλοκής του μαθητή σε παιγνιώδεις καταστάσεις (Kordaki, 2010; 2015). Η άμεση πρόσβαση σε πληθώρα πληροφοριών, η αξιοποίηση λογισμικών σε συνδυασμό με τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά στην ποικιλόμορφη ανάπτυξη του/της μαθητή/μαθήτριας.

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Στην αρχή της προηγούμενης σχολικής χρονιάς, διερευνώντας τις ανάγκες των μαθητών/μαθητριών της τάξης μας, διαπιστώσαμε ότι τους ενδιέφεραν ζητήματα που αφορούσαν στην υγιεινή διατροφή. Με την ευκαιρία της συμμετοχής μας στο πρόγραμμα Erasmus+ "*Let's make it better! Raising the awareness of the triad nutrition-health-food safety in school education*" αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με τα «Λογότυπα Υγείας», όπως αυτά αποτυπώνονται στις συσκευασίες των τροφίμων και συγκεκριμένα τι σημαίνουν κάποια από αυτά και σε τι μας βοηθούν.

Το εκπαιδευτικό αυτό σενάριο διάρκειας 6 ωρών, εφαρμόστηκε σε 13 μαθητές/μαθήτριες της ΣΤ΄ Τάξης. Για την καλύτερη κατανόηση του θέματος υπήρξε διαθεματική προσέγγιση, με εμπλοκή διάφορων γνωστικών αντικειμένων, όπως η Νεοελληνική Γλώσσα, η Γεωγραφία, οι ΤΠΕ, η Ευέλικτη Ζώνη και τα Εικαστικά.

Οι πόροι που χρησιμοποιήθηκαν για τη διεκπεραίωση του σεναρίου ήταν μια συσκευή video projector για την παρουσίαση της ψηφιακής ιστορίας και του βίντεο, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικό Movie Maker, ψηφιακή φωτογραφική μηχανή, Φύλλα Εργασίας, κάρτες με λογότυπα βιολογικών προϊόντων από διάφορες περιοχές του κόσμου για τη χαρτογράφηση αυτών και Γεωγραφικός Άτλας για τον ίδιο σκοπό.

Οι προαπαιτούμενες γνώσεις για την ολοκλήρωση του εκπαιδευτικού σεναρίου ήταν οι μαθητές/μαθήτριες να γνωρίζουν πώς να παράγουν ένα αφηγηματικό κείμενο και να χειρίζονται ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Οι στόχοι που προσπαθήσαμε να επιτύχουμε μέσω του εκπαιδευτικού σεναρίου ήταν οι μαθητές/μαθήτριες να:

1) κατανοήσουν τι είναι τα λογότυπα υγείας.
2) αναγνωρίζουν μερικά λογότυπα υγείας.
3) γνωρίσουν την χρησιμότητα κάποιων από αυτά.

4) διαπιστώσουν ότι για τον ίδιο σκοπό μπορεί να υπάρχει διαφορετική σήμανση ανάλογα με τη χώρα.
5) ενημερώσουν και άλλους σχετικά με τα λογότυπα υγείας.

ΔΟΜΗ

Προετοιμασία: Οι μαθητές/μαθήτριες παρακολουθούν ένα βίντεο στο οποίο μια διατροφολόγος-διαιτολόγος μιλά για τις τροφικές αλλεργίες και τι πρέπει να προσέχουν οι άνθρωποι που έχουν κάποια από αυτές (https://www.youtube.com/watch?v=f9ynR1q_JDA). Στο βίντεο αναφέρεται το γεγονός ότι ένα από τα πράγματα που θα πρέπει να προσέχουν οι άνθρωποι είναι οι συσκευασίες των τροφίμων και συγκεκριμένα τα συστατικά τους, ώστε να αποφύγουν εκείνο το συστατικό που θα μπορούσε να τους προκαλέσει αλλεργία. Έπειτα, δίνουμε σε καθεμία από τις τρεις ομάδες μαθητών/μαθητριών που έχουν σχηματιστεί για το σκοπό αυτό, δύο συσκευασίες μπισκότων –με και χωρίς ξηρούς καρπούς-, χωρίς να τους/τις ενημερώσουμε για τη διαφοροποίηση αυτή. Έπειτα, τους/τις ρωτάμε ποια από τις δύο συσκευασίες θα διάλεγαν να φάνε. Στη συνέχεια και αφού λάβουμε τις απαντήσεις του πρώτου ερωτήματος, τους/τις ρωτάμε ποιο θα διάλεγε κάποιος που έχει αλλεργία στους ξηρούς καρπούς, με σκοπό να κατευθυνθούν στην αναζήτηση των συστατικών και την επιλογή του κατάλληλου προϊόντος. Οι απαντήσεις καταγράφονται από τον/την εκπαιδευτικό στον πίνακα, τον οποίο έχει χωρίσει σε τρεις στήλες, μία για κάθε ομάδα, πρώτα για το ένα ερώτημα κι έπειτα για το άλλο. Τέλος, τους/τις ζητάμε να αιτιολογήσουν την απάντησή τους (Διάρκεια:10΄).

Στη συνέχεια, οι μαθητές/μαθήτριες παρακολουθούν την ψηφιακή ιστορία για τα Λογότυπα Υγείας, όπως αυτή παρουσιάζεται στην ιστοσελίδα του προγράμματος Erasmus+ (http://eduforhealth.ssai.valahia.ro/main/tmodules?lang=gr;t=t9). Στην ψηφιακή ιστορία, ένα μικρό κορίτσι και ο αδερφός της έχουν πρόβλημα ακμής. Το κορίτσι, αναζητώντας διαδικτυακά πληροφορίες για το πρόβλημά της, βλέπει ότι αυτό είναι πιθανόν να επιδεινώνεται από τη διατροφή της, η οποία περιλαμβάνει πολλά αλμυρά και λιπαρά σνακ. Αποφασίζοντας να αλλάξει διατροφή, προμηθεύεται κάποια σνακ τα οποία, όπως μαθαίνουμε στη συνέχεια της ιστορίας, είναι ολικής άλεσης, δεν έχουν αλάτι, έχουν πολλές φυτικές ίνες και έχουν στη συσκευασία το λογότυπο «Η επιλογή μου/ My choice». Στο τέλος της ιστορίας, η προσοχή στην επιλογή προϊόντων, αλλά και ο εμπλουτισμός της διατροφής με φρούτα και λαχανικά, βοήθησε τα δύο αδέρφια να αποκτήσουν ένα υγιές και λαμπερό δέρμα. Οι μαθητές/μαθήτριες με τη μέθοδο της *Καθοδηγούμενης ανταλλαγής απόψεων* («Guided-reciprocal peer questioning», Palincsar & Brown, 1984; Martin, & Blanc 1984; ό.α. στο Κορδάκη, 2001) συζητούν όσα παρακολούθησαν. Συγκεκριμένα, ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει σε κάθε μαθητή/μαθήτρια το Φύλλο Εργασίας 1^{α}, το οποίο περιλαμβάνει κάποιες ημιτελείς ερωτήσεις, τις οποίες καλούνται να συνεχίσουν κι έπειτα με *πρόκληση νοητικής θύελλας* («Brainstorming», Osborn, ό.α. στο Κορδάκη, 2001) μέσα στην ομάδα, συζητούν μεταξύ τους και ο/η καθένας/καθεμία απαντά στις ερωτήσεις που έχει καταγράψει στο Φύλλο Εργασίας. Τέτοιες ερωτήσεις για παράδειγμα είναι: «Για ποιο λόγο…;», «Ποια είναι η βασική ιδέα…;», «Γιατί συνέβη…;» (Διάρκεια 10΄).

Έπειτα, ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει το Φύλλο Εργασίας 1^{β}. Σε αυτό, οι μαθητές/μαθήτριες με τη μέθοδο *Σκέψου-Συνεργάσου-Μοιράσου* («Think-Pair-Share» Kagan, 1994; ό.α. στο Κορδάκη, 2001), θα απαντήσουν στην ερώτηση: «Τι είναι το λογότυπο στο οποίο αναφέρεται το αγόρι της ιστορίας;». Κάθε μαθητής/μαθήτρια δίνει τη δική του απάντηση, στη συνέχεια καταγράφει μια κοινή απάντηση με τον/τη συμμαθητή/συμμαθήτρια που κάθεται δίπλα του/της και μετά εξάγουν μια κοινή

απάντηση με το άλλο ζευγάρι της ομάδας και ορίζουν τον/την εκπρόσωπό τους. Ο/Η εκπαιδευτικός ζητά από τον/την εκπρόσωπο της ομάδας να παρουσιάσει στην ολομέλεια της τάξης την κοινή τους απάντηση (Στόχος 1, Διάρκεια 15΄).

Επαφή με τα νέα δεδομένα-Επεξεργασία δεδομένων-Συμπεράσματα: Μοιράζεται στους/στις μαθητές/μαθήτριες το Φύλλο Εργασίας 2 το οποίο περιλαμβάνει έναν εννοιολογικό χάρτη με κεντρική έννοια αυτή του λογότυπου υγείας, τον οποίο οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να συνεχίσουν. Έπειτα, τους οδηγεί στο Εργαστήριο Η/Υ και αναζητούν στο διαδίκτυο πληροφορίες για την έννοια αυτή. Ο εννοιολογικός χάρτης περιέχει κάποιες φράσεις, ώστε να βοηθηθούν οι μαθητές/μαθήτριες να οδηγηθούν στη συλλογή συγκεκριμένων πληροφοριών. Ο/ Η εκπαιδευτικός λειτουργεί επικουρικά και στην περίπτωση δυσκολίας κατευθύνει τους/τις μαθητές/μαθήτριες στην ιστοσελίδα http://www.eufic.org/index/el/ όπου μπορούν να διαβάσουν πληροφορίες και μερικά παραδείγματα (Στόχοι 1,2,3, Διάρκεια 30΄).

Εφαρμογή εμπέδωση της νέας γνώσης: Δίνεται στους/στις μαθητές/μαθήτριες το Φύλλο Εργασίας 3. Σε αυτό καταρχήν υπάρχει ένα πληροφοριακό κείμενο (που δημιουργήθηκε με βάση το διδακτικό υλικό του Προγράμματος «EduForHealth») στο οποίο θα δουν λογότυπα και θα διαβάσουν για τη χρησιμότητά τους. Τα λογότυπα που παρουσιάζονται στο κείμενο είναι αριθμημένα, ώστε να χρησιμοποιηθούν στη συνέχεια στην απάντηση ερωτήσεων, που ακολουθούν το κείμενο. Αυτές περιλαμβάνουν το τι θα πρέπει να προσέξει κάποιος στη συσκευασία ενός προϊόντος, ανάλογα με τα λογότυπα υγείας (Στόχοι 2,3, Διάρκεια: 45΄). Για να εξασφαλιστεί η συμμετοχή όλων των μελών της ομάδας, η απάντηση σε κάθε ερώτηση θα γίνει με τη μέθοδο της Στρογγυλής Τράπεζας («Roundtable», Kagan,1994;ό.α. στο Κορδάκη, 2001). Συγκεκριμένα, ο/η μαθητής/μαθήτρια διαβάζει μια ερώτηση, δίνει την απάντηση γράφοντας απλά τον αριθμό του λογότυπου που αντιστοιχεί και δίνει το Φύλλο Εργασίας στον/στην διπλανό/ή του. Αυτός/Αυτή ελέγχει την προηγούμενη απάντηση και προχωράει στην επόμενη ερώτηση κ.ο.κ. Έπειτα, ακολουθεί η ανάγνωση μιας προβληματικής κατάστασης, κατά την οποία ένας ταξιδιώτης, που γυρίζει τον κόσμο, αλλά θέλει να τρέφεται μόνο με βιολογικά προϊόντα και σε όλα τα ταξίδια του έχει συναντήσει διάφορα λογότυπα (τα οποία παρατίθενται κάτω από το κείμενο αυτό). Στη συνέχεια, ζητάμε από τους/τις μαθητές/μαθήτριες να ανοίξουν έναν Γεωγραφικό Άτλα στο κέντρο της ομάδας τους, στο σημείο που παρατίθεται ο παγκόσμιος χάρτης και δίνουμε σε καρτελάκια πλαστικοποιημένα τα λογότυπα που «έχει δει ο ταξιδιώτης» και τους/τις καλούμε να τα τοποθετήσουν πάνω στο χάρτη, για να δουν τις περιοχές στις οποίες ταξίδεψε (Στόχος 4, Διάρκεια 10΄). Αν οι μαθητές/μαθήτριες δεν καταλαβαίνουν κάποια λέξη των Αγγλικών στα οποία είναι γραμμένα τα λογότυπα ή οτιδήποτε άλλο, τους βοηθά επεξηγώντας ή μεταφράζοντας ο/η εκπαιδευτικός.

Επέκταση-Αναστοχασμός-Ανακεφαλαίωση: Οι μαθητές/μαθήτριες γράφουν ομαδικά ένα κείμενο, στο οποίο τους/τις ζητείται να φαίνεται ένα πρόβλημα και πώς τελικά αυτό θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με τη χρήση και την προσοχή στα λογότυπα υγείας (Φύλλο Εργασίας 4), αντίστοιχο με το πρόβλημα της ψηφιακής ιστορίας (Στόχος 5, Διάρκεια 60΄). Η αρχική εύρεση της βασικής ιδέας, δηλαδή για ποια περίπτωση θα γράψει η ομάδα, ποιο ήταν το πρόβλημα που επιλύθηκε και πώς αυτό επιλύθηκε θα γίνει με τη μέθοδο *Σε τρία στάδια συνέντευξη* («Three-step Interview', Kagan, 1994; ό.α. στο Κορδάκη, 2001), όπου ένας/μία μαθητής/μαθήτρια παίρνει το ρόλο του/της δημοσιογράφου και ο/η άλλος του/της συνεντευξιαζόμενου/ης. Ο/Η

πρώτος/πρώτη κάνει ερωτήσεις στον/στη δεύτερο/δεύτερη και αντίστροφα, ενώ στη συνέχεια συνεργάζονται τα δύο ζεύγη για εξαγωγή μιας κοινής ιδέας εντός ομάδας, ώστε να προχωρήσουν στη συγγραφή του αφηγηματικού κειμένου που αρχικά τους ζητήθηκε.

Αξιολόγηση της διδασκαλίας/ διάχυση της νέας γνώσης: Καθεμία από τις τρεις ομάδες αναλαμβάνουν να ζωγραφίσουν λογότυπα υγείας, να τα βγάλουν μια φωτογραφία και να φτιάξουν ένα βίντεο παρουσίασης αυτών που έφτιαξαν με το λογισμικό Movie Maker (http://windows-movie-maker-vista.el.softonic.com/), προσθέτοντας μικρό σχολιασμό του λογότυπου που παρουσιάζεται κάθε φορά (Στόχοι 1, 2, 3, 4, 5, Διάρκεια 90΄). Οι μαθητές/μαθήτριες σε ομάδες επιλέγουν τι θα ζωγραφίσουν, από τις κατηγορίες: λογότυπα Ευρώπης, λογότυπα κόσμου και λογότυπα προφύλαξης από αλλεργιογόνες ουσίες.

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Οι μαθητές/μαθήτριες, γνώριζαν ότι οι αλλεργικοί πρέπει να προσέχουν τι τρώνε, αλλά δεν έδειχναν να γνωρίζουν την αναγκαιότητα να κοιτούν τα συστατικά των προϊόντων που αγοράζουν, ώστε να αποφύγουν κάτι που θα επιβάρυνε την υγεία τους. Κατανόησαν το περιεχόμενο της ψηφιακής ιστορίας, όμως δε γνώριζαν το λογότυπο «Η επιλογή μου/My choice», ούτε την έννοια του λογότυπου, όπως φάνηκε και από το Φύλλο Εργασίας 1^{β}, όπου κλήθηκαν συνεργατικά να απαντήσουν τι είναι το λογότυπο υγείας. Ενθουσιάστηκαν όμως, όταν αναζήτησαν μόνοι/μόνες τους τις πληροφορίες για τη συμπλήρωση του εννοιολογικού χάρτη. Συνεργάστηκαν αρμονικά για τη συμπλήρωση των Φύλλων Εργασίας, ενώ προσπαθούσαν να βρουν όλο και πιο ευφάνταστα γεγονότα για την παραγωγή αφηγηματικού κειμένου. Σε αυτό αλλά και στη δημιουργία του βίντεο, παρατηρήθηκε η αλλαγή των αρχικών ελλιπών ή/και λανθασμένων απόψεων. Μετά την υλοποίηση του εκπαιδευτικού σεναρίου οι μαθητές/μαθήτριες και γνώριζαν και αναζητούσαν στις συσκευασίες λογότυπα για τα οποία είχαν διαβάσει και μάθει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αλαχιώτης, Σ. Ν. & Καρατζιά- Σταυλιώτη, Ε. (2009). *Διαθεματική και βιοπαιδαγωγική θεώρηση της μάθησης και της αξιολόγησης*. Αθήνα: Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη.

Κορδάκη, Μ. (2001). *Διδακτική της Πληροφορικής: ο υπολογιστής ως αντικείμενο και ως εργαλείο μάθησης*. Πανεπιστημιακές παραδόσεις, εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών σελ. 69-76.

Λογότυπα υγείας. Ψηφιακή ιστορία. Ανακτήθηκε 19/03/2016 από: http://eduforhealth.ssai.valahia.ro/main/tmodules?lang=gr;t=t9.

Ματσαγγούρας, Η. (2009). *Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση* ($2^{η}$ έκδοση). Αθήνα: Γρηγόρη.

Ματσαγγούρας, Η.(2003). *Η σχολική τάξη*(Τόμος Α',$3^{η}$ έκδοση). Αθήνα.

Μικρόπουλος, Τ.Α. (2010). *Ο υπολογιστής ως γνωστικό εργαλείο* ($7^{η}$ έκδοση). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Τροφικές αλλεργίες. Βίντεο. Ανακτήθηκε 19/03/2016 από: https://www.youtube.com/watch?v=f9ynR1q_JDA.
European Food Information Council. www.eufic.org. Τελευταία προσπέλαση 17/09/2016.

Harasim, L., Hiltz, S.R., Teles, L., & Turoff, M. (1995). *Learning Networks: a field guide to Teaching and Learning Online.* Cambridge: MIT Press.

Jonassen, D. H. (1999). Designing constructivist learning environments. *Instructional design theories and models*, 2, 215-239.

Kagan, S. (1994). *Cooperative learning*. SanClemente/California: Kagan Publishing.

Kordaki, M. (2003). The effect of tools of a computer microworld on students' strategies regarding the concept of conservation of area. *Educational Studies in Mathematics*, 52, 177-209.

Kordaki, M. (2006). Multiple Representation Systems and Students' Inter-Individual Learning Differences. In P. Kommers & G. Richards (Eds.), Proceedings of *World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia and Telecommunications (ED-MEDIA)* 2006 (pp. 2127-2134). Chesapeake, VA: AACE.

Kordaki, M. (2009). 'MULTIPLES': a challenging learning framework for the generation of multiple perspectives within e-collaboration settings. In T. Daradoumis, S. Caballe, J.-M. Marques and F. Xhafa (Eds) 'Intelligent Collaborative e-Learning Systems and Applications', *Studies in Computational Intelligence* Berlin-Heidelberg: Springer-Verlag, Volume 246/2009, pp. 37-51.

Kordaki, M. (2010). A drawing and multi-representational computer environment for beginners' learning of programming using C: Design and pilot formative evaluation. *Computers and Education*, Vol. 54(1), pp. 69-87.

Kordaki, M. (2015). The challenge of multiple perspectives: Multiple solution tasks for students incorporating diverse tools and representation systems. *Technology, Pedagogy and Education*, 24:4, 493-512.

Lemerise, T. (1992). On Intra Interindividual Differences in Children's Learning Styles. In C. Hoyles and R. Noss (Eds), *Learning Mathematics and Logo* (pp. 191-222). Cambridge, Ma: MIT Press.

Martin, D.C., & Blanc, R. (1984). Improving Reading Comprehension through Reciprocal Questioning. *Techniques*, 7, 29-31.

Papert, S. (1980) *Mindstorms: Pupils, Computers, and Powerful Ideas*. New York: Basic Books

Palincsar, A.S. & Brown, A.L. (1984). Reciprocal Teaching of Comprehension-Fostering and Comprehension-Monitoring Activities. *Cognition and Instruction*, 1 (2), 117-175.

Silver, E. A., Leung, S.S., & Cai, J. (1995). Generating multiple solutions for a problem: a comparison of the responses of U.S. and Japanese students. *Educational Studies in Mathematics*, 28, 35-54.

Vygotsky, L. (1978). *Mind in Society*. Cambridge: Harvard University Press.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Φύλλο Εργασίας 1α

Παρακάτω σας δίνονται κάποιες ερωτήσεις που αφορούν στην ψηφιακή ιστορία που μόλις παρακολουθήσατε… χωρίς τέλος! Συμπληρώστε όπως θέλει ο καθένας/η καθεμία τις ερωτήσεις και μετά συζητήστε με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας σας, ώστε να δώσετε τις απαντήσεις.

Για ποιο λόγο…… ;

Γιατί συνέβη……;

Ποια είναι η βασική ιδέα……;

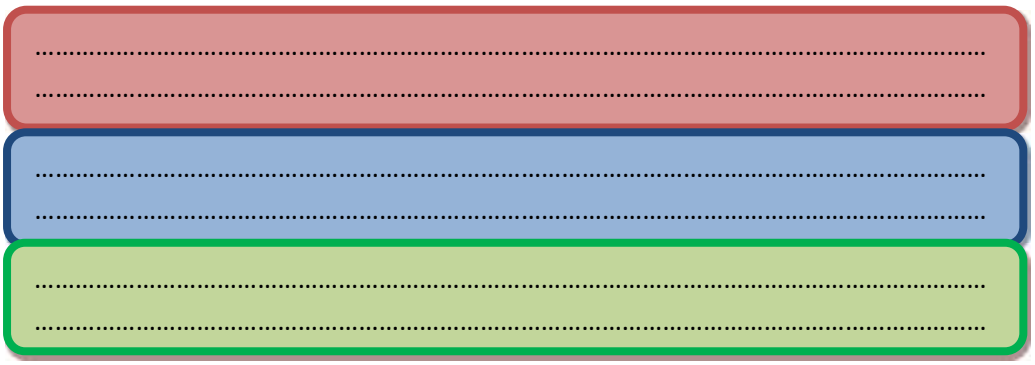

Φύλλο Εργασίας 1β

Ακολούθησε τα παρακάτω βήματα, ώστε να απαντήσεις με την ομάδα σου στην ερώτηση…

Τι είναι το λογότυπο στο οποίο αναφέρεται το αγόρι της ιστορίας που παρακολούθησες;

Σκέψου μόνος/μόνη σου και κατάγραψε την άποψή σου…

Τι λέτε εσύ κι ο/η διπλανός/διπλανή σου;
1. **2.** **3.**
Ποια είναι τα συμπεράσματα της ομάδας σας;
1. **2.** **3.**

Φύλλο Εργασίας 2

Συμπλήρωσε τον εννοιολογικό χάρτη με πληροφορίες για **τα λογότυπα υγείας.**

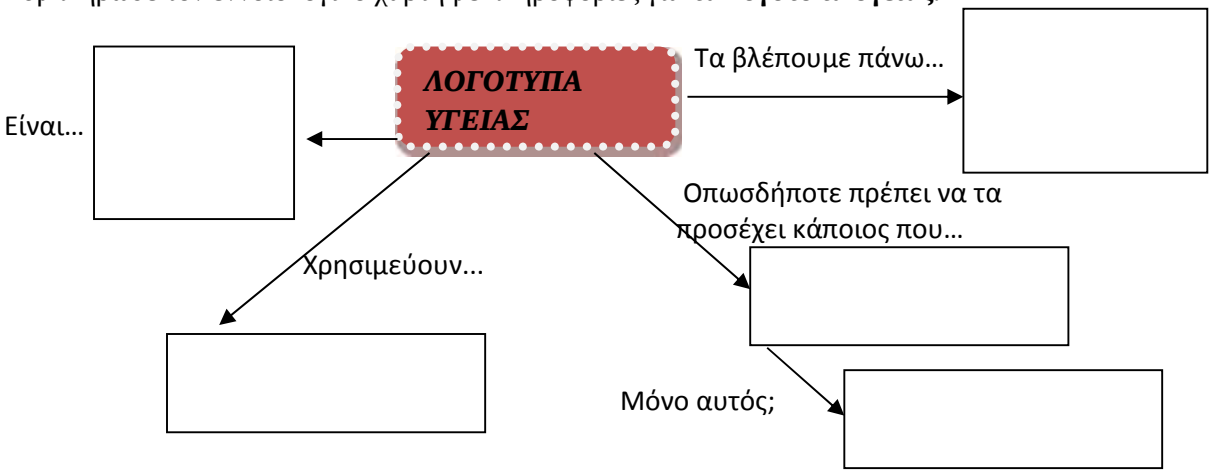

Φύλλο Εργασίας 3

Τα λογότυπα (σύμβολα) υγείας στις ετικέτες των τροφίμων μπορούν να βοηθήσουν τους καταναλωτές να αναγνωρίσουν τα υγιεινά τρόφιμα. Τα λογότυπα υγείας μπορούν να προσαρμοστούν για διαφορετικά προβλήματα υγείας και αλλεργίες

Τα προϊόντα με τα λογότυπα υγείας έχουν γενικά χαμηλότερα λιπαρά, κορεσμένα λιπαρά, νάτριο και ζάχαρη σε σύγκριση με παρόμοια προϊόντα στην ίδια κατηγορία τροφίμων. Παρόλα αυτά πρέπει να κοιτάζουμε και τις ετικέτες στο πίσω μέρος ή στο πλάι της συσκευασίας για να ελέγξουμε και τις άλλες θρεπτικές ουσίες. Όταν διαβάζουμε την ετικέτα τροφίμων πρέπει πρώτα να διαβάζουμε πληροφορίες σχετικά

με τη διάρκεια ζωής και στη συνέχεια το λογότυπο υγείας και τις θρεπτικές πληροφορίες.

1 2 3 4 5

Κλειδαρότρυπα στη Σουηδία /Υγιείς Επιλογές/ Τρώτε Έξυπνα / Φιλανδική Καρδιά /Ολικής αλέσεως

- Τα σουηδικά τρόφιμα που έχουν λογότυπο υγείας την <u>*κλειδαρότρυπα*</u> περιέχουν λιγότερη ζάχαρη και αλάτι, περισσότερες φυτικές ίνες, δημητριακά ολικής αλέσεως και είναι υγιέστερα ή με λιγότερο λίπος σε σχέση με προϊόντα

τροφίμων του ίδιου τύπου που δεν φέρουν το λογότυπο. Τα ψάρια και τα θαλασσινά, τα φρούτα, τα λαχανικά και οι πατάτες μπορούν να σημανθούν με το σύμβολο της κλειδαρότρυπας.

- Το πρόγραμμα *Υγιείς Επιλογές* (Healthy Choice) είναι μια συνεργασία πολλών συντελεστών, που έχει ως στόχο να γίνει η *υγιής επιλογή*, η εύκολη επιλογή για τον περιορισμό της πρόσληψης εκείνων των θρεπτικών συστατικών που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία (κορεσμένα φυτικές ίνες, trans-λιπαρά οξέα, σάκχαρα, αλάτι) και την πρόσληψη περισσότερων φυτικών ινών. Το πρόγραμμα επιδιώκει την πρόσληψη των απαραίτητων θρεπτικών συστατικών που είναι ευεργετικά για την υγεία και να προωθεί τις κατάλληλες επιλογές επαρκούς ενεργειακής πρόσληψης.
- Το σύμβολο της *Καρδιάς* πληροφορεί τον καταναλωτή με μια ματιά ότι το προϊόν που επισημαίνεται με αυτό το σύμβολο είναι η καλύτερη επιλογή στη συγκεκριμένη ομάδα προϊόντων όσον αφορά το λίπος (ποσότητα και ποιότητα) και το νάτριο. Τα κριτήρια για να δοθεί το σύμβολο της Καρδιάς περιλαμβάνουν την ποσότητα ενέργειας, λιπαρών και αλατιού καθώς και την ποιότητα του λίπους.
- Το λογότυπο *Τρώτε Έξυπνα* (Eat Smart) βρίσκεται στην επισήμανση των τροφίμων και των ποτών που πληρούν τα κριτήρια υγιεινής διατροφής με βάση τις αμερικανικές διατροφικές οδηγίες. Το πρόγραμμα *Eat Smart, Drink Smart* αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του Διεθνούς Ιδρύματος Επιλογών (International Choices Foundation), μια πρωτοβουλία σε παγκόσμιο επίπεδο, με στόχο η πιο υγιεινή επιλογή να γίνει η εύκολη επιλογή.
- Η σφραγίδα *Ολικής Αλέσεως* (Whole Grain Council Stamp) απεικονίζει ένα δεμάτι δημητριακών σε ένα χρυσό-κίτρινο φόντο με έντονο μαύρο περίγραμμα.

Λογότυπα Υγείας για τα άτομα με αλλεργία και τροφική δυσανεξία

Τα άτομα με αλλεργίες και τροφική δυσανεξία όταν διαβάζουν μια ετικέτα τροφίμων πρέπει πρώτα να διαβάζουν τις πληροφορίες σχετικά με την ύπαρξη αλλεργιογόνων στα τρόφιμα (μεταξύ των θρεπτικών συστατικών). Μετά από αυτό πρέπει να κοιτούν τη διάρκεια ζωής του προϊόντος και στη συνέχεια το λογότυπο υγείας και τις πληροφορίες για τα θρεπτικές πληροφορίες.

Η τροφική αλλεργία είναι μια ανοσολογική απόκριση, ενώ η τροφική δυσανεξία είναι μια χημική αντίδραση και μπορεί να προκαλέσει σοβαρές αλλεργικές αντιδράσεις (αναφυλαξία) που μπορεί να είναι απειλητικές για τη ζωή. Τα πιο κοινά αλλεργιογόνα περιλαμβάνονται στο αγελαδινό γάλα, στο αυγό, στα φιστίκια, στα καρύδια, στα οστρακοειδή, στα ψάρια, στο σουσάμι, στο σιτάρι και στα προϊόντα σόγιας.

Λογότυπα υγείας: Τρόφιμα απαλλαγμένα από ….αλλεργιογόνα.

14 15

16

Για παράδειγμα, τα άτομα με κοιλιοκάκη (coeliac disease) έχουν αλλεργία στην γλουτένη (πρωτεΐνη των δημητριακών) και τα άτομα που πάσχουν από αυτή πρέπει να γνωρίζουν ποια προϊόντα είναι χωρίς γλουτένη. Τέτοια είναι τα προϊόντα που έχουν ως σύμβολο ένα δημητριακό που έχει διαγραφεί, που δείχνει ότι **δεν περιέχουν γλουτένη**, και καταναλώνονται από άτομα που ακολουθούν δίαιτα ελεύθερη γλουτένης.

Τα άτομα με δυσανεξία στη λακτόζη (σάκχαρο του γάλακτος) πρέπει να γνωρίζουν ποια προϊόντα είναι χωρίς λακτόζη. Αυτά τα προϊόντα έχουν ως σύμβολο ένα γάλα διαγραμμένο που χρησιμοποιείται για τα **προϊόντα χωρίς λακτόζη.**

17 18 19

Λογότυπα ποιότητας στην ΕΕ

Στην Ευρώπη, ορισμένα γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα φέρουν ετικέτα με επισήμανση της Ευρωπαϊκής προέλευσης και λογότυπο ποιότητας. Αυτό το λογότυπο υποδεικνύει ότι το συγκεκριμένο τρόφιμο έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που προέρχονται από τη γεωγραφική περιοχή στην οποία παράγεται και από την παραδοσιακή μέθοδο σύνθεσης ή παρασκευής. Το λογότυπο ενημερώνει τους καταναλωτές για την ποιότητα, την καταγωγή ή / και την αυθεντικότητα του τροφίμου. Η νομοθεσία διασφαλίζει ότι τηρούνται τα ειδικά και τα παραδοσιακά χαρακτηριστικά αυτών των τροφίμων.

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ποιότητα των γεωργικών προϊόντων, οι παραγωγοί μπορούν να εγγραφούν και να προστατεύσουν τα ονόματα ορισμένων γεωργικών προϊόντων και τροφίμων σε τρία διαφορετικά συστήματα·

20 21

1.Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) - Protected Designation of Origin (PDO)

Αυτό ισχύει για τρόφιμα που παράγονται, μεταποιούνται και παρασκευάζονται σε μια γεωγραφική περιοχή και έχουν ιδιότητες ή χαρακτηριστικά αποκλειστικά της περιοχής αυτής, π.χ. το ροκφόρ πρέπει να γίνει με γάλα από Lacaune ή μαύρο φυλές προβάτων, που ωριμάζει σε φυσικές σπηλιές κοντά στο Roquefort της Γαλλίας, με τη χρήση σπόρων του penicillium roqueforti που αναπτύσσονται σε αυτές τις σπηλιές.

2.Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξη (ΠΓΕ) - Protected Geographic Indication (PGI)
Αυτό είναι παρόμοιο με το ΠΟΠ εκτός από το ότι η γεωγραφική σύνδεση δεν είναι τόσο ισχυρή, δηλαδή τουλάχιστον ένα από τα στάδια της παραγωγής, μεταποίησης ή της επεξεργασίας πρέπει να λαμβάνει χώρα στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Επιπλέον, τα προϊόντα θα πρέπει να έχουν τη συγκεκριμένη ποιότητα ή τη φήμη ή τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στη γεωγραφική θέση, π.χ. Salame Cremona, τυρί ένταμ.

3.Εγγυημένα παραδοσιακά ιδιότυπα προϊόντα (ΕΠΙΠ) - Traditional Specialities Guaranteed (TSG)

Αυτό ισχύει για τα τρόφιμα που έχουν παραδοσιακό χαρακτήρα, δηλαδή έχουν αποδεδειγμένα χρησιμοποιήθηκε στην αγορά για τουλάχιστον 25 χρόνια και ειδικά χαρακτηριστικά που τα διακρίνουν από τα άλλα τρόφιμα που ανήκουν σε μια παρόμοια κατηγορία και παρασκευάζονται παραδοσιακά π.χ. Μοτσαρέλα, Jamón Serrano.

22

Άλλα λογότυπα στην ΕΕ
Άλλοι τύποι λογότυπων μπορούν να τοποθετηθούν σε προϊόντα τροφίμων με πληροφορίες που συνδέονται με τη γεωργία, τη θρησκεία, π.χ. «Kosher τρόφιμα», «halal τρόφιμα», και τις ηθικές πεποιθήσεις των ανθρώπων π.χ. «χορτοφαγία»

Λογότυπο βιολογικής καλλιέργειας

Το λογότυπο βιολογικής καλλιέργειας της ΕΕ και οι κανόνες επισήμανσης είναι ένα σημαντικό μέρος των Κανονισμών Βιολογικής Καλλιέργειας. Ο κύριος στόχος αυτού του ευρωπαϊκού λογότυπου είναι να κάνει τα βιολογικά προϊόντα πιο εύκολα εντοπίσιμα από τους καταναλωτές.

23

Τι είναι αυτό που κάνει το γάλα βιολογικό;
Οι αγελάδες σε ένα βιολογικό αγρόκτημα δεν είναι περιορισμένες και βρίσκονται σε φυσικά βοσκοτόπια. Οι αγρότες που ακολουθούν αυτούς τους κανόνες μπορούν να παρέχουν ένα φρέσκο, υψηλής ποιότητας γάλα.

Τι είναι αυτό που κάνει τα αυγά βιολογικά;
Οι κότες σε ένα βιολογικό αγρόκτημα περιφέρονται και τρέφονται με τροφές φυσικής προέλευσης. Τα ράμφη τους δεν είναι κομμένα και οι φτερούγες τους δεν έχουν κοπεί. Συχνά ζουν σε μικρές ομάδες με άλλες κότες και γεννούν αυγά σε ένα άνετο περιβάλλον. Οι βιοκαλλιεργητές ακολουθούν ειδικούς κανόνες για να διασφαλιστεί ότι οι κότες αυτές είναι υγιείς. Τα αυγά συλλέγονται από τον αγρότη. Πριν τα βιολογικά αυγά πωληθούν, καθαρίζονται και μπαίνουν σε χαρτοκιβώτια με τα βιολογικά λογότυπα αλλά και πληροφορίες για το πού, το πώς και από ποιον έχουν παραχθεί.

Λογότυπο για χορτοφάγους

Σε ποιους απευθύνεται αυτό το λογότυπο;

Η ετικέτα που έχει αυτό το λογότυπο δεν βοηθά μόνο τους χορτοφάγους να αναγνωρίσουν αυτά τα προϊόντα, αλλά και όλους εκείνους που υποφέρουν από αλλεργίες ή που έχουν προβλήματα υγείας όταν τρώνε ζωικά προϊόντα.

Μια άλλη ομάδα καταναλωτών είναι εκείνοι που δεν θέλουν να τρώνε ορισμένα ζωικά προϊόντα για θρησκευτικούς λόγους (δηλαδή οι μουσουλμάνοι: χοιρινό, οι Ινδουιστές: κρέας και αυγά κλπ.). Καμία θρησκεία δεν απαγορεύει τη χορτοφαγία, αλλά πολλές έχουν αυστηρούς περιορισμούς όσον αφορά την κατανάλωση κρέατος.

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα αυτής της επισήμανσης για τους καταναλωτές;

Στα προϊόντα:

Μπορεί να δει κάποιος αμέσως ότι το συγκεκριμένο προϊόν δεν περιέχει προϊόντα σφαγής.

Τα κριτήρια για χορτοφάγους ανταποκρίνονται στους κανόνες που αναγνωρίζονται διεθνώς από όλους τους οργανισμούς για χορτοφάγους.

Μια ανεξάρτητη ετικέτα, που χρησιμοποιείται για τα προϊόντα διαφόρων παρασκευαστών, είναι περισσότερο αξιόπιστη από ένα μη ελεγχόμενο σήμα της βιομηχανίας τροφίμων

24

25

26

HALAL & KOSHER*: *θρησκευτικές και ηθικές πεποιθήσεις

Οι όροι Halal και Kosher είναι όροι που ακούγονται συχνά στο πλαίσιο της κατανάλωσης κρέατος και γαλακτοκομικών, και παρόλο πως είναι γνωστό ότι οι όροι αναφέρονται στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το τι μπορεί να καταναλωθεί και τι δεν μπορεί, λίγοι γνωρίζουν τι σημαίνουν πραγματικά, και πώς διαφέρουν.

Τα Halal και Kosher αναφέρονται σε ό,τι επιτρέπεται από τους ισλαμικούς και τους εβραϊκούς θρησκευτικούς νόμους αντίστοιχα. Το **Halal** είναι ένας ισλαμικός όρος που σημαίνει νόμιμο ή επιτρεπτό. Αν το φαγητό δεν είναι halal τότε είναι haram, που σημαίνει απαγορευμένη τροφή στο Ισλάμ.

27

28

29

Το **Kosher** είναι ένας παρόμοιος όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τα τρόφιμα που είναι επιτρεπτά ή ακατάλληλα για κατανάλωση σύμφωνα με το Kashrut, τον εβραϊκό νόμο σχετικά με τη διατροφή.

30

Πού χρησιμεύουν όλα αυτά; Στην καθημερινή μας ζωή! Κοιτάξτε παρακάτω…

Σύμφωνα με όσα διαβάσατε απαντήστε στα παρακάτω. Θα συμπληρώνει κάποιος το ένα, θα το δίνει στον επόμενο για έλεγχο αλλά και συμπλήρωση του επόμενου κ.ο.κ.

1) Ποιο λογότυπο υγείας πρέπει να υπάρχει σε μια συσκευασία, ώστε να αγοράσει ένα προϊόν κάποιος που…(συμπληρώστε το νούμερο του λογότυπου).
Έχει δυσανεξία στη λακτόζη;
Θέλει να ακολουθεί γενικά μια υγιεινή διατροφή;
Έχει αλλεργία στα οστρακοειδή;
Δεν τρώει κρέας;
Έχει αλλεργία στους ξηρούς καρπούς;
Έχει κοιλιοκάκη;
Θέλει να είναι σίγουρος πως αυτό είναι ολικής αλέσεως;
Θέλει να είναι βιολογικό;
Το προϊόν αυτό να συμφωνεί με τη θρησκεία του;

2)Μπορεί το λογότυπο βιολογικών προϊόντων να χρησιμοποιηθεί στις συσκευασίες των ακόλουθων προϊόντων; Απαντήστε με ΝΑΙ/ΟΧΙ.
- Σαρδέλες σε βιολογικό ελαιόλαδο:
- Σολομός βιολογικής εκτροφής:
- Βιολογικό κρασί:
- Σούπα φτιαγμένη από βιολογικά λαχανικά:
- Μαλλί από πρόβατο:
- Γάλα από ένα αγρόκτημα γαλακτοπαραγωγής μακράς περιόδου:

3)Ποιο λογότυπο θα πρέπει να μπει στη συσκευασία…
Της φέτας Καλαβρύτων, που παράγεται και συσκευάζεται εκεί;
Του κουμ κουατ Κέρκυρας που παράγεται εκεί αλλά μπορεί να συσκευαστεί αλλού;
Της σταφίδας Ηλείας που παράγεται εκεί αλλά μπορεί να συσκευαστεί αλλού;
Των ροδάκινων Νάουσας που όλη η διαδικασία παραγωγής τους γίνεται εκεί;
Ενός παραδοσιακού γλυκού κουταλιού που είναι στην αγορά 30 χρόνια και ακόμα παρασκευάζεται με παραδοσιακό τρόπο;

ΠΡΟΒΛΗΜΑ…ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ!

Ένας ταξιδιώτης, που γυρίζει όλο τον κόσμο, είναι κάθε φορά σε αναζήτηση βιολογικών προϊόντων, ώστε να είναι σίγουρος πως ό,τι τρώει είναι ελεγμένο κι υγιεινό. Παρακάτω βλέπεις όλα αυτά τα λογότυπα σήμανσης βιολογικών προϊόντων, που έχει συναντήσει στα ταξίδια του.

Θα πάρεις από τον/την δάσκαλο/δασκάλα σου κάποιες κάρτες αυτών των λογότυπων. Τοποθέτησέ τες πάνω στον παγκόσμιο χάρτη που θα βρεις στον Παγκόσμιο Άτλα σου και δες πού έχει πάει ο ταξιδιώτης!!!![1]

[1] Πηγές εικόνων: *Βιολογικό Προϊόν.* http://www.thanopoulos.gr/articles/ugeia_kai_diatrope/biologika_tropima; *Ταξιδιώτης.* http://www.travelnews.am/about/; *Afrisco certified organic*. http://canopybridge.com/qc/afrisco-organic-standards-south-africa/; *Australian Certified Organic.* http://austorganic.com/the-cost-of-real-food/;
Bio Suisse. http://ge.ch/dares/service-consommation-affaires-veterinaires/bio-1122-3572-7142.html; *Canada Biologic.* http://www.omafra.gov.on.ca/english/crops/organic/certification.htm; *Chinese*

Φύλλο Εργασίας 4

Υπόθεσε πως είχες εσύ ή ένα άτομο της οικογένειάς σου ή ένας φίλος σου ένα πρόβλημα υγείας, που μπορούσε να αντιμετωπιστεί αν πρόσεχες/πρόσεχε τα λογότυπα υγείας πάνω στις συσκευασίες τροφίμων. Γράψε ένα ***αφηγηματικό κείμενο***, όπου θα φαίνεται το πρόβλημα και πώς ήρθε τελικά η λύση του, μέσα από την προσοχή στα λογότυπα υγείας.

Ένα ομαδικό κείμενο όμως θέλει τις ιδέες όλων. Πρέπει, λοιπόν, να τις βρείτε γι' αυτό πρέπει να γίνετε κι εσείς δημοσιογράφοι! Πάρτε συνέντευξη από τους/τις συμμαθητές/συμμαθήτριές σας και καταγράψτε τις σκέψεις τους. Δεν είναι δύσκολο!

ΒΗΜΑ 1ο:Ρώτησε τον/τη διπλανό/ή σου…

Ποιο ήταν το πρόβλημα;……

Πώς θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με την προσοχή στα λογότυπα υγείας; …… …….

ΒΗΜΑ 2ο: Ο/Η διπλανός/ή σου πρέπει τώρα να σου κάνει τις ίδιες ερωτήσεις.

ΒΗΜΑ 3ο: Κάντε τις ίδιες ερωτήσεις στο άλλο ζευγάρι της ομάδας.

Βρείτε ένα κοινό θέμα που μπορείτε να αναπτύξετε πιο ολοκληρωμένα και γράψτε το κείμενό σας!

Organic Product. http://www.ecocert.cn/en/business.aspx; *Organic India.* http://www.organicindia.com/; *European Organic.* https://ec.europa.eu/agriculture/organic/downloads/logo/index_en.htm; *Organic Indonesia.* http://www.mdpi.com/2071-1050/7/5/5171/htm; *USDA organic.* https://www.ams.usda.gov/rules-regulations/organic/organic-seal

9. «Μουσική Πινακοθήκη»

Ένα συνεργατικό πρόγραμμα etwinning

Παπουτσάκη Καλλιόπη
Νηπιαγωγός, Κεντρί Ιεράπετρα Κρήτη 72200
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
popi.papoutsaki@gmail.com
Ευαγγελοπούλου Αριάδνη
Νηπιαγωγός, Σέρρες 60100
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
ariadgian@gmail.com
Ματθαιάκη Ειρήνη
Νηπιαγωγός, Βλαχάτα Κεφαλληνίας 28100
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
eirmatth@yahoo.gr
Ζησοπούλου Ελένη
Νηπιαγωγός Πυλαία Θεσσαλονίκη
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
elzisop@yahoo.gr
Παρταλά Δέσποινα
Νηπιαγωγός , Χανιά
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
despartala@gmail.com
Μιχαλάρου Κυριακή
Νηπιαγωγός Νέα Μουδανιά Χαλκιδικής
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
kiriakimirou@gmail.com
Μαρία Γιαννουσοπούλου
ΠΕ60 Νηπιαγωγός
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
m.giannisopoulou@gmail.com
Βαφειάδου Νίκη
ΠΕ60 Νηπιαγωγός
: Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
nikh.vaf@gmail.com
Λιβαθινου Σταυριανή
ΠΕ 60 Νηπιαγωγός
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
melinaki2004@yahoo.gr
Μαντελου Φωτεινη
ΠΕ60 Νηπιαγωγός
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
fmadelou@hotmail.com
Κανερνη Διονυσία
ΠΕ60 Νηπιαγωγός
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
dionandr@yahoo.gr
Μπακή Ευθαλία
ΠΕ 60 Νηπιαγωγός
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
ebaki78@gmail.com

Ζησοπούλου Αθηνά
ΠΕ 60 Νηπιαγωγός
: Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
atzisop@yahoo.gr
Καρυώτη Σοφία
ΠΕ 60 Νηπιαγωγός
: Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
sophiakari@yahoo.gr
Τσιγκερλιώτη Άννα
ΠΕ 60 Νηπιαγωγός
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
atsiggerlioti@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Το πρόγραμμα «Μουσική Πινακοθήκη» αποτέλεσε ένα εθνικό e-twinningπρόγραμμα μεταξύ 11 νηπιαγωγείων απ' όλη την Ελλάδα. Σκοπός της εισήγησης είναι να παρουσιάσει τις συνεργατικές δράσεις που υλοποιήθηκαν μεταξύ όλων των συνεργαζόμενων μελών με γνώμονα την τέχνη της μουσικής και των εικαστικών και ν' αναδείξει την αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην επίτευξη όλων των συνεργατικών μουσικών δραστηριοτήτων. Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε το σχ. έτος 2015-2016. Αρχικά, θα αναφερθούν οι παιδαγωγικές αρχές που χρησιμοποιήθηκαν, θα αναλυθούν οι παιδαγωγικοί και επιμέρους στόχοι, θα γίνει μια περιγραφή του εκπαιδευτικού προγράμματος και της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε για την υλοποίηση του με παραδείγματα και θα αναδειχθεί η σημασία της σύμπραξης εκπαιδευτικών, μαθητών και σχολείων. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί η σύνδεση του έργου με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη χρήση Τ.Π.Ε. και των συνεργατικών ηλεκτρονικών εργαλείων για τη δημιουργία ηχοϊστοριών, συνεργατικών τραγουδιών και CD, γιορτών με επένδυση μουσικών και εικαστικών συνεργατικών δράσεων, με τελικό έργο την ανάδειξη μουσικών πινάκων ζωγραφικής με ταυτόχρονη συνεργατική δημιουργία μουσικής ιστορίας. Η ολοκλήρωση των συνεργατικών δράσεων με την αξιοποίηση διάφορων Web 2.0 εργαλείων θα δώσει έμφαση στην σπουδαιότητα του ρόλου τους για την επίτευξη των στόχων μέσω ομαδοσυνεργατικών μεθόδων και την σύζευξη ποικίλων μουσικών και εικαστικών δραστηριοτήτων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:*Συνεργασία νηπιαγωγείων, Τ.Π.Ε, Τέχνες*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θεωρητικό περίγραμμα.
«Η ενίσχυση της κριτικής σκέψης του μαθητή, η καλλιέργεια της δημιουργικής και συνθετικής του ικανότητας, η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και θετικών στάσεων απέναντι σε κάθε είδους αξίες, αποτελούν, μεταξύ άλλων, κυρίαρχους στόχους για την εκπαίδευση του μέλλοντος - την εκπαίδευση όπως την οραματίστηκε η επιτροπή για την Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα» (UNESCO, 1996). Από αυτή την άποψη, η τέχνη έρχεται να καινοτομήσει ως παιδαγωγικό μέσο μάθησης, δεδομένου ότι εξυπηρετεί τους παραπάνω στόχους ενώ παράλληλα, όπως χαρακτηριστικά υπογραμμίζει ο Debesse, λειτουργεί ως αντίβαρο σε μια εποχή με κυρίαρχο επιστημονικό χαρακτήρα που κινδυνεύει να κάνει απάνθρωπη την εκπαίδευση (Καλούρη Αντωνοπούλου, 1985). Από την άλλη πλευρά, η καθημερινή επαφή των

παιδιών με τις νέες τεχνολογίες είναι πραγματικότητα που το σχολείο δεν μπορεί να αγνοήσει δεδομένου ότι ρόλος του είναι να αξιοποιεί τις εμπειρίες και τις ήδη κατεκτημένες δεξιότητες των παιδιών και να τις διευρύνει. Αν σε αυτά προσθέσουμε και την σημασία της συνεργατικής μάθησης, όπως έχει αναδειχθεί από πολλές έρευνες, μπορούμε να προσδιορίσουμε το θεωρητικό υπόβαθρο στο οποίο στηρίχτηκε ο σχεδιασμός του eTwinning προγράμματος «Μουσική Πινακοθήκη» που υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-2016 με την σύμπραξη 11 σχολείων από όλη την Ελλάδα.

Η Μουσική και Εικαστική Αγωγή στην Προσχολική Εκπαίδευση.

Στις μέρες μας οι τέχνες βρίσκονται σε ολοένα και πιο περίοπτη θέση στο σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα. Σύμφωνα με το Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, η Εικαστική, η Θεατρική και η Μουσική αγωγή συνθέτουν την Αισθητική Αγωγή που ως σκοπό έχει την καλλιέργεια των τριών φυσικών λειτουργιών, των αισθήσεων, της αντίληψης και της πράξης (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2002).

Σύμφωνα με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011α), οι Τέχνες αποτελούν διακριτή μαθησιακή περιοχή η οποία περιλαμβάνει τα εικαστικά, τη μουσική, το θέατρο, την οπτικοακουστική έκφραση και τον χορό-κίνηση. Όπως επισημαίνεται, στόχος της προσέγγισης της Τέχνης στο νηπιαγωγείο είναι τα παιδιά μέσα από καλλιτεχνικές εμπειρίες να ανακαλύψουν εναλλακτικούς και δημιουργικούς τρόπους έκφρασης κι επικοινωνίας, να έρθουν σε επαφή με τα σύμβολα και τους κώδικες της Τέχνης και τελικά να αναπτύξουν αυτό που αποκαλούμε “αισθητικό γραμματισμό”. Παράλληλα, επιδιώκεται η καλλιέργεια ικανοτήτων δημιουργικής και κριτικής σκέψης, η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των παιδιών αλλά και η κοινωνική τους αλληλεπίδραση.

Ειδικότερα όσον αφορά την Μουσική Αγωγή, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής για το Νέο Σχολείο, δεν αποσκοπεί στην εκμάθηση μεμονωμένων μουσικών εννοιών αλλά στην ολιστική προσέγγιση της μουσικής και στην εξοικείωση των παιδιών με τους κώδικες και τα νοήματα αυτής κατακτώντας αυτό που αποκαλούμε “μουσικό γραμματισμό” (musicliteracy). Κι αυτό επιτυγχάνεται μέσα από ένα τρίπτυχο μουσικών δραστηριοτήτων: την ακρόαση, την εκτέλεση και τη δημιουργία(Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011β)

Από την άλλη, αναφορικά με την Εικαστική Αγωγή σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο βασικό σκοπός είναι να μπορέσουν τα παιδιά με κατάλληλες δραστηριότητες να διακρίνουν την ομορφιά στη φύση, στο περιβάλλον και στα έργα τέχνης με τα οποία έρχονται σε επαφή και να αναπτύξουν ενδιαφέρον για καλλιτεχνικές δραστηριότητες. Παράλληλα, τα παιδιά ενθαρρύνονται να παρατηρούν, να πειραματίζονται με διαφορετικά υλικά και τεχνικές, να ερευνούν και να χρησιμοποιούν τις εμπειρίες και τις ιδέες τους ως στοιχεία καλλιτεχνικής δημιουργίας και έκφρασης, με απώτερο σκοπό τελικά να ανακαλύψουν ότι η τέχνη είναι μέσο έκφρασης και επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2002).

Οι Τεχνολογίες Πληροφοριών κι Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση (Τ.Π.Ε.)

Η εισαγωγή του υπολογιστή στις προσχολικές τάξεις αποτελεί σημαντική καινοτομία των τελευταίων ετών καθώς προσφέρει στα παιδιά ποικίλες εμπειρίες και τους δίνει τη δυνατότητα να κατακτήσουν γνώσεις και να εκφραστούν με πολλαπλούς τρόπους ενώ σύμφωνα με σχετικές έρευνες, η κατάλληλη αξιοποίηση του υπολογιστή μπορεί να συμβάλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών (Ντολιοπούλου, 2004). Όπως

χαρακτηριστικά υπογραμμίζει ο Κόμης, οι Τ.Π.Ε μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην καλλιέργεια μιας νέας παιδαγωγικής αντίληψης, προωθώντας ενεργητικούς και βιωματικούς τρόπους μάθησης και συντελώντας στην ανάπτυξη νέων στάσεων και δεξιοτήτων (Κόμης, 2004).
Χαρακτηριστικά είναι τα αποτελέσματα σχετικής έρευνας σε μαθητές προσχολικής αγωγής που έδειξαν ότι η παιδαγωγική αξιοποίηση του υπολογιστή στην εκπαιδευτική διαδικασία είχε θετική επίδραση στην ποιότητα της μάθησης των παιδιών μέσω της ενεργούς συμμετοχής τους σε αυθεντικές, βιωματικές μαθησιακές διαδικασίες, καθώς επίσης και ότι ανέπτυξαν πνευματικές δεξιότητες υψηλού επιπέδου και δεξιότητες σε γνωστικό, συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο (Βασιλείου & Μικρόπουλος, 2005). Ωστόσο, για να κατανοήσουν τα μικρά παιδιά τη χρησιμότητα του υπολογιστήείναι αναγκαίο να τον δουν να χρησιμοποιείται για την αντιμετώπιση πραγματικών αναγκών και επίλυση πραγματικών προβλημάτων σε ένα πλαίσιο που έχει νόημα για τα ίδια (Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασογιάννη, 2006).
Το ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για το νηπιαγωγείο προτείνει την ένταξη των ψηφιακών εφαρμογών στις καθημερινές δράσεις, με σκοπό «να εξοικειωθούν τα παιδιά με απλές βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και να έλθουν σε μια πρώτη επαφή με διάφορες χρήσεις του»(Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2002, σ.590). Στον Οδηγό Νηπιαγωγού υπάρχει μάλιστα εκτενές κεφάλαιο για τη σημασία και το πλαίσιο της ένταξης των ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση(Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασογιάννη, 2006).
Στο Νέο Πρόγραμμα σπουδών για το Νηπιαγωγείο γίνεται αναφορά στις Τεχνολογίες Πληροφοριών κι Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) ως διακριτή μαθησιακή περιοχή που αποσκοπεί στην εξοικείωση των παιδιών με βασικές λειτουργίες των Τ.Π.Ε. με σκοπό την αναζήτηση, οργάνωση, διαχείριση και παραγωγή πληροφορίας σε πολλαπλές μορφές, την επικοινωνία και τη συνεργασία, την διερεύνηση, τον πειραματισμό και την επίλυση προβλημάτων καθώς και την κατανόηση του ρόλου των ψηφιακών τεχνολογιών στη σύγχρονη κοινωνία. Με άλλα λόγια επιδιώκεται η καλλιέργεια του «ψηφιακού γραμματισμού»(Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011α). Ειδικότερα, αξίζει να επικεντρωθούμε στη σημασία που δίνεται στην αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην επικοινωνία, αλληλεπίδραση και συνεργασία των παιδιών με άλλα σχολεία για την παραγωγή κοινού έργου, κάτι που αποτέλεσε και βασικό στόχο του προγράμματός μας.

Η συνεργατική μάθηση, οι Τ.Π.Ε. και η σύμπραξη σχολείων μέσα από προγράμματα eTwinning.

Η συνεργασία στα πλαίσια της σχολικής εργασίας βρίσκει μια γενικότερη επιδοκιμασία από ερευνητές κι εκπαιδευτικούς, δεδομένου ότι σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα οδηγεί σε καλύτερες επιδόσεις, επηρεάζοντας τις γνωστικές διαδικασίεςαλλά και συμβάλλοντας στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των παιδιών,ενώ παράλληλα καλλιεργεί κοινωνικές δεξιότητες όπως η ενσυναίσθηση και η επίλυση συγκρούσεων. Μάλιστα έρευνες αναδεικνύουν την μάθηση στην ομάδα ως αποτελεσματικότερη και διαρκέστερη από την ατομική μάθηση (Καψάλης, 2003).
Άλλωστε, κατά τον Vygotskyη νόηση αποτελεί κοινωνικό φαινόμενο και η μάθηση επιτυγχάνεται σε ένα κοινωνικό πλαίσιο γι’ αυτό και έχει ιδιαίτερη σημασία η συναναστροφή του παιδιού με τους άλλους, είτε πρόκειται για παιδιά διάφορων ηλικιών είτε για ενήλικες(Ντολιοπούλου, 2004). Η ανάδειξη της μάθησης ως κοινωνικής δραστηριότητας επισημαίνεται και στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του νηπιαγωγείου (Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασογιάννη, 2006) ενώ χαρακτηριστική είναι και η έμφαση που δίνεται, στα πλαίσια των αναπτυξιακά κατάλληλων

πρακτικών, στη μάθηση μέσα από ενεργητική-βιωματική επαφή των παιδιών με ενήλικες και μεταξύ τους (Ντολιοπούλου, 2004).Ανάλογη είναι και η παιδαγωγική κατεύθυνση του αναπτυξιακού αλληλεπιδραστικού προγράμματος (BankStreet) αλλά και του Προγράμματος Υψηλών Στόχων (HighScope) που επισημαίνει ότι μέσα από θετικές αλληλεπιδράσεις τα παιδιά «αναπτύσσουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και τους άλλους, αποκτούν αυτονομία και πρωτοβουλία και κατανοούν τις απόψεις και τα συναισθήματα των άλλων» (Ντολιοπούλου, 2003, σ. 146).

Παρόλα αυτά, είναι γεγονός ότι στις μέρες μας το βάρος της σχολικής εκπαίδευσης πέφτει στην γνωστική ανάπτυξη, γεγονός που καθιστά ιδιαίτερα σημαντική την εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων που περιλαμβάνουν συνεργατικές δράσεις τόσο στα πλαίσια της τάξης όσο και μέσα από την σύμπραξη σχολείων. Προς αυτή την κατεύθυνση κινούνται τα τελευταία χρόνια και τα προγράμματα μέσω της πλατφόρμας του eTwinning, στα οποία τα μέλη έχουν κοινούς σκοπούς, κοινή οργάνωση και κοινό αποτέλεσμα. Ωστόσο, είναι προφανές ότι παράλληλα αναπτύσσεται μια εσωτερική διαφοροποίηση που οδηγεί σε κατανομή εργασίας και ρόλων ώστε κάθε μέλος να συμβάλει ανάλογα με τις κλίσεις και τις δυνατότητές του στο κοινό έργο.

Το eTwinningαποτελεί ένα θεσμοθετημένο δίκτυο εκπαιδευτικών που προωθεί τη συνεργασία ανάμεσα σε σχολεία, καταλύοντας τις γεωγραφικές αποστάσεις και ευνοώντας το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της τεχνολογίας. Πιο συγκεκριμένα, οι υπηρεσίες τουweb2 (blogs, wikis, ομάδες συζήτησης κ.λπ.) και η πλατφόρμα του twinspaceδιαμορφώνουν διαδραστικά και δυναμικά εξελισσόμενα περιβάλλοντα που προσφέρουν αξιόλογες δυνατότητες για εκπαιδευτική διαδικτυακή συνεργασία με το πλεονέκτημα ότι οι χρήστες τους δεν χρειάζεται να γνωρίζουν τεχνικές λεπτομέρειες ή πολύπλοκες γλώσσες προγραμματισμού (Godwin-Jones, 2003).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Σύμπραξη σχολείων συνεργατών.

Οι συνεργατικές εκπαιδευτικές δράσεις που υλοποιήθηκαν κατά το σχολικό έτος 2015-2016 από τα 11 νηπιαγωγεία που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και τα οποία επιλέχθηκαν λόγω της ήδη υπάρχουσας γνωριμίας και συνεργασίας των εκπαιδευτικών τους, προώθησαν την επικοινωνία και αλληλεπίδραση ανάμεσα σε όλα τα εμπλεκόμενα σε αυτό μέλη, με την αξιοποίηση πάντα των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι Τ.Π.Ε.

Το πρόγραμμα χωρίστηκε σε τρεις φάσεις. Στην πρώτη φάση έγινε ο προγραμματισμός και η οργάνωση του έργου με κατανομή αρμοδιοτήτων των εταίρων και συνεργατική δημιουργία λογότυπου του έργου. Με online συνδέσεις (Skype) πραγματοποιήθηκε η γνωριμία των σχολείων, μουσικά παιχνίδια και παρουσίαση των τραγουδιών γνωριμίας κάθε σχολείου. Επίσης, δημιουργήθηκε ο χάρτης των συνεργαζόμενων νηπιαγωγείων καθώς και ο μουσικός ύμνος της ομάδας, ο οποίος τραγουδήθηκε σε ζευγάρια σχολείων μέσω διαδικτυακών διασυνδέσεων (όπως εμφανίζεται το Σχήμα1).

Σχήμα 1: Ο ύμνος του έργου

Δημιουργήθηκε μια συνεργατική αφίσα με τα συνθήματά μας για το Πολυτεχνείο, τα οποία αξιοποιήθηκαν για την εξοικείωση των παιδιών με την έννοια του ρυθμού. Επίσης, υλοποιήθηκαν μια σειρά από χριστουγεννιάτικες συνεργατικές δράσεις και πιο συγκεκριμένα ένα κοινό για όλα τα μέλη ημερολόγιο αντίστροφης μέτρησης με μουσικές δράσεις και τραγούδια, κατασκευή μουσικών στολιδιών και καρτών με χριστουγεννιάτικες ευχές και δημιουργία ενός χριστουγεννιάτικου παιγνιδοτράγουδου στο οποίο κάθε νηπιαγωγείο έγραφε διαδοχικά ένα δίστιχο.Επίσης, δημιουργήθηκε συνεργατικά το ημερολόγιο του 2016, στο οποίο κάθε μέλος του έργου ανέλαβε να φτιάξει με τα παιδιά με ένα μικρό ποίημα τεσσάρων στροφών για κάθε μήνα του έτους και το οποίο στη συνέχεια εικονογραφήθηκε από τα παιδιά(όπως εμφανίζεται στο Σχήμα 2).

Σχήμα 2: Ημερολόγιο αντίστροφης μέτρησης

Τέλος, οργανώθηκε η λειτουργία μουσικής δανειστικής δισκοθήκης σε κάθε νηπιαγωγείο με επιλεγμένα μουσικά κομμάτια από τα μέλη νηπιαγωγεία. Μαζί με το cd, τα παιδιά δανείζονταν ένα κουτί, το οποίο περιείχε έναν μικρό καμβά και σύνεργα ζωγραφικής και καλούνταν να ζωγραφίσουν τις εντυπώσεις τους από την ακρόαση ενός μουσικού κομματιού που επέλεγαν(όπως εμφανίζεται στο Σχήμα 3).

Σχήμα 3: Δανειστική cdθήκη

Στη δεύτερη φάση του προγράμματος, τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με πίνακες ζωγραφικής και κλήθηκαν να τους επενδύσουν μουσικά, αλλά και να δημιουργήσουν δικούς τους πίνακες, εμπνευσμένους από ηχοϊστορίες που προέκυψαν από διασχολικές ομάδες. Το αποτέλεσμα ήταν να συνδυαστούν αρμονικά η μουσική με τον λόγο και τα εικαστικά, αφού τα σχολεία, χωρισμένα σε ομάδες, δημιούργησαν με αφορμή 3 ήχους της επιλογής τους μια ηχοϊστορία, ένα τραγούδι και μια συνταγή και τις αποτύπωσαν εικαστικά.

Η επεξεργασία του πίνακα «Οι τρεις μουσικοί» του PabloPicasso αποδείχτηκε κορυφαία εμπειρία τόσο για τους μαθητές όσο και για τις νηπιαγωγούς, αφού η σύνδεση της μουσικής με την εικαστική τέχνη μέσα από περιγραφές και αναλύσεις των στοιχείων του πίνακα, τις δραματοποιήσεις που βασίστηκαν σε αυτόν, την αναπαραγωγή του με διάφορες τεχνικές και πολλές άλλες δράσεις, οδήγησε στη συνεργασία των εταίρων σε ομάδες προκειμένου να παράγουν κάποιο έργο (τραγούδι, ηλεκτρονικό μουσικό παιχνίδι, αναπαραγωγή του πίνακα με παραλλαγή) βασισμένο στον πίνακα του Picasso(όπως εμφανίζεται στο Σχήμα 4).

Σχήμα 4: Συνεργατική δράση «Οι τρεις μουσικοί»

Εξίσου αξιόλογη και δημιουργική ήταν η ενασχόληση με τον πίνακα του Σ.Βασιλείου «Το τραπέζι της Καθαρής Δευτέρας» όπου, με τη βοήθεια ενός προγράμματος

επεξεργασίας, ο χαρταετός «δραπέτευσε» και επισκέφτηκε όλα τα νηπιαγωγεία, γράφοντας σταδιακά τη δική του ιστορία την οποία επένδυσαν με μουσικά κομμάτια που επιλέχθηκαν από τις νηπιαγωγούς και τα παιδιά.
Ο ερχομός της άνοιξης ενέπνευσε μια ακόμη συνεργατική δράση που ενθουσίασε μικρούς και μεγάλους. Μέσω τηλεδιασκέψεων τα παιδιά τραγούδησαν τα Χελιδονίσματα (κάλαντα άνοιξης) και τα απέδωσαν εικαστικά ανά ομάδες σχολείων, ζωγραφίζοντας παράλληλα και σε ζωντανό χρόνο σε ελεύθερη διαδικτυακή εφαρμογή.
Στο πλαίσιο του γενικότερης ευαισθητοποίησης με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Σχολικού Εκφοβισμού, κάθε σχολείο δημιούργησε τη δική του «σονάτα» με συνθήματα κατά του σχολικού εκφοβισμού αξιοποιώντας το τραγούδι του Σακελλαρίδη «Μήλα γύρω γύρω στη μέση πορτοκάλι» και αποδίδοντας το εικαστικά με νότες από μήλα και πορτοκάλια(όπως εμφανίζεται στο Σχήμα 5).

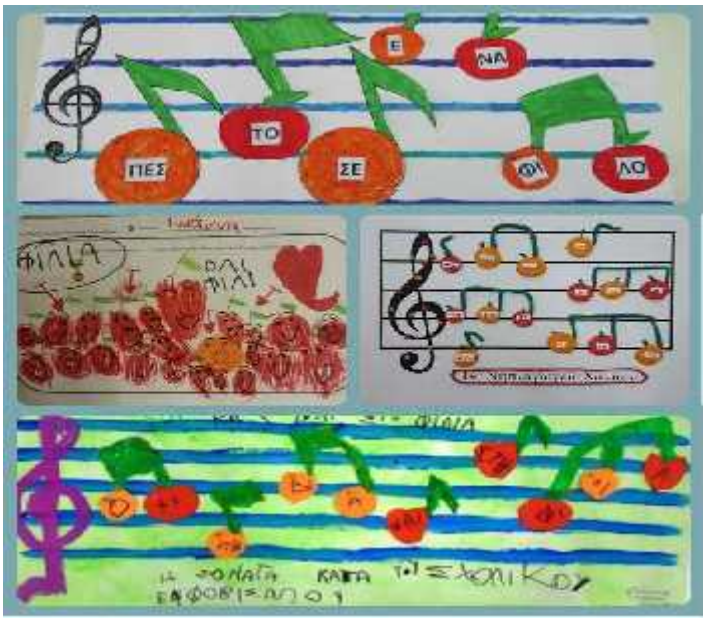

Σχήμα 5: Συνεργατική δράση «Η σονάτα κατά του σχολικού εκφοβισμού.

Τέλος, δημιουργήθηκαν δύο τραγούδια συνεργατικά από τα νηπιαγωγεία και αποδόθηκαν εικαστικά με διάφορες τεχνικές. Το πρώτο τραγούδι, το «Ντορεμιφασολασι» αφορούσε τις εφτά νότες του πενταγράμμου και βασίστηκε στα δίστιχα που έγραψε και εικονογράφησε όπως επέλεξε κάθε νηπιαγωγείο για τη νότα που είχε αναλάβει. Το δεύτερο τραγούδι ονομάστηκε «Μάμα Μία» και ήταν αφιερωμένο στη γιορτής της μητέρας . Βασίστηκε στο ομότιτλο τραγούδι των Abba «Mamma mia», στο ρυθμό του οποίου κάθε μέλος δημιούργησε ένα δίστιχο και το απέδωσε εικαστικά με την μορφή αφίσας.
Στην τρίτη και τελευταία φάση του προγράμματος, κοινός μας στόχος ήταν η δημιουργία μιας μουσικής πινακοθήκης, η οποία επενδύθηκε μουσικά από επιλεγμένα έργα ζωγράφων διάφορων καλλιτεχνικών ρευμάτων. Η τελευταία αυτή δράση αφορούσε το μουσικό και εικαστικό ταξίδι της «Σάρας της κιθάρας», που δραπέτευσε από τον πίνακα «Open window» του Juan Gris και, περνώντας από κάθε νηπιαγωγείο, γνώρισε μουσικές και πίνακες γνωστών Ελλήνων και ξένων ζωγράφων. Κάθε νηπιαγωγείο επέλεξε να επεξεργαστεί έναν πίνακα ζωγραφικής, να τον γνωρίσει μέσα από παιχνίδια μουσειακής αγωγής και στην συνέχεια να τον επενδύσει μουσικά στο πλαίσιο της συνέχισης του ταξιδιού της «Σάρας της κιθάρας».

Παράλληλα, από κάθε πίνακα η «κιθάρα» έπαιρνε «κάτι» ως ανάμνηση (αντικείμενο, συναίσθημα, εικόνα κλπ) προτού συνεχίσει το ταξίδι της για το επόμενο σχολείο(όπως εμφανίζεται στο Σχήμα 6).

Σχήμα 6: Συνεργατική δράση «Το ταξίδι της Σάρας»

Η συνεργατική ιστορία που προέκυψε, είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί στο τέλος ένας καινούργιος πίνακας που περιλάμβανε όλες τις αναμνήσεις του μουσικού αυτού ταξιδιού.

Δημιουργική χρήση ΤΠΕ.

Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα αποτέλεσε αφετηρία για την χρήση και την αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία και κίνητρο για την εμπλοκή των εκπαιδευτικών και των νηπίων σε συνεργατικές μουσικές και εικαστικές δράσεις. Μέσα από δραστηριότητες που προάγουν την ομαδοσυνεργατική μάθηση, οι μαθητές γνώρισαν απλές λειτουργίες του Η/Υ (άνοιγμα, κλείσιμο, αντιγραφή, επικόλληση) αλλά και πιο σύνθετες μέσω των διάφορων προγραμμάτων και λογισμικών. Εξοικειώθηκαν με την πλατφόρμα twinspace, γνωρίζοντας τις δυνατότητές της. Δημιουργήθηκαν χάρτες των συνεργαζόμενων νηπιαγωγείων (zeemaps.com, thinglink.com), καθώς και εικονικοί τοίχοι (padlet.com, linoit.com) με το παραγόμενο υλικό (ευχές, αφίσες, χάρτες, λογότυπο, ιδιότητες ήχων, μουσικά παιχνίδια, σονάτες για τον σχολικό εκφοβισμό, χριστουγεννιάτικες ευχές και τις αναμνήσεις της Σάρας της κιθάρας).Χρησιμοποιώντας online εργαλεία συνεργατικής ζωγραφικής (awwapp.com) δημιουργήθηκαν πίνακες που παρουσιάστηκαν στην εφαρμογή genial.ly. Επίσης, έγινε παρουσίαση εργασιών στο prezi.com και στο classtools.net (πίνακες ηχοϊστοριών). Για τα τραγούδια γνωριμίας, τις σχολικές γιορτές και για το τελικό project (Το ταξίδι της Σάρας) δημιουργήθηκαν πολυμεσικές αφίσες (thinglink.com). Οι συνεργατικές ιστορίες (Ο δραπέτης Χαρταετός, το ταξίδι της Σάρας) και τα τραγούδια καταγράφηκαν σε αρχεία google.doc, στην εφαρμογή titanpad.com και δημοσιεύτηκαν σε μορφή ηλεκτρονικών βιβλίων (issuu.com). Στην εφαρμογή Answergarden καταγράφηκαν τα αγαπημένα τραγούδια των μαθητών και η τελική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν επιπρόσθετα εργαλεία αξιολόγησης (google forms, tricider.com).

Ενσωμάτωση στη Διδακτέα ύλη.

Οι εκπαιδευτικές δράσεις υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του σχολικού προγράμματος και της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ενσωματώθηκαν στο πρόγραμμα σπουδών. Η

συμμετοχή στο πρόγραμμα έδωσε τη δυνατότητα να επεκταθούν οι δράσεις σε όλες τις μαθησιακές περιοχές του αναλυτικού προγράμματος. Πιο συγκεκριμένα:
Γλώσσα: τα παιδιά ασκήθηκαν στη γλωσσική έκφραση μέσα από δραστηριότητες περιγραφής και ανάλυσης μουσικών και εικαστικών έργων,καταστάσεων και συναισθημάτων, δημιουργίας ιστοριών, τραγουδιών και ποιημάτων.
Μαθηματικά: αναπτύχθηκε ο μαθηματικός τρόπος σκέψης μέσα από δραστηριότητες καταγραφής δεδομένων, καταμέτρησης και ανάλυσης αποτελεσμάτων,ψηφοφορίες, κατηγοριοποιήσεις,επίλυση προβλημάτων,αξιολογήσεις, δημιουργία μουσικών μοτίβων και παιχνιδιών με πίνακες.

Ανθρωπογενές περιβάλλον: μέσα από εικαστικά και μουσικά έργα προσεγγίσαμε τη γιορτή του Πολυτεχνείου ,των Χριστουγέννων, της Αποκριάς ,της Άνοιξης καθώς και την παγκόσμια ημέρα κατά του σχολικού εκφοβισμού. Ακόμη πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις μουσικών,παρακολούθηση μουσικών παραμυθιών και συμμετοχή σε ραδιοφωνική εκπομπή.

Χρήση ΤΠΕ: χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικά συνεργατικά εργαλεία και διαδικτυακές συνδέσεις

Δημιουργία έκφραση: δημιουργήθηκαν πίνακες ζωγραφικής ,τραγούδια ,ποιήματα, ηχοϊστορίες, αυτοσχέδια μουσικά όργανα, χορογραφίες , μουσικό-κινητικές δράσεις και δανειστική cdθήκη.

Συνεργασία με την οικογένεια: οι γονείς συμμετείχαν σε εργαστήρια στην τάξη,για τη δημιουργία αινιγμάτων, ηχοϊστοριών,μουσικών οργάνων εικαστικής και κινητικής απόδοσης μουσικών έργων, σε συμπλήρωση φύλλων εργασίας και στην αξιολόγηση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα πλούσια εικαστικά και μουσικά ερεθίσματα με τα οποία ήλθαν σε επαφή τα παιδιά κατά τη διάρκεια του έργου, η εξοικείωση με τις έννοιες του ήχου, τα μουσικά όργανα, ποικίλες καλλιτεχνικές δημιουργίες και τεχνικές ζωγραφικής, έδωσαν σε όλους τους εμπλεκόμενους τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργητικά σε συνεργατικές δράσεις που οργανώθηκαν από τις νηπιαγωγούς , να καλλιεργήσουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους και να προσεγγίσουν τις τέχνες ολιστικά. Η χρήση των Τ.Π.Ε σε κάθε στάδιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας ενίσχυσε και διευκόλυνε σημαντικά τη συνεργασία νηπιαγωγών και μαθητών με αποτέλεσμα την επιτυχημένη σύμπραξή τους, μια πληθώρα δράσεων και ένα πλούσιο παραγόμενο υλικό: δεκατέσσερις πίνακες ζωγραφικής γνωστών ζωγράφων οι οποίοι επενδύθηκαν ηχητικά, υλοποίηση δράσεων μουσειακής αγωγής, δεκαπέντε συνεργατικές ηχοϊστορίες, δεκαέξι τραγούδια των μελών που παρουσιάζονται σε δύο μουσικά cd, καθώς και πίνακες ζωγραφικής των παιδιών συνδεδεμένους με την μουσική. Παιχνίδια με ήχους, παιχνιδοτράγουδα και online παιχνίδια, φύλλα εργασίας και η δημιουργία δανειστικής cdθήκης συμπληρώνουν τις δημιουργικές μας δράσεις και συντέλεσαν σε μέγιστο βαθμό στον πειραματισμό και την απόλαυση των δύο αυτών τεχνών με τις οποίες επιλέξαμε να ασχοληθούμε.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βασιλείου, Ε. & Μικρόπουλος, Α. (2005). Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη στο Α. Γιαλαμά, Ν. Τζιμόπουλος, Α. Χλωρίδου (Επιμ.)*Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕμε θέμα «Μαθησιακές Δραστηριότητες με Υπολογιστή στο Νηπιαγωγείο»*, Σύρος, Α 596-604, Εκδ. Ν. Τεχνολογιών

Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π. & Μπασαγιάννη Ε. (2005). *Οδηγός νηπιαγωγού*, Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

Καλούρη Αντωνοπούλου, Ρ. (1985). *Αισθητική αγωγή του παιδιού. Μορφές αισθητικής δημιουργικότητας στην παιδική βιβλιοθήκη και στο μουσείο*. Αθήνα: Δίπτυχο

Καψάλης, Α. (2003).*Παιδαγωγική Ψυχολογία*, Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη

Κόμης, Β. (2004), *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*, Αθήνα:Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών

Ντολιοπούλου, Ε. (2003).*Σύγχρονα Προγράμματα για παιδιά προσχολικής*, Αθήνα: Τυπωθήτω

Ντολιοπούλου, Ε. (2004).*Σύγχρονες Τάσεις της Προσχολικής Αγωγής*, Αθήνα: Τυπωθήτω

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2002), *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ)*, Αθήνα. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.pi-schools.gr/content/index.php?lesson_id=300&ep=367

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011) (α).*Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου*, Αθήνα. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόποhttp://ebooks.edu.gr/new/ps.php

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011) (β). *Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής για το 'Νέο Σχολείο'*, Αθήνα Διαθέσιμο στον δικτυακό τόποhttp://ebooks.edu.gr/new/ps.php

Godwin-Jones, R. (2003). Emerging technologies, Blogs and wikis: environments for on-line collaboration. *Language Learning & Technology*, vol 7(2): 12-16.

UNESCO (1996). *Εκπαίδευση: Οθησαυρόςπουκρύβειμέσατης.Έκθεση της διεθνούς επιτροπής για την εκπαίδευση στον 21ο αιώνα*, Παρίσι: UNESCO

10. Μικροί επιστήμονες στο Νηπιαγωγείο

Ένα συνεργατικό πρόγραμμα etwinning
Ευαγγελοπούλου Αριάδνη
Νηπιαγωγός, Σέρρες 60100
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
ariadgian@gmail.com
Παπουτσάκη Καλλιόπη
Νηπιαγωγός, Κεντρί Ιεράπετρα Κρήτη 72200
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
popi.papoutsaki@gmail.com
Σοφία Λειβαδίτη
Νηπιαγωγός, 1ο Νηπιαγωγείο Νέας Περάμου Δυτικής Αττικής
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
jlivaditis75@gmail.com
Σταυρούλα Αυγητίδου
Νηπιαγωγός 5ο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Δράμας
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
roulavgi@gmail.com
Μαρία Παπαδοπούλου
Νηπιαγωγός , 5ο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Δράμας
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
mariapap14771@gmail.com
Χαμαλέλλη Δέσποινα
Νηπιαγωγός 1ο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Καλλονής
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
descha1971@hotmail.com
Σπίτσα Αικατερίνη
ΠΕ60 Νηπιαγωγός, 9ο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Ορεστιάδας
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
spitsakaterina@hotmail.com
Γαζιώτου Ευαγγελία
ΠΕ60 Νηπιαγωγός, 1ο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Προσοτσάνης
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
litsagaziotou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι «Young Scientists» αποτελούν ένα ευρωπαϊκό έργο μεταξύ σχολείων από την Πορτογαλία και την Ελλάδα που πραγματοποιήθηκε το σχ. έτος 2015-2016. Σκοπός της εισήγησης είναι να παρουσιάσει ένα πρόγραμμα φυσικών επιστημών στα πλαίσια ενός eTwinning έργου με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων της σκέψης, της επιστημονικής μεθόδου και της χρήσης του Διαδικτύου και των Τεχνολογιών των Πληροφοριών και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ), προκειμένου να κατανοήσουν τα παιδιά έννοιες, να εξοικειωθούν με ορολογίες που θα βοηθήσουν να εξετάσουν φυσικά φαινόμενα, να αποκτήσουν εμπειρίες, να συνεργαστούν και να εκτιμήσουν τον κόσμο γύρω τους.

Αρχικά θα αναφερθούν οι παιδαγωγικές αρχές που χρησιμοποιήθηκαν και θα αναλυθούν οι παιδαγωγικοί και επιμέρους στόχοι του έργου. Στη συνέχεια θα γίνει περιγραφή του έργου, θα παρουσιαστεί η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε, και ο τρόπος ένταξης των ΤΠΕ και των συνεργατικών εργαλείων στο έργο με σκοπό την συνεργασία και την απόκτηση εκπαιδευτικών εμπειριών. Επίσης θα παρουσιαστεί η

σύνδεση των φυσικών επιστημών με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου, και οι προτάσεις για προέκταση των δράσεων του έργου από τα μέλη.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Φυσικές επιστήμες, ΤΠΕ, συνεργασία νηπιαγωγείων*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εκπαίδευση στις φυσικές επιστήμες.

Οι φυσικές επιστήμες είναι οι κατεξοχήν επιστήμες που ασχολούνται με έννοιες και φαινόμενα του φυσικού περιβάλλοντος ενώ τα επιτεύγματά τους αξιοποιούνται από την κοινωνία και εφαρμόζονται για τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής και των συστημάτων που υποστηρίζουν τη ζωή. Παρέχουν κρίσιμη επιστημονική γνώση για τη λειτουργία των φυσικών συστημάτων που είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί για την κατανόηση των σχέσεων αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης του φυσικού κόσμου με το κατασκευασμένο από τον άνθρωπο, περιβάλλον.

Ο φυσικός κόσμος, στο πλαίσιο των φυσικών επιστημών, μελετάται ως ολότητα που συνίσταται από επιμέρους συστήματα που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Για τη μελέτη του κόσμου εφαρμόζονται επιστημονικές διαδικασίες που συνιστούν τον πυρήνα της κριτικής σκέψης παρέχοντας στα άτομα εργαλεία για τη συγκέντρωση και επεξεργασία επιστημονικών δεδομένων και πληροφοριών απαραίτητων για την εκτίμηση περιβαλλοντικών καταστάσεων και τη διερεύνηση εναλλακτικών τρόπων αντιμετώπισής τους. Η γνώση και κατανόηση επιστημονικών εννοιών και διαδικασιών αποτελούν, μεταξύ άλλων, απαραίτητα εφόδια για τα άτομα ώστε να είναι ικανά για τη λήψη αποφάσεων και τη συγκρότηση δράσεων για την προστασία και την αειφόρο λειτουργία του περιβάλλοντος.

Επιπλέον, το πεδίο της εκπαίδευσης στις φυσικές επιστήμες, παρέχει ερευνητικά δεδομένα που αφορούν το περιεχόμενο και τη δομή της γνωστικής βάσης των παιδιών για τα φαινόμενα του φυσικού κόσμου και αναδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά κατανοούν τον κόσμο που τα περιβάλλει. Η αξιοποίηση των δεδομένων αυτών συμβάλλουν αποφασιστικά στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών παρεμβάσεων για το περιβάλλον στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία και τούτο γιατί οι εμπειρίες που αποκτούν τα μικρά παιδιά διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση των αντιλήψεων τους για το περιβάλλον, στην ενίσχυση συναισθημάτων και τη διαμόρφωση στάσεων, αξιών και προτύπων συμπεριφοράς στην αειφόρο διαχείριση και προστασία του. Στην κατεύθυνση αυτή, επιδιώκεται ο εμπλουτισμός των εμπειριών των παιδιών για τη φύση και το περιβάλλον, για την καλλιέργεια της σχέσης τους με τον κόσμο, την ανάπτυξη γνώσεων, την καλλιέργεια του ενδιαφέροντος τους όσο την κατανόηση της επίδρασης των ατομικών και συλλογικών ενεργειών στην περιβαλλοντική ποιότητα.

Φυσικό περιβάλλον και αλληλεπίδραση

Οτιδήποτε περιβάλλει τα παιδιά προσχολικής ηλικίας αξίζει για εκείνα διερεύνησης με όλες τις αισθήσεις τους. Είτε πρόκειται για την παρατήρηση ενός στοιχείου του περιβάλλοντος είτε πιο σύνθετων φαινόμενων, τα παιδιά, εξερευνούν και κάνουν συνδέσεις. Αρχίζουν να κατανοούν τον εαυτό τους, την ατομικότητά τους και τους άλλους. Αρχίζουν να οικοδομούν τις μεταξύ τους σχέσεις και τις σχέσεις μεταξύ των ιδίων και του κόσμου που τους περιβάλλει. Με αυτήν την έννοια, είναι σημαντικό να παρέχονται ευκαιρίες στην εκπαίδευσή τους ώστε να αναπτύξουν την αίσθηση του ενδιαφέροντος για τη φύση και το περιβάλλον, να καλλιεργήσουν την αίσθηση ότι αποτελούν μέρος του και να αναπτύξουν επιστημονικές δεξιότητες.

Οι επιστημονικές δεξιότητες

Στην ηλικία των 3 περίπου ετών, ο κόσμος των παιδιών περιλαμβάνει ήδη αφηρημένες έννοιες. Η διερεύνηση του φυσικού κόσμου περνάει σε μια φάση όπου οι ιδέες τους μπορούν να συνδεθούν και α να παρασταθούν με εικόνες και λέξεις. Η μελέτη του φυσικού κόσμου για τα παιδιά αυτά θα εξαρτάται από την περιέργεια και την εξερεύνηση αλλά σταδιακά θα περιλαμβάνει τη διατύπωση ερωτήσεων, τη σύγκριση και τη μέτρηση, τη διερεύνηση και τη δοκιμή με έναν πιο δομημένο τρόπο, τη διατύπωση συμπερασμάτων και τη γενίκευση (de Boo 2000). Οι παραπάνω διαδικασίες ονομάζονται επιστημονικές δεξιότητες ή δεξιότητες επιστημονικής μεθόδου και είναι διανοητικές και φυσικές δεξιότητες που χρησιμοποιούν οι επιστήμονες όταν μελετούν ή διερευνούν το φυσικό κόσμο.
Για τα παιδιά, οι επιστημονικές δεξιότητες αποτελούν μέσο με το οποίο διαμορφώνονται οι έννοιες. κατά τη διαδικασία της μάθησης και δεν είναι δυνατόν να καλλιεργηθούν ανεξάρτητα περιεχομένου (Κωνσταντίνου κ.ά. 2002).Γενικά οι επιστήμες που μελετούν το φυσικό κόσμο θεωρείται ότι συγκροτούνται από δύο τύπους γνώσης. Τη γνώση του περιεχομένου ενός συγκεκριμένου πεδίου (έννοιες, φαινόμενα) και τις δεξιότητες που εμπλέκονται στη μελέτη του. Η μία δεν μπορεί να υπάρξει ανεξάρτητα από την άλλη (Zimmerman, 2000). Οι επιστημονικές δεξιότητες καλλιεργούνται στα παιδιά με δραστηριότητες διερεύνησης ή και δοκιμής των ιδεών τους Η επιτυχής ενσωμάτωση των επιστημονικών δεξιοτήτων στις δραστηριότητες με θέματα από το φυσικό κόσμο κάνουν τη μάθηση του περιεχομένου πιο ελκυστική και αποτελεσματική, προσφέρουν στα παιδιά βαθύτερη κατανόηση του περιεχομένου και δημιουργούν θετικές στάσεις προς το αντικείμενο της μελέτης. Οι πλέον κατάλληλες επιστημονικές δεξιότητες για την προσχολική και τις πρώτες βαθμίδες της στοιχειώδους εκπαίδευσης και οι οποίες ονομάζονται βασικές (Funk et al 1985, Harlen 1996, Harlen and Jelly1997) είναι: η παρατήρηση, η επικοινωνία, η σύγκριση, η ταξινόμηση, η μέτρηση, η ερμηνεία και η πρόβλεψη. Στο πρόγραμμα μας, οι κυριότερες από τις επιστημονικές δεξιότητες που προάγονται είναι η παρατήρηση, η σύγκριση, η επικοινωνία, η ερμηνεία και η εξαγωγή συμπεράσματος οι οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά στη συνέχεια:

Παρατήρηση
Η παρατήρηση μας δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουμε τον κόσμο που μας περιβάλλει. Οι πληροφορίες που συλλέγονται με την παρατήρηση κεντρίζουν την περιέργεια και προκαλούν τη σκέψη, οδηγούν στη δημιουργία ερωτήσεων, στη διαμόρφωση ερμηνειών για το περιβάλλον και σε περαιτέρω διερεύνηση. Η ικανότητα του ατόμου να παρατηρεί είναι η πλέον βασική δεξιότητα στις επιστήμες του φυσικού κόσμου και είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη των άλλων επιστημονικών δεξιοτήτων (Funk et al, 1985). Η προσεκτική καταγραφή των λεπτομερειών και της σειράς με την οποία λαμβάνουν χώρα διάφορα γεγονότα αποτελούν σημαντική πλευρά της παρατήρησης που ονομάζεται ‘ενεργή’. Έτσι δράσεις που δείχνουν ότι μια παρατήρηση είναι ενεργή είναι οι εξής(Harlen 1996, Harlen and Jelly1997): η συνδυαστική χρήση διαφόρων αισθήσεων ,π.χ όρασης, αφής, ακοής, γεύσης, όσφρησης, ο εντοπισμός σχετικών λεπτομερειών, ο προσδιορισμός ομοιοτήτων και διαφορών, η διάκριση της σειράς με την οποία συμβαίνουν τα γεγονότα και η χρήση βοηθημάτων των αισθήσεων για τη μελέτη λεπτομερειών (π.χ. μεγεθυντικοί φακοί, μικροσκόπια, κιάλια, τηλεσκόπια κ.ά.).

Σύγκριση
Με τη σύγκριση προσδιορίζονται ιδιότητες ή χαρακτηριστικά που έχουν μερικά πράγματα ,και δεν έχουν κάποια άλλα. Έτσι, βασισμένοι σε ομοιότητες, διαφορές και

αλληλεξαρτήσεις, έχουμε τη δυνατότητα καλύτερης κατανόησης αντικειμένων και γεγονότων στο φυσικό κόσμο

Επικοινωνία

Η δυνατότητα να επικοινωνούμε με τους άλλους είναι βασική σε οτιδήποτε κάνουμε. Επιτρέπει στους άλλους να γνωρίσουν τις ιδέες μας, μας βοηθά να βάλουμε σε τάξη αυτά που σκεφτόμαστε και συνεισφέρει σημαντικά στην επίλυση προβλημάτων. Η ομιλία, η γραφή, η ζωγραφική, οι οπτικές επιδείξεις και η αναπαράσταση πραγμάτων με διάφορους τρόπους χρησιμοποιώντας σύμβολα, γραφικές παραστάσεις, μαθηματικές εξισώσεις, διαγράμματα ή χάρτες, αποτελούν μεθόδους επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται συχνά στη μελέτη του φυσικού κόσμου. Μέσα από τις μεθόδους αυτές ασκούνται δεξιότητες οι οποίες αναπτύσσουν την ικανότητα καλύτερης κατανόησης του επιστημονικού λεξιλογίου και τη σαφήνεια έκφρασης των ιδεών. Πολλές φορές τα παιδιά χρησιμοποιούν λέξεις που επιλέγουν χωρίς απαραίτητα να αναγνωρίζουν την πραγματική τους έννοια. Έτσι ενθαρρύνοντας τα παιδιά να εξηγούν τι ακριβώς εννοούν με τις λέξεις αυτές και να ακούν αυτά που λένε οι άλλοι, βοηθούνται να κατανοούν διαφορές Οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν παρανοήσεις . Η συζήτηση βοηθά επίσης στις περιπτώσεις που τα παιδιά έχουν ιδέες αλλά δυσκολεύονται να τις εκφράσουν. Ο απολογισμός, η αναφορά, και η παρουσίαση από τα παιδιά των ευρημάτων τους στο τέλος μιας διερεύνησης ή μετά από παρατήρηση πρέπει να εξυπηρετεί συγκεκριμένο σκοπό σε μια δραστηριότητα και να μην μετατρέπεται σε μια ρουτίνα χωρίς νόημα. Είναι σημαντικό όλα τα παιδιά να λαβαίνουν μέρος σε αυτή τη δραστηριότητα (Funk et al,1985,Harlen,1996,Harlen and Jelly1997). Οι παράγοντες που συντελούν στην ανάπτυξη της δεξιότητας της επικοινωνίας στις επιστήμες που μελετούν το φυσικό κόσμο περιλαμβάνουν:

Ομιλία, ακρόαση ή γραφή για την διευθέτηση των ιδεών και την αποσαφήνιση των εννοιών

- Καταγραφή σημειώσεων και παρατηρήσεων κατά τη διερεύνηση (με όποιο τρόπο είναι εφικτός για τις συγκεκριμένες ηλικίες που επιχειρείται)
- Χρήση διαφόρων τρόπων, ανάλογα με την ηλικία των παιδιών, για την απόδοση και μεταβίβαση πληροφοριών (π.χ. διαγράμματα, ζωγραφική, κατασκευές, κλπ)
- Επιλογή κατάλληλου τρόπου επικοινωνίας που να γίνεται αντιληπτός από τους άλλους
- Χρήση εναλλακτικών πηγών πληροφόρησης

Ερμηνεία και εξαγωγή συμπεράσματος

Η δυνατότητα να ερμηνεύουμε και να εξηγούμε αυτά που συμβαίνουν γύρω μας, μας επιτρέπει να εκτιμούμε και να κατανοούμε καλύτερα το περιβάλλον μας. Η ερμηνεία περιλαμβάνει τη σύνθεση αποτελεσμάτων διερεύνησης και παρατήρησης και μας επιτρέπει να διακρίνουμε τις μεταξύ τους σχέσεις. Η διαδικασία αυτή μας δίνει τη δυνατότητα να καταλήξουμε σε συμπεράσματα (Funk et al 1985, Harlen 1996, Harlen and Jelly1997). Στην ερμηνεία θα πρέπει οι εξηγήσεις: 1. Να γίνονται βάση τεκμηρίων και να είναι συνεπείς με αυτά 2. Να στηρίζονται σε ιδέες που αποκτήθηκαν από προηγούμενες εμπειρίες Ενδείξεις ότι ασκείται η δεξιότητα της ερμηνείας είναι:

- Η σύνθεση διαφόρων πληροφοριών με τρόπο που να γίνεται φανερό το νόημά τους ¬ Ο προσδιορισμός της σχέσης μεταξύ δύο μεταβλητών

- Η εύρεση ομοιοτήτων, μοτίβων σε παρατηρήσεις ή σε αποτελέσματα διερευνήσεων ¬ Η επιβεβαίωση των μοτίβων ή σχέσεων από όλα τα δεδομένα

Με την εμπλοκή, λοιπόν, των παιδιών στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών και του Περιβάλλοντος αναπτύσσονται θετικές στάσεις απέναντι στις Φυσικές Επιστήμες.
Οι Φυσικές Επιστήμες είναι ένα αποτελεσματικό μέσο για την καλλιέργεια επιστημονικών και χειρονακτικών δεξιοτήτων και του επιστημονικού τρόπου σκέψης. Η πρώιμη έκθεση στα φυσικά φαινόμενα οδηγεί σε καλύτερη κατανόηση των επιστημονικών εννοιών που θα διδαχθούν σε κατοπινά στάδια της εκπαίδευσης και με πιο τυπικό τρόπο. Επιπλέον, η χρήση επιστημονικού λεξιλογίου και εκφράσεων σε πρώιμη ηλικία επιδρά στην ενδεχόμενη ανάπτυξη των επιστημονικών εννοιών.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σκοπός του έργου ήταν η επικοινωνία, η συνεργασία, η έκφραση ιδεών, η ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης, η καλλιέργεια θετικών στάσεων προς την μάθηση, σεβασμού κι εκτίμησης προς τον κόσμο που μας περιβάλλει ,με τη χρήση εργαλείων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) ,μέσω του προγράμματος E-Twinning.

Στόχοι του έργου ήταν:

- Η ανάπτυξη δεξιοτήτων σκέψης και επιστημονικής μεθόδου. (διερεύνηση, ερωτήματα, συλλογή – επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων)
- Η έρευνα απλών φυσικών φαινομένων σχετικών με την κίνηση των αντικειμένων και τις δυνάμεις που ασκούνται πάνω τους, θερμικών φαινομένων, ανάμειξη και διάλυση, πλεύση, βύθιση, μαγνητισμό, ηλεκτρισμό, (απλά κυκλώματα), ενέργεια και περιβάλλον.
- Η συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες και προσπάθειες για έναν κοινό στόχο
- Η επικοινωνία μέσα από μοίρασμα ιστοριών και συμβόλων του πολιτισμού μας, μέσα από ζωγραφική, θέατρο, χορό, κίνηση, μέσα από το διαδίκτυο, με παιδιά διαφορετικού πολιτισμού -η επαφή με την αγγλική και πορτογαλική γλώσσα και ο σεβασμός για ανθρώπους διαφορετικού πολιτισμού
- Η εμπλοκή σε συνεργατικές δραστηριότητες φυσικών επιστημών με τη χρήση εργαλείων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ)
- Η συνεργασία και επικοινωνία επτά (7) νηπιαγωγείων της Ελλάδας και ενός (1) της Πορτογαλίας για την απόκτηση γνώσεων και εμπειριών που καλλιεργούν την θετική αυτοεκτίμηση και την εκτίμηση προς τον κόσμο που μας περιβάλλει.

ΜΕΘΟΔΟΣ

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 2015-2016. Τα σχολεία επιλέχθηκαν έπειτα από συνεννόηση των εκπαιδευτικών μεταξύ τους μέσω της πλατφόρμας Etwinning. Αρχικά μέσω διαδικτυακών εργαλείων επικοινωνίας (Skype και δημιουργία κλειστής ομάδας στο Facebook) έγινε η γνωριμία των εκπαιδευτικών. Επίσης, σε κάθε νηπιαγωγείο έγινε ενημέρωση γονέων για τους στόχους του προγράμματος. Στη συνάντηση, οι γονείς συμπλήρωσαν και μία υπεύθυνη δήλωση, με την οποία μας έδιναν την άδεια για τη λήψη φωτογραφιών και βίντεο των παιδιών τους για τις ανάγκες του προγράμματος. Το έργο ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2015 και ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2016. Έγινε από κοινού ο προγραμματισμός και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου. Το κάθε νηπιαγωγείο δημιούργησε την δική του γωνιά φυσικών επιστημών.

Ακολούθησε η περίοδος γνωριμίας όπου το κάθε νηπιαγωγείο γνώρισε τα παιδιά των υπόλοιπων νηπιαγωγείων μέσα από ένα βίντεο παρουσίασης του εαυτού τους και ένα δεύτερο βίντεο παρουσίασης της πόλης τους Αυτά τα βίντεο αναρτήθηκαν σε κοινόχρηστο τοίχο στο padlet και παρουσιάστηκαν στο prezi.
Δημιουργήθηκε ο χάρτης των νηπιαγωγείων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα (στο zee map) και το λογότυπο (με το πρόγραμμα:pizap.com) των συνεργαζόμενων νηπιαγωγείων.

Σχήμα 1: Λογότυπο του έργου

Σε πρώτη φάση τα παιδιά επικεντρώθηκαν σε δραστηριότητες για τα μόρια της ύλης(στερεά, υγρά, αέρια) οι οποίες ανέβηκαν σε τοίχο Padlet.

Το κάθε μέλος του έργου επέλεξε ένα υλικό(ξύλο, γυαλί, πέτρα, λάδι, αλάτι, ύφασμα, μέλι, κερί, αέρας) για να το μελετήσει πιο διεξοδικά και αφού οι δράσεις πήραν τη μορφή βίντεο, ενώθηκαν σε ένα ομαδικό βίντεο για τα υλικά. Στη συνέχεια τα παιδιά δημιούργησαν αινίγματα με θέμα το υλικό της επιλογής τους Το κάθε μέλος- νηπιαγωγείο διάλεξε να εικονογραφήσει ένα διαφορετικό από το δικό του αίνιγμα και το αποτέλεσμα ήταν η δημιουργία ενός e-book «Το βιβλίο των αινιγμάτων μας».

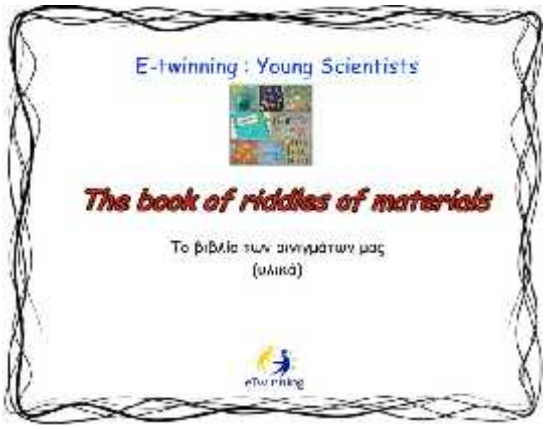

Σχήμα 2: Το βιβλίο των αινιγμάτων μας (υλικά)

Στην δεύτερη φάση τα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία ασχολήθηκαν με την θεματική ενότητα των μειγμάτων – διαλυμάτων. Το κάθε σχολείο έκανε μια τοπική συνταγή και την μοιράστηκε με τα υπόλοιπα μέλη του προγράμματος. Κάθε μέλος δημιούργησε μία στροφή για ένα μείγμα-διάλυμα που είχε επιλέξει και το

αποτέλεσμα ήταν να δημιουργηθεί συνεργατικά ένα τραγούδι το οποίο μελοποιήθηκε από γονείς του 5ου Νηπιαγωγείο Δράμας .
Την περίοδο των Χριστουγέννων, αφού ανταλλάξαμε ευχετήριες κάρτες ξεκίνησε μία συνεργατική δράση με τίτλο : «Το Μαγικό χαλί του Αϊ Βασίλη». Δημιουργήσαμε μία ιστορία για το μαγικό χαλί του Αϊ- Βασίλη που συνοδευόταν από κούκλες - μαριονέτες καθώς και ένα χαλί, όπου το κάθε νηπιαγωγείο πρόσθετε το υλικό που είχε επεξεργαστεί .Η δράση πήρε την μορφή μίας παρουσίασης.

Σχήμα 3:Η συνεργατική ιστορία «το μαγικό χαλί του Αϊ Βασίλη»

Στην τρίτη φάση μέσα από διάφορα πειράματα και παιχνίδια τα παιδιά έμαθαν τις ιδιότητές του αέρα. Όλα τα πειράματα συγκεντρώθηκαν δημιουργώντας ένα βίντεο για τον αέρα. Σαν συνέχεια της ενασχόλησης με τον Αέρα δημιουργήθηκε ένα συνεργατικό βίντεο για τους ανέμους όπου τα νηπιαγωγεία παρουσίασαν στα άλλη μέλη, έναν άνεμο φτιάχνοντας ένα βίντεο με μουσική και δραματοποίηση!

Τα παιδιά στα πλαίσια της συνεργατικής δράσης επεξεργάστηκαν το ποίημα του Γεώργιου Δροσίνη «Βοριάς και ήλιος» το οποίο απέδωσαν με ήχους και με ζωγραφιές οι οποίες δραματοποιήθηκαν και έγιναν e-book.

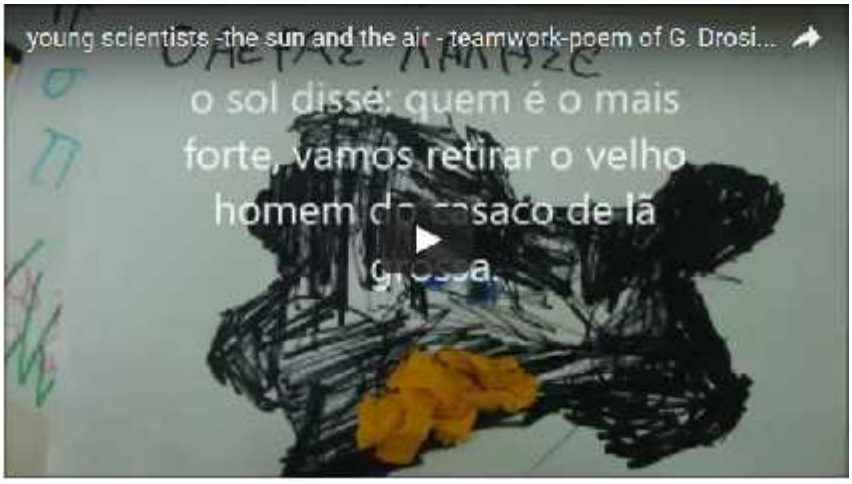

Σχήμα 4: Συνεργατικό βίντεο για τους ανέμους

Στην τέταρτη φάση του προγράμματος τα παιδιά ασχολήθηκαν με το φαινόμενο του μαγνητισμού. Για την κατανόηση του φαινομένου πραγματοποιήθηκαν πολλά πειράματα από όλους, με τελικό αποτέλεσμα να γίνει ένα συνεργατικό βίντεο για τον μαγνητισμό. Οι μαγνήτες υπήρξαν η αφορμή για τη δημιουργία μιας συνεργατικής ιστορίας με τίτλο: «Ο θησαυρός της μάνας» η οποία και γράφτηκε στην πλατφόρμα του titanpad και εικονογραφήθηκε από τα παιδιά κι έγινε ένα e-book.

Σχήμα 5: e-book «Ο θησαυρός της μάνας»

Στην Πέμπτη φάση τα παιδιά γνώρισαν το φαινόμενο του ηλεκτρισμού και όλες οι δράσεις και τα πειράματα σε μορφή Video, αναρτήθηκαν σε μία πολυμεσική εικόνα στο thinglink

Στην τελευταία θεματική ενότητα του προγράμματος eTwinning :«Young Scientits», τα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία επεξεργάστηκαν ένα περιβαλλοντικό θέμα της επιλογής τους. Γύρω από το περιβαλλοντικό αυτό θέμα πραγματοποιήθηκαν πολλές δράσεις οι οποίες συγκεντρώθηκαν σε δύο παρουσιάσεις και σε μία πολυμεσική εικόνα στο thinglink.com. Το επιστέγασμα των δράσεων υπήρξε η δημιουργία περιβαλλοντικής αφίσας. Αυτές αποτέλεσαν τα κομμάτια που ενώθηκαν σε μία ενιαία ομαδικής αφίσα για το περιβάλλον.

Σχήμα 6: ομαδική αφίσα για το περιβάλλον

Τέλος δημιουργήθηκαν φύλλα εργασίας για την αξιολόγηση του προγράμματος από τα νήπια (στα φύλλα εργασίας καταγράφηκαν οι προφορικές απαντήσεις που έδωσαν τα παιδιά στις ερωτήσεις αξιολόγησης και εικονογραφήθηκαν από τα ίδια). Επιπλέον οι εκπαιδευτικοί, βάσει των φύλλων εργασίας όλων των ενοτήτων του προγράμματος και των προσωπικών συνεντεύξεων, βάσει ενός ατομικού ερωτηματολογίου μαθητή, κατέγραψαν την δική τους αξιολόγηση σε μορφή κειμένου. Η αξιολογήσεις νηπίων και εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα καταγράφηκαν στο twinspace.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Το πρόγραμμα που εφαρμόστηκε βασίστηκε στους στόχους που θέτει το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το νηπιαγωγείο (ΦΕΚ 1376, τ. Β΄, 18-10-2001). Οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν συνδέθηκαν με όλες τις γνωστικές περιοχές (γλώσσα, μαθηματικά, δημιουργία και έκφραση, μελέτη περιβάλλοντος, πληροφορική) έχοντας όμως ως κεντρικούς άξονες τις φυσικές επιστήμες και τη χρήση των νέων τεχνολογιών (ΤΠΕ). Ειδικότερα σε σχέση με:

Γλώσσα: Τα νήπια ασκήθηκαν στη γλωσσική έκφραση, γραπτή και προφορική. Πιο συγκεκριμένα, δημιούργησαν αινίγματα για τα υλικά, συνέγραψαν συνεργατικό παραμύθι για τον μαγνητισμό και χριστουγεννιάτικη ιστορία, συστήθηκαν και χαιρέτησαν τους φίλους τους χρησιμοποιώντας την Αγγλική και την Πορτογαλική Γλώσσα, γνώρισαν τον τρόπο διατύπωσης υποθέσεων και εξαγωγής συμπερασμάτων, ήρθαν σε επαφή με παραμύθια λογοτεχνικά κείμενα τραγούδια και ποιήματα.

Μαθηματικά: Γνώρισαν μονάδες μέτρησης και πραγματοποίησαν μετρήσεις με απλά όργανα, έκαναν ταξινομήσεις και σειροθετήσεις, ομαδοποίησαν υλικά με περισσότερα από δύο κριτήρια, σύγκριναν μεγέθη και ποσότητες, κατέγραψαν δεδομένα και ανέλυσαν αποτελέσματα χρησιμοποιώντας μαθηματική σκέψη, χρησιμοποίησαν μαθηματικά σύμβολα και έκαναν απλές πράξεις.

Περιβάλλον (Ανθρωπογενές): Γνώρισαν παιδιά από την Ελλάδα και το εξωτερικό, αντάλλαξαν ευχετήριες κάρτες, παρασκεύασαν και δοκίμασαν συνταγές

από άλλους τόπους, γνώρισαν τα σχολεία και τις πόλεις των συνεργαζόμενων νηπιαγωγείων, εργάστηκαν με τους άλλους για την επίτευξη κοινών στόχων.

Περιβάλλον (Φυσικό): Δημιούργησαν γωνιά φυσικών επιστημών, γνώρισαν υλικά και τις ιδιότητες τους, επεξεργάστηκαν και πειραματίστηκαν φυσικές έννοιες όπως ύλη, μόρια, διαλυτότητα, μίξη, μαγνητισμός, ευαισθητοποιήθηκαν σχετικά με περιβαλλοντικά θέματα που οι ίδιοι ή οι φίλοι τους επεξεργάστηκαν.

Δημιουργία και έκφραση: Δημιούργησαν συνεργατικές αφίσες (αφίσα etwinning- περιβαλλοντική) , έπαιξαν με κούκλες (γίγαντας- νάνοι, επιστήμονας) που έκαναν ένα μεγάλο ταξίδι από όλα τα σχολεία, εικονογράφησαν παραμύθια, αινίγματα, ιστορίες, έφτιαξαν κολάζ με ανακυκλώσιμα υλικά, έπαιξαν παιχνίδια, έκαναν δραματοποιήσεις και είπαν τραγούδια και ποιήματα.

ΤΠΕ: Χρησιμοποίησαν οπτικοακουστικά μέσα(φωτογραφική μηχανή-μαγνητόφωνο), συμμετείχαν σε τηλεδιασκέψεις, έπαιξαν on line παιχνίδια, ασκήθηκαν στον Η/Υ (άνοιγμα-κλείσιμο-αποθήκευση, εξάσκηση πληκτρολογίου και ποντικού, ζωγραφική, χρήση συνεργατικών εργαλείων web2.0 και λογισμικών).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ

Το πρόγραμμα «Μικροί επιστήμονες σε δράση» που πραγματοποιήθηκε μέσα από την πλατφόρμα του Etwinning υπηρέτησε στο έπακρο τον αρχικό του σκοπό. Έδωσε την δυνατότητα μέσω της ηλεκτρονικής αδερφοποίησης των σχολείων να γνωριστούν τα νήπια και εκπαιδευτικοί μεταξύ τους, να μάθουν, να παίξουν, να διασκεδάσουν, και να κάνουν καινούργιες φιλίες. Οι ΤΠΕ αξιοποιήθηκαν ως εργαλεία για να βοηθήσουν στη μαθησιακή διαδικασία. Αυτές χρησιμοποιήθηκαν ως επί το πλείστον για να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν παιδιά και εκπαιδευτικοί, χωρίς να αποτελεί η απόσταση εμπόδιο. Με τη βοήθεια τους έγινε ανταλλαγή ιδεών, εμπειριών, καλλιτεχνικών έργων, και νέων ευφάνταστων, συνεργατικών και πρωτοτύπων δημιουργιών. Η αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στο τέλος του προγράμματος τόσο από τα παιδιά όσο και από τους γονείς και εκπαιδευτικούς αποτελεί το καλύτερο εχέγγυο για την συνέχιση τέτοιων δράσεων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι ΤΠΕ πλέον έχουν ενταχτεί ισότιμα στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης βοηθώντας και υποστηρίζοντας τη μαθησιακή διαδικασία. Διαθέτουν ελκυστικά περιβάλλοντα που εγείρουν το ενδιαφέρον, διατηρούν αμείωτη την προσοχή των μαθητών και χωρίς βέβαια να αντικαταστούν ή να υποκαθιστούν άλλες παραδοσιακές μεθόδους βοηθούν στη συγκρότηση της γνώσης. Η ευρωπαϊκή δράση e-twinning, χρησιμοποιώντας τα οφέλη των ΤΠΕ, συνδράμει μέσω της συνεργασίας των σχολείων να αποκομίσουν οι συμμετέχοντες σε αυτή, τόσο παιδαγωγικά όσο κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη. Παράλληλα προσφέρει χρονική ευελιξία και ελευθερία τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση των έργων έτσι ώστε η τυχόν διαφορετική διδακτέα ύλη των εκπαιδευτικών μονάδων να μην αποτελεί εμπόδιο συνεργασίας ανάμεσα στα σχολεία. Επιπλέον οι μαθητές που συμμετέχουν διευρύνουν τους ορίζοντες τους, γνωρίζουν διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα και ανθρώπους, μαθαίνουν να σέβονται και να αποδέχονται την διαφορετικότητα ενώ ταυτόχρονα γίνονται και ενεργοί πολίτες της Ευρώπης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

De Boo M., Asoko H., (2000). Using models and illustrations to help children think about science ideas, *Primary Science, 65, 25-28*

Δημητρίου, Α. (επίμ.) (2013). *Έννοιες για τη Φυσική και το Περιβάλλον στην Προσχολική Εκπαίδευση. Ερευνητικά δεδομένα, μεθοδολογικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικές εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Funk, J. H., Fiel, R. L., Okey, J. R., Jaus, H. H., & Sprague, C. S. (1985). *Learning Science Process Skills*. Iowa: Kendall/Hunt Publishing Co.
Harlen, W. (1996). *The teaching of science.*. London: David Fulton.
Harlen, W. & Jelly,S. (1997). *Developing Science in the Primary Classroom*, Harlow: Longman.

Kallery M., Psillos M., Tselfes V. (2009). Typical Didactical Activities in the Greek Early-Years Science Classroom: Do they promote science learning? *International Journal of Science Education 31, 9, 1187–1204.*

Κωνσταντίνου, Κ. Π., Λουκά, Λ. & Παπαδημήτρη- Καχριμάνη, Χ. (2004). *Διδακτική των Φυσικών Επιστημών και Αξιοποίηση Νέων Τεχνολογιών στη Νηπιακή Εκπαίδευση*. Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Κωνσταντίνου, Χ. (2002). *Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών*. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 7.

Τσελφές, Β. (2016). *Προσχολική Ηλικία: οι φυσικές επιστήμες στην εκπαιδευτική σχέση παιδιών και εκπαιδευτικών.* Αθήνα: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο.

Τσιτουρίδου, Μ. (επίμ.) (2003*). Οι φυσικές επιστήμες και οι νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση παιδιών προσχολικής ηλικίας*. Εκδόσεις Τζιόλα.

Χρηστίδου, Β. (επίμ.) (2008*) Εκπαιδεύοντας τα μικρά παιδιά στις Φυσικές Επιστήμες. Ερευνητικοί προσανατολισμοί και εκπαιδευτικές πρακτικές*. Κυριακίδη Αφοι.

Zimmerman, C. (2000). The development of scientific reasoning skills, *Developmental Review, 20, 99-149.*

11. Η διερευνητική μάθηση στα χνάρια του Ερατοσθένη: Από το πείραμα, στη φιλοξενία και τις δια ζώσης διασχολικές δράσεις

Φωτιάδης Φώτης[1]
[1] M.ed. Χημικός, Μουσικό Σχολείο Κομοτηνής
fotis76@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Το έργο μας στηρίχθηκε στο γνωστό πείραμα του Ερατοσθένη για τον υπολογισμό της περιφέρειας της Γης μετρώντας το μήκος της σκιάς μιας ράβδου σε δυο διαφορετικούς τόπους. Στους μαθητές ωστόσο δεν δόθηκαν όλες οι παράμετροι του πειράματος, όπως π.χ. ότι τα σχολεία πρέπει να βρίσκονται στο ίδιο γεωγραφικό μήκος, ο τρόπος υπολογισμού της απόστασης των σχολείων κ.α. Έτσι την 1η χρονιά συνεργαστήκαμε εξ' αποστάσεως εντοπίζοντας τα σχολεία των συμμαθητών μας σε Πολωνία και Ρουμανία, μετρώντας μήκη σκιών, υπολογίζοντας γωνίες, ανταλλάσοντας πληροφορίες, κάνοντας υπολογισμούς στο χαρτί με χρήση αριθμομηχανών και δρώντας ερευνητικά, (ξανά) ανακαλύψαμε τις παραμέτρους του πειράματος που οδήγησαν σε ακριβέστερα αποτελέσματα, δίνοντας νόημα στα σφάλματα των μετρήσεων, αναγνωρίζοντας συνάμα τη σπουδαιότητα και αναγκαιότητα τους. Τη 2η χρονιά εκτός από τις εξ' αποστάσεως μετρήσεις, πραγματοποιήθηκαν 2 εβδομαδιαίες συναντήσεις (με πλήθος δράσεων) σε Ελλάδα και Πολωνία μεταξύ Ελλήνων και Πολωνών μαθητών και καθηγητών οι οποίοι και φιλοξενήθηκαν σε σπίτια.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *διερευνητική μάθηση, Ερατοσθένης, eTwinning, διασχολικές συναντήσεις*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Όλο και περισσότερα σχολεία (δημοτικά, γυμνάσια & λύκεια) κάθε χρόνο, πραγματοποιούν το πείραμα του Ερατοσθένη για τον υπολογισμό της περιφέρειας της Γης, μιας και οι ιδιαίτερες απαιτήσεις περιορίζονται στη μέτρηση μιας σκιάς, σε δύο διαφορετικούς τόπους, όταν οι ακτίνες του ήλιου πέφτουν κάθετα σε κάθε τόπο. Για τον σωστό υπολογισμό, πρέπει οι δυο τόποι να βρίσκονται στο ίδιο γεωγραφικό μήκος (αν δεν βρίσκονται υπάρχει τρόπος διόρθωσης αξιοποιώντας το Google Earth) & και να είναι γνωστή η μεταξύ τους απόσταση. Αρκετά είναι επίσης τα σχολεία που επαναλαμβάνουν το πείραμα στην πλατφόρμα του eTwinning, με τους εκπαιδευτικούς να ενημερώνονται σχετικά στα δύο προηγούμενα συνέδρια του eTwinning στην Ελλάδα, ενώ στην ιστοσελίδα http://www.eratosthenes.eu/spip/ η δράση έχει μετρήσεις από το 2005. Ένας πλήρης οδηγός για την εκτέλεση του πειράματος στα Ελληνικά παρέχεται διαδικτυακά στη διεύθυνση http://eratosthenes.ea.gr/lesson%20plan_gr.pdf από την Ελληνογερμανική Αγωγή, που επίσης επαναλαμβάνει το πείραμα κάθε χρόνο με τη συμμετοχή σχολείων από όλο τον κόσμο http://eratosthenes.ea.gr/en/content/eratosthenes. Στη δική μας προσέγγιση, δεν προσφέραμε στους μαθητές έτοιμες όλες τις παραμέτρους του πειράματος, αλλά (ξανά) ανακαλύψαμε πολλές από αυτές. Ακολουθώντας τα χνάρια του Ερατοσθένη με πολύ απλές υποθέσεις, οι μαθητές οδηγήθηκαν σε σκέψεις και συζητήσεις γύρω από τα δεδομένα που προέκυπταν, όπως ακριβώς κάνουν και οι επιστήμονες (Lott, 1983; Brooks & Brooks, 1999). Η μελέτη και επανάληψη του πειράματος, μπλέκει τους μαθητές σε διαδικασίες που προτάσσει η διερευνητική μάθηση (inquiry based learning) καθώς τους δημιουργούνται απορίες, διατυπώνουν

ερωτήσεις, αναζητούν πληροφορίες, συλλέγουν δεδομένα για να επιλύσουν ένα πραγματικό πρόβλημα και ερμηνεύουν τα συμπεράσματά τους με σκοπό τη βελτίωση της διαδικασίας και των αποτελεσμάτων της (Roth & Roychoudhury, 1993; Coleman 1998). Το πείραμα από τη φύση του απαιτεί τη συνεργασία τουλάχιστον 2 σχολείων άρα είναι ιδανικό για μια συνεργασία eTwinning ή για να ενσωματωθεί ως δράση σε μια τέτοια συνεργασία. Αν η συνεργασία επεκταθεί σε βάθος χρόνου (π.χ. μια σχολική χρονιά), δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να δέσουν σαν ομάδα, να αναπτύξουν τη δυναμική της, να επαναλάβουν το πείραμα όσες φορές το επιθυμούν, να αξιολογήσουν τις μετρήσεις τους αναζητώντας τα σφάλματα, να εντοπίζουν τα λάθη που έκαναν οι ίδιοι ή οι συμμαθητές τους, να επανασχεδιάζουν και να οδηγούνται σε νέες μετρήσεις ακολουθώντας τα βήματα της επιστημονικής μεθόδου μέσα από διερευνητικές διαδικασίες μάθησης (Windschitl et al., 2008). Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζονται καλύτερα επίπεδα μάθησης, δεδομένου ότι οι μαθητές δεν επαναλαμβάνουν απλά το πείραμα ακολουθώντας οδηγίες, αλλά κατανοούν το πείραμα λόγω της ενεργής και διαρκούς συμμετοχής τους (Bybee, 2000). Ένα επιπλέον δεδομένο είναι ότι στα Μουσικά Σχολεία οι περισσότεροι μαθητές δεν έχουν θετική στάση απέναντι στις θετικές επιστήμες, με αποτέλεσμα η ενεργή τους συμμετοχή σε δράσεις θετικών επιστημών που τους κεντρίζουν το ενδιαφέρον, να αποτελεί ίσως τον μοναδικό τρόπο για την αλλαγή της στάσης τους αυτής. Αναζητώντας συνεργάτες, βρήκαμε ανταπόκριση από το σχολείο της Πολωνίας, με το οποίο ανοίξαμε το έργο για μαθητές της Α΄ Λυκείου το Νοέμβριο του 2013, αναλαμβάνοντας το ρόλο συντονιστή. Ωστόσο οι μαθητές συμμετείχαν σε αυτό από το Μάρτιο του 2014, λόγω του ότι έπρεπε να υπάρξει συντονισμός και οργάνωση του έργου εκ μέρους των καθηγητών. Στο διάστημα αυτό, έγινε κρούση από ένα δημοτικό σχολείο της Ρουμανίας, το οποίο και δεχτήκαμε με μεγάλη χαρά. Οι μαθητές του σχολείου αυτού, συνεργάστηκαν προφανώς σε ένα πιο απλό επίπεδο. Έτσι τη σχολική χρονιά 2013 - 2014, το έργο υλοποιήθηκε τους 3 τελευταίους μήνες του διδακτικού έτους, όπου έγιναν οι συναντήσεις και οι μετρήσεις με τους μαθητές μας στο χώρο του σχολείου, οι συναντήσεις μέσω Skype με τα συνεργαζόμενα σχολεία και οι υπολογισμοί της περιφέρειας της Γης. Το έργο συνεχίστηκε και το σχολικό έτος 2014 – 2015 (με μαθητές της Α΄& της Β΄ Λυκείου που συμμετείχαν στο έργο την προηγούμενη χρονιά), όπου έγιναν από κοινού μετρήσεις στην αρχή και στο τέλος της σχολικής χρονιάς, ενώ οι μαθητές μας σχεδίασαν μετρήσεις στις ισημερίες (εαρινή και φθινοπωρινή) για να ελέγξουν την ορθότητα των δικών τους μετρήσεων. Η συνεργασία μας με το σχολείο της Πολωνίας ήταν άριστη και το καλό κλίμα μεταξύ των μαθητών, μας ώθησε να συζητήσουμε την ιδέα πραγματοποίησης 2 διασχολικών συναντήσεων σε Ελλάδα και Πολωνία τη σχολική χρονιά 2014-2015, όπου θα περιελάμβαναν πλήθος δράσεων, όχι απαραίτητα συνδεδεμένες με το πείραμα του Ερατοσθένη. Οι συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν με φιλοξενία μαθητών και καθηγητών σε σπίτια, όχι μόνο για να μειώσουμε τα έξοδα, αλλά και για να βιώσουμε την κουλτούρα ενός άλλου λαού. Έτσι, το πείραμα του Ερατοσθένη, πέραν της αξίας του ως διασχολική δράσης, στάθηκε η αφορμή για τους μαθητές να βιώσουν την εμπειρία των διασχολικών συναντήσεων.

ΟΙ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Αρχικά οι μαθητές της Α΄ Λυκείου του Μουσικού Σχολείου Κομοτηνής, ενημερώθηκαν σχετικά με το έργο. Στην πρώτη συνάντηση ανταποκρίθηκαν 12 μαθητές, όπου αρχικά ενημέρωσαν στα Αγγλικά τα προφίλ των λογαριασμών τους στο Twinspace και σαν πρώτη δράση συζητήθηκε η δημιουργία ενός λογοτύπου, το οποίο και δημιουργήθηκε από κοινού στις επόμενες συναντήσεις (**εικόνα 1**).

Εικόνα 1: Το λογότυπο του έργου

Στο τέλος της πρώτης μας συνάντησης κανονίσαμε να συναντιόμαστε 2 συγκεκριμένες μέρες και ώρες την εβδομάδα (εκτός ωρολογίου προγράμματος) συζητώντας αρχικά για τη ζωή και το έργο του Ερατοσθένη, έχοντας ως στόχο όχι μόνο την πρόκληση ενδιαφέροντος, αλλά και θαυμασμού της «ιδέας» του πειράματος που θα επαναλαμβάναμε και που συγκαταλέγεται στα 10 ομορφότερα στην ιστορία του ανθρώπου. Έτσι αναφερθήκαμε στον τρόπο με τον οποίο ο Ερατοσθένης υπολόγισε την περιφέρεια της Γης (χωρίς πολλές λεπτομέρειες), οπότε για την επανάληψη του πειράματος, δημιουργήθηκε η ανάγκη ύπαρξης μέτρησης σε διαφορετικό τόπο. Στη συνέχεια μιλήσαμε για τα σχολεία σε Πολωνία και Ρουμανία, σχολεία που κλήθηκαν να εντοπίσουν οι μαθητές, δίνοντας τους ως δεδομένο μόνο τις ονομασίες τους. Κάποιοι μαθητές τα εντόπισαν αξιοποιώντας το διαδίκτυο και βρίσκοντας τις αντίστοιχες ιστοσελίδες τους, ενώ κάποιοι άλλοι πληκτρολόγησαν κατευθείαν τις διευθύνσεις τους στο Google Earth. Εντοπίζοντας τα σχολεία, έπρεπε να επιβεβαιώσουν ότι τα εντόπισαν σωστά, οπότε προέκυψε η ανάγκη εξεύρεσης τρόπου επιβεβαίωσης. Από τη συζήτηση που προέκυψε, οι μαθητές κατέληξαν στο ότι έπρεπε να βρουν τις συντεταγμένες των σχολείων και να τις επιβεβαιώσουν επικοινωνώντας με τους συμμαθητές τους από το εξωτερικό. Αυτή ήταν η πρώτη αφορμή επικοινωνίας και αξιοποιήσαμε το blog του Twinspace, για να ανταλλάξουμε πληροφορίες.

Στη συνέχεια έπρεπε να υπολογίσουμε τις αποστάσεις μεταξύ των σχολείων, οπότε προκλήθηκε νέα συζήτηση με ένα μαθητή να μας προτείνει να αξιοποιήσουμε το Google Maps και να ζητήσουμε να μεταβούμε από τη μια διεύθυνση στην άλλη, οπότε θα μας έβγαζε και την απόσταση! Είναι γνωστό ότι πολλές φορές οι μαθητές χρησιμοποιούν την καθημερινή ερμηνεία των χρησιμοποιούμενων λέξεων που αναφέρονται κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Είναι όμως πολύ πιθανό η ερμηνεία που οι μαθητές δίνουν στις λέξεις, να μην είναι ίδια με αυτή που είχε στο μυαλό του ο δάσκαλος ή ο συγγραφέας του σχολικού εγχειριδίου (Gilbert et al., 1982). Οι παρανοήσεις (λανθασμένες ιδέες) των μαθητών που υπάρχουν ή που μπορεί να δημιουργηθούν ακόμη και κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, είναι σημαντικό να αναδεικνύονται. Υπάρχουν αρκετοί τρόποι με τους οποίους μπορούμε να το πετύχουμε. Ο πιο απλός θα ήταν να παρακολουθήσουμε τι λένε τα παιδιά ή να κάνουμε διάλογο μαζί τους (Κόκκοτας, 2002). Η αγνόηση των παρανοήσεων των μαθητών και η μη διδακτική τους αξιοποίηση, δεν επιτρέπει τη σταθερή καθιέρωση της ανακαλυπτικής διαδικασίας, τουλάχιστον στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών (Harlen, 1992). Οι υπόλοιποι μαθητές αντέδρασαν στην άποψη του

μαθητή και είπαν ότι έτσι θα κάναμε λάθος μιας και έπρεπε να υπολογίσουμε την «ευθεία απόσταση», αφού αυτή είναι κομμάτι της περιφέρειας. Ο μαθητής ανταπάντησε επιχειρηματολογώντας υπέρ της άποψης του θέτοντας τα εξής ερωτήματα: «Γιατί; Η απόσταση που γνώριζε ο Ερατοσθένης ήταν η ευθεία; Αυτοί που μέτρησαν την απόσταση δεν ακολούθησαν κάποιο δρόμο;». Έτσι μας δόθηκε η ευκαιρία να κάνουμε μια επισήμανση που αφορούσε γενικότερα το πείραμα του Ερατοσθένη λέγοντας ότι « …φυσικά και ο Ερατοσθένης έκανε σφάλματα στις μετρήσεις του, με το αποτέλεσμα του να είναι και θέμα τύχης, καθώς το ένα σφάλμα, κάλυπτε το άλλο. Για παράδειγμα στον υπολογισμό του, θεώρησε την απόσταση μεταξύ Συήνης και Αλεξάνδρειας 800 Km αντί 729 Km και τη γωνιακή διαφορά 7,2^{o} ενώ στην πραγματικότητα είναι 7,5^{o}. Ωστόσο είναι εκπληκτική και αξιοθαύμαστη η ιδέα του Ερατοσθένη και για πρώτη φορά στην ιστορία του ανθρώπου έχουμε μια επιστημονική προσέγγιση στον υπολογισμό της περιφέρειάς της Γης. Μέχρι τότε οι άνθρωποι δεν γνώριζαν αν η περίμετρος είναι χιλιάδες ή εκατομμύρια χιλιόμετρα. Στη δική μας προσέγγιση πρέπει να βρούμε τρόπους να μειώσουμε τα σφάλματα αυτά». Στη συνέχεια, μια μαθήτρια πρότεινε να μετρήσουμε σε ένα χάρτη της Ευρώπης με χάρακα την απόσταση των σχολείων και ύστερα, εφόσον γνωρίζουμε την κλίμακα του χάρτη, να βρούμε την απόσταση (διαδικασία που εφαρμόζεται στη Γεωγραφία Β΄ Γυμνασίου). Η απάντηση ήταν σωστή και θα μπορούσε να αξιοποιηθεί (ίσως κακώς δεν αξιοποιήθηκε), ωστόσο αναφέραμε ότι το σφάλμα της μέτρησης θα ήταν μεγάλο. Κανένας από τους μαθητές δε γνώριζε ότι στο Google Earth υπάρχει αντίστοιχος χάρακας που υπολογίζει την ακριβή απόσταση 2 τόπων. Παροτρύναμε τους μαθητές να «ανοίξουν» το Google Earth, να εντοπίσουν το χάρακα και να υπολογίσουν τις αποστάσεις μεταξύ των σχολείων, γεγονός που το κατάφεραν χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες. Έτσι γνωρίζαμε πλέον τις αποστάσεις των σχολείων, όπως ακριβώς γνώριζε και ο Ερατοσθένης την απόσταση μεταξύ Συήνης (σημερινό Ασσουάν) και Αλεξάνδρειας, οπότε μας έμενε να υπολογίσουμε τις γωνίες για να προχωρήσουμε στους υπολογισμούς. Στο σημείο αυτό οι μαθητές δεν αντιλήφθησαν (όπως ίσως και ο Ερατοσθένης), ότι για τον σωστό υπολογισμό, οι μετρήσεις των γωνιών, πρέπει να γίνουν σε περιοχές όπου βρίσκονται στον ίδιο μεσημβρινό. Αν για τον Ερατοσθένη το σφάλμα ήταν μικρό (Ασσουάν και Αλεξάνδρεια έχουν μικρή διαφορά γεωγραφικού μήκους), στην περίπτωση μας τα σφάλματα ήταν μεγάλα, καθώς υπήρχαν μεγάλες διαφορές στα γεωγραφικά μήκη των σχολείων (εκτός του δικού μας και των Ρουμάνων). Κανένας μαθητής δεν επεσήμανε τη διόρθωση που έπρεπε να γίνει και το σφάλμα που θα προέκυπτε στους υπολογισμούς, σφάλμα που θα μας έδινε την ευκαιρία να το αξιοποιήσουμε διδακτικά στη συνέχεια. Τα λάθη των μαθητών σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να δημιουργήσουν σημαντικές ευκαιρίες για προβληματισμό και ζωντανή, ενεργητική συμμετοχή, εισάγοντας το μαθητή στην ερευνητική διαδικασία και στην κριτική στάση απέναντι στα μαθηματικά. Τις ευκαιρίες αυτές μπορεί να αξιοποιήσει ο δάσκαλος για να καλλιεργήσει τις σωστές στάσεις των μαθητών του απέναντι στα μαθηματικά, ξεφεύγοντας από την τυποποίηση της διδασκαλίας, δίνοντας τους την ευκαιρία και το χρόνο να σκεφτούν οι ίδιοι, και να τα ξαναανακαλύψουν (Τουμάσης, 1999). Η αλήθεια βέβαια είναι πως τέτοιες ευκαιρίες, πνίγονται στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία λόγω π.χ. της πίεσης του χρόνου που οφείλεται κυρίως στο αναλυτικό πρόγραμμα, του αριθμού των μαθητών (στις συναντήσεις μας είχαμε 10-12 μαθητές) και του ενδιαφέροντος που αυτοί εκδηλώνουν για το μάθημα (οι μαθητές μας επέλεξαν να συμμετέχουν στο έργο από ενδιαφέρον και όχι γιατί αναγκάστηκαν)

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ FACEBOOK

Μετά τις πρώτες επαφές μας με τους Πολωνούς, οι μαθητές των δύο σχολείων άρχισαν να γίνονται φίλοι στο facebook. Προσπαθήσαμε να εκμεταλλευτούμε το γεγονός και να μην αποτρέψουμε την επικοινωνία και για το λόγο αυτό δημιουργήσαμε (με κάθε επιφύλαξη) μια κλειστή ομάδα σε αυτό, που είχε την ιδιωτικότητα της, καθώς μόνο τα μέλη της μπορούσαν να βρουν την ομάδα και να δουν τις δημοσιεύσεις της. Η ανταπόκριση των μαθητών ήταν θετική και επίσης είχαμε το πλεονέκτημα της αμεσότερης επαφής με τους δικούς μας μαθητές, ενημερώνοντας τους άμεσα για διάφορα ζητήματα, όπως ακύρωση συναντήσεων, προώθηση των ερωτήσεων που ανέβαιναν στο twinspace, παρότρυνση χρήσης του twinspace κ.α.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΡΗΣΕΩΝ

Σε επικοινωνία με τα άλλα σχολεία, αποφασίστηκε να γίνουν 3 μετρήσεις μέσα στον Απρίλιο του 2014, να ανταλλάσουμε πληροφορίες μετά τις μετρήσεις και να ακολουθούν οι υπολογισμοί σε κάθε σχολείο χωριστά, εκτός από την τελευταία μέτρηση, που ο υπολογισμός θα γινόταν από κοινού σε μια συνάντηση μέσω Skype. Επιλέξαμε αυτό τον τρόπο, ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν εμπειρία στους υπολογισμούς πριν συνεργαστούν με τους συμμαθητές τους από το εξωτερικό, αλλά και για να γίνουν συζητήσεις στα ενδεχόμενα σφάλματα που θα μπορούσαμε να αποφύγουμε στη συνέχεια. Το γεγονός των πολλών μετρήσεων, επίσης αξιοποιήθηκε διδακτικά. Χαρακτηριστικά, ένας μαθητής μας είπε: «Μα γιατί να πρέπει να κάνουμε 3 μετρήσεις και 3 υπολογισμούς; Ο Ερατοσθένης το βρήκε κάνοντας έναν υπολογισμό…». Δυστυχώς οι μαθητές έχουν ελάχιστη πειραματική εμπειρία και «διδάσκονται» την επιστημονική μέθοδο στη θεωρία (Φυσική Β΄ Γυμνασίου ενότητα 1.2 & Βιολογία Γυμνασίου-Εισαγωγή), με μοναδική εξαίρεση την προσέγγιση που γίνεται στο μάθημα της Φυσικής στην Α΄ Γυμνασίου από το σχολικό έτος 2013-2014. Ακολουθώντας τα χνάρια του Ερατοσθένη, μας δόθηκε η ευκαιρία να ακολουθήσουμε τα βασικά βήματα της επιστημονικής μεθόδου (παρατήρηση, υπόθεση, πείραμα, συμπέρασμα), να συζητήσουμε για τα σφάλματα των μετρήσεων και να αναζητήσουμε τρόπους να τα περιορίσουμε. Έτσι ακολουθήσαμε την εξής διαδικασία: Αρχικά χωρίσαμε τους μαθητές σε 3-4 ομάδες, που θα μετρούσαν αντίστοιχα το μήκος της σκιάς 3-4 ράβδων με διαφορετικό μήκος (συζητήσαμε και πάλι με τους μαθητές γιατί έπρεπε να υπάρχουν διαφορετικές μετρήσεις για το ίδιο γεγονός). Έπειτα προκαλούσαμε συζήτηση κάνοντας ερωτήσεις σχετικά με το ποια ώρα της ημέρας θα έπρεπε να γίνουν οι μετρήσεις, πώς μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι η μέτρηση θα γίνει τη σωστή ώρα και εάν οι συμμαθητές μας στο εξωτερικό θα έκαναν τη μέτρηση την ίδια χρονική στιγμή με εμάς. Μέσα από τη συζήτηση θυμηθήκαμε ότι σωστή ώρα, είναι η ώρα που τα αντικείμενα έχουν τη μικρότερη σκιά, μιας και ο ήλιος είναι στο ψηλότερο σημείο. Αναφερθήκαμε στη συνέχεια στο Stellarium (έγινε ταυτόχρονα και παρουσίαση του) ως το λογισμικό που μπορεί να μας βοηθήσει να προσδιορίσουμε τη σωστή ώρα μέτρησης, δηλ. την ώρα που οι ακτίνες του ήλιου πέφτουν κάθετα στο σημείο που βρισκόμαστε. Συμφωνήσαμε με τους μαθητές οι μετρήσεις να ξεκινούν περίπου 15 με 20 λεπτά πριν την προτεινόμενη ώρα του Stellarium, ώστε να διαπιστώνουμε ότι η σκιά των ράβδων αρχικά μικραίνει, φτάνει σε ένα ελάχιστο μήκος και μετά αρχίζει να μεγαλώνει. Η κάθε ομάδα συμπλήρωνε τις μετρήσεις και τις παρατηρήσεις της στο φύλλο εργασίας που της είχαμε δώσει. Έχοντας πλέον τις μετρήσεις, οδηγούμασταν σε μια αίθουσα, όπου ακολουθούσε συζήτηση ως προς ποια είναι η «πραγματική» τιμή της γωνίας.

ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΕΤΡΗΣΕΩΝ - ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

Για εμάς ήταν προφανές ότι για να υπολογίσουμε τις μοίρες της γωνίας ενός τριγώνου, κάνουμε χρήση των τριγωνομετρικών αριθμών. Ακολουθήσαμε όμως και εδώ τη στρατηγική να μην το αναφέρουμε στους μαθητές. Αφήσαμε τις ομάδες των μαθητών να εργαστούν μόνες τους και να υπολογίσουν τη ζητούμενη γωνία στο φύλλο εργασίας, έχοντας ως δεδομένο τις δύο κάθετες πλευρές του τριγώνου. Οι περισσότερες ομάδες θυμόντουσαν ότι ο υπολογισμός της γωνίας γίνεται αξιοποιώντας τους τριγωνομετρικούς αριθμούς και λίγες ήταν οι ομάδες που ζήτησαν τη βοήθειά μας. Ωστόσο οι περισσότερες ομάδες στρέφονταν στο ημίτονο ή το συνημίτονο, μπλέκοντας στους υπολογισμούς τους και το Πυθαγόρειο Θεώρημα. Λίγες ήταν οι ομάδες που επέλεξαν την εφαπτομένη της γωνίας που ήταν και ο ευκολότερος τρόπος για τον υπολογισμό. Μετά τους υπολογισμούς, παροτρύναμε όλες τις ομάδες να υπολογίσουν την εφαπτομένη της γωνίας, για να διαπιστώσουμε αν οι μετρήσεις είναι κοντά μεταξύ τους. Έχοντας πλέον οι ομάδες υπολογίσει την εφαπτομένη, γράφαμε τις απαντήσεις τους στον πίνακα και τους ρωτούσαμε ποια είναι η σωστή τιμή. Αναδείχθηκε έτσι η ανάγκη της χρήσης του μέσου όρου των υπολογισμών, στον οποίο αναφέρθηκαν κάποιοι από τους μαθητές. Σε μια μάλιστα περίπτωση, η υπολογιζόμενη γωνία μιας ομάδας, είχε μεγάλη απόκλιση από τις υπόλοιπες ομάδες, γεγονός που μας έδωσε την ευκαιρία να αναζητήσουμε την αιτία-σφάλμα της μέτρησης, αλλά και να αναφέρουμε στους μαθητές ότι αν δεν βρούμε το σφάλμα, η τιμή απορρίπτεται και δεν υπολογίζεται στο μέσο όρο, όπως προτάσσει η στατιστική. Το σφάλμα βρέθηκε μιας και οι μαθητές σημείωσαν ως μήκος σκιάς 72cm (έτσι μας είπαν ότι έγραφε η μετροταινία), παραβλέποντας το γεγονός ότι η μετροταινία είχε περάσει το 1m και άρα η σωστή μέτρηση ήταν 1,72m (αναφερθήκαμε έτσι στα σφάλματα που οφείλονται στον παρατηρητή). Ένα ακόμη αξιόλογο στοιχείο ήταν ότι κάποιες ομάδες δεν θυμόταν ότι ανατρέχουμε στον πίνακα των τριγωνομετρικών αριθμών για να βρούμε τη γωνία. Χαρακτηριστικά μια ομάδα μαθητών μας είπε: «…αφού εφθ =0,66 άρα η γωνία είναι 66 μοίρες», εκφράζοντας μας έτσι την παρανόηση τους (λανθασμένη ιδέα). Οι συμμαθητές τους, τους διόρθωσαν, λέγοντας ότι η εύρεση της γωνίας γίνεται από τον πίνακα των τριγωνομετρικών αριθμών. Αναζητώντας έναν τέτοιο πίνακα, οι περισσότεροι μαθητές θυμόταν ότι τέτοιος υπήρχε στα βιβλία των μαθηματικών του Γυμνασίου. Ανατρέχοντας σε αυτό της Β΄ Γυμνασίου, δημιουργήθηκε το πρόβλημα που αφορούσε την ακρίβεια της γωνίας, μιας και ο συγκεκριμένος πίνακας είχε ακέραιες τιμές γωνιών. Κάποιοι μαθητές είπαν: «…εφθ=0,66 είναι πολύ κοντά στις 34°, ας βάλουμε $33,9^o$». Δόθηκε η ευκαιρία να ξανασυζητήσουμε το γεγονός ότι οι επιπόλαιες προσεγγίσεις, μεγαλώνουν το σφάλμα στους υπολογισμούς. Στη ανάγκη εξεύρεσης λύσης, οι μαθητές μας ανέφεραν να αναζητήσουμε την απάντηση στο διαδίκτυο, όπως και έγινε.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕΣΩ SKYPE

Έχοντας υπολογίσει τη γωνία που σχηματίζουν οι ακτίνες του ήλιου, με την κατακόρυφο στο σχολείο μας, έπρεπε να επικοινωνήσουμε με τα άλλα δύο σχολεία για να ανταλλάξουμε πληροφορίες. Έτσι σχεδιάσαμε τις πρώτες συναντήσεις μέσω Skype, όπου παράλληλα οι μαθητές παρουσίαζαν τους εαυτούς τους. Ο σχεδιασμός των συναντήσεων μέσω Skype ωστόσο ήταν διαφορετικός με το σχολείο της Ρουμανίας, καθώς οι Ρουμάνοι μαθητές ήταν δημοτικού. Έτσι η ανταλλαγή πληροφοριών έγινε με τους καθηγητές, ενώ μεταξύ των μαθητών σχεδιάστηκαν δράσεις με επίκεντρο τη μουσική και το χορό. Οι συναντήσεις αυτές είχαν ξεχωριστό χρώμα, με τους μαθητές από τη Ρουμανία να μας εκπλήσσουν, όταν στη δεύτερη

συνάντηση, χόρεψαν βαλς το τραγούδι του Σταμάτη Σπανουδάκη Τάναλο, κρατώντας Ελληνικές σημαίες. Αντίθετα οι συναντήσεις μέσω Skype με τους συνομήλικους Πολωνούς μαθητές, επικεντρώθηκαν στη γνωριμία μεταξύ των μαθητών και ανταλλαγή πληροφοριών. Οι μαθητές ενθουσιάστηκαν από τις συναντήσεις και άρχισαν οι συζητήσεις για δια ζώσης συναντήσεις σε Ελλάδα και Πολωνία για το επόμενο σχολικό έτος, που τελικά προγραμματίστηκαν και πραγματοποιήθηκαν.

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΓΗΣ – ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Έχοντας τις γωνίες από τα συνεργαζόμενα σχολεία, ο υπολογισμός της περιφέρειας της Γης ήταν πλέον εφικτός. Οι μαθητές υπολόγισαν στο χαρτί με τη μέθοδο των τριών την περιφέρεια της Γης καθώς και τα σφάλματα που προέκυπταν, χρησιμοποιώντας μια αριθμομηχανή (συνήθως αυτή που είχαν τα κινητά τους). Τα αποτελέσματα της 1ης μέρας των μετρήσεων παρουσιάζονται στον πίνακα 1, αποτελέσματα που δημιούργησαν μια απογοήτευση και έναν έντονο προβληματισμό.

Περιφέρεια Γης	40.075 Km (δόθηκε του Ισημερινού)		
Απόσταση των σχολείων	Ρουμανία-Ελλάδα 473 Km	Ρουμανία - Πολωνία 909 Km	Πολωνία-Ελλάδα 1285 Km
Γωνιακή διαφορά	3,3	7,1	10,4
Υπολογιζόμενη περιφέρεια	51.600 Km	46.090 Km	44.481 Km
Επιμέρους σφάλμα	28,8%	15 %	11 %
Μέσος όρος περιφέρειας	47.390 Km		
Τελικό σφάλμα	18,3 %		

Πίνακας 1: Υπολογισμοί πρώτης μέρας των μετρήσεων

Τόσο οι επιμέρους υπολογιζόμενες περιφέρειες, όσο και ο μέσος όρος, είχαν μεγάλα σφάλματα, τα οποία έπρεπε να εντοπιστούν. Το σημείο αυτό ήταν το πλέον κατάλληλο για να εντοπίσουν οι μαθητές τη διόρθωση που έπρεπε να γίνει σχετικά με το γεωγραφικό μήκος. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήσαμε τις 2 υδρόγειους σφαίρες του σχολείου, που μας έδιναν το πλεονέκτημα έναντι του Google Earth να έχουμε την απεικόνιση της Γης στις 3 διαστάσεις και το βιβλίο μαθητή Γεωγραφίας της Α΄ Γυμνασίου. Ρωτώντας τους μαθητές τι απεικονίζουν οι γραμμές που είναι χαραγμένες πάνω σε κάθε υδρόγειο σφαίρα, μας είπαν ότι απεικονίζουν τις συντεταγμένες που σχετίζονται με το γεωγραφικό μήκος και πλάτος. Χρησιμοποιώντας το βιβλίο μαθητή γεωγραφίας Α΄ Γυμνασίου και την ενότητα Α 1.1, διαβάσαμε τους ορισμούς για το γεωγραφικό μήκος και πλάτος και έπειτα ρωτήσαμε τους μαθητές: Αν ήταν να υπολογίσουμε την περιφέρεια της Γης από την υδρόγειο σφαίρα, θα προτιμούσαμε να μετρήσουμε κάποιον παράλληλο (με τη βοήθειά του προσδιορίζεται το γεωγραφικό πλάτος) ή κάποιο μεσημβρινό (με τη βοήθειά του προσδιορίζεται το γεωγραφικό μήκος); Οι μαθητές απαντούν εύκολα λέγοντας πως οι παράλληλοι δεν είναι όλοι το ίδιο (εννοώντας ότι έχουν διαφορετικές περιμέτρους) άρα θα μετρούσαμε λάθος, εκτός αν μετρούσαμε τον ισημερινό, οπότε και θα υπολογίζαμε σωστά. Όταν οι μαθητές παρατηρούν τους μεσημβρινούς διαπιστώνουν ότι όλοι διέρχονται από τους πόλους και συνειδητοποιούν ότι όλοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να υπολογίσουμε την περιφέρεια της Γης. Συνεχίζοντας τη συζήτηση, ζητήσαμε από τους μαθητές να εντοπίσουν (χοντρικά) στην υδρόγειο σφαίρα τα σχολεία που

συνεργαζόμαστε ρωτώντας τους: Αν προεκτείναμε τις αποστάσεις που μετρήσαμε στο Google Earth, θα υπολογίζαμε σωστά την περιφέρεια της Γης; Ακούγοντας διάφορες απόψεις, οι μαθητές κατέληξαν στο ότι ο υπολογισμός με το σχολείο της Ρουμανίας θα ήταν σωστός μιας και η προέκταση περνάει από τους πόλους (όπως συμβαίνει με τους μεσημβρινούς), ενώ με το σχολείο της Πολωνίας μάλλον δεν θα υπολογίζαμε σωστά μιας και δεν είναι στην ίδια ευθεία με εμάς (εννοούν προφανώς το γεωγραφικό μήκος). Στο σημείο αυτό συνειδητοποιήσαμε και εμείς πόσο πολύ βοήθησε τη σκέψη των μαθητών η ύπαρξη του σχολείου από τη Ρουμανία, που έτυχε να έχει μικρή διαφορά γεωγραφικού μήκους με το δικό μας σχολείο. Τότε ένας μαθητής μας είπε: «Δηλ. τώρα πρέπει να συνεργαστούμε μόνο με το σχολείο της Ρουμανίας μιας και αυτό της Πολωνίας δεν είναι στην ίδια ευθεία (το διορθώσαμε λέγοντας στο ίδιο γεωγραφικό μήκος) με εμάς!». Ελέγχοντας ωστόσο μόνο τον υπολογισμό Ελλάδας – Ρουμανίας, το σφάλμα ήταν ακόμη μεγαλύτερο σε σχέση με το τελικό. Η συζήτηση έφτανε σε αδιέξοδο και έτσι βοηθήσαμε τη σκέψη των μαθητών, χρησιμοποιώντας ξανά την υδρόγειο σφαίρα, ένα λαμπατέρ και μια οδοντογλυφίδα, οπότε τους ρωτήσαμε: Αν το σχολείο της Πολωνίας, ήταν πάνω στον ίδιο παράλληλο (ίδιο γεωγραφικό πλάτος), αλλά στην ίδια ευθεία με εμάς (ίδιο γεωγραφικό μήκος) η γωνία που θα υπολόγιζαν θα ήταν διαφορετική από αυτήν που υπολόγισαν; Οι μαθητές διαπιστώνουν ότι μετακινώντας την οδοντογλυφίδα (με το λαμπατέρ αναμμένο) επάνω στον ίδιο παράλληλο, η σκιά αλλάζει γωνία και μας απαντούν ότι θα άλλαζε. Τότε επαναδιατυπώσαμε την ερώτηση: Αν υπολόγιζαν τη γωνία όταν ο ήλιος - λαμπατέρ ήταν κάθετα από επάνω τους, τόσο στην αρχική τους θέση, όσο και σε αυτή τη νέα θέση; Αλλάζοντας τη θέση του λαμπατέρ και παρατηρώντας τη σκιά καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η γωνία που θα υπολόγιζαν, θα ήταν μάλλον η ίδια. Τους επιβεβαιώσαμε το συμπέρασμα τους, λέγοντας ότι η αλλαγή θέσης του λαμπατέρ ίσως σημαίνει αλλαγή στην ώρα μέτρησης της σκιάς της ράβδου. Τα δεδομένα πλέον άρχιζαν να αλλάζουν, με πρώτο ότι το σχολείο της Πολωνίας μας ήταν απαραίτητο! Μας έμενε να βρούμε τον τρόπο να μετακινήσουμε τη θέση του σχολείου της Πολωνίας στο Google Earth. Οι μαθητές ανακάλυψαν έτσι τη σημαντικότερη παράμετρο του πειράματος, αφού μας είπαν ότι πρέπει να αλλάξουμε το γεωγραφικό μήκος του σχολείου της Πολωνίας και να γίνει ίδιο με το δικό μας, διατηρώντας παράλληλα σταθερό το γεωγραφικό πλάτος. Με τη μετακίνηση αυτή, άλλαζε προφανώς και η απόσταση μεταξύ των δύο σχολείων, την οποία έπρεπε να βρουν οι μαθητές εφαρμόζοντας ξανά τη διαδικασία που πλέον γνώριζαν (με το χάρακα του Google Earth). Έτσι οδηγηθήκαμε στην αίθουσα των υπολογιστών για να μεταφέρουμε το σχολείο της Πολωνίας, αλλά και της Ρουμανίας (το έλεγξαν και διαπίστωσαν ότι διαφέρει και αυτό) στο ίδιο γεωγραφικό μήκος με εμάς. Επίσης κατά τη διάρκεια των συζητήσεων δημιουργήθηκε η απορία αν η περιφέρεια του Ισημερινού και η περιφέρεια ενός μεσημβρινού είναι ίδιες. Αναζητώντας την απάντηση στο διαδίκτυο διαπιστώσαμε ότι αυτές διαφέρουν (ισημερινού 40.075 Km, μεσημβρινού 39.940 Km) και στους υπολογισμούς οι μαθητές έκριναν ότι έπρεπε να χρησιμοποιήσουμε του μεσημβρινού, αφού αυτή την περιφέρεια υπολογίζουμε. Συμπεράναμε επίσης ότι η Γη δεν είναι σφαίρα (σύμφωνα με τον ορισμό) και ότι λογικά η περιφέρεια όλων των μεσημβρινών δεν θα είναι ακριβώς η ίδια. Τα νέα δεδομένα, έφεραν νέους υπολογισμούς που οι μαθητές έκαναν με μεγάλη αγωνία, υπολογισμοί που παρουσιάζονται στον πίνακα 2.

Περιφέρεια Γης	39.940 Km (οι μαθητές επέλεξαν του μεσημβρινού)		
Απόσταση των σχολείων	Ρουμανία-Ελλάδα 450 Km	Ρουμανία - Πολωνία	Πολωνία-Ελλάδα 1105 Km

		655 Km	
Γωνιακή διαφορά	3,3	7,1	10,4
Υπολογιζόμενη περιφέρεια	49.091 Km	33.211 Km	38.250 Km
Επιμέρους σφάλμα	22,9%	16,8 %	4,2 %
Μέσος όρος περιφέρειας	40.184 Km		
Τελικό σφάλμα	0,6 %		

Πίνακας 2: Οι υπολογισμοί της πρώτης μέρας των μετρήσεων έπειτα από τη διόρθωση

Το τελικό αποτέλεσμα ήταν πραγματικά εντυπωσιακό, καθώς το σφάλμα ήταν μόλις 0,6% (γεγονός τυχαίο – όπως και στην περίπτωση του Ερατοσθένη – καθώς το σφάλμα στη μέτρηση Ρουμανίας – Ελλάδας, διορθώνει το σφάλμα των άλλων δύο μετρήσεων), ενώ το σφάλμα στη μέτρηση Πολωνίας – Ελλάδας, ήταν σχετικά μικρό. Τα υπόλοιπα όμως σφάλματα ήταν αρκετά σημαντικά και δημιούργησαν νέο κύκλο συζητήσεων γύρω από τα πιθανά σφάλματα που μπορεί να έγιναν στις μετρήσεις (σφάλμα παρατηρητή, σφάλμα διάταξης, σφάλμα στην ώρα διεξαγωγής του πειράματος, σφάλμα οργάνων, σφάλμα λόγω της μικρής απόστασης των σχολείων), αλλά και στο γεγονός ότι όσο καλά σχεδιασμένο είναι ένα πείραμα, οι μετρήσεις πάντα θα έχουν σφάλματα, τα οποία έχουν κάποια αποδεκτά όρια που υπολογίζονται από τη θεωρία σφαλμάτων. Σκοπός μας είναι να τα ελαχιστοποιήσουμε, για να έχουμε ακριβέστερα αποτελέσματα. Έτσι καταλήξαμε σε δυο ενέργειες που έπρεπε να κάνουμε: 1) να επικοινωνήσουμε με τους μαθητές από τα άλλα σχολεία και να μας διευκρινίσουν πως έκαναν τις μετρήσεις τους και 2) να βρούμε ένα τρόπο να διαπιστώσουμε τα σφάλματα των δικών μας μετρήσεων (καθοδηγήσαμε τους μαθητές σε αυτό το ερώτημα). Σε επικοινωνία με τα συνεργαζόμενα σχολεία, επιβεβαιώσαμε ότι οι μετρήσεις τους πιθανόν να είχαν σημαντικά σφάλματα καθώς 1) το σχολείο της Ρουμανίας δε χρησιμοποίησε μετροταινία, αλλά ένα σχετικά μικρό χάρακα του σχολείου για να μετρήσει μια πολύ μεγάλη σκιά και 2) τα δύο σχολεία, μέτρησαν μόνο μια σκιά το καθένα. Εδώ το πείραμα αποκάλυψε το γεγονός ότι οι καθηγητές των άλλων χωρών, ενώ είχαν ενημερωθεί, δεν έδωσαν την απαραίτητη προσοχή στον τρόπο που έπρεπε να γίνουν οι μετρήσεις, γεγονός που τελικά λειτούργησε θετικά στη διαδικασία, μιας και μας έδωσε τροφή για σκέψη. Έτσι συνεννοηθήκαμε να επαναλάβουμε τις μετρήσεις σχεδιάζοντας τες προσεκτικότερα. Όσον αφορά στο 2^{ο} ερώτημα, υπήρχε τρόπος να διαπιστώσουμε, κατά πόσο εσφαλμένη ήταν η διαδικασία που ακολουθήσαμε και αναφερθήκαμε στη διεξαγωγή μετρήσεων στη φθινοπωρινή ή εαρινή ισημερία, όπου μπορούμε να θεωρήσουμε την ύπαρξη ενός εικονικού σχολείου που βρίσκεται στον ισημερινό και στο ίδιο γεωγραφικό μήκος με εμάς. Τα αντικείμενα σε αυτό το σχολείο, δεν θα έχουν σκιές όταν ο ήλιος βρίσκεται στο μέγιστο ύψος. Στις μετρήσεις που ακολούθησαν, προσπαθήσαμε τόσο εμείς όσο και οι συμμαθητές μας από το εξωτερικό να περιορίσουμε τα σφάλματα και στον πίνακα 3 παρουσιάζονται οι υπολογισμοί που είχαν τα μικρότερα σφάλματα.

Περιφέρεια Μεσημβρινού	39.940 Km		
Απόσταση των σχολείων	Ρουμανία-Ελλάδα 450 Km	Ρουμανία - Πολωνία 655 Km	Πολωνία-Ελλάδα 1105 Km

Γωνιακή διαφορά	3,7	6	9,7
Υπολογιζόμενη περιφέρεια	43.784 Km	39.300 Km	41.010 Km
Επιμέρους σφάλμα	9,6 %	1,6 %	2,7 %
Μέσος όρος περιφέρειας	41.365 Km		
Τελικό σφάλμα	3,6 %		

Πίνακας 3: Οι υπολογισμοί με τα μικρότερα σφάλματα

Σαφώς το τελικό αποτέλεσμα δεν είναι καλύτερο της 1ης μέρας των μετρήσεων, όμως τόσο το τελικό όσο και τα επιμέρους σφάλματα είναι μικρότερα του 10%. Συνολικά έγιναν 8 διασχολικές μετρήσεις, με κάποιες από αυτές να γίνονται μόνο μεταξύ 2 σχολείων (η συννεφιά ήταν ο κύριος λόγος αναβολής της μέτρησης στο τρίτο σχολείο), οι υπολογισμοί όμως γινόταν κανονικά και καταγράφονταν στα αποτελέσματά μας. Αξίζει να σημειωθεί ότι κάποια από τις μέρες των υπολογισμών, μια ομάδα μαθητών μας είπε ότι μπορούμε να αξιοποιήσουμε τους μαθηματικούς τύπους που γνωρίζουμε για τον κύκλο και την σφαίρα και να υπολογίσουμε την ακτίνα και τον όγκο της Γης. Φυσικά δεν αρνηθήκαμε να γίνουν οι υπολογισμοί, τους οποίους συγκρίναμε με τα δεδομένα που υπάρχουν για τη Γη στο Wikipedia. Μεταξύ των άλλων οι μαθητές είχαν πλέον μια αίσθηση για τις διαστάσεις της Γης, με ένα μαθητή να μας λέει ότι το μηχανάκι μικρού κυβισμού του πατέρα του έχει περισσότερα χιλιόμετρα από την περιφέρεια της Γης, που σημαίνει ότι είναι σαν την έχει διανύσει. Με ανυπομονησία επίσης περιμέναμε να ελέγξουμε τα δικά μας σφάλματα στις ισημερίες. Δυστυχώς στη φθινοπωρινή ισημερία (22 Σεπτεμβρίου 2014), υπήρχε συννεφιά και δεν μπορέσαμε να επαναλάβουμε το πείραμα, κάτι που καταφέραμε στην εαρινή ισημερία (19 Μαρτίου 2015), υπολογίζοντάς την στα 38.965 Km με σφάλμα μόλις 2,4%, γεγονός που επιβεβαίωσε ότι η διαδικασία των μετρήσεων που ακολουθούσαμε, δεν είχε ιδιαίτερα σφάλματα. Ο πίνακας 4, είναι ένας συγκεντρωτικός πίνακας, όλων των υπολογισμών της περιφέρειας της Γης με τα αντίστοιχα σφάλματα. Τα σφάλματα υπολογίζονται με βάση την μεσημβρινή περιφέρεια δηλ. 39.940 Km

Μέτρηση	Υπολογιζόμενη Περιφέρεια	Σχολεία που συμμετείχαν	Σφάλμα	Μέσος όρος Περιφέρειας	Τελικό σφάλμα
1η	40.184 Km	Όλα	0,6 %	41.679 Km	4,4 %
2η	46.724 Km	Ελλάδας, Ρουμανίας	17,0 %		
3η	41.365 Km	Όλα	3,6 %		
4η	36.545 Km	Ρουμανίας, Πολωνίας	8,5 %		
5η	41.397 Km	Ελλάδας, Πολωνίας	3,6 %		
6η	38.965 Km	Ελλάδας	2,4 %		
7η	42.246 Km	Όλα	5,8 %		
8η	45.735 Km	Ελλάδας, Ρουμανίας	14,5 %		
9η	41.952 Km	Όλα	5,0 %		

Πίνακας 4: Συγκεντρωτικός πίνακας όλων των μετρήσεων και υπολογισμών της περιφέρειας

Απομονώνοντας τους υπολογισμούς που αφορούν στις μετρήσεις μεταξύ δύο σχολείων, δηλαδή Ελλάδας – Ρουμανίας, Ρουμανίας– Πολωνίας και Ελλάδας– Πολωνίας, και επαναπροσδιορίζοντας τα σφάλματα με βάση την περιφέρεια του ισημερινού (40.075 Km), μπορούμε να συγκρίνουμε τα συμπεράσματά μας με την έρευνα των Sotiriou & Bogner (2015) που αφορούσε στην επανάληψη του πειράματος με τη συμμετοχή 89 σχολειών από 5 διαφορετικές χώρες. Έτσι καταλήξαμε και εμείς στο λογικό συμπέρασμα ότι όσο μεγαλώνει η απόσταση μεταξύ δύο σχολείων, τόσο μειώνεται το σφάλμα των μετρήσεων και στο ότι όταν η απόσταση των σχολείων είναι μεγαλύτερη των 1000 Km, το σφάλμα είναι αρκετά μικρό. Η διαφορά μας έγκειται στο μέγεθος του σφάλματος σε σχέση με τη χιλιομετρική απόσταση των σχολείων που στην περίπτωση μας είναι μεγαλύτερη από αυτή που υπολογίζεται από τα δεδομένα της έρευνας Sotiriou & Bogner (2015). Μια συνοπτική σύγκριση των δύο εργασιών φαίνεται στον πίνακα 5.

Υπολογισμοί στο έργο μας Following Eratosthenes' footsteps		Υπολογισμοί στην εργασία των Sotiriou & Bogner (2015)	
Απόσταση 2 σχολείων	Σφάλμα	Απόσταση 2 σχολείων	Σφάλμα
450Km	15,3 %	271 Km	17,6 %
655 Km	8,8 %	700 Km	4,7 %
1105 Km	3,3 %	1574 Km	2,5 %

Πίνακας 5: Συνοπτική σύγκριση των υπολογισμών μας με την έρευνα Sotiriou & Bogner (2015)

ΟΙ ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΔΙΑΣΧΟΛΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Η συνεργασία και των 3 σχολείων ήταν άριστη και οι αρχικές μας προσπάθειες φαίνονται στο παρακάτω βίντεο https://youtu.be/NAT3l-Gvpy0, Ωστόσο η συνεργασία μας με το σχολείο της Πολωνίας είχε κάτι ξεχωριστό και το καλό κλίμα που αναπτύχθηκε μεταξύ των μαθητών, μας ώθησε να πραγματοποιήσουμε 2 δια ζώσης διασχολικές συναντήσεις σε Ελλάδα και Πολωνία τη σχολική χρονιά 2014-2015, όπου περιελάμβαναν πλήθος δράσεων, όχι απαραίτητα συνδεδεμένες με το πείραμα του Ερατοσθένη. Οι συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν με ανταποδοτική φιλοξενία μαθητών και καθηγητών σε σπίτια (ο μαθητής/καθηγητής θα φιλοξενούσε και θα φιλοξενούνταν από τον ίδιο μαθητή/καθηγητή), όχι μόνο για να μειώσουμε τα έξοδα, αλλά και για να βιώσουμε την κουλτούρα ενός άλλου λαού. Έτσι, το πείραμα του Ερατοσθένη, πέραν της αξίας του ως διασχολική δράσης, στάθηκε η αφορμή για να βιώσουν οι μαθητές την εμπειρία των διασχολικών συναντήσεων. Συνοπτικά οι δράσεις μας στη συνάντηση στην Ελλάδα παρουσιάζονται στο βίντεο https://youtu.be/xaFWS0yv86k και οι σημαντικότερες ήταν:

- Παίζουμε παραδοσιακά παιχνίδια & δημοφιλή αθλήματα της κάθε χώρας
- Συνεργαζόμαστε δια ζώσης για να υπολογίζουμε την περιφέρεια της Γης με τα δεδομένα όλων των μετρήσεων που έχουν προηγηθεί
- Συμμετέχουμε στο μονοήμερο πρόγραμμα του ΚΠΕ Μαρώνειας: Το Ευρωπαϊκό μονοπάτι Ε6. Οι υπεύθυνοι του ΚΠΕ, μας ξενάγησαν στον αρχαιολογικό χώρο της Μαρώνειας και στο αρχοντικό Ταβανιώτη, αλλά η καλύτερη δράση ήταν η αναζήτηση του χαμένου θησαυρού με τη χρήση πυξίδας (orienteering). Οι μαθητές έκαναν μικτές ομάδες και χρησιμοποιώντας μια πυξίδα, αναζήτησαν πληροφορίες σε χαρακτηριστικά

σημεία της Μαρώνειας, έλυσαν γρίφους και προσπάθησαν να βρουν τον κρυμμένο θησαυρό.

- Ομαδοσυνεργατικά κατασκευάζουμε και εκτοξεύουμε ένα πύραυλο από νερό. Δράση που ενθουσίασε τους μαθητές και για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε βίντεο που είναι στη διεύθυνση https://youtu.be/qHPCV5LrHcQ . Οι εκτοξεύσεις των πυραύλων στην αυλή του σχολείου, κέντρισαν το ενδιαφέρον όλων των μαθητών του σχολείου κατά τη διάρκεια του διαλλείματος
- Παρακολουθούμε μύθους αστερισμών (μέσω υπολογιστή με ηχεία και προτζέκτορα) και δημιουργούμε τους δικούς μας αστερισμούς και μύθους, που διηγούμαστε στους συμμαθητές μας μέσα στο πλανητάριο του σχολείου. Το πλανητάριο κατασκευάστηκε σε άλλο πρόγραμμα σύμφωνα με την πρόταση του εκπαιδευτικού τμήματος της NASA. Για πληροφορίες σχετικά με την κατασκευή του και τις δράσεις αναζητήστε στο YouTube τον τίτλο: Inflatable Planetarium-Creating Stories in the Sky ή στη διεύθυνση https://youtu.be/PQCH4fVP-3A.

Η συνάντηση στην Πολωνία έγινε το Μάρτιο του 2015, όπου οι μαθητές συμμετείχαν σε παρόμοιες δράσεις που παρουσιάζονται στο βίντεο https://youtu.be/Vs_UCEH6C7M. Αξιόλογα σημεία που ανέφεραν οι μαθητές μας στην αξιολόγηση της συνάντηση ήταν:

- Το εντελώς διαφορετικό σχολείο και η φιλοσοφία του εκπαιδευτικού συστήματος της Πολωνίας. Το σχολείο ήταν κυρίως τεχνικής εκπαίδευσης και είχε κατευθύνσεις από την αντίστοιχη δική μας Α΄ Λυκείου που προετοίμαζε τους μαθητές σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο για τις σχολές του πανεπιστημίου ή τις σχολές αστυνομίας
- Τα πειράματα στην «πράσινη τάξη» που αφορούσαν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- Η χρήση οργάνων και οι μετρήσεις γεωδαισίας (τμήμα τοπογραφίας του σχολείου)
- Η συμμετοχή σε ασυνήθιστες αθλητικές δράσεις όπως οι πιλάτες, το χόκεϊ σάλας, οι ασκήσεις συντονισμού και συγχρονισμού που εφαρμόζονται στις αστυνομικές σχολές
- Το οργανωμένο και προσεγμένο γυμναστήριο του σχολείου
- Το μάθημα Ελληνικών που οργανώσαμε στο οποίο οι μαθητές μας έγιναν καθηγητές στις τάξεις των Πολωνών συμμαθητών τους

Στη συνέντευξη που δώσαμε στο τοπικό κανάλι που κάλυψε με ρεπορτάζ τη συνάντηση https://youtu.be/RrzqCZggNrw
Τέλος θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε σε όλα εκείνα τα αποτελέσματα που δεν είναι ορατά και είναι απόρροια της φιλοξενίας στα σπίτια των οικογενειών μαθητών και καθηγητών όπως η ανάπτυξη στενών δεσμών φιλίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνήθως το πείραμα του Ερατοσθένη επαναλαμβάνεται στα διάφορα σχολεία κάτω από την πίεση του χρόνου και περιορίζεται κυρίως στη μέτρηση της σκιάς και στους υπολογισμούς που ακολουθούν (κάποιες φορές είναι αυτοματοποιημένοι), με τα οφέλη για τους μαθητές να είναι αρκετά και σημαντικά. Ωστόσο τα οφέλη μπορούν να είναι πολλαπλάσια, αν αφιερώσουμε περισσότερο χρόνο και προσεγγίσουμε διερευνητικά το πείραμα. Στην περίπτωση μας, οι μαθητές δεν κατανόησαν απλά το πείραμα, αλλά έγιναν μέρος του, (ξανά) ανακαλύπτοντας τις παραμέτρους που

οδηγούν σε ακριβέστερα αποτελέσματα. Ανέπτυξαν τη συνδυαστική σκέψη αξιοποιώντας τις μετρήσεις, τους τριγωνομετρικούς αριθμούς και τον αντίστοιχο πίνακα, την πληροφορία των συμμαθητών τους από το εξωτερικό, τις εντός εναλλάξ και εντός εκτός & επί τα αυτά γωνίες και τη μέθοδο των τριών για να υπολογίσουν την περιφέρεια της Γης. Στη συνέχεια αξιολόγησαν τις μετρήσεις τους (ανώτερο επίπεδο του γνωστικού τομέα της ταξινόμησης Bloom), όχι απλά συγκρίνοντας το αποτέλεσμα με την πραγματική τιμή, αλλά προσπαθώντας να εντοπίσουν και να διορθώσουν τα πιθανά τους λάθη-σφάλματα στις επόμενες μετρήσεις. Όταν το λάθος καταδιώκεται στην τάξη από τον δάσκαλο, δεν είναι δυνατόν να λειτουργήσει θετικά σαν μηχανισμός που αναγκάζει το μαθητή να γυρίσει πίσω και να δει τι δεν δούλεψε σωστά, αλλά τον εκτρέπει στην αναζήτηση συνταγών που θα του επιτρέψουν να αντιμετωπίζει τα προβλήματα με κάποια σιγουριά, ακόμη και αν το κάνει με μηχανικό τρόπο (Τουμάσης, 1999). Οι μαθητές ακολούθησαν επίσης τα βασικά βήματα της επιστημονικής μεθόδου μέσα από διερευνητικές διαδικασίες, έδωσαν αξία στην ομαδική προσπάθεια και συνειδητοποίησαν ότι ένα πείραμα πρέπει να πραγματοποιείται πολλές φορές για να οδηγήσει σε συμπεράσματα με όσο το δυνατόν λιγότερα σφάλματα. Στο έργο συμμετείχε σημαντικό ποσοστό των μαθητών Α΄& Β΄ Λυκείου (περίπου 30 από τους 60), με τους 12 από αυτούς να αποτελούν τον κεντρικό του πυρήνα. Όσοι μαθητές βίωσαν την εμπειρία των διασχολικών συναντήσεων σε Ελλάδα και Πολωνία, την χαρακτήρισαν ως εμπειρία ζωής και θα ήθελαν τέτοιες συναντήσεις να γίνονται συχνότερα. Τα προσωπικά μου οφέλη ήταν η βελτίωση της σχέσης μου με τους μαθητές, αλλά και η ικανοποίηση των βασικών εκπαιδευτικών μου αναγκών που πνίγονται στην καθημερινότητα της εκπαιδευτικής πραγματικότητας όπως η ελεύθερη έκφραση, η δημιουργικότητα και η διαφορετική προσέγγιση της γνώσης. Αν κάποιοι από τους μαθητές που μετείχαν στο έργο άλλαξαν προς το θετικότερο τη στάση τους για τις θετικές επιστήμες, τότε αυτό είναι το σημαντικότερο επίτευγμα του έργου. Αποτιμώντας το έργο συνολικά, πιστεύω ότι ήταν πετυχημένο, όχι μόνο γιατί έλαβε την Ευρωπαϊκή Ετικέτα Ποιότητας και την αντίστοιχη Εθνική σε κάθε χώρα, αλλά γιατί οι μαθητές έδειχναν να απολαμβάνουν σχεδόν την κάθε στιγμή του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κόκκοτας, Π. (2002): Διδακτική των Φυσικών Επιστημών ΙΙ. Σύγχρονες προσεγγίσεις στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών, *3η έκδοση βελτιωμένη, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα*, σελ. 93

Τουμάσης ,Μ. (1999). Σύγχρονη διδακτική των μαθηματικών, *εκδόσεις Gutenberg, ISBN: 960-01-0534-0*, σελ. 449, 457

Brooks, M. G., & Brooks, J. G. (1999). The courage to be constructivist. *Educational Leadership*, *57*(3), 18-24.

Bybee, R.W. (2000). Teaching science as inquiry. In van Zee, E. H. (Ed.), *Inquiring into Inquiry Learning and Teaching Science* (pp. 20–46). Washington, DC: AAAS.

Coleman, E. B. (1998). Using explanatory knowledge during collaborative problem-solving in science. *Journal of the Learning Sciences*, *7*(3), 387-428 http://dx.doi.org/10.1080/10508406.1998.9672059

Gilbert, T.K., Osborne, R.T., and Fensham, P.T. (1982). Children‘s science and its consequences for teaching. *Science Education*,66(4) http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/sce.3730660412/pdf

Harlen, W. (1992). The Teaching of Science. *London: David Fulton Publishers*.

Lott, G. W. (1983). The effect of inquiry teaching and advanced organizers upon student outcomes in science education. *Journal of Research in Science Teaching*, *20*(5), 434-438. http://dx.doi.org/10.1002/tea.3660200507

Roth, W.M., & Roychoudhury, A. (1993). Development of science process skills in authentic contexts. *Journal of Research in Science Teaching*, *30*, 127-152 http://dx.doi.org/10.1002/tea.3660300203

Sotiriou, S., & Bogner, F. X. (2015). A 2200-Year Old Inquiry-Based, Hands-On Experiment in Today‘s Science Classrooms. *World Journal of Education*, 5(2), 52-62. http://dx.doi.org/10.5430/wje.v5n2p52

Windschitl, M., Thompson, J., & Braaten, M. (2008). Beyond the scientific method: Model-based inquiry as a new paradigm of preference for school science investigations. *Science Education*, 92(5), 941–967. http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/sce.20259/abstract

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ τον συνάδερφο μου γυμναστή του σχολείου κ. Αραμπατζόγλου Κωνσταντίνο με τον οποίο υλοποιήσαμε το έργο. Χωρίς την πολύτιμη βοήθεια του, δεν θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν οι δια ζώσης συναντήσεις και να οργανωθεί η συνάντηση στην Ελλάδα. Επίσης ευχαριστώ τους υπόλοιπους καθηγητές του σχολείου, που έδωσαν άδεια στους μαθητές στην ώρα των μαθημάτων τους, για να κάνουν τις μετρήσεις στην αυλή του σχολείου.

12. «Medienkoffer – Μια βαλίτσα γεμάτη δράσεις»

Ένα ευρωπαϊκό έργο eTwinning για τον αλληλοσεβασμό, την ειρηνική συνύπαρξη και τη διαδικτυακή ασφάλεια

Βασιλική Φωτεινοπούλου
Καθηγήτρια Γερμανικών, MEd, 4ο Γυμνάσιο Βόλου,
vfoteino@sch.gr
Φωτεινή Καραγκιαούρη
Καθηγήτρια Γερμανικών, MA, 2ο Πειραματικό Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης,
fokaragia@sch.gr

Περίληψη

Αντικείμενο της διδακτικής πρότασης είναι ένα βραβευμένο ευρωπαϊκό πρόγραμμα ηλεκτρονικής αδελφοποίησης eTwinning, με θέμα την ειρηνική συνύπαρξη, την αποδοχή της διαφορετικότητας και την ορθή χρήση των σύγχρονων μέσων πληροφόρησης. Με εξοπλισμό μια εικονική βαλίτσα, όχημα τη γερμανική γλώσσα και στόχο την άμεση επικοινωνία των μαθητών, πραγματοποιήθηκαν πλούσιες δράσεις για τη γνωριμία μεταξύ τους, την καλλιέργεια σωστής συμπεριφοράς στο διαδίκτυο, την ενημέρωσή τους σε θέματα σχολικής βίας, την τόνωση της αυτοπεποίθησής τους, αλλά και την ανάπτυξη των κοινωνικών και ψηφιακών δεξιοτήτων τους. Για την υλοποίηση του έργου, οι ομάδες συζήτησαν, ερεύνησαν, μοιράστηκαν τις ιδέες τους και ανέπτυξαν τις δραστηριότητές τους διαδικτυακά, πέρα από σχολικά και κρατικά σύνορα. Δημιούργησαν παρουσιάσεις, βίντεο, τραγούδια και ηλεκτρονικά βιβλία, χρησιμοποιώντας νέα διαδικτυακά εργαλεία, επικοινώνησαν σε φόρουμ, αλλά και μέσω ταχυδρομείου, έκαναν κοινά διαδικτυακά μαθήματα, κατασκεύασαν πανό, κάρτες και χειροτεχνίες οριγκάμι. Με τις ιδέες και τις δράσεις τους θέλησαν να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση των συνομηλίκων τους για την ειρηνική επίλυση των διαφορών και την αντιμετώπιση των καταστάσεων βίας.

Λέξεις κλειδιά: *ΤΠΕ, eTwinning, ολιστική γνώση, συνεργατικό περιβάλλον μάθησης, ευρωπαϊκή διάσταση εκπαίδευσης*

Εισαγωγή

Το πρόγραμμα “Medienkoffer” - “Μια βαλίτσα γεμάτη δράσεις” είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα eTwinning, το οποίο υλοποιήθηκε από τον Αύγουστο του 2015 ως το Μάιο του 2016 και στο οποίο συμμετείχαν μαθητές από πέντε σχολεία, το SonderpädagogischesFörderzentrum "Pestalozzi" Waren/Γερμανίας, το ZPOLipnik / Πολωνίας, το OŠ Kuzma/Σλοβενίας, το 4ο Γυμνάσιο Βόλου και το 2ο Πειραματικό Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης.Ολοκληρώθηκε σε 25-30 δίωρες συναντήσεις μαθητών ηλικίας 13-16 ετών και καθηγητώνμετά το πέρας του κανονικού ωραρίου μαθημάτων, εντάχθηκε όμως και στο κανονικό ωρολόγιο πρόγραμμα της διδασκαλίας της Γερμανικής γλώσσας σε αμιγή τμήματα.

Σκοπός του προγράμματος ήταν ένα ταξίδι μέσα στο χρόνο κατά το οποίο οι μαθητές θα έχτιζαν πολιτισμικές και ειρηνικές γέφυρες επικοινωνίας προσπαθώντας να δώσουν απάντηση στο ερώτημα, αν είναι εφικτή η ειρηνική συνύπαρξη στην Ενωμένη Ευρώπη. Για τις δράσεις του το έργο έλαβε διάκριση στο 63ο Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό 2016 της Υπηρεσίας Εκπαιδευτικών Ανταλλαγών (PAD) της Γερμανίας, με θέμα “Ζούμε μαζί ειρηνικά”.Στις σελίδες που ακολουθούν γίνεται μια προσπάθεια παρουσίασης αυτού του ταξιδιού, που χάρισε ανεπανάληπτες στιγμές δράσης και

επικοινωνίας σε μαθητές και εκπαιδευτικούς κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2015/16 .

Γενικός σκοπός και επιμέρους στόχοι του προγράμματος

Ο Αμερικανός εκπαιδευτικός ψυχολόγος BenjaminBloom έθεσε το 1956 τις βάσεις για τους στόχους που πρέπει να ακολουθούνται από εκπαιδευτικούς και μαθητές, προκειμένου να αποκτήσουν οι δεύτεροι μία συγκεκριμένη συμπεριφορά στο τέλος μια διδακτικής ενότητας. Οι στόχοι αναφέρονται σε τρεις τομείς: τον γνωστικό που αφορά στην γνώση, τον συναισθηματικό που αφορά στις στάσεις και τον ψυχοκινητικόπου αναφέρεται στις δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσει ο μαθητής μετά την ολοκλήρωση μιας διδακτικής ενότητας(Bloometal., 1956). Οι στόχοι που τέθηκαν από τους εκπαιδευτικούς από την αρχή, αλλά και κατά τη διάρκεια του προγράμματος, αφορούσαν και στους τρεις τομείς. Οι μαθητές αναμενόταν, λοιπόν, να αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις για να επικοινωνήσουν στην ξένη γλώσσα, να εκφράσουν συναισθήματα χαράς και ενθουσιασμού από την επαφή με όλους τους συμμετέχοντες του προγράμματος και να αποκτήσουν δεξιότητες, τόσο στον χειρισμό του υπολογιστή, όσο και στην κατασκευή αντικειμένων και ηλεκτρονικών παρουσιάσεων.

Γενικός σκοπός του προγράμματος ήταν η ουσιαστική και αποτελεσματική επικοινωνία των εμπλεκόμενων μαθητών στη Γερμανική γλώσσα σε θέματα που αφορούν τη γνωριμία μεταξύ τους, τα ήθη και τα έθιμά τους, τη σωστή συμπεριφορά τους στο διαδίκτυο, την ενημέρωσή τους σε θέματα σχολικής βίας, την ευαισθητοποίησή τους σε περιβαλλοντικά ζητήματα και την τόνωση της αυτοπεποίθησής τους. Παράλληλα, επιδιώχθηκε η βελτίωση και εμπέδωση των γνώσεών τους στη Γερμανική γλώσσα, αλλά και η ανάπτυξη της κριτικής τους σκέψηςμέσω της ενημέρωσης, του διαλόγου και των δράσεων που πραγματοποιήθηκαν, ώστε να τεθούν οι βάσεις για μια ειρηνική συνύπαρξή σε μια Ενωμένη Ευρώπη.

Επιμέρους στόχοι του προγράμματος ήταν η προώθηση του πολυπολιτισμικού διαλόγου στην ευρωπαϊκή του διάσταση,η ανάπτυξηκοινωνικών δεξιοτήτων (επικοινωνίας, συνεργατικότητας, πειθούς, επίλυσης διαφορών, ενσυναίσθησης, ευελιξίας) (Green, 2007),η επέκταση του λεξιλογίου και η βελτίωση της αναγνωστικής, γραπτής, προφορικής και ακουστικήςικανότητας στη Γερμανική γλώσσα, αλλά και τωνψηφιακών και μεταγνωστικώνδεξιοτήτων των μαθητών (http://istologio.org/?p=170). Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι που τέθηκαν από τους διδάσκοντες ήταν:

- Να εμπεδώσουν και να διευρύνουν οι μαθητές τις γνώσεις τους στη Γερμανική γλώσσα.
- Να γνωρίσουν άλλους πολιτισμούς και τα ήθη και έθιμα άλλων ευρωπαϊκών χωρών.
- Να μάθουν να συνεργάζονται τόσο στις ενδοσχολικές ομάδες όσο και διαδικτυακά, με σχολεία της ημεδαπής και αλλοδαπής, να αναπτύξουν,δηλαδή, συνεργασίες τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ανταλλάσσοντας απόψεις και αυτενεργώντας.
- Να μάθουν να σέβονται τη διαφορετικότητα, να αναπτύξουν αυτοπεποίθηση, ενισχύοντας την αυτοεκτίμησή τους και να γνωρίσουν τρόπους ειρηνικής επίλυσης διαφορών και αντιμετώπισης φαινομένων σχολικής και διαδικτυακής βίας.

- Να ξεφύγουν από τη ρουτίνα της καθημερινής σχολικής πρακτικής μέσω της δημιουργικής ανάπτυξης δραστηριοτήτων και να κατακτήσουν νέες γνώσεις και εμπειρίες με βιωματικό τρόπο.
- Να εξοικειωθούν με τις Νέες Τεχνολογίες, να μάθουν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ως δεξαμενή άντλησης και ανταλλαγής πληροφοριών, αλλά και να αναπτύξουν υπευθυνότητα στη χρήση του.

Θεωρητικό πλαίσιο και μεθοδολογία

Στην εποχή μας το διαδίκτυο και τα μέσα μαζικής πληροφόρησης αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας. Τα σύνορα εξαλείφονται και η επικοινωνία με ανθρώπους που ζουν στην άλλη άκρη της γης πραγματοποιείται τάχιστα και αποτελεσματικά. Έτσι, δίνεται και στα σχολεία η δυνατότητα της αδελφοποίησης, με σκοπό να δημιουργηθούν κοινές εργασίες, να γίνει ανταλλαγή πληροφοριών και να προωθηθεί η συνεργατική μάθηση, ωστόσο πρέπει οι εμπλεκόμενοι μαθητές να εργάζονται ισοβαρώς, γιατί αλλιώς η συνεργασία θα ατονήσει (Σκούρτου, 2001).

Ηλεκτρονικές αδελφοποιήσεις σχολείων

Οι ηλεκτρονικές αδελφοποιήσεις έχουν σαν βάση τη δημιουργία ή την επέκταση των σχέσεων και της συνεργασίας μεταξύ διάφορων σχολικών μονάδων, στηρίζονται στη χρήση των εργαλείων πολυμέσων και ανταλλαγής πληροφοριών με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, η τηλεδιάσκεψη και η από κοινού ανάπτυξη δικτυακών τόπων.Παράλληλα προϋποθέτουν ένα κοινό πλαίσιο για τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων, στο οποίο πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις για μια καλή αδελφική σχέση (Πεππές &Λούβρης,2005). Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 είχε αρχίσει ήδη να επισημαίνεται η αναγκαιότητα εισαγωγής των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στα συστήματα εκπαίδευσης (Κομνηνού, κ.α., 2011). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη σύνοδο της Βαρκελώνης, στις 15 και 16 Μαρτίου 2002, ζήτησε από την Επιτροπή «να πραγματοποιήσει μελέτησκοπιμότητας για να εντοπιστούν διάφορες δυνατότητες υποβοήθησης των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για να εγκαινιάσουν ή να ενισχύσουν τη διαδικτυακή σύνδεση με αδελφά σχολεία σε άλλα μέρη της Ευρώπης» (Επιτροπή των ΕΚ, 2002). Στην έκθεση της Επιτροπής αναφέρεται πως ο στόχος των αδελφοποιήσεων είναι η συμμετοχή μαθητών και εκπαιδευτικών σε προγράμματα που προωθούν την ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης, την ευαισθητοποίηση απέναντι στο πολυγλωσσικό και πολυπολιτιστικό ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο, ενώ η χρήση του διαδικτύου δίνει τη δυνατότητα στις κοινότητες να βελτιώσουν τη γνώση των άλλων γλωσσών και να προωθήσουν το διαπολιτισμικό διάλογο και την αμοιβαία κατανόηση (Επιτροπή των ΕΚ, 2002).

Δράση eTwinning

Η δράση eTwinning(http://www.etwinning.gr/index.php/etwinning/etwinning) ξεκίνησε το 2005 στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής μάθησης eLearning της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στηρίζεται στην ηλεκτρονική αδελφοποίηση σχολείων της Ευρώπης, τα οποία με τη χρήση εργαλείων Τεχνολογιών, Πληροφορίας και Επικοινωνιών επικοινωνούν μεταξύ τους προκειμένου να εκπονήσουν ένα κοινό έργο και να αποκομίσουν παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη. Στην δεκαετή και πλέον ύπαρξή του το eTwinning έχει εξελιχθεί στη μεγαλύτερη κοινότητα σχολείων εντός της Ευρώπης με περισσότερα από 110.000 εγγεγραμμένα σχολεία και 230.000 συμμετέχοντες καθηγητές (https://www.etwinning.net/en/pub/index.htm).

Αξιοποιώντας το διαδίκτυο, η δράση αυτή παρέχει σε μαθητές και εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να αναπτύξουν συνεργασία και αλληλεγγύη, να ανταλλάξουν απόψεις και εμπειρίες, να εξαλείψουν φαινόμενα ξενοφοβίας και ρατσισμού, ενώ ταυτόχρονα προωθείται η διαπολιτισμικότητα, ενισχύεται η διάσταση της πολυγλωσσίας και αναπτύσσεται ένα πνεύμα συνεργασίας, φιλίας και αποδοχής της διαφορετικότητας. Οι δραστηριότητες βασίζονται στη συμμετοχική διαδικασία και προωθούν τη βιωματική και τη διαθεματική προσέγγιση, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη των ατομικών ικανοτήτων των μαθητών, αλλά και στη σύνδεση του σχολείου με την κοινωνία. (Κομνηνού κ.α., 2011).Με αυτόν τον τρόπο, συμβάλλουν στη δημιουργία αυθεντικών καταστάσεων μάθησης, ώστε να γνωρίσουν οι μαθητές την πολιτιστική ποικιλία και να προωθηθεί η ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους (Finkenberger, 2009). Συνεπώς, με τις δράσεις αδελφοποιήσεων, μπορούν να χτιστούν "γέφυρες κατανόησης" ανθρώπων, χωρών και πολιτισμών (Wicke, 1995).

Χρήση της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνίας και συνεργατική μάθηση

Η αξιοποίηση της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) ως μέσου διδασκαλίας και ως διδακτικού εργαλείου δίνει επιπλέον αξία στο γνωστικό αντικείμενο ή στην οποιαδήποτε παιδαγωγική δράση (Ιωάννου & Φερεντίνος, 2007). Σύμφωνα με τη θεωρία της δραστηριότητας (activitytheory), η μάθηση είναι μια εγγενής κοινωνική διαδικασία (Jonassen, 2000) και η ανθρώπινη δραστηριότητα μπορεί να διαμεσολαβηθεί από πολιτισμικά μέσα, τεχνήματα/ τεχνουργήματα (artefact-mediated) (Vygotsky, 1978). Η θεωρία της δραστηριότητας εφαρμόζεται στη νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα, η οποία έχει διαμορφωθεί με την εισαγωγή των ψηφιακών τεχνολογιών στις σχολικές τάξεις (συνεργατική μάθηση / collaborativelearning) και μια από τις πιο αντιπροσωπευτικές εφαρμογές της γίνεται με την υλοποίηση προγραμμάτων eTwinning (Σμυρναίου, 2008). Στο συγκεκριμένο eTwinning έργο, χρησιμοποιήθηκαν εργαλεία Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνίας, μέσω των οποίων προωθήθηκεη επικοινωνία και η γνωριμία των μελών της ομάδας, των χωρών και των πολιτισμών τους, καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων διερεύνησης, διαχείρισης και μετάδοσης πληροφοριών, ενώ παράλληλα ενισχύθηκε η συνεργατικότητα και η μάθηση για την εκπόνηση διαθεματικών εργασιών με τη μέθοδοproject (Frey, 1986).Με βάση το μοντέλο Σκέψη- Ανταλλαγή Απόψεων- Παρουσίαση "Think- Pair- Share" (Kagan 1994), τόσο σε επίπεδο εθνικών ομάδων όσο και στο πλαίσιο της διεθνούς ομάδας, ενεπλάκησαν ισότιμα όλες οι ομάδες και ο κάθε μαθητής, έτσι ώστε όλοι να έχουν συνεισφέρει στην παρουσίαση του ομαδικού αποτελέσματος (Hammoud&Ratzki 2009). Με τη χρήση της πλατφόρμας Twinspace (Blog, Forum, Chat), δόθηκε η δυνατότητα πραγματοποίησης τηλεδιασκέψεων (μέσω Skype), ανάρτησης ανοικτών παρουσιάσεων και εγγράφων (docs.google), βίντεο, ηχογραφήσεων Mp3, ηλεκτρονικών βιβλίων, ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και χρήσης εργαλείων Web 2.0. Επιπλέον, οι καθηγητές δημιούργησαν μία κλειστή ομάδα συνεργασίας σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης (Facebook), ώστε να πραγματοποιείται με ταχύτατο τρόπο η ανταλλαγή σκέψεων και δράσεων αποκλειστικά μεταξύ τους.

Δράσεις και αποτελέσματα

Οι δράσεις που περιγράφονται στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν καθ΄ όλη τη διάρκεια του προγράμματος ομαδοσυνεργατικά, συνοδευόμενες από αντίστοιχα φύλλα εργασίας που κατασκεύασαν μαθητές και καθηγητές, προκειμένου να εμπεδωθεί και να ελεγχθεί η γνώση που αποκτήθηκε.

Γνωριμία - Πρώτη επαφή

Οι μαθητές έπρεπε να ανακαλέσουν στη μνήμη τους (Bloometal., 1956) τις γνώσεις που είχαν αποκτήσει στη Γερμανική γλώσσα προκειμένου να συστηθούν και να περιγράψουν τον εαυτό τους με τρόπο, που να είναι κατανοητός στους συνομηλίκους μαθητές των αλλοδαπών σχολείων. Αυτό επιτεύχθηκε με την ατομική (σε μορφή μονολόγου) ή συνεργατική (σε μορφή διαλόγου)συγγραφή μικρών κειμένων, τα οποία οι μαθητές βιντεοσκόπησαν σε χώρους του σχολείου τους. Στη συνέχεια, έστειλαν τα έργα τους στους συμπαίκτες τους προκειμένου να κατασκευαστεί ένα κοινό βίντεο πρώτης γνωριμίας. Εδώ οι μαθητές έθεταν συγκεκριμένες βασικές ερωτήσεις και απαντήσεις στα Γερμανικά. Το βίντεο προσαρμόστηκε από ομάδα μαθητών, έτσι ώστε να δημιουργείται η αίσθησηπραγματικής επικοινωνίας:https://www.youtube.com/watch?v=T_IRn0J62uw.

Ημέρες Οριγκάμι

ToOrigami είναι μια γιαπωνέζικη τεχνική διπλώματος χαρτιού,χωρίς τη χρήση ψαλιδιού. Η παγκόσμια κοινότητα έχει αφιερώσει την περίοδο από 24 Οκτωβρίου μέχρι 11 Νοεμβρίου στην τεχνική Origami. Η 24η Οκτωβρίου είναι η ημέρα γέννησης της LillianOppenheimer, μιας δυναμικής γυναίκας που ίδρυσε την πρώτη ομάδα Origami στην Αμερική (Noguchi), ενώ η 11η Νοεμβρίου είναι η επίσημη ημέρα Origami στην Ιαπωνία, όπου ο γερανός έχει πλέον χαρακτηριστεί ως το πουλί της ειρήνης (https://origamiusa.org/wod). Τα συμμετέχοντα σχολεία οργάνωσαν κατά την περίοδο αυτή εργαστήρια Οριγκάμι, συνεργάστηκαν επικοινωνώντας μέσω skype, δίνοντας οδηγίες η μια σχολική ομάδα στην άλλη, κατασκεύασαν έργα με την τεχνική της χαρτοδιπλωτικής, αντάλλαξαν τις χειροτεχνίες τους μέσω ταχυδρομείου και στόλισαν μ’ αυτές τους χώρους των σχολείων τους.

Εικόνα 1: Κατασκευές Οριγκάμι

Ήθη και έθιμα

Τα ήθη, δηλαδή οι αντιλήψεις ενός λαού σε ό,τι αφορά στην ηθική και κοινωνική συμπεριφορά, τα αισθήματα και οι νοοτροπίες του δεν είναι παρά μία μορφή άγραφου δικαίου που διαφέρει από τόπο σε τόπο. Όταν τα ήθη αυτά επαναλαμβάνονται με μία σταθερή τελετουργία, γίνονται έθιμα. Τα ήθη και τα έθιμα, οι παραδόσεις, δεν είναι παρά ο καθρέφτης ενός λαού ή μιας τοπικής κοινωνίας (Ζυγογιάννης). Γνωρίζοντάς τα, είναι πιο εύκολο να γίνει κατανοητός ο τρόπος αντίδρασης ενός ατόμου ή ενός συνόλου και να τεθούν οι βάσεις αλληλοσεβασμού, αλληλοεκτίμησης και ειρηνικής συνύπαρξης ατόμων διαφορετικής εθνικής προέλευσης. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, όλα τα συνεργαζόμενα σχολεία ασχολήθηκαν με τα ήθη και έθιμα, τόσο παρουσιάζοντας την τοπική τους παράδοση στους συνεργάτες τους, όσο και μαθαίνοντας τις συνήθειες των άλλων χωρών.

Χριστουγεννιάτικα και πρωτοχρονιάτικα έθιμα

Κατά την χριστουγεννιάτικη περίοδο, οι μαθητές κατασκεύασαν και αντάλλαξαν χριστουγεννιάτικες κάρτες, στέλνοντας τις ευχές τους τόσο στη μητρική τους όσο και στην ξένη γλώσσα (Γερμανικά). Επιπλέον, δημιούργησαν μία κοινή παρουσίαση, στην οποία ανέπτυξαν τα ήθη και έθιμα που ισχύουν κατά την περίοδο πριν και μετά τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά. (https://docs.google.com/presentation/d/1pT32_RgjGhU8jbXv6vj5gqFKFRXj0TdSkAk6hgj5mNE/edit?usp=sharing).Έτσι διαπίστωσαν διαφορές αλλά και κοινά σημεία διάφορων εορτών και μελέτησαν την ανάγκη δημιουργίας τους. Το έργο τους οι μαθητές το παρουσίασαν ζωντανά μέσω skype σε συμμαθητές τους των άλλων σχολείων, εμπλουτίζοντας την όλη βιωματική δράση με τσάι που είχαν ανταλλάξει ταχυδρομικά μεταξύ τους, αλλά και με άλλα τοπικά παραδοσιακά εδέσματα που έφεραν από το σπίτι τους. Στη συγκεκριμένη παρουσίαση, ο ρόλος των καθηγητριών ήταν καθαρά υποστηρικτικός / συμβουλευτικός, ενώ οι μαθητές οικοδόμησαν με αυτενέργεια τη γνώση τους (Ματσαγγούρας, 2007).Επίσης,δημιουργήθηκε ένας εικονικός τοίχος (padlet)(https://padlet.com/embed/clrgnhuzadtz), όπου οι μαθητές ανάρτησαν ευχές, συνταγές παραδοσιακών χριστουγεννιάτικων εδεσμάτων σε ηλεκτρονικό βιβλίο (e-book), συμβουλές για χριστουγεννιάτικη διακόσμηση, βίντεο με οδηγίες για χριστουγεννιάτικες χειροτεχνίες, αλλά και με τους ίδιους να τραγουδούν χριστουγεννιάτικα τραγούδια και κάλαντα στους συνεργάτες τους.

Εικόνα 2: Χριστουγεννιάτικο Padlet

Πασχαλινά έθιμα

Ανάλογος εικονικός τοίχος (padlet) (https://padlet.com/janik_airlines/mcmx34kkdtk2) δημιουργήθηκε και για τη γιορτή του Πάσχα, όπου οι μαθητές αντάλλαξαν τις σκέψεις τους σχετικά με το τι σημαίνει για αυτούς το Πάσχα, παρουσίασαν τα έθιμα της χώρας τους, τις πασχαλινές δημιουργίες τους και φυσικά τις ευχές τους, τις οποίες έστειλαν και ταχυδρομικά. Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα, είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τις πασχαλινές συνήθειες και τις αντιλήψεις των συνομηλίκων τους από τις άλλες χώρες, να τις συγκρίνουν με τις δικές τους και, στη βάση αυτής της σύγκρισης, να ενσωματώσουν “το καινούριο” και “το ξένο” στις δικές τους υπάρχουσες εμπειρίες (Müller, 1986).

Το ταξίδι του Πιμ

Η βιωματική μάθηση δίνει έμφαση στο σημαντικό ρόλο που παίζει η εμπειρία στη διαδικασία της μάθησης, επιδιώκοντας τη διανοητική και συναισθηματική κινητοποίηση του μαθητή (Δεδούλη, 2001). Το ταξίδι του Πίμ είναι μια δραστηριότητα βιωματικής μάθησης που συνδυάζει στοιχεία «προσομοίωσης», «ταξιδιού κατευθυνόμενης φαντασίας» και«μυθοπλασίας» (Δεδούλη, 2001).Ο μικρός νάνοςΠιμ ξεκίνησε το ταξίδι του από τη Σλοβενία μέσα σε ένα κουτί που περιείχε την ιστορία της ζωής του αλλά και πολιτισμικά στοιχεία της χώρας του. Μέσα από τα μάτια του, δόθηκε σε όλους τους συμμετέχοντες μαθητές η δυνατότητα, να γίνουν οι

ίδιοι ταξιδιώτες καινα έλθουν σε επαφή με τους τόπους που αυτός επισκέφθηκε και τα ήθη και έθιμα που γνώρισε. Αυτό επιτεύχθηκε με την κατασκευή μιας ανοιχτής παρουσίασης (https://docs.google.com/presentation/d/1Pr6MBj2-nL3kQMDluGQRhBNZ4yDH5a100l_twutODAU/edit?usp=sharing), όπου όλα τα σχολεία είχαν τη δυνατότητα να αναρτούν και να επεξεργάζονται υλικό όπως αυτοί ήθελαν, φτιάχνοντας αλυσιδωτά την φωτο-ιστορία του ταξιδιού του Πιμ.
Η πρώτη στάση του Πιμ ήταν η Θεσσαλονίκη. Εδώ, δυστυχώς, την πρώτη μέρα είχε ένα ατύχημα μέσα στην τάξη. Οι μαθητές, σκεπτόμενοι συνεργατικά, αποφάσισαν να ασχοληθούν αρχικά με την "θεραπεία" του Πιμ σε εικονικό νοσοκομείο. Τράβηξαν και επεξεργάστηκαν φωτογραφίες, έγραψαν διαλόγους και ασχολήθηκαν με τη συγκόλληση των μελών του μικρού νάνου που είχαν σπάσει. Στη συνέχεια, ταξίδεψαν μαζί του σε διάφορα μέρη της πόλης, δίνοντάς του όλες εκείνες τις πληροφορίες που θα έδιναν στους μαθητές της αλλοδαπής την ευκαιρία, να γνωρίσουν τη Θεσσαλονίκη της ιστορίας, της γεύσης και της διασκέδασης.

Εικόνα 3: Ο Πιμ στη Θεσσαλονίκη και στο Βόλο

Εξοπλισμένος με το μενταγιόν του Μεγάλου Αλεξάνδρου και τοπικές λιχουδιές ο Πιμ,συνέχισε το ταξίδι του για τον Βόλο, όπου του έγινε μια θερμότατη υποδοχή στη σχολική βιβλιοθήκη. Κατά τη διάρκεια των χριστουγεννιάτικων διακοπών, οι μαθητές τον "ξενάγησαν" σε διάφορα μέρη, μουσεία, αξιοθέατα και όμορφα τοπία μέσα και έξω από την πόλη τους. Τράβηξαν φωτογραφίες και έφτιαξαν μια πλήρη παρουσίαση της πόλης, της ιστορίας και του πολιτισμού της, κάνοντας αναφορές σε ιστοσελίδες με περεταίρω πληροφορίες για το κάθε αξιοθέατο και παρουσιάζοντας με διάθεση χιούμορ τις υποτιθέμενες σκέψεις και εντυπώσεις του νάνου Πιμ. Απευθύνθηκαν στη Δημοτική Τουριστική Επιχείρηση Δήμου Βόλου και τους δόθηκε πλούσιο τουριστικό υλικό στα Γερμανικά. Με αυτό, καθώς και με μικρά σουβενίρ της πόλης, ετοίμασαν φάκελο για κάθε χώρα, στην οποία θα φιλοξενούνταν στη συνέχεια ο Πιμ, προβάλλοντας έτσι και τουριστικά την πόλη και την χώρα τους στους συνεργάτες τους. Τέλος, φόρεσαν στο λαιμό του Πιμ ως αναμνηστικό ένα μπρελόκ με το έμβλημα της πόλης, την "Αργώ" του Ιάσονα, για να το πάρει μαζί του ως τη Σλοβενία, και έστειλαν γλυκά χαιρετίσματα στους φίλους τους στη Γερμανία, τον επόμενο σταθμό του ταξιδιού του Πιμ, βάζοντας στο πακέτο και τοπικά παραδοσιακά γλυκίσματα.
Μετά τη Γερμανία, με μια τελευταία στάση στην Πολωνία, ο Πιμ ολοκλήρωσε το ευρωπαϊκό του ταξίδι και επέστρεψε στη Σλοβενία. Παίρνοντας πολιτιστικά στοιχεία και πληροφορίες από κάθε τόπο που περνούσε, έδωσε στους μαθητές τη δυνατότητα της βιωματικής μάθησης, δεδομένου ότι το μικρό αγαλματάκι το είχαν αγγίξει δεκάδες χέρια, κουβαλούσε τις μυρωδιές πολλών αλλόγλωσσων μαθητών καιέφερνε προσθετικά πληροφορίες, που συνομήλικοι έστελναν σε συνομηλίκους τους. Τα σύνορα εξαλείφθηκαν και το μικρό αγαλματάκι έγινε σύμβολο κατανόησης και γνωριμίας με τους ξένους τόπους και με παιδιά άλλων χωρών, με τα οποία κάλλιστα θα μπορούσαν να γίνουν φίλοι.

Ανεκτικότητα στη Διαφορετικότητα

Ο σχολικός εκφοβισμός (Αρτινοπούλου, 2001) είναι ένα φαινόμενο που συνεχώς κερδίζει έδαφος τόσο σε ελληνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο (http://stop-bullying.sch.gr/sxoliki-via). Προκειμένου οι μαθητές να παραδεχθούν ότι είναι θύματα ή θύτες σχολικής βίας, πραγματοποιήθηκαν στα συνεργαζόμενα σχολεία μακροσκελείς συζητήσεις και προτάθηκαν τρόποι αντιμετώπισης του προβλήματος. Διαπιστώθηκε, ότι πέρα από την κοινοποίηση φαινομένων βίας σε γονείς και καθηγητές, σημαντικό ρόλο παίζει η καλλιέργεια της αυτοπεποίθησης και η αναγνώριση ότι όλοι είμαστε ξεχωριστοί και έχουμε μοναδικά προτερήματα. Έτσι, οι μαθητές συνέγραψαν στα Γερμανικά μια ιστορία - κόμικ και ένα τραγούδι. Αφού συζήτησαν για το θέμα της διαφορετικότητας και της αυτοεκτίμησης και κατέγραψαν τις σκέψεις τους σε αφίσες, χρησιμοποιώντας τις ιδέες αυτές, έφτιαξαν αρχικά μια ιστορία - κόμικ κατά της λεκτικής βίας με σκίτσα των μαθητών, η οποία συμπληρώθηκε από όλες τις ομάδες: https://docs.google.com/presentation/d/13ExYOO7c-mWOHTG1tkvPS_msqY-psWu-ZA_igezWFJo/edit.

Εικόνα 4: Ανοιχτή παρουσίαση για τη διαφορετικότητα

Επίσης συνέγραψαν τραγούδι στα Γερμανικά, το οποίο συμπλήρωσαν στιχουργικά και τραγούδησαν σε σύνθεση του Βολιώτη μουσικολόγου Βασίλη Αγροκώστα όλες οι ομάδες.Το αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό και ενθουσίασε τους μαθητές. Κάθε ομάδα συνόδεψε, τραγούδησε, ηχογράφησε και παρουσίασε το τραγούδι με δικό της τρόπο, έχοντας παράλληλα και τη στήριξη των καθηγητών μουσικής του εκάστοτε σχολείου: https://www.youtube.com/watch?v=cHOLM76uNDA. Το αποτέλεσμα ήταν να τραγουδήσουν όλοι οι συμμετέχοντες το συνεργατικό τραγούδι τόσο πολύ, ώστε να τους γίνει συνείδηση και το μήνυμα που αυτό πρεσβεύει σχετικά με τη σημασία της αυτοεκτίμησης και της διαφορετικότητας. Το να γράψει μάλιστα κανείς, ως μαθητής Γερμανικών, το πρώτο του τραγούδι στα Γερμανικά και να το τραγουδήσει στη διεθνή ομάδα είναι σίγουρα μια συναισθηματική εμπειρία που θα του μείνει περισσότερο και από την πιο επιτυχημένη του εξέταση ή την καλύτερή του έκθεση (Wicke/ Baumgart 2009). Οι εργασίες αυτές παρουσιάστηκαν και στην καμπάνια της ΗμέραςeTwinning 2016 με Θέμα “Γιορτάζοντας τη Διαφορετικότητα”https://www.youtube.com/watch?v=BkOxk5vU31g.

Ημέρες Ασφαλούς Διαδικτύου

Οκυβερνο-εκφοβισμός είναι ένα πολύ διαδεδομένο φαινόμενο σε όλη την Ευρώπη. Αντιδρώντας σε αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει την Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου. Η ημέρα αυτή εορτάστηκε για πρώτη φορά στις 6 Φεβρουαρίου 2004 σε 16 χώρες, υπό το συντονισμό του έργου SafeBorders και το πρόγραμμα SaferInternet της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το 2005 ανέλαβε τα ηνία το Πανευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Κέντρων Ενημέρωσης & Επαγρύπνησης INSAFE, και σήμερα ο αριθμός

των χωρών έχει ξεπεράσει τις 100 παγκοσμίως! Την Τρίτη, 9 Φεβρουαρίου 2016 εορτάστηκε για 13η συνεχή χρονιά και το φετινό σύνθημα ήταν: *«Ανάλαβε δράση για ένα καλύτερο Διαδίκτυο!»*(«Playyourpartforabetterinternet!») (http://www.saferinternet.gr/sid).Στο πλαίσιο του προγράμματος οργανώθηκε τηλεδιάσκεψη μέσω Skype, κατά την οποία οι μαθητές δημιούργησαν κουίζ γνώσεων σε σχέση με το θέμα της ασφαλούς χρήσης του διαδικτύου. Είχε προηγηθεί ενημέρωση και συζήτηση στις ομάδες, τόσο σε κάθε σχολείο, όσο και στο φόρουμ της πλατφόρμας του έργου Twinspace. Οι μαθητές διερεύνησαν τις μορφές του εκφοβισμού στο διαδίκτυο και τις συνέπειές του, αλλά και αναζήτησαν τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου. Έφτιαξαν με το υλικό που συγκέντρωσαν εμπλουτισμένο εννοιολογικό πίνακα με το λογισμικό popplet (http://popplet.com/app/#/2932303), καθώς και ταινίες μικρού μήκους με γραφικά χρησιμοποιώντας το λογισμικό dvolver (http://www.dvolver.com/live/movies-1152894). Επιπλέον, διαδήλωσαν υπέρ της σωστής χρήσης του διαδικτύου με πανό, που, ξεκινώντας από την Πολωνία, ταξίδεψε από χώρα σε χώρα και γέμισε με τασυνθήματα και τις υπογραφές όλων των συμμετεχόντων μαθητών! Έτσι, συνθήματα που επινόησαν και ψήφισαν οι Έλληνες μαθητές και που ταξίδεψαν σε όλα τα υπόλοιπα σχολεία, ήταν οι φράσεις “Η πρόληψη είναι καλύτερη από τη μετάνοια” (Vorbeugenistbesseralsbereuen), “Μείνε συνδεδεμένος, μείνε ασφαλής” (“Bleibdran, bleibsicher”), “Στο σερφάρισμα δεν επιτρέπονται όλα!” (BeimSurfennichtallesDürfen!) - “Μάθε τα δικαιώματά σου και προστάτεψέ τα!” (Rechtekennen, Rechtebeachten), τα οποία παρουσιάστηκαν και σε αφίσα, που δημιούργησαν οι μαθητές με το λογισμικό pizap.

Εικόνα 5: Πανό για τη χρήση ασφαλούς διαδικτύου

Συμπεράσματα

Για την υλοποίηση όλων των παραπάνω δράσεων, οι ομάδες συζήτησαν, ερεύνησαν, μοιράστηκαν τις ιδέες τους και ανέπτυξαν τις δραστηριότητές τους διαδικτυακά, πέρα από σχολικά και κρατικά σύνορα. Κάθε στάδιο του έργου σχεδιαζόταν στο διεθνές φόρουμ, υλοποιούνταν στο πλαίσιο μικρότερων ομάδων και τα αποτελέσματά του προέκυπταν συνεργατικά, αξιολογούνταν και παρουσιάζονταν με ελκυστικό τρόπο μέσω σύγχρονων εργαλείων Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνίας. Τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί γνώρισαν και δοκίμασαν νέα κανάλια ανταλλαγής υλικού και νέα μέσα επικοινωνίας. Στην πλατφόρμα Twinspace (Blog, Chat-room, Forums, Sites) προωθήθηκαν τρόποι διάδρασης των συμμετεχόντων, όπου με αμοιβαίες ανταλλαγές, αποκτούσαν γνώσεις και δεξιότητες και έφεραν από κοινού την ευθύνη, τόσο για τον τρόπο εργασίας, όσο και για τα αποτελέσματα των εργασιών. Όλες σχεδόν οι εργασίες φέρουν την υπογραφή όλων των ομάδων, χωρίς τη συνεισφορά των οποίων δεν θα είχαν ολοκληρωθεί. Αποδείχθηκε, ότι με τη βοήθεια των ΤΠΕ όλη η Ευρώπη μπορεί να χωρέσει μέσα σε μία τάξη και ότι η συνεργασία μεταξύ μαθητών που προέρχονται από διαφορετικές κοινότητες μπορεί να οδηγήσει σε εκπληκτικά αποτελέσματα. Όλοι οι μαθητές έμαθαν, ότι είναι πολλά

περισσότερα αυτά που μας ενώνουν, απ΄ αυτά που μας χωρίζουν και συνειδητοποίησαν, ότι, σεβόμενοι τις παραδόσεις και τον τρόπο σκέψης των άλλων λαών,μπορούμε όλοι μαζί να πάμε μπροστά σε μια ενωμένη Ευρώπη της Ειρήνης.

Αναφορές

Αρτινοπούλου, Β. (2001). *Το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας*. Δίκτυο πρόληψης και αντιμετώπισης των φαινομένων σχολικής βίας και εκφοβισμού, Το φαινόμενο του εκφοβισμού. Ανακτήθηκε στις 18 Ιουνίου 2016, από:http://stop-bullying.sch.gr/sxoliki-via.

Δεδούλη, Μ. (2001). *Βιωματική μάθηση: Δυνατότητες αξιοποίησής της στην ευέλικτη ζώνη*, στην Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών θεμάτων, τεύχος 6, σελ. 145-159. Ανακτήθηκε στις 25 Ιουνίου 2016, από:http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos6/deloudi.PDF

Επιτροπή των ΕΚ (2002). *Έκθεση σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου για την προώθηση της αδελφοποίησης μεταξύ των ευρωπαϊκών σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*, COM (2002)283 (01).

Ζυγογιάννης Ν., *Ήθη και έθιμα, η φυσιογνωμία ενός λαού.* Ανακτήθηκε στις 22 Ιουνίου 2016, από http://users.sch.gr/babaroutsoup/today/ethima/ethima%20k.htm#Ήθη_
Ζωντανό ιστολόγιο, *Οι 8 δεξιότητες- κλειδιά για τη δια βίου μάθηση (07/09/2007)*. Ανακτήθηκε στις 25 Ιουνίου 2016, από: http://istologio.org/?p=170

Ιωάννου Σ., Φερεντίνος Σ. (2007). *Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση: Αλλάζοντας το μαθησιακό περιβάλλον – Διαπιστώσεις και προοπτικές*, Περιοδικό Αστρολάβος, Τεύχος 6, ΕΜΕ, Αθήνα.

Κομνηνού Ι., Τζανακάκης Γ., Φρέντζου Μ. (2011) *eTwinning: μια νέα προοπτική για τα ευρωπαϊκά σχολεία. eTwinning: aNewFramework fortheEuropeanSchools*. Ανακτήθηκεστις 20 Ιουνίου 2016, από:http://users.sch.gr/ikomninou/Paper%2011.pdf

Ματσαγγούρας, Η. (2007). *Στρατηγικές Διδασκαλίας: Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.

Πεππές Α., Λούβρης Α. (2005). *Διαδικτυακές Συνεργασίες - eTwinning και Ευρωπαϊκοί Διαγωνισμοί – EUN*. Ανακτήθηκε στις 23 Ιουνίου 2016, από: http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe932.pdf

Σκούρτου Ε. (2001). *Η αδελφοποίηση των τάξεων*. Ανακτήθηκε στις 23 Ιουνίου 2016, από:
http://www.rhodes.aegean.gr/ptde/personel/skourtou/papers/Glossikos%20Ypologistis.pdf

Σμυρναίου Ζ. (2008): *Εκπαίδευση και Τεχνολογία: Εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, Αθήνα:Εκδόσεις Ηρόδοτος.

Bloom, B. S., Engelhart, M. D.,Furst, E. J., Hill, W. H. & Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. Handbook I: Cognitive domain. NewYork: DavidMcKayCompany.

eTwinning, *Η κοινότητα για τα σχολεία της Ευρώπης*. Ανακτήθηκε στις 24 Ιουνίου 2016, από:https://www.etwinning.net/el/pub/index.htm

eTwinning, *Τι είναι το eTwinning*. Ανακτήθηκε από την πλατφόρμα του eTwinning στις 21 Ιουνίου 2016, από:http://etwinning.gr/etwin/about

Finkenberger M. (2009). *Schulpartnerschaften im Aufwind*. In: Fremdsprache Deutsch, Zeitschrift für die Praxis des Deutschunterrichts, Sonderheft 2009: *Schulen: Partner der Zukunft.* Goethe Institut, Hueber Verlag.

Frey, K. (1986). *Η «Μέθοδος Project»*, (Μάλλιος, Κ.), Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Green, N. & Green, K. (2007). *Kooperatives Lernen im Klassenraum und im Kollegium*. Seelze: Kallmeyer.

Hammoud, A. & Ratzki, A. (2009). *Was ist Kooperatives Lernen?* In: Fremdsprache Deutsch. Zeitschrift für die Praxis des Deutschunterrichts, Heft 41: *Kooperatives Lernen*, Goethe Institut, Hueber Verlag.

Jonassen, D. (2000). *Revisiting Activity Theory as a Framework For Designing Student – Centered Learning Environments*. In: D. Jonassen & S. Land (Eds). *Theoretical foundations of Learning Environments*, LEA.

Kagan, S. (1994).*Cooperative Learning*. San Clemente: Kagan Publishing & Professional Development.

Müller, B.-D. (1986). *Interkulturelle Verstehensstrategien- Vergleich und Empathie*. In: Neuer, G.(Hg.): *Kulturkontraste im DaF-Unterricht*, iudicium, München, 85-96.

Nogutchi M., *World Origami Days*, ανακτήθηκεστις 20 Ιουνίου 2016,από:https://origamiusa.org/wod
saferinternet.gr, *Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου 2016,Ανάλαβε δράση, για ένα καλύτερο Διαδίκτυο!*. Ανακτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2016, από: http://www.saferinternet.gr/sid

Vygotsky, L. (1978). *Interaction between.1earning and development*. From: Mind and. Society (pp. 79–91). Cambridge, MA: Harvard University Press.

Wicke, R. E. (1995). *Kontakte knüpfen*. In: Goethe-Institut, Gesamthochschule Kassel, Deutsches Institut für Fernstudien an der Universität Tübingen (Hrsg.): *Fernstudienprojekt zur Fort- und Weiterbildung im Bereich Germanistik und Deutsch als Fremdsprache*. München: Langenscheidt, 17

Wicke, R. E. & Baumgart, S. (2009). *Schulen: Partner der Zukunft- eine weltweite Initiative*. In: Fremdsprache Deutsch, Zeitschrift für die Praxis des Deutschunterrichts, Sonderheft 2009: *Schulen: Partner der Zukunft*. Goethe Institut, Hueber Verlag.

13. Young eTwinners' zone

(Διδάσκουμε ο ένας τον άλλον – Μαθαίνουμε μαζί)
Γεωργάλας Παναγιώτης [1] Βασιλάκου Δήμητρα[2]
[1] Καθηγητής ΠΕ19 στο 5ο Γ/σιο Ηρακλείου Αττ. [2]Καθηγήτρια ΠΕ06 στο 5ο Γ/σιο Ηρακλείου Αττ.
pgeorgalas@sch.gr, d.p.vasilakou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μία επιτυχημένη πολυεταιρική συνεργασία Ευρωπαϊκών σχολείων, στα πλαίσια ενός προγράμματος eTwinning. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, τα συμμετέχοντα σχολεία ανέπτυξαν μία σειρά από ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες με χρήση πολλών εργαλείων του Web 2.0 και δυνατοτήτων που δίνει η πλατφόρμα Twinspace. Συγκεκριμένα, οργανώθηκαν online συναντήσεις αλληλογνωριμίας τάξεων, live εκπαιδευτικά παιχνίδια, βίντεο-παρουσίαση κάθε σχολείου, διαγωνισμός λογότυπου και μασκότ, δημιουργία κειμένων στα Αγγλικά και μετατροπή τους σε ήχο με απαγγελία από εικονικούς χαρακτήρες, δημιουργία comics και posters στα Αγγλικά μέσω λογισμικών του Web 2.0. Επίσης διοργανώθηκαν ζωντανά μαθήματα ρομποτικής μεταξύ μαθητών διαφορετικών χωρών με τη μέθοδο της αλληλοεπιμόρφωσης και διαχείριση ρομπότ από απόσταση. Τέλος πραγματοποιήθηκε αλληλοδιδασκαλία παραδοσιακών χορών με παρουσίασή τους σε ζωντανές εκδηλώσεις. Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών ήταν συνεχής. Περιλάμβανε webinars αλληλοεπιμόρφωσης, επικοινωνία μέσω Twinspace, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και μιας ειδικής σελίδας στο Facebook.
Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι μαθητές καλλιέργησαν σε μεγάλο βαθμό νέες δεξιότητες σε θέματα πληροφορικής, απέκτησαν θετικότερη στάση σε θέματα συνεργασίας με παιδιά από άλλες χώρες, βελτίωσαν τη συμπεριφορά τους ως προς τη συμμετοχή τους σε ομάδες και αύξησαν τις γνώσεις τους στα Αγγλικά. Αντίστοιχα θετικός ήταν ο αντίκτυπος στους εκπαιδευτικούς και στο σχολείο. Το project έλαβε την εθνική ετικέτα ποιότητας και αναμένει την Ευρωπαϊκή.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *αλληλοδιδασκαλία, ομαδοσυνεργατική μάθηση, Web 2.0, Αγγλικά*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Τα τελευταία χρόνια, γίνεται όλο και περισσότερο φανερό ότι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης πρέπει να έχει ως σκοπό τη δημιουργία σύγχρονων εκπαιδευτικών μονάδων που θα ανταπεξέρχονται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες και τις αυξανόμενες απαιτήσεις για εξοικείωση της νέας γενιάς με τα απαραίτητα εκείνα μέσα που θα μπορέσουν να την εντάξουν δημιουργικά στην Κοινωνία της Πληροφορίας (Κουστουράκης & Παναγιωτακόπουλος, 2008; Σουβαλιώτη, 2008).
Πλέον, η χρήση των Τ.Π.Ε. καταγράφεται καθημερινά στο σχολείο ως μία καινοτόμος και μεταρρυθμιστική προσέγγιση μέσα από τη διάσταση «κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας», αφενός επίλυσης πληθώρας εκπαιδευτικών προβλημάτων και αφετέρου απάντησης στο ερώτημα της ποιότητας στην εκπαίδευση (Χατζηνικολάου & Βασιλόπουλος, 2010).
Στον τομέα των ξένων γλωσσών, οι εκπαιδευτικοί τόσο αυτόνομα όσο και σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς άλλων κλάδων, μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη σύγχρονη τεχνολογία με εποικοδομητικό τρόπο, δεδομένου ότι καλούνται μέσα από τη διδασκαλία της γλώσσας να μυήσουν το μαθητή στην κουλτούρα αυτού που τη

μιλά και να τον εισάγουν σε μια διαδικασία κατανόησης του διαφορετικού (Παϊζάνου & Γαβριηλίδου, 2003). Η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς ξένων γλωσσών να εντάξουν τις νέες τεχνολογίες στη διδασκαλία του μαθήματος και να επιτύχουν τον συνδυασμό μάθησης και διασκέδασης (Γιαννακοπούλου, 2005). Ειδικότερα, η συνεργασία μεταξύ καθηγητών πληροφορικής και καθηγητών ξένων γλωσσών στην ανάπτυξη κοινών σχεδίων μπορεί να αποβεί πολύ εποικοδομητική, καθώς γίνεται διαθέσιμος ο εξοπλισμούς του σχολικού εργαστηρίου πληροφορικής ενώ οι μαθητές ωφελούνται και στα δύο διδακτικά αντικείμενα.
Με βάση αυτά τα δεδομένα και λαμβάνοντας υπόψη ότι η χρήση εκπαιδευτικών τεχνολογικών εργαλείων γίνεται συνεχώς ευκολότερη, διαπιστώνουμε ότι είναι δυνατό να δημιουργηθούν νέοι τρόποι επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών. Σημαντική προς την κατεύθυνση διαμόρφωσης ενός κλίματος αλλαγής και αυξημένου βαθμού αυτονομίας των μαθητών είναι η αξιοποίηση της πληθώρας των δυνατοτήτων που προσφέρει το Διαδίκτυο. Ειδικότερα, με τη χρήση των νέων εργαλείων του WEB 2.0, οι συμμετέχοντες μαθητές στην εκπαιδευτική διαδικασία παρακινούνται να δραστηριοποιηθούν ενεργά, να αλληλοεπιδράσουν, να γίνουν οι ίδιοι συνδημιουργοί του εκπαιδευτικού υλικού και να έρθουν πιο κοντά στους εκπαιδευτικούς. Παράλληλα, η πληροφορία μπορεί να προσαρμοστεί στις ιδιαίτερες ανάγκες του κάθε εκπαιδευόμενου (An&Williams, 2010). Με την πάροδο του χρόνου, αυξάνεται η ευχρηστία των εργαλείων του Web 2.0. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να γίνονται προσιτά σε όλο και μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και σε όλο και μικρότερες ηλικίες.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ETWINNING

Τα τελευταία χρόνια το ευρωπαϊκό πρόγραμμα eTwinning έχει δώσει τη δυνατότητα σε έναν μεγάλο αριθμό σχολείων και εκπαιδευτικών να συνεργαστούν και να αναπτύξουν κοινά σχέδια. Οι λόγοι για τους οποίους αυτό το πρόγραμμα έχει γίνει δημοφιλές είναι η ευκολία εγγραφής και αναζήτησης εταίρων, η αίσθηση της κοινότητας, η εύχρηστη και ασφαλής πλατφόρμα ανάπτυξης συνεργατικών σχεδίων, το κίνητρο της αναγνώρισης με τη λήψη εθνικής και ευρωπαϊκής ετικέτας ποιότητας, η υποστήριξη από τις εθνικές υπηρεσίες, η έλλειψη γραφειοκρατίας, η χαρά της γνωριμίας μαθητών με αντίστοιχης ηλικίας μαθητές από διαφορετικές χώρες και ο συνδυασμός πολλαπλών διδακτικών μεθόδων στην τάξη (etwinning.net, 2016).
Το πρόγραμμα eTwinning ενσωματώνει μία εύχρηστη πλατφόρμα Wiki (Twinspace). Μία πολύ σημαντική δυνατότητα που προσφέρει είναι η κατασκευή συνεργατικών σελίδων. Κάθε μέλος ενός Twinspace, έχει τη δυνατότητα να επεξεργαστεί μία σελίδα, ενώ όλες οι αλλαγές που καταγράφονται σ' αυτήν γίνονται ορατές απ' όλους. Ποικίλες έρευνες επισημαίνουν ότι διάφορες δραστηριότητες παρουσίασης και αξιολόγησης μπορούν να επιταχυνθούν μέσω της χρήσης Wikis (Kussmaul, 2011). Η εμπειρία στην Ελλάδα δείχνει ότι με τον κατάλληλο εκπαιδευτικό σχεδιασμό, τα εκπαιδευτικά Wikis, καθώς και τα άλλα εργαλεία αυτής της κατηγορίας, όπως τα ιστολόγια, μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά από τους μαθητές ως εργαλεία διερεύνησης, αλληλεπίδρασης και κοινωνικής δόμησης της γνώσης (Αγγέλαινα & Τζιμογιάννης, 2012).

ΑΛΛΗΛΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Σε ένα πολυεταιρικό διακρατικό σχέδιο όπως το eTwinning, η ευκολία και η ταχύτητα που παρέχει το διαδίκτυο στις μέρες μας, κάνει εφικτή τη ζωντανή αλληλοδιδασκαλία μεταξύ μαθητών οι οποίοι βρίσκονται σε μεγάλες αποστάσεις. Με

αυτόν τον τρόπο οι μαθητές γίνονται οι ίδιοι δάσκαλοι, και ανεβαίνουν στην κορυφή της πυραμίδας μάθησης. Αφομοιώνουν σε μεγαλύτερο βαθμό τα αντικείμενα που οι ίδιοι διδάσκουν, ενώ παράλληλα διδάσκοντας παιδιά άλλων χωρών εξασκούνται στη γλώσσα επικοινωνίας. Με το να γίνουν δάσκαλοι, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν πρωτοβουλίες, να δουλέψουν ομαδικά τόσο με τους συμμαθητές-συμπαρουσιαστές τους, όσο και με τους μαθητές που βρίσκονται στην άλλη μεριά και να αποκτήσουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση (Wikipedia, 2016). Με κατάλληλα σχεδιασμένα σενάρια που κάνουν αποτελεσματική χρήση των τεχνολογιών ζωντανής επικοινωνίας μέσω διαδικτύου (π.χ. Skype), μειώνεται ο επιπλέον χρόνος που χρειάζεται για την οργάνωση και εκτέλεση ενός σχεδίου αλληλοδιδασκαλίας.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2015-2016 το 5ο Γυμνάσιο Ηρακλείου Αττικής συμμετείχε σε μια πολυεταιρική σύμπραξη eTwinning με τίτλο «Young eTwinners' zone – Teaching Each other Learning Together». Από τη μεριά του σχολείου μας, στην οργάνωση του σχεδίου συμμετείχαν οι εκπαιδευτικοί της Πληροφορικής και των Αγγλικών. Η κεντρική ιδέα ήταν οι μαθητές από όλα τα συμμετέχοντα σχολεία να γνωριστούν, να δημιουργήσουν, να υλοποιήσουν κοινές δραστηριότητες με χρήση εργαλείων του WEB 2.0 που αφορούν τα μαθήματα της Πληροφορικής και των Αγγλικών και στη συνέχεια να τους δοθεί η δυνατότητα να γίνουν οι ίδιοι δάσκαλοι και παρουσιαστές σε διάφορα αντικείμενα. Στο πρόγραμμα πήραν μέρος τα σχολεία:

- Silifke Toki Ortaokulu, Τουρκία
- 5ο Γυμνάσιο Ηρακλείου Αττικής, Ελλάδα
- Pendik Turk Telekom Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, Τουρκία
- Szkola Podstawowa Nr 114 im. Jedrzeja Cierniaka w Warszawie, Πολωνία
- Radviliskio Vinco Kudirkos pagrindine mokykla, Λιθουανία
- Roncalli Mavo, Rotterdam Ολλανδία

Στα πλαίσια του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν ποικίλες δραστηριότητες: Στα πρώτα στάδια οργανώθηκαν online συναντήσεις τάξεων μέσω SKYPE και της νέας πλατφόρμας επικοινωνίας Twinspace Live. Κατά τη διάρκεια αυτών των συναντήσεων, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να γνωριστούν, να παρουσιάσουν το σχολείο τους, να συζητήσουν, να δείξουν τις εργασίες τους ζωντανά, να τραγουδήσουν και να ανταλλάξουν γνώσεις, γνώμες και απόψεις.

Κατά τη διάρκεια αρκετών από αυτές τις εκδηλώσεις οι μαθητές έπαιξαν ζωντανά εκπαιδευτικά παιχνίδια μέσω της πλατφόρμας Kahoot. Μέσω αυτής, οι εκπαιδευτικοί δημιούργησαν κουίζ γνώσεων στα Αγγλικά, τα οποία καλούνταν να απαντήσουν οι μαθητές όλων των χωρών σε κοινή συνεδρία. Η πλατφόρμα αυτή θεωρείται ότι έχει πολλά θετικά χαρακτηριστικά καθώς ευνοεί τις γρήγορες απαντήσεις, ενισχύει τα οπτικά ερεθίσματα και απαιτεί τη συνεχή ενεργητικότητα και συμμετοχή από τη μεριά των μαθητών (Technology in the classroom, 2016). Μέσω των online κουίζ, οι μαθητές όλων των χωρών είχαν τη δυνατότητα να ελέγξουν τις γνώσεις τους σε διάφορες κατηγορίες θεμάτων. Η δραστηριότητα αυτή κινητοποίησε θετικά τους μαθητές καθώς στο τέλος ανακηρυσσόταν ο νικητής από ένα από τα συμμετέχοντα σχολεία με βάση τον καλύτερο χρόνο και τον αριθμό των σωστών απαντήσεων. Η πρωτοτυπία αυτής της δραστηριότητας ήταν ότι οι μαθητές συναγωνίζονταν σε πραγματικό χρόνο, τόσο με συμμαθητές τους όσο και με παιδιά άλλων χωρών.

Στη συνέχεια, ομάδες μαθητών κάθε συμμετέχοντος σχολείου δημιούργησαν βίντεο-παρουσίαση του σχολείου τους και την ανέβασαν στο Twinspace. Για την επεξεργασία των βίντεο και την παρουσίαση χρησιμοποιήθηκαν εργαλεία όπως το Movie Maker. Μέσω αυτής της δραστηριότητας οι μαθητές κάθε σχολείου είχαν τη δυνατότητα να μάθουν περισσότερα τόσο για το σχολείο τους, αναζητώντας φωτογραφίες και υλικό, όσο και για τα συνεργαζόμενα σχολεία και το ευρύτερο περιβάλλον που βρίσκονται. Παράλληλα, τους δόθηκε η ευκαιρία να εργαστούν ομαδικά παράγοντας ένα πρωτότυπο προϊόν με τη βοήθεια σύγχρονου λογισμικού. Αφού ολοκληρώθηκαν οι επιμέρους παρουσιάσεις των σχολείων, δημιουργήθηκε και ένα κοινό βίντεο παρουσίασης των σχολείων που συμμετείχαν στο project, με τη βοήθεια του λογισμικού TripWOW της TripAdvisor.

Ακολούθως, για να ενδυναμωθεί ο δεσμός μεταξύ των συμμετεχόντων σχολείων, ζητήθηκε από μαθητές που γνώριζαν κάποιες γλώσσες των εταιρικών σχολείων να περιγράψουν το σχολείο τους στις γλώσσες αυτές. Συγκεκριμένα, στο δικό μας σχολείο, δημιουργήθηκαν ηχητικά αποσπάσματα στα Πολωνικά και στα Τουρκικά από μαθητές που είχαν γνώση των συγκεκριμένων γλωσσών. Αντίστοιχες δραστηριότητες πραγματοποιήθηκαν και στα άλλα σχολεία από παιδιά που γνώριζαν κάποιες από τις γλώσσες των εταίρων.

Για να τονωθεί το ενδιαφέρον των μαθητών για το έργο Young eTwinners' zone, διοργανώθηκε ένας διαγωνισμός, σκοπός του οποίου ήταν να αναδειχτεί ένα λογότυπο και μία μασκότ για το πρόγραμμα. Σε αυτόν το διαγωνισμό συμμετείχαν μαθητές από όλα τα σχολεία με πρωτότυπα έργα και δημιουργίες. Τα έργα τους μετατράπηκαν σε ψηφιακή μορφή και ανέβηκαν σε ειδικό χώρο στο Twinspace. Στο τέλος έγινε ψηφοφορία για την ανάδειξη των καλύτερων. Για να διασφαλιστεί το αδιάβλητο της ψηφοφορίας, οι μαθητές κάθε σχολείου μπορούσαν να ψηφίσουν μόνο έργα παιδιών άλλου σχολείου και όχι του δικού τους, μέσω της πλατφόρμας Google Drive. Σε αυτόν τον άτυπο διαγωνισμό, συμμετείχαν παιδιά από όλα τα συμμετέχοντα σχολεία. Από την ψηφοφορία, ως καλύτερο λογότυπο όσο και καλύτερη μασκότ αναδείχτηκαν έργα σχεδιασμένα από μαθητές του σχολείου μας.

Η επόμενη δραστηριότητα αποσκοπούσε στην καλύτερη αλληλογνωριμία μεταξύ των παιδιών και στην απόκτηση νέων γλωσσικών και τεχνολογικών δεξιοτήτων. Για τον λόγο αυτό, οι μαθητές κάθε σχολείου έγραψαν μία σύντομη περιγραφή του εαυτού τους στα Αγγλικά. Στη συνέχεια χρησιμοποίησαν το λογισμικό VOKI για να μετατρέψουν τα κείμενά τους σε ήχο. Το VOKI θεωρείται ότι ανήκει στα δέκα καλύτερα εκπαιδευτικά εργαλεία του Web 2.0 (Riedel, 2009). Σε αυτήν την πλατφόρμα, ένας εικονικός χαρακτήρας (avatar) απαγγέλει το ηχητικό απόσπασμα που προκύπτει είτε από ηχογράφηση είτε από απευθείας μετατροπή ενός κειμένου σε ομιλία. Οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε δεκάδες χαρακτήρες (ανδρικούς, γυναικείους, φανταστικούς κλπ.), προφορές (Αγγλική, Αμερικάνικη, Σκωτσέζικη κλπ.) και σκηνικά. Οι μαθητές όλων των σχολείων αφού μετέτρεψαν τα κείμενά τους σε ηχητικά αποσπάσματα, τα συγκέντρωσαν και τα ανέβασαν σε ειδική σελίδα στο Twinspace.

Λίγο πριν τις διακοπές των Χριστουγέννων οργανώθηκε ανταλλαγή καρτών μεταξύ των μαθητών όλων των σχολείων. Τα παιδιά κάθε σχολείου σχεδίασαν χριστουγεννιάτικες κάρτες και τις απέστειλαν σε παιδιά των άλλων σχολείων. Μέσω

αυτής της δραστηριότητας, οι μαθητές ήρθαν συναισθηματικά πιο κοντά με τους συμμαθητές τους των άλλων χωρών.

Τα τελευταία χρόνια, έχει αρχίσει να γίνεται πιλοτικά η εισαγωγή της εκπαιδευτικής ρομποτικής στα σχολεία. Πρόσφατες έρευνες (Alimisis, 2013) δείχνουν ότι μέσω της ρομποτικής οι μαθητές βελτιώνουν τις επικοινωνιακές και συνεργατικές τους δεξιότητες, αναπτύσσουν τη δημιουργική τους σκέψη και την ικανότητά τους να λύνουν προβλήματα. Με αφορμή τον δανεισμό ενός ρομπότ Lego Mindstorms EV3 από την υπηρεσία eTwinning του Υπουργείου Παιδείας, οργανώθηκε μία πρωτότυπη κοινή διδασκαλία ως μέρος του project. Οι μαθητές του σχολείου μας δίδαξαν τους μαθητές των άλλων σχολείων σε online συνεδρίες, πώς να προγραμματίζουν ένα ρομπότ. Οι μαθητές των άλλων χωρών είχαν τη δυνατότητα να προγραμματίζουν, να βλέπουν και να κινούν από απόσταση το ρομπότ του σχολείου μας σε πραγματικό χρόνο με βάση τις οδηγίες που τους έδιναν οι μαθητές μας. Η απομακρυσμένη διαχείριση του ρομπότ έγινε τεχνικά εφικτή με το λογισμικό TeamViewer. Στους μαθητές των άλλων χωρών δόθηκε ο πλήρης έλεγχος ενός υπολογιστή του σχολείου μας στον οποίο ήταν εγκατεστημένο το λογισμικό ρομποτικής της Lego. Έτσι μπορούσαν να δημιουργήσουν από απόσταση ένα πρόγραμμα ρομποτικής σε πραγματικό χρόνο. Μέσω του υπολογιστή που έλεγχαν, έδιναν εντολές, οι οποίες μεταφέρονταν στο ρομπότ μέσω Bluetooth και στη συνέχεια εκτελούνταν αυτόματα. Παράλληλα, με τη βοήθεια του προγράμματος Skype ή του Twinspace Live, μπορούσαν να βλέπουν ζωντανά το ρομπότ να ακολουθεί τις εντολές τους. Στα κοινά μαθήματα ρομποτικής, αναπτύχθηκαν από τους μαθητές προγράμματα με τα οποία το ρομπότ ήταν ικανό να πραγματοποιεί σύνθετες κινήσεις στο έδαφος και να αποφεύγει εμπόδια, χρησιμοποιώντας τους κατάλληλους αισθητήρες. Στη συνέχεια ζητήθηκε από τους μαθητές των άλλων χωρών να κάνουν δικές τους παραλλαγές των προγραμμάτων και να τις δοκιμάσουν στο ρομπότ. Η δραστηριότητα αυτή ενθουσίασε τους μαθητές όλων των χωρών που συμμετείχαν, γιατί παρόλο που βρίσκονταν σε διαφορετικά μέρη του κόσμου τους έδινε την εντύπωση πως δούλευαν εικονικά στην ίδια αίθουσα με τους μαθητές του σχολείου μας.

Μία πολύ σημαντική δραστηριότητα στον τομέα των ξένων γλωσσών έχει αποδειχτεί ότι είναι η δημιουργία μικρών ψηφιακών ιστοριών ως posters ή cartoons από τους μαθητές. Θεωρείται ότι παρέχουν ένα ισχυρό κίνητρο τόσο στον προφορικό όσο και στον γραπτό λόγο (Reinders, 2010). Παράλληλα ενισχύουν τη συνεργατική μάθηση, ιδιαίτερα σε μικρές ηλικίες (Milton & Garbi, 2000). Τα τελευταία χρόνια, έχουν αναπτυχθεί online εφαρμογές, που επιτρέπουν τη δημιουργία cartoons και posters, ακόμα και από άτομα μικρής ηλικίας. Τα έργα είναι ορατά και από άλλους χρήστες οι οποίοι μπορούν να τα αξιολογήσουν. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να αποθηκεύσουν τα έργα τους, να τα εκτυπώσουν, να τα επεξεργαστούν ή να τα ενσωματώσουν σε άλλες ιστοσελίδες. Σε αυτά τα περιβάλλοντα οι μαθητές μπορούν να εργαστούν είτε ατομικά είτε ομαδικά. Σύμφωνα με μελέτες (Kingsley & Brinkerhoff, 2011) για την παιδαγωγική χρησιμότητα των εργαλείων σχεδίασης του Web 2.0, έχει καταδειχτεί ότι αναπτύσσουν σημαντικά τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών ενώ παράλληλα αυξάνουν την κριτική σκέψη και το επίπεδο κατανόησης της παρεχόμενης γνώσης.

Με αφορμή τα κοινά μαθήματα ρομποτικής και την προχωρημένη τεχνολογία που χρησιμοποιήθηκε, οι μαθητές κάθε σχολείου κλήθηκαν να δημιουργήσουν comics με θέμα «Πώς φαντάζομαι το σχολείο του μέλλοντος». Αυτό έγινε με χρήση του online

λογισμικού TOONDOO. Τα comics όλων των σχολείων συγκεντρώθηκαν και ανέβηκαν σε ειδική σελίδα στο Twinspace. Εκεί οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να δουν και να σχολιάσουν τις εργασίες των παιδιών άλλων σχολείων, παρατηρώντας και τις πολιτιστικές ομοιότητες και διαφορές, τις αντιλήψεις και τις προσεγγίσεις του θέματος σε κάθε χώρα.

Από έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί (Rovegno & Gregg, 2007), έχει αποδειχθεί ότι ο χορός δύναται με τη χρήση της τεχνολογίας να ενσωματωθεί σε μία ολιστική προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Για τον λόγο αυτό, οργανώθηκε ως τελευταία δραστηριότητα του project, μία πρωτότυπη δραστηριότητα, με σκοπό την περαιτέρω σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των συμμετεχόντων σχολείων. Αυτή, περιλάμβανε online αλληλοδιδασκαλία παραδοσιακών τραγουδιών και χορών ανάμεσα στους μαθητές διαφορετικών χωρών με τη μορφή ζωντανού πάρτι. Οι μαθητές της μίας μεριάς δίδασκαν σε ζωντανές εκδηλώσεις μέσω Skype/Twinspace Live τους μαθητές της άλλης μεριάς το ρεφραίν ενός τραγουδιού και έναν παραδοσιακό χορό της χώρας τους. Οι μαθητές της άλλης πλευράς προσπαθούσαν να μάθουν τα λόγια του τραγουδιού και να χορέψουν τον αντίστοιχο χορό. Στο τέλος της εκδήλωσης τα δύο σχολεία καλούνταν να χορέψουν παράλληλα τον ίδιο χορό. Σε δεύτερο χρόνο γινόταν παρουσίαση των χορών στα σχολεία. Η επικοινωνιακή αυτή δραστηριότητα είχε πολύ θετικό αντίκτυπο στους μαθητές καθώς γνώρισαν με άμεσο τρόπο την κουλτούρα, τη γλώσσα και τις παραδόσεις των άλλων λαών, τους έδινε τη δυνατότητα την ίδια στιγμή να διδάσκουν και να μαθαίνουν, ενώ παράλληλα κατάφερε να συνδυάσει αρμονικά τη μάθηση με τη διασκέδαση.

Η επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών ήταν πολύ τακτική. Γινόταν συνήθως με ανταλλαγή email ή με ζωντανή συνομιλία μέσω SKYPE. Για να ενισχυθεί το αίσθημα της κοινότητας, δημιουργήθηκε μία ομάδα για το project στο Facebook: https://www.facebook.com/groups/1654853924761671/

Η σελίδα αυτή ήταν πολύ ενεργή κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Μέσω αυτής και λόγω της αμεσότητας που παρέχουν τα κοινωνικά δίκτυα, κάθε εκπαιδευτικός πρότεινε νέες δραστηριότητες, έκανε ανακοινώσεις για την πρόοδο των εργασιών στο σχολείο του, αξιολογούσε τις προτάσεις των άλλων και ζητούσε ή παρείχε βοήθεια σε άλλους εκπαιδευτικούς που αντιμετώπιζαν κάποιο πρόβλημα. Οι παρεμβάσεις που αφορούσαν το project, καταγράφονταν παράλληλα στο φόρουμ του Twinspace.

Επειδή ο όγκος των νέων λογισμικών που χρησιμοποιήθηκαν στο πρόγραμμα ήταν μεγάλος και ορισμένα από αυτά παρουσίαζαν δυσκολίες στη χρήση τους, οργανώνονταν σε τακτά χρονικά Webinars επιμόρφωσης εκπαιδευτικών. Εκεί, όποιος εκπαιδευτικός που είχε μεγαλύτερη εμπειρία από τους άλλους, παρουσίαζε και εξηγούσε το λογισμικό που θα χρησιμοποιούταν στους συναδέλφους των άλλων χωρών. Για την υλοποίηση των Webinars χρησιμοποιήθηκε το GOOGLE+, το οποίο δίνει τη δυνατότητα ταυτόχρονης επικοινωνίας με εικόνα και ήχο σε όλους τους συμμετέχοντες.

Με το τέλος της σχολικής χρονιάς, ως τελικό προϊόν, δημιουργήθηκαν ηλεκτρονικά βιβλία (eBooks), με τα πεπραγμένα του έργου, απόψεις μαθητών και εκπαιδευτικών για τη σχολική συνεργασία, καθώς και τα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων αξιολόγησης.

Η συμμετοχή των μαθητών ήταν συνεχής και ενεργή σε όλα τα στάδια της εκτέλεσης του έργου. Χρησιμοποιούσαν πολύ συχνά τις δυνατότητες του Twinspace, τόσο στο σχολείο όσο και από το σπίτι, με κωδικούς που τους δόθηκαν. Συμμετείχαν στις συζητήσεις και σχολίαζαν εποικοδομητικά τα έργα μαθητών άλλων σχολείων. Εκεί ανέβαζαν τις εργασίες τους σε ειδικά διαμορφωμένες σελίδες. Η σελίδα του έργου βρίσκεται στη διεύθυνση:
https://live.etwinning.net/projects/project/117015

Για να είναι αμεσότερη η ενδοσχολική ενημέρωση για το πρόγραμμα, δημιουργήθηκε σε κάθε σχολείο μία ειδική γωνιά για το eTwinning. Εκεί αναρτιούνταν σε εκτυπωμένη μορφή, έργα μαθητών που συμμετείχαν στο eTwinning, κάρτες, νέα από το πρόγραμμα κλπ. Τα συμμετέχοντα σχολεία παρουσίασαν επίσης την πρόοδο του έργου και τις δημιουργίες των μαθητών στις αντίστοιχες σχολικές ιστοσελίδες. Για το 5ο Γυμνάσιο Ηρακλείου Αττικής, τα αποτελέσματα του έργου φαίνονται στη διεύθυνση:
http://5gym-n-irakl.att.sch.gr/etwinning2015_2016.html

Για τη συμμετοχή του στο πρόγραμμα eTwinning που ολοκληρώθηκε με επιτυχία, το σχολείο μας έλαβε την εθνική ετικέτα ποιότητας ενώ είναι σε αναμονή (Αύγουστος 2016) για την ευρωπαϊκή ετικέτα ποιότητας. Η επιτυχία του project φαίνεται από το γεγονός ότι και όλα τα άλλα συνεργαζόμενα σχολεία έλαβαν τις αντίστοιχες εθνικές ετικέτες ποιότητας.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Τα πρώτα στάδια περιλάμβαναν καταιγισμό ιδεών, την παρουσίαση του θέματος και τη δημιουργία γλωσσικών δραστηριοτήτων στα Αγγλικά όπως κόμικς, αφίσες, βίντεο και κείμενα τα οποία οι μαθητές μετέτρεψαν σε podcasts. Κάποιες από αυτές τις δραστηριότητες πραγματοποιήθηκαν στη σχολική τάξη, ενώ όπου ήταν απαραίτητη η χρήση υπολογιστών η υλοποίηση έγινε στην αίθουσα πληροφορικής. Τέλος, για ορισμένες μουσικοκινητικές δραστηριότητες που απαιτούσαν επιπλέον χώρο χρησιμοποιήθηκε η αίθουσα τελετών του σχολείου.

Οι επιμέρους διδακτικές στρατηγικές περιλάμβαναν ομαδοσυνεργατική μάθηση και καθοδηγούμενη ανακάλυψη. Οι περισσότερες δραστηριότητες είχαν τέτοια δομή ώστε οι μαθητές να γίνονται οι ίδιοι δημιουργοί και δάσκαλοι εξηγώντας και καθοδηγώντας συμμαθητές τους από άλλες χώρες σε online συνεδρίες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να συγκρατούν το μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό των γνώσεων που είχαν λάβει στα επιμέρους σχολικά μαθήματα σύμφωνα με την πυραμίδα μάθησης του Bloom. Εξάλλου αυξανόταν το ενδιαφέρον των μαθητών-δεκτών καθώς οι οδηγοί τους ήταν παιδιά της ίδιας ηλικίας από άλλη χώρα. Οι μαθητές της άλλης πλευράς δεν παρακολουθούσαν απλώς αλλά συμμετείχαν ενεργά στα δρώμενα.

Οι μαθητές εργάστηκαν τόσο σε ζευγάρια όσο και σε ευρύτερες ομάδες. Τα μέλη των ομάδων συγκροτούνταν άλλοτε από την ίδια χώρα και άλλοτε από διαφορετικές χώρες. Η οργάνωση αυτή ευνοεί την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών οι οποίοι κατά τη διάρκεια του σχεδίου αντιμετώπισαν τις δραστηριότητες ως ένα κοινό project, με ανταλλαγή ιδεών και απόψεων, ως μια κοινή προσπάθεια και όχι ως ατομικές δράσεις. Έμαθαν να συνεργάζονται με άλλα παιδιά, που είχαν διαφορετική γλώσσα και κουλτούρα, να δίνουν και να παίρνουν βοήθεια και να είναι ανοιχτοί σε νέες ιδέες. Έτσι το μάθημα έγινε πιο ζωντανό και επικοινωνιακό.

Μέσω της συνεχούς αλληλεπίδρασης και σύγκρισης των έργων τους με αντίστοιχα παιδιών άλλων χωρών, έμαθαν πώς προσεγγίζουν τα συγκεκριμένα θέματα παιδιά με διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο. Έγινε με αυτόν τον τρόπο, διάχυση γνώσεων, απόψεων και πολιτισμών. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών ήταν καθοδηγητικός, συντονιστικός και εμψυχωτικός. Με το πρόγραμμα αυτό μας δόθηκε η δυνατότητα να εξερευνήσουμε τόσο τις ρίζες μας, όσο και το κοινό μας μέλλον, συνδυάζοντας αρμονικά τη μάθηση με τη διασκέδαση.

Οι επιμέρους δεξιότητες που ανέπτυξαν οι μαθητές ήταν να:

- Χειρίζονται αποτελεσματικά λογισμικά δημιουργίας ψηφιακού υλικού.
- Συμμετέχουν ενεργά σε online ομάδες τόσο μεταξύ τους, όσο και με παιδιά άλλων χωρών.
- Εξασκηθούν στα Αγγλικά μέσω της επικοινωνίας.
- Έχουν ορθή συμπεριφορά κατά τη συμμετοχή τους σε ευρύτερες ομάδες
- Είναι σε θέση να παρουσιάσουν σε μορφή διδασκαλίας στα Αγγλικά ένα θέμα σε παιδιά μιας άλλης χώρας.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Στο μάθημα της Πληροφορικής, τα βασικά θέματα που καλύφθηκαν ήταν:

- Δημιουργία κόμικς, αφισών, podcasts και βίντεο με τη βοήθεια υπολογιστή (Διδακτική ενότητα: Πολυμέσα)
- Επικοινωνία μέσω Skype και Twinspace Live (Διδακτική ενότητα: Δίκτυα)
- Δημιουργία συνεργατικών κειμένων και χρήση εκπαιδευτικών δυνατοτήτων του Web 2.0 (Διδακτική ενότητα: Διαδίκτυο)
- Δημιουργία προγραμμάτων ρομποτικής (Διδακτική ενότητα: Προγραμματισμός)
- Δημιουργία παρουσιάσεων (Διδακτική ενότητα: επεξεργασία κειμένου)
- Τηλεργασία μέσω TeamViewer (Διδακτική ενότητα: Τηλεπικοινωνίες, Τηλεματική)

Αντίστοιχα στο μάθημα των Αγγλικών:

- Δραματοποίηση και μίμηση ρόλων/ Συζητήσεις και debates (Παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου)
- Διάλογοι με διάφορους επικοινωνιακούς στόχους, όπως για να δώσει οδηγίες, κατευθύνσεις στον χειρισμό του ρομπότ ή για να περιγράψει πως θα είναι η ζωή ή η εκπαίδευση στο μέλλον (Λεκτικές Πράξεις)
- Μέσω της συνεχούς online επικοινωνίας στα Αγγλικά εξασκήθηκαν στον προφορικό λόγο, έμαθαν ειδικό λεξιλόγιο σε θέματα ρομποτικής, χορών, εθίμων κλπ.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Μετά το πέρας του έργου, δόθηκαν ερωτηματολόγια στα Αγγλικά μέσω της πλατφόρμας Google Drive στους συμμετέχοντες μαθητές και εκπαιδευτικούς με τα οποία αξιολόγησαν το έργο. Στα ερωτηματολόγια απάντησαν μαθητές ηλικίας 11-16 ετών και εκπαιδευτικοί από όλες τις συμμετέχουσες χώρες. Στους πίνακες 1, 2, 3 φαίνονται τα ερωτήματα που τέθηκαν στους μαθητές. Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται τα ερωτήματα που τέθηκαν στους εκπαιδευτικούς.

Ερώτημα	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Έχω υπολογιστή / Tablet / Έξυπνο τηλέφωνο	98%	0%
Έχω σύνδεση στο διαδίκτυο στο σπίτι	98%	0%
Έχω μετάσχει σε πρόγραμμα eTwinning παλαιότερα;	32%	68%

Πίνακας 1: Γενικές πληροφορίες για τους μαθητές. Σύνολο απαντήσεων: 103

Από τις απαντήσεις του πίνακα 1 παρατηρούμε σχεδόν όλοι οι μαθητές των σχολείων που συμμετείχαν στο project, διαθέτουν πλέον τις τεχνολογικές δυνατότητες για να υλοποιήσουν μέρος των δραστηριοτήτων στο σπίτι. Ανάλογα με το σχολείο, ορισμένοι μαθητές είχαν παλαιότερη εμπειρία συμμετοχής σε προγράμματα eTwinning.

Ερώτημα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ μερικά	Διαφωνώ μερικά	Διαφωνώ απόλυτα
Εργάστηκα καλά με μαθητές άλλων χωρών	72%	17%	7%	4%
Βελτίωσα τις ικανότητές μου στα Αγγλικά	76%	13%	7%	4%
Γνώρισα νέους πολιτισμούς και συνήθειες	68%	17%	8%	7%
Το έργο eTwinning ήταν διασκεδαστικό και δημιουργικό	80%	13%	4%	3%
Είχα την ευκαιρία να γνωρίσω μαθητές από άλλα μέρη της Ευρώπης	72%	17%	7%	4%
Η συμμετοχή μου στο Twinspace με σχόλια ήταν ένας καλός τρόπος να επικοινωνήσω και να μοιραστώ πληροφορίες	64%	25%	7%	4%
Πιστεύω ότι το έργο eTwinning πήγε καλά	85%	13%	2%	0%
Έμαθα πολλά νέα εργαλεία του WEB 2.0	54%	36%	8%	2%

Πίνακας 2: Η αξιολόγηση του προγράμματος από τους μαθητές. Σύνολο απαντήσεων: 103

Από τον πίνακα 2 βγάζουμε το συμπέρασμα ότι το eTwinning αποτέλεσε για τους μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα μία πολύ ευχάριστη, δημιουργική και διασκεδαστική εμπειρία. Με τις κοινές δραστηριότητες αύξησαν σημαντικά τις γνώσεις τους σε γλωσσικά, πολιτιστικά και τεχνολογικά θέματα. Επίσης τους δόθηκε η ευκαιρία να έρθουν σε επαφή και να συνεργαστούν με μαθητές, αντίστοιχης ηλικίας από άλλα μέρη της Ευρώπης.

Ερώτημα	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Θέλω να συμμετάσχω σε πρόγραμμα eTwinning στο μέλλον	96%	4%

Πίνακας 3: Συμμετοχή σε προγράμματα στο μέλλον. Σύνολο απαντήσεων: 103

Όπως φαίνεται από τις απαντήσεις του πίνακα 3, σχεδόν στο σύνολό τους οι μαθητές δήλωσαν ότι θα επιθυμούσαν να ξαναπάρουν μέρος σε κάποιο πρόγραμμα eTwinning στο μέλλον.

Ερώτημα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ μερικά	Διαφωνώ μερικά	Διαφωνώ απόλυτα
Το έργο eTwinning έδωσε κίνητρο στους μαθητές	100%	0%	0%	0%
Το έργο βοήθησε τους μαθητές να αυξήσουν την κατανόησή τους για την Ευρώπη και τους άλλους ευρωπαϊκούς λαούς	75%	25%	0%	0%
Το έργο με βοήθησε να εντάξω περισσότερο την τεχνολογία στη διδασκαλία μου	100%	0%	0%	0%
Το έργο βοήθησε τους μαθητές και στη μητρική τους γλώσσα	12%	88%	0%	0%
Το έργο αύξησε τις πληροφορικές δεξιότητες των μαθητών	100%	0%	0%	0%
Το έργο βοήθησε τους μαθητές να εργαστούν ομαδικά	100%	0%	0%	0%
Το έργο αύξησε τις δικές μου πληροφορικές δεξιότητες	75%	25%	0%	0%
Το έργο με βοήθησε να χρησιμοποιήσω καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας	100%	0%	0%	0%
Το έργο με βοήθησε να συνεργαστώ σε υψηλότερο επίπεδο με τους μαθητές μου	75%	25%	0%	0%
Το eTwinning άλλαξε την οπτική μου για τα ευρωπαϊκά προγράμματα	100%	0%	0%	0%
Το έργο βοήθησε τους μαθητές μου στην εκμάθηση ξένης γλώσσας	100%	0%	0%	0%
Το έργο βοήθησε την κατανόηση των μαθητών μου στα ειδικά αντικείμενα διδασκαλίας	25%	75%	0%	0%
Το έργο προσέφερε στους μαθητές νέες εμπειρίες στη διαδικασία της μάθησης	100%	0%	0%	0%

Πίνακας 4: Η αξιολόγηση του προγράμματος από τους εκπαιδευτικούς. Σύνολο απαντήσεων: 8

Από τις απαντήσεις του πίνακα 4 συμπεραίνουμε ότι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί έμειναν απόλυτα ευχαριστημένοι από την εξέλιξη του προγράμματος. Αποκόμισαν πολλές νέες εμπειρίες, τόσο διδακτικές όσο και σε θέματα τεχνολογίας. Άλλαξε επίσης προς το θετικότερο την άποψή τους για τα ευρωπαϊκά προγράμματα, απέκτησαν κουλτούρα συνεργασίας με εκπαιδευτικούς άλλων χωρών, γνώρισαν διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα, τους βοήθησε να καλλιεργήσουν καλύτερες σχέσεις με τους μαθητές και τους έδωσε τη δυνατότητα να εργαστούν διαθεματικά, παρέχοντας προστιθέμενη αξία στη διδασκαλία τους. Μέσω του προγράμματος eTwinning, είχαν τη δυνατότητα να δώσουν στους μαθητές πρωτότυπες δυνατότητες ομαδικής εργασίας και να τους φέρουν σε επαφή με νέες πηγές γνώσεων και δεξιοτήτων. Με την εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών, οι μαθητές απέκτησαν νέες εμπειρίες μάθησης, υπερβαίνοντας κατά πολύ τους στόχους ενός κλασικού προγράμματος σπουδών.

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι με την υλοποίηση αυτού του προγράμματος, το σχολείο μας βελτίωσε τη διεθνή του παρουσία. Δέχτηκε πολύ θετικά σχόλια σε

όλα τα στάδια της υλοποίησής του από το σύλλογο καθηγητών, τους τοπικούς φορείς και το σύλλογο γονέων και κηδεμόνων. Το σημαντικότερο όμως επίτευγμα του έργου είναι ότι λόγω του άριστου κλίματος συνεργασίας μεταξύ των σχολείων στο πρόγραμμα eTwinning, η συνεργασία μας θα συνεχιστεί και σε μελλοντικά ευρωπαϊκά σχέδια.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ
Ευχαριστούμε τον Διευθυντή του σχολείου για τη στήριξη, τους συναδέλφους για τις διευκολύνσεις που παρείχαν και τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του 5ου Γυμνασίου Ηρακλείου Αττικής που στάθηκε δίπλα μας ενισχυτικά σε όλες τις φάσεις της εκτέλεσης του έργου.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αγγέλαινα, Σ., & Τζιμογιάννης, Α. (2012). Μελέτη της συμμετοχής και της γνωστικής παρουσίας μαθητών Γυμνασίου σε ένα εκπαιδευτικό ιστολόγιο. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, *3*(3), σ-113.

Γιαννακοπούλου, Β. (2005). Εκπαιδευτική Δραστηριότητα με Παιδαγωγική και Διδακτική Αξιοποίηση των Πολυμεσικών Εφαρμογών του Λογισμικού Microworlds Pro για τη Διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο. *Πρακτικά 3ου Συνέδριο με θέμα: Η Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση*, 13-15 Μαΐου 2005, Σύρος.

Κουστουράκης, Γ. & Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2008). Οι ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: επιδράσεις και προβλήματα από την προσπάθεια της εφαρμογής τους στην παιδαγωγική πράξη. *Πρακτικά 4ου Πανελλήνιου Συνέδριου με θέμα: Η Διδακτική της Πληροφορικής στην Εκπαίδευση*, 28-30 Μαρτίου 2008, Πάτρα.

Παϊζάνου, Α. & Γαβριηλίδου, Μ. (2003). Εκπαιδευτικές πηγές και διαδίκτυο στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών. *Πρακτικά 2ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με θέμα: ΤΠΕ στην Εκπαίδευση, 9-11 Μαΐου 2003*, Σύρος, σσ. 578-591.

Σουβαλιώτη, Α. (2008). Η εισαγωγή και εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση: αναζήτηση των πιθανών μεταβολών στο εσωτερικό της εκπαιδευτικής πρακτικής, μία ποιοτική προσέγγιση. *Μεταπτυχιακή διατριβή. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών.*

Χατζηνικολάου, Α. & Βασιλόπουλος, Α. (2010). «Οι Τ.Π.Ε. στη διαδικασία μάθησης». *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: Μαθαίνω Πώς Να Μαθαίνω, 23-26 Σεπτεμβρίου 2010, Αθήνα.* Ανακτήθηκε στις 20/06/2016 από τη διεύθυνση: http://www.elliepek.gr/gr_html/gr_proceedings/5th_conference.html

Alimisis, D. (2013). Educational robotics: Open questions and new challenges. *Themes in Science and Technology Education*, 6(1), 63-71.

An, Y. J., & Williams, K. (2010). Teaching with Web 2.0 technologies: Benefits, barriers and lessons learned. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, *7*(3), 41-48.

Etwinning.net. (27/06/2016). *Συμμετοχή στην κοινότητα του eTwinning*. Ανακτήθηκε στις 27/07/2016 από τη διεύθυνση http://www.etwinning.net/el/pub/connect/join_the_etwinning_community.htm

Kingsley, K., & Brinkerhoff, J. (2011). Web 2.0 tools for authentic instruction, learning, and assessment. *Social Studies and the Young Learner*, *23*(3), 9-13.

Kussmaul, C. (2011). Wikis for Education: Helping Students Communicate and Collaborate, Proceedings of the 2011 IEEE *International Conference on Technology for Education*, Chennai, India, July 14-16, (pp. 274-278).

Milton, J., & Garbi, A. (2000). VIRLAN: Collaborative foreign language learning on the Internet for primary age children: Problems and a solution. *Journal of Educational Technology & Society*, *3*(3), 286-292.

Reinders, H. (2010). Digital storytelling in the foreign language classroom.

Riedel, C. (2009). *Top 10 web 2.0 tools for young learners*. Ανακτήθηκε 25/06/2016, από τη διεύθυνση: http://thejournal.com/articles/2009/02/02/top-10-web-20-tools-for-young-learners.aspx.

Rovegno, I., & Gregg, M. (2007). Using folk dance and geography to teach interdisciplinary, multicultural subject matter: A school-based study. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 12(3), 205-223.

Technology in the classroom, *Kahoot Review*. Ανακτήθηκε στις 01/07/2016 από τη διεύθυνση http://learningtechfortheclassroom.weebly.com/kahoot-review.html

Wikipedia, *Learning by teaching*. Ανακτήθηκε στις 03/07/2016 από τη διεύθυνση https://en.wikipedia.org/wiki/Learning_by_teaching

14. Αξιοποίηση των ΤΠΕ στο ERASMUS+ πρόγραμμα: Το νερό και η μαγική του δύναμη

Γεωργίου Ιωάννης[1], Μπίρμπα Μαρία[2] ,
Ταγαρίδη Γεωργία[3]
[1]Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, καθηγητής πληροφορικής 1ου ΓΕΛ Πύργου
giageorgiou@sch.gr
[2]Δρ Φυσικός, καθηγήτρια 1ου ΓΕΛ Πύργου
maria_birba@yahoo.gr
[4]Φιλόλογος, καθηγήτρια 1ου ΓΕΛ Πύργου
geotagar@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Το 1ο ΓΕΛ Πύργου Ηλείας συμμετείχε κατά την διετία 2014-2016 σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα Erasmus+/Δράση ΚΑ2/Στρατηγικές Συμπράξεις αποκλειστικά μεταξύ σχολείων με τίτλο «WateranditsMagicalPower". Στο πρόγραμμα συμμετείχαν πέντε επιπλέον σχολεία, από τις ακόλουθες χώρες: Ρουμανία, Τσεχία, Ισπανία, Βουλγαρία και Γαλλία. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες, συνεργάστηκαν, αξιοποίησαν μια σειρά προγραμμάτων και δυνατοτήτων των ΤΠΕ σε μια προσπάθεια να επικοινωνήσουν μεταξύ τους αλλά και με τους μαθητές των σχολείων εταίρων.Στην παρούσα εργασία περιγράφουμε τις εφαρμογές και τους τομείς των ΤΠΕ που αξιοποιήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:*ΤΠΕ, Erasmus+*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) αποτελούν δομική συνιστώσα της σύγχρονης κοινωνίας στην οποία καλούνται να ζήσουν οι σημερινοί νέοι και επηρεάζουν καθοριστικά κάθε δραστηριότητα αυτής (Παπαδόπουλος, 1998; Τζιμογιάννης& Κόμης, 2004). Η Εκπαίδευση θεωρείται το μέσο προώθησης της Κοινωνίας της Πληροφορίας (Τσαούσης, 1995).
Με τον όρο «Τεχνολογίες της Πληροφορίας» χαρακτηρίζονται οι τεχνολογίες που επιτρέπουν την επεξεργασία και τη μετάδοση μίας ποικιλίας μορφών αναπαράστασης της πληροφορίας (σύμβολα, εικόνες, ήχοι, βίντεο) καθώς και τα μέσα που είναι φορείς αυτών των άυλων μηνυμάτων (Κόμης, 2004). Η εξοικείωση με τις ΤΠΕ κι ο τεχνολογικός αλφαβητισμός αποτελούν τμήμα του πυρήνα της βασικής εκπαίδευσης και είναι αντίστοιχης σπουδαιότητας με την ανάγνωση και τη γραφή (Unesco, 2000; ΥΠΕΠΘ, 1996). Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο για την Κοινωνία της Πληροφορίας (2009), το σύγχρονο εκπαιδευτικό περιβάλλον θεωρεί τις ΤΠΕ ως αναπόσπαστο εργαλείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, το οποίο στοχεύει στην αύξηση του ενδιαφέροντος των μαθητών, στην προώθηση της ενεργητικής συμμετοχής τους και τελικά στην αποτελεσματικότερη εκπαιδευτική διαδικασία.
Παράλληλα, σύγχρονες θεωρίες μάθησης τονίζουν την ανεπάρκεια των παραδοσιακών εκπαιδευτικών δομών και προβάλλουν την ανάγκη αξιοποίησης συνεργατικών μορφών μάθησης και την στροφή από μία δασκαλοκεντρική προσέγγιση σε μία άλλη που θα θεωρεί τον μαθητή ως κέντρο της και τον δάσκαλο ως διευκολυντή της μάθησης (Μακρή-Μπότσαρη, 2006). Τα παιδιά οικοδομούν τη γνώση, ενώ η μάθηση προωθεί την ανάπτυξη χωρίς ωστόσο να την διαχωρίζει από το κοινωνικό περιβάλλον (Vygotsky, 1978). Οι εξωσχολικές εμπειρίες των παιδιών

συσχετίζονται με σχολικές εμπειρίες (Κόκκοτας, 2002). Σε μία τέτοια μορφή μάθησης, η συνεργατική μέθοδος μπορεί να αποτελέσει ένα εργαλείο που θα βοηθήσει τους μαθητές (Dillnbourg&Self, 1995) καθώς αυτοί εμπλέκονται ενεργά αφενός στη διατύπωση ερωτημάτων στη δική τους γλώσσα, αφετέρου στη συλλογική διαπραγμάτευση των μαθησιακών δραστηριοτήτων. Έτσι δεν αρκούνται στην απλή αναπαραγωγή του υλικού ή της πληροφορίας που παρουσιάστηκε από το δάσκαλο ή υπάρχει σε ένα βιβλίο (Κόκκοτας, 2002). Η συνεργατική μέθοδος υλοποιείται σύμφωνα με τους Johnson etal (1993), με μικρές ομάδες στις οποίες οι μαθητές εργάζονται μαζί, με σκοπό τη μεγιστοποίηση της μάθησης σε προσωπικό αλλά και συλλογικό επίπεδο, παρέχοντας με αυτόν τον τρόπο μία σειρά από θετικά αποτελέσματα (Johnson etal., 1986; Slavin, 1991; Johnson etal., 1993; Kagan, 1994).
Στην παρούσα εργασία περιγράφουμε την αξιοποίηση των ΤΠΕ από τους μαθητές αλλά και από τους καθηγητές των συνεργαζόμενων σχολείων του προγράμματος Erasmus+/Δράση ΚΑ2/Στρατηγικές Συμπράξεις αποκλειστικά μεταξύ σχολείων με τίτλο «Water and its Magical Power". Στο πρόγραμμα συμμετείχαν πέντε επιπλέον σχολεία, από τις ακόλουθες χώρες: Ρουμανία, Τσεχία, Ισπανία, Βουλγαρία και Γαλλία. Ο στόχος μας ήταν να προωθήσουμε την συνεργασία μαθητών, εκπαιδευτικών και σχολείων, και κατ' επέκταση να χτυπήσουμε την κοινωνική, πολιτισμική και εθνική περιχαράκωση ώστε να καταστούν οι μαθητές ανεκτικοί ενήλικοι στο μέλλον, οι εκπαιδευτικοί να διαπιστώσουν ότι είναι εύκολο να συνεργάζονται με συναδέλφους τους από άλλες χώρες, και τελικά όλοι μαζί να συνειδητοποιήσουμε πως ανήκουμε σε μια Ευρώπη των πολλών πολιτισμών, της κοινής όμως συνείδησης και των κοινών οραμάτων.Αρωγός στην προσπάθεια αυτή ήταν η πληθώρα δυνατοτήτων που παρέχουν οι ΤΠΕ.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ

Η υλοποίηση ενός προγράμματος Erasmus+ από 6 συνεργαζόμενα σχολεία, αποτελεί μια πρόκληση στον τομέα της συνεργασίας και της επικοινωνίας. Η συνεχής επικοινωνία αποτελεί έναν καθοριστικό παράγοντα για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος. Προκειμένου να επιτευχθεί λοιπόν αυτή η επικοινωνία χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Όλοι οι μαθητές του σχολείου μας που συμμετείχαν στο πρόγραμμα χρησιμοποίησαν τις δυνατότητες του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για να επικοινωνήσουν με συμμαθητές τους, τόσο από το σχολείο μας όσο και με τα υπόλοιπα σχολεία αλλά και με τους καθηγητές τους.

Ωστόσο, αν και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο χρησιμοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό, κυρίαρχος στον τομέα της επικοινωνίας ήταν τα κοινωνικά δίκτυα. Η αξιοποίησή του έδωσε τη δυνατότητα στα παιδιά να μπορέσουν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους σε πραγματικό χρόνο, δημιουργώντας με αυτός τον τρόπο τις πρώτες επαφές πριν από τις συναντήσεις στα ταξίδια αλλά και τη δυνατότητα της διατήρησης της επικοινωνίας μετά από αυτά. Η ιδιαίτερη εξοικείωση των μαθητών με τα κοινωνικά δίκτυα του έδωσε τη δυνατότητα να αισθάνονται άνετα με τη χρήση τους και να εστιάσουν περισσότερο στον τομέα της επικοινωνίας και τελικά βοήθησαν μαθητές-καθηγητές στο να συνεχίσουν να είναι σε επαφή με συνομήλικους-συναδέλφους τους από τα υπόλοιπα σχολεία-εταίρους, κρατώντας ανοιχτό τον δίαυλο διάχυσης πολιτιστικών, παιδαγωγικών και κοινωνικών στοιχείων από τόσα, και τόσο διαφορετικά, μέρη της Ευρώπης,

Παράλληλα, τα κοινωνικά δίκτυα αξιοποιήθηκαν και στο τομέα της διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος. Δημιουργήθηκαν ομάδες στα περισσότερα

κοινωνικά δίκτυα και με την ανάρτηση φωτογραφιών, βίντεο αλλά των αποτελεσμάτων κάθε ομάδας, δόθηκε η δυνατότητα να προβληθούν τα αποτελέσματα σε ένα πολύ μεγάλο αριθμό ατόμων, πολύ μεγαλύτερο από τους συμμετέχοντας στο πρόγραμμα.

Αξιοποιήθηκε ιδιαίτερα το Skype σε μια προσπάθεια συνεργασίας ανάμεσα στα σχολεία. Συγκεκριμένα αξιοποιήθηκε τόσο από μαθητές προκειμένου να επικοινωνήσουν με μαθητές από σχολεία εταίρους, όσο και στο χώρο του σχολείο, όπου οργανώθηκαν μια σειρά από επικοινωνίες με ομάδες μαθητών , προκειμένου να μπορέσουν να συνεννοηθούν σε πραγματικό χρόνο με ξένους μαθητές στις περιπτώσεις συνεργατικών εργασιών. Προκειμένου να επιτευχθεί η επικοινωνία χρησιμοποιήθηκε το εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου μας και ο προβολέας του ώστε να υπάρχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και ποιότητα στην επικοινωνία,

Σημαντικό τμήμα των εργασιών των μαθητών απαιτούσε την αναζήτηση δεδομένων από μια σειρά πηγών. Πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη χρήση του GoogleScholar, προκειμένου οι μαθητές να μπορέσουν να εντοπίσουν έγκυρες πηγές για τις εργασίες τους. Παράλληλα, στο πνεύμα της συνεργασίας και καθώς πολλές φορές χρειάστηκε να χρησιμοποιήσουν ξενόγλωσσες πηγές, η αξιοποίηση onlineκαι μη, μεταφραστικών εργαλείων ήταν μια καλοδεχούμενη βοήθεια από τους μαθητές.

Για το διαμοιρασμό των αρχείων των μαθητών χρησιμοποιήθηκαν μια σειρά από δίκτυα διαμοιρασμού αρχείων όπως το GoogleDriveκαι το Dropbox, ενώ σημαντικό ήταν και το ποσοστό μεταφοράς μικρότερων κυρίως αρχείων μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα.Έτσι, οι συμμετέχοντες αντάλλασσαν συνεχώς πληροφορίες για τα πολιτιστικά στοιχεία και τα πειράματα που είχαν ήδη συλλέξει, μελετούσαν το συγκεντρωμένο υλικό μαζί με τις ομάδες εργασίας των υπόλοιπων σχολείων, επέλεξαν όλοι μαζί το τμήμα του υλικού που ήταν το πιο κατάλληλο και το προσάρμοσαν ώστε να ενταχθεί μέσα στα courses. Η αξιοποίηση των GoogleDocs, φάνηκε εξαιρετικά χρήσιμη στα παιδιά καθώς έδινε τη δυνατότητα πολύ εύκολης επεξεργασίας και διαμοιρασμού ενός εγγράφουν ανάμεσα στις διάφορες εγχώριες και μη ομάδες.

Η δημιουργία onlineερωτηματολογίων αποτέλεσε μια σημαντική παράμετρο για την αξιολόγηση του προγράμματος αλλά και για την ανατροφοδότηση, προκειμένου να διορθωθούν πιθανά προβλήματα αλλά και να αξιοποιηθούν ιδέες των παιδιών και των καθηγητών με στόχο την βελτίωση της αποδοτικότητας του προγράμματος.
Αξιοποιήθηκε η πλατφόρμα ασύγχρονης μάθησης Moodle, που χρησιμοποιείται στο εργαστήριο πληροφορικής. Χρησιμοποιήθηκαν τόσο διάφορα βίντεο και πηγές ως αναφορές για τις εργασίες, όσο και διάφορα ερωτηματολόγια και ασκήσεις προκειμένου να υπάρχει η απαραίτητη ανατροφοδότηση και αξιολόγηση κατά της εξέλιξη αλλά και μετά το πέρας του προγράμματος.

Η δημιουργία και η αξιοποίηση της ιστοσελίδας του προγράμματος αποτέλεσε ένα σημαντικό τμήμα των εργασιών των μαθητών. Για τη δημιουργία της ιστοσελίδας χρησιμοποιήθηκε το ελεύθερου και ανοικτού κώδικα σύστημα διαχείρισης περιεχομένου Joomla. Για την κατασκευή της ιστοσελίδας, που ήταν ευθύνη του σχολείου μας, συνεργάστηκαν μαθητές και καθηγητές. Η διαμόρφωση της δομής της σελίδας, της εμφάνισής της, των χαρακτηριστικών της αλλά και της φιλοξενίας της

στο χώρο του πανελλήνιου σχολικού δικτύου έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να γνωρίσουν και να εξοικειωθούν με την κατασκευή ιστοσελίδων. Παράλληλα, οι μαθητές δημιούργησαν λογαριασμούς και είχαν τη δυνατότητα να δημιουργούν και να δημοσιεύουν άρθρα στη σελίδα του προγράμματος, αλλά και στην ιστοσελίδα του σχολείου. Παράλληλα, αξιοποιήθηκαν blogs, τόσο του σχολείου, όσο και των ίδιων των μαθητών προκειμένου να υπάρχει δυνατότητα ενημέρωσης, επικοινωνίας αλλά και διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος.

Η λήψη φωτογραφιών και βίντεο από την εκτέλεση των πειραμάτων, των προβών και της θεατρικής-μουσικής-χορευτικής παράστασής τους αλλά και από τις επισκέψεις τους στο εξωτερικό καθώς και η μετέπειτα επεξεργασία τους ήταν απαραίτητη σε ένα τόσο απαιτητικό πρόγραμμα. Μάλιστα, η σημασία ήταν τόσο μεγάλη ώστε κατά τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στη χώρα μας, υπήρξε και εργαστήριο στο οποίο αναλύονταν βασικές αρχές φωτογράφισης. Για την επεξεργασία των προϊόντων αξιοποιήθηκαν μια σειρά από προγράμματα, με προσανατολισμό όπου ήταν εφικτό σε προγράμματα ανοικτού κώδικα, όπως το audacityγια την επεξεργασία του ήχου, το Gimpγια την επεξεργασία εικόνας και το moviemakerγια τα βίντεο. Στις περιπτώσεις που οι μαθητές δεν ήταν εξοικειωμένοι με τη χρήση των προγραμμάτων, υλοποιήθηκαν σεμινάρια στο χώρο του σχολείο, ώστε να μάθουν το χειρισμό των προγραμμάτων.

Οι παρουσιάσεις τόσο των ομάδων και των σχολείων κατά τις επισκέψεις των χωρών όσο και κατά τις διάφορες ημερίδες που αποσκοπούσαν στη διάχυση τους προγράμματος, απαιτούσαν τη δημιουργία μιας σειράς παρουσιάσεων. Οι παρουσιάσεις δημιουργήθηκαν από τα ίδια τα παιδιά χρησιμοποιώντας κατάλληλα προγράμματα και συνδύαζαν ήχο εικόνα και βίντεο.

Χρησιμοποιήθηκαν προγράμματα εννοιολογικής χαρτογράφησης όπως το cmaptoolsπροκειμένου να μπορέσουν οι μαθητές να αναλύσουν τις έννοιες των εργασιών τους και να δημιουργήσουν εννοιολογικά δέντρα.

Οι μαθητές προκειμένου να μπορέσουν να εντοπίσουν και να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά των πόλεων που επισκέφτηκαν, χρησιμοποίησαν το GoogleEarthπροκειμένου να επισκεφτούν ψηφιακά τα σχολεία εταίρους αλλά και να λάβουν πληροφορίες για τις περιοχές που επρόκειτο να επισκεφτούν. Παράλληλα, κατά την επίσκεψη των σχολείων στην Ελλάδα, οι μαθητές μας είχαν φροντίσει να δημιουργήσουν χάρτη της πόλης μας προκειμένου οι ξένοι συμμαθητές τους να μπορούν να μετακινούνται με μεγαλύτερη άνεση αλλά και να μπορούν να εντοπίζουν πιο άνετα τα αξιοθέατα της πόλης και της περιοχής μας.

Πριν την επίσκεψη των εταίρων στην Ελλάδα οι μαθητές μας μετέβησαν στο χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας και χρησιμοποιώντας συσκευές Gpsκατέγραψαν τα σημαντικότερα σημεία. Εν συνεχεία χρησιμοποίησαν της συντεταγμένες καθώς και πληροφορίες που συνέλεξαν προκειμένου να τις αποτυπώσουν σε ψηφιακούς χάρτες στο GoogleMaps. Με τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκε ένα βοήθημα για τους μαθητές και καθηγητές των ξένων σχολείων για την ξενάγησή τους στον αρχαιολογικό χώρο.

Προκειμένου να δημιουργηθεί το logotου προγράμματος, οι μαθητές από τα συνεργαζόμενα σχολεία δημιούργησαν τα δικά τους σχέδια. Στη συνέχεια τα έργα

αυτά ψηφιοποιήθηκαν και εν συνεχεία μέσα από το περιβάλλον Reelapp, επιλέχθηκε μέσα από ψηφοφορία το τελικό logoπου θα αντιπροσώπευε το πρόγραμμά μας

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι νέες τεχνολογίες έχουν ενταχθεί στην καθημερινή ζωή των μαθητών αλλά και των καθηγητών. Η αξιοποίησή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και στην υλοποίηση προγραμμάτων όπως αυτό της εργασίας μας μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία μαθημάτων και διαδικασιών οι οποίες θα είναι πιο ελκυστικές και ενδιαφέρουσες για τους μαθητές οδηγώντας σε καλύτερα αποτελέσματα. Στο πλαίσιο του προγράμματος μας οι μαθητές αξιοποίησαν μια σειρά από εφαρμογές προσπαθώντας να προωθήσουν τη συνεργατικότητα και το ομαδικό πνευμα, να αναπτύξουν τις δεξιότητες τους για να επικοινωνήσουν αλλά και να αξιοποιήσουν τη φαντασία τους και τη δημιουργικότητά

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κόμης, Β.(2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Νέες Τεχνολογίες.

Παπαδόπουλος, Γ. (1998). *Η πληροφορική στο σχολείο: Ο σχεδιασμός και τοέργο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.* Ανακτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2016 από το δικτυακό τόπο
http://www.pi-schools.gr/hdtc/material/ict.htm

Τζιμογιάννης, Α., Κόμης, Β. (2004). Στάσεις και αντιλήψεις εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους. *Πρακτικά 4ου συνεδρίου ΕΤΠΕ*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Τσαούσης, Δ. (1995). *Η πρόκληση της κοινωνίας της γνώσης στην εκπαίδευση στο ΠΟΕΒ, ΕΚΕΒΙ, ΕΕΒ.* Αθήνα: ΕΚΕΒΙ.

ΥΠΕΠΘ. (1998). *Η Πληροφορική στο σχολείο*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

ΠΚτΠ (2009). *Έκθεση αναφοράς αποτελεσμάτων έρευνας χρήσης Των Νέων Τεχνολογιών στα Σχολεία* Παρατηρητήριο για την Κοινωνία της Πληροφορίας. Ανακτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2016 από το δικτυακό τόπο http://www.ekped.gr/files/upload_files/tpe_sch_sep_09.pdf

Μακρή – Μπότσαρη, Ε. (2006). Σύγχρονες αντιλήψεις για τη μάθηση και τη διδασκαλία και η εφαρμογή τους με εργαλεία υπολογιστικής και δικτυακής τεχνολογίας. Στο: *Επιμορφωτικό υλικό γενικού μέρους του προγράμματος σπουδών για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*. Αθήνα, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Κόκκοτας, Π. (2002). *Διδακτική των φυσικών επιστημών ΙΙ. Σύγχρονες προσεγγίσεις στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών*, Αθήνα: Γρηγόρης.

Dillnbourg, P., & Self, J. A. (1995). Designing human-computer collaborative learning. In C. E. O'Malley (Ed.), *Computer Supported Collaborative Learning*. Hamburg: Springer-Verlag.

Johnson, R., Johnson, D., &Stanne, M. (1986). Comparison of Computer assisted cooperative, competitive and individualistic learning. *American Educational Research Journal,*23, 382-392.

Johnson, D. W., Johnson, R. T., &Holubec, E. J. (1993). *Circles of learning: Cooperation in the classroom Edina*. M.N.: Interaction

Kagan, S. (1994). *Cooperative Learning*. San Juan Capristrano, CA: Kagan Cooperative Learning.

Slavin, R. (1991). Synthesis of research on cooperative learning. *EducationalLeadership,* 48, 71-82.

15. eTwinning και συνεκπαίδευση μαθητών με αυτισμό. Διδακτικό σενάριο μέσα από τον έντεχνο συλλογισμό.

Μαλλοπούλου Δήμητρα[1]
[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, M.Ed. In Special education and disability
mallopoulou@gmail.com
Γιωτόπουλος Γεώργιος[2]
[2] Αποσπασμένος Εκπαιδευτικός στο ΔΙΕΚ Δυτικής Αχαΐας, M.Ed. στην Εκπαίδευση Ενηλίκων
ggiotop@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στην παρούσα εργασία ο σκοπός είναι να εμπλουτισθούν οι γνώσεις και οι εμπειρίες των μαθητών σχετικά με τα τοπικά προϊόντα και την υγιεινή, μεσογειακή διατροφή, μέσω του eTwinning. Οι βασικοί στόχοι αφορούν αφενός, στη συνεργασία μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (αυτισμός) με τους συμμαθητές τους από το γενικό σχολείο στο οποίο φοιτούν και αφετέρου στη γνωριμία με τα τοπικά προϊόντα με χρήση του eTwinning. Επίσης, μέσω του eTwinning και της συνεκπαίδευσης μαθητών μαζί με μαθήτρια με αυτισμό πραγματοποιήθηκε γνωριμία με την υγιεινή διατροφή καθώς και με προϊόντα από τον τόπο τους.
Η Κ. είναι μαθήτρια με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές (ΔΑΔ) και πηγαίνει στην Ε' Δημοτικού σε ημιορεινό σχολείο του νομού Αχαΐας. Έχει αρκετές δυσκολίες στην έκφραση προφορικού λόγου, δεν γνωρίζει τους αριθμούς και τα γράμματα της αλφαβήτας, καθώς επίσης αποφεύγει τις διαπροσωπικές σχέσεις με τους συμμαθητές της.
Στην εργασία θα αναδειχθεί η χρησιμότητα του έντεχνου συλλογισμού και κυρίως τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσει η εν λόγω μαθήτρια όσον αφορά την απόκτηση διαφορετικών δεξιοτήτων καθώς και την ομαλή κοινωνικοποίησή της.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Artful Thinking, eTwinning, έντεχνος συλλογισμός, αυτισμός, Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές, Ειδική Αγωγή*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε αυτή την ενότητα δίνονται αρχικά οι θεωρητικές προσεγγίσεις στον Έντεχνο Συλλογισμό (Artful Thinking), στο eTwinning και στις Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές. Κατόπιν παρουσιάζεται το προφίλ της μαθήτριας Κ. η οποία έχει διαγνωστεί με *Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή* και ανήκει στο φάσμα του *Αυτισμού*, ενώ γίνεται επίσης περιγραφή του Έντεχνου Συλλογισμού. Επίσης, παρουσιάζονται οι δραστηριότητες στις οποίες ενεπλάκησαν οι μαθητές καθώς και τα αποτελέσματα τους. Επιπλέον, παρατίθεται το θεωρητικό πλαίσιο που αφορά αφενός στη στοχοθεσία της παρούσας εργασίας και αφετέρου παρουσιάζονται οι πίνακες ζωγραφικής. Στο δεύτερο μέρος γίνεται ανάλυση και σχολιασμός των ευρημάτων της έρευνας και παρατίθενται τα συμπεράσματα.

Το πρόγραμμα του Έντεχνου Συλλογισμού «*βοηθά τον μανθάνοντα να αναπτύξει μια στάση ζωής ως προς τη διαχείριση της σκέψης, η οποία σταδιακά οδηγεί σε στοχαστική διεργασία μάθησης όταν μελετά, αναλύει και διερευνά έργα τέχνης ή άλλα γνωστικά αντικείμενα*». (Μέγα, 2011α:167). Σύμφωνα με τη Μέγα, (2011β:149) «*το project Artful Thinking, ανήκει σε ένα ευρύτερο ερευνητικό project: το Visible Thinking, στο οποίο εμπεριέχονται ανάλογου τύπου ερωτήματα. (Perkins, 2003). Και τα δύο projects*

υποστηρίζονται από το Project Zero του Πανεπιστημίου του Harvard». Ο οργανισμός Project Zero υποστηρίχθηκε από τους Perkins και Gardner για πολλά χρόνια. Πρόκειται για έναν οργανισμό ο οποίος «*στηρίζει τις εκπαιδευτικές δράσεις που προάγουν τον στοχασμό και τη δημιουργικότητα των μαθητών*». (Μέγα, 2011α:45)

Το eTwinning είναι μια ευρωπαϊκή δράση η οποία προωθεί τη σχολική συνεργασία στην Ευρώπη, μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), παρέχοντας υποστήριξη, εργαλεία και υπηρεσίες για τα σχολεία, ενώ έχει ενσωματωθεί πλέον στο Erasmus+, το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την εκπαίδευση.

Ο όρος «διάχυτη διαταραχή της ανάπτυξης», σύμφωνα με το Διαγνωστικό - Στατιστικό Εγχειρίδιο της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Εταιρείας (DSM-IV) και το σύστημα της Διεθνούς Ταξινόμησης των Νόσων, είναι ένας όρος που έχει ως στόχο να καλύψει παιδιά και ενηλίκους με σοβαρές δυσκολίες στην ανάπτυξη, ιδιαίτερα στις κοινωνικές δεξιότητες και στην επικοινωνία, και οι οποίες δεν είναι εκφράσεις μιας γενικευμένης καθυστέρησης (Τσιάντης, 2001).

Οι Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές συνοδεύονται από έκπτωση σε πολλαπλούς τομείς της ανάπτυξης. Αυτό υποδηλώνεται και από το χαρακτηρισμό τους ως «διάχυτες», ο οποίος παραπέμπει στη σφαιρική επιβάρυνση που δέχεται το πάσχον πρόσωπο. Ο όρος «αναπτυξιακές» οφείλεται στο ότι η διαταραχή εμφανίζεται κατά την περίοδο της ανάπτυξης. Τέλος, η χρήση του όρου «διαταραχή» δηλώνει την απόκλιση του πάσχοντος από φυσιολογικές συμπεριφορές (Γενά, 2002). Οι Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές συνήθως είναι χρόνιες και συνοδεύονται από έκπτωση στην επικοινωνία, σε κοινωνικές συναλλαγές και σε ομαδικές δραστηριότητες. Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο είναι πως οι διαταραχές αυτές εμφανίζουν παρεμφερή χαρακτηριστικά και είναι δύσκολο για το θεραπευτή να τις διακρίνει. (Τσίκνα, 2013)
Η διαγνωστική κατηγορία διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (ΔΑΔ), (Pervasive Developmental Disorder στα αγγλικά) αναφέρεται σε μια ομάδα πέντε διαταραχών που χαρακτηρίζονται από καθυστερήσεις στην ανάπτυξη των πολύπλοκων βασικών λειτουργιών, όπως είναι η κοινωνικοποίηση και η επικοινωνία. Αυτές είναι οι εξής:

- Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή Μη Προσδιοριζόμενη Αλλιώς (ΔΑΔ-ΜΠΑ) ή (PDD-NOS), η οποία περιλαμβάνει τον άτυπο αυτισμό, και είναι η πιο κοινή
- Αυτισμός (η πιο γνωστή κατηγορία)
- Σύνδρομο Asperger
- Σύνδρομο Rett και
- Αποδιοργανωτική διαταραχή της παιδικής ηλικίας. (Wikipedia, 2016)

Οι γονείς μπορεί να παρατηρούν συμπτώματα ΔΑΔ ήδη από το νηπιακό στάδιο και συνήθως, η εμφάνιση αρχίζει πριν από τα τρία έτη. Η ΔΑΔ από μόνη της δεν επηρεάζει το προσδόκιμο ζωής. Ο όρος εισήχθη από την Αμερικανική Ψυχιατρική Εταιρεία (APA) το 1980.

Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα που αφορά στην ειδική αγωγή, έχει εισαχθεί και εφαρμόζεται το εγχειρίδιο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του Υπουργείου Παιδείας με τίτλο: Αναλυτικά προγράμματα σπουδών για μαθητές με αυτισμό (Μαυροπούλου και συν., 2003).

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Τα σχολεία που συμμετείχαν είναι το ΔΣ Σαραβαλίου, Δήμου Πατρέων και το 19ο ΔΣ Πατρών. Ο τίτλος του eTtwinning project είναι: ¨Τα τοπικά προϊόντα μας ταξιδεύουν! Υγιεινή διατροφή και τοπικά προϊόντα... Εφαρμόζοντας τη μέθοδο «artful thinking» ή «Σκέψη μέσω Τέχνης»¨. Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε την Άνοιξη του 2016. Οι συμμετέχοντες μαθητές ήταν συνολικά 5 άτομα. Στο ΔΣ Σαραβαλίου συμμετείχαν 4 μαθήτριες, η μία εξ αυτών με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές. Οι τρεις εξ' αυτών παρακολουθούν την Ε' τάξη του Δημοτικού ενώ η μία, την Α΄ τάξη. Στο 19ο ΔΣ Πατρών συμμετείχε μαθητής στο φάσμα του αυτισμού.

Τα συμμετέχοντα σχολεία εντόπισαν τα προϊόντα του τόπου που θα μελετούσαν και έπειτα θα επισκέπτονταν τις αντίστοιχες βιοτεχνίες παραγωγής. Κατά συνέπεια, οι κατηγορίες που ασχολήθηκαν οι μαθητές των δύο σχολείων ήταν τέσσερις, «πορτοκάλια», «μέλι», «λάδι» και «σταφύλια - κρασί». Κατόπιν, έγιναν επισκέψεις στις μονάδες που το παράγουν προκειμένου να ενημερωθούν από κοντά για την διαδικασία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

Μέσω του προγράμματος eTwinning πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε τοπικές επιχειρήσεις και έγινε γνωριμία με τα τοπικά προϊόντα. Κατόπιν τα τοπικά προϊόντα δοκιμάστηκαν από όλους και δόθηκε ανατροφοδότηση της διαδικασίας από την αρχή του προγράμματος μέχρι εκείνη τη στιγμή. Ήταν μια ευκαιρία κοινωνικοποίησης των μαθητών μεταξύ τους, κυρίως δε για τη μαθήτρια Κ. Κατόπιν στο σχολείο δημιουργήθηκαν δραστηριότητες σχετικές με προϊόντα, με ιδιαίτερη βαρύτητα στη γραφή και την ανάγνωση.

Οι δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν εντός σχολείου είναι οι εξής:

1. Ασχολούμαστε με δραστηριότητες που αφορούν τη στοματική υγιεινή στα πλαίσια του μαθήματος της φυσικής και στη συνέχεια μαθαίνουμε τα τρόφιμα που κάνουν καλό στην υγεία μας. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος eTwinning παρασκευάσαμε υγιεινό πρωινό στην τάξη χρησιμοποιώντας τα τοπικά μας προϊόντα. Φτιάξαμε σπιτικά κουλουράκια, διαδικασία η οποία κέντρισε το ενδιαφέρον όλων των μαθητών. Είπαμε ΟΧΙ στα προϊόντα με συντηρητικά και τονίσαμε τη σημασία της υγιεινής διατροφής για τη σωστή ανάπτυξη μας.
2. Πυραμίδα τροφίμων. Φτιάχνουμε την πυραμίδα τροφίμων στα πλαίσια της φυσικής και με διαθεματικότητα στα πλαίσια του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας. Έπειτα κόβουμε εικόνες από εφημερίδες και περιοδικά, τα πλαστικοποιούμε και παίζουμε παιχνίδι μνήμης και γνώσεων με τις κάρτες. Οι μαθητές με αυτισμό αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην απόκτηση βασικών μαθηματικών εννοιών όπως η σειροθέτηση, η εκτίμηση μεγεθών, οι χωροχρονικές έννοιες. Η Temple Grandin (1995) αναφέρει χαρακτηριστικά ότι οι άνθρωποι με αυτισμό έχουν ιδιαίτερες δυσκολίες στο να θυμούνται τη διαδοχή πραγμάτων ή γεγονότων. Η ίδια επισημαίνει ότι, αν πρόκειται για οδηγίες, μπορεί να θυμάται μόνο τρία βήματα στη σειρά. Για τον ίδιο λόγο δεν μπορεί να θυμηθεί αριθμούς τηλεφώνων και χρειάζεται να γράφει όσες οδηγίες περιλαμβάνουν περισσότερα από τρία βήματα. Επίσης, τονίζει τη δυσκολία που έχουν τα άτομα με αυτισμό να κατανοήσουν έννοιες που δεν συνδέονται άμεσα με εικόνες, όπως οι χωροχρονικές έννοιες (πάνω, κάτω, μετά….) και την ανάγκη τους να δημιουργήσουν τέτοιες συνδέσεις μέσα από την εξειδικευμένη διδασκαλία.
3. Γνωρίζουμε μέσα από την τέχνη (artful thinking) διάσημους πίνακες διαφόρων χωρών της ΕΕ που έχουν ως θέμα προϊόντα που συναντάμε στο χωριό μας.

Αναγνωρίζουμε ομοιότητες μεταξύ λαών στις διατροφικές τους συνήθειες, κυρίως δε στη μεσογειακή διατροφή. Ενώνουμε τους λαούς, μαθαίνουμε για την Ευρώπη μέσα από διάσημους ζωγράφους.

Σχήμα 1. Bacco, Caravaggio (1595)

Ανακαλύπτουμε ότι πολλά από τα προϊόντα του τόπου μας υπάρχουν σε πίνακες γνωστών ζωγράφων.

Σχήμα 2. Βάκχος, Θεόφιλος Χατζημιχαήλ (1931)

Τέλος, ζωγραφίζουμε και εμείς με τη σειρά μας κάποιους από τους διάσημους πίνακες ζωγραφικής.

Σχήμα 3. Ζωγραφική μαθήτριας

4. Επεξεργαζόμαστε το κείμενο «Δώσε την αγάπη» της Αγγελικής Βαρελλά από το ανθολόγιο της Α' Δημοτικού όπου όλοι οι μαθητές του σχολείου δημιουργούν τη «μηλιά της αγάπης» και «καρπούς / μήλα αγάπης» στη μηλιά της Αγάπης (Βαρελλά, 2012). Το κείμενο αυτό διαπραγματεύεται τη διαφορετικότητα και το ρατσισμό. Στο πλαίσιο της ημέρας «Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες» και της ημέρας «κατά του bullying» η μαθήτρια αποτυπώνει μια εικόνα ή τη σκέψη της σε περίγραμμα μήλου. Με παρότρυνση της μαθήτριας Κ., όλοι οι μαθητές του σχολείου δημιουργούν τη «μηλιά της αγάπης» και «καρπούς / μήλα αγάπης» στη μηλιά της Αγάπης (Σχήμα 4).

Σχήμα 4: Η μηλιά της αγάπης (Βαρελλά, 2012)

Κάθε καρπός - μήλο έχει το προσωπικό σύνθημα του μαθητή σχετικά με την Αγάπη, τη Διαφορετικότητα και το Ρατσισμό. Κάθε φύλλο της μηλιάς είναι αποτύπωμα του χεριού του κάθε μαθητή του σχολείου (Σχήμα 5). Όλοι οι μαθητές του σχολείου συμμετείχαν, κατόπιν παρότρυνσης της μαθήτριας με αυτισμό.

Σχήμα 5: Στάδιο δημιουργίας των φύλλων της μηλιάς της αγάπης

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σκοπός του προγράμματος είναι να εμπλουτισθούν οι γνώσεις και οι εμπειρίες των μαθητών, να μάθουμε περισσότερα για το σχολείο του εταίρου. Η μάθηση θα πρέπει να έχει «*τη διάσταση της υποκίνησης η οποία εμπεριέχει το κίνητρο, το συναίσθημα και τη βούληση*» (Illeris, 2016:48) στοιχεία απαραίτητα για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί. Εξάλλου, «*όσο περισσότερη δραστηριότητα και δέσμευση βάζει ο μαθητής στην αλληλεπίδραση της μάθησης, τόσο μεγαλύτερες είναι οι δυνατότητες για μάθηση, κυρίως σε σχέση με τις προσαρμοστικές και ίσως, μετασχηματιστικές διεργασίες*» (Illeris, 2016:152). Κατά συνέπεια, (ό.π.:307) «*η μάθηση αναπτύσσει τη γνώση, τις ικανότητες, τις κατανοήσεις, τα συναισθήματα, τις συμπεριφορές και την κοινωνικότητα, που αποτελούν σημαντικά στοιχεία των συνθηκών της κοινωνίας*» κυρίως δε για την περίπτωση μαθητών που πάσχουν από αυτισμό. Οι στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

- Να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους, εφαρμόζοντας στην εκπαίδευση καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας
- Να βοηθήσουμε τα παιδιά να συγκρίνουν τις ομοιότητες και τις διαφορές – εάν υπάρχουν - ανάμεσα στο δικό τους σχολείο και το σχολείο του εταίρου

Ειδικός σκοπός του προγράμματος είναι οι μαθητές να προβληματισθούν σχετικά με τα τοπικά προϊόντα και να ανακαλύψουν την υγιεινή διατροφή - Μεσογειακή Διατροφή.

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα συνεργάζονται μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (αυτισμός) με τους συμμαθητές τους από το γενικό σχολείο στο οποίο φοιτούν.

Η γνωριμία με αυτά τα προϊόντα συμβάλλει στη γνωριμία των μαθητών με υγιεινή διατροφή και προϊόντα από τον τόπο τους καθώς επίσης, βοηθά στην επαφή των μαθητών με αυτισμό με την πραγματικότητα, την ανάπτυξη των αισθήσεων αφού βλέπουμε, συζητάμε, ακούμε, αγγίζουμε και γευόμαστε!

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Η μέθοδος της έρευνας δράσης που επιλέχτηκε, εντάσσεται στο πλαίσιο της ποιοτικής έρευνας. Αυτή η έρευνα «*δεν ακολουθεί ένα προκαθορισμένο σχέδιο, με προσδιορισμό*

ορισμένων μεταβλητών, αλλά επιδιώκει τη συμμετοχή όλων των μελών της εκπαιδευτικής ομάδας στην εκπαιδευτική διαδικασία». Εφαρμόζεται σε όλο το φάσμα του κοινωνικού πεδίου, άρα και στην εκπαίδευση. (Βάμβουκας, 2010:90). Το ερωτηματολόγιο που κλήθηκαν να συμπληρώσουν οι μαθητές περιείχε ανοικτού τύπου ερωτήσεις διότι «*είναι ένας πολύ ελκυστικός μηχανισμός για έρευνα μικρότερης κλίμακας*» (Cohen, κ.α., 2008:430). Εξάλλου, «*μια ανοικτού τύπου ερώτηση μπορεί να αποτυπώσει την αυθεντικότητα, τον πλούτο, το βάθος της απάντησης και την ειλικρίνεια, […] τα οποία είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα των ποιοτικών δεδομένων*» (Cohen, κ.α., 2008:431). Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε αποτελεί μετάφραση από το αγγλικό πρωτότυπο του Artful Thinking που υπάγεται στο Project Zero του πανεπιστημίου του Harvard.

Βασικές κατευθυντήριες γραμμές καθώς και μια σειρά από βήματα για την εφαρμογή της ανάλυσης περιεχομένου δίνονται από τους Brenner και συνεργάτες (1985) καθώς και από τον Hycner (1985), όπως παρουσιάζονται στους Cohen κ.α., (2008:479-482) καθόσον «η *ανάλυση περιεχομένου είναι ένα όργανο για έρευνα σε ποιοτικό υλικό*». Οι πίνακες που δόθηκαν στους μαθητές για διερεύνηση αφορούν στα σχήματα 1 και 2.

Συμπεράσματα

Από τη σύνθεση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου το οποίο παρατίθεται στο παράρτημα της παρούσης εργασίας, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα. Παρόλο που η Κ. φοιτά στην Ε’ τάξη του Δημοτικού δεν μπορεί να συντάξει γραπτώς μια πρόταση (ερ. 1), κάτι που οι συμμαθητές της κάνουν. Η μαθήτρια της ΣΤ’ τάξης κάνει πιο άρτιες και καλύτερες περιγραφικά προτάσεις. Ακόμη και η μαθήτρια της Α’ τάξης κάνει σε απλό επίπεδο προτάσεις. Με Μ.Ο. γραπτών λέξεων 4,95 στην απάντηση της ερώτησης 2 η Κ. απαντά με 3 λέξεις και είναι η μόνη από ολόκληρη την τάξη που γράφει τόσες λίγες λέξεις. Στην ερώτηση 3 η Κ. μαζί με τη μαθήτρια της Α’ γράφουν τις λιγότερες λέξεις. Στις ερωτήσεις 4 και 5 η Κ. δίνει μοναδικές απαντήσεις αφού «αναρωτιέται» γιατί ο θεός Βάκχος/Διόνυσος φοράει σεντόνι (ερ.4) ενώ θέλει να μάθει «γιατί» ο πίνακας ζωγραφικής έχει σπίτια. Στις ερωτήσεις 6 έως και 12 δεν απαντάει καθόλου λόγω δυσκολίας κατανόησης των ερωτήσεων.

Η νέα γνώση που φαίνεται να αποκομίζει η Κ. είναι ότι τελικά αυτός που απεικονίζεται στον πίνακα ζωγραφικής είναι ο θεός Διόνυσος σε ένα χωριό που έχει αμπέλια (ερ. 13), ενώ τα δυο έργα φαίνονται ότι είναι παρόμοια (ερ. 14) καθώς και ότι οι μεταξύ τους συνδέσεις (ερ. 15), σύμφωνα με την Κ., είναι τα «μαλλιά με φύλλα και ποτήρι». Το γεγονός ότι στις πιο πάνω 2 ερωτήσεις δίνει ακριβώς την ίδια απάντηση οφείλεται στο ότι μπορεί να παρατηρήσει μόνο τα κοινά σημεία της εικόνας. Τέλος, στην ερ. 16 η Κ. απαντάει ότι η δασκάλα κρέμασε τα έργα αυτά στο ίδιο δωμάτιο, «*διότι ασχοληθήκαμε στην τάξη με τα προϊόντα του τόπου μας*».

Συνοψίζοντας, η μέθοδος artful thinking δείχνει ότι μπορεί να εισάγει τους μαθητές έτσι ώστε «*να γίνονται κριτικά στοχαστικοί απέναντι σε αυτή την καθημερινή ‘επίθεση’ εικόνας και πληροφόρησης που δέχονται, από τα διάφορα τεχνολογικά μέσα γύρω μας*» (Γιωτόπουλος, 2014α:215). Επιπρόσθετα, φαίνεται ότι συμβάλλει θετικά στη βελτίωση της μαθήτριας με ΔΑΔ τόσο στο γνωστικό της επίπεδο όσο και στις δεξιότητες και στάσεις της. Αναπτύχθηκαν οι δεξιότητες όπως η λεπτή κινητικότητα αφού η μαθήτρια καλείται να χρησιμοποιήσει ψαλίδι, να κολλήσει και να ζωγραφίσει με μαρκαδόρους και ξυλομπογιές. Επίσης, ενισχύθηκαν η παρατηρητικότητα και η μνήμη της σε αντίστοιχες δραστηριότητες καθώς και η συνεργατικότητα και η επικοινωνία με τους συμμαθητές της σε ομαδικές δραστηριότητες. Επίσης, όλοι οι

μαθητές ερεύνησαν και τελικά εμβάθυναν ώστε να επιτευχθεί η τελική συνολική θέαση του έργου που μελέτησαν και η μαθήτρια συνεργάστηκε μαζί τους για το τελικό αποτέλεσμα. Σε αυτό το σημείο υπήρξε παροχή διανοητικής ελευθερίας (όχι αντικειμενικές απαντήσεις, αλλά η υποκειμενική αίσθηση του μαθητή: Όχι «τι θέλει να πει το έργο του ζωγράφου», αλλά «Πως αντιλαμβάνεστε εσείς τον πίνακα ζωγραφικής» κ.ά.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΤΕΥΧΘΗΚΑΝ

- Δημιουργία Αφίσας με Τοπικά προϊόντα
- Δημιουργία Διατροφικής πυραμίδας
- Δημιουργία της «μηλιάς της αγάπης» και «καρποί / μήλα αγάπης» στη μηλιά της Αγάπης.
- Δημιουργούμε την αφίσα των τοπικών προϊόντων του χωριού μας με εικόνες και πληροφορίες
- Αναλύουμε, ζωγραφίζουμε, δημιουργούμε ποιήματα.
- Γνωρίζουμε μέσα από την τέχνη και τους διάσημους πίνακες διαφόρων χωρών της ΕΕ, τα προϊόντα που συναντάμε στο χωριό μας. Η τέχνη χρησιμοποιείται ως διεργασία μάθησης. Ενδυναμώνεται η παρατηρητικότητα των μαθητών ενώ ταυτόχρονα καλλιεργείται η στοχαστική τους ικανότητα, η κριτική δημιουργική τους σκέψη και ενισχύονται τα αποθέματα της γνώσης.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Στην ενότητα «*Ανάπτυξη στοχαστικών ικανοτήτων μέσα από την τέχνη*» η Μέγα (2002), παρουσιάζει «*απλές τεχνικές για να πλησιάσει ένας εκπαιδευτικός τα έργα τέχνης που ήδη έχει διαθέσιμα στα σχολικά εγχειρίδια. Το πλησίασμα αυτό ταυτίζεται με τη μεθοδική παρατήρησή τους, η οποία σύμφωνα με τους ερευνητές διεγείρει το στοχασμό των παιδιών, αλλά και άλλες πτυχές του φάσματος των ικανοτήτων*». Επιπλέον, η Σάλλα (2010) προσθέτει ότι «*η παιδεία μέσα από τις τέχνες προσφέρει ευκαιρίες για εκλέπτυνση και ευαισθητοποίηση των αισθήσεων, καλλιέργεια της φαντασίας, όξυνση της αισθητικής κρίσης και εισάγει το άτομο στις αξίες του πολιτισμού. Η παιδεία μέσα από τις τέχνες, είναι σημαντικότατη για το νέο άνθρωπο, γιατί τον καθιστά ενεργό, δημιουργικό και σκεπτόμενο πολίτη, που μπορεί να αποφασίζει και να διαμορφώνει το άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον του*». Η μέθοδος του έντεχνου συλλογισμού στους μαθητές «*μπορεί να συντελέσει στη βαθμιαία ενίσχυση της κριτικής σκέψης και μάλιστα από σχετικά νεαρή ηλικία, να τους βοηθήσει να συνειδητοποιήσουν τις διαφορές που ενδεχομένως υπάρχουν στον τρόπο που σκέφτονται*» (Γιωτόπουλος, 2014β) έτσι ώστε να κατανοήσουν καλύτερα ότι η κυρίαρχη άποψη δεν είναι απαραίτητα η μοναδική και αναμφισβήτητη άποψη.

Σύμφωνα με την Mallopoulou (2014:60), ο ρόλος του σχολείου χρειάζεται επαναπροσδιορισμό «*με την αλλαγή του περιεχομένου, των στόχων και της φιλοσοφίας των αναλυτικών προγραμμάτων, με τον εμπλουτισμό σε μαθήματα τεχνικά, σε εκδηλώσεις μουσικές, πολιτιστικές και αθλητικές, ώστε στο σχολείο να μπορεί ο μαθητής να ικανοποιήσει τα ενδιαφέροντά του. Οι λόγοι που συνηγορούν υπέρ της πρότασης είναι η διαπίστωση πως στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δίνεται υπερβολική βαρύτητα στην αποστήθιση των γνώσεων, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται δυσμενώς η αυτοεκτίμηση των μαθητών με χαμηλές επιδόσεις.*» Η διδασκαλία οφείλει να απευθύνεται στην ατομικότητα και στην προσωπικότητα του κάθε μαθητή. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με την εφαρμογή εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων (Individualized Education Plan), τα οποία θα είναι προσαρμοσμένα

στις εκπαιδευτικές δυνατότητες αλλά και στις ανάγκες του κάθε μαθητή, καθώς και με την εφαρμογή μεθόδων συνεργατικής μάθησης για τους μαθητές με ειδικές ανάγκες. Ένας από τους τομείς της ειδικής αγωγής, ο οποίος θα πρέπει ίσως να επανασχεδιαστεί, είναι η εκπαίδευση και η υποστήριξη των εκπαιδευτικών, γιατί οποιαδήποτε αλλαγή και αν γίνει στο εκπαιδευτικό σύστημα (σχολικά βιβλία, προγράμματα), εάν δεν ξεκινήσει πρώτιστα από τους εκπαιδευτικούς τότε δεν θα υπάρξουν τα επιθυμητά αποτελέσματα (Mallopoulou, 2014:61)

Μέσα σε ένα μικρό χρονικό διάστημα 8 μηνών, είναι φανερό ότι υπάρχει διαφοροποίηση στην καθημερινότητα της Κ. σε μαθησιακό επίπεδο, η προσπάθεια επικεντρώνεται στην κατάκτηση της προφοράς και της νοηματοδότησης λέξεων που είναι χρηστικές για την ικανοποίηση των καθημερινών αναγκών. Σε κοινωνικό επίπεδο, η προσπάθεια επικεντρώνεται στη βελτίωση της συμμετοχής της μαθήτριας στη σχολική ζωή, στο διάλειμμα, στις δραστηριότητες, στις σχολικές γιορτές και την επαφή με τους συμμαθητές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Cohen, L., Manion, L. Morrison, K. (2008). Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Grandin, T. (1995). *Thinking in Pictures, And Other Reports from My Life with Autism*. New York: Vintage Books.

Mallopoulou, D. (2014). *Educazione dei bambini non udenti: Una ricerca empirica*. Tesi. Roma: Università degli Studi di Roma “Tor Vergata”.

Perkins, D. (2003). Making Thinking Visible, New Horizons for Learning, USA.

Illeris, K. (2016). Ο τρόπος που μαθαίνουμε. Οι πολλαπλές διαστάσεις της μάθησης στην τυπική και άτυπη μάθηση. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Βάμβουκας, Μ. (2010). *Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.

Βαρελλά, Α. (2012). Δώσε την αγάπη. Αθήνα : Εκδόσεις Πατάκη.

Γενά, Α. (2002). *Αυτισμός και διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές*. Αξιολόγηση, διάγνωση, αντιμετώπιση. Αθήνα: Εκδόσεις Αυτοέκδοση.

Γιωτόπουλος, Γ. (2014) (α). *Ανάπτυξη κριτικής σκέψης με χρήση της μεθόδου «Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας» σε μαθητές της Τυπικής Εκπαίδευσης*, 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο για το eTwinning και άλλων Ευρωπαϊκών προγραμμάτων συνεργατικότητας για την Α/θμια και Β/θμια Εκπ/ση, Πάτρα.

Γιωτόπουλος, Γ. (2014) (β). *Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσα από την Αισθητική Εμπειρία στο πλαίσιο της Τυπικής (Δευτεροβάθμιας) και Μη Τυπικής Εκπαίδευσης*. Διπλωματική Εργασία. Πάτρα: ΕΑΠ.

Μαυροπούλου, Σ., Ασωνίτου, Α., Γρηγορίου, Φ., Κακλαμανάκη, Ε., Κούρτη, Β., Μαγαλιού, Ε., Μητροπούλου, Ε., Παΐζη, Ό., Τσακπίνη, Κ., Τσιούρη, Ι., Τσιραμπίδου, Μ., Καρζή, Θ. (2003). *Αναλυτικά προγράμματα σπουδών για μαθητές με αυτισμό.* Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Τμήμα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.

Μέγα, Γ. (2011) (α). Η τέχνη στο σχολικό σύστημα ως στοχαστική διεργασία. Στο: Κόκκος, Α. και συνεργάτες (2011). *Εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες.* Σελίδες 21-67. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Μέγα, Γ. (2011) (β). Τεχνικές στοχαστικής αξιοποίησης και γλωσσικής ενεργοποίησης των μαθητών μέσα από τις τέχνες: Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις. 4ο Διεθνές Συνέδριο «*Τέχνες και Εκπαίδευση. Δημιουργικοί τρόποι εκμάθησης των γλωσσών*», Αθήνα 6-8/5/2011. Τόμος Α΄, σελίδες 145-151. Retrieved June 12, 2016, from: http://www.primarymusic.gr/images/editions/online/Kampylis_Argyriou_2011_ArtsEdu_A_VOL.pdf

Σάλλα, Τ. (2010). Τέχνη και Εκπαίδευση: οι εκπαιδευτικές διαστάσεις της εικονοποιητικής διαδικασίας. Στο Κανελλόπουλος, Π., & Τσαφταρίδης, Ν. (επιμ) *Τέχνη στην Εκπαίδευση – Εκπαίδευση στην Τέχνη*. Αθήνα: νήσος.

Τσιάντης, Ι. (2001). *Εισαγωγή στην Παιδοψυχιατρική*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτης.

Τσίκνα, Ε. (2013). *Οδηγός για τις Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές*. Retrieved June 14, 2016, from http://www.edra.edu.gr/%CE%B1%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%B1

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Ακολουθεί το ερωτηματολόγιο με τις 16 ερωτήσεις ανοικτού τύπου που δόθηκε στους μαθητές για να απαντήσουν.

ΟΝΟΜΑ:

Παρατηρήστε και περιγράψτε

Κοίταξε την ζωγραφική για τουλάχιστον ένα λεπτό. Άφησε το βλέμμα σου να περιπλανηθεί. Τι βλέπεις?

Κάνε λίστα με πέντε λέξεις ή φράσεις που περιγράφουν κάθε πτυχή του έργου.

Κοίτα ξανά με πιο πολλή προσοχή στη λεπτομέρεια αυτή τη φορά. Κάνε λίστα με πέντε λέξεις ή φράσεις που περιγράφουν κάθε πτυχή του έργου.

Χρησιμοποίησε αυτές τις ερωτήσεις - εκκίνησης για να σε βοηθήσει να σκεφτείς ενδιαφέρουσες ερωτήσεις:
Αναρωτιέμαι…
Γιατί…?
Ποιοι είναι οι λόγοι που (για τους οποίους)...;
Κι αν…?

Είμαι μπερδεμένος από ...
Πώς θα ήταν διαφορετικός/ή αν ...;
Που…?
Τι θα είχε συμβεί αν γνωρίζαμε ...;
Αν θα μπορούσα να πάρει συνέντευξη από τον καλλιτέχνη, θα ήθελα να ρωτήσω ...

Στη συνέχεια, επιλέξτε μία από τις πιο πάνω ερωτήσεις για να συζητήσουμε για λίγα λεπτά.

Σκεφτείτε: Τι νέες ιδέες έχετε για το έργο τέχνης ή θέμα που δεν είχατε πριν;

Συνδέστε - Συγκρίνετε τη ζωγραφική με έναν άλλο πίνακα στην τάξη. Πώς είναι τα δύο έργα παρόμοια;

Καταιγισμός ιδεών σχετικά με μια λίστα με 3-5 πράγματα που έχουν κοινά τα δύο έργα. Τι είδους συνδέσεις βρήκατε;

Γιατί νομίζετε ότι ο δάσκαλος/δασκάλα προτίμησε να κρεμάσει τα έργα αυτά στο ίδιο δωμάτιο;

Το πρωτότυπο ερωτηματολόγιο είναι διαθέσιμο στα αγγλικά στον πιο κάτω σύνδεσμο:
http://pzartfulthinking.org/wp-content/uploads/2015/04/AT_See-Wonder-Connect.pdf

16. Building bridges of friendship. Η δημιουργία δυνατών αισθημάτων φιλίας μεταξύ των μαθητών μέσω της χρήσης και αξιοποίησης των δυνατοτήτων συνεργατικών εφαρμογών Web 2.0

Γεωργιάδου Σταυρούλα[1], Γρόζος Αλέξανδρος[2] , Χαραλαμπίδου Ευθυμία[3]
[1]Εκπαιδευτικός 3ου Δημοτικού Σχολείου Κιλκίς ,med, [2]Διευθυντής 3ου Δημοτικού Σχολείου Κιλκίς [3]Εκπαιδευτικός 3ου Δημοτικού Σχολείου Κιλκίς
[1]georgiadour@hotmail.com , [2]alegro65@gmail.com, [3]effie.chara@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στην παρούσα εργασία στόχος είναι να παρουσιαστεί ένα σχέδιο εργασίας με τίτλο Building bridges of friendship, το οποίο υλοποιήθηκε μεταξύ πέντε (5) σχολικών μονάδων από Ελλάδα και τεσσάρων (4) από Γαλλία, Ρουμανία, Τουρκία και Αλβανία. κατά το σχολικό έτος 2015 - 16, από τις 26 Ιανουαρίου 2015 έως 16 Ιουνίου 2016. Ο

κύριος σκοπός του έργου είναι να δημιουργήσει δυνατά αισθήματα φιλίας μεταξύ των μαθητών μας, που θα προκύψουν μέσα από τις δημιουργίες τους , την ενεργή συμμετοχή τους στο έργο αλλά και την πρωτοβουλία τους. Μέσα από τις διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται οι μαθητές μας θα μπορέσουν να κατανοήσουν τη μαθησιακή διαδικασία ως μέσο διασύνδεσης και ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους. Επίσης, δίνεται μεγάλη έμφαση στην δημιουργία συνεργατικών αποτελεσμάτων με σκοπό να τονωθεί το αίσθημα της ομοτιμίας και της ισοτιμίας, αφού τα στοιχεία που βοηθούν τον έφηβο μαθητή να δημιουργήσει φιλικές σχέσεις είναι η ομοιότητα με τους φίλους του, καθώς επιθυμεί να μοιάζει και να έχει τα ίδια ενδιαφέροντα με αυτούς. Τέλος, έχοντας σαν δεδομένο τη λέξη φιλία και επενδύοντας στις σχέσεις φιλίας, σχεδιάστηκε το έργο αυτό βασισμένο στη φιλοσοφία του εγκεκριμένου προγράμματος ομότιμων που υλοποιείται από το Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Περιφερειακής Ενότητας Κιλκίς ΝΗΡΕΑΣ και εφαρμόζεται σε πολλά ευρωπαϊκά προγράμματα, για την πρόληψη της επιθετικής συμπεριφοράς.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ*:* *φιλία, ομότιμοι, συνεργασία.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γνωστό πως το περιβάλλον του σχολείου συντελεί στην ανάπτυξη των παιδιών καθώς αυτά περνούν πολύ χρόνο της ζωής τους μέσα σε αυτό. Σημαντικές για την ψυχική υγεία και συναισθηματική ανάπτυξη του ατόμου είναι η ανάγκη για αποδοχή και η ανάγκη για αναγνώριση. Όσο αφορά την περίπτωση των μαθητών οι ανάγκες αυτές βρίσκουν ικανοποίηση μέσα από τη συμπεριφορά του εκπαιδευτικού αλλά κυρίως μέσα στην ομάδα των συνομηλίκων (ομότιμων) και της σχολικής τάξης.

Τα τελευταία είκοσι χρόνια έχει γίνει σημαντική πρόοδος στη μελέτη των κοινωνικών σχέσεων των παιδιών με τους συνομηλίκους τους και της σημασίας που έχουν οι σχέσεις αυτές για τη μελλοντική εξέλιξη των παιδιών (Masten, 2005; Bukowski & Adams, 2005). Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι η αλληλεπίδραση μεταξύ συνομηλίκων δεν είναι μια προετοιμασία για τη ζωή αλλά η ίδια η ζωή (Lamb & Sutton-Smith, 1982, όπως αναφ. στο Witt, 2000). Οι σχέσεις του παιδιού με τους συνομηλίκους του και η κοινωνική σύγκριση μαζί τους παίζει σημαντικό ρόλο στην ομαλή συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού και ταυτόχρονα είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη της ταυτότητάς του, για την κάλυψη της ανάγκης του ¨ανήκειν¨ σε μια ομάδα που του παρέχει συναισθηματική ασφάλεια (Krappmann, 1991; Rubin,1980, όπως αναφ. στο Χατζηχρήστου,1992). Αυτή η ανάγκη αποδοχής από τους συνομηλίκους μας βοηθά να κατανοήσουμε και το φαινόμενο κατά το οποίο οι προέφηβοι συχνά ντύνονται πανομοιότυπα (Baumeister & Leary, 1995) και γενικότερα είναι πιθανότερο να παρουσιαστούν σε αυτούς κοινές προτιμήσεις, όπως είναι το είδος διατροφής, πληροφόρησης και ενδιαφερόντων.

Ως ομότιμος ορίζεται αυτός που έχει ίση αξία με τους άλλους, που είναι ισότιμος. Ομότιμοι είναι αυτοί που έχουν κοινά χαρακτηριστικά, ηλικία, ενδιαφέροντα, προβληματισμούς, κοινή γλώσσα μεταξύ τους. Ο όρος εκπαίδευση ομότιμων χρησιμοποιείται για να περιγράψει καταστάσεις όπου τα μέλη μιας ομάδας εκπαιδεύουν και ενημερώνουν τους συνομηλίκους τους σε διάφορα θέματα. Τα μέλη των ομάδων των συνομηλίκων μαθαίνουν ο ένας τον άλλο για τους διαφορετικούς τους κόσμους. Τα παιδιά μαθαίνουν μέσω αυτού του μοιράσματος στάσεων και αξιών πώς να ξεκαθαρίζουν και να διαμορφώνουν τις δικές τους στάσεις και αξίες (Slavin, 2007). Ισχυρή επίδραση στη σφαιρική αυτοεκτίμηση ή στα συναισθήματα αυτοαξίας

των εφήβων φαίνεται να ασκεί η φυσική εμφάνιση και, ακολούθως η κοινωνική αποδοχή από τους συνομηλίκους (Slavin, 2007). Επίσης, οι μαθητές μπορούν να μάθουν με κατάλληλη εκπαίδευση να λειτουργούν ως συνομήλικοι διαμεσολαβητές, ιδίως για την πρόληψη και την επίλυση συγκρούσεων μεταξύ συμμαθητών. Οι συνομήλικοι διαμεσολαβητές έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικοί στην επίλυση ποικίλων διαπροσωπικών προβλημάτων, από προσβολές και αντιλαμβανόμενες αδικίες μεταξύ μαθητών έως και κλοπές και σωματικές επιθέσεις (Johnson & Johnson, 2001· Troop & Asher, 1999).

Η φιλία αποτελεί την κεντρική κοινωνική σχέση μεταξύ συνομηλίκων που ξεκινά κατά την παιδική ηλικία και υφίσταται μια σειρά αλλαγών πριν από την ενηλικίωση (Hartup, 1996). Η φιλία μεταξύ δύο παιδιών ορίζεται σε δυαδικό πλαίσιο και αναφέρεται σε μία σχέση που υπάρχει εθελοντικά (δεν την επιβάλλει, ας πούμε, η δασκάλα ή ο γονιός), ρυθμίζεται και διατηρείται και από τους δύο συμμετέχοντες. Η φιλία προϋποθέτει την παρουσία ενός αμοιβαίου συναισθηματικού δεσμού ανάμεσα σε ένα παιδί και ένα συνομήλικό του (Αναγνωστάκη, 2008). Οι φίλοι λειτουργούν ως σημαντικές πηγές συναισθηματικής στήριξης, παρέχοντας στα παιδιά μια αίσθηση ασφάλειας όταν προκύπτουν νέες καταστάσεις, ως γνωστικές πηγές, ως πρότυπα για νοητικές δεξιότητες. Επίσης, στο πλαίσιο των φιλικών σχέσεων, μαθαίνουν κοινωνικά πρότυπα συμπεριφοράς, δεξιότητες κοινωνικών αλληλεπιδράσεων, καθώς και τρόπους επιτυχούς επίλυσης των συγκρούσεων (Slavin, 2007). Ο Sullivan (1953) υποστήριξε ότι μέσω της αλληλεπίδρασης με τους φίλους τα παιδιά αποκτούν ένα ρεπερτόριο αποτελεσματικών κοινωνικών συμπεριφορών, αυξάνεται η αυτοπεποίθησή τους και μέσα σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να υπάρξει βελτίωση προβληματικών συμπεριφορών, επομένως οι φιλικές σχέσεις έχουν και θεραπευτική αξία. Οι Newcomb και Bagwell (1996) βρήκαν ότι οι φιλικές σχέσεις προσφέρουν σημαντικά πλεονεκτήματα σε σύγκριση με τις υπόλοιπες κοινωνικές σχέσεις. Τα παιδιά που είναι μέλη μίας φιλίας εμπλέκονται περισσότερο σε θετικές μορφές αλληλεπίδρασης (λεκτική αλληλεπίδραση, συνεργασία, αλληλοβοήθεια, κ.λπ.) που χρησιμεύουν ως πλαίσιο για την κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη των παιδιών. Επίσης, οι φίλοι διαφέρουν στον χειρισμό και την προσπάθεια επίλυσης των συγκρούσεων. Οι φίλοι είναι πιο πιθανό να χρησιμοποιήσουν στρατηγικές επίλυσης των συγκρούσεων, πιθανώς επειδή επενδύουν συναισθηματικά στη φιλική σχέση. Επιδιώκουν να «τα βρουν» με το φίλο τους, καθώς δεν θέλουν να διακινδυνεύσουν να χάσουν τη σχέση που έχουν δημιουργήσει. Από εξελικτική σκοπιά, επομένως, οι φιλικές σχέσεις προσφέρουν ένα σημαντικό εφόδιο για τις μετέπειτα σχέσεις των παιδιών, καθώς προωθούν την ανάπτυξη ικανοτήτων επίλυσης συγκρούσεων. Τέλος, τα παιδιά επιλέγουν φίλους με τους οποίους έχουν πολλά κοινά στοιχεία, τόσο σε δημογραφικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο συμπεριφοράς. Επιπλέον, οι φιλικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από ισότητα, οι φίλοι δεν καταπιέζουν ο ένας τον άλλο, ούτε επιδιώκουν να κυριαρχήσουν ο ένας στον άλλο. Αυτά τα χαρακτηριστικά, σε συνδυασμό με τα ευρήματα ότι οι φίλοι συνεργάζονται, αλληλοβοηθούνται και προσπαθούν να διατηρήσουν τη φιλική σχέση επιλύοντας τις συγκρούσεις, καταδεικνύουν ότι οι φιλικές σχέσεις αποτελούν ένα σημαντικό πεδίο συναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών. Ο προστατευτικός ρόλος της φιλίας έχει μελετηθεί και σε πολύ πιο συγκεκριμένα πλαίσια, ως προστατευτικός παράγοντας στη θυματοποίηση του παιδιού από συνομηλίκους.

Σκοπός του προγράμματος είναι να παρουσιαστεί ένα σχέδιο εργασίας με τίτλο «Building bridges of friendship», το οποίο υλοποιήθηκε μεταξύ 3 σχολικών μονάδων

από Ελλάδα και τριών από Γαλλία, Ρουμανία, Τουρκία και Αλβανία. κατά το σχολικό έτος 2015 - 16, από τις 26 Ιανουαρίου 2015 έως 16 Ιουνίου 2016. Στόχος του ήταν να πραγματοποιηθούν παρεμβάσεις, με ποικίλους τρόπους, που απευθύνονται στους μαθητές και αποσκοπούν να ενισχύσουν τις ομάδες των συνομηλίκων και τη φιλία μέσα στο χώρο του σχολείου, αλλά και έξω από αυτό, καθώς επικοινωνούν και συνεργάζονται με συνομήλικους μαθητές του εξωτερικού. Συγκεκριμένα, επιδίωξη του έργου είναι να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες έτσι ώστε οι μαθητές να γεφυρώσουν τις διαφορές τους με τους συνομήλικους τους (διαφορετικό σχολικό περιβάλλον, ταξικές διαφορές, θρησκευτικές διαφορές, πολιτισμικές συνήθειες, εθνοτικές διαφορές, γλωσσικές διαφορές) ενισχύοντας και δημιουργώντας ισχυρούς δεσμούς φιλίας, συνεργατικού κλίματος, αλληλεπίδρασης και αλληλεγγύης παραμερίζοντας γλωσσικούς ενδοιασμούς και προκαταλήψεις.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ «Building bridges of friendship»

Ο αρχικός σχεδιασμός του έργου Building bridges of friendship, διαμορφώθηκε από τους ιδρυτές και κατόπιν εμπλουτίστηκε ως προς το περιεχόμενο, τη δομή και την εξέλιξη και συμφωνήθηκε ο τρόπος υλοποίησής του και από τους λοιπούς 10 συμμετέχοντες, οι οποίοι συναίνεσαν να ακολουθήσουν τους κανόνες πλαισίου υλοποίησης του σχεδίου εργασίας από τη στιγμή που εκδήλωσαν ενδιαφέρον να συμμετάσχουν στο έργο. Σημειώνεται ότι και οι 8 συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί δίδασκαν σε τάξεις της Ε’ και ΣΤ’ τάξεις του δημοτικού. Έθεσαν, λοιπόν, ως στόχο μέσω του προγράμματος να δημιουργήσουν και να ενισχύσουν τους δεσμούς φιλίας μεταξύ των μαθητών τους και των συνομηλίκων τους από το εξωτερικό και να προωθήσουν τη συνεργασία μεταξύ τους. Οι μαθητές μας είχαν τη δυνατότητα σταδιακά να διαμορφώσουν πλαίσιο συνεργασίας (γνωριμία- κατάθεση ομαδικών εργασιών τους – ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους – συνεργατικές δραστηριότητες) μέσα σε περιβάλλον ασφάλειας και παιδαγωγικής ελευθερίας. Η διαδοχική και σταδιακή ανάπτυξη των σελίδων του έργου τους έδωσε τη δυνατότητα να μπουν σταδιακά σε διαδικασία ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους. Ξεκίνησαν από απλές διαδικασίες παρουσίασης του σχολείου τους και σταδιακά προχώρησαν σε πιο σύνθετες διδακτικές ενέργειες παρουσίασης του εαυτού τους δια μέσω της «ενσυναίσθησης» για να καταλήξουν στην απολύτως συνεργατική και ομαδική δομή του έργου μαζί με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους, μέσα από τις συνεργατικές σελίδες του έργου, και πάντα με άξονα συνεργασίας τη φιλία και τις συναφών εννοιών της, όπως αυτές αναπτύσσονται σε όλη την εξέλιξη του έργου μας.

Ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάστηκε και οργανώθηκε το συγκεκριμένο έργο ήταν εξ αρχής σαφής και ξεκάθαρος και γνωστός σε κάθε εμπλεκόμενο. Βοήθησε πάρα πολύ και ο τρόπος οργάνωσης του «Twinspace» μέσω της διαμόρφωσης σελίδων:

- Παρουσίαση των συνεργατών του έργου (μαθητές και εκπαιδευτικοί) καθώς και διαμοιρασμό πληροφοριών για τα σχολεία και τις πόλεις.
- Παρουσίαση του θέματος από τον εκπαιδευτικό ανά τάξη
- Ομαδική παρουσίαση του σχολείου ή της περιοχής των μαθητών στους υπόλοιπους συνομήλικους/συμμαθητές τους.
- Παρουσίαση και πρόταση του λογότυπου κάθε σχολείου τους σαν συλλογική εργασία τάξης και κοινή ψηφοφορία όλων των σχολείων για την πιο αντιπροσωπευτική.
- Παρουσίαση του εαυτού τους στους υπόλοιπους μέσα από ένα αγαπημένο τους αντικείμενο, καλλιεργώντας το συναίσθημα της ενσυναίσθησης.

- Εμβάθυνση σε έννοιες σχετικές με τη φιλία δημιουργώντας συνεργατικό λεξικό.
- Κοινή συνεργασία για τη δημιουργία τραγουδιού και παραμυθιού, όπου είχαν την ευκαιρία οι μαθητές να αναπτύξουν αισθήματα υπευθυνότητας και δημιουργίας.

Το συγκεκριμένο έργο εξασφάλιζε επίσης και την αυτονομία ως προς τον τρόπο εργασίας πάνω στο θέμα αλλά και στη διδακτική μεθοδολογία που θα εφάρμοζε ο κάθε εκπαιδευτικός. Την ίδια στιγμή όμως γινόταν από όλους σεβαστό να αξιοποιηθούν συνεργατικά εργαλεία και εφαρμογές για τη δημιουργία κοινών συνεργατικών εργασιών. Μία άλλη δέσμευση ήταν να σεβαστεί ο κάθε εκπαιδευτικός το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων του έργου, καθώς όλοι οι εκπαιδευτικοί είχαν και άλλες υποχρεώσεις να υλοποιήσουν.

Για την υλοποίηση του σχεδίου επίσης καθοριστικός παράγοντας ως προς την επιλογή των συνεργατικών εργαλείων που θα χρησιμοποιούνταν για τις από κοινού δραστηριότητες προσπαθήσαμε να εντάξουμε στο έργο μας λειτουργικά προγράμματα και διαδικτυακά εργαλεία που να είναι προσιτά στους μαθητές μας αλλά και εύχρηστα στη διαχείριση τους. Συγκεκριμένα, οι μαθητές του σχολείου μας χρησιμοποίησαν το «Photo editor 10» για την επεξεργασία των φωτογραφιών τους, και με τα «Windows movie maker» και «Kizoa» έφτιαξαν τα δικά τους video παρουσίασης. Εξασκήθηκαν στη χρήση Web 2 free διαδικτυακών εργαλείων όπως του “Easy poll” για την ολοκλήρωση της ψηφοφορίας του συνεργατικού logo, δημιούργησαν το δικό τους υλικό παρουσίασης χρησιμοποιώντας φωτογραφική μηχανή και πρόγραμμα ηχογράφησης του ηλεκτρονικού υπολογιστή, έφτιαξαν το δικό τους συνεργατικό εννοιολογικό χάρτη στο «AnswerGarden» αξιοποιώντας τις υπόλοιπες δυνατότητές του και έφτιαξαν τα δικά τους puzzle στο «Jigsaw Planet». Αναφορικά με τη χρήση των Τ.Π.Ε. στη διεξαγωγή του έργου, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στα συνεργατικά διαδικτυακά εργαλεία καθώς το έργο χαρακτηρίζεται ως συνεργατικό και με γνώμονα την ισότιμη συμμετοχή όλων των συνεργατών χρησιμοποιήθηκαν εφαρμογές του “Google drive” όπου μας δίνεται η δυνατότητα να λειτουργήσουμε σαν μια ομάδα και να εργαστούμε ακόμη και ταυτόχρονα δημιουργώντας το κοινό μας παραμύθι το οποίο δημοσιεύσαμε στο «Storyjumper». Γράψαμε στο «Padlet» τους στίχους μας με σκοπό να φτιάξουμε και να ηχογραφήσουμε ένα πολύγλωσσο τραγούδι ως σύμβολο της φιλίας μας. Αξιοποιήσαμε τις δυνατότητες του «Learning Apps.org» σχεδιάζοντας τα δικά μας quiz τα οποία ήταν και ταυτόχρονα σημεία αναφοράς για να αξιολογήσουμε και να περιηγηθούμε στο έργο και τέλος ηχογραφήσαμε και προσθέσαμε τα δικά μας μηνύματα στο «Popplet» καταλαμβάνοντας το δικό μας χώρο και αξιολογώντας συνολικά το έργο μας.

Τέλος, οι εκπαιδευτικοί για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου έλαβαν υπόψη τους και τα κριτήρια που έθεσε η Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης (ΕΥΥ) προκειμένου το έργο αυτό να πληροί 6 κριτήρια, ώστε να του χορηγηθεί η Εθνική Ετικέτα Ποιότητας και τα οποία αφορούν τους εξής τομείς: Παιδαγωγική Καινοτομία, Ενσωμάτωση στη Διδακτέα Ύλη, Επικοινωνία και ανταλλαγή μεταξύ σχολείων και συνεργατών, Συνεργασία μεταξύ των σχολείων – συνεργατών, Χρήση της Τεχνολογίας, Αποτελέσματα, Αντίκτυπος και τεκμηρίωση.

Το έργο λοιπόν "Building bridges of friendship" υλοποιήθηκε από 8 σχολεία κατά το σχολικό έτος 2015 - 16 και διήρκησε 6 μήνες από τις 26 Ιανουαρίου 2015 έως 16 Ιουνίου του 2016.Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 7 εκπαιδευτικοί από την Ελλάδα, 1 εκπαιδευτικός από την Ρουμανία, 1 εκπαιδευτικός από την Τουρκία, 1 εκπαιδευτικός από Αλβανία και 2 εκπαιδευτικοί από την Γαλλία. Πιο συγκεκριμένα συμμετείχαν η Ε1' τάξη του 3ου Δημοτικού Σχολείου Κιλκίς με τον εκπαιδευτικό Αλέξανδρο Γρόζο και με 23 μαθητές, η Ε2' τάξη του 3ου Δημοτικού Σχολείου Κιλκίς με την εκπαιδευτικό Χαραλαμπίδου Ευθυμία και με 21 μαθητές, η ΣΤ' τάξη του 5Ου Δημοτικού σχολείου Ευόσμου Θεσσαλονίκης με εκπαιδευτικούς την Γεωργιάδου Σταυρούλα και Καπνοπούλου Ανθή με 49 μαθητές, η ΣΤ2' τάξη του 2ου Δημοτικού Σχολείου Κιλκίς με την εκπαιδευτικό Χατζηαθανασίου Ελπίδα και με 19 μαθητές, η ΣΤ2' τάξη του 4ου Δημοτικού Σχολείου Κιλκίς με την εκπαιδευτικό Καββαδία Αναστασία και με 24 μαθητές, η Ε' τάξη του 7ου Δημοτικού Σχολείου Κιλκίς με την εκπαιδευτικό Βαϊούλη Βασιλική και με 22 μαθητές, η Γ' τάξη του Vakıfkent Toki İLKOKULU Helsinki Turkey με την εκπαιδευτικό Sibel Dogangun, το Collège Daniel Argote Bergeraü με την εκπαιδευτικό Aurore Coustalat, η Γ' τάξη του Scoala Gimnaziala nr. 1 Marzanesti Romania με την εκπαιδευτικό Elena-Angelica Anghel, , η Δ' τάξη του Myrteza Gjoni Elbasan Albania με την εκπαιδευτικό Entela Kreka, και τέλος το Ecole élémentaire Paris France με την εκπαιδευτικό Elisabeth DOVEZE.

Στόχος του έργου ήταν να καλλιεργήσει και να αναπτύξει στενούς δεσμούς φιλίας και συναισθήματα μεταξύ των μαθητών, μέσα από ένα διαμορφωμένο κλίμα αλληλεγγύης, συνεργασίας και αλληλεξάρτησης. Το έργο αναφορικά με τη διδακτέα ύλη, δημιούργησε μια ομπρέλα ανάπτυξης ελεύθερης σκέψης και διδακτικής συμπεριφοράς μέσα από την οποία οι μαθητές εκφράστηκαν πιο βιωματικά και αυθόρμητα σε θέματα που πραγματικά κέντρισαν τα ενδιαφέροντα τους ανέπτυξαν τη φαντασία τους. Το ηλιακό επίπεδο των μαθητών μας τους επιτρέπει να χειρίζονται το διαδίκτυο ως μέσω επικοινωνίας, χωρίς να μπορούν να ελέγξουν πολλές φορές την πραγματική διάσταση αυτής της επικοινωνίας, λόγω της εκτεταμένης και ανεξέλεγκτης χρήσης της. Το έργο ως διδακτικό αντικείμενο θέλει να δημιουργήσει ένα ασφαλές περιβάλλον μέσα από το οποίο οι μαθητές όλων των εμπλεκόμενων σχολείων, μπορούν να αλληλοεπιδράσουν και να αναπτύξουν, με τον πιο ασφαλή τρόπο, όλα τα επίπεδα επικοινωνίας τα οποία τους παρέχονται μέσω της πλατφόρμας του eTwinning.

Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία μέσα από τις σελίδες του έργου να πλοηγηθούν σε χώρους απόλυτης παιδαγωγικής ελευθερίας και να αναπτύξουν ανεμπόδιστα και σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας στη έκφρασή τους. Η συνεισφορά του έργου στη διδακτική διαδικασία είναι:

- Η ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης τους και των ικανοτήτων συνεργασίας.
- Η κατανόηση της αξίας της ομαδικής εργασίας.
- Η συνειδητοποίηση της μοναδικότητας τους αλλά και ο εντοπισμός ομοιοτήτων με τους άλλους και η ανάπτυξη της αξίας του αλληλοσεβασμού.
- Η αντίληψη της συμβολής των μέσων επικοινωνίας για την ανταλλαγή ιδεών και πληροφοριών με τρόπο ασφαλή και άμεσο.
- Η δημιουργία πλαισίου ευαισθητοποίησης και ενεργοποίησης σε θέματα προσωπικών σχέσεων.
- Η διεύρυνση των γνώσεων τους σχετικά με τα πολιτιστικά στοιχεία άλλων ευρωπαϊκών χωρών.
- Η οικοδόμηση της γνώσης αναλαμβάνοντας κεντρικό και ενεργητικό ρόλο.

- Η ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργασίας και η καλλιέργεια κριτικής και δημιουργικής σκέψης
- Η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της συνεργατικής μάθησης
- Η ανάπτυξη της αυτενέργειας και η εμπειρία να οικοδομούν μόνοι τους τη γνώση μέσα από βιώματα, ατομικές και κοινωνικές αξίες και αρχές.

Το συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας στηρίχτηκε στις αρχές της βιωματικής εκπαίδευσης και των κοινωνικοπολιτισμικών προσεγγίσεων. Αρχικά και τα 10 σχολεία ανέλαβαν με τη συμμετοχή τους στη συγκεκριμένη κοινότητα μάθησης την υποχρέωση να ακολουθήσουν την εξελικτική πορεία του έργου, όπως παρουσιάζεται στις σελίδες που δημιουργήθηκαν στο https://twinspace.etwinning.net/17165/ home με σκοπό να υπάρχει μία ομοιογένεια και συνέπεια στις δράσεις του προγράμματος από όλα τα σχολεία. Στη συνέχεια η κάθε τάξη που αποτελούσε μια ομάδα είχε την ευκαιρία να πραγματοποιήσει την εκάστοτε δράση με το δικό της τρόπο, δρώντας με τους δικούς της κανόνες και αρχές με γνώμονα τις βιωματικές εμπειρίες των μαθητών. Τα αποτελέσματα της κάθε δραστηριότητας ανακοινώνονταν στην ολομέλεια της τάξης και κατόπιν διαμορφωνόταν και παρουσιάζονταν στις υπόλοιπες ομάδες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Σε δεύτερη φάση το έργο προχώρησε στην υλοποίηση συμμετοχικών – συλλογικών δραστηριοτήτων προωθώντας την αλληλεπίδραση και την αλληλεξάρτηση μεταξύ των συμμετεχόντων ώστε να αναδειχθούν κοινά ενδιαφέροντα και ομοιότητες μεταξύ των συνομήλικων και να χτίζονται σταδιακά δεσμοί που να ενώνουν τους εμπλεκόμενους στο έργο.

Το έργο πέρα από τις απαραίτητες δραστηριότητες γνωριμίας σχεδιάστηκε να λειτουργήσει (για μαθητές και εκπαιδευτικούς) με άξονα τη συνεργασία και την δημιουργία φιλικών σχέσεων. Οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν προσπάθησαν να δημιουργήσουν δυνατά αισθήματα συνεργασίας αφού τα αποτελέσματα εξαρτιόταν κάθε φορά από τη συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων. Απαιτούσαν την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων του προγραμματισμού και τηρούνταν από όλους, κάτι που συνετέλεσε καθοριστικά στην επιτυχία και την ολοκλήρωση του έργου. Αξιοσημείωτο, να αναφερθεί, είναι το γεγονός ότι οι μαθητές μας αλλά και οι εκπαιδευτικοί, περιμέναμε κάθε φορά με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον και ανυπομονησία το να δούμε τα αποτελέσματα των συνεργατών μας είτε ως συνέχεια δική μας είτε ως πρόδρομο της δικής μας εργασίας κάτι που κράτηση το αμείωτο ενδιαφέρον όλων μας μέχρι την ολοκλήρωσή του. Κατά τη διάρκεια του έργου αναπτύχθηκαν πραγματικά αισθήματα φιλίας μεταξύ μας που ξεπέρασε τα στενά πλαίσια συνεργασίας, πέρασε σταδιακά σε πιο προσωπικό επίπεδο γνωριμίας και δημιούργησε κατάλληλες συνθήκες ευρύτερης συνεργασίας μας στο μέλλον. Κάθε φορά που ολοκληρώνονταν μια συνεργατική εργασία (εννοιολογικός πίνακας, εννοιολογικό λεξικό, συνεργατικό ποίημα–τραγούδι, συνεργατικό παραμύθι, σελίδα δραστηριοτήτων) οι μαθητές ένιωθαν πολύ περήφανοι για τους εαυτούς τους. Η συνεργατική διαδικασία τόνωσε το αίσθημα αλληλεγγύης, φιλίας και αυτοπεποίθησης καθώς έβλεπαν το αποτέλεσμα των προσπαθειών τους ολοκληρωμένο.

Η επικοινωνία μεταξύ σχολείων και συνεργατών γινόταν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τηλεφωνικής επικοινωνίας, όταν ήταν απαραίτητο και εφικτό κατά τη διάρκεια του έργου. Επίσης, αξιοποιήθηκε η πλατφόρμα του Twinspace, στην οποία γινόταν ανάρτηση των εργασιών, των παρουσιάσεων και του φωτογραφικού υλικού, ανά τάξη, αλλά και των συνεργατικών δραστηριοτήτων. Το ταχυδρομείο του Twinspace, χρησιμοποιήθηκε ως βάση ενημέρωσης και πληροφόρησης των

εκπαιδευτικών για το σχεδιασμό των σελίδων και τις από κοινού συνεργατικές δραστηριότητες. Σε κάθε στάδιο ανάπτυξης του έργου υπήρχε ανάρτηση στον «Πίνακα ανακοινώσεων εκπαιδευτικών» αλλά και στο «Ημερολόγιο δραστηριοτήτων του έργου». Ιδιαίτερα σημαντικός ήταν ο ρόλος των συντονιστών του έργου που ενθάρρυναν και παρείχαν υποστήριξη στην εξέλιξη του έργου αλλά και των εκπαιδευτικών που λειτούργησαν ως διαμεσολαβητές της επικοινωνίας που αναπτυσσόταν μεταξύ των σχολείων και των μαθητών. Οι μαθητές αποκτούσαν επαφή με τα υπόλοιπα μέλη και με το υλικό που αναρτούσαν στο Twinspace μία μέρα της εβδομάδας, κατά την οποία ενημερώνονταν για τις νέες αναρτήσεις. Επίσης, χρησιμοποιήσαμε τη δυνατότητα που μας έδωσε η «Ζωντανή Εκδήλωση» μέσω «LIVE» να γνωριστούμε καλύτερα μεταξύ μας (οι εκπαιδευτικοί) αλλά και οι μαθητές καθώς οι περισσότεροι για πρώτη φορά συνεργαστήκαμε. Με τη συχνή επαφή λύσαμε προβλήματα που παρουσιάζονταν, κυρίως στη χρήση και την ενσωμάτωση των διαδικτυακών εργαλείων στο έργο. Ενδεικτικό της καλής συνεργασίας είναι το γεγονός υπήρξαν φορές που ένας συνεργάτης ενσωμάτωνε εργαλεία άλλου, όταν η τεχνολογία δεν το επέτρεπε. Μετά από κάθε ανάρτηση ή επικοινωνία οι μαθητές συζητούσαν και εξέφραζαν τις ιδέες τους σχετικά με τις δράσεις που θα ακολουθούσαν και διαμόρφωναν ανάλογα το δικό τους υλικό αλλά και έστρεφαν την προσοχή τους και σε άλλες οπτικές γωνίες του προγράμματος διευρύνοντας τα ενδιαφέροντα τους ή ανακάλυπταν κοινά σημεία με τους συμμαθητές τους. Αποτέλεσμα ήταν η δημιουργία μιας κοινότητας πρακτικής και μάθησης, η οποία μέσα από την προβολή εποπτικού υλικού, εργασιών και παρουσιάσεων διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο διάδρασης και ανάπτυξης συναισθημάτων, κοινών δεσμών και ομοιοτήτων μεταξύ των μαθητών καθώς και στην ανακάλυψη νέων τρόπων επικοινωνίας ξεπερνώντας γλωσσικά εμπόδια και διαφορές.

Κάποιοι από τους μαθητές έρχονταν σε επαφή με την πλατφόρμα eTwinning και το έργο για πρώτη φορά και οι εκπαιδευτικοί τους εξήγησαν ότι θα εργάζονταν από κοινού και με άλλους μαθητές από άλλες τάξεις, που βρίσκονταν σε άλλες πόλεις και χώρες. Παρουσιάστηκε το κοινό θέμα που θα επεξεργάζονταν από κοινού και οι 12 τάξεις και οργανώθηκαν δραστηριότητες ανά τάξη με σκοπό οι μαθητές να προσεγγίσουν το θέμα και να εκφράσουν τις ιδέες τους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων. Έτσι είχαν τη δυνατότητα να αναπτύξουν δεξιότητες οπτικοακουστικής έκφρασης με τη λήψη και προβολή φωτογραφιών ή ακόμη και τη δημιουργία βίντεο – παρουσιάσεων, όπου και παρουσίαζαν τους τρόπους με τους οποίους εργάστηκαν.

Για την γνωριμία των μαθητών, αρχικά, όπως φαίνεται και στην πρώτη σελίδα «Present my school and my area» τα παιδιά έπρεπε να παρουσιάσουν στους λοιπούς συμμετέχοντες και να μοιραστούν πληροφορίες για τα σχολεία και τις πόλεις όπου ζουν και μεγαλώνουν. Η δεύτερη δραστηριότητα ήταν και αυτή γνωριμίας, καθώς οι μαθητές παρουσίασαν και σύστηναν τον εαυτό τους μέσα από ένα αγαπημένο τους αντικείμενο, έτσι δε χρειάστηκε να εμφανιστεί το πρόσωπο των μαθητών μας, και επιπλέον αποφύγαμε μια τυπική γνωριμία, αφού δόθηκε η ευκαιρία στους μαθητές να μιλήσουν και για τα συναισθήματα τους. Τα βίντεο – παρουσιάσεις που δημιουργήθηκαν και ανέβηκαν στο «Youtube» είχαν τον περιορισμό να έχουν πρόσβαση σε αυτά μόνο οι συμμετέχοντες στο έργο. Τα βίντεο – παρουσιάσεις, όπως και το περιεχόμενό τους, ετοιμάστηκαν από τους ίδιους τους μαθητές αξιοποιώντας τις εφαρμογές «Windows Movie Maker» και «Kizoa».

Για την υλοποίηση του προγράμματος πέρα από τις δράσεις ανά τάξη, οι οποίες αναρτούνταν στη πλατφόρμα του Twinspace του έργου, υπήρξαν και δραστηριότητες που λειτούργησαν ως ο συνεκτικός κρίκος διαμόρφωσης μιας κοινότητας πρακτικής, μάθησης και επικοινωνίας. Επίσης, αξιοποιήθηκαν και λογισμικά με σκοπό την προώθηση συνεργατικών αλληλεπιδραστικών δραστηριοτήτων μεταξύ των συμμετεχόντων, όπως το «Puzzle», το «Jigsaw Planet» και το «AnswerGarden» με σκοπό την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας αλλά και της ανταλλαγής απόψεων και ιδεών των μαθητών και εκπαιδευτικών μεταξύ τους. Ειδικότερα μέσω της εφαρμογής «Jigsaw Planet» οι μαθητές κλήθηκαν να δημιουργήσουν έναν εννοιολογικό χάρτη σχετικό με τη λέξη και την έννοια της φιλίας. Κατόπιν αξιοποίησαν το συνεργατικό εργαλείο «AnswerGarden» δημιουργώντας ένα συννεφόλεξο, όπου παρουσιάζονταν τα ονόματα όλων των συμμετεχόντων. Μέσω του «Easy poll», που αποτελεί Web 2 free διαδικτυακών εργαλείο, τα παιδιά ψήφισαν κοινό logo ως σήμα κατατεθέν του έργου.

Αποτέλεσμα μέσα από την συνεργασία των μαθητών και των σχολείων ήταν η δημιουργία από κοινού ενός παραμυθιού το οποίο δημοσιεύσαμε στο «Storyjumper». Η ψηφιακή ιστορία μας δημοσιεύτηκε και αναρτήθηκε, ολοκληρωμένη, στη διεύθυνση https://www.storyjumper.com/book/showframe/26802398/5717853e1dc76#page/1.

Επιπλέον, στο «Padlet» πραγματοποιήθηκε η συγγραφή στίχων με σκοπό να φτιάξουμε και να ηχογραφήσουμε ένα πολύγλωσσο τραγούδι που δημοσιεύτηκε στο «Youtube», στη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=MjKhKyQ6L6M&feature=youtu.be, ως σύμβολο της φιλίας μας. Χρησιμοποιήσαμε το «Learnig Apps.org» για να σχεδιάσουμε τα δικά μας quiz, ηχογραφήσαμε και προσθέσαμε τα δικά μας μηνύματα στο «Popplet», τα οποία αποτέλεσαν και σημεία αναφοράς για να αξιολογήσουμε το έργο και να αναστοχαστούμε το περιεχόμενο του.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Η Τεχνολογία για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές αποτέλεσε ένα ισχυρό εργαλείο ανταλλαγής ιδεών και διδακτικών πρακτικών και τους έδωσε τη δυνατότητα να συνεργαστούν μεταξύ τους παρακάμπτοντας το εμπόδιο της απόστασης. Οι δραστηριότητες συνεργατικής μάθησης ενίσχυσαν αφενός την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών και αφετέρου προώθησαν την ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης τους. Θύμισαν μια μορφή αλληλοδιδακτικής διδασκαλίας, όπου δόθηκε η δυνατότητα σε παιδιά να διδάξουν παιδιά για το πώς θα διεκπεραιώσουν τις εργασίες τους που είχαν να φέρουν εις πέρας. Το περιβάλλον των Τ.Π.Ε. διαφέρει από το παραδοσιακό από πολλές απόψεις, και κυρίως στο ότι ευνοεί τη συνεργασία και την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών/ριών, μεταβάλλοντας το παραδοσιακό ανταγωνιστικό πρότυπο διδασκαλίας σε συλλογικό-συνεργατικό (Ράπτης & Ράπτη, 2001), που είναι το μόνο που μπορεί να προωθήσει την ισότητα μεταξύ μαθητών και μαθητριών, την οικοδόμηση της γνώσης και την ανάπτυξη νοήματος από αυτούς/ές μέσα από διαδικασίες συνεργασίας, αλληλεπίδρασης με ποικίλες πηγές πληροφόρησης, πειραματισμού, απόκτησης εμπειρίας και κατάλληλης καθοδήγησης (Edelson, Pea & Gomez, 1995). Επίσης, έφερε τα παιδιά πιο κοντά στα ενδιαφέροντά τους, στον κόσμο της Πληροφορίας και της Τεχνολογίας και βοήθησε σημαντικά στην

καλλιέργεια της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης αλλά και στη δυνατότητα επικοινωνίας με συνομήλικους από άλλα σχολεία.

Οι δραστηριότητες μας βασίστηκαν στην συνεργασία και τη δράση των μαθητών, καλλιέργησαν μια ουσιαστικότερη επικοινωνία και είχαν σαν αποτέλεσμα τη βαθύτερη γνωριμία και κατανόηση του άλλου. Επιπλέον, τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους και ένιωσαν μέλη μιας ευρύτερης ομάδας, αφού επικρατούσαν συνθήκες ισότητας, βελτιώθηκε η αυτοεικόνα τους και ένιωσαν ικανά να προσφέρουν βοήθεια. Μέσα από διαλογικές συζητήσεις συνδιαμορφώθηκε η ιδέα και το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων και οι μαθητές κατείχαν πρωταγωνιστικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος. Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα (1987, όπως αναφ. στο Αναγνωστοπούλου, 2001) η ομαδική διδασκαλία προσφέρει στο παιδί ευκαιρίες διατομικής επικοινωνίας, διδάσκει τρόπους να επιλύει ομαλά τις συγκρούσεις, δημιουργεί πνεύμα αλληλοβοήθειας, εξαλείφει τη ζήλια που προκαλεί ο ανταγωνισμός, εξασκεί ακόμη στη δημοκρατική συμπεριφορά, με την κατανομή των αρμοδιοτήτων και τη συμμετοχική διαδικασία. Με την εφαρμογή της ομαδικής διδασκαλίας πετυχαίνετε, σύμφωνα με έρευνες, η εκτίμηση, η συμπάθεια και η αποδοχή από τους συμμαθητές τους, των παιδιών που διαφοροποιούνται ως προς το γένος, την εθνότητα, τη φυλή, τη θρησκεία, την κουλτούρα, τις φυσικές μειονεξίες και τις μαθησιακές δυσκολίες (Jacques et.al., 1998, Lyman et.al, 1993). Όταν οι μαθητές συνεργάζονται για να πετύχουν κοινούς στόχους, όταν έχουν ευκαιρίες μέσα από την κοινή εργασία να γνωρίσουν ο ένας τον άλλον, όταν δουλεύουν μαζί πάνω σε ίσες βάσεις, γίνονται φίλοι και δεν έχουν πια προκαταλήψεις ο ένας ενάντια στον άλλον (Slavin, 1996). Η συνεργατική μάθηση έχει πολλαπλά αποτελέσματα (Johnson & Johnson, 1993), μερικά από αυτά είναι η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης του μαθητή, η απόκτηση θετικής στάσης απέναντι στο σχολείο και το μάθημα, η βελτίωση της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, η καλύτερη κατανόηση του μαθήματος, η βελτίωση του γραπτού και του προφορικού λόγου, η κατάρριψη των στερεότυπων, η ανάπτυξη κριτική σκέψης.

Ένα έργο eTwinning εκτός από την ηλεκτρονική και την συνεργατική μάθηση ενσαρκώνει μια διεπιστημονική προσέγγιση στην διδασκαλία (Kolourioti, 2013). Η υλοποίηση μιας δράσης eTwinning μακροπρόθεσμα συμβάλει τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές στην βελτίωση της ικανότητας χρήσης των Τ.Π.Ε., στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες και στον διαπολιτισμικό διάλογο και στην ανοχή της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας. Μέσω της κοινότητας που διαμορφώθηκε αναπτύχθηκε ένα διαδικτυακό ψηφιακό περιβάλλον μάθησης που έδωσε τη δυνατότητα στον κάθε μαθητή να καλλιεργήσει σχέσεις με συνομήλικους εκτός των ορίων της τάξης του, να δεσμευτεί για την ολοκλήρωση ενός κοινού σκοπού και να συνεργαστεί και να αλληλοεπιδράσει με άλλους μαθητές προσπαθώντας να ολοκληρώσει έναν στόχο καλλιεργώντας παράλληλα πολιτισμικές, ηθικές αξίες αλλά και επικοινωνιακές δεξιότητες.

Το συγκεκριμένο έργο συνέβαλλε στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων αλλά και στην ανάπτυξη μιας σειράς δεξιοτήτων των μαθητών και στην ικανοποίηση του γενικού σκοπού του έργου. Οι μαθητές έγιναν αποδέκτες πολυποίκιλων ερεθισμάτων, επηρεάστηκαν από τις προσωπικές θεωρίες του κάθε εκπαιδευτικού μέσα από τον τρόπο που συνεργάστηκε και συν - δημιούργησε ένα κοινό εκπαιδευτικό έργο με τους άλλους συναδέλφους, οι οποίοι συνυπήρχαν ακόμη και όταν δε βρίσκονταν μαζί στην ίδια τάξη αλλά είχαν την παιδαγωγική ευθύνη των ίδιων μαθητών, και

αποτέλεσαν θετικά πρότυπα μίμησης. Τα παιδιά έμαθαν και τα ίδια να εργάζονται συλλογικά, να ανταποκρίνονται θετικά στις απαιτήσεις της ομάδας – τάξης, να έχουν μια διαφορετική ηθική στάση απέναντι στον τρόπο συμπεριφοράς τους στην ομάδα και ταυτόχρονα απόκτησαν διαφορετική στάση και οπτική για τη μάθηση. Οι δε εκπαιδευτικοί που διαμόρφωναν με τη στάση τους ένα κλίμα συνεργατικής κουλτούρας έδωσαν στη διδασκαλία ένα διαφορετικό νόημα πέρα από τα όρια της απλής και στεγνής μετάδοσης γνώσεων. Αντιθέτως, αποτελώντας πρότυπο για τα παιδιά διαμόρφωσαν ένα διδακτικό πλαίσιο που εστίαζε στην καλλιέργεια και ανατροφή ανθρώπων που διαθέτουν αίσθηση δημιουργικής, κοινωνικής και ανθρώπινης ευθύνης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αναγνωστοπούλου. Μ. (2001). *Η ομαδική διδασκαλία στην εκπαίδευση: μια θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη

Αναγνωστάκη, Λ. (2008). Οι σχέσεις φιλίας των παιδιών με τους συνομηλίκους και η σημασία τους για τη φυσιολογική συναισθηματική ανάπτυξή τους. *Δελτ. Α' Παιδιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών, 55(1),* 32-37.

Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α. (2001). *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας. Ολική προσέγγιση*, τόμος Α'. Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Baumeister, R., & Leary, M. (1995).The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin, 117(3),* 497-529.

Bukowski, W., & Adams, R. (2005) Peer relationships and psychopathology: markers, moderators, mediators, mechanisms and meanings. *J Clin Child Adolesc Psychol, 34,* 3-10.

Edelson, D., Pea, R., & Gomez, L. (1998). Constructivism in the collaboratory. Στο B.G. Wilson (επιμ.) *Constructivist Learning Environments. Case Studies in Instructional Design*. 2nd ed. Educational Technology Publications, Englewood Cliffs New Jersey, σελ. 151-164

Hartup, W. (1996). The company they keep: Friendship and their developmental significance. *Child Development, 67,* 1-13.

Jacques, N., Wilton, K., & Townsend, M. (1998). Cooperative learning and social acceptance of children with mild intellectual disability. *Journal of intellectual disability research, 42,* 29-36.

Johnson, D., & Johnson, R. (1993). *Cooperation in the Classroom*. Minnessota: Johnson Holubec

Johnson, D., & Johnson, R. (2001). *Teaching students to be peacemakers: A meta-analysis*. Ανακοίνωση που παρουσιάστηκε στο ετήσιο συνέδριο του American Educational Researchers Association, Seattle.

Kolourioti, L. (2013). Raising Environmental Action through e-Twinning. Official Conference Proceedings, *"The European Conference on Technology in the Classroom"*. Brighton, United Kingdom

Lyman, L. Foyle, H. Azwell, T. (1993). *Cooperative Learning in the Elementary Classroom*. West Yorkshire: National Education Association.

Masten, A. (2005). Peer relationships and psychopathology in developmental perspective: reflections on progress and promise. *J Clin Child Adolesc Psychol*, *34*, 87-92.

Newcomb, A., & Bagwell, C. (1996). The developmental significance of children's friendship relations. Στο Bukowski, W., Newcomb, A., Hartup W., (Επιμ.), *The Company they keep: friendship in childhood and adolescence*. Cambridge: Cambridge University Press, σελ. 289-322.

Slavin, R. (1996). *Cooperative Learning*. Boston: Allyn and Bacon.

Slavin, R. (2007). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία: Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Sullivan, H. (1953). *The interpersonal theory of psychiatry*. New York: Norton.

Troop, W., & Asher, S. (1999). Teaching peer relationship competence in schools. Στο Stevens, R., (Επιμ.), *Teaching in American schools*. Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice-Hall, σελ. 141-171.

Witt, S. (2000). The Influence of Peers on Children's Socialization to Gender Roles. *Early Child Development & Care*, *162*, 1-7.

17. «ΕΝΑ ΥΔΑΤΙΝΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ, ΜΙΑ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ PROJECT ΚΑΙ ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ETWINNING»

Σπυρίδων Καββαδίας
Δρ Βιολόγος, Καθηγητής, 1ο Ημερήσιο Γενικό Λύκειο Αργοστολίου Κεφαλονιάς «Μαρίνος Κοργιαλένειος»
kavadiaspiros@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης της εκπαίδευσης και οι προσπάθειες για διεθνείς συνεργασίες και ανάπτυξη αποτελούν βασικά στοιχεία της σύγχρονης ελληνικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Το πρόγραμμα "Water unites us!" (Το νερό μας ενώνει) είναι ένα διαθεματικό πρόγραμμα etwinning που υλοποιήθηκε με τη συνεργασία του 1ου Ημερήσιου Γενικού Λυκείου Αργοστολίου Κεφαλονιάς «Μαρίνος

Κοργιαλένειος» (σχολείο συντονιστής) και του IISS "Erico Fermi" από το Lecce της Ιταλίας κατά το σχολικό έτος 2015-16. Οι μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα διερεύνησαν τις ξεχωριστές βιοτικές (χλωρίδα, πανίδα) και αβιοτικές (pH, αγωγιμότητα, θερμοκρασία) παραμέτρους ενός υδάτινου οικοσυστήματος. Παράλληλα κατέγραψαν πολιτιστικές δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτό, σχεδίασαν και υλοποίησαν εφαρμογές άλγεβρας και γεωμετρίας και τέλος συνέβαλλαν στην ανάδειξη της τοπικής ιστορίας. Προκειμένου να υλοποιηθεί το πρόγραμμα ακολουθήθηκε η μέθοδος εργασίας "project" και οι συμμετέχοντες μαθητές και καθηγητές των δύο σχολείων εργάστηκαν από κοινού. Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) αξιοποιήθηκαν για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων του προγράμματος, για τη διάχυση των δραστηριοτήτων και των αποτελεσμάτων αλλά και για την αποτελεσματική επικοινωνία μαθητών και καθηγητών. Οι μαθητές που συμμετείχαν στις δραστηριότητες του προγράμματος γνώρισαν πολλά καινούρια πράγματα για τους ίδιους, για τους συμμαθητές τους αλλά και για το περιβάλλον!

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ: *Υδάτινο οικοσύστημα, μέθοδος «project», πρόγραμμα etwinning.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση είναι, αναμφισβήτητα, ένα αναπόσπαστο και πολυδύναμο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Πρόκειται για μια διαδικασία αναγνώρισης αξιών και διασαφήνισης εννοιών, ώστε να αναπτυχθούν στα άτομα και στις κοινωνικές ομάδες οι απαραίτητες ικανότητες και στάσεις για την κατανόηση και εκτίμηση της συσχέτισης και αλληλεπίδρασης του ανθρώπου, του πολιτισμού και του βιοφυσικού περιβάλλοντος (Κούσουλας, 1999). Ένα οικοσύστημα, είτε χερσαίο είτε υδάτινο, δίνει σε διδάσκοντες και διδασκόμενους πολλές και ποικίλες αφορμές για την υλοποίηση ενός διαθεματικού Προγράμματος Σχολικών Δραστηριοτήτων (ΠΣΔ) είτε πρόκειται για ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε επίπεδο σχολείου, είτε για ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικής αδελφοποίησης σχολείων (etwinning) είτε για μια πολυεταιρική σύμπραξη Erasmus. Οι συμμετέχοντες μαθητές και εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα μέσα από μια ποικιλία βιωματικών δράσεων να έρθουν σε επαφή και να γνωρίσουν καλύτερα τους εαυτούς τους, τους συνανθρώπους τους, το περιβάλλον. Ένα πολύτιμο εργαλείο που συμβάλλει αποτελεσματικά στην υλοποίηση των ΠΣΔ και δίνει τη δυνατότητα ένταξής τους στο καθημερινό σχολικό πρόγραμμα είναι η μέθοδος εργασίας «project» (Μουστάκας κ.α., 2006; Σταμάτης και Χουρδάκης, 2010; Χρυσαφίδης, 2012).

Το πρόγραμμα «Το νερό μας ενώνει!» είναι ένα πρόγραμμα etwinning που υλοποιήθηκε με τη συνεργασία του 1ου Ημερήσιου Γενικού Λυκείου (ΓΕΛ) Αργοστολίου Κεφαλονιάς (σχολείο συντονιστής) και του IISS "Erico Fermi" από το Lecce της Ιταλίας κατά το σχολικό έτος 2015-16. Οι μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα διερεύνησαν τις ξεχωριστές βιοτικές (χλωρίδα, πανίδα) και αβιοτικές (pH, αγωγιμότητα, θερμοκρασία) παραμέτρους υδάτινων οικοσυστημάτων. Παράλληλα κατέγραψαν τις πολιτιστικές δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτά ώστε να συμβάλλουν στην ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού. Επιπλέον σχεδίασαν και υλοποίησαν με επιτυχία εφαρμογές άλγεβρας και γεωμετρίας.

Μέσα από την υλοποίηση του προγράμματός μας **σκοπεύουμε** να συμβάλλουμε στην ανάδειξη της μεθόδου «project» ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο υλοποίησης ενός

ΠΣΔ. Το πρόγραμμα ενθαρρύνει την ανταλλαγή γνώσεων και ιδεών μεταξύ των μαθητών μέσα από την υλοποίηση δραστηριοτήτων όπως η φωτογράφηση και η κινηματογράφηση και η πραγματοποίηση έρευνας στο πεδίο και στο σχολικό εργαστήριο. Σκοπεύουμε να συμβάλλουμε στην ανάδειξη των περιβαλλοντικών και πολιτιστικών μας ιδιαιτεροτήτων καθώς και της τοπικής ιστορίας. Απώτερος στόχος του έργου είναι η συμβολή στη δημιουργία ισχυρών εκπαιδευτικών δεσμών μεταξύ των σχολείων.

ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ

Α) ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Η σύλληψη της αρχικής ιδέας του προγράμματος ανήκει στο 1^{ο} ΓΕΛ Αργοστολίου που ήταν και το σχολείο - συντονιστής. Στη συνέχεια εντοπίσαμε τον εταίρο μας μέσα από τη βάση δεδομένων σχολείων και εκπαιδευτικών του etwinning. Ακολούθως συγκροτήθηκε η παιδαγωγική ομάδα από καθηγητές και ενημερώθηκαν οι μαθητές της Α’ λυκείου για να δηλώσουν συμμετοχή. Όλες οι δηλώσεις έγιναν δεκτές!

Προκειμένου να υλοποιηθεί το πρόγραμμα ακολουθήθηκε η **μέθοδος εργασίας «project»** η οποία εφαρμόζεται με επιτυχία στην υλοποίηση ΠΣΔ (Μουστάκας κ.α., 2006; Σταμάτης και Χουρδάκης, 2010; Χρυσαφίδης, 2012). Οι είκοσι έξι (26) μαθητές της Α’ λυκείου που συμμετείχαν σε συνεργασία με τους καθηγητές της παιδαγωγικής ομάδας καθόρισαν ξεκάθαρα τα ερευνητικά ερωτήματα και τους στόχους του προγράμματος. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε πέντε ομάδες (Α,Β,Γ,Δ,Μ) με έναν υπεύθυνο καθηγητή στην κάθε μία. Η κατάταξη των μαθητών σε ομάδες έγινε με δική τους επιλογή. Κάθε ομάδα ανέλαβε και υλοποίησε μια ξεχωριστή θεματική ενότητα δραστηριοτήτων με επίκεντρο το υδάτινο οικοσύστημα της λιμνοθάλασσας του Κουτάβου και της γέφυρας Δεβοσέτου στο Αργοστόλι της Κεφαλονιάς (Εικόνα 1).

Εικόνα 1. Η γέφυρα Δεβοσέτου και η λιμνοθάλασσα του Κουτάβου στο Αργοστόλι της Κεφαλονιάς.

Οι ομάδες Α και Β ασχολήθηκαν με αβιοτικές παραμέτρους του νερού. Η ομάδα Α ανέλαβε να διερευνήσει τις μεταβολές στη θερμοκρασία και το pH και η ομάδα Β στην αγωγιμότητα. Η ομάδα Γ ασχολήθηκε με τις μαθηματικές εφαρμογές και συνέβαλε στην ανάδειξη της ιστορίας και της αρχιτεκτονικής της γέφυρας Δεβοσέτου. Η ομάδα Δ κατέγραψε τα σημαντικότερα είδη χλωρίδας και πανίδας στη λιμνοθάλασσα του Κουτάβου. Μαθητές από όλες της ομάδες συγκρότησαν μια επιπλέον «μικτή» ομάδα (Μ) που ασχολήθηκε με την ανάδειξη της τοπικής ιστορίας (Πίνακας 1).

Ν	**ΟΜΑΔΑ ΜΑΘΗΤΩΝ**	**ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**
1	Α (9 μαθητές)	Μετρήσεις της θερμοκρασίας και του pH του νερού.
2	Β (7 μαθητές)	Μετρήσεις της αγωγιμότητας του νερού.
3	Γ (5 μαθητές)	Μαθηματικές εφαρμογές και αρχιτεκτονική της γέφυρας Δεβοσέτου.
4	Δ (5 μαθητές)	Καταγραφή σημαντικότερων ειδών χλωρίδας και πανίδας στη λιμνοθάλασσα του Κουτάβου.
5	Μ (8 μαθητές)	Ανάδειξη της τοπικής ιστορίας.

Πίνακας 1. Οι μαθητικές ομάδες του προγράμματος «Το νερό μας ενώνει!» και οι αντίστοιχες δραστηριότητες.

Κάθε μαθητής πραγματοποίησε ανεξάρτητη έρευνα στο πεδίο, το διαδίκτυο και την έντυπη βιβλιογραφία. Ακολούθησε παρουσίαση σε επίπεδο ομάδας, σύνθεση, εξαγωγή συμπερασμάτων, αξιολόγηση και ανατροφοδότηση και παρουσίαση και στις υπόλοιπες ομάδες. Οι μετρήσεις θερμοκρασίας και pH πραγματοποιήθηκαν από τους μαθητές στο πεδίο (υδάτινο οικοσύστημα) και στο σχολικό εργαστήριο Φυσικών Επιστημών. Οι μαθητές ήταν «μικροί ερευνητές»! Οι δραστηριότητες και τα αποτελέσματα αναρτήθηκαν στο twinspace. Στο τελευταίο στάδιο υλοποίησης του έργου δημιουργήσαμε τη μικτή διεθνή ομάδα εργασίας «pH» με Έλληνες και Ιταλούς μαθητές («pH» transnational project group). Οι μαθητές της ομάδας αυτής πραγματοποίησαν μετρήσεις του pH του νερού σε δύο υδάτινα οικοσυστήματα, τη λίμνη Bauxite (Εικόνα 2) στο Οτράντο στη Νότια Ιταλία και τη λιμνοθάλασσα του Κουτάβου στο Αργοστόλι. Ακολούθησε ανταλλαγή των δεδομένων, σύγκριση και εξαγωγή συμπερασμάτων.

Εικόνα 2. Η λίμνη Bauxite στο Οτράντο στη Νότια Ιταλία.

Β) ΕΝΤΑΞΗ ΣΕ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΩΡΟΛΟΓΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Μια πολύ σημαντική παράμετρος για την επιτυχή υλοποίηση ενός ΠΣΔ είναι η ένταξή του στα γνωστικά αντικείμενα του σχολικού ωρολογίου προγράμματος. Οι δραστηριότητες του έργου μας εντάχθηκαν σε συγγενή γνωστικά αντικείμενα του καθημερινού σχολικού προγράμματος και υλοποιήθηκαν μέσα από αυτά τόσο στο πεδίο (υδάτινο οικοσύστημα) όσο και στο σχολείο, στο εργαστήριο Φυσικών Επιστημών και στην τάξη. Τα γνωστικά αντικείμενα στα οποία εντάχθηκαν οι δραστηριότητες του έργου είναι: α) τα Μαθηματικά (Άλγεβρα και Γεωμετρία), β) η Χημεία, γ) η Βιολογία, δ) η Ιστορία, ε) η Ελληνική Γλώσσα, στ) οι Ξένες γλώσσες (Αγγλικά), και ζ) η Πληροφορική.

Όλοι οι μαθηματικοί υπολογισμοί εντάχθηκαν στο γνωστικό αντικείμενο της Άλγεβρας. Οι μετρήσεις διαστάσεων επιφανειών και ο υπολογισμός εμβαδών και όγκων εντάχθηκαν στο γνωστικό αντικείμενο της Γεωμετρίας. Οι μετρήσεις του pH και της αγωγιμότητας εντάχθηκαν στις εργαστηριακές ασκήσεις της Χημείας. Η

συγγραφή των κειμένων και η ανάδειξη της τοπικής ιστορίας στα γνωστικά αντικείμενα της Γλώσσας (Ελληνικά, Αγγλικά) και της Ιστορίας. Η καταγραφή των ειδών χλωρίδας και πανίδας στη Βιολογία. Τέλος, ιδιαίτερα σημαντική στην υλοποίηση και ανάδειξη όλων των δραστηριοτήτων και προϊόντων του προγράμματος, στην μεταξύ μας επικοινωνία και στη διαμόρφωση του twinspace ήταν η συμβολή της Πληροφορικής. Δημιουργήσαμε εφαρμογές voki και zeemap, πίνακες padlet, αρχεία ppt, αναρτήσαμε video στο youtube, ανταλλάξαμε μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και δημιουργήσαμε δημόσια ομάδα και σελίδα στο facebook (Πίνακας 2).

Ν	**ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ**	**ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**
1	Άλγεβρα	Αλγεβρικοί υπολογισμοί.
2	Γεωμετρία	Μετρήσεις διαστάσεων, υπολογισμός εμβαδών και όγκων.
3	Χημεία	Μετρήσεις θερμοκρασίας, pH και αγωγιμότητας του νερού.
4	Γλώσσα (Ελληνικά, Αγγλικά)	Συγγραφή κειμένων.
5	Ιστορία	Καταγραφή τοπικής ιστορίας.
6	Βιολογία	Καταγραφή χλωρίδας και πανίδας.
7	Πληροφορική	Εφαρμογές voki και zeemap, πίνακες padlet, αρχεία ppt, ανάρτηση video στο youtube, ανταλλαγή μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, δημιουργία δημόσιας ομάδας και σελίδας στο facebook.

Πίνακας 2. Γνωστικά αντικείμενα του σχολικού ωρολογίου προγράμματος στα οποία εντάχθηκαν οι δραστηριότητες του έργου.

Αναμφισβήτητα, η συμμετοχή των μαθητών σε ΠΣΔ τους δίνει τη δυνατότητα να αναπτύξουν δεξιότητες χρήσιμες για την καθημερινότητά τους αλλά και να χρησιμοποιήσουν όργανα και συσκευές πιθανώς άγνωστα σε αυτούς. Οι μαθητές του σχολείου μας που συμμετείχαν στις δραστηριότητες ανέπτυξαν ωφέλιμες δεξιότητες αφού εξοικειώθηκαν με: α) τη μέτρηση διαστάσεων επιφανειών με μετροταινία, β) τη χρήση οργάνων του σχολικού εργαστηρίου Φυσικών Επιστημών (ψηφιακό και υδραργυρικό θερμόμετρο, ψηφιακό πεχάμετρο, Furrier data logger με αισθητήρες pH και αγωγιμότητας), γ) τη δημιουργία αρχείων word, excel, PPT, PDF, δ) τη δημιουργία και επεξεργασία σελίδων στο twinspace, ε) την ψηφιακή φωτογράφηση και κινηματογράφηση καθώς και την επεξεργασία εικόνας και video, στ) τη σύνταξη και αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων, ζ) την ανάρτηση video στο youtube, η) τη δημιουργία ομάδων και σελίδων στο facebook. Επιπλέον, βελτίωσαν τις γλωσσικές τους δεξιότητες και εξοικειώθηκαν με τη χρήση όρων των Φυσικών Επιστημών (Βιολογία, Φυσική, Χημεία), της Άλγεβρας και της Γεωμετρίας στην ελληνική και αγγλική γλώσσα.

Γ) ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Οι καθηγητές και οι μαθητές των δύο σχολείων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα πραγματοποίησαν ανάλογες δραστηριότητες. Δημιουργήσαμε ομάδες εργασίας μαθητών και καθηγητών στο σχολείο με ισότιμη κατανομή αρμοδιοτήτων τόσο μέσα

στην ομάδα όσο και μεταξύ των ομάδων. Έγινε ατομική εργασία από τους μαθητές καθώς και δημιουργική αλληλεπίδραση και σύνθεση σε επίπεδο ομάδας. Οι μαθητές των δύο σχολείων από κοινού διατύπωσαν τα ερευνητικά ερωτήματα, πραγματοποίησαν τις ερευνητικές δραστηριότητες σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που συμφωνήθηκε από τα δύο σχολεία, συγκέντρωσαν τα δεδομένα και συνέβαλλαν τα μέγιστα στα τελικά προϊόντα. Τα προϊόντα του προγράμματος είναι συλλογικά και προέρχονται από ομαδική μαθητική εργασία. Η επικοινωνία μεταξύ των μαθητών και των καθηγητών σε κάθε σχολείο αλλά και μεταξύ των σχολείων, η ανταλλαγή ιδεών, προτάσεων και δεδομένων, η αξιολόγηση και η ανατροφοδότηση και η αλληλεπίδραση μεταξύ μας ήταν γόνιμη, ειλικρινής και συνεχής.

Όμως, η «ηλεκτρονική αδελφοποίηση» μέσω του προγράμματος πρέπει να γίνει και «έμπρακτη». Για το λόγο αυτό θεωρήσαμε ως ιδιαίτερα σημαντική για την επιτυχία του προγράμματος τη δημιουργία μιας μικτής ομάδας εργασίας από μαθητές των δύο σχολείων («pH» transnational project group). Σκοπός της ομάδας είναι η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων από μετρήσεις του pH των υδάτινων οικοσυστημάτων, η εξαγωγή κοινών συμπερασμάτων και η παραγωγή ενός κοινού τελικού προϊόντος.

Ικανή και αναγκαία συνθήκη για την επιτυχή έκβαση ενός προγράμματος etwinning ανάμεσα σε σχολεία από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες είναι η εφαρμογή κατάλληλων τρόπων επικοινωνίας μεταξύ μαθητών και καθηγητών. Η επικοινωνία και η αλληλεπίδρασή μας ήταν διαρκής και αποτελεσματική με σκοπό να γνωριστούμε καλύτερα, να ανταλλάξουμε απόψεις, προτάσεις, ιδέες, δεδομένα και προϊόντα αλλά και για να αξιολογήσουμε και να ανατροφοδοτήσουμε το πρόγραμμα. Η επικοινωνία πραγματοποιήθηκε με πολλούς τρόπους: μέσω των εφαρμογών του twinpace (ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων, forum, teacher bulletin), του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, των πινάκων padlet και του facebook. Δημιουργήσαμε μια δημόσια ομάδα στο facebook (**BRIDGE**, **B**uilding **R**esearching **I**mproving **D**eveloping in **G**eneral **E**cology) με τους καθηγητές και τους μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα για την επικοινωνία και την ανταλλαγή δεδομένων και μια δημόσια σελίδα (WATER UNITES US) για τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων.

Δ) ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Ο ρόλος των ΤΠΕ (Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας) στη διαμόρφωση της ενημέρωσης, της επικοινωνίας και της εκπαίδευσης είναι καθοριστικός. Ειδικότερα, για την εκπαίδευση, η βασική πρόκληση συνίσταται στην πλήρη αξιοποίηση των τεχνολογικών καινοτομιών για την ανάδειξη ποικίλων πλαισίων μάθησης (Παπαδάκης και Καλογιαννάκης, 2009). Διαμορφώνονται νέα δεδομένα στους τρόπους με τους οποίους επικοινωνούμε καθώς και στις διδακτικές μας προσεγγίσεις (Βουδρισλής και Αυγερινού, 2012). Οι ΤΠΕ αποτελούν χρήσιμα και αξιόπιστα εργαλεία για την υλοποίηση ενός προγράμματος etwinning. Όλοι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο πρόγραμμα αξιοποίησαν τις ΤΠΕ ποικιλοτρόπως και προς όφελος του προγράμματος. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως από τη βάση δεδομένων σχολείων και εκπαιδευτικών του etwinning εντοπίσαμε τον εταίρο μας για να ξεκινήσουμε! Αντλήσαμε βιβλιογραφικά δεδομένα από το διαδίκτυο αφού, πρώτα, διανείμαμε έντυπο υλικό στους μαθητές για ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο. «Ανεβάσαμε» φιλμ στο Youtube για να αναδείξουμε τις ιδιαιτερότητες των οικοσυστημάτων και να προβάλλουμε τις δραστηριότητές μας. Αξιοποιήσαμε τις εφαρμογές voki και zeemap. Αναρτήσαμε δεδομένα και αλληλεπιδράσαμε δημιουργικά μέσω των πινάκων padlet. Εφαρμόσαμε

αυτοματοποιημένες εργαστηριακές μεθόδους (Furrier data logger) για ακριβείς εργαστηριακές μετρήσεις pH, θερμοκρασίας και αγωγιμότητας στο νερό. Χάρη στις ΤΠΕ είχαμε μια γόνιμη και διαρκή επικοινωνία μεταξύ μας. Ανταλλάξαμε μηνύματα και δεδομένα με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το facebook και το twinspace. Δημιουργήσαμε δημόσια ομάδα επικοινωνίας στο facebook (BRIDGE) και δημόσια σελίδα (WATER UNITES US) για την προβολή των αποτελεσμάτων και των δραστηριοτήτων του προγράμματος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ξεκινώντας, «αναρτήσαμε» στην κοινή σελίδα στο twinspace την «ετικέτα» (etwinning label) του έργου μας με τους συμμετέχοντες καθηγητές από τα δύο σχολεία. Ακολούθως, οι μαθητές και οι καθηγητές και των δύο σχολείων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα έγραψαν λίγα λόγια για τον εαυτό τους και τα hobbie τους, τα «θέλω» και τις προσδοκίες τους από το πρόγραμμα και τα δημοσίευσαν σε σελίδες στο twinspace. Επιπλέον ανάρτησαν φωτογραφικό υλικό από τα σχολεία τους και τις πόλεις όπου ζουν. Έπρεπε να «σπάσει ο πάγος» ανάμεσα στα δύο σχολεία, να γνωριστούν καλύτερα οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί, να προσεγγίσουν μεταξύ τους!
Προκειμένου να υλοποιήσουμε το διαθεματικό έργο μας ακολουθήσαμε τα βήματα της μεθόδου «project». Σχεδιάσαμε και υλοποιήσαμε μια ποικιλία ερευνητικών δραστηριοτήτων στη σχολική τάξη, στο εργαστήριο Φυσικών Επιστημών του σχολείου μας καθώς και στο οικοσύστημα της λιμνοθάλασσας του Κουτάβου και της γέφυρας Δεβοσέτου στο Αργοστόλι. Ασχοληθήκαμε με τις αβιοτικές (θερμοκρασία, pH και αγωγιμότητα του νερού) και τις βιοτικές (χλωρίδα και πανίδα) παραμέτρους του οικοσυστήματος. Μετρήσαμε τη θερμοκρασία (Τ) στο θαλασσινό νερό και τον ατμοσφαιρικό αέρα και διαπιστώσαμε πως η θερμοκρασία του αέρα ήταν υψηλότερη. Πήραμε δείγματα νερού από τη λιμνοθάλασσα, τα μεταφέραμε στο σχολικό εργαστήριο όπου μετρήσαμε το pH (1: μέτρηση με πεχαμετρικό χαρτί, 2: μέτρηση με ψηφιακό πεχάμετρο, 3: μέτρηση με αισθητήρα pH του Furrier Data Logger) και την αγωγιμότητα (C) (Πίνακας 3).

Ν	**ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ**	**ΩΡΑ**	**Τ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟΥ ΑΕΡΑ (^{0}C)**	**Τ ΝΕΡΟΥ (^{0}C)**	**pH**	**C (mS)**
1	18/12/2015	12.00	19	16	7-8 (1), 8 (2), 8,2 (3)	3,00
2	23/1/2016	12.00	15	12	7-8 (1), 7,6 (2), 7,8 (3)	4,60
3	2/2/2016	12.00	21	15	7-8 (1), 7,9 (2), 8,1 (3)	7,50

Πίνακας 3. Μεταβολές των τιμών της θερμοκρασίας του αέρα, της θερμοκρασίας, του pH και της αγωγιμότητας του νερού στη λιμνοθάλασσα του Κουτάβου από το Δεκέμβριο του 2015 έως το Φεβρουάριο του 2016.

Ανάλογες μετρήσεις πραγματοποιήσαμε στο νερό της βρύσης και σε απεσταγμένο νερό του εμπορίου (Πίνακας 4).

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ	**ΝΕΡΟ ΒΡΥΣΗΣ**	**ΑΠΕΣΤΑΓΜΕΝΟ ΝΕΡΟ**

pH	7-8 (1), 7,9 (2), 8,1 (3)	5-6 (1), 5,3 (2), 5,5 (3)
ΑΓΩΓΙΜΟΤΗΤΑ (mS)	0,25	0,17

Πίνακας 4. Τιμές pH και αγωγιμότητας στο νερό της βρύσης και το απεσταγμένο νερό.

Η μέση τιμή του pH ήταν παραπλήσια στο θαλασσινό νερό (7,8) και το νερό της βρύσης (7,9) ενώ στο απεσταγμένο νερό χαμηλότερη (5,3). Υψηλότερη μέση τιμή αγωγιμότητας (5,10 mS) παρατηρήθηκε στο θαλασσινό νερό εξαιτίας της υψηλής αλατότητας. Η τιμή ήταν χαμηλότερη στο νερό της βρύσης (0,25 mS) και ακόμα χαμηλότερη στο απεσταγμένο νερό (0,17 mS). Δημιουργήσαμε μια μικτή ομάδας εργασίας από μαθητές των δύο σχολείων εταίρων («pH» transnational project group). Σκοπός της ομάδας ήταν η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων από μετρήσεις του pH της λίμνης Bauxite στο Οτράντο της Ιταλίας και της λιμνοθάλασσας του Κουτάβου στο Αργοστόλι, η εξαγωγή κοινών συμπερασμάτων και η παραγωγή ενός κοινού τελικού προϊόντος. Το νερό στη λίμνη Bauxite ήταν περισσότερο όξινο (μέση τιμή pH 6,9) από τον Κούταβο (μέση τιμή pH 7,8) πιθανώς λόγω της διαφορετικής σύστασης του νερού σε ιόντα. Στο σημείο απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση.

Καταγράψαμε τα σημαντικότερα είδη χλωρίδας και πανίδας. Μουρμούρια, κέφαλοι, τσιπούρες, λαβράκια, χελώνες, χέλια, κορμοράνοι, λευκοτσικνιάδες, σταχτοτσικνιάδες, φαλαρίδες, κύκνοι, αλκυόνες, χήνες και πάπιες είναι συνήθη στα νερά της λιμνοθάλασσας του Κουτάβου. Πικροδάφνες, ευκάλυπτοι, πεύκα, φοίνικες αλλά και συκιές, φραγκοσυκιές, ελαιόδεντρα, εσπεριδοειδή και κηπευτικά ευδοκιμούν περιμετρικά της λιμνοθάλασσας. Πραγματοποιήσαμε δραστηριότητες φωτογράφησης και κινηματογράφησης του οικοσυστήματος για να αναδείξουμε τις ιδιαιτερότητες του. Στην περιοχή βρίσκεται και το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Κουτάβου που υλοποιεί πολλές δραστηριότητες και συμβάλλει στην ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων του οικοσυστήματος.

Σχεδιάσαμε και υλοποιήσαμε με επιτυχία μαθηματικές εφαρμογές στη γέφυρα Δεβοσέτου και συμβάλλαμε στην ανάδειξη των αρχιτεκτονικών ιδιαιτεροτήτων της. Εφαρμόζοντας της θεωρητικές γνώσεις από τη γεωμετρία υπολογίσαμε το εμβαδόν του καταστρώματός της (περίπου 3.800 m^2) καθώς και τον αριθμό των κυβόλιθων που χρησιμοποιήθηκαν για την επίστρωσή του (περίπου 390.000) (Καββαδίας, 2016). Συγκεντρώσαμε βιβλιογραφικά δεδομένα και συμβάλλαμε στην ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού. Στη γέφυρα Δεβοσέτου είναι αποτυπωμένα πολλά και σημαντικά γεγονότα της τοπικής ιστορίας τους δύο τελευταίους αιώνες. Η γέφυρα είναι ο μεγαλύτερος σύνδεσμος του Αργοστολίου με το παρελθόν (Καββαδίας, 2014). Ανάλογες δραστηριότητες πραγματοποίησε και το σχολείο εταίρος. Ετοιμάσαμε κοινές σελίδες στο twinspace μαζί με το σχολείο-εταίρο μας καθώς και μια δημόσια σελίδα στο facebook ώστε να αναδείξουμε τις ιδιαιτερότητες των οικοσυστημάτων, τις δραστηριότητες του έργου μας, τα αποτελέσματα και τα προϊόντα μας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ – ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ – ΔΙΑΧΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Αναπόσπαστο μέσο για την επιτυχή ολοκλήρωση ενός προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων είναι η εφαρμογή των κατάλληλων μεθόδων αξιολόγησης (Καλαθάκη, 2012). Το έργο αξιολογήθηκε όχι μόνο από τους μαθητές και τους καθηγητές που συμμετείχαν αλλά και από όλη την κοινότητα του σχολείου, τόσο στην πορεία του όσο και κατά την ολοκλήρωσή του ως προς την τήρηση του χρονοδιαγράμματος, τη θεματολογία και τις δραστηριότητες, τη μεθοδολογία

υλοποίησης, την ανταπόκρισή του στους μαθητές, τη λειτουργία των ομάδων, το βαθμό επίτευξης των στόχων καθώς και τα αποτελέσματα. Παρουσιάσαμε όλες τις σελίδες του twinspace σε όλες τις τάξεις του σχολείου μας καθώς και στους εκπαιδευτικούς. Κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων ακούσαμε με προσοχή και καταγράψαμε τις κρίσεις, τα σχόλια, τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις τους. Ακολουθούσε συζήτηση στην ομάδα και όπου κρίθηκε σκόπιμο έγινε ανατροφοδότηση. Οι πίνακες padlet ήταν ένα σημαντικό εργαλείο που μας βοήθησε να αλληλεπιδράσουμε με το σχολείο – εταίρο, να ανταλλάξουμε απόψεις και να πραγματοποιήσουμε από κοινού τη διαδικασία αξιολόγησης. Δεν ήταν δύσκολο για εμάς να διαπιστώσουμε πως ο αντίκτυπος του έργου ήταν θετικός! Κανένας μαθητής δεν αποχώρησε από το έργο. Αντίθετα, στη διάρκεια του σχολικού έτους και άλλοι μαθητές ενδιαφέρθηκαν να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες του προγράμματος μολονότι δεν είχαν δηλώσει αρχικά συμμετοχή!

Αναπόσπαστο τμήμα ενός ΠΣΔ είναι η επαρκής διάχυση των δραστηριοτήτων, των αποτελεσμάτων και των προϊόντων του. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος και με την ολοκλήρωσή του πραγματοποιήσαμε: α) ανακοινώσεις για το έργο στο Σύλλογο Διδασκόντων και στο Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων, β) παρουσιάσεις του twinspace και των προϊόντων του έργου σε όλες τις τάξεις του σχολείου, γ) δημοσιεύσεις στο διαδίκτυο (Καββαδίας, 2016), δ) παρουσίαση του προγράμματος στη Γιορτή Μαθητικής Δημιουργίας που οργανώθηκε από τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κεφαλονιάς στο τέλος του σχολικού έτους (Απρίλιος, 2016) στο Αργοστόλι με τη συμμετοχή όλων των γυμνασίων και λυκείων προκειμένου να γίνει παρουσίαση και προβολή όλων των ΠΣΔ του Νομού Κεφαλονιάς. Η παρουσίαση του έργου στο 3^{ο} Πανελλήνιο συνέδριο για τα Συνεργατικά Προγράμματα στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα» αποτελεί ακόμα μία πολύ σημαντική δραστηριότητα διάχυσης.

Το πρόγραμμα πήρε ετικέτα ποιότητας και όλοι οι μαθητές έχουν εκφράσει την επιθυμία να συνεχιστεί και την επόμενη χρονιά! Αναμφίβολα, η ποικιλία στη θεματολογία αλλά και η εφαρμογή της μεθόδου «project» κράτησαν αμείωτο το ενδιαφέρον των μαθητών και είχαν σημαντική συμβολή στην επιτυχία του έργου. Όλοι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν ισότιμα, ενεργά και μέσα σε πνεύμα ελευθερίας στην τελική διαμόρφωση του θέματος, στις δραστηριότητες του έργου και στην παραγωγή των τελικών προϊόντων. Η μέθοδος «project» είναι μια από τις πιο δημοφιλείς και ολοκληρωμένες μεθόδους υλοποίησης ΠΣΔ (Μουστάκας κ.α., 2006).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Πιστεύουμε ότι με την ολοκλήρωση του έργου συμβάλλαμε: α) Στον εμπλουτισμό των γνώσεων των μαθητών για τις βιοτικές και αβιοτικές παραμέτρους των υδάτινων οικοσυστημάτων, την τοπική ιστορία και τον πολιτισμό, β) Στην περαιτέρω εξοικείωση των μαθητών με τη χρήση οργάνων και σκευών του σχολικού εργαστηρίου φυσικών επιστημών, γ) Στην ανάδειξη των πρακτικών εφαρμογών της άλγεβρας και της γεωμετρίας, δ) Στη βελτίωση των επικοινωνιακών, γλωσσικών και τεχνολογικών δεξιοτήτων των μαθητών και των καθηγητών καθώς και στην ενθάρρυνση της ανταλλαγής ιδεών, γνώσεων και προτάσεων μεταξύ τους, ε) Στην ενδυνάμωση του δημόσιου ενδιαφέροντος για την ορθολογική διαχείριση και

αξιοποίηση των υδάτινων οικοσυστημάτων, και στ) Στην ενθάρρυνση των εκπαιδευτικών κοινοτήτων για την εκπόνηση παρόμοιων περιβαλλοντικών προγραμμάτων στο μέλλον.

Ύστερα από ένα χρόνο υλοποίησης ενός έργου etwinning συνειδητοποιήσαμε πως: α) Οι μαθητές και οι καθηγητές που συμμετέχουν βελτιώνουν σημαντικά τις επικοινωνιακές, γλωσσικές και τεχνολογικές τους δεξιότητες, β) Από ένα οικοσύστημα μπορεί κανείς να πάρει πολλές ιδέες και αφορμές για την υλοποίηση ενός διαθεματικού προγράμματος etwinning, γ) Η μέθοδος εργασίας "project" είναι πολύτιμο εργαλείο για την υλοποίηση ενός προγράμματος etwinning, δ) Η εμπλοκή των μαθητών και των καθηγητών στις δραστηριότητες του προγράμματος και η διαρκής ανταλλαγή ιδεών, γνώσεων και προτάσεων μεταξύ τους συμβάλλει στην εποικοδομητική προσέγγιση και δημιουργική αλληλεπίδραση των δύο σχολείων, ε) Η συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα etwinning σε βοηθά να γνωρίσεις καλύτερα τον εαυτό σου, τους συμμαθητές σου τους συναδέλφους σου, και στ) Η συγκρότηση μιας μαθητικής ομάδας και η επιτυχής υλοποίηση ενός προγράμματος etwinning δεν είναι κάτι ακατόρθωτο αρκεί να βρεις μια «αφετηρία», να διατυπώσεις με σαφήνεια τα ερευνητικά ερωτήματα, να εφαρμόσεις την κατάλληλη μεθοδολογία και κυρίως να πείσεις τους μαθητές σου πως θα περάσουν όμορφα και θα ανακαλύψουν καινούρια πράγματα στους εαυτούς τους, τους συνανθρώπους τους και το περιβάλλον!

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήταν παράλειψη να μην αναγνωρίσω την ουσιώδη συμβολή των συναδέλφων εκπαιδευτικών του σχολείου μας κας Γεωργίας Ανδρεάτου (Φιλόλογος), κου Γεώργιου Κοτρώτσιου (Χημικός), κου Διονύσιου Πατρίκιου (Φυσικός) και κας Αγγελικής Τραυλού (Φιλόλογος) στην επιτυχή ολοκλήρωση του έργου.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βουδρισλής, Ν. και Αυγερινού, Μ. (2012). *Οι σχολικές συμπράξεις Comenius και η αξιοποίηση των ΤΠΕ.* Ανακτήθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.peekpemagazine.gr/article/%CE%BF%CE%B9-%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%83%CF%85%CE%BC%CF%80%CF%81%CE%AC%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82-comenius-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CF%80%CE%B5

Καββαδίας, Σ. (2014). *Η γέφυρα Δεβοσέτου (De Bosset) με το μέτρο της αξιοπρέπειας.* Ανακτήθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.kefalonitis.com/index.php?option=com_k2&view=item&id=27250:i-gefyra-devosetou-de-bosset-me-to-metro-tis-aksioprepeias&Itemid=227

Καββαδίας, Σ. (2016). *Μαθηματικές εφαρμογές στη γέφυρα De Bosset.* Ανακτήθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://kefalonitis.com/index.php?option=com_k2&view=item&id=39641:i-limnothalassa-tou-koutavou-kai-i-gefyra-de-bosset-sto-argostoli-kefalonias-mia-diathematiki-proseggisi&Itemid=220

Καλαθάκη, Μ. (2012). *Κριτήρια Αξιολόγησης ενός Σχολικού Προγράμματος Περιβαλλοντικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης*. Ανακτήθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.peekpemagazine.gr/article/%CE%BA%CF%81%CE%B9%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CE%BD%CF%8C%CF%82-%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B2%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82

Κούσουλας, Γ. (1999). Βασικές αρχές και χαρακτηριστικά της περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Εισήγηση στο 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ένωσης Ελλήνων Φυσικών, Αθήνα, 1999. Ανακτήθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.ekke.gr/estia/Cooper/PerivEkp.html

Μουστάκας, Λ., Φωκιαλή, Π. και Αναστασάτος, Ν. (2006). Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με τη μέθοδο project με θέμα «Ενέργεια και Περιβάλλον». *Πρακτικά 2ου Συνεδρίου Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*, Αθήνα, 1370 – 1379.

Παπαδάκης, Σ. και Καλογιαννάκης, Μ. (2009). Δημιουργική χρήση των ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Το πρόγραμμα eTwinning για Διεθνείς Συνεργασίες και Ανάπτυξη. *Πρακτικά 5ου Διεθνούς Συμποσίου για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, Αθήνα, 204 - 212.

Σταμάτης, Π. και Χουρδάκης, Γ. (2010). Αξιοποίηση της μεθόδου Project στη διαμόρφωση περιβαλλοντικών γνώσεων των μαθητών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης: Μια μελέτη περίπτωσης με την υλοποίηση Σ.Π.Π.Ε στο πλαίσιο της εφαρμογής της Ευέλικτης Ζώνης. *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Μαθαίνω πώς να μαθαίνω»*, Αθήνα, 1 – 6.

Χρυσαφίδης, Κ. (2012). *Περιβαλλοντική εκπαίδευση και μέθοδος project.* Ανακτήθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.kpefilippiadas.gr/index.php/2012-11-10-22-23-36/2012-11-10-22-23-54/eisigiseis-apo-seminaria-kpe-filippiadas/vasika-simeia-eisigisis-perivallontiki-ekpaidefsi-kai-methodos-project-k-xrysafidis

18. The world of mushrooms

Αργύριος Καραλιόλιος
Δάσκαλος Π.Ε. Γρεβενών
karaliolio@sch.gr ntzimop@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Το σχολικό έτος 2014-2015 η Ε΄ τάξη του 2ου δημοτικού σχολείου Γρεβενών στα πλαίσια του eTwinning υλοποίησε δραστηριότητα με τίτλο: "The world of mushrooms". Με αφορμή το γεγονός ότι τα Γρεβενά είναι η πόλη των μανιταριών προσπαθήσαμε ώστε οι μαθητές να μάθουν όλα τα είδη των μανιταριών, να αναγνωρίζουν και να μάθουν να διακρίνουν τα εδώδιμα από τα δηλητηριώδη. Να γνωρίσουν το ρόλο των μανιταριών στη φύση, στην ανακύκλωση, να μάθουν για τη θρεπτική αξία των μανιταριών, να γράψουν συνταγές και να μαγειρέψουν στην τάξη, να κάνουν ζωγραφική και χειροτεχνία για το μανιτάρι και όλα αυτά να μοιραστούν με τα συνεργαζόμενα σχολεία, δημιουργώντας όλοι μαζί το διεθνές, διαδραστικό προφίλ του μανιταριού.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *μανιτάρια, διεθνές προφίλ, ομαδοσυνεργατικά*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Τα Γρεβενά είναι ως γνωστό η πόλη των μανιταριών. Με αφορμή αυτό το γεγονός και μετά από "καταιγισμό ιδεών", οι μαθητές αφού πρώτα συζήτησαν μεταξύ τους, αποφάσισαν να ασχοληθούν με τον "κόσμο των μανιταριών και τα μανιτάρια στον κόσμο". Εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά και με συνεντεύξεις από το οικογενειακό τους περιβάλλον, εγκυκλοπαίδειες, το διαδίκτυο, επισκέψεις σε διάφορους χώρους, έμαθαν όλα τα είδη των μανιταριών, να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν τα εδώδιμα από τα δηλητηριώδη. Γνώρισαν το ρόλο των μανιταριών στη φύση και στην ανακύκλωση, έμαθαν για τη θρεπτική αξία των μανιταριών, έγραψαν συνταγές μαγειρικής και μαγείρεψαν με τη βοήθεια μάγειρα μανιταρόσουπα την οποία και έφαγαν, έκαναν χειροτεχνίες και ζωγραφιές με μανιτάρια, έφεραν μανιτάρια από το δάσος που επισκέφτηκαν στην τάξη και τα αποξήραναν. Όλα αυτά τα αντάλλαξαν με τα συνεργαζόμενα σχολεία ανεβάζοντάς τα στο twinspace του έργου και στην ιστοσελίδα του σχολείου, ενώ πολλές φορές τα αντάλλαξαν και ζωντανά στις πολλές τηλεδιασκέψεις που έγιναν με τα συνεργαζόμενα σχολεία. Τέλος, αφού αξιολόγησαν πρώτα το έργο τους, δημιούργησαν το διαδραστικό, διεθνές «προφίλ» του μανιταριού. Στο έργο συμμετείχαν 44 εκπαιδευτικοί από 16 χώρες. Ανέβηκαν στο διαδίκτυο 578 φωτογραφίες, 56 βίντεο και 56 άλλα αρχεία, ενώ έγιναν 10 τηλεδιασκέψεις και 2 τηλεδιδασκαλίες.

Παιδαγωγική Καινοτομία και Δημιουργικότητα
Η επιλογή του θέματος έγινε με τη μέθοδο του «καταιγισμού ιδεών» και με στόχο τη διερεύνηση των ποικίλων διαστάσεων του θέματος. Ξεκινήσαμε με έρευνα με τη μέθοδο της συνέντευξης στο οικογενειακό περιβάλλον, στο διαδίκτυο και τις εγκυκλοπαίδειες. Στη συνέχεια, αφού χωριστήκαμε σε ομάδες, πραγματοποιήσαμε επίσκεψη στο κοντινό δάσος για την ανεύρεση, συλλογή και αναγνώριση των μανιταριών. Την επομένη ήρθε στην τάξη ειδικός και βοήθησε τους μαθητές να αναγνωρίζουν τα μανιτάρια και εξήγησε το ρόλο τους στη διατροφή και τη φύση. Στη συνέχεια, αποφάσισαν ποια εργαλεία θα χρησιμοποιήσουν για να παρουσιάσουν τα ευρήματά τους σε άλλα σχολεία με τη μέθοδο λήψης αποφάσεων. Επικοινωνήσαμε με τους συνεργάτες μέσω Skype, παρουσιάσαμε τα ευρήματά μας και τα συγκρίναμε.

Πραγματοποιήσαμε δύο ζωντανές τηλεδιδασκαλίες μέσω skype με τρία και τέσσερα σχολεία αντίστοιχα με ειδικούς, με θέμα το μανιτάρι και τη ζωγραφική του μανιταριού. Επισκεφθήκαμε μια επιχείρηση μεταποίησης και μία επιχείρηση καλλιέργειας μανιταριών. Αφού συγκεντρώσαμε συνταγές μαγειρικής με μανιτάρι, τις μοιραστήκαμε με τους συνεργάτες μας , ενώ μαγειρέψαμε με τη βοήθεια μάγειρα μια μανιταρόσουπα την οποία και φάγαμε. Η αξιολόγηση έγινε με τη μέθοδο της συνέντευξης, τις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και τη διατύπωση των απόψεων όλων σε ένα padlet.

Ενσωμάτωση στη διδακτέα ύλη

Οι μαθητές έκαναν μια έρευνα σχετικά με τα μανιτάρια στο οικογενειακό τους περιβάλλον, στο διαδίκτυο, στις εγκυκλοπαίδειες και στο δάσος. Συνέλλεξαν και φωτογράφισαν τα μανιτάρια και όλα αυτά τα κατέγραψαν στον κειμενογράφο – word(δεξιότητες ΤΠΕ και Γλώσσα). Τα παιδιά αποφάσισαν ποια εργαλεία θα χρησιμοποιήσουν για να παρουσιάσουν τα ευρήματά τους σε άλλα σχολεία (δεξιότητες ΤΠΕ). Επικοινώνησαν με τους συνομηλίκους τους μέσω του Skype στην αγγλική γλώσσα (ξένη γλώσσα) –γνώρισαν πόλεις και χώρες της Ευρώπης (Γεωγραφία) - συνέκριναν τα ευρήματά τους και να γίνει ο χάρτης των μανιταριών της Ευρώπης (Γεωγραφία) και ένα συνεργατικό e-book. Ζωγραφίσαμε και ήρθε ειδικός που δίδαξε στην τάξη τη ζωγραφική των μανιταριών, την οποία παρακολούθησαν ζωντανά και άλλα τρία σχολεία (Τεχνικά και ΤΠΕ). Επισκεφτήκαμε επίσης επιχειρήσεις καλλιέργειας και μεταποίησης. Επιπλέον μαγειρέψαμε μανιταρόσουπα (Μάθηση μέσω πρακτικής εξάσκησης). Η καταγραφή των δραστηριοτήτων που έγινε από την αρμόδια ομάδα (δεξιότητες ΤΠΕ) και η δημοσίευση από άλλη ομάδα στην ελληνική και αγγλική γλώσσα (Γλώσσα και ξένες γλώσσες). Τέλος στην αξιολόγηση του έργου οι μαθητές ανέπτυξαν δεξιότητες κριτικής και αξιολόγησης.

Επικοινωνία και ανταλλαγή μεταξύ σχολείων συνεργατών

Η επικοινωνία πραγματοποιήθηκε με πολλούς τρόπους. Αρχικά, μέσω μηνυμάτων στο Desktop του eTwinning, το Twinspace του έργου και e-mail. Στη συνέχεια, η επικοινωνία μας έγινε με πολλές τηλεδιασκέψεις μέσω Skype. Οι μαθητές εκεί μπορούσαν να επικοινωνούν προφορικά και οπτικά, όχι μόνο για την παρουσίαση των πορισμάτων τους, αλλά και για τη σύγκρισή τους και τη δημιουργία συνεργατικών δραστηριοτήτων στο διαδίκτυο. Οι μαθητές εργάστηκαν επίσης δημιουργώντας έγγραφα, στο word, στο frond page, στο Google drive, στοTitanpad, e-book, και Padlet προκειμένου να οργανώνουν το υλικό τους για τη δημιουργία του ψηφιακού προφίλ του μανιταριού. Πραγματοποιήθηκαν δύο τηλεδιδασκαλίες με ειδικούς μέσω Skype με τρία και τέσσερα σχολεία αντίστοιχα με θέμα το μανιτάρι και τη ζωγραφική του. Στο τέλος του έργου μας, οι μαθητές μίλησαν σε απευθείας σύνδεση για την εμπειρία τους και τα οφέλη του έργου. Αντάλλαξαν επίσης τα συναισθήματά τους στο padlet, σε βίντεο και στο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο. Η αξιολόγηση που έγινε από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς των σχολείων απέδειξε πόσο σημαντικά και χρήσιμα είναι αυτά τα έργα και πόσα κερδίζουν οι μαθητές όταν δουλεύουν συλλογικά, ακόμη και αν προέρχονται από διαφορετικούς τόπους.

Σύμπραξη των σχολείων συνεργατών

Από την αρχή είχαν συναποφασιστεί και προγραμματιστεί όλες δραστηριότητες του έργου στη βάση ενός κοινού χρονοδιαγράμματος. Δημιουργήσαμε συνεργατικά ένα

blog για το κοινό μας έργο και ένα site με το διεθνές – διαδραστικό προφίλ του μανιταριού. Πραγματοποιήσαμε δύο ζωντανές τηλεδιδασκαλίες με ειδικούς μέσω Skype, μία με έναν εμπειρογνώμονα για τα μανιτάρια και η άλλη με ειδικό στη ζωγραφική. Δημιουργήθηκαν συνεργατικά ηλεκτρονικά βιβλία, βίντεο, padlet και ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο. Είχαμε πολλές ζωντανές τηλεδιασκέψεις με 10 χώρες, στις οποίες οι μαθητές γνωρίστηκαν, παρουσίασαν και σύγκριναν τις εργασίες τους και συζήτησαν την εξέλιξη του έργου, προγραμμάτισαν τις δραστηριότητές τους, αντάλλαξαν τα ευρήματά τους σχετικά με εδώδιμα και δηλητηριώδη μανιτάρια της περιοχής τους. Δημιούργησαν από κοινού ένα e-book για την αξία της ανακύκλωσης των μανιταριών, ένα ακόμη e-book με συνταγές μαγειρικής και άλλα δύο e-Book με δραστηριότητες του έργου. Έγινε αξιολόγηση από τους ίδιους σε βίντεο, σε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο και σε padlet.

Χρήση της τεχνολογίας

Το πιο σημαντικό ήταν η ζωντανή επικοινωνία μας μέσω skype. Επίσης αξιοποιήσαμε το e-mail, facebook, eTwinning Desktop και το TwinSpace. Οι μαθητές μοιράζονται τα ευρήματά τους στο google docs, padlet. Τα e-books μας έγιναν από joomag, calameo και issuu ενώ οι μαθητές έγραψαν κείμενα τους με το Word και στη συνέχεια τα μετέτρεψαν σε αρχεία PDF χρησιμοποιώντας τους υπολογιστές του σχολείο. Για τις παρουσιάσεις μας χρησιμοποιήσαμε google chrome, power point, Slide Share, prezi, animoto, moviemaker και kizoa. Βίντεο μας έγιναν με το Movie Maker, kizoa και powtoon και ανέβηκαν στο youtube. Το προφίλ του μανιταριού ήταν στο frontpage και το site μας για το έργο ήταν σε Wix. Επίσης χρησιμοποιήθηκαν προγράμματα επεξεργασίας ήχου, εικόνας και βίντεο.

Αποτελέσματα, αντίκτυπος και τεκμηρίωση

Ήταν η αγαπημένη δραστηριότητα όλων των μαθητών της τάξης , τόσο που γρήγορα και άλλες τάξεις ζητούσαν από τους δασκάλους τους να πραγματοποιήσουν ανάλογες δραστηριότητες. Στο σχολείο μας ένας ακόμη εκπαιδευτικός γράφτηκε φέτος στο eTwinning. Οι μαθητές έμαθαν πώς να κάνουν μια έρευνα σχετικά με τη φύση και πώς να εργάζονται σε ομάδες. Οι μαθητές απολαμβάνουν το γεγονός ότι μόνοι τους δημιούργησαν τα ebooks, τις παρουσιάσεις, το διεθνές προφίλ του μανιταριού και ότι όλα αυτά δημιουργήθηκαν με την ομάδα εργασίας τους και τη συνεργασία των άλλων σχολείων του έργου. Γνώρισαν μαθητές από άλλες χώρες τις Ευρώπης, στοιχεία της ιστορίας και του πολιτισμού τους, βελτίωσαν τις γνώσεις τους στις ξένες γλώσσες και στις ΤΠΕ. Το σχολείο μας έγινε γνωστό και ελκυστικό στην τοπική κοινωνία, αλλά και σε πολλά σχολεία της Ευρώπης. Ως εκπαιδευτικός ένοιωσα ικανοποίηση γιατί οι μαθητές μου ήταν πολύ χαρούμενοι που συμμετείχαν στο έργο και γιατί ήρθα σε επαφή με συναδέρφους από όλη την Ευρώπη που είχαν τα ίδια ενδιαφέροντα με εμένα. Το καλύτερο αποτέλεσμα του έργου μας είναι το διεθνές προφίλ του μανιταριού, οι τηλεδιδασκαλίες των εμπειρογνωμόνων, τα συνεργατικά e-books, η ζωντανή επικοινωνία μας μέσω τηλεδιάσκεψης και η ιστοσελίδα μας.

Σύνδεσμοι για τα αποτελέσματα των έργων

1. Εδώ μπορείτε να δείτε το διεθνές - διαδραστικό προφίλ του μανιταριού":
http://2dim-greven.gre.sch.gr/The%20world%20of%20mushroom.htm

2. Συνεργατικό EBook με το μισό υλικό του έργου:
https://www.joomag.com/magazine/mag/0274810001436126166/p1

3. Συνεργατικό EBook με το άλλο μισό υλικό του έργου *http://www.joomag.com/magazine/the-world-of-mushroom-2/0131585001436168558*

4. Βίντεο με τις 578 φωτογραφίες του έργου: *https://www.youtube.com/watch?t=1231&v=H_FJ1HVVYLs*

5. Βίντεο με την αξιολόγηση του έργου από τους μαθητές: *https://www.youtube.com/watch?v=qMH-qRVuShM*

6. EBook με συνταγές μαγειρικής: *http://www.joomag.com/magazine/recipes-with-mushrooms-2nd-primary-school-of-grevena-greece/0117597001433881223*

7. EBook με τη διατροφική αξία του μανιταριού: *http://www.joomag.com/magazine/recipes-with-mushrooms-2nd-primary-school-of-grevena-greece/0117597001433881223*

α) Ιστοσελίδα με όλες τις υπερσυνδέσεις του έργου: *http://pde4424.wix.com/etwin-mushrooms#!links-of-the-project/crcb*

β) EBook για την εφαρμογή και την τεκμηρίωση του έργου: *http://pde4424.wix.com/etwin-mushrooms*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

1. Τους μαθητές της τάξης μου, τους 43 συνεργάτες του έργου και ιδιαίτερα την İKRA SENA από την Τουρκία μαζί με την οποία ιδρύσαμε το έργο, καθώς και την Μαίρη Στυλιανού από την Κύπρο και τη Σταυρούλα Λαδά από την Κρήτη των οποίων η συμμετοχή ήταν καθοριστική για τη βράβευση του έργου.
2. Τη Λουκία Καραχάλιου (δασκάλα αγγλικών)
3. Το Γιώργο Κωνσταντινίδη (πρόεδρος μανιταροφίλων Ελλάδας)
4. Την Ξένια Φωτίου (δασκάλα-ζωγράφος)
5. Το Γιώργο Ζιώγο (Διευθυντής του Σχολείου)
6. Το Φώτη Παρασκευαΐδη (ιδιοκτήτη βιοτεχνίας μεταποίησης μανιταριών)
7. Τους υπεύθυνους του ΚΠΕ Γρεβενών
8. Τον ιδιοκτήτη της "Καραγιάννης ΑΕ" (καλλιέργεια μανιταριών)
9. Τον Τζήκα Ευθύμιο - Αρχιμάγειρα της Μαθητικής Εστίας

19. Παρουσίαση Προγράμματος eTwinning: «Ένας Ηρακλής ανάμεσά μας…»

Γούλα Μαρία[1], Κατσάλη Ευγενία[2], Μποτσιφάρα Δέσποινα[3]
[1]Δασκάλα (ΠΕ 70) – 1ο 6/θ Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου (Νομός Κοζάνης) goulamarfwt@yahoo.gr,
[2]Νηπιαγωγός (ΠΕ 60) - 1ο 2/θ Νηπιαγωγείο Μουρικίου (Νομός Κοζάνης) eugekat@yahoo.gr,
[3]Νηπιαγωγός (ΠΕ 60) - 8ο 2/θ Νηπιαγωγείο Πτολεμαΐδας (Νομός Κοζάνης) despoinab1984@gmai.com

Περίληψη

Το έργο «Ένας Ηρακλής ανάμεσά μας…» σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε συνεργατικά από το 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου, το 1ο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου, το Νηπιαγωγείο Λεχόβου και το Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου – Μάρπησσας Πάρου που βρίσκονται στο νομό Κοζάνης, στο νομό Φλώρινας και στο νομό των Κυκλάδων αντίστοιχα. Τα παιδιά πραγματοποίησαν μικρούς, καθημερινούς άθλους μέσα στη σχολική κοινότητα και έξω στην τοπική κοινωνία. Συνεργάστηκαν και υλοποίησαν δράσεις μεταξύ των σχολείων, αλλά και με τους φορείς της περιοχής με σκοπό έναν κοινό τελικό άθλο.

Ο άθλος αυτός ήταν κυρίως κοινωνικής προσφοράς, που είχε όμως και γνωστικό, βιωματικό, ψυχαγωγικό αλλά και συνεργατικό χαρακτήρα. Ήταν η δημιουργία μιας ΗΧΗΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ στην παιδιατρική του Μποδοσάκειου Νοσοκομείου Πτολεμαΐδας. Τα σχολεία συνεργάστηκαν για την έκδοση τριών ηχητικών παραμυθιών, με σκοπό οι μικροί ασθενείς να έχουν δυνατότητα να περνάνε την ώρα της νοσηλείας ευχάριστα και δημιουργικά. Εκτός από τον τελικό άθλο κατά τη διάρκεια του προγράμματος, με τη βοήθεια τοπικών φορέων, πραγματοποιήθηκαν άθλοι που αποσκοπούσαν στη δημιουργική απασχόληση των παιδιών, αλλά και στην κοινωνική προσφορά. Ξεπεράστηκαν τα γεωγραφικά όρια μαζί με γονείς, εκπαιδευτικούς, δημότες, φορείς.

Υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί για το έργο ήταν οι Γούλα Μαρία, Κατσάλη Ευγενία, Μποτσιφάρα Δέσποινα, Τσιλίκα Ναταλία – Παρθενόπη και Χριστοφορίδου Αλεξάνδρα.

Λέξεις Κλειδιά: *Ηρακλής, Άθλος, Κοινωνική Προσφορά*

ΑΦΟΡΜΗΣΗ – ΕΝΑΡΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η εισαγωγή του θέματος προκάλεσε το ενδιαφέρον μικρών και μεγάλων. Σε νηπιαγωγείο, η υπεύθυνη εκπαιδευτικός έφτιαξε αποτυπώματα από πηλό και τα τοποθέτησε στο χώρο γύρω από το σχολείο. Τα παιδιά συγκέντρωσαν με προσοχή τα αποτυπώματα και ζήτησαν βοήθεια από τα συνεργαζόμενα σχολεία. Ήταν το μυστήριο των αποτυπωμάτων, όπου όλα τα σχολεία συνεργάστηκαν στη λύση του ερωτήματος «σε ποιον ανήκουν αυτά τα αποτυπώματα που βρήκαμε στην αυλή του σχολείου μας;» που μας έθεσε το 1ο νηπιαγωγείο Μουρικίου. Οι μαθητές προβληματίστηκαν και έδωσαν τις δικές τους εξηγήσεις! (Γούλα, Κατσάλη, Μποτσιφάρα, Τσιλίκα, & Χριστοφορίδου, 2016).

Α’ ΦΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στην αρχική φάση του προγράμματος, τα παιδιά και των τεσσάρων σχολείων προσπάθησαν να εγκλιματιστούν με το θέμα και με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών τους πραγματοποίησαν δράσεις, οι οποίες θα τα εξοικείωναν με αυτό. Παράλληλα

χρησιμοποίησαν εργαλεία για τη γνωριμία των σχολείων, αλλά και όλων των μαθητών μεταξύ τους (1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου, 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου, Νηπιαγωγείο Λεχόβου, Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου Μάρπησσας Πάρου). Προσπάθησαν να βρούνε ιδιαίτερα μέσα παρουσίασης του εαυτού τους και της τάξης τους (thinglink, padlet). Στη συνέχεια ήρθε η δημιουργία λογότυπου του έργου το οποίο σχεδιάστηκε από τους ίδιους τους μαθητές και σε έντυπη και σε ηλεκτρονική μορφή (Γούλα, Κατσάλη, Μποτσιφάρα, Τσιλίκα, & Χριστοφορίδου, 2016).

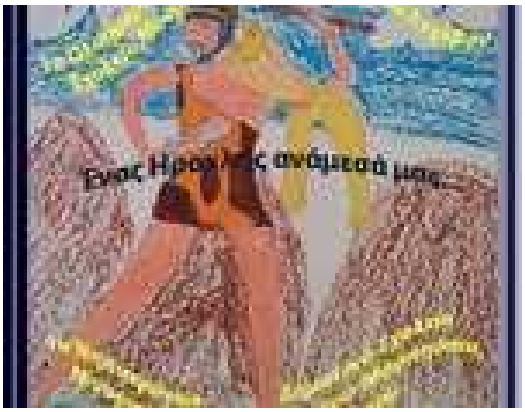

Σχήμα 1: Το λογότυπο του έργου.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Παρατηρώντας ότι τα παιδιά άρχισαν να κάνουν αρκετή χρήση του διαδικτύου για την υλοποίηση κάποιων δράσεων αποφασίστηκε μία ομάδα παιδιών πριν την έναρξη των μικρών συνεργατικών άθλων να ασχοληθεί με την ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο. Έτσι, αρχικά και με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ασφαλούς πλοήγησης στο Διαδίκτυο έγινε μια συζήτηση στην αίθουσα πληροφορικής του 1ου Δημοτικού Σχολείου Μουρικίου με σκοπό να διαπιστωθεί η τυχόν πρότερη γνώση των μαθητών σχετικά με τους κινδύνους που διατρέχουμε καθώς πλοηγούμαστε στο διαδίκτυο καθώς επίσης και για τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να προστατευτούμε από αυτούς. Κατόπιν, αφού ολοκληρώθηκε ο καταιγισμός ιδεών οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και δημιούργησαν δύο αφίσες, η μία με τους κινδύνους του διαδικτύου και η δεύτερη με τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να προστατευτούμε από αυτούς. Στη συνέχεα, οι μαθητές παρακολούθησαν διάφορα βιντεάκια από το διαδίκτυο (όπως το «Παντοπωλείο», βίντεο του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου) έτσι ώστε να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για τους κινδύνους που κρύβει το Διαδίκτυο (1ο Δημοτικό Σχολείου Μουρικίου, 2016).

Έπειτα, αφού οι μαθητές απέκτησαν τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με το θέμα, σκοπός ήταν να βρουν ένα τρόπο να μεταδώσουν τις γνώσεις αυτές στους μαθητές των συνεργαζόμενων σχολείων, έτσι λοιπόν αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε ένα διαδικτυακό κόμικ μέσα από την ανάγνωση του οποίου τα μικρά αλλά και τα μεγάλα παιδιά θα πληροφορούνταν με διασκεδαστικό τρόπο για κάποιους από τους κινδύνους του Διαδικτύου. Αυτό έγινε σε συνεργασία με το Δημοτικό Σχολείου Αρχιλόχου-Μάρπησσας της Πάρου, οι μαθητές του οποίου έγραψαν δύο ιστορίες με θέμα το διαδίκτυο και τους κινδύνους του. Στη συνέχεια, οι μαθητές του Ολοήμερου τμήματος του 1ου Δημοτικού Σχολείου Μουρικίου με την υπεύθυνη δασκάλα μετέτρεψαν τη μία ιστορία σε κόμικ (Πρόσωπα - διάλογοι) και τα ίδια παιδιά με την δασκάλα πληροφορικής χρησιμοποίησαν το διαδικτυακό εργαλείο Toondoo για να

δημιουργήσουν το ηλεκτρονικό κόμικ (1ο Δημοτικό Σχολείου Μουρικίου & Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου – Μάρπησσας Πάρου, 2016).

ΜΙΚΡΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΙ ΑΘΛΟΙ

Τα παιδιά με συνεργατικές δράσεις πραγματοποίησαν άθλους μαζί με τις οικογένειες τους, τους φίλους τους, τους συμμαθητές τους, τα συνεργαζόμενα σχολεία και την τοπική κοινωνία. Αρχικά για να κατανοήσουν τα παιδιά την έννοια του άθλου πραγματοποίησαν προσωπικούς άθλους με τη βοήθεια των οικογενειών τους. Κάθε παιδί από το 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου παρουσίαζε στο σχολείο το δικό του «κατόρθωμα». Τα παιδιά από το Νηπιαγωγείο του Λεχόβου άκουσαν προσεκτικά τους άθλους των συνεργατών τους μέσα από το βίντεο που τους έστειλαν μέσω της πλατφόρμα twinspace. Το κάθε ένα ανέλαβε να επιλέξει έναν και να τον υλοποιήσει και αυτό αντίστοιχα με τη δική του οικογένεια (1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου & Νηπιαγωγείο Λεχόβου, 2016).

Στη συνέχεια, το πρόγραμμα εντάχθηκε στην καθημερινότητα. Τα παιδιά, ύστερα από το μεγάλο κύμα μετανάστευσης, μάζεψαν ό,τι είναι απαραίτητο για την επιβίωση άπορων συνανθρώπων μας, έγιναν μέλη της παιδικής Helmepa, παρουσίασαν την έκθεσή τους για τον Ηρακλή. Έκαναν τον εθελοντισμό παιχνίδι και την προσφορά διασκέδαση, δημιουργώντας το «Πολικό εξπρές», δείχνοντας πως από μικρά παιδιά μπορεί να προκύψει μεγάλη προσφορά! (1ο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου, 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου & Νηπιαγωγείο Λεχόβου, 2016).

Ακόμα, πραγματοποίησαν την αγορά μπάλας, έγραψαν παραμύθια για το Διαδίκτυο, έκαναν παρουσιάσεις βιβλίων με ολιγόλεπτα βίντεο (Σκυταλοδρομία Ανάγνωσης). Δημιούργησαν Μουσείο, το οποίο στη συνέχεια «στέγασε» δώρα από άλλα σχολεία (επικοινωνία με ΕΛ.ΤΑ.) Πήραν μέρος σε θεατρικές παραστάσεις, έφτιαξαν σκυλόσπιτα και ταΐστρες, έφτιαξαν αργαλειούς, κόμικ, διαμόρφωσαν τις αυλές των σχολείων τους (Γούλα, Κατσάλη, Μποτσιφάρα, Τσιλίκα, & Χριστοφορίδου, 2016).

Σχήμα 2: Συγκεντρώνουν υλικά για τις ταΐστρες.

Σχήμα 3: Δράσεις στο Πολικό Εξπρές.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΕΡΓΟ

Στο παρόν έργο, εκτός από όλες τις άλλες δράσεις που οργανώθηκαν και στις οποίες εμπλέχτηκαν και συνεργάστηκαν εκπαιδευτικοί και παιδιά, σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν επίσης, δραστηριότητες, το περιεχόμενο των οποίων συνδεόταν με το αναλυτικό πρόγραμμα τόσο του νηπιαγωγείου, όσο και του δημοτικού σχολείου. Γεγονός που δεν μπορούσε να παραλειφθεί, αλλά ήταν αναγκαίο, αφού η προσχολική και πρωτοσχολική θα λέγαμε αγωγή, αλληλεπίδρασαν μεταξύ τους έχοντας έναν κοινό στόχο. Πολύ σημαντικό είναι ότι οι δραστηριότητες αυτές, ήταν κυρίως προϊόν συνεργασίας των παιδιών του κάθε σχολείου με τους εκπαιδευτικούς τους, καθώς η κάθε δράση οργανωνόταν με βάση τις ιδέες και τις προτιμήσεις των παραπάνω εμπλεκομένων, μετά από ομαδική συζήτηση, αναδεικνύοντας έτσι την επικοινωνία, τη δημιουργική και κριτική σκέψη, αλλά και την προσωπική ταυτότητα και αυτονομία του κάθε παιδιού, ικανότητες οι οποίες προωθούνται και από την εθνική και ευρωπαϊκή στρατηγική για την παιδεία. Επίσης, αξιοσημείωτο είναι το ότι οι περισσότερες, αν όχι όλες οι δραστηριότητες είναι, θα λέγαμε, εξαρτώμενες η μία από την άλλη, γεγονός που αποδεικνύει αυτήν την αλληλεπίδραση και συνεργασία των παιδιών και γενικότερα των σχολείων, την οποία αναφέρουμε παραπάνω.

Στις δραστηριότητες αυτές, μπορείτε να δείτε τίτλους, όπως: «το μυστήριο των αποτυπωμάτων», «ασφάλεια στο διαδίκτυο», «διαδικτυακά παιχνίδια», «δραματοποίηση», «αποτυπώνοντας εικαστικά τους άθλους», «Λερναία Ύδρα και μαθηματικά», «ο Ηρακλής μας μαθαίνει γλώσσα», «ο Ηρακλής στον κόσμο» κτλ..Αναφέρονται δηλαδή, σε μία ευρεία γκάμα τρόπων υλοποίησης της κάθε μία δραστηριότητας και «εκμεταλλεύονται» όλες τις ενότητες και τις μαθησιακές περιοχές και πεδία, όπως τις τέχνες, τη φυσική αγωγή, τη γλώσσα και τα μαθηματικά, τις φυσικές επιστήμες, την τεχνολογία, χωρίς βέβαια, αυτό να αποκλείει τη σύνδεση και περισσότερων από μία μαθησιακών περιοχών σε κάθε δραστηριότητα, αλλά πολύ περισσότερο να επιδιώκεται επί τούτου, καταφέρνοντας έτσι την ολόπλευρη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη των παιδιών. Θέλοντας να τεκμηριωθούν όλα τα παραπάνω, σκόπιμο θα ήταν να αναφέρουμε πιο αναλυτικά ένα μέρος μίας από τις δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν με τίτλο «παιχνίδια με τους άθλους». Στη συγκεκριμένη δράση το ένα νηπιαγωγείο αποφασίζει να φτιάξει ένα επιτραπέζιο παιχνίδι για την τάξη τους, το οποίο και ονομάζουν «Λερναία Ύδρα ».Με πολύ έξυπνο και ευχάριστο τρόπο εμπλέκονται αμέσως και τα υπόλοιπα σχολεία που συνεργάζονται, αφού ζητούν βοήθεια για τους κανόνες του παιχνιδιού. Η απάντηση έρχεται από το ολοήμερο τμήμα του Δημοτικού Σχολείου Μουρικίου, το οποίο δεν μένει απλά σε μία τυπική αποστολή των κανόνων που έφτιαξε για το παιχνίδι, αλλά

προχωρά στην πραγματική εφαρμογή αυτών, κάνοντας μία επιτόπια επίσκεψη στην τάξη των παιδιών του νηπιαγωγείου αφού αυτό ήταν εφικτό και παίζοντας μαζί τους το επιτραπέζιο, δείχνοντάς τους με αυτόν τον τρόπο τους κανόνες του παιχνιδιού. Ανάμεσα λοιπόν, σε όλους τους υπόλοιπους τομείς, βλέπουμε πως μπορεί να αναπτυχθεί και η κοινωνική ανάπτυξη. Έπειτα από αυτήν την εμπειρία που είχαν τα παιδιά του ολοήμερου τμήματος του Δημοτικού Σχολείου Μουρικίου, το πιο φυσικό που θα μπορούσε να συμβεί, ήταν να δημιουργηθεί αβίαστα και σε αυτά η επιθυμία, να φτιάξουν το δικό τους επιτραπέζιο παιχνίδι, πράγμα και το οποίο φυσικά κατάφεραν. Μέσα λοιπόν, από μία τόσο απλή δραστηριότητα παρατηρούμε την αλληλεπίδραση και συνεργασία των σχολείων, του νηπιαγωγείου με το Δημοτικό, την κοινωνική ανάπτυξη, την εμπλοκή των τομέων της γλώσσα και των μαθηματικών, αφού έπειτα τα μεγαλύτερα παιδιά κατέγραψαν τους κανόνες και τους έδωσαν στα νήπια, αλλά έφτιαξαν και το δικό τους παιχνίδι το οποίο σχετιζόταν με αριθμούς, αλλά και την εμπλοκή των εικαστικών, με τη βοήθεια των οποίων και έφτιαξαν τα επιτραπέζιά τους. Σχεδίασαν, χρωμάτισαν, έκοψαν, κόλλησαν…

Ολοκληρώνοντας, υπενθυμίζουμε ότι το παραπάνω παράδειγμα ήταν ένα μέρος μόνο μιας δραστηριότητας που υλοποιήθηκε στο έργο μας. Παρόλα αυτά, τα οφέλη ήτανε πραγματικά αξιοσημείωτα. Υπήρξε στόχος του προγράμματός μας, να απαρτίζεται και από δραστηριότητες, οι οποίες να αντανακλούν το αναλυτικό πρόγραμμα, καθώς αποδεικνύεται ότι μόνο θετική επίδραση μπορεί να έχει προς τα παιδιά, ειδικά όταν στην οργάνωσή τους συμμετέχουν και τα ίδια, βάζοντας την προσωπική τους υπογραφή (Γούλα, Κατσάλη, Μποτσιφάρα, Τσιλίκα, & Χριστοφορίδου, 2016).

Σχήμα 4: Ο Ηρακλής πάει απόκριες.

Σχήμα 5: Δραματοποίηση.

Β' ΦΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στη συγκεκριμένη φάση τα παιδιά μαζί με τους εκπαιδευτικούς άρχισαν να οργανώνουν τη συγγραφή των τριών παραμυθιών για τη δημιουργία της Ηχητικής – Ακουστικής Βιβλιοθήκης. Για τη συγγραφή των παραμυθιών, χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές της δημιουργικής γραφής. Τα παραμύθια ήταν το αποτέλεσμα της συνεργασίας, της φαντασίας και της δημιουργικότητας των μικρών μαθητών που θέριεψαν και έγιναν μεγάλοι συγγραφείς, εικονογράφοι και αφηγητές.

Ο ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΚΥΡΙΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΝΥΧΤΕΡΙΔΕΣ

Με τη φιλοσοφία «όλοι μαζί μπορούμε να κάνουμε θαύματα» ξεκινήσαμε το πρώτο μας παραμύθι. «Ο μυστηριώδης κύριος και οι νυχτερίδες». Πραγματοποιήθηκε καταμερισμός αρμοδιοτήτων σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα, τις δυνατότητες των μαθητών και το ΑΠΣ(Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών). Συγγραφείς: 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου. Επιμέλεια κειμένου: 1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου. Εξώφυλλο-Οπισθόφυλλο: 1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου. Εικονογράφηση: Νηπιαγωγείο Λεχόβου. Ηχογράφηση: Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου-Μάρπησσας Πάρου. Η συγγραφή του παραμυθιού πραγματοποιήθηκε με τη χρήση αερόμπαλας και την τεχνική εμψύχωσης της ομάδας από νήπια. Ακολούθησε η επιμέλεια του κειμένου από μαθητές του δημοτικού., με απόλυτο σεβασμό στο πρωτόλειο κείμενο. Οι εικόνες περιγραφής έγιναν πιο συγκεκριμένες και παραστατικές με επίθετα και επιρρήματα. Ζητήθηκε η έγκριση από την ομάδα των συγγραφέων. Το τελικό κείμενο ανέβηκε στην πλατφόρμα του eTwinning αποτελώντας πηγή έμπνευσης για τα μικρά νήπια τους μεγάλους εικονογράφους που εμπλούτισαν το κείμενο με τις υπέροχες ζωγραφιές τους που ήταν απόλυτα εναρμονισμένες με το κείμενο . Το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο φιλοτεχνήθηκαν αποτυπώνοντας το περιεχόμενο του κειμένου. Η ολοκλήρωση του παραμυθιού έγινε με την ηχογράφησή του. Οι αφηγητές απέδωσαν κάθε πτυχή του κειμένου με ζωντάνια. Το παραμύθι βρίσκεται σε έντυπη μορφή, το οποίο συνοδεύεται με cd η

αφήγηση του παραμυθιού από τα παιδιά και σε ηλεκτρονική μορφή. Το περιεχόμενο του παραμυθιού με μια κουβέντα: Ο μυστηριώδης κύριος είχε να αντιμετωπίσει ένα πρόβλημα με τις νυχτερίδες που ζούσαν σε μια σπηλιά στο δάσος. Ζήτησε τη βοήθεια δύο κοριτσιών οι οποίες του έδωσαν τη λύση μέσα σε ένα μικρό μπουκαλάκι με τη μορφή μαγικού φίλτρου! (1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου, 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου, Νηπιαγωγείο Λεχόβου & Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου - Μάρπησσας Πάρου, 2016).

Σχήμα 6: Εξώφυλλο του παραμυθιού.

Σχήμα 7: 1η και 2η σελίδα του παραμυθιού.

Ο ΧΑΙΔΕΥΩ ΚΑΙ Ο ΧΤΥΠΑΩ

Ένα γλυκό παραμύθι αφιερωμένο σε όλα τα μικρά και μεγάλα παιδιά που ζητάν ένα χάδι. Ένα παραμύθι που συμβάλει στην ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ενσυναίσθησης. Δυο χεράκια. Το ένα ο Χαϊδεύω και το άλλο ο Χτυπάω! Το μήνυμα της φιλίας, της ανιδιοτελούς προσφοράς, της αυθεντικής αγάπης. Ποιο χεράκι και με ποιον τρόπο καταφέρνει στο τέλος να επηρεάσει το άλλο; Το βιβλίο υπάρχει σε έντυπη μορφή, το οποίο συνοδεύεται με cd η αφήγηση του παραμυθιού από τα παιδιά και σε ηλεκτρονική μορφή. Πραγματοποιήθηκε καταμερισμός αρμοδιοτήτων. Ξεκινήσαμε από το κείμενο, την επιμέλειά του, στην εικονογράφηση, το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο ολοκληρώνοντας τη διαδικασία με την ηχογράφηση του περιεχομένου. Κάθε δραστηριότητα μας χάρισε μοναδικές εμπειρίες και συγκινήσεις! Κάθε βήμα ανέβαινε στην πλατφόρμα του eTwinning αποτελώντας αφόρμηση για το επόμενη. Κάθε τι που τελείωνε αποτελούσε ταυτόχρονα μια νέα αρχή. Η συνεργασία έμοιαζε με πολύχρωμο γαϊτανάκι που όσο πλεκόταν άνθιζε θεριεύοντας την αγωνία και μετουσιώνοντάς την σε επιθυμία για το επόμενο βήμα. Συγγραφείς: Νηπιαγωγείο Λεχόβου. Επιμέλεια κειμένου: Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου-Μάρπησσας Πάρου. Εξώφυλλο-Οπισθόφυλλο: 1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου. . Εικονογράφηση: 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου. Ηχογράφηση: 1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου (1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου, 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου, Νηπιαγωγείο Λεχόβου & Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου - Μάρπησσας Πάρου, 2016) .

Σχήμα 8: Εξώφυλλο του παραμυθιού

.

Σχήμα 9: 3η και 4η σελίδα παραμυθιού.

ΟΙ 12 ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ

«Μια ιστορία θα σας πω, για έναν ήρωα τρανό. Και θα σας τη ζωγραφίσω και παρέα θα σας κρατήσω…», οι άθλοι του Ηρακλή μέσα από τα μάτια των παιδιών. Η πρωτοτυπία αυτού του βιβλίου είναι η ανατροπή στη διαδικασία συγγραφής του. Τα νήπια αφού βιωματικά με δράσεις και παιχνίδια προσέγγισαν το μυθικό ήρωα, ζωγράφισαν τους άθλους του. Οι ζωγραφιές αυτές αποτέλεσαν την εικονογράφηση του βιβλίου και την αφόρμηση για τη συγγραφή του κειμένου. Ένα κείμενο που απέδωσε το περιεχόμενο κάθε ζωγραφιάς. Κι όλα αυτά μαζί οι αφηγητές τα ζωντάνεψαν με παραστατικό τρόπο στην ηχογράφησή τους. Το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο του βιβλίου παρουσιάζουν τον ημίθεο Ηρακλή όπως τον έπλασε η παιδική φαντασία που τον γνώρισε μέσα από το έργο του. Συγγραφείς: 1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου. Επιμέλεια κειμένου: Νηπιαγωγείο Λεχόβου. Εξώφυλλο-Οπισθόφυλλο: Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου-Μάρπησσας Πάρου. Εικονογράφηση: 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου. Ηχογράφηση: 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου (1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου, 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου, Νηπιαγωγείο Λεχόβου & Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου - Μάρπησσας Πάρου, 2016).

Σχήμα 9: Εξώφυλλου παραμυθιού. **Σχήμα 10:** Cd με ηχογραφημένο το παραμύθι.

Γ' ΦΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σ' αυτή τη φάση έχουν ολοκληρωθεί και τα τρία παραμύθια και ξεκινάει η προετοιμασία με για την οργάνωση της εκδήλωσης η οποία θα πραγματοποιηθεί στο αμφιθέατρο του Μποδοσάκειου Νοσοκομείου Πτολεμαΐδας.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΦΙΣΑΣ - ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ

Έπειτα από πολύμηνη συνεργατική δουλειά όλων των παιδιών και των εκπαιδευτικών των συνεργαζόμενων σχολείων, ο τελικός άθλος, πραγματοποιήθηκε. Η αφίσα, αλλά και οι προσκλήσεις για την εκδήλωση δωρεάς στο Μποδοσάκειο Νοσοκομείο Πτολεμαΐδας σχεδιάστηκαν στον υπολογιστή, ενώ η εικόνα που χρησιμοποιήθηκε ήταν αποτέλεσμα εργασίας μαθητών και μαθητριών από το σχολείο της Πάρου. Στη συνέχεια δόθηκε η τελική μορφή στο τυπογραφείο και εκτυπώθηκαν οι απαραίτητες αφίσες και προσκλήσεις.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΠΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

Στο μεγάλο έργο της δωρεάς σημαντικό ρόλο έπαιξε το Σωματείο Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας Δ.Ε.Η., Σπάρτακος, που μας προμήθευσε δύο φορητά cd player, τα οποία δόθηκαν στην Παιδιατρική Πτέρυγα του Μποδοσάκειου Νοσοκομείου Πτολεμαΐδας.

Επιπλέον, την έγχρωμη έκδοση των παραμυθιών με συνοδεία δίσκου cd ανέλαβε το βιβλιοπωλείο – τυπογραφείο Γ. Τσαβδαρίδης. Τρία αντίγραφα παραμυθιών τα πρόσφερε δωρεάν στο Νοσοκομείο.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΩΤΗΣ ΗΧΗΤΙΚΗΣ – ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Τα παιδιά των τεσσάρων σχολείων μαζί με τους εκπαιδευτικούς και με τη βοήθεια γονέων, κηδεμόνων και τοπικών φορέων, συνεργάστηκαν και δημιούργησαν την ηχητική βιβλιοθήκη με σκοπό να την χαρίσουν στο Παιδιατρικό Τμήμα του Μποδοσάκειου Νοσοκομείου Πτολεμαΐδας.

Στις 10/8/2016 πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση στο χώρο του αμφιθέατρου του νοσοκομείου η οποία γέμισε τους παρευρισκόμενους με πολλά χαμόγελα! Την εκδήλωση προλόγισε ο κ. Κυφωνίδης, Διευθυντής της Παιδιατρικής πτέρυγας και εν συνεχεία χαιρέτησε ο Διοικητής κ. Γ. Χιωτίδης.

Ακολούθως, παιδιά και εκπαιδευτικοί μέσα από δραματοποίηση, παιχνίδια και διάδραση παρουσίασαν στους παρευρισκόμενους τα τρία παραμύθια, εξήγησαν τον τρόπο δουλειάς και συνεργασίας ανάμεσα στα τέσσερα σχολεία και τέλος,

παρέδωσαν τα παραμύθια και τα δύο cd player στον Διευθυντή της Παιδιατρικής, κ. Κυφωνίδη.

Στο τέλος της εκδήλωσης το Νοσοκομείο προσέφερε χυμούς στα παιδιά, ενώ δόθηκε η υπόσχεση από τους εκπαιδευτικούς ότι κάθε χρόνο θα εμπλουτίζεται η ηχητική βιβλιοθήκη της παιδιατρικής, με ένα ακόμα παραμύθι (Γούλα, Κατσάλη, Μποτσιφάρα, Τσιλίκα, & Χριστοφορίδου, 2016).

Σχήμα 11: Αφίσα Εκδήλωσης

Σχήμα 12: Μικροί και μεγάλοι συμμετέχοντες εκδήλωσης δωρεάς.

ΤΕΛΙΚΗ ΦΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Είναι αδιαμφισβήτητο το γεγονός ότι η συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα eTwinning έχει ως αποτέλεσμα την αποκομιδή πολλών θετικών αποτελεσμάτων τόσο για τους

μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς. Οι εκπαιδευτικοί δημιουργούν κατάλληλες συνθήκες για να μπορέσουν οι μαθητές να οικοδομήσουν τις γνώσεις τους. Οι μαθητές κατακτούν την γνώση εργαζόμενοι σε ομάδες, αντιμετωπίζοντας την επίλυση των προβλημάτων ως ένα κοινό project, ως μια κοινή προσπάθεια και όχι ως αποτέλεσμα ατομικής δράσης, ενισχύοντας την συνεργατική μάθηση.

Για την υλοποίηση του προγράμματος και την επίτευξη ορισμένων στόχων, χρειάστηκε να εμπλακούν πολλοί κοινωνικοί φορείς. Όλοι μαζί, γονείς, δημότες και τοπικοί σύλλογοι συνειδητοποίησαν ότι για την επίτευξη στόχων χρειάζεται συλλογική δουλειά. Ύστερα από αυτό το σχολείο ωφελήθηκε ώστε να βοηθούν όλοι στην επίτευξη κάθε έργου.

Το πιο επιτυχημένο αποτέλεσμα του έργου μας είναι η επίτευξη του τελικού άθλου, που είναι η δωρεά των παραμυθιών που τα ίδια τα παιδιά δημιούργησαν, στο τοπικό νοσοκομείο της πόλης μας καθώς με αυτόν τον τρόπο γίνεται πράξη η ιδέα: «Το Σχολείο στην Κοινωνία» και τα παιδιά αναπτύσσουν το αίσθημα της προσφοράς και της αλληλεγγύης με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενεργών πολιτών στο μέλλον.

Όλο το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε στις 30/08/2016. Μπορείτε να δείτε όλο το ιστορικό του έργου στο Twinspace του συγκεκριμένου έργου «Ένας Ηρακλής Ανάμεσά μας…» (Γούλα, Κατσάλη, Μποτσιφάρα, Τσιλίκα, & Χριστοφορίδου, 2016).

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την υλοποίηση και ολοκλήρωση του προγράμματος με επιτυχία θέλουμε όλοι οι εκπαιδευτικοί εταίροι του προγράμματος να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα όλους τους εκπαιδευτικούς των τεσσάρων σχολείων, αλλά και τους συλλόγους: Γονέων και Κηδεμόνων, Εθελοντικής Ομάδας Νέων Εμπορίου, Νέων Αναρράχης και Γυναικών «Άγιος Μηνάς» Εμπορίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Γούλα, Μ., Κατσάλη, Ε., Μποτσιφάρα, Δ., Τσιλίκα, Ν. & Χριστοφορίδου, Α. (22/1/2016). *Ιστορικό του έργου «Ας ζήσουμε ένα ταξίδι με τους Μινωίτες»*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/home.

Γούλα, Μ., Κατσάλη, Ε., Μποτσιφάρα, Δ., Τσιλίκα, Ν. & Χριστοφορίδου, Α. (15/2/2016). *Το μυστήριο των αποτυπωμάτων*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/98193.

Γούλα, Μ., Κατσάλη, Ε., Μποτσιφάρα, Δ., Τσιλίκα, Ν. & Χριστοφορίδου, Α. (29/2/2016). *Λογότυπο έργου*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/136448.

Γούλα, Μ., Κατσάλη, Ε., Μποτσιφάρα, Δ., Τσιλίκα, Ν. & Χριστοφορίδου, Α. (27/3/2016). *Μικροί Συνεργατικοί Άθλοι*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/98109.

Γούλα, Μ., Κατσάλη, Ε., Μποτσιφάρα, Δ., Τσιλίκα, Ν. & Χριστοφορίδου, Α. (30/3/2016). *Σύνδεση του προγράμματος με το αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου και του δημοτικού με άλλα προγράμματα*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/98185.

Γούλα, Μ., Κατσάλη, Ε., Μποτσιφάρα, Δ., Τσιλίκα, Ν. & Χριστοφορίδου, Α. (30/8/2016). *Δωρεά στο Μποδοσάκειο Νοσοκομείο Πτολεμαίδας*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/136465.

1ο Δημοτικό Σχολείου Μουρικίου. (12/3/2016). *Ασφάλεια στο Διαδίκτυο*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/98782.

1ο Δημοτικό Σχολείου Μουρικίου & Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου – Μάρπησσας Πάρου. (14/3/2016). *Ασφάλεια στο διαδίκτυο*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/98782.

1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου & Νηπιαγωγείο Λεχόβου. (17/3/2016). *Προσωπικοί Άθλοι*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/129834.

1ο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου, 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου & Νηπιαγωγείο Λεχόβου. (26/3/2016). Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/100331.

1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου, 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου, Νηπιαγωγείο Λεχόβου & Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου - Μάρπησσας Πάρου (29/1/2016). *Ας Γνωριστούμε!* Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/98121.

1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου, 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου, Νηπιαγωγείο Λεχόβου & Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου - Μάρπησσας Πάρου (10/5/2016). *Ο μυστηριώδης κύριος και οι νυχτερίδες*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/126883.

1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου, 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου, Νηπιαγωγείο Λεχόβου & Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου - Μάρπησσας Πάρου (10/5/2016). *Ο χαϊδεύω και ο χτυπάω*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/126885.

1ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μουρικίου, 1ο Νηπιαγωγείο Μουρικίου, Νηπιαγωγείο Λεχόβου & Δημοτικό Σχολείο Αρχιλόχου - Μάρπησσας Πάρου (10/5/2016). *Οι 12 Άθλοι του Ηρακλή*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/17085/pages/page/126886.

20. «Κάστρα και Οχυρά της Ευρώπης»

Ανάδειξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από συνεργατικά σχολικά προγράμματα

Κόκκας Νικόλαος[1]

[1] ΠΕ06 -1ο Γυμνάσιο Ξάνθης

nikolkok@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισήγηση αυτή παρουσιάζει ένα πρόγραμμα eTwinning με τίτλο «Κάστρα και οχυρά της Ευρώπης», το οποίο υλοποιήθηκε από το 1ο Γυμνάσιο Ξάνθης σε συνεργασία με άλλα εννέα ευρωπαϊκά σχολεία. Βασικός στόχος του προγράμματος ήταν η ανάδειξη της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης. Η εμπειρία που αποκτήθηκε από αυτό το συνεργατικό σχολικό πρόγραμμα έδειξε ότι ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι καθοριστικός στην ανάδειξη της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Η επίγνωση των πολιτιστικών αξιών έχει ως προϋπόθεση την υιοθέτηση συγκεκριμένων στάσεων και μορφών συμπεριφοράς, οι οποίες μπορούν να καλλιεργηθούν με τη βοήθεια καινοτόμων μέσων διδασκαλίας. Αντίθετα με το παραδοσιακό σχολείο στο οποίο επιδιώκεται η συσσώρευση γνώσεων, τα συνεργατικά ευρωπαϊκά προγράμματα προωθούν την ανθρώπινη επικοινωνία και την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης. Η εμπειρία ενός προγράμματος eTwinning για τα παιδιά σημαίνει τη χαρά της συνεργατικής μάθησης, την εμπειρία της απόκτησης καινούργιων φίλων και τη γνωριμία με άλλους πολιτισμούς και άλλους τρόπους συμπεριφοράς. Έτσι τα παιδιά αισθάνονται ότι αποτελούν μέλη μιας μεγάλης ομάδας εργασίας και μπορούν να εργαστούν μαζί θέτοντας κοινούς στόχους που αναδεικνύουν τις αξίες της μάθησης και του πολιτισμού.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Πολιτιστική κληρονομιά, Συνεργατική μάθηση, eTwinning*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι συνεργασίες μεταξύ σχολείων της Ευρώπης, μέσα από τη χρήση των νέων τεχνολογιών, έχουν αναδειχθεί σε ένα νέο πεδίο γόνιμων πειραματισμών που εμπλουτίζονται καθημερινά με τις ιδέες χιλιάδων εκπαιδευτικών και μαθητών. Η διεθνής συνεργασία μεταξύ σχολείων, που αποτελούσε πριν από μία εικοσαετία ένα μακρινό όνειρο, έχει πλέον γίνει καθημερινή πρακτική στα σύγχρονα ευρωπαϊκά σχολεία. Η χρήση ΤΠΕ στην εκπαίδευση έχει επηρεάσει όλα τα συστατικά μέρη του εκπαιδευτικού συστήματος – το αναλυτικό πρόγραμμα και τη διδακτική πρακτική, την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, τις εκπαιδευτικές πολιτικές και τη διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος (Velea, 2012; Holmes & Sime, 2012). Ειδικότερα, το eTwinning βασίζεται στις ίδιες τις ανάγκες της μαθησιακής κοινότητας και συνδιαμορφώνεται μέσα από αυτές (Παπαδάκης, 2016).

Τα συνεργατικά σχολικά προγράμματα, εκτός από ευκαιρίες ανταλλαγής εμπειριών και γνώσεων μπορούν να γίνουν αφορμές για ανάληψη κοινών εκπαιδευτικών δράσεων σε θέματα πολιτισμού. Ειδικότερα η κοινή ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά μπορεί να αναδειχθεί μέσα από πρωτοβουλίες όπως αυτή που ξεκινήσαμε με το πρόγραμμα eTwinning που θα περιγράψουμε παρακάτω.

Η συνεργασία μεταξύ σχολείων σε ευρωπαϊκό επίπεδο μεταμορφώνει το ρόλο του εκπαιδευτικού, καθιστώντας τον συντονιστή μιας συλλογικής προσπάθειας αντί για απλό παροχέα γνώσεων. Αυτό δε σημαίνει ότι ο εκπαιδευτικός είναι παθητικός παρατηρητής των μαθητικών πρωτοβουλιών. Οι νέες τεχνολογίες διευκολύνουν την προώθηση διαφοροποιημένων στόχων και τη μαθητοκεντρικότητα (Persico et al,

2014). Οι μαθητές αποκτούν αυτοπεποίθηση μαθαίνοντας μέσα από τη συνεργασία με συμμαθητές τους από άλλα ευρωπαϊκά σχολεία. Οι σχέσεις των παιδιών με τον εκπαιδευτικό γίνονται πιο ουσιαστικές καθώς τον αναγνωρίζουν ως πολύτιμο συνεργάτη στο διαδραστικό τους ταξίδι.
Η παρουσίαση που ακολουθεί βασίζεται στην εμπειρία που αποκτήθηκε μέσα από την υλοποίηση του προγράμματος eTwinning με τίτλο: «Κάστρα και Οχυρά της Ευρώπης» (Castles and Fortresses of Europe) κατά το σχολικό έτος 2014-15, το οποίο μετεξελίχθηκε στο πολιτιστικό πρόγραμμα με τίτλο: «Βυζαντινές Καστροπολιτείες» κατά το σχολικό έτος 2015-2016.

Η ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

Με την υπογραφή της Συνθήκης για την προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς (υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση της UNESCO στις 16 Νοεμβρίου 1972), τα κράτη αναγνωρίζουν ότι οι χώροι που βρίσκονται στην εθνική επικράτειά τους και έχουν εγγραφεί στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς, αποτελούν παγκόσμια κληρονομιά, για τη διατήρηση της οποίας είναι υπεύθυνη η διεθνής κοινότητα, που πρέπει να εργαστεί ως σύνολο για αυτό τον σκοπό. Ως εκ τούτου η παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά ανήκει σε όλους και όλοι έχουμε ευθύνη για την προστασία της. Ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι καθοριστικός στο να δημιουργήσει τα θεμέλια πάνω στα οποία θα στηριχθεί το οικοδόμημα της προσωπικότητας των παιδιών και το σύστημα των αξιών τους. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αναλάβουν πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό και να σφυρηλατήσουν το σεβασμό προς την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία.
Αν και οι αξίες της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς προβάλλονται μέσα από πολλά σχολικά αντικείμενα (Λογοτεχνία, Ιστορία, Καλλιτεχνικά κλπ), οι μαθητές συχνά δεν τις αφομοιώνουν καθώς τις θεωρούν τμήμα της διδακτέας ύλης και όχι κάτι που αφορά τους ίδιους. Αποτελεί πρόκληση για τον εκπαιδευτικό να καταφέρει να ενσωματώσει τις αξίες του πολιτισμού μέσα στο γνωστικό του αντικείμενο.
Σημαντικό τμήμα της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν τα φρούρια, καθώς η μελέτη τους συμβάλλει στην κατανόηση της παγκόσμιας ιστορίας. Η ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα των κάστρων μάς έδωσε την ευκαιρία να προσεγγίσουμε την αρχιτεκτονική κληρονομιά με τρόπο διαθεματικό και βιωματικό.
Η μνημειακότητα των οχυρωματικών κατασκευών συνδέεται με τις συνθήκες μέσα στις οποίες κατασκευάστηκαν. Τα κάστρα ενός τόπου είναι η ιστορία του τόπου. Τα κάστρα είναι συνήθως η αρχή ή το τέλος μιας ιστορικής περιόδου και έχουν από μόνα τους το δικαίωμα να τα σεβόμαστε και να τα προστατεύουμε ως μνημεία (Στεριώτου 1994:213). Τα μνημεία αυτά αποκτούν διαχρονικά ένα πολιτιστικό ρόλο ως σημεία αναφοράς και ενθύμια του ιστορικού παρελθόντος. Το φρούριο αποτελεί από μόνο του ένα ζωντανό μουσείο, μία ξεχωριστή αρχιτεκτονική κατασκευή που μπορεί να αξιοποιηθεί από τον εκπαιδευτικό ως ερέθισμα για την προσέγγιση της τοπικής ιστορίας αλλά και γενικότερων ζητημάτων προστασίας των μνημείων του πολιτισμού.
Μέσα στη σχολική πράξη η μελέτη των φρουριακών οχυρώσεων μπορεί να αποτελέσει ένα διαθεματικό πεδίο έρευνας και μελέτης, καθώς αποτελεί γνωστικό αντικείμενο που μπορεί να συνδέσει μαθήματα όπως η Ιστορία, η Πληροφορική, οι Ξένες Γλώσσες, η Λογοτεχνία, η Τεχνολογία, η Αισθητική Αγωγή. Μια τέτοια διαθεματική και ομαδοσυνεργατική έρευνα αποκτά ξεχωριστές διαστάσεις όταν γίνεται μαζί με άλλα σχολεία της Ευρώπης.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΑΣΤΡΑ ΚΑΙ ΟΧΥΡΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ»

Το πρόγραμμα «Κάστρα και Οχυρά της Ευρώπης» υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2014-2015. Το έργο δημιουργήθηκε από το 1ο Γυμνάσιο Ξάνθης (υπεύθυνος καθηγητής Νικόλαος Κόκκας) και από το Γυμνάσιο Μεθοδίου και Κυρίλλου στο Σμόλιαν Βουλγαρίας (υπεύθυνη καθηγήτρια Νάντια Στάνκοβα). Εκτός από τα δύο ιδρυτικά σχολεία, στο πρόγραμμα συμμετείχαν επίσης δύο σχολεία από την Τουρκία, δύο από την Πολωνία, δύο από τη Λιθουανία και ένα από τη Γαλλία (συνολικά: 10 εκπαιδευτικοί).

	ΧΩΡΑ	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΣΧΟΛΕΙΟ
1	Ελλάδα	Νικόλαος Κόκκας	1ο Γυμνάσιο Ξάνθης
2	Βουλγαρία	Nadya Stankova	СОУ"Св.Св.Кирил и Методий", Смолян
3	Βουλγαρία	Dafinka Ganeva-Nikolova	СОУ"Св.Св.Кирил и Методий", Смолян
4	Γαλλία	Nicole Renault	collège CAMPRA, Aix en Provence
5	Λιθουανία	Jurate Varpiotiene	"Babrungo" pagrindinė mokykla, Plungė
6	Λιθουανία	Neringa Aleksandroviene	Klaipėdos Hermano Zudermano gimnazija, Klaipeda
7	Πολωνία	Dorota Czeremcha-Olszewska Αντικαταστάθηκε από: Ilona Wójcikowska	Szkoła Podstawow nr 20 im. Ks. Jana Twardowskiego , Szczecin
8	Πολωνία	Wioletta Łapczyńska-Nowak	Gimnazjum nr 2 im. Jana Pawła II, Piaseczno
9	Τουρκία	Zeynep Özaslan	Şükrü Paşa Orta Okulu, Erzin
10	Τουρκία	Ayşegül Zeytinoğlu	Ali Riza BÜYÜKER Ortaokulu, Erzin

***Πίνακας 1**: Κατάλογος των εταίρων του προγράμματος*

Με το πρόγραμμα «Κάστρα και Οχυρά της Ευρώπης» προσπαθήσαμε να προσεγγίσουμε την αρχιτεκτονική των φρουρίων και τις μεθόδους κατασκευής τους. Μελετήσαμε, επίσης, την ιστορία τους, σε τοπικό, σε πανελλήνιο και σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ο χώρος των κάστρων συνδέθηκε με συγκεκριμένα ιστορικά γεγονότα, μάχες, βυζαντινούς αυτοκράτορες και λαϊκές παραδόσεις που ακόμα επιβιώνουν στη συλλογική μνήμη. Οι μαθητές μας πραγματοποίησαν βιβλιογραφική και διαδικτυακή έρευνα σχετικά με διάφορες πτυχές του θέματος (πολιτιστικές, περιβαλλοντικές, γεωστρατηγικές, τοπικές, εθνοαρχαιολογικές, λαογραφικές) και εξασκήθηκαν στη συλλογή πληροφοριών και την επιστημονική έρευνα. Ανάμεσα στα επί μέρους θέματα που μελετήθηκαν ήταν: η αρχιτεκτονική των κάστρων, η θέση τους και ο περιβάλλων χώρος, τα οχυρωματικά έργα, οι τύποι των φρουρίων.

Από την αρχή του προγράμματος, ανάμεσα στους παιδαγωγικούς στόχους που θέσαμε ήταν να μελετήσουμε την τοπική ιστορία και να καλλιεργήσουμε το σεβασμό για την παράδοση, γνωρίζοντας παράλληλα διαφορετικές γλώσσες και πολιτισμούς και προάγοντας τις έννοιες της συνεργασίας, της ανεκτικότητας και του αλληλοσεβασμού. Ως δευτερεύοντες στόχους θέσαμε την εξάσκηση των μαθητών μας στην αγγλική γλώσσα, την ανάπτυξη ικανοτήτων επικοινωνίας, την καλλιέργεια του ερευνητικού πνεύματος με την αναζήτηση πληροφοριών τόσο σε επιστημονικά συγγράμματα όσο και σε πηγές του διαδικτύου.

Για να υλοποιηθεί το πρόγραμμα «Κάστρα και Οχυρά της Ευρώπης» χρειάστηκε να χρησιμοποιηθούν ποικίλα μαθησιακά εργαλεία. Πέρα από τη βιβλιογραφική μελέτη και την αναζήτηση στο διαδίκτυο σχετικά με την ιστορία των φρουρίων και τα αρχιτεκτονικά τους γνωρίσματα, έγινε επιτόπια έρευνα με επισκέψεις σε φρούρια της Θράκης και γενικότερα της Ελλάδας. Για την πραγματοποίηση των εκδρομών αυτών, υποβάλλαμε παράλληλα με τη δράση του eTwinning πρόταση για υλοποίηση πολιτιστικού προγράμματος, η οποία και εγκρίθηκε. Κατά την υλοποίηση των δράσεών μας συνεργαστήκαμε με διάφορους φορείς όπως οι Εφορείες Αρχαιοτήτων, η Δημοτική Βιβλιοθήκη Ξάνθης, το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μολλάων, στου οποίου το θεματικό δίκτυο «Κάστρα» συμμετείχαμε.
Κατά τη χρονική εξέλιξη του προγράμματος καθορίστηκαν αρχικά οι στόχοι και έγινε κατανομή αρμοδιοτήτων στους μαθητές, οι οποίοι χωρίστηκαν έπειτα σε ομάδες εργασίας. Οι ομάδες μελέτησαν τα ελληνικά φρούρια (με έμφαση στα φρούρια της Θράκης) καθώς και τα φρούρια της Ευρώπης και προετοίμασαν εργασίες, είτε σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική μορφή. Οι εργασίες παρουσιάστηκαν στις Γιορτές Νεολαίας του Δήμου Ξάνθης στην κεντρική πλατεία της πόλης. Κατά τις επισκέψεις μας στα φρούρια τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να κατανοήσουν τις τεχνικές της αρχαιολογικής έρευνας και να κάνουν κατόψεις και τοπογραφικά διαγράμματα (βλ. Σχήμα 1) των κάστρων με τη βοήθεια GPS.

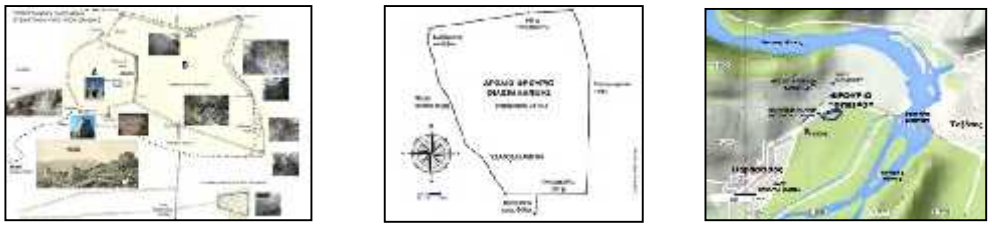

Σχήμα1*: Τοπογραφικά διαγράμματα φρουρίων που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος*

Στο 1ο Γυμνάσιο Ξάνθης εργαστήκαμε μεθοδικά με φύλλα εργασίας (βλ. Σχήμα 2) που κάλυπταν διάφορες θεματικές ενότητες όπως: «Η φρουριακή τοιχοποιία», «Η ύδρευση των κάστρων», «Οι υπερασπιστές των μεσαιωνικών φρουρίων και ο οπλισμός τους», «Οι Ακρίτες», «Ο Διγενής Ακρίτας και τα ακριτικά τραγούδια», «Η καθημερινή ζωή μέσα σε ένα κάστρο», «Σημαντικές μάχες», «Επικοινωνία με φωτιές (φρυκτωρίες) ανάμεσα στα φρούρια». Τα φύλλα εργασίας περιείχαν ερωτήσεις αλλά και κενά πλαίσια στα οποία οι μαθητές θα μπορούσαν να σχεδιάσουν ελεύθερα.

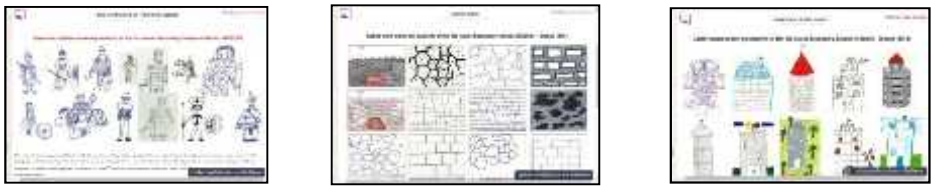

Σχήμα 2*: Αναρτήσεις στο Twinspace βασισμένες σε φύλλα εργασίας: «Οι υπερασπιστές των βυζαντινών φρουρίων», «Οι τοίχοι των κάστρων», «Φανταστικοί πύργοι»*

Ζητήσαμε επίσης από τα παιδιά να σημειώσουν μερικές λέξεις που τους έρχονται στο νου όταν ακούνε τη λέξη κάστρο (brainstorming) και να γράψουν σύντομα ποιήματα για τα κάστρα και κείμενο με τίτλο: «Μια μέρα μέσα σε ένα κάστρο». Τα παιδιά

επίσης κατασκεύασαν χάρτινες κατασκευές με μοντέλα φρουρίων, εξασκώντας τις δεξιότητές τους στη χειροτεχνία.
Στο 1ο Γυμνάσιο Ξάνθης δημιουργήσαμε επίσης ένα ιστολόγιο (βλ. Σχήμα 3) στα ελληνικά με τίτλο «Κάστρα και Οχυρά της Ελευθερίας» (ηλεκτρονική διεύθυνση: http://castlesoffreedom.blogspot.gr/) με στόχο τη διάχυση των γνώσεων που αποκτήσαμε για τα κάστρα και την ανάδειξη της ανάγκης για την προστασία τους. Πολλές από τις εργασίες των παιδιών δημοσιεύτηκαν στο αγγλόφωνο περιοδικό του 1ου Γυμνασίου Ξάνθης που έχει τον τίτλο “The School Sparrow”.

Σχήμα 3*: Παραδοτέα του προγράμματος:Twinspace, ιστολόγιο, τρίπτυχο φυλλάδιο*

Τυπώθηκε επίσης τρίπτυχο φυλλάδιο (βλ. Σχήμα 3), το οποίο διανεμήθηκε από τους μαθητές του σχολείου μας στην Κεντρική Πλατεία της Ξάνθης. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς μαθητές μας παρουσίασαν το πρόγραμμα στο αμφιθέατρο του 1ου Γυμνασίου Ξάνθης.

ΚΟΙΝΗ ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Όλες οι δράσεις του προγράμματος σχεδιάστηκαν μαζί με τους Ευρωπαίους συνεργάτες μας και παρουσιάστηκαν στο Twinspace, το οποίο προτιμήσαμε να κάνουμε ανοιχτό, έτσι ώστε να υπάρχει πρόσβαση από όλους τους χρήστες του διαδικτύου και να διευκολυνθεί έτσι ο στόχος της ανάδειξης της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς. Στο Twinspace είχαμε την ευκαιρία να συγκρίνουμε τις εργασίες των παιδιών του δικού μας γυμνασίου με εκείνες παιδιών από άλλα γυμνάσια της Ευρώπης. Η σύγκριση αυτή γίνονταν στο μάθημα της αγγλικής γλώσσας, ενσωματώνοντας έτσι το eTwinning στον κορμό του μαθήματος.
Σε ευρωπαϊκό επίπεδο υπήρξε συνεχής επικοινωνία μεταξύ των σχολείων από το Σεπτέμβριο του 2014 μέχρι τον Απρίλιο του 2015. Οι λεπτομέρειες των δράσεων συζητιούνταν τακτικά μεταξύ των συντονιστών καθηγητών. Από την αρχή καθορίστηκε, μετά από ανταλλαγή απόψεων, συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα εργασιών, το οποίο τηρήθηκε καθ’ όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε μικτές ομάδες εργασίας αναλαμβάνοντας κοινά θέματα μελέτης. Η παράλληλη έρευνα των επί μέρους θεμάτων ήταν ωφέλιμη για όλους τους συνεργάτες.
Πέρα, όμως, από τον κεντρικό σχεδιασμό των δράσεων το κάθε σχολείο είχε τη δυνατότητα να αναπτύξει τις δικές του πρωτοβουλίες (βλ. Σχήμα 4), ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών.

***Σχήμα 4**: Δράσεις που αναπτύχθηκαν από τα σχολεία άλλων χωρών: Βουλγαρία, Λιθουανία, Πολωνία, Τουρκία*

Οι συνεργάτες μας από τη Βουλγαρία συνέδεσαν το θέμα με τοπικά έθιμα της Βουλγαρίας και έδωσαν έμφαση σε εργασίες πεδίου, κάνοντας επιτόπιες επισκέψεις σε θρακικά κάστρα, που βρίσκονται κοντά στα σύνορα με την Ελλάδα. Η γειτνίαση με τη Βουλγαρία ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα καθώς μας έδωσε την ευκαιρία να κινηθούμε ερευνητικά στον ίδιο γεωγραφικό χώρο της οροσειράς της Ροδόπης.
Οι Πολωνοί συνεργάτες μας προσπάθησαν να συνδέσουν το χθες με το σήμερα, αναδεικνύοντας τόσο την ιστορία όσο και τη σημερινή κατάσταση των πολωνικών κάστρων. Έτσι, από την εργασία τους βγήκε έντονα το αίτημα της ανάγκης συντήρησης των αρχαιολογικών μνημείων αλλά και της διατήρησης της ιστορικής συνέχειας.
Οι εργασίες των δύο σχολείων από τη Λιθουανία επικεντρώθηκαν σε χειροτεχνίες, σχέδια, ζωγραφιές και κατασκευές των μαθητών, αναπτύσσοντας έτσι τη δημιουργική φαντασία των παιδιών (Kambylis, 2010) και δίνοντας και στα δικά μας παιδιά το έναυσμα για αντίστοιχες δημιουργίες.
Τα δύο σχολεία από την Τουρκία παρουσίασαν εξαιρετικές μαθητικές εργασίες με τη μορφή PowerPoint αλλά και πρωτότυπα σχέδια Τούρκων μαθητών. Το γεγονός ότι οι Τούρκοι μαθητές διερεύνησαν την ιστορία και την αρχιτεκτονική αρχαίων ελληνικών και βυζαντινών φρουρίων έδινε στους δικούς μας μαθητές ένα επιπλέον κίνητρο για να μελετήσουν προσεκτικά τις εργασίες των Τούρκων μαθητών.
Σε όλα τα σχολεία του προγράμματος, παιδιά και εκπαιδευτικοί έθεσαν ως κοινό στόχο τους την ανάδειξη της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης, εστιάζοντας πάνω στο θεματικό άξονα των μνημείων και ιδιαίτερα των κάστρων. Το αποτέλεσμα της συνεργασίας δικαίωσε τις προσδοκίες μας καθώς η συνεργασία μεταξύ μας ήταν άψογη σε όλα τα επίπεδα.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Σύμφωνα με το Βυγκότσκι (1993), η πνευματική ανάπτυξη των παιδιών είναι λειτουργία των ανθρώπινων κοινοτήτων, παρά μεμονωμένων ατόμων. Η αλληλεπίδραση των παιδιών με άλλους ανθρώπους συμβάλλει στην καθοδηγούμενη ανακάλυψη των πληροφοριών. Το πρότυπο αυτό μάθησης δίνει έμφαση στην προσωπική αυτονομία και στη συνεργασία των μαθητών μέσα σε ένα κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο που ευνοεί την πολυφωνία. Η συνεργατικότητα προϋποθέτει την ανταλλαγή γνώσεων, μεθόδων εργασίας και εμπειρικών βιωμάτων εντάσσοντας το άτομο μέσα σε μία ομάδα εργασίας (Oliver & Trigwell, 2005).
Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας αλληλεπίδρασης είναι το πρόγραμμα ευρωπαϊκής συνεργασίας που υλοποιήσαμε,. Αυτό που διαπιστώσαμε είναι ότι, μέσα από ένα πρόγραμμα eTwinning, το σχολείο μιας χώρας εκτινάσσεται στο χώρο και το χρόνο, τα παιδιά αποκτούν νέα ενδιαφέροντα και οι εκπαιδευτικοί καινούργιους ρόλους. Ο ανταγωνισμός εξαφανίζεται δίνοντας τη θέση του στα κοινά οράματα και τη συλλογική στοχοθεσία. Ο ατομικισμός αντικαθίσταται από τη δημιουργική αλληλεπίδραση. Το συνεργατικό σχολείο είναι ένα σχολείο ανοιχτό που διευρύνει τους γνωστικούς ορίζοντες. Η διεπιστημονικότητα και η χρήση των νέων τεχνολογιών μπορεί να αφαιρέσει λίγο από το άγχος με το οποίο φορτώνονται τα παιδιά και να τονώσει την αυτοεκτίμησή τους.
Αντίθετα με το παραδοσιακό σχολείο, στο οποίο επιδιώκεται η συσσώρευση γνώσεων, τα συνεργατικά ευρωπαϊκά προγράμματα προωθούν την ανθρώπινη επικοινωνία και την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης (Komninou, 2010).

Τα παιδιά μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν. Ο δάσκαλος είναι αρωγός και συνοδοιπόρος σε ένα ταξίδι χωρίς τέλος. Το βασικότερο, όμως, είναι ότι υπάρχει σεβασμός στην προσωπικότητα και στη μοναδικότητα τόσο του εκπαιδευτικού όσο και του μαθητή. Κανένας από τους δύο δεν αποτελούν προβλέψιμα κακέκτυπα ενός καλουπιού. Η ελευθερία αποτελεί αναγκαίο συστατικό της έρευνας που επιτελείται. Μία ελευθερία που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του κάθε ατόμου.

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία του προγράμματος «Κάστρα και Οχυρά της Ευρώπης» ήταν η ενεργητική συμμετοχή των παιδιών και οι δυναμικές συνεργατικές δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν. Η ευρωπαϊκή διάσταση του θέματος αλλά και οι τρόποι συνεργασίας που αναπτύχθηκαν ενθάρρυναν την αλληλεπίδραση των μαθητών, βοήθησαν τα παιδιά να εντάξουν την προσωπική τους έρευνα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο και να αισθανθούν ότι αποτελούν μέρος μιας μεγάλης ομάδας εργασίας. Καινοτόμες μορφές διδασκαλίας (blended learning, adaptive learning, crossover learning) χρησιμοποιήθηκαν σε όλες τις φάσεις εξέλιξης του προγράμματος, διευκολύνοντας τη δημιουργική μάθηση και την καλλιέργεια της ολόπλευρης προσωπικότητας των μαθητών.

Η εμπειρία του eTwinning για τα παιδιά του 1ου Γυμνασίου Ξάνθης σήμαινε τη χαρά της συνεργατικής μάθησης (collaborative learning), την εμπειρία της απόκτησης καινούργιων φίλων και τη γνωριμία με άλλους πολιτισμούς και άλλους τρόπους συμπεριφοράς.

Για τους δέκα εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στο πρόγραμμα «Κάστρα και Οχυρά της Ευρώπης» δόθηκαν πάμπολλες αφορμές για προσωπική επαγγελματική ανάπτυξη με τη χρήση καινοτόμων μορφών διδασκαλίας, το γόνιμο πειραματισμό και την ανταλλαγή εμπειριών με τους συναδέλφους τους. Οι εκπαιδευτικοί του προγράμματος χρειάστηκε πολλές φορές να αμφισβητήσουν τις ίδιες τους τις μεθόδους και να ανοιχτούν στα βαθιά νερά, να μάθουν οι ίδιοι καινούρια πράγματα, να αναλάβουν νέες ευθύνες, να ξεπεράσουν τις προκαταλήψεις τους. Υιοθέτησαν νέους ρόλους, ωρίμασαν ως προσωπικότητες αλλά επιπλέον ανανέωσαν το διδακτικό τους εξοπλισμό.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι τα θετικά αποτελέσματα από τη χρήση των ΤΠΕ για την υλοποίηση ευρωπαϊκών συνεργατικών προγραμμάτων συμπεριλαμβάνουν την προώθηση της γλωσσομάθειας, την εξοικείωση με τη χρήση της τεχνολογίας, την αύξηση του ενδιαφέροντος των μαθητών για το σχολείο, την ανάπτυξη μεταγνωστικών ικανοτήτων, αλλά και τη συμπόρευση της διδακτικής πράξης με τις ραγδαίες τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις. Το σχολείο του σήμερα δε μπορεί να αγνοεί τις εξελίξεις αλλά ούτε και να παρασύρεται από αυτές. Για το λόγο αυτό, πρέπει να επισημάνουμε την ανάγκη συνετής χρήσης των νέων τεχνολογιών μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Κάθε υπερβολή θα πρέπει να αποφεύγεται. Η επικοινωνία με άλλα ευρωπαϊκά σχολεία δεν είναι αυτοσκοπός αλλά πρέπει να βρει τη θέση που της ταιριάζει μέσα στη σχολική τάξη. Καθώς οι δυνατότητες των νέων τεχνολογιών είναι πολύμορφες και συνεχώς εξελισσόμενες, υπάρχει ο κίνδυνος, εάν χαθεί η αίσθηση του μέτρου, να ξεχάσουμε τους στόχους που θέσαμε στην αφετηρία του προγράμματός μας.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι η κατανόηση του πολιτισμού και η επίγνωση της αξίας των πολιτισμικών αξιών έχει ως αναγκαία προϋπόθεση την υιοθέτηση συγκεκριμένων στάσεων και μορφών συμπεριφοράς. Αυτή η ικανότητα δεν αναφέρεται μόνο στη γνώση των στοιχείων του πολιτισμού αλλά και στην καλλιέργεια γνωρισμάτων της προσωπικότητας των μαθητών τα οποία μπορούν να εξωτερικευθούν σε ένα συνεργατικό σχολικό πρόγραμμα. Η συμβολή των νέων τεχνολογιών και των ευρωπαϊκών προγραμμάτων συνεργασίας μπορεί να είναι

καθοριστική προς την κατεύθυνση αυτή. Έτσι ένα πρόγραμμα που έχει σαν θέμα του την πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης μπορεί να μετατραπεί σε μέσο καλλιέργειας της διερευνητικής μάθησης και γόνιμη πηγή κριτικής σκέψης.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βυγκότσκι Λ. (1993). *Σκέψη και γλώσσα*. Μετ. Α. Ρόδη, Αθήνα: Γνώση.

Παπαδάκης Σ. (2016). «Καινοτομίες στην εκπαίδευση. Η δράση eTwinning». *Τα Πρακτικά του 3ου Συνεδρίου: Νέος Παιδαγωγός,* Αθήνα 16&17 Απριλίου 2016, 728-735.

Στεριώτου Ι. (1994). «Οι οχυρώσεις στην Ελλάδα-Προβλήματα και προοπτικές για την προστασία και ανάδειξή τους». *Μνημείο και Περιβάλλον* 2:1994, σσ. 213-217.

Holmes B. J.& A. Sime, (2012). "Online learning communities for teachers' continuous development: case study of an eTwinning Learning event", *Proceedings of the 8th International Conference on Networked Learning*, pp 128-135.

Kambylis P., (2010). *Fostering Creative Thinking. The role of primary teachers,* University of Jyväskylä.

Komninou I., (2010). "New Pedagogical Theories in Practice: Multiple Intelligences and eTwinning". *Multiple Intelligences a challenge for eTwinning*. Ανακτήθηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://learninglab.etwinning.net/web/multiple-intelligences-a-challenge-inetwinning/welcome.

Oliver, M.& K. Trigwell (2005). "Can 'Blended Learning' Be Redeemed?" *E–Learning*, Volume 2, Number 1, 2005, pp 17-26.

Persico, S. Fernandes, A. Garcia-Perez, P.Katsaros, S. Ahmed Shaikh, I. Stamelos (eds.) (2014). *Information Technology and open source: Applications for education, innovation, and sustainability*, Springer.

Velea S., (2012). "Transnational school partnerships supported by ICT. Benefits for learning". *The 8th International Scientific Conference: eLearning and software for* Education. Bucharest, April 26-27, 2012, pp. 377-382.

21. Το Wiki ως ένα εκπαιδευτικό εργαλείο σε προγράμματα eTwinning

Κοτρέτσου Σταματία[1], Σοφός Αλιβίζος[2], Κοντογούρη Ευανθία[3]
[1] Διευθύντρια ΓΕΛ Ανδρίτσαινας, [2] Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Αιγαίου, [3] Καθηγήτρια 5ου ΓΕΛ Ιλίου
skotretsou@sch.gr, lsofos@aegean.gr, evikont5@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η παρούσα εργασία περιγράφει μια μελέτη περίπτωσης κατά την οποία σχεδιάστηκε μια μαθητική κοινότητα ηλεκτρονικής μάθησης στο πλαίσιο ενός προγράμματος eTwinning, ακολουθώντας τη διδακτική μέθοδο του εποικοδομητισμού.
Το δείγμα συνολικά 29 μαθητές χωρισμένο σε υποομάδες, από δυο σχολεία, ένα από την Ελλάδα και ένα από την Κύπρο, μελέτησε σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα ρύπανσης της θάλασσας ενσωματώνοντας ένα από τα εργαλεία Web 2.0, το Wiki.
Η μέθοδος περιλάμβανε δυο διαφορετικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, αποκλειστικά ασύγχρονη και εξ' αποστάσεως διδασκαλία (ομάδα της Κύπρου), και διδασκαλία σε συνδυασμό ασύγχρονης και δια ζώσης επικοινωνίας (ομάδα της Ελλάδας). Οι μαθητές αξιολόγησαν την κοινότητα διερεύνησης (Community of Inquiry) με το τροποποιημένο αντίστοιχο ερωτηματολόγιο και ημιδομημένες συνεντεύξεις αναλύοντας τις 3 παρουσίες, τη διδακτική, τη γνωστική και την κοινωνική. Επίσης, αξιοποιήθηκαν τα ημερολόγια αναστοχασμού της ερευνήτριας.
Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το Wiki ενίσχυσε την κοινωνική παρουσία, αρκετά τη διδακτική και λιγότερο τη γνωστική.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Wiki, eTwinning, κοινότητα διερεύνησης*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) μπορούν να υποστηρίξουν σήμερα με επιτυχία τις εκπαιδευτικές αλλαγές και τις συνεργασίες των σχολείων, έτσι ώστε οι μαθητές να αναπτύξουν γνώσεις και δεξιότητες μέσα από διερευνητικές μεθόδους μάθησης, όπως είναι ο εποικοδομητισμός, οι οποίες καλλιεργούν την κριτική σκέψη, την ανακαλυπτική μάθηση μέσα από ένα συνεργατικό περιβάλλον, τη σχετική αυτονομία και ενεργό συμμετοχή των μαθητών, την ενθάρρυνσή τους να μαθαίνουν με το δικό τους τρόπο και να γίνουν και οι ίδιοι κατασκευαστές και παραγωγοί αυθεντικής γνώσης (Quitadamo et al., 2008).
Παράλληλα, οι διαδικτυακές μαθησιακές κοινότητες, οι οποίες έχουν κάνει δυναμική εισβολή στο εξωτερικό, μπορούν να αποβούν πολύ χρήσιμες για τη μαθησιακή διεργασία και να οδηγήσουν σε μια αποτελεσματική μάθηση. Όμως, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή και σωστός σχεδιασμός, γιατί υπάρχουν παράγοντες που μπορεί να δυσκολέψουν αυτή την αποτελεσματικότητα (Μελίδου, 2013). Άρα, έχει ερευνητικό ενδιαφέρον να χρησιμοποιηθεί μια διαδικτυακή μαθησιακή κοινότητα στη συμπληρωματική εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση και να μελετηθεί ένα μοντέλο από αυτά που αναφέρονται στις διαδικτυακές μαθησιακές κοινότητες. Επίσης, η διερεύνηση της χρήσης ενός από τα εργαλεία Web 2.0 όπως το Wiki, θα προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες στην έρευνα. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί ο σκοπός, οι στόχοι, το ερευνητικό ερώτημα, το θεωρητικό και το μεθοδολογικό πλαίσιο, τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και οι προεκτάσεις της έρευνας.

Σκοπός – Στόχοι της εργασίας - Ερευνητικά ερωτήματα

Η παρούσα εργασία είναι μια μελέτη περίπτωσης σχεδιασμού και εφαρμογής ενός μοντέλου μιας μαθητικής κοινότητας ηλεκτρονικής μάθησης στο πλαίσιο της συμπληρωματικής εξ αποστάσεως Β/θμιας εκπαίδευσης για ένα πρόγραμμα eTwinning. Ως βασικό εκπαιδευτικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε το Wiki, το οποίο είναι ένα εργαλείο Web 2.0. Η κοινότητα αυτή σχεδιάστηκε έτσι ώστε να έχει τα χαρακτηριστικά του μοντέλου της Κοινότητας Διερεύνησης (Community Inquiry), οποίο εντάσσεται στα μαθησιακά μοντέλα- περιβάλλοντα ηλεκτρονικής μάθησης (Garrison & Cleveland-Innes, 2005). Γι' αυτό εφαρμόστηκε ένα συγκεκριμένο διδακτικό μοντέλο στα πλαίσια της συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αξιολογήθηκε ως προς την αποτελεσματικότητά του. Ο όρος *«αποτελεσματική διδασκαλία»* μέσω του Wiki προσδιορίζεται από την ικανότητά του να υποστηρίξει μια διαδικτυακή κοινότητα μάθησης και αυτό εκφράζεται από τον βαθμό ανάπτυξης των τριών παρουσιών του μοντέλου της κοινότητας διερεύνησης, της διδακτικής, κοινωνικής και γνωστικής παρουσίας (Garrison & Cleveland-Innes, 2005). Ο βαθμός ανάπτυξης των τριών παρουσιών εκτιμήθηκε με το αντίστοιχο ερωτηματολόγιο της Κοινότητας Διερεύνησης (CoI), μετά από σχετική προσαρμογή

Η παραπάνω μαθησιακή κοινότητα σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε ως μια μελέτη περίπτωσης 29 μαθητών από δύο σχολεία, της Ελλάδας και της Κύπρου, οι οποίοι συνεργάστηκαν σε ένα eTwinning πρόγραμμα συμπληρωματικής εξ αποστάσεως, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Ένας από τους βασικούς στόχους της εργασίας ήταν να διερευνηθεί το είδος της παρουσίας (διδακτική, γνωστική, κοινωνική) του μοντέλου της κοινότητας διερεύνησης που ενισχύθηκε περισσότερο στη δεδομένη μαθησιακή κοινότητα, στην οποία χρησιμοποιήθηκε το εκπαιδευτικό εργαλείο Wiki. Για να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος διατυπώθηκε το ερευνητικό ερώτημα «Ποια είναι η επίδραση της χρήσης του Wiki στις τρεις μορφές των παρουσιών (διδακτική, γνωστική, κοινωνική) της δεδομένης μαθησιακής κοινότητας διερεύνησης; Ποια μορφή ενισχύθηκε περισσότερο;»

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η σύγχρονη θεώρηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αποδίδει στο όρο αυτό την έννοια της πολυμορφικότητας. Ο όρος «πολυμορφική εκπαίδευση» υποδηλώνει την ποιοτική εκπαίδευση που λειτουργεί με αρχές μάθησης και διδασκαλίας σ' ένα εξ αποστάσεως περιβάλλον. Η πολυμορφικότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αντιπροσωπεύει μια αντίληψη, μια διάσταση, μια φιλοσοφία και μια μεθοδολογία. Στην πράξη είναι πολυδιάστατη, ευέλικτη, μαζική, εξατομικευμένη, δημοκρατική, προσαρμόσιμη, ποιοτική, αποτελεσματική, διαθεματική, όλων των βαθμίδων, συμπληρωματική, ψηφιακή, με δυνατότητες πολλών εναλλακτικών προσαρμογών (Λιοναράκης 2006). Σήμερα, οι ηλεκτρονικές κοινότητες μάθησης, οι οποίες εξελίσσονται ραγδαία, υποστηρίζουν ενεργά την πολυμορφική εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Φραγκάκη & Λιοναράκης, 2009).

Ο όρος εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση (ΑΣΕ) προσδιορίζει την εκπαίδευση σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, η οποία παρέχεται από απόσταση και απευθύνεται σε μαθητές και ενήλικους (Βασάλα, 2005). Οι τεχνολογίες, είτε μέσα από την αυτοδύναμη είτε από τη συμπληρωματική εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση, έχουν έναν ρόλο ουσιαστικό, ο οποίος προσδιορίζει το μέλλον της σχολικής εκπαίδευσης (Λιοναράκης, 2011). Η συμπληρωματική εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση μπορεί να υποστηρίξει, κυρίως με εκπαιδευτικό υλικό, το έργο του συμβατικού σχολείου. Το χαρακτηριστικό της είναι ότι λειτουργεί παράλληλα και συμπληρωματικά με το συμβατικό σχολείο, χωρίς

οι μαθητές να χρειαστεί να διακόψουν ή να ακολουθούν διαφορετικό πρόγραμμα (Λιοναράκης, 2011).
Τα τελευταία χρόνια η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας έχει ανοίξει νέους ορίζοντες και νέες μορφές μάθησης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Έτσι, περάσαμε από την εποχή της ηλεκτρονικής μάθησης, στη μάθηση μέσω φορητών συσκευών, ενώ σήμερα οι ερευνητές εστιάζουν στις δυνατότητες ασύρματου δικτύου και μπορούμε να μιλάμε για την *«πανταχού παρούσα μάθηση»*. Πρέπει να αναφέρουμε ότι υπάρχουν ελάχιστες έρευνες που αφορούν την αποτελεσματικότητα των νέων τεχνολογιών στην υποστήριξη της εξ αποστάσεως πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Cavanaugh, 2001).
Τα εργαλεία του Web 2.0 αποτελούν μέσα πρακτικής γραμματισμού, δηλαδή μέσα για διάβασμα, γραφή και επικοινωνία. Το κύριο χαρακτηριστικό αυτών των εργαλείων είναι η ευκολία του χρήστη να συνεισφέρει στη δημιουργία και διαμόρφωση του περιεχομένου του διαδικτύου. Έτσι ο χρήστης αναλαμβάνει ενεργό ρόλο και γίνεται ο ίδιος συμμέτοχος στην οικοδόμηση της γνώσης (Αγγέλαινα & Τζιμογιάννης, 2010). Το Wiki είναι ένα σύνολο διασυνδεδεμένων ιστοσελίδων που δημιουργείται, επεξεργάζεται και επεκτείνεται από τους ίδιους τους χρήστες, διατηρώντας παράλληλα το ιστορικό του, δηλαδή μπορεί να λειτουργήσει σαν μια βάση δεδομένων πληροφοριών και ψηφιακού υλικού. Είναι ένας χώρος επικοινωνίας, συνεργασίας, ανταλλαγής, διαμοιρασμού και κατασκευής γνώσης. Έτσι, το Wiki είναι ένα κατάλληλο εκπαιδευτικό εργαλείο, αφού υποστηρίζει το μοντέλο της διερευνητικής μάθησης (Forte & Bruckman, 2007).

Το Μοντέλο της Κοινότητας Διερεύνησης (Community of Inquiry)
Το Μοντέλο της κοινότητας διερεύνησης (Community Inquiry) είναι ένα θεωρητικό μοντέλο για το σχεδιασμό και την ανάλυση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε περιβάλλοντα ηλεκτρονικής μάθησης (Garrison et al., 2000). Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τη μελέτη τριών αλληλοεξαρτώμενων συνιστωσών: της γνωστικής παρουσίας (cognitive presence), της κοινωνικής (social), και της διδακτικής (teaching) (Arbaugh et al., 2008). Στις τελευταίες έρευνες προστέθηκε και μια τέταρτη συνιστώσα, η συναισθηματική παρουσία (emotional presence) (Cleveland-Innes & Campell, 2012).
Η κοινωνική παρουσία περιλαμβάνει 3 παράγοντες, οι οποίοι προέκυψαν από ανάλυση περιεχόμενου των αντιγράφων της επικοινωνίας των μαθητών (Garrison et al., 2000). Αυτοί είναι η συναισθηματική έκφραση, η ανοιχτή επικοινωνία και η συνεκτικότητα της ομάδας. Η γνωστική παρουσία είναι το δεύτερο στοιχείο της κοινότητας διερεύνησης και περιγράφει την ικανότητα των μαθητών να οικοδομούν τη γνώση μέσω της συνεργασίας και του στοχασμού. Η γνωστική παρουσία περιλαμβάνει τέσσερις παράγοντες (Garrison et al., 2000), την ενεργοποίηση ή φάση υποκινητικών γεγονότων, τη διερεύνηση, την ολοκλήρωση και την επίλυση. Το τρίτο και τελευταίο στοιχείο της κοινότητας διερεύνησης είναι η διδακτική παρουσία**,** η οποία κατευθύνει τα άλλα δύο στοιχεία της κοινότητας διερεύνησης. Η διδακτική παρουσία περιλαμβάνει τρεις παράγοντες(Garrison et al., 2000), το σχεδιασμό και την οργάνωση, τη διευκόλυνση του διαλόγου και την άμεση διδασκαλία. (Anderson et al., 2001).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
Η παρούσα εργασία είναι μια εκπαιδευτική έρευνα, μια έρευνα δράσης, όπως σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε στο πλαίσιο μιας πιλοτικής εφαρμογής. Τα ερευνητικά της ερωτήματα σχετίζονται με την επίδραση της τεχνολογίας στους ρόλους των

μαθητών και των καθηγητών, οι οποίοι διαμορφώνονται σ' ένα περιβάλλον ηλεκτρονικής κοινότητας μάθησης. Για να διερευνηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα και να εξασφαλιστεί η εγκυρότητα της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η τεχνική της τριγωνοποίησης (Cohen & Manion, 1994; Σπανάκα, 2008). Σχεδιάστηκε ένα διδακτικό σενάριο, ως μια μελέτη περίπτωσης 29 μαθητών από δύο σχολεία, της Ελλάδας και της Κύπρου χρησιμοποιώντας το Wiki στην κοινότητα της διερεύνησης. Εφαρμόστηκε στις δυο περιβαλλοντικές ομάδες μαθητών, στη μια ομάδα σε Λύκειο της Ρόδου με την ασύγχρονη εξ αποστάσεως μεθοδολογία σε συνδυασμό με δια ζώσης συνομιλίες και στην άλλη ομάδα σε Λύκειο της Κύπρου με αποκλειστικά ασύγχρονη μεθοδολογία. Τέλος, το διδακτικό σενάριο αξιολογήθηκε με ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις των μαθητών καθώς και με τα ημερολόγια αναστοχασμού της ερευνήτριας. Το βασικό εργαλείο έρευνας, το ερωτηματολόγιο CoI, το οποίο έχει σχεδιαστεί για την κοινότητα της διερεύνησης, προσαρμόστηκε κατάλληλα στις ανάγκες της ενσωμάτωσης του Wiki σ' αυτή (Κοτρέτσου, 2014).

Σχεδίαση της Κοινότητας Διερεύνησης και του διδακτικού σεναρίου

Το πρόγραμμα eTwinning, διάρκειας 8 εβδομάδων, σχεδιάστηκε με κατάλληλες δραστηριότητες ώστε στην Κοινότητα Διερεύνησης να υποστηρίζονται και οι 3 παρουσίες, η διδακτική, η κοινωνική και η γνωστική (Κοτρέτσου, 2014).

Οι 3 παράγοντες της διδακτικής παρουσίας υποστηρίχτηκαν με: α) χωρισμό του διδακτικού σεναρίου σε επιμέρους θέματα, προετοιμασία των σχεδίων μαθήματος, ένα για κάθε θέμα με ενδιαφέρουσες δραστηριότητες που εξασφαλίζουν αλληλεπίδραση, σταδιακή οικοδόμηση της γνώσης, ενθάρρυνση και υποστήριξη (σχεδιασμός και οργάνωση), β) γνωριμία με τους μαθητές, παρουσίαση μέσα από σελίδα Wiki (διευκόλυνση διαλόγου), γ) σαφή διατύπωση των στόχων και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων (σχεδιασμός και οργάνωση), δ) σαφές χρονοδιάγραμμα με επισημάνσεις για τις καταληκτικές ημερομηνίες παράδοσης των εργασιών (σχεδιασμός και οργάνωση), ε) σχόλια για διορθώσεις και ενθάρρυνση (διευκόλυνση διαλόγου), στ) υλικό για τα θέματα, δηλαδή επιστημονικά τεκμηριωμένη βιβλιογραφία με άρθρα, συνδέσμους κ.α.(άμεση διδασκαλία), ζ) οδηγίες για σωστή χρήση των εργαλείων Wiki, glogster, prezi (άμεση διδασκαλία), η) ανατροφοδότηση με σχόλια στην πλατφόρμα ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (άμεση διδασκαλία, διευκόλυνση διαλόγου).

Οι 3 παράγοντες της κοινωνικής παρουσίας υποστηρίχτηκαν με: α) παρουσίαση των σχολείων με glogster (πολυμεσικό πόστερ) και βίντεο (συναισθηματική έκφραση), β) παρουσίαση των μαθητών μέσα από σελίδες Wiki με φωτογραφίες και προσωπικά ενδιαφέροντα (ανοιχτή επικοινωνία), γ) δημιουργία των ομάδων (συνεκτικότητα ομάδας), δ) γνωριμία των μελών των μελών των ομάδων, με αντίστοιχη δημιουργία σελίδων Wikis με την ονομασία της ομάδας, επιλογή φωτογραφιών που τους εκφράζουν με σχόλια και συναισθήματα (συνεκτικότητα ομάδας, συναισθηματική έκφραση, ανοιχτή επικοινωνία) ε) αλληλεπίδραση με 4 βιντεοδιασκέψεις με ooVoo κατά την προετοιμασία της τελικής παρουσίασης (συναισθηματική έκφραση, ανοιχτή επικοινωνία), στ) ανακατανομή των ομάδων στη φάση της προετοιμασίας της τελικής παρουσίασης (ανοιχτή επικοινωνία), ζ) σχόλια για τις εργασίες των ομάδων, διαγωνισμό για ανάδειξη και βράβευση των καλύτερων εργασιών, ένα βραβείο για κάθε θέμα με βαθμολογία των ίδιων των μαθητών (ανοιχτή επικοινωνία, διευκόλυνση διαλόγου), η) σχόλια, ερωτήσεις προς την καθηγήτρια μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και Wiki (συνεκτικότητα ομάδας, συναισθηματική έκφραση, ανοιχτή επικοινωνία), θ) δια ζώσης συζητήσεις μια φορά την εβδομάδα. για τους μαθητές της Ελλάδας (συναισθηματική έκφραση, ανοιχτή επικοινωνία).

Οι 4 παράγοντες της γνωστικής παρουσίας υποστηρίχτηκαν με: α) κατάλληλα σχεδιασμένα σχέδια μαθήματος (διερεύνηση). Κάθε σχέδιο μαθήματος περιλάμβανε 5-6 δραστηριότητες σχεδιασμένες κατάλληλα έτσι ώστε να εξασφαλίζουν αλληλεπίδραση, κριτική σκέψη, συναισθηματική έκφραση, ανατροφοδότηση, σταδιακή οικοδόμηση της γνώσης μέσω τεχνικών που προάγουν το μοντέλο του εποικοδομητισμού, β) σχόλια για διορθώσεις και ενθάρρυνση (ενεργοποίηση ή φάση υποκινητικών γεγονότων), γ) παρουσίαση, ένα θέμα κάθε ομάδα (ολοκλήρωση, επίλυση). Η παρουσίαση έγινε ζωντανά μέσω ooVoo, χρησιμοποιώντας τα εργαλεία glogster (πολυμεσικό πόστερ) και prezi (πολυμεσική παρουσίαση).

Εργαλεία έρευνας και ανάλυσης

Τα εργαλεία έρευνας ήταν το ερωτηματολόγιο της Κοινότητας Διερεύνησης (CoI), η συνέντευξη και το ημερολόγιο αναστοχασμού. Η αξιοπιστία και η εγκυρότητά του ερωτηματολογίου έχει ήδη ελεγχθεί από προηγούμενες έρευνες (Diaz et al., 2010) και χρησιμοποιήθηκε αφού μεταφράστηκε, και προσαρμόστηκε στις ανάγκες του Wiki (Κοτρέτσου, 2014). Απαρτίζεται από δυο μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει δημογραφικά στοιχεία και γενικές πληροφορίες. Το δεύτερο-κύριο μέρος περιλαμβάνει 34 δηλώσεις, μέσω μίας διακριτής πεντάβαθμης κλίμακας Likert 5 αριθμών (από το 1 έως το 5), κατάλληλα διαμορφωμένων για να αναλύουν και τις 3 παρουσίες της κοινότητας διερεύνησης (διδακτική, κοινωνική και γνωστική παρουσία) (Arbaugh et al., 2008). 23 Μαθητές από τα δυο σχολεία συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια, εκ των οποίων τα 11 ήταν αγόρια και τα 12 κορίτσια.

Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις περιλάμβαναν 5 ερωτήσεις και συμπληρώθηκαν από 16 μαθητές, 8 από κάθε σχολείο (Κοτρέτσου, 2014). Έγινε αποστολή του βασικού κορμού των ερωτήσεων των μαθητών στα προσωπικά τους mails, αφού είχαν ενημερωθεί είτε δια ζώσης (οι μαθητές της Ελλάδας) είτε μέσω του καθηγητή-συνδέσμου (οι μαθητές της Κύπρου) και ακολούθησε κοινή βιντεοδιάσκεψη με τους μαθητές των δυο σχολείων, αφού είχαν διαβάσει προσεκτικά τις ερωτήσεις. Στη βιντεοδιάσκεψη δεν παρευρίσκονταν άλλα άτομα για αποφυγή της επιρροής των μαθητών, εκτός από τον καθηγητή-σύνδεσμο. Κατά τη βιντεοδιάσκεψη έγινε αρχικά μια ελεύθερη συζήτηση και δόθηκε έμφαση από την ερευνήτρια να καλλιεργήσει ένα άνετο περιβάλλον για επίτευξη μεγάλου βαθμού συμμετοχής. Η αποστολή των απαντήσεων προς την ερευνήτρια έγινε ηλεκτρονικά.

Η κωδικοποίηση του περιεχομένου των συνεντεύξεων περιλάμβανε πέντε ομάδες: Στη πρώτη ομάδα συγκεντρώθηκαν οι λέξεις και οι φράσεις που σχετίζονται με τη γνώμη των μαθητών για το εκπαιδευτικό εργαλείο Wiki, στη δεύτερη ομάδα οι λέξεις και οι φράσεις που σχετίζονται με τη γνώμη των μαθητών για τα πλεονεκτήματα του Wiki ως προς τη χρήση του ως εκπαιδευτικό εργαλείο, στην τρίτη ομάδα οι λέξεις και οι φράσεις που σχετίζονται με τη γνώμη των μαθητών για τα μειονεκτήματα του Wiki ως προς τη χρήση του ως εκπαιδευτικό εργαλείο, στην τέταρτη ομάδα οι λέξεις και οι φράσεις που σχετίζονται με τα συναισθήματα των μαθητών όταν ολοκλήρωσαν την εργασία τους και τέλος, στην πέμπτη ομάδα οι λέξεις και οι φράσεις που σχετίζονται με την επιθυμία των μαθητών για συμμετοχή σ' ανάλογα προγράμματα (Κοτρέτσου, 2014). Στη συνέχεια τα κωδικοποιημένα δεδομένα κατηγοριοποιήθηκαν σε 3 κατηγορίες, μια για κάθε μορφή παρουσίας του μοντέλου διερεύνησης CoI και στη συνέχεια έγινε καταμέτρηση των λέξεων και φράσεων(Κοτρέτσου, 2014).

Τέλος, για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ο τύπος «αναστοχασμός πάνω στη δράση», καθώς καταγράφηκαν τα γεγονότα μετά την πραγματοποίηση, ολοκλήρωση της κάθε υποενότητας του διδακτικού σεναρίου. Τα τέσσερα ημερολόγια αναστοχασμού, περιλάμβαναν οκτώ κατηγορίες με επιμέρους ερωτήσεις

η κάθε μια: προσανατολισμός του προγράμματος, δομή και οργάνωση προγράμματος, δραστηριότητες και ασκήσεις, υποβαλλόμενες ερωτήσεις, αξιοποίηση του χρόνου, η τάξη ως ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον, η αξιολόγηση της μαθησιακής διεργασίας, ο ρόλος της τεχνολογίας (Κοτρέτσου, 2014). Τα ποιοτικά δεδομένα των ημερολογίων αναστοχασμού κωδικοποιήθηκαν και κατηγοριοποιήθηκαν σε 3 κατηγορίες, μια για κάθε μορφή παρουσίας του μοντέλου διερεύνησης CoI. και στη συνέχεια έγινε καταμέτρηση των λέξεων και φράσεων(Κοτρέτσου, 2014).
Έτσι, οι μεταβλητές της έρευνας ήταν τρεις, η διδακτική, η γνωστική και η κοινωνική παρουσία, οι οποίες είχαν ποσοτικοποιηθεί. Τα εργαλεία ανάλυσης ήταν η ανάλυση περιεχομένου για τα ποιοτικά δεδομένα (πρόγραμμα Atlas/ti) και ο υπολογισμός του σταθμικού μέσου της βαθμολογίας για τα ποσοτικά (πρόγραμμα SPSS 17.0).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων προέκυψαν τα εξής δημογραφικά αποτελέσματα: στο δείγμα το 47,8% ήταν αγόρια, ενώ το 52,2% ήταν κορίτσια. Το 91,3% των μαθητών δεν είχε γνώση του διερευνούμενου εκπαιδευτικού εργαλείου (Wiki) και το 95,7% δεν γνώριζε τον τρόπο χρήσης αυτού.
Για τη μελέτη των παρουσιών του μοντέλου της κοινότητας της διερεύνησης αξιοποιήθηκαν οι 34 δηλώσεις του ερωτηματολογίου. Για να διερευνηθεί το ερευνητικό ερώτημα οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου δεν κρίθηκαν όλες της ίδιας βαρύτητας για τη στατιστική επεξεργασία, επειδή η φύση και η χρονική διάρκεια του προγράμματος ήταν τέτοιες που δεν αναπτύχθηκαν όλες οι δεξιότητες των μαθητών. Έτσι, για κάθε είδος παρουσίας (Διδακτική, Κοινωνική και Γνωστική), υπολογίσθηκε ο σταθμικός μέσος της βαθμολογίας που έδωσε ο κάθε μαθητής.

	Κορίτσια	**Αγόρια**	**Ελλάδα**	**Κύπρος**	**Συγκεντρωτικά**
Διδακτική παρουσία	4,125	3,921488	3,8798701	4,257576	4,027668
Κοινωνική παρουσία	4,1875	4	3,9910714	4,263889	4,0978261
Γνωστική παρουσία	3,7625	3,622727	3,3392857	4,25	3,6956522

Πίνακας 1: Μέση βαθμολογία (Μ) ανά παρουσία, χώρα και φύλο

Διδακτική παρουσία	**Μέση βαθμολογία**
1.Ο καθηγητής ανακοίνωσε ξεκάθαρα τα σημαντικά κεφάλαια του προγράμματος.	4,3
2.Ο καθηγητής ανακοίνωσε ξεκάθαρα τους στόχους του προγράμματος.	4,3
3.Ο καθηγητής έδωσε σαφείς οδηγίες για τον τρόπο συμμετοχής των μαθητών στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του προγράμματος.	4,5
4.Ο καθηγητής ξεκαθάρισε τις σημαντικές (κρίσιμες) ημερομηνίες/ χρονοδιαγράμματα για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες.	4,3
5.Ο καθηγητής διευκόλυνε στην αναγνώριση σημείων συμφωνίας ή διαφωνίας στα κεφάλαια του προγράμματος (να ξεκαθαριστούν διαφορετικές απόψεις) και με βοήθησε να μάθω.	3,7
6.Ο καθηγητής καθοδήγησε την ομάδα στην κατανόηση των κεφαλαίων του προγράμματος με τέτοιο τρόπο ώστε κατάφερα να αποσαφηνίσω τις σκέψεις μου.	3,7
7.Ο καθηγητής διευκόλυνε την εμπλοκή των μαθητών και τη συμμετοχή σ' ένα παραγωγικό διάλογο.	3,7
8.Ο καθηγητής διευκόλυνε τους μαθητές να παραμείνουν στο θέμα της	3,9

εργασίας και αυτό με βοήθησε να μάθω.	
9.Ο καθηγητής υποστήριξε τους μαθητές για να διερευνήσουν καινούριες έννοιες.	4,0
10.Οι δράσεις του καθηγητή ενίσχυσαν την ανάπτυξη της επικοινωνίας ανάμεσα στους μαθητές.	4,3
11.Ο καθηγητής εστίαζε τη συζήτηση σε σχετικά άρθρα με τρόπο που με βοήθησε να μάθω.	3,3
12.Ο καθηγητής εξασφάλισε ανατροφοδότηση και με βοήθησε να αναγνωρίσω τι ξέρω και τι δεν ξέρω καλά.	4,8
13.Ο καθηγητής εξασφάλισε ανατροφοδότηση την κατάλληλη χρονική στιγμή.	3,7

Κοινωνική παρουσία	**Μέση βαθμολογία**
14.Γνωρίζοντας τους άλλους μαθητές της ομάδας αισθάνθηκα ότι ανήκω σ' αυτή.	4,3
15.Μπορούσα να εκφραστώ ελεύθερα σε μερικούς μαθητές της ομάδας.	4,3
16.Η επικοινωνία μέσω Wiki είναι άριστο μέσο για κοινωνική αλληλεπίδραση.	3,7
17.Ένοιωσα άνετος συνομιλώντας μέσω ενός Wiki.	3,8
18.Ένοιωσα άνετος συμμετέχοντας στις συζητήσεις του προγράμματος.	4,0
19.Ένοιωσα άνετος αλληλεπιδρώντας με τους άλλους συμμετέχοντες.	4,0
20.Ένοιωσα άνετος διαφωνώντας με άλλους διατηρώντας παράλληλα την αίσθηση της εμπιστοσύνης.	4,1
21.Ένοιωσα ότι οι απόψεις μου έγιναν αποδεκτές από τους άλλους συμμετέχοντες.	4,5
22.Οι συζητήσεις με το Wiki με βοήθησαν να αναπτύξω την αίσθηση της συνεργασίας.	4,2

Γνωστική παρουσία	**Μέση Βαθμολογία**
23.Τα υποβαλλόμενα ερωτήματα αύξησαν το ενδιαφέρον μου για τα θέματα του προγράμματος.	3,6
24.Οι δραστηριότητες του προγράμματος προκαλούσαν την περιέργειά μου.	3,7
25.Παρακινήθηκα να διερευνήσω τα ερωτήματα σχετικά με το θέμα.	3,3
26.Χρησιμοποίησα ποικιλία πηγών πληροφόρησης για να διερευνήσω τα υποβαλλόμενα ερωτήματα.	4,0
27.Ο καταιγισμός ιδεών και η αναζήτηση σχετικών πληροφοριών με βοήθησαν να δώσω απαντήσεις στα ερωτήματα.	3,8
28.Οι συζητήσεις μέσω Wiki ήταν πολύτιμες για να εκτιμήσω διαφορετικές απόψεις.	3,7
29.Ο συνδυασμός της νέας πληροφορίας με βοήθησε να δώσω απαντήσεις στις δραστηριότητες του προγράμματος.	3,7
30.Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες με βοήθησαν να δώσω εξηγήσεις/λύσεις.	4,0
31.Ο στοχασμός (η σκέψη) στο περιεχόμενο του προγράμματος και στις συζητήσεις με βοήθησαν να κατανοήσω θεμελιώδεις έννοιες του προγράμματος.	3,8
32.Μπορώ να περιγράψω τρόπους για να ελέγξω και να εφαρμόσω τη γνώση που απόκτησα από το πρόγραμμα.	3,5

33.Έχω ανακαλύψει λύσεις στα προβλήματα του προγράμματος που μπορώ να εφαρμόσω στην πράξη.	3,3
34.Μπορώ να εφαρμόσω τη γνώση που απέκτησα στη δουλειά μου ή σε άλλες δραστηριότητες εκτός τάξης.	3,5

Πίνακας 2: Μέση βαθμολογία (Μ) της κοινότητας Διερεύνησης (CoI)

Από το παρακάτω διάγραμμα (Σχήμα 1) είναι σαφές ότι αναπτύχθηκαν περισσότερο η διδακτική και η κοινωνική παρουσία και λιγότερο η γνωστική. Τα χαμηλά επίπεδα της γνωστικής παρουσίας μπορεί να αποδοθούν στη μικρή διάρκειας του προγράμματος.

Σχήμα 1: Μέση βαθμολογία ανά παρουσία

Τα ερευνητικά δεδομένα των συνεντεύξεων επιβεβαίωσαν τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, όπως φαίνεται στον Πίνακα 3 και στο Σχήμα 2. Η ανάλυση περιεχομένου των συνεντεύξεων με το πρόγραμμα Atlas/ti έδειξε μια μικρή αύξηση της κοινωνικής παρουσίας και αντίστοιχα μείωση της διδακτικής. Οι μικρές αυτές διαφορές οφείλονται στο ότι η έρευνα με τα ερωτηματολόγια είναι απογραφή, αφού ερωτήθηκαν όλοι οι συμμετέχοντες, ενώ η έρευνα με τη συνέντευξη είναι δειγματοληπτική καθώς ερωτήθηκε μόνο μέρος των συμμετεχόντων. Επίσης, οι μικρές αυτές διαφορές μπορεί να αποδοθούν και στο ότι τα στοιχεία των συνεντεύξεων καταγράφηκαν αρκετά μετά το τέλος του προγράμματος και την τελική παρουσίαση. Έτσι, είχαν μεσολαβήσει δυο επιπλέον βιντεοδιασκέψεις και είχαν ήδη αναπτυχθεί πιο προσωπικές σχέσεις μεταξύ των μαθητών των δύο σχολείων.

Είδος παρουσίας	**Συγκεντρωτικά**
Διδακτική παρουσία	46
Κοινωνική παρουσία	67
Γνωστική παρουσία	34

Πίνακας 1: Αριθμός λέξεων από τις συνεντεύξεις ανά παρουσία από το Excel

Σχήμα 2: Αριθμός λέξεων από τις συνεντεύξεις ανά παρουσία

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε μερικά αποσπάσματα των συνεντεύξεων σχετικά με τη γνώμη των μαθητών για το εκπαιδευτικό εργαλείο Wiki.

«Η γνώμη μου σχετικά με την χρήση του wiki σ' ένα εξ αποστάσεως περιβαλλοντικό πρόγραμμα, στο οποίο συμμετείχα όλη αυτή τη σχολική χρονιά, είναι ότι αυτό είναι ένα ασυνήθιστο εκπαιδευτικό εργαλείο, καινοτόμο διδακτικό εργαλείο, αρκετά εύχρηστο και ενδιαφέρον όταν το κατανοήσεις. Επίσης, προσφέρει τη δυνατότητα στα μέλη της ομάδα να εμπλακούν βαθύτερα. Όμως, απαιτείται περισσότερος χρόνος για την ολοκλήρωση της εργασίας».

«Το Wiki για εμένα, ήταν ένα ασυνήθιστο εκπαιδευτικό εργαλείο. Το χρησιμοποίησα πρώτη φορά φέτος και θεωρώ πως είναι ένα καινοτόμο διδακτικό εργαλείο που μας βοήθησε πολύ στη συνεργασία μας με το σχολείο της Κύπρου. Ήταν πολύ ενδιαφέρον, αν και μου φάνηκε λίγο δύσχρηστο στην αρχή. Μας εξυπηρέτησε σε όλες μας τις ανάγκες και μας έφερε πιο κοντά στους μαθητές της Κύπρου, αφού διευκόλυνε την επικοινωνία μεταξύ μας».

«Ασυνήθιστο εκπαιδευτικό εργαλείο, εύχρηστο, χρήσιμο για την ολοκλήρωση της εργασίας σε λιγότερο χρόνο, λόγω της συνεργασίας και προσφέρει δυνατότητες εμπλοκής της ομάδας».

«Το Wiki, στο εξ αποστάσεως περιβαλλοντικό πρόγραμμα στο οποίο συμμετείχα, ήταν ένα ασυνήθιστο εκπαιδευτικό εργαλείο, καθώς επίσης και καινοτόμο, αφού ήταν η πρώτη φορά που χρησιμοποίησα ένα τέτοιο διδακτικό εργαλείο. Ήταν πολύ ενδιαφέρον και πρόσφερε την δυνατότητα διεκπεραίωσης της εργασίας σε λιγότερο χρόνο. Στην αρχή η διαχείριση του ήταν δύσκολη, όμως με την σωστή καθοδήγηση της υπεύθυνης καθηγήτριας και με τη βοήθεια των συμμαθητών μου η χρήση του έγινε πιο κατανοητή και εύκολη».

«Το Wiki, ένα εργαλείο Web 2.0, παρόλο που χρησιμοποιείται ευρέως και σε μεγάλο βαθμό στο διαδίκτυο (π.χ. Wikipedia) είναι ένα ασυνήθιστο εκπαιδευτικό εργαλείο για χρήση σε ενδοσχολικά πλαίσια. Θα μπορούσε να θεωρηθεί ένα καινοτόμο εργαλείο από τη στιγμή που δίνει την ικανότητα στους μαθητές να εργαστούν μέσω ομάδων και εξ' αποστάσεως. Έτσι βοηθάει στην ομαδικότητα και στην καλύτερη συνεργασία ανάμεσα στους μαθητές αλλά και μεταξύ μαθητών και καθηγητών».

«Ήταν εξαιρετικά εύκολο στην χρήση όταν αποκτήσαμε οικειότητα με αυτό. Πιστεύω ότι είναι ένας έξυπνος τρόπος συνεργασίας και δουλειάς, αφού πλέον όλο και περισσότεροι εξοικειώνονται με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές».

«Το Wiki είναι ένα ασυνήθιστο καινοτόμο διδακτικό εργαλείο που πρώτη φορά είχα χρησιμοποιήσει. Ήταν εύχρηστο και πολύ χρήσιμο για την ολοκλήρωση της εργασίας αφού μπορούσαμε να το χρησιμοποιήσουμε όποτε είχαμε ελεύθερο χρόνο και όποια στιγμή της μέρας θέλαμε».

Από τα παραπάνω αποσπάσματα συνοψίζοντας, διαπιστώνουμε ότι όλοι οι μαθητές θεωρούν ότι το Wiki είναι ένα ασυνήθιστο, καινοτόμο, ενδιαφέρον διδακτικό εργαλείο, το οποίο προσφέρει δυνατότητες επικοινωνίας, συνεργασίας, εξ αποστάσεως εργασίας και ευκαιρίες εξοικείωσης με τους Η/Υ. Επίσης, μερικοί θεωρούν ότι είναι εύχρηστο, ενώ άλλοι δήλωσαν ότι δυσκολεύτηκαν στην αρχή, όταν όμως εξοικειώθηκαν είχαν άνεση, γι αυτό και παρατήρησαν ότι χρειάστηκαν περισσότερο χρόνο για την ολοκλήρωση της εργασίας τους. Τέλος, δήλωσαν ότι οι δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν με την υποστήριξη της καθηγήτριας και των συμμαθητών τους.
Από την ανάλυση του περιεχομένου των ημερολογίων αναστοχασμού με το πρόγραμμα Atlas/ti επιβεβαιώνονται τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου και των συνεντεύξεων σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα, όπως φαίνεται στον Πίνακα 4 και στο Σχήμα 3. Υπάρχουν μικρές διαφορές ως προς τη διδακτική και κοινωνική παρουσία. Το Wiki υποστήριξε αρκετά την κοινωνική παρουσία μέσω υψηλού επιπέδου διδακτικής παρουσίας και λιγότερο τη γνωστική παρουσία.

Είδος παρουσίας	**Συχνότητα**
Διδακτική παρουσία	35
Κοινωνική παρουσία	48
Γνωστική παρουσία	18
Σύνολο λέξεων	101

Πίνακας 4: Αριθμός λέξεων από τα ημερολόγια αναστοχασμού ανά παρουσία από το Excel

Σχήμα 3: Αριθμός λέξεων από τα ημερολόγια αναστοχασμού ανά παρουσία

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ -ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το Wiki ενίσχυσε ισχυρά τόσο την διδακτική όσο και την κοινωνική παρουσία καθώς η μέση βαθμολογία ήταν αντίστοιχα 4,0 και 4,1 και λιγότερο τη γνωστική με μέση βαθμολογία 3,7. Μικρή υπεροχή είχε η κοινωνική παρουσία έναντι της διδακτικής. Αυτό επιβεβαιώνει ότι το συγκεκριμένο εργαλείο

Web 2.0 λειτουργεί ως ένα δυνατό συνεργατικό εργαλείο στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και ταυτόχρονα ως ένα μέτριο μαθησιακό εργαλείο. Δύο ανάλογες έρευνες οι οποίες χρησιμοποίησαν το ίδιο μοντέλο (CoI), η μία στην Α/θμια και η άλλη στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση έδειξαν διαφορετικά αποτελέσματα. Στην πρώτη περίπτωση η διδακτική παρουσία ήταν ισχυρή (M=4,15), ικανοποιητική η γνωστική (M=3,52) και ασθενής η κοινωνική παρουσία (M=3,03) (Eteokleous et al., 2014). Στη δεύτερη περίπτωση ήταν ισχυρές τόσο η διδακτική (M=4,85) όσο και η γνωστική (4,78), και λιγότερο η κοινωνική (4,43) (Lambert & Fisher, 2013).
Η βασική διαφορά των παραπάνω σχετικών ερευνών ως προς τη γνωστική παρουσία σε σύγκριση με τη δική μας έρευνα μπορεί να αποδοθεί είτε στο διαφορετικό εκπαιδευτικό πλαίσιο είτε στη μικρή διάρκεια του προγράμματος. Ένα πρόγραμμα συμπληρωματικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε πρώτη φάση εστιάζει περισσότερο στην επικοινωνία, συνεργασία και αλληλεπίδραση και σε δεύτερη φάση στην οικοδόμηση της γνώσης. Αν η έρευνά μας είχε μεγαλύτερη διάρκεια πιθανόν να είχε ενισχυθεί και η γνωστική παρουσία, όπως φαίνεται σε σχετική έρευνα η οποία είχε διάρκεια ένα εξάμηνο (Campbell & Ellingson, 2010). Επίσης, τα δικά μας αποτελέσματα συμβαδίζουν με τις περισσότερες έρευνες, σύμφωνα με τις οποίες το Wiki υποστηρίζει περισσότερο τη συνεργασία και λιγότερο τη συνεισφορά της γνώσης (Μιχαηλίδης κ. ά., 2009; Davidson, 2012; Cochrane et al., 2008; Ho et al., 2012; Brack & Van Damme, 2010; Witney & Smallbone, 2011; Slotter, 2010; Pedro et al., 2006). Αντίθετα, πολύ λίγες έρευνες υποστηρίζουν ότι το Wiki είναι λιγότερο αποτελεσματικό συνεργατικό εργαλείο (Forte & Bruckman, 2007; Hughes & Narayan, 2009). Τέλος, εργαλεία, τα οποία υποστηρίζουν συνεργατικά τις διαδικτυακές κοινότητες μάθησης ενισχύουν τη διδακτική παρουσία (Palloff & Pratt, 2007). Το Wiki, το οποίο ανήκει στην κατηγορία των συνεργατικών εργαλείων, στη περίπτωσή μας ενίσχυσε όχι μόνο την κοινωνική αλλά και τη διδακτική παρουσία.

ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας μπορούν να αξιοποιηθούν από μελλοντικούς ερευνητές για να σχεδιαστούν κατάλληλες εκπαιδευτικές στρατηγικές σε ηλεκτρονικές κοινότητες μάθησης με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής παρουσίας και κατ’ επέκταση την ενίσχυση της γνωστικής παρουσίας. Επίσης, θα έχει ενδιαφέρον να σχεδιαστεί έρευνα σε μεγαλύτερο μέγεθος δείγματος στο ίδιο πλαίσιο (συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση). Μια καλή πρακτική θα ήταν η εφαρμογή σ’ ένα περιβαλλοντικό δίκτυο, όπου θα συμμετέχουν ομάδες από διαφορετικές χώρες με διαφορετικές εκπαιδευτικές εμπειρίες, για να μπορούν να γίνουν συσχετίσεις και συγκρίσεις. Μια άλλη πρόταση για παραπέρα έρευνα είναι η επέκταση αυτού του μοντέλου της Κοινότητας Διερεύνησης (CoI) σε εξ αποστάσεως μαθήματα του συμβατικού σχολικού προγράμματος, για να γίνουν συγκρίσεις σε επίπεδο γνωστικής παρουσίας, όπου θα έχουν τεθεί διαφορετικές διδακτικές προτεραιότητες.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θερμές ευχαριστίες στον κ. Γιώργο Μηλιώτη, καθηγητή στο Λύκειο Αγ. Σπυρίδωνα Λεμεσού για την άριστη συνεργασία και ουσιαστική συνεισφορά του στην ολοκλήρωση της έρευνας, στις μαθήτριες και στους μαθητές και των δυο σχολείων, του 2ου Γενικού Λυκείου Ρόδου και του Λυκείου Αγ. Σπυρίδωνα Λεμεσού, γιατί χωρίς αυτούς η έρευνα αυτή δεν θα είχε προχωρήσει. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στο μαθητή της Περιβαλλοντικής Ομάδας Μιχάλη Τερεζάκη για τη συνέπεια, εργατικότητα και τεχνολογική υποστήριξη σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης και

παρουσίασης του προγράμματος. Τέλος, ευχαριστούμε θερμά την Δρ. Μαρία Αυγερινού για τις πολύτιμες υποδείξεις και τον εποικοδομητικό σχολιασμό της έρευνας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αγγέλαινα, Σ. & Τζιμογιάννης, Α. (2010). Μελέτη της συμμετοχής και της γνωστικής παρουσίας μαθητών Γυμνασίου σε ένα εκπαιδευτικό ιστολόγιο. *Θέματα Επιστημών και τεχνολογίας στην Εκπαίδευση, 3* (3), 113-128.

Βασάλα, Π. (2005). Εξ αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές (Τόμος Δ)* (σσ. 53-76). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Κοτρέτσου, Σ. (2014). *Το Wiki ως ένα εκπαιδευτικό εργαλείο στην εξ Αποστάσεως Συμπληρωματική Β/θμια Εκπαίδευση* (Αδημοσίευτη Διπλωματική Εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.

Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή εξ αποστάσεως εκπαίδευση-Στοιχεία θεωρίας και Πράξης* (σσ. 7-41). Αθήνα: Προπομπός.

Λιοναράκης, Α. (2011). Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας και εξ αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση. Στο Θ. Παναγιωτακόπουλος (Επιμ.), *2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία, 28-30 Απριλίου 2011* (σσ. 9-18). Πάτρα: Παν/μιο Πατρών-Εργαστήριο Η/Υ και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας.

Μελίδου, Ε. (2013). *Η αξιοποίηση και η χρησιμότητα των διαδικτυακών μαθησιακών κοινοτήτων στη μαθησιακή διεργασία* (Αδημοσίευτη Διπλωματική Εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.

Μιχαηλίδης, Ν., Τερζίδου, Θ. & Γεωργίου, Μ. (2009). Exploting the VLE-Moodle LMS, to teach Informatics in Secondary Education: A case study using collaboration scripts. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *5th International Conference in Open & Distance Leraning, 27-29 November 2009* (pp. 122-136). Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Σπανάκα, Α. Κ. (2008). Μακροχρόνια έρευνα Δράσης: Ένα Μεθοδολογικό Πλαίσιο με την αξιοποίηση των ΤΠΕ. *The Journal of Open and Distance Education and Educational Technology, 4* (1), 61-71.

Φραγκάκη, Μ. & Λιοναράκης, Α. (2009). Πολυμορφικό μοντέλο κριτικής ηλεκτρονικής κοινότητας μάθησης: Στοιχεία μιας ποιοτικής νοηματοδοτημένης μάθησης από απόσταση. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση, 2* (1-2), 29-53.

Anderson, T., Rourke, L., Garrison, D.R., & Archer, W. (2001). Assessing teaching presence in a computer conferencing context. *Journal of Asynchronous Learning Networks, 5*, 1-17.

Arbaugh, J., Cleveland-Innes, M., Diaz, S., Garrison, D., Ice, P.& Swan, K. (2008). Developing a community of inquiry instrument: Testing a measure of the Community of Inquiry framework using a multi-institutional sample. *The Internet and Higher Education, 11* (3-4), 133-136.

Brack, C. & Van Damme, M. (2010). The wiki factor: Scaffolding online learning in groups. In C. Steel, M. Keppell, P. Gerbic & S. Housego (Eds.), *27th Annual Conference Ascilite Sydney 2010, 6-8 December 2010* (pp.141-146). Sydney: The University of Queensland.

Campbell, K. & Ellingson, D. (2010). Cooperative learning at a distance: An experiment with wikis. *American Journal of Business Education, 3* (4), 83-90.

Cavanaugh, C. S. (2001). The effectiveness of interactive Distance Education Technologies in K-12 Learning: A meta-Analysis. *International JL. Of Educational Telecommunications, 7* (1), 73-88.

Cleveland-Innes, M. & Campell, P. (2012). Emotional presence, learning, and the online learning environment. *The International Review of Research in Open and Distance Learning, 13* (4), 269-284.

Cochrane, S., Brodie, L. & Pendlebury, G. (2008). Successful use of a wiki to facilitate virtual team work in a problem-based learning environment. In S. Daly, L. Mann & R. S. Adams (Eds.), *19th Annual Conference of the Australian Association for Engineering Education, 24-27 November 2008* (pp.1-6). Yeppoon: University of Queensland.

Cohen, L. & Manion, L. (1994). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Davidson, R. (2012). Wiki use that increases communication and collaboration motivation. *Journal of Learning Design, 5* (2), 38-49.

Diaz, S., Swan, K., Ice, P. & Kupczynski, L. (2010). Student ratings of the importance of survey items, multiplicative factor analysis, and the validity of the community of inquiry survey. *Internet and Higher Education, 13*, 22-30.

Eteokleous, N., Ktoridou, D. & Orphanou, M. (2014). Integrating Wikis as Educational Tools for the development of a Community of Inquiry. *The American Journal of Distance Education, 28*, 103-116.

Forte, A. & Bruckman, A. (2007). Constructing Text: Wiki as a Toolkit for Collaborative Learning. *International Symposium of Wikis'07, October 21-23* (pp. 31-41). Montreal, Canada.

Garrison, D. R., Andesron, T. & Archer, W. (2000). Critical Inquiry in a text-based environment: Computer conferencing in higher education. *The Internet and Higher Education, 2* (2-3), 87-105.

Garrison, D. R. & Cleveland-Innes, M. (2005). Facilitating cognitive presence in online learning: Interaction is not enough. *American Journal of Distance Education, 19* (3), 133-148.

Ho, W., Quinton, A., Xia, J., Laubach, J. & Bittner, K. (2012). The wikification of online learning: Can Wikis increase students' perception of Social Presece; *Pennsylvania State University*. Retrieved January 10, 2014, from http://learningdesign.psu.edu/research2/SocialMediaWhitePaper.pdf

Hughes, J. & Narayan, R. (2009). Collaboration and learning with wikis in Post-Secondary Classrooms. *Journal of Interactive Online Learning, 8* (1), 63-81.

Palloff, R. & Pratt, K. (2000). Making the Transition: Helping Teachers to Teach online. *Educase 2000: Higher Education's Premier Information Technology Conference, 10-13 October 2000* (pp. 196-202). Nashville, Tennessee: Educase, Washington.

Pedro, X., Rieradevall, M., Lopez, P., Sant, D., Pinol, J., Nunez, L., Nunez, L. & Llobera, M. (2006). Writing documents collaboratively in higher education using traditional vs. Wiki methodology II: Quantitative results from a 2-year project study. *4th Congress of the International University Teaching and Innovation (IV CIDUI), 5-7 July 2006, Barcelona, Spain*. Retrieved February 10, 2014, from http://eprints.upc.es/cidui_2007/pujades/comunicaciones_completas/doc969.doc

Quitadamo, I., Faiola, C., Johnson, J. & Kurtz, M. (2008). Community-based Inquiry Improves Critical thinking in General Education Biology. *Life Sciences Education, 7*, 327-337.

Slotter, E. (2010). Using Wiki Contributions to Induce Collaborative Learning in a Psychology Course. *International Journal of Technology in Teaching and Learning, 6* (1), 33-42.

Witney, D. & Smallbone, T. (2011). Wiki work: can using wikis enhance student collaboration for group assignment tasks. *Innovations in Education and Teaching International, 48* (1), 101-110.

22. Διατροφική κρουαζιέρα με το καράβι του eTwinning

1ο Πρότυπο Πειραματικό Δ. Σχ. Αλεξανδρούπολης
Κουγιουρούκη Αγγελική[1]
[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ70
akougiou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η παρούσα εργασία σκοπό έχει να παρουσιάσει εκτενώς τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν από τους μαθητές/τριες της Ε2΄ τάξης του 1ου Πειραματικού Δ. Σ. Αλεξανδρούπολης, του σχολείου Col·legi Sant Josep, από το Navàs της Ισπανίας και του σχολείου Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Gębicach της Πολωνίας, κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2015-16 στο πλαίσιο υλοποίησης συνεργατικού Προγράμματος eTwinning με τίτλο: «Nitri fit cruise». Σκοπός του προγράμματος ήταν οι μαθητές/τριες να επισημάνουν τη σημασία της υγιεινής διατροφής και της φυσικής άσκησης στη ζωή του ανθρώπου. Το συγκεκριμένο project τους επέτρεψε να μάθουν πώς να διατρέφονται σωστά, χρησιμοποιώντας πόρους από τη φύση, να ασκούνται και να φροντίζουν την υγεία τους.
Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με βάση τη συνεχή επικοινωνία μεταξύ των 3 σχολείων μέσω της Αγγλικής γλώσσας και Web2.0 εργαλείων. Δημιουργήθηκε και ανταλλάχθηκε κοινό υλικό μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών σε καθορισμένα πεδία εξετάζοντας διεπιστημονικά το θέμα. Κατά την αξιολόγηση του προγράμματος παρουσιάσθηκαν, επίσης, τα συναισθήματα και οι απόψεις άλλων εκπαιδευτικών καθώς και γονέων.
Το αποτέλεσμα της κοινής ενασχόλησης με το θέμα ήταν ο «Διατροφικός περίπατος» σε πάρκα των 3 πόλεων, κατά τον οποίο μαθητές/τριες των συνεργαζόμενων σχολείων, συμμαθητές τους από άλλες τάξεις, γονείς και εκπαιδευτικοί εμπλούτισαν τις γνώσεις τους στην υγιεινή διατροφή παίζοντας και δοκιμάζοντας γεύσεις.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *συνεργατικό πρόγραμμα, etwinning, Nutri fit cruise*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Η πλειοψηφία των ερευνών των τελευταίων ετών προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία στη συνεργατική μάθηση ως μια αποτελεσματική διδακτική πρακτική που επιτρέπει σημαντικά γνωστικά οφέλη με την εφαρμογή κατάλληλων μαθησιακών στρατηγικών και σύγχρονων μαθησιακών περιβαλλόντων.
Η ένταξη, εξάλλου, των ΤΠΕ στην εκπαίδευση αύξησε το ενδιαφέρον για την παιδαγωγική χρήση του Παγκόσμιου Ιστού στην υλοποίηση ομαδικών δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τη συνεργατική μάθηση. Στην κατεύθυνση αυτή έρχεται να συμβάλει σημαντικά η δεύτερη γενιά του Διαδικτύου, το Web 2.0. Πρόκειται για ένα σύνολο νέων δικτυακών υπηρεσιών οι οποίες συνδέονται στενά με τη συνεργατική μάθηση καθώς επιτρέπουν στους χρήστες να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν δεδομένα online με πιο αποδοτικό τρόπο. Οι χρήστες με τον τρόπο αυτό μπορούν να επικεντρωθούν περισσότερο στη διαδικασία της μάθησης παρά στην ίδια την τεχνολογία (Booth, 2007). Τα εργαλεία, εξάλλου, που προσφέρει το Web 2.0 έχουν τη δυνατότητα να συμπληρώνουν και να εμπλουτίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία, ενώ γενικότερα προσθέτουν σε αυτή νέες ενδιαφέρουσες συνεργατικές διαστάσεις.
Η σχετική βιβλιογραφία (Schulz-Zander, Büchter & Dalmer, 2002) υποστηρίζει ότι η συνεργατική μάθηση με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή είναι ένα υποσχόμενο

εκπαιδευτικό μέσο για την ανταπόκριση τόσο στις ατομικές ανάγκες κάθε παιδιού όσο και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κοινωνικής αποδοχής, ηθικής και αξιών. Εκπαιδευτικοί που διδάσκουν διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα μπορούν να σχεδιάσουν δραστηριότητες που να βασίζονται στις ΤΠΕ, ακολουθώντας τη μέθοδο project (Frey, 1986) και εφαρμόζοντας τις σύγχρονες απόψεις περί ενεργητικής και συνεργατικής μάθησης, καθώς και περί διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης. Οι ΤΠΕ σε αυτή την περίπτωση, αποτελούν σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων των επί μέρους γνωστικών αντικειμένων.
Από την άλλη, η μέθοδος σχεδίων εργασίας (project) ενδείκνυται ως διδακτική μεθοδολογία για την υλοποίηση προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων και ιδιαίτερα Αγωγής Υγείας (Βασάλα, 1994) διότι προάγει τη συνεργατική, εποικοδομητική μάθηση και τη διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης (Φλογαΐτη, 1998. Μιχαηλίδης, 2003) ενώ μπορεί να συνδυαστεί με άλλες εκπαιδευτικές μεθόδους όπως η επίλυση προβλήματος, η μελέτη πεδίου και το παιχνίδι ρόλων (Γεωργόπουλος, 1993). Ειδικότερα, σε ένα τόσο ευαίσθητο θέμα όπως αυτό της υγιεινής διατροφής, όπου η συνειδητοποίηση από τους μαθητές/τριες της σημασίας των διατροφικών τους συνηθειών καθώς και των παραγόντων που τις επηρεάζουν πρόκειται να τους βοηθήσει στη διαδικασία επιλογής τροφών και τον κατάλληλο συνδυασμό τους για μια ισορροπημένη διατροφή προκειμένου να προαχθεί η σωματική και ψυχική τους υγεία(http://bit.ly/2dpGY6j).
Δεδομένης της αυξανόμενης εξοικείωσης των μαθητών με το Διαδίκτυο και της έλξης που ασκεί η χρήση του στους μαθητές, μια λύση για την εκπόνηση και υλοποίηση των σχεδίων εργασίας των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας είναι η εξ αποστάσεως συνεργασία των μαθητών μέσω του Διαδικτύου.
Το eTwinning, η κοινότητα σχολείων της Ευρώπης, προωθεί τη συνεργασία στην Ευρώπη μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), παρέχοντας υποστήριξη, εργαλεία και υπηρεσίες για τα σχολεία. Πρόκειται για μια Ψηφιακή Κοινότητα Μάθησης της οποίας οι δυνατότητες συνεργατικής μάθησης και κοινωνικής δικτύωσης που παρέχει δημιουργούν ελπιδοφόρες και καινοτόμες προοπτικές για τα συγκεκριμένα προγράμματα που προαναφέρθηκαν.
Η Ψηφιακή Κοινότητα Μάθησης του eTwinning προσέφερε τη δυνατότητα δημιουργίας μιας ομάδας μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών από την Ελλάδα, την Ισπανία και την Πολωνία που συνδέθηκαν για μια ολόκληρη σχολική χρονιά μέσω της τεχνολογικά διαμεσολαβημένης επικοινωνίας και συμμετείχαν ενεργά σε συνεργατικές μαθησιακές δραστηριότητες, συμμεριζόμενοι κοινές αρχές και πρακτικές, προκειμένου να επιτευχθούν κοινοί μαθησιακοί στόχοι (Paloff & Pratt, 1999).

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:
Οι μαθητές/τριες:

- να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της φροντίδας του σώματος για τη μελλοντική τους υγεία
- να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα Αγωγής Υγείας ώστε να επισημαίνουν τους κινδύνους της ανθυγιεινής διατροφής και του ανάλογου τρόπου ζωής
- να ανταλλάξουν εμπειρίες, γνώσεις και υγιείς διατροφικές συνήθειες και να αναλύσουν την επίδραση αυτών στην κοινωνία
- να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία της μάθησης
- να εξασκηθούν στη χρήση της αγγλικής γλώσσας στον γραπτό και προφορικό λόγο μέσα από τη συνεργασία και επικοινωνία με συμμαθητές τους από το εξωτερικό

- να αναπτύξουν δεξιότητες όπως αυτές της δημιουργικότητας και της επιχειρηματικότητας
- να επεκτείνουν τα αποτελέσματα της συλλογικής αυτής προσπάθειας στο σχολείο αλλά και στην τοπική κοινωνία
- να αναπτύξουν δεξιότητες ΤΠΕ με διδακτικό τρόπο
- να εκφράσουν την ανησυχία τους για το θέμα, μέσα από τη ζωγραφική, τη φωτογραφία, το θέατρο και γενικά την τέχνη

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με τη μέθοδο «Εφαρμογής Σχεδίου» ή Μέθοδο Project (Frey, 1990. Ταρατόρη–Τσαλκατίδου, 2010. Kaldi, 2011) με βασικές αρχές τη διεπιστημονική θεώρηση, τη βιωματική προσέγγιση, την ομαδική εργασία, την ανάπτυξη δημοκρατικού διαλόγου και την καλλιέργεια κριτικής σκέψης. Το συγκεκριμένο project με τον τίτλο «Nuti fit cruise» προτάθηκε για υλοποίηση από το σχολείο της Ισπανίας με το οποίο είχε προηγηθεί στο παρελθόν ιδιαίτερα επιτυχής και αξιόπιστη συνεργασία. Τα σχολεία της Ελλάδας και της Πολωνίας αποδέχθηκαν την πρόταση. Οι εκπαιδευτικοί των 3 σχολείων συζήτησαν και ανέλυσαν από κοινού τα υποθέματα κατά τη διάρκεια επικοινωνίας που βασίστηκε κυρίως στην αποστολή e-mails, σε συζητήσεις μέσω skype και twinspace. Οι μαθητές/τριες και των 3 σχολείων ενθουσιάστηκαν με την εφαρμογή ενός προγράμματος με θέμα την υγιεινή διατροφή μέσα από μια διατροφική κρουαζιέρα σε συνεργασία με συμμαθητές τους από το εξωτερικό, κάτι που θα δοκίμαζαν για πρώτη φορά.

Το θέμα και οι στόχοι του project ήταν στενά συνδεδεμένα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών. Οι δραστηριότητες των μαθητών/τριών ήταν ενταγμένες στα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος ώστε να επιτυγχάνεται διαθεματική προσέγγιση του θέματος (Καρατζιά-Σταυλιώτη, 2002. Κουλουμπαρίτση, 2005). Η τάξη χωρίστηκε σε ευέλικτες ολιγομελείς ομάδες, μεικτές ως προς το φύλο και ως προς τις μαθησιακές δυνατότητες. Οι ομάδες επιδόθηκαν στη συλλογή πληροφοριών, φωτογραφιών και δημοσιευμάτων κατά κύριο λόγο από το διαδίκτυο αλλά και από βιβλία, εγκυκλοπαίδειες, ενημερωτικά έντυπα. Μάλιστα, στην επεξεργασία ενός εκ των υποθεμάτων οι μαθητές/τριες εντάχθηκαν σε διακρατικές ομάδες συνεργασίας και πραγματοποίησαν κατευθυνόμενη ιστοεξερεύνηση. Προσέγγισαν το θέμα διεπιστημονικά μέσα από τις φυσικές επιστήμες, τη μουσική, τη χρήση της αγγλικής ως ξένης γλώσσας, γράφοντας διάφορα είδη κειμένων, όπως κείμενα πληροφοριακού χαρακτήρα, θεατρικά ή συντάσσοντας γραπτές ερωτήσεις που χρησιμοποίησαν στις μετέπειτα συνεντεύξεις. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος ανακοίνωναν, αντάλλασσαν και διασταύρωναν τις πληροφορίες τους. Έμαθαν επίσης πώς να χρησιμοποιούν νέα εργαλεία web2.0.

Αξίζει να επισημάνουμε ότι απαραίτητη για την υλοποίηση της καινοτόμου δράσης ήταν και είναι η ύπαρξη κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής: σχολική βιβλιοθήκη για αναζήτηση του απαραίτητου υλικού, αίθουσα πληροφορικής για αναζήτηση στο διαδίκτυο, αίθουσα φυσικής και πειραμάτων, μουσικής και καλλιτεχνικών για την ελεύθερη έκφραση των μαθητών/τριών μέσα από την τέχνη.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Προκειμένου να υλοποιηθεί το συγκεκριμένο project εφαρμόστηκαν μία σειρά από παιδαγωγικές μέθοδοι ώστε να προκληθεί το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών. Το πρόγραμμα παρουσιάστηκε στα 3 σχολεία με πρόσκληση των μαθητών/τριών για συμμετοχή σε διαγωνισμό επίλυσης διατροφικού κουίζ. Στη συνέχεια τα παιδιά προσκλήθηκαν στη διατροφική κρουαζιέρα από τον καπετάνιο και τους

εκπαιδευτικούς-πλήρωμα του πλοίου του eTwinning. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: Smilebox (http://www.smilebox.com/), Photopeach (http://photopeach.com/).
Το μότο του Ιουβενάλη: «**Mens sana in corpore sano»** αποτέλεσε την κινητήρια δύναμη σε όλες τις δραστηριότητες, οι οποίες δομήθηκαν σύμφωνα με τα ακόλουθα υποθέματα-νησιά του έργου:

Welcome aboard Island
Στο πρώτο νησί της διατροφικής κρουαζιέρας οι μαθητές/τριες των 3 σχολείων, παρουσία γονέων-αρωγών, πήραν μέρος σε ένα υγιεινό κοκτέιλ στις σχολικές αίθουσες κατά τη διάρκεια του οποίου είχαν την ευκαιρία να γευτούν υγιεινούς χυμούς παρασκευασμένους από τους ίδιους. (https://www.youtube.com/watch?v=Di0Gl4YyxQA). Βιβλίο με συνταγές των υγιεινών κοκτέιλ αποτέλεσε ένα από τα πρώτα συνεργατικά προϊόντα του έργου. http://cliptomize.com/User/42162. Ακολούθησε η παρουσίασε του πληρώματος (https://www.youtube.com/watch?v=-AZ2kQiiVPI) κι ένα δεύτερο συνεργατικό βιβλίο με τον τίτλο: Do you know me? (http://content.yudu.com/Library/A3xbi7/Doyouknowme/resources/index.htm?referrerUrl=). Η επίσκεψη μας στο πρώτο αυτό νησί ολοκληρώθηκε με το «Culture evening show» που περιελάμβανε χορό, μουσική, τραγούδια και γευστικά πιάτα, προτάσεις των μαθητών/τριών από τις 3 χώρες (https://www.youtube.com/watch?v=V1rowNPc1T4).

Nutri media Island
Κατά τη διάρκεια παραμονής στο νησί των διαφημίσεων οι μαθητές/τριες δημιούργησαν 5 ξεχωριστές διαφημίσεις προκειμένου να επικοινωνήσουν πληροφορίες και συμβουλές σχετικά με την υγιεινή διατροφή αλλά και να μας υπενθυμίσουν πόσο σημαντικό είναι να τρεφόμαστε υγιεινά και να γυμνάζουμε το σώμα μας. Επιστέγασμα όλων αυτών υπήρξε η κοινή διαφήμιση κατά τη διάρκεια της οποίας οι μαθητές/τριες των 3 χωρών μοιράστηκαν τα γράμματα του αγγλικού αλφάβητου, έγραψαν κι εκφώνησαν διατροφικές συμβουλές (https://www.youtube.com/watch?v=JnR-9KnF-WA).

Passport Island
Στο συγκεκριμένο νησί οι μαθητές/τριες:

- Ζωγράφισαν, ψήφισαν κι επέλεξαν το λογότυπο του συνεργατικού προγράμματος
- Κατασκεύασαν με ανακυκλώσιμα υλικά μασκότ διαφόρων τροφών, κάλεσαν τους συμμαθητές/τριες άλλων τάξεων των σχολείων να ψηφίσουν την καλύτερη κατά τη διάρκεια έκθεσης, κάλεσαν γονείς, διευθυντές, εκπαιδευτικούς καλλιτεχνικής αγωγής να ψηφίσουν τις 3 αντιπροσωπευτικές από τις χώρες συνεργάτες
- Παρουσίασαν σε κοινή βιντεοσυζήτηση τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας με τη νικήτρια μασκότ
- Έγραψαν με τη βοήθεια του συνεργατικού TitanPad τους στίχους για τον ύμνο του προγράμματος βασισμένοι στη μελωδία του Mama Mia των Abba
- Τραγούδησαν κατά τη διάρκεια βιντεοσυζήτησης όλοι μαζί τον ύμνο, ενώ η κοινή τους προσπάθεια απόδοσης του τραγουδιού αποτέλεσε ένα ακόμη συνεργατικό προϊόν (https://www.youtube.com/watch?v=nQ-0ZdlReiM)

- Παρέλαβαν τα διαβατήριά τους με τα οποία δημιουργήθηκε ένα συνεργατικό βιβλίο (https://issuu.com/angeliki23/docs/passport_book/3?e=8557623/32035006).

Ancient Island

Η διατροφική κρουαζιέρα συνεχίστηκε στο νησί των προγόνων. Κατά την παραμονή εδώ τα παιδιά:

- Κατέγραψαν ερωτήσεις και πήραν συνεντεύξεις από παππούδες και γιαγιάδες προκειμένου να διερευνήσουν τις διατροφικές τους συνήθειες κατά τη διάρκεια της παιδικής τους ηλικίας καθώς και τον τρόπο άσκησής τους
- Έγιναν μικροί παρουσιαστές των ευρημάτων τους μπροστά στην κάμερα σε τηλεοπτικό πρόγραμμα (https://www.youtube.com/watch?v=RUwsQXf78CE)
- Ετοίμασαν εβδομαδιαίο δελτίο ημερήσιας διατροφής τους και το σύγκριναν με αυτό των προγόνων τους (http://www.slideshare.net/IkaGlow/present-and-the-past)
- Έγραψαν τη συνεργατική ιστορία *Nutrifit family* (https://www.storyjumper.com/book/showframe/23679958/56bdf4a054f1f#page/1) αντλώντας υλικό από τις πληροφορίες που είχαν συλλέξει
- Απέδωσαν θεατρικά την κοινή τους ιστορία με ρόλους μοιρασμένους στα 3 σχολεία (https://www.youtube.com/watch?v=PbJ_eyvoOzU)

Beezy Island

Στο νησί των μελισσών οι μαθητές/τριες:

- Χωρίστηκαν σε διακρατικές ομάδες και με κατευθυνόμενη ιστοεξερεύνηση αναζήτησαν και συγκέντρωσαν πληροφορίες για τις μέλισσες και το ρόλο τους στη ζωή. Το υλικό που συγκεντρώθηκε αναρτήθηκε σε θεματικό ιστολόγιο που δημιουργήθηκε για τη δημοσιοποίηση των πληροφοριών τους (http://nutrifitcruise.weebly.com/)
- Συνομίλησαν με Ισπανό μελισσοκόμο κατά τη διάρκεια βιντεοσυζήτησης (https://www.youtube.com/watch?v=JYPV7-smheU) αλλά και με συμπολίτη μας που ασχολείται με το συγκεκριμένο επάγγελμα προκειμένου να μάθουν περισσότερα για τις μέλισσες
- Επισκέφθηκαν το Εθνολογικό Μουσείο Θράκης όπου έμαθαν για τα προϊόντα της θρακιώτικης κουζίνας και παρασκεύασαν συνταγή με μέλι
- Ετοίμασαν υγιεινές συνταγές με μέλι τις οποίες έστειλαν οι συνεργάτες-μαθητές/τριες των άλλων σχολείων
- Αντάλλαξαν μέλι από την κάθε χώρα που ταξίδεψε με το παραδοσιακό ταχυδρομείο

Nutri Art Island

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους στο νησί της τέχνης:

- Συνομίλησαν με διάσημους καλλιτέχνες των χωρών, όπως ο Ελ Γκρέκο προκειμένου να λύσουν αινίγματα σχετικά με φρούτα και λαχανικά τα οποία είχαν στείλει οι μαθητές/τριες των συνεργαζόμενων χωρών (https://www.youtube.com/watch?v=ydZtCU4q7sY)
- Κατασκεύασαν τα προϊόντα των αινιγμάτων με ανακυκλώσιμα υλικά και διοργάνωσαν έκθεση στο χώρο των σχολείων
- Δημιούργησαν ένα ακόμη συνεργατικό βιβλίο με τα αινίγματα των τριών χωρών (https://vimeo.com/164457143)

- Έγιναν οι ίδιοι καλλιτέχνες και ζωγράφισαν το λογότυπο του προγράμματος σε λευκά μπλουζάκια

Dynamic Island
Η επίσκεψή τους στο συγκεκριμένο νησί αποτέλεσε το επιστέγασμα των δραστηριοτήτων που υλοποίησαν οι μαθητές/τριες των 3 σχολείων κατά τη διάρκεια επεξεργασίας του συνεργατικού αυτού eTwinning προγράμματος. Πρόκειται για την πραγματοποίηση ενός διατροφικού περίπατου σε κοντινά στα σχολεία πάρκα, όπου το πλήρωμα της Διατροφικής κρουαζιέρας, φορώντας τα ζωγραφισμένα με το λογότυπο t-shirts, με τη συμμετοχή μαθητών/τριών από άλλες τάξεις, γονέων και άλλων εκπαιδευτικών:

- Πήραν μέρος σε επισκέψεις-στάσεις στα 5 πιο σημαντικά νησιά του προγράμματος: αυτά των μελισσών, των προγόνων, των αινιγμάτων, των υγιεινών συνταγών, της τέχνης
- Έλυσαν αινίγματα, δοκίμασαν γεύσεις, απάντησαν σε ερωτήματα, δημιούργησαν land-art με υλικά από τη φύση, ασκήθηκαν στο φυσικό περιβάλλον προσπαθώντας να κάνουν πραγματικότητα τη ρήση του Ιουβενάλη (https://www.youtube.com/watch?v=4NTZLw1VtPk)

Nutri fit Dictionary
Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη τη διάρκεια επεξεργασίας του προγράμματος εντοπίζονταν οι λέξεις κλειδιά των υποθεμάτων, σχετικές πάντα με την υγιεινή διατροφή και μέσω του εργαλείου Padlet εμπλουτιζόταν το λεξικό του προγράμματος.

Nutri fit Symballo
Αξιοποιώντας τη δυνατότητα που προσφέρει το συγκεκριμένο εργαλείο (**Symballo)** δημιουργήθηκε ο «τοίχος» των Web 2.0 εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, ώστε να είναι προσβάσιμα προς μελλοντική χρήση από τους ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς.

Nutri fit healthy messages
Μηνύματα και συμβουλές για υγιεινή διατροφή και φυσική άσκηση του σώματος αναρτήθηκαν σε τοίχο Padlet του προγράμματος ως συμβολή των μαθητών στην προσπάθεια ευαισθητοποίησης προκειμένου να έχουμε σώμα και νου υγιή.

Evaluating Island
Πρόκειται για το τελευταίο νησί-στάση του συνεργατικού αυτού eTwinning προγράμματος. Οι μαθητές/τριες αξιολόγησαν το πρόγραμμα με συννεφόλεξο και ερωτηματολόγιο ενώ οι απόψεις τους καταγράφηκαν σε βίντεο (https://www.youtube.com/watch?v=I-qNDpg67Ls) καθώς και σε διάλογο-αλυσίδα μεταξύ των μαθητών/τριών των σχολείων (https://www.youtube.com/watch?v=lNtRw5Tjkr4). Με θετικό πρόσημο αξιολόγησαν το πρόγραμμα εκπαιδευτικοί (https://www.youtube.com/watch?v=PU82j4Trhu8), διευθυντές (https://www.youtube.com/watch?v=SYf1XMBMoeQ) και γονείς μαθητών και των 3 συνεργαζόμενων χωρών (https://www.youtube.com/watch?v=Z_J_T29sOx0).
Οι επισκέψεις- στάσεις σε νησιά με το καράβι του eTwinning, επισκέψεις που πρόσφεραν γνώσεις και γεύσεις μέσα από τα υγιεινά γεύματα, συμπληρώθηκαν με την απονομή διπλωμάτων στους μαθητές/τριες για την συνεπή και συνεχή συμβολή τους στο έργο.

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση των δραστηριοτήτων του συγκεκριμένου προγράμματος αξίζει να αναφερθεί ότι η επικοινωνία εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών των 3 σχολείων ήταν συνεχής τόσο μέσα από την ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων όσο και αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρει η πλατφόρμα του eTwinning Live και το Twinspace του έργου με αλληλεπιδράσεις στα προφίλ και στο ημερολόγιο του έργου, με βιντεοσυζητήσεις, συζητήσεις μέσω chat, ανταλλαγή απόψεων στο forum.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Αξιολογώντας το συγκεκριμένο συνεργατικό eTwinning πρόγραμμα Αγωγής Υγείας θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι οι στόχοι που τέθηκαν αρχικά πραγματοποιήθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό. Μαθητές και εκπαιδευτικοί χαρακτήρισαν τη συνεργασία μεταξύ των τριών σχολείων ως το πιο φανταστικό μέρος του έργου αφού χωρίς τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων και από τις τρεις χώρες το έργο δε θα είχε ολοκληρωθεί.

Οι μαθητές/τριες κατά τη διάρκεια ανάπτυξης της συγκεκριμένης δράσης και σε συνεχή και εποικοδομητική συνεργασία με τους συμμαθητές τους από την Ισπανία και την Πολωνία επεσήμαναν τις κοινές διατροφικές συνήθειες που έχουν οι κάτοικοι των 3 χωρών, πήραν συνεντεύξεις από γονείς και προγόνους, συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια, έγραψαν το δικό τους τραγούδι-ύμνο του προγράμματος και το τραγούδησαν, συζήτησαν για τον τρόπο που τρέφονταν και ασκούνταν οι άνθρωποι στο παρελθόν, επεσήμαναν το ρόλο των μελισσών και γενικότερα της σωστής διατροφής και άσκησης, ώστε να αναπτύσσεται σωστά σώμα και πνεύμα, προσπάθησαν μέσα από τις δράσεις τους και χρησιμοποιώντας πολλά από τα εργαλεία του Web2.0 να δώσουν το δικό τους μήνυμα μέσω της χρήσης της πλατφόρμας του eTwinning.

Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών και των Web2.0 εργαλείων στο έργο υπήρξε συνεχής σε όλα τα κεφάλαια-νησιά της Διατροφικής κρουαζιέρας προκειμένου να εξασφαλίσει την επίτευξη των παιδαγωγικών στόχων. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να αναπτύξουν τις γνώσεις και τις ικανότητές τους στη χρήση Η/Υ. Γνώρισαν πολλά νέα προγράμματα. Μερικοί δε από αυτούς κατάφεραν να επικοινωνήσουν σε μια ξένη γλώσσα μέσω Skype ή Twinspace Live Events για πρώτη φορά. Έμαθαν να χρησιμοποιούν πολλά εργαλεία με έξυπνο και δημιουργικό τρόπο. Η ποικιλία και η μεγάλη ποσότητα των εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν, βοήθησε στο να παραχθούν εργασίες σε μια πολύ ενδιαφέρουσα και ελκυστική μορφή. Έγινε προσπάθεια ώστε όλοι οι μαθητές/τριες να συμμετέχουν εξίσου και να συνεργαστούν με σεβασμό, εκφράζοντας τις δικές τους προτιμήσεις και απόψεις. Σοβαρά υπόψη ελήφθησαν από τις εκπαιδευτικούς θέματα ασφαλούς περιήγησης στο διαδίκτυο καθώς και θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Και τα τρία συνεργαζόμενα σχολεία, χάρη στη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, δημιούργησαν πολλές κοινές εργασίες, οι οποίες παρουσιάζονται στην πλατφόρμα του twinspace. (https://twinspace.etwinning.net/10116/home).

Γενικότερα, μπορούμε να πούμε ότι, αναφορικά με τον καινοτόμο χαρακτήρα του έργου σε σχέση με την παραγωγή μιας νέας προσέγγισης στην εκπαιδευτική διαδικασία, η υλοποίηση της συγκεκριμένης δράσης δίνει την ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να προσεγγίσει αντικείμενα του Αναλυτικού Προγράμματος από μια διαφορετική οπτική και μέσα από διάφορες πηγές που διευρύνουν τον τομέα της έρευνας εκπαιδευτικού υλικού.

Επίσης, συμβάλλει στο έργο της βελτίωσης της διδακτικής πράξης καθώς επιτυγχάνει σαφή αποτελέσματα μάθησης αφού διεγείρεται το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων

και προωθείται η συμμετοχή όλων (Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, 2010). Παράγεται δε υλικό που προέρχεται από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους που χρησιμοποιούν κριτικά το διαδίκτυο και τις Νέες Τεχνολογίες προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις της νέας πληροφορικής επικοινωνιακής τεχνολογίας.
Αναφορικά με την παιδαγωγική αξία του έργου πρέπει να τονίσουμε ότι συμβάλλει στην προσωπική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών/τριών.
Τέλος, συμβάλλει στη λειτουργία της σχολικής τάξης/μονάδας καθώς διαμορφώνει θετικό κλίμα στις σχέσεις της σχολικής κοινότητας (Σουλιώτη & Παγγέ, 2004) και στις σχέσεις του σχολείου με την τοπική κοινωνία αναπτύσσοντας μια διαφορετική σχολική κουλτούρα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Το συγκεκριμένο project συνέβαλε στην καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης των μαθητών/τριών, τους ώθησε να δράσουν και τους βοήθησε να συνειδητοποιήσουν ότι άνθρωποι διαφορετικών εθνικοτήτων και πολιτισμών που νοιάζονται για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στον κόσμο που μας περιβάλει είναι δυνατό να έχουν κοινές επιθυμίες και στόχους ως προς την κατεύθυνση αυτή.
Οι εκπαιδευτικοί κατάφεραν να πραγματοποιήσουν τον τελικό διατροφικό περίπατο με τη συμμετοχή μαθητών/τριών των σχολείων, εκπαιδευτικών και γονέων με βάση το υλικό που παράχθηκε στα ξεχωριστά κεφάλαια-υποθέματα του project όπου φαίνεται η προσπάθεια ολιστικής προσέγγισης και μελέτης του θέματος.
Η επεξεργασία του προγράμματος αποτελεί παράδειγμα καινοτόμου διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας. Ενεργοποίησε και παρακίνησε τους μαθητές στην εκμάθηση και σωστή χρήση της. Μαθητές και εκπαιδευτικοί, εξάλλου, ανέπτυξαν την ικανότητά τους στον τομέα των ΤΠΕ.
Θεωρούμε ότι όλες οι δραστηριότητες του project μπορούν και είναι σκόπιμο να γίνονται σε κάθε σχολείο, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο ανεξάρτητα από τη γλώσσα που μιλούν οι μαθητές. Σημαντικό υπήρξε, επίσης, το γεγονός ότι κατά την επεξεργασία του θέματος, μαθητές και εκπαιδευτικοί άνοιξαν τις πόρτες της τάξης αλλά και ολόκληρου του σχολείου σε συμμαθητές τους, εκπαιδευτικούς, γονείς αλλά και φορείς της τοπικής κοινωνίας.
Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι το συνεργατικό eTwinning πρόγραμμα «Nutri fit cruise» μας επέτρεψε να βαδίσουμε μαζί μαθητές και εκπαιδευτικοί, με τον ίδιο τρόπο, να δημιουργήσουμε μια βαθιά φιλία μεταξύ μας, να βελτιώσουμε την επίδοσή μας στη χρήση της Αγγλικής γλώσσας, να μάθουμε να χρησιμοποιούμε πολλά νέα web2.0 εργαλεία και πάνω απ’ όλα, όπως ο Ιουβενάλης τόνισε, να καταφέρουμε να έχουμε «νου υγιή μέσα σε σώμα υγιές» ώστε να βελτιώσουμε την ποιότητα της ζωής μας.
Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι στο συγκεκριμένο πρόγραμμα απονεμήθηκε πρόσφατα η Ετικέτα Ποιότητας από τις Εθνικές Υπηρεσίες eTwinning και των τριών χωρών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βασάλα, Π. (1994). Μέθοδοι διδασκαλίας θεμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο πεδίο. *Εκπαιδευτική Κοινότητα,* 27.

Γεωργόπουλος, Α. (1993). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Εκπαίδευση και Περιβάλλον*. Αθήνα: Gutenberg.

Εκπαιδευτικό υλικό: Διατροφή-Άσκηση-Υγεία. Ανακτήθηκε στις 20/9/2016 από τη διεύθυνση http://bit.ly/2dpGY6j.

Καρατζιά-Σταυλιώτη, Ε. (2002). Η Διαθεματικότητα στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών: Παραδείγματα από την Ευρωπαϊκή Εμπειρία και Πρακτική. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 7, 52-65.

Κουλουμπαρίτση, Α.Χ. (2005) Εφαρμογή της Διαθεματικής Προσέγγισης στα Προγράμματα Σπουδών, στη Διδασκαλία και στα Σχολικά Βιβλία. *Νέα Παιδεία*, 116, 30-44.

Μιχαηλίδης, Μ. (2003). *Ομαδικές περιβαλλοντικές δραστηριότητες, σχέδια εργασίας και συνεργασία. Οδηγός βοήθημα για νέους και συμβούλους ομάδων*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς & Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Σουλιώτη, Ε. Β. & Παγγέ, Τ. (2004). Διαθεματική προσέγγιση και διδασκαλία. Η μέθοδος project. *Νέα Παιδεία*, 112, 40 – 50.

Τάμπαλης Κ, Παναγιωτάκος Δ, Παπουτσάκη Σ, Συντώσης Λ. (2012). Οι επιπτώσεις της παχυσαρκίας και της σωματικής αδράνειας στην υγεία των παιδιών. *Ελληνική Επιθεώρηση Αθηροσκλήρωσης*, 3(1):36-43.

Ταρατόρη – Τσαλκατίδου, Ε. (2010). *Η Μέθοδος Project στη Θεωρία και στην Πράξη*. Θεσσαλονίκη: εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη.

Φλογαΐτη, Ε. (1998). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
Booth, A., (2007). Blogs, wikis and podcasts: the ‘evaluation bypass’ in action?. *Health Information and Libraries Journal*, 24, 298–302.

Frey, K. (1986). *Η Μέθοδος Project*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Kaldi, S., Filippatou, D. & Govaris, C. (2011). Project-based learning in primary schools: effects on pupils’ learning and attitudes. *Education 3–13*, 39(1), 35-47.

Krebs NF, Jacobson MS, (2003). American Academy of Pediatrics Committee on Nutrition. Prevention of pediatric overweight and obesity. *Pediatrics*, 112:424–430

Palloff, R. and Pratt, K. (1999). Building learning communities in cyberspace. San Francisco: Jossey-Bass. Ανακτήθηκε στις 5/9/2014 από τη διεύθυνση http://bit.ly/1PuoTkj.

Schulz-Zander, R., Büchter, A., & Dalmer, R. (2002). The role of ICT as a promoter of students’ cooperation. *Journal of Computer Assisted Learning*, 18, 438 – 448.

23. Πολυχρωμία, πολιτισμός και η ειρήνη μέσα από το eTwinning.

Κουλουριώτη Λίζα
Μ.Α στην Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία
Καθηγήτρια Αγγλικών ΠΕ06
Οργανική θέση στο Γυμνάσιο Αγίων Θεοδώρων Κορινθίας
lizkou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Το παρόν κείμενο έχει να κάνει με το πώς δύο έργα e-twinning τα οποία πραγματοποιηθήκαν από το 10ο Δ.Σ Αγίων Αναργύρων–Αθήνα προωθούν την ανθρωπιστική και ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης καθώς και δίνουν τροφή για προβληματισμό σε θέματα ειρήνης και διαφορετικότητας. Συγκεκριμένα τα έργα υπό συζήτηση είναι : «Drawing our own stories», και «The world around us-seasons». Και τα δύο έλαβαν χώρα στο πλαίσιο του μαθήματος των Αγγλικών με την Ε' και Στ΄ τάξη του Δημοτικού αντίστοιχα. Η γλώσσα των έργων ήταν τα Αγγλικά, όμως στο δεύτερο έργο χρησιμοποιήθηκαν και οι εθνικές γλώσσες; των συνεργατών. Βασικός στόχος ήταν η χρήση της αγγλικής γλώσσας ως μέσο επικοινωνίας, κοινωνικοποίησης και ευαισθητοποίησης των μαθητών σε θέματα πολιτισμού, διαφορετικότητας, ευρωπαϊκής συνείδησης και ειρηνικής συμβίωσης στην Ευρώπη και Κόσμο. Για τις εργασίες χρησιμοποιήθηκαν τα εργαλεία του eTwinning και εργαλεία Office. Οι μαθητές αντάλλαξαν και έντυπο υλικό μέσω ταχυδρομείου. Κύρια χαρακτηριστικά των εργασιών είναι η διαθεματικότητα, συνεργατικότητα, πολυχρωμία κυριολεκτικά και μεταφορικά, η χρήση μέσων πολιτιστικής έκφρασης όπως η ζωγραφική, η μουσική και το θέατρο καθώς και η αυτενέργεια και δημιουργικότητα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *πολιτισμός, διαφορετικότητα, ευρωπαϊκή συνείδηση, ειρήνη*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Οι κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις στην αρχή ακόμα του 21ου αιώνα δημιουργούν νέα δεδομένα για τη διαβίωσή μας και συμβίωσή μας με τους ανθρώπους στο περιβάλλον του σχολείου, της γειτονιάς, της εργασίας μας, της χώρας αλλά και στο ευρύτερο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο περιβάλλον. Πόλεμος, προσφυγιά, κοινωνική φτώχεια, βία, ρατσισμός, οικολογική καταστροφή. Η Ελλάδα, στο σταυροδρόμι Ανατολής και Δύσης βρίσκεται στη δίνη των συγκρούσεων. Η πρόσφατη εισροή τεράστιου αριθμού μεταναστών σε μια χώρα μέχρι πρόσφατα ομογενοποιημένη σε συνδυασμό με τα ήδη υπάρχοντα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα δημιουργεί έντονες δυναμικές για συγκρούσεις. Η νέα πραγματικότητα θέτει νέες προκλήσεις για την εκπαίδευση, η οποία καλείται να συμβάλει στην άμβλυνση σοβαρών προβλημάτων όπως η βία, ο ρατσισμός και η προκατάληψη. Είναι σημαντικό ότι από πολύ μικρή ηλικία (6-7 χρονών) τα παιδιά έχουν διαμορφωμένη στάση για τον πόλεμο και την ειρήνη. Το αξιοπερίεργο είναι ότι η στάση τους απέναντι στην ειρήνη είναι αδρανής και παθητική (Davies, 1984). Επίσης τα παιδιά στην ηλικία των 4 με 5 χρόνων έχουν άποψη για το ποια εθνική ομάδα είναι «εχθρός» ή «φίλος» και με ποια θα θέλανε να κάνουν παρέα ή όχι, παρόλο που η γνώσεις τους για την εθνική ομάδα που θεωρούν εχθρό ή φίλο είναι περιορισμένες. Με άλλα λόγια τα παιδιά σε μια τέτοια νεαρή ηλικία έχουν «εθνική επίγνωση» και αρχίζουν να εκδηλώνουν εθνική προκατάληψη (Durkin, 1995). Το σημερινό σχολείο αν θέλει να συμβαδίζει με την εποχή του δεν αρκεί να προσφέρει μόνο τεχνοκρατική εκπαίδευση, τη μετάδοση δηλαδή αυτών των

δεξιοτήτων που θα οδηγήσουν σε τεχνογνωσία και επαγγελματική επιτυχία. Όμως ακόμα και αυτός ο στόχος του απλού εγγραματισμού θεωρείται παρωχημένος. Οι εργοδότες πλέον ψάχνουν για εργαζόμενους που όχι μόνο έχουν υψηλό επίπεδο γνώσεων πάνω στο αντικείμενό τους αλλά και που μπορούν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της εποχής, ανθρώπους καινοτόμους και δημιουργικούς , ευπροσάρμοστους και ευέλικτους, που έχουν τη διάθεση και τις ικανότητες να συνεργάζονται σε πολλαπλά και ίσως πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα, να έχουν κριτική σκέψη και να μπορούν γρήγορα να δίνουν βιώσιμες λύσεις σε προβλήματα. Το σύγχρονο διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο σπουδών για τις ξένες γλώσσες στο δημοτικό, γυμνάσιο και λύκειο αναγνωρίζει τρεις άξονες γνωστικού περιεχομένου: τον εγγραματισμό, την πολυγλωσσία και την πολυπολιτισμικότητα. Σήμερα συζητάμε για τις άλλες πτυχές της παιδείας, πέρα από την Τεχνοκρατική.

Ανθρωπιστική δηλ. την ανάπτυξη όλων των πλευρών της προσωπικότητας του μαθητή, κριτική σκέψη, ορθολογισμός, διερευνητική ικανότητα, ικανότητα αμφισβήτησης της μονομέρειας και της εύκολης λύσης, να σκέφτεται έξω από το κατεστημένο (Besson et al,2015), ανάπτυξη αυτοσεβασμού και σεβασμού του συνανθρώπου και των δικαιωμάτων του.

την Ευρωπαϊκή και Διαπολιτισμική διάσταση, τη διάχυση γνώσεων μέσα από μια σειρά μαθημάτων όπως η Ιστορία, η Λογοτεχνία, η Γεωγραφία, Ξένες Γλώσσες, Πολιτικές Επιστήμες για την Ευρώπη και τον κόσμο, τον ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πολιτισμό, τις κοινές ρίζες, τις κοινές αξίες με σκοπό τη δημιουργία και ενδυνάμωση στους μαθητές της Ευρωπαϊκής Ταυτότητας και της ταυτότητας του πολίτη του κόσμου, της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας συνείδησης, του αισθήματος ότι ανήκουμε στην ίδια ευρωπαϊκή και παγκόσμια κοινότητα, και αγωνιζόμαστε για κοινά προβλήματα.

Ειρηνιστική διάσταση, την απόκτηση των γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων για την ειρηνική λύση των διαφορών και την εξάλειψη της βίας που γεννάει ο ρατσισμός και οι προκαταλήψεις.

Ο ΟΗΕ αναγνωρίζει τον αποφασιστικό ρόλο της παιδείας ως δίαυλο επικοινωνίας μεταξύ των λαών, διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας (Μακρής, 2007). Τα δικαιώματα του παιδιού και του ατόμου, οι ανθρωπιστικές αξίες, ανθρωπισμός, συμπόνια, σεβασμός στη διαφορετικότητα, ανοχή, αξιοπρέπεια, fair play, κατανόηση μεταξύ των λαών πρέπει να είναι στο κέντρο της σύγχρονης εκπαίδευσης. Τα ευρωπαϊκά προγράμματα και το eTwinning ως ευρωπαϊκό πρόγραμμα μέρος του Erasmus + στοχεύουν στην ενδυνάμωση τόσο της εθνικής όσο και της ευρωπαϊκής ταυτότητας. Φέρνουν σε επαφή μαθητές από διαφορετικά σχολεία της Ευρώπης και όχι μόνο και οδηγούν στην αντίληψη των κοινών πολιτιστικών καταβολών, κοινών στόχων και προβλημάτων, κοινών αξιών όπως αυτές της δημοκρατίας, ελευθερίας, κοινωνικής δικαιοσύνης και σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα. Συμβάλουν λοιπόν σημαντικά στην εξάλειψη του εθνοκεντρισμού, του μύθου περί ανωτερότητας κάποιων πολιτισμών, σημαντικό στην ανάπτυξη της φιλίας και της συνεργασίας μεταξύ των λαών. Τέλος, συμβάλλουν στη δημιουργία ενός νέου παγκόσμιου πολίτη, που έχει διαμορφώσει εθνική αλλά και παγκόσμια συνείδηση και μπορεί να συμβιώνει με τους συνανθρώπους του σε μια ανεκτική πολυπολιτισμική και όχι αποκλεισμική, ρατσιστική κοινωνία. Ο νέος παγκόσμιος πολίτης έχει ενεργή πολιτότητα (Flowers, 2012), δρα και αντιδρά και αναγνωρίζει ότι το παγκόσμιο περιβάλλον επηρεάζει το τοπικό του περιβάλλον και τις επιλογές του ίδιου ακόμα και αν δεν μετακινηθεί ποτέ από αυτό (Besson et al, 2015).

ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Το πρώτο πρόγραμμα έχει τον τίτλο «Drawing our own stories». Είναι ένα πρόγραμμα που εκπονήθηκε από την Ε΄ τάξη του 10ου Δημοτικού Σχολείου των Αγίων Αναργύρων στην Αθήνα. Συγκεκριμένα διαλέξαμε και ζωγραφίσαμε ένα παραμύθι. Στείλαμε το μισό παραμύθι στο σχολείο ZS Antonina Cermaka στην Πράγα, Τσεχία και οι μαθητές εκεί δώσανε το δικό τους τέλος στην ιστορία μας. Το ίδιο φυσικά έκαναν και οι συνεργάτες μας. Διάλεξαν και ζωγράφισαν ένα παραμύθι, μας έστειλαν το μισό και εμείς μαντέψαμε το τέλος. Και οι δύο εκδοχές αναρτήθηκαν στο twinspace. Το παραμύθι που διάλεξε η ελληνική ομάδα είναι αυτό της Λήδα Βαρβαρούση «Μία παρέα με….καρδιά!».

Εικόνα 1 : Το εξώφυλλο της ιστορίας μας.

Το παραμύθι διασκευάστηκε από τα παιδιά, μεταφράστηκε στα αγγλικά («A group with a brave heart») και αναπαραστάθηκε με εικόνες που ζωγράφισαν τα παιδιά μαζί με σύντομο λόγο. Κάποιες από τις εικόνες αντιγράφηκαν από το πρωτότυπο βιβλίο αλλά κάποιες είναι αποτέλεσμα της φαντασίας των παιδιών. Πάντως, καμία εικόνα δεν είναι φωτοτυπία και όλες είναι ζωγραφισμένες με το χέρι, με τους μαρκαδόρους των παιδιών. Η παρέα με καρδιά είναι μια ανομοιογενής ομάδα από ανθρώπους, ζώα και ήρωες παραμυθιών, η οποία αγωνίζεται με παραμυθένιο βέβαια τρόπο να αποκαταστήσει την ειρήνη στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα, ο Πέτρος διαβάζει για το σχολείο όταν ακούγεται μία φωνούλα από ένα βιβλίο της βιβλιοθήκης.

Εικόνα 2: Ο Πέτρος διαβάζει όταν ακούει μία φωνούλα να φωνάζει βοήθεια

Αποκαλύπτεται ότι είναι η φωνή της χρυσής καρδιάς της Ευρώπης η οποία ζητάει βοήθεια από τον Πέτρο να πάρει πίσω την αδελφή της την κόκκινη καρδιά της Ευρώπης την οποία κρατά φυλακισμένη μία κακιά μάγισσα. Είναι ενδιαφέρον το ότι η χρυσή καρδιά μιλάει στον Πέτρο για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τι είναι και το σκοπό δημιουργίας της, έτσι δίνεται στα παιδιά η ευκαιρία να ενημερωθούν για την ευρωπαϊκή ένωση κρατών. Η αφήγηση της χρυσής καρδιάς μας μεταφέρει κάποιες από τις αρχές που οραματίστηκαν οι πρωτεργάτες και ιδρυτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης: ειρηνική συνύπαρξη, ελεύθερη μετακίνηση, συνεργασία, συναδελφικότητα και επίτευξη του κοινού σκοπού (Βαρβαρούση, 2011).

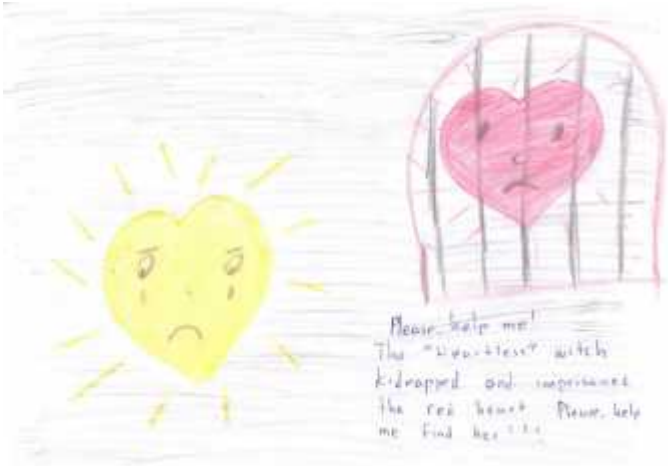

Εικόνα 3: Βοήθεια! Η κακιά μάγισσα έχει απαγάγει την αδελφή μου.

Η καρδιά συνεχίζει και λέει ότι από τότε που η κακιά μάγισσα έκλεψε την κόκκινη καρδιά, στην Ευρώπη κυριαρχεί ο πόλεμος, το μίσος, η πείνα και η δυστυχία. Ζητάει από τον Πέτρο να τη βοηθήσει να βρουν και να ελευθερώσουν την κόκκινη καρδιά και να φέρουν πίσω την ειρήνη. Τότε πετάγονται από τα βιβλία διάφοροι ήρωες παραμυθιών, προσφέρονται να βοηθήσουν και όλοι μαζί αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες και τα εμπόδια. Στο τέλος καταφέρνουν να σώσουν την κόκκινη καρδιά και να σταματήσουν το έργο της κακιάς μάγισσας, που είναι να απλώσει το σκοτάδι στην Ευρώπη.

Εικόνα 4: Η γενναία παρέα διέσχισε βουνά, θάλασσες και ποτάμια για να βρουν την καρδιά.

Το παραμύθι με αλληγορικό τρόπο μιλάει για τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η Ευρώπη και την ανάγκη της ενεργούς συμμετοχής όλων για την επίλυσή τους. Είναι ένας ύμνος στη φιλία ανάμεσα σε διαφορετικά πλάσματα που όμως έμειναν μαζί παρά τις δυσκολίες και πέτυχαν τον κοινό στόχο τους. Το μήνυμα της ενότητας επαναλαμβάνεται σε όλο το έργο.

Τέτοια ήταν η απήχηση του έργου που αποφασίσαμε να το ανεβάσουμε ως παράσταση στο τέλος της χρονιάς με τον τίτλο «A brave team». Το πρωτότυπο παραμύθι διασκευάστηκε περαιτέρω ώστε να έχουν ένα ρόλο και οι 20 μαθητές της τάξης. Για παράδειγμα, αντί για ένα πρωταγωνιστή, τον Πέτρο, είχαμε δύο, το Zac και το Bill και αντί για μια χρυσή καρδιά είχαμε δύο. Επίσης προσθέσαμε στην ιστορία αρχαίους Έλληνες θεούς, όπως το Δία, τον Ποσειδώνα και τον Απόλλωνα και φανταστήκαμε θεούς του δάσους. Αντί για άλλα σκηνικά χρησιμοποιήσαμε τις ζωγραφιές των παιδιών οι οποίες εναλλάσσονταν στο video wall. Επειδή οι χαρακτήρες είναι ήρωες του παραμυθιού διαλέξαμε πολύχρωμα, αποκριάτικα κοστούμια και αυτό έδωσε ακόμα μεγαλύτερη πολυχρωμία και ενέργεια στο έργο μας. Σε όλο το έργο επαναλαμβάνονται οι λέξεις φιλία και ενότητα, μάλιστα από το στόμα του θεού Δία. «Only those who are friends can discover things others can't. Let's stay together» λέει το άγαλμα του Δία που βλέπουμε στην εικόνα 5.

Εικόνα 5: Μόνο μαζί μπορούμε να κάνουμε αυτά που άλλοι δεν μπορούν.

Επίσης «ντύσαμε» την παράσταση με τραγούδια με θέμα την ειρήνη, την αγάπη και τη φιλία. Συγκινητική είναι η στιγμή που στο φινάλε του έργου οι μαθητές τραγουδάνε αγκαλιασμένοι το «Stand by me» του Ben King, ένα τραγούδι ύμνος της φιλίας. Είναι σημαντικό ότι οι μαθητές έγραψαν τους διαλόγους στα αγγλικά, βρήκαν τα κοστούμια, ζωγράφισαν ακόμα και την πρόσκληση κατά συνέπεια η παράσταση ήταν σε μέγιστο βαθμό προϊόν δικό τους και γι αυτό εντυπωσίασε πολύ τόσο τους ίδιους όσο και τους γονείς, το σύλλογο διδασκόντων και την τοπική κοινότητα.

Εικόνα 6: Η αφίσα του θεατρικού

Εικόνα 7: Τα παιδιά παίρνουν πίσω την κόκκινη καρδιά

Το δεύτερο έργο που ενδυναμώνει την εθνική και ευρωπαϊκή συνείδηση και προωθεί τη φιλία και συνεργασία μεταξύ διαφορετικών χωρών έχει τον τίτλο «The world around us- seasons». Με τους συνεργάτες μας, περισσότεροι αυτή τη φορά από σχολεία της Πολωνίας, Μολδαβίας, Λιθουανίας, Τουρκίας, Τσεχίας, Ρουμανίας, ασχοληθήκαμε με τις εποχές του χρόνου και ότι έχει να κάνει με αυτές π.χ. θερμοκρασία, τοπίο, ρούχα, φαγητό, μουσική και γιορτές. Επίσης, μελετήσαμε το Vivaldi και το έργο του «οι 4 εποχές». Εμείς και οι συνεργάτες μας δημιουργήσαμε από κοινού τα παρακάτω:

Ψηφίσαμε το logo του έργου

Συντάξαμε λεξικό με όρους που σχετίζονται με τις εποχές. Στο λεξικό χρησιμοποιείται η εθνική γλώσσα των συνεργατών. http://www.storyjumper.com/book/index/29400146

Συντάξαμε βιβλίο με συνταγές για χυμούς και σαλάτες εποχής.

Εικόνα 8: Το εξώφυλλο του βιβλίου με τις συνταγές

Κάναμε κοινή παρουσίαση του Vivaldi σε Power point.

Εικόνα 9: Το εξώφυλλο της παρουσίασης του Vivaldi

Μετατρέψαμε τις φωτογραφίες μας σε puzzle, φτιάξαμε quiz και διασκεδάσαμε.
http://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=3baa6745a728
http://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=28d48a72331a
http://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=2fd5eb1f31cb

Εικόνα 10: Μετατρέψαμε μία φθινοπωρινή φωτογραφία μας σε πάζλ

Γράψαμε από κοινού ένα ποίημα για την άνοιξη και το αναπαραστήσαμε με εικόνες που ζωγράφισαν οι μαθητές των σχολείων.
Τέλος σε μουσική του Yellow Submarine των Beetles γράψαμε από κοινού στίχους και φτιάξαμε το «Our Project song».

Κατά τη διάρκεια του έργου παρατηρήσαμε το πώς βιώνουν οι διαφορετικές χώρες συνεργάτες τις εποχές του χρόνου, ψάχνοντας να βρούμε κατά βάση τις ομοιότητες μεταξύ μας. Συμπεράναμε ότι πέρα από τις διαφορές στη θερμοκρασία, οι καρποί της φύσης, οι δραστηριότητες, η μόδα, τα εποχιακά φαγητά δεν διαφέρουν ανάμεσα στους συνεργάτες. Το κοινό ποίημα και τραγούδι επισφράγισαν τη συνεργασία των παιδιών. Στην εικόνα 11 βλέπουμε μέρος από το κοινό ποίημα για την άνοιξη που γράψαμε με τους συνεργάτες μας. Να σημειώσω ότι οι εικόνες είναι ζωγραφισμένες από τα παιδιά και όχι κατεβασμένες από το διαδίκτυο. Συγκεκριμένα, η πρώτη και τελευταία εικόνα είναι από την ελληνική ομάδα. Οι στίχοι είναι οι εξής: «Here comes the spring, trees are growing, flowers are blooming, birds are singing happy songs. Spring is here with us, birds are singing for us, trees are blossoming for us, spring is here with us. Finally we take our clothes off and we go for a long walk. We adore the beautiful nature, birds building nests for the future and flowers blossoming. Everything makes us smiling».

Εικόνα 11: Μέρος του ποιήματος για την άνοιξη

Τέλος το ρεφρέν στο τραγούδι μας έλεγε «We are singing our own part of song for all our friends abroad» και με αυτό θέλαμε να τονίζουμε ναι μεν την ατομική προσπάθεια κάθε εθνικής ομάδας αλλά και το πώς αυτή η προσπάθεια με τη συνεργασία κατέληξε σε ένα όμορφο συλλογικό έργο.

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα δύο eTwinning έργα «Drawing our own stories» και «The world around us-seasons» αποτελούν εναλλακτικές μορφές μάθησης και βασίζονται στις αρχές της μη τυπικής εκπαίδευσης, χρησιμοποιώντας την πράξη, το βίωμα, τη συμμετοχική και συνεργατική μάθηση.

Είναι εμφανές ότι και τα δύο έργα είναι μαθητοκεντρικά αφού οι μαθητές συμμετείχαν απόλυτα και συνειδητά σε όλη τη διαδικασία και ο δάσκαλος ήταν καθοδηγητής και εμψυχωτής στο να εκφράσουν τις απόψεις τους και να διαλέξουν μόνοι τους το πλάνο εργασίας τους. Επίσης τα παιδιά έφτασαν στη γνώση βιωματικά (μέθοδος Dewey, learning by doing), σε αλληλεπίδραση με την ομάδα (ομαδοσυνεργατική), το δάσκαλο και το αναλυτικό πρόγραμμα.

Επιπλέον και στα δύο έργα είναι εμφανής η δημιουργικότητα των μαθητών. Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, όπως άλλωστε στα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων αναπτυγμένων χωρών, ο χώρος που αφήνεται για τις Τέχνες είναι ελάχιστος έως μηδαμινός σε σχέση με μαθήματα όπως τα Μαθηματικά και η Γλώσσα, για παράδειγμα. Στο συγκεκριμένο σχολείο την περασμένη χρονιά δεν υπήρχε καθηγητής Εικαστικών. Κατά συνέπεια, δεν δίνεται συχνά η ευκαιρία στους μαθητές να αφήσουν τη φαντασία τους να ταξιδέψει, να σκεφτούν έξω από νόρμες και συμβιβασμούς, να εφεύρουν κάτι δικό τους, κάτι πρωτότυπο και καινοτόμο. Με άλλα λόγια, οι μαθητές δεν ενθαρρύνονται στη δημιουργικότητα, όταν στον όρο δημιουργικότητα συμπεριλαμβάνονται οι φαντασία, πρωτοτυπία και καινοτομία. Ο Ken Robinson, Άγγλος συγγραφέας και σύμβουλος εκπαίδευσης και καλλιτεχνικής παιδείας, σε μία από τις τρεις διάσημες ομιλίες του στο TED, υποστήριξε ότι το σχολείο σκοτώνει τη δημιουργικότητα με την ενοχοποίηση και στιγματισμό του λάθους. Τα δύο έργα eTwinning, «Drawing our own stories» και «The world around us-seasons», μέσω των Εικαστικών, έδωσαν την ευκαιρία στους μαθητές να χρησιμοποιήσουν την αποκλίνουσα σκέψη, να βρουν διαφορετικό τρόπο έκφρασης χωρίς να φοβούνται το λάθος, να κάνουν κάτι καινοτόμο άρα δημιουργικό. Όσον αφορά την απενοχοποίηση του λάθους, και στα δύο έργα άφησα τα κείμενα των μαθητών, χωρίς να τα διορθώσω, αν δεν υπήρχε πρόβλημα στη μετάδοση του νοήματος. Οι μαθητές είδαν ακόμα ότι οι συμμαθητές τους στο εξωτερικό όπως και συντονιστές του προγράμματος είχαν βασικές γνώσεις αγγλικών και έκαναν λάθη αλλά αυτό δεν τους εμπόδισε στην επικοινωνία. Γλώσσα σημαίνει Επικοινωνία.

Όσον αφορά την ανθρωπιστική και ειρηνιστική πτυχή της σημερινής εκπαίδευσης τα δύο e-twinning έργα «Drawing our own stories» και «The world around us-seasons» έβαλαν το παιδί στο κέντρο της εκπαίδευσης, έβαλαν τον άνθρωπο και τα ανθρώπινα δικαιώματα στο κέντρο και έδειξαν ότι μάλλον εμείς οι άνθρωποι περισσότερο μοιάζουμε παρά διαφέρουμε, άρα θα πρέπει να συμβιώνουμε ειρηνικά. Είναι σημαντικό να πούμε ότι το τέλος που δώσανε τα παιδιά της Τσεχίας στην ιστορία μας δεν διέφερε πολύ από το πραγματικό τέλος. Τα παιδιά του Τσέχικου σχολείου βρήκαν και αυτά την κόκκινη καρδιά της Ευρώπης και αποκαθιστούσαν την ειρήνη. Αυτό, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή και παγκόσμια διάσταση της εκπαίδευσης που συζητήθηκε πιο πάνω σημαίνει ότι οι στόχοι των λαών είναι κοινοί. Αυτή η συνειδητοποίηση από τη μεριά των παιδιών οδηγεί στη διαμόρφωση μίας ευρωπαϊκής συνείδησης και ταυτότητας.

Το παραμύθι και η τέχνη όπως φαίνεται στα δύο έργα χρησιμοποιήθηκαν στην επαφή και γνωριμία των παιδιών με άλλους πολιτισμούς στα πλαίσια της Διαπολιτισμικής διάστασης της εκπαίδευσης. Καλύπτουν πλήρως τις βασικές αρχές της Διαπολιτισμικής εκπαίδευσης οι οποίες είναι: Εκπαίδευση για ενσυναίσθηση (empathy), Εκπαίδευση για αλληλεγγύη, Εκπαίδευση για διαπολιτισμικό σεβασμό, Εκπαίδευση εναντίον του εθνικιστικού τρόπου σκέψης (Βερβίτης, Καπουρκατσίδου, 2013). Με άλλα λόγια μέσω του παραμυθιού και της τέχνης (συγγραφή, ζωγραφική, μουσική, θέατρο) οι μαθητές έβαλαν τον εαυτό τους στη θέση των άλλων, όχι μόνο των συμμαθητών τους από τα ξένα σχολεία αλλά και των λαών που μαστίζονται από τον πόλεμο και το σκοταδισμό που προσπαθεί να επιβάλει «η κακιά μάγισσα» στην Ευρώπη. Επίσης μέσω του παραμυθιού και της τέχνης έγινε μία προσπάθεια δημιουργίας συλλογικής συνείδησης, με βάση το σεβασμό στην ετερότητα και την εξάλειψη εθνικιστικών στερεοτύπων. Το παραμύθι και η τέχνη βοήθησε τα παιδιά ηλικίας 9-10 ετών να συνειδητοποιήσουν και να πάρουν θέση σε σοβαρά προβλήματα χωρίς να τραυματιστεί ο ψυχισμός τους.

Η ιδέα της Ευρωπαϊκής ενότητας ήταν παραπάνω από επίκαιρη όταν ξεκινήσαμε να δουλεύουμε τα έργα. Είχαν προηγηθεί οι βομβιστικές επιθέσεις σε Βέλγιο, Γαλλία, και Γερμανία, η Ευρώπη είχε κλείσει τα σύνορα για τους χιλιάδες εγκλωβισμένους στη χώρα μας πρόσφυγες και ήταν υπό συζήτηση το Brexit. Επίσης μέσα στη θεατρική ομάδα υπήρχε μία μαθήτρια από τη Συρία. Ως αποτέλεσμα, τα έργα, κυρίως «Η παρέα με καρδιά», τόσο η εικονογράφηση όσο και η θεατρική εκδοχή της άγγιξε παιδιά και γονείς και έκανε το μήνυμα της ενότητας πιο ηχηρό. Η ομάδα του Πέτρου, αν και ανομοιογενής, έκανε τη διαφορετικότητα όπλο της γιατί χρησιμοποίησε το δυνατότερο σημείο και ταλέντο του κάθε μέλους της και φτιάχνοντας ένα οικολογικό ποδήλατο (οικολογικό μήνυμα) πέρασε βουνά και θάλασσες (οικολογικός πλούτος της Ευρώπης) και παρά τις δυσκολίες και τα εμπόδια κατάφερε να σώσει την κόκκινη καρδιά, να την ενώσει με την αδελφή της και να φέρει την ειρήνη στην Ευρώπη.
Τα δύο έργα έφεραν την πολυχρωμία κυριολεκτικά και μεταφορικά στο μάθημα των αγγλικών , το οποίο έγινε ιδιαίτερα δημοφιλές. Η κυριολεκτική χρήση του όρου «πολυχρωμία» έχει να κάνει με τα ζωηρά χρώματα που χρησιμοποίησαν οι μαθητές όλων των ομάδων και που ομόρφυναν τη γκρίζα καθημερινότητα του σχολείου. Όλοι οι συνεργάτες είχαμε την ανάγκη να βάλουμε το χρώμα στις τάξεις μας, το οποίο λείπει και τα έργα που δημιουργήσαμε τόσο σε επίπεδο τάξης όσο και συλλογικό ήταν ένα πανδαιμόνιο χρωμάτων που μας έφτιαξε τη διάθεση. Η μεταφορική χρήση του όρου πολυχρωμία έχει να κάνει με τη διαπολιτισμική διάσταση του έργου. Όσον αφορά το «The world around us-seasons», διαφορετικές εθνικές ομάδες πρόβαλαν τον πολιτισμό τους και ότι συνεπάγεται με αυτόν (λογοτεχνία, ποίηση, αξίες, στάση ζωής, καθημερινή ζωή, κουζίνα, μόδα, μουσική) και όλοι μαζί ένωσαν τους πολιτισμούς τους και έφτιαξαν ένα συλλογικό έργο. Αυτό το πέτυχαν με τη ζωηρή φαντασία τους , τα ταλέντα τους που πιθανόν να ανακάλυψαν κατά τη διάρκεια των έργων, όπως το ταλέντο στη ζωγραφική, στην υποκριτική, στη στιχουργία, στη μαγειρική και πάνω από όλα με τη συνεργασία, όχι μόνο με τα σχολεία του εξωτερικού αλλά και μεταξύ τους. Τα ιδεώδη της ειρηνικής συνύπαρξης, συνεργασίας και αλληλεγγύης, του σεβασμού και αποδοχής της διαφορετικότητας, της κατάρριψης του μύθου περί περισσότερο και λιγότερο σημαντικό πολιτισμό, του αγώνα για ένα κοινό σκοπό, διαχύθηκαν και ανάμεσα στο περιβάλλον του σχολείου μας. Ταυτόχρονα οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί που ενεπλάκησαν στα έργα κατέρριψαν τυχόν προκαταλήψεις και πιθανή ξενοφοβία, ανέπτυξαν την περιέργεια για το «άλλο», έγιναν πιο επικοινωνιακοί, άνοιξαν τους ορίζοντές τους και έβαλαν τις βάσεις για περαιτέρω συνεργασίες και συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα. Κάτι άλλο σημαντικό στο «The world around us-seasons» είναι η χρήση της μητρικής γλώσσας σε πολλά σημεία του έργου, όπως στη δημιουργία του λεξικού, στα Χριστουγεννιάτικα κάλαντα που ανέβασαν οι μαθητές όλων των σχολείων και στο τελικό τραγούδι «The project song» όπου κάποια σχολεία τραγούδησαν στη μητρική τους γλώσσα. Η ενίσχυση της εθνικής συνείδησης, πολιτισμικής και γλωσσικής ταυτότητας είναι πολύ σημαντική σε μια ειρηνική πολυπολιτισμική κοινωνία. Στο ίδιο έργο εξίσου σημαντικό είναι ότι οι μαθητές ψήφισαν για το logo του έργου. Η διαδικασία ήταν απόλυτα δημοκρατική. Πρώτα, οι μαθητές των σχολείων ψήφισαν για το logo που θα αντιπροσώπευε το σχολείο τους στη διεθνή ψηφοφορία και έπειτα το κάθε σχολείο ψήφισε το τελικό logo του έργου. Αυτή η διαδικασία ασκεί στην άσκηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και την προώθηση της Δημοκρατίας.
Τέλος και τα δύο έργα ακολουθούν πιστά του τρεις άξονες στην εκμάθηση των ξένων γλωσσών όπως αυτοί αναφέρονται στο αναλυτικό πρόγραμμα των Αγγλικών για Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο. Οι άξονες αυτοί είναι :Εγγραματισμός, πολυγλωσσία και πολυπολιτισμικότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βαρβαρούση, Λ (2011), Μία παρέα με καρδιά, Αθήνα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή Αντιπροσωπία στην Ελλάδα

Βερβίτης,Ν Καπουκατσίδου Μ (2013), Το παραμύθι ως μέσο διαπολιτισμικής γλωσσικής εκπαίδευσης, ανακτήθηκε από http://www.diapolis.auth.gr/diapolis_files/drasi9/ypodrasi9.2b_2013/3 στις 27/9/2016

Μακρής Σ (2007), Η Διαπολιτισμική Παιδαγωγική ως Αγωγή για την Ειρήνη , Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: «Σχολείο όσο για Παιδιά Άνισα», Αθήνα, 4- 6 Μαΐου 2007, ανακτήθηκε από http://www.elliepek.gr/documents/4o_synedrio_eisigiseis/31_37.pdf , στις 5/9/2016

Besson et al (2015), Eduquer au changement, Changer l'eduquation, Μανιφέστο των Εκπαιδευτικών για τον 21ο αιώνα από το Συνέδριο: Η επαγγελματική εικόνα και το ήθος των εκπαιδευτικών, Απρίλιος 2014, Συμβούλιο της Ευρώπης, Στρασβούργο , ανακτήθηκε από http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/T21/FinalManifesto_Gr.pdf , στις 10/9/2016

Davies, R(1984), Children and the threat of nuclear war, Lancaster, Center for Peace Studies.

Durkin,K (1995), Developmental Social Psychology, Blackwell

Flowers, N (2012), Compasito-εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά. Συμβούλιο της Ευρώπης, Ελληνική έκδοση, Κέντρο στήριξης μη κυβερνητικών οργανώσεων, Κύπρος, ανακτήθηκε στις 12/0/2016 από http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/E139A2CD27BCB462C2257AF3002ACD10/$file/Compasito,%20%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%B7%CC%81%20%CE%A0%CF%85%CE%BE%CE%B9%CC%81%CE%B4%CE%B1.pdf

Robinson, K (2006), Πως το σχολείο σκοτώνει τη δημιουργικότητα, ανακτήθηκε στις 5/11/2016 από https://www.ted.com/talks/ken_robinson_says_schools_kill_creativity?language=el

24. Οι Βασικές Αξίες των Έργων eTwinning και η Μετασχηματιστική Δυναμική τους

Κουζούλη Σοφία
Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας, M. Ed. 1ο Δημοτικό Σχολείο Πύργου
sophiakouz@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τις πολυδιάστατες βασικές παιδαγωγικές αξίες των συνεργατικών έργων eTwinning και τη μετασχηματιστική δυναμική τους, όπως αναδεικνύονται στα πέντε έργα στα οποία συμμετείχε η εκπαιδευτικός με τους μαθητές της κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2015-2016.
Όλα τα έργα ήταν Ευρωπαϊκές συνεργασίες στις οποίες συμμετείχαν μαθητές και των έξι τάξεων του δημοτικού, και από τις οποίες προέκυψε μια ποικιλία πολυμεσικών προϊόντων που δημιουργήθηκαν από τους μαθητές. Η υλοποίηση των έργων βασίστηκε στη συνεργασία ανάμεσα στους συμμετέχοντες, την τέχνη, τη διαθεματική διασύνδεση του θέματος κάθε συνεργασίας με διάφορα γνωστικά αντικείμενα, την παιδαγωγική ενσωμάτωση των ΤΠΕ και των διαδικτυακών εφαρμογών, και την τακτική αξιολόγηση των δράσεων και συνεχή ανατροφοδότηση.
Με τη δημιουργική σύνθεση που προκύπτει από τη διαφορετικότητα, τα eTwinning έργα εμπλούτισαν τις μαθησιακές εμπειρίες των μαθητών και ανέδειξαν τα πολύπλευρα οφέλη τους, κυρίως την παιδαγωγική τους αξία και το δημιουργικό χαρακτήρα τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Δημιουργικότητα, διαφορετικότητα, συνεργατική μάθηση, ΤΠΕ.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μικρών μαθητών του δημοτικού σχολείου (Mckay, 2006), και συγκεκριμένα κατά την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας (Brown και Yule, 1983), στο πλαίσιο ενός κοινού προγράμματος μπορούν να ικανοποιηθούν επαρκώς με τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για δημιουργική αλληλεπίδραση (Petrina, 2007). Η δυναμική των συνεργατικών προγραμμάτων eTwinning διαμορφώνει ένα νέο μαθησιακό περιβάλλον όπου η ενεργητική και συμμετοχική μάθηση με τον κριτικό αναστοχασμό συντελούν στο μετασχηματισμό των εκπαιδευτικών εμπειριών σε γνώση και θετικές στάσεις προς τη μάθηση, την επικοινωνία και τη συλλογική προσπάθεια .
Τα έργα των οποίων οι δράσεις θα παρουσιαστούν για να αναδείξουν τους στόχους της παρούσας εργασίας πραγματοποιήθηκαν από την εκπαιδευτικό και τους μαθητές της σε δύο δημοτικά σχολεία κατά το σχολικό έτος 2015-2016, στο 6ο Δημοτικό Σχολείο Πύργου και στο 8ο Δημοτικό Σχολείο Πύργου. Στο έργο «Land of Ambrosia» οι μαθητές της Α τάξης του 6ου Δημοτικού Σχολείου Πύργου είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν άλλες χώρες της Ευρώπης με αφορμή και κεντρικό άξονα των δραστηριοτήτων τους το φαγητό. Η επιλογή του θέματος ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας των μικρών μαθητών και συνίσταται για να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τη σημασία της υγιεινής διατροφής αλλά και να εξοικειωθούν με διατροφικές συνήθειες άλλων λαών, στοχεύοντας στην κοινωνικοποίηση και τη δημιουργία θετικών στάσεων των μαθητών του προγράμματος. Οι μικροί μαθητές συνέβαλαν στις επιμέρους θεματικές ενότητες, δημιουργώντας πρωτότυπο υλικό αντίστοιχο της ηλικίας τους και αξιοποιώντας τη δύναμη της ομάδας για την ολοκλήρωση των συνεργατικών δραστηριοτήτων. Μέσα από τη συνεργασία με τους υπόλοιπους μαθητές του προγράμματος και τη χρήση της τεχνολογίας εξοικειώθηκαν

με τη δημιουργική κι εποικοδομητική αξιολόγηση και την έννοια της αποδοχής, εμπλούτισαν τις γνώσεις τους, βελτίωσαν τις κοινωνικές και συναισθηματικές τους δεξιότητες, κι ενισχύσαν τη δημιουργικότητα τους.
Με το έργο «Art in Us» οι μαθητές από την Γ τάξη του 8ου Δημοτικού Σχολείου Πύργου αξιοποίησαν μορφές της τέχνης με δυναμικό, πρωτότυπο κι ευφάνταστο τρόπο. Με διαμεσολαβητή τη μουσική, το χορό, το τραγούδι και τη ζωγραφική οι μικροί μαθητές γνωρίστηκαν συνεργάστηκαν και συνδημιούργησαν με συνομήλικους μαθητές από την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, τη Γεωργία, την Τουρκία και τη Γερμανία. Η τέχνη και οι πρωτότυπες δημιουργίες των μαθητών προώθησαν την αλληλεπίδραση μεταξύ των ευρωπαίων μαθητών, εμπλούτισαν τις γνώσεις τους και συνέβαλλαν στη διαπολιτισμική διάσταση του σχολείου. Οι δραστηριότητες του προγράμματος αξιοποιήθηκαν ως εργαλείο εμπλουτισμού των μαθημάτων και των σχεδίων εργασίας που υλοποιήθηκαν τη φετινή σχολική χρονιά για να εξοικειωθούν οι μικροί μαθητές με την τεχνολογία, να αναπτύξουν τις κοινωνικές και συναισθηματικές τους δεξιότητες και να εξασφαλίσουν συνθήκες βιωματικής μάθησης σε ένα αυθεντικό πλαίσιο.
Με έναυσμα την αξιοποίηση του πολιτιστικού αλλά και τουριστικού ρόλου των καρτ ποστάλ που συμβάλλουν στην ανάδειξη σημαντικών μνημείων και τόπων των Ευρωπαϊκών χωρών τα τμήματα της Ε τάξης του 8ου Δημοτικού Σχολείου Πύργου συμμετείχαν με μαθητές από την Ελλάδα, την Τσεχία και την Πολωνία στο project «My First Postcards» που ενίσχυσε το διαπολιτισμικό διάλογο, καλλιέργησε το αίσθημα των μαθητών ότι είναι μέλη μιας ευρύτερης Ευρωπαϊκής κοινότητας και τους ευαισθητοποίησε ως προς την πολιτιστική ποικιλομορφία που συνθέτει το ενιαίο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές δημιούργησαν έργα ζωγραφικής, παρουσιάσεις και περιγραφές, συμμετείχαν σε παιχνίδια και κουίζ, συζήτησαν στο φόρουμ και αξιολόγησαν το έργο τους. Μέσα από τη συνεργασία με τους υπόλοιπους μαθητές του προγράμματος εμπλούτισαν τις γνώσεις τους, ανέπτυξαν τις γνωστικές τους δεξιότητες και τις δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας αλλά και ευαισθητοποιήθηκαν σε θέματα ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος ώστε να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες του αύριο, χωρίς προκαταλήψεις.
Με το έργο «Planet Diversity» οι μαθητές της Στ τάξης του 8ου Δημοτικού Σχολείου Πύργου συνεργάστηκαν με μαθητές από την Ελλάδα και την Ιταλία. Με αφετηρία το βιβλίο του Μικρού Πρίγκιπα του Antoine de Saint Exupery οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες -Astronomers, Geographers, Philosophers, Artists και Active Team-, ερεύνησαν τα επιμέρους θέματα στο πρώτο μέρος του προγράμματος, και δημιούργησαν τον πλανήτη της διαφορετικότητας που συνάντησε την Ευρώπη στο δεύτερο μέρος. Εμπλούτισαν τις γνώσεις τους, ανέπτυξαν την κριτική τους σκέψη και τη δημιουργικότητα τους προσεγγίζοντας τη γεωγραφία, τη βιολογία, τη φυσική αγωγή, τη γλώσσα, την αστρονομία και τη λογοτεχνία μέσα από ένα διαφορετικό πρίσμα. Ενίσχυσαν την αυτοεικόνα τους και την κοινωνική διάσταση της προσωπικότητάς τους καθώς εξερευνούσαν βασικές ανθρώπινες αξίες και ανέπτυξαν δεσμούς φιλίας.
Με το έργο «The European Schools Newspaper» οι μαθητές από την Ελλάδα, τη Ρουμανία, την Ισπανία, την Τουρκία και την Πολωνία συμμετείχαν στη δημιουργική διαδικασία της συγγραφής μιας συνεργατικής εφημερίδας. Οι μαθητές της Ε και Στ τάξης του 8ου Δημοτικού Σχολείου Πύργου συμμετείχαν σε κάθε τεύχος συνεισφέροντας στο θέμα που είχε επιλεγεί κάθε φορά με φωτογραφικό υλικό που είχαν οι ίδιοι τραβήξει, με αυτοσχέδια κουίζ, πρωτότυπα κείμενα και ζωγραφιές και αξιοποίησαν τη δύναμη της ομάδας για να εντάξουν το σχολείο τους σε ένα ευρωπαϊκό δίκτυο νεαρών ανερχόμενων δημοσιογράφων. Μέσα από τη συνεργασία

με τους υπόλοιπους μαθητές του προγράμματος εξοικειώθηκαν με τη δημιουργική κι εποικοδομητική αξιολόγηση, εμπλούτισαν τις γνώσεις τους και τις κοινωνικές και συναισθηματικές τους δεξιότητες, κι ενίσχυσαν τη δημιουργικότητα τους.

ΣΤΟΧΟΙ

Τα συγκεκριμένα συνεργατικά έργα ευαισθητοποίησαν τους μαθητές σχετικά με συγκεκριμένα κοινωνικά και πολιτιστικά θέματα και τους ώθησαν να κατακτήσουν τη γνώση με ενεργό συμμετοχή μέσω της ανακάλυψης. Έχοντας ως στόχο τη γνώση στην καθημερινή ζωή και ως επίκεντρο το μαθητή οι συνεργατικές αυτές δράσεις στόχευαν να αναπτύξουν οι μαθητές τις συνεργατικές τους δεξιότητες και την κριτική και δημιουργική σκέψη. Επιδίωξαν, επίσης, τη βελτίωση της αυτοεικόνας τους μέσα από τη δύναμη της ομάδας, την ανάπτυξη της προσωπικότητας τους αλλά και του αισθήματος της ενσυναίσθησης, καθώς επίσης τη συνειδητοποίηση της κοινωνικής διάστασης της ατομικής ανάπτυξης και την αναγνώριση της σημασίας του σεβασμού της ατομικότητας. Οι στόχοι περιελάμβαναν, επίσης, την έρευνα και τη μελέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως θεσμού και, την πληροφόρηση με βιωματικό τρόπο για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για τις εθνικές γιορτές, τις παραδόσεις, την κουζίνα, τη μουσική και τις Τέχνες. Επιπλέον, είχαν ως στόχο την ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων των μαθητών και την ενίσχυση των ψηφιακών γνώσεών τους.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μάθηση είναι μια κοινωνική, ενεργητική, βιωματική, συμμετοχική και εξελικτική διαδικασία διαδραστικής επικοινωνίας. Είναι σημαντικό να δημιουργήσουμε μέσα στο σχολείο ένα γόνιμο και φιλικό περιβάλλον μάθησης για όλους τους μαθητές, το οποίο θα τους ενθαρρύνει να ακολουθήσουν διερευνητικές πρακτικές κα να αναπτύξουν ελεύθερα δημιουργική και ενεργητική μάθηση σε υψηλότερα επίπεδα. Ο Dewey (1998) υποστηρίζει ότι η εκπαίδευση μπορεί να βασιστεί στη φυσική ανθρώπινη ανάγκη για επικοινωνία, έρευνα, έκφραση και δημιουργία. Η προοπτική για μια βιωματική και διαθεματική προσέγγιση της μάθησης, η άρρηκτη σύνδεση μεταξύ των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων μας στο σχολείο με το πρόγραμμα σπουδών και η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση είναι ουσιώδεις πτυχές των συγκεκριμένων έργων eTwinning.

Σύμφωνα με τις αρχές του γνωστικού κονστρουκτιβισμού που διατυπώθηκαν από τον Piaget (Wadsworth, 2003), οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση να επεξεργαστούν τις εμπειρίες μάθησης που βιώνουν στο σχολείο, να προβληματιστούν και να οικοδομήσουν τη γνώση και τη θετική στάση προς τη μάθηση. Οι δραστηριότητες που υλοποιούνται στο πλαίσιο των σχολικών δράσεων σύμφωνα με τον Piaget (1978) πρέπει να είναι αντίστοιχες με την ηλικία και τις ανάγκες τους έτσι ώστε οι μαθητές να είναι σε θέση να σχετίζονται με αυτές και να τις επιχειρούν αποτελεσματικά. Επίσης, είναι σκόπιμο να λαμβάνεται υπόψη η παιγνιώδης κι επικοινωνιακή φύση των δραστηριοτήτων καθώς το παιχνίδι και η επικοινωνία είναι ζωτικής σημασίας παράγοντες για την κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού (Schaffer, 1999).

Η θεωρία διερευνητικής μάθησης (Bruner, 1983) και το περιβάλλον υποστηρικτικής μάθησης (Woodhead, 2015) που μπορεί να τους οδηγήσει στη ζώνη επικείμενης ανάπτυξης – Zone of Proximal Development (Vygotski, 1978) αποτελεί αναπόσπαστο μέρος το θεωρητικού παιδαγωγικού πλαισίου όλων των δραστηριοτήτων. Η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης (Gardner, 1983) ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών και να τους προσφέρει την ευκαιρία να οικοδομήσουν τη γνώση και να βελτιώσουν τα ταλέντα τους.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Σύμφωνα με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2008), η εκπαίδευση πρέπει να φροντίζει επαρκώς για την ανάπτυξη των βασικών ικανοτήτων που στηρίζουν την δημιουργικότητα με στόχο την ενίσχυση της συναισθηματικής ανάπτυξης, της δημιουργικής σκέψης και της διαίσθησης σε όλα τα παιδιά. Ο Robinson (2010) υποστηρίζει ότι η εκπαίδευση είναι η διαδικασία κατά την οποία οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν στρατηγικές και δράσεις ώστε να παρέχουν τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν όλες τους τις δεξιότητες και τα ταλέντα τους. Οι βασικές αξίες των eTwinning καινοτόμων δράσεων, οι οποίες συμβάλλουν στο εκπαιδευτικό έργο καθώς ενισχύουν τη μαθησιακή εμπειρία, κινητοποιούν τη φαντασία των μαθητών και τους δημιουργούν κίνητρα για δράση, όπως αυτές διαφαίνονται από τα συγκεκριμένα έργα υπό συζήτηση, είναι η συνεργασία, η τέχνη στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η διαθεματική διασύνδεση, η παιδαγωγική ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε, η δημιουργικότητα σε συνάρτηση με τη διαφορετικότητα, και ο αναστοχασμός και η ανατροφοδότηση.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η συνεργασία μεταξύ των σχολείων βασίζεται στους στόχους που θέτει η ομάδα ώστε να ολοκληρωθούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα σε εποικοδομητικό και θετικό κλίμα με επιμερισμό εργασιών και βάσει χρονοδιαγράμματος. Στα συγκεκριμένα έργα σχεδιάστηκαν συνεργατικές δραστηριότητες που όχι μόνο ευνοούσαν αλλά και προϋπέθεταν τη συμβολή των συνεργατών.

Στο έργο «Art in Us» οι ερωτήσεις που περιείχαν οι παρουσιάσεις των τάξεων, τα τραγούδια που τραγουδήσαμε μαζί στις τηλεδιασκέψεις, οι κάρτες που φτιάξαμε και στείλαμε τα Χριστούγεννα, οι χοροί που παρουσιάσαμε και διδάξαμε τους συνεργάτες μας αλλά και ο αυτοσχεδιασμός στο παραδοσιακό Fado, αποδεικνύουν ότι οι μαθητές δεν ήταν αποδέκτες πληροφοριών αλλά συνυπεύθυνοι για το μετασχηματισμό της γνώσης που ελάμβαναν σε μια πρωτότυπη δημιουργία εικόνες 2 και 3).

Σχήμα 1:Αφίσα

Εικόνα 2: Συνεργατική ζωγραφιά από την Ελληνική και Πορτογαλική ομάδα

Στο έργο «Planet Diversity» με αφετηρία το βιβλίο του μικρού πρίγκιπα, οι μαθητές των 7 συνεργαζόμενων σχολείων σχημάτισαν πέντε ομάδες: την Active Team-ομάδα Δράσης, τους καλλιτέχνες, τους αστρονόμους, τους γεωγράφους και τους φιλοσόφους που αλληλεπίδρασαν μεταξύ τους, όπως φαίνεται στην εικόνα 3, και είχαν την ευκαιρία να εξερευνήσουν θεμελιώδεις και οικουμενικές αξίες, να επιβεβαιώσουν και να καλλιεργήσουν τις ικανότητές τους με δραστηριότητες που οι ίδιοι εμπνεύστηκαν για να ακολουθήσει πιο δύσκολο προσωπικούς στόχους για τη δική τους.

Εικόνα 3: Το συνεργατικό λογότυπο των μαθητών για το έργο Planet Diversity

Στο έργο «The European Schools Newspaper» (εικόνα 4), η συνεργασία μεταξύ των σχολείων ξεκίνησε τον Οκτώβριο 2014 και βασίστηκε σε ένα κοινό θεματικό πλάνο υλοποίησης με σαφείς στόχους. Η συνεισφορά του κάθε σχολείου ορίστηκε έπειτα από συζήτηση σε υλικό που θα αντιστοιχεί σε 5 σελίδες. Οι 4 σελίδες αφορούσαν το θέμα κάθε τεύχους ενώ η 5η ήταν ποικίλης ύλης και της οποίας το θέμα αποφασιζόταν κάθε φορά από την ολομέλεια της τάξης.

Εικόνα 4: Το συνεργατικό τεύχος των μαθητών για το έργο European Schools Newspaper

Η συνεργασία μεταξύ των σχολείων στο έργο «Land of Ambrosia» βασίστηκε στις θεματικές ενότητες που ορίστηκαν από τις προτάσεις που έγιναν στην αρχή του προγράμματος σε φάκελο που βρίσκεται στην κατηγορία «Υλικά» στο twinspace του έργου. Λόγω του μεγάλου αριθμού των συμμετεχόντων και της μικρής ηλικίας των μαθητών δεν έγινε καταμερισμός δραστηριοτήτων και η κάθε τάξη είχε την ευελιξία να συμμετέχει στις δραστηριότητες που μπορούσε και να διαμορφώσει δραστηριότητες (εικόνα 5) με τρόπο που εξασφάλισαν τη συμμετοχή όλων.

Εικόνα 5: Land of Ambrosia Parcel Tour

Στο έργο «My First Postcards» η συνεργασία που ξεκίνησε από το σχεδιασμό ήδη του έργου εξασφάλισε ενεργή συμμετοχή των μαθητών, αλληλεπίδραση, δημιουργική χρήση εργαλείων ΤΠΕ, άριστη οργάνωση του Twinspace, αξιολόγηση και σχολιασμό των δραστηριοτήτων (εικόνα 6).

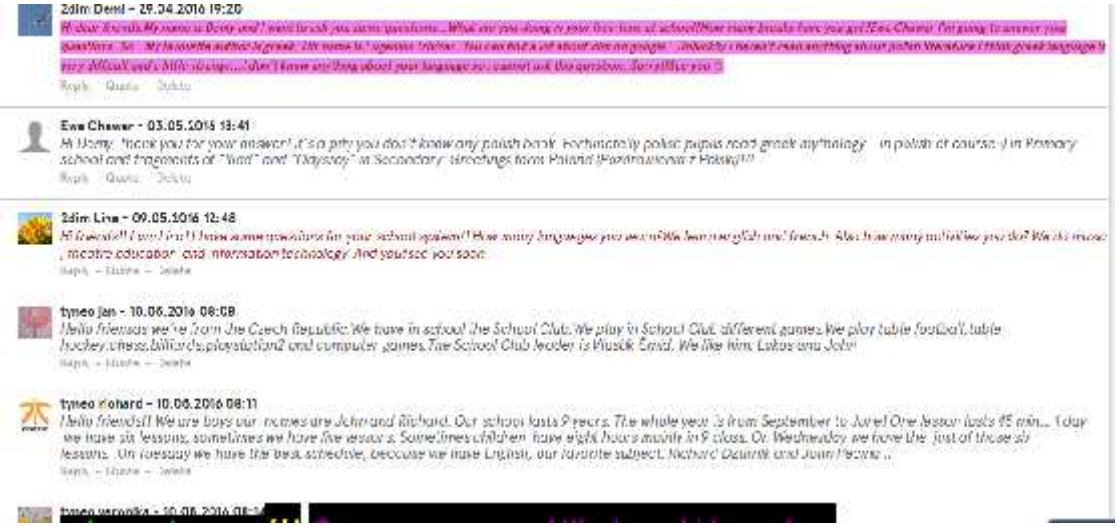

Εικόνα 6: Σχολιασμός από τους μαθητές στο Forum του Twinspace, My First Postcards

Η ΤΕΧΝΗ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Η τέχνη με τις νέες καινοτόμες παιδαγωγικές πρακτικές που δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν τη διαπολιτισμική γνώση και τη συνεργατική δημιουργία διαδραματίζει έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο και τίθεται στο επίκεντρο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που στρέφεται στην ενεργητική μάθηση και τη δυναμική ανάπτυξη του ανθρώπου (UNESCO, 2006).

Στη συνεργατική δράση "Art in Us" η τέχνη αποτέλεσε πηγή έμπνευσης, δημιουργικής έκφρασης και διαπολιτισμικής αγωγής. Οι μαθητές παρουσίασαν τους εαυτούς τους με πρωτότυπο τρόπο θέτοντας ερωτήσεις στους συνεργάτες τους, έμαθαν αγγλικά τραγούδια που τραγούδησαν στις τηλεδιασκέψεις που έκαναν, ετοίμασαν χριστουγεννιάτικες ζωγραφιές κι έφτιαξαν σελιδοδείκτες που τους έστειλαν. Χόρεψαν παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια ώστε να τα μάθουν οι συνεργαζόμενοι μαθητές, άκουσαν μουσικές από τις χώρες των συνεργατών τους κι επέλεξαν ένα μουσικό κομμάτι το οποίο χορογράφησαν οι ίδιοι- έναν μοναδικό χορό για ένα πορτογαλικό Fado. Σχεδίασαν ζωγραφιές και τις έστειλαν με email στους συνεργάτες τους, οι οποίοι και τις ζωγράφισαν, δημιουργώντας με αυτές ένα ψηφιακό μουσείο. Οι μαθητές επεξεργάστηκαν τις ενότητες του πλάνου δραστηριοτήτων εργαζόμενοι ομαδοσυνεργατικά, διαθεματικά, αλληλεπιδρώντας με του συμμαθητές τους από τα συνεργαζόμενα σχολείο και δημιουργώντας πρωτότυπο υλικό. Η βιωματική και συνεργατική μέθοδος σε συνδυασμό με την υιοθέτηση μεθόδων και εφαρμογών της σύγχρονης τεχνολογίας έδωσαν στους μαθητές ενεργό ρόλο στο πρόγραμμα κι ενίσχυσαν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους. Το σύνολο της δράσης ανέπτυξε τις μεταγνωστικές τους δεξιότητες, όπως φαίνεται από το πόστερ που ετοίμασαν έπειτα από το στάδιο της τελικής αξιολόγησης, ενώ παράλληλα τους μετέδωσε ιδιαίτερη ικανοποίηση και χαρά.

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος «Land of Ambrosia» οι παιδαγωγικές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν ενίσχυσαν το δημιουργικό συλλογικό πνεύμα. Το βίντεο με animation που έφτιαξαν για να παρουσιάσουν την τάξη τους προκάλεσε το ενδιαφέρον τους και ανέπτυξε τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους. Η δεύτερη θεματική ενότητα αποτέλεσε αφορμή για διάλογο μέσα στην τάξη. Οι μαθητές της Α τάξης έφεραν συσκευασίες από προϊόντα που τρώνε το πρωί και τα παρουσίασαν στα Αγγλικά στους συνεργάτες τους. Η βιωματική εμπλοκή και η συζήτηση σε κάθε δραστηριότητα ενίσχυσε την ανάπτυξη του προβληματισμού των μαθητών, την

αυτοεπίγνωσή και την αυτοπεποίθηση τους, βελτίωσε τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες και άλλαξε τις διατροφικές συνήθεις ορισμένων μαθητών καθώς, όπως τα ίδια τα παιδιά είπαν, ξεκίνησαν να τρώνε ορισμένα φαγητά που δεν τους άρεσαν, π.χ. ντομάτα και ψάρι. Ιδιαίτερη εντύπωση τους έκανε η συμμετοχή τους στο Parcel Tour, τα φαγητά και οι ζωγραφιές που έλαβαν από τους συνεργαζόμενους μαθητές - όχι μόνο ενίσχυσε τον ενθουσιασμό τους αλλά και την περιέργεια τους να μάθουν περισσότερο για τις διατροφικές συνήθειες των συνεργατών τους. Στις δραστηριότητες οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά με τραγούδια, όπως στην ενότητα Do you sing food, διαθεματικά, μέσω της τεχνολογίας, όπως στη διαδικασία της ψηφοφορίας του λογότυπου, με παιχνίδια, όπως τα παιχνίδια που μας πρότειναν οι συνεργάτες μας, και τις μάσκες φρούτων που φτιάξαμε τις απόκριες. Ιδιαίτερα δημιουργική αποδείχθηκε η συνεργατική γραφή μιας ιστορίας με τους μικρούς μαθητές του Γαλλικού σχολείου οι οποίοι εμπνεύστηκαν από τις ζωγραφιές που έφτιαξαν οι μαθητές της τάξης μας αφού διάβασαν την ιστορία του The Very hungry Caterpillar, κι επινόησαν μια νέα ιστορία με τίτλο: A cocoon for two (εικόνα 7).

Εικόνα 7: Συνεργατική διασκευή/συγγραφή ιστορίας

Τα προγράμματα «Planet Diversity» με τη δημιουργία του ήλιου του πλανήτη της διαφορετικότητας (εικόνα 8), και τα εικαστικά έργα για τα συνεργατικά ebooks, «The European Schools Newspaper» με τις δημιουργίες των μαθητών για να συνοδεύσουν τα άρθρα τους και «My First Postcards» με τις ψηφιακές καλλιτεχνικές δημιουργίες των μαθητών καλλιέργησαν τη φαντασία, το συλλογικό πνεύμα και το σεβασμό στο διαφορετικό μέσω της τέχνης.

Εικόνα 8: Ο συνεργατικός ήλιος του πλανήτη Planet Diversity

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ

Οι διαθεματικές διασυνδέσεις της γνώσης συμβάλλουν στη βελτίωση της μαθησιακής διαδικασίας και την ενίσχυση του σχολικού παιδαγωγικού περιβάλλοντος (Ματσαγγούρας, 2002). Τα προγράμματα υλοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος της Αγγλικής Γλώσσας, έχουν άμεση σχέση με το Α.Π.Σ. και το Δ.Ε.Π.Π.Σ., είναι σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών που μας έχει δοθεί από το ΠΕΑΠ για τις Α, Β και Γ Δημοτικού και συνδέονται διαθεματικά με τα γνωστικά αντικείμενα Γλώσσα, Αγγλική Γλώσσα, Πληροφορική, Γεωγραφία, Μουσική και Εικαστικά. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τις έννοιες της Αστρονομίας και της Φιλοσοφίας. Η θεματολογία και οι τεχνικές υλοποίησης αντιστοιχούν στο πρόγραμμα σπουδών των αντίστοιχων τάξεων. Ως αναφορά τα Αγγλικά, όλα τα έργα συνδέονται άμεσα με σχετικές ενότητες των σχολικών βιβλίων. Επιπλέον, ενισχύθηκαν οι προφορικές και ακουστικές δεξιότητες σε αυθεντικό περιβάλλον με πραγματικό σκοπό. Με την εν γένει ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας και κοινωνικών δεξιοτήτων ενισχύθηκε η αυτονομία των μαθητών και η αυτοπεποίθηση τους.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ των Τ.Π.Ε.

Για την υλοποίηση των έργων χρησιμοποιήθηκαν ποικίλες εφαρμογές ΤΠΕ και εργαλεία web 2.0 που διαμορφώνουν ένα σύγχρονο μαθησιακό περιβάλλον (Σολομωνίδου, 2009) και τα οποία προσαρμόστηκαν ώστε να εξασφαλίσουν την επίτευξη των παιδαγωγικών στόχων μας και την ενεργή και ισότιμη συμμετοχή των μαθητών. Η παιδαγωγική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην καθημερινή διδακτική πρακτική (Φραγκάκη και Λιοναράκης, 2009) περιελάμβανε μεγάλη ποικιλία εργαλείων και εφαρμογών. Για την επικοινωνία χρησιμοποιήθηκαν τα emails, η ομάδα στο facebook, η βιντεοδιάσκεψη η εφαρμογή titanpad και η πλατφόρμα του twinspace. Για τη διάχυση του προγράμματος χρησιμοποιήθηκαν οι σελίδες κοινωνικής δικτύωσης και τα #artinus Tweets . Αξιοποιήθηκαν, επίσης, εφαρμογές google και αρκετά βίντεο από το Youtube. Προκειμένου να γίνει πιο ελκυστική η παραγωγή και η παρουσίαση των εργασιών των μαθητών και να αντιστοιχεί στην ηλικία τους χρησιμοποιήθηκαν οι παρακάτω εφαρμογές photopeach, movie maker, kizoa, issuu, padlet, powerpoint presentations και rawshorts, για την επεξεργασία φωτογραφιών οι εφαρμοές piZap, Image Chef , ReadThinkandWrite, postcard creator και pic monkey, για τη δημιουργία λογότυπου η εφαρμογή Web Whiteboard, https://awwapp.com/, για τις τηλεδιασκέψεις Zoom Us, ooVoo και skype, για το ψηφιακό μουσείο η εφαρμογή artsteps.com και για την τελική αξιολόγηση googleforms, tricider και postermywall.

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

Καθ’ όλη τη διάρκεια της υλοποίησης του προγράμματος υπήρξε συνεχής ανατροφοδότηση ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα μέσα και οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν αλλά και οι ίδιες οι δημιουργίες των μαθητών συνέβαλαν στην επίτευξη των στόχων και την αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων. Η Hunter-Carsch (1995) υποστηρίζει ότι η αξιολόγηση θα πρέπει να αρχίσει με προσωπικές απαντήσεις, με συμμετοχική δράση των μαθητών αποδίδοντας βαρύνουσα σημασία στην κατάθεση της προσωπικής εκτίμησης του ίδιου του συμμετέχοντα.

Με το διαδικτυακό εκπαιδευτικό εργαλείο tricider και τη συμβολή τους στο forum στο πρόγραμμα «My First Postcards» οι μαθητές διατύπωσαν τις απόψεις τους για την αξιολόγηση του έργου με θετικά σχόλια για το πρόγραμμα, τα παιχνίδια που έπαιξαν, τις κάρτες που έστειλαν, τις γνώσεις που πήραν για την Ευρώπη και το eTwinning γενικότερα. Με τις φόρμες googledocs στο «Art in Us» οι εκπαιδευτικοί

εξέφρασαν τη γνώμη τους σε επιμέρους θέματα του προγράμματος ενώ και το «Land of Ambrosia» οι μαθητές διατύπωσαν τη γνώμη τους σχετικά με τη δραστηριότητα που τους άρεσε περισσότερο και στην οποία συμμετείχαν, τη δραστηριότητα που τους άρεσε περισσότερο να κοιτούν στο twinspace και μια γενική κρίση για το πρόγραμμα. Με την εφαρμογή AnswerGarden στο έργο «The European Schools Newspaper» οι μαθητές με μια λέξη εξέφρασαν τη γνώμη για τη δράση που συμμετείχαν ενώ με το padlet στο «Planet Diversity» οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί και οι επισκέπτες του έργου αναστοχάστηκαν την εμπειρία τους. Όπως φαίνεται στην τελική αξιολόγηση των έργων από τα σχόλια των μαθητών η επικοινωνία και η συνεργασία αποτέλεσαν έναν παράγοντα που συνέβαλε στη επιτυχημένη συμμετοχή των μαθητών της τάξης μας. Η θεματολογία, η ποικιλία και η πρωτοτυπία των προϊόντων αποδεικνύουν ότι οι στόχοι των έργων επιτεύχθηκαν στο σύνολό τους Η αλληλεπίδραση των συνεργατών σε περιβάλλον αυθεντικής και βιωματικής μάθησης συνέβαλε στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της διαπολιτισμικής συνείδησης και ικανότητας για διαπολιτισμική επικοινωνία.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΣΕ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Με αφετηρία το διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο των μαθητών που σύμφωνα με τους Χατζησωτηρίου και Ξενοφώντος (2014) αποτελεί για τους εκπαιδευτικούς πρόκληση να αξιοποιήσουν τις δυναμικές που δημιουργούνται σχεδιάστηκαν δράσεις που εξασφάλισαν τη συμμετοχικότητα και την από κοινού δημιουργία. Ως αποτέλεσμα οι μαθητές ανέπτυξαν τις δεξιότητές τους, εμπλούτισαν τις γνώσεις τους τόσο για τον πολιτισμό των συνεργατών τους όσο και για τον καθημερινό τρόπο ζωής τους, χόρεψαν τους χορούς τους, έμαθαν τα τραγούδια τους, έγραψαν από κοινού μια ιστορία, συνεργάστηκαν για την εφημερίδα τους και συμμετείχαν σε ένα δημιουργικό διάλογο. Τα προγράμματα ως μια μορφή διαμεσολάβησης που προετοιμάζουν τους μαθητές για τη ζωή σε έναν ετερογενή κόσμο (Huber and Reynolds, 2014) εξοικείωσαν τους μικρούς μαθητές με διαφορετικές κουλτούρες, τους παρότρυναν να συμμετάσχουν χωρίς προϊδεασμούς, δημιούργησαν κίνητρα για δημιουργία και συνέβαλαν στην κατάρριψη των στερεότυπων και τις προκαταλήψεων με τρόπο γόνιμο και διασκεδαστικό.

Η ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ETWINNING

Όπως φαίνεται από την ποικιλία των προϊόντων των πέντε συνεργατικών προγραμμάτων, παρείχαν στους συμμετέχοντες μαθητές τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις ακουστικές και προφορικές δεξιότητες στην αγγλική γλώσσα, να αποκτήσουν γνώσεις για άλλους πολιτισμούς και γλώσσες, και να συμμετάσχουν σε τόσο μικρή ηλικία σε μια διαδικασία συνεργατική, επιμορφωτική και απολαυστική. Οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά ανταλλάσσοντας εμπειρίες, γνώσεις και γνώμες, συζητώντας, δημιουργώντας και λαμβάνοντας αποφάσεις για τα παραγόμενα προϊόντα. Ο αναστοχασμός για τα συνεργατικά αυτά έργα και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τις αξιολογικές μεθόδους που εφαρμόστηκαν αποκαλύπτουν με σαφήνεια την προστιθέμενη αξία τους, την προώθηση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας. Η δημοσιοποίηση και διάχυση των δραστηριοτήτων με το διαδίκτυο μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα, τον ιστότοπο των σχολείων και το προσωπικό blog των εκπαιδευτικών, η οργάνωση των παρουσιάσεων στο σχολείο και οι εκδηλώσεις ενημέρωσης για την τοπική κοινωνία μπορεί να συμβάλλουν στην ενίσχυση και τον πολλαπλασιασμό των θετικών αποτελεσμάτων των προγραμμάτων. Η βιωματική προσέγγιση σε συνδυασμό με την υιοθέτηση συνεργατικών μεθόδων, καινοτόμων δράσεων και εφαρμογών της σύγχρονης τεχνολογίας δημιουργούν μια δυναμική που

δίνει στους μαθητές ενεργό ρόλο, αναπτύσσει τις απαραίτητες δεξιότητες και στρατηγικές για να αναπτύσσουν αποτελεσματικά αυτόνομη δράση και συλλογικό κοινωνικό πνεύμα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ματσαγγούρας, Η. (2002*). Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Εννοιοκεντρική αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Σολομωνίδου, Χ. (2009). *Η χρήση του υπολογιστή στο σύγχρονο σχολείο*. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

Φραγκάκη, Μ. & Λιοναράκης, Α. (2009). Πολυμορφικό μοντέλο κριτικής ηλεκτρονικής κοινότητας μάθησης: στοιχεία μιας ποιοτικής νοηματοδοτημένης μάθησης από απόσταση. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, 1(1-2), 29-53. Ανακτήθηκε στις 5/11/2016, από http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete/article/download/22/26

Χ.Χατζησωτηρίου, (Χ.) & Ξενοφώντος, (Κ.) (2014*). Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: προκλήσεις, παιδαγωγικές θεωρήσεις και εισηγήσεις*. Καβάλα: Σαΐτα.

Brown, G. & Yule, G. (1983). *Discourse Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bruner, J. (1983). *Child's Talk: Learning to Use Language*. New York: Norton.

Dewey, J. (1998). *Experience and Education*. New York: Kappa Delta Pi Lecture.

Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.

Huber, J. & Reynolds, C. (2014). *Developing intercultural competence through education. Pestalozzi series, no. 3.* Strasbourg, France : Council of Europe Publishing

Hunter-Carsch, M.(1995). Keeping track: assessing, monitoring and recording children's progress and achievement in Moyles, J. (ed) *Beginning teaching: beginning learning in primary education*, pp. 195-216. Buckingham: Open University Press.

Mckay, P. (2006). *Assessing Young Language Learners*. Cambridge: Cambridge University Press

Petrina, S. 2007). *Advanced Teaching Methods for the Technology Classroom*. London: Information Science Publishing.

Piaget, J. (1978). *The Child and Reality*. New York: Penguin Books.

Robinson, K. (2010). *The Element: How finding Your Passion Changes Everything*. London: Penguin Books.

Schaffer, H.R. (1999). Understanding socialization: from unidirectional to bidirectional conceptions in M. Bennett (ed), *Developmental Psychology: achievements and prospects*. Washington: Psychology Press.

Vygotski, L. S. (1978). *Mind in Society*. Cambridge, MA: Harvard University Press

Wadsworth, B. (2003). *Piaget's Theory of Cognitive and Affective Development: Foundations of Constructivism*. London: Pearson

Woodhead, M. (2015). Childhood Studies: Past, Present and Future in Kehily, M. (ed), *Introduction to Childhood Studies,* pp. 19-34. Berkshire: Open University Press

UNESCO, (2006). Παγκόσμιο Συνέδριο της UNESCO για τις Τέχνες στην Εκπαίδευση. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.theatroedu.gr/portals/38/main/images/stories/files/Arthra/2006%20IDEA-INSEA-%20ISME%20CommonDeclarationLisbon.pdf

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2008). Συστάσεις, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Συμβούλιο, Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβούλιου της 23ηςΑπριλίου 2008 σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση. Ανακτήθηκε στις 8 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/journal_el.pdf

25. “Where Plutarch meets Shakespeare: dress our “dream” your way”

Λαδά Αγγελική[1] , Ρέλλια Μαρία[2], Λακίδου Ίλια[3]

[1] Εκπ/κός Αγγλικής Γλώσσας, Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Πειραιά
angelinalada@hotmail.com

[2] Εκπ/κός Αγγλικής Γλώσσας, Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Πειραιά
m_rellia@yahoo.com

[3] Εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Πειραιά
ilia.lakidou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εισήγηση αφορά στην παρουσίαση μίας ευρωπαϊκής σχολικής σύμπραξης eTwinning κατά το σχολικό έτος 2015-16, στο πλαίσιο του 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου eTwinning για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα (Πάτρα, 25-27 Νοεμβρίου 2016). Συνεργάτες ήταν τα Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Πειραιά και το Δημοτικό Σχολείο Jervoise Primary School του Birmingham. Έχοντας τη δυνατότητα να συνεργαστούμε σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω του eTwinning, υλοποιήσαμε ένα έργο με στόχο την ανταλλαγή πολιτιστικών πληροφοριών ώστε κάθε σχολείο να παράγει μία θεατρική παράσταση που να βασίζεται στην πολιτιστική παράδοση και την ιστορία του σχολείου συνεργασίας. Γλώσσα του προγράμματος ήταν η Αγγλική. Στο πλαίσιο του προγράμματος ενεπλάκησαν τα μαθήματα της Αγγλικής Γλώσσας, της Μουσικής και της Θεατρικής Αγωγής με στοχευμένες δράσεις ώστε αφενός οι Έλληνες μαθητές να αφομοιώσουν τις προσφερόμενες πληροφορίες του αγγλικού σχολείου και να γνωρίσουν τον κόσμο του Σαίξπηρ και αφετέρου να ερευνήσουν και να αποτυπώσουν με ζωγραφιές και βίντεο, που εύκολα μπορούσαν να μοιραστούν με τους Άγγλους μαθητές, πληροφορίες και ιστορικό υλικό για την ελληνική αρχαιότητα και τη μυθολογία. Χρησιμοποιήθηκαν κυρίως τοTwinspace του έργου, στο οποίο οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να αναρτήσουν το κοινό προς χρήση υλικό, ενώ μέσω skype αλλά μέσω της νέας υπηρεσίας livestreaming του sch.gr (vod-new.sch.gr) μπορέσαμε να μεταδώσουμε ζωντανά την τελική παράσταση και να πετύχουμε την όσο το δυνατόν πιο άμεση επικοινωνία των δύο σχολείων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *ΤΠΕ, συνεργατική προσέγγιση, πολιτιστική ανταλλαγή, θέατρο.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έργο αυτό προέκυψε από την ανάγκη συγκερασμού των επιδιώξεων δύο διαφορετικών μαθημάτων της Στ΄τάξης, της Αγγλικής Γλώσσας και της Θεατρικής Αγωγής. Μέσα από το θέατρο οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μπορούσαν να αποκτήσουν μεγαλύτερη ευχέρεια στην προφορική χρήση της Αγγλικής γλώσσας, ενώ το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής προέτρεψε τους μαθητές να γνωρίσουν το Ελισαβετιανό Θέατρο και τη δραματουργία του Σαίξπηρ με έργο αναφοράς το «Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας» (Φραγκή κ.ά., 2006, 75). Επιδιώξαμε επομένως τη σύμπραξη με ένα αγγλικό σχολείο που από τη μία θα παρείχε στους μαθητές πληροφορίες για τον πολιτισμό και το θέατρο της εποχής και φυσικά για τον Σαίξπηρ και από την άλλη θα προσέφερε την ευκαιρία στους μαθητές μας να μεταφέρουν στους Άγγλους συμμαθητές τους πληροφοριακό υλικό για την αρχαία Ελλάδα με σημείο αναφοράς τον μύθο του Θησέα – επιρροή από τον Πλούταρχο στον Shakespeare. Η αλληλεπίδραση τόσο του λογοτεχνικού περιεχομένου όσο και αυτή

που αναδεικνύεται μέσα από τη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής δράσης (Βιωματική Προσέγγιση, Ενοιολόγηση, Ανάλυση και Εφαρμογή της γνώσης) ευνόησε τη συνειδητή εμπλοκή στη μάθηση και τη διάχυση αυτής (Kalantzis & Cope, 2005).

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η εκπαιδευτική δράση με τίτλο «Where Plutarch meets Shakespeare: dress our "dream" your way!» οργανώθηκε από εκπαιδευτικούς και μαθητές δύο δημοτικών σχολείων, των Ραλλείων Πειραματικών Δημοτικών Σχολείων από τον Πειραιά και του Jervoise Primary School του Bermigham της Αγγλίας και διήρκησε από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016. Στη δράση συμμετείχαν συνολικά επτά εκπαιδευτικοί (ΠΕ06, ΠΕ16 και ΠΕ32): τέσσερις από την Ελλάδα και τρεις από την Αγγλία.

Το κεντρικό θέμα της καινοτόμου δράσης εστιάζει στην ανταλλαγή πληροφοριών/γνώσεων που αφορούν στην Ελισαβετιανή Εποχή και την Ελληνική Αρχαιότητα και περιλαμβάνονται στην ύλη της Θεατρικής Αγωγής και της Αγγλικής Γλώσσας, καθώς επίσης και στην παρουσίαση και γνωριμία του περιβάλλοντα χώρου των εμπλεκομένων μαθητών.

Σκοπός της δράσης ήταν η διαθεματικότητα αλλά παράλληλα και η εμπέδωση της πολιτισμικής σχέσης μεταξύ της Ελλάδας και της Αγγλίας μέσα από ένα φημισμένο θεατρικό έργο κλασικής αξίας, το «Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας» του Σαίξπηρ που έχει ως αφετηρία έναν ελληνικό μύθο, το μύθο του Θησέα.

Η γλώσσα εκπόνησης της δράσης ήταν η Αγγλική.

Οι μαθητές των χωρών που συμμετείχαν στη δράση αυτή ήταν ηλικίας 9 έως 11 ετών.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν περιλαμβάνουν το e-mail, το Twinspace, τη χρήση ηχητικών αρχείων μορφής MP3, τη χρήση βίντεο, εικόνων και σχεδίων, καθώς και διάφορα άλλα λογισμικά (Movie Maker, Microsoft PowerPoint).

Οι κύριοι στόχοι της δράσης ήταν οι ακόλουθοι:

- Η εξοικείωση των μαθητών με τις κοινές πολιτισμικές καταβολές των δύο χωρών
- Η καλλιέργεια της Αγγλικής γλώσσας ως αντικείμενο γνώσης και ως μέσο για την κατάκτηση της γνώσης
- Η καλλιέργεια εκφραστικών και σύνθετων καλλιτεχνικών δεξιοτήτων
- Η ανάπτυξη της ομαδοσυνεργατικότητας μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών και σχολείων
- Η ανάπτυξη της διαθεματικότητας με την εμπλοκή διαφορετικών διδακτικών αντικειμένων
- Η εξοικείωση των μαθητών με τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Ο εμπλουτισμός των γνώσεων των μαθητών
- Η ανταλλαγή εμπειριών

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Οι εκπαιδευτικοί της Αγγλικής Γλώσσας, της Θεατρικής Αγωγής και της Μουσικής των Ραλλείων ΠΔΣ συναποφασίζουν να οργανώσουν μία κοινή εκπαιδευτική δράση

με στόχο την δημιουργία μίας αγγλικής θεατρικής παράστασης στο τέλος της χρονιάς ως εορτή αποφοίτητης της Στ΄τάξης, με σκοπό να αναπτύξουν τη συνεργασία τόσο μεταξύ των εκπαιδευτικών όσο και μεταξύ των μαθητών. Με αφορμή το έτος Σαίξπηρ και λόγω και των προτεινόμενων δράσεων του βιβλίου της Θεατρικής Αγωγής και του σχολικού εγχειριδίου 6th Grade English, επιλέγεται ένα έργο του Άγγλου βάρδου με στόχο να αναπτυχθεί ένα σχέδιο εργασίας που θα εμπλουτιστεί χάρη στα εργαλεία που προσφέρει το eTwinning και μέσω της συνεργασίας με ένα αγγλικό σχολείο. Το «Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας» καθώς διαδραματίζεται στην Αθήνα του Θησέα μας έδωσε επίσης και το πλαίσιο δράσης.

Προτάθηκε επομένως στο αγγλικό σχολείο να παρέχει στους Έλληνες μαθητές υλικό και πληροφορίες για ένα σκηνικό ανέβασμα εμπνευσμένο από την Ελισαβετιανή Εποχή ενώ εκείνοι θα επιχειρούσαν ένα «ελληνικό» ανέβασμα του μύθου του Θησέα. Αφού συμφωνήθηκε η συνεργασία με τα δύο σχολεία, οι μαθητές παρουσίασαν το σχολείο τους και γνωρίστηκαν μεταξύ τους χρησιμοποιώντας εφαρμογές PowerPoint, και εμπλουτίζοντας το Twinspace με αντίστοιχο ψηφιακό υλικό (φωτογραφίες, σχέδια και κείμενα). Τα Χριστούγεννα οι μαθητές αντάλλαξαν ευχετήριες κάρτες.

Ακολούθως, αφού οι Άγγλοι μαθητές ενημέρωσαν τους Έλληνες μαθητές για τη ζωή και το έργο του Σαίξπηρ, οι τελευταίοι δημιούργησαν μικρά βίντεο βασισμένα σε φημισμένες φράσεις από έργα του βάρδου αξιοποιώντας τεχνικές του Θεάτρου της Επινόησης (Oddey, 1994) και του Εκπαιδευτικού Δράματος (Kitson&Spiby, 1997) καθώς τις πραγματεύτηκαν με ανατρεπτικό τρόπο και όχι απαραίτητα σε αναφορά στο έργο από όπου προέρχονται. Ακολούθως επεξεργάστηκαν με τεχνικές του εκπαιδευτικού δράματος το προσαρμοσμένο κείμενο του έργου «A Midsummer Night's Dream, A Shakespeare Story» (Matthews & Ross, 2013): παρουσίασαν το έργο, συζήτησαν και εκπόνησαν μικρές γραπτές εργασίες, το σύνολο των οποίων διαμοιράστηκε για ανατροφοδότηση στους Άγγλους συνομηλίκους στο Twinspace. Στη συνέχεια, τα δύο σχολεία αντάλλαξαν πολιτιστικές πληροφορίες αναφορικά με τις ενδυματολογικές συνήθειες της Αρχαίας Ελλάδας και της Ελισαβετιανής Εποχής. Οι Έλληνες μαθητές πραγματοποίησαν εκπαιδευτική επίσκεψη στο Θέατρο του Διονύσου και το Μουσείο της Ακρόπολης, κατέγραψαν με φωτογραφίες και σχέδια αντιπροσωπευτικά αρχαιοελληνικά ενδύματα και δημιούργησαν ένα μικρό βίντεο μέσω του οποίου παρουσίαζαν τα διάφορα είδη αρχαιοελληνικού ρουχισμού. Οι Άγγλοι μαθητές ανήρτησαν αντίστοιχο υλικό για τα ενδεδειγμένα κοστούμια που θα μπορούσαν οι Έλληνες μαθητές να κατασκευάσουν για το ανέβασμα του A Midsummer Night's Dream.

Κατά την προετοιμασία της παράστασης, οι Έλληνες μαθητές σε συνεργασία με τον Όμιλο Σκηνογραφίας – Σκηνοθεσίας των Ραλλείων ΠΔΣ κατασκευάσαν τα σκηνικά ενώ επινόησαν και τα απαραίτητα αντικείμενα. Στο μάθημα της Μουσικής, προσέγγισαν τη μουσική της περιόδου αλλά παράλληλα επέλεξαν και τη μουσική που θα ήθελαν οι ίδιοι για την παράστασή τους. Επίσης δημιούργησαν την αφίσα, το πρόγραμμα και τις προσκλήσεις της παράστασης και επιμελήθηκαν τα κοστούμια τους. Αντίστοιχα εργάστηκαν και οι μαθητές του Jervoise School. Η πορεία της προετοιμασίας γινόταν γνωστή στα δύο μέρη μέσω τακτικών επικοινωνίων με τη χρήση skype και φυσικά μέσω της ανάρτησης υλικών στο Twinspace για κοινή χρήση. Τον Ιούνιο τα δύο σχολεία παρακολούθησαν ζωντανά το ένα την παράσταση του άλλου. Μάλιστα τα Ράλλεια ΠΔΣ αξιοποίησαν την νέα υπηρεσία ζωντανών μεταδόσεων vod-new.sch.gr του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου. Στη συνέχεια ολόκληρες οι παραστάσεις αναρτήθηκαν στο Twinspace προκειμένου να είναι διαθέσιμες και στα δύο μέρη, για μελέτη, αξιοποίηση και διασκέδαση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αξιολόγηση της διδακτικής παρέμβασης εστίασε τόσο στην αποτίμηση της επίδρασής της στη συνεργασία και την αμοιβαία ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών όσο και στην αξιολόγηση των γνωστικών διαδικασιών αποβλέποντας στην ανατροφοδότηση της μαθησιακής διαδικασίας.

Μεγαλύτερο ενθουσιασμό στους μαθητές δημιούργησε η συνειδητοποίηση ότι υπάρχουν πολλά στοιχεία του κοινού ευρωπαϊκού μας πολιτισμού που συνδέονται, επικοινωνούν και αλληλοεπηρεάζονται. Στόχος του έργου ήταν να κατανοήσουν και οι δύο μαθητικές κοινότητες ότι, παρόλο που η γλώσσα επικοινωνίας ήταν η Αγγλική, τα πολιτισμικά δεδομένα της δράσης προέρχονταν εξίσου και από τις δύο χώρες. Το αγγλικό σχολείο έμαθε από το ελληνικό για την αρχαία Ελλάδα και τους Αρχαίους Ελληνικούς Μύθους, ενώ το ελληνικό σχολείο προσέγγισε μία από τις κορυφές του αγγλικού πολιτισμού, την Ελισαβετιανή, μέσα από ένα θέμα ελληνικό.

Ηθική ανταμοιβή για τους μαθητές αποτέλεσε και η βράβευση του συγκεκριμένου έργου με την Εθνική Ετικέτα Ποιότητας τον Σεπτέμβριο του 2016.

Εικόνα 1: Η Εθνική Ετικέτα Ποιότητας του έργου

Το έργο απαίτησε τη συνεχή συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών και τους πρόσφερε την ευκαιρία να καλλιεργήσουν νέες δεξιότητες, να διευρύνουν τους ορίζοντες του σχολείου και να πιστέψουν ότι μέσα από «δύσκολα» εγχειρήματα μπορούν να κατακτηθούν νέες διδακτικές εμπειρίες. Οι γονείς ξαφνιάστηκαν από την ιδέα μίας παράστασης στην Αγγλική γλώσσα, η ίδια όμως η εκδήλωση τους αποζημίωσε, επιβεβαιώντας το επίπεδο διδακτικής προετοιμασίας που προσφέρει το σχολείο μέσα από τέτοιες δράσεις.

ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Το Θέατρο ως τέχνη παγκόσμια, ως τέχνη οικεία μα κυρίως ως τέχνη της Ευρώπης δίνει πολλές ανάλογες ευκαιρίες για συνεργασία και δράση μεταξύ σχολείων διαφορετικών χωρών που θα επεξεργαστούν το έργο ενός συγγραφέα που βασίζεται στην πολιτιστική κληρονομιά δύο η περισσοτέρων χωρών. Οι Ξένες Γλώσσες, τα μαθήματα της Αισθητικής Αγωγής, η Φυσική Αγωγή και η Λογοτεχνία συνιστούν μαθήματα που επιτρέπουν την πολιτισμική διαθεματικότητα μέσα από δράσεις αλληλο-διδακτικής μεταξύ μαθητών διαφορετικών εθνοτήτων και κοινωνικών

καταβολών που όμως μοιράζονται ορισμένες κοινές αφετηρίες τις οποίες τέτοια προγράμματα μπορούν να διερευνήσουν.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΤΙΟΤΕΡΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή ανάλογων καινοτόμων δράσεων προϋποθέτει και απαιτεί την άριστη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκομένων (μαθητών και εκπαιδευτικών), ώστε να προωθείται η δράση και η καλλιέργεια της δημιουργικότητας.

Προς αυτή την κατεύθυνση, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή. Εφόσον πρόκειται για μία δράση που εξελίσσεται διαδικτυακά, ο σωστός υλικοτεχνικός εξοπλισμός είναι απολύτως απαραίτητος για την υλοποίησή της και κυρίως μία βιντεοκάμερα υψηλής ευκρίνειας που θα επιτρέπει το κατάλληλο videostreaming για τις ανάγκες του έργου.

Επιθυμητή θα ήταν επίσης η ύπαρξη ενός κατάλληλου χώρου που να παρέχει τη δυνατότητα προβολής της παρούσας δράσης στους συναδέλφους, τους υπόλοιπους μαθητές και τους γονείς / κηδεμόνες.

Τέλος, απαραίτητη κρίνεται κάποια ευελιξία/τροποποίηση του ωρολογίου προγράμματος, ώστε να μπορέσουν τόσο οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές να συμμετέχουν από κοινού και να συνεργάζονται καλύτερα κατά την εκπόνηση και πραγματοποίηση των απαιτούμενων δραστηριοτήτων. Πιθανόν κάτι τέτοιο να προσέφερε περισσότερες ευκαιρίες διαπραγμάτευσης νοημάτων μεταξύ των μικρών μαθητών ώστε να χρησιμοποιούν το Twinspace του έργου πιο συχνά και πιο στοχευμένα και εκτός της σχολικής τάξης. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται την άμεση ανάγκη υποστήριξης της Διεύθυνσης της σχολικής μονάδας, η οποία αποτελεί βασική προϋπόθεση για όλα τα υπόλοιπα.

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Σπάνια δίνεται σοβαρή σημασία στον τόπο δράσης ενός έργου του Σαίξπηρ καθώς η αξία των κλασικών συνίσταται στη γλώσσα, την ανάπτυξη των χαρακτήρων, την πλοκή, κ.ά. Επικεντρώνοντας στον τόπο δράσης του έργου, την ιδανική Αθήνα της Ελισαβετιανής Εποχής, οι μαθητές επικοινώνησαν με μία από τις χρυσές εποχές του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού, την Αναγέννηση, όπου το αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό παρελθόν ανατροφοδοτούσε το νέο, αναδυόμενο, πολιτισμικό γίγνεσθαι.

Μία δράση σαν το έργο «Where Plutarch meets Shakespeare: dress our “dream” your way!» όπου οι μαθητές επικοινωνούν με τις κοινές καταβολές του κοινού τους ευρωπαϊκού πολιτισμού κατά τη διάρκεια μίας περιόδου κρίσης όπου τα σύνορα κλείνουν αντί να ανοίγουν και οι αποκλεισμοί εντείνονται αντί να περιορίζονται, μπορεί να λειτουργήσει ως έργο αναφοράς ώστε τα παιδιά μέσω αυτού βιωματικά να κατανοούν την αξία της επικοινωνίας, της συνύπαρξης και της αλληλεπίδρασης.

Το έργο αυτό έδωσε στους εκπαιδευτικούς την ευκαιρία να δοκιμάσουν μία δράση, η οποία ανοίγει καινούριους δρόμους επικοινωνίας με συναδέλφους άλλων περιοχών, αναπτύσσοντας τη μεταξύ τους συνεργασία και διευκολύνοντας την ανταλλαγή ιδεών. Προήγαγε μία ομαδοσυνεργατική, διερευνητική, μαθητοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας, η οποία συνετέλεσε άμεσα στη διαμόρφωση θετικού κλίματος μέσα στη σχολική τάξη (Wood et al, 2005).

Σαφώς, λόγω της διαθεματικής φύσης της παρούσας δράσης, ενισχύθηκε επίσης η συνεργασία των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, βελτιώθηκαν οι διαπροσωπικές τους σχέσεις και, εν κατακλείδι, διευκολύνθηκε η εύρυθμη λειτουργία της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Kalantzis, M. & Cope, B. (2005). *Learning by Design.* Melbourne: Victorian Schools Innovation Commission.

Kitson, N. & Spiby, I. (1997). *Drama 7-11: Developing primary teaching skills*. London & N.York: Routledge, 62.

Matthews, A. & Ross, T. (2013). *A Midsummer Night's Dream. A Shakespeare Story*. Great Britain: Orchard.

Oddey, A. (1994). *Devising Theatre: a practical and theoretical handbook.* London & N. York: Routledge (σελ.195 και εξής).

Wood, E., Mueller, J., Willoughby, T., Specht, J., & De Young, T. (2005). *Teachers' perceptions: Barriers and supports to using technology in the classroom.* Education, Communication & Information, 5 (183-206).

Κασιμάτη, Κ. & Γιαλαμάς, Β. (2001). *Απόψεις εκπαιδευτικών για τη συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία.* Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων (σελ. 114-125).

Μώρου,Α., Φραγκή, Μ., Μουγιακάκος, Π. & Παπαδημούλης, Σ. (2006). *Θεατρική Αγωγή Ε-Στ* (σελ. 75 και εξής).

26. Μόδα είναι… θα περάσει!

Ένα πολιτιστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, με τη χρήση ΤΠΕ.

Λάζου-Μπαλτά Καλυψώ[1]

[1] Καθηγήτρια Φιλόλογος στο Πρότυπο ΓΕΛ Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης

kalypsodj@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εισήγηση συνιστά πρόταση για ένα συνεργατικό, ερευνητικό σχέδιο εργασίας, με γενικό τίτλο «Μόδα είναι… Θα περάσει!». Απευθύνεται πρωτίστως σε μαθητές της Α' Λυκείου, καθώς το γνωστικό του αντικείμενο εμβαθύνει στην ενότητα «Μόδα-Ενδυμασία» της Νεοελληνικής Γλώσσας Α' Λυκείου. Αποτελεί μια απόπειρα διαθεματικής μελέτης του φαινομένου της μόδας, που άπτεται της Νεοελληνικής Γλώσσας, της Φιλοσοφίας, της Κοινωνιολογίας, της Ιστορίας, της Καλλιτεχνικής Παιδείας και της Πληροφορικής. Επικεντρώνεται στη σχέση της μόδας με το γαλλικό Ιμπρεσιονισμό και το Μοντερνισμό, όπως αυτή αποτυπώνεται στη ζωγραφική του τέλους του 19ου αιώνα. Υποστηρίζει την επικοινωνία της σχολικής μονάδας με πολιτιστικούς και μορφωτικούς φορείς, συγκεκριμένα με ελληνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή μουσεία και προωθεί την ομαδοσυνεργατική έρευνα, με την αξιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού περιοδικών και μόνιμων μουσειακών εκθέσεων, έγκυρων μουσειακών ψηφιακών πόρων κι έντυπων έργων αναφοράς. Ως τελικό προϊόν, εκδίδεται, σε ψηφιακή μορφή, η ομότιτλη μελέτη.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ *: συνεργατικό σχέδιο, διαθεματικότητα, μόδα, ψηφιακές μουσειακές εκθέσεις.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αφετηρία για το συνεργατικό, ερευνητικό σχέδιο εργασίας με αντικείμενο τη μόδα αποτελεί η διδασκαλία της ενότητας «Μόδα κι ενδυμασία» της Νεοελληνικής Γλώσσας στην Α' Τάξη του Γενικού Λυκείου. Το έντονο και σταθερό ενδιαφέρον των εφήβων για όλες τις εκφάνσεις ενός σύνθετου κοινωνικού και πολιτισμικού φαινομένου, όπως η μόδα, προκαλεί τη διδάσκουσα να εμβαθύνει στη μελέτη του και να εμπνευστεί ένα ερευνητικό σχέδιο εργασίας, συμπληρωματικό θεματικά, στο περιεχόμενο της προαναφερθείσας ενότητας, το οποίο προτείνεται να διδάσκεται εβδομαδιαίως στην Α' Λυκείου, για δύο διδακτικές ώρες. Το συνεργατικό ερευνητικό σχέδιο, που φέρει τον τίτλο της παρούσας εισήγησης, έχει ενιαύσια διάρκεια και υλοποιείται, χάρη σε εργαλεία συνεργατικής μάθησης, που εξασφαλίζει η θητεία διδασκόντων και διδασκομένων στον ψηφιακό γραμματισμό. Ο διεθνής χαρακτήρας της μόδας, η παγκόσμια επιρροή και διάχυση κάθε νέας τάσης της στάθηκαν η αφετηρία της διεύρυνσης αυτού του προγράμματος εκτός των ορίων της σχολικής κοινότητας: το προτεινόμενο συνεργατικό σχέδιο εργασίας εμπλέκει, και μέσω της πλατφόρμας eTwinning, μαθητές από διαφορετικά ελληνικά ή/και ευρωπαϊκά σχολεία στην πολύπλευρη μελέτη της μόδας και στην ανάδειξη της επίδρασης, που αυτή ασκεί, στον πολιτισμικό και κοινωνικό χαρακτήρα διαφορετικών εθνικών ή/και τοπικών κοινωνιών.

Ο παιδευτικός και παιδαγωγικός χαρακτήρας κάθε γνωστικού αντικειμένου της Δημόσιας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σε συνδυασμό μάλιστα με την οικονομική κρίση, αναπόφευκτα προσανατολίζουν την έρευνα σε παραμέτρους του υπό μελέτη φαινομένου, που δεν σχετίζονται άμεσα με την εμπορικότητα και την κατανάλωση. Έτσι η προτεινόμενη δράση εστιάζει στην πολιτιστική διάσταση της μόδας, με

έμφαση στην αλληλεπίδρασή της με την ιμπρεσιονιστική ζωγραφική του τέλους του 19ου αιώνα και τον φιλοσοφικό στοχασμό του 20ου.
Η συγκεκριμένη δράση υπηρετεί τον κοινωνικό γραμματισμό των μαθητών, μέσω της έρευνας και της δημιουργικής ανταλλαγής απόψεων, υποστηρίζει τον δημοκρατικό χαρακτήρα της σχολικής μονάδας, καθώς υποκινεί το γόνιμο διάλογο και κατοχυρώνει την εξωστρέφειά της.
Τα πορίσματά των ερευνών του σχεδίου προτείνεται, αφού καταγραφούν, να τεθούν σε διεξοδικότερη βάσανο, στο πλαίσιο ενός μαθητικού συνεδρίου, με αντικείμενο τη σχέση της μόδας με τη φιλοσοφία και την καλλιτεχνική δημιουργία. Μέσα από αυτό, καλλιεργείται η μαθητική έρευνα, η συνεργασία, η μελέτη της ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας αφενός, η υπευθυνότητα των εφήβων ως μελλοντικών ερευνητών κι επιστημόνων αφετέρου, και παράλληλα αναδεικνύεται η δυναμική των σχολικών μονάδων ως εστιών κριτικής κι επιστημονικής μεταγνώσης. Έτσι τα πορίσματα αυτού του σχεδίου εργασίας καθίστανται a priori ανοιχτά, υποκείμενα σε έναν διαρκή διάλογο, και συνεπώς πρόσφορα για μεταγενέστερες προσεγγίσεις.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει μέρος ενός πολιτιστικού προγράμματος, που η υπογράφουσα διοργάνωσε, κατά το σχολικό έτος 2012-13, στο 6ο Λύκειο Νέας Σμύρνης, όπου υπηρετούσε με οργανική θέση. Παρουσιάζονται επιλεκτικά, κάποιες συγκεκριμένες θεματικές του έργου, που διοργανώθηκαν όλες, με την ευθύνη της υπογράφουσας. Η δράση τροποποιείται για τις ανάγκες της παρούσας εισήγησης, ώστε να συνιστά ένα ενδεικτικό συνεργατικό σχέδιο εργασίας, το οποίο υλοποιείται με τη βοήθεια ψηφιακών εργαλείων και πηγών.
Η συνεργασία των ομάδων εργασίας των μαθητών του πολιτιστικού προγράμματος με ένα γαλλικό σχολείο επηρέασε αναπόφευκτα και διαμόρφωσε τη θεματική του έργου, καθώς περιόρισε την πολιτισμική διάσταση του φαινομένου της μόδας στον «ελληνογαλλικό» άξονα: χάρη στην ανταλλαγή επισκέψεων εργασίας μεταξύ των δύο σχολείων, μελετήθηκε το φαινόμενο της μόδας στην ελληνική πραγματικότητα και σε κάποιες από τις διαστάσεις που αυτό έλαβε και λαμβάνει σε μία από τις μεγάλες διεθνείς πρωτεύουσες της μόδας, της τέχνης και της φιλοσοφίας, το Παρίσι. Χάριν ευκολίας, αλλά και λόγω εμπειρίας, όλες οι δραστηριότητες που περιέχονται στο προτεινόμενο συνεργατικό σχέδιο εργασίας αφορούν την ελληνογαλλική προσέγγιση της μόδας.
Ασφαλώς πρόκειται για μία ενδεικτική, όχι όμως εξονυχιστική, πάντως για μία πολυτροπική, προσέγγιση, που συνδυάζει τη μελέτη θεωρητικών και λογοτεχνικών κειμένων, κινηματογραφικών ταινιών, φιλοσοφικών και κοινωνικών δοκιμίων του β μισού του 20ου αιώνα, καθώς και μουσειακών εκθέσεων, μονίμων και περιοδικών.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ο εκπαιδευτικός που προτείνει το συγκεκριμένο συνεργατικό πρόγραμμα στην πλατφόρμα, αναζητώντας συνεργάτες, καταρτίζει το προτεινόμενο πρόγραμμα σπουδών και τα στάδια εργασίας. Υπάρχει πάντα η δυνατότητα διαμορφωτικής παρέμβασης των συμμετεχόντων συναδέλφων, μέσα από διαμορφωτική (αυτό) αξιολόγηση κι ετεροπαρατήρηση, ωστόσο προτείνεται οι βασικοί άξονες μελέτης να παραμείνουν σταθεροί.
Για τις ανάγκες του έργου δημιουργείται από την υπεύθυνη εκπαιδευτικό του προγράμματος ένα wiki (www.wikispaces.com) , μέσω του οποίου οι συνεργαζόμενοι μαθητές μπορούν να ανταλλάξουν απόψεις, να ανεύρουν το υλικό των διαφόρων σταδίων του έργου, να συνδιαμορφώσουν πολυτροπικά κείμενα και να ασκηθούν

στην ψηφιακή αφήγηση. Για κάθε υποφάση του έργου ορίζονται από το σύνολο των μαθητών, με την επικουρία των εκπαιδευτικών, υποομάδες εργασίας, οι οποίες, αφού ενημερωθούν και καταστρώσουν σχέδιο εργασίας, συζητούν διαμορφωτικά την τελική σύνθεση του έργου τους σε panels, των οποίων τη σύνθεση οι ίδιοι αποφασίζουν.

Οι μαθητές που συμμετέχουν, χωρίζονται σε ομάδες εργασίας, δύο-τριών ατόμων, στις οποίες δίνουν αστεία ονόματα που συναρτώνται με το αντικείμενο μελέτης τους : έτσι γεννιούνται «τα σύννεφα με παντελόνια», «ο κόμπος στο χτένι», «τα ιπτάμενα στιλέτα», «το πανί με πανί», «ο στενός κορσές», «οι διαβόλου κάλτσες» και «η στάχτη και Burberry». Δίνεται έτσι η ευκαιρία μιας σύντομης ανασκόπησης της ενότητας «Γλώσσα και Διάλεκτοι» του εγχειριδίου Νεοελληνικής Γλώσσας της Α' Λυκείου και παρατηρείται ότι η αστειότητα παράγεται με την παράφραση και την παραποίηση ιδιωματικών εκφράσεων ή την ένταξή τους σε διαφορετικό κοινωνικό συμφραζόμενο.

Το περιεχόμενο της δράσης αφορμάται συνεπώς από το γλωσσικό μάθημα, και διευρύνεται, συμπληρώνοντας το γνωστικό αντικείμενο ως εξής :

Α) Επιχειρείται η συγγραφή άτυπου λήμματος της έννοιας «Μόδα», με τη συνδρομή ψηφιακών λεξικών και βασικών έργων αναφοράς.

Β) Αναλύεται ο κοινωνικός ρόλος της μόδας κι η επίδραση που αυτή ασκεί σε άτομα και κοινωνικές ομάδες. Στο πλαίσιο αυτό, αξιοποιούνται κριτικά, αποσπάσματα φιλοσοφικού λόγου από τα έργα των Rolan Barthes, Pierre Bourdieu και Michele Foucault.

Γ) Πρόκειται για το κεντρικό τμήμα της δράσης. Δεδομένου ότι η Ιμπρεσιονιστική Ζωγραφική του τέλους του 19^{ου} αιώνα συναγωνίζεται, καινοτομώντας, τους πλανόδιους φωτογράφους της εποχής, στην αποτύπωση των ενδυμάτων και των στιγμιοτύπων των μελών της τότε αστικής τάξης, επιδιώκεται η μελέτη του κοινωνικού χαρακτήρα της μόδας, όπως αυτός αποτυπώθηκε στην τέχνη. Μελετάται δηλαδή η μόδα ως περιεχόμενο των ιμπρεσιονιστικών έργων τέχνης. Για το λόγο αυτό, ορίζονται διαφορετικά υποθέματα και προτείνονται πηγές μελέτης. Οι μαθητές, κατά ομάδες, συνεργάζονται με τις αντίστοιχες των εταίρων τους, αξιοποιώντας συνεργατικά ψηφιακά εργαλεία, σε περιβάλλοντα σύγχρονης και ασύγχρονης ηλεκτρονικής μάθησης, μελετούν, ερευνούν, συζητούν, διορθώνουν διαμορφωτικά το παραγόμενο υλικό, το τελικό προϊόν του οποίου γράφεται ή μεταφράζεται στα αγγλικά κι αποθηκεύεται σε ψηφιακή μορφή.

Δ) Ως τελική δραστηριότητα, προτείνεται αμφίδρομη ανταλλαγή πολιτισμικών αγαθών, από τον κόσμο της μόδας : κάθε συνεργαζόμενο σχολείο επιλέγει ένα προϊόν που γεννιέται στις μητροπόλεις της μόδας κι ακολουθεί διεθνή καριέρα κι έναν εθνικό του καλλιτέχνη, που κινείται και στο χώρο της μόδας, διεθνώς γνωστό. Με τον τρόπο αυτό, επιδιώκεται η μύηση των μαθητών στα εθνικά πολιτισμικά προϊόντα των εταίρων τους. Εν προκειμένω, μελετώνται το άρωμα και το μουσείο Κοσμήματος του Ηλία Λαλαούνη.

Ως τελικό παραδοτέο προϊόν, ορίζεται η ψηφιακή έκδοση των αποτελεσμάτων της συνεργασίας, στα αγγλικά.

Ο ΟΡΙΣΜΟΣ –Η ΔΟΜΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ

Η μελέτη της μόδας ξεκινά με την απόπειρα ορισμού της. Οι μαθητές αξιοποιούν τις γνώσεις τους από τη διδασκαλία της ανάπτυξης παραγράφου με ορισμό, που ήδη από το Γυμνάσιο έχουν διδαχτεί. Τα μέλη κάθε ομάδας επικοινωνούν μέσω Skype (www.skype.com), εργάζονται σε συνεργατικά google docs. Αφού ανατρέξουν σε

ψηφιακά λεξικά, όπως τα έγκυρα που ανευρίσκονται στην πύλη για την ελληνική γλώσσα,
(http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica) και συμβουλευτούν επίτομες εκδόσεις (π.χ. το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Κέντρου Λεξικολογίας), οι ομάδες διαμορφώνουν το δικό τους λήμμα. Γίνεται ανάρτηση του λήμματος στην αγγλική wikipedia, το υλικό μεταφράζεται στην εθνική γλώσσα κάθε εταίρου και επιδιώκεται η συμπλήρωση άρθρων στην ελληνική και στη γαλλική wikipedia αντίστοιχα.
Οι μαθητές μελετούν στη συνέχεια αποσπάσματα από το βιβλίο του γάλλου δομιστή Roland Barthes, «The fashion system», επιλέγουν, με την καθοδήγηση της διδάσκουσας, αυτά που τους αφορούν, μεταφέρουν το ξενόγλωσσο κείμενο σε ψηφιακό συνεργατικό περιβάλλον εργασίας κι επιχειρούν τη μετάφρασή του στη Νέα Ελληνική, στο πλαίσιο μιας σημειολογικής, δομιστικής εμβάθυνσης στον όρο που μελετούν. Αποπειρώνται, συνεπώς, να διακρίνουν ανάμεσα στο γραπτό και στο φορεμένο ένδυμα και να εντοπίσουν την πρακτική και αισθητική λειτουργία του δεύτερου, σε αντιδιαστολή με το πρώτο.
Στο σημείο αυτό δίνεται η πρώτη συνεργατική εργασία, που συνιστά μία μελέτη περίπτωσης. Οι ομάδες των μαθητών των συνεργαζόμενων σχολείων καλούνται να μελετήσουν τα ρεπορτάζ μόδας που προσφέρονται στην πιο πρόσφατη, ψηφιακή ή/και στην έντυπη έκδοση κάποιου περιοδικού μόδας, που κυκλοφορεί και στις δύο χώρες. Αφού ολοκληρώσουν την παρατήρησή τους, ζητείται από τους μαθητές, να καταγράψουν τον ενδυματολογικό κώδικα στο γραπτό ρούχο, στον οποίο, σύμφωνα με τον Barthes, αντιπροσωπεύεται ο πραγματικός κόσμος ή η μόδα, «ως δυο όψεις του ίδιου νομίσματος». Ως τελικό παραγόμενο προϊόν, ορίζεται ένα κείμενο στην αγγλική γλώσσα, το οποίο ερμηνεύει, στο υπό μελέτη υλικό, πώς κάθε ρούχο αποκτά τη δυναμική του, όχι από τις ρίζες του, αλλά από το περιβάλλον της εποχής του και τη διαδραστική του σχέση με αυτό, από το αποτέλεσμα της οποίας άλλωστε εξαρτάται η επιτυχία κι η δημοφιλία του πραγματικού ρούχου.

Η ΜΟΔΑ ΩΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ ΟΜΟΓΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

Το φαινόμενο της μόδας αναλύεται σε συνάρτηση με έννοιες, όπως η «διάκριση», η «πολυσυλλεκτικότητα», καθώς και πιθανές ρατσιστικές συμπεριφορές, που, μέσα από τις τάσεις της, η μόδα καλλιεργεί σε διαφορετικές κοινωνικές ομάδες. Εν συνεχεία, μελετάται η μόδα ως ένα φαινόμενο με παγκόσμιες διαστάσεις, που προωθεί την πολιτιστική ομογενοποίηση. Αξιοποιείται η σκηνή από την ταινία «The Devil wears Prada», στην οποία η Αρχισυντάκτρια ενός έγκυρου, διεθνούς περιοδικού μόδας, κατατροπώνει σε μία διάλεξή της για τις αποχρώσεις του cerulean blue, την βοηθό της, απόφοιτο αξιόλογου αμερικανικού πανεπιστημίου, γιατί αποδοκιμάζει ως υπερβολή τη διάκριση ανάμεσα σε παρεμφερείς χρωματικές αποχρώσεις. Οι ομάδες των μαθητών καλούνται να προσεγγίσουν σύντομα τις επενδυτικές στρατηγικές, που κρύβονται πίσω από ένα απλά σχεδιασμένο ένδυμα και τους αναρίθμητους παράγοντες που επηρεάζουν σε όλα τα επίπεδα της ανθρώπινης ζωής και ιστορίας. Ζητείται δηλαδή από τις ομάδες να μελετήσουν τη σχέση της μόδας με τη συνειδητή και την ασυνείδητη μαζοποίηση της εξωτερικής εμφάνισης των ανθρώπων, βάσει άγραφων κανόνων αποδοχής. Επιδιώκεται ακόμη να προσδιοριστεί πώς προωθείται, χάρη στη μόδα, η ατομικότητα, μέσω της διάκρισης. Για το σκοπό αυτό οι ομάδες καλούνται να διαμορφώσουν ερωτήσεις και να πάρουν συνεντεύξεις από ποικίλους επαγγελματίες της μόδας (σχεδιαστές, αρχισυντάκτες και δημοσιογράφους μόδας, στυλίστες, κτλ), οργανώνοντας ενδεχομένως και μια μικρή ποιοτική έρευνα, να σχεδιάσουν ερωτηματολόγια και να τα επεξεργαστούν με το πρόγραμμα spss.

Ως τελικό προϊόν, παράγεται με τη μορφή ψηφιακής αφήγησης, ένα συνεργατικό άρθρο, στο οποίο ενσωματώνονται, μεταγλωττισμένα στην αγγλική, αποσπάσματα από τις παραπάνω συνεντεύξεις και καταγράφονται συγκριτικά τα αποτελέσματα της έρευνας στις δύο χώρες. Ο πολυτροπικός χαρακτήρας της ψηφιακής αφήγησης μπορεί να ενισχυθεί από την προσθήκη και τον σχολιασμό κατάλληλα επιλεγμένων κόμικς, στα οποία το ρούχο αποτελεί ένα αδιαφιλονίκητο στοιχείο της μαζοποιημένης κουλτούρας.

Η ΜΟΔΑ ΣΤΟΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΣΤΟΧΑΣΜΟ ΤΩΝ BOURDIEU ΚΑΙ FOUCAULT

Ο Pierre Bourdieu υποστηρίζει ότι η μόδα ικανοποιεί ατομικές επιθυμίες μέσα από τη δημιουργία ενός «συμβολικού κεφαλαίου». Οι ομάδες μελετούν διαδικτυακές σελίδες κοινωνικού ρεπορτάζ και καλούνται να επισημάνουν πώς το οικονομικό κεφάλαιο, όπως εκφράζεται μέσα από τη μόδα, μετατρέπεται στην κοινωνική συνείδηση σε κοινωνικό, πολιτικό, σε συμβολικό, κατά τον στοχαστή, κεφάλαιο. Οι συνεργαζόμενοι εκπαιδευτικοί, μπορούν να αναρτήσουν ενδεικτικό υλικό στα προσωπικά τους ιστολόγια (www.blogger.com). Οι μαθητές ενημερώνονται από τις καταχωρήσεις στα διαδικτυακά ημερολόγια, τις σχολιάζουν, μαθαίνουν, μοιράζονται τις σκέψεις τους, καταγράφουν τις εντυπώσεις τους.

Τέλος οι ομάδες καλούνται να ανεύρουν διαδικτυακά και να μελετήσουν α) τις στολές διαφόρων επαγγελματικών κατηγοριών της χώρας τους, β) την τυποποιημένη ενδυμασία για ειδικές περιπτώσεις (γάμους, κηδείες κτλ) και μέσω αυτών να προσδιορίσουν την εμπλοκή της μόδας στη διαδικασία χειραγώγησης του σώματος, όπως υποστηρίζει ο Michel Foucault. Για το σκοπό αυτό, μπορούν να αξιοποιήσουν τα κοινωνικά δίκτυα: να δημιουργήσουν ομάδες εργασίας (www.facebook.com , www.myspace.com), να εγγραφούν σ' αυτές, να συσχετιστούν με άλλους χρήστες, να αναρτήσουν φωτογραφίες, βίντεο, να διεξάγουν συζητήσεις. Μπορούν για τις ανάγκες της εργασίας τους να κάνουν χρήση της κοινωνικής σελιδοσήμανσης, διαχειριζόμενοι σελιδοδείκτες στο Διαδίκτυο με τη βοήθεια ετικετών, (www.delicious.com), προκειμένου να ασκηθούν στην αποθήκευση, οργάνωση, αναζήτηση και διαχείριση του υλικού τους.

ΙΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ, ΜΟΔΑ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ

Για την ολοκλήρωση αυτής της ενότητας του συνεργατικού σχεδίου εργασίας, οι μαθητές αξιοποίησαν τις γνώσεις τους στην αγγλική και γαλλική γλώσσα, ασκήθηκαν στη διαγλωσσική μετάφραση, καθώς και στην ιστορία της τέχνης, ενώ μυήθηκαν προκαταβολικά στις ενότητες της Νεοελληνικής Γλώσσας Β Λυκείου, που αφορούν στην παρουσίαση, στην κριτική και στην τέχνη.

Η δράση συνδέει τη μελέτη της μόδας με την τέχνη, ειδικότερα δε με τη ζωγραφική. Στόχος της παρούσας υποενότητας του έργου, αποτελεί η δημιουργική και κριτική αποκόμιση πληροφοριών, που αποκαλύπτουν ότι η μόδα της γαλλικής πρωτεύουσας, στα μέσα του 19^{ου} αιώνα, αναδεικνύεται σε προπύργιο του μοντερνισμού, καθώς καταφέρνει να εκφράσει, με τη σαγηνευτική, όσο και εφήμερη γοητεία της, όλα τα σήματα κατατεθέντα της «πόλης του φωτός» και της εποχής : την οικονομική ανάπτυξη, τη νεωτερικότητα, την αισθητική, την πρωτοπορία, το εμπορικό πνεύμα, τα πρώτα εικονογραφημένα περιοδικά, τα πρώτα μεγάλα πολυκαταστήματα, την ομορφιά, τη ξενοιασιά των κοινωνικών συγκεντρώσεων και της ευμάρειας, σχεδόν μισόν αιώνα, πριν το ξέσπασμα του πρώτου παγκοσμίου πολέμου.

Παράλληλα καλλιτέχνες της avant - garde εκθειάζουν τη μόδα σε κάθε τομέα του καλλιτεχνικού επιστητού: Ο Ζολά μέσα στο ρεαλιστικό πεζογράφημα της αστικής

τάξης, ο Mallarme, ακόμη κι αυτός ο Baudelaire στην ποίηση, ο Monet, ο Manet, ο Renoir, ο Dega, με τα πινέλα και τα χρώματα του ιμπρεσιονισμού. Στην εποχή της ανάπτυξης και της οικονομικής άνθισης μια πλειάδα καλλιτεχνών αναλαμβάνει να μετουσιώσει σε τέχνη την καθημερινή ζωή, τις συνήθειες, τις κοινωνικές συγκεντρώσεις, τα έθιμα και φυσικά την ενδυμασία μιας εποχής, προπάντων της κοινωνικής ομάδας, που διαμόρφωσε αυτές τις συνθήκες ευδαιμονίας, και δεν είναι άλλη από την ακμάζουσα αστική τάξη των Παρισίων. Στην τέχνη, αλλά και στην καθημερινή ζωή της εποχής, το ρούχο γίνεται το μέσο μετάβασης από την παράδοση στον εκσυγχρονισμό, τόσο στον ηθικό, όσο, πολύ περισσότερο, στον εθνικό. Εκφράζει το Παρίσι της προόδου και της ανάπτυξης, τον επίγειο παράδεισο των υλικών αγαθών, που μετατρέπουν σε υψηλή κι εκλεπτυσμένη τέχνη, κάθε πτυχή της καθημερινής πραγματικότητας, όσων μπορούν να τα γευτούν. Ως καθρέφτης της εποχής εκείνης, η ζωγραφική, φλερτάρει με τη μόδα, χρησιμοποιεί δηλαδή έναν βασικό παράγοντα της εθνικής οικονομίας της Γαλλίας κι ένα κυρίαρχο μέσο της διεθνούς επιβολής της χώρας, στο πλαίσιο του πειραματισμού της σε καινοτόμα μονοπάτια έκφρασης και δημιουργίας.

Το οπτικό υλικό (πίνακες ζωγραφικής, διαφημίσεις, φωτογραφίες, εκτυπώσεις, κοστούμια εποχής) που συγκεντρώνεται προέρχεται:

α) από τις συλλογές και τις εκδόσεις γαλλικών μουσείων μόδας,

β) από την επίσκεψη στην περιοδική έκθεση «100 χρόνια μόδα» που πραγματοποιήθηκε το 2013 στο Δημαρχείο της πόλης του Παρισιού,

γ) από το εκθεσιακό, εκδοτικό και ψηφιακό υλικό και τη μόνιμη έκθεση του Μουσείου Orsay του Παρισιού,

δ) από το διαδικτυακό τόπο της περιοδικής έκθεσης ζωγραφικής, η οποία διοργανώθηκε στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης, με αντικείμενο τη σχέση του καλλιτεχνικού κινήματος του Ιμπρεσιονισμού και του ευρωπαϊκού, αστικού φορέματος, ανδρικού και γυναικείου, από τα μέσα της δεκαετίας του 1860 ως τα μέσα του 1880, (http://www.metmuseum.org/ exhibitions/listings/2013/impressionism-fashion-modernity/gallery-one)

ε) εκδόσεις της Εθνικής Πινακοθήκης (αναφέρονται αναλυτικά στη βιβλιογραφία).

Τα υποθέματα της βασικής ενότητας του σχεδίου εργασίας ερευνώνται συνεργατικά, από ομάδες εργασίας των εταίρων και ορίζονται ως εξής:

Α) Μελέτη του σήματος κατατεθέντος της μόδας, του γυναικείου φορέματος, το οποίο μετουσιώνεται στη ζωγραφική σε σύμβολο της κομψότητας. Μέσα από ένα νέο ψηφιακό μουσείο, που δημιουργείται από το λογισμικό artsteps , επιχειρείται να διατυπωθούν και να μελετηθούν τα χαρακτηριστικά της «Παριζιάνας», δηλαδή της κομψής, μοντέρνας, ωραίας αστής, του τέλους του 19^{ου} αιώνα, που γεννιέται μέσα από τον πίνακα του Renoir.

Β) Έρευνα της σχέσης υψηλής ραπτικής και μόδας: έμφαση στην αντικατάσταση των αρκαδικών νυμφών μέσα στη φύση από καλοντυμένες κυρίες με μοντέρνα ενδύματα (Πρόγευμα στη φύση του Monet). Αρωγοί στην προσπάθεια ορίζονται: το υλικό από εικονογραφημένα περιοδικά μόδας της εποχής, το έργο των πλανόδιων φωτογράφων, εικόνες από φορέματα της υψηλής ραπτικής.

Γ) Μελέτη των πορτρέτων και των ολόσωμων ζωγραφικών απεικονίσεων των μελών της αστικής τάξης.

Δ) Αναζήτηση σε αρχεία περιοδικών κι εφημερίδων δημοσιεύσεις των κριτικών τέχνης της εποχής. Απόπειρα ερμηνείας της καχυποψίας, με την οποία πολλοί από αυτούς στέκονται απέναντι στη, σχεδόν με φωτογραφική ακρίβεια,

απεικόνιση της μόδας στην τέχνη, ώστε βαφτίζουν κάποιους ζωγράφους «σχεδιαστές μόδας», προφανώς υποτιμητικά.

Ε) Μελέτη των ζωηρών χρωμάτων της παρισινής μόδας και συσχετισμός τους με το χρώμα της γαλλικής ιμπρεσιονιστικής ζωγραφικής. Οι Ιμπρεσιονιστές θέλησαν να αποτυπώσουν την άμεση εντύπωση (impression) που προκαλεί ένα αντικείμενο ή μια καθημερινή εικόνα, χρησιμοποιώντας κατεξοχήν ζωντανά χρώματα, κυρίως δε τα βασικά. Εστίαση της προσοχής στο λευκό, τον «βασικό υπεύθυνο» για τη ζωηρή εντύπωση που προκαλούσε η μεγαλοαστική κοινωνία της εποχής στους περίπου ογδόντα πίνακες που μελετώνται.

ΣΤ) Άρση των κατηγοριών περί ευτελούς κι εφήμερης δημιουργίας, που οι ιμπρεσιονιστές δέχτηκαν, αναδεικνύοντας στα έργα και καταγράφοντας με παραδείγματα, τις πρωτότυπες τεχνικές, με τις οποίες οι ζωγράφοι δούλεψαν (ασυνήθιστες οπτικές γωνίες, προπάντων η προσπάθεια αναπαράστασης του φωτός).

Ζ) Απεικόνιση γυναικείων εσωρούχων στους πίνακες του ιμπρεσιονισμού ως άλλοθι στην αποκάλυψη του γυναικείου σώματος, καθώς το γυμνό εικονίζεται μόνο σε αλληγορικές συνθέσεις. Έμφαση στη συνάντηση του καλλιτεχνικού φαινομένου με τις τάσεις της σύγχρονης μόδας, που επιζητεί να αναδείξει τη γυναικεία θηλυκότητα και να τονίσει τον αισθησιασμό και την καθημερινή γοητεία. Αξιοποίηση του έργου του Manet «Μπροστά στον καθρέφτη», το οποίο αντιγράφει ευκρινώς από τη βιομηχανία εσωρούχων τις λεπτομέρειες του κορσέ, παίζοντας ταυτόχρονα με το έντονο μπλε και στήνοντας παιχνίδια αντιθέσεων με τη φωτεινότητα του άσπρου και την ασυνήθιστη στάση του μοντέλου, που αποκρύπτει το πρόσωπό του.

Η) Καταγραφή των χαρακτηριστικών της μόδας της εποχής, της ποικιλίας των αξεσουάρ, της υφής των υφασμάτων, του τρόπου, με τον οποίον αναδεικνύουν τις γυναικείες καμπύλες.

Θ) Μελέτη της κοινωνικής ζωής των ηγεριών των ενδυματολογικών καινοτομιών, όπως αυτή αποτυπώνεται στους πίνακες των γάλλων ιμπρεσιονιστών, οι οποίοι τις αποτυπώνουν στον καμβά, ενώ ψωνίζουν, ενώ διαβάζουν περιοδικά μόδας, ενώ φλερτάρουν, ενώ δοκιμάζουν τα μελλοντικά ενδύματα περιπάτου. Νεαρές κυρίες αποχωρούν από καταστήματα, όχι μόνον γευόμενες την ηδονή του υλικού ευδαιμονισμού, αλλά πιθανότατα και φλερτάροντας με τον κύριο που προσκολλάται στην τζαμαρία του καταστήματος.

Ι) Καταγραφή των στοιχείων της ανδρικής μόδας.

Στο τέλος της διευρυμένης αυτής δραστηριότητας η ολομέλεια καλείται να συγγράψει ένα συνθετικό, συνεργατικό, δοκίμιο, σε συνεργατικό ψηφιακό περιβάλλον, στο οποίο να συσχετίζεται ο εφήμερος χαρακτήρας των τάσεων της μόδας με το εφήμερο του φωτός και του σκοταδιού, με τα οποία οι ιμπρεσιονιστές ζωγράφοι πειραματίζονται. Καλούνται να αιτιολογήσουν την επιλογή των καλλιτεχνών να ασχοληθούν τόσο διεξοδικά με τη μόδα, αξιοποιώντας τα χαρακτηριστικά του καλλιτεχνικού ρεύματος, στο οποίο αυτοί ανήκουν: οι καλλιτέχνες συνηθίζουν να αποτυπώνουν τους πρωταγωνιστές των έργων τους, μαζί με τις κομψές συνοδούς τους, στη φύση, σε ανοιχτούς, κατά βάση χώρους, όπου το συναίσθημα της χαράς, αλλά και το παιχνίδι του φωτός, κρίνεται ευχερέστερο. Η μοναδικότητα της στιγμής, όταν συλλαμβάνεται στην ύπαιθρο, συνδυάζεται αναπόφευκτα και με τον παροδικό και πρόσκαιρο χαρακτήρα των καιρικών συνθηκών, που σταθερά μεταβάλλονται, επιβεβαιώνοντας το εφήμερο.

Οι καλλιτέχνες ζωγραφίζουν ανοιχτόχρωμα γυναικεία φορέματα, συνηθέστερα άσπρου χρώματος, με μαύρα κεντήματα στα μανίκια ή στον ποδόγυρο, αποδίδοντας έτσι τη γαλλική μόδα των πικεδένιων βαμβακερών φορεμάτων, κατάλληλων για εξοχή, προορισμένων να προσφέρουν την άνεση στις καθημερινές υποχρεώσεις και

στολισμένων με κεντήματα. Εκμεταλλεύονται τέλος την αντίθεση ανάμεσα στο άσπρο και στο μαύρο, με το τελευταίο να παύει πλέον να αποτελεί ρούχο χηρείας και να αναβαθμίζεται σε από χρώμα της θλίψης σε επίσημο ένδυμα δεξιώσεων κι ως το ισχυρό χρώμα της κομψότητας στις καθημερινές κοινωνικές συνεστιάσεις.

Ο ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΜΟΔΑΣ

Η μελέτη του διεθνούς χαρακτήρα της μόδας είναι διττή κι αμφίδρομη: μελετάται τόσο ο «ιμπεριαλιστικός» χαρακτήρας της, μέσα από τη μελέτη του αρώματος, ενός προϊόντος, που διαχρονικά, σε διεθνές επίπεδο, διακινείται, ως επί το πλείστον, από τις μεγάλες μητροπόλεις μόδας προς την περιφέρεια. Για το σκοπό αυτό, οι ομάδες αξιοποιούν το ψηφιακό και έντυπο υλικό του μουσείου Fragonard, το οποίο στεγάζεται σε ένα νεοκλασικό σπίτι, κοντά στην Όπερα του Παρισιού. Μεταχειρίζονται επίσης το φωτογραφικό και το ακουστικό υλικό από την ξενάγηση των ίδιων ή των Γάλλων εταίρων τους στους χώρους του μουσείου. Το υλικό προκύπτει από την αποδελτίωση κατάλληλων φύλλων εργασίας, που συντάχτηκαν για τους σκοπούς της έρευνας και την επεξεργασία σημειώσεων που λήφθηκαν, κατά την ξενάγηση. Οι ομάδες μελετούν επίσης κατάλληλα επιλεγμένα αποσπάσματα από το βιβλίο «Το άρωμα» του Πάτρικ Ζίσκιντ και την ομώνυμη κινηματογραφική του μεταφορά, προκειμένου να γνωρίσουν την ιστορία και τα μυστικά της διαδικασίας παρασκευής του γαλλικού αρώματος (βιομηχανικά κέντρα, επαγγελματικές συντεχνίες («μύτες»), τις οικογένειες, και την ανατομία του αρώματος: τις βασικές ουσίες, τα ακόρντα, τις νότες). Τέλος, εμπλουτίζοντας τις ιστορικές τους γνώσεις, χρησιμοποιούν, ως ιστορική πηγή, έντυπο και απομαγνητοφωνημένο υλικό από το Μουσείο των Βερσαλλιών, από το οποίο προκύπτουν οι κακές συνθήκες υγιεινής, ακόμη και για τους εστεμμένους, καθώς ως τον 18^{ο} αιώνα το άρωμα υποκαθιστούσε το σαπούνι.

ΕΘΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΡΙΕΡΑ

Στη συνέχεια ακολουθείται η αντίστροφη διαδικασία: κάθε χώρα δηλαδή εντοπίζει κι περιγράφει τη διεθνή καριέρα ενός εθνικού της δημιουργού, στο χώρο της μόδας, αναδεικνύοντας, μέσα από το έργο και τις εμπνεύσεις του, την εθνική ταυτότητα και παράδοση. Ένα καλό παράδειγμα για τα ελληνικά σχολεία αποτελεί η περίπτωση του Έλληνα σχεδιαστή κοσμημάτων, Ηλία Λαλαούνη, ο οποίος έγινε παγκοσμίως γνωστός, έχοντας ως έδρα του την Αθήνα. Πολύτιμες, για το στάδιο αυτό της συνεργατικής δράσης, κρίνονται έγκυρες εκπαιδευτικές δράσεις, όπως η επίσκεψη στο Μουσείο Κοσμήματος Ηλία Λαλαούνη, συνδυαστικά με επισκέψεις στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο ή στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης και στο κεντρικό παράρτημα του Μουσείου Μπενάκη, προκειμένου να μελετηθεί η αρχαία ελληνική κοσμηματοποιία και η σχέση του καλλιτέχνη με τα πρότυπά του.

Επιπρόσθετα, πολύτιμες κρίνονται οι συνεντεύξεις που οι μαθητές μπορούν να πάρουν από τους επιστημονικώς υπεύθυνους αλλά και τους τεχνικούς των εργαστηρίων κατασκευής κοσμημάτων, στη διάρκεια της επίσκεψης στο μουσείο. Πληροφορίες μπορούν επίσης να συγκεντρωθούν από την αποδελτίωση του καταλόγου και του ψηφιακού υλικού του Μουσείου Κοσμήματος, καθώς και των φύλλων εργασίας που συντάχθηκαν ανάλογα με τις ανάγκες της έρευνας. Τέλος, είναι δυνατή η επίσκεψη των μαθητικών ομάδων εργασίας στη βιβλιοθήκη του μουσείου Λαλαούνη, για τη μελέτη έγκυρων βιβλίων αναφοράς, προκειμένου να εμβαθύνουν στο έργο του σχεδιαστή και εν γένει στην τέχνη του κοσμήματος.

Οι μαθητές μπορούν να κατασκευάσουν ένα ψηφιακό μουσείο ελληνικού κοσμήματος, με τη βοήθεια του λογισμικού Artsteps, στο οποίο να εκτίθενται

κατάλληλα επιλεγμένα έργα, που αποδεικνύουν ότι ο συγγραφέας δεν αντιγράφει δουλικά τα αρχαία έργα τέχνης αλλά αξιοποιεί μουσειακά εκθέματα και αρχαία μοτίβα με το δικό του πρωτότυπο τρόπο, τόσο σε καλλιτεχνικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο χρηστικότητας. Κάθε αίθουσα του ψηφιακού αυτού μουσείου μπορεί να οργανώνεται με βάση τις διαφορετικές περιόδους καλλιτεχνικής δημιουργίας του Η. Λαλαούνη (μινωική, μυκηναϊκή, κλασική, βυζαντινή, βιοσύμβολα, σύγχρονη εποχή).
Οι μαθητές λειτουργούν ως έφηβοι επιμελητές: εκδίδουν την ψηφιακή αφίσα της έκθεσης και ξεναγούν στην αγγλική γλώσσα, μέσω Skype, τους εταίρους τους στην έκθεση, αξιοποιώντας τον υποτιτλισμό κάθε εκθέματος, που το λογισμικό προσφέρει. Μετά την ξενάγηση, μοιράζουν ψηφιακά φύλλα εργασίας στους καλεσμένους τους, με στόχο να μελετηθεί πώς οι σπηλαιογραφίες, τα διάφορα αρχιτεκτονικά στοιχεία της κλασικής και βυζαντινής εποχής, ο φυτικός διάκοσμος, η πανίδα, η δομή του DNA, με τη βοήθεια παλιών και σύγχρονων τεχνικών επεξεργασίας, μίξης μετάλλων κι εφαρμογής τεχνοτροπιών, μετασχηματίζονται σε αυτόνομα έργα τέχνης και σε πολύτιμα καλλιτεχνικά δημιουργήματα, που έκαναν διεθνώς μόδα την ελληνική παράδοση, μετά το β μισό του 20^{ου} αιώνα κι έγιναν περιζήτητα από διασημότητες του καλλιτεχνικού στερεώματος και της πολιτικής σκηνής. Μέσα από το στάδιο αυτό της εργασίας τους, οι μαθητές επιχειρούν, με τη βοήθεια ψηφιακών εργαλείων, τη μύηση των εταίρων τους στην σύγχρονη πολιτισμική και καλλιτεχνική, εθνική τους, δημιουργία.

Η ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΤΕΛΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Το τελικό προϊόν, που αποτελεί σύνθεση των τελικών προϊόντων των επιμέρους φάσεων εργασίας, αφού ολοκληρωθεί, ελεγχθεί και εγκριθεί, εκδίδεται με τη μορφή ψηφιακής περιοδικής έκδοσης (www.docs.google.com www.flickr.com , www.slideshare.net , www.surveymonkey.com , www.issuu.com). Με την υλοποίηση του έργου ολοκληρώνεται ο κύκλος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, που ξεκίνησε με την ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών, το σχεδιασμό της δράσης για την κάλυψή τους, την ανάπτυξη και την υλοποίηση του έργου, με συνεχή ανατροφοδότηση. Για την ολοκλήρωση του έργου, απομένει πλέον η αξιολόγηση.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Οι στόχοι της βασικής θεματικής ενότητας του προτεινόμενου συνεργατικού σχεδίου εργασίας είναι συμβατοί με τις κύριες αρχές της συνεργατικής μάθησης: την αλληλεπίδραση και την αλληλεξάρτηση. Αυτό βοήθησε τους μαθητές να καλλιεργήσουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες και να αναλάβουν πρωτοβουλίες και τις προσωπικές τους ευθύνες, κατά την εκπόνηση του έργου. Ο μικρός αριθμός των μελών των ομάδων εργασίας υπηρέτησε καλύτερα τον κοινό στόχο της έρευνας και επέτρεψε στους εφήβους που συνεργάστηκαν να διατυπώσουν τις απόψεις τους ελεύθερα, να κοινωνικοποιηθούν, να οργανώσουν την εργασία τους στο πλαίσιο των ομάδων, να καταμερίσουν τα καθήκοντα κάθε μέλους, ώστε κάθε μαθητής να έχει ενεργή συμμετοχή στην έρευνα και στην επικοινωνία.
Η μόδα ως αντικείμενο μελέτης ενέπνευσε τους εφήβους να δουλέψουν με όρεξη και κέφι, ενώ η συνεργασία με το ξενόγλωσσο σχολείο, παρά τη δυσκολία που είχε η επικοινωνία και η συγγραφή του υλικού στην αγγλική, έδωσε ώθηση στη δράση. Οι μαθητές αγαπούν να μελετούν την τέχνη και να χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία. Χάρη στις ΤΠΕ, οι ομάδες συζήτησαν, συνεργάστηκαν, διαλέχτηκαν μέσα από ομάδες αντιπροσώπων, που οι ίδιοι διεύθυναν, παρουσίασαν μελέτες περιπτώσεων, καλλιέργησαν πρακτικές της μη λεκτικής επικοινωνίας, ασκήθηκαν στη συνεργατική σύνταξη και στη συγγραφή δοκιμίων, αντάλλαξαν παρουσιάσεις.

Κατά την τελική αξιολόγηση του έργου, οι μαθητές δήλωσαν ότι δυσκολεύτηκαν μόνο στην ανάλυση των φιλοσοφικών αποσπασμάτων των γάλλων στοχαστών. Από το ερωτηματολόγιο της τελικής αξιολόγησης προκύπτει ότι η δραστηριότητα που άρεσε περισσότερο στους έλληνες μαθητές ήταν η προσπάθεια να συστήσουν το Μουσείο Λαλαούνη στους Γάλλους εταίρους τους. Δήλωσαν ότι η συγκεκριμένη επιλογή, που έγινε από την ολομέλεια των μαθητών, μέσα από πέντε προτάσεις της διδάσκουσας, ήταν, κατά τη γνώμη τους, ιδιαίτερα επιτυχής, γιατί συνδύασαν την αρχαία ελληνική τέχνη με μία πολύ επιτυχημένη νεοελληνική καλλιτεχνική και επιχειρηματική δραστηριότητα. _

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Barthes, R. The Fashion System, http://books.google.gr/books?id= jvpwygq9i3UC&printsecfront cover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (ανατάχθηκε από το διαδίκτυο την 09- 05-2013).

Γερουλάνου, Α.(1999). ΔΙΑΤΡΗΤΑ. Αθήνα. Μουσείο Μπενάκη. ΑΔΑΜ.

Εθνική Πινακοθήκη – Μουσείο Αλέξανδρου Σούτσου (εκδ.)(2011). Paris 1990. Αρ Νουβώ και Μοντερνισμός. Θησαυροί από το Petit Palais. Αθήνα.

Ζισκίντ, Π.(1986). Το άρωμα. Αθήνα. ΨΥΧΟΓΙΟΣ.

Jefferson A & Robey D(εκδ).(1986). Modern Literary Theory, a comparative introduction. London. B.T. Batsford Ltd.

Mathieu, C. (2004). Musèe d' Orsay. The guide to the collections. Παρίσι. Editions de la Rèunion des musèes nationaux.

Μπαμπινιώτης,Γ.(2002).Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Αθήνα. Κέντρο Λεξικολογίας ΕΠΕ, 2Η έκδοση.

Saillard, O & Zazzo, A. (2012). Paris Haute Couture. Paris. Skirra Flammarion.

Στεφανίδης, Μ. (1994). Μια ιστορία της ζωγραφικής. Από το Βυζάντιο στην Αναγέννηση κι από τους Ιμπρεσιονιστές στον Πικάσο. Αθήνα. Καστανιώτης.

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Μόδα είναι… θα περάσει! Ένα πολιτιστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, με τη χρήση ΤΠΕ.

Λάζου-Μπαλτά Καλυψώ
Κλασική Φιλόλογος στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ΜΑ στη Συγκριτική Φιλολογία University College London (UCL), υποψήφια Διδάκτορας Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Απόφοιτος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας (ΕΚΠΑ), φοιτήτρια Θεατρικών Σπουδών (ΕΚΠΑ). Απόφοιτος ΠΕΣΥΠ (ΑΣΠΑΙΤΕ).
Κοτυαίου 2, 171 22, Νέα Σμύρνη, Αττική.
kalypsodj@yahoo.gr

Κατηγορία ανακοίνωσης: Πλήρης εισήγηση

27. Η Ευρώπη αρωγός στην καταπολέμηση της ενδοσχολικής βίας

Αθηνά Μαλέα
Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας, 1Ο ΠΠΔΣ-ΑΠΘ
athina@malea.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Καθώς τα δεδομένα αλλάζουν καθημερινά στη σύγχρονη κοινωνία οι νέοι θα πρέπει να μάθουν να ενημερώνονται διαρκώς, να είναι ανοικτοί σε καινούριες ιδέες και να γίνουν ευπροσάρμοστοι για να μπορούν να συμβαδίζουν με την σύγχρονη πραγματικότητα. Για να γίνει όμως αυτό θα πρέπει να τους εκπαιδεύσουμε από μικρή ηλικία και να τους πείσουμε πως είναι και αυτοί μέλη της μεγάλης οικογένειας της ΕΕ και όπως κάθε μέλος μιας οικογένειας θα πρέπει να σέβονται τις αξίες που καλλιεργούνται μέσα σε αυτή. Έχοντας αυτά στο νου μας προσπαθήσαμε να εξοικειώσουμε τους μαθητές με την έννοια και τις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πιο συγκεκριμένα με την προώθηση φιλελεύθερων δημοκρατικών αξιών όπως η ανεκτικότητα στη διαφορετικότητα, ο σεβασμός στην προσωπικότητα του άλλου και η ισότητα. Βοηθήσαμε *τους μαθητές να συναισθανθούν την ευρωπαϊκή τους ταυτότητα και τα οφέλη που αυτή συνεπάγεται όσον αφορά την προάσπιση των δικαιωμάτων του ατόμου,* και ειδικά *του παιδιού* τόσο εκτός αλλά και εντός *του σχολείου. Πραγματευτήκαμε το θέμα της ενδοσχολικής βίας που τα τελευταία χρόνια έχει πάρει πολύ μεγάλες διαστάσεις και το οποίο οξύνεται, σύμφωνα με τους ειδικούς και λόγω και της οικονομικής κρίσης που βιώνουμε.*

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ευρωπαϊκή ένωση, ενδοσχολική βία, δικαιώματα*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Η αναγκαιότητα διαθεματικής προσέγγισης και απόδοσης ευρωπαϊκής διάστασης στη μάθηση και η εκπαίδευση των νέων ανθρώπων απασχόλησε και απασχολεί την Ευρωπαϊκή ένωση επί πολλά χρόνια καθώς οι κοινωνίες αλλάζουν και η ένταξη των νέων ανθρώπων σε αυτές καθώς και η μετάβαση τους στην αγορά εργασίας γίνεται ολοένα και πιο απαιτητική.
Για την ενίσχυση μάλιστα της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πήρε πρωτοβουλίες σχετικά με α) τα σχολικά προγράμματα, β) το παιδαγωγικό διδακτικό υλικό, γ)την κατάρτιση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, καθώς και δ) την ενίσχυση των επαφών μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών των διαφόρων κρατών.
Μέσα στα πλαίσια αυτών των δράσεων το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση» με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, ξεκινά στην Ελλάδα την υλοποίηση του Προγράμματος για το Νέο Σχολείο – Σχολείο 21ου Αιώνα. Το Νέο Σχολείο θέτει νέους σκοπούς και στόχους, προτείνει νέες πιο σύγχρονες διδακτικές πρακτικές και ανανεώνει τα προγράμματα σπουδών τα οποία εμπλουτίζει με διδακτικό υλικό από διάφορες πηγές αξιοποιώντας το διεθνή χώρο ως πηγή μάθησης.

ΣΚΟΠΟΙ-ΣΤΟΧΟΙ
«Με την εκπαίδευση επιδιώκεται η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή και η επιτυχής κοινωνική ένταξή του, αφενός μέσα από τη συγκρότηση και αποδοχή κοινών αξιών και αφετέρου με την ανάπτυξη νοητικών, συναισθηματικών και ψυχοκινητικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων. Με την έννοια αυτή ο μαθητής

καθίσταται ικανός να αντιμετωπίζει με επιτυχία προβλήματα και επιπλέον να διαμορφώνει άποψη και να λειτουργεί ως υπεύθυνος και ενεργός πολίτης σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο και απαιτητικό κοινωνικό περιβάλλον». (Ν 1566/85 – Νόμος πλαίσιο για την εκπαίδευση).
Για να επιτευχθεί λοιπόν ο σκοπός της εκπαίδευσης όπως αυτός ορίζεται από το Ν.1566/1985 προτείνεται η ενσωμάτωση θεσμοθετημένων ή μη προαιρετικών προγραμμάτων που συμπληρώνουν το Αναλυτικό Πρόγραμμα διδασκαλίας και δίνουν μια νέα πνοή και δυναμική στη σχολική τάξη (Παρούτσας, 2006).
Μέσα σε αυτό το πλαίσιο λοιπόν αποφάσισα να διαπραγματευτώ στην τάξη το θέμα του σχολικού εκφοβισμού το οποίο στην Ελλάδα αναγνωρίστηκε σαν σύγχρονο κοινωνικό θέμα μόλις το 2007 όταν ένας μικρός μαθητής εξαφανίστηκε κάτω από συνθήκες που υποδείκνυαν πως μπορεί να είχε πέσει θύμα συνομηλίκων (I. Bibou-Nakou et al, 2006).

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ Α.Π.Σ. ΚΑΙ ΤΟ Δ.Ε.Π.Π.Σ.

Η χρήση της νέας αυτής διδακτικής παιδαγωγικής μεθόδου βοηθάει στην πραγμάτωση στόχων που συμπεριλαμβάνονται στα νέα προγράμματα σπουδών (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2003)
όπως:

- Προωθεί τη διαφοροποίηση στον τρόπο διδασκαλίας και τα μέσα διδασκαλίας συνδυάζοντας κλασικές μορφές «εγγραματοσύνης» με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.
- Ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα, την διερευνητική ικανότητα, την κριτική σκέψη των μαθητών και τη ενεργή συμμετοχή τους .
- Ενθαρρύνει την ομαδικότητα, τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών για την επίτευξη ενός στόχου και τους διδάσκει την έννοια της εξωστρέφειας με στόχο το συλλογικό όφελος.
- Στοχεύει στην απόκτηση δεξιοτήτων όπως το «μαθαίνω πώς να μαθαίνω», μέσω βιωματικών εμπειριών που έχουν εφαρμογή στην καθημερινότητα.
- Προάγει την μαθητοκεντρική δομή του μαθήματος με την χρήση νέων διδακτικών-παιδαγωγικών προσεγγίσεων όπως η συζήτηση, η χρήση φύλλων εργασίας, το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης, η εργασία σε ομάδα.
- Μέσω της διαθεματικής προσέγγισης προσφέρει αυθεντικές επικοινωνιακές καταστάσεις τέτοιες όπου η παράλληλη χρήση των γλωσσών (Αγγλικά-Ελληνικά) γίνεται με αβίαστο και φυσικό τρόπο
- Φέρνει τους μαθητές σε επαφή με την επικαιρότητα διαμέσου των έντυπων ή ηλεκτρονικών μέσων για θέματα που αφορούν το κοινωνικό πρόβλημα που πραγματευόμαστε (Σύνδεση με την Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, την Γεωγραφία και την Ιστορία).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Α. Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

Αναμένεται οι μαθητές:

- Να εξασκήσουν Αγγλικό λεξιλόγιο που έχουν διδαχθεί σχετικά με χώρες και εθνικότητες,
- να εξασκηθούν στην ακρόαση αλλά κυρίως στην παραγωγή προφορικού λόγου στα Αγγλικά,
- να συνειδητοποιήσουν τη χρήση της Αγγλικής γλώσσας σε αυθεντικό υλικό

- να μάθουν ασυναίσθητα καινούργιο λεξιλόγιο που αφορά την ενδοσχολική βία (bully/victim/react/helpline e.t.c)
- να εμπεδώσουν τη χρήση του Αορίστου για περιγραφή τετελεσμένων γεγονότων (πως δημιουργήθηκε η ΕΕ, βιογραφία Monnet)
- να εμπεδώσουν τη χρήση του Παρακειμένου μέσω του ερωτηματολογίου (have you ever been a bully/victim?)
- να φτιάξουν δίγλωσσο ερωτηματολόγιο για τον ενδοσχολικό εκφοβισμό.

Β. Ως προς το θέμα του σεναρίου

- να γνωρίσουν οι μαθητές τις χώρες της ΕΕ και τα κοινά στοιχεία που τις ενώνουν
- να αντιληφθούν λίγο καλύτερα την έννοια της ΕΕ και τη λειτουργία της με το συνδυασμό γνώσεων από ποικίλες πηγές
- να αντιληφθούν πόσο διαφορετική θα ήταν η ζωή τους αν ζούσαν σε κάποια χώρα εκτός ΕΕ όπου παραβιάζονται τα δικαιώματα των παιδιών
- να αντιληφθούν πώς μέσα στα πλαίσια της ΕΕ επιδιώκονται και επιτυγχάνονται συνεργασίες οργανισμών και ιδρυμάτων για την αντιμετώπιση σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων
- να γνωρίσουν τις ευρωπαϊκές αξίες της αποδοχής και του σεβασμού στη διαφορετικότητα
- να ενημερωθούν για τα δικαιώματα του παιδιού και πως αυτά διαφυλάσσονται με νόμους από την ΕΕ
- να ενημερωθούν για την έννοια του ενδοσχολικού εκφοβισμού, τα είδη του αλλά και τι συμβαίνει σε άλλες χώρες της ΕΕ και τι είδους δράσεις γίνονται για την καταστολή του φαινομένου.

Γ. Ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών

Να είναι ικανοί να αναζητούν πληροφορίες στο διαδίκτυο, να αξιοποιούν συγκεκριμένες ιστοσελίδες, να εκτελούν οδηγίες σε διαδραστικά παιχνίδια, να δημιουργήσουν παρουσίαση με γνωστό λογισμικό και να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Δ. Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- Να μπορούν να αναγνωρίσουν οι ίδιοι πότε είναι θύματα βίας και πότε θύτες
- Να καταλάβουν ότι η αδιαφορία είναι το ίδιο μεμπτή με την άσκηση βίας
- Να μάθουν τρόπους να αντιμετωπίζουν τη βία και να αντιληφθούν πως «Αυτός που δέχεται το κακό χωρίς να διαμαρτύρεται, στην πραγματικότητα συμμαχεί μαζί του» (*Martin Luther King).*
- να συμμετάσχουν σε βιωματικές δράσεις και πρωτοβουλίες στο χώρο του σχολείου
- να ενημερώσουν τους συμμαθητές τους σχετικά με τον σχολικό εκφοβισμό και τα δικαιώματα τους
- να ικανοποιήσουν προσωπικά τους ενδιαφέροντα και να αναδείξουν τα ταλέντα τους και τις δεξιότητες τους και σε άλλους τομείς
- να μάθουν να συνεργάζονται, να μοιράζονται πληροφορίες και υποχρεώσεις, να αναλαμβάνουν καθήκοντα και να τα φέρνουν σε πέρας
- να χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες για αναζήτηση πληροφοριών, παρουσίαση και επικοινωνία

- Τελικά να αλλάξουν τυχόν αρνητικές παλιότερες στάσεις ζωής και συμπεριφορές προς τους συμμαθητές τους. Οι αλλαγές αυτές αποτελούν και την ουσία της πραγματικής μάθησης.

Τάξεις στις οποίες μπορεί να απευθύνεται
Ε΄, ΣΤ΄ Δημοτικού και Α΄- Γ' Γυμνασίου με πιο ενισχυμένο το μέρος που αφορά την ΕΕ, τις δομές και τη λειτουργία της.

Εκτιμώμενη διάρκεια
Δύο μήνες, 1-2 ώρες την εβδομάδα - σύνολο διδακτικών ωρών 21, χρειάστηκε 4 ώρες επιπλέον από τη δασκάλα της τάξης για την ενημέρωση της ψυχολόγου και την προσομοίωση.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
Οι πρόσφατες και πλέον δημοφιλείς προτάσεις για τη διδασκαλία/εκμάθηση της ξένης γλώσσας προσδιορίζουν μια σημαντική καινοτομία στην αποτελεσματικότερη εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Χαρακτηριστικό τους είναι η αξιοποίηση στο γλωσσικό μάθημα επίκαιρου και ενδιαφέροντος περιεχομένου για τη ζωή του μαθητή και για το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει. Έχει στενή σχέση με σχέδια εργασίας (project work), την εργασιοκεντρική μάθηση (task-based learning) και την ολιστική προσέγγιση στη γλωσσική διδασκαλία.
Όπως άλλωστε αναφέρεται στο Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2001) «Σύμφωνα με γνωστούς παιδαγωγούς και ψυχολόγους ο καλύτερος τρόπος να μάθουμε μια γλώσσα είναι μέσα από θέματα που όχι απλά μας ενδιαφέρουν αλλά μας «καίνε». Όπως ισχυρίζονται άλλωστε οι Williams & Burden (1997), η νέα γνώση θα έχει μεγαλύτερη αξία αν το προς μάθηση αντικείμενο έχει ευρύτερη αξία και νόημα για τη ζωή του μαθητή στο συγκεκριμένο περιβάλλον στο οποίο ζει». Επίσης στο ίδιο κείμενο αναφέρεται ότι: «Η αξιοποίηση της εξωσχολικής γνώσης στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας μπορεί να θεωρηθεί μια ολιστική μαθησιακή προσέγγιση (Johnson, 2002), η οποία διευκολύνει τη δημιουργία πραγματικού νοήματος μέσα από την εμπειρία, παραπέμποντας κατ'αυτόν τον τρόπο στη θεωρία της εμπειρικής και κοινωνικής μάθησης του John Dewey». Τέλος, στο ίδιο κείμενο, συμπληρώνεται: «Η νέα αυτή τάση στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας είναι εναρμονισμένη με τις βασικές αρχές της μαθητοκεντρικής/γνωστικής διερευνητικής και συνεργατικής μάθησης, με άμεση αναφορά στις θεωρίες του ανθρωπισμού (Rogers 1969, 1980), του κονστρουκτιβισμού (Piaget, Papert, Gagne), του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού (Vygotsky, Bruner), της βιωματικής εκπαίδευσης (Dewey), και στις αρχές της διαθεματικότητας (Murdoch, 1998**)».**
Μέσα σε αυτό το πλαίσιο επιλέχτηκε και αξιοποιήθηκε ενδιαφέρον εξωσχολικό υλικό όπως βίντεο, ιστοσελίδες, διαδραστικά παιχνίδια και απόσπασμα δημοφιλούς λογοτεχνικού βιβλίου όλα στην Αγγλική γλώσσα.
Η ερευνητική μας εργασία βασίζεται επίσης στη παιδαγωγική αρχή της συνεργασίας των μαθητών, η οποία μετατοπίζει τη μαθησιακή διαδικασία από τη δασκαλο-μαθητική επικοινωνία στη δια-μαθητική συνεργασία, με τον εκπαιδευτικό να καθοδηγεί και να στηρίζει αυτή τη συνεργασία.
Η αξία μάλιστα της ομαδοσυνεργατικής προσέγγισης στη μάθηση ενισχύεται και από α) την Κοινωνική Ψυχολογία αλλά και β)την Εποικοδομιστική Θεωρία Μάθησης και γ) την Παιδαγωγική και Διδακτική Έρευνα.
Οι μαθητές αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, οργανώνουν τις σκέψεις τους, λειτουργούν δημοκρατικά μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες, ξεδιπλώνουν τα ταλέντα τους και

την προσωπικότητά τους και αλλάζουν στάσεις και συμπεριφορές προσόντα χρήσιμα όχι μόνο για τη σχολική ζωή των μαθητών, αλλά και για την ζωή τους σαν ενήλικες, καθώς συμβάλλουν στη διαμόρφωση υπεύθυνων, δημοκρατικών και ενεργών πολιτών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη τη προαναφερθείσα θεωρητική προσέγγιση υιοθετήθηκε η μέθοδος project για την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν καθώς η μέθοδος αυτή καταφέρνει να συγκεράσει τις σύγχρονες διδακτικές και παιδαγωγικές πρακτικές με την ευρωπαϊκή διάσταση που θέλαμε να δώσουμε στην όλη εκπαιδευτική προσπάθεια μας. Πιο συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκε η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία με ισότιμη συμβολή δάσκαλου και μαθητών (συνεργατική μάθηση), ο ρόλος της εκπαιδευτικού ήταν όσο το δυνατό συμβουλευτικός με παρεμβάσεις μόνον όταν το απαιτούσαν οι μαθητές (ενεργοποίηση μαθητή). Η όλη διαδικασία ήταν αρκετά χρονοβόρα αλλά με διαδικασίες οικείες στους μαθητές γεγονός που βοήθησε στην αλλαγή της ατμόσφαιρα της τάξης και κατ' επέκταση και στη σχέση δασκάλου-μαθητών. Η απομάκρυνση από τον κλασικό διδακτικό περιεχόμενο και το διδακτικό εγχειρίδιο έδωσε μια αίσθηση ελευθερίας στους μαθητές και καθώς βρήκαν το θέμα ενδιαφέρον προχώρησαν αβίαστα σε συζήτηση, ανταλλαγή εμπειριών και ιδεών και σε συμμετοχή τους με ενθουσιασμό σε βιωματικές δράσεις που προάγουν την εμπειρική μάθηση (Dewey: learning by doing).

Η αβίαστη επιλογή και εφαρμογή σύγχρονων πρακτικών έδωσε στους μαθητές περιθώριο αυτενέργειας ενώ η χρήση της πρακτικής της προσομοίωσης τους έβαλε σε ρόλους μεγάλων και αντιμετώπισαν όλη τη διαδικασία με σοβαρότητα και το εγχείρημα είχε απρόσμενη επιτυχία. Η ενσωμάτωση της χρήσης των νέων τεχνολογιών έκανε κάθε είδους πληροφορία πιο ελκυστική και αποτυπώθηκε πιο έντονα στη συνείδηση των μαθητών. Καθώς οι μαθητές τη σημερινή εποχή είναι πολύ εξοικειωμένοι με τα πολυμέσα η χρήση βίντεο και ιστοσελίδων άλλοτε τους κίνησε το ενδιαφέρον και άλλοτε τους συγκλόνισε γιατί ήρθαν αντιμέτωποι με καταστάσεις και συμπεριφορές που δεν πίστευαν ότι υπάρχουν.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ

Όπως αποδεικνύεται στην πράξη οι Η/Υ και κυρίως το διαδίκτυο ως εφαρμογή εκπαιδευτικής τεχνολογίας δίνει την δυνατότητα στους μαθητές να ασκηθούν στην ανεύρεση της πληροφορίας και να εργάζονται ομαδικά. Το διαδίκτυο και η ευρεία αποδοχή του World Wide Web (WWW) ως διαδεδομένου μέσου πληροφόρησης με τη μορφή πολυμέσων έχει ανοίξει νέες προοπτικές στην εκπαίδευση προσθέτοντας υπεραξία σχεδόν σε όλα τα προς μάθηση αντικείμενα.

Όσα φαίνονταν δύσκολα στην πράξη ή και ακατόρθωτα στο παρελθόν, σήμερα, οι Νέες Τεχνολογίες, με τις δυνατότητες που έχουν, μπορούν να τα πραγματοποιήσουν. Μια σειρά από αποφάσεις και μέτρα που πήρε τα τελευταία χρόνια η ΕΕ δείχνουν ένα σαφή προσανατολισμό προς την ανανέωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στην απόφαση 2001/63/ΕΚ του Συμβουλίου της ΕΕ αναφέρεται η καταλυτική επίδραση των ΤΠΕ στην ανανέωση της διδακτικής πράξης, στην εφαρμογή νέων εκπαιδευτικών μεθόδων και στη δυνατότητα αλλαγών (Κομνηνού, 2009). Γι' αυτό και προτείνονται δύο επίπεδα κατάρτισης, η συνδυασμένη χρήση των ΤΠΕ με καινοτόμες παιδαγωγικές μεθόδους και η ενσωμάτωση της χρήσης των ΤΠΕ στη διδασκαλία των επιμέρους μαθημάτων με την ταυτόχρονη προώθηση της διεπιστημονικότητας

Μέσα στην τάξη υιοθετήθηκε μια ολιστική, διαθεματική προσέγγιση της μάθησης (ολοκληρωμένο μοντέλο) καθώς η χρήση της πληροφορικής, των ΜΜΕ και των

πολυμέσων λειτούργησαν συμπληρωματικά στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για να βοηθήσουν στην ουσιαστική και από κοινού δημιουργική συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία.
Με αυτόν τον τρόπο προσπαθήσαμε όχι μόνο να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των μαθητών, να καλλιεργήσουμε την κριτική ικανότητά τους, να τους παράσχουμε πληροφόρηση άμεση και με πολλαπλά μέσα αλλά και να τους βοηθήσουμε να αναπτύξουν ποικίλες μορφές νοημοσύνης καθώς και τη συναισθηματική νοημοσύνη τους σε επαρκές επίπεδο με την ανάλογη ενθάρρυνση, εμπλουτισμό δραστηριοτήτων και κατάλληλη καθοδήγηση από το δάσκαλο.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1η διδακτική ώρα
Στη πρώτη ώρα γίνεται η παρουσίαση του θέματος στη τάξη και διευκρινίζεται ποιοι είναι οι στόχοι της εργασίας. Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει στους μαθητές την ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τους ξεναγεί στην σελίδα με τις χώρες (Countries, n.d.).

2η διδακτική ώρα
Χωρισμός ομάδων και δημιουργία αφίσας με στοιχεία των χωρών της Ε.Ε

3η διδακτική ώρα
Γίνεται η παρουσίαση των χωρών στα Αγγλικά και συζήτηση και η τοποθέτηση των αφισών σε πίνακα της τάξης για να τους έχουμε ως σημείο αναφοράς όποτε χρειάζεται. Οι μαθητές έχουν διδαχθεί στο 1ο κεφάλαιο του σχολικού βιβλίου των Αγγλικών τους (ΥΠΔΒΜΘ, 2007-2013) (δ) γλώσσα σχετική με χώρες, κλίμα, συνθήκες ζωής κ.α. και έτσι μπορούν να ανταποκριθούν με σχετική άνεση στην παρουσίαση.

4η διδακτική ώρα
Παίζουμε κάποιο/α από τα παιχνίδια που υπάρχουν στην ιστοσελίδα της ΕΕ στη «γωνιά του παιδιού» (Kids corner, n.d.) και η εκπαιδευτικός παροτρύνει τους μαθητές να το κάνουν και στο σπίτι τους.

5η διδακτική ώρα
Γίνεται προβολή βίντεο για την ιστορία, τη λειτουργία και τους θεσμούς (The Telegraph,17-5-2016).

6η διδακτική ώρα
Δίνονται απαντήσεις σε ερωτήματα που προέκυψαν και γίνεται ανάθεση μελέτης ανά ομάδα στα Ελληνικά συγκεκριμένων σελίδων από τα βιβλία της Γεωγραφίας, Ιστορίας, και Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής αντίστοιχα (ΥΠΔΒΜΘ, 2007-2013) (α,β,γ) για να είναι πιο ενημερωμένοι για την πρόκληση της επόμενης μέρας.

7η διδακτική ώρα
Την επόμενη ώρα τη αφιερώνουμε στο επιτραπέζιο παιχνίδι της ΕΕ όπου καλούνται να αξιοποιήσουν τις γνώσεις από τα ελληνικά μαθήματα και όσες είχαν αποκτηθεί στην τάξη τις προηγούμενες διδακτικές ώρες.

8η διδακτική ώρα

Η ώρα ξεκινάει με την προβολή της ομιλίας της Cullis-Suzuki (Video Translations, 14-1-2010) στην Παγκόσμια Σύνοδο του ΟΗΕ για το Περιβάλλον, στο Ρίο Ντε Τζανέιρο , η οποία έκλεισε τη δριμύτατη ομιλία της με τη διαπίστωση ότι θα μπορούσε να είχε γεννηθεί στη Βραζιλία και να ζει σε αντίξοες συνθήκες σε αντίθεση με αυτές που ζει στον Καναδά. Επίσης με τη βοήθεια λογισμικού παρουσίασης οι μαθητές είδαν συγκλονιστικές εικόνες από φτωχές και πλούσιες χώρες. Και τα δυο αυτά έγιναν η αφορμή για συζήτηση. Πρώτα έγιναν ερωτήσεις κατανόησης και στη συνέχεια αναφορά στα συναισθήματα που τους γεννήθηκαν βλέποντας τις εικόνες. Στο τέλος της ώρας ανατέθηκε σε κάθε ομάδα να φέρει πληροφορίες για το «πως περνάει τη μέρα του ένα 12χρονο παιδί μέσης κοινωνικής τάξης στην Κίνα, στη Βραζιλία, στο Μαλί, στην Παλαιστίνη και στην Ινδονησία αντίστοιχα».

9η διδακτική ώρα

Διαβάζονται οι πληροφορίες και ακολουθεί συζήτηση για την πλεονεκτική θέση στην οποία βρίσκονται οι ίδιοι συγκρίνοντας τη καθημερινότητά τους με αυτή των παιδιών στις περιοχές έρευνας. Στόχος της εκπαιδευτικού ήταν να καταλάβουν ότι αυτά που έχουν και απολαμβάνουν δεν είναι δεδομένα για όλα τα παιδιά του κόσμου παρόλο που τα Ηνωμένα Έθνη προσπαθούν όλα τα παιδιά να έχουν ίσα δικαιώματα σε στέγη, ασφάλεια, μόρφωση κ.α. Έτσι έγινε η μύηση τους στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 1989 που την έχουν υπογράψει 191 χώρες και είναι νόμος στη χώρα μας με απλά λόγια» (Συνήγορος του παιδιού, χ.χ.). Το 1992 έγινε νόμος και στην χώρα μας (νόμος 2101/92). Συζητήσαμε τη σπουδαιότητα του άρθρου 1 της Παγκόσμιας Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα: «Όλα τα ανθρώπινα όντα γεννήθηκαν ελεύθερα και ίσα στην αξιοπρέπεια και στα δικαιώματα».

10η διδακτική ώρα

Συζήτηση πάνω στις τρεις βασικές κατηγορίες δικαιωμάτων: Προστασία (από κάθε μορφής κακοποίηση, εκμετάλλευση, διάκριση, ρατσισμό, κ.λπ.) Παροχές (δικαίωμα στην εκπαίδευση, την υγεία, την πρόνοια, την ψυχαγωγία, κ.λπ.) Συμμετοχή (δικαίωμα στην έκφραση γνώμης, την πληροφόρηση, τον ελεύθερο χρόνο, κ.λπ.) , προετοιμασία με υλικό στα άρθρα 1-2 από τα 45 άρθρα της Σύμβασης (UNICEF, 2014-2016). Στην επόμενη συνάντηση θα κάνουμε μια προσομοίωση της συνεδρίασης της επιτροπής της προάσπισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων (FRA: Fundamental Rights Agency) (European Union Agency, 21/10/2015) ενός φορέα της ΕΕ που δίνει εμπεριστατωμένες επιστημονικές συμβουλές στους οργανισμούς της ΕΕ και τα κράτη μέλη σε μια ποικιλία θεμάτων. Ενημερώθηκαν από την σχετική ιστοσελίδα και τους δόθηκαν οδηγίες σχετικά με το ρόλο τους ως μέλη του συμβουλίου που θα εκπροσωπούν τη χώρα που είχαν διαλέξει το πρώτο δίωρο.

11η διδακτική ώρα-12η διδακτική ώρα

Η προσομοίωση έλαβε χώρα ένα συνεχόμενο δίωρο (2 πρώτες ώρες) που μου παραχωρήθηκε από τη δασκάλα του τμήματος η οποία και παρακολούθησε τη διαδικασία. Τα παιδιά έβαλαν τα θρανία με τέτοιο τρόπο ώστε σχηματίστηκε ένα μεγάλο τετράγωνο μαζί με την έδρα. Ο καθένας πήρε τη σημαία της χώρας του που είχαμε ήδη εκτυπώσει και στερεώσει με ξυλάκια πάνω σε πλαστελίνη, και πήρε τη θέση του. Αφού εξήγησα τους κανόνες της διαδικασίας μια μαθήτρια ανέλαβε το ρόλο της συντονίστριας. Έδωσα στον πίνακα κάποιο βασικό λεξιλόγιο στα Αγγλικά σχετικά με τον τρόπο εκφώνησης των συνέδρων. Ο κάθε σύνεδρος έπρεπε να ζητάει το λόγο δια ανατάσεως του χεριού και μόλις πάρει το λόγο έπρεπε να διαβάσει στα

Αγγλικά το/τα δικαίωμα/τα που του έχουν δοθεί και στη συνέχεια να διαβάσει το ίδιο κείμενο και στα Ελληνικά και να το σχολιάσει αν συμφωνεί ή διαφωνεί. Μετά την λήξη της προσομοίωσης οι μαθητές γνώρισαν την ιστοσελίδα "Wildwebwood" και έπαιξαν το διαδραστικό παιχνίδι της ΕΕ σχετικό με τα δικαιώματα του παιδιού (Council of Europe, 2009).

13η διδακτική ώρα

Έγινε μια σύντομη προφορική αξιολόγηση της διαδικασίας της προσομοίωσης και το μάθημα συνεχίστηκε με ενημέρωση σχετικά με το τετραετές σχέδιο του Συμβουλίου της Ευρώπης (2012-2015) για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών καθώς τα δεδομένα αλλάζουν συνεχώς και πρέπει οι υπάρχοντες νόμοι να αναπροσαρμόζονται και να προστίθενται και νέοι όπως αυτοί που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας, το διαδικτυακό εκφοβισμό και άλλες μορφές σύγχρονης βίας που αφορούν παιδιά. Ακολούθησε ανάγνωση αποσπασμάτων από το βιβλίο με τον τίτλο «Τι κάνεις όταν σε έχουν βάλει στο μάτι» (Elliott, M. 2006).

14η διδακτική ώρα

Προβολή βίντεο (Χαμόγελο του παιδιού, χ.χ.) για την Ευρωπαϊκή δράση μέσα στα πλαίσια του προγράμματος Daphne (Kane, J. 2008) μέσα στο οποίο έγινε έρευνα σε 6 ευρωπαϊκές χώρες σχετικά με τα ποσοστά ενδοσχολικής βίας σε κάθε χώρα. Η εκπαιδευτικός ετοίμασε μια παρουσίαση στον Η/Υ με τα βασικότερα στοιχεία προς συζήτηση και χρησιμοποίησε το διαδραστικό εκπαιδευτικό εργαλείο της ίδιας ιστοσελίδας (Onevibefilm, n.d.).

15η διδακτική ώρα- 16η διδακτική ώρα

Παρακολούθηση του Α΄μέρους και απόσπασμα του Β' μέρους της εκπομπής Πρώτο Πλάνο, (ANTWebTV, 20-1-2013) η οποία προβλήθηκε στην τηλεόραση με αφορμή τα αποτελέσματα του προγράμματος Daphne (Kane, J. 2008) και απασχόλησε τα ΜΜΕ. Τη δεύτερη ώρα ακολούθησε συζήτηση σχετικά με όσα τα παιδιά γνώριζαν για το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας και μοιράστηκαν με τους συμμαθητές τους περιστατικά που έχουν δει ή έχουν ακούσει να περιγράφουν άλλοι.

17η διδακτική ώρα -18η διδακτική ώρα

Το επόμενο δίωρο μετά από συνεννόηση με το Χαμόγελο του Παιδιού ήρθε στο σχολείο μια ψυχολόγος η οποία έδειξε στους μαθητές μια παρουσίαση για τις μορφές ενδοσχολικής βίας, τα συναισθήματα που αυτή γεννά, τους τρόπους αντιμετώπισης της και το έργο του Χαμόγελου του Παιδιού. Σταδιακά απέσπασε από τους μαθητές απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με την ενδοσχολική βία, τους ενημέρωσε για τις δράσεις του Χαμόγελου του Παιδιού και για τη γραμμή για το παιδί 1056, τους έδειξε το βίντεο με τον τίτλο «Κάνε τη διαφορά. Μίλα τώρα» (Χαμόγελο του παιδιού, 23-7-2013) δέχτηκε ερωτήσεις-απορίες από τα παιδιά και τους μοίρασε ενημερωτικά φυλλάδια. Στο τέλος σε χαρτί του μέτρου αποτύπωσαν οι μαθητές τα συναισθήματά τους όπως αυτά αναδύθηκαν μετά την πολύπλευρη ενημέρωση για συμβάντα και μέτρα καταστολής της ενδοσχολικής βίας.

19η διδακτική ώρα

Την επόμενη ώρα για να αφήσουμε λίγο την πληθώρα των πληροφοριών να αφομοιωθούν ασχοληθήκαμε με το θέμα μέσα από απόσπασμα Αγγλικού λογοτεχνικού με τίτλο «Wimpy Kid΄» (Kinney, J. 2011) το οποίο ήδη γνωρίζουν τα

παιδιά καθώς βρίσκεται ανάμεσα στα best sellers της παιδικής λογοτεχνίας και κυκλοφορεί και στα Ελληνικά.

20η διδακτική ώρα

Απαντήσαμε τις ερωτήσεις και συζητήσαμε λίγο για το βιβλίο και για το ότι σε όλα τα σχολεία τα περιστατικά που περιγράφονται μοιάζουν πολύ με ότι συμβαίνει καθημερινά και στο δικό μας σχολείο. Καθώς είχαμε ήδη αποφασίσει τελειώνοντας το πρόγραμμα να παρουσιάσουν οι μαθητές ότι έμαθαν μέσα από τις παρουσιάσεις στα άλλα τμήματα του σχολείου, χωρίσαμε το τμήμα σε ομάδες των 2-3 παιδιών (με πρωτοβουλία των παιδιών έγινε η ομαδοποίηση και η επιλογή τμημάτων) και ανέλαβε κάθε ομάδα να κάνει μια παρουσίαση για την ενδοσχολική βία σε κάποιο άλλο τμήμα. Επίσης αποφασίσαμε την ίδια ημέρα της παρουσίασης να δοθεί στους μαθητές ένα ερωτηματολόγιο σχετικό. Έτσι ορίσαμε να φέρουν στο επόμενο μάθημα στα Αγγλικά γραμμένες ερωτήσεις για το ερωτηματολόγιο και σε 10 ημέρες να έχουν έτοιμες τις παρουσιάσεις τους στα Αγγλικά για τις μεγαλύτερες τάξεις είτε στα Ελληνικά για τις μικρότερες.

21η διδακτική ώρα- 22η διδακτική ώρα

Στο τελευταίο δίωρο ολοκληρώσαμε το δίγλωσσο ερωτηματολόγιο, συζητήσαμε για τις παρουσιάσεις τις οποίες είχε ήδη λάβει με email η εκπαιδευτικός και οι μαθητές έφτιαξαν αφίσες, ένα σύνθημα χρησιμοποιώντας τα αρχικά γράμματα του λογότυπου του σχολείου στα Αγγλικά, ένα ακρώνυμο για τη λέξη σχολείο (school), κολάζ πάνω στο περίγραμμα σώματος παιδιού της ηλικίας τους και κονκάρδες με τον τίτλο του πρεσβευτή. Τέλος δόθηκε στους μαθητές ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του project των δυο μηνών.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Από την πρώτη στιγμή το πρόγραμμα έτυχε θερμής αποδοχής από όλους. Οι γονείς έδωσαν πολύ γρήγορα την έγκρισή τους για την απαραίτητη ανάρτηση υλικού φωτογραφιών και βίντεο και ακόμη και κάποιες επιφυλάξεις ξεπεράστηκαν μετά από τηλεφωνική επικοινωνία μου μαζί τους. Οι μαθητές από την άλλη ενθουσιάστηκαν με την ιδέα ότι θα κάνουμε κάτι τελείως διαφορετικό από το μάθημα.

Το οπτικοακουστικό υλικό ήταν αυτό που κέντρισε περισσότερο το ενδιαφέρον των μαθητών. Η ομιλία της συνομήλικης τους κυρίως τους εντυπωσίασε με το θάρρος να σταθεί στο βάθρο και να μιλήσει με τόσο ευθύ και δριμύ τρόπο στα μέλη του Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών. Η παρουσίαση της ζωής των συνομηλίκων τους σε τριτοκοσμικές χώρες τους σοκάρισε σε σημείο που μου ζήτησαν να σταματήσω την προβολή των εικόνων. Παρόλα αυτά νομίζω ότι προβληματίστηκαν όταν ανακάλυψαν μόνοι τους την καθημερινότητα αυτών των παιδιών και εκτίμησαν λίγο περισσότερο τη δική τους. Η προβολή της εκπομπής «Πρώτο Πλάνο» τους καθήλωσε καθώς οι σκηνές μερικές φορές ήταν πολύ δυνατές και υπήρχαν κυρίως μαρτυρίες παιδιών. Όταν μάλιστα διάβασαν το ημερολόγιο του 12χρονου που αυτοκτόνησε λίγες μέρες πριν στην Αγγλία σοκαρίστηκαν και άρχισαν τις ερωτήσεις .

Η προσομοίωση συνεδρίασης ήταν μια από τις καλύτερες στιγμές του προγράμματος. Η παρέμβαση στην τάξη, η σημαία της χώρας και ο ρόλος του επίσημου αντιπροσώπου της χώρας τους έβαλε σε ένα ρόλο που προϋπόθετε σοβαρότητα και προσήλωση. Ξεκίνησαν οι πιο θαρραλέοι μαθητές που έχουν και μεγαλύτερη άνεση στη χρήση της Αγγλικής γλώσσας αλλά στο τέλος όλοι εκτέλεσαν το ρόλο τους με πολύ ικανοποιητικό τρόπο. Μόνο ένας μαθητής που είναι πολύ αδύνατος μαθησιακά χρησιμοποίησε την ελληνική γλώσσα. Μετά το τέλος της διαδικασίας αισθάνθηκαν

τόσο καλά που ζήτησαν να το επαναλάβουμε. Δεν έγινε ακριβώς συνεδρίαση αλλά και μόνο η διατύπωση και μερικώς ο σχολιασμός των δικαιωμάτων των παιδιών από τους μικρούς «συνέδρους» ήταν μια εξαιρετική εμπειρία.
Οι ιστοσελίδες που κίνησαν το ενδιαφέρον τους ήταν αυτή του Χαμόγελου του παιδιού και του Συνήγορου του Παιδιού καθώς είχαν ακούσει για το πρώτο από εκπομπές και διαφημίσεις αλλά δεν είχαν συνειδητοποιήσει το μέγεθος της δράσης μιας τέτοιας οργάνωσης και κυρίως τον όγκο των αιτημάτων από παιδιά που διαχειρίζονται. Όλα αυτά βεβαίως έγιναν ακόμη πιο ξεκάθαρα με την συνδρομή της ψυχολόγου η οποία μίλησε πολύ απλά αλλά ταυτόχρονα κατάφερε να τους χαλαρώσει και να της υποβάλλουν πάρα πολλές ερωτήσεις-απορίες που προέκυψαν στη διάρκεια της ομιλίας της. Η παρουσία ενός πιο εξειδικευμένου ανθρώπου που είναι και εκτός σχολείου βοήθησε πολύ τη διαδικασία καθώς τα παιδιά αισθάνθηκαν πιο άνετα να ρωτήσουν και η ψυχολόγος δεν είχε κανέναν ενδοιασμό να απαντήσει καθώς δεν γνώριζε προσωπικά τους μαθητές και το οικογενειακό τους περιβάλλον. Ακόμη το διαδραστικό παιχνίδι “Wildwebwood” παίχτηκε σχεδόν από όλα τα παιδιά και μου μετέφεραν πολύ θετικές απόψεις.
Οι βιωματικές δραστηριότητες που έδωσαν τη δυνατότητα στους μαθητές να ζωγραφίσουν, να αυτοσχεδιάσουν (μια μαθήτρια έγραψε ένα ποίημα για την ενδοσχολική βία), να αποτυπώσουν συναισθήματα με λόγια και ζωγραφιές, να κάνουν κολάζ στο περίγραμμα σώματος παιδιού σε φυσικό μέγεθος , να σκεφτούν ακρώνυμο και ένα λογοπαίγνιο έγιναν δεκτές επίσης με ενθουσιασμό καθώς τους επέτρεπαν την κίνηση στην τάξη, τη χαλαρή συνεργασία χωρίς τα όρια της ομάδας όπως ορίστηκε εξ’ αρχής και κυρίως τη χρήση υλικών όπως: μπογιές, σπρέι, ακρυλικά, πινέλα, κόλλα κ.α.
Τέλος η λογοτεχνία έδωσε μια άλλη διάσταση στο πρόγραμμα. Από τη μια πλευρά το απόσπασμα από το «Ημερολόγιο ενός Σπασίκλα» τους ενθουσίασε και άρχισαν να ψάχνουν το βιβλίο στη βιβλιοθήκη της τάξης, να συζητάνε ποιος το έχει διαβάσει και από ποιο βιβλίο της σειράς είναι το απόσπασμα κτλ. Αν και το απόσπασμα λοιπόν ήταν στα Αγγλικά το δέχτηκαν αγόγγυστα καθώς ήδη γνώριζαν την υπόθεση και δεν προβληματίστηκαν για άγνωστες λέξεις που υπήρχαν και τους άρεσε που οι ερωτήσεις κατανόησης αφορούσαν το βιβλίο και το συγκεκριμένο ήρωα. Από την άλλη το βιβλίο με τίτλο «Τι κάνεις όταν σ’έχουν βάλει στο μάτι!» τους άρεσε καθώς τους διάβασα για διάσημους που υπήρξαν θύματα ενδοσχολικής βίας και αποσπάσματα από μαρτυρίες παιδιών και θυτών και θυμάτων.
Καθώς οι μαθητές γνώριζαν ήδη από το μάθημα της Πληροφορικής πώς να φτιάχνουν παρουσιάσεις η διαδικασία της παρουσίασης ήταν γενικά εύκολη ενώ χρειάστηκε περισσότερη δουλειά από μέρους τους και καθοδήγηση δική μου για την επιλογή του περιεχομένου ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανέλαβαν να απευθυνθούν καθώς και κάποιες διορθώσεις στο τελικό κείμενο ελληνικό και αγγλικό.
Τα σχόλια των συναδέλφων ήταν εξαιρετικά έως και διθυραμβικά και ο ενθουσιασμός των ‘επιμορφωμένων’ ήταν διάχυτος ακόμη και την ώρα του διαλείμματος. Ήρθαν πιο κοντά τα μικρότερα στα μεγαλύτερα παιδιά τα αγκάλιαζαν και τους έλεγαν πως από εδώ και πέρα θα πηγαίνουν σε αυτούς όταν έχουν πρόβλημα γεγονός που ενθουσίασε τους ‘επιμορφωτές’.
Τα παιδιά φόρεσαν καρτελάκια για να ξεχωρίζουν ως «Anti-bullying campaign ambassadors». Επίσης τα παιδιά σκέφτηκαν να κάνουν ερωτήσεις πριν την παρουσίαση τους και να ζητήσουν από τους μικρούς μαθητές της Α’ και Β’ τάξης να ζωγραφίσουν αμέσως μετά την ενημέρωσή τους κάτι σχετικό όπως και να βγουν στο διάλειμμα με ένα μαρκαδόρο και να γράψουν πάνω στο ομοίωμα του παιδιού «τι

νομίζουν ότι χρειάζεται ένα παιδί στην ηλικία τους». Το αποτέλεσμα και στις δυο περιπτώσεις ήταν εξαιρετικό και σε μερικές περιπτώσεις και συγκινητικό.
Γενικά το όλο εγχείρημα ήταν μια επίπονη αλλά αποδοτική διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης και θα το επιχειρήσω σίγουρα ξανά με κάποια άλλη τάξη και άλλο θέμα διαπραγμάτευσης.
Το ερωτηματολόγιο όπως γράφτηκε από τους μαθητές στην Αγγλικλη γλώσσα στάλθηκε σε συνεργάτη εκπαιδευτικό από το πρόγραμμα eTwinning και τα ερωτηματολόγια μας επιστράφηκαν συμπληρωμένα από τους Φιλανδούς συνομήλικους μαθητές. Η σύγκριση των απαντήσεων θα αποτελέσει αντικείμενο μελλοντικής έρευνας.
Σύνθημα της τάξης έγινε «Ακολουθήστε τα τρία Ε: Εκτίμηση για το άτομο σου / Εκτίμηση για τους άλλους / Ευθύνη για τις πράξεις σου» Δαλάι Λάμα καθώς και το «I put an X to PEople who try to RIdicule ME aNd TreAt me badLy»(E)XPERIMENTAL

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ANT1 WEB TV, (20-1-2013). *Σε Πρώτο Πλάνο, Επεισόδιο 3.* Ανακτήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://beta.antenna.gr/webtv/watch?cid=9sou_i_pn_q7_zg=
Ελληνική Εθνική Επιτροπή UNICEF (2014-2016). *Βίντεο για τα δικαιώματα των παιδιών*. Ανακτήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://www.unicef.gr/βίντεο-της-unicef-για-τα-δικαιώματα-των-παιδιών/a4-448-22

Ελληνική Εθνική Επιτροπή UNICEF (2014-2016). *Τα δικαιώματα του παιδιού με απλά λόγια*. Ανακτήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://www.unicef.gr/η-σύμβαση-για-τα-δικαιώματα-του-παιδιού-με-απλά-λόγια/a4-467-22

Κομνηνού Ι. (2009). *Νέες παιδαγωγικές θεωρίες στην πράξη: Πολλαπλή νοημοσύνη και eTwinning*, διαθέσιμο σε http://users.sch.gr/ikomninou/eTwinning_gardner.pdf

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). *Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και Αναλυτικά προγράμματα σπουδών (Α.Π.Σ.) υποχρεωτικής εκπαίδευσης*, σ.356-366, διαθέσιμο σε http://www.pi-schools.gr/programs/depps

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011). *Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών-βασικό επιμορφωτικό υλικό- Τόμος Β: -Ειδικό Μέρος –ΠΕ06 Αγγλικών*, διαθέσιμο σε http://www.epimorfosi.edu.gr/images/stories/ebook-epimorfotes/english/6.AGGLIKA.pdf

Παρούτσας, Δ.Κ.. (2006). *Προαιρετικά καινοτόμα - σχολικά προγράμματα*, ανακτήθηκε την από http://paroutsas.jmc.gr/project/innovat/index.htm
Συνήγορος του παιδιού (χ.χ.). *Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού*. Ανακτήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.0-18.gr/downloads/entipo_simbasi_ex.pdf

ΥΠΔΒΜΘ (2007-2013) (α) . *Ψηφιακό Σχολείο, Γεωγραφία (ΣΤ Δημοτικού)/Ενότητα Δ- Οι ήπειροι:Ευρώπη*, διαθέσιμο στο http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/units/?course=DSGL100&id=138

ΥΠΔΒΜΘ (2007-2013) (β). *Ψηφιακό Σχολείο, Ιστορία (ΣΤ Δημοτικού)/ Ενότητα Ε΄:Η Ελλάδα στον 20ο αιώνα*, διαθέσιμο στο http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/units/?course=DSDIM-F114&id=2449

ΥΠΔΒΜΘ (2007-2013) (γ). *Ψηφιακό Σχολείο, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή (ΣΤ Δημοτικού)-Θεματική Ενότητα 4η:Το άτομο και η Διεθνής κοινότητα*, διαθέσιμο στο http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/units/?course=DSDIM-F103&id=244

ΥΠΔΒΜΘ (2007-2013) (δ). *Ψηφιακό Σχολείο-ΠΣ Ξένων Γλωσσών*, διαθέσιμο στο http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps/%CE%9E%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%CE%93%CE%BB%CF%8E%CF%83%CF%83%CE%B5%CF%82/%CE%A0%CE%A3%CE%9E%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%93%CE%BB%CF%89%CF%83%CF%83%CF%8E%CE%BD.pdf

Χαμόγελο του Παιδιού (χ.χ.). *Ευρωπαϊκή καμπάνια κατά του σχολικού εκφοβισμού*. Ανακτήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.e-abc.eu/gr/

Χαμόγελο του Παιδιού (23-7-2013). *Κάνε τη διαφορά. Μίλα ΤΩΡΑ!* Ανακτήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=ZMXJfVPYoy0

Bibou-Nakou, I., Tsiantis, J., Assimopoulos, H., Chatzilambou, P., & Giannakopoulou, D. (2012). School factors related to bullying: a qualitative study of early adolescent students. *Social Psychology of Education*, 15(2), 125-145.

Council of Europe (2009). *Through the Wild Web Woods.* Retrieved September 30, 2016 from http://www.wildwebwoods.org/popup_langSelection.php
Countries (n.d.). Retrieved September 30, 2016 from http://europa.eu/about-eu/countries/index_en.htm

Elliott, M. (2006). *Τι κάνεις όταν σε έχουν βάλει στο μάτι!*, Αδελφοί Βλάσση

European Union Agency for Fundamental Rights (21-10-2015). *Child-friendly justice*. Retrieved September 30, 2016 from http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/infographics/child-friendly-justice

Kane, J. (2008). *Issues and experiences in combating violence against children, young people and women. Daphne Programme management team of the European Commission. European Commission DG Justice, Freedom and Security Identifier*. ISBN 978-92-79-09368-5 doi 10.2758/16823.
Kid's corner (n.d.). Retrieved January 28, 2013from http://europa.eu/kids-corner/index_en.htm

Kinney, J. (2011). *Diary of a Wimpy Kid, Cabin Fever*, pp.11-15

Onevibefilm (n.d.). *Διαδραστικό εκπαιδευτικό εργαλείο* Ανακτήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.onevibefilms.com/bullying/greek/ -/?snu=51039

The Telegraph (17-5-2016). *EU Referendum: what is the European Union and how does it work?*
Retrieved September 30, 2016 https://www.youtube.com/watch?v=8fhbYuPT-rw

Video Translations (14-1-2010). *Το κορίτσι που άφησε άφωνο τον κόσμο για πέντε λεπτά.* Retrieved September 30, 2016 from https://www.youtube.com/watch?v=_MW46cu0UM8

28. Ενημέρωση και εξοικείωση μαθητών/τριών γενικών τάξεων σχετικά με τις αισθητηριακές αναπηρίες (τύφλωση και κώφωση)

Καζάρα Ελένη[1]
Αντωνίου Παρασκευή[2]
[1] Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής (ΠΕ 71)
ekaz25@gmail.com
[2] Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής (ΠΕ 71)
viviant23d@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο παρόν έργο 5 σχολεία της Ελλάδας γνωρίστηκαν και συνεργάστηκαν σε ένα ιδιαίτερο και πολύ ενδιαφέρον θέμα, την καθημερινότητα ατόμων με αισθητηριακές αναπηρίες. Αυτό που τέθηκε εξ αρχής ως ζητούμενο ήταν η αναγκαιότητα ρεαλιστικής πληροφόρησης των εμπλεκομένων σχετικά με το πώς ζει και κινείται ένα άτομο με αισθητηριακές αναπηρίες. Βαρύτητα δόθηκε όχι τόσο στις δυσκολίες που βιώνει ένα άτομο, αλλά κυρίως στο πώς ξεπερνά τις δυσκολίες αυτές. Απώτερος σκοπός του έργου ήταν να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες ότι τα άτομα με αισθητηριακές αναπηρίες μπορούν να έχουν μία ισότιμη ζωή, μία ισορροπημένη και πλήρη ζωή, καθώς μπορούν να μορφωθούν, να εργαστούν, να αγαπηθούν, να είναι ενεργά μέλη της κοινωνίας. Η αναπηρία είναι μία ζώσα κατάσταση και δεν αποτελεί εμπόδιο στη ζωή των ατόμων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *αισθητηριακές αναπηρίες, εξοικείωση, αποδοχή*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τον Δεκέμβριο του 2015 πέντε ελληνικά σχολεία ξεκίνησαν ένα κοινό ταξίδι διάρκειας έξι μηνών έχοντας ως πυξίδα τη διάθεση για συνεργασία και ανταλλαγή απόψεων. Στο ταξίδι αυτό υπήρξαν δύο ενδιάμεσοι σταθμοί: η τύφλωση και η κώφωση. Τελικός προορισμός ήταν η ενσυναίσθηση, να μπορέσουν δηλαδή οι μαθητές/τριες να ‘μπουν στη θέση’ των ατόμων με αισθητηριακές αναπηρίες, να κατανοήσουν πώς κινούνται στο χώρο, να καταλάβουν πώς διαβάζουν κ.α. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν πέντε εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής, πέντε εκπαιδευτικοί γενικής εκπαίδευσης και 94 μαθητές/τριες από το 2ο Δημοτικό Σχολείο Θάσου, το 9ο Δημοτικό Σχολείο Καστοριάς, το Δημοτικό Σχολείο Γέφυρας Θεσσαλονίκης, το 1ο Δημοτικό Σχολείο Παπάγου και το 2ο Δημοτικό Σχολείο Κιλκίς «Κώστας Λαχάς». Ιδρύτριες του έργου ήταν η Ελένη Καζάρα, ειδική παιδαγωγός από το 2ο Δημοτικό Σχολείο Θάσου και η Παρασκευή Αντωνίου, ειδική παιδαγωγός από το 9ο Δημοτικό Σχολείο Καστοριάς. (Εικόνα 1)

Εικόνα 1: Ετικέτα έργου – Ιδρυτικά σχολεία

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Τον πρώτο μήνα οι μαθητές/τριες αφού χωρίστηκαν, ονομάτισαν τις ομάδες τους και ζωγράφισαν εμβλήματα. Έγινε εισαγωγή στο θέμα του προγράμματος και οι εκπαιδευτικοί εξήγησαν με λίγα λόγια τη φιλοσοφία των προγραμμάτων etwinning. Οι μαθητές/τριες ενθουσιάστηκαν με το γεγονός ότι θα εργαζόντουσαν πάνω σε ένα θέμα με συνεργάτες και συνοδοιπόρους μαθηές/τριες άλλων σχολείων. Στη συνέχεια οι μαθητές/τριες γνώρισαν τα σχολεία με τα οποία θα συνεργάζονταν και έφτιαξαν ένα « eTwinning υπόμνημα» (Εικόνα 2) και μία αντίστοιχη αφίσα (Εικόνα 3). Επίσης, συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια σχετικά με την τύφλωση. Οι εκπαιδευτικοί ήθελαν με τον τρόπο αυτό να διερευνήσουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών/τριών. Έπειτα, έγινε προβολή ενός βίντεο με θέμα τη ζωή της Έλεν Κέλλερ. Με αφορμή τη ζωή της έγιναν και οι πρώτες αναφορές στην καθημερινότητα ενός ατόμου με τύφλωση και κώφωση.

Εικόνα 2: Υπόμνημα συνεργαζόμενων σχολείων
Εικόνα 3: Αφίσα συνεργαζόμενων σχολείων

Το δεύτερο μήνα έγιναν διάφορες βιωματικές δραστηριότητες περί τύφλωσης. Οι μαθητές/τριες κινήθηκαν μέσα στην τάξη έχοντας δεμένα τα μάτια τους, προσπάθησαν να μαντέψουν διάφορα αντικείμενα με τη βοήθεια της όσφρησης και της αφής, έπαιξαν το παιχνίδι του τυφλού και του οδηγού, έφτιαξαν κολλάζ (Εικόνα 4). Άγγιξαν βιβλία γραμμένα στη γραφή Braille και έμαθαν να γράφουν το όνομά τους με κουκίδες. Ακολούθησε η ανάγνωση του βιβλίου «Η ζωή μέσα από τα μάτια μου», ήρωες του οποίου είναι δύο νεαρά άτομα με τύφλωση. Τέλος, οι μαθητές/τριες ετοίμασαν χριστουγεννιάτικες κάρτες για τα συνεργαζόμενα σχολεία (Εικόνα 5).

Εικόνα 4: Κολλάζ
Εικόνα 5: Ανταλλαγή χριστουγεννιάτικων καρτών

Τον τρίτο μήνα συνεχίστηκε η ενασχόληση με το βιβλίο «Η ζωή μέσα από τα μάτια μου». Το βιβλίο αυτό στάθηκε αφορμή να λυθούν πολλές απορίες των μαθητών/τριών σχετικά με την καθημερινότητα ενός ατόμου με πρόβλημα όρασης. Το δημοτικό σχολείο Καστοριάς κατασκεύασε επιτραπέζιο παιχνίδι σχετικό με την πλοκή του παραπάνω βιβλίου (Εικόνα 6), ενώ το δημοτικό σχολείο Θάσου πήρε συνέντευξη από την κ. Βασιλείου Χρυσάνθη (μιας εκ των δύο συγγραφέων του βιβλίου). Επίσης, έγινε αναφορά στην ύπαρξη ενός ιδιαίτερου μουσείου που βρίσκεται στην Αθήνα. Πρόκειται για το Μουσείο Αφής, όπου άτομα με πρόβλημα όρασης μπορούν να αγγίξουν τα εκθέματα. Άρεσε τόσο πολύ στα παιδιά, που αποφάσισαν να ετοιμάσουν ένα δικό τους άτυπο μουσείο αφής (Εικόνα 7). Τέλος, δόθηκε ένα on line ερωτηματολόγιο προκειμένου να διαπιστωθεί το κατά πόσο οι μαθητές/τριες εμπλούτισαν τις γνώσεις τους.

Εικόνα 6: Επιτραπέζιο παιχνίδι
Εικόνα 7: Μουσείο αφής – σχήματα

Τον τέταρτο μήνα έγινε εισαγωγή στην έννοια της κώφωσης. Οι μαθητές/τριες συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο για να διερευνηθούν οι γνώσεις τους και παρακολούθησαν ένα βίντεο όπου μία κοπέλα τραγουδά στους γονείς της χρησιμοποιώντας τη νοηματική γλώσσα. Ενθουσιάστηκαν τόσο πολύ που ζήτησαν να μάθουν να νοηματίζουν. Έτσι, άρχισαν να κάνουν μαθήματα νοηματικής γλώσσας με την ειδική παιδαγωγό. Παρακολούθησαν, επίσης, παραμύθια στη νοηματική γλώσσα και έμαθαν να νοηματίζουν κάποια τραγούδια (Εικόνα 8). Τα τραγούδια αυτά οι

μαθητές/τριες τα νοημάτισαν στην τελική γιορτή του σχολείου. Τον πέμπτο μήνα οι μαθητές διάβασαν το βιβλίο «Φίλοι φως φανάρι» και κατασκεύασαν το λεωφορείο του δακτυλικού αλφάβητου. Επίσης, δημιούργησαν πασχαλινές κάρτες για τα συνεργαζόμενα σχολεία. Σε αυτές τις κάρτες έγραψαν χρησιμοποιώντας μία ειδική γραμματοσειρά που περιέχει χειρομορφές (Εικόνα 9). Μία ακόμη πολύ ενδιαφέρουσα δραστηριότητα ήταν η δημιουργία ενός ψηφιακού αλφαβητάριου. Οι μαθητές κατασκεύασαν ένα λεξικό, αφού πρώτα καθένας από αυτούς διάλεξε από ένα γράμμα. Στη συνέχεια σχεδίασαν την χειρομορφή κάθε γράμματος και μία λέξη από αυτό το γράμμα.

Εικόνα 8:: Μάθημα Νοηματικής Γλώσσας από τον κ. Χατζηαδανιδη και την κ. Αποστόλου

Εικόνα 9: Πασχαλινές κάρτες γραμμένες σε ειδική γραμματοσειρά με χειρομορφές

Τον έκτο και τελευταίο μήνα έγινε η αξιολόγηση του προγράμματος. Χρησιμοποιήθηκαν on line ερωτηματολόγια, αλλά και άτυπα επιτραπέζια παιχνίδια. Τα αποτελέσματα υπήρξαν εξαιρετικά και όλοι, εκπαιδευτικοί, μαθητές, αλλά και γονείς είμαστε πολύ υπερήφανοι. Το έργο έκλεισε με την επισφράγιση μιας φιλίας, της κυρίας Κώφωσης και της κυρίας Τύφλωσης που έφτιαξαν οι μαθητές από την Καστοριά και τη Θάσο αντίστοιχα (Εικόνα 10).

Εικόνα 10: Χειροποίητες κούκλες

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Πραγματοποιήθηκε έρευνα δράσης, καθώς οι μαθητές συνέλλεξαν στοιχεία σχετικά με το επιλεγμένο θέμα. Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις και χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια. Βασικό συστατικό υπήρξαν οι συνεχείς βιωματικές δραστηριότητες, τα παιχνίδια ρόλων, οι προσομοιώσεις σε ανοιχτό χώρο κτλ με σκοπό την ενσυναίσθηση. Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες, ανέλαβαν ρόλους μέσα σε αυτές, συνεργάστηκαν, αντάλλαξαν ιδέες, έμαθαν να λύνουν διαφωνίες και να βοηθούν ο ένας τον άλλον. Με τη χρήση της ερώτησης και της παρότρυνσης (διαλογική μορφή) δημιουργήθηκαν στους μαθητές οι κατάλληλες προϋποθέσεις για συζήτηση, ευαισθητοποίηση, προβληματισμό και ενεργοποίηση σχετικά με τις αισθητηριακές αναπηρίες. Έγινε καταγραφή των γνώσεων, αντιλήψεων, και πληροφοριών γύρω από το θέμα με στόχο τον προβληματισμό και την ευαισθητοποίηση των μαθητών (ιδεοκαταιγισμός). Το γεγονός ότι οι μαθητές έμαθαν λέξεις στο σύστημα braille και βασικές προτάσεις στην ελληνική νοηματική γλώσσα καθιστά το πρόγραμμά μας ιδιαίτερο, πρωτότυπο, πολύ δημιουργικό.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

- Γλώσσα:

Οι μαθητές διάβασαν και ανέλυσαν λογοτεχνικά κείμενα.
Έγραψαν συνθήματα και δημιούργησαν αφίσες.
Συγκέντρωσαν και οργάνωσαν πληροφορίες σχετικές με το θέμα του έργου.

- Μαθηματικά:

κατασκεύασαν γεωμετρικά σχήματα για το μουσείο αφής.

- Φυσική:

Μελέτησαν τις πέντε αισθήσεις και τον τρόπο λειτουργίας του αυτιού και του ματιού

- Γεωγραφία:

κατασκεύασαν ανάγλυφο πολιτικό χάρτη της Ελλάδας και συγκέντρωσαν πληροφορίες για τις πόλεις των συνεργαζόμενων σχολείων. (Εικόνες 11 & 12)
Επίσης, κατασκεύασαν σχετικό υπόμνημα.

- Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή:

Οι μαθητές πληροφορήθηκαν για τη λειτουργία και δράση κοινωνικών φορέων, συζήτησαν θέματα που αφορούν στα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διαφορετικότητα, την ισότητα.

- Πληροφορική (ΤΠΕ):

Αναζήτησαν πληροφορίες στο διαδίκτυο, κατασκεύασαν ηλεκτρονικές κάρτες και παζλ.
Επικοινώνησαν μέσω τηλεδιασκέψεων.

- Μουσική – Αισθητική Αγωγή – Θεατρική Αγωγή:

Οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με τις Τέχνες καθ’ όλη τη διάρκεια του προγράμματος.
Ζωγράφισαν, έκαναν κατασκευές, τραγούδησαν, συμμετείχαν σε δραματοποιήσεις.

Εικόνα 11: Ανάγλυφος χάρτης της Καστοριάς & τουριστικός οδηγός
Εικόνα 12: Ανάγλυφος τουριστικός οδηγός Θάσου

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Η επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών ήταν πολύ συχνή. Υπήρξε διαρκής ανταλλαγή υλικού και ιδεών. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούσαν για την μεταξύ τους αλληλεπίδραση το εσωτερικό φόρουμ του twinspace, αλλά και μία κλειστή ομάδα σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης. Κάθε ιδέα και προβληματισμός καταγραφόταν, έτσι όταν ένας εκπαιδευτικός πρότεινε κάτι, οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί συμπλήρωναν πάνω σε αυτό. Οι τηλεδιασκέψεις που πραγματοποιήθηκαν είτε ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, είτε ανάμεσα στους μαθητές ήταν πολύ ενδιαφέρουσες και πραγματικά βοήθησαν στην καλύτερη επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκομένων

ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος χρησιμοποιήσαμε πολλές εφαρμογές του διαδικτύου. Συγκεκριμένα: Κάθε σχολείο έφτιαξε ένα «ηλεκτρονικό» παζλ σε μία πλατφόρμα, το jigsawplanet, οπότε οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να παίξουν με τα παζλ των συνεργαζόμενων σχολείων (Εικόνα 13). Χρησιμοποιήθηκε η εφαρμογή Kizoa για τη δημιουργία κοινών βίντεο με ευχές για τα Χριστούγεννα και το Πάσχα. Επίσης, οι μαθητές έγραψαν συνθήματα για τη διαφορετικότητα χρησιμοποιώντας το συλλογικό κειμενογράφο titanpad (Εικόνα 14). Μέσω του προγράμματος twiddla δημιούργησαν ομαδικές ζωγραφιές και μέσω του padlet δημιούργησαν τοίχους με χριστουγεννιάτικες ευχές. Για τις τηλεδιασκέψεις χρησιμοποιήθηκε το Skype. Η ηχογράφηση πραγματοποιήθηκε μέσω του προγράμματος audacity, ενώ τα βίντεο δημιουργήθηκαν με τη βοήθεια του movie maker. Για τη δημιουργία συννεφόλεξων χρησιμοποιήσαμε το tagxedo (Εικόνες 15 & 16).

Εικόνα 13: ψηφιακό παζλ

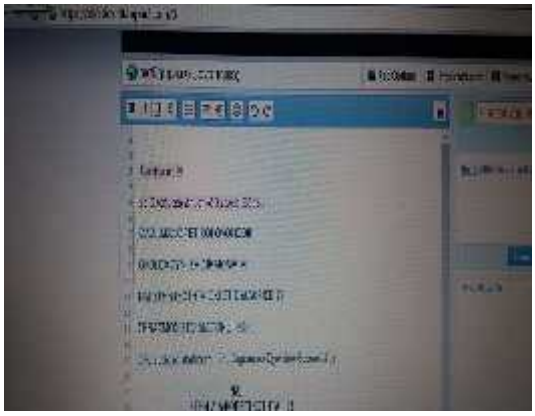

Εικόνα 14: γραφή συνθημάτων σε συλλογικό κειμενογράφο

Εικόνες 15-16: Συννεφόλεξα σχετικά με την κώφωση και την τύφλωση. Το πρώτο συννεφόλεξο θυμίσει αυτι και το δεύτερο συννεφόλεξο παραπέμπει στους σκύλους οδηγούς.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Όλοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαμε στο πρόγραμμα είμαστε πολύ ευχαριστημένοι και υπερήφανοι για τα αποτελέσματα του έργου που υλοποιήσαμε τη σχολική χρονιά 2015-2016. Οι στόχοι που θέσαμε στην αρχή του προγράμματος επιτεύχθηκαν. Οι μαθητές πληροφορήθηκαν, προβληματίστηκαν, ενθουσιάστηκαν, δημιούργησαν. Γνώρισαν έναν κόσμο που δεν ήξεραν ότι υπήρχε, έναν κόσμο ιδιαίτερο, διαφορετικό. Αλλά συνάμα συναρπαστικό. Η μεγαλύτερη επιβράβευση για εμάς ήταν η στιγμή που μας ζήτησαν να συνεχίσουμε το ίδιο πρόγραμμα και την επόμενη σχολική χρονιά. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να παρουσιάζουν καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς τη δουλειά τους τόσο στους μαθητές των συνεργαζόμενων σχολείων, όσο και στους μαθητές του ίδιου τους του σχολείου σε εκδηλώσεις και σε αναρτήσεις στο σχολικό ιστολόγιο.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε από τα βάθη της καρδιάς μας να ευχαριστήσουμε τις/τους συναδέλφους που υπήρξαν συνοδοιπόροι μας: την κ. Χάιδω Τσάκαλου, την κ. Ζωή Μπασακύρου, την κ. Μαριλένα Μητσοπούλου, τον κ. Παναγιώτη Κωτσάκη, την κ. Δήμητρα Κλαδη, την κ. Κυριακή Γεωργοπούλου, την κ. Αριστέα Τσουμάνα και την κ. Κυριακή

Χατζηπαναγιώτου. Ευελπιστούμε πως θα έχουμε την ευκαιρία να συνεργαστούμε ξανά και στο μέλλον.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες από τις δραστηριότητες που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του προγράμματός μας στους παρακάτω συνδέσμους:

https://vimeo.com/150056899
https://www.youtube.com/watch?v=mfqMQnqa64Q
https://www.youtube.com/watch?v=iYc-xItTLFw
https://www.youtube.com/watch?v=g6HLDtbpIjs
https://www.youtube.com/watch?v=KGB4FGv-4yQ
https://vimeo.com/155280050
https://www.youtube.com/watch?v=e4Y8OIGE7h4
https://www.youtube.com/watch?v=PXtUmIkHXUA
https://www.youtube.com/watch?v=7lNaze4HeI4
https://www.youtube.com/watch?v=U6PeBdevyQU
https://www.youtube.com/watch?v=3q8CASLmYbQ
https://www.youtube.com/watch?v=Y4IzmIjCkWQ
https://www.youtube.com/watch?v=1zUCzTfZOp8
https://www.youtube.com/watch?v=cSUrzDgMI4U&feature=youtu.be

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

http://www.eoty.gr/main/index.asp
http://www.omke.gr/

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αλεξοπούλου-Πετράκη, Φ., (2005). *Φίλοι…φως φανάρι*, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαδόπουλος

Βασιλείου, Χ., Καζάρα, Ε., (2015). *Η ζωή μέσα από τα μάτια μου*, Εκδόσεις Σαΐτα

Λιοδάκης, Δ. (2000). *Εκπαιδευτικά προγράμματα για τυφλούς*, Εκδόσεις Ατραπός

Παπαδόπουλος, Κ. (2005). *Τύφλωση και Ανάγνωση: Διαβάζοντας με την αφή*, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Ζήτη

Τάφα, Ε., (1997). *Συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς*, Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα

29. REWind - Μια αναδρομή στο παρελθόν, μαθαίνοντας από την ιστορία μας. Ένα έργο eTwinning για το ρατσισμό (Racism), το περιβάλλον (Environment), τον πόλεμο (War) και την αλληλεπίδρασή τους.

Karol Barriuso Rayo[1]
Ζέρβα Όλγα[2]
Ματεντσίδου Χριστιάνα[3]
[1]Αγγλικής Φιλολογίας, Escola Rosa Oriol, Lliçà d'Amunt, Spain
karolbarriuso@msn.com
[2] Μουσικός, 26ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
olzerva@gmail.com
[3] Μαθηματικός, Γυμνάσιο Ρεντίνας, Θεσσαλονίκη
christiana_ma@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στα πλαίσια της πλατφόρμας eTwinning, το 26ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης, το Γυμνάσιο Ρεντίνας και το σχολείο Escola Rosa Oriol, Lliça d'Amunt της Ισπανίας, συνεργάστηκαν για την υλοποίηση του έργου με τίτλο «REWind». Στις δεκαετίες '80, '90 στα κασετόφωνα υπήρχε το πλήκτρο REW, με λειτουργία να μαζεύει την ταινία της κασέτας προς την αρχή για να ξαναπαιχτεί. Έτσι και το «REWind», στοχεύει να γυρίσει προς τα πίσω την κασέτα της παγκόσμιας ιστορίας, με σκοπό οι μαθητές να ξαναδιαβάσουν γύρω από το ρατσισμό (Racism), το περιβάλλον (Environment), τον πόλεμο (War) και την αλληλεπίδρασή τους ανά τους αιώνες, να μάθουν από τα λάθη του παρελθόντος και να τα συγκρίνουν με τη σύγχρονη πραγματικότητα. Στους μαθητές ανατέθηκε μια σειρά εργασιών ώστε να γίνει μια σφαιρική προσέγγιση της θεματολογίας, μέσω της χρήσης web2.0. εργαλείων και προγραμμάτων. Οι μαθητές εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά, και μέσω της δημιουργικής γραφής και του οπτικοακουστικού γραμματισμού δημιούργησαν την ταινία «REWind».

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *web2.0 tools, ψηφιακή αφήγηση, δημιουργική γραφή*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Τα τελευταία χρόνια στην εκπαίδευση γίνεται πολύς λόγος για τη διαθεματικότητα. Πολλοί συμφωνούν στο ότι η γενική εκπαίδευση αποτελεί προϋπόθεση και συστατικό της ανώτατης και στο ότι θα έπρεπε να δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να καταπιάνονται με θέματα και προβλήματα που ενσωματώνουν διαφορετικές προοπτικές και διαφορετικά επιστημονικά πεδία. Σύμφωνα με τους Lattuca, Voight, & Fath (2004), ως διαθεματικότητα ορίζεται η ενοποίηση υπαρχουσών μονοθεματικών προοπτικών, ενώ για την Boix-Mansilla (Interdisciplinary Understanding), διαθεματική κατανόηση υπάρχει όταν ενσωματώνεται η γνώση ή οι τρόποι σκέψης περισσότερων των δύο επιστημονικών πεδίων, έτσι ώστε να παραχθεί έργο, να διατυπωθούν ερωτήματα, να επιλυθούν προβλήματα και τελικά να προσφερθούν απαντήσεις για τον κόσμο, με τρόπο που δεν θα ήταν εφικτός στο πλαίσιο ενός μόνο επιστημονικού πεδίου. Παρόμοια άποψη με τη Boix-Mansilla εκφράζει και ο Otondo (2013), ισχυριζόμενος ότι διαθεματικότητα είναι η διαδικασία απάντησης/λύσης/συζήτησης ενός προβλήματος, το οποίο είναι τόσο πλατύ, ώστε αφορά σε περισσότερους από έναν επιστημονικούς κλάδους.

Ένα σημαντικό μέσο εκπαίδευσης των παιδιών σήμερα που αξιοποιεί τη διαθεματικότητα είναι η ψηφιακή αφήγηση. Ο Davis (2004, όπως φαίνεται στον Ohler, 2006), ορίζει την ψηφιακή αφήγηση ως ένα είδος σύντομης, συνήθως προσωπικής και σε πρώτο πρόσωπο αφήγησης, η οποία έχει τη μορφή ταινίας και μπορεί να προβληθεί είτε στην τηλεόραση, είτε στον υπολογιστή, είτε σε κάποια οθόνη με βιντεοπροβολέα. Η ψηφιακή αφήγηση θα μπορούσε να πει κανείς ότι αποτελεί τη νέα έκφραση της αρχαίας τέχνης της αφήγησης (Digital Storytelling Association, όπως φαίνεται στον Chung, 2007) και μπορεί να πραγματεύεται διάφορα θέματα: μπορεί να αφορά σε προσωπικές αφηγηματικές ιστορίες, ή σε ιστορίες που στόχο έχουν την πληροφόρηση και τη διδασκαλία, ή σε ιστορίες που αφηγούνται ξανά κάποιο ιστορικό γεγονός, ή σε συνδυασμό όλων των παραπάνω (Robin, 2009).
Όπως αναφέρεται στον Robin (2009), αυτό το είδος αφήγησης ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του ’80. Οι Joe Lambert και Dana Atchley υπήρξαν συνιδρυτές του Κέντρου Ψηφιακής Αφήγησης στο Berkeley της California. Επρόκειτο για έναν μη κερδοσκοπικό κοινοτικό οργανισμό τέχνης, ο οποίος παρείχε εκπαίδευση και βοήθεια σε ανθρώπους που έδειχναν ενδιαφέρον να δημιουργήσουν και να αφηγηθούν τις προσωπικές τους ιστορίες. Ο συγκεκριμένος οργανισμός ήταν αυτός που καθιέρωσε τα επτά συστατικά στοιχεία που συνιστούν την ψηφιακή αφήγηση (Robin, 2009).
Σύμφωνα με τα όσα καθιέρωσε το Κέντρο Ψηφιακής Αφήγησης τα συστατικά στοιχεία αυτής είναι:

α. Η οπτική γωνία ή αλλιώς το κεντρικό σημείο της ιστορίας και η προοπτική του συγγραφέα της.

β. Το δραματικό ερώτημα, ή αλλιώς, το ερώτημα-κλειδί που κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον του θεατή και που πρόκειται να απαντηθεί στο τέλος της ιστορίας.

γ. Το συναισθηματικό περιεχόμενο, ή αλλιώς, τα σοβαρά θέματα που ζωντανεύουν στην ιστορία με έναν προσωπικό και δυνατό τρόπο ώστε να φέρουν την ιστορία πιο κοντά στο ακροατήριο.

δ. Το δώρο της φωνής, ή αλλιώς, ο τρόπος που παίρνει προσωπικό χαρακτήρα η ιστορία βοηθώντας το ακροατήριο να κατανοήσει καλύτερα το πλαίσιό της.

ε. Η δύναμη της ηχητικής επένδυσης, ή αλλιώς, οι μουσικοί και μη μουσικοί ήχοι που διανθίζουν την ιστορία.

στ. Η οικονομία, ή αλλιώς, η ύπαρξη αρκετού αλλά όχι υπερβολικά μεγάλου περιεχομένου, ώστε να μην υπάρχει υπερφόρτωση των θεατών.

ζ. Ο ρυθμός, ή αλλιώς, το πόσο αργά ή γρήγορα κυλά η ιστορία (Robin, 2009).

Τα οφέλη που προκύπτουν για τους μαθητές από τη συμμετοχή τους στη δημιουργία projects ψηφιακής αφήγησης είναι πολλαπλά (Chung, 2007; Ohler, 2006; Robin, 2009). Κατά τον Chung (2007) οι μαθητές αναπτύσσουν την ικανότητα για κριτική σκέψη και επίλυση προβλημάτων, ενώ παράλληλα καλλιεργείται σε αυτούς η ευαισθησία σε διάφορα κοινωνικά ζητήματα και σε ζητήματα αισθητικής. Για τον Robin (2009), η ψηφιακή αφήγηση παρέχει στους μαθητές γερά θεμέλια για τον εγγραμματισμό του 21^{ου} αιώνα, ο οποίος μπορεί να περιγραφεί ως ψηφιακός, σφαιρικός, τεχνολογικός, οπτικός και πληροφοριακός. Επίσης, σύμφωνα με τον Robin (2009), σε τέτοιου είδους projects οι μαθητές επιδεικνύουν αυξημένη ικανότητα επικοινωνίας, καθώς συνεργάζονται μεταξύ τους για να θέσουν ερωτήματα, να οργανώσουν και να εκφράσουν ιδέες και απόψεις και να δημιουργήσουν τελικά ιστορίες μεστές περιεχομένου. Τέλος, κατά τον Ohler (2006), οι μαθητές, με τη δημιουργία projects ψηφιακής αφήγησης, αποκτούν κριτική στάση απέναντι στα media, κατανοώντας ότι η διαφορά μιας επιτυχημένης ψηφιακής

αφήγησης και μιας διαφήμισης βρίσκεται στον στόχο πίσω από αυτές. Ταυτόχρονα (Ohler, 2006), η δημιουργία τέτοιων projects αξιοποιεί ταλέντα και ικανότητες των μαθητών που διαφορετικά θα έμεναν στην αφάνεια.
Οι πολιτικο-κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις στην ελληνική αλλά και την διεθνή πραγματικότητα κατά τα έτη 2015 και 2016, έδωσαν την αφορμή για τη δημιουργία του REWind. Η λέξη rewind σημαίνει αναδρομή. Έγινε, έτσι, μια αναδρομή στο παρελθόν, μελετώντας την αλληλεπίδραση που υπάρχει μεταξύ των εννοιών «ρατσισμός», «περιβάλλον» και «πόλεμος» ανά τους αιώνες. Τα αρχικά των λέξεων ρατσισμός (Racism), περιβάλλον (Environment), πόλεμος (War) συνθέτουν τη συντομογραφία REW, η οποία χρησιμοποιείτο στα κασετόφωνα ως πλήκτρο περιέλιξης της μαγνητικής ταινίας της κασέτας προς τα πίσω. Από αυτό το συλλογισμό προέκυψε ο τίτλος του έργου.
Στόχοι του προγράμματος ήταν η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε περιβαλλοντικά ζητήματα όπως και σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η επαφή τους με θέματα της παγκόσμιας ιστορίας (Άπαρτχάιντ, Α' ,Β' παγκόσμιος πόλεμος, κτλ), η έρευνα της ύπαρξης σχέσεων μεταξύ των τριών αξόνων του έργου (περιβάλλον, πόλεμος, ρατσισμός (πόλεμος-καταστροφή φυσικού περιβάλλοντος, ρατσισμός-ανθρωπογενές περιβάλλον, πόλεμος-ρατσισμός)), η κοινωνικοποίηση των μαθητών και η ένταξή τους σε ομάδες εργασίας τόσο ενδοσχολικές όσο και διακρατικές. Μέσα από το έργο αυτό τους δόθηκε η ευκαιρία να εξασκηθούν σε τεχνικές δημιουργικής γραφής στοχεύοντας στη δημιουργία σεναρίου με θέμα «Πόλεμος - Φυσικό Περιβάλλον - Ρατσισμός» και κατ' επέκταση στη δημιουργία της σχετικής ταινίας, να εξοικειωθούν με τη χρήση λογισμικών και προγραμμάτων Η/Υ για τη δημιουργία ταινίας και την ηχητική επένδυση αυτής (Alice, PowToon, Audacity, Sony Vegas Pro, Photoshop), να εκπαιδευτούν στη χρήση των Web 2.0. Tools μέσω της πλατφόρμας συνεργασίας ευρωπαϊκών σχολείων eTwinning, να βελτιώσουν τις γλωσσικές τους ικανότητες όσον αφορά στη χρήση της αγγλικής καθώς αυτή επρόκειτο να αποτελέσει το μέσον επικοινωνίας μεταξύ των συνεργαζόμενων σχολείων, αλλά και το μέσον εργασίας των μαθητών, καθώς όλες οι επιμέρους εργασίες που τους ανατέθηκαν μέχρι τη δημιουργία ταινίας έγιναν στην αγγλική και τέλος να αντιμετωπίσουν τα παραπάνω θέματα από μια «μουσική» σκοπιά.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Συνεργαζόμενα σχολεία και αριθμός μαθητών

Για το έργο αυτό συνεργάστηκαν οι μαθητές της γ΄τάξης του 26ου γυμνασίου Θεσσαλονίκης, της α΄ και γ΄ τάξης του γυμνασίου Ρεντίνας και της στ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου Rosa Oriol (Ισπανία). Ο συνολικός αριθμός των μαθητών ανέρχεται στους 46.

Επικοινωνία και συνεργασία σχολείων

Πραγματοποιούνταν εβδομαδιαίες συναντήσεις με τους μαθητές για να συζητηθούν οι απορίες τους αναφορικά με την έρευνα, τη χρήση των web2.0. εργαλείων, την πορεία των εργασιών τους αλλά και τις ιδέες που είχαν σχετικά με την εμφάνιση των αποτελεσμάτων τους. Οι πρόβες των μουσικών κομματιών γίνονταν τρεις φορές την εβδομάδα κατά τη διάρκεια διαλειμμάτων. Λόγω έλλειψης χρόνου για τις ανάγκες της διεξαγωγής του έργου, αξιοποιήθηκε ο ελεύθερος χρόνος κατά τους περιπάτους των μαθητών καθώς και μετά από εορταστικές εκδηλώσεις. Πραγματοποιήθηκε μόνον μία διαδικτυακή συνάντηση και των τριών σχολείων καθώς υπήρχε δυσκολία συντονισμού των ωρολογίων προγραμμάτων των συναδέλφων. Κατόπιν της

διαδικτυακής τους συνάντησης, οι μαθητές αντάλλαξαν λογαριασμούς σε άλλα κοινωνικά μέσα δικτύωσης για να έχουν πιο άμεση επικοινωνία.
Πέραν του χώρου του σχολείου, οι μαθητές εργάστηκαν διαδικτυακά. Η πλατφόρμα συνεργασίας τους ήταν το Twinspace, ωστόσο, επεδίωξαν την επικοινωνία μέσα από πιο εύχρηστα δίκτυα, όπως viber και skype.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΟΥ – ΣΤΑΔΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ
Το πρόγραμμα χωρίστηκε σε επιμέρους εργασίες, στόχος των οποίων είναι να κατανοήσουν οι μαθητές τους όρους περιβάλλον – ρατσισμός – πόλεμος, να αντιληφθούν τον τρόπο που αυτοί αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να έρθουν σε επαφή με την παγκόσμια ιστορία έτσι ώστε στη συνέχεια να δημιουργήσουν μια δική τους ταινία επάνω σε αυτή τη θεματολογία.

- Στάδια 1ο και 2ο : Prezi και Zeemaps

Κάθε σχολείο ανέλαβε να ασχοληθεί με έναν εκ των τριών θεματικών αξόνων του έργου (Πόλεμος/Ρατσισμός/Περιβάλλον). Αρχικά, δόθηκε στους μαθητές υλικό μέσω της πλατφόρμας eTwinning ως αφόρμηση για περαιτέρω έρευνα. Το Γυμνάσιο Ρεντίνας ασχολήθηκε με το θέμα «Ρατσισμός», το 26ο Γυμνάσιο με το θέμα «Πόλεμος» και το σχολείο Rosa Oriol με το θέμα «Περιβάλλον», καθώς τυγχάνει να χαρακτηρίζεται ως "Πράσινο Σχολείο". Κάθε μαθητής δούλεψε ατομικά για να αντλήσει πληροφορίες μέσα από το διαδίκτυο ή άλλες πηγές, σχετικά με προσωπικότητες των οποίων η δράση καθόρισε θετικά ή αρνητικά την πορεία της ανθρωπότητας σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας, από τα αρχαία χρόνια έως σήμερα. Τα αποτελέσματα της ατομικής έρευνας των μαθητών μπορεί κανείς να τα δει στις ιστοσελίδες:
Prezi: Personalities that made a difference throughout history
Zeemaps: PERSONALITIES that became black spots in history pages
Το έργο των μαθητών οδήγησε στη δημιουργία ενός πόστερ που τοποθετήθηκε στο χώρο του σχολείου με την ελπίδα ότι πολλοί μαθητές θα επιδιώξουν να διαβάσουν τα βιογραφικά στοιχεία των προσωπικοτήτων που απεικονίζονται σε αυτό.

- Στάδιο 3ο : Padlet αξιολόγησης εργασίας

Παράλληλα, υπήρχε αναρτημένος στο Twinspace ένας Πίνακας Ανακοινώσεων (Padlet 1). Εκεί, ο κάθε μαθητής, αφού είχε δει τη δουλειά των υπολοίπων μαθητών μπορούσε να σχολιάσει το έργο τους και να μοιραστεί τις ιδέες του με τους μαθητές των άλλων σχολείων. Με αυτόν τον τρόπο όλοι οι συμμετέχοντες ήρθαν σε επαφή όχι μόνο μεταξύ τους, αλλά και με τη συνολική θεματολογία του έργου.

- Στάδιο 4ο : Padlet λέξεων

Στη συνέχεια οι τρεις θεματικές περιοχές (Πόλεμος/Ρατσισμός/Περιβάλλον) έγιναν κοινές για τα τρία σχολεία και δημιουργήθηκε ένας νέος Πίνακας Ανακοινώσεων (Padlet 2), όπου οι μαθητές καλούνταν να βρουν λέξεις συναφούς περιεχομένου με τη θεματολογία του REWind. Εδώ, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του καταιγισμού ιδεών (Brainstorming).

- Στάδιο 5ο : Δημιουργική γραφή στο Titanpad

Στο στάδιο αυτό οι μαθητές ταξίδεψαν νοερά και πήραν ρόλο στην ιστορία! Μεταφέρθηκαν με τη φαντασία τους σε διαφορετικές χρονικές περιόδους και γεωγραφικές περιοχές κατά τις οποίες οι άνθρωποι υπέφεραν από τον πόλεμο, τον ρατσισμό ή κάποια μεγάλη φυσική καταστροφή. Για τη συγγραφή των ιστοριών οι

μαθητές δούλεψαν ομαδοσυνεργατικά και χρησιμοποίησαν τις λέξεις που είχαν αναρτηθεί στο Padlet 2. Οι ιστορίες αυτές γράφτηκαν σε ένα κοινόχρηστο διαδικτυακό σημειωματάριο, το Titanpad. **Titanpad**: **Let's travel backwards in time and create our own stories**

- Στάδιο 6ο : Ψηφοφορία με τη χρήση SurveyMonkey

Οι μαθητές όλων των σχολείων, αφού διάβασαν όλες τις ιστορίες, κλήθηκαν να ψηφίσουν αυτές που θα ήθελαν να ηχογραφήσουν και να οπτικοποιήσουν. Καθένας μπορούσε να επιλέξει μέχρι δύο ιστορίες, μία από κάθε σχολείο πλην του δικού του. Η ψηφοφορία διεξήχθη με χρήση του διαδικτυακού εργαλείου MonkeySurvey. Τα αποτελέσματά της φαίνονται στο Σχήμα 1 (διπλό κλικ για άνοιγμα αρχείου).

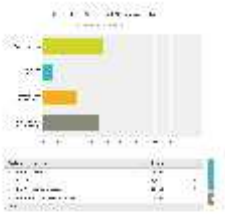

Σχήμα 1: Αποτελέσματα ψηφοφορίας MonkeySurvey (διπλό κλικ για άνοιγμα αρχείου)

- Στάδιο 7ο : Ψηφιακή αφήγηση, μουσική επένδυση ταινίας

Ακολούθησε η ψηφιακή ηχογράφηση των ιστοριών με μορφή αφήγησης ή διαλόγου και η μουσική τους επένδυση με το λογισμικό Audacity. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μαθητές δεν ηχογράφησαν τις ιστορίες που έγραψαν οι ίδιοι καθώς έγινε ανταλλαγή ιστοριών ανάμεσα στα τρία σχολεία, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας. Αξιοποιήθηκαν επίσης λογισμικά δημιουργίας ταινίας, όπως το Movie Maker και το Sony Vegas Pro για να γίνει στη συνέχεια η οπτικοποίηση των αφηγήσεων αυτών. Σε κάποια τμήματα της ταινίας χρησιμοποιήθηκε η τεχνική του animation. Το πρόγραμμα animation που χρησιμοποίησαν οι μαθητές ήταν το Alice.
Για την ηχητική επένδυση και την οπτικοποίηση των ιστοριών αντλήθηκε υλικό από ιστότοπους που επιτρέπουν τη χρήση, διανομή και αξιοποίηση της γνώσης και της δημιουργικότητας, μέσω ελεύθερων αδειών (Creative Commons). Στόχος ήταν να μάθουν οι μαθητές να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο σωστά, δηλαδή να παραθέτουν τις πηγές τους στις περιπτώσεις που δεν έχουν άδεια χρήσης διαδικτυακού υλικού, διαφορετικά να εκπαιδευτούν στο να βρίσκουν υλικό ελεύθερης χρήσης.
Τα παιδιά εργάστηκαν σε ενδοσχολικές και διακρατικές ομάδες ώστε να υπάρχει ένα κοινό πνεύμα εργασίας και απόδοσης του περιεχομένου των ιστοριών.

- Στάδιο 8ο : Δημιουργία ηλεκτρονικού βιβλίου (e-book) με τις ιστορίες

Ακόμα όμως και οι ιστορίες που δεν επιλέχθηκαν για ψηφιακή αφήγηση όπως για παράδειγμα το "The story of Sonam Gonpa", "JFK" και άλλες, έχουν συμπεριληφθεί στο τελικό e-book του έργου, όπου παρουσιάζονται όλες οι ιστορίες που γράφτηκαν συνοδευόμενες από ζωγραφιές των μαθητών. Για τη δημιουργία του ebook χρησιμοποιήθηκε το web2.0 εργαλείο Issuu. Στο σύνδεσμο παρατίθεται η διεύθυνση για το ηλεκτρονικό βιβλίο: **Issuu: REWind: Our Back In Time Stories**

- Στάδιο 9ο : Δημιουργία ταινίας

Το έργο ολοκληρώθηκε στο 9ο και τελευταίο στάδιο με τη δημιουργία ταινίας. Οι μαθητές επιστράτευσαν τις γνώσεις τους σε προγράμματα μοντάζ, μιξάζ και animation με αποτέλεσμα τη δημιουργία έξι επιμέρους βίντεο-ιστοριών. Στη συνέχεια τα βίντεο ενώθηκαν, προστέθηκε μια αλληλουχία φωτογραφιών ως ανασκόπηση του έργου, έχοντας ως μουσική επένδυση τραγούδια (αναφέρονται παρακάτω) που ερμήνευσαν οι μαθητές και προέκυψε η τελική ταινία που παρατίθεται στο σύνδεσμο **Youtube: REWind -the movie**

- Παράλληλες δράσεις

Παράλληλα με τις προαναφερθείσες εργασίες, οι μαθητές του γυμνασίου Ρεντίνας με τη συμμετοχή μαθητών της χορωδίας του σχολείου ανέλαβαν να τραγουδήσουν τα μουσικά κομμάτια “They don’t care about us” και "We are the World” του Michael Jackson, καθώς αναφέρονται το πρώτο στις φυλετικές διακρίσεις και πιο συγκεκριμένα στη σχέση «λευκών» και «μαύρων» της Αμερικής ενώ το δεύτερο παρουσιάζει τον κόσμο μέσα από τα μάτια των παιδιών, περνώντας ένα μήνυμα ελπίδας και αισιοδοξίας. Τα τραγούδια ηχογραφήθηκαν από τους μαθητές, ανέβηκαν στο διαδίκτυο μέσω του Soundcloud και συμπεριλήφθηκαν σε ραδιοφωνική εκπομπή του σχολείου στο European School Radio. Συμμετείχαν επίσης στα πλαίσια του μουσικού μαθητικού διαγωνισμού «Αρεθούσεια 2016»

Αντίστοιχο έργο σημειώθηκε και από τους μαθητές του 26ου γυμνασίου Θεσσαλονίκης, σε συνεργασία με τη χορωδία του σχολείου τους. Τραγούδησαν, ηχογράφησαν και παρουσίασαν ενώπιον καθηγητών και συμμαθητών τους τα μουσικά κομμάτια “We are the world – Michael Jackson”, “Zombie – Cranberries”, “Dust in the wind – Kansas”, “Αν θα μπορούσα τον κόσμο να άλλαζα – Φ.Πλιάτσικας”, “Ο προσκυνητής – Αλκίνοος Ιωαννίδης”.
Όλα τα τραγούδια έχουν αναρτηθεί στο Soundcloud και στο Twinspace. Παραθέτω τα λίνκ:
They don’t care about us – M.Jackson – Γυμνάσιο Ρεντίνας https://soundcloud.com/christiana-m/they-dont-care-about-us
We are the World – M.Jackson – Γυμνάσιο Ρεντίνας https://soundcloud.com/christiana-m/we-are-the-world-choir-of-gymnasium-of-rentina-thessaloniki
Zombie – Cranberries – 26ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης https://soundcloud.com/user-301859847/zombie2
Dust in the Wind – Kansas - 26ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης https://soundcloud.com/user-301859847/dust-in-the-wind
We are the World – M.Jackson - 26ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης https://soundcloud.com/user-301859847/we-are-the-world
Αν θα μπορούσα τον κόσμο να άλλαζα – Φ. Πλιάτσικας – 26ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης https://soundcloud.com/user-301859847/an-tha-borousa
Ο Προσκυνητής – Α.Ιωαννίδης – 26ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης https://soundcloud.com/user-301859847/kapoios-eipe

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

Κατά τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας αξιοποιήθηκε υλικό όπως κείμενα, ασκήσεις αντιστοίχισης, σταυρόλεξα, ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ανάπτυξης με θέμα τον πόλεμο, το ρατσισμό και το περιβάλλον, ώστε οι μαθητές να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους και να αποκτήσουν ερεθίσματα που θα τους

βοηθούσαν να συντάξουν τις ιστορίες τους. Για την υλοποίηση των εργασιών αξιοποιήθηκε η πλατφόρμα Twinspace, που αποτέλεσε το βασικό πεδίο εργασιών και κατόπιν εντάχθηκαν σε αυτή τα web2.0. tools: Prezi, Zeemaps, Padlet, Titanpad, MonkeySurvey, Issuu, Soundcloud, Youtube. Για τις ηχογραφήσεις των αφηγήσεων και των μουσικών κομματιών χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα επεξεργασίας ήχου Audacity. Η επεξεργασία εικόνων έγινε με το πρόγραμμα Photoshop CS6. Για την οπτικοποίηση των σεναρίων χρησιμοποιήθηκαν τα προγράμματα μοντάζ και animation: Sony Vegas Pro, Windows Movie Maker και PowToon και Alice. Το διαδίκτυο και οι μηχανές αναζήτησης ήταν το βασικό ερευνητικό εργαλείο των μαθητών, ενώ για την επικοινωνία των σχολείων αξιοποιήθηκε το Skype και το Microsoft Outlook.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αξιολόγηση του έργου από τους μαθητές

Στο τέλος του προγράμματος κρίθηκε σκόπιμο να μοιραστούν στους μαθητές ερωτηματολόγια αξιολόγησης έτσι ώστε να διαφανεί η προσωπική τους άποψη για το REWind. Οι περισσότεροι θεώρησαν ως πιο ενδιαφέροντα τα στάδια συγγραφής, αφήγησης, ηχητικής επένδυσης και οπτικοποίησης των ιστοριών και δήλωσαν ότι αποκόμισαν γνώσεις και δεξιότητες σε πολλούς τομείς· έγιναν καλύτεροι στη γνώση της ιστορίας, στη χρήση της αγγλικής γλώσσας, στη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή αλλά και στο να μπορούν να συνεργάζονται μεταξύ τους σε ομάδες. Αυτό που αξιολογήθηκε από την πλειοψηφία των μαθητών ως αδυναμία του συγκεκριμένου project ήταν η συχνότητα της επικοινωνίας μεταξύ των διαφορετικών σχολείων. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές θα επιθυμούσαν συχνότερες επαφές με τους μαθητές των άλλων σχολείων, πράγμα το οποίο, παρ’ όλες τις προσπάθειες, αποδείχτηκε ιδιαίτερα δύσκολο στην πράξη εξαιτίας των διαφορετικών ωραρίων λειτουργίας των συνεργαζόμενων σχολείων, της έλλειψης υποδομών σε κάποιο από αυτά αλλά και εξαιτίας της αδυναμίας του eTwinning να παρέχει στους συμμετέχοντες εύχρηστα εργαλεία επικοινωνίας. Σύμφωνα με τα γραφόμενα των μαθητών, αυτή ήταν για τους περισσότερους η πρώτη φορά που συμμετείχαν σε ένα πρόγραμμα eTwinning, το αξιολόγησαν ως θετική εμπειρία και θα ήθελαν να συμμετέχουν και μελλοντικά σε παρόμοια προγράμματα.

Γενική εκτίμηση

Οι στόχοι που ετέθησαν επετεύχθησαν σε ικανοποιητικό βαθμό. Οι μαθητές εξάσκησαν τις ικανότητές τους τόσο στη χρήση της αγγλικής γλώσσας όσο και στην εκμάθηση προγραμμάτων η/υ και web2.0. εργαλείων. Καλλιεργήθηκε η ερευνητική ικανότητα μέσα από κάποιες εργασίες και η συνθετική τους ικανότητα μέσα από άλλες. Έγινε συνδυασμός των τεχνών της μουσικής και του κινηματογράφου και αξιοποίηση αυτών για τις ανάγκες του έργου.

Πρόκειται για ένα διαθεματικό έργο με στόχο την προσέγγιση του θέματος από διαφορετικές σκοπιές. Είναι ευχής έργον η ένταξη και συνεργασία περισσότερων εκπαιδευτικών σε ένα τέτοιο εγχείρημα, καθώς με τον τρόπο αυτό αφενός διαφαίνεται το πνεύμα συνεργασίας που μπορεί να εμπνεύσει τους μαθητές και να τους μυήσει στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο εργασίας και αφετέρου επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να διαμοιράζονται τον όγκο των εργασιών, τον συντονισμό των μαθητών και τις διοργανώσεις εκπαιδευτικών επισκέψεων.

ΠΡΟΒΟΛΕΣ

Την ολοκλήρωση του έργου ακολούθησε η παρουσίασή του ενώπιων μαθητών και καθηγητών, σε κάθε ένα από τα τρία σχολεία.
Έχει επίσης παρουσιαστεί:
α). Στο 2ο Πανελλήνιο συνέδριο, με Διεθνή Συμμετοχή, για την Προώθηση της Εκπαιδευτικής Καινοτομίας, Λάρισα 21, 22 και 23 Οκτωβρίου 2016.
β). Στο Πανελλήνιο συνέδριο «Η Εκπαίδευση στην εποχή των ΤΠΕ και της Καινοτομίας», Αθήνα 5 και 6 Νοεμβρίου 2016.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ
Ευχαριστούμε τις συναδέλφους κα. Φλώρου Αμαλία (καθηγήτρια αγγλικής φιλολογίας στο 26ο γυμνάσιο Θεσσαλονίκης) και την κα. Ρούσσου Σοφία (καθηγήτρια αγγλικής φιλολογίας στο γυμνάσιο Ρεντίνας) για την πολύτιμη βοήθειά τους κατά τη διεξαγωγή του έργου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Boix-Mansilla, V. *Interdisciplinary Understanding: What Counts as Quality Work?* Ανάκτηση Αύγουστος 5, 2014 από http://www.evergreen.edu/washingtoncenter/docs/natlproject/interdisciplinaryunderstandingwhatcounts.pdf

Chung, K., S. (2007). Art education technology: Digital storytelling. *Art Education, 60*(2), 17-22. Retrieved August 7, 2014 from http://www.jstor.org/stable/27696201

Lattuca, R. L., Voight, J. L., & Fath, Q. K. (2004). Does interdisciplinarity promote learning? Theoretical support and researchable questions. *Review of Higher Education, 28*(1), 23-48.

Ohler, J. (2005). The world of digital storytelling. *Educational Leadership, 63*(4), 44-47.
Retrieved August 7, 2014 from http://www.jasonohler.com/pdfs/digitalStorytellingArticle1-2006.pdf

Otondo, F. (2013). Using spatial sound as an interdisciplinary teaching tool. Journal of Music, Technology and Education, 6(2), 179-190. doi: 10.1386/jmte.6.2.179_1

Robin, R., B. (2008). Digital storytelling: A powerful technology tool for the 21st century classroom, *Theory Into Practice, 47*(3), 220-228, doi: 10.1080/00405840802153916.

Ιστοσελίδες

Dailymotion. (2016). *Μία τάξη, φυλετικά διαχωρισμένη - Video Dailymotion*. Retrieved January 5, 2016, from: http://dai.ly/xetqv6

Evelyn, R. (2016). *Home*. YouTube. Retrieved November 11, 2015, from: https://www.youtube.com/watch?v=A2R-G5QLAs0

"Home" by Warsan Shire. (2016). [Blog] *SeekersHub*. Retrieved January 8, 2016, from: http://seekershub.org/blog/2015/09/home-warsan-shire

Iep.utm.edu. (2016). *Environmental Ethics | Internet Encyclopedia of Philosophy*. Retrieved November 14, 2015, from: http://www.iep.utm.edu/envi-eth

Iep.utm.edu. (2016). *Ethics and Care-Worker Migration | Internet Encyclopedia of Philosophy*. Retrieved November 14, 2015, from: http://www.iep.utm.edu/cw-migra

Iep.utm.edu. (2016). *War, The Philosophy of | Internet Encyclopedia of Philosophy*. Retrieved November 14, 2015, from: http://www.iep.utm.edu/war

Ifasola Akofe Elesije. (2015, March 09). *The Angry Eye, Jane Elliott*. Retrieved December 10, 2015, from https://www.youtube.com/watch?v=GyIcXmXuakQ

inred.gr. (2016). *100.000.000 Νεκροί | Το μεγαλύτερο ολοκαύτωμα στην ιστορία. - inred.gr*. Retrieved March 19, 2016, from: http://www.inred.gr/100-000-000-nekroi-to-megalitero-olokautoma

Invisible Children. (2016). *About | Invisible Children*. Retrieved November 10, 2015, from: http://invisiblechildren.com

Invisible Children (2012, March 05). *KONY 2012*. Retrieved November 24, 2015, from https://www.youtube.com/watch?v=Y4MnpzG5Sqc

Mail Online. (2015). *Scale of Native American dispossession revealed in time-lapse video*. Retrieved November 10, 2015, from: http://www.dailymail.co.uk/news/article-2902380/Story-Native-American-dispossession-told-unforgettable-new-visualizations.html

Nationalgeographic.com. (2016). *National Geographic Lord of the Rings -- historical influences*. Retrieved December 10, 2015, from: http://www.nationalgeographic.com/ngbeyond/rings/influences.html

Stanton, G. (2016). *The 8 Stages of Genocide*. 2nd ed. [ebook] Retrieved January 17, 2016, from: http://www.genocidewatch.org/images/8StagesBriefingpaper.pdf

YouTube. (2016). *Dear Future Generations: Sorry*. Retrieved February 20, 2016, from: https://www.youtube.com/watch?v=eRLJscAlk1M

YouTube. (2016). *4 MINUTE VIDEO THAT WILL CHANGE YOUR LIFE FOREVER ! SAVE THE ENVIRONMENT!*. Retrieved December 22, 2015, from: https://www.youtube.com/watch?v=yV2EK2bMgwk

YouTube. (2016). *Man - evolution and pollution ....- Emaroketing.com*. Retrieved January 10, 2016, from: https://www.youtube.com/watch?v=VPtKOrwf1h0

YouTube. (2016). *MAN vs EARTH*. Retrieved January 15, 2016, from: https://www.youtube.com/watch?v=VrzbRZn5Ed4

YouTube. (2016). *Martin Luther King - I Have A Dream Speech - August 28, 1963 (Full Speech)*. Retrieved January 5, 2016, from: https://www.youtube.com/watch?v=H0yP4aLyq1g

YouTube. (2016). *Nelson Mandela Blames US America For War in Irak 2003 Jan 30 Speech*. Retrieved December 10, 2015, from: https://www.youtube.com/watch?v=uEQuUlxoFtI

YouTube. (2016). *Pollution (Land, Air and Water Pollution)*. Retrieved February 13, 2016, from: https://www.youtube.com/watch?v=vP3pbh_-pu8

YouTube. (2016). *Racist Glasses*. Retrieved March 14, 2016, from: https://www.youtube.com/watch?v=cKJO06CYxdA

YouTube. (2016). *Scary global warming propaganda video shown at the Copenhagen Climate Meeting - 7 Dec. 2009*. Retrieved February 16, 2016, from: https://www.youtube.com/watch?v=jzSuP_TMFtk

YouTube. (2016). *The European Refugee Crisis and Syria Explained*. Retrieved November 15, 2015, from: https://www.youtube.com/watch?v=RvOnXh3NN9w

YouTube. (2016). *The Girl Who Couldn't Cry - Water is Life*. Retrieved March 13, 2016, from: https://www.youtube.com/watch?v=rPNAG8Q_0V4

YouTube. (2016). *The girl who silenced the world for 5 minutes*. Retrieved January 12, 2016, from: https://www.youtube.com/watch?v=TQmz6Rbpnu0

YouTube. (2016). *The human impact on this Earth*. Retrieved February 20, 2016, from: https://www.youtube.com/watch?v=3zyizEz9XUs

30. Η επιλογή του WordPress ως η βέλτιστη πλατφόρμα για τους μη εξοικειωμένους χρήστες των web 2.0 εργαλείων για την διαχείριση δικτυακών τόπων στα πλαίσια Ευρωπαϊκών συνεργατικών προγραμμάτων και σχολικών συμπράξεων (eTwinning – Erasmus+)

Παπαδάκης Σταμάτιος[1]
[1]Πληροφορικός
stpapadakis@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στα πλαίσια της ευρείας διάδοσης του διαδικτύου και της ενσωμάτωσης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην υλοποίηση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, οι σχολικές μονάδες καλούνται να δημιουργήσουν και να συντηρήσουν δικτυακούς τόπους. Παρά την ύπαρξη αξιόλογων δωρεάν λύσεων δημιουργίας και διαχείρισης ψηφιακού περιεχομένου, η πλειοψηφία των σχολικών μονάδων, είτε δεν έχει δικτυακή παρουσία είτε είναι ισχνή και βασίζεται σε παρωχημένες τεχνολογικά λύσεις. Στην παρούσα εργασία γίνεται η παρουσίαση των χαρακτηριστικών ενός συστήματος CMS, (WordPress), προκειμένου να ενημερωθεί η μη εξοικειωμένη σε χρήση των Web 2.0 εργαλείων εκπαιδευτική κοινότητα για τις δυνατότητες που υπάρχουν, ως προς τη δημιουργία και διαχείριση ιστοτόπων στα πλαίσια Ευρωπαϊκών και όχι μόνο προγραμμάτων. Στα πλαίσια αυτά παρουσιάζεται η δημιουργία και διαχείριση του ιστοτόπου που έχει δημιουργηθεί με την χρήση του WordPress από το Γενικό Λύκειο Κρουσώνα (https://oneforallforgreen.wordpress.com/) στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus+, στο οποίο συμμετέχει, με την ονομασία «Oneforall, allforgreen».

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:*Συστήματα διαχείρισης περιεχομένου, CMS,WordPress, Erasmus+, eTwinning*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Οι τεχνολογικές εξελίξεις στο χώρο του διαδικτύου με την μορφή των Web 2.0 εργαλείων φέρνουν νέες προκλήσεις και ευκαιρίες στον εκπαιδευτικό τομέα., προσελκύοντας ένα ολοένα και αυξανόμενο κοινό (Παπαδάκης, 2015). Στα πλαίσια αυτά, εργαλεία όπως τα Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου (Σ.Δ.Π.)ή στα αγγλικά Content ManagementSystems (CMS)έχουν μετατραπεί σε ένα σημαντικό στοιχείο στο χώρο του Διαδικτύου, ως ένα μέσο για αυτούσια έκφραση, ανάδραση και προβολή εκπαιδευτικού περιεχομένου, δίχως τους περιορισμούς των συμβατικών καναλιών ενημέρωσης. Ειδικότερα στην περίπτωση υλοποίησης συνεργατικών Ευρωπαϊκών προγραμμάτων τύπου eTwinning(Papadakis& Kalogiannakis, 2010) και Erasmus+, η απλότητα της δημιουργίας και διαχείρισης ενός CMS το καθιστά ιδανικό για την προβολή, διάδοση και διαχείριση εκπαιδευτικού περιεχομένου τόσο σε επίπεδο σχολικής μονάδας-εταίρου όσο και μεμονωμένου εκπαιδευτικού-μαθητή. Η παρούσα εργασία περιγράφοντας τα χαρακτηριστικά των διαθέσιμων δωρεάν CMS, παραθέτει στον αναγνώστη τις λειτουργίες και τα χαρακτηριστικά του WordPress, τα οποία κατά την κρίση του συγγραφέα το καθιστούν ως το βέλτιστο CMSγια την διαχείριση σχολικών συμπράξεων. Τέλος παρουσιάζεται ο δικτυακός τόπος https://oneforallforgreen.wordpress.com/, ο οποίος δημιουργήθηκε και συντηρείται

από το Γενικό Λύκειο Κρουσώνα, στα πλαίσια του *προγράμματος* Erasmus+, στο οποίο συμμετέχει, με την ονομασία «Oneforall, allforgreen».

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Το Web 2.0 αναφέρεται σε μία υποτιθέμενη ή προτεινόμενη δεύτερη γενιά από web-based (βασισμένες στο διαδίκτυο) κοινότητες και υπηρεσίες που έχουν σκοπό να διευκολύνουν τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία και την ανταλλαγή ιδεών μεταξύ των χρηστών (Παπαδάκης & Ορφανάκης, 2014α;2014β). Μια από τις εφαρμογές του Web 2.0 είναι και τα συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου (Σ.Δ.Π.) ή στα αγγλικά Content Management Systems (CMS) (Johnston, 2012). Με τον όρο CMS εννοούμε ένα διαδικτυακό σύστημα διαχείρισης περιεχομένου, το οποίο επιτρέπει τη γρήγορη και εύκολη δημιουργία σύνθετων ιστοτόπων που καλύπτουν ένα μεγάλο εύρος υλοποιήσεων από ένα απλό ιστολόγιο, έναν επαγγελματικό δικτυακό τόπο, ένα δικτυακό τόπο κοινωνικής δικτύωσης ή εν τέλει με τις κατάλληλες επεκτάσεις, οτιδήποτε μπορεί να φανταστεί ένας επίδοξος δημιουργός (Patelet al., 2010; Vidukaet al., 2013).

Αρχικά, τα περιβάλλοντα CMS ήταν εμπορικά προϊόντα ιδιαίτερα ακριβά, τα οποία είχαν δημιουργηθεί από μεγάλα ονόματα στο χώρο της τεχνολογίας, όπως τις εταιρείες BroadVision, Vignette και Microsoft (Vidukaet al., 2013). Την τελευταία δεκαετία ωστόσο, έχουν κάνει δυναμική εμφάνιση λύσεις CMS βασισμένες σε λογισμικό ανοικτού κώδικα, οι οποίες συμπληρώνουν ή σε αρκετές περιπτώσεις υποσκελίζουν τα αντίστοιχα εμπορικά προϊόντα(Brazel, 2010). Επιπλέον, τα ανοικτού τύπου CMS ως ένα εναλλακτικό μοντέλο ανάπτυξης και χρήσης λογισμικού υποστηρίζονται από μια δυναμική κοινότητα προγραμματιστών οι οποίοι βελτιώνουν καθημερινά τις διάφορες υλοποιήσεις και επεκτείνουν τη λειτουργικότητά τους, μέσω της δημιουργίας-βελτιστοποίησης αρθρωμάτων λογισμικού (add-on modules) (Sabin-Wilson&Mullenweg, 2012).

Στην απλούστερη μορφή του, ένα CMS είναι ένα πακέτο λογισμικού που παρέχει εργαλεία για τη συγγραφή, τη δημοσίευση, καθώς και τη διαχείριση του περιεχομένου σε έναν ιστότοπο. Με τον όρο «περιεχόμενο» εννοείται οποιοδήποτε ψηφιακό υλικό όπως μια καταχώριση ιστολογίου, ένα βίντεο, μια φωτογραφία, μια εκπομπή podcast, ένα άρθρο ή μια περιγραφή μιας εκδήλωσης (Van Lingenetal., 2013). Σε γενικές γραμμές, το περιεχόμενο είναι οποιοσδήποτε συνδυασμός κειμένου, γραφικών, φωτογραφιών, ήχου και video που αναπαριστά κάτι που οι επισκέπτες σε έναν ιστότοπο, θα διαβάσουν, θα παρακολουθήσουν και θα ακούσουν (Pateletal., 2010).

Οι δημοφιλέστερες υλοποιήσεις CMS υποστηρίζουν δυνατότητες CMF (Content ManagementFramework), δηλαδή τη δυνατότητα δημιουργίας και συντήρησης ενός ιστοτόπου από ένα μη εξειδικευμένο χρήστη, μέσω της χρήσης αρθρωμάτων (plug-in modules) (Pickett, 2014). Σχεδόν κάθε λειτουργία ενός CMS μπορεί να παραμετροποιηθεί, προσθέτοντας χαρακτηριστικά σε ένα δικτυακό τόπο, όπως photo galleries, υπηρεσίες chat, forum κ.α. Ουσιαστικά, η δημιουργία ενός ιστότοπου μέσω ενός CMS μπορεί να θεωρηθεί ως ο συνδυασμός επιμέρους δομικών κομματιών, προκειμένου ο κάθε χρήστης να έχει τη δυνατότητα να παραμετροποιήσει και να συντηρήσει έναν ιστότοπο, σύμφωνα με τις ανάγκες του (Van Lingenetal., 2013).

ΤΑ ΔΗΜΟΦΙΛΕΣΤΕΡΑ CMS

Ο Balkhi (2015) αναφέρει ότι αυτή τη στιγμή υπάρχουν τουλάχιστον 30 διαφορετικά δωρεάν CMS τα οποία διαθέτουν μια εγκατεστημένη βάση χρηστών, η οποία κυμαίνεται από διψήφιο νούμερο για τα πιο δημοφιλή από αυτά. Medium, Worpress, Ghost, Joomla, Drupal, Jekyll, Tumblr, CMS Made Simple, Wix, Weebly, Squarespace, Textpattern, Expression Engine, Google Sites, Shopify, Statamicκαι Blogger είναιορισμένααπόαυτά. Στο σχήμα 1 διακρίνεται το ποσοστό χρήσης όλων των δωρεάν CMS. Από αυτά τα πιο δημοφιλή είναι τα WordPress, Joomla και Drupal, με ποσοστά χρήσης 69%, 10% και 6% αντίστοιχα.

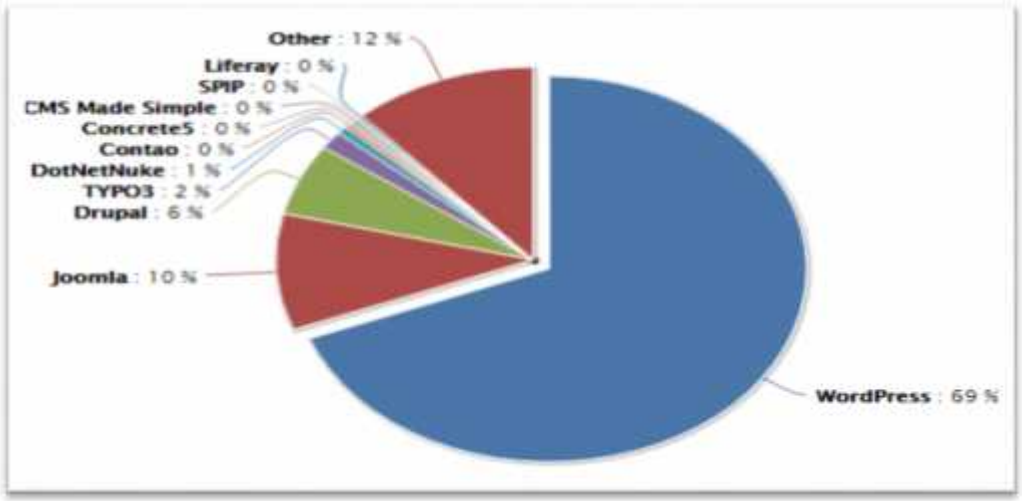

Σχήμα 1:Ποσοστά χρήσης των δημοφιλέστερων CMS (πηγή: Open Source CMS, 2016)

Αναφερόμενοι, εν συντομία, στα χαρακτηριστικά, τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία των τριών δημοφιλέστερων CMS, θα σχολιάζαμε ότι το Drupal είναι ένα ιδιαίτερα ισχυρό εργαλείο για τη δημιουργία πολύπλοκων δικτυακών τόπων. Ως εκ τούτου, απαιτεί από το διαχειριστή του αυξημένη εμπειρία και προγραμματιστικές γνώσεις για τη διαχείρισή του (Mikoluk, 2015). Μπορεί βέβαια με κάθε νέα έκδοση να βελτιώνεται ως προς το βαθμό ευκολίας, δεν παύει ωστόσο να μην αποτελεί την κατάλληλη επιλογή για έναν αρχάριο ή/και ερασιτέχνη χρήστη-διαχειριστή. Το Joomla αποτελεί μια μέση λύση μεταξύ της πολυπλοκότητας του Drupal και της ευκολίας που παρέχει το WordPress, δίχως να υπολείπεται σε δυνατότητες αναφορικά με τη δημιουργία πολύπλοκων δικτυακών τόπων (Olinik etal., 2011). Το WordPress ξεκίνησε ως μια πλατφόρμα ιστολογίων. Σταδιακά με την προσθήκη μιας μεγάλης ποικιλίας θεμάτων, plugins και widgets, χρησιμοποιείται ευρέως και για τη διαχείριση ιστοτόπων (Sabin-Wilson & Mullenweg, 2012). Το WordPress απαιτεί ελάχιστη ή και μηδαμινή εμπειρία από την πλευρά του χρήστη για τη διαχείρισή του. Η εγκατάστασή του είναι διαισθητική και εύκολη, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός ιστολογίου ή ενός ιστοτόπου σε ιδιαίτερο σύντομο χρονικό διάστημα (Sabin-Wilson & Mullenweg, 2012).

Στο ερώτημα σε ποια λύση CMS θα έπρεπε να καταλήξει ένας εκπαιδευτικός με μικρή ή και καθόλου εμπειρία στη διαχείριση δικτυακού περιεχόμενου ή μια σχολική μονάδα για την προβολή των δραστηριοτήτων της, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά και την πολυπλοκότητα εγκατάστασης και διαχείρισης, η απάντησηκατά την κρίση του συγγραφέα, θα ήταν το WordPress. Ο λόγος είναι ότι οι δυο άλλες δημοφιλείς λύσεις απαιτούν κάποιας μορφής εμπειρία στη διαχείριση ενός δικτυακού τόπου (Plumley, 2010). Επιπρόσθετα, ενώ πρόκειται για ιδιαίτερα ισχυρές υλοποιήσεις, τα χαρακτηριστικά που παρέχουν δεν προσφέρουν αυξημένη

λειτουργικότητα σε έναν ερασιτεχνικό ή εκπαιδευτικό ιστότοπο. Στον αντίποδα, η ευκολία εγκατάστασης, παραμετροποίησης και χρήσης ενός δικτυακού τόπου που έχει δημιουργηθεί με το WordPress, καθιστά το WordPress ως την ιδανική επιλογή για έναν εκπαιδευτικό ή σχολικό ιστότοπο που επιθυμεί να πραγματοποιήσει τα πρώτα βήματά του στο χώρο του διαδικτύου. Το WordPress, μέσω της απλής διάταξης σελίδας που διαθέτει με τη χρήση τριών βασικών μερών (κεφαλίδα, υποσέλιδο και κύριο σώμα), δεν αποπροσανατολίζει τον αρχάριο χρήστη (Olinik&JacksonArmitage, 2011). Επιπρόσθετα, το ενσωματωμένο σύστημα πλοήγησης του WordPress δημιουργεί αυτόματα νέες συνδέσεις, συμβάλλοντας στο γρήγορο και εύκολο εμπλουτισμό ενός δικτυακού τόπου. Τέλος, η ποικιλία θεμάτων και προσθέτων, καθώς και η πολύ καλή τεκμηρίωσή τους σε συνδυασμό με τη συνεχή υποστήριξη από μια ιδιαίτερα δυναμική ομάδα προγραμματιστών, παρέχουν τη δυνατότητα στον αρχάριο χρήστη με πολύ εύκολο τρόπο να προσαρμόσει τον ιστότοπό του στις ιδιαίτερες ανάγκες και επιδιώξεις του (Brazel, 2010). Η δημοφιλία του WordPress μεταξύ των χρηστών του διαδικτύου φαίνεται από τα στοιχεία που παρατίθενται στο σχήμα 9. Σύμφωνα με στοιχεία από τον ιστότοπο Google Trends (http://goo.gl/KGX68E) (Google Trends, 2016), το WordPress όχι μόνο είναι το πιο δημοφιλές CMS αλλά η πρόβλεψη για το προσεχές μέλλον είναι ότι η τάση αυτή θα είναι ακόμη πιο έντονη σε παγκόσμια κλίμακα.

α β

Σχήμα 2 (α,β):Διαχρονική τάση (Ιανουάριος 2004 – Σεπτέμβριος 2016)και προτίμηση ανά περιοχή των τριών δημοφιλέστερων CMS(πηγή: Google Trends, 2016)

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΙΣΤΟΤΟΠΩΝ ΜΕ ΤΟ WORDPRESS

Το WordPress παρότι είναι το πιο πρόσφατο CMS σε σχέση με το Joomla και το Drupal και ενώ αρχικά ξεκίνησε ως ένα εργαλείο δημιουργίας ιστολογίων (blog από το συνδυασμό των λέξεων Web και log), γνώρισε αλματώδη άνοδο και διάδοση τα τελευταία χρόνια. Το 2009 τιμήθηκεμετηνδιάκριση Overall Best Open Source CMS Award, σταπλαίσιατων «2009 Open Source CMS Awards» (Leary, 2010). Το WordPress θεωρείται ως ιδανικό για χρήση από τον αρχάριο χρήστη, εκπαιδευτικό αλλά και διαχειριστή της σχολικής μονάδας. Ως CMS, συγκεντρώνει όλα τα επιθυμητά χαρακτηριστικά και δυνατότητες που θα πρέπει να ενσωματώνει ένα περιβάλλον διαχείρισης δικτυακού περιεχομένου. Επιγραμματικά: είναι εύκολο στη

χρήση του, επεκτάσιμο, οικονομικά προσιτό (καθότι δωρεάν), ενώ διαθέτει μια μεγάλη κοινότητα υποστήριξης (Brazel, 2010). Πιο αναλυτικά, η εγκατάσταση του WordPress είναι πολύ εύκολη και διαρκεί μόλις πέντε λεπτά. Στην πραγματικότητα, εάν ο εκπαιδευτικός έχει συγκεντρώσει από πριν τις απαραίτητες πληροφορίες (για παράδειγμα να έχει στη διάθεσή του τους κωδικούς πρόσβασης στη βάση δεδομένων που του αντιστοιχεί, εφόσον επιθυμεί χρήση μέσω του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου – Π.Σ.Δ.), η διαδικασία εγκατάστασης είναι ακόμη πιο σύντομη (Παπαδάκης & Ορφανάκης, 2015α; 2015β). Οι απαιτήσεις για την εγκατάσταση του WordPress είναι οι ελάχιστα δυνατές, επιτρέποντάς του να τρέχει απρόσκοπτα σε οποιαδήποτε υπηρεσία φύλαξης ιστοσελίδων η οποία υποστηρίζει τη γλώσσα προγραμματισμού PHP και τη βάση δεδομένων MySQL, ενώ μπορεί να «τρέξει» τόσο σε Apache ή IIS εξυπηρετητές (WebServers) (Brazel, 2010; Tomasi&Kreg, 2010). Σε επίπεδο διαχείρισης και προβολής περιεχομένου, το WordPress διαθέτει όλα τα απαραίτητα εργαλεία για τη χρήση του από έναν εκπαιδευτικό ή σχολική μονάδα (Παπαδάκης & Ορφανάκης, 2014α; 2014β), καθώς ως CMS έχει τις ακόλουθες δυνατότητες (Kim, 2012; Sabin-Wilson & Mullenweg, 2012):

- Δημιουργίας σελίδων και αναρτήσεων (Posts - Pages).
- Διαχείρισης και ενσωμάτωσης αρχείων πολυμέσων (Mediafiles).
- Διαχείρισης δεσμών (Links).
- Διαχείρισης κατηγοριών και ετικετών (Categories – Tags).
- Διαχείρισης πολλαπλών ρόλων και προφίλ χρηστών (Userroles - Profiles).
- Διαχείρισης τροφοδοσιών διαδικτύου (RSS, Atom, & OPML feeds).
- Προστασίας από ενοχλητική αλληλογραφία (Spamprotection)
- Αυτόματων αναβαθμίσεων.

Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΕΤΑΞΥ WORDPRESS.COM ΚΑΙ WORDPRESS.ORG

Το WordPress παρέχει στον επίδοξο διαχειριστή ενός ιστοτόπου δύο επιλογές εγκατάστασης και διαχείρισης. Η πρώτη επιλογή αφορά την επιλογή και χρήση της υπηρεσίας WordPress.com, σύμφωνα με την οποία τη φύλαξη και υποστήριξη του λογισμικού αλλά και του περιεχομένου που αναρτά ο χρήστης, αναλαμβάνει το ίδιο το WordPress. Η υπηρεσία WordPress.com είναι ένα δίκτυο από ιστοτόπους οι οποίοι υποστηρίζονται και φιλοξενούνται από την εταιρία Automattic, η οποία είναι η εταιρεία του MattMullenweg, ενός εκ των τριών συνιδρυτών του WordPress. Ένας χρήστης μπορεί να επισκεφτεί το WordPress.com, να εγγραφεί για ένα δωρεάν λογαριασμό και να δημιουργήσει όσα ιστολόγια ή ιστοτόπους επιθυμεί (Plumley, 2010). Καθένας από τους ιστοτόπους που δημιουργεί έχει τη δική του διεύθυνση του (URL), η οποία είναι της μορφής «*Ονομα_ιστοτόπου.WordPress.com*». Η υπηρεσία WordPress.com παρέχει στο διαχειριστή ενός ιστοτόπου όλες τις απαραίτητες δυνατότητες για τη διαχείριση του ιστοτόπου του, όπως τη δυνατότητα να προσθέτει στατικές σελίδες, να κάνει αναρτήσεις αλλά και να τροποποιεί βασικά στοιχεία ενός θέματος, όπως το χρώμα χρώματος του παρασκηνίου (background), των εικόνων κ.α.

Η δεύτερη επιλογή του διαχειριστή είναι μέσω του ιστοτόπου WordPress.org να «κατεβάσει» (download) τον πηγαίο κώδικα της εφαρμογής στον υπολογιστή του, να τον τροποποιήσει όπως εκείνος επιθυμεί και ακολούθως να αναλάβει τη δημοσιοποίηση του περιεχομένου του ιστοτόπου (Brazel, 2010). Αυτό σημαίνει ότι ο επίδοξος διαχειριστής ενός ιστοτόπου θα πρέπει να έχει φροντίσει και για την κατοχύρωση του ονόματος (domainname) και ακολούθως και για την εύρεση ενός παρόχου για την φιλοξενία του ιστοτόπου του (Plumley, 2010). Αναμφίβολα, η επιλογή της λύσης του WordPress.org προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα στο διαχειριστή ενός δικτυακού τόπου, καθώς του παρέχει τη δυνατότητα να

παραμετροποιήσει οποιοδήποτε οπτικό κομμάτι του ιστοτόπου του επιθυμεί μέσω της προχωρημένης διαχείρισης θεμάτων (Tomasi&Kreg, 2010). Αντίστοιχα, η χρήση plugins, τροποποιημένων διευθύνσεων για τις αναρτήσεις (permalink URL), καθώς και η πλήρης πρόσβαση στον πηγαίο κώδικα του WordPress, παρέχει τη δυνατότητα στον εκάστοτε διαχειριστή να επέμβει στον ιστότοπό του με μοναδικό τρόπο, επηρεάζοντας την εμφάνιση και τη λειτουργικότητά του. Ωστόσο, και οι δύο λύσεις, που περιγράφηκαν στις προηγούμενες παραγράφους, έχουν αρκετές ομοιότητες, καθώς προέρχονται από την ίδια πλατφόρμα (Brazel, 2010; Tomasi&Kreg, 2010; Plumley, 2010; SabinWilson&Mullenweg, 2012).
Στο ερώτημα επομένως ποια από τις δύο πιθανές λύσεις θα επιλέξει ο χρήστης για τη δημιουργία και συντήρηση ενός ιστοτόπου, η απάντηση επηρεάζεται από αρκετούς παράγοντες. Ενδεχόμενα, η λύση της επιλογής του WordPress.com με τις ενσωματωμένες δυνατότητες που παρέχει αλλά και την υποστήριξη υπηρεσιών φιλοξενίας και κατοχύρωσης ονόματος για τον ιστότοπο, να φαντάζει ιδανική για έναν αρχάριο εκπαιδευτικό ή το διαχειριστή του ιστοτόπου μιας σχολικής μονάδας ο οποίος επιθυμεί να δώσει βαρύτητα απλά στην προβολή και διαχείριση ψηφιακού περιεχομένου. Ωστόσο, αναμφίβολα η ευελιξία που παρέχει η επιλογή της λύσης του WordPress.org με τις σχεδόν απεριόριστες δυνατότητες παραμετροποίησης που παρέχει, ενδεχόμενα να «προβληματίσει» ως προς την επιλογή της τον οποιοδήποτε χρήστη θα ήθελε να εκμεταλλευτεί τις πολλαπλές δυνατότητες του Web 2.0 (Tomasi&Kreg, 2010; Plumley, 2010; Brazel, 2010; Sabin-Wilson & Mullenweg, 2012).

WORDPRESS ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (ΠΣΔ), στα πλαίσια των υπηρεσιών που προσφέρει στους χρήστες (εκπαιδευτικούς και σχολικές μονάδες), υποστηρίζει και τη χρήση του WordPress ως ένα σύγχρονο σύστημα διαδικτυακών δημοσιεύσεων και διαχείρισης περιεχομένου (http://www.sch.gr/2753-wordpress) (Παπαδάκης & Ορφανάκης, 2015α). Πιο αναλυτικά, προτρέπει τον χρήστη να επισκεφτεί τον επίσημο ιστότοπο του WordPress (https://wordpress.org/), να «κατεβάσει» την τελευταία έκδοση στον υπολογιστή του και με τη χρήση ενός προγράμματος FTP, να ανεβάσει τα απαραίτητα αρχεία στο χώρο της ιστοσελίδας του χρήστη στο Π.Σ.Δ. προκειμένου να ξεκινήσει την εγκατάσταση μέσω του Π.Σ.Δ. Ως εκ τούτου, εφόσον ένας εκπαιδευτικός επιθυμεί να χρησιμοποιήσει την υπηρεσία του Π.Σ.Δ., έχει στη διάθεσή του ένα ιδιαίτερο ισχυρό και παραμετροποιήσιμο εργαλείο διαχείρισης δικτυακού περιεχομένου (Παπαδάκης & Ορφανάκης, 2015β). Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι το Π.Σ.Δ. μέσω της υπηρεσίας «Κοινότητες και Ιστολόγια» (http://blogs.sch.gr) προσφέρει στους χρήστες του τη δυνατότητα δημιουργίας προσωπικών ιστολογίων που στηρίζονται στη χρήση του WordPress.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ WORDPRESS ΣΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΙΣΤΟΤΟΠΟΥ ΤΟΥ ΓΕΛ ΚΡΟΥΣΩΝΑ ΣΤΑ ΠΛΙΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS+

Τόσο οι σχολικές συμπράξεις Erasmus+ όσο και τα προγράμματα ηλεκτρονικής αδελφοποίησης eTwinningβασίζονται για την επιτυχή ολοκλήρωση τους στην ευρεία χρήση των ΤΠΕ (Παπαδάκης, 2016). Κυρίαρχο ρόλο στην αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.διαδραματίζουν οι ιστότοποι καθώς είναι το ψηφιακό μέσο-πλατφόρμα μέσω του οποίου οι εκπαιδευτικοίσυνεργάζονται για τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων του σχεδίου, συζητούν και ανταλλάσσουν πόρους. Οι μαθητές από την πλευρά τους συχνά δημιουργούν και χρησιμοποιούν ένα συνεργατικό ιστολόγιο στο οποίο

αναρτούν φωτογραφικό υλικό και ενημερώσεις σχετικά με τις δραστηριότητες του σχεδίου και διατυπώνουν απόψεις και ιδέες για τα θέματα που μελετούν. Η πλατφόρμα ηλεκτρονικής αδελφοποίησης eTwinning μέσω της υπηρεσίας twinspace (https://twinspace.etwinning.net) παρέχει μια πλατφόρμα η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για επικοινωνία και για όλες τις δραστηριότητες του έργου, ως μία έκθεση των αποτελεσμάτων του έργου ή απλά σαν μία βάση δεδομένων για την καταχώρηση των πεπραγμένων του έργου (Papadakis, 2017). Παρά τις αντιρρήσειςκαι ενστάσεις σχετικά με την χρηστικότητα και λειτουργικότητα εν τέλει της συγκεκριμένης πλατφόρμας (twinspace), αλλά και της δημοφιλίας της μεταξύ των εκπαιδευτικών αλλά κυρίως μεταξύ των μαθητών, οι σχολικές συμπράξεις έχουν μια διαθέσιμη επιλογή για την διαδικτυακή προβολή του ψηφιακού περιεχομένου, το οποίο δημιουργούν στα πλαίσια του προγράμματος ηλεκτρονικής αδελφοποίησης στο οποίο συμμετέχουν. Στο αντίποδα, οι σχολικές μονάδες οι οποίες συμμετέχουν σε ένα έργο Erasmus+ (αλλά και παλαιότερα σε ένα έργο Comenius) δεν έχουν στην διάθεση τους κάποιο εργαλείο,έστω αντίστοιχο του twinspace,για την διαχείριση-προβολή των ψηφιακών τους πεπραγμένων. Απόρροια τούτου είναι η ποικιλομορφία που συναντάται διαχρονικά ως προς την προβολή – διαχείριση των ψηφιακών πεπραγμένων που αναπτύσσονται στα πλαίσια του έργου από τις διάφορες σχολικές συμπράξεις.

Στα πλαίσια υλοποίησης της τριετούς διάρκειας σχολικής σύμπραξης στην οποία συμμετέχει το Γενικό Λύκειο Κρουσώνα, οι παραπάνω διαπιστώσεις αποτέλεσαν αντικείμενο προβληματισμού μεταξύ των εταίρων ήδη από την πρώτη διαδικτυακή συνάντηση. Λόγω μη επαρκώνγνώσεων στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) από τα μέλη των Παιδαγωγικών Ομάδων (Π.Ο.) των υπολοίπων εταίρων, η Π.Ο. του Γενικού Λυκείου (ΓΕΛ) Κρουσώνα ανέλαβε την δημιουργία και ακολούθως την διαχείριση - συντήρηση του δικτυακού τόπου του προγράμματος.

Οι επιλογές για την πλατφόρμα του ιστοτόπου του προγράμματος ήταν μεταξύ των 3 δημοφιλέστερων λύσεων (Drupal, Joomla και WordPress). Ωστόσο για τους λόγους οι οποίοι ήδη αναφέρθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους επιλέχθηκε η λύση της πλατφόρμαςWordPress. Η έτερη απόφαση που έπρεπε να ληφθεί από την Π.Ο. του ΓΕΛ Κρουσώνα ήταν η επιλογή της πλατφόρμας WordPress.comή της WordPress.org. Τα χαρακτηριστικά και οι δυνατότητες κάθε υλοποίησης έχουν εξίσου αναφερθεί στις προηγούμενες παραγράφους. Αναμφίβολα η επιλογή της πλατφόρμαςWordPress.orgσυγκεντρώνει αρκετά πλεονεκτήματα λόγω των απεριορίστων επιλογών που παρέχει για την παραμετροποίηση της αλλά καιλόγω της δυνατότητας φιλοξενίας της από το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (Π.Σ.Δ.), η οποία απαλλάσσει την σχολική μονάδα από επιπρόσθετα κόστη φιλοξενίας και καταχώρησης domainname. Ωστόσο δυστυχώς τα τελευταία χρόνια το Π.Σ.Δ. αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα λόγω της έλλειψης πόρων με ακόλουθες επιπτώσεις στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών του (ανεπαρκείς εξυπηρετητές, χαμηλή αξιοπιστία, προβληματική τηλεφωνική υποστήριξη). Έχοντας την πρότερη αρνητική εμπειρία με τον ιστότοπο της σχολικής μονάδας, στον οποίο έχει υιοθετηθείη λύση της πλατφόρμας WordPress.org και της συνακόλουθης φιλοξενίας– διαχείρισης τηςαπό το Π.Σ.Δ.(http://lyk-krous.ira.sch.gr/) και λόγωτου γεγονότος ότι θέλαμε να προβάλουμε μια στιβαρή και αξιόπιστη λύση στους Ευρωπαίους εταίρους, αναπόφευκτα στραφήκαμε στην επιλογή της πλατφόρμας WordPress.com.

Η δημιουργία του ιστοτόπου του προγράμματος (https://oneforallforgreen.wordpress.com/) δεν απαίτησε σε καμία περίπτωση

εξειδικευμένες γνώσεις, ή την εγκατάσταση επιπρόσθετων προγραμμάτων ή οποιαδήποτε άλλη ρύθμιση η οποία θα μπορούσε ένα προβληματίσει έναν αρχάριο χρήστη. Η όλη διαδικασία δεν διήρκησε περισσότερο από 5 λεπτά η οποία ολοκληρώθηκε με την βοήθεια ενός οδηγού (wizard) έξι βημάτων. Αξίζει να αναφερθεί ότι η πλειονότητα των 5 λεπτών αναλώθηκε στην επιλογή ενός από τα δεκάδες θέματα για την μορφή -εμφάνιση του ιστοτόπου, τα οποία μάλιστα παρέχονται δωρεάν. Σεκαμία περίπτωση δεν απασχοληθήκαμεμε την δημιουργία βάσεων δεδομένων, την διαχείριση της γλώσσας προγραμματισμού PHP και της βάσης δεδομένωνMySQL, με το κατέβασμα πρόσθετων προγραμμάτων (XAMPP), την χρήση FTP, ενέργειες δηλαδή που απαιτούνται κατά την δημιουργία ενός ιστοτόπου με την χρήση εναλλακτικών λύσεων, οι οποίες αν και δεν απαιτούν για την επιτυχή ολοκλήρωση τους κάποιο ιδιαίτερο νοητικό φορτίοαπό τους χρήστες, θεωρούμε ότι θα προβληματίσουν ένα μη εξοικειωμένο με την διαδικασία εκπαιδευτικό.

Παρότι η επιλογή της λύσης του wordpress.orgέχει σχετικά μικρές δυνατότητες παραμετροποίησης σε σχέση με την εναλλακτική επιλογή του wordpress.com, εντούτοις οι διαθέσιμες επιλογές που παρέχει θεωρούμαι ότι αναμφίβολα καλύπτουν τις απαιτήσεις ενός δικτυακούτόπου με αντικείμενο την προβολή – διαχείριση συνεργατικώνΕυρωπαϊκών προγραμμάτων. Συγκεκριμένα ο διαχειριστής-εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει από εκατοντάδες δωρεάν θέματα τα οποία για ευκολότερη διαχείριση είναι ταξινομημένα σε διάφορες κατηγορίεςανάλογα τον τύπο τους, την διάταξη τους, τα χαρακτηριστικά τους, το πλήθος των χρωμάτων που χρησιμοποιούν κ.α. Εννοείται ότι ανά πάσα στιγμή ο διαχειριστής του δικτυακού τόπου έχει την δυνατότητα εκτός των δωρεάν θεμάτων να επιλέξει να χρησιμοποιήσει στον δικτυακό του τόπο καιθέματα τα οποία απαιτούν κάποιο χρηματικό αντίκτυπο.

Από την στιγμή που ο διαχειριστής επιλέξει ένα δωρεάνθέμα οι δυνατότητες περαιτέρωπαραμετροποίησης του ιστοτόπου δεν περιορίζονται απλά στην επιλογή χρωματικού συνδυασμού του θέματος, ή/και στην επιλογή γραμματοσειράς, αλλά τουναντίον ο διαχειριστής έχει στην διάθεση του μια πληθώρα επιλογών ταξινομημένες σε 8 κατηγορίες καθεμιά μια εκ των οποίων προφέρειπεραιτέρω επιλογές παραμετροποίησης μεταβάλλοντας δραματικά την εικόνα και την λειτουργικότητα του δικτυακού τόπου. Στην εικόνα 1 διακρίνεται ο ιστότοπος του προγράμματος, αμέσως μετά την δημιουργία του και την επιλογή ενός ελεύθερου θέματος δίχως καμία παραμετροποίηση ενώ στην εικόνα 2διακρίνεται ο ίδιος ιστότοπος μετά την παραμετροποίηση του χρησιμοποιώντας τις διαθέσιμες επιλογές.

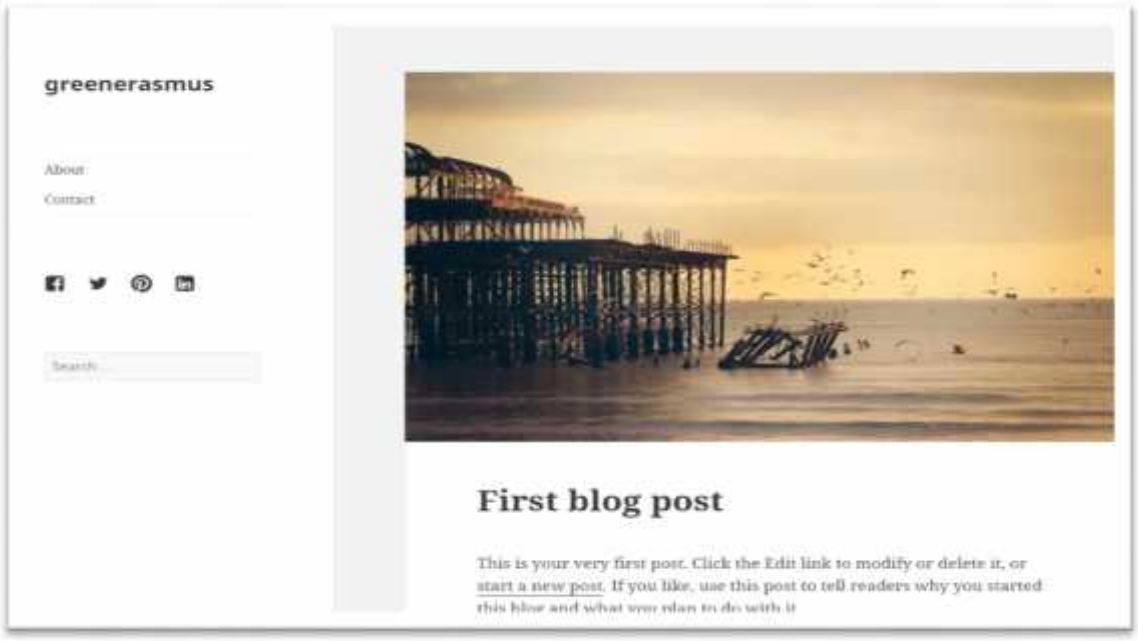

Εικόνα 1:Ο ιστότοπος αμέσως μετά την δημιουργία του με την χρήση ελεύθερου θέματος και δίχως την εφαρμογής παραμετροποίησης

Εικόνα 2 :Ο ίδιος ιστότοπος μετά την παραμετροποίηση του χρησιμοποιώντας τις διαθέσιμες δωρεάν επιλογές

Αξίζει να αναφερθεί ότι εκτός των ποικίλων δυνατοτήτωνπαραμετροποίησης της δομής και της εμφάνισης του δικτυακού τόπου, η πλατφόρμα WordPress.orgπαρέχει χρήσιμαεργαλεία στον διαχειριστή σχετικά με την παρακολούθηση της κίνησης του ιστοτόπου, όπως για παράδειγμα το πλήθος των επισκεπτών ανά χρονική περίοδο, την προέλευση τους, τις δημοφιλέστερεςαναρτήσειςκ.ά. Στην εικόνα3παρουσιάζονται τα στατιστικά του ιστοτόπουαμέσως μετά την δημιουργία του ενώ στην εικόνα 4τα στατιστικά τα οποία δημιουργήθηκαν αυτόματα από το WordPress με την πάροδο του χρόνου και τα οποία είναι διαθέσιμα ανά πάσα στιγμή στον διαχειριστή του

ιστοτόπου. Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό είναι το θέμα της ασφάλειας του ιστοτόπου. Σε τακτά χρονικά διαστήματα το WordPressδημοσιεύει νέες εκδόσεις (releases) οι οποίες διορθώνουν προβλήματα ασφαλείας και σταθερότητας της πλατφόρμας. Το ιδιαίτερο θετικό στοιχείο είναι ότι ο διαχειριστής δεν χρειάζεται να προβληματιστεί για την εγκατάσταση τους καθώς η αναβάθμιση λαμβάνει χώρα αυτόματα μέσω της πλατφόρμας. Αξίζει να αναφερθεί ότι το WordPressπαρέχει δωρεάν αρθρώματαλογισμικούγια την προστασία από ηλεκτρονική αλληλογραφία (spam) (Akismet).

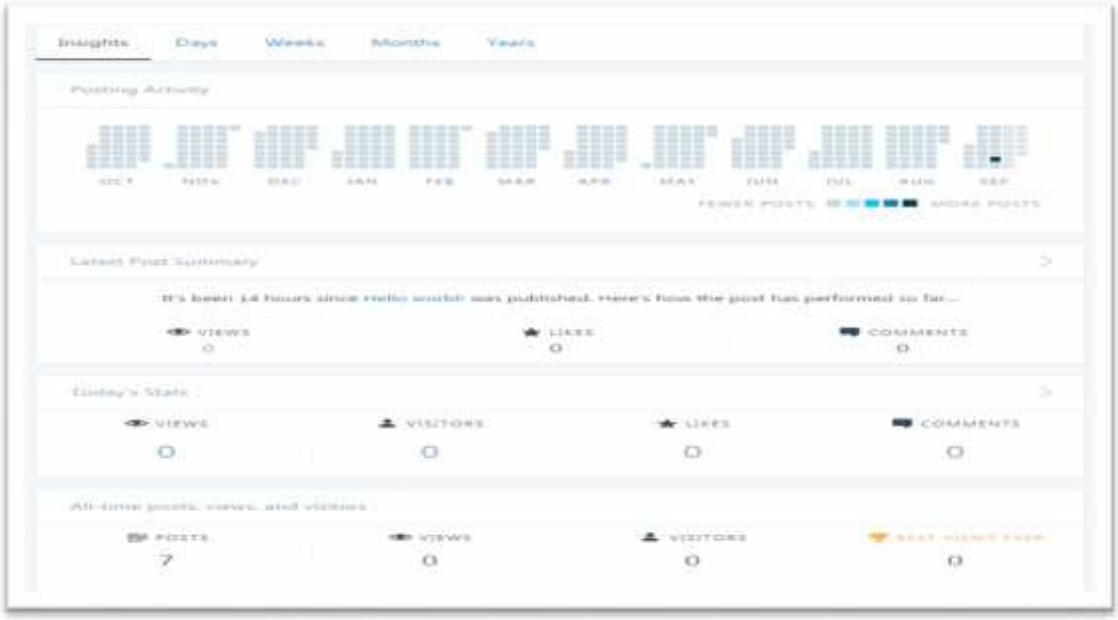

Εικόνα 3:Προβολή των αυτοματοποιημένων στατιστικών του ιστοτόπου αμέσως μετά την δημιουργία του

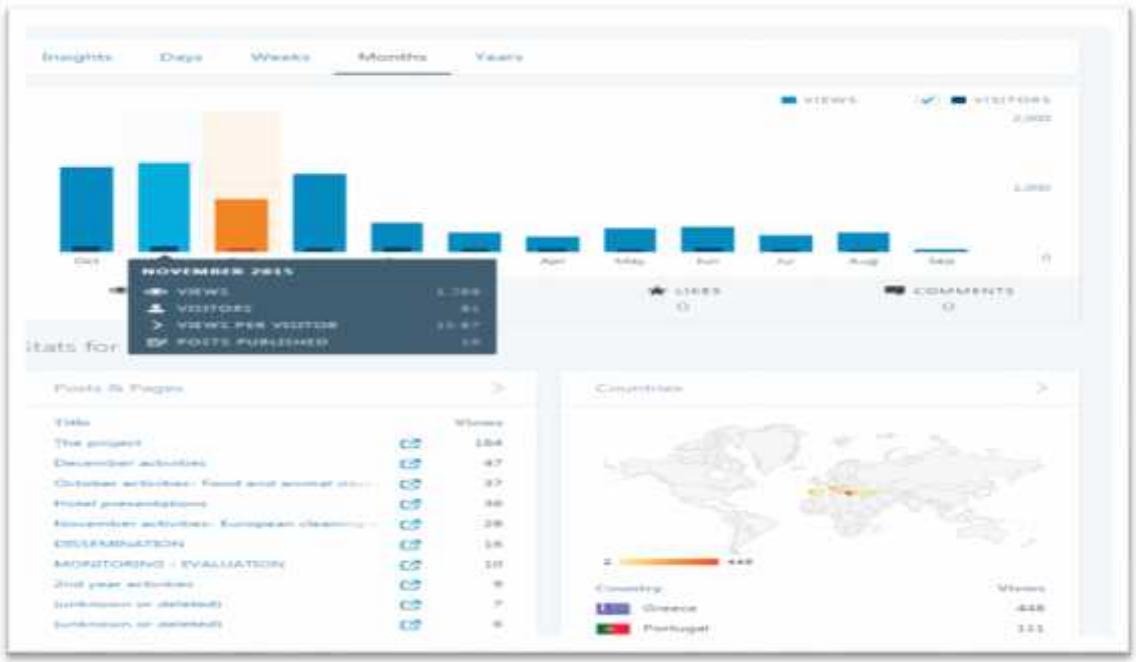

Εικόνα 4:Προβολή των αυτοματοποιημένων στατιστικών του ιστοτόπου με την πάροδο του χρόνου

ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα εργαλεία Web 2.0 παρέχουν τεράστιες ευκαιρίες αξιοποίησής τους στη διδασκαλία και τη μάθηση. Στην κοινότητα του ελεύθερου λογισμικού υπάρχουν διαθέσιμες υλοποιήσεις CMS, οι οποίες δίχως κανένα οικονομικό κόστος, μπορούν να προσδώσουν πρωτόγνωρες δυνατότητες στη δημιουργία ιστοτόπων με υψηλή προστιθέμενη αξία για σχολικές μονάδες, εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές.

Η συγκεκριμένη εργασία σε καμία περίπτωση δεν επιδίωξε να διαδραματίσει τον ρόλο ενόςοδηγού (tutorial) για την δημιουργία και διαχείριση ιστοτόπων με την χρήση του WordPress. Άλλωστε το διαδίκτυο βρίθει από δωρεάν και πλήρη ηλεκτρονικά βοηθήματα για τον σκοπό αυτό. Απλά, μετά από επαφές με συναδέλφους εκπαιδευτικούς οι οποίοι υλοποιούν Ευρωπαϊκά συνεργατικά προγράμματα θελήσαμε να μεταφέρουμε τον προβληματισμό και την έλλειψηγνώσεωντους αναφορικά με τηνεπιλογή ενόςεύχρηστου και αξιόπιστουεργαλείου-πλατφόρμας δημιουργίας, φιλοξενίας και διαχείρισης εκπαιδευτικών ιστοτόπων. Στα πλαίσια αυτά, επιχειρήσαμε να μεταφέρουμε την εμπειρία μας από την επιλογή και διαχείριση της πλατφόρμας WordPressλόγωτης τριετούς ενασχόλησης με την υλοποίηση ενός προγράμματοςErasmus+ και eTwinning.

Εν κατακλείδι, η παρούσα εργασία παρουσίασε ένα εργαλείο Web 2.0 το οποίο είναι εύκολο στη διαχείρισή του, ακόμη και από εκπαιδευτικούς οι οποίοι δεν διαθέτουν κάποια ιδιαίτερη τεχνολογική γνώση. Θεωρούμε ότι όλο και περισσότεροι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει στο προσεχές μέλλον στα πλαίσια υλοποίησης των Ευρωπαϊκών τους συνεργασιών να προγραμματίσουν την δημιουργία δυναμικών ιστοτόπων και την ενσωμάτωση εργαλείων Web 2.0 μέσω της χρήσης του WordPress αποκτώντας πρωτόγνωρες δυνατότητες για την προβολή και διαχείριση του παραγόμενου ψηφιακού περιεχομένου μέσω του διαδικτύου.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Παπαδάκης Στ.& Ορφανάκης Β. (2015α). Υιοθετώντας μια λύση τύπου CMS για τους ιστοτόπους των σχολικών μονάδων. *Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Νέος Παιδαγωγός»*, Ίδρυμα Ευγενίδου, 23-24 Μαΐου 2015, Αθήνα.

Παπαδάκης, Στ. & Ορφανάκης, Β. (2014α). Υπηρεσίες cloud στην εκπαίδευση. *Πρακτικά Εργασιών Πανελλήνιου Συνεδρίου «Η εκπαίδευση στην εποχή των ΤΠΕ»*, Ίδρυμα Ευγενίδου, 22-23 Νοεμβρίου 2014, Αθήνα.

Παπαδάκης, Στ. & Ορφανάκης, Β. (2014β). Toweb 2.0 στην υπηρεσία της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η χρήση του Weebly στα πλαίσια διδασκαλίας του μαθήματος Πολυμέσα-Δίκτυα. *Πρακτικά Εργασιών Πανελλήνιου Συνεδρίου «Η εκπαίδευση στην εποχή των ΤΠΕ»*, Ίδρυμα Ευγενίδου, 22-23 Νοεμβρίου 2014, Αθήνα.

Παπαδάκης, Στ. & Ορφανάκης, Β. (2015β). Η επιλογή του WordPress ως βέλτιστου Συστήματος Διαχείρισης Περιεχομένου (CMS) για τη δημιουργία και διαχείριση ιστοτόπων εκπαιδευτικών και σχολικών μονάδων. *i-Teacher, 11*, 117-134.

Παπαδάκης, Στ. (2015). Η δράση eTwinning. Παρελθόν, παρόν και μέλλον. *Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου eTwinning «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στα συνεργατικά*

σχολικά προγράμματα για την Π/θμια και την Δ/θμια Εκπαίδευση», 13, 14 & 15 Νοεμβρίου, Πάτρα.

Παπαδάκης, Στ. (2016). Καινοτομίες στην Εκπαίδευση. Η δράση eTwinning. *Στο Φ. Γούσιας (Επιμ.) Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Νέος Παιδαγωγός»*, 728-735, 16-17 Απριλίου 2016,Αθήνα.

Balkhi, S. (18/05/201). *WordPress Competitors – 16 Popular Alternatives to WordPress*. Ανακτήθηκε στις 18 Αυγούστου 2016 από τη διεύθυνσηhttp://goo.gl/xNokR9 .

BrazelA. (2010). *WordPressBible*. Wiley Publishing, Inc.

GoogleTrends. (18/9/2016). *GoogleTrends – CompareCMS*. Ανακτήθηκε στις 18Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνσηhttps://www.google.com/trends/explore?date=all&q=wordpress,joomla,drupal&hl=en-US .

Johnston, M. (6/7/2012). *Weebly review - the website builder that makes web design fun. CMSCritic*. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.cmscritic.com/weebly-review/.

Kim, D. (3/3/2013). *WordPress as an Educational Tool*. Ανακτήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://etec.ctlt.ubc.ca/510wiki/WordPress_as_an_Educational_Tool .

Leary, S. (2010). *Beginning WordPress 3 (1st Edition)*. Apress, Berkely, CA, USA.

Mikoluk, K. (18/7/2013). *Drupal vs Joomla vs WordPress: CMS Showdown*. Ανακτήθηκε στις 19Αυγούστου 2016 από τη διεύθυνσηhttps://blog.udemy.com/drupal-vs-joomla-vs-wordpress/ .

Olinik, M. & Jackson Armitage R. (2011). *The Wordpress Anthology*. Sitepoint.

Open Source CMS (18/09/2016). *CMSMarketShare*. Ανακτήθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.opensourcecms.com/general/cms-marketshare.php.

Papadakis, St. (2017). Creativity and innovation in European education. 10 years eTwinning. Past, present and the future. *International Journal of Technology-Enhanced Learning*. (accepted: Vol 8; issue information forthcoming).

Papadakis, St., & Kalogiannakis, M. (2010). eTwinning in the early childhood as starting line of innovative practices for the didactic of natural sciences. In *M. Kalogiannakis, D. Stavrou& P.G. Michaelidis (Eds.) Proceedings of the 7th International Conference on Hands-on Science*, 235-240, 25-31 July 2010, Rethymno.

Patel, S.K., Rathod, V.R. & Patel, N.A. (2010). Open Source CMS Selection – A Mystery. *International Journal on Computer Science and Engineering(IJCSE)*,24-28.

Pickett, V. J. (2014). *Usability of WordPress for Visual Communication Designers (Doctoral dissertation*. Kent State University.

Plumley, G. (2010). *WordPress 24-Hour Trainer*. Wiley Publishing, Inc.

Sabin-Wilson, L., & Mullenweg, M. (2012). *WordPress for Dummies (5th Edition)*. Wiley Publishing, Inc.

Tomasi, C. &Kreg S. (2010). *Sams Teach Yourself WordPress in 10 Minute (1st Edition)*. Pearson Education, Inc.

Van Lingen, S., Palomba, A., &Lucassen, G. (2013). On the software ecosystem health of open source content management systems. In *5th International Workshop on Software Ecosystems (IWSECO 2013)*, 45-66.

Viduka, D., Lavrnic, I., & Basic, A. (2013). Comparative Study Based on Open Source Content Management Systems Mambo and his Fork--Joomla and Elxis. *International Journal of Computer Science Issues (IJCSI)*, *10*(5), 150-155.

31. Το πρόγραμμα Erasmus+ και η γραφειοκρατική διοίκηση: οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τις οργανωτικές δυσκολίες που συναντούν

Παπαδόγιαννης Ηλίας [1], Πλιώτα Μαρία [2],Καρούντζου Γεωργία [3]
[1] Διοικητικός ΠΕ1, Προωθητής Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Περιφερειακής Διεύθυνσης Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης Πελοποννήσου
hpapadogiannis@gmail.com
[2] Εκπαιδευτικός ΠΕ05
mariapliota@gmail.com
[3] Σχ. Σύμβουλος Α/θμιας Εκπ/σης
georgiakaarountzou@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Είναι σαφές ότι η ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας με τη μορφή που λαμβάνει αυτή τη στιγμή κάθε άλλο παρά αμβλύνει τις κοινωνικές ανισότητες. Το φαινόμενο του ψηφιακού χάσματος (digital divide) και γενικότερα όλων των ανισοτήτων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες είναι φαινόμενο οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό. Πολλές επιστημονικές μελέτες εστιάζουν στο έλλειμμα αντιπροσώπευσης των γυναικών στα πεδία των Θετικών επιστημών και της Τεχνολογίας. Τεχνολογικές δομές, θεσμικής και μη, περιθωριοποιούν τις γυναίκες και το γνωστικό κεφάλαιο που αυτές φέρουν καθώς και από τις διαδικασίες, καθιστώντας το ανδρικό πρότυπο κυρίαρχο στις επιστήμες αυτές.
Στην εκπαίδευση εντοπίζεται μια ανισότητα μεταξύ αγοριών και κοριτσιών με τα αγόρια να έχουν το προβάδισμα στην πρόσβαση, την εξοικείωση, τη χρήση και τις επιδόσεις στις νέες τεχνολογίες και γενικότερα να έχουν θετική στάση. Το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να συμβάλλει στην αλλαγή αυτών των στάσεων και στην αλλαγή των στερεοτύπων που θέλουν το φύλο να είναι σημαντικός παράγοντας στη διαμόρφωση αυτών των στάσεων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Εκπαίδευση και ΤΠΕ, φύλο, στάσεις.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Στο ευρύτερο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης που αποτελεί φαινόμενο οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό και συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) παρατηρούνται κοινωνικές ανισότητες και αντιθέσεις, οι οποίες οφείλονται κατά ένα μεγάλο ποσοστό σε αυτή την ανάπτυξη των ΤΠΕ.
Ένα από τα βασικά φαινόμενα αυτών των νέων κοινωνικών αντιθέσεων και ανισοτήτων είναι αυτό του ψηφιακού χάσματος (digital divide) όσον αφορά την ικανότητα των πολιτών να χρησιμοποιήσουν την Τεχνολογία της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών, όπως εκτιμάται από τις δεξιότητες που αποκτούν. Μεταξύ των κοινωνικών αντιθέσεων και ανισοτήτων παρατηρείται και η διαφοροποίηση των στάσεων των δυο φύλων απέναντι στους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές με τους άνδρες να έχουν θετικότερες στάσεις από τις γυναίκες.
Τέτοιοι τομείς θεωρούνται παραδοσιακά ως στερεότυπα ανδροκεντρικοί (π.χ. θετικές επιστήμες, ανδρικά επαγγέλματα, αγορίστικα παιχνίδια), και εκεί οι εμπειρίες των γυναικών και των κοριτσιών διαγράφονται αρνητικές, αδιάφορες και εν γένει περισσότερο σύνθετες.

Είναι εύλογο, λοιπόν, να αναρωτηθεί κανείς τι είναι αυτό που δυσχεραίνει ή διευκολύνει την πρόσβαση, τη συμμετοχή και ακόμη την προσωπική ικανοποίηση των γυναικών σε δραστηριότητες, επαγγέλματα ή σπουδές που αφορούν ή απαιτούν δεξιότητες στη χρήση μαθηματικών και τεχνολογίας. Ή ακόμη, τι είναι αυτό που μας κάνει να κατανοούμε ή να κατασκευάζουμε τις εμπειρίες των γυναικών και των κοριτσιών σε τέτοιους χώρους ως ξεχωριστές, ιδιόμορφες και προβληματικές.

Στην εργασία αυτή γίνεται μια προσπάθεια παρουσίασης στοιχείων και μελετών του φαινομένου αυτού.

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Στην εποχή μας οι άντρες ασχολούνται περισσότερο από τις γυναίκες με τους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές και θεωρείται πιο φυσιολογικό για τους άντρες από ότι για τις γυναίκες να σπουδάζουν πληροφορική τόσο σε προπτυχιακές, όσο και μεταπτυχιακές σπουδές.

Αν και οι γυναίκες με την εμπειρία τους ως δακτυλογράφοι και τηλεφωνήτριες, είχαν επαφή με τον κόσμο των υπολογιστών από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Πολλοί πιστεύουν ότι οι άντρες είναι πιο ικανοί να χρησιμοποιούν υπολογιστή από ότι οι γυναίκες. Μάλιστα οι γυναίκες επιστήμονες της πληροφορικής έχουν αντιμετωπιστεί και πολλές φορές ακόμη αντιμετωπίζονται ως κατώτεροι επιστήμονες, ιδιαίτερα, όταν συνεργάζονται με άντρες.

Η μη συμμετοχή τους θα μπορούσε να ερμηνευτεί σε σχέση με την ανησυχία (computer anxiety) την οποία προκαλούν οι υπολογιστές και η οποία είναι «μια παράλογη αναμονή φόβου που προκαλείται από τη σκέψη της χρησιμοποίησης των υπολογιστών, τα αποτελέσματα της οποίας οδηγούν στην αποφυγή ή την ελαχιστοποίηση της χρήσης των υπολογιστών». Το κοινωνικό φύλο, ως μονάδα ανάλυσης, συντελεί στην παραγωγή διαφορετικών νοημάτων, ταυτοτήτων και εμπειριών για τα υποκείμενα (άνδρες και γυναίκες, αγόρια και κορίτσια) σε εργασιακές, εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Τα παραδείγματα αφορούν στο μαθηματικό και τεχνολογικό αλφαβητισμό των γυναικών που σπουδάζουν μηχανολογία σε πανεπιστήμια, στο επάγγελμα της καθηγήτριας θετικών επιστημών σε πολλές χώρες, και στην ενσωματωμένη θηλυκότητα ή αρρενωπότητα κατά την ψυχαγωγική ενασχόληση των παιδιών με τα ψηφιακά παιχνίδια.

Πολλές έρευνες ανέδειξαν ότι η ανησυχία των υπολογιστών παρατηρείται σε μεγαλύτερα επίπεδα στις γυναίκες από ότι στους άντρες γεγονός το οποίο δημιουργεί το ερώτημα μήπως αυτή η ανησυχία είναι η αιτία που οι γυναίκες δεν ενδιαφέρονται για σπουδές στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Ακόμη κι όταν ενδιαφερθούν να εκπαιδευτούν σε θέματα Η/Υ και στα μαθήματα μικρής χρήσης των Η/Υ, αλλά και στα μαθήματα υψηλότερου επιπέδου, οι άντρες φαίνεται να γνωρίζουν πολύ περισσότερα για τους υπολογιστές. Οι δυνατότητες όμως των γυναικών, όταν συμμετέχουν σε μαθήματα προγραμματισμού Η/Υ, είναι κατά μέσο όρο ίδιες και σε ορισμένες περιπτώσεις καλύτερες από αυτές των αντρών.

Οι δυνατότητες όμως αυτές γίνονται αντιληπτές μετά την εμπλοκή των γυναικών με τον κόσμο των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, η οποία γίνεται συνήθως από τη νεαρή ηλικία και με τον τρόπο που διαμορφώνονται τα αναλυτικά προγράμματα στην εποχή μας, στο χώρο του σχολείου.

Στην εκπαίδευση εντοπίζεται μια ανισότητα μεταξύ αγοριών και κοριτσιών σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες. Οι νέες τεχνολογίες και ιδιαίτερα η εισαγωγή της πληροφορικής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση δημιούργησαν ένα νέο πεδίο, στο οποίο τα αγόρια πήραν ένα ξεκάθαρο προβάδισμα στην πρόσβαση, την

εξοικείωση, τη χρήση και τις επιδόσεις στις νέες τεχνολογίες. Σαν αποτέλεσμα στις Η.Π.Α., την πλέον τεχνολογικά προηγμένη χώρα όπου ήδη από το 1996 το 65% των δημόσιων σχολείων έχει αποκτήσει πρόσβαση στο διαδίκτυο και χρήση του στην εκπαιδευτική διαδικασία, η επίδραση των νέων τεχνολογιών στα έσοδα των δύο φύλων έχει ήδη αρχίσει να διερευνάται συστηματικά.
Από τη μελέτη Gender Gaps - Where Schools Still Fail Our Children (1999) προέκυψαν τα εξής:

- Ένα μικρό ποσοστό των μαθητών που εγγράφονται σε μαθήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι κορίτσια.
- Τα εκπαιδευτικά λογισμικά που χρησιμοποιούνται στο σχολείο συχνά ενισχύουν τα στερεότυπα των φύλων και τις διακρίσεις κατά των κοριτσιών. Σπάνια συναντώνται θετικά, ενεργά γυναικεία πρότυπα στα λογισμικά αυτά.
- Τα κορίτσια χρησιμοποιούν τους υπολογιστές πολύ λιγότερο έξω από το σχολείο με αποτέλεσμα μεταξύ άλλων να έρχονται στη σχολική τάξη με λιγότερη εμπειρία και περισσότερες αναστολές σε σχέση με την πρόσβαση και χρήση των νέων τεχνολογιών
- Τα ίδια τα κορίτσια συστηματικά αξιολογούν τους εαυτούς τους ως λιγότερο ικανά από τα αγόρια στις δεξιότητες χρήσης των υπολογιστών, ενώ αντίθετα τα αγόρια έχουν υψηλότερη αυτοεκτίμηση και θετικότερη αντιμετώπιση σε σχέση με τους υπολογιστές και τη χρήση τους.
- Οι εκπαιδευτικοί έχουν λίγη ή καθόλου εκπαίδευση στο πως να χρησιμοποιούν την τεχνολογία για να διαμορφώσουν περιβάλλοντα μάθησης που να προωθούν ισότιμα μαθητές και των δύο φύλων.
- Η επιλογή σπουδών και επαγγελμάτων επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από παραδοσιακές κοινωνικές προσδοκίες και προκαταλήψεις.

Όλες οι παραπάνω συνθήκες στοιχειοθετούν την εμφάνιση ενός νέου χάσματος μεταξύ των δύο φύλων, καθώς η πληροφορική γίνεται το «νέο κλαμπ» των αγοριών, γεγονός που κινδυνεύει να αφήσει τα κορίτσια απλούς παρατηρητές στις εξελίξεις του νέου αιώνα και της νέας χιλιετίας.
Η υποεκπροσώπηση των γυναικών όσον αφορά τις τεχνολογίες, σε επίπεδο εκπαίδευσης, έρευνας και επαγγελματικής επιλογής φαίνεται να αποτελεί μια αδιαμφισβήτητη πραγματικότητα, σύμφωνα με εμπειρικές έρευνες. Στη δεκαετία του ’90 οι γυναίκες αντιπροσώπευαν μόνο το 11% των φοιτητών που παρακολουθούσαν εφαρμοσμένη μηχανική και τεχνολογία, ενώ παρόμοια ποσοστά καταγράφηκαν και στην Ιταλία. Ανάλυση της Unesco το 2008 σε 24 μεγάλες χώρες και από τις 5 ηπείρους κατέδειξε ότι η υποεκπροσώπηση των γυναικών στους τεχνολογικούς κλάδους είναι ουσιαστικά καθολική (Hodginson, 2009). Παρόμοια εικόνα παρουσιάζεται και στις ΗΠΑ με το ποσοστό των γυναικών στους συγκεκριμένους κλάδους με δυσκολία να φτάνει στο 8%. Για την Ελλάδα τα δεδομένα προφανώς δε διαφοροποιούνται σε ακαδημαϊκό επίπεδο: το 2010 η συμμετοχή στους ανθρωπιστικούς τομείς ήταν 80%, η συμμετοχή των γυναικών καθηγητριών κυμαινόταν σε χαμηλά ποσοστά της τάξης του 5% (Βοσνιάδου, 2004) ενώ σε επίπεδο ερευνητικών θεσμών, το ποσοστό ήταν 20% (Alipranti, 2002).
Η εκπαίδευση αποτελεί μορφή κοινωνικοποίησης, η οποία κατά κανόνα ασκείται από φορείς που βρίσκονται έξω από την οικογένεια και έχει ως σκοπό την εκμάθηση συγκεκριμένων ρόλων, οι οποίοι διαφέρουν από άτομο σε άτομο. Από τα αρχαία χρόνια οι ρόλοι κατανέμονται κατά φύλο και ηλικία, ώστε η εκμάθηση να γίνεται σε διαφορετικούς χώρους και από διαφορετικά πρόσωπα. Τα αγόρια εκπαιδεύονται π.χ. στο ρόλο του κυνηγού ή στην πολεμική τέχνη, ενώ τα κορίτσια στο πλύσιμο.

Αποτέλεσμα το αγόρι εκπαιδεύεται στους αντρικούς ρόλους, ενώ η γυναίκα στους γυναικείους. Ο διαχωρισμός της εκπαίδευσης κατά φύλα παρέμεινε εμφανής για πολύ καιρό, όσο ο κόσμος της γυναίκας και ο κόσμος του άντρα εξακολουθούσαν να θεωρούνται διαφορετικοί και απομακρυσμένοι ο ένας από τον άλλο. Οι εκπαιδευτικοί θεσμοί ανέκαθεν λειτουργούσαν σαν φορείς μετάδοσης πολιτιστικών στοιχείων ή καλύτερα αναπαραγωγής μιας δεδομένης κοινωνικής κληρονομιάς.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στην περίπτωση που αναφέρεται το κείμενο που παραθέτει ο ιστορικός της εκπαίδευσης Αλέξης Δημαράς. Η κοινωνική ανισότητα κάνει την εμφάνισή της με τη μορφή της ανισότητας των φύλων, στηριζόμενη σε στερεότυπα για τη φύση και το ρόλο των γυναικών στην κοινωνική ζωή και θέτει τις γυναίκες στο περιθώριο.

Πριν προχωρήσουμε στην αναζήτηση των επιχειρημάτων θα είναι χρήσιμο να έχουμε μια εικόνα της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής κατάστασης της εποχής. Βρισκόμαστε λοιπόν στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του ελληνικού κράτους. Η ελληνική κοινωνία είναι καθαρά αγροτική. Οι κύριες αξίες που οριοθετούν και κατευθύνουν την κοινωνική ζωή φέρονται από την Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία και βρίσκονται σε διαρκή ανταγωνισμό με τον αστικό κλασικίζοντα διαφωτισμό που προέρχεται από την δύση.

Η συντηρητική ιδεολογία είναι παγιωμένη και μέσα από την κυριαρχία των ολίγων διακόπτεται η κοινωνική κινητικότητα. Τα μεγάλα έργα και δάνεια προκαλούν οικονομική και εθνική κρίση. Στο σχολείο ανατίθεται η θρησκευτικότητα, η ηθικότητα και η ανάπτυξη πατριωτικού αισθήματος

Μετά απ’ τα παραπάνω μπορούμε να αναδείξουμε τα επιχειρήματα αποκλεισμού των κοριτσιών από το σχολείο εκείνης της εποχής. Αρχικά έχουμε επιχειρήματα που εκπορεύονται από στερεότυπα σε σχέση με τη γυναικεία φύση. Έτσι οι γυναίκες ασχολούνται με γυναικείες τέχνες, όπως η ραπτική, το κέντημα, το πλέξιμο και δραστηριότητες, όπως η οικιακή οικονομία. Η γυναικεία φύση τις προορίζει για καλές συζύγους και μητέρες.

Κάπου εδώ εμφανίζεται και ο ρόλος όπου η καλή μητέρα έχει να επιτελέσει. Η εθνική αποστολή αποτελεί τον σημαντικότερο ρόλο της γυναίκας. Είναι αυτή που θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στα πλαίσια της οικογένειας. Ως καλή μητέρα και σύζυγος πρέπει να διαθέτει τα χαρακτηριστικά της ηθικότητας και της αξιοπρέπειας. Περισσότερη μόρφωση θέτουν τα παραπάνω καθώς και την υγεία τους σε κίνδυνο.

Σε μια προσπάθεια αιτιολόγησης όλων αυτών των διαπιστώσεων για τον αποκλεισμό των γυναικών ο Nelson (Nelson, 2004) διατυπώνει την άποψη ότι οι γυναίκες, είτε στερήθηκαν σε παγκόσμια κλίμακα την πρόσβαση στην Τεχνολογία, είτε αλλοτριώθηκαν και έγιναν αντικείμενο εκμετάλλευσης. Βασική παράμετρος για το γιατί οι γυναίκες στην συντριπτική τους πλειοψηφία δεν συμμετέχουν στο τεχνολογικό γίγνεσθαι είναι το ότι δεν έχουν ενεργή συμμετοχή στα τεχνολογικά κέντρα λήψης απόφασης. Η τεχνολογία δεν είναι ουδέτερη και αμερόληπτη στις έμφυλες διαφοροποιήσεις.

Ο εμφύλιος διαχωρισμός, φαινόμενο κατά το οποίο άντρες και γυναίκες συγκεντρώνονται σε διαφορετικούς επαγγελματικούς τομείς και σε διαφορετικά ιεραρχικά επίπεδα, επηρεάζει και τις επαγγελματικές επιλογές των γυναικών.

Η ουδετερότητα της Τεχνολογίας απορρίφτηκε από τη φεμινιστική θεωρία όπου η Τεχνολογία ταυτίζεται με τον ανδρισμό, γνωστή κι ως «τεχνολογία της ανδρικής κουλτούρας» ή «φεμινιστικός επικοικοδομισμός».

Σύμφωνα με την παραπάνω θεωρία, η Τεχνολογία αντιμετωπίζεται ως το αποτέλεσμα καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων, ενώ αποκρύπτεται η συνεισφορά των γυναικών στην τεχνολογική πρόοδο.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Η επιλογή σπουδών και επαγγελμάτων επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από παραδοσιακές κοινωνικές προσδοκίες, προκαταλήψεις και στερεότυπα που ισχύουν και για τα δύο φύλα με αποτέλεσμα κορίτσια και αγόρια καταλήγουν σε διαφορετικές αλλά στερεότυπες, ως προς το φύλο, επιλογές (Δεληγιάννη-Κουιμτζή, Ζιώγου-Καραστέργιου και Φρόση, 2003). Μεγάλη επιρροή ασκούν οι εκπαιδευτικοί στη διαμόρφωση αυτών των επιλογών, αν και δεν αντιλαμβάνονται πάντα τη δύναμη του ρόλου τους. Επιπροσθέτως, αγνοούν το γεγονός ότι οι αντιλήψεις τους για τα στερεότυπα και το ρόλο των δυο φύλων έχει άμεσο αντίκτυπο στον τρόπο που οι ίδιοι οι μαθητές αντιλαμβάνονται το ρόλο τους.

Οι εκπαιδευτικοί (άντρες και γυναίκες) πιστεύουν ότι τα αγόρια είναι ‘εκ φύσεως’ καλύτερα στα Μαθηματικά και στις Φυσικές Επιστήμες (Murphy & Whitelegg, 2006) και ακόμη και σε περιπτώσεις που δεν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στην επίδοση αγοριών και κοριτσιών, εξακολουθούν να θεωρούν τα αγόρια καλύτερα και τους άντρες εκπαιδευτικούς ικανότερους στις Τεχνολογικές επιστήμες (Σταυρίδου, Σολομωνίδου και Σαχινίδου, 1999).

Επιπλέον, είναι εμφανές ότι το σχολείο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο αν κατευθύνει αγόρια και κορίτσια :

-αν και το χάσμα επίδοσης μεταξύ των δυο φύλων κλείνει σταδιακά εξακολουθούν λιγότερα κορίτσια να επιλέγουν Θετικές επιστήμες (Roger & Duffield, 2000) ενώ καθοδηγούνται για τις επιλογές τους να διαλέγουν λιγότερο θετικά και τεχνολογικά μαθήματα (Gillbrand et al., 2000).

Οι εκπαιδευτικοί συχνά αγνοούν τη συμμετοχή τους στη διάδοση του «Κρυφού Αναλυτικού». Κρυφό Αναλυτικό ή Παραπρόγραμμα ονομάζεται οτιδήποτε μαθαίνουμε στο σχολείο, που δεν είναι μέρος του επίσημου αναλυτικού προγράμματος και το οποίο μεταδίδεται άτυπα ή αόρατα (Γκότοβος, 2000).Τα σχολικά βιβλία, οι καθημερινές δραστηριότητες στο σχολείο και η συμπεριφορά των εκπαιδευτικών είναι μέρος του κρυφού αναλυτικού προγράμματος.

Σε πολλές περιπτώσεις οι εκπαιδευτικοί υποκινούμενοι από τις δικές τους παραδοσιακές πεποιθήσεις και αντιλήψεις, μπορούν να υιοθετήσουν μια στάση ή και συμπεριφορά η οποία συχνά αναπαράγει τις στερεοτυπικές νόρμες. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό να αποκτήσουν επίγνωση των δικών τους στερεοτυπικών αντιλήψεων και αν αποφεύγουν να τις αναπαράγουν στο σχολικό περιβάλλον εντός ή και εκτός τάξης.

Όσον αφορά την εμπειρία των κοριτσιών με τις νέες τεχνολογίες**,** σύμφωνα με έρευνα της Βουτυρά (Βουτυρά, 2006), μπορούμε να την προσδιορίσουμε με βάση τα δέκα παρακάτω σημεία, επισημαίνοντας ότι ως προς τα πρώτα επτά δεν διαφοροποιείται από την εμπειρία των αγοριών, ενώ στα υπόλοιπα τρία σημειώνεται σημαντική διαφοροποίηση.

Η αρχική γνωριμία με τον υπολογιστή γίνεται συνήθως στην ηλικία των 8-9 ετών και αντιμετωπίζεται με ένα σχετικό «δέος».

Η ενασχόληση με δραστηριότητες στον υπολογιστή ξεκίνησε στην ηλικία των 11 ετών.

Η ενασχόληση με δραστηριότητες στον υπολογιστή χαρακτηρίζεται ως ευχάριστη, γιατί σχετίζεται κυρίως με την αναζήτηση πληροφοριών που αφορούν στα χόμπι των εφήβων, όπως λ.χ. η ανάκτηση τραγουδιών και στίχων.

Ο βαθμός εξοικείωσής τους με τις νέες τεχνολογίες θεωρούν ότι είναι αρκετά ικανοποιητικός.

Η ενσωμάτωση της χρήσης των ΤΠΕ στην καθημερινή διδακτική πράξη δεν θεωρείται ότι μπορεί να εφαρμοσθεί σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα.
Η ανάθεση εργασιών από τους/τις καθηγητές/τριες αφορά συνήθως Βιογραφίες λογοτεχνών, πληροφορίες για την Ε.Ε.
Η εμπειρία της ηλεκτρονικής αδελφοποίησης αποτιμάται ως θετική, ανανέωσε τον τρόπο μάθησης και διδασκαλίας.
Οι συνηθισμένες δραστηριότητες των κοριτσιών στον Η/Υ είναι η αποστολή και λήψη ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και η ανάκτηση τραγουδιών και στίχων.
Οι αναζητήσεις στο Διαδίκτυο από προσωπική πρωτοβουλία γίνονται είτε από το σχολείο την ώρα της Πληροφορικής και εφόσον δεν παραδίνει ο/η εκπαιδευτικός θεωρία, είτε από internet café, αλλά όχι σε καθημερινή βάση. Οι αναζητήσεις των κοριτσιών στο Διαδίκτυο την ώρα του μαθήματος της Πληροφορικής δεν αφορούν σε κάτι συγκεκριμένο, ενώ τα αγόρια εμμένουν κατά κύριο λόγο στα ηλεκτρονικά παιχνίδια, από όπου μπορούν να έχουν πρόσβαση είτε βρίσκονται στο σπίτι, σε internet café ή κατ' εξαίρεση στο σχολείο.
Τα κορίτσια στην πλειοψηφία τους δεν έχουν σύνδεση με το Διαδίκτυο από το σπίτι**.**
Έχοντας υπόψη το βαθμό στον οποίο οι γνώσεις, οι αξίες , οι στάσεις, αλλά και ο πεποιθήσεις των μαθητών οικοδομούνται μέσα από την υποβόσκουσα κουλτούρα του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, πολύ συχνά ο εκπαιδευτικός αναγκάζεται να αναλάβει ενεργητικό ρόλο. Τα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων, τα προγράμματα e-twinning, Erasmus και γενικότερα όλα τα συνεργατικά προγράμματα που προάγουν τη συνεργασία, χρησιμοποιούν ενεργητικές μεθόδους διδασκαλίας και βασίζονται στη διαθεματικότητα, ενώ προάγουν την άρση των αναστολών των μαθητριών να ασχοληθούν με τις Τεχνολογίες.
Ο εκσυγχρονισμός που οραματιζόμαστε στην εκπαίδευση με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών δεν αφορά απλώς τη χρήση ενός τεχνολογικά προηγμένου εργαλείου και ενός ακόμη συμβατικού μέσου διδασκαλίας, αλλά προϋποθέτει και προσδοκά ουσιαστικότερες αλλαγές στη φύση της παραδοσιακής διδασκαλίας και στη σχολική κουλτούρα εν γένει.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στη συζήτηση *Φύλο και Τεχνολογία*, η λύση βρίσκεται στην ισότητα ευκαιριών και στην αλλαγή των στάσεων των εκπαιδευτικών και κυρίως των γυναικών (π.χ. μέσω εκπαιδευτικών παρεμβάσεων, αλλαγών στα αναλυτικά προγράμματα). Οι προτάσεις των ερευνητών (Selby, 1995) αφορούν στην εκπαίδευση-επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στην ενημέρωση για τα στερεότυπα φύλου και στην εμπλοκή των γυναικών στη διδασκαλία μαθημάτων σχετικών με Η/Υ. Η αλλαγή των στάσεων υποστηρίζεται ότι μπορεί να επιτευχθεί μέσω αλλαγής του τρόπου οργάνωσης των ανάλογων μαθημάτων, μέσω χρήσης του Η/Υ ως εργαλείου και μέσω της ενσωμάτωσης των ΤΠΕ σε ένα εύρος γνωστικών αντικειμένων, με παράλληλη αλλαγή των παιδαγωγικών πρακτικών. Για παράδειγμα, οι κατάλληλες για τις μαθήτριες παιδαγωγικές πρακτικές προτείνεται να συμπεριλαμβάνουν εποικοδομητικές και συνεργατικές πρακτικές, συνεργατική επίλυση προβλημάτων και συζητήσεις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αβδελά, Ε. (1988) «Η 'ιστορία των γυναικών' στην Ελλάδα», Σύγχρονα Θέματα, 35-36-37, 1988, σ. 171-173. Αβδελά, Ε. (1993) «Ιστορία των γυναικών, ιστορία του

φύλου, φεμινιστική ιστορία: μεθοδολογικές διεργασίες και θεωρητικά ζητήματα μιας εικοσαετίας», Δίνη, φεμινιστικό περιοδικό, 6, Μάιος, 1993.

Αβδελά, Ε. (2003) «Η ιστορία του φύλου στην Ελλάδα: από τη διαταραχή στην ενσωμάτωση;», πρακτικά συνεδρίου, Το φύλο τόπος συνάντησης των επιστημών: ένας πρώτος ελληνικός απολογισμός, Πανεπιστήμιο Αιγαίου-Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις», Μυτιλήνη, Οκτώβριος 2003 (http://www.aegean.gr/genderpostgraduate/Documents/Praktika_Synedriou/Praktika_Synedriou.htm

Αλτουσέρ, Λ. (1977) «Ιδεολογία και ιδεολογικοί μηχανισμοί του κράτους», Θέσεις, Αθήνα: Θεμέλιο.

Αναγνωστοπούλου, Δ. (1995) «Κοινωνικές αναπαραστάσεις για την οικογένεια στα βιβλία “Η γλώσσα μου” », Αντιτετράδια της Εκπαίδευσης, 34-35, 1995, σ. 63-68.

Αναγνωστοπούλου, Δ. (1997) «Αναπαραστάσεις του γυναικείου και του ανδρικού φύλου στα κείμενα των βιβλίων “Η Γλώσσα μου” της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης», στο Δεληγιάννη, Β., και Ζιώγου Σ. (επιμ.) Φύλο και Σχολική Πράξη. Συλλογή Εισηγήσεων, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σ. 316-330.

Ανθογαλίδου, Θ. (1989) «Η σχολική ιδεολογία σήμερα (ο ηγεμονικός λόγος των αναγνωστικών του Δημοτικού σχολείου)», Σύγχρονη Εκπαίδευση, 46, Μάιος-Ιούνιος 1989, σ. 31-40.

Βαρνάβα-Σκούρα Ε. (1997) «Θέματα φύλου και αναπαραστάσεις των εκπαιδευτικών για τη δουλειά τους», στο Δεληγιάννη, Β., και Ζιώγου, Σ. (επιμ.) Φύλο και Σχολική Πράξη. Συλλογή Εισηγήσεων, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σ. 84-94.

Βιτσιλάκη-Σορωνιάτη, Χ., Μαράτου-Αλιπράντη, Λ., Καπέλλα, Α., (2001) Εκπαίδευση και Φύλο. Μελέτη βιβλιογραφικής επισκόπησης, Αθήνα: ΚΕΘΙ.

Βλαχούτσικου, Χ. και Kain-Hart, L. (2003) Όταν γυναίκες έχουν διαφορές. Αντιθέσεις και συγκρούσεις γυναικών στη σύγχρονη Ελλάδα, Αθήνα: Μέδουσα.

Βουρτσάκη, Ε., Χατζηθεοδωρίδου, Μ., Μυλωνά, Π. και Παπαγεωργίου, Κ. (1998) «Πλειοψηφία στην τάξη, μειοψηφία στη διοίκηση», στο Εκπαίδευση και Φύλο, Νέες Τεχνολογίες, Πρακτικά Συνεδρίου, Γενική Γραμματεία Ισότητας, ΚΕΘΙ, σ. 70-75.

Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Β. (2002) «Ανδρικές και γυναικείες ταυτότητες, σχολική επιτυχία και επιλογές ζωής: μια προσπάθεια ερμηνείας των διαφορών στις ακαδημαϊκές επιδόσεις 45 των δύο φύλων», εισήγηση στο 1 ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης, Αθήνα 17-18 Μαΐου.

Ηλιού, Μ. (1993) «Γυναίκες πανεπιστημιακοί: εξέλιξη της θέσης τους ή στασιμότητα;», στο Δεληγιάννη, Β., και Ζιώγου, Σ. (επιμ.) Εκπαίδευση και Φύλο. Ιστορική Διάσταση και Σύγχρονος Προβληματισμός, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σ. 417-444.

Ιγγλέση, Χ. (2001) «Μέθοδοι και Υποκειμενικότητες», στο Ιγγλέση, Χ. (επιμ.) Ο Αναστοχασμός στη Φεμινιστική Έρευνα. Σκιαγράφηση μιας Αμφίθυμης Σχέσης, Αθήνα: Οδυσσέας.

Ραβάνης, Κ. (2003) «Ευαισθητοποίηση Εκπαιδευτικών και Παρεμβάσεις στο Πλαίσιο της Εκπαίδευσης για την Προώθηση της Ισότητας των Φύλων: το συνολικό Σχέδιο Ανάπτυξης και Υλοποίησης του Έργου», Φύλο και Εκπαιδευτική πραγματικότητα στην 51 Ελλάδα: Προωθώντας Παρεμβάσεις για την Ισότητα των Φύλων στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, Έργο: Ευαισθητοποίηση Εκπαιδευτικών & Παρεμβατικά Προγράμματα για την Προώθηση της Ισότητας των Φύλων, ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, Αθήνα: ΚΕΘΙ, σ. 287-298.

Σιάνου, Ε. (1997β) «Επαγγελματισμός και Φύλο: το παράδειγμα των εκπαιδευτικών», στο Δεληγιάννη, Β., και Ζιώγου, Σ. (επιμ.) Φύλο και Σχολική Πράξη. Συλλογή Εισηγήσεων, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σ. 213-226.

Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Γενική Γραμματεία Ισότητας (2000) 4η & 5η Εθνική Έκθεση της Ελλάδας, περίοδος 1994-2000. Προς την Επιτροπή του ΟΗΕ για την Εξάλειψη κάθε μορφής Διάκρισης σε βάρος των Γυναικών, Αθήνα: Δεκέμβριος 2000.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Barret, M. (1987) “Gender and class: Marxist feminist perspectives on education”, στο Arnot, M. and Weiner, G. (eds.) Gender and the Politics of Schooling, Buckingham: Open University Press, σ. 50-63.

Deliyanni-Kouimtzi, K. & Ziogou, S. (1995) “Gendered youth transitions in Northern Greece: between tradition and modernity through education”, στο Chisholm, L., Buechner, P., Krueger, H. H. & Bois-Raymond, M. du (eds.) Growing Up in Europe, Berlin: De Gruyter.

Dillabough, J. A. & Arnot, M. (2000) “Feminist Sociology of Education: dynamics, debates and directions”, στο Demaine, J. (ed.) Sociology of education today, MacMillan.

Leonard, D. (2004) “Gender and Education”, στο Davis, K., Evans, M. and Lorber, J. (eds.) Handbook of Gender and Women’s Studies.

Terry, F. (1989) «Η ιστορία των γυναικών και η αντίληψη των παιδιών για το φύλο», στο ΚΕΘΙ (2000) Ισότητα των δύο φύλων. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών. Φάκελος παρεμβατικών μαθημάτων, Φάκελος 4, σ. 25-28.

Weiner, G. (1994) Feminisms in education: an introduction, Buckingham: Open University Press.

32. Χρώματα κι αρώματα της ελληνικής γης: μία πρόταση διαθεματικής προσέγγισης της φύσης μέσα από ένα ελληνικό eTwinning πρόγραμμα

Ειρήνη Παπαμανώλη-Ελευθερία Παπαμανώλη
Καθηγήτριες Δ.Ε
irinipapamanoli@gmail.com
epapamano@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανακοίνωση που ακολουθεί στοχεύει να δείξει πως η δυνατότητα που δόθηκε από το ελληνικό eTwinning για ελληνικά προγράμματα μπορεί να αξιοποιηθεί πολύ αποτελεσματικά για διαθεματικές και διεπιστημονικές εργασίες των μαθητών στα πλαίσια των αναλυτικών προγραμμάτων των μαθημάτων του Γυμνασίου.

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα τριετούς διάρκειας, οι μαθητές δύο σχολείων από διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας- το Λαύριο και τη Θάσο- συνεργάζονται, για 2 χρόνια ήδη, με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών, της ασφαλούς πλατφόρμας του eTwinning και την καθοδήγηση καθηγητών διαφορετικών ειδικοτήτων- φιλολόγου και βιολόγου- και προσεγγίζουν την έννοια της φύσης από πολλές οπτικές. Το μάθημα αποκτά άλλο ενδιαφέρον γι αυτούς καθώς γίνεται πιο ευχάριστο και συνεργατικό. Οι ομαδικές εργασίες κινητοποιούν τους μαθητές και τα αποτελέσματα όπως και η θετική αξιολόγηση από τους ίδιους αποτελούν κίνητρο για νέες eTwinning συνεργασίες.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ*: eTwinning, διαθεματικότητα, περιβαλλοντικό πρόγραμμα*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανάμεσα στις προτεραιότητες των ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση είναι η ενεργός συμμετοχή των μαθητών και η ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού τους μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που προσεγγίζουν πολύπλευρα ένα θέμα. Αυτό μπορεί να γίνει και στα πλαίσια ενός σχολείου, αλλά και σε συνεργασία με άλλα σχολεία με τη βοήθεια της τεχνολογίας και συνεργατικών δράσεων (Π.Ι, 2003). Μια τέτοια συνεργατική δράση είναι η ηλεκτρονική αδελφοποίηση eTwinning.

Τα προγράμματα ηλεκτρονικής αδελφοποίησης eTwinning μπορούν να συμβάλλουν στην εξατομικευμένη διδασκαλία, στην ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των ομάδων και των σχολείων, στην υιοθέτηση νέων προσεγγίσεων διδασκαλίας, στη σύναψη σχέσεων φιλίας και αδελφοποίησης, στην ενίσχυση του διαλόγου. Επιπλέον, ενθαρρύνουν την προσωπική και συλλογική έκφραση βιωμάτων και δημιουργούν ασφαλή πλαίσια ανταλλαγής και επεξεργασίας εμπειριών. Προβάλλουν ομοιότητες και διαφορές, προωθούν όλους τους τύπους έκφρασης και μάθησης με την αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών και συμβάλλουν στην άρση των αποκλεισμών. Τέλος επικεντρώνονται στη συμμετοχή, προωθούν τη διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση και στηρίζονται σε καταστάσεις και προβλήματα της καθημερινής ζωής των μαθητών, συνδέοντας με αυτό τον τρόπο το σχολείο με την κοινωνία (Φρέντζου κ.α 2006).

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ – Η ΔΡΑΣΗ

Πριν δύο χρόνια το ελληνικό eTwinning έδωσε τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς της χώρας να συνεργαστούν για την εκπόνηση ελληνικών προγραμμάτων. Τότε λοιπόν και χωρίς να γνωριζόμαστε – παρά τη συνωνυμία-

βρεθήκαμε στην πλατφόρμα με την Ειρήνη και με αφορμή τις πρόσφατες πυρκαγιές και καταστροφές των δασών των δύο περιοχών στις οποίες βρίσκονται τα σχολεία μας, στο Λαύριο και στη Θάσο, σχεδιάσαμε μία εννιάμηνη δράση για το δάσος. Όταν ολοκληρώθηκε αυτή και καθώς η μεταξύ μας συνεργασία ήταν αποδοτική για τους μαθητές μας κι εμάς τις ίδιες, αποφασίσαμε να συνεχίσουμε με νέα δράση σχετική με τα αρωματικά φυτά των δύο περιοχών και τις διάφορες χρήσεις τους. Τη φετινή χρονιά εντάξαμε και το μέλι στο έργο προκειμένου να ολοκληρώσουμε τη σχετική ενότητα.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ο βασικότερος λόγος για τον οποίο επιλέξαμε μια δράση eTwinning για να εμπλέξουμε τους μαθητές μας σε συνεργατικές δράσεις με χρήση Νέων τεχνολογιών. Η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών στο σχολείο δεν είναι εύκολη (Γιακουμάτου, 2003). Έτσι δε θα πούμε πως χρησιμοποιούμε πάντα τις νέες τεχνολογίες γιατί δεν το κάνουμε. Η πίεση για την ύλη, τα ασφυκτικά αναλυτικά προγράμματα, οι χαμένες σχολικές ώρες, τα ξεπερασμένα εργαστήρια, η ανασφάλεια (Γιακουμάτου, 2003) αποτρέπουν τον εκπαιδευτικό από τη συχνή χρήση των νέων τεχνολογιών με στόχο την ενεργή δραστηριοποίηση των μαθητών του. Τις ΤΠΕ τις χρησιμοποιούμε μόνο όταν δεν μπορούμε να το κάνουμε με συμβατικά εργαλεία, γιατί τότε το μαθησιακό αποτέλεσμα είναι πραγματικά ουσιαστικό για τους μαθητές. Από την άλλη, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε μία πραγματικότητα : οι νέες τεχνολογίες κυριαρχούν στη ζωή των μαθητών μας και το να τις αγνοούμε είναι σα να εθελοτυφλούμε. Ας μην ξεχνάμε πως η εξ αποστάσεως συνεργασία δύο σχολείων δεν μπορεί να γίνει με συμβατικά μέσα, πως η εξοικείωση των μαθητών με ψηφιακά κείμενα είναι απαραίτητη δεξιότητα για τους μαθητές μας, όπως επίσης και ο γνωστός πια ψηφιακός γραμματισμός(Κουτσογιάννης, Αλεξίου, 2012). Επίσης, διαθεματικές δραστηριότητες δεν μπορούμε να σχεδιάζουμε κάθε μέρα με τους μαθητές μας. Θα το κάνουμε κάποιες φορές αλλά ποιο θα είναι το όφελος από μια σποραδική δραστηριότητα; Πάντως όχι ο κριτικός γραμματισμός που είναι ο στόχος αυτών των δραστηριοτήτων (Καγκά, 2001). Το eTwinning, λοιπόν, λειτούργησε ως πρόκληση για μας, προκειμένου να κάνουμε όλα αυτά που θεωρούμε απαραίτητα για τους μαθητές μας, αλλά δεν μπορούμε να τα πετύχουμε στα στενά πλαίσια του ωρολογίου προγράμματος.

Προτού επιλέξουμε όμως τα εργαλεία, θέσαμε τους στόχους μας: κοινούς και διαφοροποιημένους. Αρχικός φανερός κοινός γλωσσικός στόχος ήταν η εξοικείωση των μαθητών με την πλατφόρμα του eTwinning στην ελληνική γλώσσα, η συνεργασία και η ανταλλαγή απόψεων και λανθάνων και περισσότερο φιλολογικός, η παραγωγή λόγου και η διεύρυνση του λεξιλογίου τους μέσα από τη διεύρυνση των παραστάσεων και των εικόνων τους, στόχοι που περιλαμβάνουν μία σειρά απαραίτητων γραμματισμών (Φωτίου, 2007). Μας ενδιέφερε η εξοικείωση των μαθητών με εργαλεία κυρίως ψηφιακής αφήγησης που όμως επειδή ακριβώς συνδυάζουν λόγο, εικόνα και ήχο και γενικά έχουν όλα τα γνωρίσματα της πολυτροπικότητας και ελκύουν τους μαθητές, αποτέλεσαν τελικά το κίνητρο για τη συνεργατική παραγωγή κειμένων κάθε μορφής: αφίσας, κολάζ, ψηφιακού βιβλίου, βίντεο κ.λ.π. που αποτελεί κι έναν από τους βασικούς στόχους του αναλυτικού προγράμματος της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο, καθώς προτείνεται στις διαθεματικές δραστηριότητες (Κουτσογιάννης, Αλεξίου, 2012). Στην πορεία βέβαια και καθώς αξιολογούσαμε τη δράση σε τακτά διαστήματα, θέσαμε και πολλούς κοινούς στόχους που συνδέονται περισσότερο με την καλλιέργεια στάσεων των μαθητών μας: σεβασμός της άποψης του άλλου, κατανόηση των δυσκολιών και των περιορισμών μέσα από το διάλογο και τη συνεργασία κλπ.

Περνώντας στα στοιχεία των έργων αξίζει να σημειωθεί πως οι μαθητές του 1ου Γυμνασίου Λαυρίου και τις τρεις χρονιές ήταν και είναι μαθητές της Α τάξης. Συμμετέχουν οι μαθητές όλου του τμήματος, ώστε να μπορεί να συνδυαστεί το έργο και με δραστηριότητες μέσα στην τάξη. Στο βιβλίο της Γλώσσας και της Λογοτεχνίας υπάρχει η ενότητα φύση με την οποία συνδέονται αυτονόητα τα δύο έργα. Επιπλέον, τη φετινή και την περσινή χρονιά το πρόγραμμα συνδέθηκε και με την ενότητα της διατροφής καθώς το μέλι και τα αρωματικά μεσογειακά φυτά συνδέονται με συνταγές της μεσογειακής διατροφής. Οι μαθητές δουλεύουν στο σχολείο, στο εργαστήριο, σε ώρες μετά το πέρας των μαθημάτων ή στο σπίτι τους, όταν η δραστηριότητα δεν ολοκληρώνεται, αλλά και κατά τη διάρκεια του μαθήματος όταν γίνεται η διαπραγμάτευση της σχετικής ενότητας. Επιδιώκεται να διαβάζουν τα κείμενα των άλλων και να τα σχολιάζουν. Αυτό συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό ειδικά όταν οι μαθητές του συνεργαζόμενου σχολείου ανεβάζουν δραστηριότητες και ζητούν σχολιασμό κι ανατροφοδότηση. Παράλληλα, καθώς η Ειρήνη είναι Βιολόγος και έχει δώσει άλλη διάσταση σε αυτό που κάνει με τους μαθητές της, οι δικοί μου μαθητές διαβάζοντας τα κείμενα των φίλων τους από τη Θάσο που παρατηρούν τη φύση από άλλη οπτική, μπαίνουν στη διαδικασία μετάβασης της πληροφορίας από το ένα διδακτικό αντικείμενο στο άλλο, ενώ αρχίζουν να συνδυάζουν τη γνώση και να παράγουν κείμενα με διευρυμένο λεξιλόγιο χρησιμοποιώντας σωστά όρους της βιολογίας, άρα το ειδικό λεξιλόγιο, η γνώση και η χρήση του οποίου περιλαμβάνονται στους στόχους των ΔΕΠΠΣ/ΑΠΣ του μαθήματος της Γλώσσας. Οι δράσεις είναι βιωματικές: οι μαθητές παρατηρούν τη φύση, γράφουν διαλόγους, παίζουν μουσική, διαλέγουν τραγούδια, δραματοποιούν, σχεδιάζουν παιχνίδια, γράφουν ποιήματα, ζωγραφίζουν, χορεύουν (Χρυσαφίδης,2000). Το πέρασμα από την εμπειρία στο λόγο γίνεται αυθόρμητα και γι αυτό τα κείμενα είναι αυθεντικά. Αυτό που τελικά πετυχαίνουμε ως φιλολόγοι μέσω του eTwinning είναι να διδάξουμε γλώσσα μέσα σε αυθεντικά πλαίσια επικοινωνίας και συνεργασίας με όσο το δυνατό λιγότερες δικές μας επεμβάσεις πετυχαίνοντας μια σειρά στόχων που προσωπικά μου φαίνονται μη πραγματοποιήσιμοι στα στενά πλαίσια του ωρολογίου προγράμματος (Κουτσογιάννης, Αλεξίου,2012) .

Όσον αφορά το μάθημα της Βιολογίας, η πλατφόρμα του eTwinning και η βιωματική εμπειρία λειτούργησαν αμφίδρομα. Σαφώς το μάθημα της Οικολογίας, το οποίο αποτελεί ενότητα του σχολικού τους εγχειριδίου, γίνεται περισσότερο ενδιαφέρον και κατανοητό. Οι γνώσεις που διαθέτουν οι μαθητές παρατηρώντας τη φύση, κατατίθενται ηλεκτρονικά. Γράφουν απλά κείμενα ή δημιουργούν κάποιες παρουσιάσεις στις οποίες συνδυάζουν τις γνώσεις που οι ίδιοι κατέχουν σχετικά με το θέμα με αυτές που οι ίδιοι ανακαλύπτουν μέσα από την προσωπική τους έρευνα στο διαδίκτυο, ύστερα από στοχευμένη καθοδήγηση, έτσι ώστε να αποκτήσει η εργασία τους επιστημονικά ερείσματα. Η δημιουργία ενός κοινού ηλεκτρονικού κουΐζ γνώσεων τους έδωσε την ευκαιρία να δοκιμάσουν τις γνώσεις τους σχετικά με την χλωρίδα και την πανίδα και με αυτό τον τρόπο επιτεύχθηκε και ένας πρωτεύων στόχος μας, όταν σχεδιάζαμε αυτό το πρόγραμμα, δηλαδή αυτός της συνεργασίας των μαθητών των δύο σχολείων.

Αντίστροφα οι εικόνες φυτών ή ζώων που βλέπουν στις ηλεκτρονικές σελίδες λειτουργούν συνειρμικά για τους ίδιους, έτσι ώστε να συνειδητοποιήσουν και να ταυτοποιήσουν κυρίως φυτικά είδη που τα συναντούν στον κήπο τους ή στον περίπατο που κάνουν στο γειτονικό δασύλλιο. Οι σχέσεις που διέπουν τα οικοσυστήματα γίνονται πιο εύκολα κατανοητές και η αναφορά στο οικολογικό πρόβλημα μέσα από την εξέταση των αιτιών και κυρίως εξαιτίας της ασυνείδητης παρέμβασης του ανθρώπου στη φύση, δεν αποτελεί μία ανούσια αναφορά στα αίτια

του προβλήματος, αλλά αποκτάει ουσία. Οι μαθητές δηλαδή ανέλαβαν να γράψουν ιστορίες στις οποίες εκφράζουν τις οικολογικές ανησυχίες τους και διατυπώνουν τις επιθυμίες τους για ένα περιβάλλον το οποίο οφείλουμε να προστατέψουμε και να το κληροδοτήσουμε ακέραιο στις κατοπινές γενιές. Με αφορμή τις πρόσφατες πυρκαγιές στο νησί μας, τη Θάσο, τα παιδιά δημιούργησαν μια ταινία με έντονο οικολογικό προβληματισμό. Κανένας δεν μπορεί να αμφισβητήσει το γεγονός ότι με αυτό τον τρόπο προετοιμάζουμε υπεύθυνους πολίτες οι οποίοι εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους, είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένοι στα κοινωνικά προβλήματα και μαθαίνουν να αυτενεργούν όσο είναι ακόμη μαθητές.
Τέλος, αξίζει να επισημανθεί πως από την πρώτη στιγμή διαπιστώσαμε ότι η επιθυμία για συμμετοχή των μαθητών μας σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος είναι ενθουσιώδης και μάλιστα οι ίδιοι δείχνουν ιδιαίτερο ζήλο όταν αρχίζουμε να τους αναθέτουμε διάφορες δραστηριότητες. Διαπιστώσαμε ότι σχεδόν οι περισσότεροι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση υπολογιστών και γρήγορα φέρνουν σε πέρας τις εργασίες τους. Ιδιαίτερη ικανοποίηση μας δίνει η ενεργητική συμμετοχή και των αδύναμων μαθητών, εκείνων δηλαδή οι οποίοι είναι πάντα αδιάφοροι στο μάθημα στην τάξη. Αυτοί, λοιπόν, όχι μόνο δεν αδιαφορούν, αλλά δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, είναι συνεπείς στο χρονοδιάγραμμα εργασιών μας και στη συνέχεια, αναλαμβάνοντας το ρόλο του εμψυχωτή, καθοδηγούν και συμβουλεύουν τους συμμαθητές τους που δε διαθέτουν τις ανάλογες γνώσεις και δεν είναι εξοικειωμένοι στην χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τα δύο πρώτα χρόνια οι στόχοι που θέσαμε επιτεύχθηκαν τελικά με τη βοήθεια των μαθητών μας και τα αποτελέσματα αξιολογήθηκαν από τους ίδιους τους μαθητές με τη βοήθεια σχετικών ψηφιακών εργαλείων. Έγινε και γίνεται με τη βοήθεια εργαλείων web 2.0 που δίνουν στους μαθητές την αίσθηση παιχνιδιού. Πχ οι ομάδες κατασκευάζουν ένα σταυρόλεξο – κουίζ η καθεμία με το υλικό με το οποίο δούλεψε η κάθε ομάδα και το διαμοιράζονται. Στη συνέχεια συγκεντρώνουν τις σωστές απαντήσεις και οι ομάδες αυτοαξιολογούνται αλλά και αξιολογούν τις άλλες ομάδες με σχόλια στο twinspace.
Επίσης, τις δύο πρώτες χρονιές κατατέθηκαν τα έργα για ετικέτα ποιότητας, η απονομή της οποίας αποτελεί ικανοποίηση και μεγάλη τιμή για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, αλλά και ανατροφοδοτεί τις επόμενες ενέργειές μας, καθώς αξιολογείται από εξωτερικούς αξιολογητές με βάση συγκεκριμένα κριτήρια ποιότητας. Τα σχόλια που συνοδεύουν την ετικέτα ποιότητας μας βοηθάνε να κρατάμε τα θετικά και να διορθώνουμε τα λάθη μας. Η ίδια η ύπαρξη κριτηρίων ποιότητας μας βοηθάει να αξιολογούμε και οι ίδιες το έργα μας ως προς τα κριτήρια αυτά. Η δυνατότητα αυτή που μας βελτιώνει ως εκπαιδευτικούς και συμβάλλει στην εξοικείωσή μας με την αναζήτηση κριτηρίων ποιότητας στο έργο μας, αποτελεί αναμφίβολα ένα από τα πιο ισχυρά κίνητρα, για να συνεχίσουμε εμείς και οι μαθητές με eTwinning έργα. Γιατί η γνώση αυτή τελικά διατρέχει όλη την εκπαιδευτική μας πρακτική.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ένα έργο eTwinning προσφέρει τον εικονικό αλλά ουσιαστικό χώρο στον οποίο η διαθεματικότητα, που προτείνουν τα προγράμματα σπουδών και παροτρύνουν οι σχολικοί σύμβουλοι να πραγματοποιούμε, υλοποιείται με τη συνεργασία διαφόρων κλάδων και πάντα με εργαλείο τις νέες τεχνολογίες. Τα παιδιά βρίσκουν πιο διασκεδαστική τη διαδικασία της μάθησης, κινητοποιούνται και

μαθαίνουν αυτενεργώντας. Η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση είναι όχι μόνο απαραίτητη αλλά και αναπόφευκτη, για να είναι βιώσιμη, όμως, θα πρέπει η εφαρμογή αυτών να στηρίζεται στην καλύτερη υλικοτεχνική υποδομή και δικτύωση των σχολικών μονάδων και στην ανάπτυξη στρατηγικών διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης και της σύγχρονης πραγματικότητας μέσα από ενεργητικές και συμμετοχικές διαδικασίες μάθησης. Με αυτό τον τρόπο και μέσω σχετικών δράσεων πιστεύουμε πως προετοιμάζουμε υπεύθυνους πολίτες οι οποίοι εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους, είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένοι στα κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα και μαθαίνουν να αυτενεργούν όσο είναι ακόμη μαθητές. Παράλληλα εμείς οι εκπαιδευτικοί γινόμαστε πιο αποτελεσματικοί στην εκπαιδευτική πράξη καθώς συμμετέχουμε σε μία κοινότητα εκπαιδευτικών που διαμοιράζεται απόψεις, ιδέες και πρακτικές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1.Αργυροπούλου,Χ.(2007). *Η διαθεματικότητα στα φιλολογικά μαθήματα και τα σχέδια εργασίας/project. Από τη θεωρία στη διδακτική πράξη.* Αθήνα: Μεταίχμιο.

2.Γιακουμάτου,Τ.(2003*). Οι νέες τεχνολογίες συναντούν το ελληνικό σχολείο στο* http://www.netschoolbook.gr/epimorfosi/conferences/p4_newtech_DOK1_2003.pdf

3.Καγκά, Ε. (2001). *Το άνοιγμα του σχολείου στην πολυγλωσσία και τον πολυπολιτισμό: περίπτωση διαθεματικής προσέγγισης*. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 5, 37-48.

4.Κουτσογιάννης & Αλεξίου (2012). *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στο* http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/anaptuxe_senarion_-_glossa___deuterobathmia_ekpaideuse..pdf
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ. για την υποχρεωτική Εκπαίδευση, τ. Α΄ Φ.Ε.Κ. τεύχος Β΄ αρ. φύλλου 303/13-03-03.

5.Φρέντζου Μ., Κομνηνού Ι. (2006). *e-Twinning Μια Νέα Προοπτική για τα Ευρωπαϊκά Σχολεία στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Επιστημονικής Ένωσης Εκπαιδευτικών 8 Α/θμιας Εκπ/σης για τη διάδοση των ΤΠΕ στην Εκπ/ση*, 30/9/2006, Αθήνα, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα gtrp://www.eeep.gr/synedrio/3/

Φωτίου, Π. (2007*).* Διαπολιτισμικότητα και eTwinning: προτεινόμενα σχέδια εργασίας. Μία ολοκληρωμένη πρόταση. *Πρακτικά 2ου συνεδρίου Περ/κής Δ. Α/θμιας και Β/θμιας Εκ/σης Ηπείρου με θέμα: «Γλώσσα σκέψη και πράξη στην εκπαίδευση», Ιωάννινα, Διαθέσιμο:* http://ipeir.pde.sch.gr/educonf/2/afises.html.

6.Χρυσαφίδης, Κ.(2000*).Βιωματική-επικοινωνιακή διδασκαλία.*Αθήνα: Gutenberg

33. Είμαστε όλοι εν δυνάμει πρόσφυγες

We are all potential refugees

Ένα πολιτιστικό έργο eTwinning

Παπαζαχαρίου Ειρήνη-Ανθή[1], Καζάρα Ελένη[2]

[1] Δασκάλα, 5ου Δημοτικού Σχολείου Πόλεως Ρόδου, Π.Ε. Ν. Δωδεκανήσου

papazaxariou@gmail.com

[2]Δασκάλα Ειδικής Αγωγής (ΠΕ 71), 2ου Ολοήμερου ΔΣ Θάσου

ekaz25@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πρόκειται για ένα πολιτιστικό πρόγραμμα, που υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-2016. Στο έργο συμμετείχαν μαθητές/τριες ηλικίας 4-11ετών από 5 σχολεία Ελλάδας και Τουρκίας. Σκοπός του έργου ήταν οι μαθητές/τριες να προσεγγίσουν το προσφυγικό ζήτημα να ευαισθητοποιηθούν σε ό,τι αφορά στις ανθρώπινες σχέσεις και τη διαμόρφωση ανθρωπιστικής συνείδησης. Το έργο έδινε τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να εκφραστούν με οποιονδήποτε τρόπο προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός. Μαθητές/τριες και γονείς ενημερώθηκαν για το έργο, τη χρήση του twinspace και τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ των συνεργαζόμενων σχολείων. Οι μαθητές/τριες απέκτησαν γνώσεις σε ένα θέμα με κοινωνικές προεκτάσεις, διαμόρφωσαν στάσεις για την ελευθερία, την αλληλεγγύη και την ειρήνη ενώ ανέπτυξαν την ενσυναίσθηση για τους ανθρώπους που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους. Ενισχύθηκε το κίνητρο για εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας και των ΤΠΕ στη συνεργασία μεταξύ των σχολείων. Παρήγαγαν έργα χρησιμοποιώντας εργαλεία web2.0 προκειμένου να δημοσιεύσουν τα αποτελέσματα της δουλειάς τους και να ανταλλάξουν εμπειρίες.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *προσφυγικό ζήτημα, ειρήνη, αλληλεγγύη, δικαιώματα, ΤΠΕ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εισήγηση αποβλέπει στην παρουσίαση ενός πολιτιστικού προγράμματος - eTwinning με τίτλο "We are all potential refugees" που υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2015-2016 με τη συμμετοχή τριών ελληνικών σχολείων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, του Ολοήμερου ΔΣ Ιθάκης, του 5ου ΔΣ Πόλεως Ρόδου, του 2ου Ολοήμερου ΔΣ Θάσου καθώς και δύο τουρκικών σχολείων του Yahya Kemal Primary School και του Yaprakli Middle School Cankiri. Αρχικά, θα περιγραφεί το έργο, η ενσωμάτωσή του στο αναλυτικό πρόγραμμα και οι παιδαγωγικοί του στόχοι. Έπειτα, θα αναπτυχθούν αναλυτικά όλα τα στάδια διεξαγωγής του προγράμματος, από το σχεδιασμό, την οργάνωση και τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων. Περιγράφονται τα πλεονεκτήματα του έργου, η διάχυση των αποτελεσμάτων του καθώς και η αξιολόγησή του. Τέλος, σχολιάζονται τα οφέλη που αποκόμισαν εκπαιδευτικοί και μαθητές μέσα από το πρόγραμμα και τα θετικά αποτελέσματα που προκύπτουν από αυτή την σύμπραξη.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το πολιτιστικό αυτό πρόγραμμα σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε κατά την περίοδο Οκτώβριος 2015 - Μάιος 2016. Κριτήρια επιλογής του θέματος ήταν η ύπαρξη πολλών εκατομμυρίων προσφύγων στον κόσμο. Σκοπός του προγράμματος ήταν οι μαθητές/τριες και αυριανοί ενεργοί Ευρωπαίοι πολίτες να ενημερωθούν και να προσεγγίσουν το προσφυγικό ζήτημα σε Τοπικό, Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Επίπεδο. Με αφορμή, λοιπόν, τη μεγάλη εισροή προσφύγων τα τελευταία χρόνια λόγω συγκεκριμένων ιστορικών και πολιτικών συγκυριών στην Ευρώπη και σε παγκόσμιο

επίπεδο και τη σύγχυση - ασάφεια του όρου πρόσφυγας που προκαλεί λανθασμένη αντιμετώπιση - ξεκίνησε ο καταιγισμός ιδεών και η συζήτηση. Τέθηκαν απόψεις, ιδέες για δράσεις για το προσφυγικό ζήτημα. Το πρόγραμμά μας υλοποιήθηκε χρησιμοποιώντας τη διαθεματική προσέγγιση και οι μαθητές/τριες εργάστηκαν τόσο ομαδικά όσο και ατομικά αποκτώντας γνώσεις σε ένα θέμα με κοινωνικές προεκτάσεις, που καλύπτει αρκετές θεματικές ενότητες: επικοινωνία με τον συνάνθρωπο, καταπολέμηση φόβου ή αδιαφορίας για τον «άλλο», τον «διαφορετικό», αντί-ρατσιστική συμπεριφορά, κοινωνική προσφορά (οικονομική, ηθική, συναισθηματική υποστήριξη), αντί-πολεμική αγωγή (αίτια- επιπτώσεις πολέμου), έννοια «πατρίδα». Μέσα από τη βιωματική μέθοδο αυξήθηκε το επίπεδο ευαισθητοποίησης τους και αποφάσισαν να συμμετέχουν σε πρόγραμμα ανακύκλωσης-συλλογή σακιδίων για τους πρόσφυγες. Πραγματοποίησαν ομαδικές κατασκευές-έργα, βιβλιοπαρουσιάσεις, ταινίες, συμμετείχαν σε δράσεις-επισκέψεις και στη σύνταξη περιοδικού τάξης με ειδικό αφιέρωμα τα οποία παρουσίασαν στα συνεργαζόμενα σχολεία και στην τοπική κοινωνία. Η συνεργασία δεν περιορίστηκε σε επίπεδο τάξης, αλλά ήταν παρούσα σε όλες τις δραστηριότητες που έλαβαν χώρα μεταξύ των σχολείων και των εκπαιδευτικών του έργου. Η χρήση της εικόνας ως εργαλείο ενίσχυσε την κριτική σκέψη και την άποψη ότι ο αγώνας για την προάσπιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι παγκόσμιος και εμπεριέχει πολλές μορφές, συμπεριλαμβανομένης και της τέχνης. Οι μαθητές/τριες σχεδίασαν λογότυπα, κόμικς και σκίτσα τα οποία παρουσιάστηκαν σε ψηφιακή μορφή και έφτιαξαν ένα ψηφιακό ημερολόγιο. Δημιούργησαν ένα σποτ τονίζοντας τα ιδανικά της ενότητας, της αλληλεγγύης, της πολυμορφίας και της αρμονίας ανάμεσα στους λαούς της Ευρώπης. Τέλος, η χρήση ΤΠΕ αποτέλεσε εργαλείο επικοινωνίας μεταξύ των σχολείων, ενώ οι μαθητές/τριες αντιλήφθηκαν τις δυνατότητες που τους παρέχουν στην έκφραση της δημιουργικότητάς τους και στην παραγωγή ψηφιακού υλικού.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Παιδαγωγικοί Στόχοι

Κύριος σκοπός του έργου ήταν οι μαθητές/τριες να προσεγγίσουν το προσφυγικό ζήτημα σε τοπικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, να ευαισθητοποιηθούν σε ό,τι αφορά στις ανθρώπινες σχέσεις και τη διαμόρφωση ανθρωπιστικής συνείδησης. Παράλληλα, δόθηκε η ευκαιρία σε μαθητές και εκπαιδευτικούς να επικοινωνήσουν, να συνεργαστούν και να εκφραστούν δημιουργικά με μαθητές και εκπαιδευτικούς άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Μέσα από ένα διαθεματικό πλαίσιο και την ενσωμάτωση του έργου στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου τέθηκαν οι παρακάτω στόχοι για τους μαθητές/τριες:

Επίπεδο γνώσεων

Οι μαθητές/τριες:

- να γνωρίσουν τι είναι πρόσφυγας και γιατί γίνεται κάποιος πρόσφυγας, ποια είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των προσφύγων στην Ευρώπη μέσα από αντιστερεοτυπική - αντιρατσιστική προσέγγιση (ο πρόσφυγας δεν είναι πάντα φτωχός και αμόρφωτος)
- να μάθουν τι είναι το άσυλο
- να ενημερωθούν για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τους οργανισμούς αρωγής των προσφύγων και να ευαισθητοποιηθούν, έτσι ώστε να κατανοήσουν τη θέση και τα προβλήματα κάποιων ξένων που ζουν στην Ελλάδα και στην υπόλοιπη Ευρώπη

- να κατανοήσουν τη διαφορά ανάμεσα στους πρόσφυγες και στους μετανάστες.
- να πληροφορηθούν για όσα συμβαίνουν στις χώρες καταγωγής των προσφύγων, τις δυσκολίες και τα διλήμματα που αντιμετωπίζουν στην απόφασή τους να φύγουν για να σωθούν

Επίπεδο δεξιοτήτων - ικανοτήτων
Να είναι σε θέση οι μαθητές/τριες:

- να συνδέσουν τις ανθρώπινες ανάγκες με τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- να ευαισθητοποιούνται σε οτιδήποτε αφορά τις ανθρώπινες σχέσεις, κοινωνικές, διαπροσωπικές με απώτερο σκοπό τη διαμόρφωση ανθρωπιστικής συνείδησης, την ανάπτυξη αυτοσεβασμού και σεβασμού προς τους άλλους.
- να αναπτύξουν ενσυναίσθηση για την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι άνθρωποι που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους.
- να αποκτούν κίνητρα για ανάληψη δράσης.
- να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία.
- να οικοδομούν τη γνώση.
- να μάθουν να συνεργάζονται, να επικοινωνούν και να παράγουν ομαδικά έργα και κείμενα.
- να ασκούν την κριτική τους ικανότητα και να εξελιχτούν σε ενεργούς πολίτες.
- να αναδείξουν τα "ταλέντα" και τις ικανότητές τους.

Ενσωμάτωση στη διδακτέα ύλη
Το έργο δουλεύτηκε με σκοπό την επαφή και συνεργασία μαθητών/τριών με συνεργαζόμενα σχολεία άλλων ευρωπαϊκών χωρών για το προσφυγικό ζήτημα. Το έργο συμβάδιζε με το ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ του Δημοτικού. Μέσω της διαθεματικής προσέγγισης εμπλέκονταν αρκετά γνωστικά αντικείμενα: γλώσσα (έντυπα - περιοδικό, παραγωγή κειμένων), μαθηματικά (ποσοστά), Κοινωνική και πολιτική αγωγή, φιλαναγνωσία, Ε.Ζ., γεωγραφία, ιστορία, αγγλικά, εικαστικά και ΤΠΕ (ανάπτυξη δεξιοτήτων ΤΠΕ, ανταλλαγή πληροφοριών, παρουσιάσεις, κόμικς, δημιουργία αφισών, διαδραστικών παιχνιδιών, ψηφιακού ημερολογίου, σποτ, κ.ά.). Παρατηρήθηκε γνωστική σύγκρουση με προϋπάρχουσες γνώσεις, αλλαγή στάσεων, συμπεριφοράς και καλλιέργεια της δημιουργικής και κριτικής σκέψης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχε το γεγονός ότι οι μαθητές/τριες του έργου συνεργάστηκαν μεταξύ τους τόσο σε επίπεδο σχολείου όσο και σε επίπεδο σχολείων μελών του έργου με στόχο τις κοινές δράσεις. Κάθε σχολείο σχεδίασε το δικό του λογότυπο και στη συνέχεια με ψηφοφορία επέλεξαν ένα κοινό. Μετά από κάθε παρουσίαση-δράση και με καθοδηγητικό ρόλο των εκπαιδευτικών προέκυπτε μια κοινή παρουσίαση των έργων σε πίνακες, video, κλπ. Πολλές φορές οι ίδιοι οι μαθητές/τριες του σχολείου μας πρότειναν δράσεις και παρότρυναν τα άλλα μέλη να συμμετάσχουν. Τέτοια έργα ήταν η δημιουργία ψηφιακού παιχνιδιού μνήμης με τα λογότυπα των σχολείων, τα παζλ που μπήκαν σε κοινή χρήση, η δημιουργία κοινής αφίσας με τους οργανισμούς που προστατεύουν τους πρόσφυγες, ο πίνακας ευχών όπου κάθε μαθητής/τρια μέλος του έργου έγραφε μια ευχή για τους πρόσφυγες. Η συνεργασία δε περιορίστηκε στους μαθητές αλλά αφορούσε και στους εκπ/κούς του έργου, οι οποίοι, με στόχο την παρουσίαση των αποτελεσμάτων και τη διάχυσή του δημιούργησαν κοινούς πίνακες, video και εκδώσαν μια κοινή εφημερίδα. Δημιουργήθηκε δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ των χωρών με κάθε εκπαιδευτικό να λειτουργεί ως πολιτισμικός διερμηνέας

αντιμετωπίζοντας τη συνεργασία αυτή ως ευκαιρία για πολιτισμικό εμπλουτισμό της χώρας του.

Επικοινωνία και ανταλλαγή μεταξύ σχολείων συνεργατών

Οι εκπαιδευτικοί καθόρισαν τους στόχους του έργου και συμφώνησαν τον τρόπο εργασίας των μαθητών/τριών και παρουσίασης των εργασιών-δράσεων. Η επικοινωνία και η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των συνεργατών γινόταν με τη χρήση της πλατφόρμας twinspace και Teacher Bulletin, ενώ ήταν συχνή η επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών σε ομάδας FaceBook. Οι εκπαιδευτικοί αναρτούσαν εργασίες και δράσεις των μαθητών/τριών στο Project Journal και σε σελίδες δραστηριοτήτων του TwinSpace αναλαμβάνοντας το ρόλο των διαμεσολαβητών στην επικοινωνία μεταξύ των μαθητών/τριών. Μέσα από την πλατφόρμα του twinspace, του Skype και την ανταλλαγή ευχητηρίων καρτών, οι μαθητές/τριες γνωρίστηκαν μεταξύ τους παρουσιάζοντας το σχολείο και τον τόπο τους, αισθάνθηκαν μέρος μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, αντάλλαξαν ιδέες, εμπειρίες και ευχάριστες δραστηριότητες (παρουσιάσεις, ψηφιακά παιχνίδια, ταινίες). Γεννήθηκαν αισθήματα αμοιβαίου σεβασμού, αλληλοϋποστήριξης και φιλίας μεταξύ μαθητών/τριών και των εκπαιδευτικών. Συνειδητοποίησαν τις βασικές αρχές των δικαιωμάτων του ανθρώπου, προσέγγισαν το προσφυγικό ζήτημα σε Τοπικό, Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Επίπεδο, αποκτώντας γνώσεις σε ένα θέμα με κοινωνικές προεκτάσεις, που καλύπτει αρκετές θεματικές ενότητες (κοινωνική προσφορά, αντί-πολεμική αγωγή, έννοια «πατρίδα»). Είναι γεγονός ότι προσέγγισαν το έργο με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, εκφράστηκαν με δημιουργικό τρόπο, περίμεναν με ανυπομονησία να αναρτήσουν και να ανταλλάξουν εργασίες με τα συνεργαζόμενα σχολεία, ενώ παρατηρήθηκαν θετικές αλλαγές στην συμπεριφορά τους με την ενεργή συμμετοχή τους σε κοινωνικές δράσεις (Ανακύκλωση σακιδίου, Σαΐτες για τα προσφυγόπουλα της Ρόδου).

Σύμπραξη Σχολείων

Οι εκπαιδευτικοί είχαν άριστη κατάρτιση στα ΤΠΕ και η συνεργασία τους ήταν συχνή ανταλλάζοντας πληροφορίες για το πρόγραμμα με νέα εργαλεία Web 2.0, ώστε να αναπτυχθεί μια σχέση αλληλοϋποστήριξης. Αρχικά οργανώθηκε ο συντονισμός, η επικοινωνία και η συνεργασία των εκπαιδευτικών, καθορίστηκε ένα αναλυτικό πλάνο εργασιών ανά μήνα και συμφώνησαν στο χρονοδιάγραμμα του προγράμματος. Οι μαθητές/τριες καλούνταν να το ακολουθήσουν ενώ είχαν τη δυνατότητα να εκφράζονται δημιουργικά, να επιλέγουν και να προτείνουν δράσεις κατά τη διάρκεια του έργου. Η ηλεκτρονική πλατφόρμα του twinspace αποτέλεσε το μέσο συνεργασίας και ανταλλαγής ιδεών και εμπειριών. Σημαντικό ρόλο στη σύμπραξη των σχολείων έπαιξαν τα εργαλεία web2.0, διότι δόθηκε η ευκαιρία στους μαθητές/τριες να γνωριστούν, να συνεργαστούν και να δημιουργήσουν ποικίλες εργασίες και να συνάψουν σχέσεις φιλίας με τους συνεργάτες τους. Περιπλανήθηκαν στο περιβάλλον του Twinspace με την καθοδήγηση της εκπαιδευτικού. Γνωρίστηκαν μεταξύ τους, παρουσιάζοντας τον εαυτό τους, το σχολείου τους και την τάξη τους μέσω ψηφιακών παρουσιάσεων και Skype. Ακολούθησε η συνεργασία για τη δημιουργία και επιλογή κοινού λογότυπου με ψηφοφορία. Μετά από κάθε παρουσίαση-δράση προέκυπτε μια κοινή παρουσίαση έργων. Πολλές φορές οι μαθητές/τριες του σχολείου μας πρότειναν δράσεις και παρότρυναν τα άλλα μέλη να συμμετάσχουν. Παράδειγμα είναι η δημιουργία ψηφιακού παιχνιδιού μνήμης και παζλ που συνέβαλαν στην δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ των εμπλεκόμενων στα πλαίσια της ομαλής συνεργασίας, η δημιουργία κοινής αφίσας, ο πίνακας ευχών όπου όλοι οι

μαθητές/τριες έγραψαν μια ευχή για τους πρόσφυγες, το σύννεφο λέξεων, η συμπλήρωση λεξικού. Οι εκπ/κοί του έργου δημιούργησαν κοινούς πίνακες, video, εκδώσαν κοινή εφημερίδα (Έμπνευση αποτέλεσε το περιοδικό e-π@ρεούλ@ της τάξης μας). Το έργο ολοκληρώθηκε με τηλεδιάσκεψη λήξης και αξιολόγησης του έργου.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΑ ΔΥΟ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Στάδια Υλοποίησης του Έργου

Το έργο σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε σε τρία διαφορετικά στάδια με τη συνεργασία και επικοινωνία εκπαιδευτικών και μαθητών και με τη χρήση πρωτότυπων εργαλείων Web2.0.

- **Προπαρασκευαστικό Στάδιο:** Για την επίτευξη των στόχων του έργου και το σωστό συντονισμό κρίθηκε απαραίτητη η επικοινωνία και η συνεργασία από την πλευρά των εκπαιδευτικών για την διεκπεραίωση προκαταρκτικών διαδικασιών ώστε να επιτευχθεί η ομαλή εξέλιξη του έργου. Στη συνέχεια, καθορίστηκαν από κοινού οι παιδαγωγικοί στόχοι του έργου, οργανώθηκε ένα λεπτομερές χρονοδιάγραμμα των δραστηριοτήτων, σχεδιάστηκε προσεκτικά η πλατφόρμα του έργου στο TwinSpace και χρησιμοποιήθηκαν διάφοροι τρόποι γνωριμίας μεταξύ των μελών της ομάδας με τη χρήση βίντεο ή εργαλείων Web 2.0.
- **Κύριο μέρος του έργου:** Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί αναλαμβάνουν ρόλους και ευθύνες σχετικά με την πορεία και την ομαλή εξέλιξη του έργου. Θεματικές ενότητες του έργου ανά μήνα:

1η Θεματική Ενότητα: Γνωριμία μεταξύ σχολείων, εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών του έργου. Με την έναρξη του προγράμματος τα μέλη του έργου μαθητές/τριες και εκπαιδευτικοί γνωρίστηκαν μεταξύ τους και αντάλλαξαν πληροφορίες για τους ίδιους, τα σχολεία τους, την πόλη τους, τη χώρα τους με τη χρήση κατάλληλων εργαλείων Web 2.0. Συγκεκριμένα, οι μαθητές/τριες δημιούργησαν ψηφιακές παρουσιάσεις αναρτώντας προσωπικές πληροφορίες σχετικές με τον εαυτό τους, αλλά και την εικονική περιήγηση της τοποθεσίας του σχολείου με τη βοήθεια του zeem.aps.com. Η πρώτη γνωριμία των εκπαιδευτικών έγινε με τη χρήση padlet και πολυμεσικών παρουσιάσεων (Σχήμα 1). Τέλος, μαθητές/τριες και εκπαιδευτικοί ολοκλήρωσαν την ενότητα αναρτώντας τις ευχές τους για τους πρόσφυγες σε πίνακες και ανταλλάσσοντας ευχές Χριστουγέννων.

Σχήμα 1: Πίνακας ευχών για τους πρόσφυγες από μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς.

2η Θεματική Ενότητα: Όλοι οι άνθρωποι είναι κάτοικοι ενός μεγάλου χωριού που ονομάζεται Γη. Οι μαθητές διάβασαν το βιβλίο «Η παγκόσμια διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου» και έφτιαξαν ένα κολλάζ με ζωγραφιές που

εμπνεύστηκαν από το βιβλίο αυτό. Έπειτα, κάθε σχολείο δημιούργησε και παρουσίασε το δικό του λογότυπο και στη συνέχεια, μετά από ψηφοφορία (tricider), επιλέχτηκε ένα κοινό λογότυπο (Σχήμα 2). Τα λογότυπα αξιοποιήθηκαν για τη δημιουργία online παιχνιδιών. Ακολούθησε η δημιουργία σύννεφων λέξεων για τους πρόσφυγες, παρουσιάσεις και βίντεο για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των προσφύγων και κατασκευές (Το δέντρο των δικαιωμάτων και της ειρήνης).

Σχήμα 2: Κοινό συννεφόλεξο για την έννοια "πρόσφυγας"

3η Θεματική Ενότητα: Εισαγωγή στην έννοια "πρόσφυγας". Οι μαθητές/τριες έφτιαξαν ένα ψηφιακό λεξικό με κεντρικό θέμα τους πρόσφυγες και το προσφυγικό ζήτημα.

4η Θεματική Ενότητα: Οι πρόσφυγες και τα συναισθήματά τους. Η προσέγγιση του θέματος έγινε με τη μελέτη λογοτεχνικών βιβλίων (Σχήμα 3). Οι μαθητές/τριες μελέτησαν ιστορίες όπως αυτή της μικρής Αισέ, ήρθαν σε επαφή με την έννοια της ειρήνης και του πολέμου, έφτιαξαν ζωγραφιές και σκίτσα και τα παρουσίασαν με τη μορφή πίνακα padlet (http://padlet.com/irinip2013/t3lv59cwv3sr) και ταινιών (https://www.youtube.com/watch?v=0S_aXEt8gn0). Επίσης, προσέγγισαν το θέμα μέσα από σκίτσα και κόμικς και θέλοντας να τονίσουν, οι μαθητές/τριες, τα συναισθήματα των προσφύγων έφτιαξαν ένα ετήσιο ψηφιακό ημερολόγιο με δικά τους σκίτσα, ζωγράφισαν κόμικς και αντάλλαξαν εμπειρίες.
Ιδιαίτερα συναισθηματικά φορτισμένη στιγμή ήταν όταν οι μαθητές επισκέφτηκαν το σύλλογο Προσφύγων Μικράς Ασίας και Ανατολικής Θράκης της Θάσου και πήρανε συνέντευξη από τον πρόεδρο του συλλόγου.

Σχήμα 3: Δραστηριότητα από τη βιβλιοπαρουσίαση του βιβλίου «Και οι ιστορίες μεταναστεύουν» από τους μαθητές/τριες του Τμήματος Ένταξης του 2ου Ολοήμερου Δ.Σ. Θάσου

5η Θεματική Ενότητα: Πώς μπορούμε να βοηθήσουμε τους πρόσφυγες; Οι μαθητές/τριες ενημερώθηκαν για τις οργανώσεις και τους θεσμούς για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των προσφύγων. Κάθε σχολείο ανέλαβε να παρουσιάσει κάποιες οργανώσεις και στη συνέχεια δημιουργήθηκε μια κοινή παρουσίαση (Σχήμα 4).

Σχήμα 4: Οργανώσεις και τους θεσμούς για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των προσφύγων από τους μαθητές/τριες της Ε1 τάξης, του 5ου ΔΣ Πόλεως Ρόδου

Στη συνέχεια, αντάλλαξαν δράσεις που υλοποίησαν παρέχοντας οι ίδιοι βοήθεια στους πρόσφυγες. Τέτοιες δράσεις ήταν η επίσκεψη σε χώρους υποδοχής προσφύγων και σε εκθέσεις, η ανταλλαγή δώρων και συμμετοχή στη δράση «Πρόγραμμα Ανακύκλωσης Σχολικής Τσάντας» (Helping Hands of Rhodes), όπου σκοπός της δράσης είναι να συγκεντρωθούν στα σχολεία σακίδια, σχολικές ή άλλες τσάντες (σε καλή κατάσταση), που θα προσφερθούν στους πρόσφυγες βοηθώντας τους στο μακρινό και δύσκολο ταξίδι τους από τα ελληνικά νησιά προς την Ευρώπη.

6η Θεματική Ενότητα: Αξιολόγηση του προγράμματος. Ολοκλήρωση του προγράμματος. Η ολοκλήρωση του έργου πραγματοποιήθηκε με τη δημιουργία ψηφιακών ομαδικών παιχνιδιών και κατασκευών και τη δημιουργία σποτ (Σχήμα 5) τονίζοντας τα ιδανικά της ενότητας, της αλληλεγγύης, της πολυμορφίας και της αρμονίας ανάμεσα στους λαούς της Ευρώπης. Το έργο ολοκληρώθηκε με τη δημιουργία τρίπτυχου φυλλαδίου, καθώς και με τη σύνταξη εφημερίδας.

Σχήμα 5: Σποτ "Δεν είμαστε αριθμοί", από τους μαθητές/τριες της Ε1 τάξης, του 5ου ΔΣ Πόλεως Ρόδου

Ολοκλήρωση του έργου: Για την ολοκλήρωση του έργου και την αξιολόγησή του οι εκπαιδευτικοί επικοινώνησαν και συνεργάστηκαν ώστε να βρουν τον κατάλληλο τρόπο που θα αναδείκνυε την αξιολόγηση από την πλευρά των μαθητών. Αποφασίστηκε η παρουσίαση των αποτελεσμάτων με τη μορφή βίντεο και περιοδικού καθώς επρόκειτο για μαθητές διαφορετικών ηλικιακών ομάδων.
Το πρόγραμμα αποτέλεσε μέσο προσωπικής ενημέρωσης και μάθησης τόσο των μαθητών/τριών όσο και των εκπαιδευτικών σε θέματα αφορούν στο προσφυγικό

ζήτημα τόσο σε τοπικό, όσο και σεευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Μέσα από τις δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν οι μαθητές/τριες κατανόησαν τις αρχές της Ε.Ε. Κατανόησαν τις έννοιες "πρόσφυγας" και "μετανάστης", ενημερώθηκαν για το προσφυγικό ζήτημα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των προσφύγων στις χώρες που καταφεύγουν να σωθούν και κατ' επέκταση το ρόλο της Ε.Ε. στο προσφυγικό ζήτημα. Επίσης, μέσω της διάχυσης των γνώσεων και εμπειριών των μαθητών/τριών δημιουργήθηκε μια πιο στενή και εκπαιδευτικά αποδοτική σχέση μεταξύ τους. Έτσι, λοιπόν, το πρόγραμμα συνέβαλε στην προώθηση της ευρωπαϊκής ιδέας, αφού οι μαθητές/τριες μπόρεσαν να αποκτήσουν νέες αξίες και να υιοθετήσουν στάσεις, ώστε να γίνουν αυριανοί ενεργοί Ευρωπαίοι πολίτες.

Δημιουργική Χρήση των ΤΠΕ: Επικοινωνία και Συνεργασία μεταξύ των Εταίρων
Η χρήση των ΤΠΕ ως εργαλείο μάθησης ήταν καθημερινή, μέσω δραστηριοτήτων αφόρμησης, επεξεργασίας ή αξιολόγησης του θέματος κάνοντας πιο ενδιαφέρουσα και ελκυστική τη διαδικασία μάθησης, διευκολύνοντας τους μαθητές/τριες στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων και μυώντας τους ταυτόχρονα στον ψηφιακό εγγραμματισμό. Χρησιμοποιήθηκαν μια σειρά από εφαρμογές, η χρήση των οποίων αποτέλεσε τη βάση για τη δημιουργία εργασιών, την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών/τριών, τη συνεργατική μάθηση και τη σύμπραξη των σχολείων-συνεργατών.

Πιο συγκεκριμένα, έγινε χρήση των παρακάτω προγραμμάτων- εργαλείων:

Α) φωτοκολάζ - ζωγραφική -κόμικ:
photoshop, https://pixlr.com/express/, Photo Grid - Collage Maker, https://www.fotojet.com/, http://www.pizap.com/, TuxPaint, comic life, δημιουργίασυννεφόλεξωνμετο Tagxedo

Β) πολυμεσικής παρουσίασης του σχολείου, της τάξης μας και των δράσεων:
PowerPoint, Prezi, Slideshare, Glogster EDU, padlet, Emaze, http://linoit.com/users/irinip/canvases/we%20are%20all%20potential%20refugees

Γ) ταινιών και μικρών σποτ:
Power Director 10, PowToon, https://animoto.com/, Wondershare Fantashow

Δ) ψηφιακού ημερολογίου: Calendarlabs: http://www.calendarlabs.com/wallpaper/

Ε)για τη μεταφορά αρχείων dropbox

ΣΤ)για την παρουσίαση του έργου σε ιστοσελίδα www.weebly.com: http://emathisi.weebly.com/refugees.html

Ζ) δημιουργία ψηφιακής αφίσας
glogster.edu, padlet, https://www.thinglink.com/

Η) ψηφιακά παιχνίδια
Puzzles: http://www.jigsawplanet.com/ipapazaxariou/Refugees
Παιχνίδι μνήμης: http://learningapps.org/display?v=pa67yj12n16

Θ) ψηφιακών βιβλίων: issuu

Ι)διάχυση
Linkedin, Facebook, Pinterest, slideshare, youtube, issuu, scribd

ΙΑ) επικοινωνία
Twinspace,Skype, FaceBook

ΙΒ) ψηφιακός χάρτης: https://www.zeemaps.com/map?group=2076281#

ΙΓ)ψηφιακή ψηφοφορία: http://www.tricider.com/brainstorming/2jvugf0n2Bp#sthash.l2MSG2mv.dpuf

ΙΔ)Ψηφιακό Λεξικό: https://ekedcv.titanpad.com/ep/pad/auth/2?&cont=https%3a%2f%2fekedcv.titanpad.com%2f2

Έτσι, λοιπόν, μέσα από το έργο, την πλατφόρμα του twinspace και τη χρήση των εργαλείων Web2.0, γνωρίστηκαν μαθητές/τριες και εκπαιδευτικοί από διαφορετικές χώρες, συνεργάστηκαν και εκφράστηκαν με αφορμή τη μάθηση.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το έργο (https://twinspace.etwinning.net/15350) είχε αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα για τους μαθητές/τριες. Ενθαρρύνθηκαν να εκφραστούν με ποικίλους τρόπους, καλύπτοντας όλες τις αναπτυξιακές και συναισθηματικές ανάγκες. Παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικοί συνεργάστηκαν επιτυχώς και δημιουργήθηκαν αισθήματα αμοιβαίου σεβασμού, εκτίμησης και φιλίας, με τις πολιτισμικές διαφορές και ομοιότητες να αποτελούν το σημείο ενότητας όλων των μελών του έργου. Οι στόχοι επιτεύχθηκαν και οι μαθητές/τριες αντάλλαξαν απόψεις, κατανόησαν την έννοια του πρόσφυγα και του μετανάστη, εντόπισαν και διέκριναν τα αίτια της προσφυγιάς από τα αίτια της μετανάστευσης, ενώ παράλληλα ανέπτυξαν δεξιότητες διαπραγμάτευσης και συλλογικής λήψης αποφάσεων με τα μέλη της ομάδας. Ήρθαν σε επαφή με πολλές οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που ασχολούνται με την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των προσφύγων διεθνώς. Ανέπτυξαν ικανότητες και διαμόρφωσαν στάσεις για την ελευθερία, την αλληλεγγύη, την ειρήνη, τη δημοκρατία και τη δικαιοσύνη καθώς και την ενσυναίσθηση για τους ανθρώπους που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους. Σύναψαν φιλίες με παιδιά άλλων ευρωπαϊκών χωρών και ξεπέρασαν τα σύνορα της χώρας και της κλειστής αίθουσας διδασκαλίας. Ανέπτυξαν, το αίσθημα της ομαδικότητας και της συνεργασίας, πήραν πρωτοβουλίες και δημιούργησαν πρωτότυπο υλικό. Ανέπτυξαν δεξιότητεςστις ΤΠΕ και το έργο αποτέλεσε κίνητρο για την εκμάθηση και τη σωστή χρήση της αγγλικής γλώσσας. Οι γονείς συμμετείχαν ενεργά σε δραστηριότητες αναζήτησης πληροφοριών, παρακολουθούσαν το πρόγραμμα από την ιστοσελίδα της τάξης, λαμβάνοντας συνεχή ενημέρωση για όσα γίνονταν εντός και εκτός τάξης (http://emathisi.weebly.com/refugees.html). Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου ενημερώθηκαν για το έργο και έμαθαν περισσότερες πληροφορίες για τη δράση eTwinning. Τα σχολεία μας συμμετέχοντας στο έργο υιοθέτησαν νέες καινοτόμες πρακτικές μετατρέποντας τες σε δράσεις. Μέσα από τη συνεργασία με τους γονείς και τους τοπικούς φορείς έγινε ένα άνοιγμα στην τοπική κοινωνία για ένα ανοιχτό αειφόρο σχολείο με ευρωπαϊκό πολυπολιτισμικό προσανατολισμό.

ΔΙΑΧΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Τα αποτελέσματα του έργου παρουσιάστηκαν στους εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες της σχολικής μονάδας και στους γονείς των μαθητών/τριών, ενώ οι δραστηριότητες αναρτήθηκαν τόσο στην ιστοσελίδα των τάξεων (http://emathisi.weebly.com/refugees.html) όσο και στον πίνακα ανακοινώσεων των σχολείων. Οι δραστηριότητες των μαθητών/τριών μας δημοσιεύτηκαν στο ηλεκτρονικό περιοδικό της τάξης με τίτλο e-π@ρεούλ@ (https://issuu.com/ipapazaxariou), ενώ για τις ανάγκες του έργου δημιουργήθηκε ψηφιακή εφημερίδα με τίτλο "We are all potential refugees"(http://issuu.com/ipapazaxariou/docs/journal_e-twinning_ab275e2a4963cd/1?e=0/37410381) (Σχήμα 6). Με τη διανομή του ετήσιου Ημερολογίου 2016, του περιοδικού και τρίπτυχου φυλλαδίου, που τύπωσαν οι

μαθητές/τριες ενημερώθηκε η τοπική κοινωνία για το έργο και τα αποτελέσματά του. Επιπλέον, οι μαθητές/τριες συμμετέχοντας σε διαγωνισμούς και δράσεις που διοργάνωσαν τόσο τοπικοί φορείς (CineΔράση - Φεστιβάλ κινηματογραφικής ψηφιακής δημιουργίας) όσο και το Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων σχετικά με το προσφυγικό ζήτημα, τιμήθηκαν με επαίνους με επαίνους για τη συμβολή τους (http://emathisi.weebly.com/blog-2015-16/50). Τέλος, η διάχυση πραγματοποιήθηκε έγινε μέσα από δημοσιεύσεις στον τοπικό τύπο αλλά και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, έχοντας την έγκριση των κηδεμόνων των μαθητών/τριών. Πιο συγκεκριμένα, τα δίκτυα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: (Linkedin, Facebook, Pinterest, slideshare, youtube).

Σχήμα 6: Ψηφιακή εφημερίδα με τίτλο "We are all potential refugees"

Πολλές στιγμές θα μείνουν χαραγμένες για πάντα στη μνήμη μας, καθώς το συναίσθημα κυριαρχούσε στις βιωματικές δραστηριότητες. Η εμπλοκή των μαθητών/τριών υπήρξε καθοριστική. Χαρακτηριστική υπήρξε η συμμετοχή των μαθητών από το 2ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Θάσου σε ένα διήμερο δράσεων ευαισθητοποίησης που πραγματοποιήθηκε χάρη στην πρωτοβουλία της Διεύθυνσης Α/θμιας Εκπαίδευσης Καβάλας, του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Π.Ε. και του Δήμου Καβάλας και έλαβε χώρα στις 15 και στις 16 Απριλίου 2016. Οι μαθητές/τριες παρουσίασαν ένα μέρος του προγράμματος, κατασκεύασαν αυτοσχέδιες κούκλες και μαράκες για τα προσφυγόπουλα της γύρω περιοχής και φύτεψαν τους σπόρους της αγάπης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το πρόγραμμα τελείωσε μέσα σε ένα γενικό κλίμα χαράς και ικανοποίησης. Οι μαθητές/τριες αντάλλαξαν απόψεις, κατανόησαν την έννοια του πρόσφυγα και του μετανάστη, εντόπισαν και διέκριναν τα αίτια της προσφυγιάς από τα αίτια της μετανάστευσης, ενώ παράλληλα ανέπτυξαν δεξιότητες διαπραγμάτευσης και συλλογικής λήψης αποφάσεων με τα μέλη της ομάδας. Ήρθαν σε επαφή με πολλές οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που ασχολούνται με την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των προσφύγων διεθνώς (Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο επίπεδο). Ανέπτυξαν ικανότητες και διαμόρφωσαν στάσεις για την ελευθερία, την αλληλεγγύη, την ειρήνη, τη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη και την ανεξαρτησία καθώς και αξίες και συμπεριφορές ώστε να κατανοήσουν τη σημασία συνύπαρξης και συνεργασίας των ευρωπαίων πολιτών στον κοινό ευρωπαϊκό χώρο.

Η μάθηση πραγματοποιήθηκε μέσα από βιωματικές δράσεις και προωθώντας τη συνεργατική μάθηση οι μαθητές/τριες απέκτησαν γνώσεις, υιοθέτησαν στάσεις και

αξίες με τρόπο φυσικό και αβίαστο. Σημαντική ήταν η χρήση των νέων τεχνολογιών στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων του προγράμματος.
Τέλος, με την ολοκλήρωση του προγράμματος όλοι οι συμμετέχοντες αισθάνθηκαν ότι είχαν συμβάλει εξίσου και μοιράστηκαν με την ίδια χαρά την ικανοποίηση της υλοποίησης, ενώ το πρόγραμμα συνέβαλε στην προώθηση της ευρωπαϊκής ιδέας, αφού οι μαθητές/τριες μπόρεσαν να αποκτήσουν νέες αξίες και να υιοθετήσουν στάσεις, ώστε να γίνουν αυριανοί ενεργοί Ευρωπαίοι πολίτες. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως το έργο μας υποβλήθηκε σε αξιολόγηση από την εθνική υπηρεσία eTwinning και βραβεύτηκε με την Εθνική Ετικέτα Ποιότητας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση. Ανακτημένο στις 05/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: http://europa.eu/index_el.htm

Η γωνιά του παιδιού. Ανακτημένο στις 05/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: http://europa.eu/kids-corner/index_el.htm

Η γωνιά των εκπαιδευτικών. Ανακτημένο στις 05/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο:http://europa.eu/teachers-corner/index_el.htm

Η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ανακτημένο στις 05/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: http://emathisi.weebly.com/epsilonupsilonrhoomegapialphaiotakappaeta-epsilonnuomegasigmaeta.html

web-greece.gr. Ανακτημένο στις 05/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: http://www.web-greece.gr/cyprus_poleis_gr.htm

Βικιπαίδεια-Η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια. Ανακτημένο στις 05/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: http://el.wikipedia.org/

Εκπαιδευτικό υλικό για να μιλήσεις στους μαθητές ή στα παιδιά σου για τους πρόσφυγες. Ανακτημένο στις 06/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: http://balloonartpeople.blogspot.gr/2015/11/blog-post.html

Εκπαίδευση για την Ειρήνη. Ανακτημένο στις 06/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: http://cultureedu.gr/index.php/2-uncategorised/210-paixnidia-me-to-alfavito-3-ergasies-sxoleion

«Η Μαλάκ και η βάρκα: Το ταξίδι από τη Συρία» Ανακτημένο στις 06/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: https://www.youtube.com/watch?v=TEMrc3jlBIg

«Ειρήνη» - Η ιστορία ενός παιδιού πρόσφυγα Ανακτημένο στις 06/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: www.unhcr.gr/ekpaideysi/ekpaideytiko-yliko/eirini.html

«Δεν είναι μόνο αριθμοί» Ανακτημένο στις 06/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: https://www.unhcr.gr/ekpaideysi/ekpaideytiko-yliko/notjustnumbers.html

Δωρεάν όλο το εκπαιδευτικό υλικό για το ρατσισμό και τη διαφορετικότητα. Ανακτημένο στις 06/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο:

http://www.enallaktikos.gr/ar8149el_dwrean-olo-to-ekpaideytiko-yliko-gia-to-ratsismo-kai-ti-diaforetikotita-edw.html

Εκπαιδευτικό υλικό του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης και της Ύπατης Αρμοστείας (12 -18 ετών). Ανακτημένο στις 06/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: α)http://www.unhcr.org/numbers-toolkit/DVD6/EL/REAN-EX-EL.wmv
Β)http://www.unhcr.org/numbers-toolkit/DVD1/mediaexercice.wmv

Μικρή Πυξίδα, Compasito, Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παιδιά. Ανακτημένο στις 06/10/2016 από το διαδικτυακό τόπο: www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/E139A2CD27BCB462C2257AF3002ACD10/$file/Compasito,%20%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%B7%CC%81%20%CE%A0%CF%85%CE%BE%CE%B9%CC%81%CE%B4%CE%B1.pdf

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ηλιόπουλος, Β. (2009). *Κι οι ιστορίες μεταναστεύουν,* Αθήνα, εκδόσεις Πατάκη.

Μιχαήλ, Σ. (2010). *Ξένοιστο Αιγαίο*, Αθήνα, εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Μπαντή, Β. (2013). *Μικρές Οδύσσειες Παιδιών*, Αθήνα, εκδόσεις Παιδική Νομική Βιβλιοθήκη.

Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου, Λ. (2009). *Το παιδί από τη θάλασσα,* Αθήνα, εκδόσεις Πατάκη.

Σβορώνου, Ε. (2015). *Σκληρό Καρύδι*, Αθήνα, εκδόσεις ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ.

Χαλιακόπουλος, Γ. (2013). *Το ταξίδι του Φερεϋντούν*, Αθήνα, εκδόσεις ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ.

Χαραλάς, Κ. (2004). *Μαύρος ουρανός με ροζ συννεφάκια*, Αθήνα, εκδόσεις Πατάκη.
Χριστοδούλου, Π. (2007). *Ο Ναβίντ δεν ήρθε για διακοπές*, Αθήνα, εκδόσεις Κέδρος.

Rocha, R. (2005). *Η παγκόσμια διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου*, μετάφραση-επίμετρο: Μουμουλίδου Μ., Αθήνα, εκδόσεις Μεταίχμιο.

34. Δράσεις Etwinning-Παιχνιδομαγειρέματα

Γαρυφαλιά Παπασωτήρη
Προϊσταμένη 14ου Νηπιαγωγείου Αγρινίου
lipas71@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στην εποχή μας παρουσιάζεται μια μεγάλη ανάπτυξη τεχνολογικών μέσων και εκπαιδευτικού λογισμικού που καλύπτουν όλα τα γνωστικά αντικείμενα και τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Με την ενσωμάτωση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση γίνεται προσπάθεια για το πέρασμα από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας προς τη δημιουργία δυναμικών μαθησιακών περιβαλλόντων. Οι εκπαιδευτικές εφαρμογές των ΤΠΕ πρέπει κυρίως να υποστηρίζουν την οικοδόμηση της γνώσης (αναπαριστώντας τις ιδέες, την κατανόηση και τις παραστάσεις των μαθητών), να επιτρέπουν διερευνήσεις (για πρόσβαση στην απαιτούμενη πληροφορία, για σύγκριση με άλλες προοπτικές και όψεις του κόσμου), να υποστηρίζουν τη μάθηση μέσω πράξης (προσομοιώνοντας πραγματικά προβλήματα και καταστάσεις) να αποτελούν νοητικούς συνεργάτες (υποστηρίζοντας την έκφραση και τη σύνδεση των γνώσεων). Στην προσχολική εκπαίδευση ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε δραστηριότητες που αφορούν όλη την τάξη ή να αποτελέσει σημείο εργασίας ανάμεσα σε ομάδες παιδιών σε προγράμματα όπως το etwinning.

.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *ηλεκτρονικός υπολογιστής, περιβάλλον μάθησης ,εκπαιδευτικός,*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής ενσωματώνεται στη διαδικασία αγωγής και μάθησης όχι ως μέσο που χειρίζεται ο εκπαιδευτικός αλλά ως παιδαγωγικό υλικό με το οποίο αλληλεπιδρά ο μαθητής και συμβάλλει στη μαθησιακή προσπάθεια του παιδιού και την επαφή του με τον κόσμο των νέων τεχνολογιών. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να λειτουργήσει ως:

- εξειδικευμένος συνεργάτης στη διαδικασία της μάθησης
- περιβάλλον που προσφέρει αυθεντικές μαθησιακές καταστάσεις.
- μέσο που χρησιμοποιεί τη γλώσσα σε κοινωνικοπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις και συνεργατικές δραστηριότητες.

Ο Η.Υ. δεν μπορεί να αντικαταστήσει τον εκπαιδευτικό αλλά βοηθά τα παιδιά να αυξάνουν την υπευθυνότητά τους και να παίρνουν αποφάσεις. Έχει θέση στο νηπιαγωγείο αν γίνει μια από τις περιοχές ενδιαφέροντος του παιδιού στο περιβάλλον της τάξης και η νηπιαγωγός μπορέσει να βοηθήσει το παιδί στην ενασχόλησή του με τον Η.Υ. με αναπτυξιακά κατάλληλους τρόπους. Η εισαγωγή του Η.Υ. και γενικότερα της πληροφορικής στο νηπιαγωγείο γίνεται με το ΔΕΠΠΣ στο οποίο δίνεται έμφαση στην εξοικείωση του μαθητή με τις βασικές λειτουργίες του Η.Υ. και τη χρήση του ως εργαλείο επικοινωνίας και μάθησης, προεγγίζοντας έννοιες και παίζοντας με ασφάλεια στο πλαίσιο των δυνατοτήτων της ευαίσθητης ηλικίας τους (ΥΠΕΠΘ-ΠΙ,2003). Τα παιδιά έρχονται στο νηπιαγωγείο με ήδη διαμορφωμένες γνώσεις. Κάθε παιδί κουβαλά το δικό του υλικό όχι μόνο στον ψυχοσυναισθηματικό αλλά και στον νοητικό και γνωστικό τομέα. Τα οπτικοακουστικά εργαλεία είναι εργαλεία που τα παιδιά γνωρίζουν από την οικογένειά τους. Με την κατάλληλη αξιοποίησή τους μπορούν να βοηθήσουν στον εμπλουτισμό των γνώσεων, στη μάθηση και τη διαπαιδαγώγηση. Ο Η.Υ. είναι ένα μέσο που θα πρέπει να ενσωματωθεί στο υπόλοιπο υλικό της τάξης συμπληρώνοντας ένα περιβάλλον που θα

παρακινεί τα παιδιά για περαιτέρω απασχόληση. Οι νηπιαγωγοί είναι εκείνοι που θα ενσωματώσουν τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, θα επιλέξουν τα λογισμικά και θα προσφέρουν ευκαιρίες για προβληματισμό και μάθηση (Βοσνιάδου, 2001).

Ο Ηλεκτρονικός Υπολογιστής στο Νηπιαγωγείο- Τα ωφέλη από τη χρήση ψηφιακού παιδαγωγικού υλικού.

Στην προσχολική εκπαίδευση οι Τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών μπορούν να συμβάλλουν:

- Στην κατανόηση και την οικοδόμηση νέων εννοιών
- Στην ενίσχυση της παρατηρητικότητας και της μνήμης
- Στην ανάπτυξη της συμβολικής σκέψης
- Στον πειραματισμό και στη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων
- Την ανάπτυξη-απόκτηση δεξιοτήτων λεπτής κινητικότητας των άνω άκρων με την κίνηση του ποντικιού και την ταυτόχρονη κίνηση του δείκτη στην οθόνη
- Στην απόκτηση γλωσσικών, κοινωνικών δεξιοτήτων και ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης.

Ειδικότερα ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να συμβάλλει:

- Στην ανάπτυξη της αυτονομίας των παιδιών καθώς βοηθά τα παιδιά να παίρνουν πρωτοβουλίες, να κάνουν επιλογές και να λαμβάνουν αποφάσεις για την επίλυση των προβλημάτων αλληλεπιδρώντας μεταξύ τους και με τον υπολογιστή
- Στην εξέλιξη γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που συνδέονται με άλλες γνωστικές περιοχές, στην εξέλιξη της αναγνωστικής τους ικανότητας, της ικανότητας ταξινόμησης, να μάθουν να ακολουθούν οδηγίες και να τηρούν κανόνες.
- Στην κατανόηση αιτίου-αποτελέσματος καθώς αντιλαμβάνονται ότι το κλικ του ποντικιού στην οθόνη μπορεί να μεγαλώσει ή να μικρύνει γράμματα και αριθμούς, να αλλάξει χρώμα ή τη μορφή σε εικόνες(Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασαγιάννη, 2009).

Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής είναι ένα εργαλείο που έχει τη δυναμική να συμπληρώσει και να υποστηρίξει την εκπαιδευτική διαδικασία αλλά σε καμιά περίπτωση δεν αντικαθιστά τις κλασσικές δραστηριότητες των παιδιών. Έτσι πχ. η ζωγραφική στον υπολογιστή δεν αντικαθιστά τα κλασικά υλικά όπως μολύβια, κηρομπογιές κτλ.. Είναι απλά ένας διαφορετικός τρόπος να συμπληρώσει τις δραστηριότητες των παιδιών σε κάθε γνωστική περιοχή. Η συμπληρωματική αυτή δραστηριότητα δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα 15-20 λεπτά (Liu, 1996). Σύμφωνα με την προτεινόμενη διαθεματική προσέγγιση η γλώσσα, η επικοινωνία και η τεχνολογία διατρέχουν κάθε θέμα που ενδιαφέρει και είναι παιδαγωγικά κατάλληλο για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. Η αύξηση της ποσότητας της ψηφιοποιημένης πληροφορίας στο ανθρωπογενές περιβάλλον φέρνει τα παιδιά σε επαφή με καταστάσεις στις οποίες πρέπει να χειριστούν ψηφικά μέσα. Η αξιοποίηση του ψηφιακού υλικού έχει σημαντικά παιδαγωγικά ωφέλη. Η Haugland(1992), σε μια από τις έρευνές της μελέτησε μια ομάδα παιδιών 4 ετών που είχαν στη διάθεσή τους υπολογιστή 3 φορές την εβδομάδα για μία ώρα κάθε φορά. Αντίστοιχα μελετήθηκε τάξη που δεν είχε πρόσβαση στους υπολογιστές. Στα αποτελέσματα της έρευνας καταγράφεται ότι τα παιδιά στις τάξεις με τους υπολογιστές έδειξαν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Επιπλέον τα παιδιά που χρησιμοποίησαν λιγότερα κατάλληλο ψηφιακό υλικό έδειξαν λιγότερη δημιουργικότητα ενώ τα παιδιά που συμμετείχαν σε ανοικτές δραστηριότητες με

λογισμικά έδειξαν διερευνητική στάση, συνεργάστηκαν με τους συμμαθητές τους, έλυναν προβλήματα. Το ψηφιακό υλικό πρέπει να είναι:

- Αναπτυξιακά κατάλληλο για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας.
- Να δίνει έμφαση στην ανακάλυψη και να αφήνει τον έλεγχο στο παιδί.
- Να δίνει έμφαση στην κοινωνική, διαπολιτισμική, και αισθητική αγωγή και τη συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών.
- Να δίνει έμφαση στην ανάπτυξη των γλωσσικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων του μαθητή καθώς και στην ανάπτυξη της λογικομαθηματικής σκέψης με τρόπο αυθεντικό, κριτικό επιστημονικό.
- Να στοχεύει στο άνοιγμα του σχολείου στην τοπική, εθνική και διεθνή κοινότητα μέσω των δικτύων (Στεργιοπούλου, Καλαντζή,Γυφτοδήμος &Κυνηγός, 1998).

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού της προσχολικής ηλικίας –Διδακτικές προτάσεις.

Οι εκπαιδευτικοί δημιουργούν ευκαιρίες διευκόλυνσης της προοδευτικής πορείας του παιδιού και αντιμετωπίζουν τα παιδιά ως ενεργητικούς κατασκευαστές των αντιλήψεών τους. Οι γνώσεις τους, η κατάρτιση και οι στάσεις τους σχετικά με τις νέες τεχνολογίες παίζουν σημαντικό ρόλο στην ένταξη και αξιοποίησή τους στο νηπιαγωγείο. Η νηπιαγωγός είναι εκείνη που θα ενσωματώσει τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, θα επιλέξει τα κατάλληλα λογισμικά, θα παρέμβει αξιοποιώντας και αναδεικνύοντας ποικίλες ευκαιρίες για προβληματισμό και μάθηση (Αργύρης, 2005). Η επιτυχημένη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών από τα παιδιά σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τον ουσιαστικό και ενεργητικό ρόλο που παίζει ο εκπαιδευτικός.

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότεροι εκπαιδευτικοί κατέχουν τις απαραίτητες τεχνολογικές δεξιότητες ώστε να αξιοποιήσουν τα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα προγραμματισμού. Οι νηπιαγωγοί, συγκεκριμένα, γνωρίζουν την τάξη τους, είναι καταρτισμένοι κατάλληλα, αποφασίζουν πως θα ενσωματωθεί ο υπολογιστής και ποιοι εκπαιδευτικοί στόχοι μπορεί να υλοποιηθούν. Αρχικά τα νήπια θα χρειαστούν βοήθεια προκειμένου να κατανοήσουν τη χρήση των εργαλείων του προγράμματος ενώ αργότερα θα χρειαστούν μόνο καθοδηγητική παρέμβαση. Πολλές νηπιαγωγοί τονίζουν την ανάγκη αλλαγής των στόχων και του περιεχομένου του αναλυτικού προγράμματος, επαναπροσανατολισμό των μεθόδων διδασκαλίας ώστε να αξιοποιούνται οι δυνατότητες του Η/Υ, αναγκαιότητα κατάρτισης σε θέματα τεχνολογικού αλφαβητισμού καθώς και προετοιμασία των λογισμικών που θα χρειαστούν για κάθε μάθημα (Ματσαγγούρας, 2000). Σε κάθε περίπτωση αντιλαμβάνονται το μέγεθος των ευθυνών τους και είναι έτοιμες να ανταπεξέλθουν καθώς η προσχολική εκπαίδευση παρουσιάζει ιδιαιτερότητες τόσο στο σχεδιασμό των λογισμικών όσο και στην επιλογή εκπαιδευτικού και τεχνολογικού υλικού. Η πολιτεία οφείλει να διερευνήσει τις πραγματικές επιμορφωτικές τους ανάγκες, έτσι ώστε να ακολουθούν τις εξελίξεις καταθέτοντας τη δική τους πρόταση που θα υπηρετεί εκπαιδευτικούς και παιδαγωγικούς σκοπούς.

Τα προγράμματα etwinning

Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη δραστηριοτήτων που αξιοποιούν τον ηλεκτρονικό υπολογιστή ως εργαλείο στο νηπιαγωγείο είναι αναπόφευκτη με δύο διακριτούς στόχους:

- Να αντιληφθούν τα παιδιά ποιες ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου εξυπηρετούν οι νέες τεχνολογίες και σε τι χρησιμεύουν στη ζωή μας.

- Να αναπτύξουν τα παιδιά δεξιότητες των νέων τεχνολογικών επιτευγμάτων ως εργαλείων για τις διερευνήσεις, τις αναζητήσεις και τις παραγωγές τους(Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασαγιάννη, 2009).

Τα προγράμματα etwinning προσφέρουν μία πλατφόρμα για το προσωπικό (εκπαιδευτικούς, διευθυντές, βιβλιοθηκάριους, κ.λ.π.) που εργάζονται σε σχολείο, σε μία από τις Ευρωπαϊκές χώρες, που λαμβάνουν μέρος, για να επικοινωνούν, να συνεργάζονται, να διεξάγουν έργα, να μοιράζονται και, με λίγα λόγια, να αισθάνονται και να αποτελούν μέρος της πιο συναρπαστικής κοινότητας εκμάθησης της Ευρώπης. Επιπλέον προάγουν τη συνεργασία των σχολείων στην Ευρώπη μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) παρέχοντας υποστήριξη, εργαλεία και υπηρεσίες για σχολεία. Το 14ο Νηπιαγωγείο Αγρινίου συμμετείχε την περσινή σχολική χρονιά 2015-16 για πρώτη φορά ,με την ιδιότητα του ιδρυτή εκπαιδευτικού έργου, σε πρόγραμμα etwinning. Το έργο ονομάστηκε «Παιχνιδομαγειρέματα» και συμμετείχαν σε αυτό δύο ακόμη σχολεία από το Αγρίνιο, ένα νηπιαγωγείο από την περιοχή της Ορεστιάδας και ένα νηπιαγωγείο από την περιοχή της Αθήνας. Το έργο αφορά στην ανταλλαγή και εκτέλεση συνταγών από διάφορες περιοχές της Ελλάδας ή του εξωτερικού-συνταγές όλων των ειδών και άμεσα συνδεδεμένες με τα ήθη και έθιμα των περιοχών από όπου προέρχονται τα εμπλεκόμενα στο έργο σχολεία.

Στόχοι

Στόχος του έργου είναι η συνεργασία και επικοινωνία με άλλα σχολεία της Ελλάδας ή και του εξωτερικού μέσω ενός προγράμματος που θα φέρει κοντά διαφορετικές περιοχές με διαφορετικά ήθη και έθιμα. Παράλληλα μέσω της μαγειρικής επιδιώκεται η επαφή των παιδιών με το σωστό και υγιεινό τρόπο μαγειρέματος καθώς και η χαρά και απόλαυση που προσφέρει η όλη διαδικασία.

Η συνεργασία με τα άλλα σχολεία-εταίρους θα γίνεται μία φορά το μήνα με ταυτόχρονη σύνδεση όλων στο διαδίκτυο για την εκτέλεση της κάθε συνταγής. Θα έχει προηγηθεί γνωριμία και επικοινωνία όλων των εμπλεκόμενων σχολείων καθώς και επαφή των νηπιαγωγών μέσω email ή chat για τον τρόπο εκτέλεσης της κάθε συνταγής. Η συνεργασία θα διαρκέσει όλο το τρέχον σχολικό έτος με τους μαθητές άμεσα εμπλεκόμενους στη διαδικασία της μαγειρικής.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Κατά την ολοκλήρωση του έργου είναι επιθυμητό να δημιουργήσουμε είτε ένα ebook με τις εκτελούμενες συνταγές το οποίο θα δημοσιοποιήσουμε στο διαδίκτυο είτε να εκδόσουμε βιβλίο με συνταγές το οποίο θα μοιραστεί στα σχολεία της κάθε περιοχής και θα παρουσιαστεί σε κάποια εκδήλωση.

Στη συνέχεια παραθέτουμε το ημερολόγιο του έργου το οποίο ξεκινά με τρεις συνεχόμενες συναντήσεις γνωριμίας παιδιών και νηπιαγωγών μέσω της πλατφόρμας Twinspace και του Skype :

23-10-2015 Πρώτη διαδικτυακή συνάντηση γνωριμίας νηπιαγωγών και παιδιών
30-10-2015 Δεύτερη διαδικτυακή συνάντηση νηπιαγωγών και παιδιών.
13-11-2015 Τρίτη διαδικτυακή συνάντηση

Οι συναντήσεις αυτές αφορούσαν πιο πολύ στη γνωριμία και την επαφή των νηπίων μιας και οι περισσότερες από τις συμμετέχοντες νηπιαγωγούς γνωρίζονταν ήδη. Τα νήπια ενθουσιάστηκαν με την παρουσία των φίλων τους σε «παράθυρα» στον

υπολογιστή διαπιστώνοντας έτσι ότι αν και μακριά-ειδικά τα νηπιαγωγεία Ορεστιάδας και Αθήνας- ήταν τόσο κοντά, μέσα στην αίθουσα μαζί τους. Συστήθηκαν, μίλησαν για τη ζωή και τις δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο, τραγούδησαν μαζί τραγούδια γνωστά σε όλους και γενικότερα διαπίστωσαν έναν άλλο τρόπο επαφής και προσέγγισης.

Εικόνα 1: Πρώτη διαδικτυακή συνάντηση μέσω twinspace

20-11-2015 Συνάντηση διαδικτυακή μέσω της πλατφόρμας του Skype λόγω τεχνικών προβλημάτων της πλατφόρμας του etwinning. Εκτέλεση της πρώτης συνταγής «Πολυσπόρια» με αφορμή τον εορτασμό των Εισοδίων της Θεοτόκου. Η συνταγή είναι γνωστή στην Αιτωλοακαρνανία από την εποχή των γιαγιάδων μας και θέλαμε με αυτό τον τρόπο να κάνουμε γνωστό το έθιμο. Ένα έθιμο που κρατάει ακόμα για να δείξουμε την ευγνωμοσύνη μας στην καρποφόρα γη και να γιορτάσουν οι γεωργοί το τέλος της σποράς και την αναμονή και ελπίδα για μια πλούσια καρποφορία. Όλα μαζί τα υλικά τοποθετούνται και βράζουν στην κατσαρόλα και η ολοκλήρωση της συνταγής είναι θέμα προτίμησης καθώς άλλοι θα χρησιμοποιήσουν λάδι μόνο και άλλοι μέλι και κανέλα, ζάχαρη και σταφίδες!

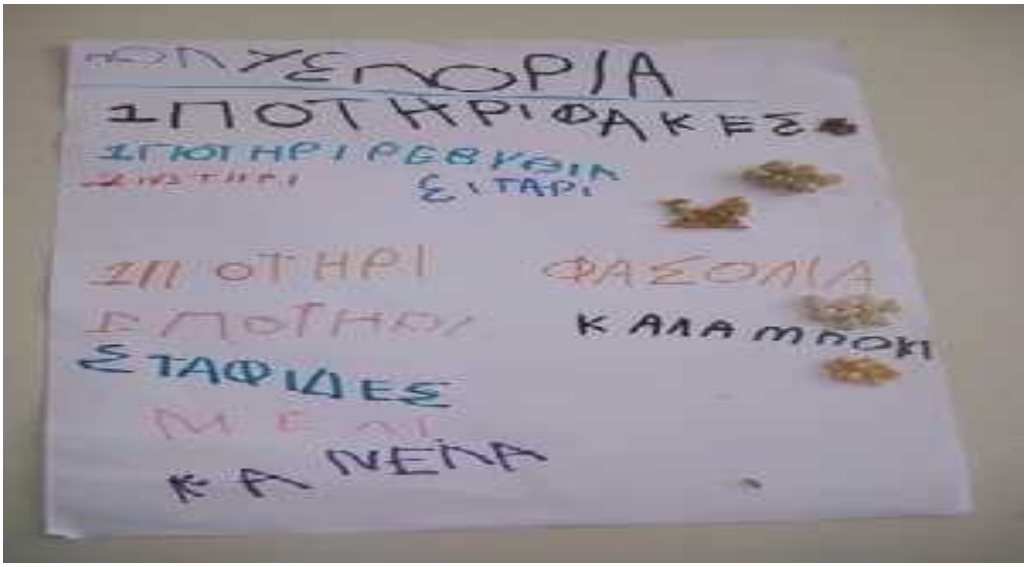

Εικόνα 2 : Πολυσπόρια

17-12-2015 Διαδικτυακή συνάντηση των εμπλεκόμενων στο έργο <Παιχνιδομαγειρέματα> νηπιαγωγείων με εκτέλεση συνταγής για παραδοσιακό Χριστόψωμο. Γνωριμία με ήθη και έθιμα σχετικών με τη χρήση του Χριστόψωμου από την Ορεστιάδα. Οι νηπιαγωγοί από την Ορεστιάδα μας αναπαριστούν, χρησιμοποιώντας ένα χριστόψωμο σχεδιασμένο σε χαρτόνι, το έθιμο του τόπου τους. Στη συνέχεια και αφού έχουμε φτιάξει όλοι το δικό μας χριστόψωμο και το έχουμε στολίσει με διαφορετικό τρόπο προσπαθούμε να αναβιώσουμε στην τάξη μας το έθιμο αυτό της Θράκης. Το χριστόψωμο κρατιέται πάνω από τα κεφάλια των απιδιών και όταν δώσουμε το σύνθημα αρχίζουν να το κόβουν με τα χέρια. Όποιος έχει το μεγαλύτερο κομμάτι είναι ο τυχερός της χρονιάς.

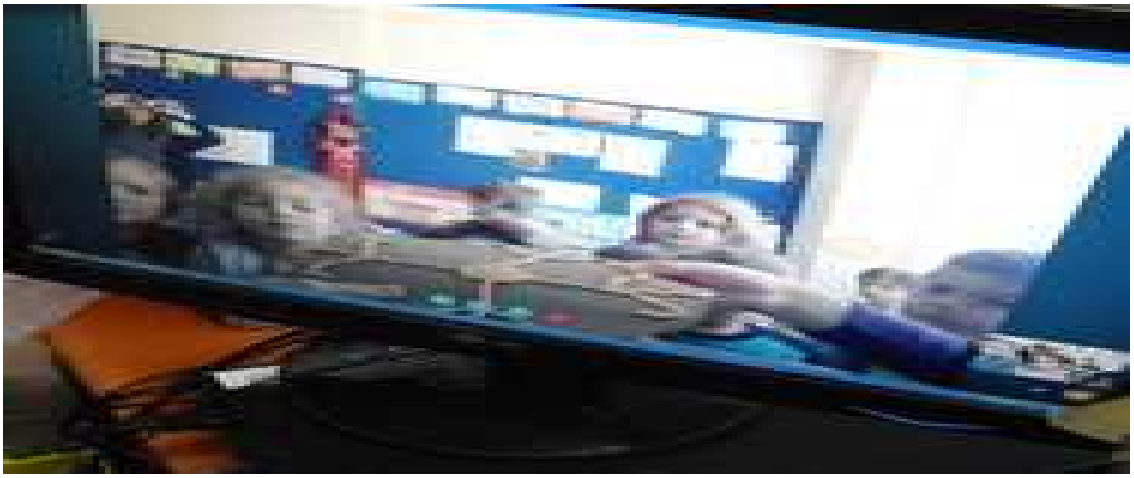

Εικόνα 3: Χριστόψωμο-συνταγή από την Ορεστιάδα

Εικόνα 4:Χριστόψωμο

12-02-2016. Τρίτη συνταγή στα "Παιχνιδομαγειρέματα" εκτελούμενη on line από όλα τα συμμετέχοντα νηπιαγωγεία. Η συνταγή αφορά .....κρέπες γλυκιές και αλμυρές..... Η συνταγή είναι ίδια παντού, η εκτέλεση εύκολη και το γέμισμα σχετικό με τις προτιμήσεις του κάθε σχολείου. Άλλοι μόνο σοκολάτα, άλλοι σοκολάτα, μπανάνα και μπισκότο και άλλοι με αλμυρό περιεχόμενο. Γεγονός παραμένει ότι τα παιδιά πειραματίστηκαν με τα υλικά και αποφάσισαν σε συνεργασία τι και πόσο θα χρησιμοποιήσουν από το καθένα.

Εικόνα 5,6: Εκτέλεση συνταγής για κρέπες

10-3-2016 Παραμυθομπισκοτοσοκολατένια κάστρα για μικρές πριγκίπισσες και ιππότες!!! Τα παιδιά πειραματίζονται με σοκολάτα και μπισκότα και φτιάχνουν τα δικά τους κάστρα. Το κάθε σχολείο έχει τη δική του προσωπικότητα γι'αυτό και τα κάστρα, παρόλο που τα υλικά ήταν ίδια για όλους(μερέντα-μπισκότα-τρούφα), αντανακλούσαν τα μοναδικά και ξεχωριστά στοιχεία του κάθε πρωταγωνιστή. Η φαντασία, η διάθεση και το κέφι ήταν στα ύψη. Τα παιδιά διασκέδασαν, λερώθηκαν, έφαγαν και γέλασαν πολύ. Το ίδιο και οι νηπιαγωγοί που δεν μπορούσαν παρά να μπουν στο παιχνίδι.

Εικόνα 7:Κάστρο από σοκολάτα

15-4-2016 Πασχαλινά ζυμώματα!! Τα παιδιά των εμπλεκόμενων στο έργο νηπιαγωγείων δημιουργούν με τη ζύμη φτιάχνοντας πασχαλινά κουλούρια και λαζαράκια ή .....οτιδήποτε άλλο σκεφτούν αφήνοντας τη φαντασία τους ελεύθερη..... Οι συνταγές των σχολείων ήταν διαφορετικές αλλά η εκτέλεση περίπου η ίδια. Τα παιδιά πήραν ενεργό μέρος εκτελώντας τα ίδια τη συνταγή, συνεργάστηκαν στη σωστή τοποθέτηση των υλικών και των ποσοτήτων τους και ακολουθώντας και τις οδηγίες ψησίματος έφτιαξαν τα πιο νόστιμα παραδοσιακά πασχαλινά κουλούρια ή «σχεδίασαν» με το ζυμάρι τα δικά τους μοναδικά λαζαράκια.

Εικόνα 8:Πασχαλινά ζυμώματα

Αξιολόγηση του έργου Παιχνιδομαγειρέματα

Η δράση eTwinning δημιουργήθηκε για να δώσει στα σχολεία την ευκαιρία να μάθουν μαζί, να μοιραστούν τις απόψεις τους και να δημιουργήσουν καινούργιες φιλίες. Η δράση παροτρύνει τα παιδιά διαφορετικών σχολείων να μάθουν οι μεν για τους δε καθώς και για τη σχολική και οικογενειακή τους κουλτούρα, ενώ παράλληλα θα εξασκούν τις ικανότητες τους στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών. Το eTwinning βελτιώνει τη παιδαγωγική διαδικασία, ενώ τα σχολεία κρίνουν τη δράση ως δραστηριότητα που προσθέτει αξία στην συμβατική μάθηση. Όμως αυτό δεν είναι ο μοναδικός στόχος του eTwinning, το οποίο ξεπερνά την στενή έννοια της θεματικής συνεργασίας των σχολείων αλλά στοχεύει και σε μια πλήρη και συστηματική συνεργασία των σχολείων σε όλα τα επίπεδα (Μαθητές, Δάσκαλοι, Σχολικές τάξεις και Σχολική Διεύθυνση). Στο έργο ” Παιχνιδομαγειρέματα” εκπαιδευτικοί και νήπια ανταποκρίθηκαν με μεγάλη προθυμία, υπομονή και επιμονή καθώς οι δυσκολίες, κυρίως της σύνδεσης μέσω πλατφόρμας, ήταν πολλές και αξεπέραστες. Παρόλα αυτά συμμετείχαμε σε ένα έργο που προώθησε τη συνεργασία, την επικοινωνία, την ευελιξία στην ανεύρεση συνταγών και των μέσων για την εκτέλεσή τους και πάνω από όλα δημιούργησε νέους φίλους που κάθε φορά περίμεναν με ανυπομονησία να επικοινωνήσουν μεταξύ τους. Τα παιδιά του κάθε σχολείου έφτιαξαν μια ξεχωριστή αφίσα με ζωγραφιές με τα στοιχεία εκείνα που τους έκαναν εντύπωση από το πρόγραμμα.

Εικόνα 9: Αφίσα με ζωγραφιές των παιδιών

Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί σε σελίδα του Twinspace καταθέτουν τη δική τους προσωπική άποψη για το πρόγραμμα, το σκοπό, την υλοποίηση και τις δυσκολίες του. Στη σελίδα http://issuu.com/garifaliapapasotiri/docs/ μπορείτε να δείτε το ηλεκτρονικό βιβλίο του έργου ΄΄Παιχνιδομαγειρέματα΄΄ δημιουργημένο από τις νηπιαγωγούς

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνόγλωσση

Αργύρης,Μ. (2005). «Υπολογιστικοί μικρόκοσμοι και διερευνητική μάθηση. Στοιχεία του ρόλου του εκπαιδευτικού». Επιστήμες Αγωγής,1,σ. 69-84.

Βοσνιάδου, Σ. (2001). *Πώς μαθαίνουν οι μαθητές*. Διεθνή Ακαδημία της Εκπαίδευσης, Διεθνές Γραφείο Εκπαίδευσης της UNESCO.

Δαφέρμου,Χ., Κουλούρη,Π. & Μπασαγιάννη, Ε.(2009), *Οδηγός Νηπιαγωγού Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης,* Αθήνα:ΟΕΔΒ.

Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας*, τ.Α΄, Gutenberg, Αθήνα.

Στεργιοπούλου-Καλαντζή, Α., Γυφτοδήμος, Γ., Κυνηγός, Χ. (1998). «Η προγραμματιστικότητα ως θεμελιακό χαρακτηριστικό για εκπαιδευτικό λογισμικό διερευνητικού τύπου», στο Θέματα Διδακτικής Μαθηματικών Π.Ι., Πρακτικά 4ης Διεθνούς Επιστημονικής Διημερίδας στη Διδακτική των Μαθηματικών, που οργανώθηκε από τα Παιδαγωγικά Τμήματα του Πανεπιστημίου Αιγαίου,σσ.159-173.

ΥΠΕΠΘ-Π.Ι. (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,Αθήνα, www.pi-schools.gr/programs/depps/.

Ξενόγλωσση

Haugland, S. (1992), «The effect of computer software on preschool children's developmental gains», Journal of Computing in Childhood Education, 3(1), 15-30.

Liu, M.(1996), «An exploratory study of how pre-kindergarten children use the interactive multimedia technology: implications for multimedia software design», Journal of Computing in Childhood Education, 7(1-2), 71-92.

35. “Discovering The Art of Building in ten European countries”

Παρούση Μαρία[1],
[1] Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας, Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Πανεπιστημίου Πατρών
m.parousi@gmail.com
Ναλμπάντη Μαρία[2],
[2]Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Πανεπιστημίου Πατρών
mariamalgara@gmail.com
Αλεξόπουλος Χαράλαμπος[3]
[2]Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Διευθυντής, Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Πανεπιστημίου Πατρών
balexop69@upatras.gr
Παναγάκη Παρασκευή[4]
[4]Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας, Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Πανεπιστημίου Πατρών
euipanag@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μία από τις δράσεις που πλαισιώνουν το πρόγραμμα Erasmus+ που υλοποιεί το σχολείο μας με τίτλο "Discovering Europe", σε συνεργασία με 9 Ευρωπαϊκές χώρες. Στόχος του προγράμματος να "ανακαλύψουμε" την Ευρώπη μέσα από εναλλακτικές μαθησιακές μεθόδους. Τη χρήση, δηλαδή του Modified Webquest που υιοθετεί τη διαθεματική προσέγγιση με ολοκληρωμένη εκμάθηση περιεχομένου και γλώσσας (CLIL Approach), η οποία σε συνδυασμό με τη μάθηση μέσα από την υλοποίηση σχεδίων εργασίας (PBL), την αμοιβαία μάθηση (Peer Learning) και τη μάθηση μέσα από τη διδασκαλία (Learning-by-Teaching), προσφέρει στους μαθητές την ευκαιρία να γίνουν μέτοχοι στις αποφάσεις που αφορούν στις διαδικασίες της ίδιας τους της μάθησης. Βασική στρατηγική που εφαρμόζεται κατά την υλοποίηση όλων των δράσεων είναι και η καλλιέργεια της δεξιότητας της ‘Διαμεσολάβησης’ (Mediation). Στην συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζουμε τη δράση ‘The Art of Building’ εξηγώντας, εν συντομία, πώς λειτουργούν οι προαναφερθείσες καινοτόμες δράσεις. Τα έως τώρα συμπεράσματα εμφανίζονται να ισχυροποιούν τις υποθέσεις μας ότι η υιοθέτηση των συγκεκριμένων εναλλακτικών μαθησιακών προσεγγίσεων ενισχύει τα εγγενή κίνητρα των μαθητών, προωθεί την αυτόνομη συνεργατική και διαπολιτισμική μάθηση, διασφαλίζει την ανάπτυξη νέων πολλαπλών γραμματισμών, ενδυναμώνει τις συγγραφικές τους δεξιότητες αλλά και τις διαμεσολαβητικές και μεταγνωστικές στρατηγικές τους, εδραιώνοντας σταδιακά τη μαθησιακή αυτονομία.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:*CLIL, webquest, CLIL approach, διαμεσολάβηση (mediation), αμοιβαία μάθηση (peer learning)*

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
Βασικός πυλώνας της μαθητοκεντρικής προσέγγισης είναι η χρήση εναλλακτικών, καινοτόμων μαθησιακών μεθόδων που βασίζονται στη χρηστή χρήση της τεχνολογίας. Σύμφωνα με τους Carrier (1997), Campbell (2003), και Crystal (2006), η χρήση των υπολογιστών και του διαδικτύου στην τάξη με την κατάλληλη καθοδήγηση, μπορεί να μετατρέψει το παραδοσιακό μοντέλο διδασκαλίας σε μια

δυναμική μαθησιακή διαδικασία, όπου ο μαθητής καλείται να αναλάβει ενεργό ρόλο και προσωπική ευθύνη για τη μάθησή του, αυτενεργώντας και επομένως αυτονομούμενος σταδιακά. Παρόλο που η εφαρμογή της *ιστοεξερεύνησης* (webquest),ως μέσο διδασκαλίας δεν έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως, οι μέχρι τώρα έρευνες (Chuo, 2007; Segers, Droop & Verhoeven, 2010), διατείνονται ότι πρόκειται για ένα εργαλείο που επιτρέπει πολλές παιδαγωγικές εφαρμογές και προσφέρει τη δυνατότητα και τη δυναμική στο μαθητή να αναπτύξει μια σειρά από δεξιότητες, αφού τους εμπλέκει σε δραστηριότητες που απαιτούν διάδραση, ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών, αναστοχασμό και αλληλο-ανατροφοδότηση, έννοιες που συνθέτουν την εικόνα του μαθητοκεντρικού προσανατολισμού, που αποτελεί την βασική θεωρητική προσέγγιση του «Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών για τις ξένες γλώσσες στο σχολείο».

Επιπροσθέτως, ένας μεγάλος αριθμός μελετών έχει τεκμηριώσει την άποψη, ότι η *συνεργατική μάθηση* (collaborative, peer-learning) είναι σαφώς αποτελεσματικότερη συγκρίνοντας την με την παραδοσιακή, παθητική διδασκαλία (Alavi, Wheeler & Valacich, 1995; Piccoli, Ahmad & Ives, 2001; Wu, Bieber, Hilz & Han, 2004). Αναφορικά με την υιοθέτηση της *διαθεματικής προσέγγισης* (CLIL approach), μελέτες έχουν αποδείξει τον ευεργετικό αντίκτυπο που έχει στην εκμάθηση και αφομοίωση της ξένης γλώσσας (Whittaker, Llinares, McCabe, 2008; Zarobe, 2008).

Ως προς την έννοια της *διαμεσολάβησης* (mediation), το Ενιαίο Ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη διδασκαλία γλωσσών (CEFR), δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην καλλιέργεια στρατηγικών διαμεσολάβησης, η οποία, όπως τονίζεται, αποτελεί καθοριστικής σημασίας δραστηριότητα για την ανάπτυξη των γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων του μαθητή. Σύμφωνα με τους Δενδρινού (2006), Schaffner (1996) και Katan (1999), ο διαμεσολαβητής δεν μεταφράζει κυριολεκτικά, λέξη προς λέξη, το αρχικό κείμενο (source), αλλά ερμηνεύει και δημιουργεί μηνύματα για αναγνώστες ή ακροατές ενός διαφορετικού γλωσσικού ή πολιτισμικού υποβάθρου, για αυτό χρειάζεται να είναι εξοπλισμένος τόσο με γλωσσική κατάρτιση όσο και γνώση του πολιτισμικού πλαισίου της γλώσσας στην οποία απευθύνεται (target language). Στην πραγματικότητα ο διαμεσολαβητής λειτουργεί ως “interlinguistic mediator” (Taft, 1981), αφού η ‘διαμεσολάβηση αποτελεί θεμελιώδες κομμάτι της κατανόησης της γλώσσας και επομένως της κοινωνικο-πολιτισμικής κατανόησης’ (Xirofotou, 2012).

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το έργο υλοποιήθηκε στο Πειραματικό Δημοτικό σχολείο του Πανεπιστημίου Πατρών από κοινού με σχολεία της Πολωνίας, Ολλανδίας, Αγγλίας, Καταλονίας, Ρουμανίας, Φινλανδίας, Σλοβενίας, Ιταλίας και Γερμανίας. Οι συμμετέχοντες ήταν μαθητές/τριες Δ΄, Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων, ηλικίας δέκα ως δώδεκα ετών. Η συγκεκριμένη δράση που παρουσιάζουμε εδώ έχει τον τίτλο «The art of building» και ανήκει στον πρώτο άξονα δραστηριοτήτων του έργου (Teach & Learn). Για την υλοποίησή της ακολουθήσαμε την ίδια προσέγγιση όπως και στις υπόλοιπες δράσεις του ιδίου άξονα. Πιο συγκεκριμένα, κατά την 1^{η} φάση, οι μαθητές καλούνται να ερευνήσουν και να δημιουργήσουν υλικό για τους μαθητές των άλλων χωρών από τις ιστοσελίδες που η υπεύθυνη εκπαιδευτικός έχει ήδη αναρτήσει στο αντίστοιχο δικτυακό χώρο (weebly),το οποίο οι ίδιοι μαθητές έχουν κατασκευάσει (Σχήμα 1).

Σχήμα 1: Η ιστοσελίδα της δράσης για το σχολείο μας
http://theartofbuildingreece.weebly.com

Στη φάση 2 υλοποιούν δραστηριότητες βασιζόμενοι στο παραγόμενο υλικό από μαθητές των εταίρων, ενώ στην τελευταία φάση μοιράζονται τις αποκτηθείσες γνώσεις με τους συμμαθητές τους. Κάθε δραστηριότητα είναι αποτέλεσμα ομαδο-συνεργατικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των διαδικτυακών συμμαθητών.
Στην συγκεκριμένη δράση ξεκινήσαμε ως εξής: Αρχικά, τα παιδιά της ΣΤ΄ τάξης επέλεξαν τρία (3) αντιπροσωπευτικά αξιοθέατα της Ελλάδας (Λευκός Πύργος, Παρθενώνας και το αρχαίο θέατρο Επιδαύρου) που έπρεπε να κατασκευάσουν οι εμπλεκόμενες ομάδες των άλλων χωρών, και ακολουθώντας την προαναφερθείσα διαδικασία της πρώτης φάσης, ερεύνησαν τις ήδη αναρτημένες στο weebly σχετικές ιστοσελίδες στην ελληνική γλώσσα[2], δημιούργησαν κείμενα με πληροφορίες για το κάθε μνημείο ξεχωριστά στην αγγλική, (*Collaboration and Mediation*) και τα ανάρτησαν στο αντίστοιχο weebly που οι ίδιοι είχαν κατασκευάσει[3]. Ακολούθως στη (φάση 2), η υπεύθυνη εκπαιδευτικός του προγράμματος, σχημάτισε εννέα ομάδες, οι οποίες και ασχολήθηκαν με την κατασκευή των μνημείων των εταίρων σε μικρογραφία (replicas), αφού φυσικά προηγήθηκε η ενδελεχής μελέτη όλων των σχετικών πληροφοριών (mediation), που οι διαδικτυακοί μας φίλοι είχαν αναρτήσει στους δικούς τους ιστοχώρους (weebly), και οι οποίοι ενσωματώνονται κάθε φορά στην γενική πλατφόρμα Webquest[2]. Με την αμέριστη αρωγή των συναδέλφων δασκάλων τα παιδιά, επίσης, εφάρμοσαν μαθηματικές έννοιες που είχαν διδαχθεί σε προηγούμενες τάξεις όπως ‘γεωμετρικά αναπτύγματα στερεών σωμάτων’, ‘κλίμακες’, ‘αναλογίες’, αλλά και ενημερώθηκαν ταυτόχρονα για τις αρχιτεκτονικές τεχνοτροπίες των Ευρωπαϊκών μνημείων πριν επιδοθούν στην αναπαράσταση τους. Έτσι προσπαθήσαμε να συγκεράσουμε μαθητές με εικαστικές δεξιότητες αλλά και μαθηματικές ικανότητες σε κάθε ομάδα. Για τις κατασκευές χρησιμοποιήθηκαν μια σειρά από υλικά όπως ξύλα από κλαδιά δέντρων που συγκέντρωσαν οι μαθητές μας από τον προαύλιο χώρο του σχολείου για την κατασκευή της Φιλανδικής εξοχικής κατοικίας, χαρτόνι, ξυλάκια και πηλός για την κατασκευή του ισπανικού ναού Sagrada Famillia, για την κατασκευή του Ολλανδικού ανεμόμυλου χρησιμοποιήθηκαν απλά ξυλάκια, για την αποθήκη σιτηρών της Σλοβενίας χρησιμοποιήθηκαν ξυλάκια και εφαρμόστηκε η τεχνοτροπία της πυροτεχνίας για την εικαστική προσέγγιση της.

[2]http://theartofbuildingreece.weebly.com/task-1-famous-buildings-in-greece.html
[2]http://theartofbuilding-webquest.weebly.com/resources.html
[3]http://theartofbuildingreece.weebly.com/the-parthenon.html, http://theartofbuildingreece.weebly.com/the-white-tower.html,http://theartofbuildingreece.weebly.com/the-epidaurus-theatre.html
[4]http://theartofbuildingreece.weebly.com/quiz.html
[5]http://theartofbuildingreece.weebly.com/exhibition.html
[6]http://theartofbuilding-webquest.weebly.com/resources.html

Σχήμα 2:Τα παιδιά εν δράσει

Κατόπιν, οι εμπλεκόμενοι μαθητές οργάνωσαν μια εικαστική έκθεση στο χολ του σχολείου μας (σχήμα 3), και ξενάγησαν τους μαθητές που δεν είχαν εμπλακεί στο πρόγραμμα, εξηγώντας τους τι αναπαριστούσε το κάθε έκθεμα και ποια χώρα αντιπροσώπευε το καθένα (peer learning).Προηγήθηκε η δημιουργία μικρών κειμένων στα ελληνικά με τις σημαντικότερες πληροφορίες για κάθε μνημείο-αντίγραφο (mediation), ενώ στο τέλος όλες οι εμπλεκόμενες ομάδες κλήθηκαν να απαντήσουν και σε ένα online quiz που οι ίδιοι έφτιαξαν στην ιστοσελίδα μας[3].Τα εκθέματα φωτογραφήθηκαν και αναρτήθηκαν επίσης στο weebly για να τα παρουσιάσουμε στους διαδικτυακούς μας συμμαθητές[4].Οι εταίροι με τη σειρά τους κατασκεύασαν ένα αντίγραφο μνημείο από κάθε χώρα. Συγκρίναμε τις εικαστικές παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν σε κάθε μνημείο, τις αρχιτεκτονικές δεξιότητες των μαθητών κάθε χώρας και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή των Ευρωπαϊκών μνημείων.

Σχήμα 3:Τα εκθεματά μας

ΟΦΕΛΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αξιολογώντας τόσο το παραγόμενο υλικό όσο και τη διαδικασία που ακολουθήθηκε για την υλοποίηση της συγκεκριμένης δράσης (αλλά και των υπολοίπων δράσεων του προγράμματος), μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι οι μαθητές μας προσέλαβαν το όλο εγχείρημα σαν μια νέα μαθησιακή εμπειρία γεμάτη ποικίλες προκλήσεις που κινητοποίησε την ανάγκη τους για περαιτέρω γνώση. Σαν μικροί εξερευνητές πειραματίστηκαν με την ξένη γλώσσα και, χρησιμοποιώντας τα καινοτόμα μέσα (π.χ. *Modified Webquest, CLIL approach)* που είχαν στη διάθεσή τους, κατάφεραν σταδιακά να γίνουν υπεύθυνοι για τα αποτελέσματα των πειραματισμών τους.

Συνειδητοποίησαν την πραγματική διάσταση της συνεργατικότητας μέσα από τη στοχευμένη συλλογική έρευνα στο διαδίκτυο, την αποδοχή και εναλλαγή ρόλων εντός της ομάδας, την αλληλεπίδραση με τους ηλεκτρονικούς συμμαθητές, αλλά και την ανάγκη αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης των γραπτών τους κειμένων, αφού γνώριζαν ότι αυτά δεν απευθύνονται στην εκπαιδευτικό για απλή βαθμολόγηση, αλλά σε πραγματικούς αποδέκτες για συγκεκριμένο σκοπό. Φάνηκε να αναδύεται ένας υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των ομάδων για το ποιος θα υλοποιήσει το κομμάτι της δράσης που του αναλογούσε με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο. Η εξερεύνηση των προεπιλεγμένων ιστοσελίδων, η δημιουργία κειμένων, η μεταφορά των στίχων από την ελληνική στην αγγλική και το αντίστροφο με τη στρατηγική της

διαμεσολάβησης, καταδεικνύουν με σαφήνεια την ενδυνάμωση των συγγραφικών τους δεξιοτήτων και μεταγνωστικών στρατηγικών.
Υπήρξε φυσικά και ένας αριθμός μαθητών οι οποίοι, λόγω της μη επάρκειας στην ξένη γλώσσα, δεν κατάφεραν να κατακτήσουν τη στρατηγική της διαμεσολάβησης από την αρχή της υλοποίησης της δράσης και για αυτό το λόγο έδειξαν απροθυμία συνεργασίας. Το πρόβλημα αυτό επιχειρήθηκε να ξεπεραστεί με την κατάλληλη σύσταση ομάδων, τη χρήση λεξικών και τη συνεχή ανατροφοδότηση από την εκπαιδευτικό με αρκετά ικανοποιητικά αποτελέσματα.
Τέλος, η εποικοδομητική ανταλλαγή πληροφοριών με μαθητές προερχόμενους από εννέα διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, συνέβαλε στην προώθηση της πολυπολιτισμικής επικοινωνιακής τους ικανότητας και την ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής προοπτικής στο σχολείο μας... Και το ταξίδι της "ανακάλυψης της γνώσης" συνεχίζεται!

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Alavi, M., Wheeler, B.C., Valacich, J. S., (1995). Using IT to reengineer business education: An exploratory investigation on collaborative telelearning. *MIS Quarterly*, Volume 19, No. 3, Special Issue on IS Curricula and Pedagogy (Sep., 1995), pp. 293-312

Campbell, A. P. (2003). *Weblogs for use with ESL classes*. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2013 από τη διεύθυνση http://iteslj.org/Techniques/Campbell-Weblogs.html

Carrier, M. (1997). ELT online: The Rise of the Internet. *ELT Journal*, Vol. 51, Issue 3, pp. 279-309.

CEFR (2001). *Common European Framework for Languages: Learning, Teaching, Assessment.* Cambridge: CUP

Crystal, D. (2006). *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press (CUP).

Dendrinos, B. (2006). Mediation in communication, Language Teaching and Testing, *Journal of Applied Linguistics 22: pp 9-35*

Katan, D. (1999). *Translating Cultures: An Introduction for Translators, Interpreters and Mediators.* Manchester: St Jerome

Piccoli, G., Ahmad, R. & Ives, B. (2001). Web-based virtual learning environments: A research framework and a preliminary assessment of effectiveness in basic IT skills training. *MIS Quarterly*, Vol. 25, pp.401-426.

Ruiz de Zarobe, Y. (2008). CLIL and Foreign Language Learning: A Longitudinal Study in theBasque Country. *International CLIL Research Journal*, vol. 1.

Schaffner, C. (1996). From ‘good’ to ‘functionally appropriate’: Assessing Translation quality. In C. Schaffner (ed) *Translation and Quality* (pp. 1-6). Philadelphia: Multilingual Matters.

Segers, E., Droop M., and Verhoeven L. (2010). Integrating a WebQuest in the Primary School Curriculum Using Anchored Instruction. CORELL: Computer Resources for Language Learning 3, pp. 65-74.

Taft, R. (1981). The Role and Personality of the Mediator. In S. Bochner (ed.) *The Mediating Person: Bridges between cultures.* Cambridge: Schenkman Publishers, pp. 53-88

Tun-Whei Isabel Chuo, (2007). The Effects of the WebQuest Writing Instruction Program on EFL Learners' Writing Performance, Writing Apprehension, and Perception. *TESL-EJ* , Vol.11, Number 3.

Wu, D., Bieber, M., Hiltz, S. R. & Han, H. (2004). Constructive learning with participatory examinations. *Proccedings of the 37th Hawaii International conference on System Sciences*.

Whittaker, R., Llinares, A., McCabe, A. (2008). Written discourse development in CLIL at secondary school. *Sage Journals*, Language Teaching Research. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2013 από τη διεύθυνση http://ltr.sagepub.com/content/15/3/343 in 15/09/2015.

Xirofotou, E. (2012). PHD Thesis: Developing Strategies through Instruction in Greek EFL Classrooms: The case of the Mediation Task for the KPG B2 Level Exams.

36. Τα ωραιότερα παραδοσιακά έθιμα του κόσμου. Ένα ταξίδι eTwinning στις πέντε ηπείρους.

Πασπαράκη Μαρία[1], Σερέτη Βάγια[2]
[1]Εκπαιδευτικός ΠΕ05
mpaspar@sch.gr
[2]Εκπαιδευτικός ΠΕ02-Διευθύντρια ΓΕΛ Ιάσμου
vagsereti@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζονται οι στόχοι, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενός προγράμματος eTwinning με τίτλο: «Τα ωραιότερα παραδοσιακά έθιμα του κόσμου. Ένα ταξίδι eTwinning στις πέντε ηπείρους».Τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε μία τάση αναβίωσης των εθίμων μέσα από μία διαδικασία νοσταλγίας και μυθοποίησης του παρελθόντος. Το τελετουργικό, η παραστατικότητα και η θεαματικότητα του εθίμου ασκούν ισχυρή γοητεία σε όλους τους λαούς. Σε παγκόσμιο επίπεδο υπάρχει μεγάλη ποικιλία παραδοσιακών εθίμων. Τα έθιμα κατατάσσονται σε σχέση με τον κύκλο της ανθρώπινης ζωής (έθιμα της γέννησης, της ανατροφής των παιδιών, του γάμου και του θανάτου), τη θρησκευτική ζωή, που περιέχει πλήθος εορταστικών εκδηλώσεων, την εθνική ζωή, την καθημερινότητα του ανθρώπου. Οι μαθητές, ακολουθώντας τη ροή του ημερολογιακού έτους, κατέγραψαν διάφορες κατηγορίες εθίμων, με στόχο να αναζητήσουν κοινούς πολιτισμικούς τόπους, όπου αυτοί υπάρχουν. Προσπάθησαν, επίσης, να βρουν πώς μεταδίδονται τα έθιμα από γενιά σε γενιά, ανέδειξαν τη σημασία της προφορικής παράδοσης, αποκάλυψαν την επιρροή των εθίμων από την τεχνολογική εξέλιξη, αποτύπωσαν ομοιότητες ανάμεσα στα έθιμα των διαφόρων χωρών και τέλος, διερεύνησαν τη διαφοροποίηση των εθίμων σε σχέση με τις εποχές του έτους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *ήθη, έθιμα, παράδοση, eTwinning*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Βασικό χαρακτηριστικό της σύγχρονης εποχής είναι η διαδεδομένη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών σε κάθε τομέα της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής ζωής. Για αυτό η εποχή μας χαρακτηρίζεται ως «ταχύρρυθμος καπιταλισμός» ή «εποχή της παγκοσμιοποίησης» (Gee, 2000:43-68). Η εξέλιξη της κοινωνίας μας σε Κοινωνία της γνώσης και της Πληροφορίας, όπου η γνώση ρέει άφθονη και ο κόσμος γίνεται όλο και περισσότερο ένα πλανητικό χωριό, οδηγεί σε αναθεώρηση του ρόλου του εκπαιδευτικού και επανεξέταση των στόχων του εκπαιδευτικού συστήματος. Παράλληλα με τις αλλαγές στη διακίνηση της γνώσης συντελούνται αλλαγές στον κοινωνικό ιστό της Ευρώπης, όπου οι άνθρωποι μεταναστεύουν και μετακινούνται με εντυπωσιακά μεγάλο ρυθμό, γεγονός που επιφέρει βαθιές συνέπειες στην καθημερινότητα των σχολείων, όπου συνυπάρχουν μαθητές με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Η παγκοσμιοποίηση, οι νέες τεχνολογίες και οι δημογραφικές ανακατατάξεις αποτελούν μια τεράστια πρόκληση, στην οποία μπορούμε να απαντήσουμε με τη δια βίου εκπαίδευση και με την ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως: δεξιότητα μητρικής γλώσσας, δεξιότητα ξένης γλώσσας, μαθηματική και βασική φυσικοεπιστημονική δεξιότητα, δεξιότητα μάθησης, διαπροσωπική, διαπολιτισμική και κοινωνική δεξιότητα και δεξιότητα ενεργού πολίτη, επιχειρηματική δεξιότητα, πολιτιστική δεξιότητα, μιντιακή δεξιότητα (Ρέλλος, 2007:266). Οι παραπάνω δεξιότητες αποτελούν στόχους της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ- ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η παγκοσμιοποίηση προκάλεσε θετικά βήματα στην εξέλιξη του πολιτισμού, όπως είναι η πρόσβαση των ανθρώπων στη γνώση, η πολυπολιτισμικότητα, η αύξηση των ευκαιριών, η προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη, η δυνατότητα ανταλλαγής ιδεών για λύσεις σε κοινά προβλήματα. Ωστόσο, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις αρνητικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης, στην ψαλίδα δηλαδή που μεγαλώνει ανάμεσα στις αναπτυγμένες και τις υπό ανάπτυξη χώρες, στο χαμηλό βιοτικό επίπεδο, στην εκμετάλλευση των αδύνατων κοινωνικών ομάδων, στην αναγκαστική μετανάστευση, στον ρατσισμό και την ξενοφοβία, στις συγκρούσεις αλλά και στα προβλήματα του περιβάλλοντος. (Alicia et all, 2008:20).

Απάντηση στις προκλήσεις της παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας μπορεί να δώσει μια διαφορετική από την παραδοσιακή εκπαίδευση, μια εκπαίδευση που θα προετοιμάζει τους μαθητές να ενσωματωθούν και να συνεισφέρουν στο παγκόσμιο κοινωνικό περιβάλλον. Οι σύγχρονοι παιδαγωγοί αναφέρονται σε αυτήν με το όρο Global Education -στην ελληνική γλώσσα μεταφράζεται ως διεθνής, παγκόσμια, οικουμενική εκπαίδευση. (Γκιόλμας κ.ά., 2008)

Χαρακτηριστικά της είναι η πολλαπλή θεώρηση των πραγμάτων, η κατανόηση και εκτίμηση των διαφορετικών πολιτισμών, η επίγνωση των διεθνών προβλημάτων, η αντίληψη του κόσμου ως συνόλου αλληλοσυσχετιζόμενων συστημάτων. Οι εκπαιδευτικοί της οικουμενικής εκπαίδευσης αντιπαρατίθενται στα στερεότυπα και ενθαρρύνουν την πολλαπλή θεώρηση των πραγμάτων. Παρέχουν διαπολιτισμική, βιωματική μάθηση. (Camilleri, 2016)

Η Οικουμενική εκπαίδευση έχει στοιχεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, όπου τονίζονται οι ομοιότητες συνήθως, αλλά και στοιχεία Πολυπολιτισμικής Εκπαίδευσης, όπου τονίζεται η αξία και η μοναδικότητα κάθε πολιτισμού. Επιπλέον όμως εισάγει και το στοιχείο της αλληλεξάρτησης των ζητημάτων παγκοσμίως καθώς και της ενεργούς συμμετοχής των μαθητών σε αυτά. (Γκιόλμας κ.ά., 2008).

Μια δράση που μπορούμε να πούμε ότι εκπληρώνει τους στόχους της Οικουμενικής εκπαίδευσης, την καλλιέργεια της ιδιότητας του πολίτη του κόσμου και την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ετοιμότητας, είναι η δράση eTwinning.

Η ΔΡΑΣΗ ETWINNING

Το πρόγραμμα eTwinning ξεκίνησε το 2005 ως μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για να ενθαρρύνει όλα τα σχολεία της Ευρώπης να εμπλακούν σε διεθνείς συνεργασίας χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες. Πρόκειται για μια πλατφόρμα για τη διευκόλυνση της συνεργασίας των σχολείων.

Το eTwinning μπορεί να οριστεί ως μία συνεργασία μακράς διάρκειας όπου τουλάχιστον δύο σχολεία από τουλάχιστον δύο Ευρωπαϊκές χώρες (από το σχ. έτος 2014-15 η πλατφόρμα χρησιμοποιείται και για τη συνεργασία μεταξύ σχολείων της Ελλάδας) χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ για να φέρουν εις πέρας μαζί μία παιδαγωγική δραστηριότητα. Το eTwinning προσβλέπει σε εκπαιδευτικές συνεργασίες όπου ένας μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών, διευθυντών και προσωπικού υποστήριξης θα εμπλακεί σε μία πολυ-επίπεδη δραστηριότητα.

Μέσα από τον διάλογο με τους συνομήλικους τους από τις άλλες χώρες, οι μαθητές κατανοούν τη διαπολιτισμικότητα, διευρύνουν τους ορίζοντες της σκέψης τους αποκτούν δεξιότητες χρήσιμες για τη ζωή τους. (Uzunboylu, 2006: 201-219).

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην εκπαίδευση γενικά για την ανάπτυξη της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης αλλά και της συνεργατικότητας. (Ρέλλος, 2007:266).
Καθώς τα προγράμματα eTwinning δεν περιλαμβάνουν δια ζώσης συναντήσεις των μαθητών, η τεχνολογία παίζει έναν σημαντικότερο ρόλο στο να παρέχει εργαλεία επικοινωνίας, και να υποστηρίζει την αλληλεπίδραση ανάμεσα σε μαθητές και εκπαιδευτικούς. Οι υπολογιστές μπορούν να αξιοποιηθούν με δύο τρόπους υπηρετώντας την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία: είτε «around computer» (μεταξύ συμμαθητών που εργάζονται συλλογικά για τη διερεύνηση ενός θέματος), είτε «through computer» (τοπικά δίκτυα, διαδίκτυο, συνεργασία με άλλες τάξεις) (Crook 1994). Και στις δύο περιπτώσεις οι μαθητές συμμετέχουν ενεργητικά με αποτέλεσμα να καλλιεργείται η κριτική ικανότητα, η ικανότητα διαχείρισης, αξιολόγησης και εφαρμογής της πληροφορίας (μιντιακή δεξιότητα). Μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, on-line συζητήσεων, τηλεσυνδιασκέψεων κ.ά. οι μαθητές επικοινωνούν σε ένα αυθεντικό μαθησιακό περιβάλλον, με θετικά αποτελέσματα για την εκπαιδευτική διαδικασία (Kalogiannakis 2008:13-42).

Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Εφαρμόστηκε η ομαδοσυνεργατική μάθηση, μια διδακτική προσέγγιση που στηρίζεται σε μικρές ομάδες ώστε οι μαθητές να εργάζονται μαζί με σκοπό να μεγιστοποιήσουν τα μαθησιακά αποτελέσματα σε προσωπικό και συλλογικό επίπεδο (Johnson et all, 1993: 6). Θεωρείται γενικά ότι είναι η καλύτερη επιλογή, διότι δίνει έμφαση στην ενεργή αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών διαφορετικών ικανοτήτων και κοινωνικοπολιτισμικής προέλευσης. Οι ερευνητές αναφέρουν επίσης ότι με τη συνεργατική μάθηση οι μαθητές επιτυγχάνουν καλύτερες ακαδημαϊκές επιδόσεις (Jacobs et al., 1997).
Από τα ευρέως γνωστά μοντέλα της συνεργατικής μάθησης αξιοποιήθηκε το μοντέλο της συνεργατικής έρευνας (Group Investigation), καθώς είναι κατάλληλο για επεξεργασία θεμάτων που απαιτούν από τους μαθητές έρευνα για πληροφορίες, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών. (Slavin, 1995:112).

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Οι λέξεις ήθη και έθιμα αλληλοσυμπληρώνονται νοηματικά. Τα ήθη αποτελούν ένα άμορφο υλικό συμπεριφοράς των μελών των κοινωνικών ομάδων. Είναι τα συναισθήματα, οι αντιλήψεις, οι νοοτροπίες που επικρατούν σε μία συγκεκριμένη εποχή. Τα έθιμα είναι τα ήθη όταν παίρνουν μία ορισμένη σταθερά επαναλαμβανόμενη μορφή. Η επανάληψη αυτή σχηματίζει και την παράδοσή τους (Μερακλής 2004:131-132).
Οι μαθητές του ΓΕΛ Ιάσμου επέλεξαν, στο πλαίσιο του μαθήματος της Ερευνητικής Εργασίας Α’ Λυκείου, να μελετήσουν τα ωραιότερα παραδοσιακά έθιμα του κόσμου, με στόχο να αποτυπώσουν την εξέλιξη της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και να αντιληφθούν τη θέση τους μέσα στον κόσμο. Ανήκοντας σε μια περιοχή της Ελλάδας με πλούσια πολυπολιτισμική κληρονομιά –τη Θράκη, είχαν ήδη αντιληφθεί τη σημασία της προβολής των εθίμων της περιοχής τους και την ανάγκη διαφύλαξης της πολιτισμικής τους ταυτότητας προκειμένου αυτή να έχει συνέχεια. Έτσι, μια τάξη με Σαρακατσάνους, Πόντιους, Μικρασιάτες και Θρακιώτες χριστιανούς, Πομάκους, Ρομά και μουσουλμάνους τουρκικής καταγωγής, αποφάσισε να ξεπεράσει τα σύνορα του μικρού τους δήμου και να αναζητήσει κι άλλα έθιμα, σε όλον τον κόσμο, προκειμένου να αυτοπροσδιοριστούν ακόμα καλύτερα. Η έρευνά τους αυτή επεκτάθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όταν η εργασία τους, μέσω του ευρωπαϊκού

προγράμματος eTwinning, τους έφερε σε επαφή με μαθητές άλλων χωρών, με διαφορετική νοοτροπία αλλά με τις ίδιες ανησυχίες και αναζητήσεις.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα eTwinning με τίτλο «Τα ωραιότερα παραδοσιακά έθιμα του κόσμου. Ένα ταξίδι eTwinning στις πέντε ηπείρους» υλοποιήθηκε από τον Οκτώβριο του 2014 μέχρι τον Απρίλιο του 2015. Συμμετείχαν σε αυτό τέσσερα ευρωπαϊκά σχολεία από την Ελλάδα, την Πολωνία, τη Ρουμανία και την Ιταλία. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος αναπτύχθηκαν μία σειρά από συνεργατικές δράσεις που βοήθησαν τα παιδιά που συμμετείχαν να έρθουν σε επαφή με τα παιδιά των άλλων ευρωπαϊκών σχολείων και να αποκτήσουν νέες γνώσεις και δεξιότητες.

Το θέμα επιλέχθηκε, μεταξύ άλλων προτεινόμενων, από τους ίδιους τους μαθητές. Τα κριτήρια επιλογής του θέματος ήταν: α) η διαπίστωση κοινών στοιχείων ανάμεσα στα έθιμα διαφόρων χωρών, β) το γεγονός ότι τα έθιμα αποτελούν ζωντανό στοιχείο της ζωής του κάθε λαού, γ) η ανάγκη χρονικής οριοθέτησης των εθίμων (καταγραφή τους σε ημερολογιακή βάση), δ) η ανάγκη διερεύνησης των σχέσεων της παράδοσης με το σήμερα.

Ο βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η αποτύπωση των στοιχείων του πολυπολιτισμικού χαρακτήρα του κόσμου, όπως αυτός καταγράφεται στα παραδοσιακά έθιμα της κάθε περιοχής.

Υπήρχαν όμως και ειδικοί εκπαιδευτικοί στόχοι, για την υλοποίηση των οποίων οι μαθητές κλήθηκαν:

- να γνωρίσουν διαφορετικές κουλτούρες και πολιτισμούς και να διευρύνουν τη σκέψη τους
- να μελετήσουν την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά και να αντιληφθούν τη θέση τους μέσα στον κόσμο
- να αναπτύξουν τη γραπτή και προφορική έκφραση στην αγγλική γλώσσα
- να αναπτύξουν επικοινωνιακές δεξιότητες
- να αντιληφθούν έννοιες όπως η συνεργασία και η ανοχή απέναντι στους άλλους
- να μάθουν να σέβονται τα έθιμα και την κουλτούρα των άλλων λαών
- να αναπτύξουν τεχνικές δεξιότητες στον υπολογιστή να μάθουν να αναζητούν έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό (διαδίκτυο, βιβλιοθήκες, περιοδικά κ.λπ)
- να μάθουν να επιλέγουν, να συλλέγουν να ταξινομούν, να επεξεργάζονται, να διασταυρώνουν και να μεταβιβάζουν πληροφορίες.

Η έρευνα σχετίστηκε άμεσα με τα ακόλουθα διδασκόμενα μαθήματα των μαθητών της Α’ Λυκείου: Ερευνητική Εργασία, Έκθεση-Έκφραση, Ιστορία, Ξένη Γλώσσα και Πληροφορική.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Στο έργο συμμετείχαν συνολικά 57 μαθητές και 5 καθηγητές από τέσσερεις χώρες. Συγκεκριμένα, συμμετείχαν οι κάτωθι εκπαιδευτικοί:

- Maria Pasparaki (Ιδρυτής), Geniko Lykeio Iasmou, Iasmos, Rodopi, Ελλάδα
- Agnieszka Górniak (Ιδρυτής), XI Liceum Ogólnokształcące, Kraków Πολωνία
- Antonella Ciriello, ITCS "Maria Lazzari", Dolo (VE) Ιταλία
- Loredana Muresan, Liceul cu Program Sportiv Suceava, Suceava, Ρουμανία
- Lorena Cavicchi, IIS "8 Marzo - K. Lorenz", Mirano, Ιταλία

Η πρώτη επαφή με τους συνεργάτες πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, μετά την έγκριση του έργου. Λαμβάνοντας υπόψη το διδακτικό έτος

της κάθε χώρας, τις αργίες της κάθε χώρας και τις λοιπές υποχρεώσεις των εμπλεκόμενων σχολικών μονάδων, καταρτίστηκε ένα πρόγραμμα δραστηριοτήτων με σαφές χρονοδιάγραμμα παραδοτέων εργασιών, καθότι η φύση του θέματος απαιτούσε προσεκτικό σχεδιασμό.
Αρχικά δημιουργήθηκε ένας διαδραστικός χάρτης των συμμετεχόντων χωρών με τη χρήση του λογισμικού Stepmap (Πίνακας 1). Στο χάρτη αυτό καταγράφηκαν όλα τα βασικά στοιχεία γνωριμίας μεταξύ των τεσσάρων εμπλεκόμενων σχολείων.

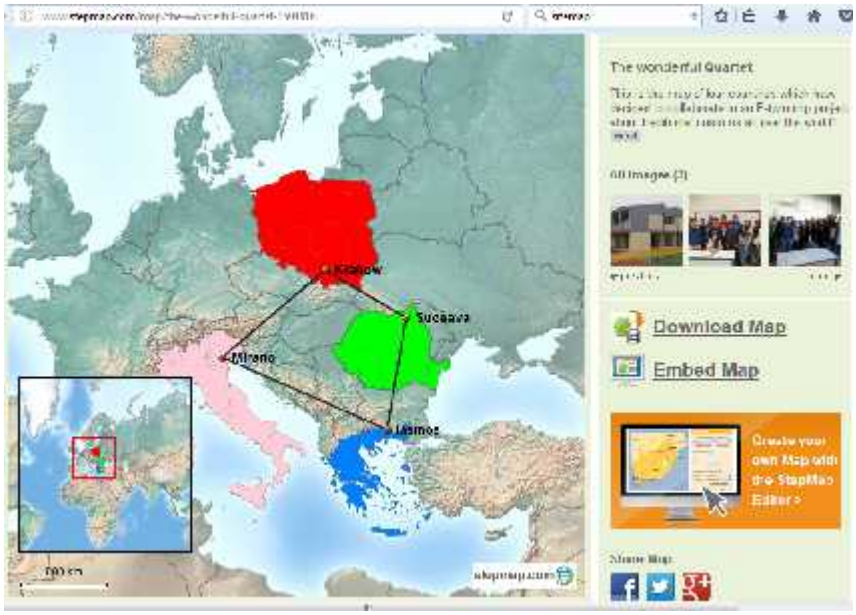

Πίνακας 1. Διαδραστικός χάρτης με τη χρήση του λογισμικού Stepmap.

Στη συνέχεια τα τέσσερα σχολεία προχώρησαν σε δραστηριότητες γνωριμίας των μαθητών και των σχολικών τους μονάδων, καθώς και της ευρύτερης περιοχής στην οποία ζούν. Οι δραστηριότητες αυτές πραγματοποιήθηκαν κατά το μήνα Νοέμβριο, που ξεκίνησε επίσημα το πρόγραμμα και περιελάμβαναν παρουσιάσεις power point («το σχολείο μας» «η περιοχή μας» κ.λπ.), τηλεδιασκέψεις μεταξύ σχολείων, ενώ οι μαθητές, πέρα από τα εργαλεία επικοινωνίας του TwinSpace, χρησιμοποίησαν για να γνωριστούν και όλα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter, Instagram κ.λπ).
Η επόμενη φάση του προγράμματος περιελάμβανε τη δημιουργία πέντε μεικτών ομάδων εργασίας, κάθε ομάδα αποτελούμενη από μαθητές και των τεσσάρων χωρών. Η κάθε ομάδα αντιστοιχούσε σε μια ήπειρο του κόσμου. Έτσι δημιουργήθηκαν η ομάδα της Ευρώπης, η ομάδα της Αμερικής, η ομάδα της Ασίας, η ομάδα της Αφρικής και η ομάδα της Ωκεανίας. Για να διευκολυνθεί η επικοινωνία μεταξύ μαθητών, ορίστηκε σε κάθε ομάδα ένας συντονιστής-μαθητής, ο οποίος ανέλαβε την επικοινωνία με τους συντονιστές των άλλων ομάδων, αφού το τελικό προϊόν θα έπρεπε να είναι μια κοινή επεξεργασία δεδομένων της έρευνας όλων των ομάδων. Οι καθηγητές θέλησαν να αφήσουν την πρωτοβουλία στους μαθητές να επιλέξουν αυτοί τον καλύτερο τρόπο επικοινωνίας μεταξύ τους. Έτσι, η επικοινωνία μεταξύ των μαθητών εντός της ομάδας και η οργάνωση των εργασιών της ομάδας πραγματοποιήθηκε άλλοτε μέσα από το forum του TwinSpace, άλλοτε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ των συντονιστών-μαθητών στις ομάδες και άλλοτε μέσα από δημιουργία ομάδων What’s app (λογισμικό επικοινωνίας smartphone). Σε κάθε ομάδα, ο συντονιστής-μαθητής ορίστηκε και ως «pupil administrator» (διαχειριστής μαθητής), για να διευκολύνεται η ανάρτηση των δεδομένων της

έρευνας καθώς και η επεξεργασία τους στο TwinSpace από τους ίδιους τους μαθητές. Ο συντονιστής-μαθητής άλλαζε κυκλικά μεταξύ των χωρών ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Αρχικά οι μαθητές κλήθηκαν να καταγράψουν αυτό που στις χώρες τους ορίζεται ως «έθιμο». Συμπληρώνοντας τα αντίστοιχα φύλλα εργασίας που τους δόθηκαν από τους καθηγητές τους, διαπίστωσαν την κοινή ορολογία μεταξύ των εμπλεκόμενων χωρών, αλλά και μια κοινή παράδοση μεταξύ όλων. Αυτό τους έκανε μεγάλη εντύπωση, αφού ακόμα και έθιμα των μουσουλμάνων της Ροδόπης είναι γνωστά στους μαθητές της Πολωνίας. Αυτή η προσέγγιση έδεσε περισσότερο τους μαθητές μεταξύ τους, αφού κατάλαβαν ότι έχουν πολύ περισσότερα κοινά απ'ό,τι νόμιζαν. Μετά την εισαγωγική αυτή καταγραφή, ξεκίνησαν οι δραστηριότητες των ομάδων.

Η πρώτη δραστηριότητα που ανατέθηκε στους μαθητές ήταν η καταγραφή εθίμων των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς σε όλον τον κόσμο. Με δεδομένο ότι κάθε ήπειρος αποτελείται από πολλές χώρες και ήταν αδύνατη η αποτύπωση όλων των εθίμων κάθε ηπείρου από τις ομάδες, οι μαθητές επέλεξαν να ερευνήσουν τέσσερεις χώρες από κάθε ήπειρο. Η επιλογή των χωρών ανήκε στους μαθητές και πραγματοποιήθηκε έχοντας ως κριτήρια την πρωτοτυπία, την αυθεντικότητα, αλλά και την ομοιότητα με έθιμα της δικής τους χώρας. Με αυστηρό χρονοδιάγραμμα παράδοσης την 20η Δεκεμβρίου, οι μαθητές κατάφεραν να αποτυπώσουν μια μεγάλη ποικιλία εθίμων κάθε ηπείρου, να κατασκευάσουν, με τη βοήθεια των καθηγητών τους, σελίδες στο TwinSpace και να ξεκινήσουν σιγά- σιγά την αποτύπωση των στοιχείων της έρευνάς τους. Εν τω μεταξύ, αντάλλαξαν χριστουγεννιάτικες ευχές και μοιράστηκαν παραδοσιακά κάλαντα των περιοχών τους μέσα από ένα Padlet Χριστουγέννων.

Η δεύτερη δραστηριότητα ήταν, με την επιστροφή από τις διακοπές των Χριστουγέννων, η καταγραφή καρναβαλικών εθίμων ανά τον κόσμο. Οι μεικτές ομάδες εργασίας, ακολουθώντας το ίδιο μοτίβο εργασίας, κατέγραψαν όχι μόνο υπάρχοντα καρναβαλικά έθιμα, αλλά ανακάλυψαν και έθιμα τα οποία δεν επιβιώνουν πια, σε πολλές χώρες του κόσμου, όπως στο Ισραήλ. Ένα δεύτερο Padlet με φωτογραφίες και ευχές για το καρναβάλι ακολούθησε τη συγκεκριμένη έρευνα.

Ακολουθώντας πάντα τη ροή του ημερολογιακού έτους, η επόμενη δραστηριότητα και στάση των μαθητών στο ταξίδι τους ανά τον κόσμο ήταν τα έθιμα της περιόδου του Πάσχα. Ενώ θα περίμενε κανείς ότι η συγκεκριμένη περίοδος αφορά μόνο τους Χριστιανούς, οι μαθητές, μέσω της έρευνάς τους ανακάλυψαν έθιμα αυτής της περιόδου και σε λαούς που δεν είναι χριστιανικοί, κάτι που τους έκανε μεγάλη εντύπωση.

Με δεδομένο ότι το σχολικό έτος στην Ελλάδα έληγε νωρίτερα από το σχολικό έτος στις άλλες τρεις συμμετέχουσες χώρες, το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με μια τελευταία έρευνα, εθίμων γάμου, βάπτισης και εορτών από όλες τις χώρες του κόσμου. Να σημειωθεί ότι οι Έλληνες συντονιστές-μαθητές, κατά το μήνα Μάιο, εργάστηκαν εκτός ωρών σχολείου, προκειμένου να ολοκληρωθεί η τεχνική διαμόρφωση των σελίδων του TwinSpace, μαζί με τους αντίστοιχους συντονιστές-μαθητές των άλλων χωρών.

Στη συνέχεια δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του προγράμματος στις φόρμες του Google, τόσο για μαθητές όσο και για καθηγητές.

Η ροή των ανωτέρω δραστηριοτήτων, καθώς και η συσχέτισή τους με το πρόγραμμα σπουδών της Α'Λυκείου αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 2).

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Α'ΛΥΚΕΙΟΥ

Νοέμβριος 2014	-Δραστηριότητες γνωριμίας (παρουσιάσεις σχολείων, περιγραφή μαθητών στα προφίλ τους στο TwinSpace, τηλεδιάσκεψη με τις άλλες χώρες) -Δημιουργία διαδραστικού χάρτη στο TwinSpace	
Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2014	Ορισμός της έννοιας «έθιμο».	Φύλλο εργασίας 1 (ορισμός της έννοιας «έθιμο». Ελληνικά έθιμα)
	Έρευνα εθίμων Χριστουγέννων-Πρωτοχρονιάς-κατασκευή αντίστοιχων σελίδων στο TwinSpace Padlet	Φύλλο εργασίας 2 (Ελληνικά έθιμα Χριστουγέννων-Πρωτοχρονιάς)
Ιανουάριος - Φεβρουάριος 2015	Έρευνα εθίμων Καρναβαλιού-Padlet κατασκευή αντίστοιχων σελίδων στο TwinSpace	Φύλλο εργασίας 3 (Αποκριά: ετυμολογία, ρίζες, προεκτάσεις)
	Powtoon (βίντεο για το eTwinning): κοινή δραστηριότητα Ιταλών και Ελλήνων μαθητών -Τηλεδιασκέψεις για την εξέλιξη των εργασιών	
Μάρτιος 2015	Έρευνα εθίμων Πάσχα, κατασκευή αντίστοιχων σελίδων στο TwinSpace	Φύλλο εργασίας 4 (Πάσχα: ετυμολογία, ιστορία, εξέλιξη, γιορτή)
Απρίλιος 2015	Έθιμα γάμου και βάπτισης	Φύλλο εργασίας 5 (κοινωνικά έθιμα: ορολογία, είδη)
	Αξιολόγηση προγράμματος (συμπλήρωση φόρμας Google)	Αναστοχασμός-φύλλο αξιολόγησης ερευνητικής εργασίας
Μάιος 2015	Τελική διαμόρφωση TwinSpace από τους συντονιστές-μαθητές	

Πίνακας 2. Αποτύπωση εργασιών

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Κατασκευάστηκε από τους μαθητές δημόσιο TwinSpace (https://twinspace.etwinning.net/1676/home) το οποίο εμπεριείχε το σύνολο των μαθητικών εργασιών και δραστηριοτήτων, δίνοντας έτσι σε όλους την ευκαιρία να κάνουν συγκρίσεις και παραλληλισμούς και να αντλήσουν ιδέες από τις δράσεις των εταίρων τους.

Ιδιαίτερα επιτυχημένη κρίνεται η βελτίωση της γραπτής έκφρασης των μαθητών στην αγγλική γλώσσα, η καλλιέργεια των γνώσεών τους στις ΤΠΕ, η επιτυχημένη διαδικασία αυτοαξιολόγησης βάσει των εργασιών της ομάδας τους, η κατανόηση της επιτυχίας της συνεργατικής μάθησης, η σύσφιξη των σχέσεων των μελών της ομάδας.

Η μελέτη του λαογραφικού υλικού που συνέλεξαν τα παιδιά συνέβαλε στο να διατυπωθούν χρήσιμοι προβληματισμοί σχετικά με το ρόλο της παράδοσης στη σύγχρονη κοινωνία και τη σύνδεση του χθες με το σήμερα. Οι εργασίες των παιδιών για τα έθιμα και τις παραδόσεις πρόσφεραν σε όλους χρήσιμες γνώσεις και βιώματα που συνέβαλαν στην ανάπτυξη πολυπολιτισμικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών. Η αποτύπωση των κοινών στοιχείων της θρακιώτικης παράδοσης με αυτήν των άλλων λαών έδωσε την ευκαιρία στους μαθητές να αισθανθούν πολίτες της Ευρώπης, καλλιεργώντας έτσι, με έναν τρόπο που δεν είχαν αντιληφθεί μέχρι σήμερα, την πολυπολιτισμική τους συνείδηση και ταυτότητα.
Οι μαθητές χαρακτήρισαν το πρόγραμμα επιτυχημένο, δημιουργικό, χαρούμενο, διαφορετικό από τα συνηθισμένα, και θεώρησαν ότι λειτούργησε βοηθητικά και συμπληρωματικά ως προς το αντίστοιχο μάθημα του Λυκείου. Σημείωσαν ότι το πρόγραμμα τους βοήθησε να έχουν καλύτερη σχέση με τους καθηγητές τους, αλλά και να γνωρίσουν καλύτερα τους συμμαθητές τους, μέσω της συνεργασίας σε ομάδες. Όπως συμβαίνει σε όλα τα προγράμματα eTwinning, αποτύπωσαν την επιθυμία τους να είχαν συχνότερη επαφή με τους συμμαθητές τους από το εξωτερικό και να υπάρξει και δια ζώσης συνεργασία μαζί τους.
Οι καθηγητές, από την πλευρά τους, αξιολόγησαν το πρόγραμμα θετικά, βλέποντας ότι, πέρα από τις νέες φιλίες, οι μαθητές καλλιέργησαν το γλωσσικό τους αισθητήριο, ανέπτυξαν κριτική σκέψη μέσω της αυτοαξιολόγησης εντός του πλαισίου της ομάδας τους, καλλιέργησαν επικοινωνιακές δεξιότητες, ανέπτυξαν τεχνολογικές δεξιότητες, κοινωνικοποιήθηκαν και ανέπτυξαν περαιτέρω την πολυπολιτισμική τους συνείδηση. Διαπίστωσαν επίσης ότι η διδασκαλία τους έγινε ευκολότερη, καθώς οι μαθητές, έχοντας περισσότερα κίνητρα στην έρευνα, έγιναν πολύ πιο παραγωγικοί. Ιδιαίτερα βοήθησε το πρόγραμμα τους μαθητές με χαμηλή αυτοεκτίμηση και μειωμένες κοινωνικές δεξιότητες, να ξεπεράσουν τον εαυτό τους και να ενταχθούν πολύ καλύτερα στην κοινωνική ομάδα της τάξης τους. Μαθητές που, στις συνηθισμένες δεξιότητες στην τάξη, δεν είχαν την ευκαιρία να ξεδιπλώσουν τα ταλέντα τους, βρήκαν την ευκαιρία να τα δείξουν (π.χ. στην επίλυση τεχνικών προβλημάτων στο εργαστήριο, στο σχέδιο και τη ζωγραφική, στην ευχέρεια επικοινωνίας στην ξένη γλώσσα κ.λπ.). Σε προσωπικό επίπεδο, οι ίδιοι οι καθηγητές θεώρησαν τους εαυτούς τους ωφελημένους, καθώς συμμετείχαν σε ένα νέο δίκτυο ιδεών με άλλους συναδέλφους και βρήκαν νέους τρόπους εμπλουτισμού τόσο του μαθήματος, όσο και ανανέωσης της διδασκαλίας τους.
Ως προβλήματα κατά τη διεξαγωγή της έρευνας αναφέρθηκαν η έλλειψη χρόνου στο ωρολόγιο πρόγραμμα για την πληρέστερη επεξεργασία των αποτελεσμάτων της έρευνας, οι διαφορές στο σχολικό έτος (η Ελλάδα ολοκλήρωσε το σχολικό της έτος το μήνα Απρίλιο, διότι, μετά τις διακοπές του Πάσχα οι μαθητές ξεκινούσαν τις ενδοσχολικές και πανελλήνιες εξετάσεις, ενώ οι μαθητές των άλλων χωρών είχαν μάθημα μέχρι τέλος Μαΐου και θα μπορούσαν να εργαστούν παραπάνω) και η αδυναμία αναπλήρωσης των χαμένων ωρών στο πλαίσιο του ωρολογίου προγράμματος, με αποτέλεσμα σε κάποιες περιπτώσεις το χρονοδιάγραμμα του προγράμματος να μην τηρείται ακριβώς.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ-ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η χρήση πολλαπλών διδακτικών προσεγγίσεων κρίθηκε αναγκαία για την επιτυχή υλοποίηση του προγράμματος. Το θέμα μας απαιτούσε μία διεπιστημονική προσέγγιση και εμπεριείχε πολλά στοιχεία από τις παραδόσεις και τα έθιμα διαφορετικών χωρών. Οι μαθητές μας έπρεπε να συνεργαστούν με τους συμμαθητές τους από τα άλλα ευρωπαϊκά σχολεία σε πολλά

επίπεδα. Για το λόγο αυτό κρίθηκε αναγκαία η παράλληλη χρήση τόσο παραδοσιακών (μετωπική διδασκαλία) όσο και καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας (βιωματική μέθοδος μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίων, παρουσιάσεων κλπ, ομαδοσυνεργατική μέθοδος, διερευνητική προσέγγιση των κοινωνικών θεμάτων που άπτονται της μελέτης των εθίμων-μέσω της παρακολούθησης βίντεο, ταινιών, εικόνων και στη συνέχεια συμπλήρωσης φύλλων εργασίας-, ερμηνευτική μέθοδος, μέσω της συζήτησης –γραπτής και προφορικής ή ακόμα και του καταιγισμού ιδεών, προκειμένου να γίνει σωστή αποτίμηση της σημασίας των προβλημάτων που αντιμετωπίστηκαν).
Κατά την έρευνα αυτή χρησιμοποιήθηκε εξ ολοκλήρου το εργαστήριο πληροφορικής του ΓΕΛ Ιάσμου, καθώς όλες οι δραστηριότητες των ομάδων προϋπέθεταν συνεχή χρήση του εργαστηρίου, τόσο για την επεξεργασία του υλικού της έρευνας, όσο και για την κατασκευή του διαδραστικού χάρτη, της ιστοσελίδας, αλλά και για την επικοινωνία με τις συνεργαζόμενες χώρες στο πρόγραμμα. Η παρουσία του εκπαιδευτικού της πληροφορικής, ο οποίος ήταν στη διάθεσή μας για κάθε τεχνικό πρόβλημα ήταν πολύ σημαντική. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι σε όλες τις φάσεις της υλοποίησης του προγράμματος ήταν αναγκαία η συνεργασία με τη Διεύθυνση του ΓΕΛ Ιάσμου, η οποία στήριξε με κάθε τρόπο το πρόγραμμα, συναινώντας στην τροποποίηση του ωρολογίου προγράμματος κυρίως σε περιπτώσεις τηλεδιάσκεψης, όπου ο συντονισμός των σχολείων ήταν δύσκολος και οι τροποποιήσεις στο πρόγραμμα, για να βρεθεί κοινή ώρα επικοινωνίας, απαραίτητες.
Η χρήση των εργαστηρίων και του εξοπλισμού που αναφέρθηκαν πιο πάνω ήταν καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία του προγράμματος. Η χρήση των νέων τεχνολογιών μας έδωσε δυνατότητες διδασκαλίας, έρευνας και επικοινωνίας που μας επέτρεψαν να οργανώσουμε τις εργασίες μας με τέτοιο τρόπο, ώστε το πρόγραμμα να είναι ευχάριστο και αποδοτικό. Τα παιδιά μπόρεσαν να πραγματοποιήσουν συστηματική έρευνα διαδικτυακών και άλλων πηγών για να συντάξουν και να παρουσιάσουν τις ομαδικές εργασίες τους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους και της κριτικής σκέψης.

ΔΙΑΧΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Για τη διάχυση των αποτελεσμάτων του προγράμματος η εργασία μας δημοσιοποιήθηκε τόσο στην ιστοσελίδα του ΓΕΛ Ιάσμου, όσο και στα τοπικά μέσα ενημέρωσης (εφημερίδες και τηλεόραση). Στο χώρο του σχολείου δημιουργήθηκε από τους μαθητές έκθεση φωτογραφικού υλικού από τις τηλεδιασκέψεις τους με τα άλλα σχολεία. Οι τηλεδιασκέψεις ήταν ίσως το πιο ζωντανό κομμάτι της επικοινωνίας μας με τα άλλα ευρωπαϊκά σχολεία. Αν και χρειάστηκε να ξεπεραστούν τεχνικές δυσκολίες (κακή ποιότητα δικτύου, δυσκολία εξεύρεσης κοινού χρόνου για την πραγματοποίηση της τηλεδιάσκεψης), το τελικό αποτέλεσμα ήταν μία ζωντανή επαφή ανάμεσα στους μαθητές, που έμεινε βαθιά χαραγμένη στη μνήμη των παιδιών.
Η διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας στην τοπική κοινωνία, έδωσε την ευκαιρία να προβληθεί ένα μικρό επαρχιακό σχολείο και να αναγνωριστεί ευρέως ως ένα σχολείο που εφαρμόζει καλές πρακτικές και καινοτόμα προγράμματα διδασκαλίας. Ορισμένοι γονείς των μαθητών, που σε κάποιες περιπτώσεις ανήκουν σε ιδιαίτερα κλειστές κοινωνίες, αναθεώρησαν τις απόψεις τους και τις προκαταλήψεις τους για τις άλλες χώρες και έγιναν πολύ πιο δεκτικοί στην πιθανότητα εκπαιδευτικής επίσκεψης των παιδιών τους σε χώρες του εξωτερικού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι μαθητές, αφού ανακάλυψαν και κατέγραψαν παραδοσιακά έθιμα από τις πέντε ηπείρους του κόσμου, κλήθηκαν να τα κατατάξουν σε 4 είδη: κοινωνικά, θρησκευτικά, εορτές, διατροφικά. Προσπαθώντας να ανακαλύψουν τις ανάγκες που δημιούργησαν τα λαϊκά έθιμα, αναζήτησαν τον τρόπο μετάδοσής τους από γενιά σε γενιά, ανέδειξαν τη σημασία της προφορικής παράδοσης, αποκάλυψαν την επιρροή των εθίμων από την τεχνολογική εξέλιξη, αποτύπωσαν ομοιότητες ανάμεσα στα έθιμα των διαφόρων χωρών και τέλος, διερεύνησαν τη διαφοροποίηση των εθίμων σε σχέση με τις εποχές του έτους. Στη συνέχεια, δημιούργησαν ένα δημόσιο TwinSpace στο οποίο αποτύπωσαν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους.
Η εμπειρία που αποκτήθηκε από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Τα ωραιότερα παραδοσιακά έθιμα του κόσμου. Ένα ταξίδι eTwinning στις πέντε ηπείρους» μας οδήγησε να συντάξουμε ορισμένες γενικές προτάσεις σχετικά με τα προγράμματα eTwinning, όπως οι ακόλουθες:

- Πρέπει να δίνεται έμφαση στην επικοινωνία μέσω SKYPE και στις συνεργατικές δραστηριότητες μεταξύ των ευρωπαϊκών σχολείων. Τέτοιου είδους δράσεις ενισχύουν την αυτοεκτίμηση των μαθητών, και κυρίως των μαθητών χαμηλών επιδόσεων, καθώς δε σχετίζονται με τα παραδοσιακά μοντέλα αξιολόγησης.
- Το εργαστήριο Πληροφορικής θα πρέπει να είναι ένας ευχάριστος και καλά οργανωμένος χώρος εργασίας, γιατί η καλή οργάνωσή του αποτελεί παράγοντα κλειδί για την επιτυχία ενός ευρωπαϊκού συνεργατικού προγράμματος.
- Η χρήση smartphones είναι ευεργετική για τους μαθητές, καθώς διευκολύνουν την άμεση επικοινωνία για την ανταλλαγή πληροφοριών, περισσότερο, ίσως και από ένα εργαστήριο Πληροφορικής. Θα ήταν λοιπόν καλό να δημιουργηθούν ή και να χρησιμοποιηθούν υπάρχουσες εφαρμογές (applications) κατά τη διεξαγωγή ενός τέτοιου προγράμματος. Διευκρινίζεται ότι η πρόταση αυτή αφορά τους μαθητές των Λυκείων και όχι τους μαθητές των Γυμνασίων και θα εφαρμόζεται με προσοχή και διάκριση.
- Η συνάφεια του προγράμματος eTwinningμε το πρόγραμμα σπουδών, οδηγεί στο να εμπλακούν περισσότεροι εκπαιδευτικοί, ενδυναμώνοντας έτσι τις σχέσεις και τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών μιας σχολικής μονάδας, αλλά και μεταξύ εκπαιδευτικών άλλων χωρών.
- Οι διδακτικές μέθοδοι ενός προγράμματος eTwinning μπορούν να επηρεάσουν τις διδακτικές μεθόδους που χρησιμοποιεί το σχολείο γενικά.
- Κλείνοντας επισημαίνουμε ότι το πρόγραμμα «Τα ωραιότερα παραδοσιακά έθιμα του κόσμου. Ένα ταξίδι eTwinning στις πέντε ηπείρους» βραβεύτηκε με ευρωπαϊκό βραβείο ποιότητας και ολοκληρώθηκε με τη δημιουργία μιας ιστοσελίδας για τα παραδοσιακά έθιμα του κόσμου και ενός δημόσιου TwinSpace με εξαιρετικό σχεδιασμό και πολύ καλή δομή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βαρβούνης, Μ.Γ. (2003). *Μελετήματα Ελληνικής Λαογραφίας*.Ξάνθη: Σπανίδης.

Γκιόλμας, Α., Σταύρου Ι., Σκορδούλης, Κ. (2008). *Η Οικουμενική Εκπαίδευση (Global Education) ως εκπαίδευση για την Κοινωνική Δικαιοσύνη: Ιστορική Αναδρομή*. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ανακτήθηκε στις 10/10/2016 από τη διεύθυνση http://www.hpdst.gr/system/files/gkiolmas-2008.pdf

Κυριακίδης, Σ. (1965). *Ελληνική Λαογραφία, μέρος Α' Μνημεία του Λόγου*, Λαογραφικό Αρχείο Ακαδημίας Αθηνών.

Κυριακίδου Νέστορος, Άλκη (2001). *Ελληνικός παραδοσιακός πολιτισμός. Λαογραφία και Ιστορία*, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Λουκάτος, Δ. (1978). *Εισαγωγή στην Ελληνική Λαογραφία*. Αθήνα:Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Ματσαγγούρας, Ηλ. (2000), *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. Αθήνα: εκδ. Γρηγόρη.

Ματσαγγούρας, Ηλ. (2001), *Στρατηγικές Διδασκαλίας: Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.

Ματσαγγούρας, Ηλ. (2004), *Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση: Εννοιοκεντρική Αναπλαισίωση και Σχέδια Εργασίας*. Αθήνα: εκδ. Γρηγόρη.

Ματσαγγούρας, Ηλίας (2011), *Η Καινοτομία των Ερευνητικών Εργασιών στο Νέο Λύκειο*. Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων.

Μέγας Γ.Α. (2001). *Ελληνικές γιορτές και έθιμα της λαϊκής λατρείας*. Αθήνα:Εστία.

Μερακλής Μ.Γ. (2004*). Ελληνική Λαογραφία. Κοινωνική συγκρότηση, ήθη και έθιμα, λαϊκή τέχνη*. Αθήνα:Οδυσσέας.

Νιτσιάκος Β.Γ. (2008). *Προσανατολισμοί - Μια κριτική εισαγωγή στη Λαογραφία*. Αθήνα:Κριτική.

Πηγιάκη Πόπη (2002*), Προετοιμασία, σχεδιασμός και αξιοποιήση της διδασκαλίας*, Γρηγόρη, Αθήνα.

Ρέλλος, Νικόλαος (2007). Δεξιότητες «κλειδιά» στην Κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας (μέσα και από την αντίληψη της Ε.Ε.) στο Στο Ευγ. Αυγερινός, Γ. Κόκκινος, Γ. Παπαντωνάκης, Σ. Αλιβίζος, *Νέες τεχνολογίες και επιστήμες της αγωγής*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Χρυσαφίδης, Κώστας (2002), *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία:Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο Σχολείο*, Gutenberg, Αθήνα.

Alicia Cabezudo, Χρήστος Χρηστίδης, Miguel Carvalho da Silva, Βαλεντίνα Δημητριάδου- Saltet, Franz Halbartschlager, Georgeta-Paula Mihai, (2008). *Κατευθυντήριες γραμμές της παγκόσμιας εκπαίδευσης. Ένα εγχειρίδιο για τους εκπαιδευτικούς για την κατανόηση και την εφαρμογή της παγκόσμιας εκπαίδευσης στη διδακτική πράξη*, Λισαβόνα, Έκδοση του Κέντρου Βορρά-Νότου του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ανακτήθηκε στις 10/10/2016 από τη διεύθυνση http://nscglobaleducation.org/images/Resource_center/GE_Guidelines_Greek.pdf.

Appadurai A. (1986). "*Theory in Anthropology: Center and Periphery*" Comparative Studies in Society and History. 28(2):356-361.

Bascom, W. (1965). "*Four Functions of Folklore*", Dundes, A.(ed.) The study of Folklore, Prentice Hall.

Calvet Jean-Louis (1995), *Η προφορική παράδοση*, Ινστιτούτο του βιβλίου Μ. Καρδαμίτσα, Αθήνα.

Camilleri, R., (2016). *Global education and intercultural awareness in eTwinning*, Cogent education, journal, volume 3, issue 1. Ανακτήθηκε στις 10/10/2016 από τη διεύθυνση http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2331186X.2016.1210489

Crook, C. (1994). *Computers and the Collaborative Experience of Learning*. London. Routledge.

Delaney C. (2006). *Investigating culture. An experiential introduction to Anthropology*. Blackwell Publishing.

Gee, J. P, (2000), New people in new worlds: Networks, the new capitalism and schools στο Cope B. και Kalantzis, M. (επιμ.), *Multiliteracies. Literacy learning and the design of social futures*, Λονδίνο και Νέα Υόρκη, Routledge.

Geertz C. (1983). *Local knowledge. Further essays in interpretive anthropology*. Basic Books.

Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Holubec, E. J. (1993). *Circles of learning: Cooperation in the classroom*. Edina, M.N.: Interaction.

Kalogiannakis, M. (2008). From Learning to Use ICT to Use ICT for Learning: Technological Capabilities and Pedagogical Principles, In R. Kobayashi (ed.), *New Educational Technology*. New York: Nova Publishers, pp.13-42.

Marcus G.E.& M.M.J.Fischer, (1986). *Anthropology as cultural critique*. The University of Chicago Press.

Newby, J. T., Sepich, A. D., Lehman, D. J., Russell, D. J. (2009). *Εκπαιδευτική Τεχνολογία για Διδασκαλία και Μάθηση*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο Α.Ε.

Ricoeur Paul (1990) *Η αφηγηματική λειτουργία*, εκδόσεις Καρδαμίτσα.

Slavin, R. E., (1995) *Cooperative Learning theory, Research, Practice*, Massachussetts, A. Simon & Sxhuster Company, Needhan Meigh

Uzunboylu, H. (2006). *A Review of Two Mainline E-Learning Projects in the European Union*. Educational Technology Research and Development. 54(2), pp.201-219.

ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική. Ανακτήθηκε στις 10/10/2016 από τις διευθύνσεις http://europa.eu.int/comm/education/programmes/elearning/index_en.html http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/principles_en.pdf

Πρόγραμμα eTwinning. Ανακτήθηκε στις 10/10/2016 από τη διεύθυνση http://www.na.org.mk/tl_files/docs/llp/twin/2_Learning%20with%20eTw%20-%20HfT.pdf

Angela Cook, 2013, Learning from international collaboration British Council eTwinning Report – October 2013, Case studies edited by Bob Hirst. Ανακτήθηκε στις 10/10/2016 από τη διεύθυνση https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/etwinning_impact_report_summary_and_case_studies_0.pdf

Jacobs, G. M., Lee, C, & Ng, M. (1997, June). Co-operative learning in the thinking classroom. Paper presented at the International Conference on Thinking, Singapore. Ανακτήθηκε στις 10/10/2016 από τη διεύθυνση (https://vi.scribd.com/document/42200147/Cooperative-Learning-in-the-Thinking-Classroom

Learning with eTwinning A Handbook for Teachers, Published in April 2007 by: Central Support Service for eTwinning European Schoolnet Rue de Trèves 61 B-1040 Brussels Belgium. Ανακτήθηκε στις 10/10/2016 από τη διεύθυνση http://www.na.org.mk/tl_files/docs/llp/twin/2_Learning%20with%20eTw%20-%20HfT.pdf

https://padlet.com/

www.powtoon.com

www.stepmap.com

37. Έργο eTwinning «Ancient theaters echo in their silence»

Περτσινίδου Κυριακή[1], Καψάλη Μαρία[2]
[1]Καθηγήτρια Πληροφορικής, 1ο Γυμνάσιο Γέρακα, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο ΠΜΣ «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Πολιτικές στην Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Έρευνα», Πανεπιστήμιο Πειραιώς
[2]Καθηγήτρια Φιλόλογος, 1ο Γυμνάσιο Μεσσήνης, ΜΑ στην Ηθική Φιλοσοφία
[1]corinna.pertsinidou@gmail.com [2]marykapsali@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η παρούσα εργασία επιχειρεί να παρουσιάσει το έργο eTwinning "Ancient theaters echo in their silence", το οποίο υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-2016 με τη σύμπραξη τριών σχολείων, του 1ου Γυμνασίου Γέρακα, του ICS "Palazzo-Salinari" του Montescaglioso (Ιταλία) και του 1ου Γυμνασίου Μεσσήνης. Στα πλαίσια αυτού του έργου οι μαθητές και οι μαθήτριες γνώρισαν ποικίλες πτυχές του αρχαίου θεάτρου, όπως την αρχιτεκτονική του, στοιχεία όψης και τεχνολογίας, ήρθαν σε επαφή με αρχαία θέατρα και αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής τους αναλαμβάνοντας την ανάδειξή τους στους υπόλοιπους συμμετέχοντες, δραματοποίησαν έργα της αρχαίας κωμωδίας και παρήγαγαν κόμικς σχετικά με αυτά. Μέσα από το project αυτό, τα αρχαία θέατρα έπαψαν να είναι για τους μαθητές «πέτρες», έγιναν ζωντανοί οργανισμοί που τους συνέδεσαν με το παρελθόν του τόπου τους, η προσέγγιση του οποίου αποτέλεσε για τους μαθητές μια γοητευτική διαδρομή. Για τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς η βασική πρόκληση του project ήταν η ενεργοποίηση στους μαθητές αισθημάτων σεβασμού απέναντι στην ανθρωπογενή κληρονομιά και η συνειδητοποίηση και της προσωπικής τους ευθύνης για την προστασία της και τη συνέχιση της ύπαρξής της. Τα παραπάνω επιδιώχθηκαν και μέσα από τη διαδικτυακή πύλη του eTwinning, μέσω της οποίας το έργο προσέλαβε ευρωπαϊκή διάσταση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, αρχαίο θέατρο, Τ.Π.Ε. και πολλαπλή νοημοσύνη*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χώρα μας από τον Ιανουάριο του 1981, με την οριστική ένταξή της, είναι ισότιμο μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Οι πολίτες της, εκτός από πολίτες αυτής της χώρας, θα πρέπει να είναι και ενεργοί Ευρωπαίοι πολίτες που γνωρίζουν τα δικαιώματά τους αλλά και τις υποχρεώσεις τους, σέβονται τη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα και αντιλαμβάνονται τις πολιτικές και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Καταλυτικός είναι ο ρόλος της εκπαίδευσης προς την κατεύθυνση αυτή. Η ενσωμάτωση της έννοιας της Ευρωπαϊκής Διάστασης της Εκπαίδευσης συμβάλλει στην πραγμάτωση αυτού του ρόλου. Η έννοια της «ευρωπαϊκής διάστασης» εκφράζει και αντιπροσωπεύει την αναγνώριση της διαφοράς, της ετερότητας, της πολυσημίας, της ύπαρξης του «άλλου» και την απαίτηση της συνύπαρξης με τον «άλλον» εντός του ίδιου γεωγραφικού, πολιτικού, κοινωνικού και πολιτισμικού χώρου. (Παντίδης-Πασιάς, 2004). Ένας από τους επιτυχείς συντελεστές της εισαγωγής της Ευρωπαϊκής Διάστασης της Εκπαίδευσης είναι και το πρόγραμμα eTwinning.

Από την άλλη πλευρά, οι ευρωπαϊκές και οι εθνικές πολιτικές που διαμορφώθηκαν τα τελευταία χρόνια θεωρούν την ένταξη των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση ως σημαντική προτεραιότητα (European Commission, 2002), λόγω του ότι οι μαθητές με τη χρήση

Τ.Π.Ε μαθαίνουν με βάση το δικό τους γνωστικό υπόβαθρο, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντά τους.
Το έργο «Ancient theaters echo in their silence» υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-2016 με τη σύμπραξη τριών σχολείων, του 1ου Γυμνασίου Γέρακα, του ICS "Palazzo-Salinari" του Montescaglioso (Ιταλία) και του 1ου Γυμνασίου Μεσσήνης. Αντικείμενο του έργου, στο οποίο συμμετείχαν 15 εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων και 70 μαθητές, υπήρξε το αρχαίο θέατρο ως χώρος θέασης και ως ποιητική δημιουργία. Ως γλώσσα εργασίας χρησιμοποιήθηκε η αγγλική.
Η σημασία του έργου έγκειται στον επιτυχή συνδυασμό τριών παραμέτρων: της θεματικής του -γνωριμία των μαθητών με τα αρχαία θέατρα, ελληνικά και ρωμαϊκά και κατανόηση των ομοιοτήτων αλλά και των διαφορών τους - του τρόπου ανάπτυξής της - συνεργατική προσέγγιση με τη χρήση Τ.Π.Ε. - και του χαρακτήρα του – συνάντηση τριών σχολείων μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος eTwinning.

ΑΦΟΡΜΗΣΗ
Η επιλογή της θεματολογίας αλλά και των εταίρων της σύμπραξης του προγράμματος eTwinning έγινε αφού λήφθηκε υπόψη η μεγάλη σημασία που αποδίδουν οι ευρωπαικοί θεσμοί και οι διεθνείς οργανισμοί στην έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην προστασία της. Κάνοντας μια αναδρομή στον χρόνο διαπιστώνουμε τα παρακάτω:
Το 1972 η Γενική Συνέλευση της UNESCO υιοθέτησε την Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς με σκοπό την προστασία των φυσικών και πολιτιστικών τοποθεσιών με εξαιρετική παγκόσμια αξία. Στο άρθρο 1 της σύμβασης σαν πολιτιστική κληρονομιά ορίζονται τα ακόλουθα:

α) τα *μνημεία*, δηλαδή αρχιτεκτονικά έργα, σημαντικά έργα γλυπτικής και ζωγραφικής, έργα ή κατασκευές αρχαιολογικού χαρακτήρα, επιγραφές, σπήλαια και σύνολα έργων παγκόσμιας αξίας, από ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική άποψη,

β) τα *σύνολα οικοδομημάτων*, δηλαδή ομάδες κτιρίων μεμονωμένων ή ενοτήτων (οικισμών), τα οποία λόγω της αρχιτεκτονικής τους, της ομοιογένειάς τους ή της θέσης τους, έχουν παγκόσμια αξία από ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική άποψη,

γ) τα *τοπία*, δηλαδή έργα του ανθρώπου ή συνδυασμός έργων του ανθρώπου και της φύσης, καθώς και εκτάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι αρχαιολογικοί χώροι, που έχουν παγκόσμια αξία από άποψη ιστορική, αισθητική, εθνολογική και ανθρωπολογική [1].

Έκτοτε, η Σύμβαση για την προστασία της Παγκόσμιας Κληρονομιάς λειτουργεί ως παγκόσμιο πρότυπο και έχει συμβάλει στη διεθνή συνεργασία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και την προώθηση της καλύτερης κατανόησης της πολιτισμικής ποικιλομορφίας (Unesco, 2012). Ας αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι λίγο νωρίτερα, το 1969, είχε υπογραφεί και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς από το Συμβούλιο της Ευρώπης στο Λονδίνο, η οποία, όπως και η αντίστοιχη αναθεωρημένη του 1992, λάμβαναν αντίστοιχα μέτρα για την προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς ως πηγής της ευρωπαϊκής συλλογικής μνήμης και ως μέσου για ιστορική και επιστημονική μελέτη (Council of Europe, 1992).
Στη συνέχεια, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Αρχαίων Θεάτρων και Χώρων Θέασης, που δημιουργήθηκε κατά προτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης το 1993, με αντικείμενο την προστασία των πολιτιστικών μνημείων της Ευρώπης και των χωρών που περιβάλλουν τη Μεσόγειο και με ειδικό ενδιαφέρον για την ελληνορωμαϊκή κληρονομιά και τα ιστορικά μνημεία της Μεσογείου [2], κατά το τρίτο του συμπόσιο

το 1995 στη Σικελία με θέμα την προστασία και τη χρήση των αρχαίων θεάτρων, εξέδωσε τη «Διακήρυξη της Σεγέστας», η οποία περαιτέρω απέβλεπε στην υιοθέτηση ενός Χάρτη για την προστασία, ανάδειξη και χρήση των αρχαίων τόπων θέασης (Council of Europe, 1995).

Πραγματικά το 1997 εκδόθηκε ο Χάρτης της Βερόνα ως το αποτέλεσμα της εργασίας των εμπειρογνωμόνων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου των Αρχαίων Θεάτρων και της συνεργασίας μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της UNESCO. Στην επίτευξή του είχε επιπλέον συμβάλει το project MINOTEC, που είχε ξεκινήσει με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συνεργασία με διάφορους φορείς της Γαλλίας, της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Ισπανίας[3]. Σκοπός του Χάρτη ήταν να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ διάφορων επαγγελματιών – αρχαιολόγων, αρχιτεκτόνων, ιστορικών τέχνης, οικονομολόγων κτλ- με σκοπό τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς σε πολλές χώρες της Ευρώπης και της Μεσογείου. Ας αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι ο Χάρτης υιοθετήθηκε από το Συμπόσιο για τις Νέες Τεχνολογίες και την Ενίσχυση των Αρχαίων Χώρων Θέασης στη Βερόνα, που ακολούθησε μετά τα σεμινάρια που πραγματοποιήθηκαν στη Μεσσήνη (Ελλάδα) και στην Λυών(Γαλλία) και που άνοιξε νέες προοπτικές στην αξιοποίηση των αρχαίων χώρων θέασης.

Ένα άλλο σεμινάριο που χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ ήταν το AGESA σχετικά και αυτό με τη διαχείριση αρχαιολογικών χώρων της Γαλλίας (Αρλ), της Ιταλίας (Πομπηία) και της Ελλάδας (Μεσσήνη). [2]

Στη Σύμβαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Αξία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς για την Κοινωνία το 2005 αναγνωρίζεται η ατομική και η συλλογική ευθύνη έναντι της πολιτιστικής κληρονομιάς, τονίζεται ότι ο στόχος της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς και της βιώσιμης χρήσης της είναι η ανθρώπινη ανάπτυξη και επίσης προωθείται η κατανόηση της κοινής κληρονομιάς της Ευρώπης (Council of Europe, 2005).

Επιπλέον, το έργο ERATO ήταν ένα τριετές ερευνητικό πρόγραμμα (2003-2006) που χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο του πέμπτου INCO-MED προγράμματος. Οι κύριοι στόχοι αυτής της έρευνας ήταν ο εντοπισμός, η εικονική αποκατάσταση και η αναβίωση της ακουστικής κληρονομιάς μέσα σε λίγα, επιλεγμένα παραδείγματα αρχαίων θεάτρων και στεγασμένων ωδείων σε ένα 3D εικονικό περιβάλλον. Μέσω των ακουστικών προσομοιώσεων βρέθηκε ότι τα υπαίθρια ρωμαϊκά θέατρα είχαν πολύ υψηλή ευκρίνεια ήχου, αλλά η δύναμη ήταν αρκετά ασθενής. Ακριβώς το αντίθετο πόρισμα εξήχθη για τα ωδεία (Rindel J., 2011).

Το πρόγραμμα ATHENA (ακρωνύμιο των λέξεων Ancient Theatres for New Actualities) είχε ως επίκεντρο τη συνεργασία διάφορων χωρών που μοιράζονται την κοινή κληρονομιά των αρχαίων θεάτρων. Οι χώρες που συμμετείχαν (Ιορδανία, Αλγερία, Τυνησία, Ισπανία και Ιταλία) είχαν σαν στόχο την υιοθέτηση μιας βιώσιμης στρατηγικής, έτσι ώστε να υπάρξει κοινή χρήση προηγμένων πρακτικών, προκειμένου να επιτευχθεί μια καλύτερη και πιο συνειδητή χρήση των θεάτρων (Carbo T. et al, 2009). Το έργο ATHENA ξεκίνησε το 2009 και ολοκληρώθηκε το 2013 με έμφαση στην καινοτομία, την προστασία και τη διατήρηση των αρχαίων θεάτρων σε όλη την ευρωμεσογειακή περιοχή.[4]

Ο θεσμός των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς ξεκίνησε στη Γαλλία το 1985 και σαν κοινή πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης το 1999. Έχει καθιερωθεί ως η πιο ευρέως διαδεδομένη πολιτιστική εκδήλωση στην Ευρώπη και έχει το δύσκολο έργο της εξεύρεσης νέων τρόπων προκειμένου να συμμετέχουν εκατομμύρια άνθρωποι στην εξερεύνηση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Ο θεσμός αυτός, που το φετινό του θέμα είναι

«Πολιτιστική Κληρονομιά και Κοινότητες», συγκεντρώνει 50 ευρωπαϊκές χώρες σε μια γιορτή των ρόλων των πολιτών στην προώθηση και την ανταλλαγή της κοινής ευρωπαϊκής κληρονομιάς[5] [6]. Η Ελλάδα συμμετέχει στον θεσμό από το 1994 και φέτος περισσότεροι από 45 πολιτιστικοί φορείς, κρατικοί και μη, συνεργάζονται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού αυτού θεσμού και παρουσιάζουν 65 δράσεις γύρω από την ευρύτερη θεματική των διωγμών, της βίας και της ανεκτικότητας. [7]

Πολύ σημαντικά είναι τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της ΕΕ, το 2014, που θεωρούν την πολιτιστική κληρονομιά ως στρατηγικό πόρο για μια βιώσιμη Ευρώπη. Εκεί τονίζεται ότι η πολιτιστική κληρονομιά διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία και στην ενίσχυση του κοινωνικού κεφαλαίου χάρη στην ικανότητά της: να εμπνέει και να προάγει τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, να βελτιώνει την ποιότητα ζωής και την ευημερία των ατόμων και των τοπικών κοινωνιών, να προάγει την ποικιλομορφία και τον διαπολιτισμικό διάλογο, να συμβάλλει στην καλλιέργεια την αίσθησης του «ανήκειν» σε μια ευρύτερη κοινότητα και στην ενίσχυση της κατανόησης και του σεβασμού μεταξύ των λαών, να συντελεί στην μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, στην προαγωγή της κοινωνικής ένταξης, στην πολιτιστική και κοινωνική συμμετοχή και στην προώθηση του διαλόγου μεταξύ των γενεών, να παρέχει δυνατότητες για ανάπτυξη δεξιοτήτων, γνώσης, δημιουργικότητας και καινοτομίας, να συνιστά αποτελεσματικό εκπαιδευτικό εργαλείο για τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση, διά βίου μάθηση και κατάρτιση (Συμβούλιο της ΕΕ, 2014).

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε στο πρόγραμμα NEARCH που υποστηρίζεται αυτή την περίοδο από την Ευρωπαϊκή Ένωση (2013-2018) με μια ευρεία συνεργασία 14 εταίρων –ανάμεσά τους και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο- από 11 χώρες-μέλη, και έχει ως στόχο να διερευνήσει τις διάφορες διαστάσεις της συμμετοχής του κοινού στη σύγχρονη αρχαιολογία και να φέρει στο πεδίο, το οποίο επηρεάζεται έντονα από οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, νέους τρόπους εργασίας και συνεργασίας.[8]

Τέλος σε επίπεδο Ελληνικής πραγματικότητας, πηγή έμπνευσης για το πρόγραμμά μας αποτέλεσε και η 8χρονη δράση του Σωματείου «Διάζωμα», μιας Κίνησης Πολιτών που στόχο έχει την ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων, την εξεύρεση πόρων και την ένταξή τους στην καθημερινότητα μας έτσι ώστε να αποκατασταθεί μια διπλή σχέση όχι μόνο των αρχαίων θεάτρων αλλά όλων των μνημείων, η σχέση με τους πολίτες και η σχέση με την αειφορία και την βιώσιμη ανάπτυξη. [9]

Από τα παραπάνω είναι προφανής η επιλογή του θέματός μας που είχε σαν επίκεντρο την ενασχόληση των μαθητών μας με αυτό το μοναδικό κομμάτι της πολιτιστικής κληρονομιάς, τα αρχαία θέατρα, την ευαισθητοποίησή τους, την ανάπτυξη αισθημάτων σεβασμού προς αυτά αλλά και την προσπάθεια αποκατάστασής τους, όπως επίσης προφανής είναι και η επιλογή εταίρων από την Ιταλία και από τη Μεσσήνη – οι περιοχές, που όπως είδαμε παραπάνω, συμμετείχαν σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης στο πλαίσιο του Δικτύου των αρχαίων θεάτρων και των χώρων θέασης.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Σκόπιμο κρίνεται να παρουσιαστεί στη συνέχεια το σκεπτικό επιλογής των βασικών εργαλείων και δράσεων που πλαισίωσαν το έργο. Η επιλογή των Web 2.0 εργαλείων όπως το padlet, το answergarden , το prezi, το toondoo κ.α. έγινε με την πεποίθηση ότι οι μαθητές θα αποκομίσουν όλα εκείνα τα πλεονεκτήματα που προσφέρουν τα συγκεκριμένα εργαλεία και δεν είναι άλλα από την συνεργασία, τη δημιουργικότητα και την κοινή χρήση της πληροφορίας. Τα εργαλεία αυτά επιτρέπουν παράλληλα

στους εκπαιδευτικούς να παρακολουθούν και να αξιολογούν τη μάθηση των μαθητών εν τη γενέσει (Kingsley K., Brinkerhoff J., 2011).

- Το βίντεο: Η συμμετοχή των μαθητών στη δημιουργία βίντεο μπορεί να βελτιώσει τις κοινωνικές τους δεξιότητες κατά την παρουσίαση πληροφοριών στο κοινό αλλά και να προσελκύσει το ενδιαφέρον οποιουδήποτε βλέπει το βίντεο (Alpay and Gulati, 2010, Perez-Mateo et al, 2011). Ενώ η χρήση του YouTube ως μιας πλατφόρμας για υποβολή εκπαιδευτικών βίντεο μπορεί να είναι ευεργετική: διευκολύνει την αναζήτηση των βίντεο για οποιοδήποτε θέμα, προωθεί τη συνεργασία μαθητή με μαθητή και δασκάλου με μαθητή (Fernández & Cejudo, 2009). Επίσης διευκολύνεται η ανταλλαγή περιεχομένου σε πραγματικό χρόνο, καθώς και η ανατροφοδότηση από τους μαθητές σε ολόκληρο το κανάλι ή σε ένα συγκεκριμένο βίντεο (Chan, 2010 και Torres-Ramírez et al., 2014).

- Η δραματοποίηση: Στον Οδικό Χάρτη για τις Τέχνες στην Εκπαίδευση, ένα από τα σημαντικότερα αποτελέσματα στα οποία κατέληξε το Πρώτο Παγκόσμιο Συνέδριο για τις Τέχνες στην Εκπαίδευση της UNESCO το 2006 στη Λισαβόνα, διαβάζουμε ότι η πολιτιστική έκφραση και η δημιουργική δραστηριότητα μπορεί να συμβάλει ώστε κάθε άνθρωπος να ζει μια ζωή με αυτοπεποίθηση, φαντασία, ευρηματικότητα, κριτική σκέψη και γενικά με χαρακτηριστικά που είναι απαραίτητα για να ζει στον σύγχρονο κόσμο. Στον ίδιο Χάρτη επίσης τονίζεται ότι η τέχνη έχει ιδιαίτερο ρόλο για την ποιότητα της εκπαίδευσης, την προάσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και την κατανόηση της διαφορετικότητας [10]. Αλλά και στο Δεύτερο Παγκόσμιο Συνέδριο της UNESCO στη Σεούλ το 2010, στο οποίο ήταν έντονη η παρουσία και της Συμμαχίας για τις Τέχνες στην εκπαίδευση – η Συμμαχία για τις Τέχνες στην Εκπαίδευση δημιουργήθηκε στο Παγκόσμιο Συνέδριο της Λισαβόνας το 2006 περιλαμβάνοντας αρχικά τον Διεθνή Οργανισμό για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (IDEA), τη Διεθνή Ένωση για την Καλλιτεχνική Εκπαίδευση (InSEA), τη Διεθνή Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση (ISME) και αργότερα τον Παγκόσμιο Οργανισμό Χορού (WDA) [11]- τονίζεται ότι η εφαρμογή βασικών αρχών και πρακτικών των τεχνών στην εκπαίδευση πρέπει να συμβάλλει στην επίλυση των κοινωνικών και πολιτισμικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος κόσμος [12]. Η παιδαγωγική λοιπόν αξιοποίηση του θεάτρου αποτελεί το κυρίαρχο ζητούμενο των διεθνών οργανισμών τις τελευταίες δεκαετίες, όπως ήδη φάνηκε, ενώ ήδη από τη δεκαετία του ΄80 και οι εκπαιδευτικοί ενδιαφέρονται για το θέατρο σε όλες του τις μορφές εξαιτίας των δυνατοτήτων που προσφέρει στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού και στην επίλυση προβλημάτων, στη συνεργατική μάθηση, στην κατανόηση και αποσαφήνιση αξιών, στην αυτοπεποίθηση και κοινωνική ανάπτυξη των εμπλεκομένων. Αλλά και σαν μεθοδολογικό εργαλείο το θέατρο εμπλουτίζει τη μάθηση σε όλους τους τομείς.

- Η ξενάγηση: Σαν ιδέα ξεκίνησε από τη δράση «Υιοθεσία αρχαίων θεάτρων. Μαθητές ξεναγούν μαθητές στα αρχαία θέατρα», που έχει σχεδιαστεί από το «Διάζωμα», την Κίνηση Πολιτών για την οποία έγινε λόγος παραπάνω.

- Το κόμικ: Η χρήση των κόμικς στην εκπαίδευση έχει να επιδείξει πολλά πλεονεκτήματα, όπως ενεργοποίηση των μαθητών, οπτική αναπαράσταση – η χρήση εικόνων έχει σαν αποτέλεσμα τη συναισθηματική σύνδεση των

μαθητών με τους χαρακτήρες της ιστορίας του κόμικ -, μονιμότητα - αποτελείται από μόνιμα οπτικά μέρη, εν αντιθέσει με τις ταινίες και τοποθετεί τον έλεγχο του ρυθμού της εκπαίδευσης στα χέρια των μαθητών -, διαμεσολαβητικό ρόλο - το κόμικ μπορεί να διευκολύνει δύσκολες έννοιες και να οδηγήσει τους μαθητές στη διαδικασία της ανάγνωσης ακόμα και όσους δεν την απολαμβάνουν-, δημοτικότητα - τα κόμικς αποτελούν στοιχείο της νεανικής κουλτούρας. Με την ενσωμάτωσή τους στη διδακτέα ύλη, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να γεφυρώσουν το χάσμα που πολλοί μαθητές αισθάνονται στη ζωή τους μέσα και έξω από το σχολείο (Yang, 2003).

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το έργο δομήθηκε πάνω στις αρχές της συνεργατικής μάθησης. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες κυρίως στο πλαίσιο του κάθε σχολείου και ανέλαβαν ρόλους. Όπως θα φανεί στη συνέχεια, δημιουργήθηκαν διάφορες ομάδες, όπως πχ. των ερευνητών, των τεχνολόγων, των ξεναγών, των υποκριτών, των σκιτσογράφων, με βάση τις επιθυμίες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Πολλοί μαθητές ανήκαν σε περισσότερες από μία. Όλες, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση των συμμετεχόντων στο έργο εκπαιδευτικών, καλούνταν αφενός να αποφασίσουν σχετικά με το περιεχόμενο και τη διαδικασία υλοποίησης του στόχου τους και αφετέρου να εργαστούν για την παραγωγή ενός τελικού προϊόντος. Σε κάποιες περιπτώσεις το τελικό προϊόν ήταν αποτέλεσμα της συνεργασίας των αντίστοιχων ομάδων και των τριών σχολείων. Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η συνεργασία των μελών των ομάδων γινόταν είτε δια ζώσης είτε με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.

Επίσης στο έργο αξιοποιήθηκε η θεωρία των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης του Howard Gardner (Αλαχιώτης, 2004; Gardner et Hatch, 1989). Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, που βασίζεται σε ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών ερευνών (ψυχολογικών, ανθρωπολογικών, βιολογικών), η νοημοσύνη χωρίζεται σε επτά τομείς και, κατά την εξέλιξη της θεωρίας, σε δέκα, οι οποίοι έχουν την έδρα τους σε διαφορετικά σημεία του εγκεφάλου. Είναι εξίσου σημαντικοί, όχι όμως και το ίδιο αναπτυγμένοι σε κάθε άτομο. Χρειάζεται επομένως ο κάθε μαθητής με βάση το προφίλ νοημοσύνης του να μαθαίνει με τον δικό του τρόπο, προκειμένου να χειρίζεται αποτελεσματικά τη γνώση και να κατανοεί πράγματα που έχουν σημασία για τον ίδιο. Όταν λοιπόν για ένα θέμα παρέχονται διαφορετικά μαθησιακά ερεθίσματα και προσφέρεται μια ποικιλία δραστηριοτήτων, ενεργοποιείται το νοητικό δυναμικό κάθε παιδιού, με αποτέλεσμα την κατάκτηση της γνώσης με τις ιδιαίτερες δεξιότητες που διαθέτει ο καθένας αλλά και την ενίσχυση του αυτοσυναισθήματος και τον περιορισμό, στη συνέχεια, της σχολικής αποτυχίας. Στον εν λόγω πρόγραμμα, η επιλογή των δραστηριοτήτων, πέρα από τη διαπιστωμένη αποτελεσματικότητα της καθεμιάς, βασίστηκε και στη δραστηριοποίηση των διαφορετικών ειδών νοημοσύνης που αναλύει ο Gardner. Συγκεκριμένα, στη λεκτική/γλωσσική, στη λογική, στην οπτική, στη σωματική/κιναισθητική, στη διαπροσωπική και ενδοπροσωπική.

Οι παιδαγωγικές θεωρίες σε συνδυασμό με την ένταξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) στην εκπαιδευτική πράξη τοποθετούνται στο πλαίσιο μιας συνεχούς αλληλεπίδρασης και αλληλοτροφοδότησης αποτελώντας ένα βασικό εργαλείο μετάδοσης της πληροφορίας (Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, 2011). Η επιχειρηματολογία, που συνοδεύει τις προσπάθειες ένταξης των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση, εκτός από την καλλιέργεια του ψηφιακού εγγραμματισμού στο πλαίσιο των απαιτήσεων της Κοινωνίας της Γνώσης, επικεντρώνεται σε παιδαγωγικά ζητήματα, καθώς τα ψηφιακά μέσα αφενός εμπλουτίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία με ανεξάντλητες πηγές εκπαιδευτικού

υλικού και εργαλεία επικοινωνίας και αφετέρου μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα της διδακτικής και της μαθησιακής διαδικασίας. Σημαντικός αριθμός ερευνών επιβεβαιώνει τη θετική επίδραση των Τ.Π.Ε. στην κατανόηση βασικών εννοιών διαφόρων γνωστικών αντικειμένων καθώς και στην ανάπτυξη ανώτερων γνωστικών και μεταγνωστικών δεξιοτήτων (Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, 2011).

ΣΤΟΧΟΙ

Για τους μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα επιδιώχθηκε:

- Να γνωρίσουν το αρχαίο θέατρο στην εξέλιξή του
- Να κατανοήσουν τα αρχιτεκτονικά στοιχεία τόσο των ελληνικών όσο και των ρωμαϊκών αρχαίων θεάτρων
- Να έρθουν σε επαφή με τους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής τους και να διαμορφώσουν στάση προστασίας και ανάδειξής τους
- Να ανασυνθέσουν το παρελθόν της ευρύτερης περιοχής τους μέσα από τα υλικά κατάλοιπα
- Να κατανοήσουν τον πολιτισμό ως προϊόν διεργασιών που προϋποθέτουν τη σύνθεση στοιχείων προερχόμενων από ποικίλους πολιτισμούς σε διάφορες εποχές
- Να διαμορφώσουν, μέσα από τη μελέτη των επιμέρους πολιτισμών και της συνεισφοράς τους στον παγκόσμιο πολιτισμό, πνεύμα μετριοπάθειας, ανοχής και σεβασμού στο διαφορετικό
- Να εκτιμήσουν το αξιακό πλαίσιο των αριστοφανικών έργων και να αντιληφθούν τη διαχρονικότητα των μηνυμάτων τους
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργατικής μάθησης με άτομα εντός και εκτός της σχολικής τάξης είτε διά ζώσης είτε με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες διαπροσωπικής, ψηφιακής, γραπτής και προφορικής επικοινωνίας μέσα από βιωματικές δράσεις, καθώς και ερευνητικές, αισθητικές και υποκριτικές δεξιότητες
- Να δραστηριοποιηθούν στην ανακαλυπτική μάθηση με κατευθυνόμενη αυτενέργεια
- Να ασκηθούν στον εντοπισμό, επιλογή, αξιολόγηση και αξιοποίηση των κατάλληλων πληροφοριών μέσα από το διαδίκτυο
- Να αντιμετωπίσουν τις νέες τεχνολογίες ως εργαλεία μάθησης, μέσα διαμοιρασμού και ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ των συνεργατών

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Τα τρία σχολεία συνεργάστηκαν ουσιαστικά προκειμένου να τεθούν οι κατευθυντήριες γραμμές του προγράμματος και οι δραστηριότητες που θα τις υποστήριζαν. Το έργο τελικά διαρθρώθηκε σε πέντε φάσεις, καθεμία από τις οποίες διήρκησε ένα ή ενάμιση μήνα.

Στην πρώτη φάση, μετά τη γεωγραφική αποτύπωση των τριών σχολείων με τη χρήση των Google maps, επιδιώχθηκε η γνωριμία των συνεργατών σε επίπεδο πόλης, σχολικής μονάδας και μαθητή και η διερεύνηση των προσδοκιών των μαθητών σχετικά με τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα. Το κάθε σχολείο στο αρχικό αυτό στάδιο ελεύθερα επέλεξε τον τρόπο με τον οποίο θα συστηνόταν στα υπόλοιπα. Δημιουργήθηκαν τα πρώτα βίντεο με τα οποία οι μαθητές παρουσίαζαν τον εαυτό τους, το σχολείο ή και την πόλη τους ή / και παρουσιάσεις μέσω powerpoint του

σχολείου και της πόλης πάλι των μαθητών. Επίσης δημιουργήθηκαν και τα προφίλ των μαθητών στον χώρο των μελών στην πλατφόρμα του twinspace. Στις πρώτες ενέργειες του προγράμματος συγκαταλέγεται και η δημιουργία λογότυπου του έργου. Το κάθε σχολείο κατέθεσε τη δική του πρόταση, ενώ προκρίθηκε αυτή που συγκέντρωσε τις περισσότερες ψήφους. Για τη συγκέντρωση της ψηφοφορίας έγινε χρήση των αρχείων Google docs. Στη συνέχεια οι μαθητές ενθαρρύνθηκαν να μοιραστούν τις σκέψεις τους με τα υπόλοιπα μέλη του προγράμματος στο ερώτημα «*Γιατί συμμετέχετε στο πρόγραμμα;*» μέσα από τη διαδικτυακή εφαρμογή του padlet. Χρησιμοποιήθηκε επίσης το εργαλείο answergarden προκειμένου οι μαθητές και των τριών σχολείων να απαντήσουν στο ερώτημα «*Με ποιες έννοιες συνδέετε τα αρχαία θέατρα;*». Οι έννοιες αυτές αποτυπώθηκαν σε συννεφόλεξο με τη χρήση του εργαλείου Tagxedo από τους μαθητές. Η πρώτη φάση έκλεισε με την ανταλλαγή καρτών και παραδοσιακών τοπικών συνταγών με αφορμή τον εορτασμό των Χριστουγέννων.

Στη δεύτερη φάση επιχειρήθηκε η θεωρητική προσέγγιση του έργου. Σε κάθε σχολείο δημιουργήθηκαν ομάδες μαθητών που ασχολήθηκαν με τη συγκέντρωση, ανάλυση και επεξεργασία πληροφοριών σχετικά με την αρχιτεκτονική του αρχαίου θεάτρου και τα στοιχεία όψης (προσωπεία και ενδυμασία) και τεχνολογίας (μηχανήματα και ακουστική). Οι μαθητές των ελληνικών σχολείων εστίασαν στη μελέτη υλικού που αφορούσε τα θέατρα της κλασικής και ελληνιστικής περιόδου ενώ του ιταλικού σχολείου στα ρωμαϊκά θέατρα. Υπήρξε ευελιξία στην παρούσα φάση αναφορικά με τον τρόπο προσέγγισης και τον χρόνο οργάνωσης του υλικού από το κάθε σχολείο. Σε κάποιες περιπτώσεις οι μαθητές εργάστηκαν για τα παραδοτέα κυρίως κατά τη διάρκεια του ωρολόγιου προγράμματος στο πλαίσιο των μαθημάτων της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας της Γ’ Γυμνασίου, της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α’ Γυμνασίου, της Τεχνολογίας της Γ’ Γυμνασίου και της Πληροφορικής στη Β’ Γυμνασίου. Σε άλλη περίπτωση το υλικό δουλεύτηκε εκτός σχολικού ωραρίου σε προγραμματισμένες συναντήσεις. Οι ομάδες πάντως που δούλευαν τα επιμέρους ζητήματα της συγκεκριμένης δραστηριότητας σταδιακά κατέθεταν το υλικό τους σε μια παρουσίαση prezi – κοινή και για τα τρία σχολεία - η οποία εμπλουτιζόταν από όλους με οπτικοακουστικό υλικό. Το τελευταίο είτε αντλούταν από το Youtube είτε ήταν παραγωγή των ίδιων των μαθητών. Για παράδειγμα οι μαθητές του Γυμνασίου Γέρακα που είχαν συμμετάσχει σε ένα εργαστήριο κατασκευής μάσκας με τον εικαστικό Τάκη Λουκάτο, ανάρτησαν το σχετικό βίντεο, το οποίο και προκάλεσε ιδιαίτερο ενδιαφέρον στους υπόλοιπους. Σε κάθε περίπτωση, οι μαθητές ενθαρρύνονταν να παρακολουθούν τη δουλειά των συμμαθητών τους από τα άλλα δύο σχολεία, να συγκρίνουν τον τρόπο οργάνωσης και παρουσίασης του υλικού τους με σκοπό φυσικά την υιοθέτηση καλών πρακτικών αλλά και την ενίσχυση της συνεργασίας τους στο μέλλον. Αξίζει να σημειωθεί εδώ η αίσθηση των μαθητών ότι ήταν ψηφίδες μιας παράστασης, την οποία είχαν συμφωνήσει να δημιουργήσουν και τελικά ήθελαν να την δουν ολοκληρωμένη.

Κατά την τρίτη φάση του έργου, οι μαθητές κλήθηκαν να αναλάβουν την ξενάγηση των μαθητών των άλλων σχολείων στο θέατρο και στους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής τους και να δραματοποιήσουν έργα του Αριστοφάνη. Ως προς το θέμα της ξενάγησης, προηγήθηκαν εκπαιδευτικές επισκέψεις των μαθητών στους αρχαιολογικούς θησαυρούς της περιοχής τους προκειμένου να τους μελετήσουν βιωματικά, συνεργασίες με αρχαιολόγους που συστηματικά τους μύησαν στα μυστικά τους, μελέτη βιβλιογραφίας και παραγωγή πληροφοριακού υλικού. Ακολούθησε είτε

πρόσωπο με πρόσωπο επαφή – στη συγκεκριμένη περίπτωση οι μαθητές του 1ου Γυμνασίου Γέρακα ξενάγησαν τους μαθητές του 1ου Γυμνασίου Μεσσήνης στο αρχαίο θέατρο του Διονύσου, στο ωδείο Ηρώδου του Αττικού και στην Ακρόπολη και στη συνέχεια οι μαθητές του 1ου Γυμνασίου Μεσσήνης ξενάγησαν τους μαθητές του 1ου Γυμνασίου Γέρακα στον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Μεσσήνης – είτε ξενάγηση μέσω παρουσιάσεων powerpoint που αναρτήθηκαν στο twinspace. Τα ελληνικά σχολεία παρουσίασαν τους χώρους που παραπάνω αναφέρθηκαν στους Ιταλούς συμμαθητές τους μέσω βίντεο και powerpoint, ενώ οι τελευταίοι το ρωμαϊκό θέατρο του Λέτσε και το μουσείο του. Η ξενάγηση ομολογουμένως υπήρξε από τα σημεία του προγράμματος που επηρέασαν βαθύτατα τους μαθητές. Σαν δράση, τουλάχιστον στο πλαίσιο των ελληνικών σχολείων επεκτάθηκε, αφού οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα μαθητές από το 1ο Γυμνάσιο Γέρακα ξενάγησαν τους υπόλοιπους μαθητές του σχολείου τους στον αρχαιολογικό χώρο της Ελευσίνας με αφορμή τη 18η Απριλίου – Παγκόσμια Ημέρα Μνημείων – και η ομάδα των ξεναγών του 1ου Γυμνασίου Μεσσήνης (ξενάγησε) μαθητές πέντε σχολείων του νομού Μεσσηνίας στην Αρχαία Μεσσήνη ως παράλληλη δράση στο πλαίσιο του 5ου Διεθνούς Νεανικού Φεστιβάλ Αρχαίου Δράματος, που διοργάνωσε ο Δήμος Μεσσήνης από τις 13 έως τις 20/4/2016.
Ως προς το θέμα της δραματοποίησης, οι ομάδες των υποκριτών του κάθε σχολείου ανέλαβαν, με την καθοδήγηση των καθηγητών τους, να παρουσιάσουν αποσπάσματα ή συντομευμένες διασκευές αριστοφανικών έργων. Οι παρουσιάσεις των ελληνικών σχολείων έγιναν στον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας Μεσσήνης σε ανοικτή εκδήλωση που διοργανώθηκε από το 1ο Γυμνάσιο Μεσσήνης, η οποία περιελάμβανε και την ξενάγηση στον χώρο, για την οποία έγινε λόγος προηγουμένως. Τα έργα που παρουσιάστηκαν – *Πλούτος* από το 1ο Γυμνάσιο Γέρακα και *Ειρήνη* από το 1ο Γυμνάσιο Μεσσήνης – βιντεοσκοπήθηκαν προκειμένου στη συνέχεια να αναρτηθούν στην πλατφόρμα του eTwinning. Εκεί βέβαια παρακολουθήσαμε και την παρουσίαση μέσω βίντεο των Ιταλών εταίρων μας, οι οποίοι ασχολήθηκαν με τις *Νεφέλες*. Η *Ειρήνη* του 1ου Γυμνασίου Μεσσήνης προβλήθηκε και στο ΔΗΠΕΘΕ Καλαμάτας στο πλαίσιο των εορτών μαθητικής δημιουργίας που διοργάνωσε το Γραφείο Σχολικών Δραστηριοτήτων της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Μεσσηνίας. Επιπλέον, η ενασχόληση με τις κωμωδίες του Αριστοφάνη υπήρξε η αφορμή για τη δημιουργία ενός e-book από τους μαθητές με τη χρήση του issuu με τις περιλήψεις των προαναφερθέντων έργων.

Η τέταρτη φάση του προγράμματος λειτούργησε συμπληρωματικά στην τρίτη αλλά σε καθαρά τεχνολογικό επίπεδο. Το κάθε σχολείο ετοίμασε ένα κόμικ με αποσπάσματα ή διασκευές των παραπάνω αριστοφανικών έργων. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα υποστηρίχτηκε ατομικά ή ομαδικά από τους μαθητές του κάθε σχολείου, οι οποίοι για τη δημιουργία των κόμικς έκαναν χρήση των εργαλείων toondoo και comic life. Τα κόμικς και των τριών σχολείων ενσωματώθηκαν σε ένα prezi.Το κόμικ της *Ειρήνης* παρουσιάστηκε και στο 6ο μαθητικό φεστιβάλ ψηφιακής δημιουργίας που οργάνωσαν οι σχολικοί σύμβουλοι Πληροφορικής πολλών Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης παράλληλα σε δεκαεπτά πόλεις.

Τέλος στην πέμπτη φάση του προγράμματος, την φάση της αξιολόγησης, δημιουργήθηκαν δύο ερωτηματολόγια στο surveymonkey, ένα για τους μαθητές και ένα για τους εκπαιδευτικούς, με ερωτήσεις που είχαν καταθέσει και τα τρία σχολεία μέσω ενός padlet. Οι μαθητές εξέθεσαν τις απόψεις τους σχετικά με τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησαν κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου, αλλά και

σχετικά με το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή σε ένα νέο πρόγραμμα eTwinning. Οι εκπαιδευτικοί κατέθεσαν τις απόψεις τους σχετικά με το επίπεδο της διαχείρισης, τον προγραμματισμό των εργασιών και τα οφέλη που αποκόμισαν οι μαθητές τους. Το έργο έκλεισε με μία ζωντανή σύνδεση μέσω Skype μεταξύ μαθητών και καθηγητών. Η επικοινωνία συνεχίζεται μέχρι τώρα μεταξύ των συνεργατών, μαθητών και εκπαιδευτικών, κυρίως μέσω του Facebook για τους πρώτους και e-mail για τους δεύτερους.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το πρόγραμμα κυριολεκτικά αγκαλιάστηκε από τους μαθητές/μαθήτριες και τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν, γι' αυτό και τα οφέλη που αποκόμισαν και οι δύο πλευρές ήταν πολλαπλά. Η επιτυχία του εν πρώτοις οφείλεται στην ίδια τη φύση ενός eTwinning έργου: οι μαθητές συμμετέχουν σε αυθεντικές και με σημασία μαθησιακές δραστηριότητες, συνεργάζονται σε πολλαπλά επίπεδα για την επίτευξη στόχων, βγαίνουν από τα στενά όρια της τάξης, έρχονται σε επαφή και συμπράττουν με μαθητές από την ίδια αλλά και διαφορετικές χώρες, αναπτύσσουν τεχνολογικές δεξιότητες. [13]

Κατά δεύτερο λόγο το έργο μπορεί να θεωρηθεί επιτυχημένο από την άποψη των δράσεων στις οποίες ενεπλάκησαν οι μαθητές και την επίδραση που είχαν οι τελευταίες σε αυτούς. Ας αναφερθούν οι πιο σημαντικές:

- Η συμμετοχή των μαθητών και η εργασία τους σε ομάδες για τη συγκέντρωση, ανάλυση και επεξεργασία πληροφοριών σχετικά με την αρχιτεκτονική και τα στοιχεία όψης και τεχνολογίας του αρχαίου θεάτρου συνέβαλαν αφενός στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με το υπό διερεύνηση θέμα και αφετέρου στη βελτίωση των μαθητών στη χρήση της αγγλικής γλώσσας.
- Οι διά ζώσης ξεναγήσεις που πραγματοποίησαν οι μαθητές των δύο ελληνικών σχολείων ενδυνάμωσαν τις γλωσσικές δεξιότητές τους σε επίπεδο προφορικού λόγου, κυρίως, όμως, ήταν σημαντικές γιατί οι συμμετέχοντες κατάφεραν να διαχειριστούν το άγχος τους και να ενισχύσουν την αυτοπεποίθησή τους κατά την έκθεσή τους σε ακροατήρια.
- Από την άλλη, οι δραματοποιήσεις των αριστοφανικών έργων βοήθησαν τους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα τα μηνύματά τους, βελτίωσαν τη μεταξύ τους συνεργασία και ενίσχυσαν την αυτοέκφραση, τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους. Η εξέλιξη των δύο παραπάνω δράσεων στο περιβάλλον του αρχαιολογικού χώρου συνέβαλε καταφανώς στην ευαισθητοποίηση των μαθητών σε ζητήματα ανάδειξης και προστασίας της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και, θέλουμε να ελπίζουμε και στην ενεργό συμμετοχή σε δράσεις που γενικότερα άπτονται της ιδιότητας του πολίτη και στο μέλλον.

Η δημιουργία του κόμικ ενεργοποίησε μια διαφορετική ανάγνωση της αρχαίας κωμωδίας και συμφιλίωσε την τεχνολογία με ένα έργο του κλασικού πολιτισμού. Πέρα από τα παραπάνω βέβαια αξίζει να σημειωθεί ότι οι μαθητές σταδιακά, κατά τη διάρκεια του έργου συνειδητοποιούσαν ότι ανήκαν σε μια κοινότητα με κοινούς στόχους και ενδιαφέροντα, μάθαιναν να ακούν και να σέβονται διαφορετικές προσεγγίσεις αλλά και λειτουργούσαν ως πρεσβευτές της χώρας τους σε θέματα πολιτισμού. Όλα τα παραπάνω ευοδώθηκαν σε κλίμα δημιουργικής άμιλλας και υπευθυνότητας.

Ας αναφερθούν ως τελευταία αλλά όχι ήσσονος σημασίας ότι οι συμμετέχοντες απόκτησαν φίλους - πόσο σημαντικούς το μέλλον βεβαίως θα δείξει - με κοινά

ενδιαφέροντα και καλλιέργησαν τη διάθεση της φιλοξενίας εντός και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος. Αναγνωρίσιμα, όμως, ήταν τα οφέλη του προγράμματος και για την πλειοψηφία των μαθητών που δεν συμμετείχαν σ' αυτό αλλά παρακολουθούσαν τις δράσεις του. Κατά δήλωσή τους θα ήθελαν να συμμετέχουν στο ίδιο ή σε παρόμοιο πρόγραμμα ή τουλάχιστον ευελπιστούσαν ότι κάτι τέτοιο θα γινόταν στο μέλλον.

Ας αναφερθούμε επιγραμματικά και στην πλευρά των εκπαιδευτικών που συμμετείχαμε στο έργο. Μας δόθηκε η ευκαιρία – για όλους εμάς ήταν η πρώτη μας συμμετοχή σε ένα eTwinning έργο – να ανταλλάξουμε απόψεις, διαδικτυακά ή και μέσω άλλων μορφών επικοινωνίας, με εκπαιδευτικούς από σχολεία εντός και εκτός του εθνικού μας χώρου για θέματα και πέρα από τις ανάγκες του έργου και να εντρυφήσουμε στη δυναμική της συνεργασίας. Επίσης είχαμε τη δυνατότητα να συνδιαμορφώσουμε δραστηριότητες που αποσκοπούσαν όχι μόνο στην πολύπλευρη κάλυψη ενός θέματος που ενδιαφέρει σημαντικά τους ευρωπαϊκούς θεσμούς και οργανισμούς, όπως στην αρχή της παρούσας εισήγησης καταδείχτηκε, αλλά και στον συνδυασμό της χρήσης των Τ.Π.Ε. με την αξιοποίηση της θεωρίας της πολλαπλής νοημοσύνης. Η ποικιλία των δραστηριοτήτων που εντάξαμε στο έργο, η δυνατότητα που προσφέραμε στους μαθητές μας να επιλέγουν τις καταλληλότερες για τους ίδιους (δραστηριότητες) – σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά τους - η ενθάρρυνσή μας να δοκιμάζονται σε διαφορετικά πεδία οδήγησαν σε προϊόντα που διαμορφώθηκαν με τη συμμετοχή τόσο των παραδοσιακά καλών μαθητών όσο και των μαθητών με χαμηλές επιδόσεις στα συμβατικά προγράμματα, όπως για παράδειγμα των παιδιών που προέρχονται από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα, αυτών που έχουν διαφορετική μητρική γλώσσα από την ελληνική κτλ.

Σε επίπεδο τοπικής αλλά και ευρύτερης κοινωνίας θεωρούμε ότι πετύχαμε το ενδιαφέρον της σε θέματα ανάδειξης και προστασίας των αρχαίων θεάτρων μέσω αναρτήσεων στην ιστοσελίδα των σχολείων, αποστολής ενημερωτικών σημειωμάτων, έντυπων ή και ηλεκτρονικών σε όλους τους γονείς, δημοσίευσης δελτίων τύπου στις τοπικές εφημερίδες και στην ιστοσελίδα του «Διαζώματος», συνεντεύξεων σε μέσα τοπικής και πανελλήνιας εμβέλειας. Επίσης μέσω αυτού του προγράμματος οι μαθητές του 1ου Γυμνασίου Γέρακα είχαν την ευκαιρία να συνομιλήσουν, με σύνδεση Skype, με την υπεύθυνη στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων των συνεργαζόμενων σχολείων ASPnet της UNESCO για θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς. Επιπλέον με άξονα το συγκεκριμένο πρόγραμμα το 1ο Γυμνάσιο Γέρακα υπέβαλλε αίτημα για την ένταξή του στα συνεργαζόμενα σχολεία της UNESCO, το οποίο και έγινε αποδεκτό.

Να αναφέρουμε επίσης ότι οι μαθητές του 1ου Γυμνασίου Γέρακα και του 1ου Γυμνασίου Μεσσήνης βραβεύτηκαν από το «Διάζωμα» με ΕΠΑΙΝΟ για τη συμμετοχή τους στο κοινό πρόγραμμα και στις δράσεις : «Υιοθεσία αρχαίων θεάτρων. Μαθητές ξεναγούν μαθητές», το οποίο αφορά πρόγραμμα που προτάθηκε από το «Διάζωμα» και εγκρίθηκε από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Τελικά όλοι απολαύσαμε τα οφέλη της βιωματικής μάθησης και αισθανθήκαμε χαρά για την παραγωγή ενός project που συνέδεσε το χθες με το σήμερα και ανέδειξε το αξιακό πλαίσιο του χθες που μπορεί να εμπνεύσει, όμως, τον σύγχρονο νέο και να τον κάνει να συναισθανθεί την ευθύνη του απέναντι στα μνημεία του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου πολιτισμού.

Πρέπει να ομολογήσουμε όμως ότι αυτή η χαρά πολλαπλασιάστηκε σε μαθητές και καθηγητές όχι μόνο του συγκεκριμένου προγράμματος αλλά και του συνόλου των

τριών σχολείων με την απόκτηση της εθνικής ετικέτας ποιότητας, με την οποία επίσημα πλέον αναγνωρίστηκε η ποιότητα του έργου μας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αλαχιώτης, Σ. Ν. (2004). «Οι πολλαπλές νοημοσύνες», *Το Βήμα*, 15/02/2004, σ.: Η06, Κωδικός άρθρου: Β14091Η061 ID: 261011.

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, (2011). *Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό, Τόμος Α΄, Γενικό μέρος.*

Παντίδης, Σ. – Πασιάς, Γ. (2004). *Ευρωπαϊκή Διάσταση στην Εκπαίδευση, Όψεις, Θεωρήσεις, Προβληματισμοί*, Τόμος Α΄, Αθήνα, Gutenberg, σελ. 14-15.

Συμβούλιο της ΕΕ, (2014). *Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2014, σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά ως στρατηγικό πόρο για μια βιώσιμη Ευρώπη* (2014/C 183/08). Ανακτήθηκε στις 11/9/2016 από http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG0614(08)&from=EN

Alpay, E., & Gulati, S. (2010). Student-led podcasting for engineering education. *European Journal of Engineering Education*, 35(4), 415-427.

Carbo T., Vidal F., Castello A., Fantini F., (2009). *Athena: Management Plan and Ancient Theater Network inside the Mediterranean Basin.*

Chan, Y. M. (2010). Video instructions as support for beyond classroom learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 9, 1313-1318.

Council of Europe, (1992). *European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage(Revised).* Ανακτήθηκε στις 10/9/2016 από https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007bd25

Council of Europe, (1995). *Segesta Declaration European Network of Ancient Theaters and Places of Performance*. Ανακτήθηκε στις 10/9/2016 από http://conservacion.inah.gob.mx/normativa/wp-content/uploads/Documento118.pdf

Council of Europe, (2005). *Council of Europe Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society*. Ανακτήθηκε στις 11/9/2016 από *https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680083746*

European Commission (2002*). eEurope 2002: An Information Society for all, Brussels: Commission of the European Communities.*

Fernandez, G. D., & Cejudo, M. D. C. L. (2009). La educacion social y la Web 2.0: nuevos espacios de innovacion e interaccion social en el espacio europeo de educacion superior. Pixel-Bit: *Revista de medios y educacion*, *35*, 105-114.

Gardner, H., & Hatch, Th. (1989). Multiple Intelligences Go to School Educational Implications of the Theory of Multiple Intelligences. Ανακτήθηκε στις 15/9/2016 από http://www.sfu.ca/~jcnesbit/EDUC220/ThinkPaper/Gardner1989.pdf

Kingsley K. and Brinkerhoff J., (2011). Web 2.0 Tools for Authentic Instruction, Learning, andAssessment. *Social Studies and the Young Learner 23* (3), pp. 9–12.

Perez-Mateo, M., Maina, M. F., Guitert, M., & Romero, M. (2011). Learner generated content: quality criteria in online collaborative learning. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*. Special Issue Creativity and Open Educational Resources (OER).

Rindel J., (2011). *The ERATO project and its contribution to our understanding of the acoustics of ancient theatres*, The Acoustics of Ancient Theatres Conference Patras, September 18-21, 2011.

Torres-Ramírez, M., García-Domingo, B., Aguilera, J., & De La Casa, J. (2014). Video-sharing educational tool applied to the teaching in renewable energy subjects. *Computers & Education, 73,* 160-177.

Unesco, (2012*). Proceedings of the Closing Event of the Celebration of the 40th Anniversary of the World Heritage Convention* 6–8 November 2012 – Kyoto International Conference Centre, Kyoto, Japan. Ανακτήθηκε στις 10/9/2016 από http://openarchive.icomos.org/1466/1/activity-828-1.pdf

Yang, G. (2003). *Comics in Education*. Ανακτήθηκε στις 20/9/2016 από www.humblecomics.com/comicsedu/index.html

Ιστογραφία ενδιαφέροντος – πρόσκτηση μεταξύ 10-28/9/2016

[1] http://whc.unesco.org/en/conventiontext/

[2] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=090000168052543f

[3] https://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/resources/Texts/Verone_EN.pdf

[4] http://www.digitalmeetsculture.net/heritage-showcases/athena-project/athena-project/

[5] http://www.europeanheritagedays.com/Home/Common-theme.aspx?.CommonTheme=3891579a-97ce-4a76-a1bc-ad1174863758

[6]http://europeanheritagedays.com/Press-corner/Releases/European-Heritage-Days-2016-Celebrating-the-people-behind-the-places.html

[7] http://www.yppo.gr/2/g22.jsp?obj_id=66373

[8] http://www.nearch.eu/what-is-nearch/

[9] http://www.diazoma.gr/GR/Page_01-01.asp

[10] http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/creativity/arts-education/official-texts/road-map/

[11] http://waae.edcp.educ.ubc.ca/

[12]http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/creativity/arts-education/official-texts/development-goals/

[13] http://www.etwinning.gr/etwinning/2016-05-13-09-33-44

38. «Troy Today»: ένα πρόγραμμα eTwinning για τη διδασκαλία του αρχαίου δράματος

Γαλανός Ανδρέας[1], Πετρίδης Γεώργιος[2]
[1]Εκπαιδευτικός ΠΕ02 – 2ο Γυμνάσιο Χαλκηδόνας
galandreas3012@gmail.com
[2] Εκπαιδευτικός ΠΕ02 – 2ο Γυμνάσιο Χαλκηδόνας
gepetridis@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η ανακοίνωση παρουσιάζει το "Troy Today", ένα πρόγραμμα συνεργασίας eTwinning ανάμεσα στο 2ο Γυμνάσιο Χαλκηδόνας, το IES Ramón Arcas Meca από το Lorca της Ισπανίας και το IIS "G. Bertacchi" από το Lecco της Ιταλίας που διήρκεσε όλη τη σχολική χρονιά 2015-16. Βασικός στόχος ήταν να εξοικειωθούν οι μαθητές με το αρχαίο θέατρο μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες.
Μετά τις αυτοπαρουσιάσεις, την επιλογή του λογότυπου του προγράμματος και την ανταλλαγή χριστουγεννιάτικων ευχών, οι μαθητές δημιούργησαν συνεργατική παρουσίαση με τα αρχαία θέατρα της Μεσογείου και video με φανταστικές συνεντεύξεις ηρώων της αρχαίας τραγωδίας. Τέλος, οι μαθητές κάθε χώρας προχώρησαν σε δημιουργίες σχετικές με την αρχαία τραγωδία που μελετούσαν. Οι Έλληνες μαθητές δημιούργησαν ένα comic βασισμένο στην "Ελένη" του Ευριπίδη και παρουσίασαν θεατρικά ένα απόσπασμα από την τραγωδία το οποίο και μαγνητοσκόπησαν. Οι Ισπανοί εταίροι ανέβασαν τις "Τρωάδες¨του Ευριπίδη, ενώ οι Ιταλοί συνέθεσαν μουσική για την παράσταση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, δραματική ποίηση*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το "Troy Today" ήταν ένα πολιτιστικό πρόγραμμα που υλοποιήθηκε στο 2ο Γυμνάσιο Χαλκηδόνας κατά τη σχολική χρονιά 2015-16. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος υλοποιήθηκε μέσω του eTwinning συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο μας, στο IES Ramón Arcas Meca από το Lorca της Ισπανίας και στο IIS "G. Bertacchi" από το Lecco της Ιταλίας. Βασικός στόχος του σχεδίου ήταν να εξοικειωθούν οι μαθητές με το αρχαίο θέατρο και την τραγωδία μέσα από δημιουργικές και συνεργατικές δραστηριότητες.

ΣΥΛΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ- ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Η ζωή στις αρχές του 21^{ου} αιώνα αναδεικνύεται όλο και πιο σύνθετη και οι άνθρωποι καλούνται να ανταποκριθούν σε ιδιαίτερα απαιτητικές και συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες. Συνεπώς, απαιτείται ο εφοδιασμός τους από νωρίς με δεξιότητες που υπερβαίνουν την παραδοσιακή απόκτηση γνώσεων που εξυπηρετούσε κατά κανόνα η εκπαιδευτική διαδικασία μέχρι πρόσφατα. Στις μέρες μας το σχολείο οφείλει να αναπτύξει και να καλλιεργήσει μεταξύ άλλων μια σειρά από κοινωνικές, επικοινωνιακές, ψηφιακές και γλωσσικές δεξιότητες. Κάτι τέτοιο δεν μπορεί όμως να συμβεί μέσα από τις παραδοσιακές διδακτικές μεθόδους της διάλεξης και της κατά μέτωπον διδασκαλίας. Απαιτείται η ενεργητικότερη και ουσιαστικότερη εμπλοκή των ίδιων των μαθητών στις διαδικασίες μάθησης μέσα από καινοτόμα σχέδια διδασκαλίας, στα πλαίσια των οποίων οι μαθητές ερευνούν, πειραματίζονται, επικοινωνούν, ανταλλάσσουν απόψεις και πληροφορίες, για να καταλήξουν τελικά σε

τεκμηριωμένες απόψεις και προτάσεις. Κάτι τέτοιο, όπως είναι φυσικό, προωθείται μέσω της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. (Ματσαγγούρας, 2003)

Οι συνεργασίες μέσω eTwinning αποτελούν μια ιδανική ευκαιρία για την υλοποίηση ανάλογων σχεδίων. "Η δημιουργία συνεργασιών επιφέρει μία παιδαγωγική μεταβολή όπου προωθείται η επικοινωνία, ενώ αφορά σε μαθητές που αλληλεπιδρούν, κατανοούν, μοιράζονται και χειρίζονται δεδομένα και υλικά παραγωγής. Αποτελεί δηλαδή ένα βήμα, για να φέρουν οι μαθητές την ευθύνη της εκμάθησής τους" (Οδηγός eTwinning: 8). Εκτός των άλλων η χρήση τεχνολογικών εργαλείων και ιδιαίτερα εργαλείων web 2.0 για την επικοινωνία και τη συνεργασία των μαθητών αναπτύσσει ιδιαίτερα τις ψηφιακές και συνεργατικές δεξιότητες των μαθητών. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως στα πλαίσια παρόμοιων προγραμμάτων απαιτείται από τους μαθητές η χρήση ξένης γλώσσας, γεγονός που υποστηρίζει τους στόχους του Νέου Σχολείου, ένας από τους οποίους είναι να γίνει ο μαθητής «γλωσσομαθής» (Μ.Π.Ε., Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό, τ. Α., 2011)

Στο project πήραν μέρος μαθητές της Γ Γυμνασίου του σχολείου μας, οι οποίοι διδάσκονταν στο μάθημα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας από μετάφραση την τραγωδία του Ευριπίδη «Ελένη». Το γνωστικό αντικείμενο της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και ιδιαίτερα της δραματικής ποίησης, όπως διδάσκεται στη Γ΄ Γυμνασίου, αποτελεί για τον εκπαιδευτικό ιδανικό πεδίο για την ανάπτυξη ανάλογων καινοτόμων δράσεων, καθώς προσφέρεται για δημιουργικές δραστηριότητες. Η εισαγωγή του βιβλίου θέτει ζητήματα όψης και παράστασης του αρχαίου θεάτρου τα οποία αντιμετωπίστηκαν πολύ αποτελεσματικά μέσα από τη βιωματική διαδικασία του ανεβάσματος του αποσπάσματος της τραγωδίας. Οι μαθητές καταπιάστηκαν με τις σκηνογραφικές και ενδυματολογικές προκλήσεις που θέτει το δράμα, την κινησιολογία, τον ρόλο του χορού και το ήθος των πρωταγωνιστών. Μέσα από τη διαδικασία του ανεβάσματος, άλλωστε, μελέτησαν ενδελεχώς και εξαιρετικά προσεκτικά το κείμενο της τραγωδίας και μάλιστα με ιδιαίτερο ζήλο και ενθουσιασμό. Με τη δημιουργία των συνεντεύξεων των αρχαίων ηρώων επιτεύχθηκε όχι μόνο η μελέτη των αρχαίων ηρώων αλλά και η ταύτιση των μαθητών μαζί τους μέσω της ενσυναίσθησης. Χάρη στην τελευταία, οι μαθητές αποκτούν την ικανότητα ενσυναισθητικής κρίσης, η οποία συνίσταται στην «εξεύρευση τρόπων με τους οποίους θα μπορεί κάποιος να εκτιμά και να αξιολογεί καλύτερα και πληρέστερα τα προβλήματα, τις απόψεις, και τις θέσεις των άλλων ανθρώπων» (Βακαλούδη, 2003)

Επίσης, μέσω της συνεργατικής παρουσίασης των αρχαίων θεάτρων της Μεσογείου οι μαθητές ενημερώθηκαν για την διάδοση του αρχαίου δράματος και την αρχιτεκτονική και διάταξη των αρχαίων θεάτρων. Πέρα από αυτό όμως τέθηκαν και πολλά ζητήματα ιστορίας και τέχνης. Συζητήθηκαν θέματα σχετικά με την ιστορία της Αθήνας του 5^{ου} αιώνα π.Χ. και την επινόηση του θεάτρου. Στη διαδικασία έρευνας υλικού για την δημιουργία των πλαστών συνεντεύξεων των ηρώων, οι μαθητές μελέτησαν ζωγραφικές αναπαραστάσεις αρχαίων μύθων, καθώς και λογοτεχνικές αναβιώσεις τους στη νεότερη και σύγχρονη εποχή (στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας). Διαπίστωσαν έτσι στην πράξη την διαχρονική ακτινοβολία και επιβίωση του αρχαίου θεάτρου μέχρι και τον 21^{ο} αιώνα. Να σημειωθεί επίσης ότι επιχειρήθηκαν συνδέσεις ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, στον τρωικό πόλεμο και τον πόλεμο στη Συρία, τους πρόσφυγες της Τροίας και τους σύριους πρόσφυγες.

Οι παραπάνω σκέψεις μας οδήγησαν λοιπόν στη υλοποίηση συνεργασίας με ένα ιταλικό και ένα ισπανικό σχολείο με άξονα την αρχαία ελληνική δραματική ποίηση.

ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ

Οι στόχοι του προγράμματος ήταν οι εξής:

- με αφορμή αρχαίες ελληνικές τραγωδίες που σχετίζονται με τον μύθο του Τρωικού πολέμου (Ελένη, Τρωάδες) να διερευνηθούν οι συνέπειες του πολέμου και να παραλληλιστούν με τη σημερινή κατάσταση των σύριων προσφύγων στις μεσογειακές ακτές
- να μελετηθούν και να αναπαρασταθούν αποσπάσματα αρχαίου θεάτρου
- να μελετηθούν ποικίλες αναπαραστάσεις αρχαιοελληνικού μύθου (γραμματεία, αγγειογραφίες)
- να ενισχυθεί η αρχαιογνωσία τους σε διάφορους τομείς μέσα από δημιουργικής και συνεργατικές δραστηριότητες
- να εξασκήσουν την ξένη γλώσσα σε αυθεντικές συνθήκες επικοινωνίας
- να δοθούν στους μαθητές δυνατότητες για καλλιτεχνική έκφραση

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Για την υλοποίηση της συνεργασίας αξιοποιήθηκε κατά βάση η πλατφόρμα Twinspace, όπου και αναρτήθηκαν όλα τα παραγόμενα προϊόντα. Οι σελίδες και οι υποσελίδες οργανώθηκαν με βάση τη δομή και τα μέρη μιας αρχαίας τραγωδίας: «Πρόλογος», «Επεισόδια», «Στάσιμα» και «Έξοδος» (σχήμα 1).

Σχήμα 1: Παρουσίαση του τρόπου οργάνωσης των σελίδων στο Twinspace.

Στον "Πρόλογο" δημιουργήθηκε ένας χάρτης με τις χώρες που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα αξιοποιώντας το λογισμικό Stepmap (σχήμα 2).

Σχήμα 2: Χάρτης με τις χώρες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα.

Στην «Πάροδο» συστήθηκαν οι μαθητές και καθηγητές με διαδραστικές παρουσιάσεις. Η ομάδα του σχολείου μας δημιούργησε έναν τοίχο Padlet με τις φωτογραφίες και τα ονόματα μαθητών και καθηγητών. Οι Ισπανοί εταίροι μας αξιοποίησαν το Thinglink και οι Ιταλοί το Prezi. Καθότι πλησίαζε η περίοδος των Χριστουγέννων τα σχολεία δημιούργησαν video με χριστουγεννιάτικες ευχές τα οποία αναρτήθηκαν στοTwinspace.
Στο «Α΄ επεισόδιο» οι μαθητές όλων των χωρών δημιούργησαν ζωγραφικές προτάσεις για το λογότυπο του προγράμματος. Οι προτάσεις που δημιούργησαν οι μαθητές για το λογότυπο του προγράμματος παρουσιάστηκαν σε ένα PowerPoint και με βάση αυτό μαθητές και εκπαιδευτικοί πήραν μέρος σε διαδικτυακό ερωτηματολόγιο SurveyMonkey για την επιλογή αυτού που αντιπροσώπευσε τελικά το πρόγραμμα (σχήμα 3).

Σχήμα 3: Λογότυπο του προγράμματος.

Στο «Α΄ στάσιμο» μαθητές και των τριών χωρών δημιούργησαν συνεργατικά μια παρουσίαση μέσω Prezi με τα αρχαία θέατρα της Μεσογείου. Οι μαθητές ερεύνησαν τα αρχαία θέατρα της χώρας τους και της ευρύτερης περιοχής και κατέγραψαν σε έναν χάρτη της Μεσογείου τα πιο σημαντικά από αυτά (σχήμα 4). Κάθε χώρα πρόσθετε στον χάρτη τα θέατρα της περιοχής της και έτσι δημιουργήθηκε μια κοινή παρουσίαση. Στην τελική παρουσίαση δημοσιεύτηκαν μόνο τα κείμενα γιατί για αρκετές εικόνες που αντλήθηκαν από το διαδίκτυο δεν είχαμε τα πνευματικά δικαιώματα.

Σχήμα 4: Συνεργατική παρουσίαση στο Prezi με αρχαία θέατρα Μεσογείου.

Στο «Β΄ επεισόδιο» και «Β΄ στάσιμο» οι μαθητές δημιούργησαν video με φανταστικές συνεντεύξεις ηρώων της αρχαίας τραγωδίας. Αυτή ήταν και η πιο σύνθετη φάση της συνεργασίας.
Στόχος ήταν η δημιουργία ενός πλαστού τηλεοπτικού προγράμματος με συνεντεύξεις των ηρώων των αρχαίων τραγωδιών που μελετήθηκαν. Για τη δημιουργία των πλαστών συνεντεύξεων των αρχαίων μυθικών ηρώων οι μαθητές χωρίστηκαν σε 7 μικτές ομάδες, καθεμία από τις οποίες αποτελούνταν από μαθητές και των τριών χωρών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Κάθε ομάδα ανέλαβε από έναν διαφορετικό ήρωα και μέσα από έρευνα, συζήτηση και συνεργασία μέσω της εφαρμογής WhatsApp οι μαθητές κατέληξαν σε ένα σύνολο 10 ερωτήσεων που θα μπορούσαν να τεθούν στο συγκεκριμένο ήρωα σε μια φανταστική συνέντευξη καθώς και στις πιθανές απαντήσεις του ήρωα. Για τον καθορισμό των ερωτήσεων και απαντήσεων οι μαθητές ερεύνησαν πηγές, εικαστικό και λογοτεχνικό υλικό σχετικό με τον ήρωα της ομάδας τους, ανακαλώντας ταυτόχρονα και σχετικές γνώσεις που είχαν αποκτήσει σε προηγούμενα χρόνια. Ένα μέλος κάθε ομάδας ανέλαβε να ενσαρκώσει τον ήρωα/ηρωίδα που είχαν αναλάβει, ενώ οι υπόλοιποι τους δημοσιογράφους που έθεταν τις ερωτήσεις. Στη συνέχεια, οι μαθητές-δημοσιογράφοι βιντεοσκόπησαν τις ερωτήσεις προς τους ήρωες στη μητρική γλώσσα του ο καθένας. Οι μαθητές που ενσάρκωσαν τους ήρωες φόρεσαν τα κατάλληλα κοστούμια και βιντεοσκόπησαν τις απαντήσεις στα αγγλικά. Τα βίντεο συγκεντρώθηκαν και συνδέθηκαν στο μοντάζ, ενώ προστέθηκαν αγγλικοί υπότιτλοι. Έτσι στα video συνυπάρχουν οι τρεις μεσογειακές γλώσσες (Ελληνικά, Ιταλικά, Ισπανικά) με τα αγγλικά, δημιουργώντας ένα ηχητικό αποτέλεσμα πολυπολιτισμικό, διεθνές και συνεργατικό που ενισχύει τη γλωσσική ποικιλότητα. Οι μαθητές της Ισπανίας, που ήταν πολυπληθέστεροι, ανέλαβαν να φτιάξουν το σκηνικό και την παρουσίαση του τηλεοπτικού προγράμματος.
Στο «Γ΄ Επεισόδιο» οι μαθητές κάθε χώρας προχώρησαν σε δημιουργίες σχετικές με την αρχαία τραγωδία που μελετούσαν. Οι Έλληνες μαθητές παρουσίασαν θεατρικά ένα απόσπασμα από την τραγωδία “Ελένη” του Ευριπίδη το οποίο και μαγνητοσκόπησαν. Για το ανέβασμα αυτό, ασχολήθηκαν με ζητήματα σκηνογραφίας (σχήμα 5), ενδυματολογίας, κίνησης και σκηνοθεσίας κατανοώντας την τραγωδία μέσα από βιωματικές δραστηριότητες και έχοντας πρόσφατη την εμπειρία από την παρακολούθηση θεατρικής παράστασης της ομώνυμης τραγωδίας του Ευριπίδη. Το ανέβασμα μιας παράστασης άλλωστε ενισχύει και καλλιεργεί τις συνεργατικές δεξιότητες των μαθητών, ενθαρρύνει την ομαδική εργασία και ξεδιπλώνει «κρυφά» ταλέντα των μαθητών, τα οποία δεν μπορούν να αναδειχθούν μέσα από τον παραδοσιακό τρόπο της μετωπικής διδασκαλίας. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί πως κατά τη διάρκεια των δοκιμών όλοι οι μαθητές που λειτούργησαν ως θεατές με ιδιαίτερη έφεση διατύπωναν προτάσεις σκηνοθετικού χαρακτήρα και βοήθησαν καταλυτικά στη βελτίωση της σκηνικής απόδοσης εκείνων των συμμαθητών τους που ενσάρκωσαν τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα του συγκεκριμένου αποσπάσματος, σχολιάζοντας δημιουργικά την κίνηση, την έκφραση και το ηχόχρωμα της φωνής των ηθοποιών. Με την αντίδραση τους αυτή ήταν ολοφάνερο πως θεωρούσαν το τελικό αποτέλεσμα δικό τους δημιούργημα και ότι χαίρονταν την όλη διαδικασία.

Σχήμα 5: Το σκηνικό της παράστασης της «Ελένης».

Σε αυτή τη φάση του προγράμματος οι μαθητές συνεργάστηκαν περισσότερο υποστηρικτικά κατά τη διάρκεια των προβών για το ανέβασμα των παραστάσεών τους. Οι μαθητές της Ισπανίας ανέβασαν και μαγνητοσκόπησαν τις «Τρωάδες» του Ευριπίδη, ενώ οι μαθητές της Ιταλίας συνέθεσαν μουσική για την παράσταση. Καθότι και οι 2 τραγωδίες έχουν ως θέμα τον πόλεμο και τα δεινά του έγινε προσπάθεια να συνδεθούν με τη σύγχρονη επικαιρότητα του πολέμου στη Συρία και το ζήτημα των προσφύγων στη Μεσόγειο. Να σημειωθεί ότι χρήματα που συγκέντρωσαν οι μαθητές της Ισπανίας από την παράσταση των Τρωάδων δωρήθηκαν στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) η οποία τούς απένειμε τιμητικό δίπλωμα όπου αναφέρεται και η συνεισφορά του δικού μας σχολείου.
Οι Έλληνες μαθητές, χωρισμένοι σε τρεις ομάδες (καλλιτέχνες – φιλόλογοι – μεταφραστές) δημιούργησαν επίσης ένα κόμικ βασισμένο στην “Ελένη” του Ευριπίδη, για την κατασκευή του οποίου χρησιμοποιήθηκε το PowerPoint. Προκειμένου να δημιουργηθούν το φόντο και οι ήρωες, οι μαθητές ανέτρεξαν στο διαδίκτυο, αναζήτησαν φωτογραφικό υλικό από αιγυπτιακούς ναούς και παλάτια, και αξιοποίησαν παραστάσεις από αρχαία αγγεία. Η ιδέα για τη δημιουργία του κόμικ βασίστηκε στην εξαιρετική ανάλογη δουλειά που έχει κάνει η συνάδελφος Κατερίνα Προκοπίου, την οποία ευχαριστούμε και από εδώ για την πολύτιμη βοήθειά της και την παροχή υλικού και τεχνικών συμβουλών. Οι μαθητές επεξεργάστηκαν την υπόθεση της τραγωδίας αποφασίζοντας για τους διαλόγους που θα χρησιμοποιούνταν στα συννεφάκια του κόμικ. Οι διάλογοι μεταφράστηκαν στα αγγλικά και εισήχθησαν στις διαφάνειες του PowerPoint (σχήμα 6). Στη συνέχεια, προστέθηκε κατάλληλη μουσική και η παρουσίαση μετατράπηκε σε video που αναρτήθηκε στο YouTube.

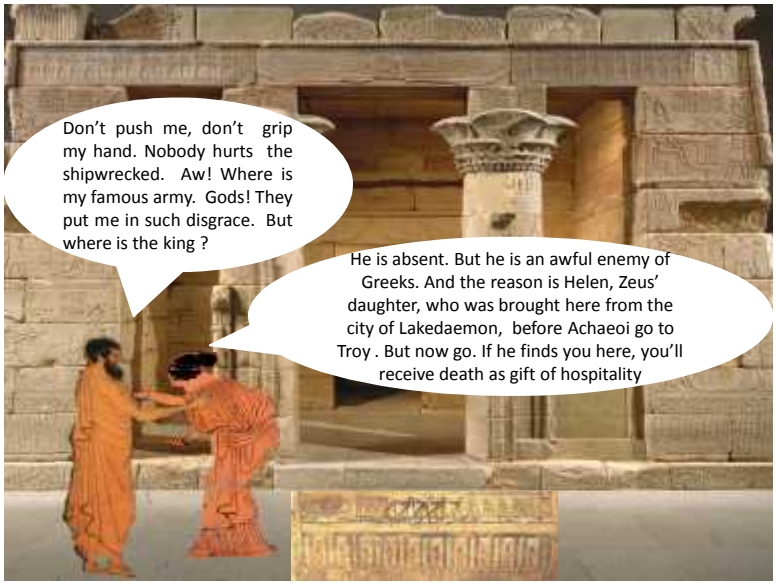

Σχήμα 6: Καρέ από το κόμικ με την υπόθεση της Ελένης του Ευριπίδη

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα:

- την κυρία Ξανθίππη Βασιλειάδου, υπεύθυνη πολιτιστικών προγραμμάτων της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης για την συμπαράσταση και την ενθάρρυνση
- την κυρία Κατερίνα Προκοπίου για την πολύτιμη βοήθειά της στη δημιουργία του κόμικ
- την κυρία Βίκυ Μανούκα για την βοήθειά της στη μετάφραση των κειμένων στα Αγγλικά
- την κυρία Φλοριάννα Ηλιοπούλου για την κατασκευή του σκηνικού

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βακαλούδη Α. Δ., *Διδάσκοντας και μαθαίνοντας με τις νέες τεχνολογίες, Θεωρία και πράξη*, Αθήνα: Πατάκης, 2003

Ματσαγγούρας Η. , *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*, Αθήνα: Γρηγόρης, 2003

Μ.Π.Ε., *Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό*, τ. Α., Γενικό μέρος, 2011
http://www.etwinning.gr/files/1132230030etwinning_pedagogical_guide.pdf
(ανακτήθηκε στις 7 – 9 – 2016)

39. Χρησιμοποιώντας ΤΠΕ για τη διδασκαλία οικονομικών εννοιών: Μια πρόταση για υλοποίηση στην τάξη καθώς και σε περιβάλλον eTwinning

Πομώνης Γεράσιμος
Σχολικός Σύμβουλος Οικονομολόγων
ΠΔΕ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ
gerpomonis@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μια πρόταση για τη χρησιμοποίηση ΤΠΕ στη διδασκαλία οικονομικών εννοιών, με αξιοποίηση της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας. Ο σχεδιασμός που περιγράφεται αναφέρεται στη χρήση του DVD και του Διαδικτύου σε περιβάλλον τάξης καθώς και σε περιβάλλον eTwinning. Η ενεργοποίηση – εμπλοκή κάθε ομάδας και κάθε μαθητή στη διαδικασία διδασκαλίας – μάθησης μπορεί να εφαρμοστεί τόσο σε περιβάλλον τάξης, όσο και σε περιβάλλον eTwinning.Το DVD (σε αρκετές γλώσσες) διαρκεί περίπου 8 λεπτά και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ευχερώς για καταιγισμό ιδεών. Προσφέρεται δε τόσο για τη δημιουργία αφόρμησης για μάθηση, όσο και για επανάληψη και εμπέδωση της ύλης. Κατά την αξιοποίηση του DVD στις μικροδιδασκαλίες ο καταιγισμός ιδεών διαπιστώθηκε ότι ήταν έντονος και προτείνεται η κατάτμηση του περιεχομένου σε ενότητες. Η προτεινόμενη εφαρμογή του συνόλου της διαδικασίας στηρίζεται και στο πρόσθετο έντυπο υλικό που συνοδεύει το DVD.(στην Αγγλική). Σε περιβάλλον eTwinning απαιτείται κατάλληλη προετοιμασία και από τους δυο εταίρους και καλού επιπέδου συνεργασία μεταξύ των διδασκόντων. Η δυνατότητα αναπαραγωγής του περιεχομένου του DVD στη μητρική γλώσσα των συμμετεχόντων συμβάλλει σημαντικά στην πρόσληψη και κατανόηση των εννοιών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ομαδοσυνεργατική, Οικονομικές έννοιες, ΤΠΕ, eTwinning*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παρά το γεγονός ότι στη χώρα μας έχει γίνει αντιληπτή η σημασία της Κοινωνίας της Πληροφορίας (Υπουργικό Συμβούλιο, 1999 και 2002) πριν αρκετά χρόνια και παρότι παράλληλα έγιναν – και συνεχίζουν να γίνονται - προσπάθειες και στον χώρο της εκπαίδευσης (Παπαδάκης, Σπ. και Χατζηπέρης Νικ., 2005), αυτός ο τελευταίος εξακολουθεί να υστερεί σε σχέση με τις διεθνείς εξελίξεις στο θέμα της εφαρμογής της εκπαιδευτικής τεχνολογίας προς όφελος της μάθησης σε όλες τις βαθμίδες της. .

Η διεθνής βιβλιογραφία βρίθει ερευνών εφαρμογής των ΤΠΕ σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα και παρουσίασης των θετικών αποτελεσμάτων (Demkanin, P., et.al., 2005) στη μάθηση, καθώς και της ανάγκης προώθησης των δομικών και θεσμικών αλλαγών που απαιτούνται, ώστε τόσο οι αναπτυγμένες όσο και οι αναπτυσσόμενες κοινωνίες ανά τον κόσμο να μπορέσουν να απολαύσουν τις ωφέλειες (Livingstone, S., 2012, Olson, J., et.al., 2011).

Η δυνατότητα χρησιμοποίησης των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη αποτελεί μια σημαντική βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας της διαδικασίας διδασκαλίας – μάθησης. Ο διδάσκων μπορεί να αξιοποιήσει τις ΤΠΕ, ώστε να αυξήσει τα μαθησιακά ερεθίσματα των μαθητών και να επιτύχει ευχερέστερα την ενεργό εμπλοκή τους σε αυτή τη διαδικασία.

Η ενεργός συμμετοχή όμως δεν μπορεί να επιτευχθεί με την χρησιμοποίηση της παραδοσιακής μετωπικής διδασκαλίας. Αντίθετα, η μέθοδος που προσφέρεται προς αυτή την κατεύθυνση είναι η ομαδοσυνεργατική (Ματσαγγούρας, 2005, σελ.509-511)

και η ενσωμάτωση των ΤΠΕ σε αυτήν μπορεί να την καταστήσει αποτελεσματικότερη (Chai Ching Sing, et.al., 2011, pp.25-31).
Μια νέα διάσταση της εφαρμογής των ΤΠΕ στην εκπαίδευση αποτελεί η καινοτομία του eTwinning, που ήδη έχει συμπληρώσει μια δεκαετία (Cassells, D., et.al., Editors, 2015). Κατά το παρελθόν, η αδελφοποίηση των σχολικών μονάδων εντός και εκτός Ελλάδας, απαιτούσε μια σειρά από γραφειοκρατικές ενέργειες, με απώτερο σκοπό την δια ζώσης συνάντηση μαθητών και συνοδών εκπαιδευτικών. Το eTwinning παρέχει τη δυνατότητα, πέραν του προγραμματισμού αμοιβαίων επισκέψεων, να επικοινωνούν συχνότερα μεταξύ τους οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί που έχουν δημιουργήσει σχετικό πρόγραμμα, με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι ΤΠΕ.
Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι να παρουσιάσει ένα διδακτικό πακέτο το οποίο προσφέρει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να το αξιοποιήσουν στα πλαίσια εφαρμογής της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας. Η πρόταση μπορεί να υλοποιηθεί εντός της αίθουσας διδασκαλίας για να δημιουργήσει αφόρμηση για μάθηση, ή για να εξυπηρετήσει ανάγκες επαναλήψεων, καθώς επίσης και στα πλαίσια υλοποίησης προγράμματος eTwinning με άλλο σχολείο εντός ή εκτός Ελλάδος.
Η δομή του άρθρου είναι η εξής: Στο επόμενο τμήμα, παρουσιάζεται το διδακτικό πακέτο και ακολουθεί η πρόταση για αξιοποίησή του σε ομαδοσυνεργατική διαδικασία διδασκαλίας – μάθησης εντός της τάξης. Ακολουθεί το δεύτερο μέρος της πρότασης για αξιοποίηση του διδακτικού πακέτου σε περιβάλλον eTwinning. Στο τελευταίο τμήμα του άρθρου παρουσιάζονται συμπεράσματα, σχόλια, καθώς και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ

Το διδακτικό πακέτο έχει δημιουργηθεί από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και είναι διαθέσιμο στον σύνδεσμο
https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/pricestab/html/index.en.html .
Στην επάνω δεξιά μεριά της ιστοσελίδας υπάρχει μενού επιλογής της γλώσσας, μεταξύ Ελληνικών, Αγγλικών, καθώς και αρκετών άλλων γλωσσών (Εικόνα 1).

Εικόνα 1. Ιστοσελίδα ΕΚΤ για διδασκαλία οικονομικών στα Ελληνικά

Με την επιλογή της Αγγλικής (Εικόνα 2), αλλάζει η εμφάνιση όλης της σελίδας στη νέα γλώσσα που έχει επιλεγεί και επίσης αλλάζει η γλώσσα αναπαραγωγής του Video. Αυτό εξυπηρετεί σε σημαντικό βαθμό τη χρήση του Video στην περίπτωση eTwinning με σχολείο του εξωτερικού, καθώς επιτρέπει την αναπαραγωγή on-line του Video στον ίδιο χρόνο για δυο σχολεία στη μητρική γλώσσα του κάθε σχολείου (διατίθεται σε αρκετές γλώσσες).

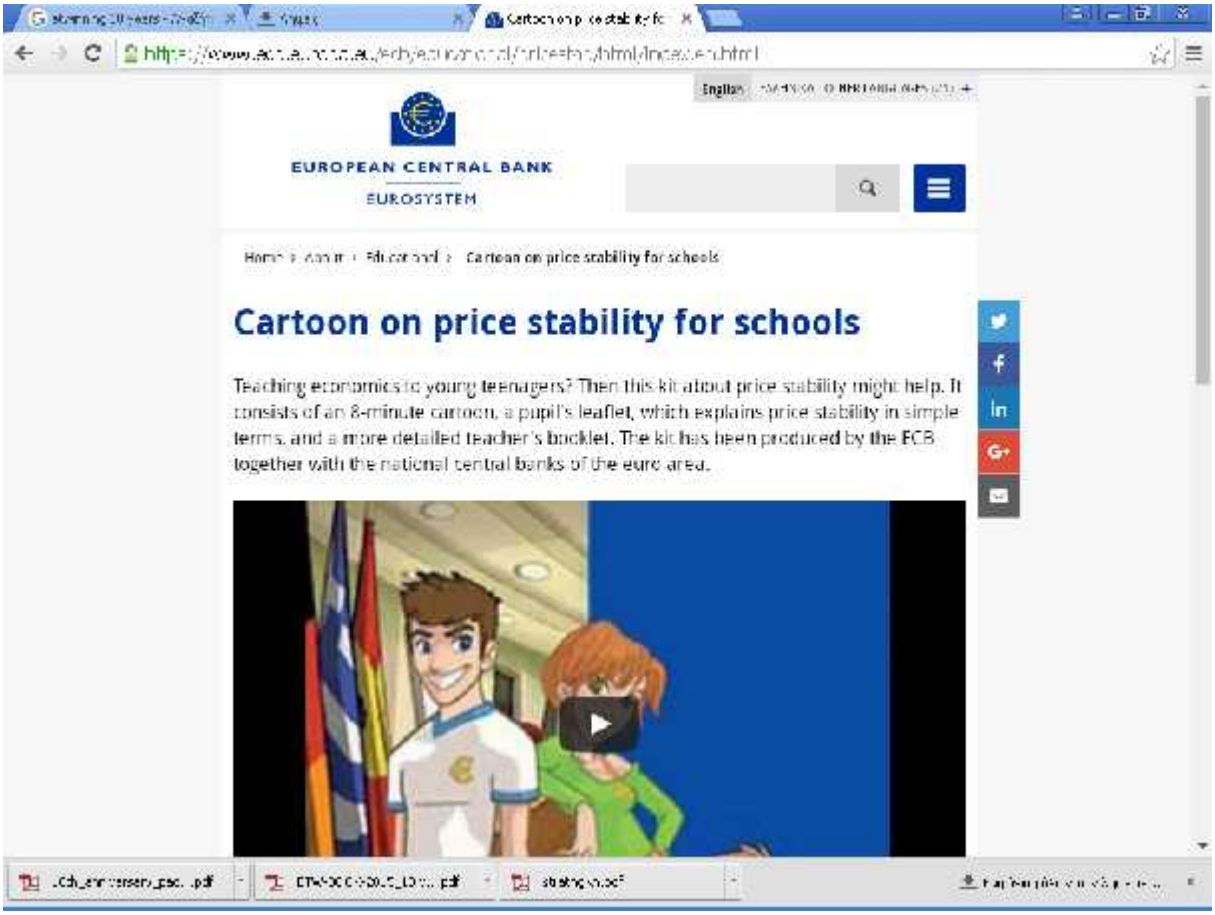

Εικόνα 2. Ιστοσελίδα ΕΚΤ για διδασκαλία οικονομικών στα Αγγλικά

Το διδακτικό πακέτο τιτλοφορείται «*Κινούμενα σχέδια σχετικά με τη σταθερότητα των τιμών για τα σχολεία (Cartoon on price stability for schools)*» και αποτελείται από τρία επιμέρους στοιχεία:

α) Το *Teachers' booklet*, (υπάρχει στον σύνδεσμο: https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/pricestab/shared/movie/EZB_Booklet_2011_EN_web.pdf?562ef1d918a23892e19fd30f59c4badf),

β), το *Pupils' leaflet*, (υπάρχει στον σύνδεσμο https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/pricestab/shared/movie/Pupils_Leaflet_2011_EN_web.pdf?e0b6a139387efa6f56ab686493b3b365), (και τα δυο στην Αγγλική γλώσσα σε αρχεία pdf) και

γ) Τον ακόλουθο σύνδεσμο για την δημιουργία DVD https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/pricestab/shared/movie/dvd_pricestability.iso.

Το DVD περιέχει με τη μορφή κινουμένων σχεδίων την παρουσίαση των οικονομικών εννοιών σε μια τάξη, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί εκτός σύνδεσης στο Διαδίκτυο. Η διάρκεια του video είναι περίπου 8 λεπτά.

Τα θέματα που περιλαμβάνονται στο DVD, στο φυλλάδιο για τον εκπαιδευτικό και στο φυλλάδιο του μαθητή, έχουν ως εξής:

Price stability: why is it important for you?
Chapter 1 Introduction
Chapter 2 Money's short history
2.1 Functions of money

2.2 Forms of money
Chapter 3 The importance of price stability
3.1 What is price stability?
3.2 Measuring inflation
3.3 The benefits of price stability
Chapter 4 Factors determining price developments
4.1 What monetary policy can and cannot do – an overview
4.2 Money and interest rates – how can monetary policy influence interest rates?
4.3 How do changes in interest rates affect the expenditure decisions taken by consumers and firms?
4.4 Factors driving price developments over shoter-term horizons
4.5 Factors driving price developments over longer-term horizons
Chapter 5 The ECB's monetary policy
5.1 A short historical overview
5.2 The institutuional framework
5.3 The ECB's monetary policy strategy
5.4 Overview of the Eurosystem's operational framework

Τα ανωτέρω θέματα δεν αναπτύσσονται στην ίδια έκταση και στα τρία στοιχεία του πακέτου, με πληρέστερη ανάπτυξη στο φυλλάδιο για τον εκπαιδευτικό. Σε αυτό το φυλλάδιο περιλαμβάνονται επίσης στοιχεία σε πίνακες, γλωσσάρι όρων και διάφορα πληροφοριακά στοιχεία που μπορούν να αξιοποιηθούν κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Επίσης για κάθε κεφάλαιο δίνονται ασκήσεις με τις λύσεις τους,
Το DVD των κινουμένων σχεδίων που θα δημιουργηθεί από τον παραπάνω σύνδεσμο μπορεί να αναπαραχθεί σε διάφορες γλώσσες. Η επιλογή της γλώσσας γίνεται πριν την αναπαραγωγή του και, φυσικά, η αναπαραγωγή του μπορεί να γίνει σε οποιαδήποτε γλώσσα από τις περιλαμβανόμενες που θα θελήσουν οι μαθητές, ακόμη και για απλή ακουστική εξάσκηση.
Στην παρακάτω Εικόνα 3 εμφανίζονται οι γλώσσες στις οποίες μπορεί να αναπαραχθεί το DVD. Μεταξύ αυτών των 23 γλωσσών, βρίσκονται οι συνήθεις ευρωπαϊκές, αλλά επίσης και κάποιες λιγότερο γνωστές. Είναι όμως σημαντικό το γεγονός ότι μπορεί με ιδιαίτερη επιτυχία να χρησιμοποιηθεί στη μητρική γλώσσα κάποιου σχολείου άλλης χώρας, σε περίπτωση ύπαρξης σχετικού προγράμματος, καθώς οι μαθητές θα είχαν σημαντική δυσκολία στην επικοινωνία σε μια τρίτη γλώσσα (μητρική, γλώσσα video, γλώσσα μαθητών της άλλης χώρας) και κατανόηση των οικονομικών όρων που περιλαμβάνονται.

Εικόνα 3. Γλώσσες αναπαραγωγής του DVD της ΕΚΤ για τη διδασκαλία οικονομικών

Στο φυλλάδιο για τους μαθητές, το οποίο δεν έχει τη δομή κεφαλαίων, περιλαμβάνονται τα εξής θέματα:

- Trust if valuable
- Money makes more sense than swapping things
- Price stability and the value of your money
- How price changes are measured
- Inflation, deflation and price stability
- Price stability promotes economic growth and employment.
- The social aspects of price stability
- The Eurosystem – guardian of price stability

Το φυλλάδιο περιλαμβάνει επίσης μικρής έκτασης γλωσσάρι και πίνακες με στατιστικά στοιχεία για τον πληθωρισμό.

Εκτός από τα παραπάνω στοιχεία του διδακτικού πακέτου, η ανωτέρω βασική ιστοσελίδα έχει συνδέσμους με πλούσιο θεματικό υλικό για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τον ρόλο της, το Ευρώ, την οικονομική πολιτική, στατιστικά στοιχεία κ.ά., καθώς επίσης συνδέσμους με κοινωνικά δίκτυα. και εκπαιδευτικά παιχνίδια.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Η πρόταση αναφέρεται στον σχεδιασμό μιας διδακτικής ώρας και ο ρόλος του εκπαιδευτικού πρέπει να διατηρηθεί σε επίπεδο καθοδηγητικό και συντονιστικό.

Η μεθοδολογία που ακολουθείται έχει αξιοποιηθεί σε επιμορφωτικές ημερίδες που κατά καιρούς έχουν υλοποιηθεί από τον συγγραφέα σε μικροδιδασκαλίες, με τη χρήση μόνο του DVD από το διδακτικό πακέτο. Η ροή των περιλαμβανομένων οικονομικών εννοιών κατά την αναπαραγωγή του, πυκνώνει σταδιακά. Για το λόγο αυτό προτείνεται η κατάτμηση της προβολής σε χρονικά διαστήματα, με βάση τα θεματικά τμήματα που περιέχονται και όχι η συνολική προβολή του.

Από τα ανωτέρω τρία στοιχεία του διδακτικού πακέτου, μόνο το DVD μπορεί να αξιοποιηθεί άμεσα στην τάξη, με αναπαραγωγή της ελληνικής έκδοσης. Για τον σκοπό αυτό, από πλευράς υλικοτεχνικής υποδομής, απαιτείται ένα μέσο αναπαραγωγής, όπως υπολογιστής ή DVD player.
Πριν την προβολή, κρίνεται σκόπιμη μια ανασκόπηση των θεμάτων που περιέχονται στο DVD με διανομή στους μαθητές σχετικού ερωτηματολογίου, που θα περιλαμβάνει τις οικονομικές έννοιες κάθε επιμέρους θέματος του DVD, σε προγενέστερο χρόνο της υλοποίησης της ομαδοσυνεργατικής διαδικασίας μάθησης.
Ο εκπαιδευτικός επιλέγει τα μέλη των ομάδων ώστε να αποτελούνται από 3-5 το πολύ μαθητές καθεμία, επιδιώκοντας να επιτύχει διαφοροποίηση της μαθησιακής επίδοσης μεταξύ των μελών κάθε ομάδας. Σε κάθε ομάδα γίνεται συζήτηση του διανεμηθέντος ερωτηματολογίου και οι μαθητές σχολιάζουν πιθανές απαντήσεις, ενώ ανταλλάσσουν μεταξύ τους ιδέες σχετικά με το εννοιολογικό περιεχόμενο των διαφόρων όρων. Στη διαδικασία αυτή δεν πρέπει να αφιερωθεί χρόνος μεγαλύτερος των 8 έως 10 λεπτών. Στη συνέχεια προβάλλεται το DVD σε χρονικά τμήματα των 2-3 λεπτών (διαφορετική διάρκεια μεταξύ των 5 θεματικών περιοχών που περιέχονται στο DVD) και ακολουθεί σύντομη διακοπή κάθε φορά. Κατά τη διάρκεια των διακοπών αυτών οι μαθητές κάθε ομάδας προσπαθούν να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο, ή να σημειώσουν ερωτήσεις σε σημεία που δεν κατανόησαν. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, η οποία δεν πρέπει να υπερβεί τα 20 λεπτά συνολικά, ακολουθεί συζήτηση μεταξύ των μελών των ομάδων και, ανάλογα με την πορεία της όλης διαδικασίας, ο διδάσκων παρεμβαίνει για τον έλεγχο του χρόνου, ώστε να συζητήσουν και όλοι οι μαθητές μαζί στην ολομέλεια της τάξης.
Ανάλογα με το γενικό μαθησιακό επίπεδο της τάξης, ο εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει διαφορετική πορεία λειτουργίας της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Για παράδειγμα, η προετοιμασία του μαθήματος θα μπορούσε να γίνει με ανάθεση εργασιών σε ομάδες με βάση το αγγλικό κείμενο του φυλλαδίου των μαθητών και σύντομες παρουσιάσεις στην τάξη, σε προηγούμενα μαθήματα από εκείνο της αξιοποίησης του DVD. Επίσης θα μπορούσε να προβληθεί σε προηγούμενο μάθημα το DVD και οι μαθητές να κρατήσουν σημειώσεις για ότι άκουσαν και να προετοιμαστούν σπίτι τους, πριν την υλοποίηση της παραπάνω ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, δίνοντας μαθησιακά ερεθίσματα στους μαθητές. Σε όλη τη διαδικασία της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, ο διδάσκων μπορεί να εκμεταλλεύεται λάθη και παραλήψεις των μαθητών και να επιτρέπει την διαδικασία μάθησης ενός μαθητή από τους συμμαθητές του (peer learning).
Οι μαθητές θα πρέπει να έχουν κατάλληλα προετοιμαστεί από τον διδάσκοντα σχετικά με τον τρόπο αξιολόγησης του μαθησιακού αποτελέσματος. Σε κάθε ομάδα, κρίνεται σκόπιμο να υπάρχει αυτοαξιολόγηση και ετεροαξιολόγηση, ανάλογα με τον βαθμό συμβολής κάθε μέλους στη μαθησιακή διαδικασία και να προωθείται η ανάπτυξη τόσο πνεύματος ομαδικότητας, όσο και καλών επικοινωνιακών και κοινωνικών σχέσεων.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ eTwinning

Στην περίπτωση που ο οικονομολόγος εκπαιδευτικός ενός σχολείου έχει βρει εταίρο για την υλοποίηση προγράμματος eTwinning, διακρίνονται δυο περιπτώσεις:

α) Υλοποίηση eTwinning με σχολείο του εσωτερικού.

Οι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν την διαδικασία που περιγράφεται παραπάνω στην τάξη τους και οι μαθητές και των δυο σχολείων μπορούν ετεροχρονικά να αναρτούν

μηνύματα στον κοινό «τοίχο» σχετικά με το τι έχουν κάνει στην τάξη τους, ανταλλάσσοντας απόψεις για το περιεχόμενο των οικονομικών εννοιών που διαπραγματεύτηκαν. Όταν όμως ορίσουν κοινό χρόνο διαδικτυακής συμμετοχής στην ομαδοσυνεργατική μαθησιακή διαδικασία, οι ομάδες θα είναι περισσότερες και πρέπει να επιδιωχθεί να αποτελούνται από μαθητές και των δυο σχολείων καθεμιά. Ανάλογα με τις δυνατότητες του ψηφιακού εξοπλισμού των σχολείων μπορεί να επιτευχθεί ευρύτερη ή στενότερη συνεργασία – επικοινωνία που θα επηρεάζει την λειτουργία των ομάδων, αλλά και την ολομέλεια. Οι μαθητές και των δυο σχολείων πρέπει να έχουν κατανοήσει πλήρως και αποτελεσματικά τις συνθήκες διαχείρισης του χρόνου, να μιλάει ένας κάθε φορά και πάντοτε μέσα στα χρονικά όρια που έχουν καθοριστεί από τους εκπαιδευτικούς. Για την καλύτερη λειτουργία του εγχειρήματος κρίνεται σκόπιμο να επιλεγεί χρόνος διαδικτυακής επικοινωνίας από την τελευταία ώρα του ημερησίου προγράμματος και παραμονή για ορισμένο χρόνο μετά το τέλος, προκειμένου να υπάρχει σχετική επάρκεια χρόνου.

β) Υλοποίηση eTwinning με σχολείο του εξωτερικού.

Στην περίπτωση αυτή, οι διδάσκοντες καλούνται να επιλύσουν προβλήματα που σχετίζονται με τη διαφορά στο χρόνο λειτουργίας των σχολείων, την δυνατότητα γλωσσικής επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών ανάλογα με τη μητρική γλώσσα των μαθητών του σχολείου του εξωτερικού και τη διαφορά γνωστικού επιπέδου μεταξύ των μαθητών, λόγω διαφορών στα προγράμματα σπουδών.

Η δυνατότητα on-line αναπαραγωγής του περιεχομένου του Video στη μητρική γλώσσα (πολύ πιθανό να υπάρχει η γλώσσα), λύνει το πρόβλημα κατανόησης του περιεχομένου του Video, καθώς το περιεχόμενό του μπορεί να αναπαραχθεί στη μητρική γλώσσα on-line από κάθε σχολείο στη μητρική του γλώσσα, σε χρόνο που το κάθε σχολείο επιλέγει, ως προετοιμασία για μια κοινή ώρα διδασκαλίας. Επίσης, η δυνατότητα ετεροχρονικών αναρτήσεων στον κοινό «τοίχο» των δυο σχολείων, παρέχει την ευχέρεια επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών, μέχρι την κοινή χρονικά παρακολούθηση μιας ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Στις αναρτήσεις των μαθητών στον κοινό «τοίχο» πρέπει από τους διδάσκοντες να ζητηθεί από τους μαθητές να επιδιώκουν την αντιστοίχηση των οικονομικών όρων στις δυο – τουλάχιστον – γλώσσες των μαθητών των δυο σχολείων. Αν οι μαθητές παρακινηθούν, θα μπορούσαν να παρουσιάσουν στον «τοίχο» μια πολύγλωσση απόδοση των οικονομικών όρων. Θα μπορούσε να προταθεί επίσης να παρακολουθήσουν οι μαθητές της μιας εθνικότητας το Video στη γλώσσα των μαθητών της άλλης εθνικότητας και να προσπαθήσουν να εντοπίσουν – τουλάχιστον – τους οικονομικούς όρους, όπως τους έχουν αναρτήσει σε αντιστοιχία στον κοινό τους «τοίχο».

Με εξαίρεση τυχόν πρόγραμμα eTwinning μεταξύ σχολείων με σημαντικά διαφορετική ώρα λειτουργίας, μπορεί να προγραμματιστεί – για σχολεία μεταξύ χωρών της Ευρώπης για παράδειγμα - χρόνος κοινού ομαδοσυνεργατικού μαθήματος. Κατά τον χρόνο της κοινής ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, πρέπει, αναλογικά, να εφαρμοστούν όσα αναφέρθηκαν παραπάνω για την περίπτωση των δυο ελληνικών σχολείων για τη διαχείριση του χρόνου και την τήρηση των όρων επικοινωνιακής συμπεριφοράς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΧΟΛΙΑ

Οι ΤΠΕ και το eTwinning διευρύνουν σημαντικά τις δυνατότητες εφαρμογής διδακτικών μεθόδων ενεργού εμπλοκής των μαθητών στη διαδικασία διδασκαλίας – μάθησης και διευκολύνουν τους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να εγκαταλείψουν την παραδοσιακή μετωπική διδασκαλία.

Η προτεινόμενη χρησιμοποίηση του διδακτικού πακέτου της ΕΚΤ, που αναφέρεται σε βασικές οικονομικές έννοιες, για εφαρμογή μιας ομαδοσυνεργατικής μαθησιακής διαδικασίας, είτε στην τάξη, είτε σε περιβάλλον eTwinning, αναδεικνύει τις δυνατότητες που παρέχονται από τις ΤΠΕ για εναλλακτικές διαδικασίες διδασκαλίας – μάθησης,. Στην περίπτωση μάλιστα του eTwinning, η αξιοποίηση παρουσιάζει μια πρόκληση και ενδιαφέρον για τον διδάσκοντα εκπαιδευτικό, ενώ για τους συμμετέχοντες μαθητές μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό κίνητρο συμμετοχής τους, που θα οδηγήσει σε αποτελεσματικότερη διαδικασία μάθησης.
Η ευκολία στη χρήση του διδακτικού πακέτου, ακόμη και με την ύπαρξη μόνο ενός Η/Υ και η δυνατότητα αναπαραγωγής στον ίδιο χρόνο στη μητρική – πιθανότατα – γλώσσα των μαθητών, διευκολύνουν την εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής διαδικασίας, αν και θα ήταν υψηλής διαδραστικότητας το αποτέλεσμα αν η εφαρμογή γίνει σε πλήρες εργαστήριο Πληροφορικής.
Η μεθοδολογία που περιγράφεται στα παραπάνω αποτελεί σημαντικό τρόπο ενεργού εμπλοκής των μαθητών στη διαδικασία διδασκαλίας – μάθησης, είτε αυτή υλοποιηθεί από μεμονωμένους εκπαιδευτικούς στις τάξεις τους, είτε υλοποιηθεί σε περιβάλλον eTwinning, για διδασκαλία οικονομικών όρων. Για τον λόγο αυτό προσφέρεται για διενέργεια έρευνας για την επίδραση που μπορεί να έχει η ομαδοσυνεργατική μάθηση εμπλουτισμένη με ΤΠΕ στη μάθηση των οικονομικών εννοιών, έναντι άλλων διδακτικών μεθόδων.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Cassells, D., Gilleran, A., Morvan,C., Scimeca, S., Eds (2015). *e TWINNING GENERATION, Celebrating Ten Years of eTwinning.* Central Support Service for eTwinning. Brussels – Belgium.

Chai Ching Sing, et.el., (2011). *Advancing Collaborative Learningwith ICT: Conception, Cases, and Design.* Singapore. Ministry of Education.

Demkanin, P., Kibble, B., Lavonen, J., Guitart, M., Turlo, J., (2005). Effective use of ICT in Science Education. *European Commission, Directorate General for Education and Culture in the framework of SOCRATES:Comenius – European cooperation for the training of school education staff.* Publiches by:Bob Kibble, School of Education, University of Edinburgh, 2008.

Livingstone, S., (2012). Critical reflection of the benefits of ICT in education. *Oxford Review of Education,* 38(1), pp.9-24, ISSN 0305-4985.

Olson, J., Codde, J., deMaagd, K., Tarkleson, E., Sinclair, J., Yook, S., and Egidio, Rh., (2011). *An Analysis of e-Learning Impacts & Best Practices in Developing Countries.* Michigan State University. MI, USA.

Ελληνική βιβλιογραφία

Ματσαγγούρας, Η.Γ. (2005). *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας, Τόμος Β, Στρατηγικές Διδασκαλίας,* Αθήνα. GUTENBERG.

Παπαδάκης, Σπ. και Χατζηπέρης, Νικ., (2005). *Βασικές Δεξιότητες στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας*. Αθήνα. ΥΕΠΘ, Γ΄ ΚΠΣ, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας.

Υπουργικό Συμβούλιο, (1999 και 2002). *Η Ελλάδα στην Κοινωνία της Πληροφορίας, Στρατηγική και Δράσεις*, Κείμενο εγκεκριμένο από το Υπουργικό Συμβούλιο, http://broadband.cti.gr/el/download/strathgikh.pdf, προσπελάστηκε 10/09/2016.

40. Η σχολική ιστοσελίδα ως μέσο ανάπτυξης κοινοτήτων μάθησης

Ράλλης Μιχαήλ[1]
[1] Δάσκαλος 1ου Δημοτικού Σχολείου Γοργοποτάμου
mirallis@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Περιεχόμενο της παρούσας μελέτης αποτελεί ο συνδυασμός τριών διαφορετικών κατά την πρώτη όψη εννοιών: των κοινοτήτων μάθησης, σχολικής ιστοσελίδας και λογισμικών c.m.s. Προσθέτει στη γενικότερη βιβλιογραφία σχετικά με τις λειτουργία των σχολικών ιστοσελίδων, αποδίδοντας σε αυτές τη δυνατότητα να συντελέσουν στη δημιουργία κοινοτήτων μάθησης και πρακτικής στα σχολεία. Παρανομαστής των παραπάνω τίθενται τα c.m.s., ως λογισμικά ανοιχτού κώδικα και ως εφαρμογές που δημιουργούν δυναμικές ιστοσελίδες.
Γι' αυτόν τον λόγο αρχικά αναφέρεται στις λειτουργίες της σχολικής ιστοσελίδας, αλλάζοντας την οπτική από τον επικοινωνιακό σε έναν συνεργατικό χαρακτήρα. Απαραίτητο στοιχείο για τη σωστή λειτουργία τους ορίζονται τα λογισμικά c.m.s. ως δυναμικά λογισμικά, τονίζοντας τις δυνατότητες που έχουν για συνεργασία μεταξύ των μελών μίας σχολικής μονάδας. Στη συνέχεια, γίνεται μία βιβλιογραφική ανάλυση της έννοιας των κοινοτήτων μάθησης θέτοντας τη βάση της εργασίας. Τέλος, καταλήγει στην υπόδειξη βασικών βημάτων δημιουργίας κοινοτήτων μάθησης, έχοντας ως αντικείμενο την ανάπτυξη σχολικής ιστοσελίδας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *κοινότητες μάθησης, σχολική ιστοσελίδα, λογισμικά c.m.s.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Η λειτουργία μίας σχολικής ιστοσελίδας δεν είναι μονοσήμαντη, αλλά ποικίλη. Αποτελεί την είσοδο της κοινωνίας στο σχολείο, αφού την ενημερώνει για τα χαρακτηριστικά, την αποστολή και τα δρώμενά του, δημοσιεύοντας τις δράσεις των μαθητών. Αξιοποιεί τη σωστή πληροφόρηση από το διαδίκτυο, παρέχοντάς τη στη συνέχεια σε όλους τους φορείς που εμπλέκονται γύρω από την ύπαρξή του, όπως εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς, ενώ παράλληλα μπορεί να λειτουργήσει και ως μία ηλεκτρονική βιβλιοθήκη, ένα ψηφιακό αποθετήριο εργασιών μαθητών (Mackenzie, 1997).
Ο Πανάου (2008), όταν περιγράφει τις σχολικές ιστοσελίδες, τις χαρακτηρίζει ως εικονικά περιβάλλοντα μάθησης, αφού οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναρτούν υλικό σε αυτές και να επεκτείνουν τη μάθηση έξω από τα χωροχρονικά όρια του σχολείου. Με αυτόν τον τρόπο, βοηθούν τον μαθητή να φτάσει στη νέα γνώση πιο εύκολα και σύμφωνα με τους δικούς του ρυθμούς, δημιουργώντας μη τυπικά και ασύγχρονα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, μέσα στα οποία επιτυγχάνονται στόχοι και των τριών κατηγοριών: γνωστικοί, ψυχοκινητικοί συναισθηματικοί, με μεγαλύτερη έμφαση στους τελευταίους (Χατζηαχιλλέως, 2012).
Ο Πανάου (2008) επίσης, αναφέρεται στις σχολικές ιστοσελίδες ως ένα μέσο επικοινωνίας μεταξύ του σχολείου και της κοινωνίας στην οποία ανήκει. Οι γονείς για παράδειγμα, μπορούν να βλέπουν τι συμβαίνει στους χώρους του σχολείου και σε ορισμένες περιπτώσεις να παρακολουθούν την πρόοδο των παιδιών τους.
Πέρα όμως από το καθαρά επικοινωνιακό μέρος της ιστοσελίδας, δεν είναι δυνατό να λείπει ο παιδαγωγικός χαρακτήρας. Μέσα από την διαμόρφωση ενός σχεδίου δράσης για τη δημιουργία σχολικής ιστοσελίδας αναπτύσσονται δεξιότητες επικοινωνίας,

ομαδοσυνεργατικές πρακτικές και εξοικείωση με τις ΤΠΕ από εκπαιδευτικούς και μαθητές, ενώ επιτυγχάνεται υποστήριξη εκπαιδευτικών και διδακτικών πρακτικών (Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, 2011). Με άλλα λόγια, μπορεί να αποτελέσουν την αφορμή για μία συνεργασία μεταξύ των μελών μιας σχολικής κοινότητας, αναπτύσσοντας χαρακτηριστικά κοινοτήτων μάθησης, τα οποία αναλύονται στη συνέχεια.

Τα παραπάνω όμως για να γίνουν εφικτά, πρέπει να υπάρχει το κατάλληλο περιβάλλον ανάπτυξης. Ένα περιβάλλον που πρέπει να συμβαδίζει με τη σημερινή εποχή της έκρηξης γνώσης. Η διαχείριση περιεχομένου άλλωστε δεν αποτελεί μόνο ζήτημα των παραδοσιακών μέσων επικοινωνίας, αλλά επεκτείνεται σε μία μεγάλη ποικιλία οργανισμών.

Οργανισμοί με έναν πιο εσωστρεφή χαρακτήρα αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα σε μία κοινωνία που απαιτεί σχέσεις μεταξύ των μελών της: επιχειρήσεις υποχρεώνονται να προωθούν τα προϊόντα τους, με ένα ελκυστικό, πολυμεσικό τρόπο. Για παράδειγμα, μουσεία και τουριστικοί προορισμοί αντιμετωπίζουν ανάλογες προκλήσεις, παρουσιάζοντας τα εκθέματά τους σε όλο τον κόσμο. Εκπαιδευτικά ιδρύματα επίσης, πρέπει να επεξεργαστούν το οπτικοακουστικό διδακτικό υλικό που διαθέτουν και να το κάνουν πιο διαχειρίσιμο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ C.M.S.

Το ακρωνύμιο c.m.s. προέρχεται από τις λέξεις Content Management Systems, που στα ελληνικά αποδίδονται ως Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου. Όπως φανερώνει ο τίτλος τους χρησιμοποιούνται για να δημιουργήσουν, να επεξεργαστούν, να διαχειριστούν και να δημοσιεύουν ιστοσελίδες στο διαδίκτυο, ιδίως σε περιπτώσεις που το υλικό είναι μεγάλο σε όγκο (Τζαφίλκου, 2011). Είναι λογισμικά υπολογιστών που εγκαθίστανται σε μία βάση δεδομένων και με τα οποία οργανώνεται και διευκολύνεται η συνεργατική δημιουργία εγγράφων και άλλου υλικού (Segeč & Kubina, 2008).

Τα c.m.s. χωρίζονται σε διαφορετικά είδη, ανάλογα με τον σκοπό τον οποίο επιτελούν. Έτσι, σύμφωνα με μία κατηγοριοποίηση (Mehta, 2009) αναφέρονται σε διαδικτυακά ή γενικού τύπου CMS (joomla, drupal), σε μαθησιακά, τα γνωστά Lcms (moodle, Dokeos, edmondo), σε εμπορικά που έχουν περιεχόμενο οικονομικές συνδιαλλαγές (Magento, Freeway, osCommerce: PrestaShop, DashCommerce), επιχειρηματικά που αξιοποιούνται ενδοεταιρικά και εκδοτικά. Σε αυτά η Τζαφιλίκου (2011) προσθέτει και εντάσσει τα γνωστά blogs (Worpress, Movable Type,Expression Engine:), τα Wikis (MediaWiki, PmWiki,TWiki) και τα forums (phpBB, Simple Machines Forum, myBB, JForum).

Τα πλεονεκτήματά τους βασίζονται στο γεγονός πως είναι συνήθως ανοιχτού κώδικα, δημιουργώντας έτσι δυναμικές ιστοσελίδες. Αν και υπάρχουν κάποια C.m.s. κλειστού κώδικα αυτό δεν αποτελεί τον κανόνα, αφού τα περισσότερα είναι ανοιχτού κώδικα. Το βασικό προτέρημα των λογισμικών c.m.s είναι πως παρέχονται δωρεάν (Mehta, 2009). Ο καθένας μπορεί να τα κατεβάσει από το διαδίκτυο και να τα αξιοποιήσει, χωρίς να έχει κανένα οικονομικό κόστος. Αυτό είναι το γεγονός που τα έκανε τόσο δημοφιλή, ξεπερνώντας λογισμικά (FrontPage) που παρέχουν μεγάλες εταιρίες.

Άλλο γνώρισμα που χαρακτηρίζει τα c.m.s. είναι η δυναμική που παρέχουν στις ιστοσελίδες (Patel Rathod & Prajapati, 2011). Ο λόγος στον οποίο οφείλεται η δυναμικότητά τους είναι πως αποθηκεύονται σε μία διαδικτυακή βάση δεδομένων και όχι σε έναν τοπικό δίσκο. Έτσι, αποτελούν την ιδανική λύση για όσους θέλουν εύκολη αλλαγή και απλουστευμένη διαχείριση περιεχομένου.

Οποιοσδήποτε λοιπόν μπορεί να διαχειριστεί το υλικό από οποιοδήποτε μέρος της γης. Ο χρήστης δεν περιορίζεται χωρικά, στον τοπικό σκληρό δίσκο ενός Η/Υ που είναι εγκατεστημένο το δημοσιευμένο περιεχόμενο, αλλά μπορεί να το κάνει αυτό όπου και να βρίσκεται, αρκεί να έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο.
Αυτή η ευελιξία των c.m.s. τα καθιστά ικανά να προσφέρονται για μία τεράστια γκάμα αξιοποίησης, παρουσιάζοντας κάθε είδους πληροφορία, από ένα απλό κείμενο ως ένα αρχείο βίντεο (Fennell, 2007). Μπορούν να παραμετροποιηθούν και να προσαρμοστούν στις ανάγκες, ικανοποιώντας, αλλά και μεταβάλλοντας το περιεχόμενο και τους σκοπούς που είχε θέσει ο χρήστης αρχικά. Σε αυτό βοηθάει η πληθώρα προσθέτων και επεκτάσεων που διατίθενται για τη βελτίωση και επικαιροποίηση του ιστοτόπου και που μπορούν να αξιοποιηθούν σε οποιοδήποτε στάδιο ανάπτυξής του.
Ο ανοιχτός κώδικας στον οποίο στηρίζονται τα c.m.s. δημιουργεί ένα πεδίο δράσης υποστηριχτών που δεν έχουν μόνο τον ρόλο του απλού χρήστη, αλλά και της λειτουργικής αναβάθμισης του κάθε λογισμικού (Mehta, 2009). Η ύπαρξη λοιπόν τέτοιων ειδικών που οργανώνονται σε κοινότητες συνεισφέρει στη δημιουργία προσθέτων (plugins) και στοιχείων προγράμματος (modules), ανανεώνοντας και βελτιώνοντας το αρχικό λογισμικό. Αυτές οι διαδικτυακές κοινότητες προσφέρουν επίσης, μεγάλη βοήθεια στην υποστήριξη των χρηστών, κάτι που θεωρείται εξαιρετικά σημαντικό στη δημιουργία των ιστοσελίδων.
Επίσης, αφού υπάρχει μία μεγάλη κοινότητα που φροντίζει για την ποιότητα αυτών των συστημάτων, πολύ πιθανό να την έχει θωρακίσει κατάλληλα. Αλλά ακόμη και αυτό να μην έχει συμβεί, μπορεί ένας μεγάλος αριθμός χρηστών να προστρέξει και να δώσει λύση άμεσα (Shreves, 2010).
Από τα παραπάνω λοιπόν, γίνεται φανερό πως από τη φύση τους τα c.m.s. αποτελούν ένα πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη συνεργασιών, αφού η ύπαρξη και ανάπτυξή τους στηρίζεται σε μία φιλοσοφία δικτυακής κοινότητας. Με απλά λόγια, έχουν δημιουργηθεί από ομάδες ανθρώπων που σκοπό έχουν τη συνεχή βελτίωση και θωράκιση των συγκεκριμένων λογισμικών ενάντια σε κακόβουλα ή ανταγωνιστικά λογισμικά.

Εκπαιδευτικές χρήσεις

Η ανάλυση που προηγήθηκε σχετικά με τα είδη και με τα χαρακτηριστικά των c.m.s., φανερώνει τις μεγάλες δυνατότητες που έχουν. Φάνηκε πως δεν περιορίζονται εύκολα σε έναν τομέα, δημιουργώντας την πιθανότητα για επέκταση των ιδιοτήτων τους και αξιοποίησή τους στην εκπαίδευση.
Η προφανής αξιοποίηση των c.m.s. στην εκπαίδευση είναι τα Learning Content Management Systems, ή αλλιώς Lms. Αυτά αποτελούν διαδικτυακές εφαρμογές περιεχόμενου που έχουν ως σκοπό την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Το υλικό που δημοσιεύεται σε τέτοιες περιπτώσεις είναι αρκετά πλούσιο, με συνεχή ανανέωση. Ταυτόχρονα απαιτείται μία πιο άμεση και συχνή αλληλεπίδραση μεταξύ των χρηστών και τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που υποκαθιστά την αμεσότητα της φυσικής παρουσίας (Vrasidas & Glass 2002). Όλα αυτά είναι φανερό πως είναι δυνατόν να επιτευχθούν σχεδιάζοντάς τα με ένα πιο δυναμικό τρόπο, όπως αυτό που προσφέρουν τα c.m.s.
Το γεγονός πως είναι συνεργατικά περιβάλλοντα, σε συνδυασμό με την τεχνολογική γνώση που κατέχουν οι μαθητές, σημαίνει πως μπορούν να οργανωθούν με τέτοιον τρόπο που να επιτρέπουν την αλληλεπίδραση και την επικοινωνία μεταξύ μελών και σύμφωνα με τις ατομικές ανάγκες. Έτσι, θα δίνεται η δυνατότητα η γνώση να

προσεγγίζεται και να διαχειρίζεται διαφορετικά από μία στατική σελίδα (Segeč & Kubina, 2008).
Αυτό βρίσκεται σε πλήρη ευθυγράμμιση με νέες θεωρίες μάθησης, όπου υποστηρίζεται η αξία του κοινωνικού περίγυρου. Κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες τονίζουν την αξία της συνεργασίας και της συμμετοχής, στοιχεία απαραίτητα που οδηγούν στη μάθηση. Το περιβάλλον ιστοσελίδων που στηρίζεται σε c.m.s. δημιουργεί τις συνθήκες ώστε να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους οι χρήστες, δηλ. οι μαθητές και οι δάσκαλοι.
Όλα τα παραπάνω προσδίδουν στα c.m.s. παιδαγωγικά γνωρίσματα όπως αλληλεπίδραση, πρόκληση και διατήρηση της προσοχής, ποικιλία στην παρουσίαση της πληροφορίας, ενεργοποίηση μέσω δημιουργικών δραστηριοτήτων και οικοδόμηση συνεργασιών.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Επιχειρώντας τον εννοιολογικό ορισμό, με τον όρο κοινότητες μάθησης νοείται μία επαγγελματική κοινότητα στην οποία οι εκπαιδευτικοί ενός σχολείου και οι διοικούντες επιζητούν συνεχώς, μοιράζονται και δρουν πάνω στη μάθησή τους. Ως εναλλακτικός όρος παρουσιάζεται ο όρος «*κοινότητες συνεχούς αναζήτησης και ανάπτυξης*», ενώ στον ευρύτερο επιχειρηματικό κόσμο αναφέρεται ο όρος «*μανθάνων οργανισμός*», όπου τονίζεται από τη μία η σημασία της μέριμνας και της επιδοκιμασίας προς κάθε μέλος, αλλά και της στήριξης της συλλογικής συμμετοχής σε δραστηριότητες προς όφελος του οργανισμού (Hord, 1997).
Η Harris(χ.ε.) αναφέρει τις κοινότητες μάθησης ως παράγοντα θετικής αλλαγής και ανάπτυξης που έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν προϋποθέσεις σχολικής βελτίωσης. Τέτοιες κοινότητες υποστηρίζει πως προσφέρουν στους δασκάλους ευκαιρίες συνεργασίας, χωρίς μάλιστα να εξαρτώνται από εξωτερικές πρωτοβουλίες ή παρεμβάσεις. Οι Stoll, Bolam, Mcmahon, Wallace, & Thomas, (2006) επιχειρώντας μία ανασκόπηση των χαρακτηριστικών που παρουσιάζονται στις κοινότητες μάθησης αναφέρουν τα εξής:

- Κοινές αξίες και όραμα, ως ένα πλαίσιο για συνεργατική, συλλογική και ηθική λήψη αποφάσεων. Ο κοινός σκοπός θεωρείται ως εξαιρετικά σημαντικός, με μία απαρέγκλιτη έμφαση στη μάθηση όλων των μαθητών
- Συλλογική ευθύνη ως το απαραίτητο χαρακτηριστικό που συμβάλλει στη διατήρηση δέσμευσης και της πίεσης σε αυτούς που δε συμμετέχουν όσο πρέπει.
- Επαγγελματική έρευνα σε βάθος. Αυτό περιλαμβάνει συζητήσεις, επίλυση προβλημάτων, εξέταση διδακτικών πρακτικών μέσω παρατήρησης και μελέτης περιπτώσεων, ανακαλύπτοντας και εφαρμόζοντας συνεχώς νέες γνώσεις.
- Συνεργασία. Αυτό αφορά εμπλοκή του προσωπικού σε διάφορες δραστηριότητες ανάπτυξης μέσω αλληλοϋποστήριξης, αλληλεξάρτησης, αλληλοβοήθειας, κοινής αναθεώρησης ζητημάτων και συνεχούς ανατροφοδότησης. Προωθείται η ομαδική, όπως και η ατομική μάθηση. Όλοι οι εκπαιδευτικοί μαθαίνουν μαζί με τους συναδέλφους τους, μέσα σε κοινές παρά απομονωμένες διαδικασίες και ενισχύεται η συλλογική νοημοσύνη. Αυτό βέβαια δεν αποκλείει την εμφάνιση συγκρουσιακών καταστάσεων, αλλά η διαχείρισή τους γίνεται πιο αποτελεσματικά.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Σύμφωνα με κάποιες απόψεις, για να δημιουργηθούν κοινότητες μάθησης πρέπει να έχει προηγηθεί μία κοινή δραστηριότητα. Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα θα δημιουργηθεί το γνωστικό κεφάλαιο, δίνοντας νόημα και αξία στη παραγόμενη γνώση, αναγνωρίζοντας πλέον τη χρηστικότητά της (ΙΤΥΕ-ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ).
Οι Caine & Caine (2010), αναφέρουν τέσσερις τύπους κοινοτήτων μάθησης : ομάδες μελέτης, ομάδες έρευνας δράσης, κοινότητες πρακτικής και κύκλοι συζήτησης. Η κάθε μία από αυτή έχει τα θετικά και τα αρνητικά της, ενώ υπάρχουν κάποια κοινά σημεία μεταξύ τους. Σύμφωνα με τη θεωρία των Κοινοτήτων Πρακτικής, σε αυτές τις κοινότητες αναπτύσσονται και βελτιώνονται πρακτικές, μέσα από τη συνεργασία των ατόμων που μοιράζονται ένα κοινό ενδιαφέρον ή μία κοινή ανησυχία και που επεκτείνουν τη γνώση τους μέσα από μία συνεχή αλληλεπίδραση (Wenger, 2000). Αντίστοιχα, οι Harris & Jones αναφέρονται σε επαγγελματικές κοινότητες, οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν στη θετική βελτίωση όλου του συστήματος, εννοώντας όχι μόνο του σχολείου, αλλά του γενικότερου εκπαιδευτικού.
Κάτω από αυτό το πρίσμα και σύμφωνα με ένα μοντέλο έρευνας δράσης προτείνεται η παρακάτω δράση, αναφέροντας τις εξής επτά φάσεις εγκαθίδρυσης μιας κοινότητας μάθησης (Chiou-hui Chou, 2010): δημιουργία ομάδας, καθορισμός αντικειμένου, έρευνα δράσης, καινοτομία και αλλαγή, δοκιμή και ανατροφοδότηση, βελτίωση, διάχυση αποτελεσμάτων. Με βάση το παραπάνω μπορεί να προταθεί η εξής πορεία, ώστε να δημιουργηθεί μία ιστοσελίδα σε ένα συνεργατικό κλίμα. Η συγκεκριμένη πορεία μπορεί να χωριστεί σε δύο επίπεδα: σε αυτό της προετοιμασίας και σε αυτό της δράσης.

1ο Επίπεδο: Προετοιμασία-ενημέρωση
Το συγκεκριμένο επίπεδο μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε περίπτωση δημιουργίας κοινοτήτων μάθησης. Είναι πολύ σημαντικό επειδή αποτελεί την προϋπόθεση για τη σταθερή θεμελίωση βασικών αρχών και καλών σχέσεων μεταξύ των μελών.

1ο Στάδιο: επιλογή ατόμων-δημιουργία ομάδων
Η αρχή έχει πολύ μεγάλη σημασία και λάθος χειρισμοί έχουν άσχημα αποτελέσματα. Αρχικά πρέπει να προηγηθεί μία προετοιμασία της παρουσίασης των προτάσεων με συγκεκριμένα κριτήρια: το ερευνητικό πρόγραμμα πρέπει να έχει ως αντικείμενό του ένα σημαντικό θέμα του σχολείου, ο χαρακτήρας να είναι συνεργατικός, να οδηγεί σε μία ουσιαστική αλλαγή και τα αποτελέσματα να συνδέονται με το τι συμβαίνει στην τάξη (Day, 2013).
Η επιλογή ατόμων που θα συμμετάσχουν σε μία τέτοια προσπάθεια δεν μπορεί να γίνει υπό πίεση και προτιμότερο είναι να επιλεγούν άτομα που ήδη έχουν αναπτύξει σχέσεις μεταξύ τους, ενδιαφέρονται για τα κοινά και συμμετέχουν σε συζητήσεις, διευκολύνοντας έτσι την επικοινωνία μεταξύ τους. Επίσης, η ύπαρξη διαφορετικών απόψεων μπορεί να εξασφαλιστεί με τη συμμετοχή ατόμων που διαφέρουν τόσο όσον αφορά το γνωστικό αντικείμενο, αλλά και την ηλικία-προϋπηρεσία (Attard, 2012). Σημαντικό θεωρείται σε αυτόν τον πρώτο σχεδιασμό ομάδων να συμμετάσχει ο διευθυντής ως ισότιμο μέλος, αλλά και ως πρότυπο.
Ο κίνδυνος να επικεντρωθεί η διαδικασία στην αρχή, στη διαδικασία και να μην αξιολογείται καθ’ όλη τη διάρκειά της μπορεί να αποφευχθεί με τον ορισμό συντονιστών. Παράλληλα όμως με τον εσωτερικό έλεγχο μπορεί να αξιοποιηθεί ένας εξωτερικός αξιολογητής, ο οποίος θα παρακολουθεί τις συγκεντρώσεις των ομάδων ως μη συμμετέχων παρατηρητής. Κάθε ομάδα επίσης πρέπει να έχει έναν ηγέτη, ενώ πρέπει να διοριστεί και ένας γενικός συντονιστής ως σύνδεσμος τόσο μεταξύ των ομάδων, όσο και μεταξύ του διευθυντή με τους εκπαιδευτικούς. Ο κάθε

εκπαιδευτικός μπορεί να δηλώσει τον βαθμό συμμετοχής του στο πρόγραμμα, όπως και την ομάδα στην οποία επιθυμούσε να συμμετέχει, οι οποίες χωρίζονται ανάλογα με το αντικείμενο που θα αναλάβουν (Day, 2013).

2ο Στάδιο: Προετοιμασία συμμετεχόντων
Ο συντονιστής του προγράμματος εφοδιάζει τους συμμετέχοντες με υλικό που αφορά τη λειτουργία, τις διαδικασίες και το πλαίσιο των κοινοτήτων μάθησης (Galinsky, 2012). Οι συμμετέχοντες έχουν την υποχρέωση μέσα σε ένα προκαθορισμένο χρονικό διάστημα να μελετήσουν το υλικό ώστε να γνωρίσουν το θεωρητικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα λειτουργήσουν.

3ο Στάδιο: Επιλογή θέματος
Συναποφασίζεται ποιο είναι το αντικείμενο που θα απασχολήσει τις ομάδες. Το θέμα θα είναι βαρύνουσας σημασίας για τον οργανισμό, θα απασχολεί όλους τους εκπαιδευτικούς ενώ η επίλυσή του θα είναι στα όρια των γνώσεων και δυνατοτήτων τους (Gould, 2008). Στη συγκεκριμένη περίπτωση, προτείνεται η ανάπτυξη μίας σχολικής ιστοσελίδας η οποία αποτελεί τον κοινό στόχο που θα βοηθήσει στη συνεργασία και γένεση μίας κοινότητας μάθησης.

2ο Επίπεδο
4ο Στάδιο: Έρευνα-Συγκέντρωση δεδομένων
Σε αυτό το στάδιο τα μέλη πληροφορούνται μέσα από την προσωπική τους δραστηριοποίηση για τις πτυχές του θέματος που καλούνται να μελετήσουν. Ο καθένας είναι υπεύθυνος για κάποιο συγκεκριμένο τομέα, δημιουργώντας τομείς ευθύνης, επιμερίζοντας το τελικό αποτέλεσμα. Έτσι, μία ομάδα μπορεί να ασχοληθεί με το αισθητικό κομμάτι της μορφής, άλλη ομάδα να αναλάβει τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με το σχολείο και την τοπική κοινωνία, ενώ άλλες ομάδες να ασχοληθούν με πιο τεχνικά θέματα, όπως η εύρεση του κατάλληλου λογισμικού c.m.s. και τις κατάλληλες εφαρμογές.

5ο Στάδιο: Εισαγωγή των ευρημάτων
Η εισαγωγή των ευρημάτων περιέχει τρία υποεπίπεδα: την εφαρμογή στην πράξη, όπου τα νέα δεδομένα μπαίνουν στη διαδικασία υλοποίησης, η ανατροφοδότηση που ακολουθεί και η βελτίωση-αναμόρφωση τους.
Στη συγκεκριμένη περίπτωση, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη δημοσίευση και τελική μορφή που θα έχει η σχολική ιστοσελίδα. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει η αναγκαία αξιολόγηση, ώστε να διορθωθούν τυχόν παραλείψεις κατά τη δημιουργία.

6ο Στάδιο: Διατήρηση και επέκταση
Σε αυτό το στάδιο επιδιώκεται η διατήρηση της αλλαγής και η επέκταση των νέων γνώσεων στα υπόλοιπα μέλη του οργανισμού. Η επέκταση αφορά τους πάντες. Οι εκπαιδευτικοί ενημερώνονται και εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους από τους συναδέλφους τους. Κατά συνέπεια, μπορούν οι αρχικοί τομείς ευθύνης να αλλάξουν και να αναλάβουν νέους που δεν τους γνώριζαν από πριν, π.χ. τεχνολογικά θέματα. Παράλληλα, δίνεται η δυνατότητα συμμετοχής των υπόλοιπων εκπαιδευτικών που δεν είχαν λάβει μέρος στη πρώτη φάση. Κάποιοι που αντιμετώπιζαν επιφυλακτικά την προσπάθεια, ενδεχομένως να αλλάξουν άποψη και να εκδηλώσουν ενδιαφέρον.
Αντίστοιχα, αποδίδονται νέοι ρόλοι στους μαθητές, οι οποίοι θα είναι πλέον υπεύθυνοι για τη δημιουργία και δημοσίευση προσωπικών τους εργασιών.

Διαχειρίζονται πλέον τις Νέες Τεχνολογίες, ενημερώνοντας τακτικά το κομμάτι που τους αφορά.
Η υπόλοιπη κοινωνία τέλος, βλέπει και έχει αποδείξεις για τις σχολικές εργασίες. Ταυτόχρονα, όλοι διαπιστώνουν πως η γνώση και οι δεξιότητες που οφείλουν να αποκτήσουν οι μαθητές δεν περιορίζονται σε σχολικά πλαίσια, δημιουργώντας αυθεντικά πλαίσια στη μάθηση των παιδιών.
Τελικός σκοπός αποτελεί η συμμετοχή όσο γίνεται περισσότερων μελών της σχολικής κοινότητας στη συγκεκριμένη δραστηριότητα, πάντα σύμφωνα με τις δυνατότητες του καθενός.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την ανάλυση των χαρακτηριστικών που προηγήθηκαν, γίνεται φανερό πως ο μετασχηματισμός των Συλλόγων Διδασκόντων ενός σχολείου σε κοινότητες μάθησης, μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στην ανάπτυξη συνεργασιών εντός της σχολικής κοινότητας. Οι εκπαιδευτικοί θέτουν ως προτεραιότητα τη μάθηση και η επίτευξη των στόχων τους ακολουθεί ως συνέπεια. Εμπλέκονται και εμπλουτίζουν, ανανεώνουν και επικαιροποιούν τις γνώσεις τους, μέσα από μία διαδικασία προσωπικής έρευνας, αναζήτησης νέας γνώσης και αυτοεπιμόρφωσης. Δημιουργείται κοινό όραμα, αναπτύσσεται συνεργασία μεταξύ όλων των ισότιμων πλέον μελών και αυτό μεταφέρεται στους μαθητές που αποτελούν έναν από τους δύο αποδέκτες της διαδικασίας.
Τέλος, το σχολείο ανοίγει τις πύλες του σε όλη την κοινωνία, καθώς η έννοια της κοινότητας αίρει τον χαρακτήρα της απομόνωσης. Επεκτείνονται έξω από τα όρια του σχολείου και αποδίδουν τα μέγιστα, ενώ μπορούν να ενωθούν με άλλα σχολεία γύρω τους, δημιουργώντας δίκτυα μάθησης.
Αναλαμβάνοντας τη δημιουργία και ανανέωση μίας σχολικής ιστοσελίδας δημιουργείται ένα πεδίο κοινής δράσης έχοντας έναν ορατό σκοπό. Αναπτύσσεται έτσι μία κουλτούρα στους κόλπους της σχολικής κοινότητας όπου επιβάλλεται η συνεργασία, η διαρκής δράση, οι καλές σχέσεις.
Απαραίτητο στοιχείο όμως είναι να αξιοποιηθούν σύγχρονα λογισμικά που ικανοποιούν τις ανάγκες της εποχής. Σε αυτή την κατεύθυνση προτάθηκαν τα λογισμικά c.m.s. που δημιουργούν ευέλικτες και δυναμικές συνθήκες.
Συνοψίζοντας, υποστηρίχτηκε η ανάγκη μετεξέλιξης των σχολικών κοινοτήτων σε κοινοτήτων μάθησης. Μέσο για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός αποτέλεσε η περίπτωση των σχολικών ιστοσελίδων με την αξιοποίηση των c.m.s.
Ωστόσο, οι κοινότητες μάθησης πρέπει να προσεγγιστούν από την πλευρά όχι μόνο των θεωρητικών ερευνών και μελετών, αλλά και μέσα στο εκπαιδευτικό συγκείμενο, σε συνάρτηση με το επίσημο κράτος, τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς. Μόνο κάτω από αυτό το πλαίσιο θα είναι δυνατό να υποστηριχθεί αν είναι εφικτή η ανάπτυξη τέτοιων πρωτοβουλιών.
Η σύμπραξη των εκπαιδευτικών μάλιστα θεωρείται εξαιρετικής σημασίας για την επιτυχία επιμορφωτικών προγραμμάτων ως μέρος μίας μεταρρύθμισης (Saye, 1998 &Woodrow, 1991) και σε περίπτωση που νοιώθουν πως τα προγράμματα που σχεδιάζεται να υλοποιηθούν δε θα έχουν επιτυχή αποτελέσματα στη δική τους διδασκαλία, αλλά ούτε και στη μάθηση των μαθητών τους, είναι πιθανόν να αντισταθούν ισχυρά στη συνέχισή τους (Mucti, 2000).
Οι συνθήκες λοιπόν που διαμορφώνονται στην ελληνική εκπαίδευση, δεν είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές για ανάπτυξη κοινοτήτων μάθησης. Η γήρανση του εκπαιδευτικού δυναμικού που επιβάλλεται από τη μείωση των προσλήψεων και την αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης, εντάσσουν την πλειοψηφία των εκπαιδευτικών στα

τελευταία στάδια ανάπτυξης με βάση το θεωρητικό μοντέλο του Huberman (1995), όπου χαρακτηρίζονται από ακαμψία και έντονο πείσμα, στασιμότητα ιδεών και απροθυμία στην αποδοχή καινοτομιών.
Ο τρόπος επιλογής των διευθυντών, ρόλος κομβικής αξίας για τη στήριξη των κοινοτήτων μάθησης, είναι ένα δεύτερο στοιχείο που αποτελεί τροχοπέδη. Υπερβολική μοριοδότηση τυπικών προσόντων που δεν έχουν σχέση με την εκπαίδευση και της πολυετούς εμπειρίας που συμβαδίζει με συντηρητικές αντιλήψεις, δεν συμβάλλουν στην παραχώρηση και ταυτόχρονα στη μείωση της εξουσίας των διευθυντών, ώστε να δημιουργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ανανέωσης.
Όλα αυτά σε μία εποχή που το επίσημο κράτος απαιτεί αποτελέσματα από τη διδακτική διαδικασία και προβαίνει στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού και της εκπαιδευτικής μονάδας, σε μία γενικότερη περίοδο αβεβαιότητας. Είναι εξαιρετικά αμφίβολο κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί-τουλάχιστον στο άμεσο μέλλον και αν δεν αλλάξει κάτι στο εκπαιδευτικό σύστημα-θα εμπλακούν εθελοντικά σε νέες δράσεις που απαιτούν χρόνο και κόπο χωρίς εγγυημένα αποτελέσματα, χωρίς υποστήριξη και το πιο σημαντικό χωρίς να τους έχουν δοθεί κίνητρα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Ξενόγλωσσες

Attard, K. (2012). Public reflection within learning communities: an incessant type of professional development. *European Journal Of Teacher Education.* Vol. *35* (2), pp.199-211.

Caine, G. & Caine, N.R. (2010). *Strengthening and Enriching Your Professional Learning Community. The Art of Learning Together.* Alexandria, Virginia, USA: ASCD publications.

Chou**,** C. (2011). Teachers' Professional Development: Investigating Teachers' Learning to Do Action Research in a Professional Learning Community. *The Asia-Pacific Education Researcher,* Vol. *20*(3), pp. 421 -437.

Fennell, M. C., (2007). Content Management and Web 2.0 with Drupal. *Medical Reference Services Quarterly*, Vol. *26*(1), pp 143-167.

Galinsky, E. (2012). Learning communities. An emerging phenomenon. *NAYEC publications.* Vol *67* (1), pp.20-28.

Gould, M. (2008). Teacher as researcher: A paradigm for professional development. *Kappa Delta Pi Record, 45(1),* 5-7.

Harris, A. (χ.ε.). Effective leadership in challenging schools. Ανακτήθηκε στις 3-11-2016 από:
https://www.researchgate.net/publication/265103652_Effective_Leadership_in_Challenging_Schools

Harris, A. & Jones, M.(2010). Professional learning communities and system improvement. *Improving schools,* Vol.*13* (2), pp.172-181.

Hord, M.S. (1997). *Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement.* Austin, TX: Southwest Educational Development Lab.

Mackenzie, J. (1997). Why in the World Wide Web? *The educational technology journal*, Vol. *6* (6). Retrieved at 25/02/2016 from: http://www.fno.org/mar97/why.html

Mehta, R. (2009). *Choosing an Open Source CMS Beginner's Guide*. Birmingham: Packt Publishing.

Mucti, Abd. N. (2000). Computer Technology In Malaysia: Teachers' Background Characteristics, Attitudes and Concerns. *The Electronic Journal on Information Systems in Developing Countries,* Vol.*3* (8), pp 1-13.

Patel, K.S., Rathod, R. V. & Prajapati B. J. (2011). Performance Analysis of Content Management Systems-Joomla, Drupal and Wordpress. *International Journal of Computer Applications*. Vol *21*(4), 39-43.

Saye, W.J. (1998). Technology in the classroom: the role of dispositions in teacher gatekeeping. *Journal of Curriculum and Supervision,* Vol. *13* (3), pp 210-234.

Segeč,.P. & Kubina, M.(2008). Using of CMS systems for schools and education. Conference Paper. Retrieved at 3/11/2016 from https://www.researchgate.net/profile/Pavel_Segec/publication/268630041_Using_of_CMS_systems_for_schools_and_education/links/5471f3dd0cf216f8cfad2fb8.pdf
Shreves, R. (2010). *Joomla Bible*. Wiley Publishing, Inc.

Stoll, L., Bolam, R., Mcmahon, A., Wallace, M. & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: a review of the literature. *Journal of Educational Change* , Vol. *7* (4), pp.221-258.

Vrasidas, C., & Glass, G. V. (2002). A conceptual framework for studying distance education. In C. Vrasidas & G. V. Glass (Eds.), *Current Perspectives in Applied Information Technologies: Distance Education and Distributed Learning* (pp. 31-56). Greenwich, CT: Information Age Publishing, Inc.

Wenger, E. (2000). Communities of practice and social learning systems. *Organization,* Vol. *7* (2), pp. 225–246.

Woodrow, E.J.J.(1991). Teachers' perceptions of computer needs. *Journal of research on computing in education,* Vol.*23* (4), pp. 475-496.

Ελληνόγλωσσες

Day, C. (2003). *Η Εξέλιξη των Εκπαιδευτικών. Οι προκλήσεις της Δια Βίου Μάθησης* (μετάφ. Βακάκη Ανθή). Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δάρδανος.

Huberman, M. (1995). Η εξέλιξη των εκπαιδευτικών και η διδακτική ικανότητα. Στο Hargreaves, A. & Fullan, M.(1995**).** *Η εξέλιξη των εκπαιδευτικών,* Αθήνα: Εκδ. Πατάκη, σ.193-223.

ΙΤΥΕ Διόφαντος - Διεύθυνση Επιμόρφωσης και Πιστοποίησης. *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών - Τεύχος 1 (Γενικό Μέρος). Μοντέλα εισαγωγής ΤΡΕ στην εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε στις 25/03/2016 από: https://app.box.com/shared/rxiizd09c4

Πανάου, Μ. (2008). Η χρήση των σχολικών ιστοσελίδων από τα σχολεία δημοτικής εκπαίδευσης της Κύπρου. *Πρακτικά 10ου Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου*, σελ. 904-915. Ανακτήθηκε στις 21/08/2016 από http://www.pek.org.cy/Proceedings_2008/pdf/p1.pdf

Τζαφίλκου, Α. (2011). *Μελέτη και Κατασκευή Μιας Επέκτασης (Plug-in) για τη διαχείριση Συνεδρίου Σε ένα Σύστημα Διαχείρισης Περιεχομένου (CMS).* (Διπλωματική εργασία. Τμήμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Στα Πληροφοριακά Συστήματα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, 2011).

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, (2011). *Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου, Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης Εκπαιδευτικής Μονάδας, Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός-Παραδείγματα Σχεδίων Δράσεων*. Υ.Π.Δ.Β.Μ.Θ

Χατζηαχιλλέως, Στ. (2012). Μη-τυπικά Περιβάλλοντα και Μάθηση στις Φυσικές Επιστήμες. Στο: Ευαγόρου, Μ. & Αβραμίδου, Λ. (2012). *Θεωρητικές και Διδακτικές Προσεγγίσεις στις Φυσικές Επιστήμες*. Εκδόσεις: Διάδραση.

41. eTwinning Project: “CLILing the Environment: To Know and Grow!”

Καρανταϊρη Ξανθή[1] , Ρέλλια Μαρία[2]
[1] Δασκάλα, Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Πειραιά
Xanthiblue2@gmail.com
[2] Εκπ/κός Αγγλικής Γλώσσας, Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Πειραιά
m_rellia@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η παρούσα εισήγηση αφορά στην παρουσίαση μίας ευρωπαϊκής σχολικής σύμπραξης eTwinning κατά το σχολικό έτος 2015-16, στο πλαίσιο του 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου eTwinning για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα (Πάτρα, 25-27 Νοεμβρίου 2016). Συνεργάτες ήταν τα Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Πειραιά, το 1ο Δημοτικό Σχολείο Σαλαμίνας, το Colegio Virgen del Remedio, Alcorcón (Ισπανία), το Istituto Comprensivo Statale "Ten. F. Petrucci" di Montecastrilli - Scuola Primaria di Castel dell'Aquila, Montecastrilli (Ιταλία) και το Erenköy İlkokulu, Kadıköy (Τουρκία).
Έχοντας τη δυνατότητα να συνεργαστούμε σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω του eTwinning, υλοποιήσαμε ένα έργο με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών/γνώσεων που αφορούν στη μελέτη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και τον κόσμο γύρω μας και περιλαμβάνονται τόσο στην ύλη της Μελέτης Περιβάλλοντος όσο και της Αγγλικής Γλώσσας (π.χ. το σχολείο μου, ο καιρός, οι εποχές, τα ζώα κλπ.). Γλώσσα του προγράμματος ήταν η Αγγλική. Τα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι ιδιαίτερα οικεία και δημοφιλή στους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου ανεξάρτητα από την τάξη στην οποία φοιτούν και η προβολή τους μέσω ενός εθνικού έργου eTwinning τους έδωσε τη δυνατότητα μιας διαφορετικής, πιο συνεργατικής προσέγγισης.
Οι θεματικές ενότητες και οι δραστηριότητες καθορίζονταν κατόπιν συνεννόησης των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών. Κάθε συνεργαζόμενο μέλος αποφάσιζε για τον τρόπο συμμετοχής στις δραστηριότητες και τα εργαλεία προς χρήση (ΤΠΕ και Web 2.0).

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ευρωπαϊκή σχολική σύμπραξη, ΤΠΕ, συνεργατική προσέγγιση, Web 2.0*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα δράση προέκυψε μέσα από τη συζήτηση και τη διάθεση των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών πέντε Δημοτικών Σχολείων, με βασικό στόχο τον εμπλουτισμό της μαθησιακής διαδικασίας και την πρόσληψη, εκ μέρους των μαθητών, χρήσιμων δεξιοτήτων. Παράλληλα, κατά το σχεδιασμό της δράσης, θεωρήθηκε ως δεδομένο ότι οι ΤΠΕ αποτελούν έναν εξαιρετικό και ταυτόχρονα απλό τρόπο για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ σχολείων από διαφορετικές περιοχές (Muir-Herzig, 2004). Οι Νέες Τεχνολογίες χρησιμοποιήθηκαν για να στηρίξουν τις προσπάθειες των μαθητών για κατανόηση και όχι για μηχανική απομνημόνευση, για την προαγωγή της εννοιολογικής αλλαγής, καθώς και τη μεταγνωσιακή επίγνωση και τη γνωσιακή ευελιξία (Κασιμάτη & Γιαλαμάς, 2001).
Το κοινό σκεπτικό ήταν ότι το eTwinning αφορά βεβαίως στη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, αλλά το σημαντικότερο είναι ότι αφορά στη συνεργασία μεταξύ μαθητών. Η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα θα έδινε στους μαθητές τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν βασικές γνώσεις που ήδη κατείχαν στην Αγγλική Γλώσσα για να

επικοινωνήσουν με τους συνομηλίκους τους από άλλες περιοχές της Ευρώπης. Παράλληλα, μέσω της συγκεκριμένης δράσης, οι μαθητές θα παροτρύνονταν να δημιουργήσουν δεσμούς συνεργασίας μέσα από την ανταλλαγή πληροφοριών και απόψεων, έχοντας την ευκαιρία να σκεφτούν και να εκφραστούν, στην ξένη (Αγγλική) γλώσσα, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα τη δημιουργική τους πλευρά, βελτιώνοντας και εμπλουτίζοντας τις μαθησιακές τους ευκαιρίες.
Οργανώνοντας δραστηριότητες μέσα στη σχολική τάξη, εστιασμένες στη συλλογή και την ανάλυση πληροφοριών, οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι, μέσω της παρούσας δράσης, θα είχαν τη δυνατότητα να προσφέρουν στους μαθητές διαφορετικούς τρόπους παρουσίασης των πληροφοριών, οι οποίοι ξεπερνούν τον κλασσικό, παραδοσιακό τρόπο συγγραφής κειμένων με χαρτί και μολύβι. Παράλληλα, έγινε μια προσπάθεια να επιδείξουν τον αυτοματισμό της εργασίας στο πνεύμα του «δουλεύω εξυπνότερα, όχι σκληρότερα» και να βοηθήσουν τους μικρούς μαθητές να οργανώσουν και να δημιουργήσουν το δικό τους ψηφιακό χώρο εργασίας. Η δημιουργία παρουσιάσεων με τη χρήση ΤΠΕ, η δημιουργία και επεξεργασία βίντεο και η διαχείριση της δικής τους διαδικτυακής πύλης ή φόρουμ έδωσαν τη δυνατότητα στους μαθητές να αναδείξουν τη δημιουργική τους πλευρά και να μπουν σε διαδικασία σκέψης.
Οι εκπαιδευτικοί στηρίχθηκαν, τέλος, στην πεποίθηση πως οι γνώσεις και οι δεξιότητες που θα αποκτούσαν οι μαθητές με αυτό τον τρόπο θα παρέμεναν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, λόγω της άμεσης εμπλοκής τους στη δημιουργική διαδικασία. Υποδεικνύοντάς τους τρόπους εύρεσης αξιόπιστων, ενημερωμένων πληροφοριών σε ένα δοθέν θέμα (δηλ. την προστασία του περιβάλλοντος και την υγιεινή διατροφή), βοήθησαν τους μαθητές να εξασκηθούν μόνοι τους στην αναζήτηση πληροφοριών και τους εξασφάλισαν περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας σε μία κοινωνία που εξαρτάται όλο και περισσότερο από την πληροφορία (Cristi, 2012).

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Η εκπαιδευτική δράση με τίτλο “CLILing the Environment: To Know and Grow!” οργανώθηκε από εκπαιδευτικούς και μαθητές Δημοτικών Σχολείων, από δύο διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας, τον Πειραιά και τη Σαλαμίνα, καθώς και τρεις ευρωπαϊκές πόλεις, τη Μαδρίτη, την Κωνσταντινούπολη και την Ακουϊλα, κατά το χρονικό διάστημα Οκτωβρίου 2015 – Ιουνίου 2016. Επίσημα, η συνεργασία ξεκίνησε στις 2 Οκτωβρίου 2015. Στη δράση συμμετείχαν συνολικά έξι εκπαιδευτικοί (ΠΕ06 και ΠΕ70): τρεις από την Ελλάδα, μία από την Ισπανία, μία από την Ευρωπαϊκή Τουρκία και μία από την Ιταλία.
Το κεντρικό θέμα της καινοτόμου δράσης αφορούσε στην ανταλλαγή πληροφοριών/γνώσεων που αφορούν στη μελέτη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και τον κόσμο γύρω μας και περιλαμβάνονται τόσο στην ύλη της Μελέτης Περιβάλλοντος όσο και της Αγγλικής Γλώσσας (π.χ. το σχολείο μου, ο καιρός, οι εποχές, τα ζώα κλπ.), καθώς επίσης και στην παρουσίαση και γνωριμία του περιβάλλοντα χώρου των εμπλεκομένων μαθητών.
Η παρούσα δράση ενίσχυσε, σε μεγάλο βαθμό, τη διαθεματικότητα στη διδασκαλία. Κατά συνέπεια, τα μαθήματα που ενεπλάκησαν άμεσα ήταν, φυσικά, οι ξένες γλώσσες (συγκεκριμένα, η Αγγλική Γλώσσα), η Πληροφορική και διάφορα άλλα μαθήματα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης όπως η Γλώσσα, τα Εικαστικά, η Γεωγραφία και η Μελέτη Περιβάλλοντος.

Η γλώσσα εκπόνησης της δράσης ήταν η Αγγλική, με απώτερο στόχο την προετοιμασία των μαθητών για τη συμμετοχή τους σε ευρωπαϊκό έργο Erasmus+ την επόμενη σχολική χρονιά.
Οι μαθητές των χωρών που συμμετείχαν στη δράση αυτή ήταν ηλικίας 7 έως 8 ετών.

ΕΡΓΑΛΕΙΑ
Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν περιλαμβάνουν το chat, το e-mail, το Forum, το Twinspace, τη χρήση ηχητικών αρχείων μορφής MP3, τη χρήση βίντεο, εικόνων και σχεδίων, καθώς και διάφορα άλλα λογισμικά και εργαλεία Web 2.0 όπως, για παράδειγμα, το Microsoft PowerPoint, τα Google Docs, το ToonDoo και το Padlet.

ΣΤΟΧΟΙ
Βασικοί στόχοι της δράσης ήταν οι ακόλουθοι:

- Η εξοικείωση των μαθητών με όρους που σχετίζονται με τη μελέτη περιβάλλοντος και την οικολογία
- Η καλλιέργεια της περιβαλλοντικής συνείδησης
- Η ανάπτυξη της ομαδοσυνεργατικότητας μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών και σχολείων
- Η ανάπτυξη της διαθεματικότητας με την εμπλοκή διαφορετικών διδακτικών αντικειμένων
- Η εξοικείωση των μαθητών με τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Ο εμπλουτισμός των γνώσεων των μαθητών
- Η ανταλλαγή εμπειριών

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

- Συζήτηση και απόφαση των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας για την ωφέλεια και τον εμπλουτισμό της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της δράσης eTwinning
- Συζήτηση με τους Διευθυντές των εν λόγω σχολικών μονάδων και ενημέρωση των εκπαιδευτικών και των γονέων για την εκπόνηση της δράσης
- Επιλογή των τάξεων που θα συμμετείχαν στη δράση
- Εγγραφή και εμπλοκή εκπαιδευτικού ΠΕ70 στη δράση, από Ράλλεια Πειραματικά Δημοτικά
- Ενημέρωση και αναλυτικές οδηγίες προς τους μαθητές των εμπλεκόμενων τμημάτων για τις υποχρεώσεις, τις απαιτήσεις και τη φύση της παρούσας εκπαιδευτικής δράσης

Κάθε τμήμα, με την επίβλεψη των εκπαιδευτικών, οργάνωνε, σε τακτά χρονικά διαστήματα, συνέτασσε και ετοίμαζε το υλικό που θα αποστελλόταν, μέσω του διαδικτύου, στους μαθητές των συνεργαζόμενων σχολείων. Αρχικά, κατά το μήνα Οκτώβριο του 2015, οι μαθητές έγραψαν και αντάλλαξαν σύντομα e-mails και ζωγραφιές, μιλώντας για τον εαυτό τους και τις αγαπημένες τους συνήθειες, σε μια προσπάθεια γνωριμίας και εξοικείωσης, ενώ παράλληλα παρουσίασαν την πόλη τους. Στη συνέχεια, το Νοέμβριο του ίδιου έτους, μέσω παρουσίασης PowerPoint και βίντεο, οι μαθητές παρουσίασαν το σχολείο τους και μίλησαν για την καθημερινή τους ζωή εκεί. Παράλληλα με αυτό, ανέπτυξαν τις σκέψεις τους σχετικά με τα συναισθήματα και μέσα από έναν ηλεκτρονικό τοίχο (Padlet) και σύντομα comic strips (ToonDoo) οπτικοποίησαν περιστάσεις στις οποίες ένιωθαν χαρά, λύπη, ζήλια, έκπληξη κλπ.

Το Δεκέμβριο 2015, οι μαθητές αντάλλαξαν πληροφορίες σχετικά με ήθη και έθιμα, εικόνες, τραγούδια / κάλαντα σχετικά με τον εορτασμό των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς. Οι μικροί μαθητές, με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών, ζωγράφισαν διαφορετικά χριστουγεννιάτικα έθιμα και έγραψαν σύντομα σχετικά κείμενα, στην Αγγλική Γλώσσα, τα οποία στη συνέχεια ενώθηκαν σε μια παρουσίαση PowerPoint και προβλήθηκαν στα πλαίσια του μαθήματος της Πληροφορικής. Επίσης, μέσω Padlet (https://el.padlet.com), αντάλλαξαν τις ευχές τους.
Τον Ιανουάριο του 2016, οι μαθητές ασχολήθηκαν με το θέμα της κατοικίας. Διδάχτηκαν και εξοικειώθηκαν με λεξιλόγιο σχετικό με τα μέρη ενός σπιτιού και στη συνέχεια, μέσα από βίντεο, περιέγραψαν το αγαπημένο τους σπίτι. Στη συνέχεια, οι μαθητές μίλησαν για τη διαδοχή των εποχών, τον καιρό και το κλίμα στη χώρα τους.
Κατά τους μήνες Φεβρουάριο-Μάρτιο, οι μαθητές ασχολήθηκαν με την άνοιξη και, με χρήση συνεργατικού ηλεκτρονικού τοίχου, μίλησαν για έθιμα και συνήθειες αυτής της εποχής και αντάλλαξαν σχετικές ζωγραφιές. Επίσης, μίλησαν για το καρναβάλι και τις παραδόσεις που σχετίζονται με αυτό.
Το διάστημα Απριλίου – Μαΐου, οι μαθητές ασχολήθηκαν με θέματα όπως το Πάσχα, την Εθνική Ημέρα του Παιδιού, το αγαπημένο τους φαγητό και τον ερχομό του καλοκαιριού.
Η δράση ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2016 με τη δημιουργία και την ολοκλήρωση σχετικού blog (http://environmentcliling.blogspot.gr/), για την διάχυση του έργου στους γονείς, τη σχολική και την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα.

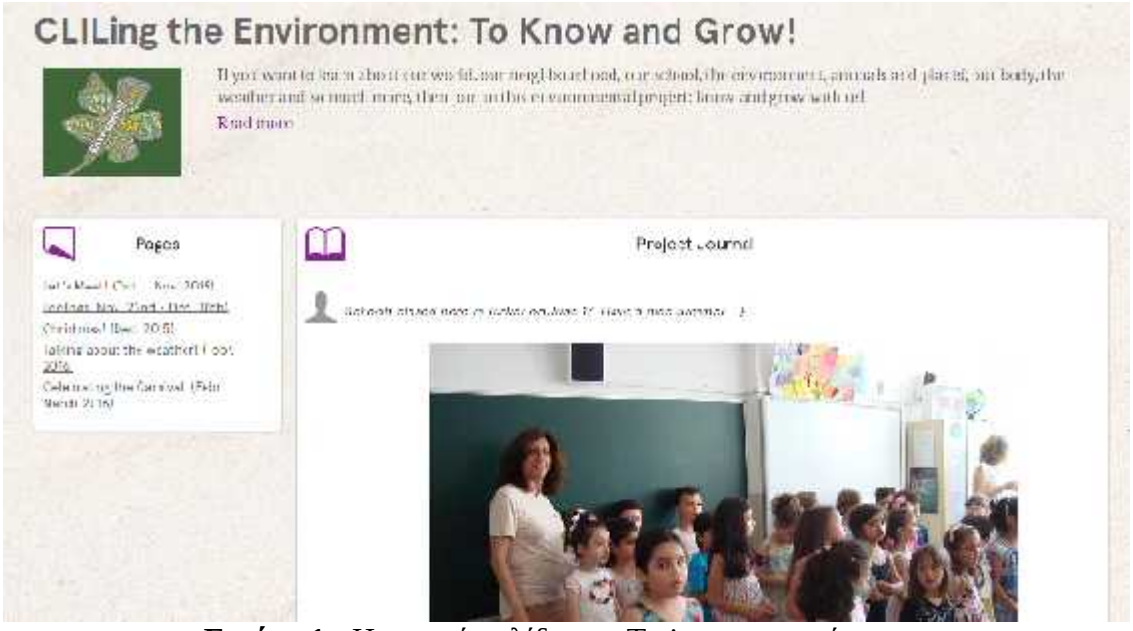

Εικόνα 1: Η αρχική σελίδα του Twinspace του έργου (https://twinspace.etwinning.net/10924/home)

Οι μαθητές χρησιμοποίησαν τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές του σχολείου και, με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού Πληροφορικής, έγραψαν τα κείμενα που στη συνέχεια απέστειλαν, μέσω του TwinSpace που τους παρείχε το eTwinning, εμπλουτίζοντας το υλικό τους με σχετικές εικόνες της επιλογής τους από το διαδίκτυο.
Αφού το υλικό «ανέβαινε» στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, οι μαθητές συγκεντρώνονταν κάθε φορά στο εργαστήριο της Πληροφορικής ή από τον διαδραστικό πίνακα της τάξης τους, παρακολουθούσαν το αντίστοιχο υλικό των

συνεργατών τους και στη συνέχεια συζητούσαν και σύγκριναν, με αφορμή την προβολή αυτή, το θέμα που πραγματεύονταν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αν παρακολουθήσει κανείς τη συγκεκριμένη δράση, καθ'όλη την εξέλιξή της, μπορεί εύκολα να διακρίνει έναν αρκετά ικανοποιητικό αριθμό θετικών στοιχείων που απορρέουν από αυτή.

Κατά γενική ομολογία, - όπως προέκυψε από συζήτηση κατά τη διάρκεια ενημερωτικών συναντήσεων - τόσο των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών και των γονέων τους, η αντίδραση των μαθητών στην εφαρμογή και την εκπόνηση της παρούσας δράσης και η επαφή τους με τη σύγχρονη τεχνολογία και τη συχνή χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών ήταν ιδιαιτέρως θετική, ενώ η ικανοποίησή τους για τη συμμετοχή σε κάτι πρωτοποριακό, που ξεφεύγει από τη συνηθισμένη, καθημερινή πρακτική της σχολικής πραγματικότητας ήταν ολοφάνερη. Αυτό το συναίσθημα ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο από τη δυνατότητα της άμεσης επικοινωνίας με συνομηλίκους τους από διαφορετικές ευρωπαϊκές πόλεις, εκπονώντας δραστηριότητες στα πλαίσια πάντα των δυνατοτήτων τους. Τέλος, είναι γεγονός ότι τα παιδιά, μέσα από αυτή τη δράση, έμαθαν να συνεργάζονται καλύτερα μεταξύ τους, να αναζητούν πληροφορίες, να δημιουργούν και να δραστηριοποιούνται.

Ηθική ανταμοιβή για τους μαθητές αποτέλεσε και η βράβευση του συγκεκριμένου έργου με την Εθνική Ετικέτα Ποιότητας τον Σεπτέμβριο του 2016.

Εικόνα 2: Η Εθνική Ετικέτα Ποιότητας του έργου

Όσον αφορά στους εκπαιδευτικούς, η παρούσα δράση έδωσε και σ' αυτούς τη δυνατότητα να συνεργαστούν, τόσο μέσα στα πλαίσια της σχολικής μονάδας, όσο και με τους συναδέλφους των εμπλεκόμενων σχολικών μονάδων, προσφέροντας έτσι νέες εμπειρίες και βελτιώνοντας το υπάρχον εργασιακό κλίμα. Επιπρόσθετα, ανέπτυξαν τη

δημιουργικότητά τους, καλλιέργησαν δεξιότητες και να ανανεώθηκαν και οι ίδιοι ως εκπαιδευτικοί.

Κατά γενική ομολογία, μέσα από δράσεις αυτής της μορφής, η σχολική μονάδα αποκτά μια ιδιαίτερη δυναμική, ανοίγεται προς την κοινωνία και αποκτά μία ζωντάνια που τη βγάζει από τα στενά πλαίσια της διδακτικής διαδικασίας, εμπλουτίζοντας έτσι την παραδοσιακή διδακτική προσέγγιση.

ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Παράλληλα με τη δυνατότητα εμπλουτισμού των γνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών, η παρούσα εκπαιδευτική δράση ξεπερνά τη στενή έννοια της απλής θεματικής συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών σχολικών μονάδων, στοχεύοντας σε μία πλήρη και συστηματική συνεργασία σε όλα τα επίπεδα (μαθητές, δάσκαλοι/εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων, σχολικές τάξεις και σχολική διεύθυνση).

Το πρόγραμμα “CLILing the Environment: To Know and Grow!” παρουσιάζει μεγάλο εύρος λόγω του θέματος που πραγματεύεται και, συνεπώς, θα μπορούσε να επεκταθεί σε όλα σχεδόν τα γνωστικά αντικείμενα της σχολικής μονάδας και να εμπλέξει όλους τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε αυτή.

Έτσι για παράδειγμα, θα μπορούσε ο εκπαιδευτικός της Φυσικής Αγωγής να διδάξει στους μαθητές την υγιεινή διατροφή μέσα από παιχνίδια ή σύντομες βιωματικές δραστηριότητες και παρουσιάσεις.

Ακόμη, θα ήταν δυνατό, στα πλαίσια του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής, να παρουσιάσουν οι μαθητές δρώμενα που να σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος.

Στα πλαίσια επίσης του μαθήματος των Εικαστικών, θα μπορούσε να γίνει αναφορά και σχεδιασμός της διατροφικής πυραμίδας, καθώς και δημιουργία posters για την προστασία του περιβάλλοντος.

Στο μάθημα της Γλώσσας/Φιλαναγνωσίας, οι μαθητές θα μπορούσαν να μελετήσουν και να επεξεργαστούν σχετικά κείμενα, ενώ παράλληλα να σχεδιάσουν και να διανείμουν σχετικά φυλλάδια.

Τέλος στο μάθημα της Μουσικής θα μπορούσαν οι μαθητές να συνθέσουν με τη βοήθεια του αντίστοιχου εκπαιδευτικού ένα τραγούδι σχετικά με το περιβάλλον.

Είναι, συνεπώς, προφανές ότι ποικίλες δραστηριότητες θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν σε μία προσπάθεια διεύρυνσης του συγκεκριμένου προγράμματος, με στόχο την προώθηση της διαθεματικότητας, της ομαδοσυνεργατικότητας, της δημιουργικότητας και της συνεργασίας των εκπαιδευτικών ολόκληρης της σχολικής μονάδας.

Τέλος, η παρούσα εκπαιδευτική δράση προωθεί σαφέστατα τη συνεργασία με τοπικούς περιβαλλοντικούς φορείς (π.χ. ΚΠΕ, Δήμος), μέσα από την οργάνωση επισκέψεων και σχετικών εκδηλώσεων, που αποσκοπούν στην άμεση σύνδεση σχολείου και κοινωνίας.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΤΙΟΤΕΡΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή ανάλογων καινοτόμων δράσεων προϋποθέτει και απαιτεί την άριστη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκομένων (μαθητών και εκπαιδευτικών), ώστε να προωθείται η δράση και η καλλιέργεια της δημιουργικότητας.

Προς αυτή την κατεύθυνση, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή. Εφόσον πρόκειται για μία δράση που εξελίσσεται διαδικτυακά, ο σωστός υλικοτεχνικός εξοπλισμός είναι απολύτως απαραίτητος για

την υλοποίησή της – για παράδειγμα, να υπάρχει επαρκής αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών για όλους τους εμπλεκόμενους μαθητές, οι οποίοι να είναι άρτια εξοπλισμένοι με τα αντίστοιχα εκπαιδευτικά λογισμικά που απαιτούνται για την εκπόνηση των δραστηριοτήτων. Σημαντικό ρόλο παίζει επίσης και η δυνατότητα πρόσβασης των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών στο εργαστήριο της Πληροφορικής.
Επιθυμητή θα ήταν επίσης η ύπαρξη ενός κατάλληλου χώρου που να παρέχει τη δυνατότητα προβολής της παρούσας δράσης στους συναδέλφους, τους υπόλοιπους μαθητές και τους γονείς / κηδεμόνες.
Τέλος, απαραίτητη κρίνεται κάποια ευελιξία/τροποποίηση του ωρολογίου προγράμματος, ώστε να μπορέσουν τόσο οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές να συμμετέχουν από κοινού και να συνεργάζονται καλύτερα κατά την εκπόνηση και πραγματοποίηση των απαιτούμενων δραστηριοτήτων. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται την άμεση ανάγκη υποστήριξης της Διεύθυνσης της σχολικής μονάδας, η οποία αποτελεί βασική προϋπόθεση για όλα τα υπόλοιπα.

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το έργο “CLILing the Environment: To Know and Grow!” αποτέλεσε μία καινοτόμο δράση των συνεργαζόμενων σχολικών μονάδων, εφόσον ήταν η πρώτη φορά που πραγματοποιήθηκε σε αυτές ένα διαδικτυακό πρόγραμμα σε συνεργασία με μαθητές άλλων χωρών. Εγκαινίασε μία νέα διδακτική πρακτική, ανοίγοντας το δρόμο και για άλλες, παρόμοιες δράσεις που αποτελούν, στις μέρες μας, βασικό στοιχείο της σύγχρονης κοινωνίας της πληροφορίας.
Αυτή ακριβώς η καινοτομία του έργου αποτέλεσε το ιδιαίτερο κίνητρο για τους μαθητές. Με δεδομένη την καθημερινή ενασχόληση της πλειοψηφίας των μαθητών με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, η ευκαιρία που τους δόθηκε μέσα από την παρούσα δράση να τους χρησιμοποιήσουν κατά τη διδακτική πράξη, επικοινωνώντας με μαθητές από άλλες πόλεις, ήταν συναρπαστική και πραγματικά καινοτόμα.
Το αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν ότι οι μαθητές κινητοποιήθηκαν, συμμετείχαν ενεργά και χάρηκαν τη διαδικασία της μάθησης. Ιδιαίτερα, μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες ή προβλήματα συμπεριφοράς βγήκαν από το περιθώριο, συμμετέχοντας κι αυτοί στις δράσεις της ομάδας χωρίς δισταγμό, ο καθένας αναπτύσσοντας τις δεξιότητές του, τονώνοντας έτσι την αυτοπεποίθηση και το αυτοσυναίσθημά τους. Η χρήση των ΤΠΕ διευκόλυνε ιδιαίτερα τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίοι συμμετείχαν ενεργά και έγιναν αποδεκτοί από τους άλλους μαθητές, κάτι που συχνά τους στερεί η συνήθης διδακτική πρακτική.
Είναι επίσης αυτονόητο ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι μαθητές ωφελήθηκαν γνωστικά, εφόσον εφάρμοσαν όσα είχαν μάθει στο μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος και της Αγγλικής Γλώσσας μέσα από ιδιαίτερα ευχάριστες δραστηριότητες, οι οποίες τους κινητοποιούσαν χωρίς ιδιαίτερα μεγάλη προσπάθεια. Κατά συνέπεια, η μάθηση δεν αποτέλεσε αυτοσκοπό, όπως γίνεται συνήθως στην καθημερινότητά τους, αλλά ένα μέσο για την επίτευξη ενός κοινού στόχου.
Τέλος, όπως ήδη αναφέρθηκε, το έργο αυτό έδωσε στους εκπαιδευτικούς την ευκαιρία να δοκιμάσουν μία δράση, η οποία ανοίγει καινούριους δρόμους επικοινωνίας με συναδέλφους άλλων περιοχών, αναπτύσσοντας τη μεταξύ τους συνεργασία και διευκολύνοντας την ανταλλαγή ιδεών. Προήγε μία ομαδοσυνεργατική, διερευνητική, μαθητοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας, η οποία συνετέλεσε άμεσα στη διαμόρφωση θετικού κλίματος μέσα στη σχολική τάξη (Wood et al, 2005).
Σαφώς, λόγω της διαθεματικής φύσης της παρούσας δράσης, ενισχύθηκε επίσης η συνεργασία των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, αφού υπήρξε η δυνατότητα

επέκτασής της και σε άλλα σχολικά μαθήματα, βελτιώθηκαν οι διαπροσωπικές τους σχέσεις και, εν κατακλείδι, διευκολύνθηκε η εύρυθμη λειτουργία της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κασιμάτη, Κ. & Γιαλαμάς, Β. (2001). *Απόψεις εκπαιδευτικών για τη συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων,* 114-125.

Cristi, B. (2012). *Τα πλεονεκτήματα των ΤΠΕ στο eTwinning*. Ανακτήθηκε στις 15 Νοεμβρίου 2012 από τη διεύθυνση http://www.etwinning.net/el/pub/get_support/help/other_features/the_benefits_of_ict_in_etwinning.htm.

Muir-Herzig, R. G. (2004). *Technology and its impact in the classroom. Computers & Education,* 42, 111-131.

Wood, E., Mueller, J., Willoughby, T., Specht, J., & De Young, T. (2005). *Teachers' perceptions: Barriers and supports to using technology in the classroom. Education, Communication & Information,* 5, 183-206.

42. «Ο Απόστολος στην Πυθωνία»

Υποβολή Εργασίας για την Εργαστηριακή Παρουσίαση
του Εκπαιδευτικού Προγράμματος
Σαμαρτζοπάνου Ευτυχία[1]
[1] Μηχανικός Πληροφορικής - Συγγραφέας (Ψευδώνυμο: Αριάδνη Δάντε)
Διεύθυνση Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων ΥΕΘΑ
e.samartzopanou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ο Απόστολος στην Πυθωνία» σχεδιάστηκε για να εξοικειώσει τα παιδιά ηλικίας 4-10 ετών στους πέντε βασικούς τύπους μεταβλητών στον προγραμματισμό Ηλεκτρονικών Υπολογιστών μέσα από το θεατρικό παιχνίδι. Το πρόγραμμα αγκαλιάζει με αγάπη τη λογοτεχνία και τα μαθηματικά και η καινοτομία του βασίζεται στην ανάμιξη απλών στοιχείων που γνωρίζει ένα παιδί για την κατανόηση βασικών εννοιών Πληροφορικής, δίχως να απαιτείται ύπαρξη Ηλεκτρονικού Υπολογιστή.
Σύμφωνα με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, η θεία Μνήμη είναι συγγραφέας. Κι όπως κάθε συγγραφέας, γράφει τις πολύτιμες σκέψεις της στα χαρτιά της ή όπως αλλιώς τα αποκαλεί: τα αντικείμενά της. Πάνω στα χαρτιά της έχει γράψει αριθμούς, γράμματα, λέξεις και λογικές απαντήσεις.
Όμως η θεία Μνήμη χάνει τα αντικείμενά της και ο ανιψιός της, ο Απόστολος, γίνεται εξερευνητής ψάχνοντάς τα στη ζούγκλα της Πυθωνίας. Στο χέρι του κρατά πέντε μαγικά κουβαδάκια που θα τον βοηθήσουν να βρει τα αντικείμενα της θείας του. Στο δρόμο του συναντά ένα λιοντάρι, μια καμηλοπάρδαλη, μια μαϊμού, μια ζέβρα και έναν πύθωνα. Ο Απόστολος εμπιστεύεται τα ζώα και αυτά τον βοηθούν να βρει τους χαμένους θησαυρούς της θείας Μνήμης.
Η Εργαστηριακή Παρουσίαση απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και παρουσιάζει τη Διδακτική της Πληροφορικής μέσα από το θεατρικό παιχνίδι.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Μαθαίνω Πληροφορική δίχως Υπολογιστή, Πυθωνία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα "Ο Απόστολος στην Πυθωνία" αποτελεί μια εθελοντική δράση που ξεκίνησε το Μάρτιο του 2015 και ταξίδεψε περισσότερους από 3500 μαθητές Παιδικών Σταθμών, Νηπιαγωγείων και Δημοτικών Σχολείων, εκατοντάδες γονείς και δεκάδες εκπαιδευτικούς σε βασικές έννοιες προγραμματισμού μέσα από τη φανταστική ζούγκλα της Πυθωνίας. Το πρόγραμμα έχει παρουσιαστεί σε ανοιχτούς χώρους, αίθουσες πολλαπλών δραστηριοτήτων, καθώς και θέατρα, ενώ τον Νοέμβριο 2015 πραγματοποιήθηκε σχετικό βιωματικό σεμινάριο σε εκπαιδευτικούς Γ' και Δ' Δημοτικού του Νομού Κορινθίας.
Την 1η Οκτώβρη 2016 πραγματοποιήθηκε αντίστοιχο βιωματικό σεμινάριο σε εκπαιδευτικούς της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Αιτωλοακαρνανίας και παιδαγωγούς λοιπών ειδικοτήτων, με στόχο την ενίσχυση της ΕΛΕΠΑΠ Αγρινίου και στις 8 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε η εκπαιδευτική δράση με τίτλο «Μαθαίνοντας της Νέες Τεχνολογίες Παίζοντας με τα Παιδιά μας» στο 7ο Πανελλαδικό Φεστιβάλ στην Καβάλα. Για την ακαδημαϊκή σχολική χρονιά 2016-17 έχουν χρονοπρογραμματιστεί οκτώ βιωματικές δράσεις σε δέκα σχολεία του Δήμου Αθηναίων, στα πλαίσια του Προγράμματος «Ανοικτά Σχολεία».

ΔΟΜΗ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στηρίζεται στη βιωματική μάθημα μέσα από το παιχνίδι ρόλων (learning by doing, Dewey) και την παρατήρηση εικόνων. Με την ενεργή συμμετοχή στο παιχνίδι, το βίωμα γίνεται γνώση, αφού μέσα από την παρατήρηση επέρχεται ο αναστοχασμός και στη συνέχεια η γνωστική επεξεργασία, αξιολόγηση και γενίκευση μέχρι τον ενεργό πειραματισμό (Kolb, 1984).

Κατά την έναρξη του προγράμματος, οι συμμετέχοντες γνωρίζουν τη θεία Μνήμη, το αντικείμενο εργασίας της, τον τρόπο σκέψης της και βλέπουν παραδείγματα με τις πέντε κατηγορίες των στοιχείων που η ίδια η θεία αποκαλεί θησαυρούς (γράμματα, λέξεις, λογικές απαντήσεις, ακέραιους και πραγματικούς αριθμούς).

Έπειτα, οι παρευρισκόμενοι παρατηρούν τη συγγραφέα να σκορπίζει τα γραπτά της θείας Μνήμης (ως ανεμοστρόβιλος) στην αίθουσα, η οποία αποτελεί και τη φανταστική ζούγκλα της Πυθωνίας. Με τον τρόπο αυτό, όλοι οι εκπαιδευόμενοι γίνονται πρωταγωνιστές του παιχνιδιού αναζήτησης των χαμένων θησαυρών της θείας Μνήμης, αφού όλοι θα λάβουν από ένα "θησαυρό" ύστερα από το πέρασμα του φανταστικού ανεμοστρόβιλου. Η διανομή των θησαυρών συμβάλει στην αφύπνιση της φαντασίας των εκπαιδευομένων και την ενεργή συμμετοχή τους.

Μαζί με το μοίρασμα των θησαυρών, η συγγραφέας μοιράζει τυχαία τους ρόλους του παιχνιδιού, για να μπορέσουν να δραματοποιηθούν οι έξι μικρές ιστορίες του εκπαιδευτικού προγράμματος. Ο διαμοιρασμός των ρόλων στο Εργαστήριο είναι τυχαίος. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί θα ενημερωθούν ότι όταν πραγματοποιήσουν τη δράση με τους μαθητές τους, θα είναι προτιμότερο να επιλέξουν τους ρόλους ανάλογα με την ηλικία των παιδιών. Συνήθως, οι ρόλοι του Απόστολου, της θείας Μνήμης και της καμηλοπάρδαλης αποδίδονται στα μεγαλύτερα παιδιά που μπορούν να διαβάζουν με μεγαλύτερη άνεση (πλην της καμηλοπάρδαλης, η οποία επιλέγεται με κριτήριο το ύψος και όχι την ευχέρεια ανάγνωσης), ενώ οι υπόλοιποι ρόλοι μπορούν να υποδυθούν ακόμη και από παιδάκια προσχολικής ηλικίας.

Στην περίπτωση που οι εκπαιδευτικοί είναι Νηπιαγωγοί, τότε ο ρόλος του Απόστολου πρέπει να υποδυθεί από τον ίδιο τον Νηπιαγωγό, ο οποίος θα πρέπει και να υπαγορεύει στα παιδιά τους στίχους των δικών τους ρόλων.

Βασικό κλειδί του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι η αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων με τη συγγραφέα και κατά αντιστοιχία του εκπαιδευτικού με τους μαθητές του, αφού καθ’ όλη τη διάρκεια του προγράμματος απευθύνονται ερωτήσεις προκειμένου τα παιδιά να αντιληφθούν το σκοπό του παιχνιδιού, να βοηθήσουν όλοι για να ταιριάξουν τα χαμένα αντικείμενα στα σωστά κουβαδάκια και να κρατηθεί αμείωτο το ενδιαφέρον τους για την κατάκτηση του ομαδικού στόχου. Οι επαναλαμβανόμενες ερωτήσεις βοηθούν ιδιαίτερα και τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες.

Η χρήση λωρίδων χαρτιού σε καθορισμένα μεγέθη, καθώς και η χρωματική αντιστοίχιση των αντικειμένων στα χρώματα των κουβάδων, βοηθούν τα παιδιά στην οπτική διάκριση των αντικειμένων.

Ανάλογα με το χώρο στον οποίο θα πραγματοποιηθεί η παρουσίαση του εκπαιδευτικού προγράμματος, διαφοροποιείται και ο απαιτούμενος εξοπλισμός. Για την παρουσίαση του προγράμματος αρκεί μια αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, ηχητική κάλυψη και άφθονη φαντασία.

Εφόσον διατίθεται βίντεο-προτζέκτορας, τα παιδιά αισθάνονται ότι βρίσκονται μέσα στη ζούγκλα, μιας και ο βίντεο-προτζέκτορας αναπαριστά αντίστοιχες εικόνες. Εάν δεν διατίθεται βίντεο-προτζέκτορας, η συγγραφέας αναλαμβάνει την επεξήγηση των θησαυρών, αλλά και το ταξίδεμα στη ζούγκλα μέσα από αντίστοιχες κάρτες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Μέσα από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ο Απόστολος στην Πυθωνία» τα παιδιά μαθαίνουν τους πέντε βασικούς τύπους δεδομένων στον Προγραμματισμό Η/Υ χρησιμοποιώντας τους χάρτινους θησαυρούς της θείας Μνήμης και τα πέντε της κουβαδάκια.

Όλα τα παιδιά συμμετέχουν σε ένα ευχάριστο παιχνίδι χαμένων θησαυρών έχοντας στη διάθεσή τους το δικό τους θησαυρό και χρησιμοποιούν τη λογική τους για να εναποθέσουν το θησαυρό τους στον κατάλληλο κουβά. Τα παιδιά ταυτίζουν τους χαμένους θησαυρούς της θείας Μνήμης με μια χωρητικότητα. Η χωρητικότητα κάθε θησαυρού παραπέμπει στο χώρο που απαιτεί ο αντίστοιχος τύπος δεδομένου στη μνήμη του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή όταν χρησιμοποιείται σε ένα πρόγραμμα.

Η χρήση των ζώων και η προσπάθεια συλλογής των χαμένων θησαυρών από τον Απόστολο και τα ζώα ευαισθητοποιούν τα παιδιά ως προς την ομαδικότητα και την συνεργασία για την επίτευξη ενός στόχου.

Οι πέντε βασικοί τύποι δεδομένων αφορούν τους Χαρακτήρες (Char), τις συμβολοσειρές (String), τους ακέραιους αριθμούς (integer), τους πραγματικούς αριθμούς (float) και τις λογικές απαντήσεις (Boolean). Σε κάθε κομμάτι θησαυρού αναγράφεται ένας χαρακτήρας, μια συμβολοσειρά, ένας ακέραιος αριθμός, ένας πραγματικός αριθμός ή μια λογική απάντηση και αποθηκεύεται σε ένα χρωματιστό κουβαδάκι που το κρατάει ένα ζωάκι.

Με την προκαθορισμένη σειρά παρουσίασης των πέντε βασικών τύπων δεδομένων τα παιδιά αντιλαμβάνονται αρχικά τους απλούς τύπους δεδομένων (χαρακτήρες και συμβολοσειρές), καταλαβαίνουν τη συσχέτιση τους και οδηγούνται στη χρήση διαφορετικού μεγέθους ανά δεδομένο. Στη συνέχεια προσεγγίζουν ομαλά τους ακέραιους με τους πραγματικούς αριθμούς και τις λογικές απαντήσεις.

Ο τύπος δεδομένων Χαρακτήρας αναφέρεται σε ένα κεφαλαίο ή πεζό γράμμα. Λόγω της ύπαρξης ενός και μόνο γράμματος δεν απαιτείται η δέσμευση μεγάλης χωρητικότητας και οι χαρακτήρες αποθηκεύονται σε ένα μικρό κουβαδάκι. Ο δεύτερος τύπος δεδομένων που παρουσιάζεται στα παιδιά είναι η συμβολοσειρά (String), η οποία περιλαμβάνει μια σειρά από σύμβολα που μπορούν να δημιουργούν λέξεις ή προτάσεις κι ενδεχομένως να ενσωματώνουν αριθμητικά σύμβολα. Με την παρατήρηση της ακολουθίας πολλών γραμμάτων και συμβόλων, τα παιδιά αντιλαμβάνονται την ανάγκη χρήσης πολύ μεγαλύτερης χωρητικότητας για την αποθήκευση του δεδομένου, άρα και την επιλογή του μεγάλου κουβά.

Ο επόμενος τύπος δεδομένων που προσεγγίζουν τα παιδιά είναι οι ακέραιοι αριθμοί (integers). Χρησιμοποιώντας τους ακέραιους αριθμούς της πρώτης δεκάδας (1-9) τα παιδιά κατανοούν ότι και οι ακέραιοι αριθμοί απαιτούν μικρή χωρητικότητα (παραπέμποντας στην περίπτωση χρήσης του ενός χαρακτήρα), οπότε επιλέγουν το μικρό κουβαδάκι. Στη συνέχεια, τα παιδιά αναγνωρίζουν τη σχέση των κλασμάτων με τους πραγματικούς αριθμούς, μιας και το αποτέλεσμα μιας διαίρεσης οδηγεί συνήθως σε πραγματικό αποτέλεσμα (float). Τα παιδιά παρατηρούν οπτικά τους πραγματικούς αριθμούς οι οποίοι αποτελούνται από ακέραιο και δεκαδικό μέρος και οδηγούνται στη χρήση διπλάσιας χωρητικότητας για την αποθήκευσή τους και τη χρήση του μεσαίου κουβά.

Η τελευταία πληροφορία που προσεγγίζουν τα παιδιά είναι ο τύπος δεδομένων των λογικών απαντήσεων (boolean), οι οποίες αφορούν μια σύντομη απάντηση που παίρνει πάντα τις τιμές «Ναι» ή «Όχι». Τα παιδιά αντιλαμβάνονται ότι η λογική απάντηση αποτελεί μια συνοπτική πληροφορία και την εντάσσουν στο μικρό κουβαδάκι.

ΗΛΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας (4-10 ετών). Εφόσον τα παιδιά μάθουν να ξεχωρίζουν τους θησαυρούς της θείας Μνήμης, θα μπορούν μετέπειτα να γνωρίσουν τους αντίστοιχους τύπους στη γλώσσα προγραμματισμού και να αντιληφθούν το θέμα της δέσμευσης μνήμης. Ωστόσο, σε αυτή την ηλικία δεν χρειάζεται η επαφή με τον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή για την κατανόηση των βασικών εννοιών Πληροφορικής, αλλά η συμμετοχή στο παιχνίδι.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Για την καλύτερη διοργάνωση του εκπαιδευτικού προγράμματος απαιτείται ένας βιντεο-προτζέκτορας και ηχητική κάλυψη. Για την συμμετοχή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα δεν απαιτούνται συγκεκριμένες δεξιότητες από πλευράς των συμμετεχόντων.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ο Απόστολος στην Πυθωνία» ξεκίνησε εθελοντικά τον Μάρτιο του 2015 και παρουσιάστηκε κυρίως σε μαθητές προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας, καθώς και σε γονείς και εκπαιδευτικούς. Ο ακόλουθος πίνακας περιλαμβάνει τις παρουσιάσεις του εκπαιδευτικού προγράμματος ανά τόπο διεξαγωγής και ομάδα συμμετεχόντων. Η απαρίθμηση των παρουσιάσεων αναδεικνύει τη συμβολή του θεατρικού παιχνιδιού στη Διδακτική της Πληροφορικής, ανεξαρτήτως χώρου παρουσίασης και ηλικίας των συμμετεχόντων.

Ημερομηνία	**Τόπος Διεξαγωγής**	**Συμμετέχοντες**
16/10/2016	Λέσχη Αξιωματικών Ενόπλων Δυνάμεων	Γονείς και παιδιά ηλικίας 4-10 ετών
08/10/2016	Αμφιθέατρο - 7ο Πανελλαδικό Φεστιβάλ Βιομηχανικής Πληροφορικής, Καβάλα	Εκπαιδευτικοί, γονείς και παιδιά ηλικίας 4-10 ετών
10.2016 – 12.2016	Κινηματογράφος ΆΝΕΣΙΣ - Σεμινάρια για την ενίσχυση της ΕΛΕΠΑΠ (Παράρτημα Αγρινίου)	Εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδικούς Παιδαγωγούς
13/06/2016	Θέατρο Δημ. Σχολείου "Εκπαιδευτική Αναγέννηση	Μαθητές Α', Β', Γ', Δ΄ Δημοτικού
27/05/2016	Σκηνή Άλσους Βαρβαρέσου - 39ο Φεστιβάλ Βιβλίου Πεύκης	Γονείς και παιδιά
27/05/2016	3ο Δημ. Σχολείο Πεύκης	Μαθητές Α', Β' Δημοτικού
12/05/2016	Δημοτικό Σχολείο Δοκιμίου Αιτωλ/νίας	Μαθητές όλων των τάξεων
11/05/2016	9ο Δημ. Σχολείου Αγρινίου	Μαθητές Β', Γ' Δημοτικού
08/05/2016	Γιορτή της Μητέρας στο Μάννα Σύρου	Γονείς και παιδιά
25/02/2016	5ο Δημ. Σχολείο Βριλησσίων	Μαθητές Β' Δημοτικού
25/02/2016	4ο Νηπιαγωγείο Βριλησσίων	Μαθητές προσχολικής ηλικίας
23/12/2015	Βίλα Στέλλα - Δήμος Νέου Ηρακλείου Αττικής	Γονείς και παιδιά
13/12/2015	Κινηματοθέατρο ΑΘΗΝΑ - 110	Γονείς και παιδιά

	Πτέρυγα Μάχης	
12/12/2015	Θέατρο ΟΥΗΛ - Λάρισα	Γονείς και παιδιά
04/12/2015	Δημοτική Βιβλιοθήκη Αυλώνα	Γονείς και παιδιά
27/11/2015	Δημοτικά Σχολεία Νομού Κορινθίας - Βιωματικό σεμινάριο	Εκπαιδευτικοί Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού του Νομού Κορινθίας, παιδιά Α', Β' τάξης Δημοτικού
14/11/2015	Κέντρο Λογοθεραπείας «Ψυχή και Λόγος» - Καλαμάτα	Παιδιά προσχολικής ηλικίας και πρωτοσχολικής ηλικίας
06/11/2015	10ο Νηπιαγωγείο Ηλιούπολης	Μαθητές προσχολικής ηλικίας
10/10/2015	Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης «Φαντασία», Αγρίνιο	Εκπαιδευτικούς, γονείς και παιδιά ηλικίας 4-10 ετών
09/10/2015	1ο Νηπιαγωγείο Αγρινίου	Μαθητές προσχολικής ηλικίας
13/08/2015	Πλατεία χωριού - Φιλοπρόοδος Σύλλογος Δομνίστας Ευρυτανίας	Γονείς και παιδιά ηλικίας 4-10 ετών
03/04/2015	4ο Δημ. Σχολείο Κηφισιάς	Μαθητές Α', Β', Γ' Δημοτικού
10/03/2015	2ο Δημ. Σχολείο Αγίου Κωνσταντίνου	Μαθητές Α', Β' Δημοτικού
09/03/2015	8ο Δημ. Σχολείο Αγρινίου	Μαθητές Α' Δημοτικού
09/03/2015	10 Δημ. Σχολείο Αγρινίου (όλο το Δημοτικό)	Μαθητές όλων των τάξεων
09/03/2015	11ο Δημ. Σχολείο Αγρινίου	Μαθητές Γ' Δημοτικού
02-04/03/2015	Δημοτικοί παιδικοί Σταθμοί Δήμου Βριλησσίων	Μαθητές προσχολικής ηλικίας
04/03/2015	Β' Βρεφονηπιακός Στρατιωτικός Σταθμός Αθηνών	Μαθητές προσχολικής ηλικίας

Πίνακας 1: Παρουσιάσεις Εκπαιδευτικών Δράσεων με Αντικείμενο Εργασίας το Εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ο Απόστολος στην Πυθωνία», ανά Ημερομηνία, Τόπο και Κατηγορία συμμετεχόντων

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Το εκπαιδευτικό βιβλίο "Ψάχνοντας στην Πυθωνία" (Αριάδνη Δάντε, Εκδόσεις Τσιπούπολη, ISBN: 978-618-82037-0-9) αποτελεί το συνοδευτικό υλικό του εκπαιδευτικού προγράμματος «Ο Απόστολος στην Πυθωνία» και χρησιμοποιείται ως ένα πολύπλευρο εργαλείο εκπαίδευσης για γονείς, νηπιαγωγούς, δασκάλους, πληροφορικούς, θεατρολόγους, ειδικούς παιδαγωγούς, αλλά και λογοθεραπευτές. Στο βιβλίο περιλαμβάνονται ερωτήσεις κατανόησης κειμένου, απλές μαθηματικές ασκήσεις, εικονογραφημένες ασκήσεις και μια χειροτεχνία.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Dewey, Emily Hoxie, (2012): Learning by doing: John Dewey, https://prezi.com/lpwe20c8vbfm/learning-by-doing-john-dewey/

Mike Pegg, Positive Philosophies, D is for John Dewey: His Approach To Education, http://www.thepositiveencourager.global/john-deweys-approach-to-doing-positive-work/

Kolb, D.A. (1984): Experiential learning: experience as the source of learning and development Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

43. Παιδαγωγική αξιοποίηση της ψηφιακής πλατφόρμας (PCFL) στη διδασκαλία των ερευνητικών εργασιών

Κωνσταντίνος Β. Σαχινίδης[1], Σοφός Αλιβίζος[2], Μαρία Κλαδάκη[3], Μαρία Δάρρα[4]
[1] ΠΕ70 - MSc ΤΕΠΑΕΣ & ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου
saxinidis@aegean.gr
[2] Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου
lsofos@aegean.gr
[3] Επίκουρη Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου
mkladaki@rhodes.aegean.gr
[4] Επίκουρη Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου
darra@aegean.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η παρούσα εργασία αποσκοπεί να διερευνήσει και να αξιολογήσει τόσο τα αποτελέσματα της παιδαγωγικής αξιοποίησης της ψηφιακής πλατφόρμας Pcfl στη διδασκαλία των ερευνητικών εργασιών, όσο και κατά πόσο μπορεί η συγκεκριμένη ψηφιακή πλατφόρμα να αποτελέσει έναν οδηγό με επιστημονικά κριτήρια για τη δημιουργία ερευνητικών εργασιών μάθησης και να αναδείξει την υπεραξία της, καθώς και τις πτυχές κονστρουκτιβισμικού περιβάλλοντος μάθησης που χρησιμοποιούνται κατά την εφαρμογή τους. Στο σύνολό της η έρευνα ακολούθησε μικτό μεθοδολογικό σχεδιασμό για λόγους τριγωνοποίησης. Η έρευνα διεξήχθη σε δείγμα 6 εκπαιδευτικών και 94 εκπαιδευόμενων από το Φεβρουάριο έως τον Απρίλιο του σχολικού έτους 2015-2016, σε δημοτικό σχολείο του Ν. Δωδεκανήσου. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι οι εκπαιδευόμενοι της πειραματικής ομάδας παρουσίασαν μεγαλύτερη βελτίωση συγκριτικά με τους εκπαιδευόμενους της ομάδας ελέγχου, ως προς την επίτευξη διδακτικών και παιδαγωγικών στόχων (επίδοση, αλλαγή στάσεων) κατά την εφαρμογή των ερευνητικών εργασιών, εύρημα που καταδεικνύει την υπεραξία των μέσων και συγκεκριμένα ότι η ψηφιακή πλατφόρμα Pcfl μπορεί να ισχυροποιήσει τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης, τα ευρήματα ως προς τις τέσσερεις κατηγορίες του εποικοδομητικού μοντέλου CLES καταδεικνύουν, πως μπορεί να ενεργοποιηθούν εκπαιδευτικοί – ερευνητές και εκπαιδευόμενοι ως προς την παρακολούθηση της εξέλιξής τους κατά την εφαρμογή εποικοδομητικών προσεγγίσεων στη διδασκαλία και, συνεπώς, να αναπτύξουν χαρακτηριστικά αυτοποίησης και αυτορρύθμισης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ερευνητικές εργασίες, μιντιακά κείμενα, PCFL*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Τις τελευταίες δεκαετίες, γίνεται διεθνώς μια προσπάθεια να συνδεθεί το σχολείο με πραγματικές καταστάσεις της ζωής, δηλαδή με τον πραγματικό κόσμο, καθώς και με την ανθρώπινη ζωή αφού ενέχει τα χαρακτηριστικά της άμεσης και βιωματικής πρόσβασης στη γνώση. Οι μετασχηματιστικές διαδικασίες στη διδακτική πράξη αποσκοπούν, κυρίως, στη σύνδεση των γνώσεων για την επίλυση πραγματικών προβλημάτων της καθημερινής ζωής με διαθεματικές δράσεις και τη χρήση μεθόδων όπως των «ερευνητικών εργασιών», καθώς και σε «εκροές» ως προς την κοινωνία, ατόμων ικανών για ένταξη σε αυτήν, να ενσαρκώνουν κοινωνικούς ρόλους και να αντιμετωπίζουν την πολυπλοκότητα που τους αναλογεί κυρίως με δημιουργική και

κριτική σκέψη, με ιδιαίτερες ικανότητες ανάληψης πρωτοβουλιών και λήψης αποφάσεων ως προς την επίλυση προβλημάτων της ζωής.
Τα σύγχρονα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (οργανισμοί) της υψηλής ανταγωνιστικότητας και των ταχύτατων αλλαγών αναδεικνύουν την ανάγκη για τα μέλη των οργανισμών αυτών :

α) να αναπροσαρμόζονται και να χρησιμοποιούν τα νέα τεχνολογικά μέσα, βασιζόμενα σε μοντέλα διδασκαλίας που συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα καθώς και στην αύξηση της παραγωγικότητάς τους, και

β) να προσδίδεται σε αυτούς η ικανότητα μετατροπής τους σε δυναμικούς οργανισμούς με την υποστήριξη κατάλληλου εκπαιδευτικού λογισμικού.

Τα ισχυροποιημένα εκπαιδευτικά συστήματα μπορούν να εμπλουτίσουν όχι μόνο γνωστικά αλλά και τεχνολογικά τις κοινωνίες και τις συνδέσεις τους, καθώς και να παράγουν διαχειριστική κουλτούρα και επικοινωνιακές δεξιότητες σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.
Ο εμπλουτισμός μπορεί να επιτευχθεί σε σημαντικό βαθμό με τις ερευνητικές εργασίες, καθώς η έννοια της έρευνας και τα χαρακτηριστικά που ενέχει η μέθοδος της στοχευόμενης ενεργής δράσης και των αποτελεσμάτων της, σε συλλογικές και επικοινωνιακές διαδικασίες με επιστημονικό υπόβαθρο, εναρμονίζονται και αναπροσαρμόζονται με τις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες.
Μια ψηφιακή πλατφόρμα θα πρέπει να ενέχει μετασχηματιστικές ικανότητες ως μοντέλο (σύγχρονο) της Μάθησης που να στηρίζεται στις τεχνολογικές εκπαιδευτικές θεωρίες μάθησης, καθώς και στην παιδαγωγική αξιοποίηση των μέσων.
Απαραίτητο στοιχείο για το μετασχηματισμό – αναπροσαρμογή των εκπαιδευτικών οργανισμών σε οργανισμούς παραγωγικούς, θεωρείται η συνεχής βελτίωση της ποιότητάς τους και η προσαρμογή τους στις σύγχρονες προκλήσεις.

ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ CLES

Το μοντέλο έρευνας περιβάλλοντος εποικοδομητικής μάθησης (CLES) σχεδιάστηκε για να ενεργοποιήσει εκπαιδευτικούς - ερευνητές ως προς την παρακολούθηση της εξέλιξής τους κατά την εφαρμογή εποικοδομητικών προσεγγίσεων στη διδασκαλία (Taylor, Fraser & White. 1991).
Επιτρέπει τους εμπλεκόμενους στις εκπαιδευτικές διαδικασίες (εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους) να παρακολουθήσουν καθώς και να ελέγξουν τις εποικοδομητικές προσεγγίσεις διδασκαλίας. Κύριο πλεονέκτημά του αποτελεί η δυνατότητα που προσφέρει στον εντοπισμό πιθανών περιορισμών ως προς την ανάπτυξη κλίματος εποικοδομητισμού μέσα στην τάξη και ως προς αυτό αναπτύχθηκαν τέσσερις κλίμακες.
Οι κλίμακες μέτρησης πτυχών κονστρουκτιβιστικού περιβάλλοντος μάθησης είναι :

- 1η κλίμακα : Η Αυτονομία μέτρα αντιλήψεις για το βαθμό στον οποίο υπάρχουν ευκαιρίες για τους εκπαιδευόμενους (και συνεπώς και το βαθμό που παρέχουν οι εκπαιδευτικοί) να ασκήσουν ουσιαστικό και σκόπιμο έλεγχο κατά τις μαθησιακές δραστηριότητές τους, και να σκέφτονται ανεξάρτητα από το εκπαιδευτικό και τους άλλους εκπαιδευόμενους.
- 2η κλίμακα : Η Προϋπάρχουσα Γνώση μέτρα αντιλήψεις για το βαθμό στον οποίο υπάρχουν ευκαιρίες για τους εκπαιδευόμενους (και συνεπώς και το βαθμό που παρέχουν οι εκπαιδευτικοί) ουσιαστικά να ενσωματώσουν προηγούμενες γνώσεις και τις εμπειρίες τους με νεόδμητες γνώσεις.
- 3η κλίμακα : Η Διαπραγμάτευση μέτρα αντιλήψεις για το βαθμό στον οποίο υπάρχουν ευκαιρίες για τους εκπαιδευόμενους να αλληλοεπιδρούν, να

διαπραγματεύονται τις έννοιες και να επιτυγχάνουν συνθήκες συναίνεσης στην κοινωνία της τάξης.

- 4η κλίμακα : Ο μαθητής-Επίκεντρο μέτρα αντιλήψεις για το βαθμό στον οποίο υπάρχουν ευκαιρίες για τους εκπαιδευόμενους (και συνεπώς και το βαθμό που παρέχουν οι εκπαιδευτικοί) να βιώσουν τη μάθηση ως μια διαδικασία δημιουργίας και επίλυσης προβλημάτων προσωπικών.

Η παρούσα έκδοση του CLES (Taylor, Fraser & White. 1991) περιέχει 28 ερωτήσεις σε τέσσερεις κλίμακες (που προαναφέρθηκαν) οι οποίες βρέθηκαν να εμφανίζουν ικανοποιητική εσωτερική συνοχή, εγκυρότητα απόκλισης και προγνωστική εγκυρότητα (προβλέπει με ακρίβεια μια μελλοντική επίδοση). Κάθε ερώτηση έχει πέντε πιθανές απαντήσεις σε κλίμακα Likert από το 1 έως το 5, με τις απαντήσεις, 5 = πολύ συχνά | 4 = συχνά | 3 = μερικές φορές | 2 = σπάνια | 1 = ποτέ.

ΤΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (PCFL)

Το PCFL (Project Create For Learning), αποτελείται από αρκετές εφαρμογές που αποσκοπούν στην οργάνωση της λειτουργίας των σχολικών οργανισμών. Οι εφαρμογές είναι το Ημερολόγιο καταγραφής γεγονότων, ο Πίνακας ανακοινώσεων όπου οι ομάδες εργασίας καταγράφουν τις σύντομες ανακοινώσεις τους με έγχρωμα αυτοκόλλητα, ο Τηλεφωνικός κατάλογος για καταγραφή και εμφάνιση των απαραίτητων πληροφοριών ως προς την επικοινωνία του σχολικού οργανισμού, η Δανειστική βιβλιοθήκη, η Διαχείριση Χαρτών και εποπτικών μέσων διδασκαλίας, το Chat για άμεση επικοινωνία, η Δημιουργία Άρθρων, ο Δημιουργίας QRCODE για χρήση με φορητές συσκευές όπως ταμπλετ, η Δημιουργία Ερευνητικών Εργασιών που αποτελεί και τη διαφορετικότητά του, και άλλες. Περισσότερες πληροφορίες στον ιστότοπο του λογισμικού http://sachinidis.eu.

Η ΕΡΕΥΝΑ
ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Βασικός σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει σε σχολικό οργανισμό της Ν. Ρόδου, τον τρόπο υλοποίησης των ερευνητικών εργασιών, καθώς και την αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων αναφορικά με αυτές και ειδικότερα των εφαρμογών του Web2.

Ειδικότερα, η εργασία αποσκοπεί να διερευνήσει και να αξιολογήσει τόσο τα αποτελέσματα της παιδαγωγικής αξιοποίησης της ψηφιακής πλατφόρμας Pcfl στη διδασκαλία των ερευνητικών εργασιών, όσο και κατά πόσο μπορεί η συγκεκριμένη ψηφιακή πλατφόρμα να αποτελέσει έναν οδηγό με επιστημονικά κριτήρια για τη δημιουργία ερευνητικών εργασιών μάθησης και να αναδείξει αφενός την υπεραξία της και αφετέρου τις πτυχές του κονστρουκτιβισμικού περιβάλλοντος μάθησης που χρησιμοποιούνται κατά την εφαρμογή του.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα διεξήχθη στο 8/θ Δημοτικό Σχολείο Λάρδου της νήσου Ρόδου, στα Δωδεκάνησα. Το σχολείο λειτουργούσε ως 12/θέσιο, όπου υπηρετούσαν 17 εκπαιδευτικοί (14 ΠΕ70, 1 ΠΕ11, 1 ΠΕ5 και 1 ΠΕ7).

Επίσης, η διάρκεια υλοποίησης της έρευνας ως προς την εφαρμογή των ερευνητικών εργασιών και τη συγκέντρωση των ερευνητικών ευρημάτων ήταν τρεις μήνες, από το Φεβρουάριο έως τον Απρίλιο του σχολικού έτους 2015-2016.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 94 εκπαιδευόμενοι (54 μαθητές και 40 μαθήτριες), ηλικίας 9 έως 12 ετών (Μ.Ο. = 10.47, Τ.Α. = 1.646 έτη) και 6 εκπαιδευτικοί (1 άνδρας και 5 γυναίκες), ηλικίας 28 έως 42 ετών (Μ.Ο. = 32.83 , Τ.Α. = 5.037 έτη) με προϋπηρεσία 4 έως 13 ετών (Μ.Ο. = 8.67, Τ.Α. = 3.67 έτη) και με πραγματική προϋπηρεσία στην εκπαίδευση 4 έως 11 ετών (Μ.Ο. = 8, Τ.Α. = 1.414 έτη. Τα υποκείμενα της έρευνας ήταν : μαθητές του Δημοτικού Σχολείο Λάρδου, των τάξεων Γ1, Γ2, Ε1, Ε2, Στ1 και Στ2 και εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ70 των τμημάτων αυτών. Τα 6 τμήματα που συμμετείχαν στην έρευνα αποτελούσαν το 42,85% των τμημάτων του σχολείου, οι 94 μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα αποτελούσαν το 47,5% του μαθητικού πληθυσμού και οι 6 εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα αποτελούσαν το 30% του εκπαιδευτικού πληθυσμού. Οι εκπαιδευτικοί χωρίστηκαν σε δυο ομάδες των τριών μελών, η πρώτη που δε χρησιμοποίησε την ψηφιακή πλατφόρμα 9ομάδα ελέγχου) και η δεύτερη που χρησιμοποίησε την ψηφιακή πλατφόρμα (πειραματική ομάδα). Η ψηφιακή πλατφόρμα δε χρησιμοποιήθηκε από μαθητές.
Όλα τα τμήματα διέθεταν σύγχρονους ηλεκτρονικούς υπολογιστές με άμεση σύνδεση υψηλής και αδιάληπτης ταχύτητας στο διαδίκτυο. Τα τέσσερα τμήματα διέθεταν διαδραστικούς πίνακες (Γ1, Ε1, Ε2 & Στ1) και ένα διέθετε βιντεοπροβολέα οροφής (Στ2). Στο σχολείο υπήρχαν τέσσερα ασύρματα πληκτρολόγια με ποντίκια για χρήση από τις ομάδες εργασίας, δύο φωτοτυπικά και ένας μονόχρωμος λέιζερ εκτυπωτής δικτυακά συνδεδεμένα/οι για άμεση εκτύπωση (Πίνακας 1).

	Γ1	**Γ2**	**Ε1**	**Ε2**	**Στ1**	**Στ2**
Η/Υ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Διαδίκτυο υψηλών ταχυτήτων	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Διαδραστικό Πίνακα	✓		✓	✓	✓	
Βιντεοπροβολέα οροφής ή επιτραπέζιο		✓				✓
Άμεση εκτύπωση	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ασύρματο πληκτρολόγιο & ποντίκι	4 κοινής χρήσης					

Πίνακας 1: Υλικοτεχνική υποδομή

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο σύνολό της η έρευνα ακολούθησε μικτό μεθοδολογικό σχεδιασμό για λόγους τριγωνοποίησης (Denzin, 1989; Cohen & Manion 1997; Brody 1992; Walker 1985; Stake 1994).
Στην έρευνα συμμετείχαν δυο ομάδες εκπαιδευόμενων, η ομάδα Α και η ομάδα Β και δύο ομάδες εκπαιδευτικών, η ομάδα Γ και η ομάδα Δ (βλέπε Πίνακα 2). Οι ομάδες των εκπαιδευόμενων αποτελούνταν από τρία σχολικά τμήματα Δημοτικού Σχολείου, η κάθε μια.

Θέμα Ερευνητικών Εργασιών	**Ομάδα Α, Γ**	**Ομάδα Β, Δ**
Ταξίδι στις χώρες του κόσμου	Γ1 Στ2	Γ2 Στ1
Μεσογειακή διατροφή και τοπικά προϊόντα σε μια κοινωνία αειφορίας	Ε1	Ε2

Πίνακας 2: Ομάδες έρευνας (Α & Β Εκπαιδευομένων, Γ & Δ Εκπαιδευτικών)

Τα 3 τμήματα των ομάδων Α & Γ (τμήματα Γ1, Ε1 και Στ2), υλοποίησαν τις ερευνητικές εργασίες κάνοντας χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας και αποτέλεσαν την πειραματική ομάδα της έρευνας και τα τρία τμήματα των ομάδων Β & Δ (τμήματα Γ2, Ε2 και Στ1), στα οποία οι ερευνητικές εργασίες υλοποιήθηκαν χωρίς τη χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας αποτέλεσαν την ομάδα ελέγχου. Το δείγμα της έρευνας αποτελεί δείγμα ευκολίας (convienience sumpling) με βάση την εθελοντική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην έρευνα. Τα υποκείμενα της έρευνας είχαν υλοποιήσει ερευνητικές εργασίες στο παρελθόν.

Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα περιελάμβανε δύο φάσεις συλλογής πληροφοριών :

α. τη διεξαγωγή ερευνητικών εργασιών χωρίς τη χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας PCFL, και

β. τη διεξαγωγή ερευνητικών εργασιών με τη χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας PCFL, ενώ οι φάσεις διενέργειας της έρευνας ήταν συνολικά επτά (Πίνακας 3).

Φάση	**Σε ποιους**	**Τι**	**Πως**
1η	Μαθητές	pre-test – επιδόσεις, αντιλήψεις	ερωτηματολόγια
2η	Μαθητές	post-test - επιδόσεις, αντιλήψεις	ερωτηματολόγια
3η	Εκπαιδευτικούς	Διδακτικές στρατηγικές	ερωτηματολόγια
4η	Μαθητές	Πτυχές εκπαιδευτικής πραγματικότητας	ερωτηματολόγια CLES
5η	Εκπαιδευτικούς	Πτυχές εκπαιδευτικής πραγματικότητας	Ημερολόγια (ανάλυσης περιεχομένου)
6η	Εκπαιδευτικούς	Πτυχές εκπαιδευτικής πραγματικότητας	δομημένη συνέντευξη
7η	Εκπαιδευτικούς	Αξία ψηφιακής πλατφόρμας	δομημένη συνέντευξη

Πίνακας 3: Οι φάσεις της έρευνας

Η έρευνα ήταν μικτή (ποσοτική και ποιοτική) και τα δεδομένα συλλέχθηκαν από όλες τις ομάδες εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην έρευνα, από ερωτηματολόγια (κλειστού και ανοικτού τύπου), δομημένες συνεντεύξεις (σε εκπαιδευτικούς), ημερολόγια των ερευνητικών εργασιών, τις καταγραφές της ψηφιακής πλατφόρμας που σχεδιάστηκε για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας και ημιδομημένες συνεντεύξεις.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Κύριοι περιορισμοί της έρευνας αποτέλεσαν η έλλειψη ισοδύναμων τμημάτων, το μικρό δείγμα των εκπαιδευτικών καθώς και το ανομοιογενές δείγμα των εκπαιδευτικών ως προς το φύλο. Άλλοι περιορισμοί ήταν κυρίως ως προς τα έτη προϋπηρεσίας δηλαδή την εκπαιδευτική εμπειρία των εκπαιδευτικών (6 έως 13 έτη) και κυρίως την πραγματική εκπαιδευτική εμπειρία (6 έως 11 έτη).

Χρονικοί περιορισμοί υφίσταντο και ως προς την εφαρμογή της έρευνας, αφού η υλοποίηση (με επιδιορθώσεις και αναβαθμίσεις της ψηφιακής πλατφόρμας) σε προγραμματιστικό επίπεδο, καθώς και η διάνυση δοκιμαστικής περιόδου ως προς την ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία της ψηφιακής πλατφόρμας (PCFL) απαίτησε σημαντικό χρόνο. Τέλος, οι χρονικοί περιορισμοί δεν επέτρεψαν τη χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας από εκπαιδευόμενους καθώς η εξάσκησή τους σε αυτήν θα απαιτούσε περισσότερο χρόνο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ερωτηματολόγια Pre & Post test εκπαιδευομένων.

Ο μη παραμετρικός έλεγχος Mann-Whitney U με μεταβλητή ομαδοποίησης την ανεξάρτητη μεταβλητή «χρήση ψηφιακής πλατφόρμας» και με εξαρτημένες μεταβλητές των επιδόσεων PreTest και PostTest έδειξε πως η διαφορά δεν είναι στατιστικά σημαντική (p=0.161).

Οι μέσοι όροι επίδοσης, ανάμεσα στα Pre και Post Test, αναδεικνύουν την παιδαγωγική καθώς και τη διδακτική αξία των ερευνητικών εργασιών καθώς όλα τα τμήματα παρουσίασαν βελτίωση (Γραφική Παράσταση 1).

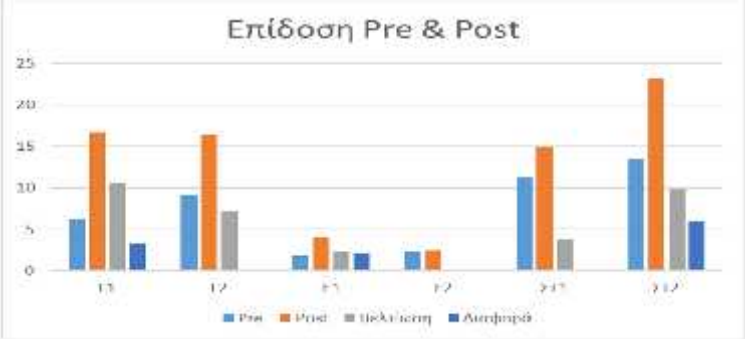

Γραφική Παράσταση 1: Επίδοση μαθητών Pre & Post test

Οι τάξεις όπου οι ερευνητικές εργασίες έγιναν με τη χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας από τους εκπαιδευτικούς τους, παρουσίασαν καλύτερα αποτελέσματα σε σύγκριση με αυτά των τάξεων που δεν έκαναν χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας. Πιο συγκεκριμένα (Πίνακας 4), στο Γ1 είχαμε βελτίωση 10.53, στο Ε1 2.25 και στο Στ2 9.75, ενώ στα τμήματα που δε χρησιμοποιήθηκε η ψηφιακή πλατφόρμα στο Γ2 είχαμε βελτίωση 7.17, στο Ε2 0.11 και στο Στ1 3.79.

Τμήμα	**Γ1**	**Γ2**	**Ε1**	**Ε2**	**ΣΤ1**	**ΣΤ2**
Pre	6,18	9,12	1,81	2,39	11,21	13,5
Post	16,76	16,29	4,06	2,5	15	23,25
Βελτίωση	**10,53**	**7,17**	**2,25**	**0,11**	**3,79**	**9,75**
Διαφορά	**3,36**		**2,14**		**5,96**	
	Χρήση ψηφιακής πλατφόρμας					

Πίνακας 4: Αποτελέσματα επίδοσης Pre & Post test

Ερωτηματολόγια CLES.

Οι μέσοι όροι ως προς την κλίμακα «Διαπραγμάτευση», δείχνουν πως οι εποικοδομητικές προσεγγίσεις ταυτίζονται με τις ανάγκες των εκπαιδευομένων καθώς το ανώτερο είναι το 5, και οι κυμάνσεις είναι μεταξύ 3.8 και 4.36 (Γραφική Παράσταση 2).

Γραφική Παράσταση 2: Κλίμακα Διαπραγμάτευση

Οι μέσοι όροι ως προς την κλίμακα «Προϋπάρχουσα γνώση», δείχνουν πως οι εποικοδομητικές προσεγγίσεις ταυτίζονται με τις ανάγκες των εκπαιδευομένων, καθώς το ανώτερο είναι το 5, και οι κυμάνσεις είναι μεταξύ 3.49 και 4.46 (Γραφική Παράσταση 3).

Γραφική Παράσταση 3: Κλίμακα Προϋπάρχουσα γνώση

Οι μέσοι όροι ως προς την κλίμακα «Αυτονομία», δείχνουν πως οι εποικοδομητικές προσεγγίσεις με τις ανάγκες των εκπαιδευομένων είναι δισυπόστατες, καθώς το ανώτερο είναι το 5, και οι κυμάνσεις είναι μεταξύ 2.16 και 4.30 (Γραφική Παράσταση 4).

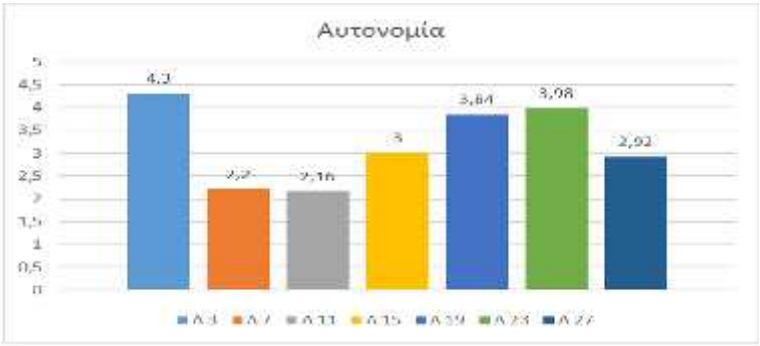

Γραφική Παράσταση 4: Κλίμακα Αυτονομία

Οι μέσοι όροι ως προς την κλίμακα «Επίκεντρο Ο Μαθητής», δείχνουν πως οι εποικοδομητικές προσεγγίσεις ταυτίζονται σε υψηλό βαθμό με τις ανάγκες των εκπαιδευομένων, καθώς το ανώτερο είναι το 5, και οι κυμάνσεις είναι μεταξύ 3.67 και 4.56 (Γραφική Παράσταση 7.7).

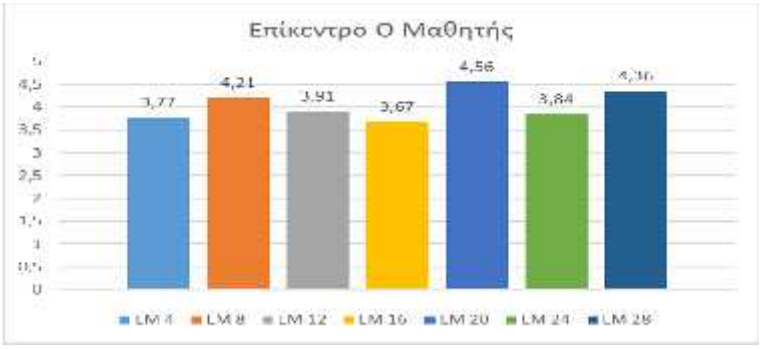

Γραφική Παράσταση 5: Κλίμακα Επίκεντρο Ο Μαθητής

Ημερολόγια Εκπαιδευτικών & Δ.Ε. Ψηφιακής Πλατφόρμας.
Κατά την ανάλυση περιεχομένου στα ημερολόγια που υποβλήθηκαν στην ψηφιακή πλατφόρμα από τους εκπαιδευτικούς που έκαναν χρήση αυτής, τα στατιστικά στοιχεία αφορούν 11 προς εξερεύνηση στοιχεία (Πίνακας 5), όπου οι μέσοι όροι κυμάνθηκαν από 1 έως 9.

1.	Ανακαλυπτική μάθηση
2.	Αύξηση επιπέδου ικανοποίησης των μαθητών και γενικότερα του βαθμού συμμετοχής
3.	Βιωματική μάθηση
4.	Δημιουργία περιβάλλοντος μάθησης παροχής εμπειριών μέσα από συζήτηση στην τάξη και κατασκευής προσωπικής γνώσης
5.	Διασφάλιση βασικών συναισθηματικών προϋποθέσεων για μάθηση και κοινωνικοποίηση
6.	Μετασχηματισμός πληροφοριών
7.	Παρουσίαση ευρημάτων των διερευνητικών εργασιών
8.	Συζήτηση – ανταλλαγή απόψεων, προώθηση κριτικής & δημιουργικής σκέψης
9.	Συλλογή πληροφοριών, η οποία αποτελεί την πρώτη φάση των δραστηριοτήτων
10.	Σχεδιασμός και προσαρμογή μαθησιακών διεργασιών με την καταγραφή προϋπαρχουσών γνώσεων και κατακτισμό ιδεών
11.	Χρήση των Μέσων

Πίνακας 5: Στατιστικά στοιχεία ημερολογίων

Απόψεις εκπαιδευτικών – Αξία Ψηφιακής Πλατφόρμας PCFL.
Οι μέσοι όροι των απόψεων – εκτιμήσεων των εκπαιδευτικών που χρησιμοποίησαν την ψηφιακή πλατφόρμα για περισσότερο από δυο μήνες, δείχνουν πως η ψηφιακή πλατφόρμα μπορεί να υποστηρίξει τις ανάγκες τους σε υψηλό βαθμό καθώς το ανώτερο είναι το 5, και οι κυμάνσεις είναι μεταξύ 4 και 5.
Οι μηδενικές τιμές αφορούν αρνητικές ερωτήσεις και ως εκ τούτου αποτιμώνται με 5 (Γραφική Παράσταση 6).

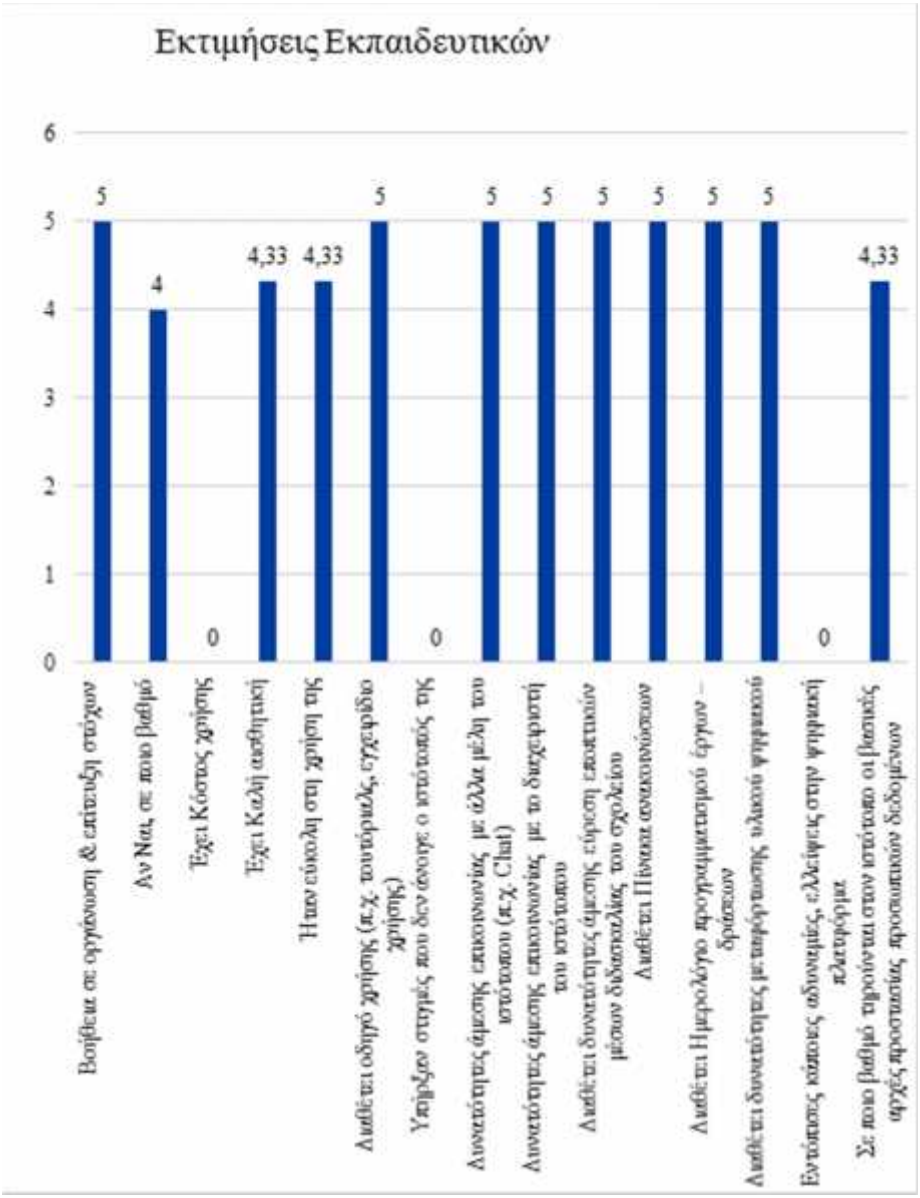

Γραφική Παράσταση 6: Εκτιμήσεις Εκπαιδευτικών

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοποί της έρευνας ήταν, η διερεύνηση και η καταγραφή, α) των αποτελεσμάτων της παιδαγωγικής αξιοποίησης της ψηφιακής πλατφόρμας Pcfl στη διδασκαλία των ερευνητικών εργασιών, β) του βαθμού στο οποίο μια ψηφιακή πλατφόρμα μπορεί να ενέχει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ως προς την καθοδήγηση και τη δημιουργία ερευνητικών εργασιών μάθησης, με επιστημονικά κριτήρια, και να αναδείξει την υπεραξία της ψηφιακής πλατφόρμας καθώς και γ) των πτυχών κονστρουκτιβιστικού περιβάλλοντος μάθησης που χρησιμοποιούνται κατά την εφαρμογή των ερευνητικών εργασιών.

Από τη θεώρηση των αποτελεσμάτων της έρευνας, διακρίθηκαν απαντήσεις για τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας. Λόγω όμως του μεγέθους του δείγματος και της εφαρμογής της έρευνας σε ένα μόνο σχολείο, οι απαντήσεις που δόθηκαν δε μπορούν να ενέχουν το χαρακτηριστικό της καθολικής ισχύος.

Στο κύριο ερευνητικό ερώτημα, αν η ψηφιακή πλατφόρμα μπορεί να ισχυροποιήσει τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία, και σε ποιο βαθμό, ως προς την επίτευξη στόχων διδακτικών και παιδαγωγικών (επίδοση, αλλαγή στάσεων) κατά την

εφαρμογή των ερευνητικών εργασιών, αποτελώντας έναν οδηγό, με επιστημονικά κριτήρια, και να αναδείξει την υπεραξία των μέσων, η απάντηση ήταν θετική, καθώς όλα τα τμήματα που βασίστηκαν στην ψηφιακή πλατφόρμα παρουσίασαν βελτίωση μεγαλύτερη από των άλλων τμημάτων.

Στο δεύτερο γενικό ερώτημα, πώς αντιλαμβάνονται εκπαιδευόμενοι και εκπαιδευτικοί την εκπαιδευτική πραγματικότητα κατά τις ερευνητικές εργασίες, ως προς τις τέσσερεις κατηγορίες του εποικοδομητικού μοντέλου CLES, στηριζόμενοι στις ενδείξεις των ευρημάτων της έρευνας, πιστεύουμε πως μπορεί να ενεργοποιηθούν εκπαιδευτικοί – ερευνητές και εκπαιδευόμενοι ως προς την παρακολούθηση της εξέλιξής τους κατά την εφαρμογή εποικοδομητικών προσεγγίσεων στη διδασκαλία και συνεπώς να ενέχουν χαρακτηριστικά αυτοποίησης και αυτορρύθμισης.

Όλα τα τμήματα, με ή χωρίς τη χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας, παρουσίασαν έστω και μικρή βελτίωση γεγονός που αναδεικνύει την παιδαγωγική καθώς και τη διδακτική αξία των ερευνητικών εργασιών.

Με τα παραπάνω ευρήματα συμφωνούν τα στοιχεία της βιβλιογραφικής ανασκόπησης καθώς και του θεωρητικού προβληματισμού, σύμφωνα με τα οποία οι Ερευνητικές εργασίες – διδασκαλίες, καθώς και η χρησιμοποίηση των μέσων, παρέχουν διευρυμένες δυνατότητες ως προς την παραγωγή και το μετασχηματισμό του περιεχομένου στους εκπαιδευομένους, με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, την αναζήτηση, καθώς και την επιλογή των προβλημάτων για διερεύνηση σε οποιαδήποτε θέματα - γνωστικά αντικείμενα κοινού ενδιαφέροντος, στη διερεύνηση σε βάθος έως ότου διαφωτιστούν επαρκώς, με σκοπό τη μάθηση αυτών και πως οι παραγόμενες γνώσεις μπορούν να μετασχηματιστούν για την επίτευξη άλλων σκοπών, καθώς και για την επίλυση προβλημάτων (Bigge & Shermis, 2009, σελ. 238-239; Σοφός, 2013, σελ. 3).

Ο εκπαιδευτικός, κατά την εφαρμογή εποικοδομητικών προσεγγίσεων στη διδασκαλία, στηρίζεται κυρίως σε τρεις βασικούς αξιακούς άξονες:

1. Της Διερευνητικής Προσέγγισης της Μάθησης.
2. Της Διαφοροποίησης του Περιεχομένου, της Διαδικασίας και του Πλαισίου της Μάθησης και
3. Της Ομαδικής Συνεργασίας των Μαθητών

Επιπρόσθετα, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να προετοιμάζεται ολοκληρωμένα – πολυδιάστατα, αποτελεσματικά με τη δημιουργία ή την επαναχρησιμοποίηση κατάλληλων διδακτικών πόρων και διαδικασιών μάθησης διπλού βρόχου και να ακολουθεί σε γενικές γραμμές τις παρακάτω φάσεις:

1. Ο Προσδιορισμός,
2. Ο Σχεδιασμός με πρόβλεψη,
3. Η Δημιουργία,
4. Η Αξιολόγηση (με αναθεώρηση και τροποποίηση - επανασχεδιασμό όταν αυτό απαιτείται) και
5. Ο Διαμοιρασμός.

Τέλος, φαίνεται, πως η χρησιμοποίηση των Μέσων παρέχει δυνατότητες σε κάθε εκπαιδευτικό και εκπαιδευόμενο να γίνει ικανός να αντιλαμβάνεται και να διαχειρίζεται το μερίδιο της πολυπλοκότητας που του αναλογεί, να διαμορφώνει στόχους και να επιβιώνει εναρμονιζόμενος με τη μεταβλητότητα που χαρακτηρίζει τις σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις της κοινωνίας, μέσα από μετασχηματιστικές διαδικασίες..

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Bigge, Morris L., & Shermis, Samuel S. (2009). Θεωρίες μάθησης για εκπαιδευτικούς. Αθήνα: ΠΑΤΑΚΗ.

Cohen, L. & Manion, L. (1997). Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας. Μητσοπούλου, Χ. & Φιλοπούλου, Μ. (μτφρ). Αθήνα, εκδόσεις Έκφραση.

Σοφός, Α. (2013). Καταστασιακά περιβάλλοντα για την ηλεκτρονική μάθηση. Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology. 9 (1). Τελευταία ανάκτηση 12/9/2015 από http://journal.openet.gr/index.php/openjournal/article/download/167/107.

Brody, H. (1992). Ῥhilosophic approaches. Στο B. Crabtree & W. Miller (Eds.) Doing Qualitative Research (pp. 174-185). Newbury Park, CA: Sage.

Denzin, N. K. (1989). The Research Act: A theoretical Introduction to Sociological Methods. New Jersey, Englewood Cliffs, Prentice-Hall.

Stake, R.E. (1994). Ῥase Studies' στο N. K. Denzin & Y. S. Lincoln, (Eds) Handbook of Qualitative Research, Thousand Oaks, CA, Sage.

Taylor, P.C., Fraser, B.J. & White, L.R. (1991). CLES: An instrument for monitoring the development of constructivist learning environments. Paper presented at the Annual Meeting of the National Association for Research in Science Teaching (NARST), The Abbey, Fontane, Wisconsin, April 1991.

Walker, R. (1985). Methods: Issues and Problems. Στο Moon, B., Isaac, I. & Powney, J.(Eds) (1990) Judging Standards and Effectiveness in Education, London, Hodder and Stoughton.

44. Διαστάσεις της ‘πόλης’ σ’ ένα έργο eTwinning

Σουβατζόγλου Βασίλειος [1]
[1] Εκπ/κός ΠΕ19, Διευθυντής 2ου Γυμνασίου Τρίπολης.
Πρεσβευτής etwinning Πελ/νήσου
basou@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Το κείμενο επιχειρεί να αποτυπώσει τις φάσεις από τον σχεδιασμό έως την υλοποίηση ενός συνεργατικού έργου eTwinning ανάμεσα σε ένα ελληνικό σχολείο και σ’ ένα ιταλικό. Η συνεργασία εδράζεται στην έννοια της ‘πόλης’, θεωρούμενης περισσότερο από την υλική της υπόσταση ως ένα τόπος «κοινωνίας» δηλαδή ως ένας χώρος στον οποίο κάποιος μοιράζεται πράγματα ή κάνει κάτι μαζί με άλλους. Η συνεργασία βασίστηκε στη σύγχρονη και την ασύγχρονη επικοινωνία και διάδραση με αποτέλεσμα την παραγωγή έργων με συνεισφορά υλικών και άυλων ερεθισμάτων. Για παράδειγμα οι έλληνες μαθητές έγραψαν ποιήματα τα οποία έστειλαν στους Ιταλούς μαθητές που δημιούργησαν ένα βίντεο στο οποίο τα απαγγέλουν. Σε άλλη περίπτωση οι ιταλοί μαθητές στέλνουν υλικό (μουσικές και φωτογραφίες) από το τοπικό καρναβάλι και οι έλληνες μαθητές ερχόμενοι σε διάδραση με το υλικό δημιουργούν ένα βίντεο. Τέλος στο κείμενο καταγράφονται παρατηρήσεις επί της υλοποίησης και τα προβλήματα που ανέκυψαν κατά της διάρκεια αυτής.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *πόλη, eTwinning*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το eTwinning είναι η Κοινότητα για τα σχολεία στην Ευρώπη. Στοχεύει στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη σχολική πράξη ώστε να αποσπάσει η εκπαιδευτική κοινότητα την ωφέλεια από τα ψηφιακά μέσα και το διαδίκτυο, να προωθήσει τη συνεργασία ανάμεσα στη σχολική κοινότητα της Ευρώπης, τη συνεργατική μάθηση (European Commission, 2008), πάντα στο πνεύμα και τις πρακτικές της διαπολιτισμικής προσέγγισης και της εκμάθησης άλλων γλωσσών πέρα της μητρικής (Beacco et al., 2010). Η Δράση eTwinning, μεταξύ πολλών άλλων δυνατοτήτων που περιλαμβάνει, δίνει την ευκαιρία και την υποδομή της υλοποίησης έργων eTwinning (projects). Η οργάνωση ενός προγράμματος συνεργασίας αποτελεί τη θεμελιώδη ιδέα της δράσης. Η συνεργασία που εγκαθίσταται ανάμεσα σε τουλάχιστον δύο ευρωπαϊκά σχολεία δίνουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή και να ‘μάθουν’ μαζί εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι. Τα εγκεκριμένα προγράμματα eTwinning έχουν πρόσβαση σε έναν μεγάλο αριθμό ψηφιακών εργαλείων στην πλατφόρμα (Desktop), όπως το ημερολόγιο και το TwinSpace που συμπεριλαμβάνει wiki, blog, mail, chat κλπ.

ΤΟ ΕΡΓΟ

Το έργο etwinning που παρουσιάζεται στο παρόν κείμενο ξεκίνησε μέσα από εξεύρεση του εταιρικού σχολείου μέσα από το forum της πλατφόρμας της Δράσης. Η σύμπραξη είχε ιδρυτικά μέλη το 2ο Γυμνάσιο Τρίπολης και το CS Lenci "Don Milani" di Viareggio της πόλης Ιταλικής πόλης του Viareggio. Ο τίτλος του έργου ήταν «My town», είχε δηλαδή αφετηρία την έννοια της πόλης, η οποία εκλήφθηκε με την Αριστοτελική ερμηνεία, δηλαδή ως μορφής ανώτερης κοινωνικής συνύπαρξης που περιέχει όλες τις άλλες έννοιες και που στοχεύει στην ευδαιμονία του συνόλου των πολιτών δηλαδή την υπόσταση του ηθικού βίου των ανθρώπων. Η ιδέα αυτή της

πόλης συνάδει με τους στόχους της Δράσης καθώς και με την προσπάθεια σύγκλισης των ευρωπαίων πολιτών, τάση που επίσης καταγράφεται από τον Αριστοτέλη (1989), που υποστήριζε ότι οι πόλεις δημιουργούνται από την έμφυτη τάση των ανθρώπων να συνυπάρχουν με άλλους ανθρώπους σε κοινωνίες οργανωμένες με πολίτευμα, θεσμούς και νόμους. Μια προσπάθεια δηλαδή όπως αυτής της ευρωπαϊκής ενοποίησης που βασίζεται μεταξύ άλλων και στην λειτουργία και δράση του ίδιου του ατόμου στο χώρο του (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1996).

Σκοπός του έργου ήταν η δημιουργία ψηφιακών έργων τα οποία θα συνιστούν ένα πολιτιστικό ταξίδι στις συμμετέχουσες πόλεις. Τα έργα δεν θα αφορούσαν μόνο μνημεία και την προβολή της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας της πόλης αλλά και τους ίδιους τους μαθητές/τριες ως κατοίκους της πόλης με τις προτιμήσεις τους. Στο έργο αν και ξεκίνησε μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας τελικά ενεπλάκησαν και άλλα σχολεία. Η συνεργασία όμως του ελληνικού σχολείου ήταν αποκλειστικά με το ιταλικό. Κύριο μέλημα ήταν οι μαθητές να ασχοληθούν περισσότερο με το συνεργαζόμενο σχολείο την πόλης τους, τα γεγονότα της ιταλικής πόλης του Viareggio, όπως επίσης και με τις προτιμήσεις των μαθητών του που αφορούσαν τη μουσική, τις τοπικές γιορτές και τα γλυπτά της πόλης. Στόχοι των δραστηριοτήτων ήταν :

- να κατανοήσουν το πνεύμα της πόλης
- να αναπτύξουν συμμετοχικές και διαπολιτισμικές δεξιότητες
- να μπορούν να εκφράζουν τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις απόψεις τους χρησιμοποιώντας μια ξένη γλώσσα αλλά την ψηφιακή γλώσσα
- να αποκτήσουν δεξιότητες αποτελεσματικής αναζήτησης στο Διαδίκτυο, ανάρτησης ψηφιακού υλικού ταυτόχρονα με την αναγνώριση των πνευματικών δικαιωμάτων.
- να δημιουργούν ένα βίντεο ή να γράφουν ένα κείμενο

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΌΤΗΤΑ.

Ο ισχυρισμός ότι η καινοτομικότητα του έργου ενδεχόμενα να έγκειται στο γεγονός ότι παράγει αποτελέσματα, που είναι πράγματι καινοτόμα στο πεδίο της επιστήμης ή της παιδαγωγικής (European Commision, 2016), είναι εξαιρετικά δύσκολο να τεκμηριωθεί. Το συγκεκριμένο έργο υπάρχει δυνατότητα και περιθώριο, να θεωρηθεί καινοτομικό σε κάποια στοιχεία του στο γεωγραφικό πλαίσιο στο οποίο υλοποιήθηκε και σίγουρα είναι καινοτομικό για την ομάδα που ενεπλάκη σ’ αυτό. Το έργο προσθέτει στην υπάρχουσα γνώση των εκπαιδευτικών πληροφορικής καθώς έδωσε τη δυνατότητα να διερευνηθεί το εύρος της δυνατότητας εφαρμογής ψηφιακών εργαλείων και να αποκτηθεί εμπειρία στη χρήση αλλά και να διαπιστωθούν προβλήματα και τα όρια της εφαρμογής τους.

Στη διάρκεια υλοποίησης του έργου παρουσιάστηκαν προβλήματα στα οποία έπρεπε να δοθούν λύσεις ,όχι πάντα στην πεπατημένη, αλλά λύσεις που προέκυπταν από τη θέαση του προβλήματος από μια νέα οπτική γωνία (Smith, 2009). Για παράδειγμα η ανάγκη καταγραφής σε βίντεο των κινήσεων των μαθητών στην οθόνη την ίδια στιγμή ο καθένας άκουγε και μουσική και ταυτόχρονα σχεδίαζε και σε συνδυασμό ότι δούλευαν και σε ομάδες τουλάχιστον των δύο, έφερε στο προσκήνιο νέα προβλήματα στη χρήση του εργαστηρίου Πληροφορικής και δόθηκαν λύσεις. Συνεπώς καινοτομικά στοιχεία προέκυψαν από ανάγκη.

Ένα καινοτομικό στοιχείο, που αποτέλεσε συνειδητή επιλογή ήταν η σύνδεση της Τέχνης και της δημιουργικότητας με την Πληροφορική, με το σκεπτικό ότι οι απαιτήσεις της «Πληροφορικής Αγοράς» (Δερτούζος, 1998) συνδέονται με την δημιουργικότητα των ατόμων και πλέον η γεφύρωση και οι συνδέσεις αυτών των μέχρι πρότινος θεωρούμενων ως ξένων τομέων, γίνονται εμφανείς (Nair, 2008). Η

σύνδεση των διαφορετικών μαθησιακών αντικειμένων στο σχολείο παρέχει αυτή την "υβριδική" οπτική της επίλυσης προβλημάτων αλλά και την διαφορετικότητα στην επικοινωνία (Smith, 2009). Ένα παράδειγμα στο συγκεκριμένο άξονα καινοτομικότητας υπήρξε η επιλογή κάποιες ψηφιακές δράσεις να υλοποιούνται εκτός από τον εικονικό-ψηφιακό χώρο και στον πραγματικό. Συγκεκριμένα, όταν οι μαθητές ανέλαβαν να «εικονοποιήσουν» ένα ιταλικό τραγούδι αφού πρώτα δούλεψαν στην web εφαρμογή του Μίλτου Μανέτα, που προσομοιώνει την τεχνική του dripping του Jackson Pollock στην οθόνη του υπολογιστή, και δημιούργησαν ένα έργο σε βίντεο έπειτα δούλεψαν με χρώματα σε εξωτερικό χώρο και δημιούργησαν έργα με την ίδια τεχνική του dripping. Κρίνεται ότι η σύνδεση του εικονικού χώρου και του ψηφιακού ήταν όντως καινοτομική ως προσέγγιση, τουλάχιστον στο χώρο του σχολείου.

ΕΝΣΩΜΆΤΩΣΗ ΣΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το έργο ξεκίνησε προκειμένου να προσφέρει στους μαθητές και τις μαθήτριες, πρωτίστως, δεξιότητες που σχετίζονται με την ευρωπαϊκή τους ταυτότητα και την ένταξή τους ως λειτουργικών πολιτών στην ευρωπαϊκή κοινωνία και αγορά εργασίας. Το γεγονός ότι την ευθύνη του προγράμματος είχε εκπαιδευτικός Πληροφορικής καθόρισε και τον άλλο κυρίαρχο σκοπό που ήταν να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι ψηφιακές δεξιότητες. Προς τούτο συνδέθηκε έντονα με το αναλυτικό πρόγραμμα της διδασκαλίας της Πληροφορικής της Γ’ γυμνασίου και ιδιαίτερα έντονα με το τμήμα που προβλέπει ένα 10ωρο προκειμένου οι μαθητές να ετοιμάσουν ψηφιακά έργα. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης της δράσης αξιοποιήθηκαν όλες οι ευκαιρίες και δυνατότητες που παρουσιάστηκαν ώστε να ενσωματωθούν δράσεις του προγράμματος και σε άλλα μαθήματα. Το έργο συνδέθηκε με το μάθημα των Βιωματικών δράσεων καθώς το τμήμα που συμμετείχε στο έργο eTwinning είχε αναλάβει μια βιωματική δράση με θέμα τη γλυπτική. Έτσι μπόρεσαν να δημιουργήσουν ένα τμήμα της δράσης τους που αφορούσε τα γλυπτά του Viareggio. Δηλαδή κατά τη διάρκεια του μαθήματος των Βιωματικών Δράσεων γράφτηκαν οι ιστορίες φαντασίας πάνω στα γλυπτά του Viareggio και έγινε και επίσκεψη στο Μουσείο της Τρίπολης. Επίσης στο μάθημα της Μουσικής ενέταξαν τη διδασκαλία και εκτέλεση ενός ιταλικού τραγουδιού το οποίο κατατέθηκε ως αφιέρωμα στο συνεργαζόμενο σχολείο στο τέλος του προγράμματος. Η βιντεοσκόπηση της εκτέλεσης του τραγουδιού έγινε στο πλαίσιο μιας διδακτικής επίσκεψης στο Ναύπλιο στο πλαίσιο του μαθήματος της Γλωσσικής Διδασκαλίας με θέμα ‘Ποίηση και Πόλη’. Στο μάθημα της Τεχνολογίας δεν εντάχθηκε οργανικά αλλά επί τη ευκαιρία μιας διδακτικής επίσκεψης στις Μυκήνες, ελήφθησαν φωτογραφίες προκειμένου να αξιοποιηθούν στο έργο. Στη διδασκαλία της τέχνης μια ομάδα μαθητών δημιούργησε έργα με την μέθοδο dripping σε αναλογία με τη δημιουργία ψηφιακών έργων με την ίδια φιλοσοφία. Δηλαδή ο τρόπος του Πόλλοκ δοκιμάστηκε και σε ψηφιακή και σε υλική μορφή. Στο έργο επιχειρήθηκε να υπάρχουν και δραστηριότητες σε εξωτερικό χώρο (outdoor activities) (Fägerstam, 2012) και όπως ειπώθηκε κάποιες από τις οποίες ήταν επιθυμητό να έχουν αναλογικότητα και αντιστοιχία με τις ψηφιακές.

Η κύρια παραγωγή των τελικών ψηφιακών έργων όπως το ψηφιακό βιβλίο και η δημιουργία του Πανοράματος (dermandar) και των βίντεο έγιναν στο μάθημα της Πληροφορικής. Όμως τμήματα των έργων δουλεύτηκαν από μικρή ομάδα(ες) μαθητών υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση του υπεύθυνου του προγράμματος εκπαιδευτικού Πληροφορικής και εκτός των ωρών του μαθήματος της Πληροφορικής. Γενικά οι μαθητές δούλεψαν σε πολύ μικρές ομάδες, συνήθως δύο ατόμων με μέγιστο αριθμό τους τέσσερις, επιλογή που έγινε αφού υπάρχει η άποψη

ερευνητών της εκπαίδευσης, ότι ανεξάρτητα από το θέμα, όταν οι μαθητές εργάζονται σε μικρές ομάδες τείνουν να μαθαίνουν περισσότερα και να διατηρούν στη μνήμη τους μια μεγαλύτερο χρονικό διάστημα τη νέα γνώση (Gross-Davis, 2009).

ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η αρχική και κύρια επικοινωνία μεταξύ των μελών της συνεργασίας, εγκαταστάθηκε στην πλατφόρμα του eTwinning, όπου έγινε άλλωστε και η πρώτη επαφή που οδήγησε στην υποβολή του έργου. Ο αρχικός αυτός τρόπος που παρέμεινε σταθερός εμπλουτίστηκε και με επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αλλά και μέσα από το Facebook, όπου εκπαιδευτικοί και μαθητές/τριες διάθεταν προφίλ σε λειτουργία. Όλες αυτές οι επιλογές της ασύγχρονης επικοινωνίας χρησιμοποιήθηκαν πολύ και συνέβαλαν στην εξέλιξη του έργου αλλά καθοριστική για την εξέλιξη του έργου υπήρξε η συνομιλία μέσα από την πλατφόρμα Live του eTwinning καθώς εκεί έπρεπε οι μαθητές να δρουν άμεσα απαντώντας στα ερωτήματα των ιταλών μαθητών όπως επίσης και να βρουν τρόπο να θέσουν τα ερωτήματα τα οποία είχαν προσχεδιάσει και που οι απαντήσεις τους θα αξιοποιούνταν στη συνέχιση του έργου.

Η συνεργασία αν και αρχικά συμφωνήθηκε ανάμεσα σε δύο σχολεία, εξελίχθηκε σε σύμπραξη περισσότερων τα οποία η ιταλίδα ιδρύτρια κάλεσε στη σύμπραξη. Επίσης διαφάνηκε ότι ο βασικός προσανατολισμός του ιταλικού σχολείου ήταν στην υλοποίηση τηλε-συναντήσεων μέσω με από το Live της πλατφόρμας και η συνεργασία κινδύνευε να ατονήσει. Για να αποφευχθεί κάτι τέτοιο αποφασίστηκε από το ελληνικό σχολείο να συνεχιστεί η συνεργασία με την πρακτική των αναθέσεων εργασίας (Toseland & Rivas, 2005) και τη διάδραση μέσω ανταλλαγής υλικού προς επεξεργασία, δηλαδή το ένα σχολείο να στέλνει υλικό ή πληροφορίες τις οποίες θα επεξεργάζεται το άλλο. Η διακίνηση αυτού του υλικού έγινε μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αλλά και από το messenger του facebook. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι η χρήση του facebook, δεν αποτέλεσε στρατηγική επιλογή του ελληνικού σχολείου ενώ αντίθετα ήταν συνεχής επιλογή του ιταλικού. Για παράδειγμα οι μαθητές του Viareggio έστειλαν φωτογραφίες από το καρναβάλι της πόλης τους, τις οποίες οι έλληνες μαθητές συνέθεσαν σε βίντεο με μουσική από τις επιλογές των ιταλών μαθητών και με σχόλια δικά τους. Τελικά η ελληνική πλευρά πρότεινε τις περισσότερες δραστηριότητες ή ανέθεσε την υλοποίηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων. Η συνεργασία υπήρξε απόλυτα επιτυχής, δεν δημιουργήθηκαν παρεξηγήσεις ούτε χάσματα και όπως τονίστηκε και όπως ειπώθηκε παραπάνω το ελληνικό σχολείο συνεργάστηκε αποκλειστικά με το ιταλικό σχολείο ενώ εκείνο επικοινώνησε και με τα άλλα τα οποία ούτως ή άλλως εισήλθαν στη συνεργασία με δική του πρωτοβουλία και χωρίς πρότερη συνεννόηση μεταξύ των ιδρυτών. Κρίθηκε ότι η επικοινωνία με πολλά σχολεία θα διασπούσε την επικέντρωση των ελλήνων μαθητών στο θέμα. Η ελληνική πλευρά έφερε σε πέρας περισσότερες δραστηριότητες, τις οποίες όμως η ιταλική πλευρά σχολίασε επαρκώς και προέβαλλε επίσης στα κοινωνικά δίκτυα ενώ ανταποκρίθηκε άμεσα σε κάθε αίτημα των ελλήνων εταίρων, όπως για παράδειγμα στην αποστολή φωτογραφιών από το καρναβάλι του Viareggio, οι οποίες είχαν τραβηχτεί από τους ίδιους του ιταλούς μαθητές. Σε άλλη περίπτωση που η ελληνική πλευρά ζήτησε φωτογραφίες γλυπτών της ιταλικής πόλης, επειδή οι μαθητές δεν μπόρεσαν να φωτογραφήσουν οι ίδιοι τα θέματα, τα επέλεξαν και τα υπέδειξαν μέσα στο Google Maps. Μεταξύ των εκπαιδευτικών υπήρξε άψογη συνεργασία χωρίς πολιτισμικές παρεξηγήσεις (Allen & Herron, 2003).

Εντός του ελληνικού σχολείου επίσης εγκαταστάθηκε ικανοποιητική συνεργασία με τους άλλους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν περιστασιακά στην υλοποίηση του

έργου. Υπήρξε συνεργασία του υπεύθυνου του έργου που τυγχάνει εκπαιδευτικός Πληροφορικής με εκπαιδευτικούς της Μουσικής, της Τεχνολογίας, της Αγγλικής γλώσσας και των γλωσσικών μαθημάτων της ελληνικής. Οι μαθητές, αν και τους ζητήθηκε, δεν μπόρεσαν να προτείνουν δραστηριότητες αλλά συμμετείχαν πρόθυμα στην υλοποίηση και εφαρμογή των δράσεων όπου εκεί συνεισέφεραν με δικές τους ιδέες για τους τρόπους υλοποίησης, όπως το είδος του λογισμικού, τη συγκρότηση των ομάδων κλπ..

Όσον αφορά την επιλογή του υλικού ακολουθήθηκε μια λογική ψηφοφορίας. Για παράδειγμα από μια λίστα πέντε ιταλικών τραγουδιών που πρότειναν οι ιταλοί μαθητές, επιλεγόταν με ψηφοφορία αυτό που θα χρησιμοποιούσαν οι έλληνες μαθητές για τη μουσική επένδυση του βίντεο που δημιουργούσαν. Γενικά στο έργο επιδιώχθηκε να υπάρχει ψηφοφορία για επιλογές που αφορούσαν την παραγωγή των έργων και όχι μόνο, καθώς αποτελεί μια ενέργεια η οποία οδηγεί σε συνεργατική δράση και μάθηση όπως προτείνουν και οι Massialas και Hurst (1978).

ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ.

Η παραγωγή ψηφιακών έργων ήταν ο κυρίαρχος άξονας στον οποίο κινήθηκαν όλες οι δραστηριότητες, είτε ήταν κατευθείαν στον υπολογιστή είτε αποτελούσαν ψηφιακή αποτύπωση και τεκμηρίωση μιας δράσης εκτός αίθουσας (outdoor activities). Για την καταγραφή των κάθε είδους δραστηριοτήτων χρησιμοποιήθηκαν ψηφιακές τεχνολογίες και συγκεκριμένα ψηφιακή φωτογραφική μηχανή και βιντεοκάμερα καθώς και κινητά τηλέφωνα. Για την δημιουργία και επεξεργασία των βίντεο χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό MovieMaker. Για τη δημιουργία επίσης βίντεο χρησιμοποιήθηκε ο καταγραφέας οθόνης Icecream Recorder, όπως στην περίπτωση της αποτύπωσης της online εφαρμογής του Μίλτου Μανέτα που προσομοιώνει την τεχνική dripping του Jackson Pollock (Taylor, Micolich & Jonas, 2002). Στην ιστοσελίδα http://jacksonpollock.org/ η κίνηση του ποντικιού ισοδυναμεί με ρίξιμο χρώματος στην οθόνη, το κλικ του ποντικού ισοδυναμεί με αλλαγή του χρώματος και το πάτημα του πλήκτρου space με καθαρισμό της οθόνης. Για τη δημιουργία του ψηφιακού βιβλίου χρησιμοποιήθηκε το youblisher. Το PowerPoint χρησιμοποιήθηκε για δημιουργία παρουσίασης η οποία αποθηκευόταν σε μορφή εικόνων jpg και έπειτα συντίθετο σε βίντεο με το Movie Maker. Επίσης χρησιμοποιήθηκε σχετικό λογισμικό για την παραγωγή του QR code. Τα βίντεο αναρτήθηκαν στο Youtube αλλά και ένα στο Σχολικό Δίκτυο. Για τη δημιουργία του πανοράματος χρησιμοποιήθηκε το Dermandar. Για μικρές επεμβάσεις σε εικόνες χρησιμοποιήθηκε το Photoshop.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ LOGO ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Δημιουργήθηκαν από τους έλληνες μαθητές δύο logo για το έργο. Το ένα ήταν ο τίτλος ‘My town’ σε κώδικα QR και το δεύτερο μια ζωγραφιά μιας φανταστικής πόλης. Και οι δύο εικόνες είχαν μικρή επεξεργασία στο Photoshop για να τοποθετηθούν επάνω τους είτε οι σημαίες των κρατών των σχολείων που συμμετείχαν στο έργο είτε ο ίδιος ο λογότυπος της Δράσης eTwinning (Σχήμα 1). Οι Ιταλοί μαθητές επέλεξαν το πρώτο.

Σχήμα 1: Τα δύο παραχθέντα και προταθέντα λογότυπα

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΜΙΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΟΛΗΣ

Στη συνέχεια οι μαθητές/τριες κατά την διδακτική τους επίσκεψη στις Μυκήνες στο πλαίσιο του μαθήματος της Τεχνολογίας, φωτογραφίζουν το χώρο και με τις φωτογραφίες αυτές δημιουργούν ένα πανόραμα στο εργαλείο http://www.dermandar.com. Η ιδέα είναι να παρουσιαστεί μια από τις παλαιότερες πόλεις στην Ευρώπη. Το συγκεκριμένο πανόραμα βρίσκεται στη διεύθυνση http://www.dermandar.com/p/aOZgOE (Σχήμα 2).

Σχήμα 2: Screen shot από το πανόραμα των Μυκηνών

Στο ίδιο πνεύμα έγινε και η επίσκεψη στο αρχαιολογικό μουσείο της Τρίπολης και αναρτήθηκαν στο twinspace στην ίδια σελίδα μερικές φωτογραφίες ευρημάτων. Σε απάντηση αυτής της δράσης το εταιρικό σχολείο ανάρτησε μια παρουσίαση του χώρου του. Οι δράσεις αυτές καταγράφονται ως το «ζέσταμα» για την εκκίνηση της δράσης.

ΤΗΛΕΔΙΑΣΚΕΨΗ ΜΑΘΗΤΩΝ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Το ιταλικό σχολείο ζήτησε μια τηλεδιάσκεψη των εμπλεκομένων μαθητών και εκπαιδευτικών. Η πρόταση έγινε δεκτή και καθορίστηκε ημέρα και ώρα στο Live του

twinspace. Η προετοιμασία της τηλεδιάσκεψης έγινε ως εξής : Εγινε προσομοίωση της συνάντησης εντός της τάξης. Μια ομάδα υποδυόταν τους ιταλούς μαθητές και μια ομάδα τους έλληνες. Δύο μαθήτριες κατέγραφαν τις ερωτήσεις. Ο εκπαιδευτικός παρενέβη σε δύο περιπτώσεις που η συζήτηση έδειχνε να παρεκτρέπεται. Με τον τρόπο αυτό συντάχθηκε ένας κατάλογος με ερωτήσεις, που έπρεπε να γίνουν, ώστε να συλλεγούν αξιοποιήσιμες στη συνέχεια πληροφορίες. Μεταξύ αυτών «ποια τα έθιμα-γιορτές στο Viareggio» , «ποια τραγούδια ακούν οι ιταλοί μαθητές» «πώς θα χαρακτήριζαν την πόλη τους». Η τηλεδιάσκεψη τελικά πραγματοποιήθηκε με επιτυχία. Οι μαθητές έδρασαν και κινήθηκαν με υπευθυνότητα. Παρατηρήθηκαν δύο μικρές αστοχίες στην επικοινωνία κι οι δύο σχετικές με το ποδόσφαιρο [π.χ ερώτηση «το ξέρετε ότι ο Ολυμπιακός είναι καλύτερος από τις ιταλικές ομάδες;»].

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ ΠΑΝΩ ΣΕ ΙΤΑΛΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Μέσα από τη τηλεδιάσκεψη καταγράφηκε ότι οι ιταλοί μαθητές είχαν ως αγαπημένα ακούσματα, τραγούδια όπως της Giusy Ferreri ‘Volevo te’, του Jovanotti το ‘Tutto L’Amore Che Ho’ και το ‘L’obelico del mondo’, του Tiziano Ferro , το ‘ Il Regalo Più Grande’ και των Il Volo το ‘L’amore si muove’. Από τα πέντε αυτά τραγούδια αφού ακούστηκαν από τους έλληνες μαθητές κατ’ ιδίαν και αφού εξέφρασαν και αρκετές κρίσεις, αξιοποιήθηκαν σε δραστηριότητα κατά την οποία δημιούργησαν εικαστικά έργα, βασισμένα στην ένταση και το συναίσθημα που τους δημιουργούσαν. Κάθε ομάδα διάλεξε ένα τραγούδι και στο εργαστήρι πληροφορικής με χρήση της ιστοσελίδας http://jacksonpollock.org/, που είναι μια εφαρμογή web-art του Μίλτου Μανέτα στην οποία μπορεί κάποιος με χρήση του ποντικιού, του πλήκτρου space και του κλικ του ποντικιού να δημιουργήσει έργα με την τεχνική που δημιουργούσε ο Jackson Pollock τα έργα του, δηλαδή με ελεγχόμενο σκόρπισμα του χρώματος πάνω στο μουσαμά. Αποδείχτηκε μια δύσκολη δραστηριότητα καθώς έπρεπε ο έλεγχος της δράσης να διαρκέσει σε χρόνο όσο το τραγούδι και να ακολουθεί την ένταση και το συναίσθημα του τραγουδιού. Στο επόμενο μάθημα έγινε η οριστική προσπάθεια. Η καταγραφή της δράσης σε βίντεο στο κάθε υπολογιστή βασίστηκε στον καταγραφέα οθόνης Icecream Recorder. Από τα τέσσερα έργα ψηφίστηκε ως η πιο πετυχημένη δημιουργία το ‘Volevo te’, που άλλωστε ήταν και το μόνο που ολοκληρώθηκε σε όλη την έκταση του τραγουδιού. Τα υπόλοιπα τρία ολοκληρώθηκαν εν μέρει καθώς οι χρήστες συνέχιζαν να αποτυγχάνουν και τη δεύτερη φορά. Το ολοκληρωμένο έργο αναρτήθηκε στο Youtube στη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=PKcb3aW-6Bs (Σχήμα 3).

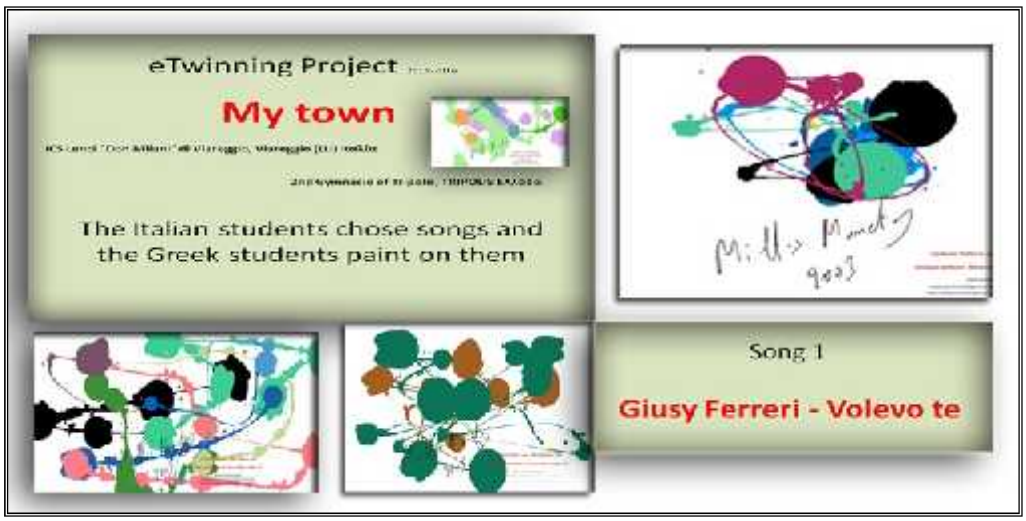

Σχήμα 3: Screen shots από το βίντεο του 'Volevo te'

Στη συνέχεια και ακολουθώντας την επιλογή μας να μεταφέρουμε αναλογικά δραστηριότητες του ψηφιακού χώρου στον πραγματικό χώρο, τέσσερις μαθητές ανέλαβαν να δημιουργήσουν έργα πάνω στα τέσσερα από αυτά τα τραγούδια, με ακρυλικά χρώματα πάνω σε χαρτόνια με την ίδια τεχνική. Έτσι δημιουργήθηκαν τέσσερα έργα και το σχετικό βίντεο που δημιουργήθηκε, αναρτήθηκε στη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=NR0aa1SIBlg. Στο βίντεο καθώς δεν ήταν δυνατό να ακούγονται και τα τέσσερα τραγούδια, αξιοποιήθηκε ως υπόκρουση και το πέμπτο τραγούδι που άρεσε στους ιταλούς μαθητές. Στιγμιότυπα από τη δράση παρουσιάζονται στο σχήμα 4.

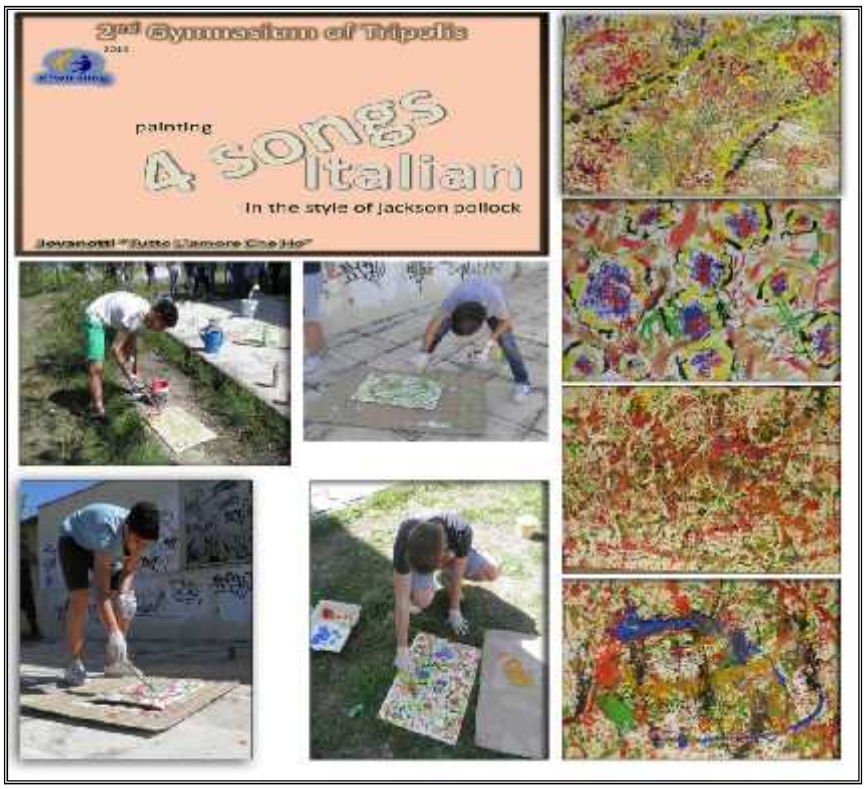

Σχήμα 4: Στιγμιότυπα από τη δημιουργία των τεσσάρων έργων

Η συγκεκριμένη δράση αξιολογήθηκε από τους μαθητές ως πιο ευχάριστη από την αντίστοιχη ψηφιακή και ο επιβλέπων εκπαιδευτικός πράγματι διαπίστωσε μεγαλύτερη προσήλωση κατά τη διάρκεια της δημιουργίας, γεγονός που μπορεί να αντιπαρατεθεί στην άποψη που θέλει τους μαθητές να κινητοποιούνται πολύ πιο έντονα από τις ψηφιακές τεχνολογίες.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΡΑΦΟΥΝ ΚΑΙ ΟΙ ΙΤΑΛΟΙ ΔΙΑΒΑΖΟΥΝ

Σε μια άλλη δραστηριότητα οι έλληνες μαθητές έστειλαν στους ιταλούς πέντε ποιήματα που έγραψαν πάνω σε πέντε καλλιτέχνες (Μαρίνα Αμπράμοβιτς, Τζάκσον Πόλλοκ, Μικελάντζελο Μερίζι ντα Καραβάτζιο, Βασλάβ Νιζίνσκυ και Ιγκορ Στραβίνσκυ) μεταφρασμένα στα ιταλικά (από τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό του προγράμματος) και τους ανέθεσαν να δημιουργήσουν ένα βίντεο στο οποίο θα τα απαγγέλουν. Το έργο δημιουργήθηκε από τους ιταλούς εταίρους και αναρτήθηκε στη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=RyOc3oDzs4w (Σχήμα 5).

Σχήμα 5: Στιγμιότυπα από το βίντεο της απαγγελίας

ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΟΥ VIAREGGIO

Η δραστηριότητα που ακολούθησε υλοποιήθηκε ως εξής : Οι έλληνες μαθητές έχοντας την πληροφορία, η οποία αντλήθηκε μέσα από την τηλεδιάσκεψη, ότι στο Viareggio συντελούνται καρναβαλικές εκδηλώσεις, ζήτησαν από τους ιταλούς μαθητές να τους αποστείλουν σχετικές φωτογραφίες που είχαν ληφθεί από τους ίδιους. Το υλικό παρελήφθη μέσα από το messenger του facebook. Οι φωτογραφίες τυπώθηκαν και οι μαθητές σε ομάδες σημείωσαν επάνω ιδέες, φράσεις, συναισθήματα τα οποία είχαν στη θέαση των φωτογραφιών. Όλα αυτά μεταφέρθηκαν ψηφιακά και μεταφρασμένα στα Αγγλικά σε διαφάνειες του Powepoint. Η συνολική παρουσίαση αποθηκεύτηκε σε μορφή εικόνων των οποίων η σύνθεση σε βίντεο έγινε με το MovieMaker. Ως μουσική υπόκρουση στο βίντεο, υποδείχθηκε και έγινε δεκτή η υπόδειξη, το τραγούδι του Jovanotti ‘L’obelico del mondo’ που κρίθηκε ότι ταιριάζει στο καρναβαλικό πνεύμα. Το βίντεο αναρτήθηκε στη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=Gay7ArYcQ4E. Το συγκεκριμένο βίντεο (σχήμα 6) έτυχε της μεγαλύτερης αποδοχής από τους Ιταλούς μαθητές, οι οποίοι το ανάρτησαν στα προφίλ τους.

Σχήμα 6: Εικόνα από το βίντεο για το καρναβάλι στο Viareggio

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ

Η δραστηριότητα αυτή είχε στόχο να εμπλέξει τους μαθητές σε μια διαδικασία δημιουργικής γραφής (Σουλιώτης, 2012) με αφορμή στοιχεία πολιτισμού της πόλης

του εταιρικού σχολείου. Συγκεκριμένα ζητήθηκαν από τους ιταλούς μαθητές φωτογραφίες με γλυπτά της πόλης που αυτοί θεωρούν σημαντικά ή τους αρέσουν ιδιαίτερα. Δεν έγινε εφικτό να στείλουν φωτογραφίες και τους υποδείχτηκε να στείλουν τις συνταγμένες τους στο google maps. Πράγματι αυτό έγινε και έγινε κατορθωτό να αντληθούν οι σχετικές φωτογραφίες. Έπειτα σε ομάδες των δύο έγραψαν μια φανταστική ιστορία σε κάποιο γλυπτό από τα δύο που υπέδειξαν οι ιταλοί. Έπειτα οι μαθητές ανέγνωσαν τις ιστορίες και οι δύο που ψηφίστηκαν ως οι «καλές», μεταφέρθηκαν σε ψηφιακή μορφή τύπου ηλεκτρονικό βιβλίο στο εργαλείο youblisher. Οι ιστορίες είναι αναρτημένες και μπορούν να αναγνωστούν στη διεύθυνση http://www.youblisher.com/p/1388343-Vassilios-Souvatzoglou/ (Σχήμα 7).

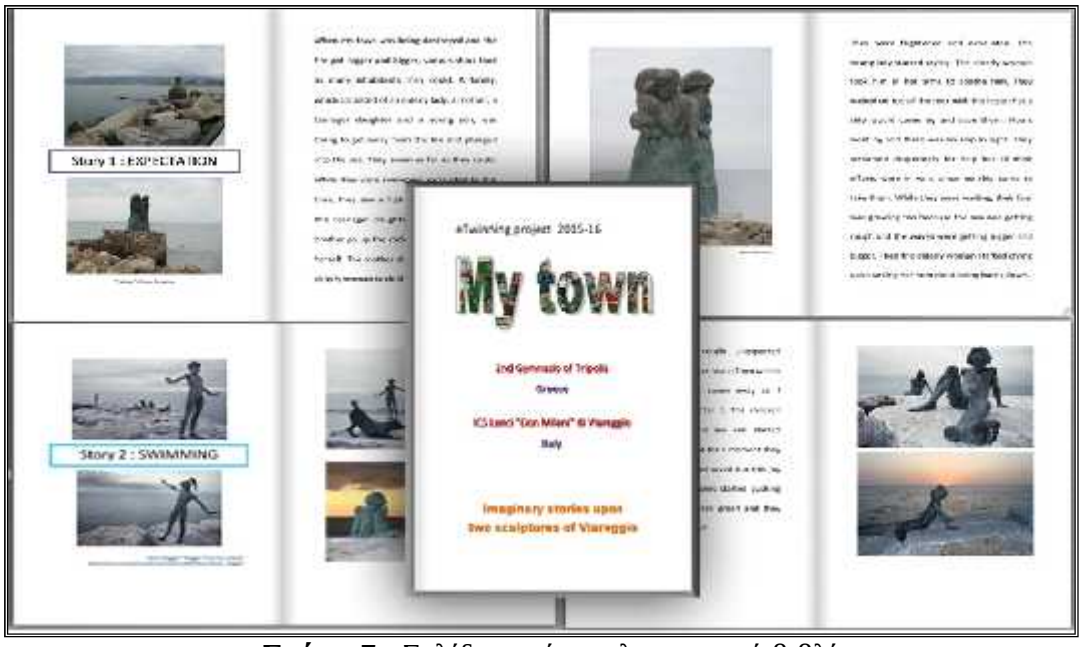

Σχήμα 7: Σελίδες από το ηλεκτρονικό βιβλίο

Οι ιταλοί μαθητές αξιολογώντας τις ιστορίες ανέβασαν στο Facebook φράσεις όπως «τι παράξενα πράγματα» «όχι, κάνετε λάθος» «γέλασα» «ελάτε να τα δείτε από κοντά».

ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ- ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΣΧΟΛΕΊΟ

Στο κλείσιμο της συνεργασίας το ελληνικό σχολείο αποφάσισε να τιμήσει το ιταλικό μαθαίνοντας και τραγουδώντας το γνωστό ιταλικό τραγούδι ‘Alla fiera dell’ Est” του Angelo Branduardi. Το τραγούδι εκτελέστηκε και βιντεοσκοπήθηκε στο Ναύπλιο κατά τη διάρκεια διδακτικής επίσκεψης (Σχήμα 8). Το βίντεο αντιμετωπίστηκε με συγκινητικά σχόλια εκ μέρους των Ιταλών μαθητών και αναρτήθηκε σε πολλά προφίλ στο Facebook. Βρίσκεται αναρτημένο στη διεύθυνση http://vod-new.sch.gr/asset/detail/X1b8XhLaVMhMaaqIRjOvzVjc/

Σχήμα 8: Από το βίντεο της εκτέλεσης του ‘alla fiera dell’ est”

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ/ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

Το έργο κρίνεται ότι είχε σημαντικό αντίκτυπο στους μαθητές καθώς το ενδιαφέρον τους ήταν αμείωτο σε όλη τη διάρκεια του έργου. Οι μαθητές με αυξημένο πολιτισμικό κεφάλαιο, που είχαν πραγματοποιήσει ταξίδια στο εξωτερικό, σε πρώτη ανάγνωση των αποτελεσμάτων φάνηκε να έχουν υποστεί μεγαλύτερη επίδραση. Οι μαθητές που δεν είχαν εμπειρία από χώρες του εξωτερικού, φάνηκε να επηρεάστηκαν λιγότερο από την επικοινωνία, αλλά όμως επηρεάστηκαν σημαντικά στο τομέα των ψηφιακών δεξιοτήτων. Η προβολή των βίντεο μέσα από το Youtube και του σχολικού blog τους πρόσφερε ικανοποίηση και υπερήφανα μαθαίναμε ότι το έδειχναν σε συμμαθητές τους εντός και εκτός σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί αποκόμισαν την εμπειρία της εφαρμογής τεχνικών βιωματικών δράσεων και ικανότητα αξιοποίησης νέων ψηφιακών εργαλείων. Η εμπειρία που αποκόμισαν μπορεί να οδηγήσει σε νέες δράσεις. Κρίνεται ότι όλα τα τμήματα του έργου ήταν επιτυχημένα, αλλά το πιο σημαντικό για τους μαθητές κρίνεται ότι ήταν η οπτικοποίηση των τραγουδιών μέσω της εφαρμογής του Μίλτου Μανέτα για τον Pollock και η μετέπειτα «υλική» παραγωγή τέτοιων έργων. Για μένα ως εκπαιδευτικό πρωτόγνωρο ήταν το άκουσμα της ανάγνωσης των ποιημάτων από τους ιταλούς μαθητές στο οποίο διέκρινα αίσθημα και ενσυναίσθηση. Επίσης η εμπλοκή και άλλων εκπαιδευτικών ως «αόρατων στην πλατφόρμα» συνεργατών βοήθησε και στην πληρότητα του έργου αλλά και στη διάχυσή του εντός της σχολικής μονάδας.

Η επιλογή της ανάθεσης εργασιών στο εταιρικό σχολείο και συγκεκριμένα η συλλογή και αποστολή υλικού όπως και η δημιουργία ενός βίντεο από το ιταλικό σχολείο, πάνω σε κείμενα ελλήνων μαθητών διέσωσε σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό μια συνεργασία που θα κυλούσε σχετικά υποτονικά, λόγω κυρίως διαφορετικών ‘άδηλων’ στόχων των ιδρυτών. Η παρούσα εργασία υποδεικνύει ένα τρόπο εργασίας που αντιμετωπίζει προβλήματα μειωμένης συμμετοχής του ενός σχολείου καθώς κρατιέται η επαφή και επιτυγχάνεται ένα ικανοποιητικό διαπολιτισμικό αποτέλεσμα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο κλείσιμο του κειμένου πρέπει να κατατεθούν ευχαριστίες στην εκπαιδευτικό Rossella Francesconi του εταιρικού ιταλικού σχολείου για την προθυμία της και τη συνεχή επαφή που διατήρησε και στην εκπαιδευτικό Πληροφορικής Αντωνία Δημόγεροντα που επέβλεψε την υλοποίηση τμημάτων των έργων από μαθητές, την εκπαιδευτικό Μουσικής Χριστίνα Τσιλιμίγκρα για τη διδασκαλία του ιταλικού τραγουδιού, την εκπαιδευτικό Κοίλιαρη Ευσταθία για τη συμβολή της στη δραστηριότητα της δημιουργικής γραφής, τον εκπαιδευτικό Τεχνολογίας Χρήστο Δούρο για την επίβλεψη της φωτογράφησης στις Μυκήνες και την εκπαιδευτικό

φιλολογίας Χαρίκλεια Θανόγιαννη για τη συμβολή της στη δραστηριότητα στο μουσείο.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Allen, H. W., & Herron, C. (2003). A mixed-methodology investigation of the linguistic and affective outcomes of summer study abroad. *Foreign Language Annals*, 36, 370-385.

Αριστοτέλης (1989). *Αριστοτέλους Πολιτικά*. I–II (μτφρ. Β. Μοσκόβης). Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Δερτούζος Μ. (1998). *Τι μέλλει γενέσθαι*. Αθήνα : Λιβάνης- Νέα Σύνορα.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1996). *Λευκό Βιβλίο. Διδασκαλία και Μάθηση προς στην Κοινωνία της Γνώσης*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Σουλιώτης, Μ. (2012). *Δημιουργική γραφή. Οδηγίες πλεύσεως*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων.

Beacco, J.C., Byram, M., Cavalli, M., Coste, D., Cuenat, M. E., Goullier, F. & Panthier, J (2010). *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education*. Strasbourg : Council of Europe- Directorate of Education and Languages.

Bourdieu, P. (1986). The Forms of Capital. In Richardson, John G., ed., *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York: Greenwood.
European Commision (2016). 2016 *ERASMUS+Guide for Experts on Quality Assessment* (ver.2). Brussels : European Commision

European Commission (2008). *Intercultural. Dialogue. Support through EU programmes*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Fägerstam, E. (2012). *Space and Place. Perspectives on outdoor teaching and learning*. Linköping : Linköping University Department of Behavioural Sciences and Learning.

Gross-Davis, B. (2009). *Tools for teaching* (2nd ed.). San Francisco, CA: Jossey-Bass
Massialas, B. & Hurst, J. (1978). *Social Studies in a new era*. New York: Longman.

Nair, P. (2008). *30 Strategies for Education Innovation*. Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτ 2016 από τη διεύθυνση http:llwww.fiedingnair.com/Publications/Edinnovation Nairs. Pdf

Smith, K. (2009). *Innovation in public education: Problems and opportunities*. San Francisco: NewSchools Venture Fund. Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτ 2016 από τη διεύθυνση http://www.newschools.org/files/innovation-in-education.pdf.

Taylor, R., Micolich, A. & Jonas, D. (2002). The Construction of Jackson Pollock's Fractal Drip Paintings. *Leonardo*, 35(2), 203-207.

Toseland, R.W., Rivas, R.F. (2005). *Treatment Groups: Foundation Methods. An introduction to group work practice* (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Mehdi Solhi Andarab, Asgar Mahmoudi. (2015). Cultural Conceptualization and Cross-Cultural Misunderstanding in Iranian English. International Journal of Language and Linguistics, 3(6), 353-359.

45. Το σποράκι που ταξιδεύει: Ένα παράδειγμα δημιουργικής γραφής με την χρήση web2 εργαλείων.

Σακελλαρίου Όλγα[1], Τάγαρη Αναστασία[2]
Νηπιαγωγός στο 4ο Νηπιαγωγείο Αρτέμιδας Αν. Αττικής[1], Νηπιαγωγός στη Λεύκη Ηλείας [2]
olsak4@gmail.com, anastasia.tag@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στην παρούσα εργασία στόχος είναι να παρουσιαστεί ένα έργο eTwinning με τίτλο «Το ταξίδι του σπόρου» που υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-2016 μεταξύ τεσσάρων νηπιαγωγείων της Ελλάδας. Το έργο είχε σκοπό τη δημιουργία ενός συνεργατικού παραμυθιού σε μορφή ebook για το ταξίδι του σπόρου στις τέσσερις εποχές του έτους.
Το έργο αναπτύχθηκε σε δυο επίπεδα: α) Κάθε νηπιαγωγείο ανέλαβε να ταξιδέψει το σπόρο σε μια εποχή του έτους περιγράφοντας, δρώντας και εικονογραφώντας το ταξίδι του ανά εποχή, ενώ τα άλλα νηπιαγωγεία εμπνεόμενα ανέπτυσσαν ανάλογες δραστηριότητες. β) Παράλληλα, έγιναν συνεργατικές δράσεις που σχετίζονταν με το αναλυτικό πρόγραμμα, με περιβαλλοντικά θέματα και τις γιορτές καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Τα νήπια ανέλαβαν πρωτοβουλίες, εκφράστηκαν δημιουργικά και αλληλεπίδρασαν με τους eTwinners φίλους, παρουσιάζοντας τις ιδέες και τις δράσεις τους και διατυπώνοντας τις κρίσεις και τις εντυπώσεις τους, ψηφίζοντας και αξιολογώντας το έργο μέσω της πλατφόρμας του eTwinning. Για την υλοποίηση του έργου καθοριστικός υπήρξε ο ρόλος των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, που ευνοούν την ενεργητική μάθηση και συνεργασία.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Νηπιαγωγείο, συνεργατικό παραμύθι, νέες τεχνολογίες*.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Η δυνατότητα έκφρασης μέσω της δημιουργικής γραφής δεν αποτελεί προνόμιο κάποιας συγκεκριμένης μαθησιακής ομάδας, αλλά μπορεί να απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες (Καρακίτσιος, 2011). Μάλιστα, το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (ΦΕΚ 1376, τ.Β', 2001) παρέχει τη δυνατότητα απόκτησης της γνώσης μέσα από καινοτόμες διδακτικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις με την ενεργή συμμετοχή των μαθητών (Yelland, 2005). Παράλληλα, οι σύγχρονες παιδαγωγικές αντιλήψεις τονίζουν τη σημασία της αλληλεπίδρασης του παιδιού με το περιβάλλον και τη συμμετοχή του σε συνεργατικές δράσεις ως βασικών παραμέτρων της μαθησιακής διαδικασίας (Vygotsky, 1997).
Τα προγράμματα eTwinning, που απευθύνονται σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, παρέχουν σημαντικές δυνατότητες στο σύγχρονο εκπαιδευτικό να αναπτύξει δράσεις που εννοούν την ενεργητική μάθηση και τη συνεργασία, μέσα από καλές πρακτικές, όπως αυτές περιγράφονται τόσο στην ελληνική, όσο και στη διεθνή βιβλιογραφία (Μπελόγια, 2013: Πατεράκη & Καπράλου, 2013: Κουλουριώτη, 2014) όσο και τη διεθνή (Galvin, 2009: Crawley & Gilleran, 2011). Ταυτόχρονα, οι νέες τεχνολογίες συμβάλλουν στο άνοιγμα του σχολείου και στην ανάπτυξη της επικοινωνίας πέρα από τα όρια της σχολικής αίθουσας. Η χρήση των web2 εργαλείων δημιουργούν νέες ευκαιρίες και προκλήσεις διαμορφώνοντας ένα μαθησιακό περιβάλλον όπου

εκπαιδευτικοί και μαθητές αλληλεπιδρούν και συνεργάζονται για την επίτευξη κοινών στόχων (Βοσνιάδου, 1996).
Μέσα από το συγκεκριμένο έργο επιδιώχθηκε η ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ μαθητών από διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας προκειμένου να δημιουργήσουν ένα συνεργατικό παραμύθι για το ταξίδι του σπόρου στις εποχές του χρόνου.
Ειδικότερα, οι σκοποί του έργου ήταν οι εξής:

1) Η ενσωμάτωση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, ώστε τα παιδιά να κατανοήσουν την φύση και το ρόλο της τεχνολογίας στην καθημερινότητα τους και στην κοινωνία.

2) Να εξοικειωθούν στη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών ώστε να είναι ικανά να αναζητούν, να οργανώνουν και να διαχειρίζονται πληροφορίες, να παίζουν, να εκφράζονται με πολλούς τρόπους, να δημιουργούν συνεργατικά και να ανακαλύπτουν την γνώση.

3) Να αποκτήσουν νέους φίλους, να εμπλακούν σε επικοινωνιακές και συνεργατικές δεξιότητες και να αναπτύξουν ενσυναίσθηση και θετική αλληλεπίδραση.

4) Να δημιουργήσουν φιλικούς δεσμούς τόσο μεταξύ τους μέσα στην τάξη, όσο και με τα παιδιά των άλλων σχολείων, ώστε να νιώσουν μέλη μιας ομάδας με κοινούς στόχους.

5) Να αυξήσουμε τον ενθουσιασμό και τον ενδιαφέρον των παιδιών για ενεργή συμμετοχή, με την χρήση συνεργατικών εργαλείων και με ευχάριστες και δημιουργικές εμπειρίες.

6) Να ενθαρρύνουμε την ενεργητική μάθηση, την έκφραση ιδεών με το διάλογο, τον αναστοχασμό.

7) Να διακρίνουν τα διαφορετικά στάδια ανάπτυξης του σπόρου και των φυτών και να αντιληφθούν τον κύκλο της ζωής τις διάφορες εποχές του έτους με παιχνιώδη τρόπο.

8) Να αναπτύξουν θετικές στάσεις και συμπεριφορές σε ζητήματα που αφορούν το περιβάλλον.

9) Να ανοίξουμε το σχολείο στην ευρύτερη σχολική κοινότητα, στην τοπική κοινωνία και στις νέες τεχνολογίες.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η ιδέα για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου δόθηκε από το 4ο Νηπιαγωγείο Αρτέμιδας και συνεργάστηκαν δυο νηπιαγωγεία από την Ηλεία: της Ανδρίτσαινας και το 7ο Πύργου, καθώς και το Νηπιαγωγείο Κερασιάς Ημαθίας. Έναυσμα αποτέλεσε η θεματική για τη σπορά με το βιβλίο του Eric Carle «Το σποράκι ταξιδεύει…» το οποίο κέντρισε το ενδιαφέρον των παιδιών να φτιάξουν και αυτά ένα δικό τους παραμύθι.
Το έργο ενσωμάτωσε τους κύριους στόχους του αναλυτικού προγράμματος και ενέταξε τις θεματικές ενότητες με εμπειρικό και πρακτικό τρόπο στη διδακτέα ύλη. Αναπτύχθηκαν έννοιες γλωσσικού γραμματισμού με την καλλιέργεια προφορικής επικοινωνίας, αφήγησης, ανταλλαγής ιδεών και κρίσεων για το ταξίδι και τις περιπέτειες του σπόρου. Καλλιεργήθηκαν μαθηματικές έννοιες με την χρήση on line παιχνιδιών σχετικών με το έργο. Εμπλουτίστηκαν οι βιωματικές νοητικές τους παραστάσεις για το φυσικό περιβάλλον και τα φυσικά φαινόμενα με ανάπτυξη ανάλογων περιβαλλοντικών δράσεων.
Τα νήπια γνώρισαν νέες μορφές δημιουργίας και έκφρασης με την χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών και την παραγωγή ομαδικών έργων με τα άλλα νηπιαγωγεία. Η ενσωμάτωση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και

Επικοινωνιών υποστήριξε τους στόχους του έργου και παράλληλα εξυπηρέτησε τους σκοπούς του Αναλυτικού Προγράμματος για ψηφιακό γραμματισμό. Επιπρόσθετα, προωθήθηκε η προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη μέσα από τις συλλογικές δράσεις και τις διαδικτυακές επικοινωνίες σε πραγματικό χρόνο.
Εξαιτίας της μικρής ηλικίας των μαθητών, ο καταμερισμός των αρμοδιοτήτων έγινε από τις νηπιαγωγούς. Στο πρώτο στάδιο επιδιώχθηκε η αλληλογνωριμία των μαθητών που επιτεύχθηκε με την χρήση συνεργατικών μεθόδων. Παιδιά και εκπαιδευτικοί γνωρίστηκαν με καρτούν, με το εργαλείο Tondoo.com., τα οποία διαμοιράστηκαν μέσω του TwinSpace (Εικόνα 1, 2). Ακολούθησε η αλληλογνωριμία των σχολείων. Ανταλλάχθηκαν ηλεκτρονικές επιστολές με περιγραφές των σχολείων και κάθε σχολείο φαντάστηκε και ζωγράφισε αλυσιδωτά το άλλο. Ακολούθησε κοινή παρουσίαση των σχολείων με Movie Maker σε Thinglink.com. Για να ολοκληρωθεί η αλληλογνωριμία τα παιδιά κάθε σχολείου φωτογράφισαν τα σχολεία και τις περιοχές τους και οι νηπιαγωγοί δημιούργησαν βίντεο των περιοχών με την χρήση TripAdvisor, τα οποία αναρτήθηκαν σε κοινό Padlet (Εικόνα 3). Επίσης, μέσα από παιχνιώδη τρόπο αναζητήθηκαν οι διάφορες περιοχές των σχολείων και κατασκευάστηκαν διαδραστικοί χάρτες με τις τοποθεσίες των σχολείων στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

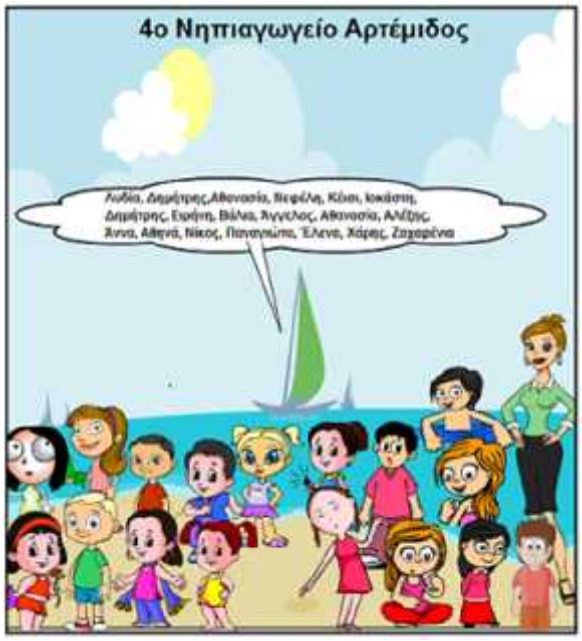

Εικόνα 12: **Τα νήπια της Αρτέμιδας παρουσιάζονται στους eTwinning φίλους τους.**

Εικόνα 2: **Τα νήπια της Ανδρίτσαινας αυτοπαρουσιάζονται στους eTwinning φίλους τους.**

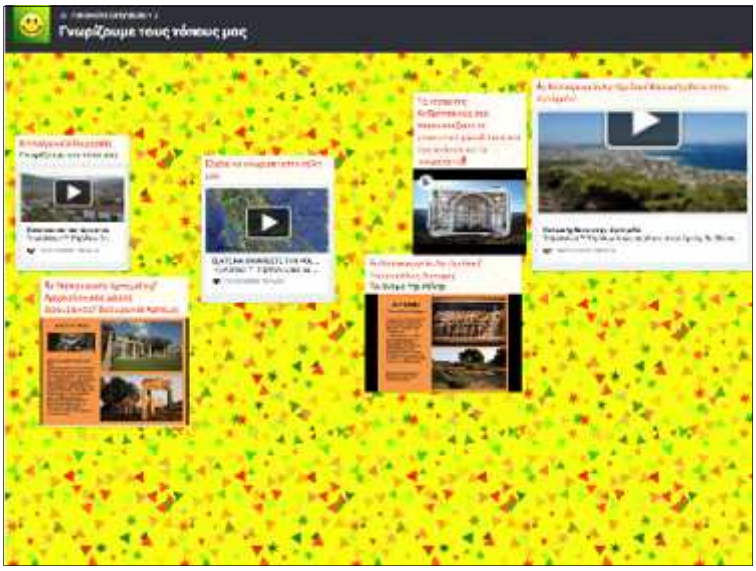

Εικόνα 3: **Padlet με την αλληλογνωριμία των περιοχών.**

Μέσω της πλατφόρμας Twinspace επιτεύχθηκε η ανταλλαγή απόψεων, η οργάνωση του έργου και η παρουσίαση των δράσεων. Ο χάρτης του έργου και το λογότυπο έγιναν συνεργατικά με την χρήση Genially.com και Twiddla.com αντίστοιχα (Εικόνα 4, 5). Η επικοινωνία και η συνεργασία ενισχύθηκε με διαδικτυακές επαφές μέσω Skype (Εικόνα 6). Τα συναισθήματα παιδιών και νηπιαγωγών ήταν απερίγραπτα όταν συνδεθήκαμε σε πραγματικό χρόνο για πρώτη φορά μέσω Skype.

Εικόνα 4: **Ο χάρτης με τα σχολεία του έργου σε Genially.com**

Εικόνα 5: **Το λογότυπο του έργου σε Twiddla.com.**

Εικόνα 6: **Επικοινωνία μέσω Skype.**

Αφού είχε γίνει ο καταμερισμός των εργασιών για κάθε σχολείο μέσα από τον πίνακα ανακοινώσεων των εκπαιδευτικών, κάθε νηπιαγωγείο ανέλαβε για μια εποχή του έτους να περιγράψει το ταξίδι του σπόρου. Συγκεκριμένα, ξεκινώντας από το νηπιαγωγείο της Αρτέμιδας, τα παιδιά έφτιαξαν το πρώτο μέρος του παραμυθιού για

το Φθινόπωρο, με την μέθοδο της δημιουργικής γραφής με το εργαλείο ψηφιακής αφήγησης Utellstory.com, υλοποιώντας παράλληλα δράσεις για τις περιπέτειες του σπόρου. Όπως: α) Παρουσίαση του ήρωα με photopeach.com. β) Αφίσα για το Φθινόπωρο με βίντεο, kizoa.com. γ) Κολάζ με το ταξίδι του σπόρου με Kizoa.com. δ) Αντίστοιχες ζωγραφιές με τις περιπέτειες του σπόρου και παρουσίαση αυτών σε power point και βίντεο Animoto.com. ε) Δραματοποίηση της ιστορίας με κουκλοθέατρο. Όλες οι δράσεις αναρτήθηκαν σε ένα Padlet, που αντιστοιχούσε στη συγκεκριμένη εποχή του έτους. Τα άλλα νηπιαγωγεία εμπνεόμενα από το ταξίδι του σπόρου ενσωμάτωναν στο κοινό Padlet τις δικές τους δημιουργίες με χρήση web 2.0 εργαλείων (Εικόνα 7, 8).

Εικόνα 7: **Το Padlet για το Φθινόπωρο.**

Εικόνα 8: **Το Padlet για τον Χειμώνα.**

Ακολούθησε ψηφοφορία από τα υπόλοιπα νηπιαγωγεία για τις ζωγραφιές που θα επιλέγονταν για την τελική εικονογράφηση του παραμυθιού μέσα από ηλεκτρονική ψηφοφορία όλων των νηπίων με Tricider.com. Μάλιστα, είναι αξιοσημείωτο ότι τα παιδιά εξοικειώθηκαν με το εργαλείο και μόνα τους ψήφιζαν τη ζωγραφιά της επιλογής τους και ανέμεναν με αγωνία τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας (Εικόνα 9).
Με ανάλογο τρόπο δούλεψαν και τα υπόλοιπα νηπιαγωγεία, πλαισιώνοντας τη αφήγηση και εικονογράφηση του παραμυθιού με ποικίλες δράσεις και αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία, όπως: Slowmotion Animation με πλαστελίνες και αφήγηση από τα παιδιά, μακέτα της ιστορίας με Movie maker video, παρουσίαση της ιστορίας και των δράσεων με prezi.com.

Εικόνα 9: **Τα νήπια ψηφίζουν τη ζωγραφιά της επιλογής τους.**

Η οριστική μορφή του παραμυθιού συναποφασίστηκε να γίνει με Story Jumper.com και βρίσκεται αναρτημένη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:
https://www.storyjumper.com/book/index/29149976/5749d39317f32 (Εικόνα 10)

Εικόνα 10: **Το συνεργατικό μας παραμύθι.**

Παράλληλα, για να εμπλουτίσουν τις εμπειρίες τους και τις βιωμένες νοητικές παραστάσεις τους, αλλά και να ασκήσουν τις γνωστικές, μαθηματικές, ψυχοκινητικές και ψηφιακές τους δεξιότητες δημιουργήθηκαν από τα ίδια τα νήπια σε συνεργασία με τις νηπιαγωγούς ηλεκτρονικά πάζλ (Jigsawplanet. com), συννεφόλεξα (Crossword. com, Tagul), και ηλεκτρονικά παιχνίδια on line με (LearningApps). Επίσης, οι περιπέτειες του σπόρου ενέπνευσαν τη δημιουργική διάθεση των παιδιών τα οποία έφτιαξαν ποιήματα και τραγούδια που παρουσίασαν στις συνδέσεις μέσω Skype.
Μέσω συμβατικού ταχυδρομείου ανταλλάχτηκαν κάρτες και βολβοί, ενέργεια που έφερε πιο κοντά τα νήπια των συνεργαζόμενων σχολείων, γιατί ένιωθαν ιδιαίτερη χαρά να δέχονται δέματα από τους μακρινούς τους φίλους. Τους βολβούς, που αντάλλαξαν μεταξύ τους, φύτεψαν, περιποιήθηκαν και είδαν τα λουλούδια να

μεγαλώνουν. Με τις συνεργατικές περιβαλλοντικές δράσεις, τα παιδιά εκδήλωσαν στάσεις και συμπεριφορές φιλικές προς το περιβάλλον. Παράλληλα, επιτεύχθηκε επικοινωνία στα πλαίσια γιορτών, Χριστουγέννων, Αποκριών, Πάσχα που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, με σκοπό να κατανοήσουν τα παιδιά πως ανήκουν σε μια ευρύτερη κοινότητα ανθρώπων. Οι παραπάνω δράσεις αποτυπώθηκαν με την χρήση web 2.0 εργαλείων Awwapp.com, Thinglink.com αντίστοιχα (Εικόνα 11, 12). Ιδιαίτερη επιτυχία είχε το πρωτομαγιάτικο στεφάνι που τα νήπια ζωγράφισαν συνεργατικά με Awwapp.com.

Εικόνα 11: **Ανθισμένοι κήποι από τα παιδιά του προγράμματος.**

Εικόνα 12: **Ανταλλαγή ευχών.**

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι γονείς ενημερώνονταν σε τακτά διαστήματα για τις ενέργειες του έργου και συμμετείχαν σε πολλές δραστηριότητες. Οι δράσεις του έργου παρουσιάστηκαν τόσο στην σχολική κοινότητα, όσο και στην τοπική κοινωνία μέσα από δημοσιεύσεις στον τοπικό έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο. Το έργο ολοκληρώθηκε με την αξιολόγηση που αποτέλεσε το τελευταίο αλλά όχι λιγότερο σημαντικό μέρος του εκπαιδευτικού προγράμματος. Με την αξιολόγηση μπορέσαμε να εντοπίσουμε τον βαθμό της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του έργου στα παιδιά, σε σχέση με τους αρχικούς στόχους {μέσα από φύλλα

ανατροφοδότησης με μορφή e book (Issuu.com), με ηλεκτρονικά κουίζ (με answergarden, Kaxoot.com)}, την επίδραση στους εκπαιδευτικούς καθώς και την γνώμη των γονέων από την συμμετοχή τους στο έργο (μέσα από διαμοίραση ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων με το Google drive και την απόδοση με γραφήματα). Με όλες τις μορφές που έγινε η ανατροφοδότηση φάνηκε η μεγάλη απήχηση που είχε το έργο σε όλους τους εμπλεκόμενους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η προστιθέμενη αξία για τα νήπια που συμμετείχαν στο έργο ήταν πως κατάφεραν να ξεφύγουν από τα όρια της τάξης και να συνεργαστούν με παιδιά ίδια ηλικίας από διαφορετικά νηπιαγωγεία. Η ύπαρξη των eTwinners φίλων τους έδωσε κίνητρα για ενεργοποίηση και αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους. Η διαμοίραση μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας Twinspace ενδυνάμωσε το ενδιαφέρον τους για δράσεις, ενώ τα όποια προβλήματα προέκυψαν λύθηκα από κοινού. Το ενδιαφέρον των μαθητών αποτυπώθηκε στα φύλλα αξιολόγησης και στην περιγραφή των συναισθημάτων.

Από την προσωπική μας εμπειρία τα παιδιά περίμεναν τις δράσεις με μεγάλη χαρά, ανυπομονησία και έδωσαν τον καλύτερο εαυτό τους. Το περιεχόμενο των δράσεων ενσωμάτωσε πλήρως το Αναλυτικό Πρόγραμμα με αποτέλεσμα τα παιδιά να καλύψουν το φάσμα των γνωστικών (γραφή, ανάγνωση, προμαθηματικές-μαθηματικές έννοιες, φυσικές επιστήμες) και κοινωνικών δεξιοτήτων (Wood, 2001). Επίσης, ανέπτυξαν την αισθητική αγωγή (ζωγραφική, ποικίλες μορφές έκφρασης) και τις Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών δουλεύοντας ατομικά και ομαδικά.

Χάρη στο eTwinning επιτεύχθηκε το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία. Η εμπλοκή των γονέων στο έργο μέσα από ενημερώσεις, τη συμμετοχή τους σε δράσεις και την τελική παρουσίασή του, τους έφερε κοντά στο σχολείο, όχι μέσα από μια τυπική επικοινωνία, αλλά με μέσω της δημιουργικής ανταλλαγής απόψεων και δράσεων επιτυγχάνοντας ουσιαστική συνεργασία (Εικόνα 13, 14).

Εικόνα 13: **Εμπλοκή γονέων στο έργο στις δράσεις για τον Χειμώνα στο Ν. Ανδρίτσαινας.**

Εικόνα 14: **Εμπλοκή γονέων στην παρουσίαση του έργου στο Ν. Αρτέμιδας.**

Καταφέραμε το στόχο μας, τη δημιουργία ενός συνεργατικού παραμυθιού. Χάρη στο eTwinning τα παιδιά ανέπτυξαν υπευθυνότητα και ένιωσαν πως καθορίζουν τα ίδια την εξέλιξη και την τελική μορφή του έργου μέσα από τις προσωπικές τους επιλογές.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Φυσικά, το όλο εγχείρημα δεν θα μπορούσε να τελεσφορήσει χωρίς τη συνεργασία, τη δημιουργική διάθεση και το μεράκι των δυο άλλων συνεργάτιδων του έργου: της Ναταλίας Ορφανίδου (Νηπιαγωγείο Κερασιάς), και της Παναγιώτας Χατζηδίμπας (7ο Νηπιαγωγείο Πύργου), τις οποίες ευχαριστούμε θερμά.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βοσνιάδου, Σ. (1996). *Παιδιά, σχολεία και υπολογιστές. Προοπτικές, προβλήματα και προτάσεις για την αποτελεσματικότερη χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση.*Αθήνα: Gutenberg.

Crawley, C., & Gilleran, A. (2011). *Το βιβλίο μαγειρικής του eTwinning*. Βέλγιο: Εκδόσεις Κεντρική ΥΥ του eTwinning, European Schoolnet.

Galvin, C. (2009). *eTwinning in the classroom: A showcase of good practice 2008-2009*. Belgium: Central Support Service for eTwinning, European Schoolnet.

Καρακίτσιος, Α. (2011). Φιλαναγνωσία. Φανατική συνήθεια, στο Αρτζανίδου, Ε.,Γουλής Δ., Γρόσδος, Σ., Καρακίτσιος, Α. (επιμ.). *Παιχνίδια φιλαναγνωσίας και αναγνωστικές εμψυχώσεις*. Αθήνα: Gutenberg.

Κουλουριώτη, Λ. (2014). Γνωρίζω τον τόπο μου και το περιβάλλον μέσω eTwinning. Project στο μάθημα των Αγγλικών, Θ. Σαμαρά, Ε. Κουσλόγλου, Ι. Σαλονικίδης, Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), *Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας*

«Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη», Υ.ΠΑΙ.Θ., σελ. 14-22, Νάουσα, 4-6 Απριλίου.

Μπελόγια, Π. (2013). Τεχνική της Παγκόσμιας Προσομοίωσης (Global Simulation) και Δημιουργική Χρήση ΤΠΕ σε Έργο eTwinning. στο Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (Επιμ.), *Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου «Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»* της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης ΤΠΕ στην Εκπαίδευση, Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς, 10-12 Μαΐου.

Πατεράκη, Ε., & Καπράλου, Χ. (2013). eTwinning: *Παραδείγματα καλής πρακτικής 2012*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνική ΕΥΥ eTwinning, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθλητισμού και Πολιτισμού, Ι.Τ.Υ.Ε.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο* ΦΕΚ 1376Β/18-10-2001. Ανακτήθηκε στις 28 Σεπτεμβρίου 2016 από http://bit.ly/2eG5ZW7

Vygotsky, L. (1997). *Η ανάπτυξη των ανώτερων ψυχολογικών διαδικασιών* (μτφ. Ά. Μπίμπου & Σ. Βοσνιάδου). Αθήνα: Gutenberg.

Wood, K. E. (2001). *Interdisciplinary instruction: a practical guide for elementary and middle school teachers* (2nd edition). New Jersey: Merrill Prentice Hall.

46. «Το νερό και η μαγική του δύναμη»: Το βιβλίο και το λεξικό του ευρωπαϊκού μας προγράμματος

Ταγαρίδη Γεωργία[1] Μπίρμπα Μαρία[2], Γεωργίου Ιωάννης[3]
[1]Φιλόλογος, καθηγήτρια 1ου ΓΕΛ Πύργου
geotagar@yahoo.gr [1]
[2]Δρ Φυσικός, καθηγήτρια 1ου ΓΕΛ Πύργου
maria_birba@yahoo.gr
[3] Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, καθηγητής πληροφορικής 1ου ΓΕΛ Πύργου
giageorgiou@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η εργασία αυτή αποτελεί παρουσίαση δύο από τα βασικά παραγόμενα του Ευρωπαϊκού Προγράμματος ***Erasmus+/Δράση ΚΑ2/Στρατηγικές Συμπράξεις αποκλειστικά μεταξύ σχολείων*** *με τίτλο"Water and its magical power , στο οποίο συμμετείχε το 1ο ΓΕ.Λ. Πύργου κατά τη διετία 2014-2016.*
Το βιβλίο(project book) του προγράμματος αποτελεί προϊόν της συνεργασίας των μαθητών έξι συνολικά σχολείων με την καθοδήγηση των υπεύθυνων καθηγητών. Περιλαμβάνει πέντε κεφάλαια εκ των οποίων τα τέσσερα πρώτα έχουν συγγραφεί συνεργατικά σε επίπεδο σχολείου και έχουν διορθωθεί συνεργατικά σε διασχολικό επίπεδο. Το πέμπτο κεφάλαιο περιέχει διδακτικές προτάσεις για την αξιοποίηση του βιβλίου σε διάφορα διδακτικά αντικείμενα και έχει συγγραφεί από εκπαιδευτικούς-μέλη της παιδαγωγικής ομάδας του προγράμματος.
Το λεξικό εννοιών (project dictionary) περιλαμβάνει λήμματα που σχετίζονται με την ορολογία που αφορά στο θέμα του νερού. Τα λήμματα συνοδεύει πρωτότυπη εικονογράφηση από τους μαθητές, σύντομη εξήγηση του όρου καθώς και μετάφρασή του στις έξι γλώσσες των συνεργαζόμενων σχολείων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *project book, λεξικό εννοιών, συνεργατικά φύλλα, πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, διαδίκτυο*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Στους στόχους κάθε Ευρωπαϊκού Εκπαιδευτικού Προγράμματος πρωτεύοντα ρόλο επέχει η συνεργασία για την εμπέδωση των κοινών χαρακτηριστικών των ευρωπαϊκών λαών και η άρση των όποιων στερεοτυπικών αντιλήψεων προϋπήρχαν. Παράλληλα, ως εκπαιδευτικό πρόγραμμα δεν μπορεί παρά να προάγει τη γνώση, την ευαισθητοποίηση και γενικά τον πολιτισμό.
Ειδικότερα, για το πρόγραμμα «Το νερό και η μαγική του δύναμη» δόθηκε έμφαση στη ζωογόνο δύναμη του νερού για όλους τους λαούς: τη συμβολή του υγρού στοιχείου στη δημιουργία του πολιτισμού, τη σημασία του στη σύγχρονη και μελλοντική πορεία του ανθρώπου, την ανάγκη διαφύλαξης του αγαθού αυτού για τις επόμενες γενιές. Μεταξύ των δράσεων που κρίθηκαν κατάλληλες για την προαγωγή της παραπάνω εκπαιδευτικής διαδικασίας ήταν και η συγγραφή δύο βιβλίων, του project book και του project dictionary.
Η χρήση της Τεχνολογίας της Πληροφορικής και Επικοινωνίας στάθηκε απαραίτητη για την υλοποίηση των δύο συγγραμμάτων, αλλά και για τη βελτίωση των γνώσεων των μαθητών σε επίπεδο ψηφιακού γραμματισμού. Πιο συγκεκριμένα, η χρήση ΤΠΕ μας έδωσε ουσιαστικά τη δυνατότητα όχι να επιμηκύνουμε τον ελάχιστο χρόνο εντός σχολικού ωραρίου για τις απαραίτητες εργασίες του προγράμματος, αλλά να τον δημιουργήσουμε.

Επιπλέον, όπως είναι σαφές η χρήση των ΤΠΕ γεφύρωσε την απόσταση μεταξύ των σχολείων μας, συνέβαλε στην απρόσκοπτη συνεργασία και επαφή των συμμετεχόντων μαθητών και εκπαιδευτικών και ουσιαστικά στήριξε το Πρόγραμμα σε όλη τη έκταση των δράσεών του. Καθ' όλη τη διάρκεια του Προγράμματος παρακολουθήσαμε με ικανοποίηση να γίνονται οι μαθητές προσεκτικοί και κριτικοί χρήστες του Διαδικτύου και να εκπονούν ουσιαστική ερευνητική εργασία.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Project book- Το βιβλίο του προγράμματος

Το βιβλίο του προγράμματος περιλαμβάνει πέντε κεφάλαια και έχει έκταση 281 σελίδων. Το πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου φέρει τον τίτλο «Ο ρόλος του νερού στην ιστορία της ανθρωπότητας». Το σχολείο μας ανέλαβε να αναπτύξει εκτενώς την ενότητα «Ο ρόλος του νερού στην ανάπτυξη της ναυτιλίας, της βιοτεχνίας και του εμπορίου

Στον τομέα της ναυτιλίας η έρευνα ξεκίνησε από την εποχή των Φοινίκων, των Αιγυπτίων και των Κινέζων κατά την προχριστιανική περίοδο(Casson, 1995) και επεκτάθηκε στους Άραβες, στους Βίκινγκς και φυσικά στους Ιταλούς , τους Άγγλους και τους Ολλανδούς κατά την μετά Χριστό περίοδο και μέχρι τον 18^{ο} αι. Έγινε αναφορά στον τύπο των πλοίων που χρησιμοποιούσε κάθε λαός, στο είδος της δραστηριότητας που ανέπτυξε και το χώρο της εμπορικής του εμβέλειας. Έπειτα αναπτύχθηκε η συμβολή του νερού στη βιομηχανία κατά το παρελθόν. Εφευρέσεις όπως η αιολόσφαιρα ή ατμοστρόβιλος του Ήρωνα(Ηρωνας, 1996), ο υδραλέτης, κατά τον Στράβωνα, που εξελίχθηκε στον πολύτιμο νερόμυλο, χρησιμοποίησαν ως κινητήριο δύναμη το νερό. Η αναφορά μας στη βιομηχανία ολοκληρώθηκε με την ατμομηχανή, την αυτοκινούμενη δηλαδή μηχανή που χρησιμοποιεί ως μέσο κίνησης τον ατμό που παράγεται με θέρμανση νερού από την καύση άνθρακα, ξύλων ή πετρελαίου και έπαιξε βασικό ρόλο στην πραγματοποίηση της Βιομηχανικής Επανάστασης. Η ατμομηχανή που κατασκεύασε ο Τόμας Σέιβερι το 1698 για την άντληση νερού είναι η πρώτη μηχανή του είδους που κατασκευάστηκε για πρακτικές εφαρμογές. Τεράστιο, όμως, ρόλο έπαιξε και στην ανάπτυξη της ναυσιπλοΐας και της ναυτιλίας, με την εμφάνιση του ατμόπλοιου, που δεν εξαρτιόταν από τον άνεμο για την κίνησή του, όπως τα ιστιοφόρα. Το πρώτο πλοίο που κατασκευάστηκε να κινείται με ατμομηχανή ήταν το τροχήλατο πλοίο «Κλερμόντ» το 1807, κατασκευαστής του οποίου ήταν ο Ροβέρτος Φούλτον.

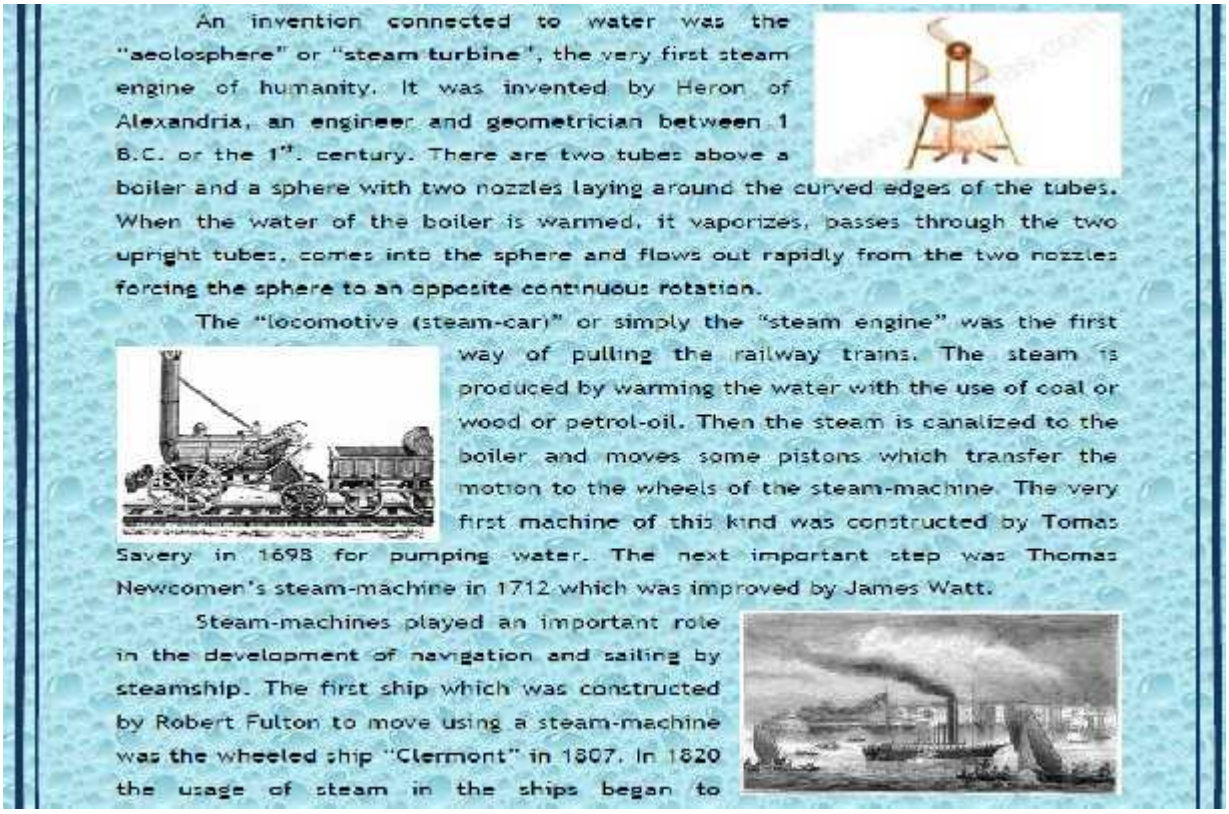
An invention connected to water was the "aeolosphere" or "steam turbine", the very first steam engine of humanity. It was invented by Heron of Alexandria, an engineer and geometrician between 1 B.C. or the 1st. century. There are two tubes above a boiler and a sphere with two nozzles laying around the curved edges of the tubes. When the water of the boiler is warmed, it vaporizes, passes through the two upright tubes, comes into the sphere and flows out rapidly from the two nozzles forcing the sphere to an oppesite continuous rotation.

The "locomotive (steam-car)" or simply the "steam engine" was the first way of pulling the railway trains. The steam is produced by warming the water with the use of coal or wood or petrol-oil. Then the steam is canalized to the boiler and moves some pistons which transfer the motion to the wheels of the steam-machine. The very first machine of this kind was constructed by Tomas Savery in 1698 for pumping water. The next important step was Thomas Newcomen's steam-machine in 1712 which was improved by James Watt.

Steam-machines played an important role in the development of navigation and sailing by steamship. The first ship which was constructed by Robert Fulton to move using a steam-machine was the wheeled ship "Clermont" in 1807. In 1820 the usage of steam in the ships began to

Σχήμα 1: Απόκομμα από το πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου(σελ.28) όπου γίνεται αναφορά στη βιομηχανία.

Στην τελευταία ενότητα αυτού του πρώτου κεφαλαίου κάθε σχολείο παρέθεσε το ρόλο του νερού στη δική του εθνική ιστορία κατά το παρελθόν. Πιο συγκεκριμένα, η αναφορά κάλυψε τον τομέα της θρησκείας(Αντωνάτου, 2007), (Παυσανίας, 1903), της πληθυσμιακής ανάπτυξης και αστικοποίησης, της οικονομικοκοινωνικής ανάπτυξης, της ελληνικής ναυτιλίας, βιομηχανίας και εμπορίου κατά το παρελθόν. Επίσης, αναφορές έγιναν στις μεγάλες γεωγραφικές ανακαλύψεις και στη σχέση του υγρού στοιχείου με την παράδοση.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου αναπτύχθηκε ο ρόλος του νερού σήμερα. Η ομάδα του σχολείου μας ασχολήθηκε με τα πολιτικά ζητήματα που έχουν ανακύψει λόγω της διεκδίκησης του νερού(Στουρνάρας, 2013) καθώς και με το θέμα των μεταφορών μέσω του νερού. Αναφέρονται ενδεικτικά τα προβλήματα μεταξύ Ρωσίας και Φινλανδίας για τον ποταμό Βόλγα, μεταξύ διαφόρων αφρικανικών χωρών λόγω του Νείλου, μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστίνης κ.ά. Η έρευνα κατέστησε αξιοσημείωτη και την περίπτωση της κατασκευής αγωγού από την Τουρκία προς τα κατεχόμενα εδάφη της Κύπρου. Στη νοτιοανατολική Ασία ο ποταμός Μεκόνγκ ξεκινώντας από το Θιβέτ χύνεται στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας. Λόγω των πολλών φραγμάτων που έχουν κατασκευάσει η Κίνα και το Θιβέτ, οι υπόλοιπες χώρες που διαρρέει ο ποταμός διαμαρτύρονται για τη μειωμένη ποσότητα νερού που μένει για αυτές. Στην περίπτωση του Ινδού ποταμού έχει προκληθεί σύγκρουση μεταξύ Ινδίας και Μπαγκλαντές αλλά έχει συναφθεί και συνεργασία μεταξύ Ινδίας και Πακιστάν για τη διαχείριση του «λευκού χρυσού». Στην Αμερική, τέλος, ο ποταμός Κολοράντο έχει γίνει διαφιλονικούμενο πεδίο μεταξύ Η.Π.Α. και Μεξικού, ενώ το 1962 η διεκδίκηση του ποταμού Παρανά οδήγησε στον πενταετή πόλεμο Βραζιλίας και Παραγουάης.

Στο δεύτερο υποθέμα αυτού του κεφαλαίου γίνεται λόγος για τις μεταφορές ανθρώπων και εμπορευμάτων στα μεγάλα λιμάνια και τους πλωτούς ποταμούς. Γίνεται ξεχωριστή αναφορά στο ζήτημα της μεταφοράς νερού στα άνυδρα ελληνικά νησιά και, τέλος, σχολιάζεται το φαινόμενο της ιδιαίτερης «μεταφοράς» ζωικών και φυτικών οργανισμών που περνούν από τη διώρυγα του Σουέζ στη Μεσόγειο.

Affairs, in order to solve the water problem in the occupied areas, but as a decision that forms part of the general strategic target-setting of Turkey concerning the Cyprus dispute. Ankara may call the project "the pipeline of peace", however the cynic phrasing of the Turk Minister of Forestry and Water Affairs, which calls it "the umbilical cord" that will relate Turkey to the occupied areas, is the strategic bottom line of the Turkish project.

As far as Cyprus is concerned, the pipeline that is being designed will be able to transfer 75 cubic meters of water with the possibility to also transfer electricity. Firstly, the purpose of Ankara is to reinforce the dependency of the

Σχήμα 2: Απόκομμα από τη σελίδα 120 του βιβλίου, όπου γίνεται λόγος για τον τουρκικό αγωγό στην κατεχόμενη Κύπρο.

Το τρίτο κεφάλαιο του βιβλίου φέρει τον τίτλο «Σύγχρονα προβλήματα σε σχέση με το νερό». Η ελληνική ομάδα αναζήτησε τις συνέπειες του τουρισμού στην υδρόσφαιρα. Όπως σωστά έχει διατυπωθεί «Ο τουρισμός εμπεριέχει τους σπόρους της καταστροφής του. Ο τουρισμός μπορεί να σκοτώσει τον τουρισμό, να καταστρέψει τα ίδια τα ελκυστικά στοιχεία του περιβάλλοντος, τα οποία οι τουρίστες έρχονται να απολαύσουν σε μια περιοχή» (Glasson, Godfrey & Goodey, 1995). Ως πιο συγκεκριμένες αιτίες καταστροφής της υδρόσφαιρας λόγω του τουρισμού επισημαίνονται τα απόβλητα των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων(WWF, 2013), η έντονη οικοδομική δραστηριότητα για την κάλυψη των πολλαπλών τουριστικών αναγκών(Μοίρα, 2002), οι δραστηριότητες αναψυχής των τουριστών (κρουαζιέρες ,καταδύσεις, ιστιοπλοΐα, θαλάσσια μηχανοκίνητα σπορ) κ.ά. Στις επιπτώσεις των παραπάνω φαινομένων καταλογίζονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα είδη της χελώνας careta-careta και chelonia mydas, η υπερεκμετάλλευση του νερού από τις ξενοδοχειακές μονάδες, η παράκτια διάβρωση (Κρητικός, 2012) κ.ά.

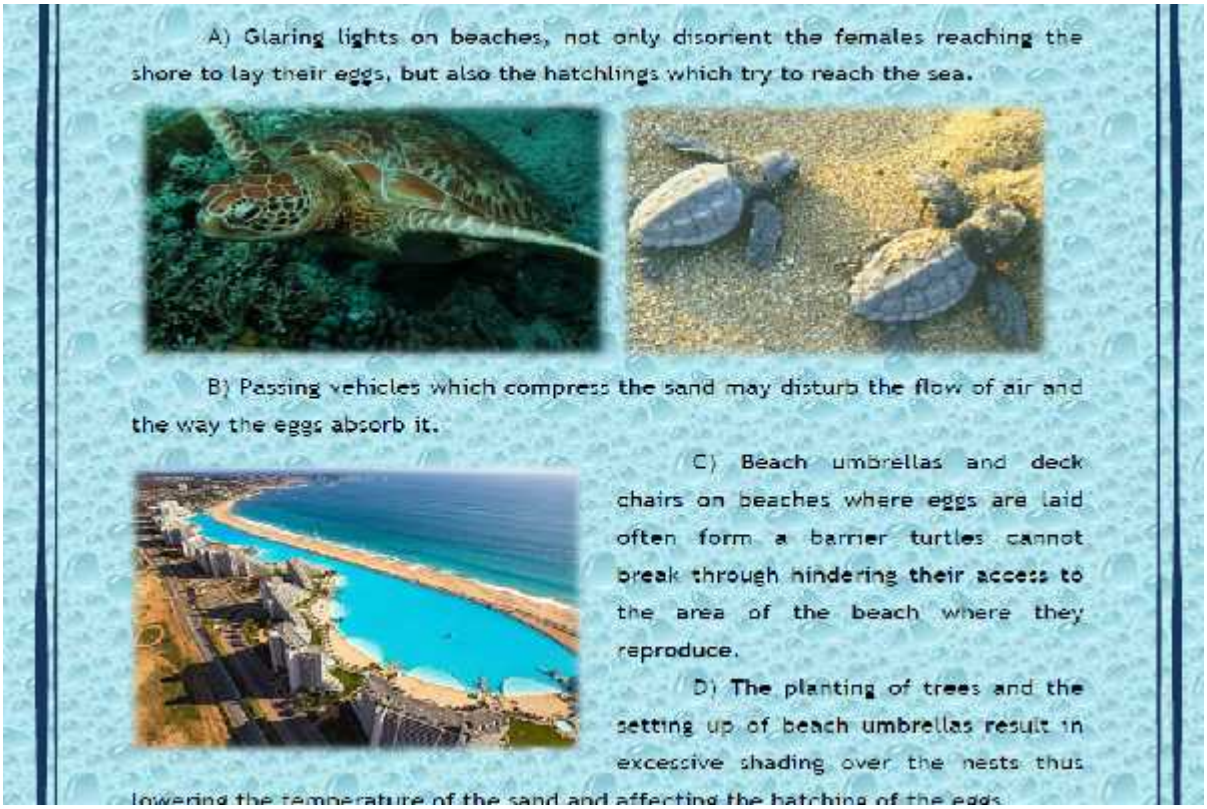
A) Glaring lights on beaches, not only disorient the females reaching the shore to lay their eggs, but also the hatchlings which try to reach the sea.

B) Passing vehicles which compress the sand may disturb the flow of air and the way the eggs absorb it.

C) Beach umbrellas and deck chairs on beaches where eggs are laid often form a barrier turtles cannot break through hindering their access to the area of the beach where they reproduce.

D) The planting of trees and the setting up of beach umbrellas result in excessive shading over the nests thus lowering the temperature of the sand and affecting the hatching of the eggs.

Σχήμα3: Απόκομμα από το τρίτο κεφάλαιο του βιβλίου(σελ.190) σχετικά με τις επιπτώσεις του τουρισμού στην υδρόσφαιρα.

Στο τέταρτο κεφάλαιο του βιβλίου του προγράμματος που φέρει τον τίτλο «Προσδιορίζοντας λύσεις για να επιλυθούν τα προβλήματα του νερού» κάθε σχολείο είχε να παρουσιάσει συγκεκριμένες προτάσεις-λύσεις για το πρόβλημα με το οποίο είχε ασχοληθεί στο 3ο κεφάλαιο. Η ομάδα των μαθητών που ασχολήθηκε με τη συγγραφή του συγκεκριμένου κεφαλαίου διέκρινε τις λύσεις σε αυτές που αφορούν το άτομο, τους φορείς(Γαλάνη-Μουτάφη, 2002) και τις τουριστικές υποδομές(Κοκκώσης & Τσάρτας, 2001) . Επίσης, παρέθεσαν κάποιες δυναμικές λύσεις, όπως είναι η δράση της Greenpeace, ο οικοτουρισμός(περιοδικό «Εναλλακτικός Τουρισμός, 2011) και τα πράσινα ξενοδοχεία.

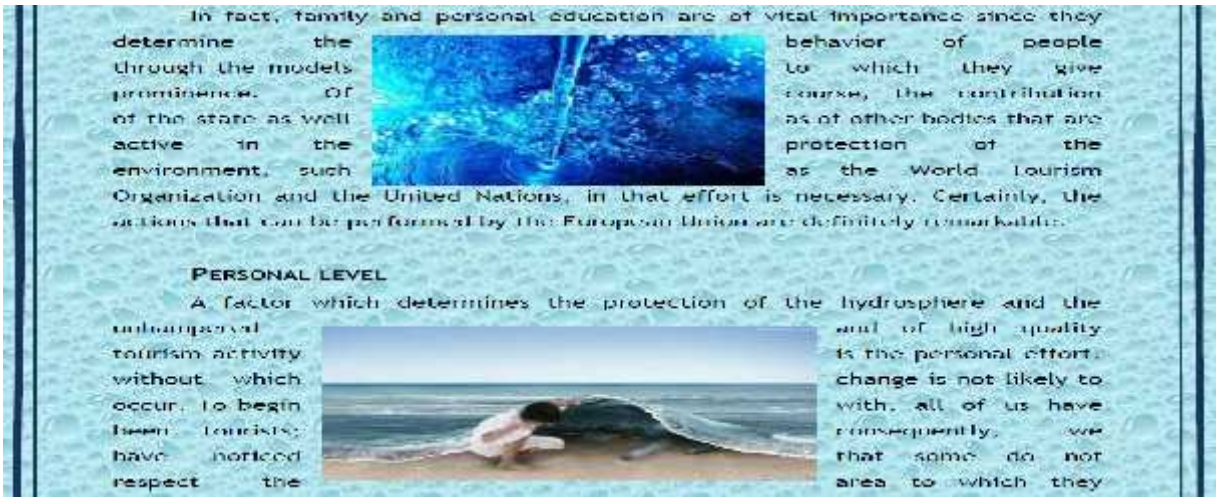
In fact, family and personal education are of vital importance since they determine the behavior of people through the models to which they give prominence. Of course, the contribution of the state as well as of other bodies that are active in the protection of the environment, such as the World Tourism Organization and the United Nations, in that effort is necessary. Certainly, the actions that can be performed by the European Union are definitely remarkable.

PERSONAL LEVEL

A factor which determines the protection of the hydrosphere and the unimpaired tourism activity of high quality is the personal effort without which change is not likely to occur. To begin with, all of us have been tourists; consequently, we have noticed that some do not respect the area to which they

Σχήμα 4: Απόκομμα από την εισαγωγή του 4ου κεφαλαίου

Project dictionary-Το λεξικό εννοιών του προγράμματος

Το εικονογραφημένο λεξικό περιλαμβάνει στις 80 σελίδες του 66 λήμματα που σχετίζονται με φαινόμενα που παρουσιάζει το νερό και προβλήματα που αντιμετωπίζει. Οι συντονιστές του προγράμματος ανέθεσαν σε κάθε σχολείο τη συγγραφή 10-12 λημμάτων. Η κατάταξη των λημμάτων είναι αλφαβητική. Κάθε λήμμα περιλαμβάνει μια πρωτότυπη ζωγραφιά που απεικονίζει το φαινόμενο, ακολουθεί σύντομη περιγραφή του φαινομένου ή προβλήματος καθώς και μετάφραση του όρου στις έξι γλώσσες των συνεργαζόμενων σχολείων.

Η εικονογράφηση του λεξικού αποτέλεσε μια πολύ δημιουργική δραστηριότητα για τους μαθητές όσο και διασκεδαστική. Για την καλύτερη απόδοση των εικόνων αξιοποιήθηκε το πρόγραμμα Photoshop. Η πύκνωση των πληροφοριών σε σύντομο λήμμα εξάσκησε τις γλωσσικές τους δεξιότητες. Η παράθεση, τέλος, της ονομασίας του τίτλου κάθε λήμματος στις έξι γλώσσες ενίσχυσε την ήδη διαπιστωμένη συγγένεια μεταξύ των ευρωπαϊκών γλωσσών.

Σχήμα 5: Σελίδες του λεξικού σε τοίχο του σχολείου IES ”LA AZUCARERA” στη Σαραγόσα

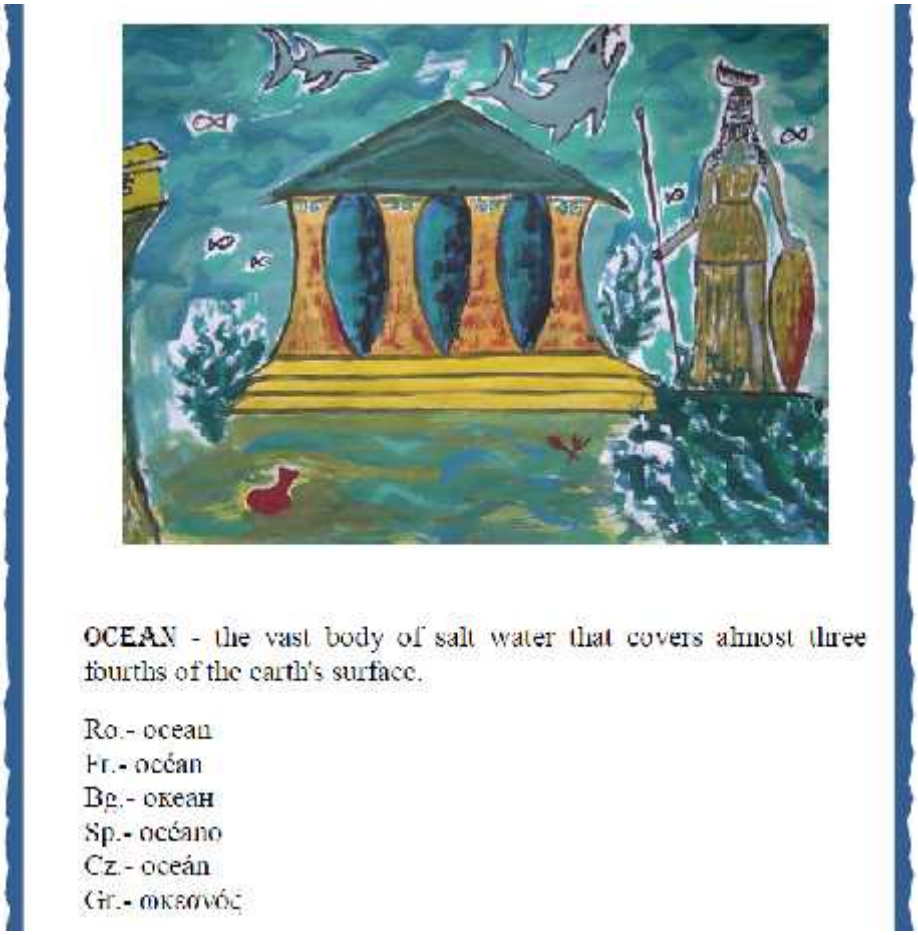

Σχήμα 5: Απόκομμα από σελίδα του λεξικού

Οργάνωση της ομάδας των μαθητών

Ο αριθμός των μαθητών του 1ου ΓΕ.Λ. Πύργου που ασχολήθηκε με το ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Το νερό και η μαγική του δύναμη» ξεπερνούσε τα 40 άτομα. Η τελική επιλογή αυτών των μαθητών προέκυψε κατόπιν μιας μικρής «διαγωνιστικής» διαδικασίας, καθώς ο αρχικός αριθμός των ενδιαφερόμενων μαθητών ήταν πολύ μεγάλος. Από τους 40 μαθητές που επελέγησαν, 25 μαθητές της Α΄ και Β΄ τάξης ασχολήθηκαν με τη δημιουργία του βιβλίου και του λεξικού, παράλληλα με τις υπόλοιπες δράσεις που ανέλαβαν για τις ανάγκες του προγράμματος. Η εναρκτήρια συγκέντρωση πραγματοποιήθηκε στο εργαστήριο πληροφορικής του 1ου ΓΕ.Λ. Πύργου τον Οκτώβριο του 2014.

Ο τρόπος οργάνωσης των ομάδων για τη συγγραφή του πρώτου κεφαλαίου ήταν ο ακόλουθος και επαναλήφθηκε πανομοιότυπα για τη συγγραφή και των υπόλοιπων κεφαλαίων: οι μαθητές επέλεξαν οι ίδιοι τα μέλη της ομάδας τους, 4-5 άτομα η κάθε ομάδα. Κρίθηκε περιττό να τεθούν κριτήρια φύλου, επίδοσης στα μαθήματα ή γνώσης στο χειρισμό των Η/Υ. Οι μαθητές ενημερώθηκαν για το θέμα του πρώτου κεφαλαίου(«Ο ρόλος του νερού στην ιστορία της ανθρωπότητας»), ακολούθησε μια διαδικασία καταιγισμού ιδεών και οι ομάδες ανέλαβαν η καθεμιά το επιμέρους θέμα με το οποίο επρόκειτο να ασχοληθεί. Δόθηκε ενδεικτική βιβλιογραφία στις ομάδες και ορίστηκε να εξετάζεται η πρόοδος των εργασιών κάθε 15 μέρες περίπου. Ακολούθησε επίσκεψη στη Δημόσια Βιβλιοθήκη του Πύργου για να αναζητήσει κάθε ομάδα επιπλέον υλικό.

Σχήμα 6: Μια ομάδα μαθητών του προγράμματος εργάζεται στη Δημόσια Βιβλιοθήκη Πύργου.

Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών

Η μορφή τόσο του βιβλίου όσο και του λεξικού ήταν εξ ορισμού ψηφιακή. Χρησιμοποιηθήκαν για την υλοποίησή τους τα εργαλεία της επεξεργασίας κειμένου, το διαδίκτυο και συνεργατικά φύλλα Google.

- Α΄ φάση

Κάθε ομάδα είχε να δώσει δείγμα από την πρόοδο της εργασίας της σε ψηφιακή μορφή και κάθε μέλος της ομάδας έπρεπε να αποδείξει ότι εργάστηκε τόσο ατομικά όσα και στα πλαίσια του συνόλου. Τα μέλη της ομάδας εργάζονταν εκτός του σχολικού ωραρίου. Για τους παραπάνω λόγους κρίθηκε καταλληλότερο να αξιοποιηθούν τα συνεργατικά φύλλα (τύπου Google docs). Όταν η ομάδα κατέληγε στο περιεχόμενο, διαμόρφωνε το κείμενό της στο πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου και η εργασία δινόταν για την πρώτη φάση της διόρθωσης στην υπεύθυνη καθηγήτρια.

- Β΄ φάση

Για λόγους έλλειψης χρόνου στα πλαίσια του σχολικού ωραρίου και αδυναμίας εξεύρεσης κοινού ελεύθερου χρόνου εκτός ωραρίου, οι επισημάνσεις στο ψηφιακό κείμενο των μαθητών γίνονταν με την εισαγωγή σχολίου στην εργασία της ομάδας από την υπεύθυνη καθηγήτρια. Το κείμενο επιστρεφόταν στους μαθητές για να γίνουν οι διορθώσεις.

- Γ΄ φάση

Όταν το κεφάλαιο έπαιρνε την τελική του μορφή μετά τις διορθώσεις που είχαν προηγηθεί , οδηγούνταν στο στάδιο της μετάφρασης στην αγγλική γλώσσα. Η διαδικασία αυτή υλοποιούνταν από επαγγελματία μεταφραστή. Μετά την ολοκλήρωση της μεταφραστικής διαδικασίας το κείμενο ελεγχόταν ξανά και ακολουθούσε η διαδικασία της μορφοποίησης σύμφωνα με το καθορισμένο από τους συντονιστές μοντέλο.

- Δ΄ φάση

Το μεταφρασμένο κείμενο αποστελλόταν με μορφή μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον εκάστοτε υπεύθυνο συντονιστή για τη συλλογή των μερών του συγκεκριμένου κεφαλαίου. Σε ορισμένες περιπτώσεις χρειάστηκε να γίνουν

προσαρμογές, κυρίως όταν το κεφάλαιο υπερέβαινε τον μέγιστο αριθμό σελίδων. Η επικοινωνία γινόταν με τη μορφή μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Έπειτα κι από τις τελευταίες προσαρμογές, το κεφάλαιο μπορούσε να αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του προγράμματος (http://1lyk-pyrgou.ilei.sch.gr/Water%20and%20Its%20Magical%20Power/) και στη σελίδα κοινωνικής δικτύωσης(https://www.facebook.com/**Waterandits magicalpower**/)

Σχήμα 7: Απόκομμα από την ιστοσελίδα του προγράμματος.

Σχήμα 8: Απόκομμα από την ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η συμμετοχή των μαθητών στην εκπόνηση του βιβλίου και του λεξικού του ευρωπαϊκού προγράμματος «Το νερό και η μαγική του δύναμη» αποτιμάται ως εξαιρετικά επωφελής για ποικίλους λόγους: μαθησιακούς, κοινωνικούς και ευρύτερα πολιτιστικούς.
Αρχικά, οι μαθητές δέχτηκαν στην πράξη τις θετικές συνέπειες που έχει η μάθηση με τη μέθοδο project. Προσέγγισαν μεγάλο αριθμό γνωστικών αντικειμένων, ανέλυσαν και συνέθεσαν δεδομένα, για να οδηγηθούν στο τελικό αποτέλεσμα. Ως εξαιρετικά σημαντικό στοιχείο της διαδικασίας αυτής υπήρξε η άρση κάποιων «στερεοτυπικών» αντιλήψεων που διακρίνουν γενικά τους μαθητές που ασχολούνται με εξωδιδακτικές δραστηριότητες, όπως είναι η τακτική της στείρας και άκοπης τακτικής της «αντιγραφής-επικόλλησης» έτοιμων δεδομένων από το διαδίκτυο. Εξοικειώθηκαν με τα ψηφιακά μέσα που αξιοποίησαν και εκτίμησαν τη βιβλιογραφική αναζήτηση, παράλληλα με τη δικτυογραφική.
Έπειτα, μπόρεσαν να λειτουργήσουν ομαδικά, χωρίς να επιφορτίζεται ένα μέρος μόνο της ομάδας για την υλοποίηση του έργου που είχαν κάθε φορά να διεκπεραιώσουν. Η συνεργασία αυτή ικανοποίησε πολύ τους μαθητές, όταν είδαν τυπωμένα πλέον τα βιβλία του προγράμματος.
Το περιεχόμενο και η συλλογική συγγραφή των δύο αυτών έντυπων προϊόντων του προγράμματος πρόσφερε καλύτερη γνώση για τον ευρωπαϊκό μας πολιτισμό. Σε συνδυασμό και με τις άλλες δράσεις του προγράμματος ανέδειξαν την πολυπολιτισμικότητα και την αποδοχή γενικά του διαφορετικού.
Από την πλευρά των εκπαιδευτικών που μοιράστηκαν την εμπειρία της δημιουργίας αυτών των δύο βιβλίων μπορεί να εκφραστεί η απόλυτη ικανοποίησή τους για το αποτέλεσμα. Ο μόνος προβληματισμός για τη συνολική διαδικασία του προγράμματος είναι η πολύωρη απασχόληση εκτός του διδακτικού ωραρίου.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αντωνάτου, Όλγα (2007). *Μύθοι και παραδόσεις για το νερό*. 27ο Δελτίο Σ.Ε.Ε., σσ. 15-20

Γαλάνη-Μουταφή, Β.(2002). *Έρευνες για τον τουρισμό στην Ελλάδα και την Κύπρο, Μια ανθρωπολογική προσέγγιση.* Εκδόσεις Προπομπός

«Εναλλακτικός Τουρισμός». Τεύχος 24. Νοέμβριος 2010- Φεβρουάριος 2011
Ήρωνα του Αλεξανδρινού, *Αυτοματοποιητική, Η τέχνη της κατασκευής των αυτομάτων*, μτφ Δημήτριος Καλλιγερόπουλος. Εκδόσεις Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία 1996.

Κοκκώσης, Χ.& Τσάρτας, Π.(2001). *Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον*. Εκδόσεις Κριτική

Κρητικός, Γ. (2012). *Η τουριστική ανάπτυξη και οι επιπτώσεις της στην κοινωνία και το περιβάλλον*(Πτυχιακή εργασία) Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης ,Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων

Μοίρα, Π. (2002). *Κοινωνικο-πολιτισμικές επιπτώσεις του θαλάσσιου Τουρισμού στα παράκτια περιβάλλοντα.* Ι.Τ.Ε.

Παυσανία. *Βοιωτικά Θ΄ 20,24,25*.ed. F.Spiro.Leipzig,Teubner(1903)

Στουρνάρας, Γ.(2013) *Θέματα Υδατικής και Οικολογικής Πολιτικής.* Εκδόσεις Δίαυλος

Casson, Lionel (1995), *Το ταξίδι στον αρχαίο κόσμο.* Αθήνα: M.I.E.T.,

Glasson, J., Godfrey, K. & Goodey, B. (1995) Towards Visitor Impact Management: visitor impacts, carrying capacity and management responses in Europe's Historic towns and cities, Ashgate Publishing Ltd., Aldershot.

WWF Ελλάς.(2010) *Οδηγός για το περιβάλλον-Τουρισμός και Περιβάλλον*.σσ.30-42. Αθήνα

47. Το Αειφόρο Σχολείο που Ονειρεύομαι, μέσα από το eTwinning

Οικονόμου Δημήτρης[1], Τάλλου Κωνσταντίνα[2], Σπίτσα Αικατερίνη[3], Θεοδωρακάκη Θεοπή[4], Γρόζος Αλέξανδρος[5]

[1]Καθηγητής Φυσικής Αγωγής, 5ο Δημοτικό Σχολείο Πύργου
mitsiko1975@yahoo.gr
[2]Νηπιαγωγός, 7ο Νηπιαγωγείο Ιωαννίνων
talntinaki@gmail.com
[3]Νηπιαγωγός, 9ο Νηπιαγωγείο Ορεστιάδας
spitsakaterina@hotmail.com
[4]Νηπιαγωγός, 5ο Νηπιαγωγείο Κιλκίς
theopaki@gmail.com
[5]Δάσκαλος, 3ο Δημοτικό Σχολείο Κιλκίς
alegro65@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται αναλυτικά το έργο eTwinning με τίτλο «Το Αειφόρο Σχολείο που Ονειρεύομαι». Το έργο πραγματοποιήθηκε από μαθητές και εκπαιδευτικούς νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων από όλοι την Ελλάδα,.. Η καινοτομία αυτού του έργου έγκειται στο γεγονός ότι οι μαθητές στο συγκεκριμένο έργο δεν ήταν απλοί αποδέκτες των διάφορων θεμάτων, καταστάσεων, προβλημάτων του σχολείου αλλά οι ίδιοι ανέλαβαν δράση και έθεσαν οι ίδιοι την ομαδική τους ταυτότητα και ευσυνειδησία για ένα καλύτερο ,καινοτόμο, αειφόρο σχολείο.

Το έργο είναι ένα παράδειγμα πως μέσα από ένα συνεργατικό πρόγραμμα eTwinning και με την αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας που μας προσφέρει δίνει την ώθηση για την δημιουργία του αειφόρου ,καινοτόμου σχολείου που όλοι θέλαμε όχι μόνο σε τοπικό επίπεδο αλλά και σε πανελλαδικό με την συνεργασία πολλών σχολείων από πολλές περιοχές.

Υλοποιήθηκε ένα πολύ δημιουργικό έργο, το οποίο διέθετε όλα τα απαραίτητα στοιχεία για να θεωρηθεί επιτυχημένο από την Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης της δράσης (ΕΥΥ): ενεργή συμμετοχή των μαθητών, αλληλεπίδραση, δημιουργική χρήση εργαλείων ΤΠΕ, άριστη οργάνωση του Twinspace, παιδαγωγική καινοτομία, συνεργατικές δραστηριότητες, αξιολόγηση και σχολιασμό των δραστηριοτήτων που υλοποιήθηκαν. Το συγκεκριμένο έργο βραβεύτηκε με Εθνική και Ευρωπαϊκή Ετικέτα Ποιότητας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *αειφόρο ανάπτυξη, καινοτομία, συνεργασία σχολείων, ψηφιακά εργαλεία, χρήση ΤΠΕ.*

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Αειφόρο Σχολείο είναι εκείνο το σχολείο που η δομή/οργάνωση δηλαδή όλα τα δομικά – οργανωτικά του στοιχεία (κτίρια και ανθρώπινο δυναμικό), οι λειτουργίες του (από τη λειτουργία του καλοριφέρ έως τη διαδικασία διδασκαλίας-μάθησης) και οι σχέσεις του (σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών, σχέσεις σχολείου – κοινότητας, κ.ά.), σχεδιάζονται και υπάρχουν για να εξασφαλίζουν την ευημερία της εκπαιδευτικής και της τοπικής κοινότητας (Sterling, 2001· 2004· Breitingetal., 2005· Gough, 2005· Huckle, 2008). Πρόκειται δηλαδή για ένα σχολείο κοινότητα που βασίζεται στην επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ όλων των μελών της σχολικής κοινότητας και λειτουργεί για να εξυπηρετεί τον πολιτισμό, το περιβάλλον, την οικονομία των φυσικών πόρων και την ευημερία του ατόμου. Η ομαδική εργασία, η

ευελιξία, η δημιουργικότητα, η αυτοοργάνωση, η κριτική σκέψη, η συστημική θεώρηση/σκέψη, η συμμετοχή της διαδικασίας λήψης απόφασης και η ανάληψη δράσης, είναι βασικά σημεία στα οποία στηρίζεται η λειτουργία ενός τέτοιου σχολείου (Αγγελίδου, Ε. & Κρητικού, Ε. 2010).
Η ουσία του προγράμματος ήταν η εμπλοκή των μαθητών στην αειφόρο ανάπτυξη, μέσα από τη μαθητική τους ζωή. Στόχος μας ήταν η δημιουργία του Αειφόρου σχολείου, ενός **κοινωνικού, καινοτόμου σχολείου στην πράξη**, ενός σχολείου ανοικτού προς την κοινωνία, έτσι όπως το ονειρεύονται τα παιδιά. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν πολλές δραστηριότητες που εμπίπτουν στους πυλώνες της αειφορίας, όπως : διαχείριση των απορριμμάτων, προαγωγή υγείας, άνοιγμα προς την κοινωνία, τέχνες & πολιτισμός, φροντίδα του κτιρίου-σχολικού κήπου και εξοικονόμηση ενέργειας-διαχείριση νερού. Δουλέψαμε πολύ σε συνεργατικές δράσεις στο TwinSpace με τα σχολεία-συνεργάτες μας, επικοινωνήσαμε μαζί τους μέσω τηλεδιασκέψεων, ανταλλάξαμε γνώσεις, κάρτες και ευχές με ψηφιακό τρόπο, αξιολογήσαμε και επιτελέσαμε διάχυση του προγράμματος στην κοινωνία, αποκομίζοντας οφέλη για τους μαθητές, Η αξιοποίηση της τεχνολογίας μας βοήθησε πολύ σε όλη την πορεία του έργου.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Οι στόχοι του έργου εκτείνονται πολλά επίπεδα. Το Σχολείο ως Αειφόρο προάγει τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, καλλιεργεί πνεύμα ομαδικό, προωθεί διαδικασίες συνεργασίας, δίνει ευκαιρίες να ασχοληθούν όλοι με τα κοινά και τη διαχείρισή τους. Το Σχολείο ως Αειφόρο διαμορφώνει ενεργούς και δημιουργικούς πολίτες μέσα από βιωματικές μεθόδους μάθησης, που τους ενεργοποιούν στην κατάκτηση της γνώσης. Το Σχολείο ως Αειφόρο δίνει τη δυνατότητα σε όλους να νοιάζονται και να παρεμβαίνουν στο χώρο τους ενεργητικά διαμορφώνοντας οι ίδιοι τα παιδαγωγικά κριτήρια. Κατ' επέκταση τα Αειφόρα Σχολεία λειτουργούν ως ζωντανές κοινότητες μάθησης, μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες όλων των εμπλεκόμενων μελών τους: της διεύθυνσης, των εκπαιδευτικών, των μαθητών, των γονέων, της τοπικής κοινότητας.
Το Αειφόρο Σχολείο θέτει τα θεμέλιά του στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, προάγει την Υγεία, τον Πολιτισμό και την προστασία του Περιβάλλοντος, χρησιμοποιώντας ως εφαλτήριο τα Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων, για να προχωρήσει πέρα από αυτά σε μια ολιστική προσέγγιση των δράσεων του.

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Καινοτομία αποτέλεσε η συμμετοχή των παιδιών σε αρκετές εκδηλώσεις στο TwinSpace (μία αρχική για γνωριμία, μία ενδιάμεση για ανταλλαγή πληροφοριών και μία τελική για αξιολόγηση – αποχαιρετισμό). Οι μαθητές για πρώτη φορά στο σχολείο συμμετείχαν σε παρόμοιο πρόγραμμα, πήραν ενεργό μέρος στην αειφόρο ομάδα της σχολικής κοινότητας, δούλεψαν ομαδοσυνεργατικά, βρήκαν πληροφορίες, ανέπτυξαν την φαντασία τους μέσα από τις κατασκευές και την συζήτηση, έκαναν νέους φίλους από μακρινά σχολεία με έναν διαφορετικό τρόπο. Ως δημιουργοί και εμπλεκόμενοι συμμετείχαν σε συνεργατικές και βιωματικές δραστηριότητες, κατέγραψαν προτάσεις, πρότειναν λύσεις, ήρθαν σε επαφή με τη φύση, ενδιαφέρθηκαν για το περιβάλλον, το καθάρισαν, εμπνεύστηκαν από αυτό και το ζωγράφισαν, νοιάστηκαν για το δικό τους σχολείο, ένιωσαν ομάδα δυνατή, ενδιαφέρθηκαν για την προμήθεια των υλικών (χαρτί, μελάνι) στη μείωση των απορριμμάτων, για την ανακύκλωση των υλικών, για την κομποστοποίηση των

οργανικών υπολειμμάτων κ.ά. (Γ. Φέρμελη, Ε. Φουσέκη, 2014). Συνέπεια όλων των παραπάνω είναι η μείωση του οικολογικού αποτυπώματος του σχολείου,.
Ακόμη, ασχοληθήκαν με ομαδικά και ψηφιακά παιχνίδια, επεξεργάστηκαν ψηφιακές δημιουργίες, δημιούργησαν τον σχολικό τους κήπο και αντάλλαξαν πληροφορίες με τους εταίρους, πραγματοποίησαν βιωματικές δράσεις και εκπαιδευτικές επισκέψεις εκτός σχολείου, κατασκεύασαν αφίσες και κολλάζ. Κατέγραψαν τα συμπεράσματά τους και τις δημιουργίες τους σε ψηφιακούς τοίχους που οι ίδιοι διαχειρίζονται και με παιγνιώδη τρόπο αξιοποίησαν εφαρμογές για τη δημιουργία των δράσεων τους και για να μεταφέρουν τα μηνύματα τους, έγραψαν ποιήματα και τα παρουσίασαν στα άλλα σχολεία online, έκαναν διάχυση της δουλειά τους στο υπόλοιπο σχολείο και στη τοπική κοινωνία. Τέλος, αξιολόγησαν οι ίδιοι το έργο τους με online ερωτηματολόγιο.
Το έργο εμπλέκει τις νέες τεχνολογίες με τη διδασκαλία του αειφόρου σχολείου. Οι μαθητές στο πλαίσιο της εργασίας τους για το συγκεκριμένο έργο του eTwinning αξιοποιούν εργαλεία web 2.0 και δημιουργούν συνεργατικό ψηφιακό περιεχόμενο. Οι υπηρεσίες web 2.0 παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη μιας νέας γενιάς μαθητών και διαμορφώνουν νέα περιβάλλοντα εργασίας όπου ο χώρος της εκπαίδευσης μπορεί να αφομοιώσει αλλά και να τροφοδοτήσει με νέες πρακτικές. Τα πλεονεκτήματα αυτών των εργαλείων εστιάζονται στην εύκολη επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων ανεξαρτήτως της γεωγραφικής απόστασης που έχουν.

Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Το πρόγραμμα ενσωματώθηκε στη διδακτέα ύλη με διαθεματική προσέγγιση όλων των μαθησιακών περιοχών του αναλυτικού προγράμματος. Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να διευρύνουν την προσωπική & κοινωνική τους ανάπτυξη με την μεταξύ τους επικοινωνία μέσω υπολογιστή αλλά και με ανταλλαγή καρτών, καθώς επίσης και με συμμετοχή τους σε συνεργατικές δραστηριότητες μέσα από δράσεις στην ευέλικτη ζώνη . Έμαθαν για το περιβάλλον ,την αειφόρο ανάπτυξή, την ανακύκλωση, την κομποστοποίηση, τη διαχείριση απορριμμάτων και την εξοικονόμηση ενέργειας έτσι το έργο μας ενσωματώθηκε και στο μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος - Φυσική, σε όλες σχεδόν τις ενότητες .Επιδιώχθηκε η δεξιότητα της κριτικής επεξεργασίας πληροφοριών, αξιών και παραδοχών, η δεξιότητα επίλυσης προβληματικών καταστάσεων, η δεξιότητα λήψης αποφάσεων και η συμμετοχή σε συζήτηση και παράθεση επιχειρημάτων.
Στις δραστηριότητες που πραγματοποιήσαμε είναι το Παιχνίδι ρόλων, η έρευνα πεδίου(δάσος, παραλία), η καθοδηγούμενη και ανοικτή συνεργατική διερεύνηση, οι παρουσιάσεις.
Στο μάθημα της αισθητικής αγωγής φτιάξαμε αφίσες, ζωγραφίσαμε τοίχους στους διαδρόμους και την αυλή του σχολείου, φτιάξαμε κούκλες από ανακυκλώσιμα υλικά. Στο μάθημα της θεατρικής παιδείας παίξαμε θέατρο με θέμα την ανακύκλωση και πραγματοποιήσαμε δρώμενα στην αυλή του σχολείου για ενημέρωση των συμμαθητών μας για την αξία του αειφόρου σχολείου. Τραγούδησαν και δραματοποίησαν την ανακύκλωση, έγιναν ηθοποιοί, πήραν μέρος σε σχολικές γιορτές, , έμαθαν για την σωστή διατροφή και την υγιεινή των δοντιών. Οι δεξιότητες που καλλιεργήθηκαν είναι η ανάπτυξη της φαντασία τους και η προσωπική έκφραση. Καλλιέργησαν τον προφορικό λόγο συμβάλλοντας στη δημιουργία ψηφιακού παραμυθιού, και τις ψηφιακές τους δεξιότητες, χρησιμοποιώντας τον υπολογιστή για να αναρτήσουν τη δουλεία τους, να παίξουν με ψηφιακά παζλ, και να ζωγραφίσουν.

Οι συνολικές αλλαγές/καινοτομίες στο Εκπαιδευτικό Σύστημα δημιουργούν τις προϋποθέσεις για να αποκτήσει το αειφόρο σχολείο μία κεντρική θέση στο σχολείο και να αποτελέσει το πλαίσιο/ομπρέλα για τη διασύνδεση και ενσωμάτωση πολλών καινοτομιών (Αγγελίδου, 2014)

Η ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΑ ΑΛΛΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Η συνεργασία με τα άλλα σχολεία ήταν επιτυχημένη και πολύ δημιουργική. Το eTwinning αποτέλεσε μια σημαντική παιδαγωγική διαδικασία, τα σχολεία έκριναν τη δράση ως δραστηριότητα που προσθέτει αξία στην συμβατική μάθηση και οι μαθητές αποκόμισαν αναπτυξιακά οφέλη. Το έργο ξεπέρασε τη στενή έννοια της θεματικής συνεργασίας των σχολείων και στόχευσε σε μια πλήρη και συστηματική συνεργασία σε όλα τα επίπεδα. Η συνεργασία των σχολείων μας συνέβαλε στην οικουμενική συνείδηση η οποία καλλιεργείται έμπρακτα και αβίαστα μέσω της διαπραγμάτευσης στοιχείων της πολιτιστικής ταυτότητας αλλά και των κοινών γνωρισμάτων που ενώνουν τις κοινωνίες (Ράπτης & Ράπτη, 2007). Η επαφή και η αλληλεπίδραση των μαθητών/τριών μας με τα άλλα σχολεία για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού προσέφερε πλούσια γνωστικά ερεθίσματα, αλλά και μεταγνωστικές εμπειρίες (Δημοπούλου κ.ά., 2001).

Στο έργο μας, κατά τη χρήση των διαφόρων εφαρμογών των Νέων Τεχνολογιών, το βασικότερο πλεονέκτημα που είχαμε είναι η ανάπτυξη συνεργατικών δεξιοτήτων στους μαθητές και η καλλιέργεια της αντίληψης ότι όλοι μπορούμε να διαμορφώσουμε και να αλλάξουμε μία κατάσταση (Cope, & Kalantzis, 2000). Σημαντικό ρόλο στη σύμπραξη των σχολείων διαδραμάτισαν ταυτόχρονα τα εργαλεία Web 2.0 που χρησιμοποίησαν οι μαθητές για το διαμοιρασμό πληροφοριών επιτρέποντας την ασύγχρονη επικοινωνία μεταξύ των eTwinners. Ένα από τα καίρια σημεία της ταυτότητας του έργου ήταν η μεγάλη προσπάθεια που έγινε για ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων σχολείων. Ενδεικτικά θα αναφερθούμε σε δραστηριότητες που στοιχειοθετούν τα παραπάνω:

- Η δημιουργία ενός συνεργατικού παραμυθιού με το storyjumper, (τα παιδιά έγραψαν δυο-τρεις σελίδες και συνέχιζε άλλο σχολείο)
- Η δημιουργία λεξικού του προγράμματος με το titanpad (κάθε σχολείο κατέγραψε μερικές λέξεις και μ’ αυτές δημιουργήθηκε ένα συννεφόλεξο).
- Η δημιουργία αφίσας με το colorillo,(κάθε σχολείο έβαζε τις πινελιές του για να δημιουργηθεί ένα συλλογικό αποτέλεσμα).
- Οι μαθητές ψήφισαν σε ενδιάμεση αξιολόγηση με το easypolls.
- Δημιούργησαν από κοινού τον δικό τους Οικό-κώδικα
- Οι μαθητές δημιούργησαν κατασκευές από ανακυκλώσιμα υλικά και τα παρουσιάσαν στα άλλα σχολεία, έπαιξαν συνεργατικά - ψηφιακά παιχνίδια (Puzzle, κρεμάλα, Pair Game), έγραψαν μηνύματα για το περιβάλλον, ανταλλάξανε ευχές και κάρτες, έφτιαξαν αφίσες με σήμανση για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Ακόμα, κάθε σχολείο ανέβασε διαφάνειες σε κοινή μας παρουσίαση google. Επίσης συμμετείχαμε με αναρτήσεις μας σε πολλά συνεργατικά εργαλεία όπως: σε padlet, thinglink.
- Τέλος δημιουργήθηκαν ταινίες και slideshare με το κοινό αποτέλεσμα των δράσεων μας.

Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία μέσα από την πλατφόρμα επικοινωνίας Twinspace να εξοικειωθούν με τη χρήση πληθώρας εργαλείων που διαθέτει, να επικοινωνήσουν με συνομήλικους νέους μιας άλλης ευρωπαϊκής χώρας και ήρθαν σε επαφή με τον πολιτισμό τους, τις συνήθειες τους, συνομιλώντας για θέματα της καθημερινής τους

ζωής και της τοπικής τους κουλτούρας, να ανταλλάξουν απόψεις για τις προτιμήσεις τους, να δημιουργήσουν δεσμούς συνεργασίας και φιλίας, καλλιεργώντας με αυτόν τον τρόπο τη διαπολιτισμική τους συνείδηση (Chrysochoos, et al., 2002). Το πρόγραμμα τους οδήγησε σε δημιουργικές εργασίες και δράσεις που είναι το αποτέλεσμα της συνεργατικής δουλειάς που έκαναν σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς με τους ευρωπαίους συμμαθητές τους. Έτσι πραγματοποιήθηκαν εργασίες σε όλες τις χώρες συνεργάτες με διαθεματική προσέγγιση, η οποία βοήθησε τους μαθητές συνεργάτες στην αναζήτηση της γνώσης με διερευνητικό και βιωματικό τρόπο, βασικό χαρακτηριστικό της διαθεματικότητας όπως επισημαίνει ο Αγγελάκος (2003).
Έτσι οι μαθητές μετατράπηκαν σε κατασκευαστές και συν δημιουργοί της γνώσης (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011:2) γεγονός που τόνωσε την αυτοπεποίθηση και την αυτονομία τους κατά τη διάρκεια όλου του προγράμματος. Ακόμα εμείς οι καθηγητές δουλέψαμε στο πλαίσιο της εικονικής διαδραστικής τάξης, διαμοιράσαμε τις ιδέες μας, τους στόχους μας και το μάθημα μας, συνεργαστήκαμε με άλλους συναδέλφους του σχολείου μας για να πραγματοποιήσουμε δράσεις για ένα πράσινο και αειφόρο σχολείο. Όλα αυτά μας βοήθησαν να βελτιώσουμε τις διδακτικές μας μεθόδους και να βγούμε έξω από τα κλειστά όρια της τάξης.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟ ΑΕΙΦΟΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Αναπόσπαστο μέρος του έργου αποτέλεσαν οι νέες τεχνολογίες. Οι δυνατότητες που παρέχουν στην εκπαίδευση οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών είναι πολλές και αδιαμφισβήτητες, δημιουργώντας κλίμα αλλαγής και θετικής στάσης. Ένα εκπαιδευτικό σενάριο που αξιοποιεί τις ΤΠΕ μπορεί να ευνοήσει την ανάπτυξη ικανοτήτων (σύνολο γνώσεων και δεξιοτήτων) υψηλού επιπέδου από τους μαθητές, όπως:

- Ικανότητα επίλυσης προβλημάτων
- Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης
- Ικανότητα διερεύνησης και αναζήτησης πληροφοριών σε ένα ευρύ φάσμα δεδομένων
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων λήψης απόφασης
- Δυνατότητα μοντελοποίησης φαινομένων και καταστάσεων των πραγματικού κόσμου
- Ικανότητα συνεργασίας και από κοινού προσέγγισης και επίλυσης προβλημάτων
- Διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης.

Ο Κόμης (2004) αναφέρει ότι το Διαδίκτυο μπορεί να συμβάλλει στην καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας, στην επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών σχολικών μονάδων καθώς και στην προώθηση συλλογικών και συνεργατικών καταστάσεων μάθησης εντός και εκτός σχολείου. Επιπλέον μέσα από αυτό αναπτύσσονται νέες δεξιότητες που σχετίζονται με την αναζήτηση πληροφοριών και δεδομένων μέσα από τις βάσεις δεδομένων (μηχανές αναζήτησης). Ο Κέκκερης (2001, στο Κόμης, 2004) επισημαίνει ότι το ζητούμενο πλέον στις σύγχρονες κοινωνίες έγκειται λιγότερο στη συσσώρευση γνώσεων και περισσότερο στη δεξιότητα της έρευνας και στην ορθή χρήση της.
Στο πλαίσιο αυτό, οι ΤΠΕ αποτελούν βασικό εργαλείο για τον μετασχηματισμό του σχολείου, την υποστήριξη και ενίσχυση της μάθησης και, τελικά, την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού αποτελέσματος. Τα νέα περιβάλλοντα των ΤΠΕ αλλάζουν ριζικά τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι έχουν πρόσβαση, συγκεντρώνουν, αναλύουν, αναπαριστάνουν και παρουσιάζουν την πληροφορία, επικοινωνούν και

συνεργάζονται μεταξύ τους. Διαμορφώνουν και καθορίζουν νέου τύπου ικανότητες που πρέπει να καλλιεργήσουν οι μαθητές στα πλαίσια των βασικών τους σπουδών, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ με αποτελεσματικό, δημιουργικό και δεοντολογικά ορθό τρόπο. Οι ΤΠΕ δεν αποτελούν ένα εξαιρετικό (σπάνιο) γεγονός στην τάξη αλλά είναι πλήρως ενταγμένες στην καθημερινή εργασία μαθητών και δασκάλου και σε όλα τα αντικείμενα του Προγράμματος Σπουδών με στόχο:

- την υποστήριξη των σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων για τη μάθηση
- την επίλυση προβλημάτων και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της δημιουργικής ικανότητας των μαθητών
- την υποστήριξη διερευνητικών, εποικοδομητικών και συνεργατικών μαθησιακών δραστηριοτήτων και τη διατήρηση ενός παράθυρου επικοινωνίας με το σύγχρονο κόσμο, με στόχο την ενίσχυση της μάθησης

Η τεχνολογία λοιπόν, χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον στο έργο, και σε όλα τα στάδια, είτε για την επικοινωνία των συμμετεχόντων ομάδων, είτε για τη δημιουργία του παραχθέντος υλικού, είτε για τη δημιουργία κοινών online φύλλων εργασίας και παιχνιδιών. Δεν αποτελούσε σε καμία περίπτωση αυτοσκοπό, αλλά πάντα, εξυπηρετούσε τους παιδαγωγικούς μας στόχους.
Ο γενικός στόχος που τέθηκε και επιτεύχθηκε μέσω της Τεχνολογίας ήταν: «Τα παιδιά, να έρθουν σε επαφή με τις διάφορες χρήσεις του υπολογιστή ως γνωστικού-διερευνητικού εργαλείου, ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας και ως εργαλείου επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών στο πλαίσιο των καθημερινών τους σχολικών δραστηριοτήτων, με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού και ιδιαίτερα ανοικτού λογισμικού διερευνητικής μάθησης» (ΔΕΠΠΣ, 2003). Σκοπός είναι, ο μαθητής να μαθαίνει με τη χρήση των ΤΠΕ παρά για τη χρήση τους
Ειδικότερα επιδιώχθηκαν:

- Η καλλιέργεια της συνείδησης ότι ο Η/Υ μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο επικοινωνίας εκμηδενίζοντας τις αποστάσεις
- Η διά δράση με άλλους μαθητές μέσω του Η/Υ
- Η ανταλλαγή δραστηριοτήτων και διάχυση των αποτελεσμάτων εργασίας μέσω Η/Υ
- Η εξοικείωση με τη χρήση εργαλείων και προγραμμάτων για την παρουσίαση των δράσεων των μαθητών (π.χ. παρουσιάσεις powerpoint, δημιουργία βίντεο)
- Η γνωριμία με την πλατφόρμα eTwinning ως διαδικτυακού μέσου δραστηριοποίησης και προβολής παιδαγωγικού υλικού
- Η δημιουργία ψηφιακών έργων με εργαλεία Web 2.0 και βέβαια, η ασφαλής χρήση του διαδικτύου.

Για την επικοινωνία των συμμετεχόντων σχολείων, χρησιμοποιήθηκαν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το skype, οι τηλεδιασκέψεις και οι εκδηλώσεις μέσω του Twinspace, τα TSmessages, το chat, αλλά και τα socialmedia.
Μέσω τηλεδιασκέψεων έγινε η αρχική γνωριμία των συνεργαζόμενων σχολείων, ήρθαν πιο κοντά μαθητές και εκπαιδευτικοί, έγιναν συνδιδασκαλίες (εκμάθηση ποιημάτων, ερωτήσεις γνώσεων με περιβαλλοντικό λεξιλόγιο, κοινά παιχνίδια και τραγούδια), αλλά και αλληλοπαρουσιάσεις εργασιών και κατασκευών, που ενθουσίασαν όλους τους συμμετέχοντες.
Χρησιμοποιήθηκαν ποικίλα εργαλεία web 2.0 που προώθησαν την αυθεντική επικοινωνία και τη δημιουργική σκέψη των μαθητών. Δημιουργήθηκαν πολλά ψηφιακά προϊόντα από τα ίδια τα παιδιά, όπως ψηφιακά παζλ, διαδραστικές αφίσες,

online ζωγραφική συνεργατική αφίσα, συνεργατικό λεξικό με περιβαλλοντικούς όρους, συνεργατικό e-book με ιστορία που ξεκίνησε το ένα σχολείο και συνέχιζε το επόμενο σχολείο και πολλά ακόμη. Όλα τα ψηφιακά προϊόντα, υπάρχουν δημοσιευμένα στο διαδίκτυο προς χρήση όσων το επιθυμούν.

Για την Αξιολόγηση/Ανατροφοδότηση του έργου χρησιμοποιήθηκε και πάλι η Τεχνολογία, καθώς έγινε μέσω τηλεδιασκέψεων, μέσω online ερωτηματολογίων αλλά και μέσω skype.
Η Διάχυση των αποτελεσμάτων, έγινε μέσω παρουσιάσεων ppt στο σχολείο, στους γονείς και στην τοπική κοινωνία, μέσω ιστοσελίδων και μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μέσω ηλεκτρονικών εφημερίδων αλλά και μέσω των ψηφιακών προϊόντων του έργου.

Γενικότερα το έργο είχε χαρακτήρα web 2.0, κάτι που ενθουσίασε τους μικρούς μαθητές μας και ασχολήθηκαν με το πρόγραμμα με περισσό ζήλο και ενθουσιασμό.
Η χρήση των ΤΠΕ στο Πρόγραμμα είχε πολλαπλά οφέλη για τους μαθητές. Η πλειοψηφία τους δεν γνώριζε καν τα βασικά μέρη του Η/Υ (κεντρική μονάδα, πληκτρολόγιο, οθόνη), ούτε είχαν σύνδεση στο Διαδίκτυο στο σπίτι τους. Αρχικά εξοικειώθηκαν με τις λειτουργίες και τις δυνατότητες του Η/Υ και τον είδαν σαν ένα βοηθητικό εργαλείο στη μάθηση. Μπόρεσαν να συνθέσουν με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών και συγκεκριμένων ψηφιακών εργαλείων το δικό τους ψηφιακό υλικό. Έμαθαν λοιπόν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο με ασφάλεια και κατάλαβαν τη σημασία του υπολογιστή, μιας συσκευής που μέχρι τότε, οι περισσότεροι χρησιμοποιούσαν, μόνο για παιχνίδια. Μέσα από blogs, ιστολόγια και σχολικές εφημερίδες, οι ενέργειές τους απέκτησαν μεγαλύτερο νόημα από τη στιγμή που προβάλλονταν στο Διαδίκτυο και μπορούσε να τις δει, εν δυνάμει, οποιοσδήποτε. Συνειδητοποίησαν ότι πέρα από το σχολείο τους υπάρχουν και άλλες εκπαιδευτικές κοινότητες που ενδιαφέρονται για τα έργα τους και ένιωσαν να συνδέονται με αυτόν τον τρόπο με την ευρύτερη κοινωνία

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ETWININNG

Ενδεικτικές δραστηριότητες του έργου	**Σύντομη περιγραφή**
Τα σχολεία και οι μαθητές παρουσίασαν τις δράσεις για τους πυλώνες του αειφόρου σχολείου	Οι μαθητές δούλεψαν στους εξής πυλώνες 1ος Διαχείριση απορριμμάτων 2ος Προαγωγή υγείας στο σχολείο 3ος Το Σχολείο "ανοιχτό" από την τοπική στην πλανητική κλίμακα 4ος Προαγωγή τεχνών και πολιτισμού 5ος Σχολικός κήπος ,αειφορικό κτίριο και αυλή 6ος Εξοικονόμηση Ενέργειας - Διαχείριση Νερού
	Προϊόντα του έργου Παιχνίδια puzzle Το σχολείο συναντιέται με την αειφόρο ανάπτυξη Το παραμύθι μας... Οικοκώδικας Συμπεριφοράς στο Σχολείο

	και στο Σπίτι Η αφίσα του Project μας..
	Αξιολόγηση του έργου Διάχυση του προγράμματος στο σχολείο ή στην τοπική κοινωνία Αποχαιρετιστήρια Μηνύματα Συνεργατών Βεβαίωση επιτυχημένης συμμετοχής του προγράμματος

Πίνακας 1: Παρουσίαση κυριότερων δραστηριοτήτων του έργου

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Διάχυση του προγράμματος έγινε από τις δημοσιεύσεις στα κοινωνικά δίκτυα και στα Blogs των σχολείων. Το έργο παρουσιάστηκε α)στους γονείς στη λήξη της σχολικής χρονιάς β) σε ημερίδες και γ) με δημοσιεύσεις στον Τύπο. Τέλος, δημιουργήθηκε βίντεο σχετικά με το σχολείο που ονειρεύονται τα παιδιά το οποίο αναρτήθηκε στο διαδίκτυο.

Τα αποτελέσματα του έργου ήταν πολύ θετικά και δημιουργικά σε πολλά επίπεδα. Μεταξύ των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών υπήρχε άψογη συνεργασία, συνεννόηση , αλληλοσυμπλήρωση . Η δράση είχε τεράστια παιδαγωγική αξία, έχοντας πλήρως παιδοκεντρικό χαρακτήρα. Συνέβαλλε στη διαμόρφωση θετικού κλίματος στις σχέσεις της σχολικής κοινότητας, καθώς απαιτούσε την ενεργό συμμετοχή γονέων, εκπαιδευτικών, μαθητών. Οι δράσεις ενίσχυσαν την αλληλεπίδραση με την τοπική κοινωνία. Οι μαθητές ένιωσαν όμορφα με τη διαδικασία και τη θεματική του έργου και με ιδιαίτερη πρόκληση ασχολήθηκαν με το να αναλάβουν για να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση της αειφορίας. Οι μαθητές έμαθαν να ασκούνται μέσα από την καθημερινή ζωή στη δημοκρατία δια μέσου της αυτοπειθαρχίας και αυτορρύθμισης, του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα, της προώθησης της ιδέας του ενεργού πολίτη και της ενεργού συμμετοχής των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία. (Α. Φραντζή, Μ. Δημοπούλου, 2014) Η αξιολόγηση του έργου πραγματοποιούνταν τακτικά από τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς, καθώς αποτελούσε προϋπόθεση για την επιτυχία των στόχων που είχαν τεθεί. Οι μαθητές σε τακτά χρονικά διαστήματα, αξιολογούσαν τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνταν στο πλαίσιο του έργου, τις γνώσεις που αποκόμιζαν και τα συναισθήματα που αντλούσαν από αυτές (π.χ. χαρά, ικανοποίηση, ενδιαφέρον ή μη).Ο αντίκτυπος μέσα από το πρόγραμμα στο σχολείο ολόκληρο ήταν πολύ μεγάλος, σε οργανωτικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό τομέα. Έγινε σημαντικό «άνοιγμα» του σχολείου στην τοπική κοινωνία.

Τέλος, επειδή η τεχνολογία υπήρξε το κυρίαρχο μέσο της επικοινωνίας αλλά και της συνεργασίας των σχολείων, συνέβαλε στην επίτευξη των παιδαγωγικών στόχων που είχαν τεθεί και συνεπώς στη θετική διαμόρφωση των αποτελεσμάτων του έργου. Συγκεκριμένα επιτεύχθηκε μέσω της χρήσης της τεχνολογίας και τη χρήση της πλατφόρμας "eTwinning live" εξοικείωση με τη χρήση ηλεκτρονικών εργαλείων, διαδραση μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών, δημιουργία ψηφιακών έργων και ηλεκτρονική διάχυση των αποτελεσμάτων της εργασίας

Όλοι οι μαθητές ένιωσαν υπέροχα και δημιουργικά σε όλη την πορεία του έργου, κι εμείς οι εκπαιδευτικοί μάθαμε καινούργια πράγματα, συνεργαστήκαμε, γνωριστήκαμε, ξεπεράσαμε τις δυσκολίες που είχαμε στη χρήση της τεχνολογίας και τα εμπόδια που μας δημιουργούσε η παλιά νοοτροπία σχετικά με τους τρόπους και τις μεθόδους διδασκαλίας και ενθουσιαστήκαμε από τους νέους δρόμους που ανοίχτηκαν μπροστά μας μέσω του eTwinning !

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αγγελίδου, Ε. & Κρητικού, Ε. (2010). *«Αειφόρο Σχολείο: Από τη θεωρητική σύλληψη στη σχολική πραγματικότητα, Όψεις – Τάσεις – Προβληματισμοί», στο: Το αειφόρο σχολείο του παρόντος και του μέλλοντος, 4ο Πανελλήνιο Συμπόσιο, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών* 22- 24 Ιανουαρίου 2010.

Αγγελίδου Ε, *Το αειφόρο σχολείο ως πλαίσιο/ομπρελά για την ανάπτυξη των βιωματικών δράσεων στο σύγχρονο σχολείο*. Αθήνα 2014.

Αγγελάκος, Κ. (2003).(Επιμ.) *Διαθεματικές προσεγγίσεις της γνώσης στο ελληνικό σχολείο. Αθήνα: Μεταίχμιο. Στο: Βασάλα, Π. (2011). Η μέθοδος project στην εκπαίδευση*. Αργοστόλι: e-book.

Δημοπούλου, Μ., Ζόμπολας, Τ., Μπαμπίλα, Ε., Χατζημιχαήλ, Μ., (2001), *Περιβαλλοντική Αγωγή για μικρά παιδιά* . Αθήνα: Καλειδοσκόπιο (σελ.22).

Κόμης, Β. (2004*). Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών.* Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α., (2007). *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας. Ολική Προσέγγιση. Α΄Τόμος.* Αθήνα: Έκδοση Συγγραφέων (σ. 55-56).

Σωτηροπούλου Δήμητρα, *Ο Σχολικός κήπος και η αύξηση της βιοποικιλότητας στο σχολείο. Οδηγός Αειφόρου Ελληνικού Σχολείου.* Αθήνα 2014.

Χρυσαφίδης, Κ. (1994). *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο*. Εκδόσεις:Gutenberg, Αθήνα.

Φέρμελη Γ., Φουσέκη Ε. *Απορρίμματα-«ένας φυσικός πόρος στο σχολείο μας». Οδηγός Αειφόρου Ελληνικού Σχολείου.* Αθήνα 2014.

Φραντζή Α., Δημοπούλου Μ., *Αειφόρο σχολείο: Μια σχολική κοινότητα μη Βίας. Οδηγός Αειφόρου Ελληνικού Σχολείου.* Αθήνα 2014.

Chrysochoos, J., Chrysochoos, N., Thompson, I. (2002). *The Methodology of the Teaching of English as a Foreign Language with Reference to the Crosscurricular Approach and the Task-Based Learning.* Athens: The Pedagogical Institute.

Sterling, S. (2001). *Sustainable Education (Schumacher Briefings).* No 6, Bristol: GreenBooks.

48. Επίδραση έργου eTwinning στη βαθμολογία μαθητών Λυκείου-μία μελέτη περίπτωσης

Γιάννης Θεμελής
Εκπαιδευτικός ΠΕ06 10ου Δ. Σ. Χαϊδαρίου, Πρεσβευτής eTwinning Β΄ Αθήνας
giannisth@hotmail.com

Περίληψη
Η παρούσα μελέτη έχει σκοπό να εξετάσει την ποσοτική διάσταση της επίδρασης υλοποίησης ενός έργου eTwinning στη βαθμολογία μαθητών Λυκείου. Για τον σκοπό αυτό εξετάστηκε η περίπτωση του Λυκείου της Ελεούσας Ιωαννίνων, του οποίου οι μισοί μαθητές της Α΄ Τάξης πήραν μέρος σε ένα έργο eTwinning, το οποίο υλοποιήθηκε μέσα στο σχολικό έτος 2012-2013. Υιοθετήθηκε στατιστική ανάλυσηδιακύμανσης, που εστιάζει στη σύγκριση των μέσων όρων των βαθμών και στο μέγεθος επίδρασης (η^2) του παράγοντα eTwinning. Βρέθηκε ότι,μέσα σε έναν χρόνο, οι μαθητές που συμμετείχαν στο έργο βελτίωσαν σε στατιστικά σημαντικό βαθμό τη βαθμολογική τους επίδοση σε σχέση με τους μαθητές που δεν συμμετείχαν. Σε απόλυτες τιμές, οι μαθητές που συμμετείχαν βελτίωσαν τη βαθμολογία τους, ενώ οι μαθητές που δεν συμμετείχαν είχαν πτώση. Εξετάζοντας την υλοποίηση του έργου eTwinning μέσα σε ένα σύνολο παραγόντων που επηρεάζουν τη βαθμολογία των μαθητών, βρέθηκε ότι το μέγεθος επίδρασης του συγκεκριμένου παράγοντα ήταν σημαντικό.

Λέξεις κλειδιά: *eTwinning, βαθμολογία, στατιστική*

Εισαγωγή
Μέχρι σήμερα δεν έχει μελετηθεί η επίδραση της υλοποίησης έργου eTwinning στη βαθμολογική επίδοση των μαθητών στην Ελλάδα.Το eTwinning είναι ευρωπαϊκό δίκτυο συνεργασίας σχολείων και εκπαιδευτικών, όπου τα έργα βασίζονται στη χρήση των ΤΠΕ, στην ομαδοσυνεργατική και μαθητοκεντρική δουλειά, και στη χρήση καινοτόμων πρακτικών. Για μαθητές Β΄/θμιας Εκπ/σης έχει αναφερθεί θετική επίδραση της χρήσης της μεθόδου *project*στην επίδοση και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων (Κωφού, 2012), και«πολύ ισχυρή» επίδραση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην διαμόρφωση περιβαλλοντικής στάσης σε βραχυχρόνια βάση (Λαλαζήση, 2012). Για ακαδημαϊκούς φοιτητές αναφέρονται σημαντικά οφέλη στην επίδοση από την εισαγωγή καινοτόμου διδακτικής πρακτικής στην Ελλάδα (Κουντουριώτης, 2013), και στις ΗΠΑ (Iwamoto, 2013).Στην ίδια χώρα η Redmont (2014) βρίσκει σημαντική θετική επίδραση της χρήσης της μεθόδου *project*στην επίδοση μαθητών Α΄ Λυκείου. Στην παρούσα μελέτη περίπτωσης ηστατιστική ανάλυση που ακολουθεί επιχειρεί να αντιμετωπίσει ερωτήματα, όπως αν ωφελεί βαθμολογικά τους μαθητές η εμπλοκή σε έργο eTwinning, σε ποιοχρονικό διάστημα φαίνεται η βαθμολογική διαφορά, ή κατά πόσο αυξάνονται οι βαθμοί των μαθητών. Ωστόσο, επειδή η βαθμολογική επίδοση είναι πολυπαραγοντικό μέγεθος, εξετάζεται ξεχωριστά το μέγεθος επίδρασης του παράγοντα του eTwinning.

Υπόβαθρο
ΈργοeTwinning:*Threegenerationsinafamily*(Λιθουανία, Πολωνία, Τουρκία, Ελλάδα). Υλοποίηση: Οκτώβριος,2012-Μάϊος, 2013. Συμμετείχαν τα Τμήματα Α3 και Α4 του ΓΕ.Λ. Ελεούσας Ιωαννίνων. Στο έργο απονεμήθηκαν ηΕθνική και ηΕυρωπαϊκή Ετικέτα ποιότητας.

Πειραματικές υποθέσεις

i) Οι μαθητές που εμπλέκονται σε έργο eTwinning βελτιώνουν τη βαθμολογική τους επίδοση.

ii) Ο γενικός μέσος όρος των βαθμών των μαθητών αυτών αυξάνεται μέσα σε ένα έτος.

iii)Το μέγεθος επίδρασης του παράγοντα του eTwinning στη μεταβολή της βαθμολογίας είναι σημαντικό.

Αποτελέσματα

Μέθοδος

Έγινε επαναληπτική δειγματοληψία των βαθμών Α΄ Τετραμήνουγια τα σχ. έτη 2012-2013 (Α΄ Τάξη) και 2013-2014 (Β΄ Τάξη). Πρόκειται για τον μέσο βαθμό από μαθήματα Γενικής Παιδείας τα οποία έχουν συνάφεια με τη μεθοδολογία eTwinning (π.χ., Αγγλικά), και που ήταν τα ίδια για Α΄ καιΒ΄ Λυκείου.Μη συναφή μαθήματα (π.χ., Νέα Ελληνική Λογοτεχνία) αποκλείστηκαν από την ανάλυση. Την πειραματική ομάδα, με πλήθος 27 μαθητών,αποτέλεσαν τα Τμήματα Α3/Α4 (και Β3/Β4), και την ομάδα ελέγχου,με πλήθος28 μαθητών,τα Τμήματα Α1/Α2 (και Β1/Β2). Διενεργήθηκε παραμετρικός *έλεγχος Τ* (σύγκριση μέσων όρων) για εξαρτημένα και ανεξάρτητα δείγματα, και υπολογισμός ποσοστιαίας διαφοράς τιμών. Στη συνέχεια, μετρήθηκε το *μέγεθος επίδρασης* (effectsize, η^2)του παράγοντα *eTwinning* στη βαθμολογία των μαθητών των δύο ομάδων.

Σχετική επίδοση

Στο τέλος του Α΄ τετραμήνου της χρονιάς υλοποίησης του έργου eTwinning (2012-2013) οιμαθητές που συμμετείχαν στο έργο (πειραματική ομάδα) είχαν καλύτερους βαθμούς από τους μαθητές που δεν συμμετείχαν. Ο μέσος όρος των βαθμών της πειραματικής ομάδας (Τμήματα Α3/Α4) ήταν 17.53 μονάδες, και της ομάδας ελέγχου (Τμήματα Α1/Α2) ήταν 16.86 μονάδες.Η ποσοστιαία διαφορά είναι 3.9%, και είναι στατιστικά μη σημαντική (*έλεγχος Τ* για ανεξάρτητα δείγματα και υποτιθέμενες ίσες διακυμάνσεις, p=.21, P(T<=t) δίπλευρη).

Στο τέλος του Α΄τετραμήνου της επόμενης χρονιάς (2013-2014) οι μαθητές της πειραματικής ομάδας(Τμήματα Β3/Β4) είχαν ακόμα καλύτερους βαθμούς από την ομάδα ελέγχου.Ο μέσος όρος των βαθμών της πειραματικής ομάδας ήταν 17.69 μονάδες, και της ομάδας ελέγχου (Τμήματα Β1/Β2) 16.49 μονάδες. Η ποσοστιαία διαφορά είναι 7.02%, και είναι στατιστικά σημαντική (*έλεγχος Τ* για ανεξάρτητα δείγματα και υποτιθέμενες ίσες διακυμάνσεις, p=.003, P(T<=t) μονόπλευρη).

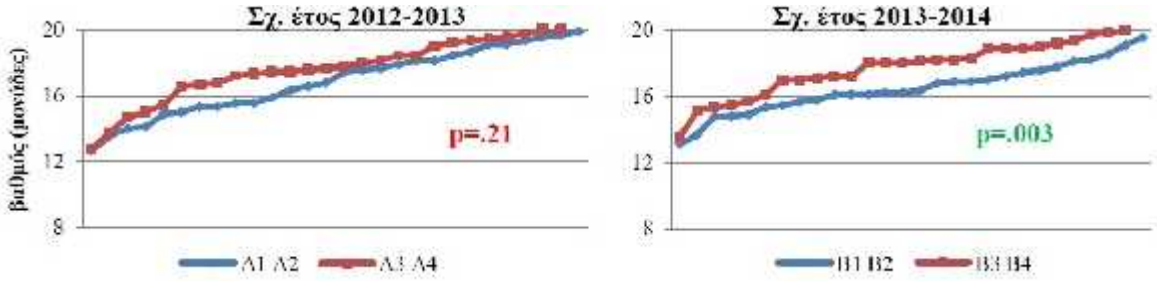

Σχήματα 1 και 2:Μ.Ο. βαθμολογίας μαθητών Α΄ Λυκείου και Β΄ Λυκείου με αύξουσα ταξινόμηση για τις δύο ομάδες

Απόλυτη επίδοση

Στο τέλος του Α΄ τετραμήνου τηςΒ΄ Λυκείου οι μαθητές της πειραματικής ομάδας είχαν υψηλότερη βαθμολογική επίδοση από ό,τι μία χρονιά πριν. Η διαφορά μεταξύ των βαθμών πρώτης και δεύτερης χρονιάς είναι +0.15μονάδες, μία ποσοστιαία διαφορά 0.91%, στατιστικά μη σημαντική (*έλεγχος T* για εξαρτημένα δείγματα, p=.12, P(T<=t) μονόπλευρη).
Στο τέλος του Α΄ τετραμήνου της Β΄ Λυκείου οι μαθητές της ομάδας ελέγχου είχαν χαμηλότερους βαθμούς από την πρώτη χρονιά. Η διαφορά είναι -0.37 μονάδες, μία ποσοστιαία διαφορά 2.22%, και πάλι στατιστικά μη σημαντική (*έλεγχος T* για εξαρτημένα δείγματα, p=.08, P(T<=t) δίπλευρη).

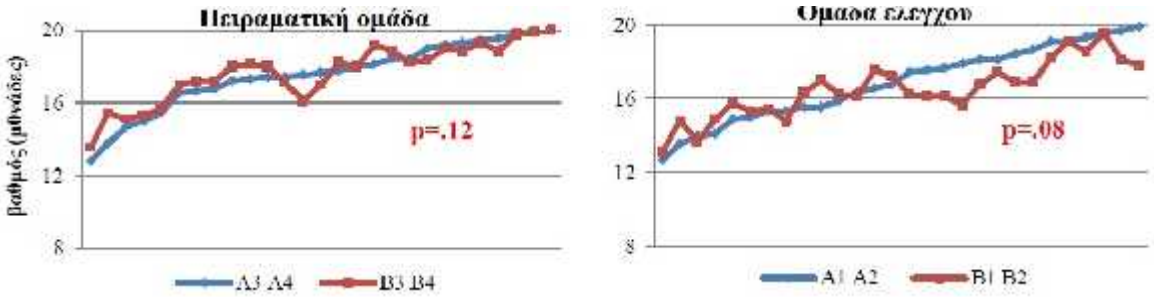

Σχήματα 3 και 4:Μ.Ο. βαθμολογίας μαθητών πειραματικής ομάδας και ομάδας ελέγχου με αύξουσα ταξινόμηση ως προς την Α΄ Λυκείου

Διαφορά απόλυτης επίδοσης

Η διαφορά επίδοσης των δύο ομάδων προκύπτει από τη σύγκριση της μεταβολής της βαθμολογίας τους στα δύο σημεία της μέτρησης, στην Α΄ και στη Β΄ Λυκείου. Η πειραματική ομάδα είχε άνοδο βαθμολογίας στην Β΄ Λυκείου (+0.15 μονάδες), ενώ η ομάδα ελέγχου είχε πτώση (-0.37 μονάδες). Ησυνολική διαφορά είναι 0.52 μονάδεςυπέρ της πειραματικής ομάδας.

Σχήμα 5:Η μεταβολή της βαθμολογίας των δύο ομάδων

Μέγεθος επίδρασης

Το μέγεθος επίδρασης (η^2) της μεταβλητής *eTwinning* μετρήθηκε για την πειραματική ομάδα και την ομάδα ελέγχου στο τέλος του Α΄ τετραμήνου της Α΄ και της Β΄ Λυκείου. Για την πειραματική ομάδα ήταν η^2=.13, ενώ για την ομάδα ελέγχου ήταν η^2=.029. Με άλλα λόγια, η μεταβλητή *eTwinning* σχετίζεται με το 13% της διακύμανσης των βαθμών της πειραματικής ομάδας μετά την ολοκλήρωση του έργου eTwinning, ενώ η αντίστοιχη τιμή για την ομάδα ελέγχου είναι 2.9%. Η διαφορά ανάμεσα στα δύο μεγέθη επίδρασης είναι η^2=.1, δηλαδή, 10%, που είναι η καθαρή συμβολή της μεταβλητής *eTwinning* στη διακύμανση του βαθμού των δύο ομάδων.

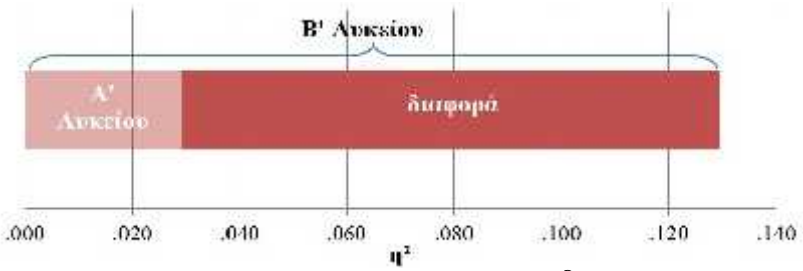

Σχήμα 6:Μέγεθος επίδρασης (η^2) του παράγοντα *eTwinning*

Συζήτηση

Τα Τμήματα Α3/Α4 ξεκίνησαν με καλύτερους βαθμούς από τα Τμήματα Α1/Α2.Στη Β΄ Λυκείου η βαθμολογία ανέβηκε για την πειραματική ομάδα, και έπεσε για την ομάδα ελέγχου.

Ούτε η άνοδος, ούτε η πτώση ήταν μεγαλύτερη από τη μεταξύ τους διαφορά και τις δύο χρονιές. Η άνοδος για την πειραματική ομάδα ήταν 0.15 μονάδες, και η πτώση για την ομάδα ελέγχου ήταν 0.37 μονάδες, ενώ η μεταξύ τους διαφορά στην Α΄ Λυκείου ήταν 0.67 μονάδες, και στη Β΄ Λυκείου 1.2 μονάδες.

Το μέγεθος επίδρασης του eTwinningγια την πειραματική ομάδα είναιστατιστικά σημαντικό, όπως για την ομάδα ελέγχου είναι μη σημαντικό. Ωστόσο, αυτό που έχει περισσότερη σημασία είναι το μέγεθος της διαφοράς, το οποίο είναι στατιστικά σημαντικό.

Συμπεράσματα

Οι μαθητές που συμμετείχαν στο έργο eTwinning βελτίωσαν τη βαθμολογική τους επίδοση.Η βελτίωση αφορούσε σε απόλυτη αριθμητική αύξηση, αλλά και σε αύξηση της διαφοράς από την ομάδα που δεν συμμετείχε στο έργο.

Η βαθμολογική αλλαγή έλαβε χώρα μέσα σε διάστημα ακριβώς ενός έτους, από το τέλος του Α΄ τετραμήνου της χρονιάς υλοποίησης του έργου μέχρι το τέλος του Α΄ τετραμήνου της επόμενης χρονιάς.

Με βάση το μέγεθος επίδρασης (η^2), η υλοποίηση έργου eTwinning συμβάλλει σημαντικά στη θετική μεταβολή του βαθμού των μαθητών που συμμετείχαν.

Η ποσοτική ανάλυση της συμβολής προγραμμάτων όπως το eTwinningστη βαθμολογική επίδοσηδείχνει ότι η επίδρασή τους είναι μετρήσιμη. Βεβαίως, για την εμπέδωση των συμπερασμάτων απαιτείται επανάληψη παρόμοιων μετρήσεων, καθώς τα παρόντα αποτελέσματα δείχνουν απλώς μια τάση. Στο μέλλον αυτού του είδους η ανάλυση μπορεί να εφαρμοστεί σε ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών πρακτικών.

Αναφορές

Κωφού, Ι. (2012). *Η συμβολή του project, πυρήνα των καινοτόμων δράσεων, στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*(Διδακτορική διατριβή). Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη.

Λαλαζήση, Χ. (2012). *Η επίδραση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στους κρίσιμους παράγοντες της περιβαλλοντικής συμπεριφοράς των μαθητών λυκείου*(Διδακτορική διατριβή).Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη.

Iwamoto, D. (2013). *The effects of project-based learning on student achievement in psychology: An action research study*,(PhD dissertation).Capella University, Minneapolis, MN.

Redmont, K. (2014).*The effects of project-based learning on student achievement in a fourth grade classroom*,(Master'sdissertation).MontanaStateUniversity, Bozeman, MT.

Κουντουριώτης, Γ. (2013). *Ηλεκτρισμός με έμφαση στο μικροσκοπικό επίπεδο: οι ιδέες των εκπαιδευόμενων, ο σχεδιασμός και η επίδραση καινοτόμου διδακτικής παρέμβασης*, (Διδακτορική διατριβή).Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αλεξανδρούπολη.

49. Creative box - Ο ρόλος και η συμβολή των web2.0 εργαλείων στην δημιουργικότητα των παιδιών της προσχολικής ηλικίας

Θεοπή Θεοδωρακάκη[1], Σπίτσα Κατερίνα[2]
[1]Νηπιαγωγός 5ου Νηπιαγωγείου Κιλκίς, , [2]Νηπιαγωγός 9ου Νηπιαγωγείο Ορεστιάδας
[1] theopaki@gmail.com, [2] spitsakaterina@hotmail.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στην παρούσα εργασία στόχος είναι να παρουσιαστεί ένα σχέδιο εργασίας με τίτλο Creative box το οποίο υλοποιήθηκε μεταξύ σχολικών μονάδων από Ελλάδα, Τουρκία, Σουηδία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Ισπανία, Εσθονία κατά το σχολικό έτος 2015-2016. Σκοπός του έργου ήταν αφενός η γνωριμία των Ευρωπαϊκών χωρών μεταξύ τους , αφετέρου το ταξίδι ενός δημιουργικού κουτιού στα συμμετέχοντα σχολεία γεμάτο δραστηριότητες που έπρεπε να υλοποιηθούν από τα παιδιά και τους εκπαιδευτικούς. . Το κουτί περιέχει εργασίες – κατευθύνσεις τις οποίες καλείται να εκτελέσει το κάθε σχολείο με το δικό του δημιουργικό τρόπο και δίνοντας και το δικό τους στίγμα στην εξέλιξη του. Κάθε 10 σχεδόν μέρες η χώρα που λαμβάνει το κουτί δημιουργεί αλλά και οι υπόλοιποι συμμετέχοντες παρουσιάζουν τη συγκεκριμένη χώρα στη τάξη και δημιουργούν για αυτήν. Τα παιδιά μέσα από ελκυστικές παιδαγωγικές και δημιουργικές δραστηριότητες χρησιμοποιώντας εργαλεία web2.0 ήρθαν σε επαφή με στοιχεία διαφορετικών πολιτισμών κάτι το οποίο είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για αυτά αφού ανακάλυψαν και τις ομοιότητες αλλά ταυτόχρονα και τις διαφορές μέσα από τις οποίες αλληλεπιδρούν οι διαφορετικές πολιτισμικές κουλτούρες. Τα παιδιά κατανόησαν μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες πώς πέρα από το περιβάλλον τους και τη χώρα τους υπάρχουν παιδιά με τις ίδιες ανάγκες , χαρές , δίψα για μάθηση, επικοινωνία, συνεργασία και διαφορετικότητα.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ: *δημιουργικότητα, δραστηριότητες, Web 2.0 εργαλεία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σημασία της δημιουργικότητας σε ότι αφορά την εξέλιξη του νηπίου είναι ιδιαίτερα σημαντική, γιατί μακροπρόθεσμος στόχος μας, όπως τονίζει και ο J.Piaget είναι να δημιουργήσουμε ανθρώπους ικανούς να κάνουν καινούρια πράγματα και όχι απλώς να αντιγράφουν τις προηγούμενες . Ανθρώπους ικανούς να ανακαλύπτουν, να δημιουργούν και να εφευρίσκουν. Επομένως, οι περισσότερες από τις δραστηριότητες του παιδιού στο Νηπιαγωγείου πρέπει να έχουν τη σφραγίδα της δημιουργικότητας και να αποτελούν γι’ αυτό ευκαιρία επινόησης και ελεύθερης έκφρασης. Στο πλαίσιο της παιδαγωγικής της αλληλεπίδρασης τα παιδιά ενθαρρύνονται να εκφράζουν, να ανταλλάσσουν και να αντιπαραθέτουν τις ιδέες του και καθώς δουλεύουν αναπτύσσοντας δραστηριότητες. Ο κύριος ρόλος των εκπαιδευτικών είναι να ενθαρρύνουν τις νοητικές και κοινωνικές ανταλλαγές μεταξύ των παιδιών για να έχουν την ευκαιρία να τα παρατηρούν και να προσπαθούν να κατανοήσουν τη σκέψη τους ώστε να προσαρμόσουν ανάλογα τις εκπαιδευτικές τους πρακτικές. Η ατμόσφαιρα της τάξης θα πρέπει να αντανακλά την ενθάρρυνση των παιδιών και την αποδοχή του λάθους, την ανάληψη ρίσκου, την καινοτομία και την πρωτοτυπία.

Η αγγλική λέξη «δημιουργώ» (create) έχει τις ρίζες της στη λατινική λέξη create που σημαίνει «φτιάχνω» ή «παράγω». Συνεπώς η έννοια της δημιουργίας υποδηλώνει παραγωγή (O’Quin & Besemer, 1999, σ.413). Ο όρος δημιουργία σημαίνει

«παραγωγή ενός πράγματος που δεν υπήρχε προηγουμένως». Η δημιουργία, έχοντας ως κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα της την πρωτοτυπία μπορεί να στηρίζεται σε υπάρχοντα υλικά, όμως η σύνθεση αυτών των υλικών είναι νέα ή διαφορετική (Κωσταρίδου – Ευκλείδη, 1989, σ.1337). Ως δημιουργικότητα θα μπορούσε να ορισθεί η ικανότητα του ατόμου να βλέπει τα πράγματα μέσα από καινούριες και αυθεντικές οπτικές γωνίες, να μεταφέρει την προηγούμενη εμπειρία τους σε νέες καταστάσεις, να σκέφτεται με αντισυμβατικό τρόπο, να χρησιμοποιεί καινοτόμες προσεγγίσεις κατά την επίλυση προβλημάτων και να δημιουργεί πρωτότυπα πράγματα (Duffy,1998). Επιπλέον, ως δημιουργικότητα αναγνωρίζεται η ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει τα προβλήματα, να διατυπώνει υποθέσεις, να παράγει νέες ιδέες και να επικοινωνεί τα αποτελέσματα στους άλλου (Torrance, 1988). Θεωρείται ότι είναι «η φυσική ικανότητα των μαθητών να εργάζονται με φαντασία και έχοντας κάποιον σκοπό, να κρίνουν την αξία τόσο της δικής τους συμβολής, όσο και της συμβολής των άλλων, καθώς και να διαμορφώνουν κριτικές αντιδράσεις απέναντι σε προβλήματα που αφορούν σε όλα τα αντικείμενα του προγράμματος μαθημάτων» (Facer & Williamson, 2002, σ.2). Σε αυτόν τον ορισμό της δημιουργικότητας κεντρικό σημείο καταλαμβάνει η έννοια της κοινωνικής συνεργασίας (social collaboration). Η κοινωνική αλληλεπίδραση αποτελεί την πηγή, από την οποία το άτομο θα αντλήσει τα «υλικά» εκείνα, τα οποία θα φέρει μαζί του κατά την κοινωνική συνεργασία και θα τα μετατρέψει σε κάτι δημιουργικό (Walsh, 2007).

Ένας από τους πρώτους ερευνητές ο Guilford (1956) υποστηρίζει ότι: « Η δημιουργική ικανότητα σε ένα άτομο εκφράζεται με μια δημιουργική συμπεριφορά, η οποία εκδηλώνεται με εφευρετικότητα, σύνθεση και σχεδιασμό ». Ο Maslow (1973), ορίζει τη δημιουργικότητα, ως μια ενέργεια που κινητοποιεί ί ολόκληρο το άτομο, είναι εμφανής στις καθημερινές ενέργειες του και απορρέει κατευθείαν από την προσωπικότητα του. Ο Taylor (1989), θεωρεί τη δημιουργικότητα ως ένα πολυσύνθετο γεγονός και επίτευγμα στη ζωή του ανθρώπου. Αναφέρει επίσης ότι πολλοί παράγοντες της δημιουργικότητας (ευχέρεια, ευελιξία, πρωτοτυπία, σώμα, χώρος, χρόνος, επίπεδα, ροή, δυναμική και ποιότητα κίνησης), όταν συνδυάζονται ταυτόχρονα και διαδοχικά μπορούν να οδηγήσουν τον άνθρωπο να λειτουργεί δημιουργικά. Οι Dodd και White (1980), υποστηρίζουν ότι δημιουργικότητα είναι μία ικανότητα και ιδιότητα της σκέψης. Κατά τους Barron και Harrington (1981), δημιουργικότητα ορίζεται ως ένας ιδιαίτερος τρόπος σκέψης που παρουσιάζει ευχέρεια στη ροή των ιδεών, ευελιξία και πρωτοτυπία και σχετίζεται άμεσα με τη διαδικασία λύσης προβλημάτων. Επίσης, ως δημιουργικότητα ορίζεται η ικανότητα να επινοεί κανείς κάτι καινούργιο θέτοντας σε ενέργεια μια συγκεκριμένη πνευματική λειτουργία, για μια ορισμένη χρονική περίοδο (Μπουρνέλλη, 2002). Σύμφωνα με τους Clelland (1992), Torrance (1989), Taylor (1989), Barron (1981), και Wyrick (1968), η δημιουργικότητα συνδέεται με συγκεκριμένα γνωρίσματα της προσωπικότητας, όπως επινοητικότητα, αυτονομία και ανεξαρτησία στη σκέψη και την πράξη. Επίσης διαπιστώθηκε, η θετική συσχέτιση της δημιουργικότητας με τις διαδικασίες παραγωγής νέου έργου – προϊόντος το οποίο είναι κατάλληλο να απαντήσει στις ανάγκες του ερωτήματος – προβλήματος. Οι διαδικασίες αυτές συμβαίνουν μέσα σε ένα κατάλληλο κοινωνικό περιβάλλον, στο οποίο η έμφυτη τάση προς δημιουργία καλλιεργείται και αναπτύσσεται και μπορεί να αναδειχθεί σε ικανότητα διαφοροποιημένη μεταξύ των ατόμων ποσοτικά και όχι ποιοτικά (Τσαπακίδου, 2003). Η δημιουργικότητα λοιπόν, είναι ένα σύνολο ατομικών γνωρισμάτων και ικανοτήτων που καθιστούν το άτομο ικανό να δημιουργήσει έργα πρωτότυπα και αξιόλογα σε ποικίλους τομείς δραστηριότητας. Η δημιουργία μπορεί

να στηρίζεται σε υπάρχοντα υλικά αλλά η σύνθεση τους είναι νέα ή διαφορετική ((Κωσταρίδου – Ευκλείδη, 1989; Κάτσιου – Ζαφρανά, 1982).
Μέχρι πρόσφατα η δημιουργικότητα θεωρήθηκε ως η ανάγκη του ατόμου «να γεννά νέες ιδέες ή να εκφράζει τον εαυτό του με μοναδικό τρόπο και συχνά συνδεόταν με τις τέχνες» (Cheung, 2013, σ. 134), με την έμφαση να δίνεται στα στοιχεία της φαντασίας, της αυθεντικότητας και της καταλληλότητας (Barron , 1988). Στις μέρες μας, τείνει να επικρατεί η άποψη ότι η δημιουργικότητα δεν περιλαμβάνει απλώς την ικανότητα του ατόμου για έκφραση, αλλά περιλαμβάνει, επίσης, την ικανότητά του να ανταποκρίνεται δημιουργικά σε μεταβαλλόμενες καταστάσεις, να επιλύει προβλήματα, να αντιδρά αποτελεσματικά σε προκλήσεις και να οδηγείται σε θετικά αποτελέσματα. Πλέον, στον πυρήνα όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης βρίσκεται η έννοια της δημιουργικότητας των «συνηθισμένων ανθρώπων» (Cheung, 2013, σ. 134), η οποία θεωρείται ως η ικανότητα του ατόμου να επιλύει τα καθημερινά προβλήματα και να εκφράζεται δημιουργικά (Craft, 2007).
Η δημιουργικότητα μπορεί να αναπτυχθεί και να διδαχθεί (Cropley & Cropley, 2008), πράγμα που σημαίνει ότι όλα τα άτομα είναι δυνάμει δημιουργικά, «αρκεί οι συνθήκες να είναι οι σωστές και να είναι εφοδιασμένα με τις σχετικές γνώσεις και δεξιότητες» (Cheung, 2013, σ. 134).

Το μαθησιακό πλαίσιο που ευνοεί την ανάδυση της δημιουργικότητας στο νηπιαγωγείο είναι: Α. Ο χώρος. Ο χώρος και κυρίως ο σωστά διαμορφωμένος χώρος είναι ουσιαστικός για τα παιδιά . Ο κατάλληλος χώρος τα εμπνέει να εκφράζονται όσο καλύτερα μπορεί φυσικά το καθένα. Β. Τα υλικά. Η πληθώρα των υλικών προκαλούν τη δημιουργικότητα των παιδιών στο χώρο του σχολείου. Κάθε υλικό – ανακυκλώσιμο, επαναχρησιμοποιούμενο έχει τη θέση του σε μια σχολική τάξη Τα παιδιά πάντα επινοούν καινούριους τρόπους χρησιμοποίησης τους και τα αποτελέσματα είναι άκρως καλλιτεχνικά. Γ. Ευκαιρίες. Η πιο δημιουργική εργασία των παιδιών προέρχεται από μία πρόκληση που θα τους κεντρίσει το ενδιαφέρον. Δ. Κατάλληλα εργαλεία web2.0 Τα τελευταία χρόνια η ανάπτυξη των web 2.0 εργαλείων δημιουργεί μια νέα πραγματικότητα στην υποστήριξη της δημιουργικότητας. Τα εργαλεία αυτά επιτρέπουν στα παιδιά να δημιουργούν, να ανταλλάσουν εργασίες, ιδέες, πολιτιστικά στοιχεία. Προωθούν την συνεργατική δημιουργία, την αλληλεπίδραση και την επικοινωνία μεταξύ τους. «Το web2.0 σηματοδοτεί τη συμμετοχική κουλτούρα στην οποία υπάρχουν πολλές ευκαιρίες για κάποιον να δημιουργήσει και να συμμετάσχει στη συνεργατική μάθηση και να γίνει ένας παγκόσμιος πολίτης (πολίτης του κόσμου) ικανός να επικοινωνεί και να εργάζεται σε διαφορετικά πλαίσια.» (Jenkins, 2006). Το πιο σημαντικό στοιχείο είναι ότι στη παιδική ηλικία δίνεται έμφαση περισσότερο στη διαδικασία και όχι μόνο στο αποτέλεσμα. Επίσης τα έργα των παιδιών να αξιολογούνται με κριτήρια που αναφέρονται στο συγκεκριμένο παιδί και τη δική του πρόοδο, τις δικές του δεξιότητες και ικανότητες. Άλλωστε όλοι οι άνθρωποι σε κάποιο τομέα της δραστηριότητας τους μπορεί να είναι δημιουργικοί φτάνει βέβαια να υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες, οι απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, τα συναισθήματα και τα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά που να τους κάνουν να διαθέτουν αυτοπεποίθηση, ανοχή στην αμφιβολία, περιέργεια και κίνητρα για δράση.

Η κύρια ιδέα χρήσης των τεχνολογιών στην εκπαίδευση είναι η ανάπτυξη συνεργασίας ανάμεσα στους μαθητές και στην ανάπτυξη της αυτονομίας τους αλλά και της διαδραστικής μάθησης. Οι μαθητές μαθαίνουν καλύτερα όταν διαχειρίζονται τον τρόπο μάθησης τους, όταν καθοδηγούνται σωστά για να δημιουργήσουν και όταν είναι ελεύθερα να εξερευνήσουν ιδέες πάνω σε θέματα που διδάσκονται (Ragbir & Mohan, 2012,σ.11). Η εξερεύνηση, λοιπόν, και το παιχνίδι είναι σημαντικά για τη

δημιουργικότητα (Carroll et al, 2009 όπως αναφέρεται στο Ragbir & Mohan,2012, σ.11). Κάποιοι ερευνητές βρήκαν ότι η ικανότητα δημιουργικότητας από μόνη της δεν επαρκεί για τη δημιουργική απόδοση αλλά χρειάζεται και κάποια θετική ενίσχυση και σε αυτό συμβάλλει και το διαδίκτυο (Lassig, 2009 όπως αναφέρεται στο Ragbir & Mohan,2012, σ.11).Επιπλέον, τα παιδιά μαθαίνουν καλύτερα και συνεργάζονται πιο αποτελεσματικά όταν χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα.(Kestler, 2010 όπως αναφέρεται στο Ragbir & Mohan, 2012, σ.11)

Οι τεχνολογίες κοινωνικών δικτύων μπορούν να χρησιμοποιηθούν ώστε να υιοθετηθεί η δημιουργικότητα στην επίλυση προβλημάτων από μεγάλο αριθμό ατόμων (Haythornth, Waite 2010, Watson 2007 όπως αναφέρεται στο Ragbir & Mohan, 2012, σ.12). Επιπλέον, οι ψηφιακές τεχνολογίες αυξάνουν τη σημασία της κριτικής των πληροφοριών, τη δημιουργικότητα και τις διασυνδέσεις των μαθητών (Tapscott& Williams, 2006 όπως αναφέρεται στο Starkley,2008,σ. 1)

Η χρήση της κριτικής σκέψης αποδεικνύεται τόσο σημαντική στη σημερινή ψηφιακή εποχή όσο και η γρήγορη πρόσβαση σε ένα μεγάλο εύρος πληροφοριών που έχει κάθε χρήστης για να μπορεί να αξιολογεί κριτικά την αξία της πληροφορίας στην οποία έχει πρόσβαση. Και σε αυτό μπορούν να βοηθήσουν τα εργαλεία Web 2.0 τα οποία μπορούν να προσφέρουν συνεργασία στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς, βελτίωση της εκπαίδευσης στην τάξη, καλύτερη διαχείριση πληροφοριών και αύξηση της συνεργασίας (Hansen, 2009,σ.1) αλλά και αποτελεσματικότητα στη μάθηση (Paivio,1986 όπως αναφέρεται στο Hansen, 2009, σ.8).

Αναλυτικότερα, τα Web 2.0 εργαλεία είναι μια σειρά εφαρμογών επικεντρωμένες στον χρήστη με σκοπό να εξοικονομούν χρόνο, κόπο και ενέργεια. Επιτρέπουν την ομαλή επικοινωνία και διευρύνουν τη γνώση σε παγκόσμιο επίπεδο. Προσφέρουν ένα ελκυστικό περιβάλλον για εκπαιδευτικά σενάρια τα οποία με κατάλληλη χρήση είναι ικανά να εξαλείψουν την υπερβολική και κακή διαχείριση του διαδικτύου από τους μαθητές. Επιπρόσθετα μπορούν να ξεπεράσουν το πρόβλημα της απομόνωσης που μπορεί να αντιμετωπίζουν μαθητές και να τους ωθήσουν στην ενεργό συμμετοχή τους στην εκπαίδευση παρέχοντας το αίσθημα της εργασίας σε ένα φιλικό και ενδιαφέρον περιβάλλον (Mchichi & Afdel, 2012, σ 183).

Έρευνα του Ibnou Zohr University με δείγμα 66 μαθητές έδειξε ότι το 50% των μαθητών θεωρεί ότι το μάθημα γίνεται καλύτερο με τη χρήση Web 2.0 εργαλείων από ότι με τις παραδοσιακές μεθόδους ενώ παράλληλα όλα τα παιδιά είπαν η χρήσης αυτών των εργαλείων βοηθούν στην καλύτερη εκμάθηση της γλώσσας (Mchichi & Afdel,2012,σ. 186).

Προσφέροντας πολλαπλές φόρμες η μάθηση μέσω Web 2.0 εργαλείων προσφέρει μία αδιαμφισβήτητη εργονομία και ευελιξία να προσφέρει κίνητρο, δυναμισμό, δημιουργικότητα και καινοτομία τόσο σε μικρές όσο και μεγάλες ομάδες, βοηθά στη βελτίωση προφορικών και γραπτών ικανοτήτων των μαθητών λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορετικότητα των αναγκών και προτιμήσεών τους (Mchichi & Afdel,2012,σ. 185) και αποτελούν ένα ελκυστικό, εύχρηστο και οικονομικό περιβάλλον διαδικτυακής μάθησης (Mchichi & Afdel,2012,σ. 187) .

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ “CREATIVE BOX”

Ο αρχικός σχεδιασμός του έργου Creative box διαμορφώθηκε από τους ιδρυτές και συμφωνήθηκε ο τρόπος υλοποίησης του και από τους λοιπούς συμμετέχοντες, οι οποίοι συναίνεσαν να ακολουθήσουν τους κανόνες πλαισίου υλοποίησης του σχεδίου εργασίας από τη στιγμή που εκδήλωσαν ενδιαφέρον να συμμετάσχουν στο έργο. Το «δημιουργικό κουτί» θα ξεκινούσε το ταξίδι του από την Τουρκία και θα ταξίδευε στα συμμετέχοντα σχολεία. Τα συμμετέχοντα σχολεία για τα έτη 2015-2016 είναι

δώδεκα: 1. Emel Yildiz, Teacher administrator, Turkey, Saricam, Sevgi anaokulu, 2. Θεοπή Θεοδωρακάκη, Teacher administrator, 5ο Νηπιαγωγείο Κιλκίς, Ελλάδα, 3. Agnieszka Krasuska Poland Warszawa Przedszkole 392 Wróbelka Elemelka (Kindergarten No 392 in Warsaw) 4. Agnieszka Lasota Poland Warszawa Przedszkole 392 Wróbelka Elemelka (Kindergarten No 392 in Warsaw) 5. Aida Lumshi Albania Elbasan, Jeronim de Rada, 6. Αικατερίνη Σπίτσα, 9ο Νηπιαγωγείο Ορεστιάδας, Ελλάδα, 7. Anna-Kari Palm Sweden Uppsala Väpnarens förskola 8. Beatriz Castro, Spain San Vicente de la Barquera C.E.I.P. MATA LINARES, 9. Birgit Glauner, Germany, Moers, St. Marien-Schule, 10. Ene Kruzman, Estonia Kohtla-Jarve Kohtla-Järve Lasteaed Tareke, 11. Maja Hruška, Croatia Zagreb Dječji vrtić Trešnjevka, 12. Penka Neofitova Bulgaria Troyan Vasil Levski Secondary School.

Το κουτί θα περιείχε δραστηριότητες οι οποίες θα αναπτύξουν την δημιουργικότητα των παιδιών μέσα από τις τέχνες της μουσικής, της συγγραφής παραμυθιού, της δραματοποίησης, της ζωγραφικής αλλά και των εργαλείων web2.0 και της φυσικής αγωγής μέσα από τα παιχνίδια. Όλες οι δραστηριότητες που θα πραγματοποιούνταν θα ανέβαιναν στην σελίδα του έργου στο twinspace. Οι συμμετέχοντες όχι μόνο θα πραγματοποιούσαν τις δραστηριότητες αλλά θα προσθέτανε και μία δική τους δραστηριότητα στο κουτί. Οι στόχοι του έργου ήταν να δημιουργηθούν δημιουργικά και καινοτόμα περιβάλλοντα σε κάθε σχολείο έτσι ώστε να διευρύνουν τη δημιουργικότητα τους μέσα από τις τέχνες, τα αθλήματα και τα web2.0 εργαλεία που θα χρησιμοποιούσαν. Να προάγουν τον δημιουργικό τρόπο σκέψης στα παιδιά και να καλλιεργήσουν την αισθητική συνείδηση ανάμεσα στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. Παράλληλα να γνωρίσουν τα παιδιά χώρες και πολιτισμούς και να αντιληφθούν τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ τους. Να υπάρξει σεβασμός στην διαφορετικότητα και να γνωρίσουν διαφορετικές γλώσσες και να αναπτύξουν τις γλωσσικές τους ικανότητες.

Ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάστηκε και οργανώθηκε το συγκεκριμένο έργο ήταν εξ αρχής σαφής και ξεκάθαρος και γνωστός σε κάθε εμπλεκόμενο. Βοήθησε πάρα πολύ και ο τρόπος οργάνωσης του twinspace μέσω της διαμόρφωσης σελίδων:

Παρουσίαση των εκπαιδευτικών του έργου μέσα από το thinkling (let's get to know each other)

Δημιουργία σελίδων ανά χώρα που θα παραλάμβανε το «δημιουργικό κουτί». Σε κάθε σελίδα (χώρα) δημιουργήθηκε ένα padlet στο οποίο κάθε σχολείο αφού παρουσίαζε τη χώρα αυτή στα παιδιά θα δημιουργούσαν βιντεάκια ή θα ανέβαζαν φωτογραφίες απ'ότι θα τους εντυπωσίαζε από την συγκεκριμένη χώρα. Η «τιμώμενη χώρα» που παραλάμβανε το κουτί θα ανέβαζε τις δημιουργίες της.

Δημιουργία σελίδας «1activity : Marbling". Όλα τα σχολεία θα παρουσιάσουν τα έργα τους με την μέθοδο της μαρμαροτεχνικής.

«2nd activity: Games" Τα σχολεία θα παρουσιάσουν παιχνίδια – ασκήσεις γυμναστικής που θα πραγματοποιούνταν τόσο στον εσωτερικό όσο και στον εξωτερικό χώρο των σχολείων.

«3rd activity : Toy engineers» Τα παιδιά κατασκευάζουν παιχνίδια με επαναχρησιμοποιούμενα υλικά και μας τα παρουσιάζουν με φωτογραφίες, βίντεο.

"Story" . Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα τα παιδιά καλούνται να συνεχίσουν μία ιστορία που άρχισε στο πρώτο σχολείο της Τουρκίας όπως αυτά το φαντάζονται, να την οπτικοποιήσουν , να την δραματοποιήσουν και να την παρουσιάσουν.

«poems" Κύριος στόχος είναι τα παιδιά να δημιουργήσουν ποιήματα με σκοπό την ευαισθητοποίηση τους στην φιλία, τη δημιουργικότητα και την συνεργασία.

«creative box travels around Europe" Δημιουργία παιχνιδιών για τα παιδιά μέσα από τα οποία γνωρίζουμε τις συμμετέχοντες χώρες και τις σημαίες τους ή πολιτισμικά τους στοιχεία.
«Evaluating the project" Δημιουργία σελίδας αξιολόγησης του προγράμματος.

Το συγκεκριμένο έργο εξασφάλιζε επίσης και την αυτονομία ως προς τον τρόπο εργασίας πάνω στο θέμα αλλά και στη διδακτική μεθοδολογία που θα εφάρμοζε ο κάθε εκπαιδευτικός. Την ίδια στιγμή όμως γινόταν από όλους σεβαστό να αξιοποιηθούν συνεργατικά εργαλεία και εφαρμογές για τη δημιουργία κοινών συνεργατικών εργασιών. Μία άλλη δέσμευση ήταν να σεβαστεί ο κάθε εκπαιδευτικός το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων του έργου, καθώς όλοι οι εκπαιδευτικοί είχαν και άλλες υποχρεώσεις να υλοποιήσουν.
Η αποστολή και παραλαβή του «δημιουργικού κουτιού» συνέβαλε σημαντικά στην ανάπτυξη της επικοινωνίας και της συνεργασίας καθώς όλοι είχαν ένα κοινό στόχο και σκοπό : να εκφραστούν δημιουργικά. Μέσω των δραστηριοτήτων που αναπτύχθηκαν, καλλιεργήθηκαν μια σειρά δεξιοτήτων των νηπίων απαραίτητες για τους μαθητές, όπως η καλλιέργεια του προφορικού λόγου, η δημιουργικότητα και η φαντασία, η κριτική σκέψη, η επικοινωνία και η ικανότητα ακρόασης αλλά και αξίες όπως το πνεύμα της συνεργασίας και ομαδικότητας, η συνεργασία, η αλληλεπίδραση αλλά και η επαφή με τον κόσμο των Νέων Τεχνολογιών, η ασφάλεια στη χρήση του υπολογιστή και επίσης γνώρισαν τις δυνατότητες που παρέχει η Τεχνολογία στην καθημερινότητα μας. Δυνατότητες όπως η επικοινωνία: Τα παιδιά γνώρισαν σχολεία, παιδιά, διαφορετικούς πολιτισμούς που διεύρυναν τους ορίζοντες τους σε τόσο μικρή ηλικία
Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελούσε μέρος της διδακτέας ύλης τόσο του νηπιαγωγείου όσο και άλλων βαθμίδων εκπαίδευσης καθώς εμπλέκει όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Τα παιδιά εμπλούτισαν τον προφορικό τους λόγο, έμαθαν να εξηγούν και να ερμηνεύουν, να γράφουν όπως μπορούν, να εκφράζουν τη γνώμη τους. Προβληματίστηκαν, έκαναν απλές υποθέσεις και κατέληξαν σε σχετικά συμπεράσματα. Δημιούργησαν πολλαπλής φύσης καλλιτεχνικά δημιουργήματα. Ζωγραφική – ποιήματα – παραμύθια – τραγούδια – δραματοποιήσεις. Κυρίως όμως ανέπτυξαν την αυτοεκτίμηση τους και τις ικανότητες συνεργασίας, κατανόησαν τη μοναδικότητα τους αλλά και να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές με τους άλλους και να τις σέβονται. Καλλιέργησαν κριτική και δημιουργική σκέψη και εκτίμησαν την αποτελεσματικότητα της συνεργατική μάθησης. Ανέπτυξαν αυτενέργεια και έμαθαν να οικοδομούν μόνοι τους τη γνώση μέσα από εμπειρίες, βιώματα, ατομικές και κοινωνικές αξίες και αρχές, μέσα από δημιουργία ομάδων, παιχνίδια ρόλων, καταιγισμό ιδεών, συζητήσεις και χρήση Τ.Π.Ε. Αντιλήφθηκαν τη συμβολή των μέσων επικοινωνίας για την ανταλλαγή ιδεών και πληροφοριών. Έπαιξαν εκπαιδευτικά παιχνίδια που δημιούργησαν οι ίδιοι σχετικά με το έργο χρησιμοποιώντας κατάλληλο λογισμικό , επέλεξαν κατάλληλα εργαλεία και τα χρησιμοποίησαν για να παρουσιάσουν τις ιδέες τους. Με τη χρήση των εργαλείων αυτών ενισχύθηκε η ενεργός συμμετοχή των μαθητών, δημιουργήθηκε ενθουσιασμός και αυξήθηκε το ενδιαφέρον των μαθητών, παρείχε περισσότερες ευκαιρίες για συμμετοχή και συνεργασία, δόθηκε η ευκαιρία καλύτερης εκμάθησης σε παιδιά με διαφορετικό στυλ μάθησης και ενισχύθηκε ο ψηφιακός εγγραμματισμός. Σκοπός μας ήταν να μετατρέψουμε τους μαθητές μας σε παραγωγούς της πληροφορίας σε ένα πλαίσιο που να έχει νόημα για αυτούς, να ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα τους και να απελευθερώνει τη δημιουργικότητα τους.

Στην πρώτη κιόλας σελίδα με το εργαλείο thinkling οι εκπαιδευτικοί και τα σχολεία αυτοπαρουσιάστηκαν στους λοιπούς συμμετέχοντες. Τα padlet που δημιουργήθηκαν στις σελίδες-χώρες του έργου παρείχε έναν κοινό τοίχο στο οποίο τα σχολεία μπορούσαν να αναρτήσουν τις παρουσιάσεις τους,-εικόνες, ήχους, βίντεο με τις καλλιτεχνικές τους δημιουργίες-. Χρησιμοποιήθηκε το slideshare όπου οι μαθητές κατέθεσαν τις δημιουργίες τους και τις μοιράστηκαν με τα υπόλοιπα παιδιά. Το animoto είναι ακόμη ένα εργαλείο παρουσίασης που χρησιμοποιήθηκε από τα παιδιά. Τα πολυμεσικά βίντεο που φτιάξαμε με τους μαθητές μας συνδύαζαν φωτογραφίες, αγαπημένο τραγούδι, εντυπωσιακά εφέ. Για τη δημιουργία παραμυθιών χρησιμοποιήθηκαν το calameo στο οποίο αξιοποιήθηκαν οι ζωγραφιές των παιδιών και το storyjumper που ενθουσίασε τα παιδιά με τις δυνατότητες που παρείχε για δημιουργία του παραμυθιού. Με τη χρήση του google παρουσιάσεις τα παιδιά συνδύασαν τις ζωγραφιές τους προσθέτοντας κείμενο και δημιουργώντας εντυπωσιακές παρουσιάσεις του ποιήματος τους. Πολύ χρήσιμη ήταν επίσης η δημιουργία φορμών μέσω του google forms όπου δημιουργήθηκαν ερωτηματολόγια αξιολόγησης του προγράμματος. Χρησιμοποιήθηκε επίσης το πρόγραμμα tuxpaint αλλά και το πρόγραμμα ζωγραφικής για να ζωγραφίσουν τα παιδιά ψηφιακά. Τα παιδιά επίσης αξιοποίησαν και το εργαλείο learning apps με το οποίο δημιούργησαν αλλά και ταυτόχρονα έπαιξαν εκπαιδευτικά παιχνίδια σχετικά με το πρόγραμμα. Δημιουργήθηκε επίσης συνεργατική αφίσα μέσω του genially με κάποιες από τις δημιουργίες των συμμετεχόντων σχολείων. Οι περισσότερες παρουσιάσεις έγιναν με το πρόγραμμα movie maker στο οποίο τα παιδιά επέλεγαν τις εικόνες-φωτογραφίες που θα χρησιμοποιούσαμε και τη μουσική επένδυση του βίντεο. Η χρήση του youtube με την επιλογή μη καταχωρημένου βίντεο μας δίδαξε την ασφάλεια στη χρήση του διαδικτύου και την προστασία των προσωπικών μας δεδομένων.

Όλα τα σχολεία ακολουθούσαν την εξελικτική πορεία του έργου. Το κάθε σχολείο όμως αποτελούσε μια ομάδα όπου κάθε μαθητής αποκτούσε την γνώση με το δικό του τρόπο σε ένα πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον και είχε την ευκαιρία να παρουσιάσει τις δικές του δημιουργίες.

Η ιδρύτρια χώρα ενημέρωνε μέσω της πλατφόρμας του twinspace του έργου –ημερολόγιο- ποια χώρα κληρώθηκε για να παραλάβει το δημιουργικό κουτί και οι υπόλοιπες χώρες αναλάμβαναν να παρουσιάσουν τη συγκεκριμένη χώρα στη τάξη τους. Η επικοινωνία μεταξύ των σχολείων γινόταν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου καθόλα τη διάρκεια του έργου . Αξιοποιήθηκε και το ταχυδρομείου του twinspace όπου υπήρχαν μηνύματα με οδηγίες, καθοδηγήσεις και ανταλλαγή πληροφοριών. Οι μαθητές αποκτούσαν επαφή με το υλικό που αναρτούσαν τα υπόλοιπα σχολεία μέσω της πλατφόρμας του twinspace μια φορά την εβδομάδα, συζητούσαν γύρω από αυτό διεύρυναν τα ενδιαφέροντα τους και ανακάλυπταν κοινά στοιχεία με τους συμμαθητές τους .

Το έργο είναι μια ανταλλαγή καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Η συνεργασία του ήταν ουσιαστικά το ταξίδι του κουτιού σε όλες τις συνεργαζόμενες χώρες έπειτα από συνεννόηση με τα σχολεία. Ο ιδρυτής του έργου ενημέρωνε που πρέπει να αποσταλεί το κουτί και ότι είναι η εβδομάδα της παρουσίασης της χώρας αυτής. Για οποιαδήποτε απορία υπήρχε άμεση ανταπόκριση με προσωπικά μηνύματα ή ενημερώσεις στο πίνακα ενημερώσεων του έργου. Είναι ένα έργο που ενθουσίασε τα παιδιά και τους γονείς τους. Τα παιδιά περίμεναν με αγωνία την παραλαβή του κουτιού, το έπιασαν, το επεξεργάστηκαν και με μεγάλη χαρά πήραν μέρος στις ποικίλες δραστηριότητες. Σχεδόν κάθε δέκα ημέρες μαθαίναμε για μια Ευρωπαϊκή χώρα, ακούγαμε παραδοσιακά της τραγούδια, μαθαίναμε λέξεις στη γλώσσα της, βλέπαμε μέσω διαδικτύου τα κυριότερα αξιοθέατα

της, μαθαίναμε την χρώματα και σχήματα της σημαίας της και αποτυπώναμε τις εντυπώσεις μας με εργασίες και βίντεο που δημιουργούσαμε για τους φίλους μας. Ενημερωνόμασταν για τις δραστηριότητες που έκαναν οι καινούριοι φίλοι μας και ψάχναμε συχνά στο χάρτη να δούμε πόσο κοντά μας ή μακριά μας ήταν η χώρα που φιλοξενούσε το κουτί στο σχολείο της.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Παρόλο που στα σχολείο μας πραγματοποιούνται αρκετά καινοτόμα προγράμματα το “creative box” κέρδισε τις εντυπώσεις. Σε τελικές αξιολογήσεις που έγιναν στο τέλος της χρονιά για όλα τα προγράμματα το creative box ήρθε πρώτο στις προτιμήσεις τόσο των παιδιών όσο και των γονέων.

Οι γονείς σε φύλλα αξιολόγησης που τους δόθηκαν σε ερώτηση σχετικά με τις δικές τους εντυπώσεις για το πρόγραμμα σχολίασαν ότι ήταν σημαντικό για τα ίδια τα παιδιά. Το διαφορετικό αλλά συνάμα και το κοινό που βρίσκουν μεταξύ τους τα παιδιά θα τους βοηθήσει παραπέρα. Σημαντικό για αυτούς είναι ότι τα παιδιά έμαθαν καινούρια πράγματα με βιωματικό τρόπο καθώς επίσης ότι ανακάλυψαν ταλέντα και καλλιέργησαν τις δεξιότητες τους. Αρκετοί γονείς επεσήμαιναν την τόνωση της αυτοπεποίθησης των παιδιών τους τόσο απέναντι στα προγράμματα αλλά και στην επίτευξη των δημιουργικών τους σκοπών. Αυτό που έκανε τη διαφορά είναι ότι τα παιδιά ταυτίστηκαν με το συγκεκριμένο πρόγραμμα γιατί είχε κάτι το «απτό». Ένα δημιουργικό κουτί ήρθε στο σχολείο γεμάτο δραστηριότητες από φίλους από άλλες χώρες και το συγκεκριμένο κουτί ταξίδεψε και σε άλλα σχολεία άλλων χωρών γεμίζοντας δημιουργίες όλων των παιδιών διαφορετικών χωρών και πολιτισμών. Οι μαθητές έγιναν αποδέκτες ποικίλων ερεθισμάτων συν δημιούργησαν και συνεργαστήκαν σε ένα κοινό έργο ακόμη και όταν δεν βρισκόταν στην ίδια τάξη ή ακόμη και στην ίδια χώρα. Το πιο σημαντικό όμως είναι, ότι τα παιδιά γίνονται πιο δημιουργικά και δημιουργείται ένα πλαίσιο που εστιάζει στην δημιουργική έκφραση πέρα από τα όρια της στεγνής μετάδοσης γνώσεων.

Τα παιδιά κατείχαν πρωταγωνιστικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος, εργάστηκαν ενεργά σε ομάδες και απόλαυσαν τα αποτελέσματα της συνεργασίας. Ο εκπαιδευτικός από την πλευρά του είχε υποστηρικτικό ρόλο στην όλη προσπάθεια. Συντόνιζε τον τρόπο εργασίας των παιδιών και προσέφερε κίνητρα, ερεθίσματα στους μαθητές. Οι μαθητές έγιναν συγγραφείς, ποιητές, ζωγράφοι, αθλητές, κατασκευαστές παιχνιδιών από επαναχρησιμοποιούμενα υλικά, εικονογράφοι, μουσικοί επιμελητές. Η τεχνολογία αποτέλεσε ένα ισχυρό εργαλείο τόσο παρουσίασης των δημιουργιών τους αλλά και ανταλλαγής ιδεών, πολιτιστικών στοιχείων και επικοινωνίας. Ένωσε μαθητές και σχολεία όπου οι αποστάσεις ήταν μακρινές. Επίσης έφερε πιο κοντά τα νήπια στον κόσμο της Πληροφορίας και της Τεχνολογίας και βοήθησε σημαντικά στην καλλιέργεια της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης αλλά και στη δυνατότητα επικοινωνίας με συνομηλίκους από άλλα σχολεία. Μέσω της Τεχνολογίας τα σύνορα μικραίνουν και άνθρωποι με κοινά ενδιαφέροντα και όραμα συνεργάζονται διαμορφώνοντας για τους ίδιους και τους μαθητές τους ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο καλών διδακτικών πρακτικών, συνεργασίας και αλληλεπίδρασης.

Σημαντικό επίσης είναι και το γεγονός της επικοινωνίας και συνεργασίας με τους γονείς, οι οποίοι ήταν πάντα ενημερωμένοι για την εξέλιξη του έργου, και του θετικού κλίματος που δημιουργήθηκε στο σχολικό περιβάλλον. Με την παρουσίαση του στους γονείς έγιναν δέκτες και οι ίδιοι των θετικών αποτελεσμάτων που είχε στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των παιδιών τους και στην καλλιέργεια της προσωπικότητας τους.

Η παιδαγωγική καινοτομία του creative box είναι ότι τα παιδιά μέσα από ελκυστικές παιδαγωγικές δραστηριότητες ήρθαν σε επαφή με στοιχεία διαφορετικών για αυτά πολιτισμών κάτι το οποίο είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για αυτά αφού ανακάλυψαν και τις ομοιότητες αλλά ταυτόχρονα και τις διαφορές μέσα από τις οποίες αλληλεπιδρούν οι διαφορετικές πολιτισμικές κουλτούρες. Τα παιδιά κατανόησαν πως πέρα από το περιβάλλον τους και τη χώρα τους υπάρχουν παιδιά με τις ίδιες ανάγκες, ανασφάλειες, χαρές, προβληματισμούς, δίψα για μάθηση, επικοινωνία, συνεργασία και διαφορετικότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κάτσιου – Ζαφρανά, Μ. (1982). Ανθρώπινος Εγκέφαλος και δημιουργικότητα. Επιστημονική Σκέψη (Αθήνα), 7, 38-42. Κέντρα δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών (Ολοήμερα Σχολεία). (1997). ΦΕΚ. 32/758/Γ1/ 909/8. 9.1997. Αθήνα.

Κωσταρίδου- Ευκλείδη, Α. (1989). Δημιουργικότητα. Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια / Λεξικό (τομ.3, σ.1337). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μπουρνέλη, Ν. (2002). Κινητική δημιουργικότητα. Αθήνα: Alpha Status.

Τσαπακίδου, Α., Ζαχοπούλου Ε., Αλεξίου, Β. & Τσομπανάκη Θ. (2003). Σχέση της κινητικής ευχέρειας και κινητικής ευελιξίας κατά την εκτέλεση δημιουργικής κίνησης. Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού, Ο.Μ.Ε.Ρ. Ελληνικά Γράμματα (Αθήνα), 5, 175-183.

Barron, F. & Harrington, D. (1981). " Creativity, intelligence and personality". Annual Review of Psychology, 32, 439-476.

Cleland, F. (1992) . Young children's divergent movement ability: study II. Journal of teaching in physical education, 13, 228-241.

Dodd, H. & White, M. (1980). Cognition: Mental structures and processes. Boston: Allyn & Bacon.

Duffy, B. (1998). Supporting creativity and imagination in the early years. Buckingham: Open University Press.

Facer, K., & Williamson, B. (2002). "Designing Technologies to Support Creativity and Collaboration". Bristol: Futurelab. www.futurelab.org.uk/research/ handbooks.htm

Guilford, J. (1956). The structure of intellect. Psychological Bulletin, 53, 267 - 293.

Hansen, M. (2009). YouTube and Other Web 2.0 Applications for Nursing Education. *Online Journal of Nursing Informatics, 13, 1-20.*

Jenkins, H, (2006). Convergence Culture: Where Old and New Media Collide. New York: New York University Press.

Maslow, A. H. (1973). The further reachers of human nature. New York: The Viking Press.

Mchichi, T & Afdel, K. (2012). The use of Web 2.0 Innovations on Education and Training. *Education, 2, 5, 183-187*.

O'Quin, K., & Besemer, S. P. (1999). "Creative products". Encyclopedia of creativity, 1, 413-422.

Piaget, J. (2002). The language and thought of the child. London: Routledge.

Ragbir, D. & Mohan, P. (2012). *Using Social Networking Technologies to Harness Creativity among Students*. Advanced Learning Technologies, IEEE 12th International Conference

Starkey, L. (2008). *Evaluating Learning in Classroom Activities using Digital Technologies*, ACEC Conference, Canberra, Australia.

Taylor, C.W. (1989). Various approaches to and definitions of creativity. In R.J. Sternberg (Ed.), The nature of creativity (pp. 99-121). Cambridge: Cambridge University Press.

Torrance, E. P. (1988). "The nature of creativity as a manifest in testing". In R. J. Sternberg (Ed.), The nature of creativity: Contemporary psychological perspectives (pp. 43-75). Cambridge: Cambridge University Press.

Torrance, E.P. (1989). The nature of creativity as manifest in its testing. In R. J. Sternberg (Ed.), The nature of creativity (pp. 43-75). Cambridge University Press, (pp. 43-75).

Walsh, C. S. (2007). "Creativity as capital in the literacy classroom: youth as multimodal designers". Literacy, 41, 79-85.

Wyrick, W. (1968). The development of a test of motor creativity. Research Quarterly, 39, 756-765.

50. Δημιουργώ ιστοσελίδες στην πλατφόρμα Wikispaces

Τριαντάρη Φωτεινή[1]
[1] Εκπαιδευτικός Πληροφορικής, ΠΕ19
ftriantari@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η διαδικασία δημιουργίας ενός wiki δίνει την ευκαιρία σε ένα σύνολο μαθητών να πειραματιστούν και να επεξεργαστούν δυναμικές ιστοσελίδες την ίδια χρονική στιγμή. Το συνεργατικό εργαλείο Web 2.0 wikispaces, που στην ουσία είναι μία υπηρεσία δημιουργίας wiki, μας δίνει την δυνατότητα να επικοινωνούμε στο περιβάλλον αυτό, να επεξεργαζόμαστε ιστοσελίδες και να ενσωματώνουμε νέες εφαρμογές από εξωτερικές πηγές. Η συνεργασία των μαθητών σε ένα wiki δεν απαιτεί ούτε την φυσική παρουσία όλων στην σχολική τάξη ούτε συγκεκριμένα χρονικά όρια. Φυσικά, οι ρυθμίσεις ενός wiki που δημιουργείται στην πλατφόρμα wikispaces μας επιτρέπουν να καθορίζουμε την ασφάλεια και τον έλεγχο της επικοινωνίας, καθιστώντας την πλατφόρμα κατάλληλη για εκπαιδευτικές δραστηριότητες και συνεργατική μάθηση.
Στα πλαίσια του μαθήματος ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση πραγματοποιήθηκε το σχολικό έτος 2014-2015 η δημιουργία ενός ιστότοπου με τους μαθητές της ΣΤ' τάξης του 15ου Δημοτικού Σχολείου Λάρισας. Το wiki αναφέρεται στις ανανεώσεις και μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και επίσης ήταν το ψηφιακό μας έργο κατά την διεξαγωγή του 4ου Ψηφιακού Φεστιβάλ Λάρισας.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: *Wikispaces, ιστότοπος, συνεργατική μάθηση,*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κύριο πλεονέκτημα των συνεργατικών web 2.0 εργαλείων είναι η δυνατότητα προσπέλασης και επεξεργασίας των δεδομένων την ίδια χρονική στιγμή από πολλούς χρήστες. Η πλατφόρμα wikispaces δίνει την δυνατότητα δημιουργίας ενός wiki παρέχοντας ασφάλεια, κεντρικό έλεγχο και ταυτόχρονη επεξεργασία των ιστοσελίδων από ένα σύνολο χρηστών που ονομάζονται μέλη. Ο διαχειριστής μπορεί να προσθέτει πολύ εύκολα νέα μέλη ενώ υπάρχει η δυνατότητα σε ένα wiki να υπάρχουν πολλοί διαχειριστές με τα ίδια δικαιώματα. Τα δύο αυτά χαρακτηριστικά των wiki τα καθιστούν ένα ευέλικτο εργαλείο, προσφέροντας ασφάλεια και κυρίως αποτελούν ένα εύχρηστο και πλούσιο σε γραφικά περιβάλλον για την ανάπτυξη είτε εμπορικών ιστότοπων είτε σχολικών ιστότοπων κατάλληλο για μαθητές και εκπαιδευτικούς.
Στα πλαίσια της συνεργατικής μάθησης και της οικοδόμησης της γνώσης οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να ανακαλύψουν νέες δυνατότητες και να πειραματιστούν με την δημιουργία ιστοσελίδων, την επεξεργασία τους και την ενσωμάτωση εφαρμογών όπως ένα αρχείο βίντεο ή ένα δυναμικό ημερολόγιο.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ WIKI

Ένα wiki είναι στην ουσία ένας ιστότοπος με ένα συγκεκριμένο πλήθος ιστοσελίδων. Το wiki πήρε το όνομα του από μία χαβανέζικη φράση που σημαίνει : wiki-wiki δηλαδή γρήγορα-γρήγορα (Κομνηνού, 2008). Επίσης μια άλλη ερμηνεία είναι και η συντόμευση της φράσης "What I know is". Αναφέρεται στην φράση "αυτό που ξέρω είναι", δηλαδή κάθε χρήστης έχει την δυνατότητα να παρουσιάζει τις γνώσεις του και όλοι να διαμοιράζονται το περιεχόμενο των ιστοσελίδων. Το wiki είναι ένας ιστότοπος που μπορεί να φιλοξενήσει ιστοσελίδες που μπορούν να αλλαχθούν πολύ

εύκολα και χωρίς να απαιτεί γνώσεις προγραμματισμού. Το κύριο πλεονέκτημα των wiki είναι ότι οι ιστοσελίδες μπορούν να δημιουργηθούν και να μετατραπούν από πολλούς χρήστες και την ίδια χρονική στιγμή.
Το πρώτο wiki δημιουργήθηκε από τον Ward Cunningham το 1995. Επέλεξε το όνομα wiki για να τονίσει το πόσο γρήγορα και εύκολα μπορούν οι χρήστες του Διαδικτύου να δημιουργήσουν και να επεξεργαστούν ιστοσελίδες (Κυροπούλου & Χαλδογερίδης, 2011). Το 2001 δημιουργήθηκε από τους Jimmy Wales και Larry Sanger ένα από τα διασημότερα wiki, μια ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια που ονομάζεται Wikipedia. Είναι ένα συνεργατικό εργαλείο στο οποίο όλοι μπορούν να προσθέσουν άρθρα και να τα επεξεργαστούν (Κυροπούλου & Χαλδογερίδης, 2011). Βέβαια υπάρχει το μειονέκτημα οι πληροφορίες σε κάποιες περιπτώσεις να μην είναι ακριβείς ή πρόσφατα ενημερωμένες. Ένα άλλο παράδειγμα είναι το Βικιλεξικό (wiktionary.org), ένα ελεύθερου περιεχομένου λεξικό διαθέσιμο σε 172 γλώσσες.

Η ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ WIKISPACE

Η πλατφόρμα wikispaces δίνει την δυνατότητα δημιουργία ενός wiki. Στην ουσία ένα wiki στο wikispaces (Μιχαηλίδης, 2011) έχει τα παρακάτω κύρια χαρακτηριστικά:

- Εύκολη δημιουργία ιστοσελίδων
- Δυνατότητα εγγραφής απεριόριστων μελών
- Δυνατότητα επεξεργασίας ιστοσελίδων από τα μέλη την ίδια χρονική στιγμή
- Δυνατότητα ενσωμάτωσης πολυμεσικού περιεχομένου
- Δυνατότητα χώρου συζήτησης μεταξύ μελών
- Εκπαιδευτική δωρεάν χρήση χωρίς πληρωμή και διαφημίσεις

ΤΟ WIKISPACE ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Ποια όμως είναι τα οφέλη από την χρήση του wikispaces στην εκπαιδευτική διαδικασία; Τα wiki προσφέρουν την δυνατότητα συνεργασίας, την δυνατότητα πρόσθεσης άρθρων και επεξεργασίας αυτών και τέλος την δυνατότητα επικοινωνίας στα μέλη ενός wiki. Τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό έχουν δημιουργηθεί wiki και για την παρουσίαση μαθημάτων αλλά και μία πληθώρα δραστηριοτήτων όπως εκπαιδευτικά προγράμματα, επισκέψεις, εκδηλώσεις, έρευνες αλλά και συμμετοχές σε διαγωνισμούς για τους μαθητές. Το περιεχόμενο ενός wiki μπορεί να συνδυάσει πολλά θέματα ενώ αξίζει να αναφέρουμε ότι σε ένα wiki μπορούμε να ενσωματώσουμε εξωτερικές πηγές, παιχνίδια και άλλες εφαρμογές του διαδικτύου. Επίσης υπάρχει η δυνατότητα ένα wiki να διατηρηθεί ανοιχτό μόνο για τους μαθητές-μέλη κατά την δημιουργία του, να είναι δημόσιο αλλά χωρίς δυνατότητα επεξεργασίας από απλούς χρήστες του διαδικτύου και τέλος να είναι ανοιχτό με πλήρη πρόσβαση για όλους.

WIKIS ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Εκτός από το τμήμα του 15ου Δημοτικού Σχολείου Λάρισας όπου δημιουργήσαμε ένα wiki κατά το σχολικό έτος 2014-2015 υπάρχουν πολλά άλλα ελληνικά σχολεία που έχουν δημιουργήσει ένα wiki στην πλατφόρμα wikispaces. Το Δημοτικό Σχολείο Χρυσοπηγής Χανίων έχει δημιουργήσει ένα wiki για κάθε τμήμα της ΣΤ’ τάξης όπου παρουσιάζονται πληροφορίες για τις εργασίες των μαθητών, ανέκδοτα, ανακοινώσεις και άλλα ενδιαφέροντα θέματα. Το 6ο Δημοτικό Σχολείο Συκεών έχει δημιουργήσει ένα wiki για την πρόσβαση των μαθητών σε εργασίες και για την πρόσβαση των επισκεπτών για προβολή ιστοσελίδων των μαθητών. Τέλος το 4ο Δημοτικό Σχολείο Πεύκης έχει δημιουργήσει ένα wiki με πολλές πληροφορίες για το μάθημα των ΤΠΕ, με πλούσιο αρχείο από εργασίες μαθητών και μία έξυπνη εφαρμογή με on-line

ψηφιακά εργαλεία της Google για την καταγραφή της ιστορίας του περιβαλλοντικού προγράμματος “Βρώμικη Πόλη” (Λάσκαρη, 2016). Συνεπώς τα wiki κερδίζουν ολοένα έδαφος σε ιστοσελίδες σχολείων αφού προσφέρουν μεγαλύτερες δυνατότητες από τις παλιές στατικές σελίδες αλλά και μεγαλύτερη ασφάλεια από τον έλεγχο του ενός ή πολλών διαχειριστών.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΙΣΤΟΤΟΠΟΥ

Με βάση την κονστρουκτιβιστική (constructivism) θεωρία μάθησης η οικοδόμηση της γνώσης κάθε ατόμου βασίζεται στις εμπειρίες και τις πεποιθήσεις του. Ο Burbules τόνισε την σημασία της ενεργητικής και ανακαλυπτικής μάθησης μέσα από συνεργατικές δραστηριότητες των μαθητών. Ο Vygotsky υποστηρίζει ότι η κατασκευή της γνώσης πραγματοποιείται σε πλαίσια συλλογικής επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ και των ίδιων των μαθητών και μεταξύ του εκπαιδευτικού και του μαθητή. (Κακλαμάνης, 2005).

Η συνεργατική μάθηση, σύμφωνα με τον Putman, δεν είναι απλά ο διαχωρισμός σε ομάδες και η απασχόληση με ένα συγκεκριμένο θέμα αλλά μία καλά σχεδιασμένη στρατηγική που απαιτεί εμπιστοσύνη στις ομάδες, ανάπτυξη κριτικής σκέψης και σεβασμό στο φύλο και την διαφορετικότητα κάθε μαθητευόμενου. Επιπλέον η αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητών ως ομάδες αλλά και η αλληλεπίδραση ομάδων και εκπαιδευτή είναι βασικό στοιχείο για την γνωσιακή ανάπτυξη (Κακλαμάνης, 2005).

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ WIKIS ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η δημιουργία ενός ιστότοπου δεν απαιτεί πλέον γνώσεις προγραμματισμού. Οι μαθητές μέσω της ομαδο-συνεργατικής μεθόδου μπορούν στα πλαίσια ενός εργαστηρίου υπολογιστών να αναπτύξουν το δικό τους wiki. Το να δημιουργήσω ένα wiki σημαίνει ότι αναλαμβάνω έναν ρόλο σε μία ομάδα, παίρνω πρωτοβουλίες, συζητώ και αξιολογώ το αποτέλεσμα. Επίσης δημιουργώ παραγόμενα προϊόντα με εύχρηστα Web 2.0 εργαλεία σε σύντομο χρονικό διάστημα. Το αποτέλεσμα είναι άμεσο ενώ μπορώ να σχολιάσω τις εργασίες άλλων ομάδων ή να επικοινωνήσω μαζί τους. Τα χαρακτηριστικά αυτά προσδίδουν έναν δημοκρατικό χαρακτήρα στην μάθηση και μαθητο-κεντρικό χαρακτήρα στα wikis(Ruth & Houghton,2009)

Η υπηρεσία wikispaces είναι μία υπηρεσία που προσφέρει τέσσερα βασικά χαρακτηριστικά ή και πλεονεκτήματα σε σχέση με άλλες πλατφόρμες:

1. Ευκολία στην δημιουργία ιστότοπου
2. Ταυτόχρονη επεξεργασία ιστοσελίδων από πολλά μέλη
3. Δημιουργία δυναμικών ιστοσελίδων που μπορούν να τροποποιηθούν άμεσα
4. Δυνατότητα ενσωμάτωσης μικρο-εφαρμογών
5. Ρύθμιση ασφάλειας του wiki από τον διαχειριστή, ιδανικό για σχολική κοινότητα

Η εκπαιδευτική διαδικασία αναπτύσσεται σε ένα διαδραστικό περιβάλλον όπου επιτρέπεται η επικοινωνία μεταξύ των μαθητών αλλά και η δυνατότητα συζήτησης ή σχολιασμού σε κάθε παραγόμενου προϊόντος. Εάν τονίσουμε τους βασικούς κανόνες συμπεριφοράς στο Διαδίκτυο, η επικοινωνία και η ανταλλαγή μηνυμάτων σε έναν ελεγχόμενο ιστότοπο είναι μια ευχάριστη διαδικασία για τους μαθητές-μέλη του wiki.Φυσικά πρέπει να τονίσουμε ότι ο διαχειριστής του wiki πρέπει να έχει τον κεντρικό έλεγχο.

ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ WIKIS ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Δημιουργώντας έναν ιστότοπο με συνεργατική μάθηση υποστηρίζουμε ταυτόχρονα την ενεργητική μάθηση. Κάθε μαθητής αναλαμβάνει συγκεκριμένο ρόλο στην ομάδα του. Επίσης όταν οι ομάδες επιλέγουν ένα θέμα σχετικό με το περιεχόμενο της ιστοσελίδας που θα αναπτύξουν ευνοούμε την ενεργοποίηση και την διερεύνηση. Μέσα από την σχεδίαση μπορούν να αναπτύξουν την έκφραση και την δημιουργία. Αποφασίζουν για το περιεχόμενο των ιστοσελίδων, τα χρώματα, την λειτουργικότητα και για την μορφή γενικότερα. Επιπλέον οι μικροεφαρμογές τις οποίες διαθέτει ένα wiki προσφέρει τον πειραματισμό γιατί αναφέρονται σε εργαλεία εκτός της υπηρεσίας wikispaces. Για παράδειγμα μπορούν να ενσωματώσουν έναν χάρτη της Google ή ένα ημερολόγιο στην ιστοσελίδα τους οπότε πλέον έρχονται σε επαφή με άλλα εργαλεία πέραν της έννοιας των wiki. Τέλος, η δημιουργία ενός wiki ευνοεί την αλληλεπίδραση μαθητή-υπολογιστή γιατί η πλατφόρμα αποτελεί ένα πολύ φιλικό, διαδραστικό και εύχρηστο εργαλείο του Διαδικτύου.

Η ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ WIKISPACE

Κάθε χρήστης είναι ελεύθερος να δημιουργήσει έναν λογαριασμό και να δημιουργήσει τον δικό του ιστότοπο με ηλεκτρονική διεύθυνση της μορφής xxxxx.wikispaces.com, όπου το xxxxx είναι ένα όνομα μοναδικό στην πλατφόρμα wikispaces. Στο Σχήμα 1 εμφανίζεται η αρχική σελίδα της πλατφόρμας wikispaces και οι δύο βασικές επιλογές για την δημιουργία ενός wiki : Για την εκπαίδευση και για εμπορικούς λόγους ή κοινότητες.

Σχήμα 1: **Η αρχική σελίδα της πλατφόρμας wikispaces**

Πατώντας την επιλογή Make a Wiki, διαλέγουμε τον τύπο του wiki που επιθυμούμε να κατασκευάσουμε (Σχήμα 2).

Σχήμα 2: Δημιουργία ενός wiki

Όταν δημιουργώ ένα wiki μπορώ να επιλέξω διάφορους τύπους ως προς την πρόσβαση σε αυτό. Πιο αναλυτικά, υπάρχουν τέσσερις τύποι. Το Δημόσιο (Public)

wiki, με ανοιχτή πρόσβαση σε όλους όπου και ανώνυμοι επισκέπτες προβάλλουν αλλά και επεξεργάζονται τις σελίδες του wiki. Το Προστατευμένο (Protected) wiki, όπου η προβολή είναι ανοιχτή για όλους αλλά μόνο μέλη του wiki μπορούν να επεξεργαστούν σελίδες. Το Ιδιωτικό (Private) , όπου η προβολή και η επεξεργασία επιτρέπεται μόνο στα μέλη του wiki. Τέλος, υπάρχει η επιλογή να καθορίσει ο διαχειριστής τα δικαιώματα των χρηστών (custom) . Κατά την δημιουργία wiki του 15ου Δημοτικού Σχολείου Λάρισας συνδυάστηκαν δύο πολιτικές: κατά την φάση της υλοποίησης το wiki με όνομα “Ανανεώσιμες και μη Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας” ήταν ιδιωτικό και κατά την φάση της ολοκλήρωσης ο τύπος άλλαξε σε προστατευμένο για μεγαλύτερη ασφάλεια.
Ένα εκπαιδευτικό wiki έχει τις παρακάτω επιλογές:

- Δημιουργία Μελών (Members)
- Δημιουργία Εργασιών (Projects)
- Δημιουργία Γεγονότων (Events)
- Δημιουργία Αξιολόγησης (Assessment)
- Φόρτωση αρχείου
- Εκκίνηση συζήτησης
- Γενικές Ρυθμίσεις

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΕΛΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΧΡΗΣΤΩΝ

Υπάρχουν τρεις βασικοί τρόποι για την εγγραφή μελών ενός wiki.Ο πρώτος και πιο απλός τρόπος είναι να σταλεί ένα αυτοματοποιημένο μήνυμα σε χρήστες για να γίνουν μέλη ενός wiki, σαν πρόσκληση. Το περιεχόμενο του μηνύματος μπορεί και να αλλάξει και να στείλουμε ένα δικό μας μήνυμα. Συμπληρώνουμε τις διευθύνσεις των υποψήφιων μελών και το μήνυμα αποστέλλεται και επικυρώνουμε έπειτα ως διαχειριστές την εγγραφή τους.
Ο δεύτερος τρόπος λέγεται Δημιουργός Χρηστών (User Creator). Εδώ δημιουργούμε ένα αρχείο τύπου excel ή τύπου λίστας διαχωρισμού με κόμμα ή Tab όπου εισάγουμε το όνομα χρήστη και τον κωδικό του. Ο δεύτερος τρόπος είναι πιο βολικός για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση όπου πολλοί μαθητές ίσως δεν διαθέτουν ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.
Ο τρίτος τρόπος αφορά την δημιουργία ενός κωδικού συμμετοχής (Join Code). Όταν ένας διαχειριστής δημιουργεί αυτό τον κωδικό, η πλατφόρμα παρέχει μια συγκεκριμένη ηλεκτρονική διεύθυνση και έναν κωδικό, με τον οποίο όσοι τον γνωρίζουν μπορούν να κάνουν την εγγραφή τους στο wiki. Ένα παράδειγμα φαίνεται στο Σχήμα 3. Ο κωδικός δίνεται από το σύστημα και έχει συγκεκριμένη διάρκεια που ισχύει για περίπου 7 μέρες. Αν ο διαχειριστής επιθυμεί στο μέλλον να καλέσει νέα μέλη, το σύστημα παρέχει ένα νέο κωδικό για το ίδιο wiki.

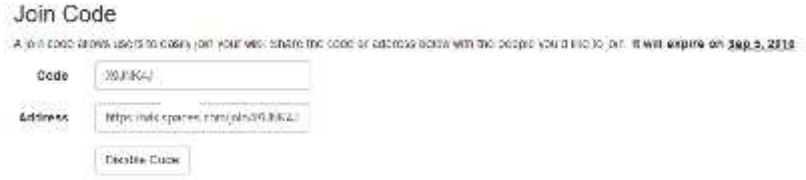

Σχήμα 3: **Δημιουργία κωδικού για εγγραφή μελών**

Τα μέλη μπορούν να έχουν τους παρακάτω ρόλους:

- Διαχειριστής (ένας ή περισσότεροι)-Organizer
- Απλά μέλη- Members

Μπορεί ένα μέλος να διαγραφεί από το wiki ή ένας διαχειριστής να υποβαθμιστεί σε απλό μέλος και το αντίστροφο.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η πλατφόρμα wikispaces προσφέρει την δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ των μελών ενός wiki ή και ακόμα την επικοινωνία μεταξύ επισκεπτών. Οι κύριοι τρόποι επικοινωνίας είναι η συζήτηση και η ανταλλαγή μηνυμάτων. Μια συζήτηση μπορεί να υπάρχει είτε σε όλο το wiki είτε σε κάθε ιστοσελίδα είτε πουθενά. Την συζήτηση μπορούν να την εκκινήσουν είτε όλοι οι επισκέπτες, είτε οι εγγεγραμμένοι χρήστες της υπηρεσίας wikispaces, είτε μόνο τα μέλη του συγκεκριμένου wiki ή τέλος, μόνο οι διαχειριστές.

Η ανταλλαγή μηνυμάτων στην πλατφόρμα wikispaces εξαρτάται από τις Γενικές Ρυθμίσεις ενός wiki. Ως διαχειριστές μπορούμε να επιτρέψουμε να λαμβάνουμε ιδιωτικά μηνύματα όχι μόνο στο ηλεκτρονικό μας ταχυδρομείο αλλά και στο προφίλ που διαθέτουμε για το wiki είτε από όλους, είτε μόνο από τα μέλη, είτε μόνο από διαχειριστές του wiki, ή τέλος, από κανέναν. Τα μηνύματα αποθηκεύονται στους φακέλους Inbox και Storage αν επιθυμούμε να τα αρχειοθετήσουμε. Στο Σχήμα 4 εμφανίζονται οι ρυθμίσεις για την αποστολή μηνυμάτων. Για μεγαλύτερη ασφάλεια, στον ιστότοπό μας, η ανταλλαγή ιδιωτικών μηνυμάτων είχε απενεργοποιηθεί για τα μέλη-μαθητές του wiki. Μια διδακτική ώρα αφιερώθηκε στην επικοινωνία όπου οι μαθητές αντάλλαξαν με επίβλεψη μηνύματα με τον διαχειριστή και τους συμμαθητές αλλά για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και μόνο στο εργαστήριο υπολογιστών.

Σχήμα 4: **Ρυθμίσεις ανταλλαγής μηνυμάτων**

Επιπλέον για κάθε αλλαγή, αποστολή μηνύματος ή αίτηση επισκέπτη για να γίνει μέλος αποστέλλεται από την υπηρεσία ενημέρωση στην ηλεκτρονική διεύθυνση του διαχειριστή.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ (PROJECTS)

Όταν δημιουργώ μία εργασία στο wikispaces ακολουθώ τρία βήματα:

- Καθορίζω τους χρήστες-μέλη ή και τις ομάδες των μελών της εργασίας
- Εισάγω ένα νέο γεγονός με ημερομηνία έναρξης και λήξης της εργασίας
- Περιγράφω το περιεχόμενο της εργασίας

Όλες οι παραπάνω διαδικασίες γίνονται πολύ εύκολα και γρήγορα. Το Σχήμα 5 απεικονίζει τα χρονικά όρια του γεγονότος και το Σχήμα 6 απεικονίζει το πώς βλέπουν οι μαθητές την εργασία που τους έχουμε αναθέσει.

Σχήμα 5: Δημιουργία γεγονότος (Event)

Σχήμα 6: Προβολή ανάθεσης εργασίας σε περιβάλλον μαθητή

Σε ένα classroom wiki μπορούμε να αναθέσουμε μία εργασία. Δημιουργούμε δηλαδή μία ανακοίνωση με συγκεκριμένα χρονικά περιθώρια και περιγραφή. Οι ρυθμίσεις της ανακοίνωσης μπορούν να περιλαμβάνουν την ειδοποίηση των μελών με e-mail, την δυνατότητα δημιουργίας σχόλιων στην ανακοίνωση από τα μέλη και την δυνατότητα αποστολής απαντήσεων στον διαχειριστή. Οι μαθητές μόλις εισέλθουν στο classroom wiki θα δουν στο μενού αλλά και στην αρχική τους σελίδα την ανακοίνωση. Με ένα απλό κλικ βλέπουν την περιγραφή της εργασίας όπως εμφανίζεται στο σχήμα 7.

Σχήμα 7: Ανάθεση Εργασίας

Έπειτα ο μαθητής με τον συνδετήρα μπορεί να ανεβάσει ένα αρχείο. Ο διαχειριστής μπορεί να πληροφορηθεί για όλα τα αρχεία που έχουν ανεβάσει οι μαθητές και με ακριβή ημερομηνία όπως δείχνει το Σχήμα 8.

Σχήμα 8: Ανέβασμα αρχείου

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ-ASSESSMENT

Η αξιολόγηση στο wikispaces αφορά την ασχολία κάθε μέλους του wiki με την πλατφόρμα. Στο Σχήμα 9 εμφανίζονται στατιστικά στοιχεία για τον διαχειριστή του wiki και για άλλα δύο μέλη. Τα στοιχεία αφορούν 4 καταστάσεις και αποθηκεύονται για τα τελευταία 30 λεπτά. Οι τέσσερις καταστάσεις είναι:

- Καθόλου δραστηριότητα
- Προβολή ιστοσελίδων
- Επεξεργασία ιστοσελίδων
- Αποθήκευση ιστοσελίδων

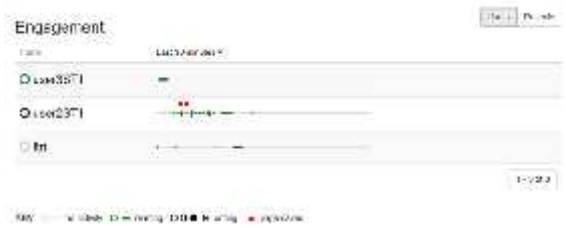

Σχήμα 9: Αξιολόγηση μελών-Assessment

Εδώ στο Σχήμα 10 δίνεται ένα παράδειγμα από την δημιουργία μίας ιστοσελίδας και την υποβολή σχόλιου από ένα μαθητή που ανήκει στην ίδια ομάδα με τον μαθητή που δημιούργησε την ιστοσελίδα. Ανάλογα τις ρυθμίσεις ενός wiki μπορούμε να επιτρέπουμε τα σχόλια ή όχι.

Σχήμα 10: Υποβολή σχόλιου σε ιστοσελίδα

Παρακάτω στο Σχήμα 11 βλέπουμε το μενού του wikispaces ενός μαθητή-μέλους στον οποίο έχουμε αναθέσει μία εργασία. Συγκεκριμένα ο μαθητής πρέπει να δημιουργήσει μία ιστοσελίδα. Στην περίπτωση που πρέπει να παραδώσει ένα αρχείο π.χ. μία εικόνα ή ένα έγγραφο πατώντας απλά το Upload File αποστέλλει στον διαχειριστή το αρχείο.

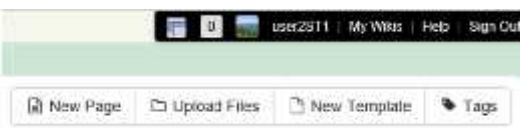

Σχήμα 11: Μενού Μέλους

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ

Μέσα από το μενού του wiki υπάρχει η δυνατότητα τα μέλη ενός wiki να δημιουργήσουν τις δικές τους ιστοσελίδες και να ανεβάσουν ένα οποιοδήποτε αρχείο τοπικά αποθηκευμένο στον υπολογιστή τους με μέγιστο μέγεθος μέχρι 50 MB. Τα αρχεία αργότερα μπορούν να διαγραφούν ή να χρησιμοποιηθούν στο περιεχόμενο μιας ιστοσελίδας.
Η δημιουργία ιστοσελίδας σε ένα wiki είναι πολύ εύκολη και πολύ γρήγορη διαδικασία. Υπάρχουν τρεις τύποι wiki, Το κλασικό Wiki (Wiki), ο Βασικός Ιστότοπος (Basic Web-site) ειδικά σχεδιασμένο για ιστότοπους και το Σχολικό (Classroom) που προορίζεται για εκπαιδευτική χρήση με δυνατότητες αξιολόγησης μαθητών.
Στο 15ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας ασχοληθήκαμε με την κατασκευή ενός ιστότοπου με τίτλο “Ανανεώσιμες και Μη Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας”. Το wikispaces είναι μια πλατφόρμα η οποία προσφέρει την δυνατότητα κάθε μέλος του wiki να δημιουργεί τις δικές του ιστοσελίδες ταυτόχρονα με άλλα μέλη του wiki. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες των 2-3 ατόμων. Οι ιστοσελίδες που δημιουργήθηκαν ήταν συνολικά 10. Κάθε ομάδα ανέλαβε να δημιουργήσει μία ιστοσελίδα για μία πηγή ενέργειας. Οι μαθητές επέλεξαν μία ανανεώσιμη ή μη ανανεώσιμη πηγή ενέργειας, επικοινώνησαν μέσα από το περιβάλλον, δημιούργησαν το περιεχόμενο της ιστοσελίδας με αναζήτηση πληροφοριών στον παγκόσμιο ιστό και σχολίασαν τις δημοσιεύσεις των συμμαθητών τους. Στο Σχήμα 12 εμφανίζεται η αρχική σελίδα του ιστότοπου για τις πηγές ενέργειας.

Σχήμα 12:Ιστότοπος για τις πηγές ενέργειας

Κάθε μαθητής έγινε μέλος του wiki αλλά για μεγαλύτερη ασφάλεια κάθε μέλος μπορούσε να επεξεργαστεί μόνο την δική του ιστοσελίδα και όχι τις ιστοσελίδες άλλων μελών. Αντίθετα κάθε μέλος μπορούσε να αφήσει ένα σχόλιο σε κάθε ιστοσελίδα του wiki που ανήκει.
Όταν δημιουργούμε ιστοσελίδες στο wikispaces μπορούμε στο όνομα της σελίδας να προσθέσουμε ετικέτες (tags). Οι ετικέτες είναι περιγραφικές λέξεις σχετικά με το περιεχόμενο μιας ιστοσελίδας και χρησιμοποιούνται από τις μηχανές αναζήτησης για γρήγορη αναζήτηση. Στα πρώτα στάδια της εργασίας μας, οι μαθητές αναζήτησαν πληροφορίες στο διαδίκτυο για τις πηγές ενέργειας. Η Wikipedia αποτέλεσε βασική πηγή πληροφοριών. Ένα από τα θετικά στοιχεία του wikispaces είναι ότι το εργαλείο επεξεργασίας κειμένου θυμίζει πολύ τον επεξεργαστή κειμένου Microsoft Word. Με παρόμοιο τρόπο μπορούμε να εισάγουμε εικόνα, πίνακες, υπερσυνδέσμους και άλλες εφαρμογές. Το μενού επεξεργασίας της ιστοσελίδας εμφανίζεται στο Σχήμα 13 .Το κείμενο μπορεί να έχει διαφορετικά χρώματα, στυλ, στοίχιση, μέγεθος και άλλα χαρακτηριστικά. Έτσι οι μαθητές ήταν αρκετά εξοικειωμένοι με την επεξεργασία και την εισαγωγή κειμένου.

Σχήμα 13: Επεξεργαστής ιστοσελίδας

Η εισαγωγή εικόνων είναι και αυτή μια αρκετά απλή διαδικασία. Αφού οι μαθητές φορτώσουν μία εικόνα ως αρχείο στην πλατφόρμα μπορούν να την ενσωματώσουν στην ιστοσελίδα και να την μορφοποιήσουν ανάλογα (στοίχιση, μέγεθος).
Επίσης, κάθε ιστοσελίδα μπορεί να περιλαμβάνει εξωτερικούς υπερσυνδέσμους (external links). Με παρόμοιο τρόπο, στα τελικά στάδια του ιστότοπου, ενσωματώσαμε βίντεο από το Youtube, ένα δυναμικό ημερολόγιο και ένα παιχνίδι ερωτήσεων που δημιουργήσαμε με ένα web 2.0 εργαλείο με όνομα Quizlet.

ΜΙΚΡΟ-ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ (WIDGETS)
Όταν ένα wiki προορίζεται για ιστότοπος υπάρχουν πολλές δυνατότητες που αφορούν την δημοσίευση πληροφοριών και άλλων εφαρμογών. Τα widgets είναι μικρο-εφαρμογές που μπορώ να ενσωματώσω σε μία ιστοσελίδα. Υπάρχουν πολλές κατηγορίες όπως βίντεο από το Youtube, Εργαλεία για την εμφάνιση του ιστότοπου (Μενού, Πίνακα περιεχομένων), Χάρτες της Google Maps, Πόστερ από την εφαρμογή Poster, Ημερολόγιο, Κανάλι Ειδήσεων RSS Feed και πολλά άλλα. Η ενσωμάτωση ενός βίντεο για παράδειγμα, γίνεται με απλή αντιγραφή-επικόλληση του κώδικα ενσωμάτωσης του κάθε στοιχείου. Οι κατηγορίες των μικρο-εφαρμογών απεικονίζονται στο Σχήμα 14.

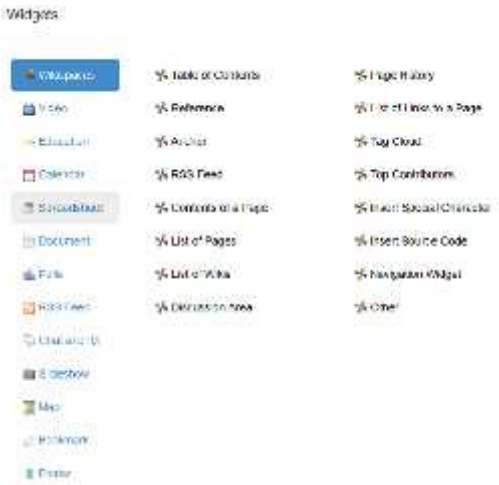

Σχήμα 14: Μικροεφαρμογές-Widgets

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ QUIZ
Στα τελικά στάδια της κατασκευής του ιστότοπου δημιουργήθηκε ένα κουίζ με το web 2.0 εργαλείο Quizlet. Το κουίζ αποτελείται από 2 μέρη. Στο πρώτο μέρος υπάρχουν κάρτες. Είναι το στάδιο μελέτης. Οι μαθητές εδώ, βλέπουν μία λέξη ή φράση π.χ. " Φωτοβολταϊκά Συστήματα" και μόλις γυρίσουν την κάρτα βλέπουν τον ορισμό της έννοιας π.χ. "Απορροφούν ηλιακή ενέργεια και ανήκουν στην κατηγορία ηλιακών πηγών ενέργειας". Στο Σχήμα 15 εμφανίζεται ένα παράδειγμα.

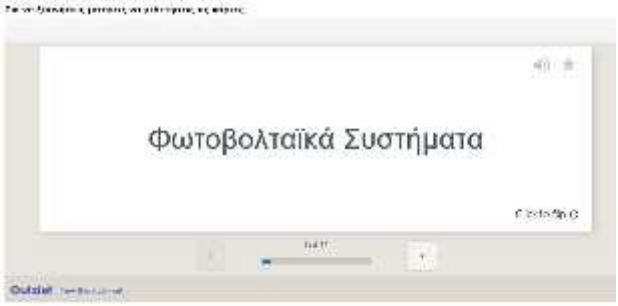

Σχήμα 15: Παιχνίδι Γνώσεων

Μετά την φάση της μελέτης οι μαθητές αφιέρωσαν 10’ λεπτά για 12 συνολικά κάρτες και συνέχισαν στην φάση του παιχνιδιού. Στο Σχήμα 16 απεικονίζεται το δεύτερο μέρος του κουίζ που δημιουργήθηκε με το Quizlet. Εδώ οι μαθητές πρέπει να αντιστοιχίσουν την σωστή κάρτα-έννοια με την σωστή κάρτα-ορισμό για να εξαφανιστούν και οι δύο. Η προσπάθεια χρονομετρείται σε δευτερόλεπτα και το ρεκόρ κάθε μαθητή καταγράφεται ως ο τελικός χρόνος όπου όλες οι κάρτες έχουν εξαφανιστεί.

Σχήμα 16: Παιχνίδι Γνώσεων-Εξαφάνισε όλες τις κάρτες

ΑΡΧΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΙΣΤΟΤΟΠΟΥ -ΜΕΝΟΥ

Η αρχική σελίδα σε ένα wiki είναι μία προκαθορισμένη σελίδα με το όνομα Home. Το μόνο που απαιτείται είναι να επεξεργαστούμε την σελίδα αυτή χωρίς να αλλάξουμε το όνομά της όπως εμείς επιθυμούμε. Επίσης μπορούμε να προσθέσουμε ένα μενού πλοήγησης πάλι αν επεξεργαστούμε μία προκαθορισμένη σελίδα, με όνομα space.menu. Συνδέοντας το όνομα της κάθε σελίδας σαν εσωτερικό υπερσύνδεσμο (link with existing page) με μία σελίδα του wiki μπορούμε να έχουμε ένα μενού για όλες τις σελίδες του ιστότοπου που δημιουργήσαμε.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η πλατφόρμα wikispaces για την δημιουργία των wiki αποτελεί ένα εύχρηστο περιβάλλον τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές. Για την δημιουργία ενός wiki σχετικά με τις ανανεώσιμες και μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας υπήρξε ένα εργαλείο που προσφέρει μεγάλη ασφάλεια, κεντρικό έλεγχο από τον διαχειριστή του wiki και άμεση ενημέρωση σχετικά με τις αλλαγές του ιστότοπου. Επίσης, η δυνατότητα να αλλάζουμε χαρακτηριστικά του wiki όπως για παράδειγμα η διακοπή συζητήσεων, η απαγόρευση αποστολής προσωπικών μηνυμάτων, η αλλαγή δικαιωμάτων επεξεργασίας ενός μέλους και πολλά άλλα βοηθούν ώστε να προσαρμόζουμε την διαδικασία δημιουργίας ιστοσελίδων όπως επιθυμούμε και με βάση τα στάδια του μαθήματος.

Βασική τεχνική που ακολουθήθηκε σε αυτό το μάθημα διάρκειας 5 διδακτικών ωρών ήταν η συνεργατική επίλυση προβλημάτων. Στην συνεργατική επίλυση προβλημάτων, κύριος στόχος δεν είναι η απομνημόνευση πληροφορίας αλλά η επίλυση προβλήματος μέσα από την συνεργασία των μαθητών σε ολιγομελείς ομάδες και η ανάπτυξη γνώσεων μέσα από διερευνητικές εργασίες (Κράντα & Γιαννόπουλος, 2011). Συγκεκριμένα, ο ρόλος του εκπαιδευτή είναι να βοηθά και να καθοδηγεί τους μαθητές στην κατασκευή του ιστότοπου χωρίς όμως να δίνονται έτοιμες ή ημιτελείς ιστοσελίδες. Κύριος σκοπός είναι οι μαθητές να ανακαλύψουν μόνοι και με την κατάλληλη υποστήριξη τα εργαλεία και τις δυνατότητες που η πλατφόρμα προσφέρει. Γενικά τα πλεονεκτήματα του classroom wiki (Τσούτσουρας, 2014) είναι:

- Πρόσβαση χωρίς συνδρομή για εκπαιδευτικούς και μαθητές
- Είναι ένας ασφαλής χώρος για επικοινωνία και απόθεση εκπαιδευτικού υλικού
- Επιτρέπει την αλληλεπίδραση και την ενασχόληση των μαθητών με σύγχρονα εργαλεία
- Δυνατότητα ενσωμάτωσης άλλων εφαρμογών και εξωτερικών πηγών
- Δυνατότητα συνεργασίας σχολείων σε διαφορετικές περιοχές ή και χώρες

Αντίθετα, ως βασικό μειονέκτημα αποτελεί η αξιολόγηση όπου παρουσιάζονται μόνο στατιστικά στοιχεία και όχι δυνατότητα δημιουργίας κουίζ ή καταχώρησης βαθμών άμεσα όπως πραγματοποιείται στην πλατφόρμα e-class για παράδειγμα. Επίσης απαιτείται επαγρύπνηση για την συμπεριφορά των μαθητών (Τσούτσουρας, 2014) και ο επεξεργαστής για το wiki έχει ίσως περιορισμούς σε σχέση με άλλα περιβάλλοντα μάθησης.

Ο ιστότοπος παρουσιάσθηκε στο 4ο Μαθητικό Φεστιβάλ Ψηφιακής Δημιουργίας που πραγματοποιήθηκε στη Λάρισα στις 4 και 5 Μαρτίου 2014. Η ηλεκτρονική διεύθυνση του ιστότοπου είναι η: http://15dim.wikispaces.com/.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κακλαμάνης Θ. (2005),Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, Τεύχος 10, Συνεργατική μάθηση και Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση, Ιωάννινα, 130-135.

Κομνηνού Ι., (2011). Τι είναι το wiki; Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην καθημερινή διδακτική πράξη, Προσπελάστηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 2016 από το: http://users.sch.gr/ikomninou/wiki final/___wiki.html

Κράντα Μ., Γιαννόπουλος Μ., (2011),Idiary, Βιωματική μάθηση: Ημερολόγια μάθησης με τη χρήση του Web 2.0,Οριζόντια Δράση, Συνεργατική Επίλυση Προβλημάτων, Ιωάννινα, Ανακτήθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου από το: https://ldiaries.wikispaces.com/Συνεργατική_Επίλυση_Προβλημάτων

Κυροπούλου Κ., Χαλδογερίδης Δ. (2011), Τεχνολογίες Κοινωνικής Δικτύωσης στην Εκπαίδευση, Τμήμα Πληροφορικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 7-9. Ανακτήθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 2016 από: http://learn20.wikispaces.com/Wikis+2

Λάσκαρη Γ. (2016) ,Wikispace του 4ου Δημοτικού Σχολείου Πεύκης, Αττική, Ανακτήθηκε από το: https://4dimotiko.wikispaces.com/

Μιχαηλίδης Ν., (2011), Wikispaces: Ένας αναλυτικός οδηγός για τη δημιουργία & επεξεργασία Wiki's, Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Πληροφορική, Θεσσαλονίκη.

Ανακτήθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 2016 από το: http://blogs.sch.gr/nikmichailidis/archives/1590

Τσούτσουρας Σ., (2014), Εισήγηση για το Wiki, Ημερίδα Καθηγητών Πληροφορικής Μεσσηνίας, Καλαμάτα, Ανακτήθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 2016 από το: https://sptsoutsouras.wikispaces.com/

Ruth, A., & Houghton, L., (2009). The wiki way of learning. Australasian Journal of Education Technology, 25(2), 135-152 . Ανακτήθηκεστις 3 Νοεμβρίου 2016 από το: http://www.smartteaching.org/blog/2008/08/50-ways-to-use-wikis-for-a-more-collaborative-and-interactive-classroom/

51. «Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίσοι σε έναν πολύχρωμο κόσμο»

Τσαντή Παρασκευή
Εκπαιδευτικός Π.Ε.60
23ο Νηπιαγωγείο Αχαρνών
tsantipar@gmail.com
Χαλκιώτου Μαρία
Εκπαιδευτικός Π.Ε.60
2ο Νηπιαγωγείο Ζεφυρίου
2nipzefy@sch.gr
Λύτρα Ήλια
Εκπαιδευτικός Π.Ε.60
2ο Νηπιαγωγείο Ιτέας
ilitra1@yahoo.gr
Γκολφινοπούλου Αθανασία
2ο Νηπιαγωγείο Ιτέας
ilitra1@yahoo.gr
Παπαγιάννη Χριστίνα
Εκπαιδευτικός Π.Ε.60
2ο Νηπιαγωγείο Ζεφυρίου
2nipzefy@sch.gr
Σκεπετάρη Γεωργία
Εκπαιδευτικός Π.Ε.60
2ο Νηπιαγωγείο Ζεφυρίου
2nipzefy@sch.gr
Τόρη γεωργία
Εκπαιδευτικός Π.Ε.60
23ο Νηπιαγωγείο Αχαρνών
tsantipar@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η περιγραφή συνεργατικών δράσεων μεταξύ τριών νηπιαγωγείων (2ο Νηπιαγωγείο Ζεφυρίου, 23ο Νηπιαγωγείο Αχαρνών, 2ο Νηπιαγωγείο Ιτέας) το σχολικό έτος 2015-2016. Υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της δράσης eTwinning, η οποία προωθεί τη σχολική συνεργασία μέσω της χρήσης των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ). Αποτελεί μέρος ενός ετήσιου Προγράμματος Αγωγής Υγείας με κεντρικό άξονα το προσφυγικό ζήτημα. Σκοπός της δράσης ήταν η ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση και η βιωματική προσέγγιση του προσφυγικού ζητήματος μέσα από ερεθίσματα, συνεργασία και αλληλεπίδραση με παιδιά άλλων νηπιαγωγείων έτσι ώστε να δημιουργηθεί κλίμα αποδοχής και σεβασμού των προσφύγων και των δικαιωμάτων τους.

Οι ΤΠΕ αξιοποιήθηκαν ως γνωστικό εργαλείο που βοηθά την ενεργό μάθηση, ως μέσο επικοινωνίας και ως μέσο διασκέδασης και άτυπης μάθησης. Για την υλοποίηση και για την αξιολόγηση του προγράμματος χρησιμοποιήθηκαν συνεργατικά ψηφιακά εργαλεία. Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν παρουσιάστηκαν στους γονείς και την τοπική κοινωνία στο τέλος της χρονιάς.

Λέξεις - κλειδιά: *αλληλεπίδραση, συνεργατική μάθηση, πληροφορικός γραμματισμός.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συνεχή μετακίνηση στη χώρα μας προσφύγων, λόγω πολέμου στη χώρα τους, δημιουργεί νέα δεδομένα και καταστάσεις στην Ελληνική πραγματικότητα, ο χειρισμός των οποίων απαιτεί υπευθυνότητα, σύνεση και σωστή κρίση. Η εκπαίδευση ως βασικός πυλώνας της ζωής έχει τη δυνατότητα να διδάξει στα παιδιά την έννοια της αποδοχής, της διαφορετικότητας, του σεβασμού στον άλλον καθώς και τη σημασία της προσφοράς σε όσους έχουν ανάγκη, δημιουργώντας έτσι ενεργούς πολίτες με αυξημένη αίσθηση ευθύνης και δημοκρατικές αντιλήψεις. Ειδικότερα στο νηπιαγωγείο ο παιγνιώδης χαρακτήρας των δράσεων ευνοεί την ενασχόληση των παιδιών με αυτές τις έννοιες και την ανάπτυξη θετικών στάσεων προς αυτές.

Το προσφυγικό ζήτημα ως ένα θέμα με κοινωνικές προεκτάσεις αποτέλεσε αντικείμενο ενασχόλησης των παιδιών αρχικά σε ατομικό επίπεδο στο πλαίσιο της τάξης και στη συνέχεια μέσα από συνεργατική δράση με άλλα νηπιαγωγεία. Δόθηκε έμφαση στην επικοινωνία με τον άλλον, στην καταπολέμηση του φόβου και της αδιαφορίας για το διαφορετικό, στην αντιρατσιστική συμπεριφορά και στην κοινωνική προσφορά.

Είναι απόλυτα συμβατό με τις αρχές και τους στόχους του ΑΠΣ και του ΔΕΠΠΣ καθώς όλες οι δραστηριότητες του σεναρίου εξακτινώνονται και αλληλεπιδρούν με τα προγράμματα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων της Γλώσσας, της Μελέτης περιβάλλοντος (Ανθρωπογενές περιβάλλον και αλληλεπίδραση) και της Τεχνολογίας. Οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν είναι συλλογικές, και ευνοούν την αλληλεπίδραση και την επικοινωνία..

Ο τρόπος επεξεργασίας των θεματικών ενοτήτων γίνεται με τη συμβολή των επιμέρους επιστημονικών κλάδων, δηλαδή διεπιστημονικά (Χρυσαφίδης, 2009). Η διαθεματικότητα ως τρόπος επεξεργασίας του προσφυγικού ζητήματος δίνει την ευκαιρία για πολυδιάστατη και ολιστική εξέτασή του.

Η δράση είχε διάρκεια έξι μήνες και οι δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν τόσο σε ατομικό επίπεδο της κάθε τάξης όσο και σε ομαδικό με τα άλλα σχολεία παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο της καλοκαιρινής γιορτής των σχολείων.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η σχεδίαση του προγράμματος βασίζεται σε αρχές των γνωστικών, και κοινωνικοπολιτισμικών προσεγγίσεων, χρησιμοποιεί τις ΤΠΕ και διέπεται από την αρχή της συντροφικότητας και της συνεργατικής δράσης.

Σύμφωνα με τις γνωστικές προσεγγίσεις η νοητική ανάπτυξη του παιδιού είναι μια εξελικτική διαδικασία όπου ο κάθε μαθητής μαθαίνει με τον δικό του τρόπο, ενεργητικά σε ένα περιβάλλον με πολλά και διαφορετικά ερεθίσματα. Στο περιβάλλον αυτό υπάρχει αλληλεπίδραση, η οποία οδηγεί στην οικοδόμηση της λογικής και επιστημονικής σκέψης του μαθητή.

Η δόμηση της γνώσης είναι μια λειτουργία που βασίζεται στις προϋπάρχουσες εμπειρίες, τις νοητικές κατασκευές που ο καθένας χρησιμοποιεί προκειμένου να ερμηνεύσει αντικείμενα ή καταστάσεις(Ράπτης, Ράπτη,2001)

Σύμφωνα με τις κοινωνιοπολιτισμικές θεωρήσεις για τη γνώση η προσωπική σκέψη οικοδομείται με βάση την κοινωνική αλληλεπίδραση.

Η ανάπτυξη επιτυγχάνεται επιπλέον με τη διαμεσολάβηση κοινωνικών γεγονότων και πολιτιστικών εργαλείων(γλώσσα). Τα εργαλεία αυτά εμπεριέχουν νοήματα και τρόπους σκέψης που διαμορφώνουν τις ίδιες τις νοητικές διεργασίες (Ράπτης, Ράπτη,2001).

Η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση βοηθά στην ανάπτυξη «πληροφορικής κουλτούρας» που δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις

της τεχνολογίας και στη βελτίωση των διαδικασιών διδασκαλίας και μάθησης (ΕΑΙΤΥ,2008:17, Κόμης και Παπανδρέου, 2005).

Η διδακτική των ΤΠΕ στην προσχολική ηλικία προσεγγίζεται μέσω του πραγματολογικού μοντέλου. Σύμφωνα με αυτό οι ΤΠΕ διατρέχουν όλα τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος και στοχεύουν στην καλλιέργεια δεξιοτήτων (ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, κριτική σκέψη, λήψη αποφάσεων), στην κατανόηση εννοιών και στην καλλιέργεια αξιών (ικανότητα συνεργασίας) ((Ζαράνης & Οικονομίδης, 2009).

Οι εικόνες, η μουσική, τα βίντεο προκαλούν το ενδιαφέρον των παιδιών, αυξάνουν τη συμμετοχή τους ευνοούν τη δημιουργικότητα, συμβάλλουν στην κατανόηση και στην οικοδόμηση νέων εννοιών, στην ανάπτυξη της συμβολικής σκέψης και οδηγούν σε μια ποιοτική μάθηση.

Με την ομαδική διδασκαλία, η οποία έχει ως βασικό της στοιχείο τη συνεργασία, έχοντας έναν κοινό στόχο, δημιουργείται πρόσφορο έδαφος για την εκδήλωση των δυνατοτήτων των παιδιών, για την άσκηση στη διερεύνηση και την απόκτηση νέων και δυσκολότερων ικανοτήτων με βασικό σκοπό η αλληλεπίδραση αυτή να οδηγήσει στη μεγιστοποίηση των γνώσεων.

Ενισχύεται συγχρόνως η κοινωνική μάθηση των παιδιών καθώς καλλιεργούνται κοινωνικές δεξιότητες χρησιμοποιώντας συμμετοχικές διαδικασίες. Τα παιδιά δουλεύοντας συνεργατικά αποκτούν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση, αυτενεργούν και εκφράζονται περισσότερο.

Το αποτέλεσμα αυτού του συνεργατικού πνεύματος είναι να αυξηθεί η ατομική προσπάθεια και να επιτευχθεί ένα ποιοτικότερο αποτέλεσμα. (Χατζηδήμου & Αναγνωστοπούλου, 2011).

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Γενικός σκοπός

Τα παιδιά να κατανοήσουν την έννοια της προσφυγιάς και μέσα από την επαφή τους με τα δικαιώματα των ανθρώπων, να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα αλλά και την ομοιότητά τους με τους άλλους και να αναγνωρίσουν τα οφέλη αλλά και τις προκλήσεις του να ζει κανείς σε ποικιλόμορφες κοινωνίες.

Επιμέρους στόχοι
(ως προς το γνωστικό αντικείμενο και ως προς τη μαθησιακή διαδικασία)

Τα νήπια ασκούνται:

- να γνωρίσουν τι είναι πρόσφυγας και γιατί κάποιος γίνεται πρόσφυγας.
- να συνδέσουν τις ανθρώπινες ανάγκες με τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- να συμμετέχουν σε συζητήσεις σχετικά με τους πρόσφυγες.

(Γλώσσα)

- να πειραματίζονται με χρώματα και διαφορετικούς τρόπους για να ζωγραφίσουν.
- να εκφραστούν δημιουργικά.
- να ερμηνεύουν και να εκτιμούν τις καλλιτεχνικές τους δημιουργίες.

(Έκφραση και δημιουργία)

- να παίξουν και να εξοικειωθούν με λογισμικά ζωγραφικής.
- να επικοινωνήσουν με τα παιδιά των άλλων νηπιαγωγείων.
- να αξιοποιήσουν το διαδίκτυο, τον διαδραστικό πίνακα και εκπαιδευτικά λογισμικά.
- να δημοσιεύουν εργασίες τους με τη βοήθεια της νηπιαγωγού.

- να ταυτίζουν τον υπολογιστή με μια μηχανή που βοηθάει τον άνθρωπο στην εργασία του και που μπορεί να τον χρησιμοποιήσει για διασκέδαση και για παιχνίδι.

(Τεχνολογία)

- να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα αλλά και την ομοιότητά τους με τους άλλους.
- να εξελιχθούν σε ενεργούς πολίτες.
- να εργαστούν σε ομάδες και να συνεργαστούν με παιδιά άλλων νηπιαγωγείων στις διερευνήσεις τους.
- να αναπτύσσουν την αυτοεκτίμησή τους.

(Ανθρωπογενές περιβάλλον και αλληλεπίδραση)

(ΔΕΠΠΣ Νηπιαγωγείου, 2002:9-36)

ΨΗΦΙΑΚΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Τα εργαλεία τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση του σεναρίου είναι λογισμικά «ανοικτού τύπου» έκφρασης και δημιουργίας τα οποία παρέχουν ένα περιβάλλον μάθησης πλούσιο σε ερεθίσματα που ευνοούν την διερευνητική μάθηση, προσφέρουν ευκαιρίες για συνεργασία, είναι κατάλληλα για την προσχολική ηλικία και οδηγούν στην απόκτηση υψηλού επιπέδου δεξιοτήτων.

Αυτά είναι:

- Padlet: Είναι μια διαδικτυακή εφαρμογή η οποία δίνει τη δυνατότητα δημιουργίας ενός εικονικού τοίχου πάνω στον οποίο τα παιδιά παρουσιάζουν τον εαυτό τους.
- Titanpad: Είναι μια διαδικτυακή εφαρμογή η οποία επιτρέπει συνεργατική συγγραφή κειμένου σε πραγματικό χρόνο από πολλούς χρήστες. Χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο δημιουργίας ποιήματος από όλα τα παιδιά.

Τα παιδιά ζωγράφισαν με διάφορα λογισμικά – naturalart, tuxpaint, ζωγραφική των windows, σε υπολογιστές αλλά και σε διαδραστικό πίνακα. Είναι προγράμματα ζωγραφικής ειδικά για παιδιά όπου με τα ενδιαφέροντα γραφικά που έχουν, καλλιεργείται η δημιουργικότητα των μαθητών με τη μορφή πολυσύνθετων παραστάσεων.

- google presentation: Δίνεται μέσα από αυτή την εφαρμογή η δυνατότητα παρουσίασης και επεξεργασίας την ίδια στιγμή του ποιήματος που δημιούργησαν τα παιδιά χρησιμοποιώντας τις ζωγραφιές που έφτιαξαν. Ενθαρρύνει τη χρήση πολλαπλών τρόπων αναπαράστασης.
- Easypolls.net: Είναι ένα online εργαλείο για την ψηφοφορία με ερώτημα τον τίτλο του ποιήματος.
- windows movie maker: Πρόγραμμα δημιουργικής επεξεργασίας βίντεο, το οποίο χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία βίντεο με το συνεργατικό μας ποίημα με στόχο τη διάχυση της δράσης.
- I wishyouto.com: Αποτελεί εφαρμογή η οποία δίνει τη δυνατότητα για online δημιουργία καρτών και επεξεργασία αυτής με άλλους χρήστες. Με αυτή την εφαρμογή δημιούργησαν τα παιδιά κάρτες με ευχές για τα παιδιά- πρόσφυγες.
- Glogster.com: Αποτελεί μέσο κοινωνικής δικτύωσης που επιτρέπει τη δημιουργία διαδραστικών αφισών. Είναι ένα πολυμεσικό εργαλείο όπου ο μαθητής αποκτά ικανότητες διαχείρισης του έργου, δεξιότητες οργάνωσης, σχεδιασμού και παρουσίασης. Με αυτή την εφαρμογή τα παιδιά και των τριών νηπιαγωγείων παρουσίασαν στην αφίσα διάφορες δράσεις τους, που έγιναν κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

- Answergarden.ch: Είναι ένα εργαλείο αξιολόγησης και ανταλλαγής ιδεών σε συλλογικό επίπεδο. Με το λογισμικό αυτό πραγματοποιήθηκε ανατροφοδότηση με θέμα τα δικαιώματα των παιδιών προσφύγων.
- Skype:Είναι πλατφόρμα επικοινωνίας διπλής κατεύθυνσης που χρησιμοποιήθηκε για την επικοινωνία και συνεργασία των παιδιών και των εκπαιδευτικών.
- Ιστοσελίδες των σχολείων: τα παιδιά με τη βοήθεια της νηπιαγωγού ανέβασαν το έργο τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Αφορμή για την υλοποίηση του προγράμματος Αγωγής Υγείας με θέμα το προσφυγικό ζήτημα, ήταν η ανάγνωση στην τάξη του 23ου Νηπιαγωγείου Αχαρνών, του βιβλίου «Μικρές οδύσσειες παιδιών». Ξεκίνησε έτσι μια συζήτηση για την έννοια της προσφυγιάς, για την πραγματικότητα που αντιμετωπίζουμε σήμερα στη χώρα μας, για τα δικαιώματα των παιδιών.

Τα παιδιά κατέθεσαν τις ιδέες τους (ποιοι είναι πρόσφυγες, να καλέσουμε κάποιον να μας μιλήσει, γιατί έφυγαν από τα σπίτια τους που θέλουν να ζήσουν) και στην ολομέλεια αποφάσισαν μια σειρά από δράσεις οι οποίες ομαδοποιήθηκαν και σχεδιάστηκε έτσι το πρόγραμμά μας(δημιουργία λευκώματος με φωτογραφίες, αποστολή γράμματος στον δήμαρχο της πόλης, δημιουργία αφίσας με τα δικαιώματα των παιδιών, θεατρική παράσταση με θέμα τους πρόσφυγες, επίσκεψη στους πρόσφυγες, να πούμε παραμύθια για τους πρόσφυγες, να μαζέψουμε ρούχα και τρόφιμα).

Στο πλαίσιο αυτό και καθώς είχε ξεκινήσει να υλοποιείται το πρόγραμμα Αγωγής Υγείας με άξονα το προσφυγικό, προτάθηκε να δουλέψουμε το θέμα αυτό συνεργατικά και με άλλα σχολεία έτσι ώστε τα παιδιά να ανταλλάξουν ιδέες, να αναπτύξουν πνεύμα ομαδικής συνεργασίας και μέσα από την αλληλεπίδραση να ευαισθητοποιηθούν στις ανθρώπινες σχέσεις και στο διαφορετικό.

Αποφασίσαμε έτσι όλοι μαζί να δημιουργήσουμε ένα συνεργατικό έργο eTwinning. Έγινε η αναζήτηση σχολείων και ξεκινήσαμε τη δράση.

Το μαθητικό δυναμικό του 23ου Νηπιαγωγείου Αχαρνών αποτελείται από Παλιννοστούντες Έλληνες και το μεγαλύτερο μέρος των παιδιών του 2ου Νηπιαγωγείου Ζεφυρίου είναι Poma. Σύνθεση η οποία ευνοούσε την έκφραση των παιδιών για την αποδοχή, την διαφορετικότητα μέσα από προσωπικά τους βιώματα.

Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές χρησιμοποιούσαν το skype για την επικοινωνία τους αλλά και για να ανταλλάσσουν απόψεις για τη διαμόρφωση του έργου.

Οι δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της δράσης eTwinning ήταν οι εξής:

Δημιουργήθηκε ένα padlet όπου τα παιδιά όλων των νηπιαγωγείων παρουσίασαν τους εαυτούς τους μιλώντας για κάτι που τους αρέσει. http://padlet.com/wall/zs6saa307nv4

Τα παιδιά επικοινώνησαν με τα παιδιά των άλλων νηπιαγωγείων μέσω skype και με αφορμή την ιστορία της «Ειρήνης» ανασυνέθεσαν την ιστορία της ειρήνης, αντάλλαξαν ιδέες και έκαναν προτάσεις για δράσεις.

Εικόνα 13**: Ανασύνθεση της ιστορίας "Ειρήνη"**

Έφτιαξαν από κοινού ένα ποίημα για τους πρόσφυγες. Τη δράση ξεκίνησε το 23ο νηπιαγωγείο Αχαρνών. Χρησιμοποιώντας ως αφορμή το παραμύθι της χιονάτης, η οποία φεύγει κυνηγημένη από το σπίτι της αποφάσισαν να φτιάξουν ένα ποίημα χρησιμοποιώντας ανάλογα παραμύθια με ήρωες που χρειάστηκε να φύγουν μακριά. Το ποίημα ξεκινάει με τους ήρωες της ιστορίας «Μικρές οδύσσειες παιδιών» και συνεχίζει με ήρωες διαφόρων παραμυθιών. Κάθε νηπιαγωγείο είχε το δικό του αντιπροσωπευτικό χρώμα και αφού διάβαζε τους στίχους του προηγούμενου σχολείου συνέχιζε το ποίημα με τους δικούς του στίχους αφού τους επεξεργαζόταν στην ολομέλεια της τάξης.

- https://titanpad.com/dlQuXADWEp

Κάθε σχολείο χρησιμοποιώντας λογισμικά έκφρασης και δημιουργίας ζωγράφισε τους στίχους τους οποίους δημιούργησε και τις ζωγραφιές τις τοποθέτησε στην online παρουσίαση. Για την δημιουργία των εικόνων κάθε τάξη χωριζόταν σε επιμέρους ομάδες (των τεσσάρων παιδιών) οι οποίες αναλάμβαναν να ζωγραφίσουν και ένα στίχο.

- https://docs.google.com/presentation/d/1iLtDCnMGCKL7GzxzXAqpdhyncNlqqjmFFVOAH7HoWI0/edit?usp=sharing

Ψήφισαν τον τίτλο του ποιήματος.

- http://www.easypolls.net/poll.html?p=573096c1e4b0faaf811c05b5

Το ποίημα το έφτιαξε το 2ο νηπιαγωγείο Ζεφυρίου σε video το οποίο παρουσιάστηκε στις τελικές καλοκαιρινές γιορτές των σχολείων.

- https://www.youtube.com/watch?v=8OM030iGTqk

Ζωγράφισαν κάρτες για τους πρόσφυγες, τις οποίες στείλαμε σε άλλα σχολεία.

- http://iwishyouto.com/view/5bc270620ec9080a

Δημιούργησαν μια διαδραστική αφίσα στην οποία ανέβασαν, με τη βοήθεια της νηπιαγωγού, εικόνες από δράσεις που αφορούσαν το πρόγραμμα.

- http://mnb454690.edu.glogster.com/edit/glog-from-athens-gr-apr-21-2016-1128

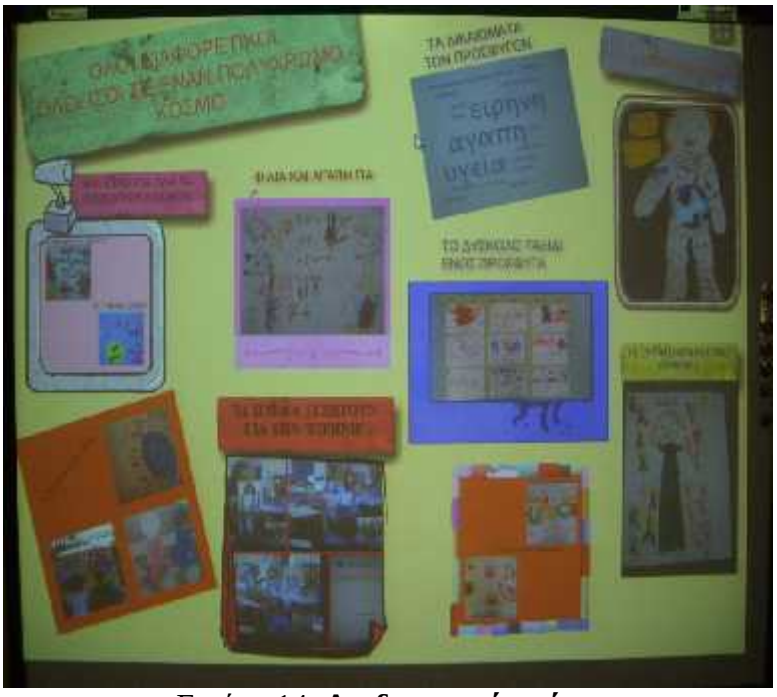

Εικόνα 14**: Διαδραστική αφίσα**

Στο πλαίσιο της ανατροφοδότησης, μέσα από συζήτηση δημιούργησαν μια εικόνα όπου κατέγραψαν τα δικαιώματα των παιδιών.

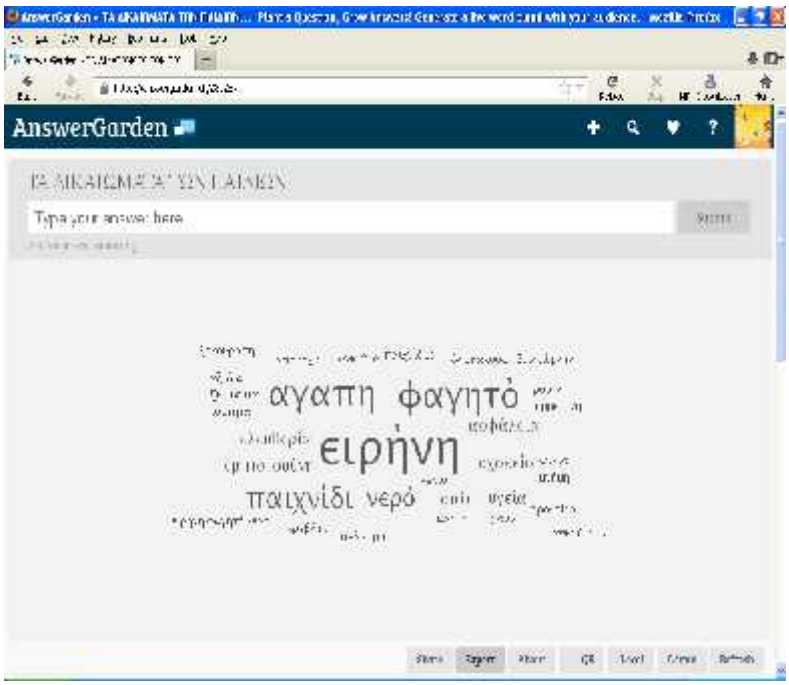

Εικόνα 3**: Αξιολόγηση γνώσεων παιδιών**

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η παραπάνω δράση ήταν μια ανταποδοτική εμπειρία και για τους εκπαιδευτικούς και για τους μαθητές.

Ως εκπαιδευτικοί μας δόθηκε η δυνατότητα να δημιουργήσουμε συνθήκες συνεργατικής διερευνητικής μάθησης, συνθήκες οι οποίες έδωσαν στα παιδιά τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης με άλλα παιδιά, διαμόρφωσης θετικών στάσεων όσων αφορά τους πρόσφυγες τη χαρά της δημιουργίας και της ευχαρίστησης.

Ήρθαμε σε επαφή με συνεργατικά εργαλεία και αξιοποιήσαμε στο έπακρο την τεχνολογική υποδομή του σχολείου. Εμπλουτίστηκαν οι διδακτικές μας πρακτικές.

Συνεργαστήκαμε άψογα με όλες τις συναδέλφους σε όλα τα επίπεδα και το αποτέλεσμα θεωρώ ότι είναι ανάλογο της επιτυχούς συνεργασίας μας.

Μέσα από συνεντεύξεις-ομαδικές συζητήσεις με τα παιδιά αλλά και με τους γονείς, από την έκθεση ζωγραφικής που οργανώθηκε στα σχολεία μας με θέμα το προσφυγικό, από τις συζητήσεις των νηπιαγωγών καθώς και από τις καταγραφές στο ημερολόγιο παρατηρήσεων που αφορούσαν την έκφραση συναισθημάτων για τους πρόσφυγες, από φύλλα εργασίας που χρησιμοποιήθηκαν, έγινε κατανοητό ότι οι στόχοι που είχαν τεθεί επιτεύχθηκαν.

Τα παιδιά ήταν ενθουσιασμένα από την αρχή μέχρι το τέλος της δράσης και με καμάρι παρουσίασαν στην τέλος της χρονιάς όλη τη δράση τους στους γονείς τους. Οι δυσκολίες που ανέφεραν ήταν στην αρχή της δράσης και αναφέρονταν στην κούραση και στο φόβο μήπως δεν τα καταφέρουν, δυσκολίες που ξεπεράστηκαν αμέσως.

Οι γονείς συμμετείχαν εξαρχής στις δράσεις μέσα από την παρουσίαση προσωπικών βιωμάτων προσφυγιάς από τις χώρες τους. Υπήρχαν βέβαια και μεμονωμένα σχόλια για το αν τα παιδιά κερδίζουν κάτι από τη δράση αυτή, τα οποία συζητήθηκαν σε ατομικές συζητήσεις με τους γονείς.

Το σχολείο ωφελήθηκε μέσα από τη διάχυση της δράσης του τόσο στην ιστοσελίδα του σχολείου όσο και με την παρουσίαση της δράσης στους γονείς των παιδιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ) Νηπιαγωγείου (2003), Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ.

ΕΑΙΤΥ- Τομέας Επιμόρφωσης και Κατάρτισης (ΤΕΚ)(2008α). *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών- Τεύχος 1: Γενικό μέρος*, Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

Ζαράνης, Ν.& Οικονομίδης Β.(2009).*Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Κόμης, Β. & Παπανδρέου, Μ (2005). *Οι Τεχνολογίες Της Πληροφορίας Και Των Επικοινωνιών στην Προσχολική Εκπαίδευση: μια κριτική προσέγγιση του διαθεματικού ενιαίου πλαισίου προγράμματος σπουδών. Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού* σσ 59-75.

Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.

Μείζον πρόγραμμα επιμόρφωσης. Β*ασικό επιμορφωτικό υλικό, τόμος Β: Ειδικό μέρος ΠΕ60 Νηπιαγωγοί*, Αθήνα:Παιδαγωγικό Ινστιτούτο 2011.

Μείζον πρόγραμμα επιμόρφωσης. Β*ασικό επιμορφωτικό υλικό, τόμος Α: Γενικό μέρος ΠΕ60 Νηπιαγωγοί*, Αθήνα:Παιδαγωγικό Ινστιτούτο 2011.

Ράπτης Α, Ράπτη Α (2001). Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας, Τόμος Α, Τόμος Β. Εκδ.Α. Ράπτη, Αθήνα.

Χατζηδήμου, Δ.& Αναγνωστοπούλου, Μ (2011). *Οι ομάδες εργασίας των μαθητών στην εκπαίδευση*, Θεσσαλονίκη: εκδ. Αδελφοί Κυριακίδη..

Χρυσαφίδης, Κ. (2009). *Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης*, Δίπτυχο, Αθήνα.

52. The Arty Party Team- Η Τέχνη της Συνεργασίας

Τσιαμτσιούρη Μαρία[1]
[1] Εκπ/κός Αγγλικής Γλώσσας, 3ο Δημοτικό Σχολείο Καρπενησίου
matsi14@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η παρούσα εισήγηση αφορά στην παρουσίαση ενός Ευρωπαϊκού έργου eTwinning που υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-16,με θέμα την Τέχνη και την δημιουργική έκφραση.
Στο συγκεκριμένο έργο συνεργάστηκαν μαθητές/τριες της Στ' τάξης δυο δημοτικών σχολείων, από την Ελλάδα (4ο Δημοτικό Σχολείο Καρπενησίου) και την Ισπανία (CEIP VIALFAS). Κύριος σκοπός του έργου ήταν η γνωριμία των μαθητών/τριών με διάφορες μορφές τέχνης, όπως η ζωγραφική ή η ποίηση, παρακινώντας τους να είναι δημιουργικοί/ες μέσα από τη συνεργασία και την μεταξύ τους επικοινωνία. Ο τρόπος οργάνωσης του έργου προέβλεπε ότι αρχικά γίνεται στους μαθητές/τριες μια παρουσίαση σχετικά με διάφορες τεχνικές ή καλλιτεχνικά ρεύματα, και αργότερα καλούνται να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία και το ταλέντο τους για να δημιουργήσουν τα δικά τους έργα τέχνης, εργαζόμενοι/ες συνεργατικά σε ομάδες, διακρατικές ή εντός της τάξης τους. Χρησιμοποιήθηκε πληθώρα Web 2.0 εργαλείων και εφαρμογών από τους μαθητές/τριες ή τις εκπαιδευτικούς για να δημιουργηθούν παρουσιάσεις, βίντεο ή για να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν στις δραστηριότητες του έργου. Γλώσσα επικοινωνίας και διεξαγωγής του έργου ήταν η Αγγλική.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ευρωπαϊκή σχολική σύμπραξη, ΤΠΕ, συνεργατική προσέγγιση, Web 2.0, Εικαστικά*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το συγκεκριμένο έργο είχε σαν σκοπό την εξοικείωση των μαθητών/τριών με τις διάφορες μορφές Τέχνης και υλοποιήθηκε από δυο εκπαιδευτικούς οι οποίες είχαν συνεργαστεί ξανά στο παρελθόν μέσω της πλατφόρμας του eTwinning διαπραγματευόμενες ένα εντελώς διαφορετικό θέμα. Η ιδέα του έργου ήταν αποτέλεσμα συζήτησης μεταξύ των εμπλεκομένων εκπαιδευτικών, οι οποίες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η διαθεματική προσέγγιση της μάθησης - όπως αυτή αναφέρεται και στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) για την διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας - θα μπορούσε να έχει μόνο θετικά αποτελέσματα όσον αφορά την πρόσληψη της νέας γνώσης και την εξάσκηση στη χρήση της ξένης γλώσσας από τους μαθητές/τριες. Συνεπώς, οι μαθητές/τριες θα είχαν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις τους στην Αγγλική Γλώσσα με σκοπό την επικοινωνία και την αλληλεπίδραση με συμμαθητές/τριες τους, αντίστοιχης ηλικίας και γλωσσικής ικανότητας (A2), αξιοποιώντας παράλληλα το ταλέντο τους στα Εικαστικά, τις γνώσεις τους σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ και τις κοινωνικές τους δεξιότητες.
Κατά τον σχεδιασμό του έργου, θεωρήθηκε ως δεδομένο ότι οι ΤΠΕ αποτελούν έναν εξαιρετικό και ταυτόχρονα απλό τρόπο για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ σχολείων από διαφορετικές περιοχές (Muir-Herzig, 2004). Οι Νέες Τεχνολογίες χρησιμοποιήθηκαν για να στηρίξουν τις προσπάθειες των μαθητών/τριών για κατανόηση και όχι για μηχανική απομνημόνευση, για την προαγωγή της εννοιολογικής αλλαγής, καθώς και τη μεταγνωσιακή επίγνωση και τη γνωσιακή ευελιξία (Κασιμάτη & Γιαλαμάς, 2001).

Οι μαθητές/τριες είχαν ενεργητικό ρόλο στην υλοποίηση του έργου, όντας εγγεγραμμένοι/ες ως μέλη στην κοινή μας διαδικτυακή τάξη (Twinspace) και υπεύθυνοι/ες για την ανάθεση ρόλων στις εκάστοτε ομάδες. Συνεργαζόμενοι/ες αρμονικά, διατυπώνοντας τις σκέψεις και τις απόψεις τους και αναπτύσσοντας τη δημιουργική τους ικανότητα, οι μαθητές και οι μαθήτριες που συμμετείχαν στο έργο είχαν την ευκαιρία να βιώσουν την γνώση και όχι απλά να την αποστηθίσουν. Έτσι ανέπτυξαν την ικανότητα να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν, να αντιλαμβάνονται τον κόσμο γύρω τους και να εντοπίζουν πολιτιστικές και πολιτισμικές ομοιότητες και διαφορές όπως αυτές προκύπτουν από τη μελέτη έργων καλλιτεχνών διαφόρων εθνικοτήτων.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το Ευρωπαϊκό έργο eTwinning με τίτλο «The Arty Party Team» υλοποιήθηκε από δύο εκπαιδευτικούς Αγγλικής Γλώσσας από την Ελλάδα και την Ισπανία και 42 μαθητές και μαθήτριες της Στ' τάξης των σχολείων τους, ηλικίας 11-12 ετών. Η συνεργασία τους ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2015 και ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2016, ο σχεδιασμός όμως του έργου είχε αρχίσει από τον Ιούλιο του 2015, με την συχνή επικοινωνία και ανταλλαγή απόψεων και ιδεών από τις εκπαιδευτικούς.

Κεντρικός άξονας του έργου ήταν η γνωριμία των μαθητών/ τριών με διάφορα καλλιτεχνικά ρεύματα και τεχνικές, μέσα από την συμμετοχή τους σε συνεργατικές δραστηριότητες, εργαζόμενοι σε ομάδες από κοινού με τους Ισπανούς συμμαθητές τους. Ο βιωματικός χαρακτήρας του έργου ενισχύεται και από το γεγονός ότι οι μαθητές/τριες δεν κλήθηκαν μόνο να παρατηρήσουν, να περιγράψουν και να σχολιάσουν έργα διάσημων καλλιτεχνών αλλά παράλληλα να δημιουργήσουν τα δικά τους έργα τέχνης, στηριζόμενοι στην τεχνική την οποία διδάχτηκαν.

Βασικοί στόχοι του έργου ήταν οι ακόλουθοι:

- Να προκαλέσει το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών απέναντι στην τέχνη και τους καλλιτέχνες από διάφορες χώρες
- Να αναπτύξει την κριτική τους σκέψη
- Να αναπτύξει την ικανότητα δημιουργικής έκφρασης
- Να ενθαρρύνει τους μαθητές/τριες να χρησιμοποιούν την Αγγλική Γλώσσα ως μέσο επικοινωνίας, ενώ ταυτόχρονα ανακαλύπτουν και άλλες Ευρωπαϊκές γλώσσες.
- Να εργαστούν σε ένα συνεργατικό πλαίσιο, εξασκώντας τις κοινωνικές τους δεξιότητες με άτομα εντός και εκτός του πολιτισμικού τους περιβάλλοντος.
- Να εμπλουτίσει τις γνώσεις των μαθητών/τριών σε θέματα που αφορούν την τέχνη.
- Να εφαρμοστεί η αρχή της διαθεματικότητας με την εμπλοκή διαφορετικών διδακτικών αντικειμένων (Αγγλική Γλώσσα, Πληροφορική, Εικαστικά)
- Να ενθαρρύνει τη χρήση των ΤΠΕ μέσα και έξω από την σχολική τάξη.

Οι μαθητές/τριες χρησιμοποίησαν μια πληθώρα Web 2.0 εργαλείων και ελεύθερων εφαρμογών και λογισμικών για να επικοινωνήσουν με τους συνεργάτες τους στην ομάδα, να παρουσιάσουν, να σχολιάσουν ή ακόμη και να δημιουργήσουν τα έργα Τέχνης που απαιτούσε η κάθε δραστηριότητα. Ενδεικτικά κάποια από τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν περιλαμβάνουν το chat, το e-mail, το Forum, ,προγράμματα για τη δημιουργία και την προβολή βίντεο, εικόνων και σχεδίων, καθώς και διάφορα άλλα λογισμικά και Web 2.0 εργαλεία όπως, για παράδειγμα, το Microsoft PowerPoint, τα Google Docs, το Pizap, το Qzzr και το Padlet και αρκετά άλλα που θα

αναφερθούν εκτενέστερα στην αναλυτική παρουσίαση των δραστηριοτήτων του έργου.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Ακολουθούν τα στάδια της εφαρμογής της δράσης από την απόφαση για την δημιουργία του έργου έως και την ολοκλήρωση του.

Συζήτηση και απόφαση των δύο εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας από την Ισπανία και την Ελλάδα για την ωφέλεια και τον εμπλουτισμό της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της συμμετοχής των μαθητών/ τριών σε ένα Ευρωπαϊκό έργο eTwinning.

Συζήτηση με τους Διευθυντές των σχολικών μονάδων και ενημέρωση των εκπαιδευτικών και των γονέων για την εκπόνηση της δράσης.

Επιλογή των τάξεων που θα συμμετείχαν στη δράση.

Εγγραφή των μαθητών ως μέλη στην πλατφόρμα του eTwinning και συγκεκριμένα στο Twinspace του έργου.

Ενημέρωση και αναλυτικές οδηγίες προς τους μαθητές των εμπλεκόμενων τμημάτων για τις υποχρεώσεις, τις απαιτήσεις και τη φύση έργου.

Με δεδομένο ότι οι ΤΠΕ αποτελούν έναν εξαιρετικό και ταυτόχρονα απλό τρόπο για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ σχολείων από διαφορετικές χώρες (Muir-Herzig, 2004), οι εκπαιδευτικοί επικοινωνούσαν διαρκώς μέσω email ή chat, προκειμένου να ανταλλάξουν απόψεις, να θέσουν τους στόχους και να σχεδιάσουν τις δραστηριότητες του έργου. Η πρώτη επικοινωνία έγινε τον Ιούλιο του 2015 και τέθηκε ο προβληματισμός σχετικά με το θέμα που θα διαχειρίζονταν στο έργο που θα δημιουργούσαν από κοινού. Έχοντας ως προηγούμενο την επιτυχημένη συνεργασία τους σε άλλο έργο στο παρελθόν, οι αποφάσεις σχεδιασμού λάμβαναν υπόψη τους μαθητές/τριες και το περιβάλλον μάθησής τους και οι δραστηριότητες σχεδιάστηκαν για να προκαλέσουν και να διατηρήσουν την προσοχή, το ενδιαφέρον και η συμμετοχή των μαθητών (Kyriacou, 1991). Το έργο ξεκίνησε στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2015, με την εγγραφή των μαθητών στο Twinspace του έργου, δίνοντάς τους ένα χρονικό διάστημα εξοικείωσης με το περιβάλλον της πλατφόρμας και παράλληλα ζητώντας τους να επεξεργαστούν το προφίλ τους, την εικόνα τους και να γράψουν κάποιες πληροφορίες για τον εαυτό τους. Σχεδόν ταυτόχρονα άρχισε και η αλληλεπίδραση ανάμεσα στους μαθητές, με τη χρήση του Twinmail για την ανταλλαγή μηνυμάτων. Τον Οκτώβριο άρχισε η βασική ενασχόληση με τις δραστηριότητες του έργου, με πρώτη τη χρήση του Padlet (https://el.padlet.com), ενός συνεργατικού πίνακα ανακοινώσεων στον οποίο ο κάθε συμμετέχων στο έργο ανήρτησε το πορτρέτο του και μια σύντομη περιγραφή του εαυτού του. Δημιούργησαν πάζλ και παιχνίδια με διάσημα πορτρέτα και αντάλλαξαν απόψεις για τους αγαπημένους τους καλλιτέχνες χρησιμοποιώντας το φόρουμ του Twinspace. Επίσης οι μαθητές και οι μαθήτριες των δυο σχολείων, εργαζόμενοι/ νες σε ομάδες παρουσίασαν την πόλη τους χρησιμοποιώντας το Microsoft PowerPoint, ελεύθερες εφαρμογές δημιουργίας βίντεο που ‘ανέβασαν’ στη συνέχεια στο Youtube ή συνεργαζόμενοι μέσω των παρουσιάσεων της Google (Google presentations). Στη συνέχεια, κάνοντας χρήση του Qzzr δημιούργησαν από ένα σχετικό με τις παρουσιάσεις τους κουίζ και κάλεσαν τους συνεργάτες τους να απαντήσουν στις ερωτήσεις. Τον Νοέμβριο χρησιμοποιώντας την τεχνική του κολάζ, δημιούργησαν ατομικά έργα Τέχνης με φυσικά υλικά, εμπλέκοντας στη διαδικασία και τους γονείς τους. Σε μια εικονική έκθεση που παρουσιάστηκαν τα έργα όλων των μαθητών και ακολούθησε διαδικτυακή ψηφοφορία (polldaddy.com) για την ανάδειξη δυο νικητήριων έργων, ένα από κάθε χώρα. Οι νικητές βραβεύτηκαν παράλληλα κατά τη διάρκεια διαδικτυακής εκδήλωσης. Τον Δεκέμβριο ως εκπαιδευτικό εργαλείο

χρησιμοποιήσαμε τη συνεργατική γραφή. Συνεργατική γραφή (Collaborative writing) ορίζεται σύμφωνα με τον Haring-Smith, 1994, η πράξη κατά την οποία περισσότερα από ένα άτομο συμβάλλουν στη δημιουργία ενός κειμένου, έτσι ώστε η «συν-ευθύνη» δημιουργίας του να καθίσταται ουσιαστική. Η συνεργατική γραφή προσφέρει μάθηση, κοινωνικοποίηση και νέες ιδέες (LeFevre, 1987), εμπειρία, διαμοίραση της γνώσης, συγγραφή κειμένων με μεγαλύτερη ακρίβεια και πιο κατανοητά κείμενα (Ede & Lunsford, 1990), δημιουργία εγγράφων υψηλότερης ποιότητας (Beck, 1993) και ενίσχυση των διαπροσωπικών σχέσεων (Rice & Huguley, 1994). Οι μαθητές και οι μαθήτριες εργαζόμενοι/ νες σε διακρατικές ομάδες και κάνοντας χρήση του συνεργατικού εργαλείου Titanpad (https://titanpad.com), δημιούργησαν ποιήματα τα οποία παρουσιάστηκαν με την μορφή ηλεκτρονικού βιβλίου (eBook) μέσω του Zooburst (www.zooburst.com). Επιπρόσθετα, οι μαθητές/τριες δημιούργησαν χριστουγεννιάτικες κάρτες με την εφαρμογή επεξεργασίας εικόνων Pizap και ενώνοντας τες σε ένα βίντεο το παρουσίασαν στις χριστουγεννιάτικες γιορτές των σχολείων τους. Τέλος, με την εφαρμογή Audacity, ηχογράφησαν παραδοσιακά κάλαντα στη γλώσσα τους και τα ανήρτησαν στο Twinspace. Τον Ιανουάριο ασχοληθήκαμε με την «Τέχνη του Δρόμου» , το graffiti. Γράφοντας το όνομα τους με την συγκεκριμένη τεχνική και ενώνοντας τα έργα τους, οι μαθητές/ τριες δημιούργησαν το λογότυπο του έργου μας- ένα μωσαϊκό χρωμάτων και έμπνευσης χρησιμοποιώντας το easymoza.com. Τον Μάρτιο μιλήσαμε για τον κυβισμό και τις Αφρικανικές μάσκες του Πάμπλο Πικάσο. Οι μαθητές/ τριες κατασκεύασαν αντίστοιχα τις δικές τους μάσκες από χαρτόνι ή πυλό, καταγράφοντας τη διαδικασία σε βίντεο και εξηγώντας στους συμμαθητές τους τον τρόπο εργασίας τους. Τον Απρίλιο και τον Μάιο σειρά είχε ο πουαντιγισμός (pointillism) και ο εμπνευστής του George Seurat. Αφού παρακολούθησαν βίντεο με την συγκεκριμένη τεχνική και συζήτησαν για διάσημους πίνακες, εργαζόμενοι εκ νέου σε διακρατικές ομάδες δημιούργησαν μια συνεργατική ζωγραφιά με θέμα την άνοιξη, μέσω του Google drawings. Ως αναμνηστικά της συνεργασίας μας, ανταλλάξαμε και κάρτες μέσω ταχυδρομείου, μια για κάθε μαθητή. Ο Ιούνιος ήταν μήνας ολοκλήρωσης και αξιολόγησης του έργου. Οι μαθητές/ τριες επέλεξαν την αγαπημένη τους δραστηριότητα από το έργο (dotstorming.com) και σχολίασαν την όλη δράση ανταλλάσσοντας παράλληλα και ευχές για το καλοκαίρι μέσω chat.

Οι μαθητές/τριες χρησιμοποίησαν τους τέσσερις ηλεκτρονικούς υπολογιστές του εργαστηρίου Πληροφορικής του σχολείου, παρά τα προβλήματα που αυτοί παρουσίαζαν λόγω παλαιότητας, αλλά και τους προσωπικούς τους υπολογιστές και συσκευές (κινητά τηλέφωνα, tablets) από το σπίτι.

Κάθε μαθητής/τρια μπορούσε- κάνοντας χρήση του προσωπικού κωδικού του/της - να συνδεθεί και να παρακολουθεί το υλικό που «ανέβαινε» στην ηλεκτρονική πλατφόρμα. Επιπλέον, οι μαθητές/τριες συχνά παρακολουθούσαν από τον υπολογιστή και τον βιντεοπροβολέα στην αίθουσα της Αγγλικής Γλώσσας το αντίστοιχο υλικό των συνεργατών τους και στη συνέχεια συζητούσαν και σύγκριναν, με αφορμή την προβολή αυτή, το θέμα που πραγματεύονταν κάθε φορά.

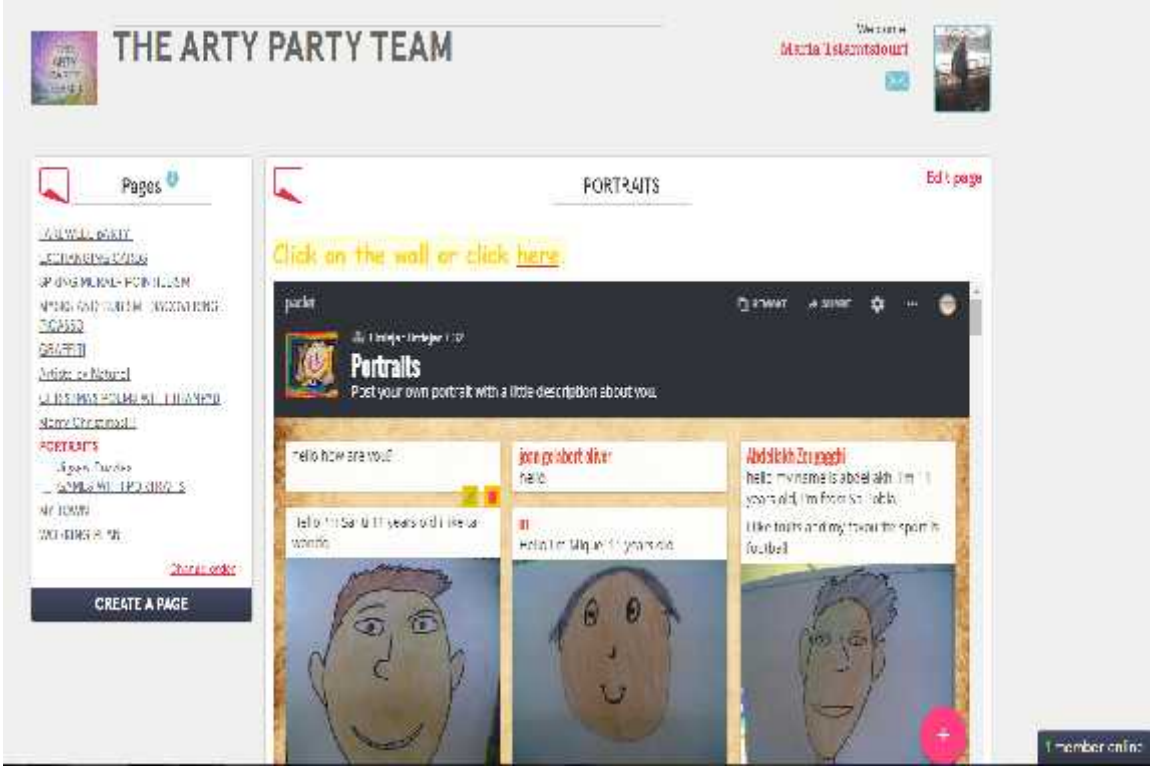

Εικόνα 1: Οι σελίδες του έργου στο Twinspace (https://twinspace.etwinning.net/10523)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως προέκυψε από την αξιολόγηση του έργου και τις συζητήσεις κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς με τους γονείς, τους μαθητές/ τριες και τους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς, το συγκεκριμένο έργο είχε θετικό αντίκτυπο για όλους στον τρόπο που αντιμετωπίζουν την Τέχνη και εκφράζουν τη δημιουργικότητά τους. Οι μαθητές/ τριες κατάφεραν μέσω του έργου να εκφραστούν δημιουργικά, να συνεργαστούν και να δημιουργήσουν από κοινού με συμμαθητές/τριες αντίστοιχης ηλικίας, σε ένα πλαίσιο που ξεφεύγει από τη συνηθισμένη, καθημερινή πρακτική της σχολικής πραγματικότητας. Με βάση την κοινή πεποίθηση όλων ότι η Τέχνη ενώνει, οι εκπαιδευτικοί σχεδίασαν ένα έργο που κύριο σκοπό είχε την επικοινωνία, την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία. Μέσω των εργαλείων και των εφαρμογών που χρησιμοποιήθηκαν, οι μαθητές/τριες ανέπτυξαν τις δεξιότητές τους στη χρήση των ΤΠΕ και βελτίωσαν τις κοινωνικές τους δεξιότητες. Παράλληλα ανέπτυξαν την κριτική τους σκέψη και εξασκήθηκαν στη λήψη αποφάσεων και την δεξιότητα να εκφράζουν τη γνώμη τους, ακούγοντας ταυτόχρονα και τη γνώμη του συνομιλητή τους. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επικοινωνία ανάμεσα στους μαθητές/ τριες ήταν η χρήση της Αγγλικής Γλώσσας. Η εξάσκηση στον προφορικό και τον γραπτό λόγο ήταν συχνή, κάνοντάς τους να συνειδητοποιήσουν την εφαρμογή των γνώσεων που έχουν στην Αγγλική Γλώσσα σε καθημερινές περιστάσεις επικοινωνίας, σε συνθήκες που τους απαλλάσσουν από το άγχος της σχολικής επίδοσης.

Από την άποψη της διδακτικής προσέγγισης, η χρήση της διαθεματικής μεθόδου και της συνεργατικής εργασίας είχαν πολύ θετικά αποτελέσματα, δεδομένου ότι το γνωστικό αντικείμενο της Αγγλικής Γλώσσας σε συνεργασία με τα μαθήματα της Πληροφορικής, της Ιστορίας, της Γεωγραφίας, της Μουσικής και φυσικά της Τέχνης, κατάφεραν να αναπτύξουν όλες τις απαραίτητες δεξιότητες για κάθε μαθητή/ τρια

έτσι ώστε να τους καταστήσουν ανεξάρτητους στην αναζήτηση και την κατάκτηση της γνώσης.
Μια επιπλέον ηθική ανταμοιβή για τους όλους τους μαθητές/τριες που συμμετείχαν, αποτέλεσε και η βράβευση του συγκεκριμένου έργου με την Ελληνική και την Ισπανική Εθνική Ετικέτα Ποιότητας τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 2016 αντίστοιχα.

Εικόνα 2: Η Ελληνική Εθνική Ετικέτα Ποιότητας του έργου

Εικόνα 3: Η Ισπανική Εθνική Ετικέτα Ποιότητας του έργου

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η καινοτομία του συγκεκριμένου έργου έγκειται στο γεγονός ότι πραγματεύεται το θέμα της Τέχνης με εντελώς διαφορετικό τρόπο από αυτόν που κάποιος θα περίμενε. Η Τέχνη γίνεται εργαλείο επικοινωνίας και βάση συνεργασίας, μέσα από τη χρήση μιας ξένης γλώσσας, από συνεργάτες των οποίων και η μητρική γλώσσα και το πολιτιστικό περιβάλλον διαφέρουν. Αυτή η διαθεματική προσέγγιση αποτέλεσε το ιδιαίτερο κίνητρο για τους μαθητές. Με δεδομένη την καθημερινή ενασχόληση της πλειοψηφίας των μαθητών με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, η ευκαιρία που τους δόθηκε μέσα από την παρούσα δράση να τους χρησιμοποιήσουν κατά τη διδακτική πράξη με σκοπό να δημιουργήσουν παρουσιάσεις, βίντεο, να ηχογραφήσουν μουσική και να μοιραστούν τα αποτελέσματα της καλλιτεχνικής τους έκφρασης, επικοινωνώντας με μαθητές από μία άλλη χώρα και συμμετέχοντας από κοινού σε δημιουργικές εργασίες, ήταν συναρπαστική και πραγματικά καινοτόμα.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν ότι οι μαθητές κινητοποιήθηκαν, συμμετείχαν ενεργά και χάρηκαν τη διαδικασία της μάθησης, με έναν τρόπο βιωματικό και άμεσο. Ιδιαίτερα, μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες ή προβλήματα συμπεριφοράς βγήκαν από το περιθώριο, συμμετέχοντας κι αυτοί στις δράσεις της ομάδας χωρίς δισταγμό, ο καθένας αναπτύσσοντας τις δεξιότητές του, τονώνοντας έτσι την αυτοπεποίθηση και το αυτοσυναίσθημά τους.

Είναι επίσης αυτονόητο ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι μαθητές ωφελήθηκαν γνωστικά, εφόσον εφάρμοσαν όσα είχαν μάθει στο μάθημα της Αγγλικής Γλώσσας μέσα από ιδιαίτερα ευχάριστες δραστηριότητες, οι οποίες τους κινητοποιούσαν χωρίς ιδιαίτερα μεγάλη προσπάθεια. Κατά συνέπεια, η μάθηση δεν αποτέλεσε αυτοσκοπό, όπως γίνεται συνήθως στην καθημερινότητά τους, αλλά ένα μέσο για την επίτευξη ενός κοινού στόχου.

Τέλος, το έργο αυτό έδωσε στους εκπαιδευτικούς την ευκαιρία να δοκιμάσουν μία δράση, η οποία ανοίγει καινούριους δρόμους επικοινωνίας με συναδέλφους από όλη την Ευρώπη, αναπτύσσοντας τη μεταξύ τους συνεργασία και διευκολύνοντας την

ανταλλαγή ιδεών. Προήγε μία ομαδοσυνεργατική, διερευνητική, μαθητοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας, η οποία συνετέλεσε άμεσα στη διαμόρφωση θετικού κλίματος μέσα στη σχολική τάξη.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΥΠΕΠΘ-Π.Ι 92003) Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών Ξένων Γλωσσών, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα 353-355,364-382 σελ . www.pi-schools.gr/programs/depps/

Κασιμάτη, Κ. & Γιαλαμάς, Β. (2001). *Απόψεις εκπαιδευτικών για τη συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων,* 114-125.

Beck, E.E. (1993): A Survey of Experiences of Collaborative Writing. In M. Sharples (ed.):*Computer Supported Collaborative Writing*. London: Springer-Verlag, pp. 87–112.

Ede, L. & Lunsford, A. (1990). Singular Texts/Plural Authors: *Perspectives On Collaborative Writing*. Carbondale, IL: Southern Illinois University Press.

Haring-Smith Tori, (1994) *Writing Together: Collaborative Learning in the Writing Classroom* Harper Collins College Publishers.

Kyriacou Chris (1991) *Essential Teaching Skills,* Simon and Schuster Education, pp10-11

LeFevre K.B.(1987) *Invention as a social act* , Carbondale and Edwardsville ,Southern Illinois University Press.

Muir-Herzig, R. G. (2004). *Technology and its impact in the classroom. Computers & Education,* 42, 111-131.

R.P. Rice, J.T. Huguley *Describing collaborative forms: a profile of the team-writing process* IEEE Transactions on Professional Communication, 37 (3) (1994).

53. «Κόκκινη κλωστή δεμένη στην… Ευρώπη τυλιγμένη»

Χρυσούλα Τσίρμπα
Π.Ε. 60, M.Sc, 6ο Νηπ/γείο Πύργου
tsirmpa.chrysoula@hotmail.com
Κωνσταντίνος Τσογλής
Π.Ε. 70, M.Ed, Δ.Σ. Κουτσοχέρας
tsoglis@yahoo.gr
Ελένη Μορέλλα
Π.Ε. 60, M.Ed, 2ο Νηπ/γείο Μητρόπολης
elenimorella@yahoo.gr
Μαρία-Άννα Κανέλλη
Π.Ε. 60, Α/θμια Δωδεκανήσων
psemms14006@aegean.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος «Teachers4Europe» και κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2015-2016 , πραγματοποιήθηκε στο 6ο Νηπιαγωγείο Πύργου η εκπαιδευτική δράση με τίτλο «Κόκκινη κλωστή δεμένη στην… Ευρώπη τυλιγμένη». Σκοπός της ήταν τα νήπια, μέσα από την ανάγνωση διαφόρων ευρωπαϊκών μύθων και παραμυθιών, να γνωρίσουν την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις χώρες που την αποτελούν, να έρθουν σε επαφή με την πολιτιστική κληρονομιά και κουλτούρα των λαών της και να ενισχύσουν την ευρωπαϊκή τους ταυτότητα.
Όλες οι δραστηριότητες αναπτύχθηκαν με βάση το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ, 2003) για το Νηπιαγωγείο και καλύφθηκαν όλες οι γνωστικές περιοχές: Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Δημιουργία-Έκφραση και Πληροφορική.
Το τελικό παραγόμενο προϊόν ήταν η δημιουργία μιας ψηφιακής ιστορίας, η οποία στηριζόταν στην ιδέα δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ενέπλεκε ήρωες από διάφορα γνωστά ευρωπαϊκά παραμύθια.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ*: Ευρωπαϊκή Ένωση, παραμύθια, χρήση και αξιοποίηση Τ.Π.Ε.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Ο στόχος της εκπαιδευτικής δράσης «Teachers4Europe» είναι να συμβάλλει στην καλύτερη ενημέρωση των εκπαιδευομένων επί των εξελίξεων των Ευρωπαϊκών θεμάτων και να τους υποστηρίξει στο να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους, εφαρμόζοντας στην εκπαίδευση καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας, που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προκλήσεων και αξιοποιούν τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (http://www.teachers4europe.gr/ourgoal).
Η δράση έχει διττό χαρακτήρα: αφενός την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και την χρησιμοποίηση από μέρους τους καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας **και αφετέρου** να εμπλουτισθούν οι γνώσεις και οι εμπειρίες των μαθητών, σχετικά με τις γενικότερες εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και τους τομείς του κοινωνικού και ατομικού πεδίου που αυτές επηρεάζουν.
Μέσω του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού προγράμματος τα νήπια γνώρισαν την Ευρώπη και την πλούσια ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά, ενίσχυσαν την ευρωπαϊκή τους ταυτότητα και επιπλέον ήρθαν σε επαφή και εξοικειώθηκαν με

καινοτόμες βιωματικές μεθόδους διδασκαλίας όπως η αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.).
Η χρήση των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση διευρύνει ουσιαστικά τις ευκαιρίες των παιδιών για μάθηση και υποστηρίζει τη συνολική γνωστική και κοινωνική τους ανάπτυξη (Clemens, 1994). Σε ότι αφορά την καταλληλότητα τους , τα πορίσματα σχετικών ερευνών καταλήγουν ότι αυτή συνδέεται αποκλειστικά με τον τρόπο αξιοποίησης τους στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Dodge & Colker, 1998).
Καθοριστικός λοιπόν ο ρόλος του εκπαιδευτικού καθώς βοηθά, συνεργάζεται και διευκολύνει την όλη μαθησιακή διαδικασία. Η επιτυχημένη ένταξη των Τ.Π.Ε. εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τρόπο χρήσης και τη δημιουργικότητα που επιδεικνύει ο εκπαιδευτικός κατά την μαθησιακή διαδικασία.
Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να κατανοήσουν με ποιο τρόπο τα παιδιά χρησιμοποιούν την τεχνολογία και πως μαθαίνουν μέσα από αυτή.
Όπως έχει γίνει γνωστό από πολλούς ερευνητές, η κατάκτηση της γνώσης είναι μια ενεργητική διαδικασία κατά την οποία τα παιδιά οικοδομούν τη γνώση όταν εμπλέκονται ενεργά, μέσα δηλαδή από τη δική τους δραστηριότητα (Piaget, όπως αναφ. στο Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασαγιάννη 2006, εισαγωγή). Παράλληλα όμως πρόκειται και για μια συμμετοχική διαδικασία, όπου τα παιδιά μαθαίνουν μέσα από την αλληλεπίδραση τόσο με το φυσικό, όσο και με το κοινωνικό περιβάλλον (Vygotsky, 1997)
Κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου προγράμματος, οι μαθητές με την υποστήριξη του εκπαιδευτικού, στο πλαίσιο των καθημερινών σχολικών δραστηριοτήτων ήρθαν σε επαφή, γνώρισαν, εξοικειώθηκαν και κατανόησαν βασικές λειτουργίες των Τ.Π.Ε. με στόχο α) την αναζήτηση, την οργάνωση, τη διαχείριση και την παραγωγή πληροφορίας σε πολλαπλές μορφές, την ανάπτυξη των ιδεών και την προσωπική έκφραση και δημιουργία, β) την επικοινωνία και τη συνεργασία, γ) τη διερεύνηση, τον πειραματισμό, την ανακάλυψη και την επίλυση προβλημάτων σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα και δ) την κατανόηση του ρόλου των ψηφιακών τεχνολογιών στην σύγχρονη κοινωνία και τον πολιτισμό.
Η χρήση λοιπόν των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα στην προσχολική αγωγή δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά λειτουργεί συμπληρωματικά ως ένα επιπλέον εκπαιδευτικό μέσο για να υποστηρίξει διάφορες μορφές διδασκαλίας και μάθησης των μικρών παιδιών.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η εκπαιδευτική δράση πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-2016, από τις αρχές Δεκεμβρίου έως τα τέλη Μαρτίου. Η ενασχόληση με το πρόγραμμα ήταν 2 φορές την εβδομάδα, κατά την διάρκεια όλων των διδακτικών ωρών και κυρίως λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες, τους προσωπικούς ρυθμούς και τη διατήρηση του ενδιαφέροντος των παιδιών.
Οι δραστηριότητες αναπτύχθηκαν με βάση το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ, 2003) για το Νηπιαγωγείο και καλύφθηκαν όλες οι γνωστικές περιοχές: Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Δημιουργία- Έκφραση και Πληροφορική.
Μέσα από ποικίλες δραστηριότητες που προάγουν την διερευνητική - ομαδοσυνεργατική μάθηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων, τα νήπια ταξίδεψαν με την φαντασία τους σε χώρες που δεν είχαν ακούσει ποτέ το όνομα τους, διεύρυναν τους ορίζοντες τους, αισθάνθηκαν ευρωπαίοι πολίτες, υιοθέτησαν νέες στάσεις και συμπεριφορές και εξέφρασαν την επιθυμία τους όταν μεγαλώσουν να ταξιδέψουν σε

όλες αυτές τις χώρες και να μάθουν αρκετές ξένες γλώσσες για να μπορούν να επικοινωνούν.
Πιο αναλυτικά οι δραστηριότητες, με την σειρά που πραγματοποιήθηκαν , είναι οι εξής:

- **Δεκέμβριος**

Παρουσιάστηκε το θέμα στους μαθητές, οι οποίοι ενθουσιάστηκαν, έγιναν ερωτήσεις από μέρους τους, καταγράψαμε τι ξέρουν για την Ευρώπη και τι θα ήθελαν να μάθουν γι' αυτή (ιδεοθύελλα) και προχωρήσαμε στη δημιουργία ιστογράμματος, ώστε να βοηθηθούν στην κατανόηση και περαιτέρω επεξεργασία του θέματος.
Γνωρίσαμε την Ευρώπη μέσα από τον μύθο «Η αρπαγή της Ευρώπης» και αναφερθήκαμε στην γεωγραφική της θέση σε σχέση με τις άλλες ηπείρους.
Παρακολουθήσαμε στο YouTube τον μύθο και τον δραματοποιήσαμε (https://youtu.be/42dee6LtCAE) .
Κάναμε ψυχοκινητικά παιχνίδια με τους 5 ολυμπιακούς κύκλους, που αντιπροσωπεύουν τις 5 ηπείρους.
Φτιάξαμε την γωνιά της Ευρώπης με εικόνες, βιβλία, παραμύθια, σημαίες και σουβενίρ από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.
Αναφερθήκαμε στην ιδέα δημιουργίας της Ε.Ε., στη σημαία της, στο ευρώ, στον ευρωπαϊκό ύμνο καθώς και στο σύνθημα «Ενωμένοι στην πολυμορφία».
Κάναμε σε ψηφιδωτό την αρπαγή της Ευρώπης.
Παίξαμε παιχνίδια ενότητας, συνεργασίας και αλληλεγγύης.
Στολίσαμε το χριστουγεννιάτικο δέντρο μας με σημαιόμπαλες.

- **Ιανουάριος**

Τοποθετήσαμε τον χάρτη της Ευρώπης στον τοίχο και έχοντας μια κόκκινη κλωστή δεμένη στην Ελλάδα (ως σημείο αφετηρίας) ξεκινήσαμε το ταξίδι μας στην Ευρώπη.
Στόχος μας να ταξιδέψουμε σε όσο περισσότερο χώρες γίνεται μετακινώντας κάθε φορά την κόκκινη κλωστή.
Κάθε φορά που μιλούσαμε για μια νέα χώρα αναφερόμασταν στα βασικά πολιτιστικά στοιχεία της χώρας αυτής όπως: γλώσσα, μνημεία, τρόπο ζωής, διατροφικές συνήθειες, φεστιβάλ, γιορτές, χορούς κτλ.
Πολλά από αυτά τα πολιτιστικά στοιχεία ή περιηγήσεις πάνω από τις χώρες τις παρακολουθούσαμε και στο YouTube.
Βρίσκαμε ομοιότητες ή διαφορές με τον δικό μας πολιτισμό.
Δεχτήκαμε στο σχολείο μας την συγγραφέα Διονυσία Νέδα, η οποία διηγήθηκε στα παιδιά το παραμύθι «Τ' αστέρια της Ευρώπης» και έκανε μαζί τους διάφορα ψυχοκινητικά παιχνίδια.
Κατασκευάσαμε ατομικά και ομαδικά τη σημαία της Ευρώπης και την κάναμε και puzzle.
Αναζητήσαμε φωτογραφίες στο διαδίκτυο και φτιάξαμε το βιβλίο της Ευρώπης, με τίτλο «Βόλτα στην… Ευρώπη» και στο οποίο εμπεριέχονταν όλες οι χώρες της ΕΕ και ορισμένα γενικά χαρακτηριστικά τους.

- **Φεβρουάριος**

Ακούσαμε στο YouTube τον ύμνο της Ευρώπης (https://youtu.be/_ecrJaA_mXg).
Γράψαμε τους δικούς μας στίχους για τον ύμνο της Ευρώπης, τον τραγουδήσαμε και τραβήξαμε video (https://youtu.be/vyql4qlQWtQ).
Κάναμε παιχνίδια μνήμης και μαθηματικών χρησιμοποιώντας τις σημαίες των χωρών.

Κατασκευάσαμε επιτραπέζιο παιχνίδι με τα αρχικά Ε.U. Σε κάθε αριθμό από το 1 έως το 28 αντιστοιχούσε μια ερώτηση σχετική με τις χώρες της Ε.Ε.
Αναφερθήκαμε στο μεγάλο πρόβλημα των προσφύγων και καταγράψαμε τις ιδέες των παιδιών.
Παρακολουθήσαμε στο Youtube την ιστορία ενός παιδιού πρόσφυγα με τον τίτλο «Ειρήνη» (https://youtu.be/WQJhuAfVTqo) .
Διαβάσαμε το παραμύθι «Έλμερ, ο παρδαλός ελέφαντας» και θίξαμε θέματα ισότητας, σεβασμού και διαφορετικότητας.
Κάναμε ομαδικό κολλάζ τον Έλμερ, κολλώντας ευρωπαϊκές σημαίες και γράφοντας ως τίτλο «Έλμερ, ο ευρωπαίος ελέφαντας».
Μιλήσαμε για το 112, τον αριθμό έκτακτης ανάγκης στην Ευρώπη και παίξαμε σχετικά παιχνίδια στην ιστοσελίδα της ευρωπαϊκής ένωσης (http://europa.eu/kids-corner/index_el.htm).
Γράψαμε στον υπολογιστή το σύνθημα της ευρωπαϊκής ένωσης «Ενωμένοι στην πολυμορφία», παρατηρήσαμε διάφορες εικόνες και έπειτα ζωγραφίσαμε την δική μας αφίσα.

- **Μάρτιος**

Φτιάξαμε μαρτενίτσες (βραχιολάκια με άσπρη και κόκκινη κλωστή) και τις φορέσαμε για να υποδεχτούμε το Μάρτιο.
Περιηγηθήκαμε στον ιστότοπο της Ε.Ε. και συγκεκριμένα στο http://europa.eu/kids-corner/index_el.htm και παίξαμε διάφορα παιχνίδια.
Με αφορμή τις απόκριες κάναμε face painting, ζωγραφίζοντας σημαίες της Ευρώπης στα πρόσωπα των παιδιών και χορέψαμε το γαϊτανάκι που συμβολίζει την ομόνοια και τη συναδέλφωση.
Με αφορμή τις τρομοκρατικές ενέργειες που έγιναν στην Ευρώπη, διασκευάσαμε το παιδικό τραγούδι «Η μικρή Ελένη» και δημιουργήσαμε το δικό μας «Η μικρή Ευρώπη κάθεται και κλαίει…»
Το τραγουδήσαμε, το χορέψαμε και τραβήξαμε video (https://www.youtube.com/watch?v=KD49sKGMlac&feature=youtu.be).
Ζωγραφίσαμε ομαδικά τα αξιοθέατα της Ευρώπης και θελήσαμε να γράψουμε το καλημέρα σε ορισμένες γλώσσες.
Αναζητήσαμε την μετάφραση για το «καλημέρα» στον ιστότοπο https://translate.google.com/
Γράψαμε το δικό μας παραμύθι με τίτλο «Η ενωμένη παραμυθοχώρα» βασισμένο στην ιδέα δημιουργίας της ΕΕ και εμπλέκοντας ήρωες από διάφορα γνωστά παραμύθια και ιστορίες.
Το εικονογραφήσαμε και το κάναμε βιβλίο χρησιμοποιώντας την τεχνική του κολάζ.
Το εξώφυλλο το κάναμε στο Adobe Photoshop CS6. Χρησιμοποιήσαμε τον χάρτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πάνω σε κάθε χώρα τοποθετήσαμε κάποιον ήρωα παραμυθιού ή κάποιο χαρακτηριστικό πολιτιστικό στοιχείο της εκάστοτε χώρας. Εκτός από εικόνες είχαμε τη δυνατότητα να γράψουμε και κείμενο. Γράψαμε λοιπόν τον τίτλο του παραμυθιού και το όνομα του νηπιαγωγείου μας.
Επόμενο βήμα να κάνουμε ψηφιακή την ιστορία μας και να συνδυάσουμε εικόνα, ηχογραφημένη αφήγηση και μουσική. Σκανάραμε τις εικόνες του παραμυθιού και δημιουργήσαμε ένα αρχείο στον υπολογιστή μας. Μέσω του λογισμικού Littlebirdtales, κάναμε ψηφιακό το παραμύθι μας. Επιλέγαμε κάθε φορά μια εικόνα από το αρχείο μας και εύκολα προσθέταμε λόγια και μουσική όπου θέλαμε (https://littlebirdtales.com/tales/view/story_id/621856) .

Σε τελική φάση μερικά νήπια έγιναν μικροί δημοσιογράφοι και πήραν συνέντευξη από τους φίλους τους, προκειμένου να δούμε τι αποκόμισε από το πρόγραμμα κάθε παιδί και τι του άρεσε περισσότερο.
Τις συνεντεύξεις τις βιντεοσκοπούσαμε και κατόπιν τις παρουσιάσαμε στην ολομέλεια, πράγμα που διασκέδασε αρκετά τα νήπια.
Η τελική παρουσίαση του προγράμματος σε γονείς και μαθητές έγινε στο τέλος της σχολικής χρονιάς, κατά τη διάρκεια της σχολικής γιορτής με τη συμμετοχή και του Δημοτικού Σχολείου. Έγινε έκθεση των εργασιών των παιδιών και ποικίλες ψυχοκινητικές δραστηριότητες και δρώμενα από τους μικρούς μαθητές.
Δραστηριότητες όπως δραματοποιήσεις παραμυθιών, κουκλοθέατρο, ζωγραφική, κινητικά παιχνίδια, παιχνίδια μνήμης, δραστηριότητες γραφής και ανάγνωσης καθώς και παιχνίδια μαθηματικής σκέψης πραγματοποιούνταν καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Για κάθε εκπαιδευτικό πρόγραμμα που υλοποιείται στο σχολείο, θεωρείται ζωτικής σημασίας η διασύνδεση και διάχυση του έργου στην ευρύτερη σχολική κοινότητα, που έχει σαν στόχο την διάχυση των γνώσεων και των εμπειριών των εκπαιδευτικών που υλοποίησαν το πρόγραμμα αποσκοπώντας στην εφαρμογή νέων διδακτικών και μαθησιακών τεχνικών στην εκπαιδευτική διαδικασία.
Κατά την διάρκεια υλοποίησης του συγκεκριμένου καινοτόμου ευρωπαϊκού προγράμματος το σχολείο μας συνεργάστηκε με το 8ο Δημοτικό Σχολείο με το οποίο συστεγαζόμαστε, καθώς και με το Νηπιαγωγείο Αλφειούσας το οποίο εκπονούσε το ίδιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.
Με το δημοτικό σχολείο συνεργαστήκαμε καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος με κοινές δράσεις, όπως κατασκευές, παιχνίδια, επισκέψεις και οργανώσαμε μαζί και τη γιορτή στο τέλος της σχολικής χρονιάς, όπου έγινε έκθεση των εργασιών των παιδιών και ποικίλες ψυχοκινητικές δραστηριότητες και δρώμενα από τους μικρούς μαθητές με τη συμμετοχή και μαθητών του δημοτικού σχολείου.
Με το Νηπιαγωγείο Αλφειούσας ήμασταν σε συνεχή επικοινωνία και ανταλλάσαμε απόψεις και ιδέες πάνω στην εκπόνηση του προγράμματος. Πολλές από τις δραστηριότητές μας τις κοινοποιούσαμε, μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στο συγκεκριμένο νηπιαγωγείο και έτσι υπήρχε μια ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών, την οποία την χαίρονταν πολύ τα νήπια καθώς περίμεναν με ανυπομονησία νέα από τους μικρούς τους φίλους.
Η διάχυση του προγράμματος όμως, δεν περιορίστηκε μόνο στη συνεργασία μας με αυτά τα δύο σχολεία.
Αποσπάσματα από την τελική γιορτή μας ανακοινώθηκαν στον τοπικό τύπο και υλικό από τις δράσεις μας αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Δ/νσης 1/θμιας Εκπ/σης Ηλείας.
Επιπλέον κατά τη διάρκεια ημερίδας παρουσίασης καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, που οργανώθηκε από τη Δ/νση 1/θμιας Εκπ/σης και τη Σχολική Σύμβουλο προσχολικής αγωγής έγινε παρουσίαση του προγράμματος στην ευρύτερη σχολική κοινότητα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Καινοτόμα ευρωπαϊκά προγράμματα όπως το «Teachers4Europe» θεωρούνται φυσικό επακόλουθο των αναγκών της σύγχρονης εποχής να ανταποκριθεί το σχολείο στις σύγχρονες παιδαγωγικές, διδακτικές, πολιτιστικές και πολιτισμικές απαιτήσεις και στις κοινωνικοοικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις.

Είναι κοινά αποδεκτό ότι το σύγχρονο σχολείο θα είναι αποτελεσματικό μόνο εφόσον προετοιμάσει αυριανούς πολίτες που θα συμμετέχουν δημιουργικά και κριτικά στα κοινωνικά δρώμενα. Πρέπει να παρέχει ποιότητα ανθρωπιστικής παιδείας με περιβάλλον που δεν τυποποιεί τη συμπεριφορά του μαθητή και δεν περιορίζει τον αυθορμητισμό και τη φαντασία του.
Απαραίτητη προϋπόθεση για να επιτευχτεί ο συγκεκριμένος στόχος είναι η ανανέωση του περιεχομένου της σχολικής γνώσης και της μαθησιακής διαδικασίας καθώς και η εξοικείωση των εκπαιδευτικών με εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης.
Μέσω της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής δράσης, τα νήπια όχι μόνο γνώρισαν την Ευρώπη και ενίσχυσαν την ευρωπαϊκή τους ταυτότητα αλλά εξοικειώθηκαν σημαντικά και με καινοτόμους μεθόδους διδασκαλίας όπως οι Τ.Π.Ε.
Οι μαθητές έμαθαν να εκφράζονται, να αλληλεπιδρούν, να επικοινωνούν, να παίζουν να μαθαίνουν και να συνεργάζονται χρησιμοποιώντας τις Τ.Π.Ε στο πλαίσιο των καθημερινών τους δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολικής τάξης.

Πιο συγκεκριμένα:

- Εξοικειώθηκαν με βασικές λειτουργίες ψηφιακών συσκευών όπως (υπολογιστές, περιφερειακές συσκευές υπολογιστών, συσκευές διαχείρισης ήχου, εικόνας και βίντεο).
- Ενισχύθηκε η λεπτή τους κινητικότητα, καθώς προσπαθούσαν να κινήσουν με ακρίβεια τον κέρσορα.
- Ενισχύθηκε η παρατηρητικότητά τους , καθώς έπρεπε να παρατηρούν λεπτομέρειες στον Η/Υ
- Έμαθαν να εκτελούν εντολές , να τηρούν κανόνες και να εκτελούν ενέργειες με τη συγκεκριμένη σειρά.
- Έμαθαν να αυτενεργούν και συνεργάζονται.
- Κατανόησαν τη σχέση αίτιο-αποτέλεσμα, αφού αντιλήφθηκαν ότι με ένα κλικ στον υπολογιστή μπορεί να αλλάξει μια κατάσταση.

Δεδομένου ότι όλα τα παιδιά που έρχονται στο νηπιαγωγείο δεν έχουν τις ίδιες γνώσεις και εμπειρίες σε ότι αφορά τα σύγχρονα τεχνολογικά επιτεύγματα μέσω της χρήσης των ΤΠΕ , δόθηκε η ευκαιρία σε αυτά τα παιδιά να διευρύνουν τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες τους.
Κατά τη διάρκεια αυτής της εκπαιδευτικής διαδικασίας ο εκπαιδευτικός από μεταδότης γνώσης μετατρέπεται σε εμψυχωτής της μαθησιακής διαδικασίας και ο μαθητής μετατρέπεται από παθητικός δέκτης σε ενεργό μέλος μιας συνεργατικής ομάδας στη διαδικασίας οικοδόμησης της γνώσης (Κουλουμπαρίτση 2002, Σπυροπούλου 2004).
Η τάξη μετατρέπεται έτσι σε βιωματικό εργαστήρι, όπου οι μαθητές εμπλέκονται άμεσα στο θέμα που μελετούν, απελευθερώνοντας τη δημιουργικότητά τους, η μάθηση γίνεται χαρά , παιχνίδι και δημιουργία και όπως λέει και ο Dewey, *«μόνο ό,τι δέχεσαι με τη ψυχή σου, αυτό μόνο μαθαίνεις και αυτό ενσωματώνεις στη ζωή σου και το χαρακτήρα σου»*.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π. & Μπασαγιάννη, Ε. (2006), *Οδηγός Νηπιαγωγού: Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί - Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
Δ.Ε.Π.Π.Σ. για το Νηπιαγωγείο, *ΦΕΚ1376Β/18.10.2001*

ΥΠ.Ε.Π.Θ - Π.Ι. (2003). *Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών για το Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ – Π.Ι., ΦΕΚ 304Β/13-03-2003.
Ματσαγγούρας, Η. (2000), *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Ματσαγγούρας, Η. (2002). *Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Εννοιοκεντρική αναπλαισίωση και Σχέδια εργασίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Μωραίτη, Τζ. &, Διανέλλου, Γλ. (2006) *Τι θέμα να διαλέξω στο χρόνο για να τρέξω;40 θεματικές προσεγγίσεις από το Σεπτέμβριο ως τον Ιούνιο για το Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Περδικίδου, Χ. & Τέγος, Σ. (2011). Διερευνητική μελέτη για το πώς τα παιδιά χρησιμοποιούν τη διαδραστική τεχνολογία πολυμέσων στην προσχολική εκπαίδευση. *Πρακτικά του 2ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με θέμα: Ένταξη και χρήση των Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διαδικασία, 28-30 Απριλίου 2011(σσ677-684)*. Πάτρα: Εργαστήριο Η/Υ και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας Π.Τ.Δ.Ε - Πανεπιστήμιο Πατρών - Ελληνική Επιστημονική Ένωση Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση. Ανακτήθηκε 4 Μαΐου, 2016 από: http://www.cetl.elemedu.upatras.gr/proc2/proceedings/1-0677.pdf

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Παρούτσας Δ.,Κ., (2006) *Προαιρετικά καινοτόμα - σχολικά προγράμματα*, ανακτήθηκε από http://paroutsas.jmc.gr/project/innovat/index.htm, στις 4/5/16.
http://europa.eu , προσπελάστηκε στις 4/5/16.

*http://*www.pi-schools.gr/preschool_education/eisigiseis/diath_plaisio.doc , προσπελάστηκε στις 4/5/16.

http://www.teachers4europe.gr/ourgoal , προσπελάστηκε στις 4/5/16.

http://europa.eu/kids-corner/index_el.htm , προσπελάστηκε στις 4/5/16.

http://dide.mag.sch.gr/plinet/site/dimotiko_new.pdf, προσπελάστηκε στις 4/5/16.

54. Εκπαιδευτικό υλικό για την Ακρόπολη βάσει της προτίμησης του μαθησιακού στιλ του μαθητή με την υποστήριξη του Moodle

Τσορτανίδου Ξανθίππη
Διπλωματούχος ΠΜΣ "Σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης και παραγωγή διδακτικού υλικού " του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
tsorta92@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η παρούσα εργασία αφορά στην ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για την Ακρόπολη, το οποίο φιλοξενείται στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Moodle και βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://moodle.sedict.sed.uth.gr/moodle/. Η διάταξη και η μορφή του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού εξατομικεύεται στην προτίμηση των μαθητών ως προς το μαθησιακό στιλ, οπτικό ή ακουστικό. Το εκπαιδευτικό υλικό απευθύνεται σε μαθητές των τελευταίων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου. Πιο συγκεκριμένα, το εκπαιδευτικό υλικό που αναπτύχθηκε στοχεύει στην εκμάθηση των κυριότερων μνημείων της Ακρόπολης (Προπύλαια, Ναός Αθηνάς Νίκης ή Απτέρου Νίκης, Ερέχθειο, Παρθενώνας) και του γλυπτού διάκοσμου, εσωτερικού και εξωτερικού, του Παρθενώνα, μέσα από την εξατομίκευση του υλικού στο οπτικό ή ακουστικό μαθησιακό στιλ. Το μοντέλο μαθησιακών στιλ που χρησιμοποιήθηκε είναι το VAK (Visual-Auditory-Kinesthetic) και η αναγνώριση των μαθησιακών στιλ γίνεται μέσω ερωτηματολογίου. Το εκπαιδευτικό υλικό προωθεί την αυτονομία και την "αυτοκυβέρνηση" του μαθητή, στοχεύοντας στην αυτορρυθμιζόμενη μάθηση μέσα από την αποτελεσματική διαχείριση του χρόνου και της πληροφορίας από τον ίδιο. Πρόκειται για εκπαιδευτικό υλικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στα πλαίσια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ακρόπολη, Moodle, μαθησιακό στιλ, αυτορρυθμιζόμενη μάθηση*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Διάφορα χαρακτηριστικά του μαθητή αναφέρονται συχνά ως παράγοντες που επηρεάζουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της μάθησης, όπως η εκπαίδευση, η εμπειρία, το επίπεδο αριθμητικών γνώσεων και του αλφαβητισμού, η κινητροποίηση, η αυτοαντίληψη του μαθητή, τα μαθησιακά στιλ, κ.λπ. (Anderson, 1993; Knowles, 1990, όπ. αναφ. στο Sadler-Smith, 1996). Ο Gagne (1985) αναγνωρίζει την κινητροποίηση και τις ατομικές διαφορές ως δύο σημαντικές συνθήκες που επηρεάζουν τα αποτελέσματα της μάθησης. Ο Anderson (1993, όπ. αναφ. στο Sadler-Smith, 1996) υποστηρίζει ότι το υπόβαθρο, η ηλικία, η πρότερη μάθηση, το επίπεδο εκπαίδευσης και η εμπειρία των μαθητών είναι σημαντικά για τον σχεδιασμό της μάθησης. Επιπρόσθετα, οι Plass et al. (1998) υποστηρίζουν ότι πιθανόν να υπάρχει σύνδεση μεταξύ των μαθησιακών στιλ και άλλων χαρακτηριστικών του χρήστη, όπως η συμπεριφορά ή ο πολιτισμός. Οι Melis και Monthienvichienchai (2004) αναφέρονται στην κινητροποίηση, τη χωρητικότητα της εργαζόμενης μνήμης, καθώς και σε χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, μεταξύ άλλων. Οι Buckley και Caple (2009) αναγνωρίζουν την ηλικία, το επίπεδο ενδιαφέροντος, την ικανότητα και το μαθησιακό στιλ ως σημαντικές πλευρές του ατόμου. Η αλληλεπίδραση των ατομικών διαφορών (υπό τους όρους της ικανότητας, της ηλικίας, του μαθησιακού στιλ, κ.λπ), με το οργανωτικό πλαίσιο (πολιτισμός,

πόροι, συστήματα και μέθοδοι μάθησης, κ.λπ.) και το περιβαλλοντικό πλαίσιο (επιχειρηματικό περιβάλλον, κοινωνικοί παράγοντες, τεχνολογικές αλλαγές, κ.λπ) έχει ως αποτέλεσμα μια σειρά από μαθησιακές ανάγκες σε διάφορα επίπεδα (π.χ. ατομικό, ομαδικό και οργανωτικό).

Ως πηγή προσαρμογής του εκπαιδευτικού υλικού θεωρήθηκε σκόπιμο να χρησιμοποιηθούν τα μαθησιακά στιλ, καθώς μεταξύ των προσωπικών χαρακτηριστικών του ατόμου, τα μαθησιακά στιλ αντιπροσωπεύουν τον τρόπο πρόσληψης και επεξεργασίας πληροφοριών και έχουν αναγνωριστεί ως ένας σημαντικός παράγοντας που σχετίζεται με την παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (Papanikolaou, et al., 2002). Η προσαρμογή είναι ιδιαίτερα σημαντική για την μάθηση υποστηριζόμενη από υπολογιστή, επομένως και για την τηλεκπαίδευση, για τρεις σημαντικούς λόγους. Πρώτον, οι μαθητές δεν αποτελούν ομοιογενή πληθυσμό, καθώς οι ατομικές διαφορές τους τους διαφοροποιούν ως προς τις γνώσεις, τις ανάγκες και τις ικανότητες. Δεύτερον, στις περιπτώσεις που ο μαθητής εργάζεται μόνος του, χωρίς να είναι διαθέσιμη η βοήθεια του εκπαιδευτικού, η προσαρμογή στα χαρακτηριστικά του κρίνεται αναγκαία. Τρίτον, οι διαφορές σε συναισθηματικές, δημογραφικές και κοινωνικοπολιτισμικές μεταβλητές μπορούν να επηρεάσουν τα μαθησιακά αποτελέσματα (Shute, & Zapata-Rivera, 2012, όπως αναφέρεται στο Conchas, 2006; DeSimone, 1999; Conati, 2002; Craig et al., 2004).

Πολλοί ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το καταλληλότερο περιβάλλον μάθησης είναι αυτό που προσαρμόζεται στις ατομικές διαφορές των χρηστών, ακολουθώντας την μαθητοκεντρική προσέγγιση (Samah, et al., 2011).

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΣΤΙΛ

Το μαθησιακό στιλ μπορεί να οριστεί ως *"ο ιδιαίτερος και συνήθης τρόπος απόκτησης γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων μέσω μελέτης ή εμπειρίας"*. Με άλλα λόγια, το στιλ είναι ένας συνήθης τρόπος, δηλαδή ένας ενσωματωμένος και αυτόματος τρόπος μάθησης (Riding, 1993 όπ. αναφ. στο Sadler-Smith, 1996). Οι James και Blank (1993) ορίζουν το μαθησιακό στιλ ως *"ο περίπλοκος τρόπος με τον οποίο, και οι συνθήκες υπό τις οποίες, οι μαθητές πιο αποδοτικά και πιο αποτελεσματικά προσλαμβάνουν, επεξεργάζονται, αποθηκεύουν και ανακαλούν αυτό που προσπαθούν να μάθουν"* (σελ. 47). Ο Keefe (1987, όπ. αναφ. στο Yang, et al., 2013) ορίζει το μαθησιακό στιλ ενός ατόμου ως *"ένας συνεχής τρόπος λειτουργίας που αντανακλά τις υποκείμενες αιτίες της μαθησιακής συμπεριφοράς"*. Ο ίδιος επισημαίνει ότι το μαθησιακό στιλ είναι χαρακτηριστικό του μαθητή που υποδεικνύει πώς μαθαίνει και πώς του αρέσει να μαθαίνει. Σύμφωνα με τους James & Gardner (1995), μαθησιακό στιλ είναι *"ο τρόπος με τον οποίο οι μαθητές προσλαμβάνουν, επεξεργάζονται, αποθηκεύουν και ανακαλούν τις μαθησιακές προσπάθειες"*. Σύμφωνα με τον Gregoric (1979), μαθησιακό στιλ είναι *"οι διακριτές συμπεριφορές που λειτουργούν ως δείκτες του πώς ένα άτομο μαθαίνει και προσαρμόζεται στο περιβάλλον και παρέχει ενδείξεις στο πώς λειτουργεί ο νους ενός ατόμου"*. Σύμφωνα με τους Keefe & Ferrell (1990) είναι *"ένας μορφολογικός συνδυασμός εσωτερικών και εξωτερικών λειτουργιών που προέρχονται από τη νευροβιολογία του ατόμου, την προσωπικότητα και την ανάπτυξη και αντικατοπτρίζονται στη μαθησιακή συμπεριφορά"*.

Οι περισσότερες απόψεις συγκλίνουν στο ότι πρόκειται για τον τρόπο προσέγγισης και επεξεργασίας μιας νέας μαθησιακής κατάστασης ή πληροφορίας (Peacock, 2001; Cassidy, 2004). Σύμφωνα με τους Coffield, et al. (2004), το προτιμητέο στιλ είναι κυρίως εμφανές όταν το άτομο αλληλεπιδρά με άλλα άτομα και είναι ο βέλτιστος τρόπος με τον οποίο επικοινωνεί. Ωστόσο, το φαινόμενο των προτιμητέων στιλ

μπορεί να αλλάξει κάτω από αγχογόνες ή δυσάρεστες καταστάσεις. Συμπερασματικά, το μαθησιακό στιλ μπορεί να θεωρηθεί συνισταμένη πολλών παραμέτρων, όπως γνωστικών διαδικασιών (τρόπος αντίληψης και επεξεργασίας πληροφοριών), προσωπικότητας (χαρακτηριστικά, συναισθηματικές αντιδράσεις), κοινωνικού πλαισίου (χαρακτηριστικά μαθησιακού περιβάλλοντος) και των φυσιολογικών παραμέτρων (εγκεφαλική λειτουργία). Οι παραπάνω παράμετροι-διαστάσεις προσδιορίζουν τους τρόπους με τους οποίους το άτομο μαθαίνει καλύτερα (American Association of School Administrators, 1991).

ΓΙΑΤΙ ΕΠΙΛΕΧΘΗΚΕ ΤΟ ΟΠΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΣΤΙΛ

Οι Jackson et al. (1996) ισχυρίζονται ότι τα μαθησιακά στιλ θα πρέπει να εξετάζονται ως μέρος της προσωπικότητας του ατόμου. Από την οπτική αυτή, οι προτιμήσεις στα μαθησιακά στιλ, ακολουθώντας τις αλλαγές που επιφέρει ο χρόνος στην προσωπικότητα, θεωρείται ότι αλλάζουν με την ανάπτυξη του ατόμου και με την έκθεσή του σε διάφορες εκπαιδευτικές καταστάσεις (Wintergerst et al., 2003). Έρευνες διαπιστώνουν ότι οι ηλικιακές ομάδες παρουσιάζουν ομοιογένεια ως προς τις προτιμήσεις τους για τα μαθησιακά στιλ. Σύμφωνα με τους Price et al. (1981), τα παιδιά προσχολικής και πρώιμης σχολικής ηλικίας αναπτύσσουν πρώτα το απτικό και κιναισθητικό στιλ, τα παιδιά σχολικής ηλικίας, συγκεκριμένα προεφηβικής, αναπτύσσουν στη συνέχεια το οπτικό και τα παιδιά εφηβικής ηλικίας παρουσιάζουν σαφή προτίμηση στο ακουστικό στιλ.

ΓΙΑΤΙ ΕΠΙΛΕΧΘΗΚΕ ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΣΤΙΛ VAK

Τα πιο συχνόχρηστα μοντέλα που αξιοποιούνται για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών περιβαλλόντων είναι των Dunn και Dunn, Felder και Silverman, VA(R)K, Kolb και Honey και Mumford, λόγω του υψηλού δείκτη αξιοπιστίας και εγκυρότητας, αλλά και της περιεκτικότητάς τους. Ωστόσο, τα περισσότερα δεν απευθύνονται σε μαθητές κάτω των 18 ετών με εξαίρεση το μοντέλο μαθησιακών στιλ των Dunn και Dunn (Dunn & Dunn, 1978, όπ. αναφ. στο Brown, Fisher, & Brailsford, 2007), το μοντέλο VAK (Visual-Auditory-Kinaesthetic) και τη θεωρία πολλαπλής νοημοσύνης του Gardner (Gardner, 2011, όπ. αναφ. στο Brown, Fisher, & Brailsford, 2007). Μεταξύ αυτών επιλέχθηκε το μοντέλο μαθησιακών στιλ VAK, καθώς το μοντέλο των Felder & Silverman χρησιμοποιείται για την εκπαίδευση ενηλίκων και ειδικότερα για την εκπαίδευση φοιτητών σε τμήματα Επιστήμης των Υπολογιστών (Felder & Silverman, 1988) και τα μοντέλα του Kolb και των Honey και Mumford χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία της Φυσικής (Kolb, 1981). Επομένως, κρίθηκε καταλληλότερο το μοντέλο μαθησιακών στιλ VAK, διότι είναι εύχρηστο και έχει αποδειχθεί κατάλληλο για χρήση σε μαθητές ηλικίας 11-12 ετών.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Αναφορικά με την ανάπτυξη του μαθησιακού υλικού στην ακουστική–οπτική διάσταση, θεωρείται ότι η διάσταση αυτή αλληλεπιδρά με τον τρόπο παρουσίασης των πληροφοριών που επηρεάζουν τη μαθησιακή απόδοση. Επομένως, αναμένεται ότι οι ακουστικοί θα επωφεληθούν από την παρουσίαση των πληροφοριών σε ηχητική μορφή, ενώ οι οπτικοί από την παρουσίαση των πληροφοριών σε εικονική ή διαγραμματική μορφή (Riding & Ashmore, 1980; Riding & Douglas, 1993). Στην ανάπτυξη του μαθησιακού υλικού θα πρέπει να λάβει υπόψη του κανείς ότι είναι δύσκολο να προσδιοριστεί πόσο οπτική είναι μια εικόνα ή ένα σχήμα, ότι η οπτική αναπαράσταση κάποιων εννοιών είναι υποκειμενική και ευάλωτη στις προκαταλήψεις του δημιουργού του περιεχομένου, ότι η ισότητα ανάμεσα στην

οπτική και ακουστική πληροφορία είναι ένα ζήτημα που αφορά πολλά μαθησιακά αντικείμενα και σύμφωνα με την θεωρία της διπλής κωδικοποίησης του Paivio, κατανοούμε ότι οι άνθρωποι μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά από ένα μίγμα κειμένου και εικόνων. Επίσης, το εκπαιδευτικό υλικό που βασίζεται στη θεωρία VAK του Fleming, υποστηρίζει ότι οι μαθητές με προτίμηση στο οπτικό μαθησιακό στιλ προτιμούν διαφορετικά χρώματα, εικόνες, διαφορετικές χωροταξικές διαρρυθμίσεις, ενώ οι μαθητές με προτίμηση στο ακουστικό μαθησιακό στιλ προτιμούν να παρακολουθούν διαλέξεις και να τους παρέχεται προφορικά το μαθησιακό υλικό (Fleming, 2001).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το περιεχόμενο των σεναρίων που δημιουργήθηκαν περιείχαν και ακουστική και οπτική πληροφορία με τη διαφορά ότι για τους οπτικούς το σενάριο ήταν προσανατολισμένο στην οπτική αναπαράσταση της πληροφορίας, ενώ για τους ακουστικούς περισσότερο προσανατολισμένο στην ακουστική αναπαράσταση της πληροφορίας. Στην πραγματικότητα, τα μαθησιακά στιλ ή/και οι διδακτικές μέθοδοι μπορούν να υπερκαλύψουν ή να χρησιμοποιηθούν σε συνδυασμό με άλλες μεθόδους (Gilbert & Han, 1999). Επίσης, οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί μπορεί να προτιμούν τη μία πλευρά μιας διάστασης σε ένα αντικείμενο, ενώ να προτιμούν την άλλη πλευρά της σε ένα άλλο αντικείμενο, αλλά γενικά, προτιμούν τη μία πλευρά ή την άλλη για τα περισσότερα αντικείμενα (Felder, 1993). Ακόμη, οι μαθητές δεν είναι απλά οπτικοί ή ακουστικοί, αλλά η προτίμησή τους μπορεί να κυμαίνεται σε ένα εύρος προτιμήσεων, όπως ισχυρός, ενδιάμεσος, ασθενής (Cha, et al., 2006). Συνεπώς, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ένας συνδυασμός διδακτικών μεθόδων για να ικανοποιηθούν οι ανάγκες των μαθητών και να βελτιωθεί η επίδοσή τους.

ΔΟΜΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Το μαθησιακό υλικό αποτελείται από τρεις ενότητες, από την πρώτη *"Τα Προπύλαια, το Ερέχθειο και ο ναός της Αθηνάς Νίκης ή Απτέρου Νίκης"*, την δεύτερη *"Ο Παρθενώνας και μέρος του γλυπτού του διάκοσμου"* και την τρίτη *"Ο εσωτερικός διάκοσμος του Παρθενώνα"*. Η πρώτη σελίδα του μαθησιακού υλικού ξεκινά με ένα βίντεο που αναφέρεται στον ιερό βράχο της Ακρόπολης, κοινό και για τα δύο σενάρια. Κάθε ενότητα αποτελείται από δεδομένα κειμένου και δεδομένα εικόνας, αλλά στο σενάριο διδασκαλίας για τους ακουστικούς περιλαμβάνονται και δεδομένα ήχου. Επίσης, μετά το τέλος της παρουσίασης κάθε ενότητας υπάρχουν δραστηριότητες που ελέγχουν την κατανόηση των μαθητών και αξιολογούν την ακαδημαϊκή κατάκτηση. Οι δραστηριότητες μπορούν να ολοκληρωθούν μόνο εάν ο μαθητής παρακολουθήσει την παρουσίαση του μαθησιακού υλικού, διαφορετικά ούτε μπορεί να δει ούτε και να ολοκληρώσει τη δραστηριότητα. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν ερωτήσεις ανοιχτού τύπου και διόρθωσης των λανθασμένων προτάσεων. Στα σενάρια διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν, το ακουστικό σενάριο διδασκαλίας ακολούθησε την ακουστική μέθοδο διδασκαλίας (audio based method of instruction), καθώς οι Gilbert και Han (1999) υποστηρίζουν ότι τα μαθησιακά στιλ πρέπει να εφαρμόζουν και τις αντίστοιχες στρατηγικές διδασκαλίας, ενώ το οπτικό σενάριο διδασκαλίας ακολούθησε κυρίως την μέθοδο διδασκαλίας βασισμένη στο κείμενο (text-based method of instruction) (Garrison, Anderson & Archer, 1999). Υιοθετήθηκε η ορολογία των Cha et al., (2006) σχετικά με την περιγραφή των σεναρίων. Πιο συγκεκριμένα, για τους οπτικούς μαθητές, τα δεδομένα εικόνας τοποθετήθηκαν πάνω και τα δεδομένα κειμένου στην μέση της σελίδας του μαθησιακού υλικού ως πρωτεύουσα περιοχή πληροφοριών (Εικόνα 1).

Εικόνα 1: Στιγμιότυπο από τη σελίδα εκπαιδευτικού υλικού για το οπτικό σενάριο

Για τους ακουστικούς, τα δεδομένα κειμένου είναι συμπληρωματικά προς τα δεδομένα ήχου, τα οποία περιέχουν τις ίδιες πληροφορίες με τα δεδομένα κειμένου για τους οπτικούς. Τα δεδομένα ήχου εμφανίζονται σε ένα ξεχωριστό παράθυρο, μόλις κλικάρει ο μαθητής πάνω στην αφήγηση της κάθε ενότητας (Εικόνα 2).

Εικόνα 2: Στιγμιότυπο από τη σελίδα εκπαιδευτικού υλικού για το ακουστικό σενάριο

Λαμβάνοντας υπόψη τη θεωρία της διπλής κωδικοποίησης του Paivio, που υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά από ένα μίγμα κειμένου και εικόνων, δόθηκαν και στους οπτικούς και στους ακουστικούς δεδομένα κειμένου, δεδομένα εικόνας και δεδομένα βίντεο με τη διαφορά ότι για τους ακουστικούς είναι περισσότερα τα δεδομένα ήχου και για τους οπτικούς είναι περισσότερα τα δεδομένα κειμένου και εικόνας. Τα σενάρια υποστηρίχθηκαν από την εκπαιδευτική πλατφόρμα του Moodle.

Η ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ MOODLE

Αναφορικά με το Moodle, αυτό αποτελεί μια πλατφόρμα για τη διεξαγωγή ηλεκτρονικών μαθημάτων μέσω διαδικτύου. Αποτελεί ουσιαστικά ένα ελεύθερο λογισμικό ανοιχτού κώδικα διαχείρισης μαθημάτων (Course Management System) και προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης. Δημιουργήθηκε το 1999 από τον Αυστραλό Martin Dougiamas ως τμήμα της διδακτορικής του διατριβής και σύμφωνα με αυτόν βασίζεται στον κοινωνικό

δομητισμό. Διατίθεται δωρεάν από την ηλεκτρονική διεύθυνση http://moodle.org. Πρόκειται για ένα πολύ ευέλικτο λογισμικό που ενδείκνυται για εξ αποστάσεως μαθήματα, αλλά και για μεικτή μάθηση, καθώς συχνά χρησιμοποιείται ως υποστηρικτικό της παραδοσιακής εκπαιδευτικής διαδικασίας σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης (Οδηγός χρήσης Moodle, χ.χ.). Υποστηρίζει την εκπαιδευτική διαδικασία (διδασκαλία και μάθηση), βασιζόμενη στον κοινωνικό εποικοδομισμό, προσφέρει ένα δυναμικό σύνολο μαθητοκεντρικών εργαλείων και συνεργατικών περιβαλλόντων μάθησης που ενδυναμώνουν την εκπαιδευτική διαδικασία μέσα από την συνεργασία των μαθητών στην οικοδόμηση της γνώσης, την κοινή χρήση πόρων, την επικοινωνία μέσω συζητήσεων και την ανταλλαγή ιδεών (Moodle, 2016).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την εξατομίκευση της μάθησης επιτυγχάνεται η ανάπτυξη μεταγνωστικής ικανότητας, δηλαδή η επίγνωση των μαθησιακών αναγκών, η ικανότητα επιδίωξης και επιμονής στη μάθηση, η ικανότητα οργάνωσης της μάθησης μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισης του χρόνου και της πληροφορίας (Μπαλατζάρας, 2008). Επίσης, καλλιεργείται η αυτορρυθμιζόμενη μάθηση, καθώς ο μαθητής συνειδητοποιώντας τις ανάγκες του και τις προτιμήσεις μπορεί μόνος να ρυθμίσει την μάθησή του, αναπτύσσοντας αυτονομία και αυτοκυβέρνηση (Νικολάκη & Κουτσούμπα, 2013).

Δεν προτείνεται ένα συγκεκριμένο μαθησιακό στιλ ως καλύτερο από άλλα, ούτε ότι οι μαθητές πρέπει να μαθαίνουν μόνο με το προτιμητέο τους στιλ. Πράγματι, μπορεί να είναι εποικοδομητικό για ένα μαθητή να μελετά στο μη προτιμητέο του μαθησιακό στιλ για κάποιο καιρό, ώστε να αναπτύξει αντισταθμιστικές δεξιότητες (Brown, et al., 2009). Η συνεισφορά της παρούσας εργασίας σε διδακτικό επίπεδο μπορεί να εντοπισθεί στην αξιοποίηση των μαθησιακών στιλ από εκπαιδευτικούς που θέλουν να βελτιώσουν τις επιδόσεις των μαθητών με ή χωρίς μαθησιακές δυσκολίες μέσα από την εξατομίκευση, σε περιεχόμενο και μορφή, του μαθησιακού υλικού στις προτιμήσεις τους για τα μαθησιακά στιλ.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία έγινε στα πλαίσια της μεταπτυχιακής μου διπλωματικής. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους επιβλέποντες καθηγητές για την πολύτιμη βοήθειά τους, τους Χαράλαμπο Καραγιαννίδη, Βασίλη Κόλλια και Παναγιώτη Πολίτη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

American Association of School Administrators (1991). Learning styles: Putting research and common sense into practice. Arlington, VA.

Brown, E. J., Brailsford, T. J., Fisher, T., & Moore, A. (2009). Evaluating learning style personalization in adaptive systems: Quantitative methods and approaches. *Learning Technologies, IEEE Transactions on*, *2*(1), 10-22.

Brown, E., Fisher, T., & Brailsford, T. (2007, September). Real users, real results: examining the limitations of learning styles within AEH. In *Proceedings of the eighteenth conference on Hypertext and hypermedia* (pp. 57-66). ACM.

Buckley, R., & Caple, J. (2009). *The theory and practice of training*. Kogan Page Publishers.

Cassidy, S. (2004). Learning styles: An overview of theories, models, and measures. *Educational psychology*, *24*(4), 419-444.

Cha, H. J., Kim, Y. S., Lee, J. H., & Yoon, T. B. (2006, April). An adaptive learning system with learning style diagnosis based on interface behaviors. In *Workshop Proceedings of International Conference on E-Learning and Games, Hangzhou, China* (pp. 513-524).

Coffield, F. (2004). *Should we be using learning styles? What research has to say to practice*. Learning and Skills Research Centre.

Felder, R. M., & Silverman, L. K. (1988). Learning and teaching styles in engineering education. *Engineering education*, *78*(7), 674-681.

Felder, R. M. (1993). Reaching the second tier. *Journal of College Science Teaching*, *23*(5), 286-290.

Fleming, N. D. (2001). *Teaching and learning styles: VARK strategies*. IGI Global.

Gagne, R. (1985). *The Conditions of Learning and Theory of Instruction Robert Gagne*. New York, NY: Holt, Rinehart and Winston.

Garrison, D. R., Anderson, T., & Archer, W. (1999). Critical inquiry in a text-based environment: Computer conferencing in higher education. *The internet and higher education*, *2*(2), 87-105.

Gilbert, J. E., & Han, C. Y. (1999). Adapting instruction in search of 'a significant difference'. *Journal of Network and Computer applications*, *22*(3), 149-160.

Gregoric, A.F. (1979). Learning/teaching styles: Potent forces behind them. *Educational Leadership* 36(4).

Jackson, C., & Lawty-Jones, M. (1996). Explaining the overlap between personality and learning style. *Personality and Individual Differences*, *20*(3), 293-300.

James, W. B., & Blank, W. E. (1993). Review and critique of available learningstyle instruments for adults. *New Directions for Adult and Continuing Education*, *1993*(59), 47-57.

James, W.B., & Gardner, D.L. (1995). Learning styles: Implications for distance learning. *New Directions for Adult and Continuing Education* 67.

Keefe, J.W., & Ferrell, B.G. (1990). Developing A Defensible Learning Style Paradigm, *Educational Leadership* 48(2).

Kolb, D. A. (1981). Learning styles and disciplinary differences. *The modern American college*, *1*, 232-255.

Melis, E., & Monthienvichienchai, R. (2004). They call it learning style but it's so much more. In *World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education*.

Moodle (2016). *About Moodle*. Ανακτήθηκε στις 10 Μαρτίου 2016 από https://docs.moodle.org/30/en/About_Moodle

Μπαλατζάρας, Μ. (2008). Μαθαίνοντας να εκπαιδεύω: συμβουλές προς τους βιβλιοθηκονόμους εκπαιδευτές.

Νικολάκη, Ε., & Κουτσούμπα, Μ. (2013). Η αυτο-ρυθμιζόμενη μάθηση στην εξΑΕ. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, *9*(1), 19-31.

Οδηγός χρήσης Moodle (χ.χ.). *ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII Moodle*. Ανακτήθηκε στις 16 Μαρτίου 2016 από http://moodle.teithe.gr/manuals/Odigos_xrisis.pdf

Papanikolaou, K. A., Grigoriadou, M., Magoulas, G. D., & Kornilakis, H. (2002). Towards new forms of knowledge communication: the adaptive dimension of a webbased learning environment. *Computers & Education*, *39*(4), 333-360.

Peacock, M. (2001). Match or mismatch? Learning styles and teaching styles in EFL. *International Journal of Applied Linguistics*, *11*(1), 1-20.

Plass, J. L., Chun, D. M., Mayer, R. E., & Leutner, D. (1998). Supporting visual and verbal learning preferences in a second-language multimedia learning environment. *Journal of educational psychology*, *90*(1), 25.

Price, G. E., Dunn, R., & Sanders, W. (1981). Reading Achievment and Learning Style Characteristics. *The Clearing House*, *54*(5), 223-226.

Riding, R. J., & Ashmore, J. (1980). Verbaliser imager learning - style and children's recall of information presented in pictorial versus written form.*Educational Studies*, *6*(2), 141-145.

Riding, R. J., & Douglas, G. (1993). The effect of learning style and mode of presentation on learning performance. *British Journal of Educational Psychology*, *63*, 273-279.

Sadler-Smith, E. (1996). Learning styles: a holistic approach. *Journal of European Industrial Training*, *20*(7), 29-36.

Yang, T. C., Hwang, G. J., & Yang, S. J. H. (2013). Development of an adaptive learning system with multiple perspectives based on students' learning styles and cognitive styles. *Journal of Educational Technology & Society*, *16*(4), 185-200.

Wintergerst, A. C., DeCapua, A., & Verna, M. A. (2003). Conceptualizing learning style modalities for ESL/EFL students. *System*, *31*(1), 85-106.

Conati, C. (2002). Probabilistic assessment of user's emotions in educational games. *Applied Artificial Intelligence*, *16*(7-8), 555-575.

Shute, V. J., & Zapata-Rivera, D. (2012). Adaptive educational systems. *Adaptive technologies for training and education*, *7*, 27.

Desimone, L. (1999). Linking parent involvement with student achievement: Do race and income matter?. *The Journal of Educational Research*, *93*(1), 11-30.

Craig, S., Graesser, A., Sullins, J., & Gholson, B. (2004). Affect and learning: an exploratory look into the role of affect in learning with AutoTutor. *Journal of educational media*, *29*(3), 241-250.

Samah, N. A., Yahaya, N., & Ali, M. B. (2011). Individual differences in online personalized learning environment. *Educational Research and Reviews*, *6*(7), 516-521.

55. Οι Τ.Π.Ε. στηρίζουν τις δικές μας ιστορίες

Γεωργία Τζήλου
Νηπιαγωγός, Μετ. Φοιτήτρια – ΕΑΠ
tzilou_g@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ο σχεδιασμός, η πραγματοποίηση και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων μιας καινοτόμου εκπαιδευτικής παρέμβασης, που εκπονήθηκε από το 23ο Νηπιαγωγείο Καλαμάτας, κατά το β΄ τρίμηνο του σχολικού έτους 2015-2016 (Ιανουάριος-Μάρτιος) σε εξ αποστάσεως συνεργασία με τους μαθητές του 21ου Νηπιαγωγείου Αθήνας, στα πλαίσια προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων.
Η εκπαιδευτική δράση περιλαμβάνει μία σειρά από βιωματικές δραστηριότητες με στόχο οι μαθητές κατά τη διαδικασία της μάθησης, παράλληλα με την ενδελεχή εξάσκησή τους στη διατύπωση λόγου, να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους μέσα στα πλαίσια σύλληψης και ανάπτυξης μύθου με αρχή, μέση και τέλος καθώς και της εκ των υστέρων εξιστόρησής του αλλά και να κατανοήσουν κανόνες συγγραφής από την τρυφερή τους ηλικία.
Σκοπός του προγράμματος είναι η διαμόρφωση ενός μαθησιακού περιβάλλοντος ανοιχτού και ευέλικτου με εκπαιδευτικές πρακτικές και ιδέες για την επιλογή ή και τον σχεδιασμό υλικού, προς αξιοποίηση, κατά το δυνατόν στο πλαίσιο της τάξης. Τα αποτελέσματα από την πραγματοποίηση του εν λόγω Σχεδίου Εργασίας ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά για μελλοντικές και ανάλογες δράσεις, γι' αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει αφόρμηση για την ένταξη στο νηπιαγωγείο αναλόγων καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Προς τούτο αξιοποιήθηκαν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι νέες τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας συνεπικουρώντας τα συμβατικά διδακτικά μέσα καθιστώντας το ρόλο του μικρού μαθητή βιωματικό και ενεργό και ως εκ τούτου τη μάθηση αποτελεσματική.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ*: Δημιουργική γραφή, Διαδίκτυο, Τ.Π.Ε.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Στην προσχολική εκπαίδευση, τα τελευταία χρόνια, με βάση το νέο Οδηγό του/της Νηπιαγωγού (Δ.Ε.Π.Π.Σ. 2003) δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοποίηση του υπολογιστή σε όλα τα θεματικά πεδία, με απώτερο σκοπό οι μαθητές να διευρύνουν (μέσα από την καθημερινή χρήση του) τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες, προσδίδοντας νέα διάσταση στις αναπτυσσόμενες δραστηριότητες τους.
Ο χώρος της Προσχολικής Αγωγής, είναι ένας χώρος ιδιαίτερος και αυτό οφείλεται στα χαρακτηριστικά της σκέψης των παιδιών της νηπιακής ηλικίας. Τα νήπια, δεν έχουν κατακτήσει τις ικανότητες της γραφής και της ανάγνωσης και με μία πρώτη ματιά ίσως θεωρηθεί ότι αυτό αποτελεί εμπόδιο στη χρήση των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευσή τους. Στην πραγματικότητα, η χρήση των Τ.Π.Ε. στην Προσχολική Εκπαίδευση καθίσταται πολύτιμη, καθώς δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να προσεγγίσουν τη γνώση με βιωματικό και παιγνιώδη τρόπο, όπως απαιτεί η ιδιαιτερότητα της ηλικίας τους (Ξανθάκου,1998).
Ο υπολογιστής μπορεί να αξιοποιηθεί ως δόλωμα για την παραγωγή γραπτού λόγου. Πιο συγκεκριμένα, με χρήση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών λογισμικών, ιστοσελίδων όπως ο Μικρός Αναγνώστης και η Εκπαιδευτική Τηλεόραση, εφαρμογών δημιουργίας κόμικς, όπως το Pixton, δίνονται αφορμές να παραχθούν ποικίλες δραστηριότητες, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν στο θεματικό πεδίο της δημιουργικής γραφής, ενθαρρύνοντας την παραγωγή λόγου ακόμα και από τους πιο

αμήχανους μαθητές. Έτσι, μέσα από εργαλεία τεχνολογικά και διαδικτυακά, οι μαθητές, αναζητώντας αφορμές για έμπνευση και δημιουργικότητα, αναπτύσσουν την εκφραστικότητά τους εξασκούμενοι στη χρήση ποικίλων εκφραστικών μέσων. Η ανάπτυξη αφηγηματικών δομών είτε πεζών είτε ποιητικών με τη βοήθεια προσαρμοσμένου υλικού θα προσδώσει άλλη διάσταση στις δραστηριότητες. Επίσης, παρέχεται η δυνατότητα ανίχνευσης και ακολούθως αλίευσης περισσότερου υλικού μέσα από το διαδίκτυο, που εξασφαλίζει τις προσβάσεις και την επικοινωνία, ενώ προσφέρονται πολλαπλοί τρόποι και ελκυστικές τεχνικές για την παραγωγή και τον εμπλουτισμό των κειμένων (Βακάλη, κ.α., 2013).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι νέες τεχνολογίες μπορούν να λειτουργούν ως ευέλικτα περιβάλλοντα επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των σχολείων, των μαθητών, των εκπαιδευτικών και άλλων φορέων του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος (Ράπτης & Ράπτη, 2007). Η εξ αποστάσεως συνεργασία μεταξύ των μαθητών, που συντελείται μέσα από το διαδίκτυο, αλλάζει τον τρόπο μάθησης, αφού συντελείται σε ένα διευρυμένο περιβάλλον το οποίο μεταβάλλεται σε κοινότητα μάθησης (Scardamalia & Bereiter, 1994). Οι πολλαπλές δυνατότητες επικοινωνίας και ανταλλαγής απόψεων μεταξύ ατόμων που βρίσκονται σε διαφορετικό περιβάλλον επιφέρουν θετικές αλλαγές ως προς τη γνώση, ευνοούν τις γνωστικές ανταλλαγές και τη μεταξύ τους συνεργασία (Porter, 1997).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Στην εκπαιδευτική δράση της Δημιουργικής Γραφής με την χρήση των ΤΠΕ, υιοθετούνται κι εφαρμόζονται οι αρχές της ανακαλυπτικής μάθησης (Bruner, 1990), σύμφωνα με τις οποίες οι μαθητές οικοδομούν τη γνώση μέσα από ανακαλυπτικές διαδικασίες. Συνδέεται άμεσα με το Δ.Ε.Π.Π.Σ. (2003), για το Νηπιαγωγείο και συγκεκριμένα με το κεφάλαιο «Παιδί και Γλώσσα» και «Παιδί και Υπολογιστής».

Τα παιδιά εργάζονται σε ολιγομελείς ομάδες και σε ολομέλεια. Αυτό οδηγεί και στην αυτενέργεια των μαθητών και στην καλλιέργεια ομαδικού συνεργατικού πνεύματος και διάχυτου κλίματος ασφάλειας και αποδοχής. Αναπτύσσουν έτσι τις νοητικές τους ικανότητες, αντιλαμβάνονται τις χρονικές ακολουθίες στα γεγονότα, ασκούνται στο διάλογο και μαθαίνουν να επιχειρηματολογούν.

Διαμορφώνεται ένα ελκυστικό περιβάλλον μάθησης που οδηγεί στην καλλιέργεια κινήτρων για ενεργοποίηση της συμμετοχής των μαθητών. Επιπλέον, συμβάλλει σε μια προοπτική καλύτερης προετοιμασίας για την ένταξή τους σε κοινωνία γραπτής επικοινωνίας, διαμορφώνοντας υποστηρικτικό περιβάλλον για την προσέγγιση του γραπτού λόγου. Τα παιδιά διακρίνουν την ομορφιά της εξιστόρησης του μύθου και της εικονογράφησης των βιβλίων με τα οποία έρχονται σε επαφή, ενώ χρησιμοποιούν τις εμπειρίες τους και τις ιδέες τους ως στοιχεία καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας. Επιπλέον, αξιοποιείται η εκπαιδευτική γωνιά του υπολογιστή, μιας και είναι ένα ισχυρό εργασιακό εργαλείο, που μπορεί να προωθήσει ενεργά την εξατομικευμένη και τη συνεργατική μάθηση (Παναγιωτακόπουλος, 2004).

Ο/Η νηπιαγωγός ενθαρρύνει «*τη συμμετοχή όλων των παιδιών και με ερωτήσεις ανοικτού τύπου δημιουργεί καταστάσεις προβληματισμού, άσκησης της κριτικής σκέψης των παιδιών και βοηθά να ξεπεραστούν εμπόδια χωρίς να κατευθύνει τη φαντασία του παιδιού*» (Τσιλιμένη & Παπαρούση, 2010).

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η προτεινόμενη εκπαιδευτική δράση, αποτελεί μία παιδαγωγική δραστηριότητα που υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά (2015-2016), από τους μαθητές του 23ου Νηπιαγωγείου Καλαμάτας. Συγκεκριμένα, συμμετείχαν 9 νήπια (4 αγόρια και 5

κορίτσια) και 6 προνήπια (3 αγόρια και 3 κορίτσια) τα οποία συνεργάστηκαν σε ομάδες των 4 ατόμων. Τα υπολογιστικά εργαλεία που αξιοποιούνται είναι το διαδίκτυο για τον εντοπισμό διαφόρων πηγών και ιστοσελίδων (Ο Μικρός Αναγνώστης, Εκπαιδευτική Τηλεόραση), το λογισμικό Pixton για τη δημιουργία κόμικς, το πρόγραμμα επικοινωνίας skype για τη γνωριμία τους με μαθητές άλλου σχολείου και με τη συγγραφέα Σ. Δ. Νινιού, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο για ανταλλαγή υλικού μεταξύ των μαθητών συνεργαζόμενων σχολείων και το Movie maker, ένα πρόγραμμα επεξεργασίας video για τη δημιουργία ψηφιακού παραμυθιού.
Τα κριτήρια για την επιλογή του θέματος είναι: α) τα ενδιαφέροντα των μαθητών β) να προκληθεί η σκέψη, γ) να βοηθηθούν οι μαθητές να ανακαλύψουν τι ξέρουν, δ) να οδηγηθούν οι μαθητές/τριες σε ερευνητικές διαδικασίες, και ε) να ενθαρρυνθεί η συλλογική διερεύνηση (Ματσαγγούρας, 2003).
Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι οι μαθητές να κατανοήσουν κανόνες συγγραφής από την τρυφερή τους ηλικία, διαμορφώνοντας ένα περιβάλλον ανοιχτό και ευέλικτο με εκπαιδευτικές πρακτικές και ιδέες για την επιλογή ή και το σχεδιασμό υλικού, προς αξιοποίηση, κατά το δυνατόν στο πλαίσιο της τάξης. Ενώ κατά την διεξαγωγή της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής δράσης, οι μαθητές/τριες αναμένεται να εκπληρώσουν τους εξής στόχους:

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να παρατηρούν, να ερμηνεύουν και να περιγράφουν μία εικόνα.
- Να βελτιώνουν και να εμπλουτίζουν τον προφορικό τους λόγο.
- Να συνεχίζουν μία ιστορία με δεδομένη αρχή.
- Να παράγουν γραπτό κείμενο με επιλεγμένες λέξεις.
- Να δημιουργούν ποιήματα.
- Να αποκτήσουν φωνολογική επίγνωση.
- Να γράψουν όπως μπορούν.

Ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών

- Να χρησιμοποιούν την τεχνολογία, με ασφάλεια και με τρόπο που να εξυπηρετεί τους σκοπούς και τις ανάγκες τους.
- Να ενθαρρύνονται να γράφουν στο πληκτρολόγιο.
- Να μάθουν να χειρίζονται μηχανές αναζήτησης και εκπαιδευτικά λογισμικά (Pixton).

Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- Να συνεργάζονται σε ομάδες για την παραγωγή κάποιου έργου.
- Να σέβονται τις απόψεις και την εργασία των άλλων.
- Να αναπτύξουν τις αναγκαίες μεταγνωστικές δεξιότητες.
- Να εκφράζουν τα συναισθήματά τους και να υιοθετήσουν την τέχνη ως μέσο έκφρασης.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
Παρουσιάζονται οι δραστηριότητες, που πραγματοποιήθηκαν:

Πρώτη δραστηριότητα - Διάρκεια: 25΄ λεπτά.
Εικαστικά και άλλες τέχνες: *Βάλε τίτλο στον πίνακα.*
Οι μαθητές, επιλέγουν έναν πίνακα ζωγραφικής του Εγγονόπουλου από το διαδίκτυο και αφού περιγράψουν την εικόνα, τα χρώματα και αφήσουν τη φαντασία τους

ελεύθερη, στη συνέχεια ζητείται από τη νηπιαγωγό να δώσουν τίτλο στον πίνακα. Οι μαθητές έδωσαν τον τίτλο «*Τα φύλλα τραγουδούν*».

Δεύτερη Δραστηριότητα – Διάρκεια: 40΄ λεπτά.
Ποιός, πού, πότε, τι; Διάφορες εικόνες από το διαδίκτυο με πρόσωπα, μέρη, αντικείμενα και καταστάσεις.
Τα παιδιά αναζητούν εικόνες με πρόσωπα, αντικείμενα και καταστάσεις από το διαδίκτυο και ζητήται να βρουν ποιος είναι ο ήρωας της ιστορίας, να δώσουν τίτλο και να συνθέσουν μία ιστορία. Για να τα βοηθήσουμε ρωτάμε τα βασικά στοιχεία της ιστορίας: Ποιός; πού; πότε; τι;
Οι μαθητές δημιούργησαν την εξής ιστορία: «*Η γιαγιά Κατερίνα δίνει φρούτα, λαχανικά και γάλα για να φάει το μωράκι και να δυναμώσει. Του λέει ότι το αγαπάει πολύ, του δίνει αγκαλιές και φιλιά. Κάποιες φορές του λέει παραμύθια, ιστορίες και τραγούδια για να κοιμηθεί γλυκά. Η γιαγιά είναι χαρούμενη που περνά πολλές ώρες με το μωρό. Του μαθαίνει να λέει «σ' αγαπώ» και «ευχαριστώ». Μία μέρα το μωρό μεγάλωσε και είπε «σ' αγαπώ» στη γιαγιά. Έτσι, ζούσαν και οι δύο ευτυχισμένοι σε ένα μικρό σπιτάκι*».

Τρίτη Δραστηριότητα – Διάρκεια: 40΄ λεπτά.
Τα γράμματα γίνονται ποιήματα.
Με αφορμή τις εκπαιδευτικές ιστορίες με τίτλο «Ένα γράμμα μια ιστορία» http://www.edutv.gr/index.php/glossa-logot που παρακολούθησαν οι μαθητές από την εκπαιδευτική τηλεόραση, αποφάσισαν να δημιουργήσουν τα δικά τους ποιήματα δίνοντας τον τίτλο «Μ' ένα γράμμα ένα ποίημα».
Ενδεικτικά αναφέρεται:

« *Ρ,ρ*
Η πολυλογού ροδιά
ρόδια πολλά κρατά
και δεν αντέχει άλλο πια.
Γι' αυτό ταΐζει τα παιδιά
με ρόδια μαγικά
Λέξεις που αρχίζουν από το γράμμα Ρ, ρ:
Ρώμη, Ρωσία, Ρουμανία »

Τέταρτη Δραστηριότητα – Δραστηριότητα: 30΄ λεπτά.
Δημιουργία κόμικς με τη χρήση των Τ.Π.Ε. (Pixton).
Οι μαθητές αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες και το πρόγραμμα «Pixton» συνθέτοντας μικρούς διαλόγους με επιλογή προσώπων, σκηνικών και εφέ.

Εικόνα 1: Δημιουργία κόμικς

Πέμπτη Δραστηριότητα – Διάρκεια: 30΄ λεπτά.
Εξ αποστάσεως συνεργασία σχολείων.
Στην εκπαιδευτική δράση της Δημιουργικής Γραφής πραγματοποιείται σύμπραξη δύο νηπιαγωγείων (23ο Νηπιαγωγείο Καλαμάτας-21ο Νηπιαγωγείο Αθήνας) με μεγάλη χιλιομετρική απόσταση μεταξύ τους και υλοποιούνται μερικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες.
Αρχικά εντοπίζουν στο χάρτη της Ελλάδος τις δύο περιοχές και στη συνέχεια εντοπίζουν στο Google maps το σχολείο της Αθήνας. Έπειτα γίνεται η πρώτη τηλεσύνδεση μέσω Skype για να γνωριστούν οι μαθητές. Οι μαθητές αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες και το πρόγραμμα «Pixton» συνθέτοντας μικρούς διαλόγους με επιλογή προσώπων, σκηνικών και εφέ.

Εικόνα 2: Γνωριμία μαθητών

Έκτη Δραστηριότητα – Διάρκεια: 30΄ λεπτά.
Δημιουργική ιστορία από το 21ο Νηπιαγωγείο Αθήνας, βασισμένη στις ζωγραφιές που έστειλαν οι μαθητές του 23ου Νηπιαγωγείου Καλαμάτας:

«*Ο νάνος ο Μάνος*
Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας που ζούσε στο δάσος, ο Μάνος. Ήταν μόνος του όμως και δεν είχε παρέα να παίξει. Νόμιζε ότι δεν τον ήθελε κανείς επειδή ήταν νάνος. Μια μέρα είπε να κάνει έναν περίπατο και στο δρόμο συνάντησε μια κοπελίτσα, τη Λουκία. Μια πολύ ψηλή κοπέλα. Ο Μάνος δε βρήκε το θάρρος να της μιλήσει. Πίστευε, επειδή ήταν κοντός, ότι δε θα ήθελε να παίξει μαζί του. Όμως η Λουκία του ζήτησε μόνη της να παίξουν κρυφτό και κυνηγητό μαζί. Πέταξε από τη χαρά του και φυσικά δέχτηκε. Συνέχισαν το παιχνίδι και πήγαν σε μια παιδική χαρά, όπου συνάντησαν και άλλους φίλους της Λουκίας. Ο Μάνος ντρεπόταν λίγο και φοβόταν να μιλήσει στα παιδιά αλλά αποφάσισε να παίξει μαζί τους για να τους δώσει την ευκαιρία να τον γνωρίσουν. Πέρασαν τόσο τέλεια και μετά από εκείνη τη μέρα ο Μάνος απέκτησε το θάρρος, που του έλειπε τόσο καιρό. Έκανε πολλούς φίλους και ήταν χαρούμενος»

Εικόνα 3: Ζωγραφιά μαθητών

Έβδομη Δραστηριότητα – Διάρκεια: 30΄ λεπτά.
Γράψε λέξεις, κάνε σκέψεις στείλτε στους φίλους σας να κάνουν ιστορίες με υποθέσεις.
Ιστορία από τους μαθητές του 23ου Νηπιαγωγείου Καλαμάτας, βασισμένη στις λέξεις (Βασιλιάς, Θάλλασσα, Πέτρες), που έστειλαν οι μαθητές του 21ου Νηπιαγωγείου Αθήνας:

«*Ο Βασιλιάς και οι ιππότες του*
Μια φορά και έναν καιρό ήταν ένας βασιλιάς που περπατούσε στο δάσος μαζί με τους ιππότες του. Καθώς περπατούσε, βρήκε μία κοπέλα που την αγάπησε πολύ και την παντρεύτηκε. Μια μέρα, πήγαν ταξίδι στην Ελαφόνησο και η θάλασσα ήταν τόσο άγρια που είχε γιγάντια κύματα· κάλυπταν τους βράχους και τις πέτρες. Τρόμαξαν πολύ αλλά ευτυχώς η φουρτούνα δεν κράτησε για ώρα και, όταν έφτασαν στο νησί, πέρασαν τόσο ωραία που έκαναν και μία κόρη. Εκεί έζησαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα».

Όγδοη Δραστηριότητα – Διάρκεια: 40΄ λεπτά.
Εξ αποστάσεως σύνθεση ιστορίας με τη συγγραφέα Σ. Δ. Νινιού.
Τηλεδιάσκεψη με τη συγγραφέα Σ. Δ. Νινιού: πραγματοποιείται γνωριμία μαζί της και με τις οδηγίες της, οι μαθητές δημιουργούν ιστορία βασισμένη στα αγαπημένα σημεία της πόλης τους. Αρχικά η συγγραφέας δίνει το πρώτο μέρος της ιστορίας και έπειτα συνεχίζουν οι μαθητές.

«*Η πόλη μου με το ποδήλατο*
Τις καλοκαιρινές τους διακοπές ο Πάνος και η Τάνια τις περνούν με τον παππού Πότη και τη γιαγιά Πότα στην Καλαμάτα. Όταν η Τάνια μεγαλώνει αρκετά κι ετοιμάζεται να πάει στη Δ΄ Τάξη, πείθει τον παππού Πότη να τη βοηθήσει να εξερευνήσουν μαζί με το μικρό της αδερφό την Καλαμάτα με τα ποδήλατά τους. Η γιαγιά Πότα συνεισφέρει κι αυτή με το δικό της τρόπο ετοιμάζοντας τις καθημερινές τους προμήθειες.
Κατά τη διάρκεια της εξόρμησης φωτογραφίζουν και βιντεογραφούν με το κινητό τηλέφωνο του παππού κι επιστρέφοντας δείχνουν το υλικό στη γιαγιά και μοιράζονται τις εμπειρίες τους μαζί της. Έτσι οι σχέσεις τους γίνονται ακόμα πιο στενές…»
[Συνέχεια από τους μαθητές:]
«*Ο Πάνος και η Τάνια επισκέφθηκαν έναν ζωολογικό κήπο για να δουν ένα ρινόκερο – δεν έχει στην Καλαμάτα αλλά θα θέλαμε–, μετά το λούνα παρκ για να παίξουν στις νεροτσουλήθρες, το σινεμά, την εκκλησία Υπαπαντή, τα τρένα, τη θάλασσα, τη Βιβλιοθήκη, το Στρατιωτικό μουσείο, το Ειδικό νηπιαγωγείο, το στάδιο και τέλος, θα πήγαιναν ρυθμική*».

Ένατη Δραστηριότητα – Διάρκεια: 40΄ λεπτά.
Ψηφιακά αφηγήματα.
Με αφορμή τα παραμύθια που άκουγαν από την ιστοσελίδα «Ο Μικρός Αναγνώστης» http://www.mikrosanagnostis.gr/ οι μαθητές δημιούργησαν τις δικές τους ψηφιακές ιστορίες με την αξιοποίηση του λογισμικού Moviemaker. Ενδεικτικά αναφέρεται η πρώτη ψηφιακή ιστορία:

«*Ένας μικρός πράσινος δράκος*
Μία φορά και έναν καιρό ήταν ένας μικρός πράσινος δράκος με κίτρινη κοιλιά. Το έλεγαν Πήτερ Παν. Ζούσε μόνος του σε μία σπηλιά μέσα στο δάσος. Ήταν λίγο καλός και λίγο κακός. Θύμωνε πολύ όταν οι κυνηγοί έριχναν βέλη για να σκοτώσουν τους

φίλους του τα ζωάκια. Τότε έκανε «χουουου… χουουου…» και έβγαζε φωτιά από το στόμα του. Οι κυνηγοί έτρεχαν φοβισμένοι. Του άρεσε πολύ να βλέπει τον ήλιο την ημέρα και τα αστέρια τη νύχτα. Μία μέρα έκανε βόλτα στο δάσος και βρήκε δύο πράσινες μπότες με φτερά. Τις φόρεσε και άρχισε να πετάει ψηλά. Πήγε πρώτα στη Νάξο και έκανε μπάνιο στη θάλασσα. Μετά πήγε στη Ρωσία και γνώρισε δράκους με μεγάλα φτερά που έβγαζαν φωτιά από το στόμα τους. Έπαιξαν κρυφτό, κυνηγητό και έκαναν αγώνα ποιος θα βγάλει την πιο μεγάλη φωτιά. Το βράδυ οι φίλοι του τον σκέπασαν με τα φτερά τους για να μην κρυώνει και κοιμήθηκαν όλοι μαζί παρέα. Την άλλη μέρα πέταξε πάνω από την Αθήνα. Είδε πολλούς ανθρώπους, πολλά σπίτια, ουρανοξύστες και το ουράνιο τόξο. Γύρισε στο δάσος του. «Σπίτι μου σπιτάκι μου», είπε. Έζησαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα».

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο σχέδιο εργασίας, δόθηκε έμφαση στην ολιστική αντίληψη της γνώσης και στην αξιοποίηση του ενδιαφέροντος, των ιδεών και των βιωμένων εμπειριών των παιδιών. Σε γενικές γραμμές η καινοτόμος εκπαιδευτική δραση πέτυχε τόσο τον κεντρικό όσο και τους επιμέρους στόχους. Τα αποτελέσματα, που πρόεκυψαν από την αξιολόγηση του προγράμματος και από τους μαθητές και από εμένα την ίδια, είναι ιδιαίτερα αισιόδοξα και ενθαρρυντικά. Στο οικείο περιβάλλον της τάξης, οι μαθητές ήταν ελεύθεροι να καλλιεργήσουν και να αναπτύξουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους συμμετέχοντας ενεργά σε όλες τις φάσεις υλοποίησης του προγράμματος.

Οι περισσότεροι μαθητές (όλα τα νήπια) του 23ου Νηιαγωγείου Καλαμάτας, ήταν ήδη εξοικειωμένοι με τα οπτικοακουστικά μέσα (εξ αποστάσεως συνεργασία για την εκπόνηση περιβαλλοντικού προγράμματος, από το προηγούμενο έτος 2014-15, με σχολεία Α/θμιας Εκπ. Αθήνας, Κρήτης, Καλαμάτας). Κατά συνέπεια συμμετείχαν ενεργά σε όλες τις φάσεις της εκπαιδευτικής δράσης και ενθάρρυναν τα προνήπια για την ενεργή συμμετοχή τους.

Στις δραστηριότητες οι μαθητές μοιράστηκαν σε ομάδες των 4 ατόμων και ο τρόπος, με τον οποίο εργάστηκαν, ήταν ιδιαίτερα εποικοδομητικός. Σε επίπεδο των δεξιοτήτων εξοικειώθηκαν περισσότερο με τη χρήση των Τ.Π.Ε., με την τέχνη και την τεχνολογία της αφήγησης: από το μολύβι στον υπολογιστή, από τον προφορικό λόγο στο video. Παράλληλα, με τη συνάδελφο του 21ου Νηπιαγωγείου Αθήνας, θέλησαμε να υποστηρίξουμε διεργασίες αυτοσυνειδησίας των νηπίων μέσα από δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης, να καλλιεργήσουμε νέες μορφές συλλογικότητας μέσα από δοκιμές συνεργατικής γραφής, να ενισχύσουμε τις γνώσεις τους για την επικοινωνία και να εφοδιάσουμε τους μικρούς αναγνώστες της ζωής με νοητικά εργαλεία κατανόησης του αφηγηματικού τρόπου και κριτική διάθεση αναστοχασμού πάνω στην εμπειρία τους.

Ωστόσο, θα πρέπει να αναφερθεί η δυσκολία εξαιτίας της ύπαρξης ενός μόνο Η/Υ, διότι και σημειωνόταν αργοπορία στην εξέλιξη της εκάστοτε δραστηριότητας και γεννιόταν ανυπομονησία στα παιδιά, που έπρεπε επί μακρόν να περιμένουν να έρθει του καθενός η σειρά. Ένα μειονέκτημα των δραστηριοτήτων αποτελεί και το γεγονός ότι οι μικροί μαθητές δε θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τις δραστηριότητες εντελώς αυτόνομα, χωρίς τη βοήθεια της εκπαιδευτικού. Εξαιτίας της μικρής ηλικίας των μαθητών και της απειρίας τους (κυρίως των προνηπίων) στη χρήση των Τ.Π.Ε. είναι δύσκολο να επιτευχθεί μεγάλος βαθμός αυτενέργειας. Πλεονέκτημα στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων, αποτέλεσε ο μικρός αριθμός μαθητών στο τμήμα, διότι, στο σύνολο ήταν 15 μαθητές.

Ο ρόλος της εκπαιδευτικού ήταν αυτός του εμψυχωτή και συντονιστή των μαθησιακών δραστηριοτήτων αποβλέποντας στην εξασφάλιση, τη δημιουργία και τη

ρύθμιση εκείνου του κοινωνικού περιβάλλοντος, που μπορεί να διαπαιδαγωγήσει αποτελεσματικά αλλά και ευχάριστα τους μαθητές. Ειδικότερα, η νηπιαγωγός μετά από ενδελεχή έρευνα επέλεγε τα κατάλληλα, σύμφωνα με τις δυνατότητες των μαθητών και του προσφερόμενου χρόνου και περιβάλλοντος, εργαλεία Τ.Π.Ε. Με σπουδή και ζέση παρότρυνε για αλληλεπίδραση των μελών της ομάδας, την οποία διαχειριζόταν με τρόπο που να υποβοηθά τους μαθητές να αποκτήσουν νέους τρόπους σκέψης και αντιμετώπισης των καθημερινών καταστάσεων. Επιπλέον, έπρεπε να διαχειρισθεί άμεσα και με διακριτικότητα τα συναισθήματα των παιδιών (αδημονία, έντονη επιθυμία, θυμός, αγανάκτηση) λόγω ύπαρξης μόνο ενός Η/Υ, γεγονός που δυσκόλευε τη δραστηριότητα των μαθητών αλλά και τον εκπαιδευτικό ρόλο της νηπιαγωγού, διότι έπρεπε αφ' ενός να σεβαστεί τα δικαίως έντονα συναισθήματα των παιδιών και αφ' ετέρου υποχρεωτικώς να θέσει όρια, ώστε να διεξαχθεί ομαλά κι, επομένως, αποτελεσματικά η διαδικασία εξοικείωσής τους με τα Τ.Π.Ε. Ως προς τον καταμερισμό του χρόνου του προγράμματος, η εκπαιδευτικός προσαρμοζόταν ανάλογα με τον μαθησιακό ρυθμό των μαθητών και φρόντιζε με υπομονή και θετική διάθεση να παρέχει χωρίς ψυχολογική πίεση και τον απαιτούμενο χρόνο αλλά και ατμόσφαιρα χαράς και δημιουργίας για τη διεκπεραίωση και την περάτωση των δραστηριοτήτων, διότι διαπιστώθηκε ότι σχεδόν όλοι οι μαθητές σε κάποια φάση, αν όχι καθ' όλη τη διάρκεια, αισθάνονταν άγχος σε σχέση με την επιτυχή έκβαση του έργου, που τους ανετίθετο κάθε φορά.

Μετά το τέλος όλων των δραστηριοτήτων ως μέθοδος αξιολόγησης όλων των εκπαιδευτικών δράσεων, χρησιμοποιήθηκε η ολιγόλεπτη ανοιχτή συνέντευξη. Ζητήθηκε από τα παιδιά, που το επιθυμούσαν, να μας μιλήσουν για την εμπειρία τους, τα συναισθήματά τους και τις γνώσεις, που αποκόμισαν από τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες. Επιπλέον, όλο το υλικό συγκεντρώθηκε και δημιουργήθηκε ένα βιβλίο με τίτλο: *«Οι δικές μας ιστορίες. Σχολικό πρόγραμμα και εκπαιδευτικές πρακτικές δημιουργικής γραφής», Καλαμάτα 2016* το οποίο εκδόθηκε και μοιράστηκε στα παιδιά αλλά και παρουσιάστηκε σε ειδική εκδήλωση με προσκεκλημένους τους γονείς τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι το παιδαγωγικό όφελος από τη διδασκαλία της Δημιουργικής Γραφής σε σχολική τάξη νηπίων είναι η εξής:

- Δημιουργική Γραφή και ΤΠΕ, αναδεικνύονται ως δύο καινοτόμα και εν πολλοίς συμπληρωματικά εργαλεία για την παραγωγή συνεχούς γραπτού λόγου στη σχολική αίθουσα. Λειτουργούν ως δόλωμα έλξης των μαθητών, ώστε να αποδεχθούν με ευχαρίστηση και προθυμία τη διδασκαλία. Οι μαθητές εργάζονται με περισσότερο κέφι, το κλίμα της τάξης αλλάζει, αναλαμβάνουν συγγραφικές πρωτοβουλίες, ενδιαφέρονται με πιο ουσιαστικό τρόπο για την πρόσληψη των κειμένων τους.
- Η Δ.Γ. αποκαλύπτει στους μαθητές τους μηχανισμούς συγγραφής και κατασκευής ενός κειμένου. Τους δείχνει στην πράξη, πόση σημασία έχει η επιλογή του χρόνου της αφήγησης αλλά και η οπτική γωνία, ενώ ανακαλύπτουν πως ένα κείμενο δεν γράφεται άπαξ και εγκαταλείπεται.
- Η διδασκαλία της Δ.Γ. ανακατανέμει τις παγιωμένες ισορροπίες σε μια σχολική τάξη και αφήνει ν' ακουστούν όλες οι φωνές. Οι μαθητές αποκτούν φωνή και ακροατήριο.

Βέβαια, όπως όλες οι καινοτόμες δράσεις, η διδασκαλία της Δ.Γ. προϋποθέτει σχολικό χρόνο. Το πλεονέκτημα του νηπιαγωγείου έναντι άλλων σχολικών μονάδων

είναι πως δεν υπάρχει περιορισμός ως προς τη διδακτέα ύλη, που επείγει να ολοκληρωθεί σε τακτό διάστημα.
Όταν ένας δάσκαλος απελευθερώνει τις δημιουργικές δυνάμεις των μαθητών, πρέπει να έχει προαποφασίσει ότι θα κατέβει από το βάθρο του. Τέτοιες προσπάθειες δεν ευδοκιμούν με δασκαλοκεντρική προσέγγιση. Ο διδάσκων αναλαμβάνει την καθοδήγηση των μαθητών, μοιράζει ρόλους και επιβλέπει το έργο τους.
Η θετική επίδραση του προγράμματος στη διδασκαλία της γλώσσας ήταν αξιοσημείωτη. Οι μαθητές κατανόησαν τους μηχανισμούς συγγραφής και πρόσληψης ενός κειμένου. Κατανόησαν τα πολλαπλά συγγραφικά στάδια, αλλά και τις πολλαπλές αναγνωστικές προσεγγίσεις. Αυτό έγινε φανερό στις συζητήσεις και τους προβληματισμούς που διατύπωναν.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βάκαλη, Π. Α., Ζωγράφου-Τσαντάκη, Μ. & Κωστόπουλος Τ. (2013). *Η Δημιουργική Γραφή στο Νηπιαγωγείο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.

Δ.Ε.Π.Π.Σ. (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Ματσαγγούρας, Η.Γ. (2003). Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση. Εννοιολογική Αναπλαισίωση και Σχέδια Εργασίας. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρης.

Ξανθάκου Γ. (1998). Η δημιουργικότητα στο σχολείο. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2004). *Από τις Αριθμομηχανές στην Κοινωνία της Πληροφορίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α. (2007). *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας*. Ολική Προσέγγιση.Τόμος Α'. Αθήνα: Ράπτης.

Τσιλιμένη Τ. & Παπαρούση Μ. (2010). *Η τέχνη της μυθοπλασίας και της δημιουργικής γραφής*, Συγγραφείς και θεωρητικοί μιλούν για την τέχνη του μυθιστορήματος, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Bruner, J. (1990*). Acts of meaning*. Cambridge/ London: Harvard University Pres.

Porter, L. (1997). Creating the virtual classroom. Distance learning with the internet. U.S.A: Wiley &Sons.

Scardamalia, M., & Bereiter, C. (1994). Computer support for Knowledge-buiding communities. *Journal Of The Learning Sciences*, Vol 3, 265-283. Ανακτήθηκε 10/9/2016, από http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1207/s15327809jls0303_3

ΠΗΓΕΣ

Ιστοσελίδα Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.edutv.gr/index.php/glossa-logot

Ιστοσελίδα Ο Μικρός Αναγνώστης στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.mikrosanagnostis.gr/

56. Εξ’ αποστάσεως εκπαίδευση: «Διδάσκοντας στην τάξη με το Geogebra».

Μιχάλης Τζούμας
Σχολικός Σύμβουλος Μαθηματικών
mtzoumas@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Από το σχολικό έτος 2013-14 μέχρι σήμερα, μέσα από τις δομές της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδος, διενεργείται εξ αποστάσεως ετήσιο επιμορφωτικό σεμινάριο με τίτλο «Διδάσκοντας στην τάξη με το Geogebra» και απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς του κλάδου ΠΕ03. Η διαδικασία είναι πρωτόγνωρη και η αποκτηθείσα εμπειρία μοναδική, όχι μόνο για μένα που δίδαξα αλλά και για τους συναδέλφους που διδάχθηκαν, όπως φαίνεται από τις μαρτυρίες των εκπαιδευτικών. Επίσης, από μαρτυρίες ορισμένων εξ αυτών, το σεμινάριο ήταν αφορμή να χρησιμοποιηθούν οι ΤΠΕ στην τάξη και μάλιστα με επιτυχία. Για κάποιους δε, εκ των παλαιότερων, ήταν η αφορμή να αναθεωρήσουν την ιδέα που είχαν αρχικά για τις ΤΠΕ και τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Διδάσκοντας με ΤΠΕ, Geogebra, εξ’ αποστάσεως εκπαίδευση.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο άνθρωπος, γενικά, διακατέχεται από την ανάγκη να χρησιμοποιεί τα επιτεύγματα της εποχής του για να δημιουργεί και να επιβιώνει. Έτσι, ο σημερινός άνθρωπος στην προσπάθειά του να δημιουργήσει και να επιβιώσει στην κοινωνία της προόδου, αλλά και του ανταγωνισμού που ζει, θεωρεί αναγκαία τα επιτεύγματα της επιστήμης και της τεχνολογίας για την καθημερινότητά του. Οι ραγδαίες αλλαγές που επήλθαν τα τελευταία χρόνια σ’ αυτήν, μας επιβάλλουν αναπροσαρμογές στους τρόπους διδασκαλίας και μάθησης. Το τελευταίο συνεπάγεται αλλαγές στο ρόλο του εκπαιδευτικού, αλλά και της διδακτικής διαδικασίας. Η μεταφορά των γνώσεων, πλέον, αντικαθίσταται από την καλλιέργεια των ικανοτήτων του μαθητή να «μάθει να μαθαίνει» και να αυτενεργεί, προκειμένου να αντιμετωπίσει τα προβλήματά του.

Ειδικά για τον εκπαιδευτικό, τα παραπάνω, μαζί με την ανάγκη για προσωπική επιστημονική αλλά και επαγγελματική ανάπτυξη, καθιστούν την επιμόρφωσή του αναγκαία. Η ενίσχυση της δυνατότητας ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών στις ανάγκες και στους γρήγορους ρυθμούς των αλλαγών και της ανάπτυξης επιβάλλει την ενημέρωση, τόσο σε παιδαγωγικά θέματα, όσο και σε θέματα της διδακτικής μεθοδολογίας. Παράλληλα, απαιτεί ενημέρωση σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο, το υποστηρικτικό υλικό και τις καινοτομίες που εισάγονται. Σχετικά με την επιμόρφωση που ο εκπαιδευτικός επιθυμεί για την προσωπική και επαγγελματική του ανάπτυξη, ορισμένοι εκπαιδευτικοί, εκτός των άλλων, θεωρούν ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στις σύγχρονες μορφές διδασκαλίας, στα σχέδια μαθήματος και στην προετοιμασία του μαθήματος με ΤΠΕ (Γεράρης, 2007).

Οι συνεχώς, λοιπόν, αυξανόμενες ανάγκες για την απόκτηση γενικών και ειδικών γνώσεων, καθώς και το γεωγραφικό ανάγλυφο της χώρας και οι υπάρχουσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες έχουν οδηγήσει στην υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων εκπαίδευσης, όπως είναι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Lionarakis, 2003), για την οποία ο R.M. Delling (1985) αναφέρει ότι «η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελεί μια καλά σχεδιασμένη και οργανωμένη δραστηριότητα, που αφορά στην επιλογή, στην προετοιμασία και στην παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς

και στην καθοδήγηση και στην υποστήριξη του εκπαιδευόμενου, μέσα από την αξιοποίηση τεχνολογικών μέσων». Δεν θα επεκταθούμε περισσότερο σε ότι αφορά την εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, ο κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να δει το υπέροχο βιβλίο των Michael Simonson, Sharon Smaldino and Susan Zvacek (2015), όμως θα πρέπει να πούμε ότι σχεδόν μια εικοσαετία (ιδρύθηκε το 1997) λειτουργεί το ΕΑΠ, με μεγάλη ζήτηση, τόσο σε προπτυχιακό, όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Σχετικά με την ικανοποίηση των αναγκών που προκύπτουν από τα επιτεύγματα της επιστήμης και της τεχνολογίας, αλλά και την ανάγκη για προσωπική επιστημονική αλλά και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, από τη μεριά της Πολιτείας έχουν γίνει προσπάθειες, ίσως όχι σε επίπεδο που όλοι μας θα επιθυμούσαμε, όμως έχουν γίνει· τόσο στην καταγραφή των αναγκών, όσο και στην υλοποίηση της επιμόρφωσης αναλυτικά έχει αναφερθεί ο Βεργίδης (2012) και οι αναφερόμενοι από αυτόν. Εμείς απλά αναφέρουμε ορισμένες από τις προσπάθειες αυτές, όπως είναι οι σχολές ΣΕΛΜΕ και ΣΕΛΔΕ, τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (ΠΕΚ), οι κατά καιρούς οργανωμένες από το Υπουργείο Παιδείας και τους φορείς του επιμορφώσεις, με την Επιμόρφωση Β' Επιπέδου να είναι ακόμη σε εξέλιξη, οι μεμονωμένες προσπάθειες των Σχολικών Συμβούλων στις συναντήσεις τους με τους εκπαιδευτικούς ή η οργάνωση από αυτούς ολιγόωρων σεμιναρίων. Παράλληλα, κάτω από την πίεση των αναγκών, έχουν ψηφιοποιηθεί τα διδακτικά βιβλία και έχουν εμπλουτισθεί με ψηφιακό διδακτικό υλικό (μικροπειράματα κλπ.)

ΓΙΑΤΙ, ΤΙ ΚΑΙ ΠΩΣ

Ωστόσο, παρόλη την προσπάθεια που έχει γίνει, για την επιμόρφωση Β' επιπέδου, ένα μεγάλο τμήμα του σώματος των εκπαιδευτικών δεν έτυχε ακόμη επιμόρφωσης. Μάλιστα, μια σημαντική μερίδα εκπαιδευτικών, που δεν επιμορφώθηκε, βρίσκεται σε απομακρυσμένες περιοχές και η σχέση τους με τις τεχνολογίες είναι, εν γένει, σε πολύ καλύτερο επίπεδο απ' ότι των εκπαιδευτικών των κέντρων. Το «παράπονο» των συναδέλφων (στις δύσκολες οικονομικά συνθήκες που ζούμε) είναι γιατί, σχετικά με την επιμόρφωση Β' επιπέδου, δεν έγινε καμιά προσπάθεια μέχρι σήμερα, επίσημα από την πολιτεία, για την εφαρμογή αυτής εξ' αποστάσεως, αφού η επιμόρφωσή τους δια της φυσικής παρουσίας τους καθίσταται αδύνατη, λόγω του κόστους μεταφοράς τους. Η αλήθεια, σχετικά με αυτό, είναι ότι έχει εξαγγελθεί η εξ' αποστάσεως επιμόρφωση Β' επιπέδου και προφανώς αναμένουμε...

Στην κατεύθυνση της εξ' αποστάσεως επιμόρφωσης, εκτός του ΕΑΠ που αναφέρθηκε παραπάνω, μια καλή προσπάθεια γίνεται με πρωτοβουλία συναδέλφων της περιφέρειάς μας, όπου διδάσκουν, εκτός από ένα πλήθος χρήσιμων εργαλείων των νέων τεχνολογιών, το «πως να διδάσκεις με το moodle», μια πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης, για να χρησιμοποιηθεί σε μια εξ' αποστάσεως επιμόρφωση. Η επιμόρφωση που προσφέρουν έχει ετήσια διάρκεια και γίνεται σε 26 υποχρεωτικά μαθήματα. Θεωρώ τον εαυτό μου τυχερό που παρακολούθησα το σεμινάριο αυτό.

Η θέληση των εκπαιδευτικών για επιμόρφωση στη χρήση εργαλείων σχετικά με τη διδασκαλία των Μαθηματικών, αλλά και η εμπειρία μου από την προσπάθεια της ομάδας των σεμιναρίων moodle, με οδήγησαν στο να προσπαθήσω σε μια τέτοια κατεύθυνση. Εκτός από την πλατφόρμα του moodle, υπήρχαν, στην κατεύθυνση αυτή, αρκετά εργαλεία που, γενικά, είναι γνωστά στη βιβλιογραφία (πχ. Μουζάκης, 2006), όμως όλα προϋπόθεταν γνώση των εργαλείων αυτών από τους εκπαιδευτικούς ή έστω μια αρχική εκπαίδευση σε αυτά και δεν ήταν στόχος μου στην προσπάθεια αυτή να αποκτηθεί εμπειρία σε αυτά. Εξ' άλλου, στην επιμόρφωση Β' επιπέδου διδάσκεται η πλατφόρμα του «η-τάξη» και πρόθεσή μου ήταν να είμαι αρωγός της επιμόρφωσης Β' επιπέδου και όχι ανταγωνιστής. Έτσι, αποφασίστηκε η γνωστή (από

τη δεκαετία του 1970) μέθοδος *«σπουδές δια αλληλογραφίας»*, μόνο που η αλληλογραφία θα γινόταν με τη χρήση της τεχνολογίας (e-mail) και η επικοινωνία με το τηλέφωνο ή το skype. Σε μια τέτοια κατεύθυνση χρειαζόταν περισσότερο απλά μέσα και περισσότερο γνωστά στους επιμορφούμενους, όπως ένας κειμενογράφος, ένας μικρός και εύχρηστος επεξεργαστής εικόνας και το σχετικό λογισμικό (στην περίπτωσή μας το Geogebra), που η χρήση τους ήταν και έμμεσος στόχος της επιμόρφωσης.

Η προσπάθεια της εξ' αποστάσεως επιμόρφωσης εφαρμόστηκε αρχικά για τους εκπαιδευτικούς της περιοχής των Καλαβρύτων, στη συνέχεια για τους εκπαιδευτικούς της περιοχής του Αιγίου και την περασμένη χρονιά για τους εκπαιδευτικούς της Πάτρας. Όλες οι προσπάθειες είχαν την έγκριση της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας και ολοκληρώθηκαν, όπως προέβλεπε αυτή. Τα μαθήματα ήταν οργανωμένα σε δεκαπέντε δεκαπενθήμερα και προκειμένου να ολοκληρωθεί ένα μάθημα, ο εκπαιδευόμενος έπρεπε να εκπονήσει, επιτυχώς, έναν αριθμό εργασιών. Το τελευταίο οδήγησε ορισμένους από του «μαθητές» να διακόψουν τη φοίτηση. Η πρόσκληση των εκπαιδευτικών υπάρχει στο Παράτημα Α, ενώ η ύλη του σεμιναρίου στο Παράρτημα Β.

Η πρώτη χρονιά εφαρμογής ήταν καθοριστική, επειδή το σχέδιο που υπήρχε στο μυαλό μου δεν γνώριζα πόσο ανταποκρινόταν στις προσδοκίες των επιμορφούμενων. Υπήρχε όμως χρόνος να διερευνηθούν οι προσδοκίες αυτών κατά τη διάρκεια των τριών βοηθητικών μαθημάτων που γίνονται στην αρχή του σεμιναρίου. Οι εκπαιδευτικοί απαιτούσαν να αναπτύξουν δεξιότητες που έχουν σχέση με τη διδακτική πρακτική του αντικειμένου τους, τη διαχείριση και τη στήριξη των μαθητών τους, αλλά και την αξιοποίηση της τεχνολογίας και της πληροφορικής. Μερικοί από τους επιμορφούμενους γράφουν: **1ος επιμορφούμενος**: «*...Οι προσδοκίες που έχω από τη συμμετοχή μου σε αυτό το σεμινάριο είναι να μάθω τις περισσότερες δυνατότητες που έχει το λογισμικό Geogebra, ώστε να είμαι σε θέση να σχεδιάζω και πιο πολύπλοκες εφαρμογές χρησιμοποιώντας τις λειτουργίες του λογισμικού. Επίσης θα ήθελα να ασχοληθούμε με σχέδια μαθήματος και να δω πως μπορούμε να εντάξουμε σε αυτά εφαρμογές που θα διευκολύνουν την επίτευξη των στόχων του μαθήματος. Θα ήθελα να ασχοληθούμε ακόμη και με το πώς το λογισμικό Geogebra μπορεί να γίνει εργαλείο στα χέρια των μαθητών....»*, **2ος επιμορφούμενος**: *«...Η εξέλιξη της τεχνολογίας με οδήγησε στην απόφαση μου να ενημερωθώ για το τι συμβαίνει στην πρόοδο της επιστήμης μας. Έτσι βρήκα δελεαστική την ιδέα για συμμετοχή μου στο σεμινάριο. Από το πρώτο μάθημα αν και ήταν πολύ αναλυτικό δυσκολεύτηκα και δεν σας κρύβω ότι χρειάστηκα τη βοήθεια του γιου μου. Ίσως έχω μάθει τη γνώση να την αποκτώ με τον παραδοσιακό τρόπο. Όταν καταφέρω να ξεπεράσω αυτά τα προβλήματα και να μπω στο πνεύμα της νέας τεχνολογίας θα έχω κάνει ένα βήμα προς την «επιτυχία». Ωστόσο αν και θεωρώ ότι οι δυσκολίες είναι μεγάλες, πιστεύω ότι με τη βοήθειά σας και με την δική μου καλή θέληση και προσπάθεια θα ξεπεραστούν....»*, **3ος επιμορφούμενος**: *«... Αποφάσισα να λάβω μέρος στο σεμινάριο εξ' αποστάσεως γιατί σαν εργαζόμενη και σαν μητέρα αυτό είναι το είδος του σεμιναρίου που ανέκαθεν θα επέλεγα, αν υπήρχε θέμα επιλογής. Μ' αρέσει να ανατροφοδοτώ τις γνώσεις μου αλλά ο ελεύθερος και επομένως δημιουργικός χρόνος μου δεν είναι αρκετός και σίγουρα δεν είναι εύκολο να ταυτιστεί με τις συνήθεις ώρες παρακολούθησης ενός συμβατικού σεμιναρίου. Ο τρόπος διεξαγωγής είναι πρωτότυπος για μένα και πολύ ενδιαφέρον. Δεν έχω υπερβολική άνεση στη χρήση και επεξεργασία πολλών προγραμμάτων, αλλά γενικά η διαδικασία, μου δίνει το ερέθισμα να ψάξω και να ανακαλύψω πολλά από αυτά που δεν γνώρισα. Αυτός άλλωστε είναι και ο στόχος μου....»*.

Τα μαθήματα οργανώθηκαν τελικά και ο τρόπος λειτουργίας φαίνεται στην πρόσκληση που απεστάλη στα σχολεία στο Παράρτημα Α. Τα μαθήματα ολοκληρώθηκαν με μικρή απόκλιση της προβλεπόμενης διάρκειας, λόγω του ότι προέκυπταν σε ορισμένους «μαθητές» μικροπροβλήματα καθημερινής φύσης και η αποτίμηση του σεμιναρίου ήταν θετική, όπως φαίνεται παρακάτω σε δυο από τις καταγεγραμμένες γνώμες των επιμορφούμενων.

1ος Επιμορφούμενος. «***Θετικά στοιχεία του σεμιναρίου:*** *Ένα από τα θετικά στοιχεία του σεμιναρίου είναι ότι μας «ανάγκασε» να ασχοληθούμε με κάτι διαφορετικό από τα συνηθισμένα. Μπήκα στη λογική που λέει ότι οι μαθητές πρέπει να δράσουν και να ανακαλύψουν. Εξοικειώθηκα κάπως με τη δημιουργία φύλλων εργασίας. Βέβαια προς αυτή την κατεύθυνση θεωρώ ότι πρέπει να δουλέψω ακόμη αρκετά. Παρόλο που είχα ασχοληθεί αρκετά με το Geogebra έλυσα διάφορα ζητήματα με τα οποία είτε δεν είχα ασχοληθεί (λογιστικό φύλλο, CAS, εντολή round, πεπλεγμένες συναρτήσεις), είτε δεν είχα καταλάβει πως λειτουργούν (ακολουθίες που δίνονται με αναδρομικό τύπο, δημιουργία εργαλείου). Για μένα τα πιο ενδιαφέροντα μαθήματα ήταν τα 10ο, 11ο, 12ο, 13ο, 14ο. Ιδιαίτερα με το 12ο διασκέδασα πολύ. Οι οδηγίες στα μαθήματα ήταν αρκετά σαφείς. Οι προθεσμίες ήταν επαρκείς παρόλο που λόγω κάποιων άσχετων υποχρεώσεών μας βγαίναμε εκτός. Επίσης κ. Τζούμα θέλω να επισημάνω ότι ήσασταν ιδιαίτερα ευγενικός όταν κάτι δεν γινόταν σωστά και επίσης ότι ενθαρρύνατε πάρα πολύ τις προσπάθειές μου. Η συνεργασία ήταν άψογη και θεωρώ ότι ήμουν τυχερή που στα πρώτα χρόνια της καριέρας μου διδάχθηκα από εσάς.* ***Αρνητικά στοιχεία του σεμιναρίου:*** *Γενικά θεωρώ ότι το σεμινάριο ήταν πολύ καλά οργανωμένο, είχε στόχο και κρατήθηκε σε πολύ καλό επίπεδο. Λίγα είναι τα αρνητικά που μπορώ να βρω. Θεώρησα ιδιαίτερα βαρετές τις εργασίες του τύπου «Γράψτε τις λειτουργίες κάποιων εντολών ή κουμπιών». Στο μάθημα 15 θα προτιμούσα να δουλέψω με το πώς μπορώ να εισάγω το CAS στη διδασκαλία κάποιου συγκεκριμένου μαθήματος και πως αυτό το εργαλείο χρησιμεύει σ' αυτή την κατεύθυνση. (Αν βέβαια κατάλαβα καλά τα ζητούμενα των ασκήσεων.) Άστοχη θεώρησα την άσκηση 10.1. Αυτό που θα περίμενα για κλείσιμο ήταν μια σειρά από εργασίες γενικές, με φύλλα εργασίας σε συνδυασμό με Geogebra, τα οποία δεν θα στηρίζονται συγκεκριμένα σε κάποιο μάθημα αλλά θα έπρεπε να εφαρμόσουμε γενικά αυτά που μάθαμε με όποιο τρόπο θεωρούσε ο καθένας. Ως συνέχεια αυτής της προσπάθειας θα ήθελα να γινόταν ένα είδος παρουσίασης, κάτι σαν αποτίμηση του σεμιναρίου. Βέβαια θα ήταν πολύ καλό να οργανωθούν κάποιες δειγματικές με θέματα μέσα από τα μαθήματα και τις εργασίες. Δεν ξέρω βέβαια αν αυτό είναι και τόσο εύκολο.* ***Η γενική άποψη,*** *που διαμόρφωσα για το σεμινάριο είναι πολύ καλή. Πέρα από τις γνώσεις που αποκόμισα, διασκέδασα και ευχαριστήθηκα την όλη διαδικασία και το κυριότερο με έβγαλε από τη ρουτίνα που δημιουργείται από τη διδασκαλία των ίδιων μαθημάτων κάθε χρόνο (είμαι 5 χρόνια σε Γυμνάσιο με εξαίρεση 2 χρόνια που είχα διάθεση και στο Λύκειο και έκανα τις κατευθύνσεις)».*

2ος Επιμορφούμενος.

«*Λίγα σχόλια για το σεμινάριο: Στο ερώτημα πως θα μπορούσε να βελτιωθεί το σεμινάριο δεν μπορώ να έχω σαφή γνώμη διότι δεν έχω μέτρο σύγκρισης αφού για μένα είναι ένας νέος δρόμος. Προσωπικά άρχισα να πείθομαι ότι το Κομπιούτερ μπορεί να προσφέρει πολλά στην διδασκαλία των μαθηματικών. Ένα σημείο που άργησα να καταλάβω είναι το θέμα "φύλλο εργασίας". Αυτό είναι ένα σημείο που θα μπορούσε να διδαχθεί διαφορετικά διότι ειδικότερα οι παλιοί καθηγητές έχουμε λάθος αντίληψη για το τι είναι φύλλο εργασίας γενικώς, ειδικότερα δε στο περιβάλλον του Geogebra. Ορισμένα από τα θέματα που διαπραγματεύτηκα τα έδειξα σε μαθητές και οφείλω να*

πω ότι γενικώς άρεσαν . Το πιο εντυπωσιακό ήταν το θέμα γύρο από τους γεωμετρικούς τόπους που θα ήθελα από του χρόνου να διαπραγματευτώ σε ένα project *αφού βρω κατάλληλους μαθητές. Ευχαριστώ για όλα».*

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε, ειδικά για την περιοχή μας, παρόλο που το δείγμα είναι μικρό, ότι οι εκπαιδευτικοί απομακρυσμένων περιοχών, σε ότι έχει σχέση με τις ΤΠΕ, επιθυμούν την εξ αποστάσεως επιμόρφωση και συμμετέχουν σε αυτή. Αντίθετα, εκπαιδευτικοί των κέντρων μάλλον θα προτιμούσαν την επιμόρφωση δια ζώσης, όπως εξάλλου αυτό φαίνεται από τον αριθμό των επιμορφούμενων στην επιμόρφωση Β' επιπέδου. Ωστόσο, από τη μικρή εμπειρία που απόκτησα αυτά τα χρόνια που ασχολούμαι με αυτήν, μπορώ να πω ότι για όλους τους εκπαιδευτικούς, σε σχέση με την επιμόρφωση, το πρόβλημα είναι ο χρόνος, ιδιαίτερα ο απογευματινός, λόγω του πλήθους των καθημερινών προβλημάτων που έχουν να αντιμετωπίσουν. Ίσως, η εξεύρεση μοντέλου επιμόρφωσης κατά την πρωινή ζώνη να έλυνε πολλά προβλήματα. Για παράδειγμα, μικρή μείωση του εβδομαδιαίου ωραρίου για ένα έτος, συνοδευόμενη από τη διάθεση μιας ημέρας την εβδομάδα για επιμόρφωση, να βοηθούσε στην κατεύθυνση αυτή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

ΘΕΜΑ: Πραγματοποίηση σεμιναρίου: «Διδάσκοντας στην τάξη με το Geogebra»

Με το ως άνω σχετικό εγκρίθηκε το επιμορφωτικό σεμινάριο «Διδάσκοντας στην τάξη με το Geogebra» που είναι διάρκειας εβδομήντα πέντε (75) διδακτικών ωρών και απευθύνεται σε δεκαπέντε (15) Εκπαιδευτικούς κλάδου ΠΕ03, των Σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των περιοχών Πατρών, Καστριτσίου, Αγ. Βασιλείου, Καμαρών και αποσπασμένων Μαθηματικών σε Π.Δ.Π&Δ.Ε.Δ.Ε. που **δεν** έχουν παρακολουθήσει το πρόγραμμα επιμόρφωση Β΄ επιπέδου. Εάν υπάρξουν κενές θέσεις θα γίνουν δεκτοί και συνάδελφοι μαθηματικοί των ίδιων σχολείων και έχουν παρακολουθήσει επιμόρφωση Β΄ επιπέδου.

Το επιμορφωτικό σεμινάριο θα πραγματοποιηθεί από **24/10/2015 έως 12/06/2016 (**15 δεκαπενθήμερα εκπαίδευσης**)** με τη μέθοδο της «*εξ αποστάσεως* ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης». Για κάθε ένα από τα 15 δεκαπενθήμερα εκπαίδευσης, οι επιμορφούμενοι θα χρειαστούν χρόνο απασχόλησης περίπου 5 ώρες/15-ήμερο και ως εκ τούτου η διάρκεια προσδιορίζεται στις εβδομήντα πέντε (75) διδακτικές ώρες. Επιπλέον θα πραγματοποιηθεί μία δια ζώσης συνάντηση, την ημέρα επίσκεψής μου σε Σχολεία της περιοχής.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ: Ειδικότερα, για την υλοποίησή του οι εκπαιδευόμενοι θα χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο και ως πλατφόρμα η-διδασκαλίας για τη μελέτη, την εξάσκηση και την εκπόνηση των μαθησιακών δραστηριοτήτων (*στο χρόνο και με το ρυθμό που επιθυμούν*), εκτός από το λογισμικό Geogebra, τα Google docs. Κάθε εκπαιδευτικός θα είναι υποχρεωμένος σε διάστημα 7 ημερών, από τη στιγμή που θα πάρει μια εργασία, να την επιστρέψει ολοκληρωμένη, ώστε να μπορέσει στο διάστημα των υπόλοιπων 7 ημερών να κάνει τις τυχών διορθώσεις- τροποποιήσεις που θα του ζητηθούν. Ο χρόνος που απαιτείται για τη μελέτη, την εκπόνηση των εργασιών από το σπίτι και τη διόρθωση-τροποποίηση για το σεμινάριο εκτιμάται ότι θα είναι, όπως έχει προαναφερθεί, περίπου 5 ώρες/15-ήμερο. Για την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου και τη χορήγηση αντίστοιχης βεβαίωσης (*για όσους το επιθυμούν*) απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση του 80% των ασκήσεων και των

εργασιών του σεμιναρίου, δηλαδή 12 εργασιών από τις 15 ολόκληρου του σεμιναρίου. Όλες οι δραστηριότητες θα περιλαμβάνουν εργασίες τις οποίες θα υποβάλλουν οι επιμορφούμενοι ηλεκτρονικά για την αξιολόγηση και την ανατροφοδότηση τους. Έτσι, κρίνονται απαραίτητα για τη συμμετοχή στο σεμινάριο:

Η δυνατότητα πρόσβασης στο Διαδίκτυο, από το σπίτι ή το σχολείο.

Η γνώση χρήσης ηλεκτρονικού υπολογιστή (τυπική ή άτυπη) επιπέδου Α.

η ηλεκτρονική εγγραφή τους, για την παρακολούθηση του σεμιναρίου.

Προαιρετικά η ύπαρξη ενός σετ μικροφώνου - ακουστικών ή ηχείων και μιας web camera, για συμμετοχή σε τυχών εξ αποστάσεως συνεδρίες.

Σκοπός του σεμιναρίου είναι: η εξοικείωση των εκπαιδευτικών με το εκπαιδευτικό λογισμικό Geogebra, το λογισμικό που χρησιμοποιείται κυρίως στις εφαρμογές του ψηφιακού εμπλουτισμού των βιβλίων Μαθηματικών και των δομημάτων του Φωτόδενδρου και η γνωριμία των εκπαιδευτικών με την ασύγχρονη εξ αποστάσεως διδασκαλία.

Στόχοι του σεμιναρίου είναι:

- Η εφαρμογή και η χρήση των Google docs καθώς και η εφαρμογή και χρήση άλλων βοηθητικών εφαρμογών (π.χ. του IrfanView).
- Η συγγραφή και χρήση φύλλων εργασίας για ένα μάθημα με τη χρήση τεχνολογιών.
- Η χρήση του Geogebra για τη λύση προβλημάτων.
- Η χρήση του Geogebra για τη κατασκευή προβλημάτων.
- Η χρήση της Τεχνολογίας για την αξιολόγηση, βαθμολόγηση εργασιών και παροχή ανατροφοδότησης και υποστήριξης των μαθητών.
- Η διαμοίραση, τροποποίηση και επαναχρησιμοποίηση δραστηριοτήτων και η προσαρμογή τους στις διαφοροποιημένες ανάγκες ομάδων μαθητών.
- Η δημιουργία ολοκληρωμένων σεναρίων ως συμπλήρωμα της δια ζώσης διδασκαλίας στην τάξη τόσο για την κάλυψη κενών προαπαιτούμενων γνώσεων όσο και για επανάληψη – εμπέδωση γνώσεων από το σπίτι.
- Η αξιοποίηση μεθόδων και τεχνικών ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Εγγραφή στο σεμινάριο: Για την συμμετοχή τους στο σεμινάριο οι εκπαιδευτικοί είναι αναγκαίο να εγγραφούν ηλεκτρονικά στη διεύθυνση: .....

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Εκείνο που θα πρέπει να τονίσουμε είναι ότι το σεμινάριο αυτό **ΔΕΝ** αντικαθιστά εκείνο του Β΄ επιπέδου, που κατά τη γνώμη μας πρέπει να παρακολουθήσουν όλοι οι εκπαιδευτικοί, όλων των κλάδων. Είναι μια προσπάθεια ώστε οι εκπαιδευτικοί να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν τις ΤΠΕ στην τάξη και στη συνέχεια να παρακολουθήσουν το Β΄ επίπεδο μόλις μπορέσουν.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Αν ο αριθμός των αιτούντων υπερβεί τον αριθμό 12, η επιλογή θα γίνει με την κλήρωση της 20ης Οκτωβρίου 2015, του λαϊκού λαχείου, ως εξής: Από τους πίνακες «ΚΕΡΔΗ ΚΛΗΡΩΣΗΣ», της κλήρωσης του λαϊκού λαχείου, βρίσκουμε

τα πρώτα 16 υπόλοιπα (διαφορετικά μεταξύ τους) - της Ευκλείδειας Διαίρεσης - των πρώτων στη σειρά αριθμών με το πλήθους **ν** των εγγεγραμμένων-αιτούντων- (το μηδέν αντιστοιχεί στο ν) και τα αντιστοιχούμε στη σειρά εγγραφής. Οι πρώτοι 12 αποτελούν την ομάδα παρακολούθησης, ενώ οι εναπομείναντες τέσσερις είναι αναπληρωματικοί. Οι εκπαιδευτικοί θα ειδοποιηθούν με έγγραφο στο Σχολείο τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'

(Αναφέρθηκε παραπάνω ότι τα τρία πρώτα μαθήματα είναι βοηθητικά).

- ΜΑΘΗΜΑ 4ο

Το Λογισμικό Geogebra.
1.1. Το περιβάλλον.
1.2. Σχεδιάζοντας Σημεία και Ευθείες.
1.3. Σχεδιάζοντας Ημιευθείες και Τεθλασμένες.
1.4. Άλγεβρα και Γραφικά.
Ενδεικτικό Φύλλο Εργασίας 1.1
Ενδεικτικό Φύλλο Εργασίας 1.2

- ΜΑΘΗΜΑ 5ο

Εικόνα – Κείμενο – Σημείο

- ΜΑΘΗΜΑ 6ο

Τμήμα – Γωνία – Μετρήσεις

- ΜΑΘΗΜΑ 7ο

Κύκλος – Εργαλεία – Ρυθμίσεις

- ΜΑΘΗΜΑ 8ο

Κάθετες, Παράλληλες κλπ. Λογικές μεταβλητές.

- ΜΑΘΗΜΑ 9ο

Πολύγωνα, GeogebraTube, ιστοσελίδες.

- ΜΑΘΗΜΑ 10ο

Κωνικές Τομές.

- ΜΑΘΗΜΑ 11ο

Λίστες – Ακολουθίες.

- ΜΑΘΗΜΑ 12ο

Αναδρομικές Ακολουθίες

- ΜΑΘΗΜΑ 13ο

Λογιστικά φύλλα – Συναρτήσεις

- ΜΑΘΗΜΑ 14ο

Πεπλεγμένες – Γραφικά 2 – Παράγωγοι

- ΜΑΘΗΜΑ 15ο

Computer Algebra System – Συμβολικοί υπολογισμοί.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βεργίδης, Δ., (2012, Καλοκαίρι), *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα ως διάσταση της εκπαιδευτικής πολιτικής*, Επιστήμη και Κοινωνία, τ.29, σελ. 97-126.

Γεραρής Η., Κυριάκου Α., (2007), Αναγκαιότητα και μορφές επιμόρφωσης των σημερινών εκπαιδευτικών, παρουσίαση στο συνέδριο «Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας», Ιωάννινα, 17-20 Μαΐου. Ανακτήθηκε στις 2 Αυγούστου 2016 από τη διεύθυνση: http://conf2007.edu.uoi.gr/

Μουζάκης, Χ., (2006), *Η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση στην εκπαίδευση ενηλίκων, Παραδείγματα και περιπτώσεις εφαρμογής*, ΙΔΕΚΕ , Αθήνα. Ανακτήθηκε στις 2 Αυγούστου 2016 από τη διεύθυνση: http://hdl.handle.net/10795/790

Delling, R. M. (1985, August)**.** *Towards a theory of distance education.* Paper presented at the ICDE Thirteenth World Conference, Melbourne, Australia.

Lionarakis, A., (2003), *A preliminary framework for a theory of Open and Distance Learning – the evolution of its complexity*, στο Andras Szucs, Erwin Wagner (eds), The Quality Dialogue, Integrating Qality Cultures in Flexible, Distance and eLearning. Proceedings of the 2003 EDEN Annual Conference held in Rhodes, Greece, 15-18 June, 2003, σ. 42-47.

Simonson, M., Smaldino, S. and Zvacek S. (2015), *Teaching and Learning at a Distance (Foundations of Distance Education)*, sixth edition, Information Age Publishing, Inc.

57. User name: children Password: rights

Η αξιοποίηση της συνεργατικής μάθησης μέσω ενός eTwinning έργου, για την καλλιέργεια της κοινωνικοπολιτισμικής συνείδησης.

Ιωαννίδου Μαρία[1] Χαλέμη Σμαρώ[2]

[1]Νηπιαγωγός στο 8ο Νηπιαγωγείο Κιλκίς, [2]Νηπιαγωγός στο 2ο Νηπιαγωγείο Νικήτης Χαλκιδικής

[1]mmmioannidou@yahoo.gr, [2]schalemi@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδειχθεί μέσω ενός eTwinning έργου, η διάδραση και η οριζόντια επικοινωνία μεταξύ 6 σχολείων από 5 διαφορετικές χώρες, τα οποία συνεργάστηκαν με κοινό πλάνο, στόχους, δραστηριότητες κι αποτελέσματα Η δυναμική που προέκυψε από τη συνεργασία αυτή συνέβαλλε καθοριστικά στην ευαισθητοποίηση όλων των εμπλεκομένων προς την ολιστική προσέγγιση της γνώσης. Ο τίτλος του έργου ήταν "User name: children Password: rights". Υλοποιήθηκε από το Δεκέμβριο του 2015 έως τον Ιούνιο του 2016, όπου και ολοκληρώθηκε επιτυχώς. Το έργο είχε ως άξονα την κοινωνικο-πολιτισμική εκπαίδευση των μαθητών. Τέθηκαν στόχοι που αφορούσαν στην κατανόηση των δικαιωμάτων τους, στην καλλιέργεια της αποδοχής της διαφορετικότητας και του αλληλοσεβασμού, στην ενεργοποίησή τους ώστε να βελτιώσουν τις συνθήκες ζωής και να προασπιστούν τα δικαιώματά τους. Κυρίαρχο ρόλο στην επίτευξη των στόχων και στην ανάδειξη των αποτελεσμάτων του έργου έπαιξαν τόσο ο σχεδιασμός και η δομή των δραστηριοτήτων, όσο και τα τεχνολογικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν. Απόρροια των παραπάνω ήταν η άνθιση μιας πολύ δυναμικής συνεργασίας σε επίπεδο μαθητών και εκπαιδευτικών. Η αφοσίωση των μελών-συμμετεχόντων στο έργο, διαμόρφωσε μια εκπληκτική αλληλεπίδραση που έδωσε πολυχρωμία, εξωστρέφεια και πολυπολιτισμικότητα. Οι χώρες συνεργασίας ήταν: η Ελλάδα (Κιλκίς, Νικήτη), η Σλοβενία, η Ρουμανία, η Γερμανία και η Ισλανδία.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *οριζόντια επικοινωνία, αλληλεπίδραση, συνεργατικά εργαλεία, κοινωνικο-πολιτισμική εκπαίδευση, πολιτισμικός εμπλουτισμός*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δράση eTwinning προωθεί και υποστηρίζει με-ένα πλήθος-τεχνολογικών εργαλείων την επικοινωνία και την ανταλλαγή εμπειριών μαθητών και παιδαγωγών, μέσω της υλοποίησης εκπαιδευτικών έργων. Προωθεί αντίστοιχα τη συνείδηση του ευρωπαϊκού πολυγλωσσικού και πολυπολιτισμικού κοινωνικού μοντέλου και συμβάλλει στη βελτίωση της παιδαγωγικής διαδικασίας.

Το eTwinning είναι η «Κοινότητα σχολείων της Ευρώπης». Τα μέλη ενός έργου αλληλεπιδρούν δυναμικά μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών, ιδεών και εμπειριών σχετικά με τη σχολική τους καθημερινότητα και τον πολιτισμό τους, ενώ παράλληλα εξασκούν τις ικανότητες τους στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών. Είναι μία συνεργατική δράση όπου δύο τουλάχιστον σχολεία από δύο τουλάχιστον ευρωπαϊκές χώρες, κάνοντας χρήση συνεργατικών τεχνολογικών εργαλείων συμμετέχουν σε κοινά παιδαγωγικά έργα, ώστε μέσω διαδραστικών μεθόδων να επιτευχθεί—αλληλεπίδραση και να αποκομίσουν παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη. Η αδελφοποίηση των σχολείων συμβάλει στην οικουμενική συνείδηση η οποία καλλιεργείται έμπρακτα και αβίαστα μέσω της διαπραγμάτευσης στοιχείων της πολιτιστικής ταυτότητας αλλά και των κοινών γνωρισμάτων που ενώνουν τις κοινωνίες (Ράπτης & Ράπτη, 2007). Το eTwinning βελτιώνει την παιδαγωγική διαδικασία, ενώ τα σχολεία κρίνουν τη δράση ως δραστηριότητα που

προσθέτει αξία στη συμβατική μάθηση και οι μαθητές αποκομίζουν αναπτυξιακά οφέλη. Ξεπερνά την στενή έννοια της θεματικής συνεργασίας των σχολείων και στοχεύει σε μια πλήρη και συστηματική συνεργασία σε όλα τα επίπεδα.
Τα οπτικοακουστικά μέσα επικοινωνίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν με αναπτυξιακά κατάλληλους τρόπους ώστε οι μαθητές να βιώνουν θετικές εμπειρίες μάθησης (ΥΠΕΠΘ/Π.Ι., 2006). Οι εφαρμογές των Τεχνολογιών, της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορούν να συντελέσουν με ουσιαστικό τρόπο στην υποστήριξη της διδακτικής πράξης και στην ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας (Κόμης, Β., 2004). Η επιτυχής ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διαδικασία δημιουργεί τον όρο «ψηφιακό σχολείο», το οποίο στοχεύει στην αναβάθμιση και βελτίωση όχι μόνο των Προγραμμάτων Σπουδών, αλλά και της σχέσης εκπαιδευτικών και μαθητών, καθώς και της σχέσης σχολείου, οικογένειας και κοινότητας (Μυλωνάκου – Κεκέ, 2009). Η διδασκαλία με τη χρήση των ΤΠΕ αποσκοπεί στη δημιουργία ενός σχολείου σύγχρονου και ελκυστικού για τους μαθητές ανταποκρινόμενο στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους. Η επιτυχής ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει ως στόχο την κατάκτηση του τεχνολογικού εγγραμματισμού και τη διαμόρφωση συνθηκών ίσων ευκαιριών απόκτησης και ανάπτυξης «ψηφιακών δεξιοτήτων» όχι μόνο από μαθητές αλλά και από εκπαιδευτικούς (Κεκές, 2007) δηλαδή την καλλιέργεια δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ορθολογική χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία, στη μάθηση και στην ψυχαγωγία.
Η τεχνολογία δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για τον εκπαιδευτικό, αποτελώντας μέσο υποστήριξης των σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων για τη μάθηση, για την ανταλλαγή καλών πρακτικών σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και την παροχή δυνατοτήτων για διαρκή επιμόρφωση. Ο παιδαγωγός έχοντας έναν μεσολαβητικό ρόλο ανάμεσα σε δύο γενιές (Ξωχέλλης, 2000) και γνωρίζοντας ότι η μορφωτική επίδραση του είναι άμεση, μέσω της προσωπικότητάς του (Κιτσαράς, 2001), λειτουργεί ως «πολιτισμικός διερμηνέας», αντιμετωπίζοντας τη συμβίωση με άτομα από διαφορετικούς πολιτισμούς ως στοιχείο εμπλουτισμού της κοινωνίας και του πολιτισμού της χώρας υποδοχής (Ντολιοπούλου, 2005α), αντιλαμβάνοντας ότι τα μέλη μιας ομάδας βρίσκονται σε αμοιβαία σχέση, ωστόσο όμως διαφέρουν μεταξύ τους γιατί το καθένα έχει μια προσωπική βιογραφία (Πανταζής & Σακελλαρίου, 2005). Ένα βασικό πλεονέκτημα του υπολογιστή είναι η δυνατότητα του να προσφέρει πολλές διαφορετικές εμπειρίες, δίνοντας την ευκαιρία σε παιδιά από διαφορετικά κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα να αποκτήσουν γνώσεις και να εκφραστούν με πολλαπλούς τρόπους, με αποτέλεσμα να αποβεί ένα αποτελεσματικό εργαλείο μάθησης (Ντολιοπούλου, 2005β). Είναι γνωστό ότι με τις μαθητοκεντρικές διδακτικές προσεγγίσεις καλλιεργείται η κριτική σκέψη των περισσοτέρων και όχι μόνο μιας μειοψηφίας μαθητών (Ράπτης & Ράπτη, 2007). Η μάθηση επέρχεται μέσα από την απόκτηση διάφορων εμπειριών και βασική προϋπόθεση μιας επιτυχημένης διδασκαλίας είναι η χρήση κατάλληλων εποπτικών μέσων, εποπτείας, η οποία βοηθά τον παιδαγωγούμενο μέσω των αισθήσεών του να αντιληφθεί, να αφομοιώσει και να κατακτήσει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την πληροφορία (Κιτσαράς, 2004). Γνωρίζοντας ότι η ανακαλυπτική μάθηση αντιτίθεται στη μάθηση μέσω μετάδοσης γνώσεων και ότι η γνώση οικοδομείται, οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία της μάθησης, χρησιμοποιούν τα τεχνολογικά μέσα για να καλλιεργήσουν τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη και τη δημιουργική τους ικανότητας. Μέσα σε ένα διαπολιτισμικό μοντέλο όλες οι παιδαγωγικές δραστηριότητες έχουν ως στόχο το σεβασμό και την ανοχή των ατόμων με διαφορετική εθνική, πολιτισμική, φυλετική και θρησκευτική

προέλευση, αλλά και την αναγνώριση της ισότητας των πολιτισμών (Πανταζής, 2006). Για όλη τη σχολική κοινότητα (εκπαιδευτικούς και μαθητές) η τεχνολογία αποτελεί εργαλείο συνεργασίας των μελών της αλλά και επικοινωνίας με τον υπόλοιπο κόσμο μέσω της συγκρότησης πολλαπλών «ψηφιακών κοινοτήτων μάθησης».

Στο παραπάνω πλαίσιο εντάσσεται το έργο "User name: children, Password: rights" που υλοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2015-16, από τα εξής σχολεία: 8ο Νηπιαγωγείο Κιλκίς Ελλάδα, Δημοτικό σχολείο VELIKA DOLINA Σλοβενία, 2ο Νηπιαγωγείο Νικήτης Ελλάδα, Δημοτικό σχολείο nr. 1 Marzanesti Ρουμανία, Δημοτικό σχολείο Bolungarvikur Ισλανδία, Δημοτικό σχολείο Theo-Betz Γερμανία, με έξι εκπαιδευτικούς και 115 παιδιά στο σύνολο. Σημαντικό ρόλο για την επίτευξη του έργου έπαιξε η ενσωμάτωση και η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. με τρόπο ολιστικό, καθώς διαχύθηκε στο σύνολο των σχετικών γνωστικών αντικειμένων.

Για την επικοινωνία όλων των μελών του έργου αξιοποιήθηκε το Twinspace του έργου και όλες οι περιοχές που αυτό προσφέρει (ανακοινώσεις εκπαιδευτικών, ημερολόγιο έργου, forum συζήτησης, μηνύματα) και διαμορφώθηκε ως μια οργανωμένη ιστοσελίδα (mini site) στην οποία είχαν τη δυνατότητα να συμμετέχουν και να επικοινωνούν εκπαιδευτικοί και μαθητές, προβάλλοντας τις συνεργατικές τους δράσεις. Δημιουργήθηκε επίσης ένα Google Doc που αποτέλεσε το χώρο επικοινωνίας των εκπαιδευτικών για να συντονίζονται, να ανταλλάσσουν πληροφορίες, ερωτήσεις, απορίες και να καταθέτουν τις ιδέες τους. Οι δύο αυτοί χώροι λειτούργησαν δυναμικά συμπληρώνοντας ο ένας τον άλλο, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για ένα ολοκληρωμένο περιβάλλον συνδυαστικής μάθησης, διαλόγου και ενεργούς συμμετοχής.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Σύμφωνα με τον Οικοδομισμό τονίζεται η σημασία της ενεργού συμμετοχής των μαθητών στην οικοδόμηση γνώσης και στην οικοδόμηση νέων ιδεών ή εννοιών με βάση την τρέχουσα γνώση και τις προϋπάρχουσες εμπειρίες. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι ενθαρρυντικός και συμβουλεύει τους σπουδαστές να ανακαλύψουν τις αρχές μόνοι τους και να δημιουργήσουν γνώση, επεξεργάζοντας την επίλυση πραγματικών προβλημάτων

Στις Κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες η μάθηση θεωρείται ως διαδικασία κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Το άτομο μέσα από τη συνεργασία με άλλα άτομα αναπτύσσει ικανότητες και δεξιότητες που διαφορετικά θα βρίσκονταν σε λανθάνουσα κατάσταση εξέλιξης.

Κατά τον Vygotsky η νοητική ανάπτυξη είναι μια διαδικασία αδιάρρηκτα συνδεδεμένη με την ιστορική διάσταση και το πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο συντελείται. Δεν υπάρχει μαθησιακή δραστηριότητα έξω από το κοινωνικό, ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαδραματίζεται.

Στηριζόμενοι στις σύγχρονες θεωρίες μάθησης και στις βασικές αρχές που διέπουν το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, χρησιμοποιήθηκαν κατάλληλες παιδαγωγικές τεχνικές, διδακτικές στρατηγικές και μέθοδοι σε όλες τις δράσεις του έργου. Προκειμένου να είναι αναπτυξιακά κατάλληλο και αποτελεσματικό, πρωταρχικό ρόλο είχαν η διαθεματική προσέγγιση και το σχέδιο εργασίας, προάγοντας την ενοποίηση τη γνώσης, μέσω της βιωματικής μάθησης. Ως διδακτικοί μέθοδοι και τεχνικές που επιλέχτηκαν και εφαρμόστηκαν είναι η ομαδοσυνεργατική, η επίλυση προβλήματος, η ιδεοθύελλα, η συζήτηση, ο διάλογος, η μαιευτική, οι ερωταποκρίσεις, η επίδειξη εικόνας/βίντεο, τα παιχνίδια ρόλων, η δραματοποίηση, η ζωγραφική και η μουσική, συμβάλλοντας δυναμικά στην

κινητοποίηση του ενδιαφέροντος και στην παρότρυνση της ενεργούς συμμετοχής των μαθητών, σύμφωνα πάντα με τους στόχους και το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων.
Εκ μέρους των εκπαιδευτικών υπήρξε σεβασμός στα βιώματα, στις διαφορετικές ανάγκες, στα ενδιαφέροντα, στον προσωπικό ρυθμό μάθησης, στην προσωπικότητα, στην πολιτισμική ταυτότητα και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά όλων των μαθητών. Δόθηκαν ίσες ευκαιρίες ενθαρρύνοντας μέσα από την ενεργό εμπλοκή στη μάθηση την επικοινωνία, τη δημιουργική συνεργασία, τη δημοκρατικότητα, την αλληλοκατανόηση, τον αλληλοσεβασμό και την αλληλοϋποστήριξη μεταξύ όλων των μελών. Κινητοποιήθηκε–σε όλη τη διάρκεια–η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και παροτρύνθηκε η ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης, της αυτοεκτίμησης και του αυτοσεβασμού, αξιοποιώντας κατάλληλα τις ικανότητες και δεξιότητες των μαθητών.
Οι μαθητές αντιμετωπίστηκαν ως ενεργά εμπλεκόμενα μέλη της μάθησης και σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος ενθαρρύνθηκαν να θέτουν ερωτήσεις, διατύπωναν υποθέσεις, πρότειναν, πειραματίζονταν, επεξεργάζονταν τα αποτελέσματα, επιχειρηματολογούσαν και εξήγαγαν συμπεράσματα. Επίσης αξιολογούσαν και παρουσίαζαν τα αποτελέσματά τους, καθώς περιέγραφαν τη διαδικασία που ακολουθούσαν κατά τη διάρκεια της έρευνας, με αποτέλεσμα να ενεργοποιούνται ανώτερες γνωστικές ικανότητες, όπως η μεταγνώση, δηλαδή η δυνατότητα να μαθαίνουν πώς μαθαίνουν. Ταυτόχρονα βίωσαν την αξία της αποδοχής του διαφορετικού, του αμοιβαίου σεβασμού της προσωπικότητας και των στοιχείων που φέρει κάθε πολιτισμός, μυημένοι σε δημοκρατικές στάσεις και συμπεριφορές. Επιπλέον αναπτύχθηκε η δημιουργική και κριτική σκέψη, η φαντασία, ενθαρρύνθηκε η ενσυναίσθηση και καλλιεργήθηκαν κοινωνικές δεξιότητες.
Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν συνδέονταν με όλες τις Γνωστικές Περιοχές του Αναλυτικού Προγράμματος (ΥΠΕΠΘ/Π.Ι., 2002)

·Παιδί και Γλώσσα (προφορικός λόγος, ανάγνωση, γραφή)

·Παιδί και Μαθηματικά (ταξινόμηση, αντιστοίχιση, σειριοθέτηση, αρίθμηση)

·Παιδί και Περιβάλλον (φυσικό, ανθρωπογενές)

·Παιδί, Δημιουργία και Έκφραση (ζωγραφική, δραματοποίηση, μουσική, φυσική αγωγή)

·Παιδί και Υπολογιστής (γνωριμία με τη χρήση του υπολογιστή, εκμάθηση επιλεγμένων εργαλείων του Web 2.0, σύνταξη e-mail, συνομιλία μέσω βιντεοκλήσης)

Η χρήση των ΤΠΕ ως εργαλείο μάθησης ήταν καθημερινή, μέσω δραστηριοτήτων αφόρμησης, επεξεργασίας ή αξιολόγησης του θέματος κάνοντας πιο ενδιαφέρουσα και ελκυστική τη διαδικασία μάθησης και μυώντας ταυτόχρονα τους μαθητές στον **ψηφιακό εγγραμματισμό**.
Πραγματοποιήθηκε επαγγελματική εξέλιξη, καθώς οι εκπαιδευτικοί γνώρισαν καινούργια συνεργατικά εργαλεία με την τεχνολογική γνώση που αποκόμισαν να κρίνεται πολύτιμη. Το πολύ καλά δομημένο Twinspace ήταν ο χώρος συνάντησης και αλληλεπίδρασης των ομάδων δίνοντας τη δυνατότητα ενσωμάτωσης σ’ αυτό όλων των τεχνολογικών εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν. Πρόσφερε ένα ελκυστικό, λειτουργικό και δημιουργικό εκπαιδευτικό περιβάλλον, ευχάριστο, εύχρηστο και ασφαλές προς τους μαθητές παροτρύνοντάς τους να αντιληφθούν τις ΤΠΕ ως μέσο μάθησης και να έρθουν πρώτη φορά σε επαφή με τη μάθησης εξ’ αποστάσεως.
Έγινε χρήση ποικίλων τεχνολογικών εργαλείων του Web 2.0: πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (Google doc), πρόγραμμα ηλεκτρονικής ψηφοφορίας (EasyPolls, Tricider), δημιουργία κοινού χάρτη συνεργασίας (ZeeMaps), προγράμματα παρουσίασης (Prezi, Padlet, Emaze, Google presentations) προγράμματα δημιουργίας κοινού ιστογράμματος (Popplet), προγράμματα δημιουργίας κοινής αφίσας (Easelly, Genially), προγράμματα δημιουργίας εικόνας

και λογότυπου (Imagechef, Pizap), προγράμματα επεξεργασίας εικόνας (GIMP 2, PicsArt), προγράμματα επεξεργασίας ήχου (Voki), προγράμματα επεξεργασίας ήχου και εικόνας μαζί (Wondershare fantashow, Windows Movie Maker, Kizoa), πρόγραμμα ταυτόχρονης παρακολούθησης βίντεο (Watch2gether), πρόγραμμα δημοσίευσης βίντεο (YouTube), πρόγραμμα δημιουργίας συνάντησης (Doodle), δημιουργία ηλεκτρονικού βιβλίου e-book (Issuu), πρόγραμμα εικονογράφησης εξώφυλλου (Realtime board), δημιουργία ερωτηματολογίου ανατροφοδότησης (TodaysMeet, Thinklink AnswerGarden, Google Forms), πρόγραμμα τηλεδιασκέψεων μέσω βιντεοκλήσης (eTwinning Live Meeting). Η πλατφόρμα κοινοποίησης ήταν το TwinSpace.

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Για την ομαλή διεξαγωγή του έργου πρωταγωνιστικό ρόλο έπαιξε η κατάλληλη διαμόρφωση και η οργάνωση του Twinspace. Το τακτοποιημένο με σελίδες και υποσέλιδα Twinspace, καθώς και η δυνατότητα ενσωμάτωσης σ' αυτό όλων των συνεργατικών εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν, βοήθησε τους εκπαιδευτικούς να ακολουθούν την πορεία του έργου σταθερά και ομαλά. Επίσης πρόσφερε τη δυνατότητα στους μαθητές να βρεθούν σε ένα ελκυστικό εκπαιδευτικό περιβάλλον ευχάριστο και ασφαλές και αβίαστα να εισχωρήσουν στον κόσμο της τεχνολογίας, ερχόμενοι σε επαφή με τη φιλοσοφία της εξ αποστάσεως μάθησης.

Χρησιμοποιήθηκαν ποικίλα τεχνολογικά εργαλεία προσεκτικά επιλεγμένα ώστε να εξυπηρετούν με τρόπο ουσιαστικό και δημιουργικό τις δραστηριότητες, να έχουν νόημα για τους μαθητές ανταποκρινόμενα στις ανάγκες τους και να αναδεικνύουν ένα ξεκάθαρο αποτέλεσμα.

Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας, εκτός από τη διαμόρφωση των σελίδων του Twinspace οργανώθηκαν τα forum συζήτησης των εκπαιδευτικών για κάθε ενότητα του έργου, το ημερολόγιο διακοπών, οι βασικοί κανόνες δεοντολογίας και συμπεριφοράς στο διαδίκτυο, ένα Google Doc για την αμεσότερη και πιο αποτελεσματική επικοινωνία και συνεννόηση των εκπαιδευτικών και δύο live τηλεδιασκέψεις, τόσο με τους εκπαιδευτικούς όσο και με μαθητές για την αναμεταξύ τους γνωριμία.

Οι δραστηριότητες του έργου ήταν έξι και αντιστοιχούσαν μια σε κάθε μήνα:

- Η πρώτη δραστηριότητα με τίτλο "Our first steps" για τους μαθητές αφορούσε στη δημιουργία του λογότυπου του έργου. Κάθε ομάδα δημιούργησε το δικό της λογότυπο. Κατόπιν αυτά τέθηκαν σε ηλεκτρονική ψηφοφορία για να ξεχωρίσει το επικρατέστερο λογότυπο ως logo του έργου.
- Η δεύτερη δραστηριότητα με τίτλο "Our travel agency" περιελάμβανε τη γνωριμία με τις χώρες των συμμετεχόντων ομάδων. Υποδυόμενοι τους τουριστικούς πράκτορες, κάθε ομάδα ανέλαβε να φτιάξει μια παρουσίαση του τόπου της αναδεικνύοντας διάφορα στοιχεία από τη γεωγραφία, την ιστορία, τα αξιοθέατα, τα φαγητά, τη μουσική του, πιθανούς μύθους ή θρύλους, ιστορίες σχετικά με πρόσωπα, μνημεία ή αντικείμενα. Μέσω αυτής της δραστηριότητας εντοπίσαμε τις χώρες στο χάρτη, ανταλλάξαμε πληροφορίες για τις χώρες μας, εντοπίσαμε ομοιότητες και διαφορές στις συνήθειές μας και στον τρόπο ζωής.
- Η τρίτη δραστηριότητα με τίτλο "We get to know each other through our similarities and differences" αποτελούνταν από τρία σκέλη.

Στο 1ο σκέλος κάθε παιδί έφτιαξε το ψηφιακό του πορτραίτο και περιέγραψε τον εαυτό του, με τη βοήθεια πέντε κοινών ερωτήσεων που είχαν συμφωνηθεί από τις

εκπαιδευτικούς. Α) Ποια παιχνίδια παίζω; Β) Ποιο είναι το αγαπημένο μου γλυκό; Γ) Τι κάνω όταν στενοχωριέμαι; Δ) Τι με φοβίζει; Ε) Τι με κάνει χαρούμενο; Στη συνέχεια τα Voki όλων των παιδιών παρουσιάστηκαν στο αντίστοιχο της δραστηριότητας υποσέλιδο του Twinspace και έτσι όλα τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να δουν τα πορτραίτα των άλλων και να ακούσουν αυτά που έλεγαν για τον εαυτό τους, γνωρίζοντας έτσι το ένα το άλλο καλύτερα.

Στο 2ο σκέλος τα παιδιά χωρίστηκαν σε διακρατικά τυχαία ζευγάρια με τη βοήθεια κατάλληλου εργαλείου Web 2.0.

Στο 3ο σκέλος στα παιδιά ανακοινώθηκε το ζευγάρι τους. Κάθε παιδί έπρεπε να ακούσει προσεκτικά το Voki του ζευγαριού του και να φανταστεί πώς μπορεί να μοιάζει στην πραγματικότητα. Στη συνέχεια ο καθένας κλήθηκε να ζωγραφίσει το πορτραίτο του ζευγαριού του αφήνοντας σχόλια για τις ομοιότητες και τις διαφορές που εντόπισε.
Για τη δραστηριότητα αυτή δημιουργήθηκαν 3 παρουσιάσεις Google αντίστοιχες με τα ζευγάρια από τις 3 λίστες όπου αναρτήθηκαν τα πορτραίτα των ζευγαριών και τα σχόλια των παιδιών αντιστοίχως. Αφού ολοκληρώθηκε η διαδικασία, δημιουργήθηκε ένα e-book και μια 3d έκθεση στο Emaze με το τελικό αποτέλεσμα όλων των ζευγαριών.

Η τέταρτη δραστηριότητα με τίτλο “I learn about my rights” χωρίστηκε επίσης σε 3 σκέλη.

Στο 1ο σκέλος τα παιδιά καλούνταν να σκεφθούν τι σημαίνει ΔΙΚΑΙΩΜΑ γι’ αυτά, να το γράψουν και να το ζωγραφίσουν, τοποθετώντας τις ιδέες τους σ’ έναν εννοιολογικό χάρτη δημιουργώντας έτσι ένα χάρτη δικαιωμάτων.

Στο 2ο σκέλος προγραμματίστηκε να παρακολουθήσουμε όλοι μαζί σε ταυτόχρονη ζωντανή σύνδεση, μια συλλογή από κατάλληλα βίντεο που αφορούσαν την καταπάτηση ορισμένων δικαιωμάτων. Κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης τα παιδιά σχολίασαν και επισήμαναν ποιο δικαίωμα καταπατάται σε καθένα από αυτά. Οι εκπαιδευτικοί μετέφεραν στα αγγλικά στο Chat του Watch2gether τα σχόλια των μαθητών, ώστε να υπάρχει διάλογος και αλληλεπίδραση.

Στο 3ο σκέλος δημιουργήθηκε μια συνεργατική ηλεκτρονική αφίσα για τα δικαιώματα των παιδιών. Όλες οι ομάδες συνεισφέρανε αποτελεσματικά με δημιουργικές ιδέες και φαντασία και το αποτέλεσμα ενθουσίασε μαθητές και εκπαιδευτικούς.

Η πέμπτη δραστηριότητα είχε τίτλο “I deserve a fair chance in life” και σκοπό της είχε να προσπαθήσουν να κατανοήσουν οι μαθητές για ποιους λόγους οι άνθρωποι εγκαταλείπουν τις πατρίδες τους, τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίσουν και να συνειδητοποιήσουν ότι τα δικαιώματα δεν είναι δεδομένα παντού στον κόσμο.
Κατά το πρώτο μέρος της δραστηριότητας αυτής κάθε ομάδα έψαξε και ανήρτησε στη σχετική σελίδα του Twinspace βιντεάκια προς προβολή που αναφέρονται στην προσφυγιά και στις ιστορίες ανθρώπων που έχασαν/έφυγαν/εγκατέλειψαν τον τόπο τους, τα προβλήματα που αντιμετώπισαν κ.λπ. Τα βιντεάκια αυτά χρησιμοποιήθηκαν ως αφόρμηση για συζήτηση και προβληματισμό.

Κατόπιν δημιουργήθηκε ένα συνεργατικό ηλεκτρονικό διάγραμμα με τον τίτλο “Γιατί οι άνθρωποι μετακινούνται σε άλλες χώρες” κάνοντας το διαχωρισμό «Ανάγκη ή Επιλογή;» και εκεί καταγράφηκαν οι απόψεις και οι ιδέες των παιδιών πάνω στο θέμα.

Το δεύτερο μέρος της δραστηριότητας ήταν η δημιουργία μιας συνεργατικής ιστορίας διαδοχικά, με πρωταγωνιστή ένα παιδί το οποίο αναγκάζεται να εγκαταλείψει την πατρίδα του παίρνοντας μαζί του ένα μόνο αντικείμενο. Ορίστηκε η σειρά των ομάδων με κοινό τόπο εργασίας μια Google παρουσίαση. Κάθε ομάδα αναρτούσε εκεί το κομμάτι της ώστε να παραλαμβάνει τη σκυτάλη η επόμενη ομάδα και να συνεχίζει σεβόμενη την ομαλή πορεία της ιστορίας. Το εξώφυλλο έγινε επίσης συνεργατικά σε ηλεκτρονικό πρόγραμμα ζωγραφικής με ταυτόχρονη παρουσία και εργασία των ομάδων. Τέλος κάθε ομάδα πρότεινε έναν τίτλο για την ιστορία. Οι τίτλοι μπήκαν σε ψηφοφορία και ο επικρατέστερος επιλέχθηκε ως τίτλος της ιστορίας. Τα κομμάτια της ιστορίας - κείμενα, εικονογράφηση, εξώφυλλο, τίτλος - ενώθηκαν και μετατράπηκαν σε e-book.

Στο Σχήμα 1 δίνονται ορισμένα παραδείγματα από τα αποτελέσματα συλλογικών δράσεων με τη συμβολή κάθε ομάδας για τη δημιουργία διαδικτυακών αφίσων.

Σχήμα 1: Συνεργατικές αφίσες με τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων

Στο σχήμα 2 φαίνεται το αποτέλεσμα της συνεργασίας των μαθητών στο διαδικτυακό πρόγραμμα ζωγραφικής για τη δημιουργία του εξώφυλλου της κοινής ιστορίας.

Σχήμα 2: Το εξώφυλλο από την κοινή ιστορία με τίτλο “Ο Καπελάρας και το μυστικό του χάρτη”

Η έκτη δραστηριότητα είχε τίτλο “Imagine the world” και αφορούσε το πολύ γνωστό τραγούδι Imagine του John Lennon. Στόχος ήταν τα παιδιά να δημιουργήσουν το δικό τους video clip βασισμένο πάνω στους στίχους του τραγουδιού. Κάθε ομάδα άκουσε το τραγούδι, συζήτησε τους στίχους που μεταφράστηκαν από κάθε εκπαιδευτικό και διάλεξε το κομμάτι των στίχων με το οποίο ήθελε να ασχοληθεί είτε ζωγραφίζοντας, είτε με χειροτεχνία, είτε μέσω δραματοποίησης και αναπαράστασης των στίχων. Τα κομμάτια της κάθε ομάδας ενώθηκαν και συνθέθηκαν σε ένα βιντεάκι με τις κατάλληλες λεζάντες, το οποίο αποτέλεσε την άποψη των μαθητών για το πώς φαντάζονται τον κόσμο.

Μετά την ολοκλήρωση κάθε δραστηριότητας, οι μαθητές καλούνταν να τις αξιολογήσουν ώστε να υπάρξει η σχετική ανατροφοδότηση.

Η έβδομη και όγδοη δραστηριότητα με αντίστοιχους τίτλους “Project Evaluation” και “Project Diffusion” αποτέλεσαν τις τελικές ενέργειες για το κλείσιμο του έργου. Η αξιολόγηση των μαθητών περιελάμβανε ευχές, σκέψεις και συναισθήματα των μαθητών, καθώς και ένα ερωτηματολόγιο σχετικό με τις δράσεις του έργου. Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αποτελούνταν από ένα ερωτηματολόγιο που αφορούσε στην συμμετοχή των εκπαιδευτικών στο έργο, στις απόψεις τους για τις δραστηριότητες και τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν, στην αποκόμιση νέων γνώσεων, στη μεταξύ τους συνεργασία και επικοινωνία, στην ατμόσφαιρα της τάξης τους. Περιελάμβανε επίσης τις σκέψεις, τα συναισθήματα τους και τις ευχές τους. Τόσο το ερωτηματολόγιο των μαθητών όσο και των εκπαιδευτικών περιείχε ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου, ώστε τα παραγόμενα αποτελέσματα να είναι ποσοτικά και ποιοτικά, για να αποτυπώσουν όσο καλύτερα γίνεται το συνολικό κλίμα, τις σκέψεις και τα συναισθήματα των εμπλεκομένων παρέχοντας το κατάλληλο ερέθισμα για ανατροφοδότηση και αναστοχασμό.

Όλα τα μέλη του έργου, συμμετέχοντας σε μια διαρκή διαδικασία έρευνας με κοινούς στόχους και κοινά αποτελέσματα είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν στοιχεία άλλων πολιτισμών, τον τρόπο ζωής τους και να ανακαλύψουν όμοιες στάσεις, συμπεριφορές, αντιλήψεις και επιρροές.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Τα δικαιώματα των παιδιών είναι ένα πολυδιάστατο και επίκαιρο θέμα. Λόγω των εμπόλεμων συρράξεων, της οικονομικής αλλά και ανθρωπιστικής κρίσης που είχε ως αποτέλεσμα μετακινήσεις πληθυσμών, ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των παιδιών, είτε λόγω προσωπικών βιωμάτων είτε από παρακολούθηση στιγμιότυπων σε μέσα ενημέρωσης. Οι έννοιες που προσεγγίστηκαν είναι η αυτοαντίληψη, η ενσυναίσθηση, ο αμοιβαίος σεβασμός, η υπεράσπιση των δικαιωμάτων, η προάσπιση της δημοκρατίας και της ειρήνης, το προσφυγικό ζήτημα, τα αίτια μετακινήσεων και η αλληλεγγύη. Ως αποτέλεσμα ήταν η κατάκτηση της γνώσης των δικαιωμάτων τους ως ενεργοί πολίτες, συνειδητοποιώντας ταυτόχρονα ότι η κάθε ανθρώπινη ενέργεια επηρεάζει άμεσα το σύνολο και παράλληλα η ευαισθητοποίηση ολόκληρης της σχολικής κοινότητας συμμετέχοντας σε διάφορες ανθρωπιστικές δράσεις.

Βασική επιδίωξη της υλοποίησης του προγράμματος αποτελούσε η δημιουργία **πολυπολιτισμικής συνείδησης**. Δημιουργήθηκε μια δυναμική πολιτισμική ανταλλαγή και αλληλεπίδραση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών με κάθε εκπαιδευτικό να αντιμετωπίζει τη συνεργασία αυτή ως ευκαιρία για πολιτισμικό εμπλουτισμό της χώρας του. Παρατηρήθηκαν ομοιότητες σε πολλά ιδεολογικά και πολιτισμικά στοιχεία μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών και όλα τα μέλη του έργου αισθάνθηκαν υπερηφάνεια διαδίδοντας στοιχεία του πολιτισμού τους και ενθουσιασμό βλέποντας πόσα κοινά υπάρχουν μεταξύ των πολιτισμών.

Η έννοια των παιδικών δικαιωμάτων που προσεγγίσαμε είναι ένα ιδιαίτερο θέμα με πολλά γνωστικά εμπόδια, καθώς είναι δυσνόητα για τα παιδιά, ως αόριστα νοητικά μοντέλα με αποτέλεσμα να χρειαστεί η κατάλληλη γνωστική προετοιμασία για κάθε ομάδα. Επιπλέον δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε καθ’ όλη τη διάρκεια υλοποίησης του έργου συνεργασίας αφορούσαν τον εξοπλισμό κάθε σχολικής μονάδας, ώστε να μπορεί να υποστηρίξει με τα κατάλληλα τεχνολογικά μέσα μια διαδικτυακή συνεργασία και το δισταγμό από την πλευρά ορισμένων γονέων για δημοσίευση και προβολή των παιδιών τους μέσω φωτογραφιών και βίντεο. Πραγματοποιήθηκαν ενέργειες από τους εκπαιδευτικούς για εμπλουτισμό του τεχνολογικού εξοπλισμού και παράθεση στους γονείς των θετικών σημείων του προγράμματος και των ευκαιριών που παρέχει στους μαθητές για πολύπλευρη ανάπτυξη, οι οποίοι συνειδητοποίησαν τα οφέλη και την ασφάλεια που παρέχεται από το πρόγραμμα και συνέβαλλαν ενεργά, ενθαρρυντικά και με ενθουσιασμό στην ομαλή διεξαγωγή του. Ο σχεδιασμός σε συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια κάθε δραστηριότητας, για τις ανάγκες της ομαλής διεξαγωγής της συνεργασίας, αποτέλεσε έναν επιπλέον παράγοντα δυσκολίας συντονισμού όλων των ομάδων κρίνοντας απαραίτητη την παρότρυνση από τους ιδρυτές και ορισμένα μέλη προς τους υπόλοιπους.

Εντούτοις η συμμετοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών ήταν αμείωτο κατά τη διάρκεια των διαδραστικών δραστηριοτήτων προτείνοντας, ρωτώντας, παρατηρώντας, εξηγώντας κατάλληλα, εξάγοντας ολοκληρωμένα συμπεράσματα και αξιολογώντας επιτυχώς τη διαδικασία της μάθησης. Αναδύθηκαν νέες γνώσεις και κοινωνικές δεξιότητες με τους μαθητές να συνεργάζονται ως ισότιμα μέλη μιας ομάδας. Επιτεύχθηκε ο σεβασμός στην άποψη και προσωπικότητα του άλλου, η ανταλλαγή ιδεών και η εξάλειψη προκαταλήψεων, μειώνοντας ταυτόχρονα τις εγωκεντρικές τους τάσεις.

Πραγματοποιήθηκε αρμονική ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας κάθε παιδιού στο γνωστικό, νοητικό, κοινωνικό, σωματικό και συναισθηματικό τομέα. Υπήρξε σε πολλά θέματα γνωστική σύγκρουση με προϋπάρχουσες γνώσεις, αλλαγή

στάσεων συμπεριφοράς και αντιλήψεων, εξέλιξη στον προφορικό και γραπτό λόγο, κινητική ανάπτυξη, καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της δημιουργικής φαντασίας αλλά και της μεταγνωστικής ικανότητας.

Παρατηρήθηκαν δημοκρατικές στάσεις συμπεριφοράς εκ μέρους των παιδιών και επιτυχή συνεργασία για την επίτευξη ενός κοινού στόχου. Οι μαθητές βίωσαν την αξία του διαλόγου, της κατανόησης και αποδοχής του διαφορετικού, του αμοιβαίου σεβασμού της προσωπικότητας και των πολιτιστικών στοιχείων που φέρει κάθε πολιτισμός και μυήθηκαν σε δημοκρατικές ιδέες και στάσεις, εξαλείφοντας έτσι προκαταλήψεις και ρατσιστικές συμπεριφορές Επιτεύχθηκε αποτελεσματικά η αμοιβαία μάθηση μέσω της ανταλλαγής των δραστηριοτήτων. Στην ανακαλυπτική μάθηση συνέβαλλαν δυναμικά οι νέες τεχνολογίες, καθώς προώθησαν μεταξύ των μαθητών την αλληλεπίδραση, την επικοινωνία, τη συνεργασία, την αλληλοσυμπλήρωση, με εργασία σε διακρατικές ομάδες, αναρτήσεις παρουσιάσεων, φωτογραφιών, βίντεο και τηλεδιασκέψεων και επέφεραν ένα κοινό και άκρως συλλογικό αποτέλεσμα.

Παρόμοιο αντίκτυπο είχε ο τρόπος και η μεθοδολογία με την οποία εκπονήθηκε το έργο και στους εκπαιδευτικούς. Οι συνεργαζόμενοι εκπαιδευτικοί ένιωσαν ισοδύναμα μέλη της ομάδας κι όχι αποκομμένοι κι απομονωμένοι στη σχολική τάξη. Ανέλαβαν ενεργό ρόλο και πρωτοβουλίες, δραστηριοποιήθηκαν και αξιοποίησαν τα εργαλεία επικοινωνίας με το βέλτιστο τρόπο. Ανέλαβαν και μοίρασαν ρόλους, αλληλοϋποστηρίχθηκαν και αλληλοενθαρρύνθηκαν. Μέσα από το έργο αυτό η επικοινωνία τους, οι γνώσεις, οι εμπειρίες και τα συναισθήματα που αποκόμισαν ενισχύθηκαν σταδιακά και κορυφώθηκαν με την αμοιβαία ανάπτυξη σεβασμού και εκτίμησης.

Τα παραπάνω συμπεράσματα αντιπροσωπεύουν τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων αξιολόγησης που δόθηκαν σε μαθητές κι εκπαιδευτικούς. Όσον αφορά τους μαθητές, στην ερώτηση «Αν αντιμετώπισαν κάποια δυσκολία κατά τη διάρκεια του έργου», η πλειοψηφία απάντησε πως όχι ενώ κάποιοι μαθητές εντόπισαν μικρές δυσκολίες είτε στην κατανόηση των δικαιωμάτων είτε στη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων. Στην ερώτηση «Αν θα άλλαζαν κάτι σε σχέση με το έργο» οι περισσότεροι απάντησαν πως όχι, ενώ κάποιοι ανέφεραν ότι θα ήθελαν μεγαλύτερη υλικοτεχνική υποδομή στην τάξη τους. Ενδιαφέρον προκαλούν οι απαντήσεις τους που αφορούν τη συνεργατική μάθηση, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό προτιμά να δουλεύει ομαδικά, καθώς και η άποψή τους για την τεχνολογία όπου το μεγαλύτερο ποσοστό απαντά πώς βοηθά και ενισχύει τη διδασκαλία.

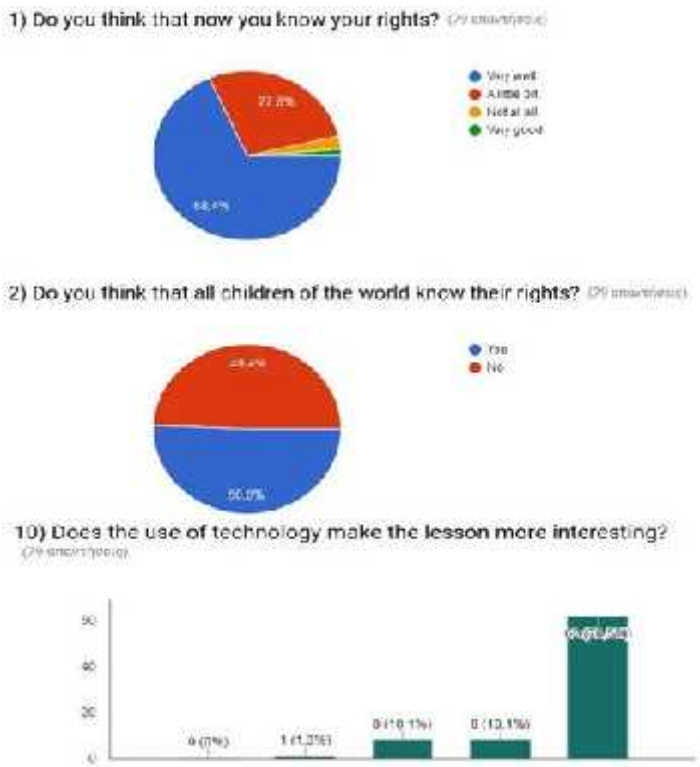

Σχήμα 3: Από την αξιολόγηση των μαθητών

Όσον αφορά στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, αυτή είναι χωρισμένη σε έξι κατηγορίες ερωτήσεων που αφορούν α) στην συμμετοχή των εκπαιδευτικών, β) στις δραστηριότητες του έργου, γ) στα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν, δ) στην επαγγελματική τους ανάπτυξη, ε) στη συμμετοχή των μαθητών τους και στ) στις τελικές τους σκέψεις. Αναφορικά με την α' κατηγορία, οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν ότι είναι δίκαιο μοιράζονται ρόλους και αρμοδιότητες. Όσον αφορά στη β' κατηγορία, οι εκπαιδευτικοί διάλεξαν την αγαπημένη τους δραστηριότητα, απάντησαν ότι οι περισσότερες από αυτές προωθούσαν τη συνεργασία, ενώ στην ερώτηση για το χρόνο που αφιέρωσαν στο έργο, ανέφεραν ότι το έργο απαιτούσε πολύ από το χρόνο τους, όμως συμφώνησαν ότι ήταν λογικός και αντίστοιχος των απαιτήσεων των δραστηριοτήτων. Στην γ' ενότητα ερωτήσεων το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε ότι τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν κατάλληλα, ότι αρκετά από αυτά είχαν κάποιο βαθμό δυσκολίας, καθώς δεν ήταν εξοικειωμένοι μ' αυτά, αλλά ότι είχαν συνεχόμενη βοήθεια. Επίσης, όπως αναφέρουν στη δ' ενότητα μέσω του έργου έμαθαν πολλά καινούργια πράγματα τόσο σε επίπεδο μεθόδων διδασκαλίας όσο και σε επίπεδο αξιοποίησης της τεχνολογίας. Στην ερώτηση «Αν είναι ικανοποιημένοι από τη μεταξύ τους συνεργασία απάντησαν όλοι θετικά εκτός μίας που θεώρησε ότι η συνεργασία ήταν περισσότερο μεταξύ εκπαιδευτικών και ιδρυτή, παρά εκπαιδευτικών μεταξύ τους. Για τους μαθητές τους οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν στην ε' ενότητα ερωτήσεων ότι απόλαυσαν τις δραστηριότητες, ότι το θέμα ταίριαζε στα ενδιαφέροντά τους, ότι η χρήση της τεχνολογίας τους προκάλεσε ενδιαφέρον κι ότι το κλίμα μέσα στην τάξη ήταν από καλό έως ενθουσιώδες. Στην τελευταία ενότητα ερωτήσεων, ενδιαφέρον έχουν οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Αν αντιμετώπισαν κάποια δυσκολία κατά τη διάρκεια του έργου». Μια εκπαιδευτικός απάντησε ότι δεν είχε κανένα πρόβλημα, μια άλλη ότι διέκρινε κάποια ανυπομονησία, μια άλλη ότι μπορεί να υπήρχαν μικρές παρανοήσεις αλλά λύνονταν στην πορεία, μια άλλη απάντησε ότι δυσκολεύτηκε με κάποια εργαλεία που

δεν γνώριζε, ενώ όλες ανέφεραν ότι τα μικροπροβλήματα λύνονταν γρήγορα κι αποτελεσματικά. Η πλειοψηφία ανέφερε ότι δεν θα άλλαζε τίποτα από το έργο, ενώ μια επισήμανε ότι θα ήθελε λιγότερες δραστηριότητες. Στην τελική αποτύπωση των σκέψεων και των συναισθημάτων τους όλες ανέφεραν ότι ένιωθαν χαρούμενες και τυχερές που συμμετείχαν σ' αυτό το έργο, ότι θα ήθελαν να ξαναδουλέψουν μαζί, ότι ευχαριστήθηκαν τη συνεργασία κι ότι όλες θα ήθελαν να συμμετέχουν ξανά σ' ένα eTwinning έργο.

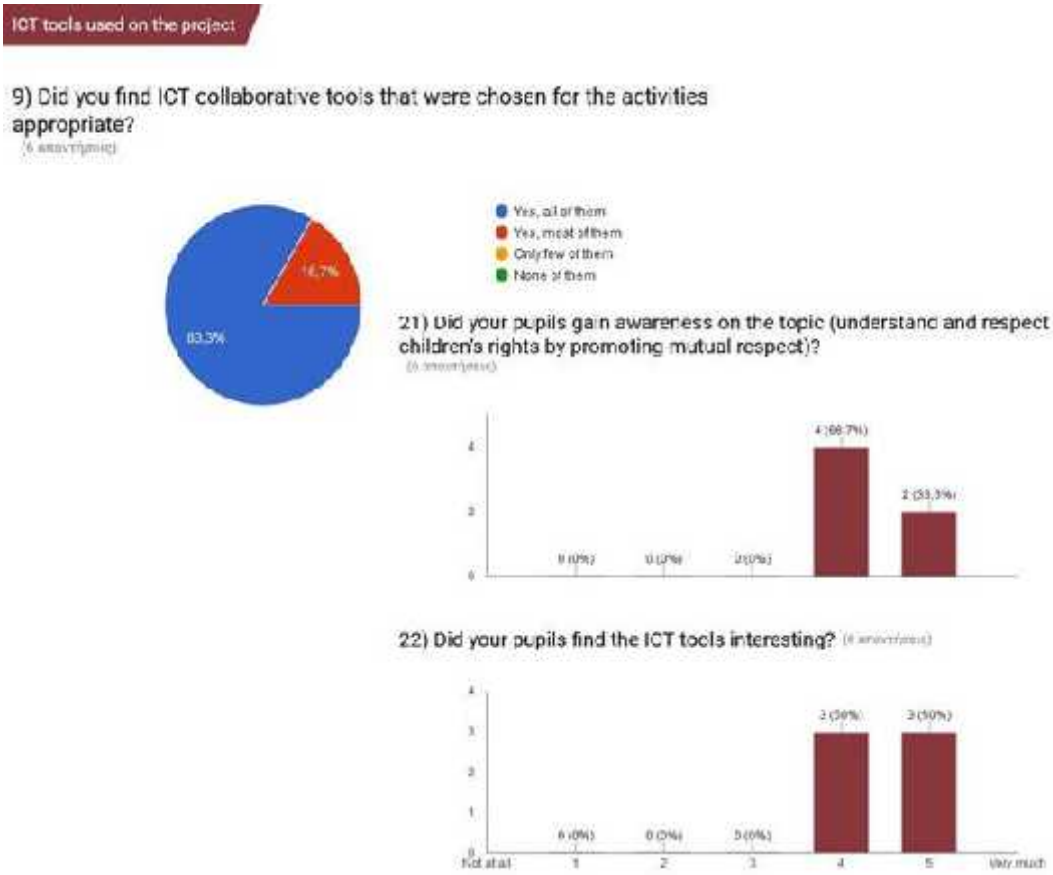

Σχήμα 4: Από την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών

Η αξία χρήσης των τεχνολογικών εργαλείων στη διαδικασία της μάθησης αναγνωρίστηκε κατά την αξιολόγηση του έργου από εκπαιδευτικούς, γονείς και παιδιά ως ένα αποτελεσματικό μέσο μάθησης και αγωγής, συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός ελκυστικού περιβάλλοντος μάθησης αλλά και στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών. Οι μαθητές ενθαρρύνθηκαν να εκφραστούν με ποικίλους τρόπους, καλλιεργώντας τις δεξιότητες και τις δυνατότητες τους αλλά και καλύπτοντας όλες τις αναπτυξιακές και συναισθηματικές τους ανάγκες. Αναπτύχθηκε η φαντασία, ενθαρρύνθηκε η αυτενέργεια, η δημιουργική και κριτική σκέψη και καλλιεργήθηκαν κοινωνικές δεξιότητες.

Η διάχυση της γνώσης και των δράσεων επετεύχθη μέσω προβολής των δραστηριοτήτων του έργου συνεργασίας στη σχολική κοινότητα στη γιορτή λήξης του σχολικού έτους, αλλά και μέσω δημοσιεύσεων σε τοπικές εφημερίδες, εκπαιδευτικές ιστοσελίδες και σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό την παρότρυνση για καινοτόμες δράσεις. Το έργο συνεργασίας βραβεύτηκε με εθνική ετικέτα ποιότητας από την Κεντρική Υπηρεσία Υποστήριξης του προγράμματος και επιπλέον απονεμήθηκε τιμητικός έπαινος από το Υπουργείο Παιδείας σχετικά με τις

δράσεις που υλοποιήθηκαν αναφορικά με το προσφυγικό ζήτημα, οι οποίες αναδύθηκαν με αφορμή την ενασχόλησή μας με το συγκεκριμένο θέμα και συνδυάστηκαν μ' αυτό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι ΤΠΕ πλέον θεωρούνται ένα δυναμικό μέσο που συμβάλει όχι μόνο στη γνωστική αλλά και στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών και των εμπλεκόμενων στη σχολική κοινότητα, με απώτερο στόχο τη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας όλων των πολιτών. Η συνεργασία εκπαιδευτικών και μαθητών μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων συνεργασίας με τη βοήθεια της χρήσης των ΤΠΕ εκτός από την πολιτισμική ανταλλαγή που πραγματοποιείται, αναπτύσσει διαπολιτισμική συνείδηση, γεννάει αισθήματα αμοιβαίου σεβασμού, αλληλοϋποστήριξης, αλληλοβοήθειας, αλληλοκατανόησης, εκτίμησης και φιλίας με τις πολιτισμικές διαφορές και ομοιότητες να αποτελούν το σημείο ενότητας όλων των μελών. Η ενεργοποίηση των εσωτερικών κίνητρων μάθησης συμβάλλει ταυτόχρονα στη βελτίωση και ποιοτική αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού, Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί – Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: ΟΕΔΒ

ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2002). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (Δ.Ε.Π.Π.Σ.)*. Αθήνα

Ξωχέλης, Π. (2000). *Το εκπαιδευτικό έργο ως κοινωνικός ρόλος*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη Αφοί

Κιτσαράς, Γ. (2001). *Προσχολική παιδαγωγική*. Αθήνα

Κιτσαράς, Γ. (2004). *Προγράμματα, διδακτική μεθοδολογία προσχολικής αγωγής*. Αθήνα

Κεκές, Ι. (2007). *Η διαχείριση της γνώσης στο σύγχρονο τεχνολογικό περιβάλλον*. Αθήνα: Ατραπός

Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Εφαρμογές των Τ.Π.Ε.*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών

Μυλωνάκου - Κεκέ, Η. (2009). *Συνεργασία Σχολείου, Οικογένειας και Κοινότητας: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Πρακτικές Εφαρμογές.* Αθήνα: Παπαζήσης

Ντολιοπούλου, Ε. (2005α). *Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός

Ντολιοπούλου, Ε. (2005β). *Σύγχρονα προγράμματα για παιδιά προσχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός

Πανταζής, Σ. - Σακελλαρίου Μ. (2005). *Προσχολική παιδαγωγική, Προβληματισμοί – Προτάσεις*. Αθήνα: Ατραπός

Πανταζής, Σ. (2006). *Διαπολιτισμική Αγωγή στο Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Ατραπός

Ράπτης, Α. - Ράπτη, Α. (2007). *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας. Ολική Προσέγγιση*. Α΄Τόμος. Αθήνα: Έκδοση Συγγραφέων

58. Το Αειφόρο Σχολείο που Ονειρεύομαι, μέσα από το eTwinning

Οικονόμου Δημήτρης[1], Τάλλου Κωνσταντίνα[2], Σπίτσα Αικατερίνη[3], Θεοδωρακάκη Θεοπή[4], Γρόζος Αλέξανδρος[5]

[1]Καθηγητής Φυσικής Αγωγής, 5ο Δημοτικό Σχολείο Πύργου
mitsiko1975@yahoo.gr
[2]Νηπιαγωγός, 7ο Νηπιαγωγείο Ιωαννίνων
talntinaki@gmail.com
[3]Νηπιαγωγός, 9ο Νηπιαγωγείο Ορεστιάδας
spitsakaterina@hotmail.com
[4]Νηπιαγωγός, 5ο Νηπιαγωγείο Κιλκίς
theopaki@gmail.com
[5]Δάσκαλος, 3ο Δημοτικό Σχολείο Κιλκίς
alegro65@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται αναλυτικά το έργο eTwinning με τίτλο «Το Αειφόρο Σχολείο που Ονειρεύομαι». Το έργο πραγματοποιήθηκε από μαθητές και εκπαιδευτικούς νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων από όλη την Ελλάδα.. Η καινοτομία αυτού του έργου έγκειται στο γεγονός ότι οι μαθητές στο συγκεκριμένο έργο δεν ήταν απλοί αποδέκτες των διαφόρων θεμάτων, καταστάσεων, προβλημάτων του σχολείου αλλά οι ίδιοι ανέλαβαν δράση και έθεσαν την ομαδική τους ταυτότητα και ευσυνειδησία για ένα καλύτερο ,καινοτόμο, αειφόρο σχολείο.

Το έργο είναι ένα παράδειγμα πως μέσα από ένα συνεργατικό πρόγραμμα eTwinning και με την αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας που μας προσφέρει δίνει την ώθηση για την δημιουργία του αειφόρου ,καινοτόμου σχολείου που όλοι θέλαμε όχι μόνο σε τοπικό επίπεδο αλλά και σε πανελλαδικό με την συνεργασία πολλών σχολείων από πολλές περιοχές.

Υλοποιήθηκε ένα πολύ δημιουργικό έργο, το οποίο διέθετε όλα τα απαραίτητα στοιχεία για να θεωρηθεί επιτυχημένο από την Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης της δράσης (ΕΥΥ): ενεργή συμμετοχή των μαθητών, αλληλεπίδραση, δημιουργική χρήση εργαλείων ΤΠΕ, άριστη οργάνωση του Twinspace, παιδαγωγική καινοτομία, συνεργατικές δραστηριότητες, αξιολόγηση και σχολιασμό των δραστηριοτήτων που υλοποιήθηκαν. Το συγκεκριμένο έργο βραβεύτηκε με Εθνική και Ευρωπαϊκή Ετικέτα Ποιότητας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *αειφόρος ανάπτυξη, καινοτομία, συνεργασία σχολείων, ψηφιακά εργαλεία, χρήση ΤΠΕ.*

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Αειφόρο Σχολείο είναι εκείνο το σχολείο που η δομή/οργάνωση δηλαδή όλα τα δομικά – οργανωτικά του στοιχεία (κτίρια και ανθρώπινο δυναμικό), οι λειτουργίες του (από τη λειτουργία του καλοριφέρ έως τη διαδικασία διδασκαλίας-μάθησης) και οι σχέσεις του (σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών, σχέσεις σχολείου – κοινότητας, κ.ά.), σχεδιάζονται και υπάρχουν για να εξασφαλίζουν την ευημερία της εκπαιδευτικής και της τοπικής κοινότητας (Sterling, 2001). Πρόκειται δηλαδή για ένα σχολείο κοινότητα που βασίζεται στην επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ όλων των μελών της σχολικής κοινότητας και λειτουργεί για να εξυπηρετεί τον πολιτισμό, το περιβάλλον, την οικονομία των φυσικών πόρων και την ευημερία του ατόμου. Η ομαδική εργασία, η ευελιξία, η δημιουργικότητα, η αυτοοργάνωση, η κριτική σκέψη,

η συστημική θεώρηση/σκέψη, η συμμετοχή της διαδικασίας λήψης απόφασης και η ανάληψη δράσης, είναι βασικά σημεία στα οποία στηρίζεται η λειτουργία ενός τέτοιου σχολείου (Αγγελίδου & Κρητικού, 2010).
Σε όλα τα παραπάνω στοιχεία στηρίχθηκε και το πρόγραμμά μας, το οποίο υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 2015-2016. Σε αυτό συμμετείχαν 15 Δημοτικά και Νηπιαγωγεία, τα οποία επιλέχθηκαν έπειτα από συνεννόηση των εκπαιδευτικών μεταξύ τους μέσω της πλατφόρμας Etwinning. Αρχικά μέσω διαδικτυακών εργαλείων επικοινωνίας (Skype) έγινε η γνωριμία των εκπαιδευτικών. Επίσης, σε κάθε σχολείο έγινε ενημέρωση γονέων για τους στόχους του προγράμματος. Στη συνάντηση, οι γονείς συμπλήρωσαν και μία υπεύθυνη δήλωση, με την οποία μας έδιναν την άδεια για τη λήψη φωτογραφιών και βίντεο των παιδιών τους για τις ανάγκες του προγράμματος. Το έργο ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2015 και ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2016. Έγινε από κοινού ο προγραμματισμός και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου. Η ουσία του προγράμματος ήταν η εμπλοκή των μαθητών στην αειφόρο ανάπτυξη, μέσα από τη μαθητική τους ζωή. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος το κάθε σχολείο λειτουργούσε αυτόνομα αλλά και σε συνεργασία με άλλα. Έτσι πραγματοποιήθηκαν πολλές δραστηριότητες που εμπίπτουν στους πυλώνες της αειφορίας, όπως : διαχείριση των απορριμμάτων, προαγωγή υγείας, άνοιγμα προς την κοινωνία, τέχνες και πολιτισμός, φροντίδα του κτιρίου-σχολικού κήπου και εξοικονόμηση ενέργειας-διαχείριση νερού. Δουλέψαμε πολύ σε συνεργατικές δράσεις στο TwinSpace με τα σχολεία-συνεργάτες μας. Πιο συγκεκριμένα δημιουργήσαμε ένα συνεργατικό παραμύθι για την αειφορία, μία κοινή αφίσα, συντάξαμε τις καλές πρακτικές χρήσης του διαδικτύου και φτιάξαμε ένα συννεφόλεξο με όλες μας τις ιδέες σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη. Επιπλέον, επικοινωνήσαμε μαζί μας μέσω τηλεδιασκέψεων, ανταλλάξαμε γνώσεις, κάρτες και ευχές με ψηφιακό τρόπο, αξιολογήσαμε και επιτελέσαμε διάχυση του προγράμματος στην κοινωνία, αποκομίζοντας οφέλη για τους μαθητές, Η αξιοποίηση της τεχνολογίας μας βοήθησε πολύ σε όλη την πορεία του έργου.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η κύρια ιδέα του προγράμματος αυτού ήταν η εμπλοκή των μαθητών στην αειφόρο ανάπτυξη, μέσα από τη μαθητική τους ζωή.
Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί εμπλέκοντας τους μαθητές με ενέργειες που θα βελτιώνουν την ποιότητα της ζωής τους τόσο στο σχολείο όσο και στην κοινωνία που ζουν.

- Να ευαισθητοποιηθούν γύρω από ζητήματα που σχετίζονται με το περιβάλλον του σχολείου, της γειτονιάς, του πλανήτη.
- Να καλλιεργήσουν αρκετά την ικανότητα να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν, μελετώντας με βιωματικό τρόπο ζητήματα που σχετίζονται με την καθημερινή τους ζωή.
- Να αποκτήσουν γνώσεις που θα συμβάλλουν στο να ενεργούν φιλοπεριβαλλοντικά, ενώ ταυτόχρονα να αποκτήσουν δεξιότητες που σχετίζονται με καθημερινές πρακτικές εξοικονόμησης φυσικών πόρων.
- Να συνειδητοποιήσουν την αξία της συνεργασίας για την από κοινού αντιμετώπιση των πρόβλημάτων και να γνωριστούν με μαθητές άλλων σχολείων.

Γενικότερα σκοπός του προγράμματος ήταν η δημιουργία του Αειφόρου σχολείου, ενός κοινωνικού, καινοτόμου σχολείου στην πράξη, ενός σχολείου ανοικτού προς την κοινωνία, έτσι όπως το ονειρεύονται τα παιδιά. Ενός σχολείου που θα προάγει τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, θα καλλιεργεί πνεύμα ομαδικό, θα προωθεί διαδικασίες συνεργασίας και θα δίνει ευκαιρίες να ασχοληθούν όλοι με τα

κοινά και τη διαχείρισή τους. Ενός σχολείου που θα διαμορφώνει ενεργούς και δημιουργικούς πολίτες μέσα από βιωματικές μεθόδους μάθησης, που τους ενεργοποιούν στην κατάκτηση της γνώσης και θα δίνει τη δυνατότητα σε όλους να νοιάζονται και να παρεμβαίνουν στο χώρο τους ενεργητικά, διαμορφώνοντας οι ίδιοι τα παιδαγωγικά κριτήρια. Ενός σχολείου που θα λειτουργεί ως ζωντανή κοινότητα μάθησης, μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες όλων των εμπλεκόμενων μελών τους: της διεύθυνσης, των εκπαιδευτικών, των μαθητών, των γονέων, της τοπικής κοινότητας και θα προστατεύει το περιβάλλον. Στόχος μας, λοιπόν, ήταν το Αειφόρο Σχολείο, το οποίο θέτει τα θεμέλιά του στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, προάγει την Υγεία, τον Πολιτισμό και την προστασία του Περιβάλλοντος.

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Καινοτομία αποτέλεσε η συμμετοχή των παιδιών σε αρκετές εκδηλώσεις στο TwinSpace (μία αρχική για γνωριμία, μία ενδιάμεση για ανταλλαγή πληροφοριών και μία τελική για αξιολόγηση – αποχαιρετισμό). Οι μαθητές για πρώτη φορά στο σχολείο συμμετείχαν σε παρόμοιο πρόγραμμα, πήραν ενεργό μέρος στην αειφόρο ομάδα της σχολικής κοινότητας, δούλεψαν ομαδοσυνεργατικά, βρήκαν πληροφορίες, ανέπτυξαν την φαντασία τους μέσα από τις κατασκευές και την συζήτηση, έκαναν νέους φίλους από μακρινά σχολεία με έναν διαφορετικό τρόπο. Ως δημιουργοί και εμπλεκόμενοι συμμετείχαν σε συνεργατικές και βιωματικές δραστηριότητες, κατέγραψαν προτάσεις, πρότειναν λύσεις, ήρθαν σε επαφή με τη φύση, ενδιαφέρθηκαν για το περιβάλλον, το καθάρισαν, εμπνεύστηκαν από αυτό και το ζωγράφισαν, νοιάστηκαν για το δικό τους σχολείο, ένιωσαν ομάδα δυνατή, ενδιαφέρθηκαν για την προμήθεια των υλικών (χαρτί, μελάνι) στη μείωση των απορριμμάτων, για την ανακύκλωση των υλικών, για την κομποστοποίηση των οργανικών υπολειμμάτων κ.ά. (Φέρμελη & Φουσέκη, 2014). Συνέπεια όλων των παραπάνω είναι η μείωση του οικολογικού αποτυπώματος του σχολείου,.

Ακόμη, ασχοληθήκαν με ομαδικά και ψηφιακά παιχνίδια, επεξεργάστηκαν ψηφιακές δημιουργίες, δημιούργησαν τον σχολικό τους κήπο και αντάλλαξαν πληροφορίες με τους εταίρους, πραγματοποίησαν βιωματικές δράσεις και εκπαιδευτικές επισκέψεις εκτός σχολείου, κατασκεύασαν αφίσες και κολλάζ. Κατέγραψαν τα συμπεράσματά τους και τις δημιουργίες τους σε ψηφιακούς τοίχους που οι ίδιοι διαχειρίζονται και με παιγνιώδη τρόπο αξιοποίησαν εφαρμογές για τη δημιουργία των δράσεων τους και για να μεταφέρουν τα μηνύματα τους, έγραψαν ποιήματα και τα παρουσίασαν στα άλλα σχολεία online, έκαναν διάχυση της δουλειά τους στο υπόλοιπο σχολείο και στη τοπική κοινωνία. Τέλος, αξιολόγησαν οι ίδιοι το έργο τους με online ερωτηματολόγιο.

Το έργο εμπλέκει τις νέες τεχνολογίες με τη διδασκαλία του αειφόρου σχολείου. Οι μαθητές στο πλαίσιο της εργασίας τους για το συγκεκριμένο έργο του eTwinning αξιοποιούν εργαλεία web 2.0 και δημιουργούν συνεργατικό ψηφιακό περιεχόμενο. Οι υπηρεσίες web 2.0 παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη μιας νέας γενιάς μαθητών και διαμορφώνουν νέα περιβάλλοντα εργασίας όπου ο χώρος της εκπαίδευσης μπορεί να αφομοιώσει αλλά και να τροφοδοτήσει με νέες πρακτικές. Τα πλεονεκτήματα αυτών των εργαλείων εστιάζονται στην εύκολη επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων ανεξαρτήτως της γεωγραφικής απόστασης που έχουν.

Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Το πρόγραμμα ενσωματώθηκε στη διδακτέα ύλη με διαθεματική προσέγγιση όλων των μαθησιακών περιοχών του αναλυτικού προγράμματος. Τα παιδιά είχαν την

ευκαιρία να διευρύνουν την προσωπική και κοινωνική τους ανάπτυξη με την μεταξύ τους επικοινωνία μέσω υπολογιστή αλλά και με ανταλλαγή καρτών, καθώς επίσης και με συμμετοχή τους σε συνεργατικές δραστηριότητες μέσα από δράσεις στην ευέλικτη ζώνη. Έμαθαν για το περιβάλλον, την αειφόρο ανάπτυξή, την ανακύκλωση, την κομποστοποίηση, τη διαχείριση απορριμμάτων και την εξοικονόμηση ενέργειας έτσι το έργο μας ενσωματώθηκε και στο μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος - Φυσική, σε όλες σχεδόν τις ενότητες .Επιδιώχθηκε η δεξιότητα της κριτικής επεξεργασίας πληροφοριών, αξιών και παραδοχών, η δεξιότητα επίλυσης προβληματικών καταστάσεων, η δεξιότητα λήψης αποφάσεων και η συμμετοχή σε συζήτηση και παράθεση επιχειρημάτων.

Στις δραστηριότητες που πραγματοποιήσαμε είναι το Παιχνίδι ρόλων, η έρευνα πεδίου (δάσος, παραλία), η καθοδηγούμενη και ανοικτή συνεργατική διερεύνηση, οι παρουσιάσεις.

Στο μάθημα της αισθητικής αγωγής φτιάξαμε αφίσες, ζωγραφίσαμε τοίχους στους διαδρόμους και την αυλή του σχολείου, φτιάξαμε κούκλες από ανακυκλώσιμα υλικά. Στο μάθημα της θεατρικής παιδείας παίξαμε θέατρο με θέμα την ανακύκλωση και πραγματοποιήσαμε δρώμενα στην αυλή του σχολείου για ενημέρωση των συμμαθητών μας για την αξία του αειφόρου σχολείου. Τραγούδησαν και δραματοποίησαν την ανακύκλωση, έγιναν ηθοποιοί, πήραν μέρος σε σχολικές γιορτές, έμαθαν για την σωστή διατροφή και την υγιεινή των δοντιών. Οι δεξιότητες που καλλιεργήθηκαν είναι η ανάπτυξη της φαντασία τους και η προσωπική έκφραση. Καλλιέργησαν τον προφορικό λόγο συμβάλλοντας στη δημιουργία ψηφιακού παραμυθιού, και τις ψηφιακές τους δεξιότητες, χρησιμοποιώντας τον υπολογιστή για να αναρτήσουν τη δουλεία τους, να παίξουν με ψηφιακά παζλ, και να ζωγραφίσουν.

Οι συνολικές αλλαγές/καινοτομίες στο Εκπαιδευτικό Σύστημα δημιουργούν τις προϋποθέσεις για να αποκτήσει το αειφόρο σχολείο μία κεντρική θέση στο σχολείο και να αποτελέσει το πλαίσιο/ομπρέλα για τη διασύνδεση και ενσωμάτωση πολλών καινοτομιών (Αγγελίδου, 2014)

Η ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΑ ΑΛΛΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Η συνεργασία με τα άλλα σχολεία ήταν επιτυχημένη και πολύ δημιουργική. Το eTwinning αποτέλεσε μια σημαντική παιδαγωγική διαδικασία, τα σχολεία έκριναν τη δράση ως δραστηριότητα που προσθέτει αξία στην συμβατική μάθηση και οι μαθητές αποκόμισαν αναπτυξιακά οφέλη. Το έργο ξεπέρασε τη στενή έννοια της θεματικής συνεργασίας των σχολείων και στόχευσε σε μια πλήρη και συστηματική συνεργασία σε όλα τα επίπεδα. Η συνεργασία των σχολείων μας συνέβαλε στην οικουμενική συνείδηση η οποία καλλιεργείται έμπρακτα και αβίαστα μέσω της διαπραγμάτευσης στοιχείων της πολιτιστικής ταυτότητας αλλά και των κοινών γνωρισμάτων που ενώνουν τις κοινωνίες (Ράπτης & Ράπτη, 2007). Η επαφή και η αλληλεπίδραση των μαθητών/τριών μας με τα άλλα σχολεία για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού προσέφερε πλούσια γνωστικά ερεθίσματα, αλλά και μεταγνωστικές εμπειρίες (Δημοπούλου κ.ά., 2001).

Στο έργο μας, κατά τη χρήση των διαφόρων εφαρμογών των Νέων Τεχνολογιών, το βασικότερο πλεονέκτημα που είχαμε είναι η ανάπτυξη συνεργατικών δεξιοτήτων στους μαθητές και η καλλιέργεια της αντίληψης ότι όλοι μπορούμε να διαμορφώσουμε και να αλλάξουμε μία κατάσταση (Cope, & Kalantzis, 2000). Σημαντικό ρόλο στη σύμπραξη των σχολείων διαδραμάτισαν ταυτόχρονα τα εργαλεία Web 2.0 που χρησιμοποίησαν οι μαθητές για το διαμοιρασμό πληροφοριών επιτρέποντας την ασύγχρονη επικοινωνία μεταξύ των eTwinners. Ένα από τα καίρια σημεία της ταυτότητας του έργου ήταν η μεγάλη προσπάθεια που έγινε για

ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων σχολείων. Ενδεικτικά θα αναφερθούμε σε δραστηριότητες που στοιχειοθετούν τα παραπάνω:

- Η δημιουργία ενός συνεργατικού παραμυθιού με το storyjumper, (τα παιδιά έγραψαν δυο-τρεις σελίδες και συνέχιζε άλλο σχολείο)
- Η δημιουργία λεξικού του προγράμματος με το titanpad (κάθε σχολείο κατέγραψε μερικές λέξεις και μ' αυτές δημιουργήθηκε ένα συννεφόλεξο).
- Η δημιουργία αφίσας με το colorillo,(κάθε σχολείο έβαζε τις πινελιές του για να δημιουργηθεί ένα συλλογικό αποτέλεσμα).
- Οι μαθητές ψήφισαν σε ενδιάμεση αξιολόγηση με το easypolls.
- Δημιούργησαν από κοινού τον δικό τους Οικό-κώδικα

Οι μαθητές δημιούργησαν κατασκευές από ανακυκλώσιμα υλικά και τα παρουσιάσαν στα άλλα σχολεία, έπαιξαν συνεργατικά - ψηφιακά παιχνίδια (Puzzle, κρεμάλα, Pair Game), έγραψαν μηνύματα για το περιβάλλον, ανταλλάξανε ευχές και κάρτες, έφτιαξαν αφίσες με σήμανση για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ακόμα, κάθε σχολείο ανέβασε διαφάνειες σε κοινή μας παρουσίαση google. Επίσης συμμετείχαμε με αναρτήσεις μας σε πολλά συνεργατικά εργαλεία όπως: σε padlet, thinglink.

Τέλος δημιουργήθηκαν ταινίες και slideshare με το κοινό αποτέλεσμα των δράσεων μας.

Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία μέσα από την πλατφόρμα επικοινωνίας Twinspace να εξοικειωθούν με τη χρήση πληθώρας εργαλείων που διαθέτει, να επικοινωνήσουν με συνομήλικους νέους μιας άλλης ευρωπαϊκής χώρας και ήρθαν σε επαφή με τον πολιτισμό τους, τις συνήθειες τους, συνομιλώντας για θέματα της καθημερινής τους ζωής και της τοπικής τους κουλτούρας, να ανταλλάξουν απόψεις για τις προτιμήσεις τους, να δημιουργήσουν δεσμούς συνεργασίας και φιλίας, καλλιεργώντας με αυτόν τον τρόπο τη διαπολιτισμική τους συνείδηση (Chrysochoos, et al., 2002). Το πρόγραμμα τους οδήγησε σε δημιουργικές εργασίες και δράσεις που είναι το αποτέλεσμα της συνεργατικής δουλειάς που έκαναν σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς με τους ευρωπαίους συμμαθητές τους. Έτσι πραγματοποιήθηκαν εργασίες σε όλες τις χώρες συνεργάτες με διαθεματική προσέγγιση, η οποία βοήθησε τους μαθητές συνεργάτες στην αναζήτηση της γνώσης με διερευνητικό και βιωματικό τρόπο, βασικό χαρακτηριστικό της διαθεματικότητας όπως επισημαίνει ο Αγγελάκος (2003).

Έτσι οι μαθητές μετατράπηκαν σε κατασκευαστές και συν δημιουργοί της γνώσης (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011:2) γεγονός που τόνωσε την αυτοπεποίθηση και την αυτονομία τους κατά τη διάρκεια όλου του προγράμματος. Ακόμα εμείς οι καθηγητές δουλέψαμε στο πλαίσιο της εικονικής διαδραστικής τάξης, διαμοιράσαμε τις ιδέες μας, τους στόχους μας και το μάθημα μας, συνεργαστήκαμε με άλλους συναδέλφους του σχολείου μας για να πραγματοποιήσουμε δράσεις για ένα πράσινο και αειφόρο σχολείο. Όλα αυτά μας βοήθησαν να βελτιώσουμε τις διδακτικές μας μεθόδους και να βγούμε έξω από τα κλειστά όρια της τάξης.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟ ΑΕΙΦΟΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Αναπόσπαστο μέρος του έργου αποτέλεσαν οι νέες τεχνολογίες. Οι δυνατότητες που παρέχουν στην εκπαίδευση οι Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών είναι πολλές και αδιαμφισβήτητες, δημιουργώντας κλίμα αλλαγής και θετικής στάσης. Ένα εκπαιδευτικό σενάριο που αξιοποιεί τις ΤΠΕ μπορεί να ευνοήσει την ανάπτυξη ικανοτήτων (σύνολο γνώσεων και δεξιοτήτων) υψηλού επιπέδου από τους μαθητές, όπως:

- Ικανότητα επίλυσης προβλημάτων
- Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης

- Ικανότητα διερεύνησης και αναζήτησης πληροφοριών σε ένα ευρύ φάσμα δεδομένων
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων λήψης απόφασης
- Δυνατότητα μοντελοποίησης φαινομένων και καταστάσεων των πραγματικού κόσμου
- Ικανότητα συνεργασίας και από κοινού προσέγγισης και επίλυσης προβλημάτων
- Διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης.

Ο Κόμης (2004) αναφέρει ότι το Διαδίκτυο μπορεί να συμβάλλει στην καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας, στην επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών σχολικών μονάδων καθώς και στην προώθηση συλλογικών και συνεργατικών καταστάσεων μάθησης εντός και εκτός σχολείου. Επιπλέον μέσα από αυτό αναπτύσσονται νέες δεξιότητες που σχετίζονται με την αναζήτηση πληροφοριών και δεδομένων μέσα από τις βάσεις δεδομένων (μηχανές αναζήτησης). Ο Κέκκερης (2001, όπως αναφέρεται στο Κόμης, 2004) επισημαίνει ότι το ζητούμενο πλέον στις σύγχρονες κοινωνίες έγκειται λιγότερο στη συσσώρευση γνώσεων και περισσότερο στη δεξιότητα της έρευνας και στην ορθή χρήση της.

Στο πλαίσιο αυτό, οι ΤΠΕ αποτελούν βασικό εργαλείο για τον μετασχηματισμό του σχολείου, την υποστήριξη και ενίσχυση της μάθησης και, τελικά, την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού αποτελέσματος. Τα νέα περιβάλλοντα των ΤΠΕ αλλάζουν ριζικά τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι έχουν πρόσβαση, συγκεντρώνουν, αναλύουν, αναπαριστάνουν και παρουσιάζουν την πληροφορία, επικοινωνούν και συνεργάζονται μεταξύ τους. Διαμορφώνουν και καθορίζουν νέου τύπου ικανότητες που πρέπει να καλλιεργήσουν οι μαθητές στα πλαίσια των βασικών τους σπουδών, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ με αποτελεσματικό, δημιουργικό και δεοντολογικά ορθό τρόπο. Οι ΤΠΕ δεν αποτελούν ένα εξαιρετικό (σπάνιο) γεγονός στην τάξη αλλά είναι πλήρως ενταγμένες στην καθημερινή εργασία μαθητών και δασκάλου και σε όλα τα αντικείμενα του Προγράμματος Σπουδών με στόχο:

- την υποστήριξη των σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων για τη μάθηση
- την επίλυση προβλημάτων και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της δημιουργικής ικανότητας των μαθητών
- την υποστήριξη διερευνητικών, εποικοδομητικών και συνεργατικών μαθησιακών δραστηριοτήτων και τη διατήρηση ενός παράθυρου επικοινωνίας με το σύγχρονο κόσμο, με στόχο την ενίσχυση της μάθησης

Η τεχνολογία λοιπόν, χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον στο έργο, και σε όλα τα στάδια, είτε για την επικοινωνία των συμμετεχόντων ομάδων, είτε για τη δημιουργία του παραχθέντος υλικού, είτε για τη δημιουργία κοινών online φύλλων εργασίας και παιχνιδιών. Δεν αποτελούσε σε καμία περίπτωση αυτοσκοπό, αλλά πάντα, εξυπηρετούσε τους παιδαγωγικούς μας στόχους.

Ο γενικός στόχος που τέθηκε και επιτεύχθηκε μέσω της Τεχνολογίας ήταν: «Τα παιδιά, να έρθουν σε επαφή με τις διάφορες χρήσεις του υπολογιστή ως γνωστικού-διερευνητικού εργαλείου, ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας και ως εργαλείου επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών στο πλαίσιο των καθημερινών τους σχολικών δραστηριοτήτων, με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού και ιδιαίτερα ανοικτού λογισμικού διερευνητικής μάθησης» (ΔΕΠΠΣ, 2003). Σκοπός είναι, ο μαθητής να μαθαίνει με τη χρήση των ΤΠΕ παρά για τη χρήση τους

Ειδικότερα επιδιώχθηκαν:

- Η καλλιέργεια της συνείδησης ότι ο Η/Υ μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο επικοινωνίας εκμηδενίζοντας τις αποστάσεις

- Η διά δράση με άλλους μαθητές μέσω του Η/Υ
- Η ανταλλαγή δραστηριοτήτων και διάχυση των αποτελεσμάτων εργασίας μέσω Η/Υ
- Η εξοικείωση με τη χρήση εργαλείων και προγραμμάτων για την παρουσίαση των δράσεων των μαθητών (π.χ. παρουσιάσεις powerpoint, δημιουργία βίντεο)
- Η γνωριμία με την πλατφόρμα eTwinning ως διαδικτυακού μέσου δραστηριοποίησης και προβολής παιδαγωγικού υλικού
- Η δημιουργία ψηφιακών έργων με εργαλεία Web 2.0 και βέβαια, η ασφαλής χρήση του διαδικτύου.

Για την επικοινωνία των συμμετεχόντων σχολείων, χρησιμοποιήθηκαν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το skype, οι τηλεδιασκέψεις και οι εκδηλώσεις μέσω του Twinspace, τα TSmessages, το chat, αλλά και τα socialmedia.

Μέσω τηλεδιασκέψεων έγινε η αρχική γνωριμία των συνεργαζόμενων σχολείων, ήρθαν πιο κοντά μαθητές και εκπαιδευτικοί, έγιναν συνδιδασκαλίες (εκμάθηση ποιημάτων, ερωτήσεις γνώσεων με περιβαλλοντικό λεξιλόγιο, κοινά παιχνίδια και τραγούδια), αλλά και αλληλοπαρουσιάσεις εργασιών και κατασκευών, που ενθουσίασαν όλους τους συμμετέχοντες.

Χρησιμοποιήθηκαν ποικίλα εργαλεία web 2.0 που προώθησαν την αυθεντική επικοινωνία και τη δημιουργική σκέψη των μαθητών. Δημιουργήθηκαν πολλά ψηφιακά προϊόντα από τα ίδια τα παιδιά, όπως ψηφιακά παζλ, διαδραστικές αφίσες, online ζωγραφική συνεργατική αφίσα, συνεργατικό λεξικό με περιβαλλοντικούς όρους, συνεργατικό e-book με ιστορία που ξεκίνησε το ένα σχολείο και συνέχιζε το επόμενο σχολείο και πολλά ακόμη. Όλα τα ψηφιακά προϊόντα, υπάρχουν δημοσιευμένα στο διαδίκτυο προς χρήση όσων το επιθυμούν.

Για την Αξιολόγηση/Ανατροφοδότηση του έργου χρησιμοποιήθηκε και πάλι η Τεχνολογία, καθώς έγινε μέσω τηλεδιασκέψεων, μέσω online ερωτηματολογίων αλλά και μέσω skype.

Η Διάχυση των αποτελεσμάτων, έγινε μέσω παρουσιάσεων ppt στο σχολείο, στους γονείς και στην τοπική κοινωνία, μέσω ιστοσελίδων και μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μέσω ηλεκτρονικών εφημερίδων αλλά και μέσω των ψηφιακών προϊόντων του έργου.

Γενικότερα το έργο είχε χαρακτήρα web 2.0, κάτι που ενθουσίασε τους μικρούς μαθητές μας και ασχολήθηκαν με το πρόγραμμα με περισσό ζήλο και ενθουσιασμό.

Η χρήση των ΤΠΕ στο Πρόγραμμα είχε πολλαπλά οφέλη για τους μαθητές. Η πλειοψηφία τους δεν γνώριζε καν τα βασικά μέρη του Η/Υ (κεντρική μονάδα, πληκτρολόγιο, οθόνη), ούτε είχαν σύνδεση στο Διαδίκτυο στο σπίτι τους. Αρχικά εξοικειώθηκαν με τις λειτουργίες και τις δυνατότητες του Η/Υ και τον είδαν σαν ένα βοηθητικό εργαλείο στη μάθηση. Μπόρεσαν να συνθέσουν με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών και συγκεκριμένων ψηφιακών εργαλείων το δικό τους ψηφιακό υλικό. Έμαθαν λοιπόν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο με ασφάλεια και κατάλαβαν τη σημασία του υπολογιστή, μιας συσκευής που μέχρι τότε, οι περισσότεροι χρησιμοποιούσαν, μόνο για παιχνίδια. Μέσα από blogs, ιστολόγια και σχολικές εφημερίδες, οι ενέργειές τους απέκτησαν μεγαλύτερο νόημα από τη στιγμή που προβάλλονταν στο Διαδίκτυο και μπορούσε να τις δει, εν δυνάμει, οποιοσδήποτε. Συνειδητοποίησαν ότι πέρα από το σχολείο τους υπάρχουν και άλλες εκπαιδευτικές κοινότητες που ενδιαφέρονται για τα έργα τους και ένιωσαν να συνδέονται με αυτόν τον τρόπο με την ευρύτερη κοινωνία

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ETWININNG

Ενδεικτικές δραστηριότητες του έργου	**Σύντομη περιγραφή**
Τα σχολεία και οι μαθητές παρουσίασαν τις δράσεις για τους πυλώνες του αειφόρου σχολείου	Οι μαθητές δούλεψαν στους εξής πυλώνες 1ος Διαχείριση απορριμμάτων 2ος Προαγωγή υγείας στο σχολείο 3ος Το Σχολείο "ανοιχτό" από την τοπική στην πλανητική κλίμακα 4ος Προαγωγή τεχνών και πολιτισμού 5ος Σχολικός κήπος ,αειφορικό κτίριο και αυλή 6ος Εξοικονόμηση Ενέργειας - Διαχείριση Νερού
	Προϊόντα του έργου Παιχνίδια puzzle Το σχολείο συναντιέται με την αειφόρο ανάπτυξη Το παραμύθι μας... Οικοκώδικας Συμπεριφοράς στο Σχολείο και στο Σπίτι Η αφίσα του Project μας..
	Αξιολόγηση του έργου Διάχυση του προγράμματος στο σχολείο ή στην τοπική κοινωνία Αποχαιρετιστήρια Μηνύματα Συνεργατών Βεβαίωση επιτυχημένης συμμετοχής του προγράμματος

Πίνακας 1: Παρουσίαση κυριότερων δραστηριοτήτων του έργου

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Διάχυση του προγράμματος έγινε από τις δημοσιεύσεις στα κοινωνικά δίκτυα και στα Blogs των σχολείων. Το έργο παρουσιάστηκε α)στους γονείς στη λήξη της σχολικής χρονιάς β) σε ημερίδες και γ) με δημοσιεύσεις στον Τύπο. Τέλος, δημιουργήθηκε βίντεο σχετικά με το σχολείο που ονειρεύονται τα παιδιά το οποίο αναρτήθηκε στο διαδίκτυο. Τα αποτελέσματα του έργου ήταν πολύ θετικά και δημιουργικά σε πολλά επίπεδα. Μεταξύ των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών υπήρχε άψογη συνεργασία, συνεννόηση, αλληλοσυμπλήρωση. Η δράση είχε τεράστια παιδαγωγική αξία, έχοντας πλήρως παιδοκεντρικό χαρακτήρα. Συνέβαλλε στη διαμόρφωση θετικού κλίματος στις σχέσεις της σχολικής κοινότητας, καθώς απαιτούσε την ενεργό συμμετοχή γονέων, εκπαιδευτικών, μαθητών. Οι δράσεις ενίσχυσαν την αλληλεπίδραση με την τοπική κοινωνία. Οι μαθητές ένιωσαν όμορφα με τη διαδικασία και τη θεματική του έργου και με ιδιαίτερη πρόκληση ασχολήθηκαν με το να αναλάβουν για να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση της αειφορίας. Οι μαθητές έμαθαν να ασκούνται μέσα από την καθημερινή ζωή στη δημοκρατία δια μέσου της αυτοπειθαρχίας και αυτορρύθμισης, του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα, της προώθησης της ιδέας του ενεργού πολίτη και της ενεργού συμμετοχής των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία. (Φραντζή & Δημοπούλου, 2014) Η αξιολόγηση του έργου πραγματοποιούνταν τακτικά από τους υπεύθυνους

εκπαιδευτικούς, καθώς αποτελούσε προϋπόθεση για την επιτυχία των στόχων που είχαν τεθεί. Οι μαθητές σε τακτά χρονικά διαστήματα, αξιολογούσαν τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνταν στο πλαίσιο του έργου, τις γνώσεις που αποκόμιζαν και τα συναισθήματα που αντλούσαν από αυτές (π.χ. χαρά, ικανοποίηση, ενδιαφέρον ή μη).Ο αντίκτυπος μέσα από το πρόγραμμα στο σχολείο ολόκληρο ήταν πολύ μεγάλος, σε οργανωτικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό τομέα. Έγινε σημαντικό «άνοιγμα» του σχολείου στην τοπική κοινωνία. Τέλος, επειδή η τεχνολογία υπήρξε το κυρίαρχο μέσο της επικοινωνίας αλλά και της συνεργασίας των σχολείων, συνέβαλε στην επίτευξη των παιδαγωγικών στόχων που είχαν τεθεί και συνεπώς στη θετική διαμόρφωση των αποτελεσμάτων του έργου. Συγκεκριμένα επιτεύχθηκε μέσω της χρήσης της τεχνολογίας και τη χρήση της πλατφόρμας "eTwinning live" εξοικείωση με τη χρήση ηλεκτρονικών εργαλείων, διαδραση μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών, δημιουργία ψηφιακών έργων και ηλεκτρονική διάχυση των αποτελεσμάτων της εργασίαςΌλοι οι μαθητές ένιωσαν υπέροχα και δημιουργικά σε όλη την πορεία του έργου, κι εμείς οι εκπαιδευτικοί μάθαμε καινούργια πράγματα, συνεργαστήκαμε, γνωριστήκαμε, ξεπεράσαμε τις δυσκολίες που είχαμε στη χρήση της τεχνολογίας και τα εμπόδια που μας δημιουργούσε η παλιά νοοτροπία σχετικά με τους τρόπους και τις μεθόδους διδασκαλίας και ενθουσιαστήκαμε από τους νέους δρόμους που ανοίχτηκαν μπροστά μας μέσω του eTwinning !

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αγγελίδου, Ε. & Κρητικού, Ε. (2010). *«Αειφόρο Σχολείο: Από τη θεωρητική σύλληψη στη σχολική πραγματικότητα, Όψεις – Τάσεις – Προβληματισμοί», στο: Το αειφόρο σχολείο του παρόντος και του μέλλοντος, 4ο Πανελλήνιο Συμπόσιο, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών* 22- 24 Ιανουαρίου 2010.

Αγγελίδου Ε. (2014). *Το αειφόρο σχολείο ως πλαίσιο/ομπρελά για την ανάπτυξη των βιωματικών δράσεων στο σύγχρονο σχολείο*. Αθήνα 2014.

Αγγελάκος, Κ. (2003).(Επιμ.) *Διαθεματικές προσεγγίσεις της γνώσης στο ελληνικό σχολείο. Αθήνα: Μεταίχμιο. Στο: Βασάλα, Π. (2011). Η μέθοδος project στην εκπαίδευση.* Αργοστόλι: e-book.

Δημοπούλου, Μ., Ζόμπολας, Τ., Μπαμπίλα, Ε., Χατζημιχαήλ, Μ., (2001), *Περιβαλλοντική Αγωγή για μικρά παιδιά* . Αθήνα: Καλειδοσκόπιο (σελ.22).

Κόμης, Β. (2004*). Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών.* Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Cope, B & Kalantzis, M (eds). (2000). *Multiliteracies: Literacy Learning and the Design of Social Futures,* London: Routledge.

Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α. (2007). *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας. Ολική Προσέγγιση. Α΄Τόμος.* Αθήνα: Έκδοση Συγγραφέων (σ. 55-56).
Sterling, S. (2001). *Sustainable Education (Schumacher Briefings).* No 6, Bristol: GreenBooks.

Σωτηροπούλου, Δήμητρα. (2014). *Ο Σχολικός κήπος και η αύξηση της βιοποικιλότητας στο σχολείο. Οδηγός Αειφόρου Ελληνικού Σχολείου.* Αθήνα.

Χρυσαφίδης, Κ. (1994). *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο*. Εκδόσεις:Gutenberg, Αθήνα.

Chrysochoos, J., Chrysochoos, N. & Thompson, I. (2002). *The Methodology of the Teaching of English as a Foreign Language with Reference to the Crosscurricular Approach and the Task-Based Learning.* Athens: The Pedagogical Institute.

Φέρμελη Γ. & Φουσέκη Ε. (2014). *Απορρίμματα-«ένας φυσικός πόρος στο σχολείο μας». Οδηγός Αειφόρου Ελληνικού Σχολείου.* Αθήνα.

Φραντζή Α. & Δημοπούλου Μ. (2014). *Αειφόρο σχολείο: Μια σχολική κοινότητα μη Βίας. Οδηγός Αειφόρου Ελληνικού Σχολείου.* Αθήνα.

59. “Eratosthenes 2016” στο Γυμνάσιο: ένα eTwinning έργο γίνεται εργαλείο διδασκαλίας Μαθηματικών, Φυσικής και Πληροφορικής Γυμνασίου και αποκαλύπτει το διαθεματικό χαρακτήρα του

Κωστόπουλος Βασίλειος[1]
Ζαφειροπούλου Αθανασία[2]
Vayssié Eric[3]
[1] Εκπαιδευτικός Μαθηματικών- Πειραματικό Γυμνάσιο Αγίων Αναργύρων,Msc
[2] Εκπαιδευτικός Πληροφορικής-Φυσικής- 4ο Γυμνάσιο Πετρούπολης
[3]Εκπαιδευτικός Φυσικών Επιστημών- Collège Antonin Perbosc Lafrançaise
[1]bkostop1990@gmail.com [2]mailto:azafei@yahoo.gr [3]eric.vayssie@ac-toulouse.fr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Το eTwinning έργο «Eratosthenes 2016» είναι μια καινοτόμα δράση, στην οποία μαθητές από όλες τις ηπείρους συνεργάζονται για να αναπαράγουν ένα από τα δέκα ομορφότερα επιστημονικά πειράματα όλων των εποχών: τη μέτρηση της περιφέρειας της Γης με την μέθοδο του Ερατοσθένη.Οι μαθητές βασιζόμενοι στις δικές τους μετρήσεις του μήκους της σκιάς ενός στύλου (γνώμονα) και την βοήθεια των μετρήσεων των μαθητών ενός άλλου σχολείου σε διαφορετική γεωγραφική τοποθεσία, καταλήγουν στον υπολογισμό με ακρίβεια της περιφέρειας της Γης.
Στην παρούσα εργασία θα παρουσιάσουμε πώς χρησιμοποιήθηκε το πείραμα του Ερατοσθένη από το Πειραματικό Γυμνάσιο Αγίων Αναργύρων και το 4ο Γυμνάσιο Πετρούπολης τόσο για τη βιωματική διδασκαλία αφηρημένων εννοιών στα Μαθηματικά και στη Φυσική, όσο και για την νοηματοδότηση της διδασκαλίας ψηφιακών εργαλείων στο μάθημα της Πληροφορικής, εντός του Αναλυτικού Προγράμματος του Γυμνασίου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ερατοσθένης, Μαθηματικά- Φυσική-Πληροφορική Γυμνασίου, Διαθεματικότητα*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πόσο μεγάλος είναι ο κόσμος μας; Ο πρώτος άνθρωπος που συνέλαβε την ιδέα της μέτρησης της περιφέρειας της Γης και την πραγματοποίησε με επιτυχία ήταν ο Έλληνας αστρονόμος, μαθηματικός και γεωγράφος *Ερατοσθένης ο Κυρηναίος (*περίπου 275-197 π.Χ.). Η ομορφιά της μεθόδου του, εξαιρετική στην απλότητά της, βασίζεται στην παρατήρηση και στη φαντασία και για αυτό αξίζει να την περιγράψουμε.

Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΚΤΙΝΑΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΟΥ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΗ

Χωροχρονικά δεδομένα: Δύο πόλεις της Αιγύπτου, γύρω στο 230 π.Χ. Η Αλεξάνδρεια στις εκβολές του Νείλου, όπου εργαζόταν ο Ερατοσθένης στη Βιβλιοθήκη και η Συήνη (το σημερινό Ασουάν).

Η παρατήρηση: Σε έναν πάπυρο ο Ερατοσθένης διάβασε κάτι που τράβηξε την προσοχή του. Στη Συήνη, το μεσημέρι της μέρας του θερινού ηλιοστασίου (21 Ιουνίου, την πιο μεγάλη μέρα του έτους), το ηλιακό φως έπεφτε στο νερό ενός πηγαδιού, χωρίς να σχηματίζει καμιά σκιά.

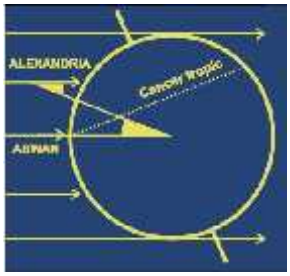

Σχήμα 1: Ηλιοστάσιο και πρόσπτωση ηλιακών ακτίνων στη Γη

Τα **δεδομένα** που προκύπτουν από την **παρατήρηση** (όπως φαίνεται στο Σχήμα 1):
Η Συήνη βρίσκεται στον τροπικό του Καρκίνου. Οι ακτίνες του Ήλιου έχουν την ίδια διεύθυνση με την κατακόρυφο στο τόπο αυτό, το μεσημέρι του θερινού ηλιοστασίου.
Στην Αλεξάνδρεια που βρίσκεται βορειότερα της Συήνης και μάλιστα στον ίδιο περίπου μεσημβρινό μ' αυτήν, ένας κατακόρυφος στύλος (γνώμονας) ή ένας οβελίσκος έχει μήκος σκιάς το μεσημέρι της μέρας του θερινού ηλιοστασίου. Δηλαδή, η διεύθυνση των ακτίνων του Ήλιου σχηματίζει γωνία με την κατακόρυφο, κάτι που επαλήθευσε ο Ερατοσθένης στην Αλεξάνδρεια. Ένας κατακόρυφος στύλος στη Συήνη την ίδια ώρα, δεν θα δημιουργούσε σκιά.
Ο Ήλιος βρίσκεται πολύ μακριά από τη Γη, ώστε οι ακτίνες του να φτάνουν σ΄ αυτή σχεδόν παράλληλες.

Η υπόθεση: Εφόσον στον ίδιο μεσημβρινό ο ένας στύλος στη Συήνη δεν έχει σκιά και ο άλλος στύλος στην Αλεξάνδρεια έχει, η Γη είναι σφαιρική και μπορούμε να υπολογίσουμε την περιφέρειά της.

Η Γεωμετρία, οι μετρήσεις και οι υπολογισμοί
Η Περιφέρεια της Γης κατά τον μεσημβρινό (άξονας βορά-νότου) μπορεί να υπολογιστεί αν γνωρίζουμε:

α) το μήκος του τόξου ΣΑ (απόσταση Συήνης - Αλεξάνδρειας) και
β) τη γωνία α της κατακορύφου με τη διεύθυνση των ακτίνων του Ήλιου.

Έχουμε δύο προβλήματα λοιπόν που αναφέρονται σε μετρήσεις μεγεθών, μιας απόστασης και μιας γωνίας:

α) Η απόσταση Αλεξάνδρειας Συήνης θα έπρεπε να μετρηθεί με κάθε δυνατή ακρίβεια. Ο Ερατοσθένης γνώριζε ότι η απόσταση μεταξύ των δύο πόλεων ήταν περίπου 805 χιλιόμετρα, γιατί λέγεται ότι ανέθεσε σε βηματιστές να την μετρήσουν (την εποχή του Ερατοσθένη μονάδα μέτρησης των αποστάσεων ήταν το στάδιο).

β) Η γωνία μπορεί να μετρηθεί εύκολα με έναν στύλο τοποθετημένο κατακόρυφα. Το νήμα της στάθμης μπορεί να μας εξυπηρετήσει για να εξασφαλίσουμε την καθετότητα. Η γωνία α υπολογίζεται αν μετρήσουμε το μήκος της σκιάς του στύλου, σύμφωνα με το σχήμα 2, και ο Ερατοσθένης βρήκε ότι η γωνία α ήταν 7.2^o

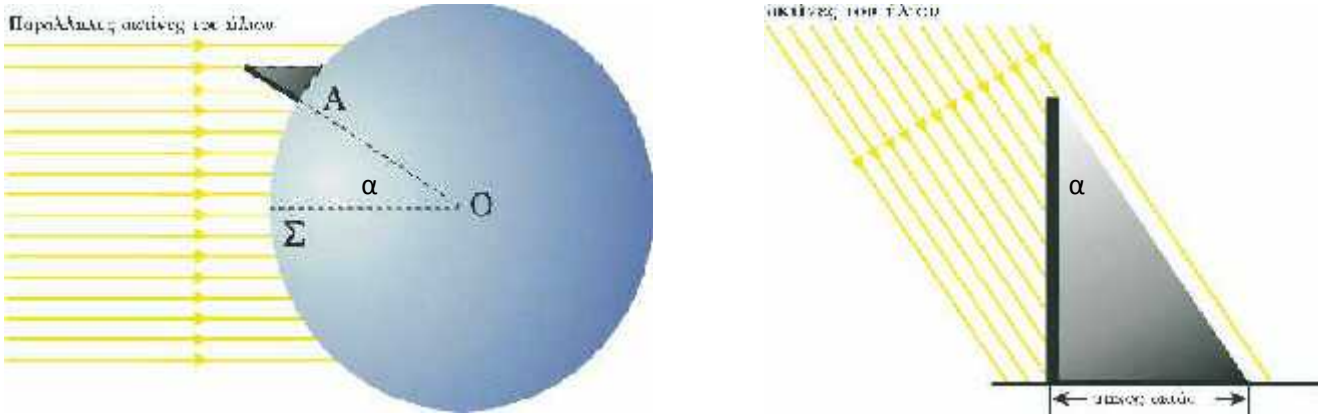

Σχήμα 2 Ο Ερατοσθένης βρήκε ότι η γωνία α πρόσπτωσης των ηλιακών ακτίνων στην Αλεξάνδρεια(Α) ήταν 7.2 ^{o}

Με απλό συλλογισμό, όπως προκύπτει από το σχήμα, αν:
στη γωνία α=7.2^{o} αντιστοιχεί τόξο 805 km,
τότε στη γωνία 360° αντιστοιχεί τόξο C (που είναι η περίμετρος της Γης).

Επομένως:
Μήκος της περιφέρειας της Γης: **C = 360** ^{o} *** ΣΑ / α**
ή C = 360 ^{o} * 805Km / 7,2 ^{o}
οπότε C ≅ 40.250 km
και σήμερα γνωρίζουμε ότι C=40008Km

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ eTwinning ΕΡΓΟΥ

Η παιδαγωγική αξία της επανάληψης του πειράματος του Ερατοσθένη, έχει επανειλημμένα αναφερθεί στη βιβλιογραφία και γι' αυτό αποτελεί προσφιλές συνεργατικό σχολικό πρόγραμμα κατά τις ισημερίες και τα ηλιοστάσια (Δαπόντες κ.α., 2002). Η επανάληψή του στα πλαίσια του eTwinning προγράμματος «Eratosthenes 2016», διαφοροποιείται και καινοτομεί στα εξής σημεία: α) αναδεικνύει στην πράξη την αξία της συνεργασίας, β) συνδυάζει ένα από τα αρχαιότερα επιστημονικά πειράματα με τεχνολογίες αιχμής, γ) ενσωματώνεται στο αναλυτικό πρόγραμμα πολλών μαθημάτων του Γυμνασίου εμφανίζοντας διαθεματική προσέγγιση και δ) προσφέρει ένα οργανωμένο περιβάλλον επικοινωνίας μεταξύ σχολείων καθιστώντας εφικτή και άμεση τη συνεννόηση και τον συντονισμό τους, ώστε να το επαναλάβουν οποτεδήποτε εξυπηρετεί το αναλυτικό πρόγραμμα και τις εκπαιδευτικές ανάγκες τους.

Το eTwinning πρόγραμμα «Eratosthenes 2016» διαρκεί ένα ημερολογιακό έτος (Ιανουάριο έως Δεκέμβριο) και δεν έχει ως σημεία αναφοράς αστρονομικά φαινόμενα δηλαδή τις ισημερίες και τα ηλιοστάσια. Τις ημερομηνίες των ισημεριών και των ηλιοστασίων οι γωνίες πρόσπτωσης των ηλιακών ακτίνων είναι γνωστές: 0 μοίρες στον Ισημερινό για τις ισημερίες, 0 μοίρες στα μέρη που βρίσκονται στους τροπικούς κατά τα ηλιοστάσια. Σ'αυτές τις ημερομηνίες, το πείραμα θα μπορούσε να επαναληφθεί από ένα μόνο σχολείο χωρίς να απαιτείται συνεργασία με άλλο σχολείο. Ωστόσο, στο eTwinning έργο που απαιτείται και αναδεικνύεται η συνεργατικότητα, το πείραμα μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς περιορισμό, οποιαδήποτε ηλιόλουστη ημέρα του χρόνου, αρκεί να έχει εξασφαλιστεί η συνεργασία άλλου σχολείου, το οποίο επίσης θα πραγματοποιήσει μέτρηση σκιάς ενός γνώμονα κατά την ηλιακή

μεσημβρία, ώστε να είναι γνωστή η γωνία πρόσπτωσης των ηλιακών ακτίνων και σε κάποιο άλλο σημείο της Γης.
Σε αυτή την περίπτωση, όπως φαίνεται στο σχήμα 3, το τόξο πάνω στην επιφάνεια της Γης που αντιστοιχεί στην απόσταση των δυο σχολείων, είναι η διαφορά στο γεωγραφικό πλάτος των τόπων που βρίσκονται τα σχολεία και το μήκος τόξου είναι αυτή η διαφορά επί 111.1 (1° αντιστοιχεί σε 111.1 Km πάνω στη γήινη σφαίρα).

Δηλαδή:
Απόσταση σχολείων=Μήκος τόξου ΑΒ ή
Απόσταση σχολείων =(Γεωγραφικό πλάτος Α-Γεωγραφικό πλάτος Β)*111.1
Από τις μετρήσεις που πραγματοποιούν τα δυο σχολεία υπολογίζεται η διαφορά στις γωνίες πρόσπτωσης των ηλιακών ακτίνων και ακολουθείται η μεθοδολογία του Ερατοσθένη για τον υπολογισμό της περιφέρειας της Γης:
περιφέρεια=360*(α-β) / (Απόσταση σχολείων)

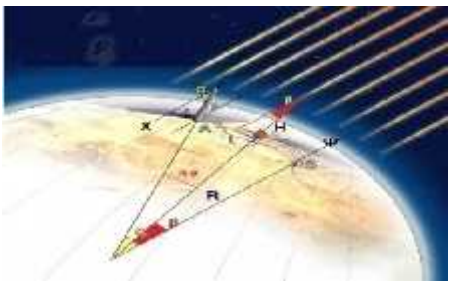

Σχήμα 3: Οι γωνίες πρόσπτωσης α και β των ηλιακών ακτίνων κατά την ηλιακή ισημερία ίδιας ημέρας και ο υπολογισμός τους από μετρήσεις σκιών κατακόρυφων στύλων, που πραγματοποιούν δύο διαφορετικά σχολεία οπουδήποτε στη Γη

Οι μαθητές λοιπόν, αφού μετρήσουν στην ώρα της ηλιακής μεσημβρίας το μήκος της σκιάς ενός γνώμονα γνωστού μήκους που έχουν κατασκευάσει για το σκοπό αυτό, στη συνέχεια υπολογίζουν τη γωνία πρόσπτωσης των ακτίνων του Ήλιου στην αυλή του σχολείου τους.
Σε διαμοιραζόμενο για τα συμμετέχοντα σχολεία Google drive και σε συγκεκριμένο φάκελο για κάθε σχολείο, αναρτώνται φωτογραφίες που απεικονίζουν τους μαθητές την ώρα των μετρήσεων και αποτελούν «πειστήρια» που υποστηρίζουν την αξιοπιστία του πειράματος. Επιπλέον, η μελέτη των φωτογραφιών μπορεί να δώσει κάποιες πληροφορίες για πιθανά λάθη στη διαδικασία της μέτρησης. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να παρατηρούν τις φωτογραφήσεις των υπόλοιπων μετρήσεων προσπαθώντας να ανιχνεύσουν τις πιθανές πηγές σφαλμάτων στην πειραματική διαδικασία, αλλά και να παραδειγματιστούν από πρακτικές άλλων. Παράλληλα και οι εκπαιδευτικοί, από τις φωτογραφίες των άλλων σχολείων, εμπνεόμαστε για προπαρασκευαστικές ή παράλληλες δραστηριότητες που μπορούμε να πραγματοποιήσουμε στα πλαίσια του πειράματος.
Η καταχώρηση των μετρήσεων εκτός από το Twinspace του έργου γίνεται και στο Google drive, όπου έχει δημιουργηθεί ένα διαμοιραζόμενο λογιστικό φύλλο δεδομένων (data sheet). Στο data sheet οι μαθητές εισάγουν τα δεδομένα της μέτρησης (πόλη, χώρα, όνομα σχολείου, συντεταγμένες, ημερομηνία, μήκος γνώμονα και μήκος σκιάς) και υπολογίζεται αυτόματα η γωνία πρόσπτωσης των ηλιακών ακτίνων στον τόπο που έγινε η μέτρηση. Το λογιστικό φύλλο δεδομένων συνδέεται στο ίδιο αρχείο με το λογιστικό φύλλο υπολογισμών (calculation sheet), στο οποίο αυτόματα, με χρήση τύπων, υπολογίζονται η απόσταση ανά δύο των σχολείων που έχουν εισάγει μετρήσεις στο φύλο δεδομένων και η περιφέρεια της Γης,

ακολουθώντας την πρακτική που περιγράφηκε στην προηγούμενη ενότητα για μετρήσεις που γίνονται σε οποιαδήποτε ημερομηνία, όχι απαραίτητα ισημεριών και ηλιοστασίων. Στη συνέχεια, τα δεδομένα από τις μετρήσεις των δύο σχολείων εισάγονται σε ένα πρότυπο αρχείο στο λογισμικό Geogebra το οποίο χρησιμεύει στη δημιουργία του σχετικού γεωμετρικού σχήματος και σε έναν ακόμα αυτόματο υπολογισμό της περιφέρεια της Γης, προσφέροντας έναν τρόπο επαλήθευσης των αποτελεσμάτων του λογιστικού φύλλου.
Όλες οι μετρήσεις αρχειοθετούνται στο Twinspace του έργου, καθώς επίσης και σε έναν ξεχωριστό ιστότοπο (http://www.eratosthenes.eu) όπου διατηρείται αρχείο δεκαετίας. Το τελευταίο στάδιο του πειράματος, μετά τις μετρήσεις και τους υπολογισμούς είναι οι τηλεδιασκέψεις των μαθητών για την παρουσίαση αυτών.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ
Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Όλες οι αρχικές έννοιες της γεωμετρίας όπως σημείου, ευθυγράμμου τμήματος, ευθείας, επιπέδου, μπορούν να διδαχτούν χρησιμοποιώντας τον γνώμονα ως ευθύγραμμο τμήμα, τις ακτίνες του ήλιου ως ευθείες. Ακόμα, παρατηρώντας τις σκιές αντικειμένων μπορεί να διδαχθεί η έννοια της παραλληλίας των ευθειών και των ακτίνων του ήλιου.
Η έννοια της γωνίας γίνεται κατανοητή προσπαθώντας να μετρήσουμε την γωνία πρόσπτωσης των ακτίνων του ήλιου. Με τον ίδιο τρόπο γίνονται πλήρως κατανοητές οι μονάδες μέτρησης γωνίας, η σύγκριση γωνιών, τα είδη γωνίας και η έννοια της καθετότητας ευθειών κάνοντας μετρήσεις των γωνιών πρόσπτωσης των ακτίνων του ήλιου και χρησιμοποιώντας την καθετότητα του γνώμονα.
Οι έννοιες των εφεξής γωνιών, κατακορυφήν, άθροισμα και διαφορά γωνιών εμφανίζονται και εξηγούνται προσπαθώντας να κάνουμε τους υπολογισμούς της απόστασης σε μοίρες μεταξύ δύο τόπων με διαφορετικές γεωγραφικές συντεταγμένες. Κάνοντας δε τη γραφική αναπαράσταση της γης και των ακτίνων του ήλιου εξηγείται και η έννοια του κύκλου και των στοιχείων του καθώς και οι έννοιες της επίκεντρης γωνίας και του αντίστοιχου τόξου. Με την μέτρηση του τόξου σε μοίρες και τη σχέση του με την αντίστοιχη επίκεντρη γωνία ολοκληρώνονται όλες οι έννοιες της γεωμετρίας της Α' γυμνασίου που περιλαμβάνονται στο 1^{ο} κεφάλαιο της Γεωμετρίας στο σχολικό βιβλίο και οι οποίες εμφανίζονται κατά την αναπαράσταση του πειράματος στο χαρτί, με δεδομένο την σφαιρικότητα της γης που προκύπτει αναλύοντας τις παρατηρήσεις του Ερατοσθένη.
Από το δεύτερο κεφάλαιο της Γεωμετρίας του σχολικού βιβλίου, εξηγούνται πλήρως κατά τους υπολογισμούς οι σχέσεις των γωνιών παραλλήλων ευθειών που τέμνονται από τρίτη ευθεία και γίνονται τα αντίστοιχα γραφήματα με την βοήθεια του Geogebra όπου γίνεται και ο υπολογισμός του μήκους της περιφέρειας της γης (σχήμα 4)

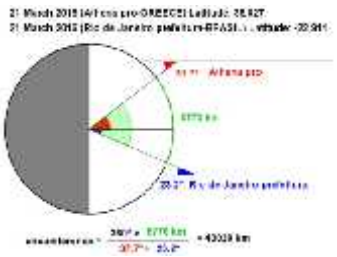

Σχήμα:4 Πρότυπο Geogebra για τον υπολογισμό της περιφέρειας της Γης.

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Από την ύλη της Β’ τάξης, βιωματικά και διερευνητικά μπορεί να διδαχθεί όλη η ύλη της τριγωνομετρίας.
Η έννοια της εφαπτομένης γωνίας γίνεται βιωματικά αντιληπτή βρίσκοντας τον λόγο της σκιάς προς το ύψος γνώμονα, χρησιμοποιώντας γνώμονες με διαφορετικά ύψη και παρατηρώντας ότι την ίδια χρονική στιγμή οι λόγοι αυτοί είναι ίσοι.
Για παράδειγμα, οι μαθητές σε εκπαιδευτική εκδρομή υπολόγισαν το ύψος των στύλων του Ολυμπίου Διός μετρώντας την σκιά τους και την σκιά ενός γνώμονα ενός μέτρου (Σχήμα 5). Έγιναν υπολογισμοί με παρόμοιο τρόπο του ύψους δένδρων, κτιρίων και άλλων ψηλών αντικειμένων.

Σχήμα 5: Υπολογισμός ύψους στύλων Ολυμπίου Διός

Οι μαθητές διαπιστώνουν ότι η εφαπτομένη των 45^0 είναι ίση με την μονάδα και ότι το μήκος της σκιάς ενός στύλου είναι όσο το ύψος του όταν η γωνία πρόσπτωσης είναι 45^0. Με αυτόν τον τρόπο υπολογίζουν με ευκολία ύψη ψηλών δένδρων μετρώντας μόνο την σκιά τους.
Από το κεφάλαιο της μέτρησης κύκλου γίνεται κατανοητή η έννοια του μήκους του κύκλου και του μήκους τόξου κύκλου κατά τον υπολογισμό του μήκους της περιφέρειας της Γης.
Πλήρως δε κατανοητή γίνεται, από το κεφάλαιο της στερεομετρίας, η σφαίρα και τα στοιχεία της καθώς και οι γεωγραφικές συντεταγμένες χρησιμοποιώντας ως πρότυπο την υδρόγειο σφαίρα.

Γ’ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Από την ύλη της Γ’ Γυμνασίου μπορεί να διδαχθεί με βιωματικό τρόπο η ομοιότητα τριγώνων: με χρήση ομοίων τριγώνων οι μαθητές υπολογίζουν ύψη κτιρίων χρησιμοποιώντας τις αναλογίες των πλευρών τους με τις πλευρές ενός γνώμονα και της σκιάς του την ίδια χρονική στιγμή.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ Α’ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Η μέτρηση της περιφέρειας της Γης με τη μέθοδο του Ερατοσθένη προσφέρεται για πειραματισμό στο μάθημα της Φυσικής της Α’ Γυμνασίου, γιατί εξυπηρετεί πολλούς από τους γνωστικούς στόχους που ορίζονται από το αναλυτικό πρόγραμμα, ενώ παράλληλα είναι ένα πείραμα πολύ απλό στην εκτέλεσή του, με χρήση ελάχιστων και προσιτών υλικών και ασφαλές. Γι αυτό, και συμμετέχουμε στα eTwinning έργα Eratosthenes ξεκινώντας από το Νοέμβριο του 2014 και συνεχίζοντας μέχρι σήμερα, Νοέμβριο του 2016, επειδή μας προσέφεραν το έτοιμο περιβάλλον να το εκτελέσουμε οποτεδήποτε εξυπηρετούσε τις ανάγκες του μαθήματος, αλλά και στα παιδιά τη χαρά

να βιώσουν μια πειραματική διαδικασία σε φυσικό περιβάλλον, εκτός αίθουσας διδασκαλίας.

Παρά την απλότητα των μετρήσεων, η ανάπτυξη της δεξιότητας μέτρησης θεμελιωδών μεγεθών είναι κρίσιμης σημασίας. «Οι μαθητές πρέπει να αντιμετωπίζουν απτά εμπειρικά δεδομένα, αντιφάσεις και ασυνέπειες για να αναγκαστούν αφ' ενός να αρθρώσουν με δικά τους λόγια συλλογισμούς κι επιχειρήματα, αφ' ετέρου να απορρίψουν τις βαθιά ριζωμένες, αληθοφανείς, διαισθητικές, πρωτογενείς αντιλήψεις τους. … Οι περισσότεροι μαθητές λοιπόν έχουν ανάγκη από αρκετές επαφές αυτού του είδους, κατανεμημένες χρονικά σε όλο και πλουσιότερο πλαίσιο» (Arons, 1990).

Οι πειραματικές διερευνήσεις με υλικά καθημερινής χρήσης ακολουθούν το πνεύμα όσων χαρακτηριστικά αναφέρει ο Κουμαράς (2000) «...συμβάλλουν στη σύνδεση των διδασκόμενων στο σχολείο με την καθημερινή ζωή και στη δημιουργία θετικής στάσης στους μαθητές προς το μάθημα της Φυσικής» με αποτέλεσμα «…θετικές να είναι οι εμπειρίες τόσο σε επίπεδο γνωστικών, όσο και σε επίπεδο συναισθηματικών στόχων, από τη χρησιμοποίηση των πειραμάτων αυτών στη διδασκαλία της Φυσικής στην υποχρεωτική εκπαίδευση».

Συγκεκριμένα, ακολουθώντας τις οδηγίες για τον εκπαιδευτικό του σχολικού βιβλίου Φυσικής Α' Γυμνασίου (Καλκάνης κ.α., 2014), μπορούμε με το πείραμα του Ερατοσθένη, να διδάξουμε τους μαθητές βιωματικά και διερευνητικά:

- να πραγματοποιούν μετρήσεις μήκους
- να χρησιμοποιούν όργανα μέτρησης μήκους και να επιλέγουν το πλέον κατάλληλο ανάλογα με τη μέτρηση που πρόκειται να πραγματοποιήσουν
- να αμφισβητούν το αλάνθαστο της μίας μόνο μέτρησης
- να υπολογίζουν τη μέση τιμή από πολλές μετρήσεις μήκους και να διαπιστώνουν πώς αυτή εξομαλύνει τις αποκλίσεις στις πολλαπλες μετρήσεις
- την ακρίβεια μετρήσεων μήκους και την έννοια των προσεγγίσεων
- τα είδη σφαλμάτων στις μετρήσεις μήκους (υποκειμενικά και αντικειμενικά) και τους τρόπους ελαχιστοποίησής τους
- τις μονάδες μέτρησης μήκους στο διεθνές σύστημα μονάδων
- τις μονάδες μέτρησης μήκους σε άλλα συστήματα μονάδων (π.χ αρχαιοελληνικές μονάδες μέτρησης –στάδια, πόδια κτλ- όπως προτείνεται στο συμπληρωματικό φύλλο εργασίας του σχολικού βιβλίου) (Καλκάνης κ.α., 2014)

Σχήμα 6: Μετρήσεις των παιδιών σε ομάδες και συγκρίσεις των αποτελεσμάτων τους

- να γνωρίσουν τις έννοιες του πολιτικού και αστρονομικού χρόνου και να μπορούν να χρησιμοποιούν διαφοροποιημένα την κάθε μια
- να πειραματιστούν για την ακριβέστερη δυνατή εύρεση του αστρονομικού χρόνου διερευνώντας την «ηλιακή μεσημβρία»
- να συχετίσουν την ώρα σε έναν τόπο με τις γωγραφικές του συντεταγμένες
- να κατανοούν την παγκόσμια συντονισμένη ώρα (UTC) και να μπορούν να την μετατρέπουν σε τοπική ώρα ανάλογα με την ωριαία άτρακτο (ζώνη ώρας)
- να περιγράφουν και να διαφοροποιούν τα φαινόμενα των Ισημεριών και Ηλιοστασίων

Ενδεικτικό φύλλο δραστηριοτήτων που χρησιμοποιήσαμε παραθέτουμε στο παράρτημα.

Σχήμα 7: Δραστηριότητες των μαθητών σε σχέση με το χρόνο

Το πιο σημαντικό όφελος για τους μαθητές όμως, είναι ότι το πείραμα του Ερατοσθένη προσφέρεται όχι μόνο για διερευνηση και πειραματισμό στα θεμελιώδη φυσικά μεγέθη του μήκους και του χρόνου, αλλά για ένα ταξίδι στην ιστορία της

επιστημονικής σκέψης και βιωματική προσέγγιση της επιστημονικής ερευνητικής μεθόδου (παρατήρηση, υπόθεση, δεδομένα, ζητούμενα, πείραμα, επαναληψιμότητα, συνεργασία) που επίσης αποτελεί διδακτικό ζητούμενο, σύμφωνα με τις τις οδηγίες για τον εκπαιδευτικό στο σχολικό βιβλίο Φυσικής Α' Γυμνασίου (Καλκάνης κ.α., 2014). Επιβεβαιώνεται λοιπόν, η άποψη του Ντε Βρις (1987) «…ορισμένα εκπληκτικά επιστημονικά πειράματα μπορούν να γίνουν με απλά καθημερινά αντικείμενα, που βρίσκονται σε κάθε νοικοκυριό. Με τη βοήθειά τους, μπορείς να κάνεις ένα ταξίδι εξερεύνησης μέσα στην περιοχή της επιστήμης»

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Συμμετέχοντας στο έργο, στα πλαίσια του μαθήματος της Πληροφορικής, παρέχεται η δυνατότητα να καλυφθούν και οι 4 διαστάσεις (Τεχνολογική, Γνωστική, Επίλυση προβλήματος και Κοινωνικές Δεξιότητες) που αποτελούν στόχο του Ψηφιακού Γραμματισμού των μαθητών, «...δηλαδή να χρησιμοποιούν τις σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες, τα εργαλεία επικοινωνίας και τις δικτυακές υπηρεσίες για την προσπέλαση, διαχείριση, ενσωμάτωση, αξιολόγηση, δημιουργία και επικοινωνία πληροφοριών, με στόχο την επίλυση προβλημάτων και τη συμμετοχή τους στη σύγχρονη κοινωνία της γνώσης (knowledge society)» (οδηγίες ΥΠΕΠΘ, 2016). Συγκεκριμένα, οι μαθητές που συμμετέχουν στο eTwinning πρόγραμμα Eratosthenes 2016 μαθαίνουν να επιλύουν προβλήματα και να επικοινωνούν τις γνώσεις τους συνεργαζόμενοι, χρησιμοποιώντας λογισμικό το οποίο αφορά:

- επεξεργασία κειμένου,
- λογιστικά φύλλα,
- επεξεργασία εικόνας,
- επεξεργασία βίντεο,
- δημιουργία παρουσιάσεων,
- εργαλεία επικοινωνίας (πλατφόρμα τηλεδιασκέψεων, chat και forum στο Twinspace)
- διαμοίραση και κοινή χρήση πληροφοριών (google drive)
- δημοσίευση σε blog (Twinspace)
- εύρεση πληροφοριών και διασταύρωσή τους (μηχανές αναζήτησης)
- χρήση του Google maps
- χρήση online λογισμικών και διασταύρωση των αποτελεσμάτων που δίνουν (πρόβλεψη ηλιακής μεσημβρίας με χρήση δύο διαφορετικών λογισμικών)

καλύπτοντας διδακτέα ύλη του σχολικού βιβλίου ως προς τα Πολυμέσα-Δίκτυα-Παγκόσμιος Ιστός-Μεγάλες συνθετικές εργασίες (Αράπογλου κ.α., 2012).

Ωστόσο, αξίζει να τονιστεί ότι η προστιθέμενη αξία στο μάθημα της Πληροφορικής είναι ουσιαστικά η νοηματοδότηση της διδασκαλίας των παραπάνω, μια και οι μαθητές δεν αντιμετωπίζουν τις δραστηριότητες που τους ανατίθενται σαν ασκήσεις επί χάρτου, κενές περιεχομένου αλλά αντιλαμβάνονται τη σημασία τους και τη συμβολή τους στην ολοκλήρωση ενός ευρύτερου έργου και επιπλέον εισπράτουν άμεσα ανατροφοδότηση, από την κριτική και το σχολιασμό των μαθητών και των εκπαιδευτικών των συνεργαζόμενων σχολείων.

Σχήμα 8: Αξιολόγηση του έργου από τους μαθητές και δραστηριότητες στην Πληροφορική

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Από όλα όσα αναφέρθηκαν είναι φανερό ότι το eTwinning έργο «Eratosthenes 2016» εξυπηρετεί εξαιρετικά γνωστικούς στόχους στα Μαθηματικά, στη Φυσική και στην Πληροφορική Γυμνασίου. Επιπλέον όμως των γνωστικών στόχων, μοναδικά εξυπηρετούνται οι δύσκολοι, στα παραπάνω μαθήματα, στόχοι των κοινωνικών δεξιοτήτων καθώς έγινε φανερό, ότι όλο το έργο είναι βασισμένο στη συνεργασία: οι μετρήσεις ενός **άλλου** σχολείου είναι απαραίτητες για να υπολογισθεί το τελικό αποτέλεσμα. Από την ποιότητα των μετρήσεων **και των δύο σχολείων** εξαρτάται το τελικό αποτέλεσμα και όχι από την ποιότητα της μέτρησης που πραγματοποίησε το κάθε σχολείο μόνο του. Σαν αποτέλεσμα, οι μαθητές αντιλαμβάνονται με φυσικό, βιωματικό τρόπο ότι οι επιστημονικές πρόοδοι απαιτούν συλλογική εργασία και κοινωνικοποίηση.

Αξίζει να επισημάνουμε ότι η ενσωμάτωση του έργου στη διδασκαλία των μαθημάτων, που παρουσιάσαμε, είναι ενδεικτική του διαθεματικού και ανοικτού χαρακτήρα του. Το έργο στην υλοποίησή του είναι πολύ απλό, απόλυτα ασφαλές και η αμεσότητα στα αποτελέσματά του ένα σημαντικό κίνητρο για να ενθαρρύνει και εκπαιδευτικούς άλλων ειδικοτήτων να το ενσωμάτωσουν στη διδασκαλία των μαθημάτων τους και να επιδιώξουν τη μεταξύ τους συνεργασία, το σπάσιμο των «στεγανών» των ειδικοτήτων καθώς, εκτός από τη Φυσική, τα Μαθηματικά και την Πληροφορική, αφορά και τα μαθήματα της Ιστορίας, της Γεωγραφίας, τις Ξένες Γλώσσες, την Τεχνολογία και τα Εικαστικά. Ενδεικτικά, δραστηριότητες που θα μπορούσαν να υιοθετήσουν στο Γυμνάσιο μέσω του έργου συνάδελφοί μας άλλων ειδικοτήτων και κάποιες έχουν ήδη δοκιμαστεί είναι:

στην Ιστορία οι μαθητές να μελετήσουν το ιστορικό πλαίσιο της εποχής του Ερατοσθένη καθώς και της προόδου των επιστημών της ιστορικής εκείνης περιόδου.

στη Γεωγραφία να διδαχθούν τη χρήση χαρτών, την έννοια των γεωγραφικών συντεταγμένων, την έννοια των μεσημβρινών και παραλλήλων, καθώς και τη γεωγραφία των χωρών με τους μαθητές των οποίων υπάρχει επικοινωνία στο Twinspace.

στα μαθήματα Ξένων Γλωσσών (Αγγλικών και Γαλλικών) να γίνει εκμάθηση του απαραίτητου λεξιλογίου και των δομών της γλώσσας που θα προετοιμάσουν τη διασχολική επικοινωνία του έργου σε επίπεδο μαθητών και ιδιαίτερα κατά τη συμμετοχή στις τηλεδιασκέψεις και θα υποστηριχθεί και το γλωσσικό κομμάτι για τις

εργασίες (κείμενα, παρουσιάσεις κτλ) που δημιουργούνται στο μάθημα της Πληροφορικής.
στο μάθημα της Τεχνολογίας, να κατασκευαστούν οι κατακόρυφοι στύλοι που είναι απαραίτητοι για τις μετρήσεις.
στα Εικαστικά να φιλοτεχνηθούν αφίσες (απαραίτητες σε πολλές περιστάσεις εντός του έργου), να δημιουργηθούν τοιχογραφίες στο σχολείο που θα ενισχύσουν τη διάχυση του έργου ή να αναλάβουν την ευθύνη της λήψης φωτογραφιών.
στη Μουσική να μάθουν και να εκτελέσουν κάποιο τραγούδι ή μουσικό κομμάτι για κάποια από τις ειδικές περιστάσεις του έργου που θα ενισχύσει την επικοινωνία και τη δημιουργία φιλικού διαπροσωπικού κλίματος μεταξύ των μαθητών των συνεργαζόμενων σχολείων
Η ευκολία της ενσωμάτωσή του σε ποικίλα γνωστικά αντικείμενα είναι που έχει οδηγήσει στην εξαιρετικά επιτυχημένη εφαρμογή του έργου, με συμμετοχή άνω των 100 σχολείων το 2016 και κατακόρυφη αύξηση του αριθμού των μετρήσεων (περισσότερες από 550 μέχρι και το Νοέμβριο του 2016). Το Σχήμα 9, το οποίο απεικονίζει γραφικά τις μετρήσεις ανά μήνα κατά τα 12 χρόνια διεξαγωγής του έργου, αποτελεί και την καλύτερη αξιολόγησή του από τους συμμετέχοντες.

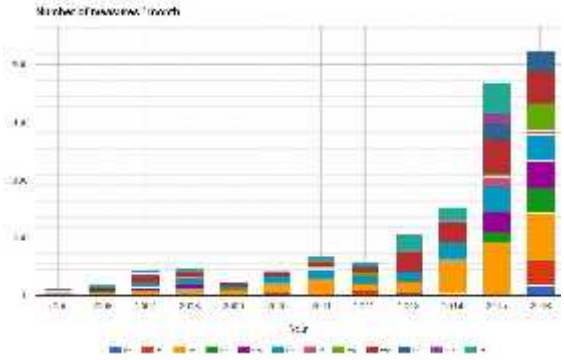

Σχήμα 9. Μετρήσεις ανά μήνα 2005-2016

Συνοψίζοντας τα παραπάνω σε μια φράση θα λέγαμε «you can not tango alone». Αντιλαμβανόμαστε το ουσιαστικό μήνυμα των συνεργατικών έργων eTwinning, τόσο διασχολικά –προϋπόθεση για την υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου-, όσο και ενδοσχολικά με τη συνεργασία μεταξύ καθηγητών διαφορετικών ειδικοτήτων. Αποτέλεσμα είναι, να οδηγηθούμε όχι μόνο σε συνεργατική δραστηριοποίηση μεταξύ συγκεκριμένων τάξεων ή ομάδων μαθητών ανά τις ηπείρους, αλλά σε δραστηριοποίηση και συνεργασία εντός σχολείου και μεταξύ σχολείων. Γιατί, όσο μεγάλος κι αν είναι ο κόσμος μας, μπορεί να βιωθεί ως γειτονιά αν επικοινωνήσουμε, συντονιστούμε και συνεργαστούμε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αράπογλου, Α., Μαβόγλου, Χ.,.Οικονομάκος, Η. & Φύτρος, Κ. (2012). Πληροφορική Α’-Β’-Γ’ Γυμνασίου. Αθήνα: Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Αργυράκης, Δ., Βουργάνας, Π., Μεντής, Κ., Τσικοπούλου, Στ. & Χρυσοβέργης, Μ. (2014). Μαθηματικά Γ’ Γυμνασίου. Αθήνα: Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Arons, A. (1992). Οδηγός Διδασκαλίας της Φυσικής. Αθήνα: Τροχαλία

Βανδουλάκης, Ι., Καλλιγάς, Χ., Μαρκάκης, Ν. & Φερεντίνος, Σ., (2013). Μαθηματικά Α΄ Γυμνασίου. Αθήνα: Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Βλάμος, Π., Δρούτσας, Π., Πρέσβης, Γ. & Ρεκούμης, Κ. (2014). Μαθηματικά Β' Γυμνασίου. Αθήνα: Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Δαπόντες, Ν., Τσοβόλας, Σ., Κωτσάνης, Γ. & Δάλκος, Γ. (2002). ΓΑΙΑ ΙΙ – Βιβλίο Καθηγητή. Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών. Εργαστηριακό Κέντρο Φυσικών Επιστημών Ρεθύμνου (2010). http://ekfe.reth.sch.gr/.Ημερομηνία προσπέλασης: 26-9-2016

Καλκάνης, Γ., Γκικοπούλου, Ο.,Καπότης, Ε., Γουσόπουλος, Δ., Πατρινόπουλος, Μ., Τσάκωνας, Π., Δημητριάδης, Π., Παπατσίμπα, Λ., Μιτζήθρας, Κ., Καπόγιαννης, Α., Σωτηρόπουλος, Δ. & Πολίτης, Σ. (2014). Η Φυσική με πειράματα Α' Γυμνασίου. Αθήνα: Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Κουμαράς, Π. (2000). Πειράματα Φυσικών Επιστημών με Υλικά Καθημερινής Χρήσης. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Ντε Βρις, Λ. (1987). Το πρώτο βιβλίο των πειραμάτων. Αθήνα: Καστανιώτη.

ΥΠΕΠΘ (2003) ΔΕΠΠΣ, ανακτήθηκε στις 28/9/2016 από τη διεύθυνση http://www.pi-schools.gr/programs/depps/

ΥΠΕΠΘ (2016) Οδηγίες για τη διδασκαλία Πληροφορικής στο Γυμνάσιο σχολικού. έτους 2016-2017, ανακτήθηκε στις 28/9/2016 από τη διεύθυνση http://bit.ly/2cIGXIk
Twinspace της ομάδας του έργου, «ΕΕΕ», ανακτήθηκε στις 26-09-2016 στη διεύθυνση https://live.etwinning.net/groups/group/10543

Twinspace του eTwinning έργου «Ερατοσθένης 2015», ανακτήθηκε στις 26-09-2016 στη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/5691/home

Twinspace του eTwinning έργου «Ερατοσθένης 2016», ανακτήθηκε στις 26/9/2016 στη διεύθυνση https://twinspace.etwinning.net/16393/home

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Φύλλο εργασίας για τη δραστηριότητα : Μέτρα και εσύ ακολουθώντας τον Ερατοσθένη 1. Μέτρηση σκιάς γνώμονα (κατακόρυφης ράβδου)	**ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ** Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ **ΦΥΣΙΚΗ** Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ομάδα Μαθητών ………………… ………………………… ………………………… ……………………… … … … … … . … … … … … … … … …………………… ……………………………… …………………… ……………………………………………

Μετρήσεις για τον υπολογισμό της περιφέρειας της Γης με τη μέθοδο του Ερατοσθένη του Κυρηναίου

Ημερομηνία Μέτρησης: | | Ώρα Μέτρησης: | |

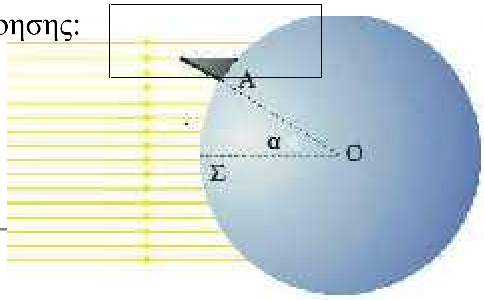

Χωριστείτε σε ομάδες με σκοπό να μετρήσετε, στην αυλή του σχολείου σας, τη σκιά μιας ράβδου γνωστού μήκους. (Σχήμα 2)

Μια παρόμοια μέτρηση χρειάστηκε για τη μέτρηση της ακτίνας της Γης από τον Ερατοσθένη.(Σχήμα 1)

ΣΧΗΜΑ 1

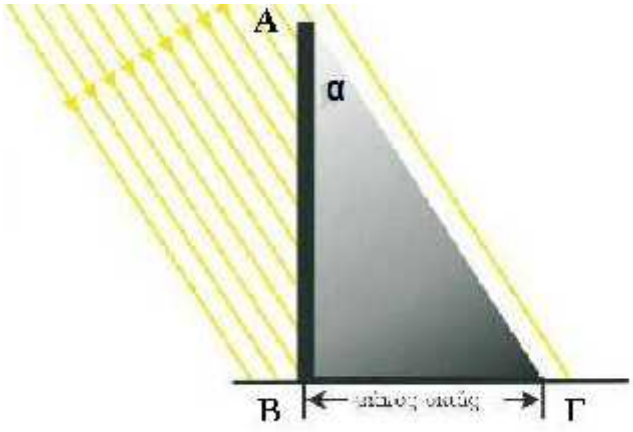

Σχήμα 2: Συμβουλευτείτε το για τις μετρήσεις

Για μια ράβδο (ΑΒ) **<u>κάθετα</u>** τοποθετημένη στο οριζόντιο δάπεδο, το μήκος της σκιάς της (ΒΓ) είναι:

Μετρήσεις	Μήκος σκιάς (ΒΓ) (m)	Μήκος ράβδου (ΑΒ)	Εφαπτομένη θ *εφα = ΒΓ/ΑΒ*	α^o
1η		.... μέτρο		
2η				
3η				
4η				
5η				
Τελικές Τιμές (Μέσος Όρος)				

Συγκρίνετε τα δικά σας αποτελέσματα με αυτά των άλλων ομάδων. .....
Συζητήστε, επίσης, τις συνθήκες του πειραματισμού (ώρα μέτρησης, ράβδος κατακόρυφος άλλο):
.....
.....

60. “Myriem and friends citizens of a better world”: ευαισθητοποιώντας στις ανθρώπινες αξίες και στην ενεργή πολιτότητα μέσω ενός eTwinning έργου

Ζαφειροπούλου Αθανασία[1]
[1]Εκπαιδευτικός Πληροφορικής-Φυσικής – 4ο Γυμνάσιο Πετρούπολης
azafei@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η παρούσα εργασία παρουσιάζει το eTwinning έργο «Myriem and friends citizens of a better world», το οποίο υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-2016 και του απονεμήθηκαν το καλοκαίρι του 2016 οκτώ Εθνικές Ετικέτες Ποιότητας, τέσσερις εκ των οποίων ήταν ελληνικές. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα συμμετείχαν σχολεία από όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και στόχος του ήταν, μέσω της ευαισθητοποίησης των μαθητών στις ανθρώπινες αξίες και στην ενεργή πολιτότητα, να προαχθεί το πνεύμα αρμονικής συνύπαρξης και συνεργασίας μεταξύ των λαών.
Απέναντι στον εξετασιοκεντρικό χαρακτήρα του εκπαιδευτικού μας συστήματος, κύριο μέλημα του οποίου αποτελεί η ποσότητα και όχι η ποιότητα των παρεχόμενων γνώσεων, αντιπροτείνονται καινοτόμες δράσεις μέσω του διαπολιτισμικού χαρακτήρα του προγράμματος με προσανατολισμό την εκπαίδευση ισότιμων, αλληλέγγυων και κυρίως ενεργών πολιτών, που ανακαλύπτουν οι ίδιοι τα ζητήματα του σύγχρονου κόσμου και δραστηριοποιούνται συνεργαζόμενοι.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *ενεργή πολιτότητα, ανθρώπινες αξίες, διαπολιτισμικότητα, διαθεματικότητα*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Στον σύγχρονο κόσμο, με τις τεράστιες αλλαγές και τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, η διεύρυνση της γνώσης και η ταχύτατη, συχνά, παλαίωσή της έχουν οδηγήσει το γνωσιοκεντρικό σχολείο σε αδιέξοδο. Για τον λόγο αυτόν, το σχολείο του μέλλοντος οφείλει, θαρραλέα, να τολμήσει τις αναγκαίες υπερβάσεις από τυποποιημένα προγράμματα, παγιωμένα σχήματα και δομές, απαντώντας στις προκλήσεις των καιρών. Η ενίσχυση της κριτικής σκέψης του μαθητή, η καλλιέργεια της δημιουργικής και συνθετικής του ικανότητας, η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και θετικών στάσεων απέναντι σε κάθε είδους αξίες, αποτελούν, μεταξύ άλλων, κυρίαρχους στόχους για την εκπαίδευση του μέλλοντος, την εκπαίδευση όπως την οραματίστηκε η Επιτροπή της UNESCO «για την Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα» (Delors, 2002)
Προκύπτει, λοιπόν, ένας επαναπροσδιορισμός της εκπαίδευσης στην Έκθεση της UNESCO, όπου «η εκπαίδευση ορίζεται ως φορέας πολιτισμών και αξιών, ως δημιουργία ενός περιβάλλοντος κοινωνικοποίησης και ως συνισταμένη ενός κοινού σχεδίου», ενός οράματος για την αλλαγή του κόσμου μέσω της Νέας Εκπαίδευσης. Απαρχής η εκπαίδευση καλείται να αντιμετωπίσει σημαντικές προκλήσεις, σε βαθμό μάλιστα πολλές φορές ανυπέρβλητης αντίφασης. Σήμερα, οι αξίες που συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή αμφισβητούνται, καθώς οι αξίες και ειδικότερα η ανοχή δε μπορούν να διδαχτούν με τη μορφή της παραδοσιακής διδασκαλίας. Η επιβολή προκαθορισμένων αξιών που δεν έχουν εσωτερικευθεί καταλήγει στην άρνησή τους, αφού οι αξίες αποκτούν νόημα μόνο όταν αποτελούν ελεύθερες επιλογές των ατόμων (Delors, 2002).

Για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις αυτές, το σημερινό και το αυριανό σχολείο πρέπει να είναι έτοιμο να υιοθετήσει και να προσαρμόσει, παράλληλα με τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας, τα εργαλεία που του προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία. Με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, η παιδεία ως ουσία και ως περιεχόμενο υπερβαίνει τον γεωγραφικό χώρο του σχολείου και αποκτά ευρύτερο χαρακτήρα και περιεχόμενο. Επιπρόσθετα, με την υλοποίηση καινοτόμων δράσεων προωθείται η πολιτιστική διάσταση της παιδείας διαμορφώνοντας την κριτική στάση απέναντι σε διαφορετικές αξίες, ταυτότητες και παραδόσεις, με σκοπό την ανάδειξη ελεύθερων, αυτόβουλων προσώπων με ήθος, για να στελεχώσουν μια κοινωνία, που θα στηρίζει τα κοινώς αποδεκτά ιδεώδη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ειρήνη, την ανοχή και τη δημοκρατία (Φλουρής & Πασιάς, 2003).
Για την ουσιαστική διασύνδεση των αξιών και του πολιτισμού με την εκπαίδευση, ο Αντώνης Τρίτσης χαρακτηριστικά αναφέρει: «Αυτό το ιδανικό του νέου κοινωνικού ανθρώπου και την πνευματική διαδικασία που οδηγούσε σ' αυτό, οι Έλληνες το ονόμασαν παιδεία». Σύμφωνα με τον Τρίτση, από την παιδεία πρέπει να πάρουμε τις αιώνιες οικουμενικές αξίες όπως της δημοκρατίας, της ελευθερίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων, της αξιοπρέπειας και της δημιουργικότητας καθιστώντας την παιδεία του ανθρώπου να είναι την ίδια ώρα και παιδεία του πολίτη (Βαλσαμάκη, 2003). Αυτή η πρόσκληση για μια παιδεία του ανθρώπου-πολίτη, αποτέλεσε την πρόκληση, μέσω του eTwinning έργου μας, να επιχειρήσουμε μια δημιουργία ερεθισμάτων στους μαθητές μας για να επαναπροσδιορίσουν τις αξίες τους, συλλογικές και ατομικές, στη βάση μιας καθολικής θεώρησης των πραγμάτων (Βαλσαμάκη, 2003).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η ιδέα υλοποίησης του έργου προέκυψε σε συνεργασία με την Τυνήσια εκπαιδευτικό, η οποία συμμετείχε σε εθνικό πρόγραμμα φιλανθρωπικού οργανισμού με κενρική μασκότ μια κούκλα, τη Myriem. Η Myriem επισκεπτόταν σχολεία της Τυνησίας και «μιλούσε» στους μαθητές για την αγάπη, τη φιλία και την ειρήνη μέσω δραστηριοτήτων ζωγραφικής, τραγουδιών και θεατρικού παιγνιδιού.
Το eTwinning πρόγραμμα «Myriem and friends citizens of a better world», με αφετηρία τη Myriem και τη δημιουργία μιας ομάδας από κούκλες-μασκότ στα συνεργαζόμενα σχολεία, έλαβε διευρυμένες προσλαμβάνουσες, στόχους, σκοπούς. Έμπνευση και κεντρικός άξονας αποτέλεσε το άρθρο 26 περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων της UNESCO σύμφωνα με το οποίο «..Η εκπαίδευση πρέπει να αποβλέπει στην πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και στην ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Πρέπει να προάγει την κατανόηση, την ανεκτικότητα και τη φιλία ανάμεσα σε όλα τα έθνη και σε όλες τις φυλές και τις θρησκευτικές ομάδες...» (Unesco, 1948).
Το σύνθημα του προγράμματος ταυτίστηκε με το σύνθημα του Συμβουλίου της Ευρώπης: «Η Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα δικαιώματα ξεκινούν από εμάς μέσω των δράσεών μας». Σύμφωνα με την Οδηγία του 2010 του Συμβουλίου της Ευρώπης, «η εκπαίδευση έχει τον βασικό ρόλο για την προώθηση και την προάσπιση της Δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.»
Σκοπός μας έγινε να αναδείξουμε μέσα από το πρόγραμμα τις ανθρώπινες αξίες που απαιτούνται από έναν ενεργό πολίτη και να ανακαλύψουν οι μαθητές μας ότι ένας άνθρωπος με ήθος είναι η βάση της καλής πολιτότητας σε οικουμενική κλίμακα.
Οι κούκλες-μασκότ ταξίδεψαν και φιλοξενήθηκαν από τα συνεργαζόμενα σχολεία, παρακολούθησαν, ενέπνευσαν κι ενθάρρυναν τις δραστηριότητες των παιδιών στις προσπάθειες που έκαναν να προσεγγίσουν, θεωρητικά μέσα από συζητήσεις αλλά κυρίως βιωματικά, τα ιδανικά της Ανοχής στη διαφορετικότητα, της Ισότητας, της

Ελευθερίας, του Σεβασμού, της Υπευθυνότητας, της Ενσυναίσθησης, της Φιλίας, της Ειρήνης, της Αγάπης, του Ολυμπιακού πνεύματος και της περιβαλλοντικής συνείδησης.
Οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα αντιλήφθηκαν την οικουμενική διάσταση των σύγχρονων προβλημάτων, εξελίσσοντας το γνωστό σύνθημα καινοτόμων δράσεων του Λώλη (2014) «σκέψου παγκόσμια… δράσε τοπικά» σε «σκέψου παγκόσμια… δράσε παγκόσμια». Έτσι, οι κούκλες μας ως πρεσβευτές φρόντησαν μέσω του «Διεθνούς Ημερολογίου» να είμαστε απόλυτα ενημερωμένοι ως προς τις διεθνείς επετείους/ γιορτές/Παγκόσμιες ημέρες (International Days/Events), ώστε να μας κινητοποιήσουν να σκεφτόμαστε σαν πολίτες αλλά κυρίως να δραστηριοποιούμαστε, ενάντια στο ρεύμα του «ωχαδερφισμού», προσανατολίζοντας τις πράξεις μας στην ενίσχυση μιας κοινωνίας που τιμά την αξία της συμμετοχής, το ήθος, την ανθρωπιά.
Το έργο, καθόλη τη διάρκειά του, αναδιαμορφωνόταν και εξελισσόταν, τόσο μέσα από το διάλογο και την άριστη συνεργασία των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών αλλά και από τις πρωτοβουλίες και εμπνεύσεις που είχαν τα ίδια τα παιδιά. Όλες οι δραστηριότητες ανταποκρίθηκαν στους στόχους των συμμετεχόντων για ενσυναίσθηση των μαθητών στην ευθύνη του ρόλου του πολίτη ο οποίος όντας ενημερωμένος, αυτενεργώντας και συμμετέχοντας στα κοινά με ήθος, συνεισφέρει στη δημιουργία μιας δημιουργικής και αρμονικής διαπολιτισμικής κοινωνίας, που είναι και το ζητούμενο σύγχρονη Ευρώπη των αντιθέσεων και των κρίσεων.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΑΠΌ ΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Στο έργο εγγράφηκαν 28 εκπαιδευτικοί 20 σχολείων από 10 χώρες, αλλά συμμετείχαν **ενεργά σε όλες** τις δραστηριότητες 9 σχολεία από Ελλάδα(4), Τυνησία(1), Ισπανία(1), Κροατία(1), Σλοβενία(1) και Ρουμανία(1) (σχήμα 1). Επίσης υπήρχε μεγάλη διασπορά στην ηλικά των μαθητών από 5-17 ετών καθώς τα σχολεία που συμμετείχαν κάλυπταν όλες τις βαθμίδες της σχολικής εκπαίδευσης από Νηπιαγωγείο μέχρι και Λύκειο, αλλά και στις δεξιότητές τους –αξίζει να αναφέρουμε ότι το σχολείο της Σλοβενίας, το οποίο βραβεύθηκε με ετικέτα ποιότητας είναι το Ειδικό Σχολείο της Λιουμπλιάνα για παιδιά με προβλήματα ακοής-(σχήμα 2).

Σχήμα 1: Ο χάρτης με τα συνεργαζόμενα σχολεία

Kindergarten	Elementary	Junior High	High (Lyceum)
Constanta (Romania)	Ljubljana (Slovenia)	Kopane, elementary (Poland)	Zorlovi (Romania)
Patras (Greece)	Medvina (Tyrkiet)	Chernomorskoe (Ukraine)	Motesi (Romania)
	Perama (Greece)	Kranea (Greece)	Otteshta (Romania)
	Ioannina (Greece)	Peloponnisi (Greece)	Sinaia (Romania)
	Tunis (Tunisia)	Santander (Spain)	
	Nea Ionia (Cyprus)	Sitia (Tunisia)	
	Limassol (Holland)	Madrid (Capital)	
	Rades (Tunisia)	Vrahnos (Greece)	

Σχήμα 2: Η ταυτότητα των συνεργαζόμενων σχολείων ως προς τη βαθμίδα εκπαίδευσης

Δημιουργήθηκαν ή υιοθετήθηκαν 17 κούκλες-πρεσβευτές (σχήμα 3), οι οποίες κατά τις Χριστουγενιάτικες διακοπές και μέχρι το Πάσχα, ταξίδεψαν σε συνεργαζόμενο σχολείο άλλης χώρας μετά από κλήρωση που έγινε κατά τη διάρκεια τηλεδιάσκεψης μαθητών (σχήμα 4).

Σχήμα 3: Οι φίλοι της Μύριεμ

Σχήμα 4: Αποφασίζοντας ανταλλαγές μασκότ

Σε πρώτη φάση παρουσιάστηκε το έργο στους μαθητές. «Γνώρισαν» τη Μύριεμ και την αποστολή που αναλάμβαναν κι έγιναν δραστηριότητες αλληλογνωριμίας των συνεργαζόμενων σχολείων με τη δημιουργία: α) «λεξικού» βασικών κοινωνικών εκφράσεων της μητρικής γλώσσας του καθενός από τα συνεργαζόμενα σχολεία (χρήση voki, soundcloud, voicethread, video και google doc) β) παρουσιάσεων και quiz σε βασικές πληροφορίες για την χώρα του κάθε εταίρου (χρήση kahoot, google form) και γ) παρουσιάσεων (emaze) και video του αγαπημένου ομαδικού παιχνιδιού των μαθητών του κάθε συνεργαζόμενου σχολείου (σχήμα 5)

Σχήμα 5: Δραστηριότητες αλληλογνωριμίας των μαθητών

Παράλληλα, οι μαθητές εγγράφηκαν στο twinspace , δημιούργησαν το προφίλ τους και άρχισαν να επικοινωνούν στο forum (σχήμα 6).

Σχήμα 6: Δραστηριότητες αλληλογνωριμίας των μαθητών:-profile και forum

Κατά την υλοποίηση του έργου δουλέψαμε σε τρεις άξονες παράλληλα: Αξίες, Επικαιρότητα (δημιουργία ημερολογίου με τις Διεθνείς ημέρες), Πολιτισμός-Τέχνη

Α) ΑΞΙΕΣ

Αποφασίσαμε αρχικά να ασχοληθούμε με 6 βασικές αξίες (Ειρήνη, Ισότητα, Φιλία, Ελευθερία,Ολυμπιακό πνεύμα, Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση). Οι μαθητές μας στην πορεία, αφυπνούμενοι από γεγονότα της επικαιρότητας ή από το Διεθνές Ημερολόγιο, πρόσθεσαν κι άλλες και καταλήξαμε να ασχοληθούμε με έντεκα (Σχήμα 7):

Σχήμα 7: Οι αξίες με τις οποίες ασχοληθήκαμε

Για κάθε αξία υπήρξε η ομώνυμη σελίδα στο twinspace του έργου, στην οποία δρούσαμε συμμετοχικά και συνεργατικά, προσεγγίζοντας την έννοιά της πολυτροπικά καθώς και τις επιπτώσεις που έχει η παρουσία ή η απουσία της στο κοινωνικό σύνολο.

Ενδεικτικά παρουσιάζουμε πώς κάποιες από τις αξίες αποδόθηκαν από τα σχολεία που συμμετείχαν στο έργο:

ΕΙΡΗΝΗ:

Από το 4ο Γυμνάσιο Πετρούπολης: η έννοια της ειρήνης, όπως την αντιλαμβάνονταν τα παιδιά, με καταιγισμό ιδεών και δημιουργία συννεφόλεξων και αφισών που αναρτήθηκαν στον πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου (ζωγραφική, σχολικός πίνακας, video, συννεφόλεξα, padlet).

Από το Νηπιαγωγείο Πύλου ποιήμα και ζωγραφιές που δημιούργησαν ηλεκτρονικό βιβλίο (storybook).

Από το Γυμνάσιο της Ισπανίας βίντεο για τη σημασία της εσωτερικής ειρήνης

Από το Πειραματικό Κολλέγιο της Τυνησίας βίντεο, παρουσιάσεις και ηλεκτρονικές αφίσες (popplet, prezi, gloster, movie maker).

Σύνδεση με την «πραγματική ζωή»: Συμμετοχή στην Τυνησιακή ημέρα για την Ειρήνη ταχυδρομώντας poster, ζωγραφιές και επιστολές (Σχήμα 8)

Σχήμα 8: Η συμμετοχή μας στο event “Η τέχνη της Ειρήνης» του Φιλανθρωπικού οργανισμού της Τυνησίας «Help me Learn» με αφίσες και επιστολές

ΑΝΟΧΗ ΣΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η έννοια προσεγγίστηκε από τα συνεργαζόμενα σχολεία πολυπαραγοντικά (ανοχή στη διαφορετικότητα φυλής, θρησκείας, φύλου, κουλτούρας) και τα προϊόντα των προβληματισμών μας παρουσιάστηκαν με πληθώρα τρόπων κι εργαλείων (παρουσιάσεις, βιντεο, ζωγραφική, κολάζ, ποίηση, τραγούδια, δρώμενα) αλλά και με δράσεις –όπως, επίσκεψη σε διαφορετικούς τόπους θρησκευτικής λατρείας από τους μαθητές της Ρόδου και συμμετοχή στην ημέρα κατά της διαφορετικότητας που οργάνωσε η Κεντρικής Υπηρεσίας Υποστήριξης (ΚΥΥ) του eTwinning στις 9 Μαϊου με τηλεδιάσκεψη των δύο τάξεων από τα σχολεία της Πετρούπολης και της Τυνησίας και από κοινού συζήτηση και «εορτασμό» με πρωτοβουλίες των μαθητών των δυο σχολείων αλλά και με τη δημιουργία βίντεο ως συμμετοχή στη δράση της ΚΥΥ(σχήμα 9).

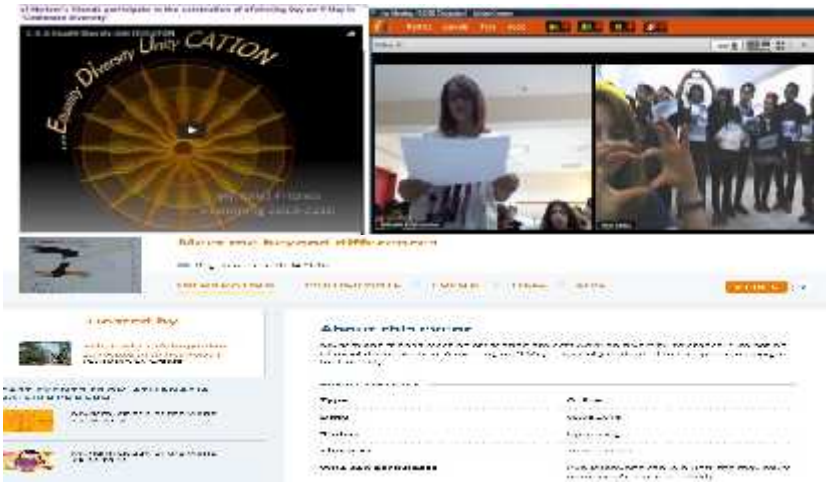

Σχήμα 9: Γιορτάζοντας την Ανοχή στη διαφορετικότητα στις 9 Μαϊου:

Επίσης στις αξίες προστέθηκαν από τους μαθητές η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και η προστασία της υγείας, ως απαραίτητες για μια ακμάζουσα κοινωνία πολιτών, και γι’ αυτές υπήρξαν ποικίλες περιβαλλοντικές δραστηριότητες (ενδεικτικά: δεντροφύτευση «του δέντρου της Μύριεμ») και δραστηριότητες αγωγής υγείας με άξονες τη διατροφή, την υγιεινή και τους εθισμούς.

Β) ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ-ΔΙΕΘΝΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Ενημερωνόμασταν για την τρέχουσα επικαιρότητα από τις ειδήσεις στον παγκόσμιο ιστό αλλά κυρίως χρησιμοποιήσαμε τις Παγκόσμιες ημέρες από τη σελίδα του Διεθνούς ημερολογίου (Σχήμα 10) ως αφόρμηση για να συζητήσουμε κοινωνικά ζητήματα στην τάξη και στο forum (Σχήμα 11) και να προτείνουμε ή να αναλάβουμε δράσεις ως «ενεργοί πολίτες του κόσμου» (Σχήμα 12).

Σχήμα 10: Κεντρική σελίδα του Διεθνούς ημερολογίου και αριστερά μερικές από τις υποσελίδες-«διεθνείς ημέρες-αφιερωμένες σε δράση»

Σχήμα 11: Το Διεθνές Ημερολόγιο δίνει την αφορμή διαλογικών συζητήσεων «δύσκολων» θεμάτων όπως η εξάλειψη της φτώχιας και το human trafficking.και την ευκαιρία να εκφραστούν οι προβληματισμοί των μαθητών στο forum

Αυτό επέτρεψε α) στους μαθητές μας να ανακαλύψουν ότι τα περισσότερα σημαντικά προβλήματα (οικονομικά, κοινωνικά, υγείας) έχουν οικουμενικό χαρακτήρα και να συνειδητοποιήσουν το ρόλο που έχουν ή μπορεί να διαδραματίσουν οι πρωτοβουλίες και οι ενέργειες των πολιτών

Σχήμα 12: Το διεθνές Ημερολόγιο δίνει την αφορμή για δράσεις όπως την ημέρα βιβλίου που διοργανώθηκε παζάρι ανταλλακτικού βιβλίου από το Νηπιαγωγείο της Πύλου

και

β) έδωσε την ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς να θίξουν, ο καθένας μέσα στο μάθημά του, πέρα από τα πιο «μοντελοποιημένα» θέματα (δικαιώματα του παιδιού, ανθρώπινα δικαιώματα, ημέρα για την εξάλειψη της φτώχιας, ημέρα της γης, ημέρα του νερού κ.ά.), και θέματα πιο «δύσκολα» (όπως η βία απέναντι στις γυναίκες (σχήμα 13), το human trafficking (σχήμα 11), ο καρκίνος (σχήμα 14), ο αυτισμός, τα άτομα με αναπηρίες κ.ά)

Σχήμα 13: Το διεθνές Ημερολόγιο δίνει την αφορμή διαλογικών συζητήσεων «δύσκολων» θεμάτων όπως η βία ενάντια στις γυναίκες.και την ευκαιρία να δράσουν διοργανώνοντας ανάλογες εκδηλώσεις κι εκθέσεις στα σχολεία τους (Γυμνάσιο Ισπανίας, Λύκειο-Ρουμανίας)

Σχήμα 14: Το Διεθνές Ημερολόγιο δίνει την αφορμή ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για τους καρκινοπαθείς

ή πιο πρωτότυπα, όπως η ημέρα στατιστικής, η ημέρα οστεοπόρωσης ή η ημέρα ραδιοφώνου (Σχήμα 15), όταν ως δράση οι μαθητές του 4^{ου} Γυμνασίου Πετρούπολης επέλεξαν μετά από καταιγισμό ιδεών και δημιουργία συννεφόλεξων να λειτουργήσουν σαν Dj και να συνθέσουν έναν ηλεκτρονικό τοίχο (padlet) με τα αγαπημένα τους τραγούδια- youtube βίντεο- που πρότειναν στους συμμαθητές τους.

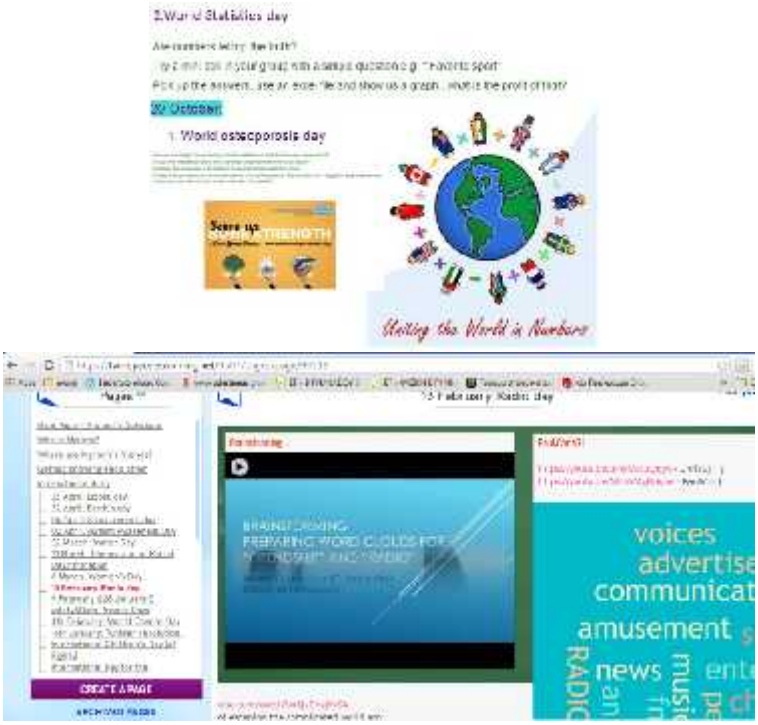

Σχήμα 15: «Πρωτότυπες» ημέρες στο διεθνές Ημερολόγιο: οστεοπόρωσης, στατιστικής, ραδιοφώνου

Η ειδησεογραφία σχετικά με τις τραγωδίες των προσφύγων από τη Συρία, που προσπαθούσαν να προσεγγίσουν τα παράλια της Ευρώπης, ευαισθητοποίησε τους μαθητές. Έτσι, είχαν την πρωτοβουλία να δημιουργήσουν με συνεργατική γραφή και ζωγραφική μια ιστορία για «Ένα αγόρι από τη Συρία» η οποία κατέληξε σε μορφή ηλεκτρονικού βιβλίου. Χρησιμοποιήθηκε το συνεργατικό εργαλείο google doc, ελεύθερη γραφή από τους μαθητές με τυχαία σειρά πρόσβασης κατά βούληση ενώ η εικονογράφηση της ιστορίας έγινε από τους μικρότερους ηλικιακά μαθητές του Νηπιαγωγείου Πύλου και του Δημοτικού Σχολείου της Ρόδου (Σχήμα 16)

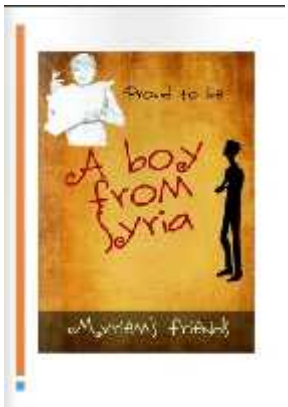

Σχήμα 16: Το αποτέλεσμα της συνεργατικής γραφής ¨'Ενα αγόρι από τη Συρία» https://twinspace.etwinning.net/9507/pages/page/79451

Γ) ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΤΕΧΝΗ

Οι μαθητές ως οικοδεσπότες της κούκλας του άλλου σχολείου, δημιούργούσαν ευκαιρίες για να περάσουν ποιοτικό χρόνο με τον καλεσμένο τους, να μοιραστούν την καθημερινότητά τους, να τον ξεναγήσουν στη χώρα τους. Για παράδειγμα κατά την

ανταλλαγή μασκότ μεταξύ των σχολείων Πετρούπολης και Λιουμπλιάνα πραγματοποιήθηκαν:
για τον Peter από την Σλοβενία που τον φιλοξενούσε η Πετρούπολη εκδρομή στο Πήλιο, επίσκεψη στο ίδρυμα Ευγενίδου, μια ημέρα με την περιβαλλοντική ομάδα, απόκριες
για τη Σοφία από την Πετρούπολη που τη φιλοξενούσαν οι μαθητές της Σλοβενίας (εναλλάσσοντας την στα σπίτια τους κυκλικά): πάρτυ για τον άγιο Βαλεντίνο, επίσκεψη στο Προεδρικό μέγαρο και γνωριμία με τον πρόεδρο της Σλοβενίας (Σχήμα 17)

Σχήμα 17: Πολιτισμός κατά τις ανταλλαγές

Επιπλέον οι μαθητές έφτιαξαν και αντάλλαξαν Χριστουγεννιάτικες κάρτες, τραγούδησαν σε βίντεο αλλά και δια ζώσης μέσω τηλεδιάσκεψης Χριστουγεννιάτικα τραγούδια, εμπνεύστηκαν ποιήματα, δημιούργησαν ζωγραφιές και αντάλλαξαν ιδέες και χειροτεχνίες. (σχήμα 18)

Σχήμα 18: Ενδεικτικές δημιουργίες τέχνης

Το έργο ολοκληρώθηκε με τη συνεργατική δημιουργία, μέσω ενός παιχνιδιού, της ιδανικής κοινωνίας όπου οι κούκλες μας θα μπορούσαν να συναντηθούν και να ζήσουν ευτυχισμένες. Κάθε σχολείο που είχε εγγραφεί στο έργο έπρεπε να συμπληρώσει μια λέξη σε ένα online σύγχρονο/συνεργατικό σταυρόλεξο η οποία αναφερόταν σε μια ηθική αξία, απαραίτητη για την κοινωνία που επιθυμούσαμε να δημιουργήσουμε. Η λέξη κρυβόταν μέσα σε έναν QR code που ήταν σε σελίδα άλλου σχολείου. Έτσι, οι συνεργάτες έπρεπε να επισκεφτούν, για να σκανάρουν τα QR codes, όλες τις σελίδες των σχολείων μέχρι να ανακαλύψουν τη λέξη που τους αντιστοιχούσε στο σταυρόλεξο. Επίσης, στο κάθε QR code υπήρχε και μια αποστολή για τους μαθητές δηλαδή μια δραστηριότητα που έπρεπε το συνεργαζόμενο σχολείο να φέρει σε πέρας και η οποία σχετιζόταν με την λέξη-αξία που τους αντιστοιχούσε στο σταυρόλεξο (σχήμα 19).

Σχήμα 19 Ο φάκελος QR code και το συνεργατικό σταυρόλεξοστα υλικά του twinspace του έργου

Αποστολή του 4ου Γυμνασίου Πετρούπολης, ως συνιδρυτή του έργου, ήταν να ολοκληρώσει το ταξίδι των μασκότ-πρεσβευτών μας ανά τον κόσμο και να τους οδηγήσει στην ιδανική κοινωνία που συνθέσαμε. Αυτό υλοποιήθηκε με ένα ηλεκτρονικό βιβλίο στο οποίο μεταξύ άλλων υπήρχε ένα κείμενο που συνέθετε όλες τις λέξεις-αξίες που είχαν συμπληρωθεί στο συνεργατικό σταυρόλεξο (σχήμα 20).

Σχήμα 20: Ιδανική κοινωνία-Concordville: https://twinspace.etwinning.net/9507/pages/page/75612

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Ακούμε συχνά, ότι η τεχνολογία μας ωθεί στην απομόνωση. Κατά την ανάπτυξη αυτού του eTwinning έργου χρησιμοποιήσαμε πολύ την τεχνολογία. Όμως, με τα πολυάριθμα web2 εργαλεία που εξυπηρέτησαν τις εργασίες μας και με τις πολλαπλές, 17 στο σύνολο, τηλεδιασκέψεις μας (σχήμα 21), βιώσαμε αντί της απομόνωσης, την προσέγγιση, τη συνεργασία και τη δημιουργία φιλικών σχέσεων με ανθρώπους που δεν είχαμε μέχρι σήμερα την ευκαιρία μιας άμεσης φυσικής συνάντησης.

Σχήμα 21: Με 17 τηλεδιασκέψεις κατά τη διάρκεια του έργου, νιώσαμε πραγματικά οικεία

Οι παλαιότερες διδακτικές προσεγγίσεις θεωρούν την γνώση ως ένα γραμμικά συνδεόμενο σύνολο πληροφοριών που μεταδίδεται στους μαθητές μέσω της παραδοσιακής διδασκαλίας. Η υλοποίηση προγραμμάτων eTwinning, εγκαταλείποντας τις παραδοσιακές δομές διδασκαλίας, εξυπηρετεί νεότερες διδακτικές προσεγγίσεις που καλούν τους μαθητές να προβούν σε αυθεντικές δραστηριότητες, οι οποίες είναι κοινωνικά ουσιαστικές και πολιτισμικά σκόπιμες, με τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού δικτύου συμμετοχικής μόρφωσης που επιδίωξή του ήταν «να εναρμονίσει τη γνώση με τις αξίες της ζωής». Οι μαθητές του προγράμματος αξιοποίησαν την πλατφόρμα του έργου (twinspace) και Web 2 εργαλεία ώστε να προβούν σε μαθησιακές δράσεις οι οποίες συνέδεσαν το σχολείο με τρέχοντα ζητήματα της ζωής τους σε «πραγματικό κόσμο». Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές αντιλαμβάνονταν την αναγκαιότητα, τους σκοπούς και τους στόχους των γνώσεων τις οποίες οι ίδιοι με θέρμη αποφάσισαν να ανακαλύψουν. Οι μαθητές ανέπτυξαν την κριτική τους σκέψη, επέλεγαν τις χρήσιμες πληροφορίες αξιολογώντας αποτελεσματικά το χείμαρρο των πληροφοριών που τους περιβάλλουν, κατανοώντας και αξιοποιώντας τις επιλεγμένες από αυτούς πληροφορίες σε βάθος και ουσία.

Σε όλη τη διάρκεια του έργου επιδίωξη των εκπαιδευτικών ήταν όχι η στείρα χορήγηση γνώσεων, αλλά η δημιουργία πλαισίου μη αυστηρά γραμμικής μάθησης, όπου οι μαθητές αυτενεργούσαν ενώ οι εκπαιδευτικοί δρούσαν διαμεσολαβητικά και

υποστηρικτικά συνεργαζόμενοι μεταξύ τους, θέτοντας κοινούς διδακτικούς στόχους ως απόρροια συναινετικού διαλόγου, ώστε μέσω επανασχεδιάσεων και αναμορφώσεων της μαθησιακής διαδικασίας να επιτευχθεί αλλαγή συμπεριφορών και στάσεων και η ανάδειξη της δημιουργικότητας όλων των εταίρων ανάλογα με τις ικανότητες των μαθητών.Με την υλοποίηση του προγράμματος δεν πραγματοποιήθηκε μια κλειστού τύπου αγωγή με προκαθορισμένα γνωστικά πρότυπα, αλλά ανοικτή εμπειρία, με στόχο οι μαθητές να αποκτήσουν διεπιστημονικές γνώσεις, δεξιότητες υλοποίησης δημιουργικών συνεργατικών δράσεων και να αναπτύξουν αντιλήψεις και αξίες ηθικής και πολιτισμού.
Οι εκπαιδευτικοί από την μεριά τους, με την υλοποίηση του προγράμματος αφύπνισαν καινοτόμα όλους τους μαθητές μεταδίδοντάς τους ψηφιακό και γλωσσικό γραμματισμό με κύρια κατεύθυνση την ενίσχυση των κοινωνικών ικανοτήτων και των ικανοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη.Μέσω δραστηριοτήτων, τις οποίες οι ίδιοι οι μαθητές εφεύραν και υλοποίησαν συνεργατικά, δόθηκαν από τους εκπαιδευτικούς κατευθύνσεις δημιουργικής αξιοποίησης των δυνατοτήτων των μαθητών, με απώτερο επίτευγμα τόσο την προσωπική ολοκλήρωση του κάθε μαθητή, όσο και την μελλοντική πρόοδο του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου. Με αυτόν τον τρόπο, οι εκπαιδευτικοί συνέβαλλαν στην κατεύθυνση ανθρωποκεντρικών, δημοκρατικών εκπαιδευτικών διαδικασιών μέσα στο eTwinning έργο, μέσω των οποίων οι μαθητές από μόνοι τους ανακάλυψαν, αποδέχθηκαν, οικειοποιήθηκαν αλλά και μετέδωσαν ανθρωπιστικές αξίες όπως τον σεβασμό, την υπευθυνότητα, την αλληλεγγύη, την ελευθερία, κ.ά. Η ενδυνάμωση των αξιών αυτών καθώς και της κριτικής και ικανότητας των μαθητών και αυριανών πολιτών προαπαιτείται για την αρμονική και βιώσιμη συνύπαρξη των ανθρώπων στη δύσκολη σημερινή εποχή της αβεβαιότητας, των συγκρούσεων και της εκμετάλλευσης.

Σχήμα 22: Συνοψίζοντας την εσωτερική αξιολόγηση του έργου που έγινε από τους μαθητές

Αξίζει τέλος να επισημανθεί, ότι κατά την εσωτερική αξιολόγηση του προγράμματος (σχήμα 22) οι μαθητές αποτίμησαν ως σημαντικότερες αξίες για μια ιδανική κοινωνία πολιτών την υπευθυνότητα το σεβασμό και την ανοχή στη διαφορετικότητα και από τις δραστηριότητες του έργου ως πιο αγαπημένες αυτές που συνέδεσαν το έργο με την «πραγματική ζωή». Και τα δύο αυτά, είναι ότι πιο ενθαρρυντικό θα αναμέναμε να προκύψει ως αποτέλεσμα ενός έργου, που επιχείρησε να εκπαιδεύσει αυριανούς πολίτες.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βαλσαμάκη, Η. (2003). Σκέψεις και απόψεις του Αντώνη Τρίτση για την Παιδεία και τον Πολίτη. Στο Α. Καζαμίας & Λ. Πετρονικολός (Επιμ.), *Παιδεία και πολίτης. Η Παιδεία του πολίτη της Ελλάδας, της Ευρώπης και του Κόσμου (*σελ 53-55). Αθήνα: Ατραπός

Delors, J. (2002). Εκπαίδευση. Ο θησαυρός που κρύβει μέσα της. Έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής για την Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα, υπό την Προεδρεία του J. Delors, μτφρ. ομάδα εργασίας του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας, επιστ. επιμ. Μ. Κασσωτάκης, Αθήνα: Gutenberg, σελ.31, 23-49, 75-84, 125-141.

Λώλης, Θ. (2014). Η προώθηση της εκπαίδευσης για την ανάπτυξη και τα ανθρώπινα δικαιώματα ως παράγοντας ενίσχυσης της ενσυναίσθησης στη διαφορετικότητα. Στο: Κ. Μπονίδης & Β. Παπαδοπούλου (Επιμ.), *Καλές πρακτικές στο πολυπολιτισμικό σχολείο. Αντλώντας από την επαγγελματική εμπειρία των εκπαιδευτικών* (σ.σ. 79-82). Θεσσαλονίκη: Α.Π.Θ.

Συμβούλιο της Ευρώπης (2010) Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education όπως προσπελάστηκε στις 29-09-2016 από http://www.coe.int/en/web/edc/home

Φλουρής, Γ. & Πασιάς, Γ. (2003). Η παιδεία του πολίτη και η Ευρωπαϊκή ενοποίηση. Προβληματισμοί για την Ελλάδα. Στο Α. Καζαμίας & Λ. Πετρονικολός (Επιμ.), *Παιδεία και πολίτης. Η Παιδεία του πολίτη της Ελλάδας, της Ευρώπης και του Κόσμου (*σελ 220). Αθήνα: Ατραπός

UNESCO, (1948). Άρθρο 26 για τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως προσπελάστηκε στις 29-09-2016 από http://www.24grammata.com/wp-content/uploads/2011/02/UNESCO-Anthropina-Dikaiomata.pdf
Twinspace του έργου: https://twinspace.etwinning.net/9507/home όπως ανακτήθηκε στις 30-09-2016

61. Shared treasures: Let's adopt and cherish our ancient theatres. Έργο etwinning στο πλαίσιο των Βιωματικών Δράσεων, της διδασκαλίας της τοπικής ιστορίας και της Αγγλικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο

Βαρβάρα Ζαντραβέλη , ΠΕ06
Καθηγήτρια Αγγλικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης- Διευθύντρια 4ου Γυμνασίου Πρέβεζας eTwinning Ambassandor
barbarazadraveli@yahoo.gr

Περίληψη
Η παρούσα εργασία εστιάζει σε έργο etwinning, το οποίο υλοποιήθηκε στο μάθημα των Βιωματικών Δράσεων (Project) της Γ' Γυμνασίου, σε συνάρτηση με το μάθημα της Αγγλικής γλώσσας, της τοπικής ιστορίας και της διδασκαλίας του μαθήματος Αρχαία από μετάφραση. Στο πλαίσιο ευρωπαϊκής συνεργασίας με άλλα 4 σχολεία στόχος του έργου ήταν να εξοικειωθούν οι μαθητές με τα αρχαία θέατρα που υιοθέτησαν και τις αρχαίες πόλεις που ανήκαν και παράλληλα να τα κάνουν ευρύτερα γνωστά. Αυτό επιτεύχθηκε με την αναζήτηση και έρευνα για την ύπαρξη των αρχαίων θεάτρων στην περιοχή τους απαντώντας στα ερευνητικά ερωτήματα: α) Τι γνωρίζετε για τα αρχαία θέατρα, δομή –λειτουργία τους στις αρχαίες πόλεις; και β) Τι γνωρίζετε για το αρχαίο θέατρο του/της…που θα υιοθετήσετε; Οι Μαθητές ερευνώντας τα σχετικά στοιχεία έγιναν οι ίδιοι αναμεταδότες των πληροφοριών αναρτώντας τις σχετικές πληροφορίες στο διαδίκτυο και ψηφιακά και συμβατικά κατέστησαν 'ξεναγοί' ,ή 'μικροί εξερευνητές' σε συνεργασία με τα άλλα σχολεία που εκπόνησαν παρόμοιες δράσεις για θέατρα των περιοχών τους. Το θέμα επιλέχτηκε με κριτήριο την κινητοποίηση τους σε μια διαδικτυακή μαθησιακή διαδικασία που τους έδωσε την δυνατότητα να αναπτύξουν ικανότητες πολύπλευρης σκέψης και να βελτιώσουν τις γλωσσικές και επικοινωνιακές τους δεξιότητες μέσω των ΤΠΕ. Μετά την ολοκλήρωση του έργου πραγματοποιήθηκαν δραστηριότητες διάχυσης και αποτίμησης.

Λέξεις-κλειδιά: *etwinning, πολιτιστική κληρονομιά, τοπική κοινωνία, ΤΠΕ, Αγγλική γλώσσα*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βασική ιδέα για τη θεματική επιλογή ήταν η εξοικείωση με την Τοπική Ιστορία ως διακριτό επιστημονικό πεδίο, όπως συμπεριλαμβάνεται στην ενότητα των βιωματικών δράσεων του Ωρολογίου Προγράμματος για τα Ημερήσια Γυμνάσια. Σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε βάσει της παιδαγωγικής φιλοσοφίας που προωθεί τη βιωματική, συνεργατική και διερευνητική μάθηση με στόχο να βοηθήσει τους μαθητές, μέσα από την ενεργοποίησή τους, (α) να αναπτύξουν τις αναγκαίες στάσεις και κοινωνικές, (μετα-)γνωστικές, αυτο-γνωσιακές και μεθοδολογικές ικανότητες που απαιτεί η αυτορρυθμιζόμενη μάθηση ("μαθαίνω πώς να μαθαίνω"), (β) να αξιοποιήσουν παλιές και νέες, προσωπικές εμπειρίες, για να κατανοήσουν σε βάθος τα θέματα που μελέτησαν,(γ) να αξιοποιήσουν τις νέες στάσεις, γνώσεις και ικανότητες, για να κάνουν βελτιωτικές παρεμβάσεις στο προσωπικό τους πεδίο ως μέλη τοπικών κοινοτήτων και ως υπεύθυνοι πολίτες στα πεδία του άμεσου και ευρύτερου, κοινωνικού, φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και (δ) να συνδυάσουν τις μαθησιακές τους εμπειρίες με συναισθήματα δημιουργικότητας, χαράς και απόλαυσης. Αυτό επιτεύχθηκε μέσω της αλληλεπίδρασης και της συνεργατικής μάθησης με τα άλλα σχολεία, της εξωστρέφειας και της υπέρβασης της

συμβατικής τάξης με άνοιγμα προς την τοπική κοινωνία, τους γονείς και τους ειδικούς και τον προσεκτικό σχεδιασμό βασισμένο αποκλειστικά στη μέθοδο project, ως εκπαιδευτική πρακτική (115475/Γ2/21-08-2013 Υ.Α., ΦΕΚ Β΄2121).

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η λέξη Project όπως αναφέρει ο Frey (1986), έχει προέρθει από την λατινική λέξη projicere η οποία σημαίνει σχεδιάζω, σκοπεύω, βάζω κάτι στο μυαλό μου και αντιπροσωπεύει ως έννοια ένα πολύ ευρύ πεδίο μαθησιακών εμπειριών (Barron, Schwartz, Vye,, Moore, Petrosino, Zech & Bransford, 1998). Η μέθοδος project θα μπορούσε να οριστεί ως μία συστηματική και σύνθετη μορφή διδασκαλίας, ή εκπαιδευτική στρατηγική (Mergendoler, Maxwell & Bellisimo, 2006), η οποία εμπλέκει ενεργά τους μαθητές στη διαδικασία της μάθησης και καλλιέργειας δεξιοτήτων, μέσω της μεθοδικής διερεύνησης θεμάτων, αλλά και της υλοποίησης ποικίλων δραστηριοτήτων. Ο Ασλανίδης (2011), περιγράφουν την μέθοδο Project ως έναν τρόπο ομαδικής έρευνας και δράσης στον οποίο συμμετέχουν αποφασιστικά όλοι και η ίδια διδασκαλία διαμορφώνεται και διεξάγεται από όλους από όσους συμμετέχουν.

Το eTwinning έργο : ‘Shared treasures’ σχεδιάστηκε και δομήθηκε εξαρχής έτσι ώστε όλες οι δράσεις να είναι μαθητοκεντρικές ,να προάγουν τη δημιουργική σκέψη και την αυτενέργεια καθώς και την εξωστρέφεια του σχολείου μέσω της συνεργασίας με την τοπική κοινωνία και πολιτιστικούς φορείς και Σωματεία. Η εκπόνηση του πλάνου των δραστηριοτήτων που συναποφασίστηκε ήταν βασισμένη στις αρχές του PBL (project based learning) και καθεμιά υλοποιήθηκε με εργασία σε διακρατικές ομάδες, με σαφή προσανατολισμό και οδηγίες από τους συντονιστές εκπαιδευτικούς. Ο όρος Project Based Learning (PBL) συσχετίζεται με μία εκπαιδευτική μέθοδο που εμπλέκει τους μαθητές σε σύνθετες εργασίες, οι οποίες βασίζονται στην επίλυση πολύπλοκων, πραγματικών προβλημάτων, ή ερωτήσεων (Blumenfeld, Soloway, Marx, Krajcik, Guzdial & Palincsar, 1991; Thomas, 2000), την λήψη αποφάσεων και την έρευνα. Τονίζοντας ότι η μάθηση μέσω project έχει ως επίκεντρο της τους μαθητές, συσχετίζεται με την εις βάθος διερεύνηση ενός θέματος, σε αντίθεση με την άκαμπτη διδασκαλία ενός μαθήματος που κατευθύνει τους μαθητές πάνω σε ένα συγκεκριμένο μονοπάτι και βελτιώνει τη στάση των μαθητών προς τη μάθηση (Vega, 2012).

Οι εργασίες στις εκπαιδευτικές ομάδες ανά σχολείο εδραιώθηκαν στην «παιδαγωγική φιλοσοφία» των Βιωματικών/ ερευνητικών δράσεων, την οποία εκφράζουν τρεις παιδαγωγικές αρχές: 1. Η αρχή της Διεπιστημονικής Συνεργασίας των Καθηγητών. 2. Η αρχή της Διερευνητικής Προσέγγισης της Μάθησης. 3. Η αρχή της Ομαδικής Συνεργασίας των Μαθητών (Ματσαγγούρας, 2011).Με γνώμονα τις παραπάνω αρχές υλοποιήθηκε το έργο σε όλα τα συνεργαζόμενα σχολεία. Για την υλοποίηση του έργου «Shared Treasures» επιλέχτηκε η συνεργατική πλατφόρμα twinspace του etwinning (https://twinspace.etwinning.net/11614/home), ώστε οι μαθητές να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους στην Αγγλική γλώσσα και στις ΤΠΕ μέσω της αλληλεπίδρασης με τους εταίρους. Η συνεργασία με τα άλλα σχολεία, , η δυνατότητα χρήσης εργαλείων ΤΠΕ για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και τέλος το άνοιγμα του σχολείου προς τα ‘έξω’ αποτέλεσαν τους βασικούς άξονες της κινητοποίησης των μαθητών σε ενεργή συμμετοχή τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το έργο υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-2016 και διήρκεσε 9 μήνες, με συχνότητα εφαρμογής δύο φορές την εβδομάδα. Συμμετείχαν συνολικά 97 μαθητές

και 8 εκπαιδευτικοί από 5 σχολεία: το 4ο Γυμνάσιο Πρέβεζας, το Αρσάκειο Ιωαννίνων, το Αρσάκειο Εκάλης, το Αρσάκειο Τιράνων και το σχολείο IISS 'O.M. Corbino'από τη Siracusa της Ιταλίας. Ιδρυτές του έργου ήταν η εκπαιδευτικός του Αρσακείου Ιωαννίνων και η εκπαιδευτικός του ιταλικού σχολείου.

Οι σκοπός του έργου, όπως αρχικά διατυπώθηκε ήταν η μελέτη πολιτισμικών και ιστορικών θησαυρών (τα αρχαία θέατρα) που μοιράζονται οι χώρες και τα σχολεία που συμμετείχαν με παράλληλη καλλιέργεια της αξίας διατήρησης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς καθώς και η σύνδεση του χθες με το σήμερα μέσω της συνεργασίας με τοπικούς φορείς και διάδοσης των αποτελεσμάτων στις τοπικές κοινωνίες.

Οι επιμέρους διδακτικοί στόχοι ήταν:

- να εργαστούν οι μαθητές σε ένα συνεργατικό περιβάλλον (την πλατφόρμα του etwinning) με δραστηριότητες συνδεδεμένες με το αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων των Αγγλικών, της Πληροφορικής, της Τοπικής Ιστορίας και των Αρχαίων Ελληνικών από μετάφραση
- να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης και η παραγωγή γνώσης με διαδικασίες αυτενέργειας και διερευνητικής μάθησης (Ξωχέλλης,2006)
- να αναπτύξουν ψηφιακές δεξιότητες με την εξοικείωση και τη χρήση web 2.0 συνεργατικών εργαλείων
- να αναπτύξουν δεξιότητες γραπτού και προφορικού λόγου στη χρήση της Αγγλικής γλώσσας
- να υποκινήσουν δημιουργικά την 'μαθησιακή περιέργεια' των μαθητών με καθοδηγούμενα ερευνητικά ερωτήματα στην αρχή με ελεγχόμενες μορφές διερευνητικής μάθησης έτσι ώστε να οδηγηθούν σε δικά τους, μη προκαθορισμένα, συμπεράσματα, να συνεχίσουν με μορφές μάθησης σε πλαίσιο φθίνουσας καθοδήγησης όπου ο εκπαιδευτικός θέτει τα ερωτήματα και οι μαθητές επιλέγουν τα βήματα και τις δράσεις της έρευνας και τέλος να ολοκληρωθεί η διαδικασία με τελείως ακαθοδήγητες μορφές διερευνητικής μάθησης, όπου και τα ερωτήματα και οι διερευνητικές δράσεις καθορίζονται από τους μαθητές (Ματσαγγούρας, 2011).
- να παράγουν ψηφιακά τελικά προϊόντα που προβλήθηκαν στις τοπικές κοινωνίες και στην ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα
- να καταστούν ενεργοί αναμεταδότες των γνώσεων που αποκόμισαν στη μαθητική, εκπαιδευτική κοινότητα αλλά και στους γονείς τους και την ευρύτερη κοινωνία (ξεναγήσεις ,παρουσιάσεις σε τοπικό και εθνικό επίπεδο).

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Δημιουργήθηκε το προσχέδιο του έργου, το οποίο υποβλήθηκε και εγκρίθηκε από την Εθνική Υπηρεσία Στήριξης του etwinning. Στη συνέχεια, δημοσιεύτηκε στην ηλεκτρονική πλατφόρμα για την ανεύρεση εταίρων και αφού ορίσθηκε η συνεργασία των 5 σχολείων, οι 97 συνολικά συμμετέχοντες μαθητές έφτιαξαν προσωπικούς λογαριασμούς σύνδεσης και δημιούργησαν τα προφίλ τους, όπου έγινε και η πρώτη παρουσίασή τους και η επικοινωνία με τους εταίρους τους. Η ηλεκτρονική μας τάξη-Twinspace άρχισε να χτίζεται και να εμπλουτίζεται καθόλη την διάρκεια του σχολικού έτους 2015-2016. Οι γονείς ενημερώθηκαν και έδωσαν ενυπόγραφη συγκατάθεση για την πιθανή ανάρτηση φωτογραφιών των παιδιών τους στην ιστοσελίδα του έργου. Διακρατικές ομάδες μαθητών δημιουργήθηκαν και ορίστηκαν συντονιστές μαθητές ανά ομάδα για την ανάρτηση του παραγόμενου υλικού ανά δραστηριότητα. Παράλληλα δημιουργήθηκε κλειστή ομάδα σε μέσο Κοινωνικής

δικτύωσης για τη συμπληρωματική και άμεση επικοινωνία των μελών του έργου(https://www.facebook.com/groups/916218531788771/?fref=ts).

Αναλυτικότερα οι δραστηριότητες που εκπονήθηκαν κατά τη διάρκεια του έργου ήταν οι ακόλουθες:

- **Γνωριμία σχολείων και συμμετεχόντων**

Προηγήθηκε η γνωριμία των σχολείων και των μαθητών. Στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του Twinspace δημιουργήθηκε Forum όπου οι μαθητές, μαζί με σύντομη αναφορά στα ενδιαφέροντα τους ανάρτησαν υλικό που παρουσίαζε στους συμμετέχοντες το σχολείο τους και την πόλη τους για να γίνει η πρώτη εξοικείωση και να 'σπάσει ο πάγος'. Στη συνέχεια, επέλεξαν διαφορετικά συνεργατικά εργαλεία για να μοιραστούν τα στοιχεία των παρουσιάσεων που δημιούργησαν (padlets, PPTs, emaze, videos, zee maps for school location), δημιουργώντας έτσι κλίμα συνεργασίας και οικειότητας ανάμεσά τους.

- **Χωρισμός σε ομάδες**

Οι δραστηριότητες σχεδιάστηκαν από κοινού από τους συντονιστές εκπαιδευτικούς έτσι ώστε να υλοποιηθούν δια της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου. Δεδομένου ότι το ομαδοσυνεργατικό κίνημα θεωρεί ότι μάθηση δεν σημαίνει απλώς απόκτηση πληροφοριών, αλλά μία συνεχή διαδικασία επίλυσης εσωτερικών γνωστικών συγκρούσεων (Ματσαγγούρας, 2000) οι όποιες γνώσεις κατακτήθηκαν μέσω όχι μόνο της αλληλεπίδρασης των διασχολικών μαθητικών ομάδων αλλά και της δημιουργίας κοινών διακρατικών ομάδων. Οι ομάδες είχαν κοινούς στόχους και ρόλους ως προς όλες τις δραστηριότητες που ακολούθησαν(το titanpad χρησιμοποιήθηκε ως web 2.0 tool για τη δημιουργία ομάδων).

- **Δημιουργία Λογοτύπου**

Παίζοντας με τις λέξεις του τίτλου οι μαθητές εκλήθησαν να αξιοποιήσουν τις δημιουργικές τους ιδέες και τις καλλιτεχνικές τους δεξιότητες και να δημιουργήσουν το λογότυπο –έμβλημα του προγράμματος. Όλα τα σχέδια ετέθησαν σε ηλεκτρονική ψηφοφορία (μέσω του tricider web 2.0 tool) και το δημοφιλέστερο επικράτησε ως έμβλημα του έργου.

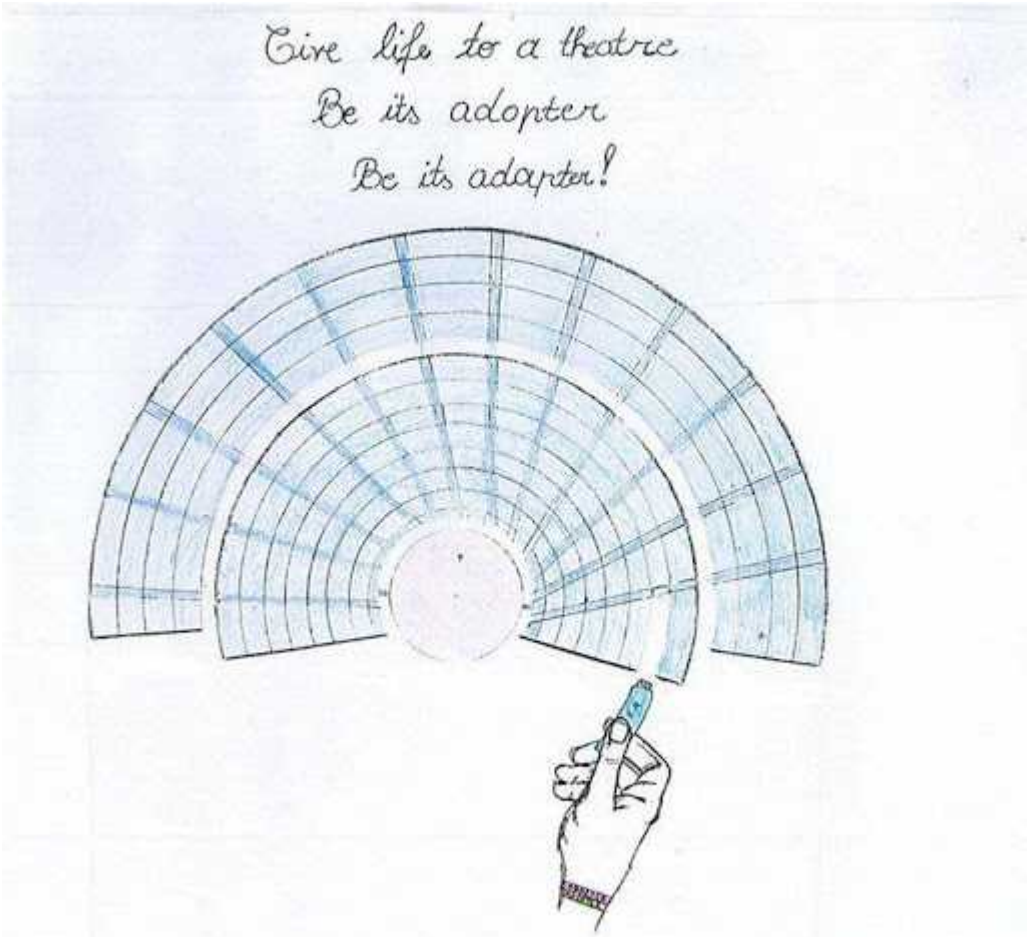

Εικόνα 1: Το επικρατέστερο λογότυπο από μαθητή του Αρσακείου των Τιράνων

- **Καταιγισμός ιδεών**

Εξοικείωση με το θέμα χρησιμοποιώντας την ορολογία και τα μέρη του θεάτρου από το μάθημα «Αρχαία ελληνικά από μετάφραση», όπου η Γ' Γυμνασίου διδάσκεται την τραγωδία 'Ελένη' του Ευριπίδη. Για την κοινή πορεία και το συντονισμό οργανώθηκαν αρχεία με την ορολογία στα Αγγλικά και όλοι οι διδάσκοντες την παρουσίασαν στις ομάδες τους.(CLIL lesson plans). Η εμπέδωση στο αρχικό αυτό στάδιο της μύησης στον κόσμο του αρχαίου θεάτρου έγινε με τη δημιουργία συνεργατικού παιχνιδιού, όπου οι μαθητικές ομάδες έμαθαν ή επαλήθευσαν τις γνώσεις τους καθώς αναμετρήθηκαν διαδικτυακά (https://twinspace.etwinning.net/11614/pages/page/63650, quizlet. com).

- **Έρευνα και βιωματική μάθηση**

Εφαρμόζοντας τις αρχές του PBL, οι μαθητές οδηγήθηκαν σε έρευνα για να βρουν απαντήσεις σε δύο βασικά ερευνητικά ερωτήματα: α) Τι γνωρίζετε για τα αρχαία θέατρα, δομή –λειτουργία τους στις αρχαίες πόλεις; και β) Τι γνωρίζετε για το αρχαίο θέατρο του/της…που θα υιοθετήσετε; Βάσει της θεωρητικής θεμελίωσης της μεθόδου αυτής οι μαθητές μαθαίνουν εργαζόμενοι για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο προσπαθώντας να ερευνήσουν και να απαντήσουν στο/στα ερευνητικά ερωτήματα που τους έχουν τεθεί.(http://www.edutopia.org/pbl-research-learning-outcomes Retrieved on the 2/9/2016). Το PBL συνδυάζει γνώσεις με πράξη .Οι μαθητές λύνουν προβλήματα ή απαντούν ερωτήματα και παράγουν τα δικά τους τελικά προϊόντα.

Χρησιμοποιούν δημιουργικά υψηλής ποιότητας συνεργατικά εργαλεία για αυτό το σκοπό. (Markham, 2011).

Η έρευνα που ακολούθησε ήταν δύο μορφών Διαδικτυακή μέσω ιστοεξευρεύνησης (Dodge, 2004, οπ. αναφ.στο Wikipedia, 2016) και -βιβλιογραφική μέσω μελέτης των πηγών. Η αναζήτηση των πηγών έγινε σε συνεργασία με τις Εφορείες Αρχαιοτήτων. Στη περίπτωση του 4ου Γυμνασίου Πρέβεζας οργανώθηκε η επίσκεψη των ειδικών στην τάξη (διαλέξεις –παρουσιάσεις – εργαστήρια από Αρχαιολόγους της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πρέβεζας).

- **Καταγραφή στοιχείων, σύνθεση, δημιουργία ηλεκτρονικού βιβλίου**

Ακολουθώντας το διάγραμμα ενεργειών της μεθόδου (βλέπε σχήμα 2) :

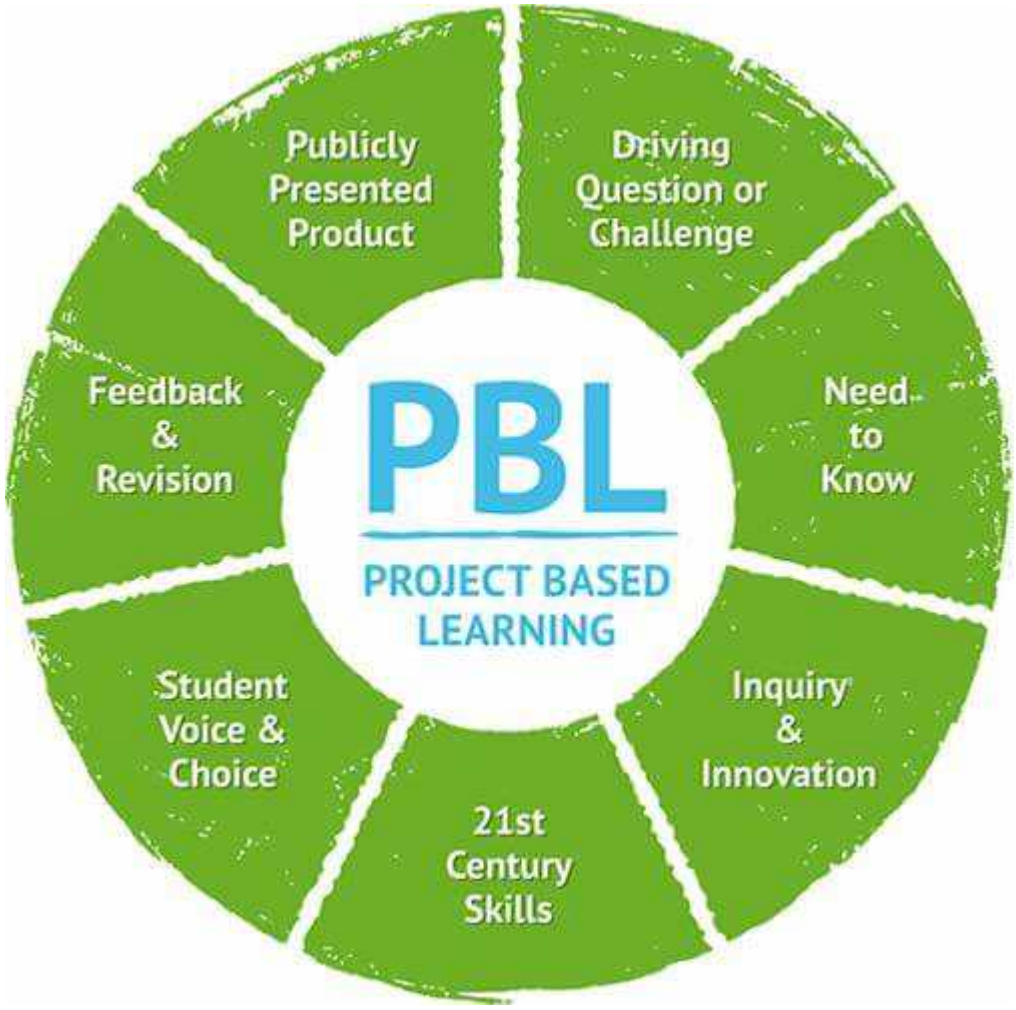

Σχήμα 2: Στάδια της μεθόδου PBL

η επόμενη φάση είχε ως στόχο τη συλλογή στοιχείων, την καταγραφή και την αξιοποίηση τους για τη δημιουργία ενός τελικού προϊόντος-ενός συνεργατικού ηλεκτρονικού βιβλίου-.Τα στάδια που ακολουθήθηκαν ήταν τα ακόλουθα:

α) ψηφιακή αποτύπωση των βασικών στοιχείων από το κάθε σχολείο σχετικά με τη θέση του θεάτρου και την ιστορία της αρχαίας πόλης που ανήκε σε παρουσιάσεις(PPTs)

β) ανάρτηση των παρουσιάσεων σε κοινή google doc presentation

γ) δημιουργία του κοινού ηλεκτρονικού βιβλίου (χρήση του web 2.0 tool issuu) -https://issuu.com/varvarazantraveli/docs/our_ancient_cities_and_theatres_fin

δ) δημιουργία κοινής αφίσας (με το εργαλείο glogster http://nana75.edu.glogster.com/ancient-theatres)

- **Συνεργασία με άλλα σχολεία της περιοχής, ξεναγήσεις σε μαθητές, γονείς και ευρύτερο κοινό**

Στο πλαίσιο της εξωστρέφειας και της υπέρβασης της συμβατικής τάξης με άνοιγμα προς την τοπική κοινωνία, τους γονείς και το κοινό οι μαθητικές ομάδες οργάνωσαν ποικίλες δράσεις. Υλοποιώντας το στάδιο του PBL 'Student voice and choice' οι μαθητές εξόρμησαν εκτός σχολείου και μοιράστηκαν τις γνώσεις που βιωματικά αποκόμισαν με άλλους συμμαθητές τους, γονείς και τοπική κοινωνία, συνεργαζόμενοι παράλληλα με το Πανελλήνιο Πολιτιστικό Σωματείο Διάζωμα (http://www.diazoma.gr/GR/Page.asp?id=1479)

Ανέλαβαν ρόλους παρουσιαστή /ξεναγού για τα αρχαία θέατρα που υιοθέτησαν και προέβησαν σε πραγματικές ή εικονικές ξεναγήσεις. Γι αυτό το σκοπό πραγματοποιήθηκαν:

α) Ξενάγηση των μαθητών του Αρσακείου Ιωαννίνων από τη μαθητική ομάδα του 4ου Γυμνασίου Πρέβεζας στο αρχαιολογικό χώρο και το θέατρο της αρχαίας Κασσώπης.

β) Ξενάγηση των μαθητών του 4ου Γυμνασίου στον αρχαιολογικό χώρο και το θέατρο των Γιτάνων από τη μαθητική ομάδα του Αρσακείου Ιωαννίνων.

γ) Εικονική ξενάγηση στον Ικάριον θέατρο του Διονύσου από τη μαθητική ομάδα του Αρσακείου Εκάλης.

δ) Ξενάγηση των γονέων ,των εκπροσώπων του τύπου , της Τοπικής – Περιφερειακής Αυτοδιοίκητης και του ευρύτερου κοινού από τη μαθητική ομάδα του 4ου Γυμνασίου Πρέβεζας σε συνεργασία με το Πανελλήνιο Πολιτιστικό Σωματείο 'Διάζωμα' υλοποιώντας τη δράση «Υιοθεσία αρχαίων θεάτρων. Μαθητές ξεναγούν μαθητές στα αρχαία θέατρα».

- **Διοργάνωση συνεντεύξεων με ειδικούς Αρχαιολόγους**

Ως συνέχεια της προηγούμενης δράσης οι μαθητικές ομάδες αυτενεργώντας δημιούργησαν ερωτηματολόγια συνέντευξης για να τα απευθύνουν σε ειδικούς αρχαιολόγους που είχαν μελετήσει τα αρχαία θέατρα εμπλουτίζοντας τα στοιχεία της έρευνας για αυτά και αναλαμβάνοντας ποικίλους ρόλους. Οι διακρατικές ομάδες ακολούθησαν τα ακόλουθα στάδια:

α) Καταγραφή ερωτήσεων , δημιουργία ερωτηματολογίου

β) Συνέντευξη με τον ειδικό κατανομή καθηκόντων στις ομάδες: δημοσιογράφοι /ρεπόρτερς, κάμεραμεν, φωτογράφοι

γ) Επεξεργασία εικόνας /μοντάζ (moviemaker)

δ) Απομαγνητοφώνηση κειμένων συνέντευξης

ε) Μετάφραση από τις εθνικές γλώσσες στην Αγγλική

στ) Υποτιτλισμός στην Αγγλική (subtitlecreator tool)

ζ) Ανάρτηση των τελικών βίντεο στο twin space του έργου.

- **Διοργάνωση εκστρατείας ενημέρωσης του κοινού σχετικά με τα αρχαία θέατρα**

Στο πλαίσιο ενημέρωσης των τοπικών κοινωνιών σχετικά με την ύπαρξη, λειτουργία και χρησιμότητα των αρχαίων θεάτρων, οι μαθητές εξόρμησαν στις πόλεις τους με

ενημερωτικά φυλλάδια και οργάνωσαν ένα είδος opinion poll με ένα ερωτηματολόγιο που είχαν ετοιμάσει.
Οι συνομιλίες με τους πολίτες βιντεοσκοπήθηκαν και ακολουθήθηκε η παραπάνω διαδικασία για την παραγωγή νέων υποτιτλισμένων στα Αγγλικά βίντεο.

- **Διάδοση /διάχυση των αποτελεσμάτων**

Οι διαδικασίες διάδοσης των προϊόντων του έργου ήταν ενσωματωμένες στη ροή των δραστηριοτήτων και ακολουθούσαν τη διεξαγωγή τους. Τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για αυτό το σκοπό ήταν τα ακόλουθα:

α) οι ιστοσελίδες των σχολείων, οι ιστοσελίδες των Διευθύνσεων εκπαίδευσης (http://4gym-prevez.pre.sch.gr/autosch/joomla15/ , http://dide.pre.sch.gr/portal/index.php/2012-01-20-00-15-45/2012-01-19-21-30-52/2059-etwinning-05-04-2016)

β) ο τοπικός και ο περιφερειακός τύπος και το τοπικό ραδιόφωνο (http://www.atpreveza.gr/index.php/stiles/schoolikia/item/18454-ksenagoi-stin-kassopi-oi-mathites0tou-4ou-gymnasiou-prevezas.html, http://www.mypreveza.gr/2016/04/i-kardia-tou-politismou-xtypise-dynata-stin-arxaia-kasswpi.html)

γ) η ιστοσελίδα του Πανελλήνιου πολιτιστικού Σωματείου 'Διάζωμα' : http://diazoma.gr/GR/Page.asp?id=1495

δ) παρουσιάσεις των εργασιών στους συμμαθητές και τους γονείς τους σε σχολικούς και δημόσιους χώρου με τη συμμετοχή του κοινού και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (http://www.mypreveza.gr/2016/05/sxoliko-etos-me-plousia-drasi-gia-tous-mathites-tou-4ou-gymnasiou-prevezas.html , http://www.atpreveza.gr/index.php/stiles/schoolikia/item/19185-kerdise-to-xeirokrotima-tou-4oy-gymnasiou-prevezas.html).

- **Αξιολόγηση –αποτίμηση αποτελεσμάτων**

Η αξιολόγηση ήταν μια ενσωματωμένη διαδικασία στις δραστηριότητες του έργου και είχε δύο μορφές: αξιολόγηση της διαδικασίας συμμετοχής των μαθητών από τους εκπαιδευτικούς συντονιστές με τήρηση ατομικού φακέλου παρακολούθησης των εργασιών και φακέλου επίδοσης στις ομάδες και αξιολόγηση των ίδιων των συμμετεχόντων μαθητών ως προς την επίδοση τους και την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων. Τα κριτήρια της ατομικής αξιολόγησης σχετίζονται άμεσα με τα αναμενόμενα αποτελέσματα της Βιωματικής Δράσης και διακρίνονται (α) σε κριτήρια κατάκτησης γνώσεων και ανάπτυξης στάσεων, ικανοτήτων και αξιών και (β) σε κριτήρια συμβολής στο κλίμα συλλογικότητας και στο προϊόν της συλλογικής εργασίας. Στα κριτήρια της ατομικής συμβολής στο κλίμα συλλογικότητας και στο προϊόν της συλλογικής εργασίας συμπεριλαμβάνονται η ενεργός και ουσιαστική συμμετοχή στις συζητήσεις μέσα στην τάξη, το ενδιαφέρον και η ενεργός και δημιουργική συμμετοχή στο ομαδικό έργο, η προσφορά βοήθειας και θετικής ενθάρρυνσης στα μέλη της ομάδας (Οδηγίες για τις βιωματικές δράσεις στο Γυμνάσιο 2015-2016/ Αρ.Πρωτ.144968/Δ2/16-09-2015/ΥΠ.Π.Ε.Θ).

Ήταν επίσης διττή : α) διαμορφωτική, καθορίζοντας την πορεία των εργασιών και βασισμένη στην ανατροφοδότηση από τις εμπλεκόμενες μαθητικές ομάδες και τους εκπαιδευτικούς και β) τελική, αποτιμώντας το βαθμό επίτευξης των αρχικών στόχων του προγράμματος.

Οι συγκεκριμένοι τρόποι που η αξιολόγηση επιχειρήθηκε για το έργο ήταν: α) τα Forum συζητήσεων του twinspace, και η κλειστή ομάδα στο Facebook χρησίμευσαν ως χώρος ανταλλαγής απόψεων και ανατροφοδότησης για την πορεία

των δραστηριοτήτων-διαμορφωτική αξιολόγηση- β) ψηφιακοί πίνακες (padlets) όπου οι μαθητές έγραψαν σχόλια, όσον αφορά στην εμπειρία τους από το έργο και ευχές αποχαιρετισμού- τελική αξιολόγηση-. γ)Ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε από τους συντονιστές εκπαιδευτικούς για τις ανάγκες της τελικής αξιολόγησης και αναρτήθηκε στο twinspace του έργου: (http://www.tricider.com/admin/3OLTxAU1dJ3/13xvIxwBQa). Βάσει των καταγραφών των μαθητών έγινε η αποτίμηση από τους εκπαιδευτικούς σχετικά με την επίτευξη των στόχων και πιθανές προτάσεις βελτίωσης για επόμενες συνεργασίες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Το έργο " Shared treasures: Let's adopt and cherish our ancient theatres " έδωσε την δυνατότητα σε μαθητές και εκπαιδευτικούς να εμπλακούν σε μία διαδικτυακή, συνεργατική και δημιουργική διαδικασία μάθησης με πολλά οφέλη για τους ίδιους, τους συμμαθητές τους, την εκπαιδευτική κοινότητα εν γένει και τις τοπικές κοινωνίες.

Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να εντρυφήσουν στη μελέτη των αρχαίων θεάτρων και τη σημασία τους στη ζωή των πόλεων, να συνδιαλλαγούν με ειδικούς σχετικά με το θέμα, να επωφεληθούν από τις γνώσεις τους και να γίνουν κοινωνοί και αναμεταδότες αυτών στην υπόλοιπη εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία .Το σχολείο κέρδισε από την εξωστρέφεια και 'άνοιξε τις πύλες του προς τα έξω. Ενισχύθηκε η τοπική και εθνική προσπάθεια για διατήρηση και ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς που μοιραζόμαστε ως Ευρωπαίοι.

Παράλληλα οι μαθητές υλοποιώντας τις δραστηριότητες και στην Αγγλική γλώσσα ανέπτυξαν τις ικανότητες τους και στα τέσσερα είδη των δεξιοτήτων εκμάθησης της Αγγλικής ως ξένη γλώσσα : Κατανόηση γραπτού λόγου, κατανόηση προφορικού λόγου, παραγωγή προφορικού λόγου, παραγωγή γραπτού λόγου(Reading, Listening, Speaking and Writing). Επίσης ανέπτυξαν ικανότητες χρήσης της Αγγλικής γλώσσας και για άλλα μαθήματα του Ωρολογίου προγράμματος τους , την Τοπική Ιστορία και τα Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση, μέσω των CLIL –Content and Language Integrated Learning- σχεδίων μαθημάτων που ενσωματώθηκαν κατά την διεξαγωγή των δραστηριοτήτων.

Επιπλέον, η συνεργασία, η διάδραση και η ανταλλαγή απόψεων με τους συνομηλίκους τους από διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο τους βοήθησε να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας, πρωτοβουλίας, κριτικής σκέψης αλλά και συνέπειας και υπευθυνότητας, αφού έπρεπε να τηρήσουν χρονοδιαγράμματα υλοποίησης των δραστηριοτήτων που όφειλαν να φέρουν σε πέρας. Ανέπτυξαν πρωτοβουλίες προτείνοντας πιθανές λύσεις και εξερεύνησαν το παρελθόν με ένα δημιουργικό και πρωτότυπο τρόπο, μαθαίνοντας την Ιστορία από μια άλλη οπτική γωνία, αναπτύσσοντας παράλληλα τις ψηφιακές τους δεξιότητες με τη χρήση όλων των συνεργατικών εργαλείων web 2.0 tools που αξιοποιήθηκαν για το έργο.

Το Etwinning τους έδωσε αυτή τη δυνατότητα, αφού έμαθαν να κινούνται αυτόνομα στην πλατφόρμα του Twinspace, να δημιουργούν το προφίλ τους, να αναρτούν και να επεξεργάζονται εικόνες μέσω των εργαλείων, να κάνουν εγγραφή και να συμμετέχουν στα ενσωματωμένα στο twinspace websites, να επικοινωνούν με τους εταίρους τους μέσω του forum και του chat, να γράφουν σε padlets και να διαμορφώνουν τη σελίδα τους ως pupil administrators. Τέλος, συνειδητοποίησαν την αναγκαιότητα προσοχής στην άντληση πληροφοριών από το Διαδίκτυο και ενημερώθηκαν για τους περιορισμούς λόγω πνευματικών δικαιωμάτων. Σημειωτέον, ότι πριν αρχίσει το πρόγραμμα, οι γνώσεις χρήσης υπολογιστών της πλειονότητας των μαθητών περιοριζόταν μόνο στη χρήση του facebook και στοιχειώδους γραφής

στο word, μετά το τέλος του έργου έμαθαν σχετικά με τη χρήση των κοινωνικών δικτύων και για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Η ευρύτερη σχολική κοινότητα επωφελήθηκε επίσης από τη διάδοση – παρουσίαση των αποτελεσμάτων και άλλες σχολικές μονάδες εμπνεύστηκαν να επιχειρήσουν παρόμοιες δράσεις στο μέλλον.

Συνολικά, τα πιο επιτυχημένα αποτελέσματα του προγράμματος απορρέουν από τη γλωσσική και παιδαγωγική του αξία καθώς και τη δυνατότητα που δόθηκε στους μαθητές να διευρύνουν τους πνευματικούς τους ορίζοντες, να «δραπετεύσουν» από τα στενά όρια της τάξης και να συνεργαστούν δημιουργικά με τους εταίρους τους κάνοντας χρήση νέων τεχνολογιών. Αυτό επιτεύχθηκε με την εφαρμογή της μεθοδολογίας του PBL που χαρακτηρίζεται αποκλειστικά από ομαδοσυνεργατική προσέγγιση, καλλιεργεί την αυτενέργεια, τη δημιουργικότητα και τη φαντασία των μαθητών, ενεργοποιεί το μαθητή και συνδέει το σχολείο με την κοινωνία (Βουδρισλής & Αυγερινού, 2012).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αλεβιζόπουλος, Γ. (2013). *Διερεύνηση απόψεων εκπαιδευτών Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας σχετικά με την εφαρμογή και αποτελεσματικότητα της Ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας και της μεθόδου Project*. Πάτρα: Ε.Α.Π., Διπλωματική Εργασία , Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών -Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών ‘εκπαίδευση ενηλίκων’.

Ασλανίδης, Α., (2011). *Ερευνητική εργασία Α΄ γενικού λυκείου*. Αθήνα: Εκδόσεις :Πατάκη Βουδρισλής, Ν., & Αυγερινού, Μ. (2012). Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα εφαρμογής της μεθόδου project στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και στην Αγωγή Υγείας. *Στο Σύγχρονη Εκπαίδευση: Τρίμηνη Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 137, 128-136.

Ματσαγγούρας, Η..(2011). *Η Καινοτομία των Ερευνητικών Εργασιών στο Λύκειο* .Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2016 από http://kesyp.chal.sch.gr/files/kathig/odigos_erevnitikwn_ergasiwn_A_lykeiou_project.pdf

Ματσαγγούρας, Η. (2000). Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία: «Γιατί», «Πώς»,«Πότε» και «για Ποιους». *Διήμερο Επιστημονικό Συμπόσιο: "Η εφαρμογή της ομαδοκεντρικής διδασκαλίας- Τάσεις και εφαρμογές"*. Θεσσαλονίκη: Δεκέμβριος ,2000.

Ξωχέλλης, Π. (2006). *Ο εκπαιδευτικός στο σύγχρονο κόσμο*. Αθήνα : Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδάνος.

Blumenfeld, P., Soloway, E., Marx, R, Krajcik, J., Guzdial, M.& Palincsar,A.. (1991). Motivating Project-Based Learning : Sustaining the Doing Supporting the Learning. *EDUCATIONAL PSYCOLOGIST* 26 (3&4), 369-398).

Mergendoller, J. R., Maxwell, N. L, &. Bellisimo, Y. (2006). "The Effectiveness of Problem Based Instruction: A Comparative Study of Instructional Methods and Student Characteristics." *The Interdisciplinary Journal of Problem-based Learning*, Vol. 1, No.2, pp. 49–69.

Barron, B. J. S., Schwartz, D. L., Vye, N. J., Moore, A., Petrosino, A., Zech, L., Bransford, J. D. (1998). The Cognition and Technology Group at Vanderbilt. Doing with understanding: Lessons from research on problem- and project-based learning. *The Journal of the Learning Sciences*, 7, 271-311

Frey, K. (1986) *Η Μέθοδος Project. Μια μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία κα πράξη*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη

Markham, T. (2011). Project Based Learning. *Teacher Librarian*, 39(2), 38-42.
Thomas, J. (2000) . *A review of research on project-based learning.*

Vega, (2012). *Project-Based Learning Research Review*. Edutopia . Ανακτήθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2016 από http://www.edutopia.org/pbl-research-learning-outcomes

Wikipedia. (2016). *Ιστοεξερεύνηση*. Ανακτήθηκε στις 02 Σεπτεμβρίου 2016 από https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%B5%CE%BE%CE%B5%CF%81%CE%B5%CF%8D%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7

ΠΗΓΕΣ

115475/Γ2/21-08-2013 Υ.Α., ΦΕΚ Β΄2121

144968/Δ2/16-09-2015/ΥΠ.Π.Ε.Θ

62. «Δείξε μου τον φίλο σου!».

Δράσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη φιλία και τη διαφορετικότητα

Msc. Ζερβού Κυριακή[1], Δρ. Παρασκευάς Απόστολος[2]

[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ70-ΠΕ13

kikizervou@hotmail.com

[2] Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ70

aparaske@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές μας αποτελώντας το μέλλον έχουν κάθε λόγο να γνωρίσουν και να αξιοποιήσουν τις έννοιες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της φιλίας, συνεργασίας, της επίτευξης κοινών στόχων και της εμφύσησης μιας ιδέας για ενωμένη και πετυχημένη πορεία των πολιτών του κόσμου και στην περίπτωση που εξετάζουμε της Ευρώπης. Στόχος της δράστης είναι να προωθήσουμε, μέσω του προγράμματος eTwinning μηνύματα και πρακτικές που θα συμβάλλουν στην εξάλειψη αρνητικών συμπεριφορών στο χώρο του σχολείου, αλλά και θα καλλιεργήσουν στους μαθητές σημαντικές αρχές και αξίες που αφορούν τη σχολική αλλά και την εκτός σχολείου κοινωνική τους ζωή.

Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα πραγματευόμαστε θέματα κατά της βίας, υπέρ της φιλίας και της συνεργασίας, μαθαίνουμε για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ιδιαίτερα για τα δικαιώματα των παιδιών, λέμε όχι στο ρατσισμό και την επιθετική συμπεριφορά απ' όπου κι αν αυτή προέρχεται και προωθούμε την ιδέα της ισότητας και της συνεργασίας μεταξύ όλων των λαών και όλων των ανθρώπων.

Τα παραπάνω τα προωθούμε μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων με τη χρήση ΤΠΕ (διαδικτυακά παιχνίδια, παρακολούθηση βίντεο, ιστοσελίδων, παρακολούθηση ταινιών κ.α.). Η όλη δράση άφησε στους μαθητές τις καλύτερες εντυπώσεις και καλλιέργησε την ιδέα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της φιλίας της συνεργασίας και της ισότητας μεταξύ όλων των ανθρώπων και όλων των λαών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ανθρώπινα δικαιώματα, διαφορετικότητα*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο εκφοβισμός, η βία και οι ρατσιστικές συμπεριφορές αποτελούν ένα πολυδιάστατο φαινόμενο, που φαίνεται να εξαπλώνεται ανησυχητικά τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς, με τεράστιες αρνητικές συνέπειες ως προς τη διαμόρφωση «υγιών» αυριανών πολιτών. Ένας από τους παράγοντες που φαίνεται να συντελεί σε τέτοιου είδους φαινόμενα είναι και το φαινόμενο του προσφυγικού με εντονότερα σημάδια στην Ελλάδα αλλά και σε διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στη βιβλιογραφία ο όρος εκφοβισμός έχει επικρατήσει με τον αγγλικό όρο «bullying» μιας και στην Ελληνική γλώσσα και βάσει ελληνικής βιβλιογραφίας αποδίδεται με διάφορες ονομασίες, όπως «εκφοβισμός / θυματοποίηση», «Σχολικός εκφοβισμός», «σχολική επιθετικότητα», «κακοποίηση συνομηλίκου», «άσκηση βίας από μαθητή σε μαθητή», «κάνω το μάγκα», «ταλαιπωρώ», «μειώνω», «είδος επιθετικής συμπεριφοράς», «αντικοινωνική συμπεριφορά», «αντικοινωνική-επιθετική συμπεριφορά μεταξύ μαθητών στο χώρο του σχολείου» (Παραδεισιώτη & Τζιόγκουρος, 2008:3).

Το πρόβλημα της βίας, του εκφοβισμού (ΣΒΕ) και των ρατσιστικών συμπεριφορών, παρατηρείται όλο και περισσότερο στις σύγχρονες κοινωνίες με σοβαρές επιπτώσεις για την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου, αλλά και για τη

διαδικασία της μάθησης (Smith et al., 2004· Georgiou & Stavrinides, 2008, Stavrinides et al.,2010). Οι έννοιες σχολικός εκφοβισμός, βία και ρατσιστικές συμπεριφορές μπορούν να γίνουν κατανοητές ως ένα πεδίο «αντικοινωνικών» συμπεριφορών στον χώρο του σχολείου αλλά και εκτός, σαν μορφές κακοποίησης (Dawkins, 1995), κυμαινόμενων από την αντίθεση, τη διαφορετικότητα και τον εκφοβισμό μέχρι τις βίαιες επιθέσεις (Αντωνίου, 2008).

Λαμβάνοντας υπόψη την έξαρση του φαινομένου του ρατσισμού και των επιθετικών συμπεριφορών αποφασίστηκε να υλοποιήσουμε ένα πρόγραμμα στα πλαίσια της συμμετοχής του σχολείου μας στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα eTwinning.

Στην περιοχή του σχολείου όπου εκπονήθηκε το παρόν πρόγραμμα, δεν υπήρχαν σημαντικά καταγεγραμμένα περαστικά βίας, ή ρατσιστικών συμπεριφορών μιας και το σχολείο είναι διαπολιτισμικό, άρα από τη φύση του έχει μαθητές από διάφορες χώρες, παρόλα αυτά και καθώς τα παιδιά παρουσιάζουν πάντα θέματα και δυσκολίες στη μεταξύ τους συνεργασία και συνύπαρξη στο χώρο του σχολείου αλλά και της τοπικής κοινωνίας, πράγμα που συνιστά την απαρχή τέτοιων προβλημάτων, θεωρήθηκε απαραίτητο να εκπονηθεί για προληπτικούς λόγους.

Επιπλέον, οι ίδιοι οι μαθητές εξέφρασαν την επιθυμία να ασχοληθούν με ένα πρόγραμμα που θα τους έφερνε πιο κοντά, κάνοντάς τους περισσότερο φίλους, να συνεργαστούν και να προσπαθήσουν να λειτουργούν ως ομάδα στις δραστηριότητές τους. Βασικό κίνητρο αποτέλεσε η επιθυμία των μαθητών να μάθουν τα δικαιώματά τους ως παιδιά, αλλά και να κατανοήσουν τις έννοιες του εκφοβισμού, της ξενοφοβίας και του ρατσισμού, καθώς φάνηκε μετά από συζητήσεις και από τις απαντήσεις τους σε ένα ερωτηματολόγιο που δόθηκε στην τάξη, ότι οι ανωτέρω έννοιες δεν ήταν τόσο ξεκάθαρες.

Ως γενικός σκοπός της εργασίας θεωρείται η απόκτηση από τους μαθητές βασικών εννοιών και γνώσεων της κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής τόσο σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κυρίως δικαιωμάτων των παιδιών και η αφομοίωση της αντίληψης ότι όλοι ανήκουμε στην Ευρώπη και πρέπει να συνεργαστούμε για την επίτευξη κοινών στόχων σε μια δύσκολη οικονομικά και κοινωνικά εποχή, με στόχο την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών της.

Στα πλαίσια αυτά υλοποιείται και η προσέγγιση στις αξίες και τους στόχους της ΕΕ, μέσω της δράσης που εκπονείται. Οι μαθητές μέσω των εννοιών της φιλίας και της συνεργασίας σε επίπεδο σχολείου, της εξάλειψης κάθε μορφής ρατσισμού, διακρίσεων και βίας τόσο στο σχολικό όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον, μαθαίνουν σε επίπεδο μικρόκοσμου τις αξίες της κοινότητας και της επίτευξης κοινών στόχων. Αυτές τις αξίες τις μεταφέρουν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, αντιλαμβανόμενοι καλύτερα και αφομοιώνοντας την ουσία και την αξία των στόχων της σε επίπεδο λαών και χωρών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η διδακτική προσέγγιση του συγκεκριμένου θέματος βασίζεται στη μέθοδο project. Ως «μέθοδο Project» μπορούμε να θεωρήσουμε τον τρόπο της «Ομαδικής διδασκαλίας στην οποία συμμετέχουν αποφασιστικά όλοι και η ίδια η διδασκαλία διαμορφώνεται και διεξάγεται από όλους όσους συμμετέχουν» (Frey, 1999).

Αρχικά μέσα από συζήτηση, προβληματισμό και καταιγισμό ιδεών οι μαθητές επιλέγουν το θέμα. Σε δεύτερη φάση ακολουθεί ο σχεδιασμός της υλοποίησής του, τίθενται οι στόχοι, διαμορφώνονται οι ομάδες, κατανέμονται εργασίες και προσδιορίζεται ένας μέσος χρόνος υλοποίησης των δραστηριοτήτων. Ακολουθεί η διεξαγωγή των δραστηριοτήτων, συγκεντρώνεται το απαιτούμενο υλικό, γίνεται επεξεργασία του από τις ομάδες και προχωρούν στις δραστηριότητες.

Στην τελική φάση κάθε ομάδα παρουσιάζει στην ολομέλεια τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματά της και ακολουθεί τελική αξιολόγηση του όλου προγράμματος, εκτός της διαμορφωτικής αξιολόγησης καθ' όλη τη διάρκειά του, με τελικές συνεργατικές δραστηριότητες των μαθητών. Το όλο θέμα προσεγγίζεται με βιωματικές δραστηριότητες όπου οι μαθητές συνεργάζονται, επικοινωνούν, μελετούν, κοινωνικοποιούνται και αξιολογούν. Καλλιεργούνται δεξιότητες στην χρήση Η/Υ, καθώς το πρόγραμμα περιέχει πληροφορίες και δραστηριότητες που υλοποιούνται με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.

Γενικός Σκοπός
Ως γενικός σκοπός της εργασίας θεωρείται η απόκτηση από τους μαθητές βασικών εννοιών και γνώσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειδικότερα των δικαιωμάτων των παιδιών. Η κατανόηση των εννοιών του ρατσισμού και του σχολικού και εξωσχολικού εκφοβισμού με τη συνοδευόμενη κατάσταση φαινομένων βίας και ελλιπούς συνεργασίας στο χώρο του σχολείου και της κοινωνίας γενικότερα.

Επιμέρους στόχοι

Γνωστικοί
- Να γνωρίσουν γενικά τα ανθρώπινα δικαιώματα
- Να μάθουν για τα δικαιώματα των παιδιών ειδικότερα
- Να γνωρίσουν την έννοια του ρατσισμού
- Να ανακαλύψουν τα οφέλη της συνεργασίας
- Να αντιληφθούν τα οφέλη της αποφυγής βίας
- Να κατανοήσουν τις έννοιες της ισότητας και του σεβασμού
- Να κατανοήσουν την έννοια της ανθρώπινης υπόστασης και αξιοπρέπειας

Συναισθηματικοί
- Να γνωριστούν ακόμη καλύτερα μεταξύ τους
- Να συνεργαστούν μεταξύ τους δημιουργώντας θετικό κλίμα
- Να σεβαστούν και να τηρήσουν το συμβόλαιο που υπέγραψαν στην τάξη
- Να αναπτύξουν θετική συμπεριφορά ως προς τη σημασία της φιλίας
- Να υιοθετήσουν τη λογική της αποφυγής βίας
- Να αποκτήσουν θετική στάση για την αποφυγή κάθε μορφής ρατσισμού
- Να αντιληφθούν ότι και οι ίδιοι με τις πράξεις τους συμμετέχουν στη δημιουργία θετικού κλίματος στο χώρο του σχολείου
- Να νιώσουν οι νέοι ευαισθητοποιημένοι πολίτες της κοινωνίας που ζουν

Ψυχοκινητικοί
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας στις ομάδες
- Να μπορούν να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα των εργασιών τους
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή
- Να δημιουργούν παρουσιάσεις στον υπολογιστή
- Να αποκτήσουν κριτική ικανότητα και να μπορούν να επιχειρηματολογούν
- Να κατασκευάζουν χειροτεχνίες
- Να παίζουν παιχνίδια γνώσεων στον υπολογιστή, αλλά και επιτραπέζια

ΔΕΙΓΜΑ
Στο πρόγραμμα συμμετείχαν οι δεκαοκτώ (18) μαθητές της ΣΤ1 τάξης, του 6ου Διαπολιτισμικού Δημοτικού σχολείου Ελευθερίου Κορδελιού. Το παρών πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε συνεργασία με εκπαιδευτικό πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από τη Μάλτα και με δεκαεπτά (17) μαθητές της Α Δημοτικού.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ
Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 2015-16 και γινόταν κατά τη διάρκεια του μαθήματος της ευέλικτης ζώνης.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Οι μαθητές ξεκινούν να ξαναγνωριστούν και να συνεργαστούν μεταξύ τους. Σε αυτό το σκοπό δημιουργούν βίντεο (σχήμα 1) στην αγγλική γλώσσα στα οποία συστήνουν τον εαυτό τους και το σχολείο τους https://www.youtube.com/watch?v=vvv5YEPnszQ&feature=youtu.be

Σχήμα1: Οι μαθητές συστήνουν τον εαυτό τους

Επιπλέον τους βοηθούν τα παιχνίδια γνωριμίας – συνεργασίας. Παίζουν το «τρενάκι», αλλάζοντας κατευθύνσεις σύμφωνα με τις οδηγίες του τελευταίου στη σειρά, μέχρι να μπερδευτούν και ο οδηγός να πάει στο τέλος.
Το «ζιπ-ζαπ-μποινγκ», όπου σε κύκλο δείχνουν ο ένας τον άλλο λέγοντας ζιπ, τον διπλανό τους λέγοντας ζαπ και όποιος αρνείται να συμμετέχει και επιστρέφει τη σειρά του στον προηγούμενο λέει μπόινγκ σηκώνοντας τα χέρια. Διασκεδάζουν και ταυτόχρονα δένονται μεταξύ τους περισσότερο.
Σχεδιάζουν, υλοποιούν και υπογράφουν το συμβόλαιο της τάξης (σχήμα 2) με τους όρους που θα δουλέψουν προκειμένου να μπορέσουν να δουλέψουν και να ολοκληρώσουν το έργο

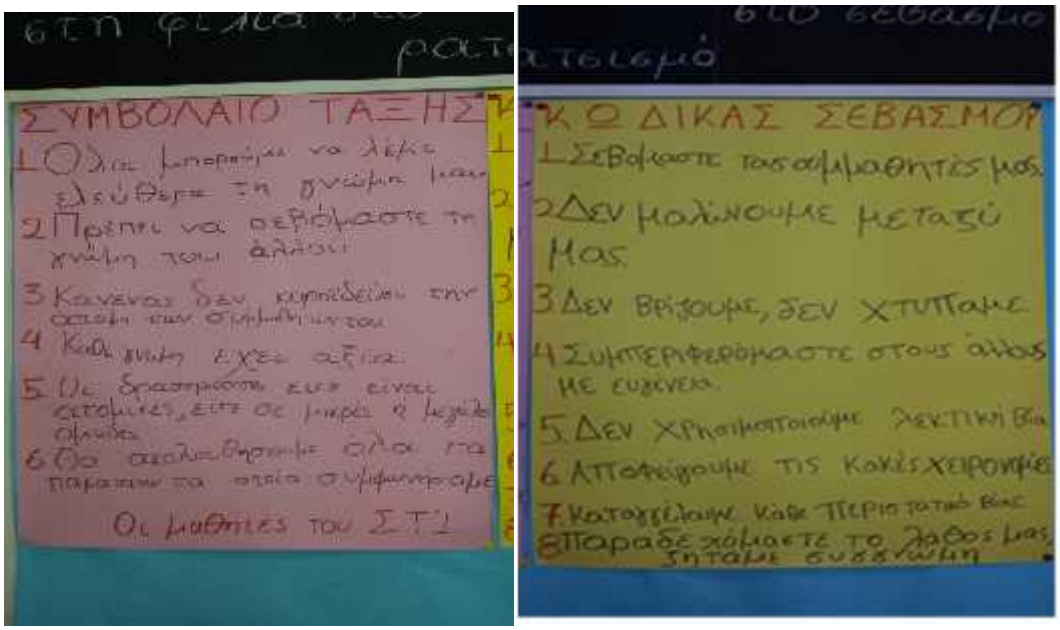

Σχήμα 2: Το συμβόλαιο της τάξης και ο κώδικας σεβασμού που έχουν δημιουργήσει οι μαθητές

3. Ακολουθεί η ανεύρεση υλικού που βοηθά στο θέμα που πραγματεύονται. Έχοντας το βιβλίο από το γραφείο του Europedirect «Πάμε να εξερευνήσουμε την Ευρώπη» ξεκινούν τη γνωριμία τους με την ήπειρο και διευρύνουν τις γνώσεις τους με γενικές, αλλά και ειδικότερες πληροφορίες μέσα από την αφίσα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ΕΕ (σχήμα 3) για το θέμα που έχουν επιλέξει. Μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστή παίζουν το αντίστοιχο διαδικτυακό παιχνίδι και δοκιμάζουν τις γνώσεις τους διασκεδάζοντας.

Σχήμα 3: Χάρτης Θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής ένωσης

4. Ακολουθεί η παρακολούθηση του σχετικού υλικού για τα δικαιώματα των παιδιών από την ιστοσελίδα της ΕΕ http://europa.eu/kids-corner/index_el.htm και την ενότητα «Μάθε τα δικαιώματά σου». Εκεί παίζουν με τα αντίστοιχα δικτυακά παιχνίδια που αφορούν το σχετικό αντικείμενο (σχήμα 4).

Σχήμα 4: Οι μαθητές παίζουν παιχνίδια με τα δικαιώματα

5. Ακολουθούν κατασκευές στην τάξη (σχήματα 5,6,7) σχετικές με τα δικαιώματα, το ρατσισμό, τη φιλία, όπως αφίσες με αναγραφή συνθημάτων κατά της βίας, ζωγραφιές για ομαδικά παιχνίδια φιλίας και συνεργασίας, μπαλόνια της φιλίας (στην ελληνική και αγγλική γλώσσα), ανάγνωση και συζήτηση ποιημάτων και αντίστοιχων εικόνων για το ρατσισμό, δημιουργία κώδικα σεβασμού (στην ελληνική και αγγλική γλώσσα). Στο τέλος κάθε ομάδα παρουσιάζει το υλικό της και τα επιχειρήματα από τις συζητήσεις στις υπόλοιπες ομάδες.

Σχήμα 5: Δραστηριότητες των μαθητών-αφήνω το αποτύπωμά μου

Σχήμα 6: Δραστηριότητες των μαθητών σε σχέση με φιλία και συνεργασία

Σχήμα 7: Δραστηριότητες των μαθητών

6. Δημιουργία padlet http://padlet.com/kikizervou/hr7kgdsswi09 στην αγγλική γλώσσα όπου οι μαθητές έγραψαν συνθήματα για τα ανθρώπινα δικαιώματα (σχήμα 8)

Σχήμα8: Δημιουργία padlet από τους μαθητές στα Αγγλικά

7. Τελική δραστηριότητα τραγουδούν το τραγούδι «Εγώ κι εσύ μαζί» από την ταινία «Toy Story» (σχήμα 9) ως ύμνο στη φιλία, την αγάπη και το σεβασμό μεταξύ των ανθρώπων στο σύνδεσμο: https://youtu.be/xR4roP1otsc

Σχήμα 9: Εγώ κι εσύ μαζί» από την ταινία «Toy Story

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η υλοποίηση του προγράμματος στην τάξη, σε γενικές γραμμές, πήγε πολύ καλά. Εφαρμόστηκε στην ΣΤ1 τάξη του δημοτικού που αποτελούνταν από 18 παιδιά και κύλησε ομαλά. Βοήθησαν πολύ τα ίδια τα παιδιά, δείχνοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διαφορετική πρακτική με την οποία έγινε το μάθημα. Η εργασία σε ομάδες τους άρεσε πολύ, διότι, η δημιουργία ομάδας από την αρχή ήταν κάτι σαν παιχνίδι. Συνεργάστηκαν με διαφορετικά άτομα και ταυτόχρονα όλοι μαζί στην ολομέλεια.

Αυτό που σίγουρα έγινε αντιληπτό από τα παιδιά ήταν ότι μαθαίνουμε καλύτερα όταν συνεργαζόμαστε και μπορούμε να κάνουμε πολύ καλύτερα πράγματα από όταν δουλεύουμε μόνοι μας. Τα παιδιά γίνονται λιγότερο ανταγωνιστικά και βγαίνουν από την απομόνωση και την ατομικότητα. Μαθαίνουν να συνεργάζονται και το

βασικότερο αντιλαμβάνονται με το πέρασμα των ημερών ότι μέσα από τη συνεργασία τα καταφέρνουν καλύτερα.
Μπορούν να βασιστούν στο συμμαθητή τους και να νιώσουν τη δύναμη της ομάδας. Αυτό που αδιαμφισβήτητα προκύπτει είναι ότι η συνεργασία και η γνώση του εαυτού του άλλου, που βγαίνει μέσα από τη συζήτηση στις ομάδες, φέρνει τους μαθητές πιο κοντά και αναπτύσσει κλίμα οικειότητας μεταξύ όλων των παιδιών.
Αντιλαμβάνονται ότι τα στοιχεία διαπολιτισμικότητας και διαφορετικότητας τους ενώνουν και δίνουν αφορμή για δημιουργικότητα και βελτίωση της καθημερινής συμβίωσης τους στο σχολείο και στην κοινωνία. κοινωνίας. Με αυτό τον τρόπο τα παιδιά αντιλαμβάνονται την αξία της αποδοχής, τους σεβασμού και της συνεργασίας στο μικρόκοσμο του σχολείου που αργότερα τη μεταφέρουν και στον μακρόκοσμο της κοινωνίας. Επιπλέον, μεταφέρουν τη λογική αποδοχής, του σεβασμού και της συνεργασίας σε επίπεδο χωρών και προγραμμάτων Ε.Ε. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται ένας από τους βασικούς στόχους του προγράμματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αντωνίου, Α.-Σ. (2008). *Ψυχολογία ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες,* Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Π.Χ. Πασχαλίδης.

Παραδεισιώτη, Α. & Τζιόγκουρος, Χ. (2008). Η εκφοβιστική συμπεριφορά μεταξύ των μαθητών στο σχολείο, *Εγχειρίδιο για τους εκπαιδευτικούς. Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα ΔΑΦΝΗ ΙΙ,* Ανακτήθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση, http://www.moec.gov.cy/edu_psychology/pdf/dafni_teachers.pdf

Dawkins, J. (1995). Bullying in schools: Doctors' responsibilities, *British Medical Journal,* 310, 274–275.

Frey, K. (1999). *Η «μέθοδος Project» Μία μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη,* Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις αδελφών Κυριακίδη Α.Ε.

Georgiou, St. & Stavrinides, P. (2008). Bullies, victims, and bully-victims: psychosocial profiles and attributions styles. *School Psychology International*, 29 (5), 574–589.

Olweus, D. (1997). Bullying or Victim problems in school. Facts and Intervention, *European Journal of Psychology of Education*, 12(4), 495–510.Pateraki, L. & 31

Houndoumadi, A. (2001). Bullying among primary schoolteachers in Athens, Greece. *Educational Psychology,* 21(2), 167–175.

Smith, P.K., Talamelli, L., Cowie, H., Naylor, P. & Chauhan, P. (2004). Profiles of Non-Victims, Escaped Victims, Continuing Victims and New Victims of School Bullying. *British Journal of Educational Psychology*, 74, 565–581.

Stavrinides, P., Paradeisiotou, A., Tziogouros, C. & Lazarou, C. (2010). Prevalence of Bullying among Cyprus Elementary and High School Students, *International Journal of Violence and School*, 114–128, Ανακτήθηκε στις 4 Σεπτεμβρίου 2016 από τη διεύθυνση, http://www.ijvs.org/files/Revue-11/05.-Stavrinides-Ijvs-11.pdf

63. ‘ULYSSES still travels’. An eTwinning project

Σουβατζόγλου Βασίλειος [1], Δημογέροντα Αντωνία [2]
[1] Εκπ/κός ΠΕ19, Διευθυντής 2ου Γυμνασίου Τρίπολης. Πρεσβευτής etwinning Πελ/νήσου
basou@sch.gr
[2] Εκπ/κός ΠΕ19- Πληροφορικής 2ου Γυμνασίου Τρίπολης
dimogeront@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Το κείμενο επιχειρεί να αποτυπώσει τις διαδικασίες από το σχεδιασμό έως την υλοποίηση ενός συνεργατικού έργου etwinning ανάμεσα σε ένα ελληνικό σχολείο και σε ένα ιταλικό στην περιοχή της Μεσσίνας. Η συνεργασία αφορούσε την Οδύσσεια του Ομήρου. Η βασική δράση του προγράμματος ήταν η ανάγνωση-απαγγελία στίχων της Οδύσσειας στην αρχαία ελληνική, τη νέα ελληνική και την ιταλική. Οι αναγνώσεις βιντεοσκοπήθηκαν προκειμένου να δημιουργηθεί ένα συνολικό βίντεο και έγιναν σε χώρους που σχετίζονται με το έπος. Στην Ελλάδα στίχοι και δραματοποιήσεις έλαβαν χώρα στον αρχαιολογικό χώρο των Μυκηνών, ενώ στην Ιταλία στο αρχαίο θέατρο της Ταορμίνα. Στο πρότζεκτ ενσωματώθηκαν και άλλες δράσεις, όπως η μετατροπή των ονομάτων των μαθητών σε γραμμική Β γραφή και συνακόλουθα η δημιουργία ενός ψηφιακού τοίχου (Padlet) με αυτά τα ονόματα επάνω του και σε αντιστοιχία το γράψιμό τους σε ένα πραγματικό τοίχο. Επίσης, τα ονόματα χαράκτηκαν σε νωπό πηλό κατ’ αναλογία με τις πήλινες πινακίδες της γραμμικής Β που έχουν βρεθεί σε ανασκαφές.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Οδύσσεια, etwinning, απαγγελία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά, αποτελεί το θεμέλιο της επικοινωνίας και της συνεργασίας των λαών της και «ο τρόπος με τον οποίο τη διατηρούμε και την αξιοποιούμε αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τον προσδιορισμό της θέσης της Ευρώπης στον κόσμο» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014). Ο ρόλος του σχολείου στο στόχο αυτό της διατήρησης και της αξιοποίησης είναι καθοριστικός. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2004) έχει επισημάνει το ρόλο αυτό και φρονεί ότι τα σχολεία πρέπει να ευαισθητοποιούν τους μαθητές απέναντι στον πολιτισμό και στον τρόπο ζωής όλων των ευρωπαϊκών λαών και να θεμελιώνουν την προσέγγιση αυτή στις κοινές ευρωπαϊκές αξίες. Στην κατεύθυνση αυτή έχει σημασία να αξιοποιούμε το πολιτισμικό κεφάλαιο των μαθητών, ώστε να το εμπλουτίζουμε και να δημιουργούμε μια νέα κουλτούρα, δηλαδή βιωμένες ιδεολογικές πρακτικές που μπορούν να καταστήσουν την κοινωνία μας ικανή να αντιληφθεί ερμηνευτικά, αλλά και εκλογικευμένα τις συνθήκες της συγκρότησης και ύπαρξής της (Hall, 1986). Απαιτείται συνεχής προσπάθεια από το σχολείο, ώστε να επιτευχθεί αυτή η αξιοποίηση, καθώς όπως τόνισε και ο Αντρέ Μαλρό στην ομιλία του στην Ακρόπολη των Αθηνών το 1959 «Ο πολιτισμός δεν κληρονομείται, κατακτάται» (Μουλλάς & Μέντζου, 1995).

Η Οδύσσεια αποτελεί κοινή ευρωπαϊκή κληρονομία και σημείο εκκίνησης προς την παραγωγή νέων έργων πολιτισμού και στο πλαίσιο της δράσης των σχολείων αποτελεί εν δυνάμει ένα θέμα διαλόγου, ανάμεσα σε σχολεία από διαφορετικά ευρωπαϊκά κράτη. Εξάλλου ο διάλογος αποτελεί βασικό συστατικό και του

πολιτισμού, αλλά και της εμπέδωσης της δημοκρατίας. Με δεδομένο ότι στην πρώτη γυμνασίου στο ελληνικό σχολείο διδάσκεται η Οδύσσεια και προς την κατεύθυνση της ποιοτικότερης διδασκαλίας της, αποφασίστηκε αρχικά η υλοποίηση ενός πολιτιστικού προγράμματος με θέμα την Οδύσσεια, αλλά κατόπιν αυτό συμπληρώθηκε με το περιγραφόμενο πρόγραμμα etwinning με τίτλο 'Ulysses still travels' (Ο Οδυσσέας ταξιδεύει ακόμα). Ο τίτλος αφενός τονίζει τη διαχρονική σημασία του ταξιδιού ιδωμένου ως στόχο και κατεύθυνση και αφετέρου την ανάγκη συνεχούς διαπραγμάτευσης με τα κείμενα αυτά της ευρωπαϊκής παράδοσης. Να τονισθεί ότι η επαφή μαζί τους μπορεί να είναι πολυποίκιλη και από πολλές οπτικές γωνίες. Μια τέτοια προσέγγιση είναι χρήσιμη και για τους μαθητές, αλλά και για τους εκπαιδευτικούς, καθώς όπως έχει διαπιστωθεί οι έλληνες εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται σε μεγάλο βαθμό το παρελθόν κανονιστικά και ανελαστικά και το προσεγγίζουν συναισθηματικά με ασαφείς αναφορές στην αρχαιολογική και ιστορική αξία των μνημείων (Στεφάνου, Αθανασιάδης & Στέφος, 2013). Η ματιά και η προσέγγιση άλλων μαθητών και εκπαιδευτικών εκτός του ελληνικού χώρου, μπορεί δυνητικά να συνεισφέρει στην ανανέωση και τον επαναπροσδιορισμό της αντίληψης του κορυφαίου αυτού έργου.

Το eTwinning δίνοντας τη δυνατότητα της υλοποίησης συνεργατικών έργων ανάμεσα σε σχολεία της Ευρώπης (European Commission, 2008), προσφέρει αυτή τη δυνατότητα όχι μόνο στο πλαίσιο της συνεργασίας, αλλά και της χρήσης ψηφιακών εργαλείων, που αναπλαισιώνουν την αρχαιοελληνική παράδοση στο σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον. Έτσι επιτυγχάνεται μια νέα νοηματική συσχέτιση και ένταξη του παρελθόντος στην τρέχουσα πραγματικότητα (Κωνσταντινίδης, 1989).

ΤΟ ΕΡΓΟ

Το έργο etwinning που παρουσιάζεται στο παρόν κείμενο ξεκίνησε μέσα από εξεύρεση του εταιρικού σχολείου μέσα από το forum της πλατφόρμας. Το 2ο Γυμνάσιο Τρίπολης αποφάσισε να υλοποιήσει ένα έργο με θέμα την Οδύσσεια του Ομήρου και ανάρτησε στο φόρουμ ανακοίνωση με την οποία επιζητούσε συνεργασία ιδιαίτερα με σχολεία που έχουν την έδρα τους κοντά σε γεωγραφικές περιοχές, που μπορούν να προσδιοριστούν μέσα στο αρχαίο κείμενο. Το σχολείο που απάντησε και τελικά επισυνάφθηκε η συνεργασία ήταν το IISS "Caminiti-Trimarchi" της ιταλικής πόλης Santa Teresa di Riva, παραλιακής πόλης κοντά στο περίφημο αρχαίο θέατρο της Ταορμίνας και στο στενό της Messina, όπου τοποθετείται ο τόπος που διαδραματίζεται η υπόθεση της Σκύλλας και Χάρυβδης.

Σκοπός του έργου ήταν η δημιουργία ενός βίντεο, όπου έλληνες και ιταλοί μαθητές και μαθήτριες θα απαγγέλουν τμήματα του έπους στην αρχαία γλώσσα των κειμένων, τα νέα ελληνικά και στα ιταλικά. Ως σκηνικό της απαγγελίας θα χρησιμοποιείτο ο χώρος των Μυκηνών στην Πελοπόννησο και το αρχαίο ελληνορωμαϊκό θέατρο της Ταορμίνας στην Σικελία. Σε συμπληρωματικό πλαίσιο θα γίνονταν και δράσεις με παραγωγή ψηφιακών έργων, τα οποία είχαν σκοπό να εμβαθύνουν και τη συνεργασία, αλλά και την προσέγγιση στον πολιτισμό εκείνης της εποχής. Γενικά, στόχοι των δραστηριοτήτων ήταν :

-Να ασκηθούν οι μαθητές στην ανάγνωση και την ποιητική απόδοση του έπους «Οδύσσεια»

-Να αντιληφθούν για την πορεία του Οδυσσέα στην περιοχή της Μεσογείου μέσω της συνεργασίας με το άλλο σχολείο.

-Να αναγνωρίζουν τους αρχαιολογικούς χώρους ως χώρους, που μπορούν να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο.

- Να τεκμηριώνουν σε ψηφιακή μορφή τις ενέργειές τους.

- Να είναι σε θέση να κάνουν ψηφιακά έργα, αλλά και μη ψηφιακά (ζωγραφική, κεραμική).

- Να αντιληφθούν την Οδύσσεια ως κοινή ευρωπαϊκή κληρονομιά.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΉ ΚΑΙΝΟΤΟΜΊΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΌΤΗΤΑ.

Το έργο μπορεί να θεωρηθεί καινοτομικό για τον χώρο στον οποίο υλοποιήθηκε δηλαδή το ελληνικό σχολείο και πιθανά και στο ιταλικό σχολείο. Ως καινοτομικά του στοιχεία μπορεί να εκληφθούν: α) η έντονη σχέση του με το αναλυτικό πρόγραμμα της διδασκαλίας της Οδύσσειας, καθώς εμπλούτισε το μάθημα με βιωματικές δράσεις που είχαν ως αποτέλεσμα υψηλότερα μαθησιακά αποτελέσματα. Το γεγονός της ανάγνωσης-απαγγελίας αποτελεί καινοτομικό στοιχείο, καθώς στη συνήθη διδακτική διαδικασία δε δίνεται βαρύτητα σε μια τέτοιου είδους προσέγγιση. Επίσης, η βιωματική επαφή με τη γραμμική Β γραφή, είχε το στοιχείο της πρωτοπορίας στην ευρύτερη περιοχή της πόλης. Το έργο δεν μπορεί, αυτή τη στιγμή χωρίς να εμπλουτισθεί και να διευρυνθεί, να θεωρηθεί ότι παράγει αποτελέσματα που είναι πράγματι καινοτόμα στο πεδίο της επιστήμης ή της παιδαγωγικής (European Commision, 2016).

Ένα ακόμα καινοτομικό στοιχείο υπήρξε η σύνδεση του θέματος της Οδύσσειας, που άπτεται σε αυτό που ονομάζουμε ανθρωπιστική παιδεία με τις ΤΠΕ, οι οποίες όχι μόνο βοήθησαν στην τεκμηρίωση, αλλά στο σημείο της μετατροπής των ονομάτων των παιδιών σε γραμμική Β γραφή, γεφυρώθηκε η ανθρωπιστική παιδεία με την τεχνολογία. Η γεφύρωση αυτή αποτελεί κατά τον Δερτούζο (1998) ένα αίτημα της Κοινωνίας της Γνώσης. Μια άλλη γεφύρωση προέκυψε, όταν δημιουργήθηκε ένας τοίχος με τα ονόματα των μαθητών (ιταλών και ελλήνων) γραμμένα ελληνικά και ιταλικά αλλά και σε γραμμική Β γραφή σε αντιστοιχία με έναν ψηφιακό τοίχο στο εργαλείο Padlet. Η σύγκριση των δράσεων προσέφερε ενδιαφέροντες ιδέες για τη διδασκαλία. Η καινοτομικότητα δηλαδή, σε κάποιες δράσεις έγκειται στο ότι λαμβάνουν χώρα και στον ψηφιακό χώρο και στον πραγματικό.

Καινοτομικό στοιχείο, τουλάχιστον για τους ίδιους τους μαθητές υπήρξε το γεγονός ότι προσέγγισαν έναν αρχαιολογικό χώρο (Μυκήνες) με ένα διαφορετικό τρόπο από εκείνον με τον οποίο συνήθως προσεγγίζονται οι χώροι αυτοί κατά τις επισκέψεις των σχολείων. Η ανάγνωση ενός αρχαίου κείμενου στον ίδιο χώρο, που διαδραματίζονται γεγονότα του έπους, συνδέει άμεσα το προσωπικό βίωμα των μαθητών με το περιεχόμενο και το πνεύμα του έπους.

ΕΝΣΩΜΆΤΩΣΗ ΣΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Η ιδέα ξεκίνησε από το γεγονός ότι στο αναλυτικό πρόγραμμα της Α’ γυμνασίου προβλέπεται η διδασκαλία της Οδύσσειας. Αρχική επιδίωξη ήταν στο πλαίσιο αυτό να αναπτυχθεί μια ευρύτερη δράση, που θα περιλαμβάνει βιωματικές προσεγγίσεις του κειμένου. Η ιδέα επεκτάθηκε με την επιδίωξη μιας συνεργασίας ειδικά με ένα σχολείο του εξωτερικού, αλλά από περιοχή που σχετίζεται με τις τοποθεσίας που αναφέρονται στο έπος. Στο αναλυτικό πρόγραμμα εντάχθηκε η δραστηριότητα της ανάγνωσης αποσπασμάτων στην αρχαία και την νεοελληνική γλώσσα, ενώ δραματοποιήθηκε και το απόσπασμα από τον Κύκλωπα του Ευριπίδη, το οποίο περιέχεται και αυτό εντός του βιβλίου που δίδεται στους μαθητές. Στο μάθημα της Πληροφορικής εντάχθηκε η δημιουργία και του Padlet αλλά και των εικονιδίων, που κατασκευάσθηκαν με χρήση του Powerpoint και του διαθέσιμου λογισμικού που μετατρέπει μια λέξη σε γραμμική Β’ γραφή. Εκτός του αναλυτικού προγράμματος της Πληροφορικής της Α’ Γυμνασίου, εντάχθηκε η δημιουργία ενός Πανοράματος (εργαλείο dermandar) των Μυκηνών. Για την υλοποίηση της δράσης αξιοποιήθηκαν

ώρες από τη διδασκαλία της Οδύσσειας και της Πληροφορικής και επιπλέον ώρες εντός του ωραρίου του σχολείου, καθώς όποτε υπήρχε κενό στο τμήμα, λόγω απουσίας κάποιου εκπαιδευτικού, οι μαθητές απασχολούνταν σε δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα (πρόβες, συγκέντρωση ψηφιακού υλικού, φωτογράφηση έργων κλπ)

ΤΡΟΠΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ, ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η επικοινωνία με τους συνεργάτες εγκαταστάθηκε μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είτε μέσω της πλατφόρμας του eTwinning, είτε μέσω των λογαριασμών του σχολικού δικτύου των εκπαιδευτικών. Αποφασίστηκε ποια αποσπάσματα θα διαβάσουν οι έλληνες μαθητές και ποια οι Ιταλοί. Συγκεκριμένα, οι Ιταλοί θα διάβαζαν τμήματα του έπους που σχετίζονται με τον τόπο τους. Ειδικότερα, τα επεισόδια με τον Πολύφυμο, τον Αίολο, την Σκύλλα και τη Χάρυβδη και τη διάβαση του Οδυσσέα από το στενό της Μεσσήνης [Book IX vv 216-412 Polypheme Book X vv 1-77 Eolus, Book XII vv 59-110 (Scylla and Charybdis) και vv 234-259(Ulysses landing in Messina Strait)]. Οι Έλληνες μαθητές θα διάβαζαν την αρχή του έπους και άλλα τμήματα στα Ιταλικά. Οι Ιταλοί θα διάβαζαν στα αρχαία ελληνικά και στα ιταλικά και οι έλληνες μαθητές στα αρχαία και νέα ελληνικά και στα ιταλικά. Με τον τρόπο αυτό το έργο αντιμετώπιζε με σεβασμό όλες τις γλώσσες με τις οποίες έρχονταν σε επαφή οι μαθητές (Crawley, Dumitru & Gilleran, 2007;Beacco et al., 2010).

Τελικά, οι δραστηριότητες υλοποιήθηκαν, όπως αρχικά σχεδιάστηκαν πλην της ανάγνωσης του επεισοδίου της Χάρυβδης, από ελληνίδα μαθήτρια στα ιταλικά, καθώς υπήρξε αστοχία στην ψηφιακή καταγραφή. Πέρα από τις δραστηριότητες αυτές υπήρξαν και άλλες οι οποίες υλοποιήθηκαν με πρωτοβουλία του ελληνικού σχολείου. Οι έλληνες μαθητές/τριες σχεδίασαν το logo του έργου, που εγκρίθηκε από το ιταλικό σχολείο. Στη συνέχεια οι έλληνες μαθητές σε ειδικό λογισμικό μετέτρεψαν το όνομά τους σε γραμμική Β΄ γραφή και επειδή το λογισμικό λειτουργούσε μόνο με ελληνικούς χαρακτήρες, ζητήθηκαν από τους ιταλούς τα ονόματά τους ώστε να μετατραπούν από τους έλληνες μαθητές. Αυτό έγινε και τα εικονίδια στάλθηκαν πίσω στο ιταλικό σχολείο. Οι Έλληνες μαθητές δημιούργησαν τα ονόματα σε μορφή εικονιδίων και τα ανέβασαν στο Padlet και ομοίως έπραξαν και οι Ιταλοί. Η ιδέα να μεταφερθούν τα ονόματα και σε πήλινες πινακίδες υλοποιήθηκε μόνο στην Ελλάδα, καθώς οι ιταλοί δήλωσαν αδυναμία. Υπήρξε και η ιδέα να ετοιμάσουν τις πήλινες πινακίδες γραμμικής Β’ στους ιταλούς οι έλληνες μαθητές και να σταλούν στην Ιταλία, αλλά δεν κατέστη δυνατόν να υλοποιηθεί. Επίσης δεν κατέστη εφικτό να γίνει μια διάσκεψη σε πραγματικό χρόνο (chat), καθώς οι ιταλοί δεν ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση αυτή. Οι εντυπώσεις των μαθητών από τα βίντεο των εταίρων συγκεντρώνονταν από τους εκπαιδευτικούς και ανταλλάσσονταν με email. Κατά τη διάρκεια της προβολής του βίντεο των Ιταλών οι μαθητές ψήφισαν για την καλύτερη ανάγνωση, αλλά δεν έβγαλαν αποτέλεσμα, καθώς τους είχε ανατεθεί η διοργάνωση της διαδικασίας ψηφοφορίας, που όμως δεν κατόρθωσαν να φέρουν σε πέρας. Επέδειξαν, όμως μεγάλη συνεργατικότητα κατά την υλοποίηση των δράσεων της ανάγνωσης, της ψηφιοποίησης, της δραματοποίησης και της συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς.

Σε ό,τι αφορά στο ελληνικό σχολείο για την υλοποίηση των δράσεων συνεργάστηκαν τρεις εκπαιδευτικοί. Η φιλόλογος Γεωργία Κουππάρη δίδαξε την ανάγνωση και οργάνωσε τη δραματοποίηση. Τη διδασκαλία των κειμένων στην Ιταλική γλώσσα ανέλαβε ο εκπαιδευτικός πληροφορικής Βασίλειος Σουβατζόγλου που είχε και την

ευθύνη του γενικού σχεδιασμού. Επίσης, επέβλεψε όλες τις δράσεις. Στις εργασίες που είχαν σχέση με τη χρήση Η/Υ επιβλέπουσα ήταν η εκπαιδευτικός Πληροφορικής Αντωνία Δημογέροντα, η οποία ανέλαβε και την επικοινωνία με το συνεργαζόμενο σχολείο. Οι μαθητές συμμετείχαν στην υλοποίηση και εφαρμογή των ιδεών, αλλά δεν συνεισέφεραν με δικές τους ιδέες γενικά, με εξαίρεση τις απαγγελίες και τη δραματοποίηση όπου εξέφρασαν τις προτιμήσεις τους. Ακόμα έδρασαν ελεύθερα στη φωτογράφηση του χώρου των Μυκηνών. Οι μουσικές που χρησιμοποιήθηκαν στα βίντεο επιλέχτηκαν από την εκπαιδευτικό Πληροφορικής. Η συνεισφορά των μαθητών έγκειται στο ότι επέλεξαν ανάμεσα σε τρεις-τέσσερις, που τους προτάθηκαν, την πιο κατάλληλη. Όταν τους ανατέθηκε σχετική έρευνα να ψάξουν δηλαδή κατάλληλες μουσικές δεν μπόρεσαν να την φέρουν σε πέρας. Η πρόταση στους Ιταλούς να κάνουν το ίδιο έμεινε μετέωρη. Γενικά, η παραγωγή προϊόντων βασίστηκε σε εργασία των μαθητών στις δράσεις στον πραγματικό χώρο (υλοποίηση και πρώτη ψηφιακή καταγραφή), ενώ η ψηφιακή επεξεργασία έγινε από εναλλασσόμενες ομάδες των δύο-τριών μαθητών σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς Πληροφορικής. Σε γενικές γραμμές πάντως υπήρξε ικανοποιητικό επίπεδο διαπραγμάτευσης μεταξύ των δύο σχολείων (Massialas & Hurst, 1978).

Η αρχική επικοινωνία εγκαταστάθηκε μέσω της πλατφόρμας του eTwinning, όπου έγινε άλλωστε και η πρώτη επαφή που οδήγησε στην υποβολή του έργου. Ο αρχικός αυτός τρόπος εξελίχθηκε και σε επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Στην επικοινωνία υπήρξε μια παρεξήγηση, η οποία οφειλόταν στην ελλιπή γνώση της αγγλικής γλώσσας. Αυτό ήταν και το μοναδικό πρόβλημα στη συνεργασία, που όμως επιλύθηκε σχεδόν άμεσα. Τελικά, η συνεργασία υπήρξε απόλυτα επιτυχής. Μεταξύ των ελλήνων εκπαιδευτικών υπήρξε άψογη συνεργασία.

ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ.

Το έργο βασίστηκε και σε δραστηριότητες εντός τάξης, αλλά κυρίως σε δράσεις εκτός τάξης (Outdoor Activities), που ήταν στρατηγική κατεύθυνση, καθώς υπάρχουν στοιχεία ότι αυτές αποτελούν προστιθέμενη αξία στις συνήθεις μαθησιακές διαδικασίες (Dillon et al., 2006). Για την καταγραφή των κάθε είδους δραστηριοτήτων χρησιμοποιήθηκαν ψηφιακές τεχνολογίες και συγκεκριμένα ψηφιακή φωτογραφική μηχανή και βιντεοκάμερα καθώς και κινητά τηλέφωνα. Για την επεξεργασία και δημιουργία των βίντεο χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό MovieMaker.

Το PowerPoint χρησιμοποιήθηκε για δημιουργία παρουσίασης, αλλά κυρίως για τη δημιουργία εικονιδίων [με τη λειτουργία αποθήκευση ως…εικόνες jpg] με τα όνομα των μαθητών στα ελληνικά ή ιταλικά και ταυτόχρονα στην απόδοσή του ονόματος σε γραμμική Β γραφή. Η μετατροπή από ελληνικούς χαρακτήρες στην γραμμική Β, επιτεύχθηκε με το λογισμικό που είναι ενσωματωμένο στην ιστοσελίδα http://users.sch.gr/vaskitsios/katsba/linearb/index.htm. Επειδή δεν υπήρχε η δυνατότητα αποθήκευσης της μετατροπής σε εικόνα, το αποτέλεσμα αποθηκευόταν με χρήση του Εργαλείου Αποκομμάτων των Windows.

Για την αποκοπή τμημάτων από τις μουσικές επιλογές, προκειμένου να αξιοποιηθούν στη δημιουργία των βίντεο, χρησιμοποιήθηκε το Audacity. Τα δημιουργηθέντα βίντεο αναρτήθηκαν στο Youtube, αλλά και ένα στο Σχολικό Δίκτυο.

Για τη δημιουργία του πανοράματος με φωτογραφίες των Μυκηνών χρησιμοποιήθηκε το Dermandar, για τη δημιουργία της κινούμενης ψηφιακής εικόνας χρησιμοποιήθηκε το Gimp2, ενώ οι διαφορετικές εκδοχές της αρχικής φωτογραφίες παράχθηκαν με το Photoshop.

Το Padlet χρησιμοποιήθηκε ως ένας ψηφιακός τοίχος που αναγράφει τα ονόματα των συμμετεχόντων ιταλών και ελλήνων μαθητών. Ένας πραγματικός τοίχος, επίσης με τα ονόματα των παιδιών δημιουργήθηκε, φωτογραφήθηκε και αντιστοιχίζεται με τον ψηφιακό σε σχετικό βίντεο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ LOGO ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Οι έλληνες μαθητές δημιούργησαν ομαδικά ένα ζωγραφικό έργο που χρησιμοποιήθηκε, μετά από έγκριση των ιταλών, ως logo για το έργο (Σχήμα 1). Επιδιώχθηκε το έργο να είναι ομαδικό, ώστε να αφορά τελικά το σύνολο των μαθητών. Ως τεχνική επιλέχθηκε η μέθοδος της ελεύθερης ρίψης χρώματος στην επιφάνεια, που είχε επιλεγεί και προετοιμαστεί από τους ίδιους τους μαθητές. Αποφασίστηκε ότι το έργο θα έχει το καράβι του Οδυσσέα, κύματα, ήλιο και σύννεφα. Κάθε μαθητής με το χρώμα του μέσα σε κύπελλο έριχνε το χρώμα με κατάλληλη κίνηση του σώματος.

Σχήμα 1: Το παραχθέν λογότυπο του έργου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ-ΑΠΑΓΓΕΛΙΑΣ

Στη συνέχεια οι μαθητές/τριες κατά την διάρκεια διδακτική τους επίσκεψη στις Μυκήνες, πρώτα απαγγέλουν τους αρχικούς στίχους της Οδύσσειας στα αρχαία ελληνικά και στη νεοελληνική μετάφρασή τους. Το δρώμενο βιντεοσκοπείται από έναν μαθητή και μια εκπαιδευτικό (Σχήμα 2).

Στη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=MERLcgbGqK0 βρίσκεται αναρτημένο το βίντεο.

Σχήμα 2: Στιγμιότυπα από την ανάγνωση των αρχικών στίχων της Οδύσσειας

Επίσης, στον ίδιο χώρο οι μαθητές πήραν φωτογραφίες και διάβασαν και στίχους στα ιταλικά. Η δράση βιντεοσκοπήθηκε, αλλά από το βίντεο κρατήθηκε στη φάση αυτή μόνο ο ήχος και δημιουργήθηκε ένα βίντεο με φωτογραφίες των Μυκηνών και με ήχο την απαγγελία από ένα μαθητή και μια μαθήτρια των στίχων στα ιταλικά (Σχήμα 3). Το βίντεο βρίσκεται αναρτημένο στη διεύθυνση http://vod-new.sch.gr/asset/detail/nLGdgQhWSQOadjDcFu7GeLN1

Σχήμα 3: Στιγμιότυπα από το βίντεο της ανάγνωσης στα ιταλικά

Στον χώρο των Μυκηνών και ειδικότερα στον χώρο του ταφικού περίβολου Α έλαβε χώρο δραματοποίηση στίχων από τον Κύκλωπα του Ευριπίδη ως ένα παραπάνω στοιχείο για την εκπαίδευση των μαθητών μας, το οποίο και δεν κοινοποιήθηκε αμέσως στους ιταλούς, παρά μόνο προς τη λήξη του έργου, καθώς μπορούσε να θεωρηθεί ότι ξεφεύγει από τα συμφωνηθέντα. Για τους μαθητές πάντως ήταν ξεχωριστή εμπειρία. Το βίντεο βρίσκεται αναρτημένο στη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=fJ777WJeevw (Σχήμα 4).

Σχήμα 4: Στιγμιότυπα από τη δραματοποίηση του Κύκλωπα

Οι ιταλοί μαθητές διάβασαν τα επιλεγέντα αποσπάσματα στο αρχαίο θέατρο της Ταορμίνας στην αρχαία ελληνική και ιταλική γλώσσα με συνοδεία μουσικής εκτελεσμένης επίσης από μαθητές. Το βίντεο βρίσκεται αναρτημένο στη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=JZgFT_fHXcg (Σχήμα 5).

Σχήμα 5: Στιγμιότυπα από την ανάγνωση των στίχων της Οδύσσειας στην Ταορμίνα

Οι μαθητές/τριες κατά την διάρκεια της επίσκεψη τους στις Μυκήνες, φωτογράφησαν τον χώρο και με τις φωτογραφίες αυτές δημιούργησαν ένα πανόραμα στο εργαλείο http://www.dermandar.com, προκειμένου να μεταδώσουν στους ιταλούς μαθητές το αίσθημα του χώρου που έγινε η ανάγνωση.

Η ιδέα είναι να παρουσιαστεί μια από τις παλαιότερες πόλεις στην Ευρώπη. Το συγκεκριμένο πανόραμα βρίσκεται στη διεύθυνση http://www.dermandar.com/p/eQukTX (Σχήμα 6).

Σχήμα 6: Στιγμιότυπο από το πανόραμα

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ PADLET ΚΑΙ ΕΝΟΣ ΤΟΙΧΟΥ

Μια πρόσθετη δραστηριότητα προκειμένου οι μαθητές να βιώσουν στοιχεία της αρχαίας εποχής, ήταν και το γράψιμο του ονόματός τους σε Γραμμική Β γραφή. Η μετατροπή επιτεύχθηκε με το λογισμικό που είναι ενσωματωμένο σε ιστοσελίδα του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου στη διεύθυνση http://users.sch.gr/vaskitsios/katsba/linearb/index.htm. Επειδή δεν υπήρχε η δυνατότητα αποθήκευσης ως εικόνα το αποτέλεσμα αποθηκευόταν με χρήση του Εργαλείου Αποκομμάτων των Windows. Τα αποκόμματα επικολλήθηκαν σε διαφάνειες του PowerPoint και αποθηκεύτηκαν ως εικόνες τύπου jpg. Το ίδιο έκαναν και οι ιταλοί μαθητές μόνο που τα εικονίδια εστάλησαν από τους έλληνες, αφού πρώτα έστειλαν λίστα των ονομάτων τους, καθώς το λογισμικό λειτουργεί μόνο με ελληνικούς χαρακτήρες. Όλα τα εικονίδια αναρτήθηκαν στο δημιουργηθέν Padlet, το οποίο βρίσκεται αναρτημένο στη διεύθυνση https://padlet.com/billkkill/y0zae5eo2gl6 (Σχήμα 7).

Σχήμα 7: Το Padlet των ονομάτων σε Γραμμική Β γραφή

Η δραστηριότητα αυτή υπήρξε αφορμή να υλοποιηθεί μια άλλη, που δεν υπήρχε στον αρχικό σχεδιασμό. Με την εικόνα του σχήματος 6 οι μαθητές έγραψαν το όνομα τους και στις δύο εκδοχές σε έναν πραγματικό τοίχο ενός μικρού οικήματος εντός του οικοπέδου του σχολείου. Για να αισθάνονται ενωμένοι με τους ιταλούς μαθητές διάλεξαν και ιταλικά ονόματα που δημιουργούσαν ζευγάρι με τα δικά τους. Η σχετική δράση τεκμηριώθηκε φωτογραφικά και το σχετικό βίντεο βρίσκεται αναρτημένο στη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=gF9QwdFKlXI (Σχήμα 8).

Σχήμα 8: Δημιουργία ενός τοίχου ονομάτων σε Γραμμική Β γραφή

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΗΛΙΝΩΝ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ

Ως συνέχεια της δράσης με την γραφή των ονομάτων των μαθητών σε Γραμμική Β γραφή υλοποιήθηκε μια ακόμα δραστηριότητα, η οποία έγκειτο στην αποτύπωση εγχάρακτα σε νωπό πηλό του ονόματος του κάθε μαθητή. Δημιουργήθηκε έτσι μια συλλογή από πήλινες πινακίδες γραμμικής Β, οι οποίες και δόθηκαν σε κεραμίστα προκειμένου να προχωρήσει στην όπτησή τους. Η δραστηριότητα προτάθηκε στους ιταλούς, αλλά δήλωσαν ότι αδυνατούσαν να προχωρήσουν σε αυτή. Η σκέψη μας να τις φτιάξουμε για αυτούς και να ταχυδρομηθούν, ήλθε αντιμέτωπη με το ζήτημα του κόστους. Τις πινακίδες αυτές φωτογραφημένες μπορεί να δει κάποιος στο Youtube στη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=uljCp-PUjZQ (Σχήμα 9). Η επιλογή της μουσικής υπόκρυσης στο βίντεο, υπήρξε μια άλλη δραστηριότητα που έδωσε ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις για τις μουσικές επιλογές και τα ακούσματα των μαθητών. Οι παρατηρήσεις αυτές μας οδήγησαν στη διαπίστωση ότι καταγράφονται σοβαρές ελλείψεις στον αισθητικό αλφαβητισμό των μαθητών και το τομέα της μουσικής.

Σχήμα 9: Μερικές πήλινες πινακίδες

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΓΟΥ ΤΟΙΧΟΥ ΚΑΙ ΜΙΑΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Προκειμένου οι μαθητές να βρίσκονται στο κλίμα της Οδύσσειας κατασκευάστηκε από την εκπαιδευτικό Κουππάρη Γεωργία, ένα καράβι να πλέει σε κυματισμό σε μεγάλες διαστάσεις, έτσι ώστε να καλύπτει τον έναν τοίχο της τάξης. Η κατασκευή έγινε με χαρτόνια κομμένα στο επιθυμητό σχήμα, που κολλημένα στον τοίχο συγκρότησαν την τελική σύνθεση. Βάσει των φωτογραφιών αυτού του έργου δημιουργήθηκε μια κινούμενη εικόνα τύπου .gif, η οποία χρησιμοποιήθηκε ως ελκυστικό στοιχείο στις παρουσιάσεις του έργου (Σχήμα 10).

Σχήμα 10: Οι διάφορες εκδοχές του πλοίου της Οδύσσειας

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ/ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

Το έργο κρίνεται ότι είχε σημαντικό αντίκτυπο στους μαθητές, καθώς το ενδιαφέρον τους ήταν αμείωτο σε όλη τη διάρκεια του έργου, αλλά και μετά τη λήξη διαπιστώνονταν βιωμένες γνώσεις. Για παράδειγμα δεν υπήρξε ούτε ένας μαθητής που να μην γνωρίζει τη γραμμική γραφή Β, καθώς μέσα από τη διαδικασία της χάραξης του ονόματος του πάνω στο νωπό πηλό, την είχε πλέον βιώσει. Επίσης, έγινε αντιληπτό ότι η Οδύσσεια αποτελεί αντικείμενο μελέτης και πολιτιστικής κληρονομιάς και εκτός Ελλάδος. Η προβολή των βίντεο μέσα από το Youtube και του σχολικού blog (ζητήθηκε και δόθηκε άδεια από τους γονείς για τη δημοσίευση φωτογραφιών) τους πρόσφερε ικανοποίηση και μαθαίναμε ότι το έδειχναν υπερήφανα σε συμμαθητές τους εντός και εκτός σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί αποκόμισαν την εμπειρία της εφαρμογής τεχνικών βιωματικών δράσεων, ικανότητα στην οποία γενικά υστερούν αρκετά οι εκπαιδευτικοί. Η εμπειρία που αποκόμισαν μπορεί να οδηγήσει σε νέες δράσεις. Κρίνεται ότι όλα τα τμήματα του έργου ήταν επιτυχημένα, αλλά το πιο σημαντικό ήταν η ανάγνωση του έργου εντός του αρχαιολογικού χώρου των Μυκηνών, που ήταν μια διαδικασία που οι μαθητές δεν είχαν ξαναβιώσει. Το σχολείο συνολικά κέρδισε μέσω της προβολής του.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο κλείσιμο του κειμένου πρέπει να κατατεθούν ευχαριστίες στην εκπαιδευτικό Adelaide Miuccio Crisafi του εταιρικού ιταλικού σχολείου για την προθυμία της και

τη συνεχή επαφή που διατήρησε. Επίσης πρέπει να κατατεθούν ευχαριστίες στους μαθητές και τις μαθήτριες, που συμμετείχαν με εξαιρετική προθυμία, ευαισθησία και φαντασία. Σ' αυτούς αφιερώνεται η φράση του φιλολόγου και μεταφραστή της Οδύσσειας Δ.Ν. Μαρωνίτη.

«Η ποίηση δεν είναι, όπως νομίζουν μερικοί, ανέξοδη: για να περάσει στην ψυχή μας, τρώει το κορμί μας. Σ' αντάλλαγμα μας φανερώνει τις άδηλες αναλογίες του κόσμου – του σημερινού κόσμου, εννοώ. Μας οδηγεί μέσα από το αγεωμέτρητο χάος, στη γεωμετρία της ζωής, που είναι η αποφασισμένη μοίρα του ανθρώπου».

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δερτούζος Μ. (1998). *Τι μέλλει γενέσθαι*. Αθήνα : Λιβάνης- Νέα Σύνορα.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014). *Προς μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης* (22.7.2014 COM(2014) 477 final). Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2004). *ΕΚΘΕΣΗ σχετικά με το ρόλο των σχολείων και της σχολικής εκπαίδευσης για τη μμεγιστοποίηση της πρόσβασης του κοινού στον πολιτισμό* (2002/2268(INI)) (τελικό A5-0080/2004). Βρυξέλλες : Επιτροπή Πολιτισμού, Νεότητας, Παιδείας, Μέσων Ενημέρωσης και Αθλητισμού.

Κωνσταντινίδης, Θ. (1989). *Κουλτούρα-Καθημερινή Πραγματικότητα και εκπαίδευση*. Αθήνα-Κομοτηνή : Σάκκουλας

Μουλλάς, Π. & Μέντζου, Μ. (επιμ). (1995). *Σελίδες για την Ελλάδα του 20ού αιώνα, Κείμενα Γάλλων Ταξιδιωτών*. Αθήνα : Ολκός.

Στεφάνου, Ε., Αθανασιάδης, Η. & Στέφος, Ε. (2013). Μνημεία Ιστορίας και Πολιτιστικής Κληρονομιάς Νοηματοδότηση και Ιεράρχηση των Μνημείων και Υλικών Καταλοίπων του Παρελθόντος Εμπειρική Έρευνα με Εκπαιδευτικούς. *Παιδαγωγικά ρεύματα στο Αιγαίο*, 6-7, 1-17.

Beacco, J.C., Byram, M., Cavalli, M., Coste, D., Cuenat, M. E., Goullier, F. & Panthier, J (2010). *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education*. Strasbourg : Council of Europe- Directorate of Education and Languages.

Crawley, C., Dumitru, P. & Gilleran, A. (2007). *Learning with eTwinning. A Handbook for Teachers*. Brussels :Central Support Service for eTwinning (CSS) & European Schoolnet.

Dillon, J., Rickinson, M., Teamey, K., Morris, M., Young Choi, M., Sanders, D. & Benefield, P. (2006). The value of outdoor learning: evidence from research in the UK and elsewhere. *School Science Review*, 87(320),107-111.

European Commision (2016). 2016 *ERASMUS+Guide for Experts on Quality Assessment* (ver.2). Brussels : European Commision

European Commission (2008). *Intercultural. Dialogue. Support through EU programmes*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Hall, S. (1986). Popular culture and the state. In T. Bennett, C. Mercer and J. Woollacott (eds) *Popular Culture and Social Relations*. Milton Keynes: Open University Press, pp. 22–49.

64. Ευρωπαϊκό eTwinning Project “Follow our magic trails”

Κανέλλη Αικατερίνη[1] ,Παπουτσή Μελπομένη[2] ,Τσούση Ελένη-Ξένη[3] , Παπαευθυμίου Αικατερίνη[4], Μπούτση Μαρία[5], Υφαντή Μοσχάνθη[6]

[1] ΠΕ 60 Νηπιαγωγός στο 6ο Νηπιαγωγείο Περάματος(σχολικό έτος 2015-2016)
katkanelli@hotmail.com
[2] ΠΕ60 Νηπιαγωγός στο Νηπιαγωγείο Αλφειούσας Ηλείας
papoutsimenia@gmail.com
[3]ΠΕ60 Νηπιαγωγός στο Νηπιαγωγείο Διασποράς Καλαμάτας (σχολικό έτος 2015-2016)
pitsinacrafts@gmail.com
[4]ΠΕ60 Νηπιαγωγός στο 5ο Νηπιαγωγείο Πύργου
kpapaethimiou@gmail.com
ΠΕ 60 Νηπιαγωγός στο 5ο Νηπιαγωγείο Σαλαμίνας
mboutsi@hotmail.com
[4]ΠΕ60 Νηπιαγωγός στο 9ο Νηπιαγωγείο Πειραιά
mosxa9@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα τελευταία χρόνια, η ανάγκη ανταλλαγής εκπαιδευτικών πρακτικών μεταξύ των εκπαιδευτικών και διαμόρφωσης κατάλληλων μαθησιακών περιβαλλόντων, που ευνοούν την συνεργασία και την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών, δημιούργησε δίκτυα σχολείων που συνεργάζονται και δρουν υπό το πλαίσιο της κοινότητας του eTwinning. Η χρήση ΤΠΕ διευκολύνει αυτές τις διαδικασίες, καθώς εκμηδενίζει τις συμβατικές αποστάσεις, αλλά δημιουργεί και τις προϋποθέσεις, ώστε η μάθηση να γίνεται με παιγνιώδη και διαδραστικό τρόπο.

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει το ευρωπαϊκό έργο eTwinning “Follow our magic trails”, που εκπονήθηκε τη σχολική χρονιά 2015-16 και βραβεύτηκε με Εθνική Ετικέτα ποιότητας σε όλες τις χώρες που συμμετείχαν, τον Σεπτέμβριο του 2016. Στο έργο συμμετείχαν 8 σχολεία από την Ελλάδα, το Βέλγιο και την Ουκρανία. Συγκεκριμένα, έξι νηπιαγωγεία από την Ελλάδα (6ο Νηπιαγωγείο Περάματος, Νηπιαγωγείο Αλφειούσας Ηλείας,5ο Νηπιαγωγείο Πύργου, Νηπιαγωγείο Διασποράς Καλαμάτας,9ο Νηπιαγωγείο Πειραιά, 5ο Νηπιαγωγείο Σαλαμίνας) και δύο τάξεις δημοτικού από τις Βρυξέλλες και το Κίεβο (Ecole Europeenne de Bruxelles III, Kyiv Specialized school No 244). Στόχος του έργου μας ήταν τα παιδιά μέσα από ποικίλες δραστηριότητες να συνεργαστούν και να αλληλεπιδράσουν, έτσι ώστε να συνδιαμορφώσουν την πόλη των ονείρων τους με την ιδιότητα του ενεργού πολίτη. Μέσα από την τέχνη, την μουσική, την δημιουργική γραφή, την οικολογία δημιούργησαν ένα διαδραστικό «χάρτη» με ιδιαίτερες, αλλά ταυτόχρονες συλλογικές διαδρομές-μονοπάτια.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning, Συνεργατική Μάθηση, Νέες τεχνολογίες, Ενεργός πολίτης*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το eTwinning είναι μια δράση συνεργασίας σχολείων, μέσω της οποίας εκπαιδευτικοί και μαθητές συνεργάζονται σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο, κάνοντας χρήση εργαλείων Τεχνολογίας, Πληροφορίας και Επικοινωνιών, προκειμένου να διαμορφώσουν νέα μαθησιακά περιβάλλοντα, εποικοδομητικού, αλληλεπιδραστικού

και συνεργατικού τύπου (European Commission, 2007). Η ένταξη και ενσωμάτωση υπολογιστών στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα στις μικρές ηλικίες βασίζεται στο επιχείρημα ότι τα παιδιά ενισχύουν τις νοητικές δεξιότητες, ασκούνται στην κριτική σκέψη, στη δημιουργικότητα, στην παρατηρητικότητα και στην επίλυση προβλημάτων (Νικολοπούλου, 2009). Επιπλέον η επικοινωνία και η διασύνδεση των σχολείων μέσω της χρήσης υπολογιστών καθίσταται πιο εύκολη, καταργώντας τα φυσικά όρια της τάξης και δημιουργεί αλληλεπιδραστικές συνθήκες μάθησης, καθώς ευνοεί την ανταλλαγή ιδεών και εκπαιδευτικών πρακτικών.
Το eTwinning project "Follow our magic trails" υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2015-16 με τη συνεργασία έξι τάξεων νηπιαγωγείου και δύο τάξεων δημοτικού από την Ελλάδα, το Βέλγιο και την Ουκρανία με συμμετοχή 12 εκπαιδευτικών και 180 παιδιών ηλικίας 4-8ετών. Στα πλαίσια μιας διαφοροποιημένης παιδαγωγικής διδασκαλίας που εφαρμόστηκε, τέθηκαν σε πρώτο πλάνο τα ενδιαφέροντα και οι ανάγκες των παιδιών, ενώ βασικό άξονα σε όλες τις δραστηριότητές μας αποτέλεσε το τρίπτυχο «παιχνίδι- βιωματική μάθηση-αλληλεπίδραση». Παρείχαμε ποικιλία μαθησιακών εμπειριών, για να εντάξουμε τη θεματική μας στα παιδιά και για να προκαλέσουμε το ενδιαφέρον τους για το έργο, δημιουργήσαμε καταστάσεις προβληματισμού μέσα από τη συζήτηση στην ολομέλεια, ενισχύοντάς τις με οπτικοακουστικό υλικό. Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του έργου μας πραγματοποιήθηκε μέσα από την πλατφόρμα του eTwinning σε συνδυασμό με συνεδρίες μέσω Skype, κάνοντας χρήση των εργαλείων των Νέων Τεχνολογιών. Τα συνεργαζόμενα σχολεία χρησιμοποιώντας σύγχρονη και ασύγχρονη επικοινωνία κάναμε όσο το δυνατόν κοινό προγραμματισμό δράσεων, λήψη αποφάσεων, αξιοποίηση της ατομικής και ομαδικής εμπειρίας, με σκοπό την παραγωγή του κοινού μας έργου και την αξιολόγησή του.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ

Στο πλαίσιο υλοποίησης σχεδίων εργασίας –Projects, που αφορούσαν την γνωριμία με τον τόπο μας τέθηκε από την ομάδα εκπαιδευτικών ο προβληματισμός, πώς η αναζήτηση στοιχείων θα μπορούσε να διευρυνθεί, ώστε τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν ότι είναι μέλη μιας ευρύτερης κοινότητας, που ξεφεύγει από τα στενά γεωγραφικά όρια της περιοχής τους με κοινές ανάγκες, δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις. Χρησιμοποιώντας σαν αφόρμηση μια φωτογραφία της πόλης μας συνοδευόμενη με ένα γρίφο, προσπαθήσαμε με παιγνιώδη τρόπο να γνωριστούμε μεταξύ μας, να γνωρίσουμε νέες πόλεις, να παρουσιάσουμε τη δική μας και στη συνέχεια με τη βοήθεια μιας κούκλας μασκότ (σε συμβατική και ψηφιακή μορφή) να υλοποιήσουμε το συνεργατικό μας έργο και να δημιουργήσουμε όλοι μαζί την πόλη των ονείρων των μαθητών μας. Τα παιδιά, μέσα από διάφορους θεματικούς άξονες, όπως την τοπική ιστορία, τα ήθη και τα έθιμα, τα μνημεία, τη μουσική και το γενικότερο κοινωνικοπολιτισμικό τους περιβάλλον συνέκριναν και ανακάλυψαν τις ομοιότητες και διαφορές, που υπάρχουν από περιοχή σε περιοχή, ενημερώθηκαν για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε τόπος, έψαξαν να βρουν λύσεις, κατέθεσαν τις ιδέες τους και συνεργατικά έφτιαξαν την πόλη των ονείρων τους πάνω στο λευκό φόρεμα της κούκλας μασκότ, τον ταξιδιωτικό οδηγό κάθε περιοχής και την ιστορία αυτής της πόλης σε παραμύθι. Η κούκλα ταξίδευε από σχολείο σε σχολείο, κουβαλώντας μαζί της αποσκευές-στοιχεία από κάθε μέρος που επισκεπτόταν. Στο σώμα της, ένα λευκό φόρεμα, τα παιδιά ζωγράφισαν μια γειτονιά με στοιχεία που θα ήθελαν να έχει η πόλη τους, συνθέτοντας έτσι την πόλη των ονείρων όλων των παιδιών. Διαμορφώθηκε με αυτό τον τρόπο ένας χάρτης μια «ιδανικής» πολιτείας, που αποτύπωνε τις επιλογές των παιδιών καθώς και των στοιχείων, που τους ένωναν.

Ως πολίτες αυτής της ιδανικής κοινότητας προβληματίστηκαν έντονα στο κομμάτι των υποχρεώσεών τους, αλλά και της κοινής τους ευρωπαϊκής ταυτότητας.
Μέσω της τεχνολογίας «επικοινώνησαν» με την χρήση Skype με τους «γείτονες», έπαιξαν online κοινά παιχνίδια, ασκήθηκαν σε δημοκρατικές διαδικασίες ψηφίζοντας για το όνομα της κούκλας, συνέθεσαν τον ύμνο της χώρας τους και έγραψαν το παραμύθι της φανταστικής τους πόλης. Οι συνεργατικές δράσεις που προέκυψαν, ενσωματώθηκαν στο αναλυτικό πρόγραμμα των σχολείων μέσω της αγωγής υγείας, των εικαστικών και της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (Δαφέρμου κ.α., 2006). Η διάχυση του έργου πραγματοποιήθηκε με μεμονωμένες παρουσιάσεις του κάθε σχολείου στους γονείς που συμμετείχαν αλλά και σε μια κοινή παρουσίαση δύο σχολείων (Νηπιαγωγείο Διασποράς και Αλφειούσας) ώστε να δοθεί έμφαση στον συνεργατικό χαρακτήρα της δράσης. Η πορεία της συνεργασίας του προγράμματος και το παραγόμενο έργο παρουσιάζονται στην πλατφόρμα του twinspace πατώντας τον σύνδεσμο https://twinspace.etwinning.net/13644/home

ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΕΡΓΟΥ

- Να μάθουν να συνεργάζονται και να επικοινωνούν μεταξύ τους.
- Να διερευνήσουν το κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον των συνεργαζόμενων σχολείων και να βρουν ομοιότητες και διαφορές με το δικό τους.
- Να συλλέξουν πληροφορίες και να γνωρίσουν την τοπική ιστορία, τα ήθη και έθιμα, τις μουσικές του τόπου τους και των άλλων περιοχών.
- Να ενημερωθούν για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κάθε περιοχή και να προσεγγίσουν την έννοια του ενεργού πολίτη βρίσκοντας λύσεις σε αυτά τα προβλήματα.
- Να εξασκηθούν στη σύνθεση πλοκής και στις ικανότητες συνεργατικής γραφής.
- Να αναπτύξουν τη δημιουργικότητα και φαντασία τους.
- Να καλλιεργήσουν ποικίλες δεξιότητες στις Τ.Π.Ε.
- Να ανακαλύψουν σε ένα χάρτη πόλεις και χωριά κατανοώντας ότι ο χάρτης είναι πηγή πληροφοριών και να φτιάξουν τον δικό τους χάρτη.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΟΥ eTwinning "FOLLOW OUR MAGIC TRAILS

Η ιδέα του έργου αρχικά οργανώθηκε από μια ομάδα εκπαιδευτικών που είχε συμμετάσχει την προηγούμενη χρονιά σε ένα εθνικό έργο eTwinning και μέσω της αναζήτησης εταίρων βρήκε τον συνιδρυτή του έργου από το Βέλγιο. Στη συνέχεια αφού το έργο εγκρίθηκε προστέθηκαν οι υπόλοιποι εταίροι και δεδομένου ότι όλοι ήταν θετικοί σε μια συνεργασία eTwinning Plus προστέθηκε και η συνεργάτης μας από την Ουκρανία. Πραγματοποιήθηκε μια συνάντηση δια ζώσης, με όσα μέλη της ομάδας ήταν εφικτό, προκειμένου η ομάδα να αποκτήσει συνοχή και επικοινωνία. Έπειτα μέσω Skype πραγματοποιήθηκε γνωριμία και με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Συζητήθηκε ο προγραμματισμός, η οργάνωση των κοινών δράσεων και αποφασίστηκε από κοινού η πορεία των δραστηριοτήτων κάθε σχολείου με την κατανομή συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων. Συμφωνήθηκε επίσης, ο προγραμματισμός να υπόκειται σε τροποποιήσεις, όπου οι συνθήκες το επιβάλλουν, ώστε η ομάδα να λειτουργεί αρμονικά λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των συνεργαζόμενων σχολείων-πλαισίων. Ακολούθησε μια περίοδος γνωριμίας των εκπαιδευτικών, καθώς και εξοικείωσης τους με τα εργαλεία Web2.0 , που θα χρησιμοποιούνταν στο πρόγραμμα.
Η πρώτη δράση είχε σκοπό τα παιδιά να γνωριστούν με παιγνιώδη τρόπο. Κάθε σχολείο ζήτησε από γονείς και παιδιά να φωτογραφήσουν το μέρος που ζουν. Οι

φωτογραφίες συγκεντρώθηκαν στο σχολείο και τα παιδιά επέλεξαν αυτή που θεωρούν πιο αντιπροσωπευτική της περιοχής τους. Στη συνέχεια με διαλογικό τρόπο φτιάχτηκε ένας γρίφος (εικόνα 1), ο οποίος ανέβηκε στην πλατφόρμα twinspace. Τα παιδιά, χρησιμοποιώντας τις λέξεις κλειδιά κάθε γρίφου, έκαναν αναζήτηση στο διαδίκτυο (εικόνα 2) και όταν έλυναν τον γρίφο έμπαιναν στο twinspace στη διαδραστική αφίσα, που φτιάχτηκε για τις ανάγκες του έργου με το εργαλείο Thinglink και έβρισκαν το βίντεο γνωριμίας κάθε πόλης, πατώντας το σύνδεσμο, που παρέπεμπε στη λύση του γρίφου και μπορείτε να δείτε σε αυτό το σύνδεσμο:
https://twinspace.etwinning.net/13644/pages/page/138790

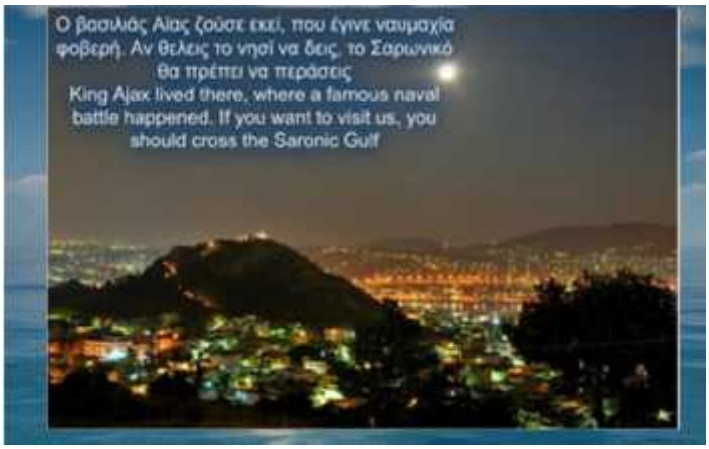

Εικόνα 15: **Φτιάχνουμε το γρίφο της πόλης μας**

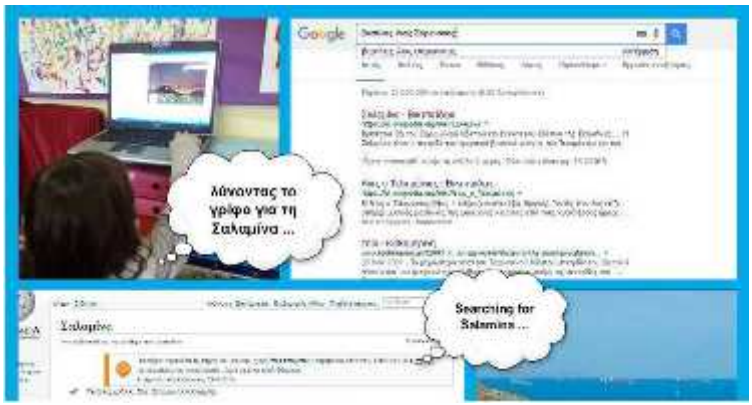

Εικόνα 16: **Χρησιμοποιώντας τις λέξεις κλειδιά λύνουμε το γρίφο**

Στη συνέχεια πρόσθεσαν τις πόλεις τους σε ένα ομαδικό χάρτη μέσω του ZeeMaps και έπαιξαν ένα online κουΐζ γνώσεων με τις συνεργαζόμενες πόλεις που δημιουργήθηκε με το Kahoot για τις ανάγκες του έργου. Εξηγήσαμε στα παιδιά το πλαίσιο λειτουργίας και συνεργασίας μέσω του προγράμματος eTwinning και κάθε ομάδα ανέλαβε να φτιάξει την προσωπική αφίσα επικοινωνίας του προγράμματος. Αφού συγκεντρώθηκαν όλες οι αφίσες ένα σχολείο ανέλαβε και παίρνοντας κομμάτια από κάθε μια δημιούργησε το λογότυπο της ομάδας. Στη συνέχεια άρχισαν οι πρώτες επαφές των παιδιών μέσω Skype και η αποστολή βίντεο, που τα παιδιά παρουσίαζαν τον εαυτό τους.

Οι συνεργατικές μας δράσεις

Ένα από τα πιο σημαντικά σημεία του έργου ήταν η προσπάθεια να συνεργαστούμε εκπαιδευτικοί και παιδιά, για να παράγουμε κοινό έργο και να βρούμε ένα τρόπο

επικοινωνίας των παιδιών καθώς τα παιδιά των 2 τάξεων μιλούσαν άλλη γλώσσα. Όλες οι δραστηριότητες του έργου μας στηρίχθηκαν στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο, καθώς θέλαμε τα παιδιά να αποκτήσουν κοινωνικές δεξιότητες, να συνεργαστούν σε μια μικρή ομάδα στην αρχή και στην συνέχεια σε μια πιο διευρυμένη ομάδα. Τα παιδιά μέσα από το διαδίκτυο γνωρίστηκαν καλύτερα και σε όλες τις δράσεις είχαν ενεργητική συμμετοχή. Συνεργασία υπήρξε σε όλους τους τομείς και από τις εκπαιδευτικούς για την οργάνωση και υλοποίηση του έργου αφού από κοινού αποφασίστηκαν τα βήματα που θα ακολουθούσαμε. Έγινε καταμερισμός εργασιών, κυρίως για τη χρήση της πλατφόρμας ως προς το περιεχόμενο και τη δομή της και στη συνέχεια ως προς τη χρήση των εκπαιδευτικών λογισμικών, που θα χρησιμοποιούσε η καθεμία. Συνεχής ήταν η επαφή και η επικοινωνία εκπαιδευτικών και παιδιών για όλα τα στάδια του έργου. Οι κύριες συνεργατικές μας δράσεις ήταν οι παρακάτω:

Χριστουγεννιάτικο Padlet: Η περιέργεια των παιδιών είχε ενεργοποιηθεί και τα Χριστούγεννα ήταν μια αφορμή να δοκιμάσουμε την πρώτη μας συνεργατική δράση. Ήδη είχαμε οργανώσει και αρχίσει να πραγματοποιούμε την πρώτη επικοινωνία των σχολείων μέσω Skype γι' αυτό και τα παιδιά πρότειναν να ανταλλάξουμε ευχές για τα Χριστούγεννα. Έτσι δημιουργήθηκε ένα κοινό χριστουγεννιάτικο padlet, στο οποίο κάθε σχολείο ανέβασε μια φωτογραφία της χριστουγεννιάτικης στολισμένης πόλης τους και ένα ηχογραφημένο βίντεο, που οι μαθητές τραγουδούσαν παραδοσιακά κάλαντα της πόλης τους.
https://twinspace.etwinning.net/13644/pages/page/138792

Η Twinna Smily και οι ταξιδιωτικοί οδηγοί των πόλεων: Για να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών, αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε μια πολυμορφική γιγαντόκουκλα, σαν μασκότ του έργου μας, που αποτέλεσε ένα εκπαιδευτικό εργαλείο χαρτογράφησης των επιθυμιών των παιδιών. Στη συνέχεια η πρώτη γνωριμία με την κούκλα έγινε μέσω του εργαλείου Voki, φτιάχνοντας έτσι ένα άβαταρ της κούκλας, που τους απήγγειλε ένα ποίημα στα αγγλικά και τα ελληνικά και μπορείτε να το ακούσετε στον σύνδεσμο:
http://www.voki.com/site/pickup?scid=12368628&width=575&height=323&chsm=714aa0dcdc0b75d3e3e389e0d6bf96b1
Το άβαταρ της κούκλας συστήθηκε στα παιδιά και ζήτησε να της δώσουν ένα όνομα. Εξηγούσε το σκοπό του ταξιδιού-διαδρομής και μέσω σχετικών δραστηριοτήτων (ζωγραφική, πάζλ, κ.α.) ζητούσε από τα παιδιά να συγκεντρώσουν υλικό, για να πάρει μαζί της σε πουγκιά-αποσκευές. Το υλικό αφορούσε έξι θεματικές περιοχές (Λαογραφία, Τοπικός Μύθος, Τοπική συνταγή, Μνημεία- Αξιοθέατα, Περιβάλλον-τοπικό προϊόν), που κάθε σχολείο επεξεργαζόταν με ποικίλους τρόπους και προερχόταν από την τοπική ιστορία. Στη συνέχεια, στήθηκε μια online ψηφοφορία στην οποία κάθε σχολείο πρότεινε ένα όνομα για την κούκλα και κάθε μαθητής στη συνέχεια μπήκε και ψήφισε το όνομα, που προτιμούσε**.** Έτσι, τα παιδιά ψήφισαν και η κούκλα μας βαπτίστηκε Twinna Smily, το όνομα, που είχαν προτείνει τα παιδιά από την Ουκρανία. Παράλληλα, η κούκλα άρχισε το ταξίδι της σε κάθε σχολείο, που συνεργάστηκε στο έργο. Σε κάθε σχολείο που επισκεπτόταν η κούκλα, ζητούσε από τα παιδιά να την «ξεναγήσουν» στην περιοχή, χρησιμοποιώντας ως βάση το επεξεργασμένο υλικό. Παράλληλα, τα παιδιά «γνώριζαν» τους σταθμούς-σχολεία, που είχαν προηγηθεί στο ταξίδι, αξιοποιώντας τα πουγκιά με τις πληροφορίες. Όταν τελείωνε το ταξίδι της σε κάθε σχολείο, το υλικό των πουγκιών επεξεργαζόταν μέσω του εργαλείου Issuu και δημιουργήθηκαν έτσι οκτώ ταξιδιωτικοί οδηγοί πόλεων.

https://twinspace.etwinning.net/13644/pages/page/140784

Ο χάρτης της φανταστικής πόλης των ονείρων: Το πιο ενδιαφέρον και διαδραστικό στοιχείο της κούκλας κατά τη γνώμη των παιδιών ήταν το λευκό φόρεμα της. Κάθε σχολείο ανέλαβε να διαμορφώσει μια περιοχή του φορέματος, ζωγραφίζοντάς την με τα στοιχεία, που θεωρούσε απαραίτητα, προκειμένου τα παιδιά να νιώθουν ευτυχισμένα σε αυτή την πολιτεία (εικόνα 3). Έτσι, δημιουργήθηκε μια πολυμορφική πολιτεία σε ανάπτυγμα, η οποία ήταν σύνθεση των ιδανικών στοιχείων που μια κοινή χώρα πρέπει να έχει και αποτέλεσε το χάρτη της φανταστικής πόλης.
https://twinspace.etwinning.net/13644/pages/page/141833

Εικόνα 17: **Ο χάρτης της πόλης των ονείρων των παιδιών**

Το ημερολόγιο της Twinna Smily:Το ψηφιακό ημερολόγιο της Twinna Smily αποτέλεσε
μια μορφή συστηματικής καταγραφής της πορείας του προγράμματος για τους εκπαιδευτικούς και μια διαδικασία αναστοχασμού για τα παιδιά. Δημιουργήθηκε μέσω του Google Forms και κάθε μέρα του ταξιδιού καταγράφονταν οι εντυπώσεις της Twinna Smily από κάθε σχολείο, οι σκέψεις της για το πώς πέρασε τη μέρα της και ανάλογο φωτογραφικό υλικό, ώστε να μπορεί να «διαβαστεί» και από τα παιδιά και να αξιοποιούνται ποικίλες μορφές γραμματισμού (ψηφιακός, οπτικός κτλ).
https://twinspace.etwinning.net/13644/pages/page/138861

Τραγούδι – Ύμνος της ομάδας: Κάθε σχολείο, όπως αναφέραμε, ανέλαβε να ζωγραφίσει
πάνω στο φόρεμα της κούκλας τα στοιχεία που θεωρούσε σημαντικά να υπάρχουν στην πόλη των ονείρων τους. Στη συνέχεια ζητήθηκε από τα παιδιά με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών να χρησιμοποιήσουν αυτές τις λέξεις των στοιχείων και να φτιάξουν ένα τετράστιχο. Η λογοτεχνία είναι ένα παιγνίδι λέξεων και με την βοήθεια της φαντασίας το παιδί ανασυνθέτει πληροφορίες και οδηγείται στη δημιουργία πρωτότυπων λέξεων και ιδεών (Κατσίκη, 1994). Όταν συγκεντρώθηκαν όλα τα τετράστιχα, ένα σχολείο ανέλαβε να τα ενώσει και να κάνει μικρές διαμορφώσεις, έτσι ώστε κάθε τετράστιχο να ακολουθεί το ρυθμό ενός γνωστού στα παιδιά τραγουδιού. Έτσι, δημιουργήθηκε το τραγούδι της ομάδας μας, που τα παιδιά τραγουδούσαν ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

https://twinspace.etwinning.net/13644/pages/page/140792

Το παραμύθι της Twinna Smily: Μετά την ολοκλήρωση του ταξιδιού της κούκλας αποφασίσαμε να φτιάξουμε ένα συνεργατικό παραμύθι. Η δημιουργική γραφή είναι ένας δείκτης της ποιότητας των συνθηκών που επικρατούν στο σχολικό περιβάλλον σε συνάρτηση με την προσωπική φαντασία και διανοητική ελευθερία του ατόμου. Η συγγραφή δεν είναι μοναχική διαδικασία, αλλά μια συλλογική προσπάθεια που εξελίσσεται και μετασχηματίζεται συνεχώς (Πασσιά & Μανδηλαράς, 2000). Επιπλέον, η ενασχόληση με δραστηριότητες δημιουργικής γραφής συμβάλει στην ενεργητική συμμετοχή των παιδιών στην γνώση, διευρύνει τον ορίζοντα των εμπειριών, οξύνει το αισθητικό τους κριτήριο και συμβάλλει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης (Καρακίτσιος, 2011).
Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες (τους συγγραφείς και τους εικονογράφους), έγινε ανταλλαγή των τετράστιχων μεταξύ των σχολείων τυχαία, έτσι ώστε το ένα σχολείο να περιγράψει την γειτονιά που ζωγράφισε το άλλο, χωρίς να έχει δει ολοκληρωμένο το χάρτη της πόλης και αξιοποιώντας τις λέξεις –κλειδιά, που περιείχε η κάθε στροφή, γράφτηκε το συνεργατικό μας παραμύθι, που περιέγραφε το ταξίδι της Twinna Smily στην φανταστική πόλη των παιδιών με το εργαλείο Titan Pad. Στη συνέχεια το παραμύθι με την εικονογράφηση του περάστηκε στο εργαλείο FlipGorilla και δημιουργήθηκε έτσι ένα έντυπο παραμύθι (εικόνα 4) . Κάθε σχολείο, συνέχιζε το παραμύθι, προσθέτοντας ένα νέο επεισόδιο και στη συνέχεια η ομάδα των εικονογράφων, εικονογράφησε το επεισόδιο δημιουργώντας έτσι ένα νέο χάρτη της πόλης. Η διαδικασία αυτή χρησιμοποιήθηκε και ως αξιολόγηση, προκειμένου συγκριτικά να αναλυθούν οι διαφορετικές οπτικές των παιδιών μέσα από τον αρχικό χάρτη, που ήταν πάνω στην κούκλα και τον δεύτερο χάρτη, που δημιουργήθηκε ενώνοντας την εικονογράφηση των παιδιών (εικόνα 5).
https://twinspace.etwinning.net/13644/pages/page/139075

Εικόνα 18: **Το παραμύθι της Twinna Smily σε έντυπη μορφή**

Εικόνα 19: **Συγκρίνοντας τις διαφορετικές οπτικές των παιδιών. Η πρώτη ομάδα στα αριστερά ζωγράφισε το πρωτότυπο κομμάτι, ενώ η ομάδα δεξιά διαβάζοντας τα στοιχεία της πρώτης ομάδας ζωγράφισε το κομμάτι της πρώτης ομάδας χωρίς να το έχει δει.**

Χρήση της τεχνολογίας και χρήση των εφαρμογών web 2.0 στο έργο μας

Δεδομένου ότι είχαμε να επεξεργαστούμε και να υλοποιήσουμε ένα έργο eTwinning, τα εργαλεία Τεχνολογίας, Πληροφορίας και Επικοινωνιών αξιοποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό, τόσο στην επικοινωνία εκπαιδευτικών και παιδιών, όσο και στην παρουσίαση των δημιουργιών τους. Μέσα από το πρόγραμμα αποκτήσαμε εμπειρία και δεξιότητες, που δεν είχαμε από την αρχή του έργου. Χρησιμοποιήθηκαν αρκετά εργαλεία web 2.0 με σκοπό να προωθήσουμε τη συνεργατική μάθηση και να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών. Οι μαθητές μας έμαθαν να χρησιμοποιούν σε ικανοποιητικό βαθμό για την ηλικία τους τον υπολογιστή και τα περιφερειακά του, να χρησιμοποιούν το word, να ηχογραφούν τη φωνή τους και να σαρώνουν τις δημιουργίες τους, να φωτογραφίζουν και να κάνουν λήψη βίντεο. Οι εκπαιδευτικοί, που είχαν προηγούμενη εμπειρία σε έργα eTwinning και εργαλεία web 2.0 βοήθησαν επιμορφωτικά όσους εκπαιδευτικούς είχαν βασικές γνώσεις της χρήσης του υπολογιστή σε σχέση με τις απαιτήσεις ενός τέτοιου έργου, οι οποίοι πειραματίστηκαν με τα εργαλεία web 2.0, συνεργάστηκαν μέσω της πλατφόρμας twinspace, επικοινώνησαν μέσω Facebook και Skype, αντάλλαξαν υλικό και όσο προχωρούσε η συνεργασία απέκτησαν πολύτιμη εμπειρία. Ειδικότερα χρησιμοποιήσαμε τα παρακάτω εργαλεία web 2.0 και εφαρμογές :

- Το **Movie maker, Kizoa movie maker** και **Animoto,** για να φτιάξουμε τα βίντεο γνωριμίας και τις παρουσιάσεις των σχολείων και μαθητών.
- Το **YouTube,** για να ανεβάσουμε τα βίντεο και όποια άλλη παρουσίαση χρειάστηκε, για να την υποστηρίξει η πλατφόρμα του twinspace.
- Το **Blogger** και το **Facebook,** για να φτιάξουμε το ιστολόγιο της ομάδας και μια κλειστή ομάδα επικοινωνίας εκπαιδευτικών http://followourmagictrails.blogspot.gr/2016_01_01_archive.html
- Το **Padlet,** που είναι ένας εικονικός τοίχος, ο οποίος λειτουργεί σαν ηλεκτρονικό χαρτί και μπορούμε να βάλουμε με εύκολο τρόπο οποιοδήποτε περιεχόμενο (εικόνες, βίντεο, έγγραφα) προωθώντας έτσι τις συνεργατικές δραστηριότητες παιδιών, χρησιμοποιήθηκε στην χριστουγεννιάτικη συνεργατική μας δράση.
- Το **Voki,** που πρόκειται για ένα online εργαλείο δημιουργίας ψηφιακών χαρακτήρων που μιλούν, χρησιμοποιήθηκε, για να φτιάξουμε το avatar της κούκλας.
- Το **Tagul,** που είναι μια εφαρμογή που μετατρέπει λέξεις και φράσεις σε συννεφόλεξα, χρησιμοποιήθηκε στην αξιολόγηση από τα παιδιά.

- Το **Jigsaw Planet,** που είναι μια δωρεάν εφαρμογή και δίνει τη δυνατότητα να μετατρέψουμε σε puzzle οποιαδήποτε εικόνα και μάλιστα σε όσα κομμάτια θέλουμε, χρησιμοποιήθηκε για να δημιουργήσουμε ψηφιακά πάζλ, που είχαν ως θέμα την κούκλα μασκότ και τα ανεβάσαμε στην πλατφόρμα του Twinspace,για να παίζουν όλα τα παιδιά των συνεργαζόμενων σχολείων. https://twinspace.etwinning.net/13644/pages/page/138847
- Το **BeFunky** και το **Pizap** (εικόνα 6), για να φτιάξουμε τα κολάζ, τους γρίφους και το λογότυπο του έργου.

Εικόνα 20: **Το Logo του έργου μας φτιαγμένο με κομμάτια από τις αφίσες μας**

- Το **Slidebean,** ένα εργαλείο παρουσιάσεων, για να φτιάξουμε την παρουσίαση των γρίφων https://app.slidebean.com/p/NSDdFu7kx9/MAGIC-CITY-RIDDLES#1
- Το **Thinglink** και το **Glogster,** για να φτιάξουμε την ψηφιακή αφίσα- χάρτη με τα βίντεο γνωριμίας κάθε πόλης και τις ψηφιακές αφίσες παρουσίασης κάποιων σχολείων.
- Το **Comiclife,** για να δημιουργηθεί η παρουσίαση μερικών νηπιαγωγείων σε μορφή κόμικς.
- Το **AnswerGarden,** για την αξιολόγηση του προγράμματος από τα παιδιά.

Εικόνα 21: **Αξιολόγηση παιδιών με το εργαλείο AnswerGarden**

- Το **Easypoll,** για να φτιάξουμε την κοινή online ψηφοφορία για το όνομα, που δώσαμε στην κούκλα- μασκότ του προγράμματος.

Εικόνα 22: **Ψηφίζουμε online το όνομα της μασκότ της ομάδας**

- Το **Google Earth**, **Google Maps** και το **ZeeMaps,** για να βρούμε στο χάρτη τα συνεργαζόμενα σχολεία και τις πόλεις τους.
- Το **Google Forms,** που είναι ένα πακέτο εφαρμογών γραφείου συνεργατικής δημιουργίας και κοινής χρήσης αρχείων στο διαδίκτυο, για να φτιάξουμε το ημερολόγιο της Twinna Smily, στο οποίο περιέγραφε το ταξίδι της στα σχολεία μας.
- Το **Issuu,** που είναι μία online υπηρεσία που επιτρέπει σε χρήστες να παρουσιάζουν το ψηφιακό τους υλικό με ρεαλιστικό και προσαρμόσιμο τρόπο σε διάφορες μορφές, όπως χαρτοφυλάκια (portfolios), βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες κ.α., για να φτιάξουμε τους ταξιδιωτικούς οδηγούς των πόλεων μας.

- Το **Kahoot,** μια εφαρμογή στην οποία φτιάχνεις online παιχνίδι σε μορφή κουίζ, μας βοήθησε στο να παίξουμε με τις φωτογραφίες και τα ονόματα των πόλεων μας (εικόνα 9).

https://twinspace.etwinning.net/13644/pages/page/138856

Εικόνα 23: **Παίζουμε το κουίζ που δημιουργήθηκε με το εργαλείο Kahoot**

- Το **Titanpad,** που είναι ένα λογισμικό συνεργατικής επεξεργασίας κειμένου (pad) σε πραγματικό χρόνο, στο οποίο κάθε συντάκτης αναγνωρίζεται από ένα χρώμα και ένα όνομα, για να γράψουμε το παραμύθι της φανταστικής πόλης.
- Το **Tricider,** για να αξιολογήσουμε το πρόγραμμα οι εκπαιδευτικοί με τη μορφή ερωτήσεων, ώστε να γίνει ανταλλαγή ιδεών και σχολιασμός αυτών.
- Το **Voicethread,** που είναι ένα συνεργατικό, πολυμεσικό εργαλείο παρουσιάσεων που περιέχει εικόνες, κείμενα και βίντεο για να γίνει η αξιολόγηση των παιδιών.
- Το **Zooburst,** που είναι ένα εργαλείο digital storytelling για τη δημιουργία 3D pop-up βιβλίων, για να κάνουμε παρουσίαση των παιδιών.
- Το **FlipGorilla,** για να γίνει το παραμύθι μας βιβλίο προσθέτοντας την εικονογράφηση των παιδιών.

ΔΙΑΧΥΣΗ ΕΡΓΟΥ

Η διάχυση έργου αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι κάθε εκπαιδευτικού σχεδιασμού, προκειμένου το έργο να «επικοινωνήσει» με την κοινότητα και να ξεφύγει από τα στενά όρια του σχολείου. Πρωταρχικός στόχος της ομάδας ήταν η υποστήριξη των μελών, που συμμετείχαν τόσο όσο αφορά την χρήση ΤΠΕ, όσο και του μοιράσματος ιδεών, κατάθεσης προβληματισμών και επίλυσης προβλημάτων. Δημιουργήθηκε για αυτό τον σκοπό κλειστή ομάδα στην κοινότητα Facebook, όπου οι εκπαιδευτικοί της ομάδας μοιραζόμασταν την καθημερινότητά μας εντός και εκτός τάξης, λειτουργώντας ανατροφοδοτικά για το πρόγραμμα παράλληλα με την χρήση της πλατφόρμας του twinspace, όπου αναρτούσαμε φωτογραφίες και οδηγίες. Στη συνέχεια δημιουργήθηκε ιστολόγιο στον blogger με το όνομα του έργου, έτσι ώστε οι γονείς και φίλοι της ομάδας , να μπορούν να παρακολουθήσουν τις συλλογικές δράσεις.

Σε κάθε σχολείο υπήρχε μόνιμη γωνιά του παραγόμενου υλικού, προκειμένου να λειτουργεί ως εκθεσιακός χώρος. Ο εκάστοτε χώρος ευνοούσε την διάχυση του

έργου προς τους γονείς και τους επισκέπτες του σχολείου. Ο εκθεσιακός χώρος επίσης, δεν ήταν στατικός, αλλά χαρακτηριζόταν από μια δυναμική, αφού το αναρτημένο υλικό ανανεωνόταν και πολλαπλασιαζόταν και μάλιστα με την συνδρομή και των γονέων. Με τον τρόπο αυτό τη διάχυση έργου την ακολουθούσε κάθε φορά σχετική ανατροφοδότηση. Επιπρόσθετα, ανά τακτά χρονικά διαστήματα οργανώνονταν παρουσιάσεις βίντεο στους γονείς, ώστε να βλέπουν την εξέλιξη του έργου, ανέβαιναν στο YouTube δημοσιεύσεις βίντεο από διάφορα στάδια του έργου, οι εκπαιδευτικοί δημοσίευαν αναρτήσεις σχετικές με το έργο στα προσωπικά τους ιστολόγια, ενημερώνοντας έτσι το εκπαιδευτικό κοινό.
Το έργο παρουσιάστηκε στους γονείς των περισσότερων σχολείων και δύο από τα συνεργαζόμενα σχολεία (Νηπιαγωγείο Αλφειούσας Πύργου και Διασποράς Καλαμάτας) αποφάσισαν να κάνουν κοινή γιορτή λήξης του προγράμματος δια ζώσης, δεδομένου τις χωροταξικής εγγύτητας των περιοχών τους με θέμα τον παραδοσιακό γάμο, τα ήθη και έθιμα, στην οποία εκδήλωση παρευρέθηκε και η εκπαιδευτικός από το τρίτο συνεργαζόμενο σχολείο του Πύργου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση ενός έργου σχετίζεται άμεσα με την ανατροφοδότηση και λειτουργεί αναστοχαστικά για τους εκπαιδευτικούς. Εφόσον συμμετείχαν παιδιά και γονείς, κρίθηκε αναγκαία η κατάθεση των απόψεών τους, ώστε σε μελλοντικά προγράμματα, να υπάρξουν διορθωτικές αλλαγές. Αξιολογώντας το συνεργατικό μας έργο eTwinning θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι στόχοι, που είχαν τεθεί, πραγματοποιήθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό. Το έργο είχε θετική επίδραση στους μαθητές μας, η οποία αποτυπώθηκε στην αξιολόγηση στα πλαίσια της οποίας κλήθηκαν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους από το πρόγραμμα αυτό. Στους μαθητές μας δόθηκε η δυνατότητα να συμμετέχουν σε ένα έργο ευρωπαϊκής εμβέλειας με τις όποιες απαιτήσεις του, απέκτησαν μεγαλύτερη εξοικείωση με τις Νέες Τεχνολογίες , καλλιέργησαν τη δημιουργικότητά τους και ενίσχυσαν τη φαντασία τους, απέκτησαν δεξιότητες τόσο σε ατομικό, όσο και σε ομαδικό επίπεδο, έμαθαν να συνεργάζονται απλά και αβίαστα και να προτείνουν συνέχεια νέες ιδέες.
Η αξιολόγηση εκπαιδευτικών, που έγινε με το εργαλείο Tricider , με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου ανέδειξε το αίσθημα ικανοποίησης από την συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, καθώς και την κατάρριψη του αρχικού φόβου, που σχετιζόταν με την χρησιμοποίηση εργαλείων Web 2.0, για όσους δεν ήταν εξοικειωμένοι. Όσον αφορά την αξιολόγηση των παιδιών έγινε με ποικίλους τρόπους και όχι με ένα συγκεκριμένο κοινό λογισμικό για όλα τα σχολεία σεβόμενοι την διαφορετικότητα κάθε τάξης. Τα παιδιά ρωτήθηκαν τι τους άρεσε στο πρόγραμμα ή πώς τους φάνηκε. Για την αξιολόγηση των γονέων χρησιμοποιήθηκαν τα Google Docs με ερωτήσεις ανοιχτού ή κλειστού τύπου. Τόσο τα παιδιά όσο και οι γονείς εξέφρασαν τον ενθουσιασμό τους για τις δράσεις, στις οποίες συμμετείχαν. Τα παιδιά αγκάλιασαν το πρόγραμμα και το ενδιαφέρον τους έμεινε αμείωτο μέχρι το τέλος του έργου και στους γονείς έκανε ιδιαίτερη θετική εντύπωση η συμμετοχή σε ένα τέτοιο πρόγραμμα, καθώς δεν ήξεραν ότι υπάρχει η δυνατότητα για τέτοιου είδους δράσεις.
Οι εκπαιδευτικοί νιώσαμε μέλη μιας ομάδας, που με δημοκρατικές και συλλογικές διαδικασίες, αφουγκραζόταν τις ανησυχίες μας, λειτουργούσε κατευναστικά στις περιόδους άγχους, τροποποιούσε δράσεις, όπου κρινόταν αναγκαίο και σεβάστηκε την ιδιαιτερότητα του κάθε πλαισίου. Ο συλλογικός τρόπος εργασίας, πέρασε και στην ομάδα των παιδιών, αφού αρκετές φορές τους ζητήθηκε να αποφασίσουν είτε μέσω ψηφοφορίας, είτε να «καταγράψουν» την δική τους εκδοχή, ως αναπόσπαστο μέρος ενός συνόλου.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., Μπασαγιάννη, Ε. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί – Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης,* Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Καρακίτσιος, Α. (2011). Φιλαναγνωσία: φανατική συνήθεια. Στο Αρτζανίδου, Ε., Γουλής, Δ., Γρόσδος, Ε. & Καρακίτσιος, Α.(Επιμ.) *Παιγνίδια φιλαναγνωσίας και αναγνωστικές εμψυχώσεις,* Αθήνα: Gutenberg, σσ. 19-56.

Κατσίκη-Γκίβαλου, Α. (1994). *Παιδική λογοτεχνία. Θεωρία και πράξη*, Αθήνα: Καστανιώτης.

Νικολοπούλου, Κ. (2009). *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Προσχολική Εκπαίδευση: Ένταξη, χρήση και αξιοποίηση,* Αθήνα: Πατάκης.

Πασσιά, Α. & Μανδηλαράς, Φ. (2000). *Εργαστήρι δημιουργικής γραφής για παιδιά*, Αθήνα: Πατάκης

European Commission, (2007). *Impact of the Comenius School Partnerships on the participant schools*, Germany: Kassel

65. Playroom: Μάθηση και καλλιέργεια διαπολιτισμικής συνείδησης μέσα από το παιχνίδι

Μαρία Σαββοπούλου[1]
Θαρρενός Μπράτιτσης[2]
[1]*MSc στις Επιστήμες της Αγωγής: Σημειωτική και επικοινωνία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ΠΕ70
mariesavv@sch.gr
[2]*Επίκουρος Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*
bratitsis@uowm.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Οι ηλεκτρονικές σχολικές αδελφοποιήσεις ενισχύουν τη διαπολιτισμική διάσταση της εκπαίδευσης καθώς σχολεία από όλη την Ευρώπη συνεργάζονται με στόχο την υλοποίηση μιας σειράς δραστηριοτήτων από κοινού. Ενισχύεται το ομαδικό πνεύμα και η συνεργασία μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, αναδεικνύονται οι διεπιστημονικές προσεγγίσεις και η εξατομίκευση της μάθησης. Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζεται ένα διαπολιτισμικό έργο της δράσης eTwinning που βασίζεται σε συνεργατικές δραστηριότητες με θέμα τα παιχνίδια. Οι μαθητές των σχολείων κατάφεραν να ανταπεξέλθουν επιτυχώς στις ανάγκες ενός τέτοιου προγράμματος, καθώς οι δράσεις σχεδιάστηκαν λαμβάνοντας υπόψη τα ενδιαφέροντά τους με την συνεχή καθοδήγηση των εκπαιδευτικών. Οι στόχοι που τέθηκαν από την αρχή εκπληρώθηκαν και τα παιδιά ολοκλήρωσαν τη σχολική χρονιά έχοντας αξιοποιήσει προϋπάρχουσες γνώσεις και έχοντας αποκτήσει πλούσιες και πρωτόγνωρες γι' αυτά εμπειρίες.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *πολιτισμός, συνεργατική μάθηση, ΤΠΕ, εργαλεία web 2.0*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δράση eTwinning είναι μία καινοτόμα παιδαγωγική πρακτική που προσθέτει αξία στη συμβατική μάθηση, κάνοντας χρήση εργαλείων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), σύμφωνα με την εγκύκλιο του ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2005). Η ιδέα της διαδικτυακής διάδρασης και των συνεργατικών δραστηριοτήτων μεταξύ μαθητών διαφορετικών χωρών έχει αποδειχτεί ότι δίνει κίνητρα και είναι ελκυστική για τους μαθητές με τη βοήθεια Web 2.0 εργαλείων (Miguela, 2007). Ο ρόλος των ΤΠΕ στη διαμόρφωση και υλοποίηση καινοτόμων παιδαγωγικών και διδακτικών προσεγγίσεων είναι καθοριστικός, καθώς μπορούν να υποστηρίξουν ένα νέο παράδειγμα μάθησης, ενισχύοντας την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την οικοδόμηση γνώσης μέσω αυθεντικών και συνεργατικών δραστηριοτήτων (Bocconi, Kampylis & Punie, 2012; 2013; Κωστής, Σιορέντα & Τζιμογιάννης, 2009). Αρκετές έρευνες υποστηρίζουν ότι η συμμετοχή μαθητών σε ένα έργο eTwinning ευαισθητοποιεί και κινητοποιεί τη δημιουργικότητά τους, την αυτενέργεια και την κριτική τους σκέψη (Παπανικολάου, 2002). Η ερευνητική μελέτη τέτοιου είδους σχολικών αδελφοποιήσεων αναδεικνύει επίσης σημαντικά οφέλη σχετικά με τη συμβολή τους στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ σχολείων στον ευρωπαϊκό χώρο, στη διάδοση καινοτόμων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων και πρακτικών, στη γλωσσική ανάπτυξη μαθητών και εκπαιδευτικών, στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ σχολείων και της ευρωπαϊκής διάστασης της εκπαίδευσης, καθώς και στη διάδοση της ευρωπαϊκής κουλτούρας μεταξύ μαθητών

και εκπαιδευτικών (Association for Empirical Studies, 2007; Crawley et al., 2009; European Comission, 2010; Hoskins & Crick, 2010).

Τα τελευταία χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές έρευνες που καταδεικνύουν τα θετικά οφέλη της Συνεργατικής Μάθησης Υποστηριζόμενης από Υπολογιστή (ΣΜΥΥ) τόσο σε μαθητές προσχολικής αλλά και πρώτης σχολικής ηλικίας (Βύρλα κ.α., 2006; Inkpen, 1997; Virla et al., (2014); Yelland, 2002; 2005). Σε σχετική έρευνα των Johnson et al. (1990) και των Hymel et al. (1993) αναφέρεται ότι για να είναι αποτελεσματική η συνεργατική μάθηση, πρέπει να υπάρχει κοινός στόχος και το μαθησιακό αποτέλεσμα να προκύπτει μέσα από ομαδική προσπάθεια και αλληλεπίδραση πρόσωπο με πρόσωπο, με εμπλοκή των παιδιών σε άμεσες, λεκτικές αλληλεπιδράσεις η οποία εκδηλώνεται ως αμοιβαία βοήθεια, αμοιβαίος επηρεασμός, ενίσχυση και ενθάρρυνση, προσφορά γνώσεων και πληροφοριών, ανταλλαγή υλικού, ομότιμη ανατροφοδότηση. Η Yelland (2005; 2011), σε μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με τη χρήση των υπολογιστών στην προσχολική και σχολική εκπαίδευση, υποστηρίζει ότι οι υπολογιστές παρέχουν ευκαιρίες στα μικρά παιδιά να χρησιμοποιούν δεξιότητες σκέψης υψηλού επιπέδου, να αναπτύσσουν δημιουργική και κριτική σκέψη, στρατηγικές και μετα-στρατηγικές δεξιοτήτων που σχετίζονται με την επίλυση προβλημάτων. Τον ισχυρισμό αυτό επιβεβαιώνουν και έρευνες (Gokhale, 1995; Oliver, 2001; Rumpagaporn & Darmawan, 2007) οι οποίες έχουν δείξει πως η συνεργατική μάθηση μπορεί να έχει θετική επίδραση στην ενίσχυση της κριτικής ικανότητας. Επίσης, ο Wegerif (2002) υποστηρίζει ότι η κριτική σκέψη μπορεί να καλλιεργηθεί μέσω της χρήσης υπολογιστή. Επιπρόσθετα, η χρήση των νέων τεχνολογιών μπορεί να υποστηρίξει τα μικρά παιδιά στις διαδικασίες κοινωνικής ανάπτυξης και οικοδόμησης νέων γνώσεων. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται ότι τα παιδιά θα πρέπει να εργαστούν από κοινού, σε ζεύγη ή ομάδες, δεδομένου ότι αυτό ενθαρρύνει τη συνεργασία και τα παρακινεί να εργαστούν πιο αποτελεσματικά (Yelland 2005; 2011). Για να επιτευχθεί όμως κάτι τέτοιο απαιτείται σωστός σχεδιασμός των μαθησιακών δραστηριοτήτων και κατάλληλος χειρισμός από την πλευρά του εκπαιδευτικού (Wegerif, 2002; Hiltz, 1998). Ο Stahl (2006) αναφέρει ότι η συνεργατική μάθηση μέσω υπολογιστή μπορεί να προσφέρει δημιουργικές δραστηριότητες μέσω της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, που θα φέρουν κοντά τους μαθητές. Σε αυτές όμως τις διαδικτυακές δραστηριότητες ο δάσκαλος πρέπει να έχει ενεργό ρόλο, να παρέχει κίνητρα και καθοδήγηση στους μαθητές, ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό γνωστικό αποτέλεσμα.

Σύμφωνα με τον Oliver (2001), επιτυγχάνεται εις βάθος μάθηση όταν είναι υπαρκτές αυτές οι μαθησιακές στρατηγικές οι οποίες ενεργοποιούν το μαθητή και τον ωθούν σε υψηλού επιπέδου καλλιέργεια δεξιοτήτων. Ακόμη, ισχυρίζεται ότι η κριτική σκέψη ενισχύεται μέσα από τις μεταγνωστικές δεξιότητες που καλλιεργούνται κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης μεταξύ των χρηστών.

Η απομόνωση, η έλλειψη κοινωνικής υποστήριξης και ανατροφοδότησης δεν ευνοούν την κατάκτηση της γνώσης, σε αντίθεση με τη συνεργασία μέσω υπολογιστή όπου προωθείται μία μάθηση περισσότερο αποτελεσματική για το χρήστη (Benbunan-Fich & Hiltz, 1999).

Η παρούσα εισήγηση αποβλέπει στην παρουσίαση ενός διαπολιτισμικού προγράμματος της δράσης eTwinning με τίτλο “Playroom” που υλοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2015-2016 με τη συμμετοχή ενός δημοτικού σχολείου από την Ελλάδα και ενός από την Τουρκία. Αρχικά, θα περιγραφεί το έργο, η ενσωμάτωσή του στο αναλυτικό πρόγραμμα και οι παιδαγωγικοί του στόχοι. Ακολούθως, θα αναπτυχθούν αναλυτικά όλα τα στάδια διεξαγωγής του προγράμματος, από το σχεδιασμό, την οργάνωση και τον προγραμματισμό των

δραστηριοτήτων. Περιγράφονται τα πλεονεκτήματα του έργου, η διάχυση των αποτελεσμάτων του καθώς η αξιολόγησή του. Τέλος, σχολιάζονται τα οφέλη που αποκόμισαν εκπαιδευτικοί και μαθητές μέσα από το πρόγραμμα και τα θετικά αποτελέσματα που προκύπτουν από αυτή την σύμπραξη.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το eTwinning έργο "Playroom" υλοποιήθηκε από τη Β΄τάξη ενός 6/θεσίου σχολείου του νομού Χαλκιδικής. Το έργο υλοποιούνταν τις 3 ώρες της Ευέλικτης ζώνης κάθε εβδομάδα. Ξεκίνησε το Δεκέμβριο του 2015 και τελείωσε το Μάιο του 2016. Συμμετείχαν 10 μαθητές, εκ των οποίων 5 αγόρια και 5 κορίτσια.

Το έργο υλοποιήθηκε σε συνεργασία με τη Γ΄τάξη του Mehmet Emin Yurdakul Ilkolulu, δημόσιου σχολείου της Άγκυρας. Οι δραστηριότητες σχεδιάστηκαν συνεργατικά από τις εκπαιδευτικούς των δύο τάξεων. Γλώσσα εργασίας ήταν τα αγγλικά. Επειδή οι Έλληνες μαθητές είχαν πολύ χαμηλό επίπεδο γνώσης αγγλικών, συμμετείχαν στις δραστηριότητες χρησιμοποιώντας την ελληνική γλώσσα και η εκπαιδευτικός της τάξης μετέφραζε στα αγγλικά. Κάτι αντίστοιχο έγινε και με την τάξη των Τούρκων μαθητών.

Το έργο ονομάστηκε "Playroom" γιατί ως βασική θεματολογία του είχε τα παιχνίδια, παραδοσιακά, ζωντανά και ηλεκτρονικά. Οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί των δύο σχολείων συμπεριέλαβαν παιχνίδια που τα χώρισαν σε τρεις κατηγορίες: *παραδοσιακά*, που θα προέρχονται από την πολιτισμική παράδοση των δύο χωρών, *ζωντανά*, τα οποία θα πραγματοποιούνταν μέσω τηλεδιάσκεψης των δύο σχολείων και *ηλεκτρονικά*, τα οποία θα δημιουργούσε η μία ομάδα για την άλλη με τη βοήθεια Web 2.0 εργαλείων. Ανάμεσα σε αυτά κρίθηκε σκόπιμο να συμπεριληφθούν παιχνίδια τα οποία θα είναι κοινά για τις δύο χώρες αλλά και παιχνίδια με τα οποία τα παιδιά θα έρχονταν σε επαφή για πρώτη φορά. Ήρωας του έργου ήταν μία κούκλα, φτιαγμένη από τους μαθητές, η οποία ταξίδευε στις δύο χώρες και έπαιζε μαζί με τα παιδιά τα παιχνίδια που είχαν προσυμφωνηθεί.

Το έργο από μόνο του αποτέλεσε έναν δίαυλο επικοινωνίας ανάμεσα στους συμμετέχοντες, αλλά και διαμοιρασμού πολυμέσων στην πλατφόρμα TwinSpace, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αναπτύξουν ψηφιακές δεξιότητες παράλληλα με εγκάρσιες δεξιότητες μέσα από διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα. Οι δραστηριότητες του έργου ήταν πλήρως ενσωματωμένες στο αναλυτικό πρόγραμμα για τη Β' Δημοτικού και όλες τους ευνοούσαν τη διάδραση και τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών των δύο σχολείων.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Κύριος σκοπός του έργου ήταν η διαπολιτισμική προσέγγιση και γνωριμία με άλλους eTwinners, η ευαισθητοποίηση των μαθητών απέναντι στο δικό τους πολιτισμό, καθώς και στον πολιτισμό άλλων λαών, εφορμώντας από το παιχνίδι, που είναι κάτι κοινό για όλους τους συμμετέχοντες μαθητές. Παράλληλα, δόθηκε η ευκαιρία σε μαθητές και εκπαιδευτικούς να επικοινωνήσουν, να συνεργαστούν και να εκφραστούν δημιουργικά, αυξάνοντας με αυτό τον τρόπο τα κίνητρα και τα ενδιαφέροντα των μαθητών για μάθηση.

Μέσα από ένα διαθεματικό πλαίσιο και την ενσωμάτωση του έργου στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου τέθηκαν οι παρακάτω στόχοι για τους μαθητές:

- Ανάπτυξη δημιουργικότητας
- Καλλιέργεια εικαστικών δεξιοτήτων
- Ορθή έκφραση προφορικού λόγου ώστε να γίνουμε κατανοητοί στους συνεργάτες μας

- Καλλιέργεια ομαδοσυνεργατικού πνεύματος
- Αντίληψη της συμπληρωματικότητας των ικανοτήτων των μελών της ομάδας
- Συνεργασία για την παραγωγή του τελικού προϊόντος
- Καλλιέργεια δημοκρατικού πνεύματος
- Εμπλουτισμός γνώσεων σχετικά με την αποστολή δεμάτων και επιστολών
- Να γνωρίσουν τα παιδιά ποια είναι τα στοιχεία που συμπληρώνουμε σε μια επιστολή και με ποιον τρόπο
- Να αποκτήσουν την εμπειρία της αποστολής ενός δέματος και μάλιστα σε μία ξένη χώρα
- Να συνειδητοποιήσουν με ποιον τρόπο μας εξυπηρετεί το ταχυδρομείο
- Ορθή και αποτελεσματική χρήση χάρτη
- Γεωγραφικός προσανατολισμός
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης για λήψη αποφάσεων
- Εμπλουτισμός γεωγραφικών και πολιτισμικών γνώσεων
- Εμπλουτισμός γνώσεων σχετικά με τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά μιας πόλης/χώρας
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων σχεδιασμού και αξιολόγησης ενός προϊόντος
- Να γίνει η καθημερινότητα της τάξης πιο διασκεδαστική.
- Άσκηση στην τήρηση κανόνων
- Σαφής αποτύπωση των μηνυμάτων που θέλουμε να αποπνέει το προβολικό μας κείμενο
- Αντίληψη της αξίας της παροχής βοήθειας στους συνεργάτες
- Κατανόηση προφορικού μηνύματος
- Ορθή διατύπωση προφορικού μηνύματος
- Άσκηση της δεξιότητας εντοπισμού της λάθος και της σωστής πληροφορίας
- Εμπλουτισμός της εμπειρίας της επικοινωνίας μέσω chat
- Εμπλουτισμός της εμπειρίας της επικοινωνίας με συνομιλήκους διαφορετικής εθνικότητας και να συνεργαστούν μαζί τους
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης για λήψη αποφάσεων
- Ορθή γραπτή διατύπωση προτάσεων
- Διόρθωση και αυτοδιόρθωση γραπτού λόγου
- Να δουν, να γνωρίσουν και να επικοινωνήσουν με συνομίληκα παιδιά που δεν είναι Έλληνες, να συνεργαστούν και να παίξουν μαζί τους
- Εμπλουτισμός της εμπειρίας της επικοινωνίας τους μέσω εργαλείου τηλεδιάσκεψης
- Να διαπιστώσουν ότι παίζουν τα ίδια παιχνίδια και συνεπώς αυτό είναι ένα από τα πολλά κοινά στοιχεία που έχουν μεταξύ τους
- Να έρθουν σε επαφή με λεξιλόγιο που δεν είναι ελληνικό
- Να δουν πώς είναι το σχολικό περιβάλλον των συνεργατών τους
- Να καλλιεργήσουν αίσθημα αποδοχής της διαφορετικότητας
- Να επικοινωνήσουν επιτυχώς την άποψη ή την ιδέα τους
- Να παράγουν ένα ικανοποιητικό για τους ίδιους τελικό συνεργατικό προϊόν
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης για διατύπωση σχολίων
- Διατύπωση προσωπικής άποψης
- Κατανόηση προβολικού κειμένου

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα αναβάθμισε την εκπαιδευτική διαδικασία δίνοντας άλλη διάσταση στη διδασκαλία μέσω της συνεργασίας με το σχολείο της Άγκυρας. Όλες οι δραστηριότητες του έργου ολοκληρώθηκαν εντός του σχολικού ωραρίου, την ώρα της Ευέλικτης Ζώνης.
Το έργο ήταν πλήρως ενσωματωμένο στο ημερήσιο πρόγραμμα του δημοτικού σχολείου, ενώ υπήρξαν ταυτόχρονα πολλές διασυνδέσεις με τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος και τους στόχους του. Συγκεκριμένα, το έργο συσχετίστηκε με τα παρακάτω διδακτικά αντικείμενα:

- Γλώσσα:
  - εκτέλεση γλωσσικών πράξεων αναφορών
  - σύνδεση γραπτής και προφορικής γλώσσας
  - χρήση γραφής για μεταφορά μηνύματος
  - εμπλουτισμός λεξιλογίου
  - εντοπισμός και αξιολόγηση πληροφοριών με χρήση γλωσσικών και μη πηγών πληροφόρησης
  - ανάγνωση λέξεων/προτάσεων/μικρού κειμένου
  - απόδοση περιεχομένου μικρού κειμένου
  - γραπτή διατύπωση σκέψης
  - αφήγηση φανταστικών γεγονότων
  - αφήγηση ιστοριών
  - χρήση σωστών γραμματικών τύπων και απλό λεξιλόγιο
  - γραφή και ανακοίνωση μικρών λεκτικών συνόλων

- Μαθηματικά:
  - γραφή και ονομασία φυσικών αριθμών μέχρι το 1000
  - εξοικείωση με την έννοια του χρόνου
  - σύγκριση χρονικής διάρκειας
  - μονάδες μέτρησης χρόνου
  - αναγνώριση της αξίας των κερμάτων και χαρτονομισμάτων του ευρώ και της σχέσης μεταξύ τους

- Μελέτη Περιβάλλοντος:
  - προσανατολισμός με βάση τα 4 σημεία του ορίζοντα
  - αναγνώριση μέσων μεταφοράς
  - εξοικείωση με τον ευρύτερο χώρο της γειτονιάς
  - προσέγγιση βασικών τρόπων έκφρασης χρόνου
  - διάφοροι τόποι της πατρίδας
  - καιρικές συνθήκες και διαδοχή των εποχών σε συνδυασμό με τις συνθήκες διαβίωσης
  - αξία του πολιτισμού ενός τόπου
  - πολιτιστικοί χώροι και λαϊκές παραδόσεις ενός τόπου
  - ανάδειξη στοιχείων του λαϊκού πολιτισμού ενός τόπου
  - γνωριμία χώρων πολιτισμικής αναφοράς
  - προσανατολισμός στο σχολικό χώρο
  - υπηρεσίες που λειτουργούν σε μια γειτονιά
  - σύνδεση ελεύθερου χρόνου με ψυχαγωγικές και δημιουργικές δραστηριότητες
  - εντοπισμός χώρων υπηρεσιών στη συνοικία
  - περιγραφή χώρων του σχολείου
  - αποδοχή διαφορετικότητας

- απόκτηση ικανότητας έκφρασης μπροστά σε άλλους
- αντιμετώπιση με σεβασμό των ιδιαιτεροτήτων των συνανθρώπων τους
- κατανόηση της ύπαρξης διαφορετικών πολιτισμικά ατόμων

- Εικαστικά:
  - πειραματισμός με διάφορα υλικά για δημιουργία εικαστικών έργων
  - εκμάθηση και δοκιμή απλών τεχνικών και εφαρμογή τους

Όλες οι δραστηριότητες σχεδιάστηκαν συνεργατικά από τις εκπαιδευτικούς, ώστε να αναπτύξουν οι μαθητές τις γνωστικές και μεταγνωστικές τους δεξιότητες, ικανότητες αλλά και στρατηγικές. Η υλοποίηση των δραστηριοτήτων βασίστηκε στις θεωρίες του εποικοδομητισμού και σε αυτές της συνεργατικής και ανακαλυπτικής μάθησης, ενώ ο ρόλος των εκπαιδευτικών ήταν καθοδηγητικός αλλά και βοηθητικός.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ

Στάδια Υλοποίησης του Έργου

Το έργο αναπτύχθηκε και υλοποιήθηκε σε 3 διαφορετικά στάδια με τη συνεργασία και επικοινωνία εκπαιδευτικών και μαθητών, και με τη χρήση πρωτότυπων εργαλείων Web 2.0.

Προπαρασκευαστικό Στάδιο: Πριν την έναρξη του έργου κρίθηκε απαραίτητος ο συντονισμός, η επικοινωνία και η συνεργασία από την πλευρά των εκπαιδευτικών για την διεκπεραίωση προκαταρκτικών διαδικασιών ώστε να επιτευχθεί η ομαλή εξέλιξη του έργου αλλά και η τροποποίηση του οργανογράμματός του όπου κρίθηκε αναγκαίο. Για το σκοπό αυτό δημιουργήθηκε ένα Google Calendar, ώστε το πρόγραμμα των δραστηριοτήτων να διαμορφώνεται και να προσαρμόζεται εύκολα από τις εκπαιδευτικούς. Στη συνέχεια, το έργο παρουσιάστηκε στη σχολική κοινότητα, τον διευθυντή του σχολείου, τους γονείς των μαθητών και την υπεύθυνη σχολικών δραστηριοτήτων, καθορίστηκαν από κοινού οι παιδαγωγικοί στόχοι του προγράμματος και οργανώθηκε ένα λεπτομερές χρονοδιάγραμμα των δραστηριοτήτων. Το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων ήταν προκαθορισμένο από τους ιδρυτές του έργου. Η εκπαιδευτικός της τάξης σε συνεργασία με τους μαθητές της αποφάσισαν με ποιον τρόπο θα τις υλοποιήσουν.

Κύριο μέρος του έργου: Σε αυτό το στάδιο, μαθητές και εκπαιδευτικοί αποκτούν νέα ταυτότητα για να μοιραστούν όχι μόνο ρόλους αλλά και ευθύνες όσον αφορά την πορεία και την ομαλή εξέλιξη του έργου. Να σημειωθεί ότι σε όλες τις παρακάτω δραστηριότητες, οι μαθητές της Β΄τάξης, λόγω μη γνώσης της αγγλικής, διατύπωναν τα πάντα στα ελληνικά και στη συνέχεια η εκπαιδευτικός έκανε την απόδοση στα αγγλικά.

- *1η δραστηριότητα – Κατασκευή κούκλας*: Η κάθε τάξη κατασκεύασε μια κούκλα-μασκότ, στην οποία έδωσε ένα όνομα, δημιούργησε μια μικρή ιστορία γύρω από αυτήν και την παρουσίασε στους υπόλοιπους συνεργάτες. Στη συνέχεια τα παιδιά ψήφισαν ποια κούκλα τους άρεσε περισσότερο. Η κούκλα που θα ψηφιζόταν, θα ταξίδευε στο άλλο σχολείο κουβαλώντας μαζί της το όνομα ενός παραδοσιακού παιχνιδιού της χώρας από την οποία προέρχεται. Εκεί “θα έπαιζε” μαζί με τα παιδιά το παιχνίδι αυτό. Στη συνέχεια οι μαθητές θα την ξαναέστελναν πίσω, αυτή τη φορά όμως θα κουβαλούσε

μαζί της το όνομα ενός παραδοσιακού παιχνιδιού από την άλλη χώρα, το οποίο “θα έπαιζε” μαζί με τους μαθητές που την έστειλαν αρχικά. Η διαδικασία αυτή θα επαναλαμβανόταν ακόμα μία φορά έτσι ώστε κάθε σχολείο να παίξει από δύο παραδοσιακά παιχνίδια της άλλης χώρας. Τελικά, το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας ήταν ισοπαλία, με αποτέλεσμα και οι δύο μασκότ να ταξιδέψουν στις χώρες-εταίρους. Η παρουσίαση της κούκλας έγινε με την κατασκευή ψηφιακής αφίσας. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο PosterMyWall (http://www.postermywall.com). Για την ψηφοφορία έγινε χρήση του εργαλείου Tricider (http://www.tricider.com).

- *2η δραστηριότητα – Αποστολή μασκότ:* Οι μαθητές έβαλαν την κούκλα που έφτιαξαν σε δέμα και την απέστειλαν. Έπρεπε να αναγράψουν σωστά τα στοιχεία του αποστολέα και του παραλήπτη και να την παραδώσουν στο ταχυδρομείο.

- *3η δραστηριότητα – Σχεδιασμός και παρουσίαση του ταξιδιού της κούκλας:* Κάθε τάξη οργάνωσε το ταξίδι της κούκλας στην άλλη χώρα. Για να γίνει αυτό, τα παιδιά μπήκαν στη διαδικασία να σκεφτούν τι προετοιμασίες γίνονται πριν από ένα ταξίδι και τι κάνει κάποιος όταν φτάνει στον προορισμό του. Γι΄αυτό το σκοπό, χρησιμοποίησαν την τεχνική της ιδεοθύελλας και του εννοιολογικού χάρτη. Για τη δημιουργία εννοιολογικού χάρτη έγινε χρήση του εργαλείου bubbl.us (http://www.bubbl.us). Στη συνέχεια αναζήτησαν στο διαδίκτυο σχετικές πληροφορίες όπως το κλίμα, το κόστος πτήσης, καταλύμματα, εστιατόρια κ.α. Τις πληροφορίες που ανακάλυψαν τις συνέθεσαν σε σενάριο που βασιζόταν σε ερωταπαντήσεις μεταξύ της κούκλας και των μαθητών. Βάσει του σεναρίου αυτού μαγνητοσκοπήθηκε μία ψηφιακή ιστορία όπου παρουσιάζεται το ταξίδι της κούκλας και κατ’ επέκταση η χώρα-εταίρος. Για τη διεξαγωγή των παραπάνω εργασιών χρησιμοποιοήθηκαν ψηφιακά εργαλεία όπως Googlemaps (https://maps.google.com), GoogleEarth (https://www.google.com/earth/), GoogleSearch (http://www.google.gr), padlet (http://www.padlet.com) για το σχολιασμό των αφηγήσεων καθώς και ο παραδοσιακός σχολικός χάρτης.

- *4η δραστηριότητα – Παραδοσιακά παιχνίδια*: Τα παιδιά έπαιξαν και βιντεοσκόπησαν τα 2 παραδοσιακά παιχνίδια της χώρας τους που ήθελαν να γνωρίσουν στους εταίρους τους και των οποίων τα ονόματα έχουν στείλει μαζί με την κούκλα στους συνεργάτες τους.

- *5η δραστηριότητα – Μαντεύουμε τους κανόνες:* Τα παιδιά έλαβαν την κούκλα που έστειλαν οι εταίροι τους, η οποία κουβαλούσε μαζί της το όνομα ενός παραδοσιακού παιχνιδιού της άλλης χώρας. Ειδοποίησαν τους συνεργάτες τους ότι έχουν στα χέρια τους το όνομα του παιχνιδιού που κουβαλά μαζί της η κούκλα. Τότε, οι μαθητές του άλλου σχολείου ανάρτησαν στο διαδίκτυο το συγκεκριμένο βιντεοσκοπημένο παιχνίδι. Οι δύο τάξεις παρακολούθησαν το βίντεο συγχρόνως και η μία τάξη προσπάθησε να μαντέψει τους κανόνες παιχνιδιού της άλλης. Η δραστηριότητα αυτή επαναλήφθηκε και για τα τέσσερα παραδοσιακά παιχνίδια που είχαν βιντεοσκοπήσει οι μαθητές των δύο σχολείων. Για τη σύγχρονη επικοινωνία και παρακολούθηση των βίντεο των μαθητών χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο Watch2gether (http://www.watch2gether.com).

- *6η δραστηριότητα – Παίζουμε και παρουσιάζουμε το παιχνίδι των συνεργατών μας:* Οι μαθητές έπαιξαν τα παραδοσιακά παιχνίδια των συνεργατών τους, των οποίων τους κανόνες ανακάλυψαν μέσω της προηγούμενης δραστηριότητας, και το βιντεοσκόπησαν. Στη συνέχεια διάλεξαν κάποια στιγμιότυπα που αντιστοιχούσαν στους κανόνες του παιχνιδιού. Η δασκάλα της τάξης τα εκτύπωσε και τα παιδιά, σε ομάδες των δύο, διατύπωσαν έναν κανόνα για κάθε εικόνα. Στη συνέχεια δημιούργησαν μία παρουσίαση όπου περιγράφονταν οι κανόνες που αντιστοιχούσαν σε κάθε στιγμιότυπο, μεταφρασμένοι στα αγγλικά από την εκπαιδευτικό. Για τη δραστηριότητα αυτή έγινε χρήση του εργαλείου Slidetalk (http://www.slidetalk.net).

- *7η δραστηριότητα – Σπασμένο τηλέφωνο:* Οι μαθητές των δύο σχολείων έπαιξαν σπασμένο τηλέφωνο μέσω skype (http://www.skype.com). Δύο μαθητές από κάθε ομάδα στέκονταν μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή και ο ένας ψιθύριζε μία λέξη της γλώσσας του στον άλλον. Οι υπόλοιποι μαθητές στέκονταν πιο μακριά ώστε να μην την ακούσουν. Έπειτα έρχονταν και αυτοί μπροστά στην οθόνη, ο ένας δίπλα στον άλλο. Ο πρώτος ψιθύριζε τη λέξη που άκουσε από την άλλη πλευρά της οθόνης και ο τελευταίος την έλεγε δυνατά στους μαθητές της άλλης χώρας. Εκείνοι διόρθωναν εάν η λέξη είχε διατυπωθεί λάθος και εξηγούσαν στα αγγλικά τι σημαίνει.

- *8η δραστηριότητα – Μουσικές καρέκλες:* Οι μαθητές των δύο σχολείων έπαιξαν μουσικές καρέκλες μέσω skype (http://www.skype.com). Το παιχνίδι παίχτηκε δύο φορές. Η κάθε τάξη επέλεξε ένα παραδοσιακό τραγούδι του τόπου της για να ακούγεται κατά τη διάρκεια του κάθε γύρου. Σε κάθε γύρο μία από τις δύο ομάδες είχε τον έλεγχο της μουσικής ενώ η άλλη κινούνταν γύρω από τις καρέκλες.

- *9η δραστηριότητα – Κρεμάλα:* Οι μαθητές των δύο σχολείων έπαιξαν κρεμάλα με αγγλικές λέξεις. Οι εκπαιδευτικοί είχαν μιλήσει νωρίτερα για το επίπεδο γνώσης της αγγλικής γλώσσας των παιδιών ώστε να τα κατευθύνουν για να χρησιμοποιήσουν λέξεις που εμπίπτουν στο γνωστικό επίπεδο των συνεργατών τους. Για τη δραστηριότητα αυτή χρησιμοποίησαν μια διαδικτυακή εφαρμογή σύγχρονης επικοινωνίας με πίνακα ζωγραφικής και chat (http://www.twiddla.com). Το παιχνίδι παίχτηκε δύο φορές. Σε κάθε γύρο, η μία από τις δύο ομάδες επέλεγε τη λέξη που έπρεπε να βρει η άλλη και ζωγράφιζε στον πίνακα ζωγραφικής την κρεμάλα. Η άλλη ομάδα μάντευε στο chat τα γράμματα της υπό αναζήτηση λέξης.

- *10η δραστηριότητα – Δημιουργία παιχνιδιού με κοινούς κανόνες:* Οι μαθητές των δύο σχολείων δημιούργησαν ένα παιχνίδι δικό τους, κάνοντας ο καθένας τις προτάσεις του σχετικά με τους κανόνες από τους οποίους πρέπει να διέπεται. Του έδωσαν κι ένα όνομα. Με το εργαλείο titanpad (www.titanpad.com), οι μαθητές συζήτησαν τις προτάσεις τους και διόρθωσαν ο ένας τις προτάσεις του άλλου. Το εργαλείο χρησιμοποιήθηκε και σύγχρονα και ασύγχρονα. Αφού συμφώνησαν, κάθε ομάδα έπαιξε το παιχνίδι που δημιουργήθηκε ομαδικά και το βιντεοσκόπησε. Κατόπιν, από τα βίντεο και των δύο συνεργατών, επιλέχτηκαν στιγμιότυπα που αντιστοιχούσαν στους κανόνες του παιχνιδιού. Δημιουργήθηκε μία παρουσίαση η οποία περιέγραφε

το παιχνίδι και σε κάθε στιγμιότυπο ηχογραφούνταν ο κανόνας που αντιστοιχούσε. Κάθε μαθητής μιλούσε στη γλώσσα του και σε κάθε εικόνα έμπαινε αγγλικός υπότιτλος. Τη δυνατότητα αυτή παρέχει το εργαλείο Fotobabble (http://www.fotobabble.com).

- *11η δραστηριότητα – Κουίζ ερωτήσεων:* Κάθε τάξη δημιούργησε ένα κουίζ ερωτήσεων, βασισμένες στα βίντεο του "ταξιδιού" της κούκλας που δημιούργησαν στην 2η δραστηριότητα. Επίσης υπήρξαν και κάποιες ερωτήσεις, των οποίων οι απαντήσεις δε συμπεριλαμβάνονταν στο βίντεο αλλά τέθηκαν για να εμπλουτιστούν οι γνώσεις των παιδιών. Η λύση του κουίζ έγινε ζωντανά μέσω skype (http://www.skype.com), με διαμοιρασμό οθόνης. Για τη δημιουργία του κουίζ έγινε χρήση του εργαλείου Kahoot (https://getkahoot.com).

- *12η δραστηριότητα – Εντυπώσεις και σχόλια:* Κάτω από κάθε δραστηριότητα υπήρχε δυνατότητα για σχολιασμό και διατύπωση εντυπώσεων μέσω κάποιου Web 2.0 εργαλείου. Για το σκοπό αυτό αξιοποιήθηκαν οι εφαρμογές padlet (www.padlet.com) και answergarden (answergarden.ch). Οι Έλληνες μαθητές άφησαν σχόλια και εντυπώσεις στα ελληνικά και η εκπαιδευτικός τα μετέφρασε στα αγγλικά.

- *13η δραστηριότητα – Ebook:* Ως τελευταία δραστηριότητα του έργου οι μαθητές έκαναν μία ανασκόπηση του έργου, διάλεξαν τις καλύτερες κατά τη γνώμη τους στιγμές και συνέθεσαν ένα ηλεκτρονικό βιβλίο με αυτές, που λειτούργησε και ως μέσο αξιολόγησης του έργου. Κάθε σελίδα του περιείχε μία εικόνα και την περιγραφή της. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο Issuu (www.issuu.com)

Ολοκλήρωση του έργου*:* Στο τελικό στάδιο αξιολογήθηκε το σύνολο του έργου από μαθητές και εκπαιδευτικούς. Τα παιδιά έγραψαν σε Padlet πώς τους φάνηκε το έργο και ποια ήταν η αγαπημένη τους στιγμή. Οι Έλληνες μαθητές δημιούργησαν avatars για τους Τούρκους μαθητές και το αντίστροφο με την εφαρμογή MyIdol για έξυπνες συσκευές. Στη συνέχεια, έδωσαν φωνή στα avatars με την εφαρμογή Photospeak για έξυπνες συσκευές, ηχογραφώντας το σχόλιο του αντίστοιχου παιδιού. Έτσι, τα avatars των Ελλήνων μιλούσαν τουρκικά και αυτά των Τούρκων ελληνικά. Η κάθε εκπαιδευτικός σχολίασε σε βίντεο το έργο συνολικά και κατά πόσον επιτεύχθηκαν οι στόχοι που τέθηκαν αρχικά.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το έργο είχε αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα για όλους τους συμμετέχοντες μαθητές. Όλοι οι μαθητές του ελληνικού σχολείου δήλωσαν ότι τους άρεσε πολύ που έπαιξαν με παιδιά από άλλη χώρα καθώς επίσης και που αποκόμισαν γνώσεις σχετικά με την τουρκική πρωτεύουσα. Επίσης, εξέφραζαν τον ενθουσιασμό τους κάθε φορά που ανακάλυπταν κάτι κοινό μεταξύ της ελληνικής και τουρκικής κουλτούρας. Ακόμη, ενθουσιάστηκαν με τα web 2.0 εργαλεία που χρησιμοποίησαν και ιδιαίτερα με την ψηφιακή ιστορία που δημιούργησαν. Όλοι οι μαθητές εξέφρασαν την επιθυμία να ταξιδέψουν κάποια στιγμή στην Άγκυρα.

Με τη συνεργασία εκπαιδευτικών, μαθητών-εκπαιδευτικών, αλλά και μαθητών με άλλους eTwinners αναπτύχθηκε το αίσθημα της αλληλεγγύης, της ομαδικότητας και της συνεργασίας. Στο πρόγραμμα εφαρμόστηκαν καινοτόμες πρακτικές, όπως

υλοποίηση ερευνητικών εργασιών και διευρυμένη χρήση των δυνατοτήτων των ΤΠΕ, που προωθούν τη συνεργασία και αξιοποιούν τα αποτελέσματά του. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται καλύτερη πρόσβαση στη γνώση αλλά και η λήψη πρωτοβουλιών για τη δημιουργία πρωτότυπου υλικού. Παράλληλα, δόθηκε στους μαθητές η ευκαιρία να αισθάνονται μέρος μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας και να συνειδητοποιήσουν ότι έχουν ισότιμο ρόλο στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής κοινότητας.
Επιπλέον στόχος του έργου ήταν η ενσωμάτωση της αφηγηματικής πρακτικής μέσα από το ταξίδι της κούκλας που παρουσίασαν οι δύο τάξεις. Τα παιδιά αναζήτησαν πληροφορίες για τη χώρα και την πόλη του σχολείου-εταίρου, παρουσιάζοντάς την στους μαθητές της άλλης χώρας με μια διαφορετική ματιά. Όλες οι πληροφορίες αντλήθηκαν από το διαδίκτυο και αξιοποιήθηκαν για να αντιληφθούν τα παιδιά τις πραγματικές συνθήκες ενός ανάλογου ταξιδιού, αλλά παράλληλα και να αποκτήσουν πληρέστερη εικόνα για την κουλτούρα και το πολιτιστικό υπόβαθρο της άλλης χώρας, πέρα από το στοιχείο των παραδοσιακών παιχνιδιών. Στον τομέα αυτό το πρόγραμμα κρίθηκε ως επιτυχημένο, αφού η αρχική ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν έδειξε την αποτύπωση των πολιτισμικών πεποιθήσεων της κάθε ομάδας μαθητών στις ταξιδιωτικές ιστορίες που έφτιαξαν, ενισχύοντας την πεποίθηση ότι με τον τρόπο αυτό παρουσιάζονται πληροφορίες που είναι γνωστές για τα παιδιά, αλλά μέσα από διαφορετικές οπτικές γωνίες (Σαββοπούλου, 2016). Αυτό ήταν το ζητούμενο, αφού οι εναλλακτικές οπτικές γωνίες εξέτασης της πληροφορίας είναι η βάση ανάπτυξης δεξιοτήτων σκέψης υψηλού επιπέδου.
Είναι το τέταρτο έργο που υλοποίησε η εκπαιδευτικός του ελληνικού σχολείου, χρησιμοποιώντας νέες γνώσεις και εργαλεία Web 2.0 από σειρά εκδηλώσεων εκμάθησης του eTwinning και από τη συμμετοχή της στην ομάδα «Creative Classroom». Ταυτόχρονα, συνέβαλε σημαντικά στην οργάνωση των δραστηριοτήτων του έργου στηριζόμενη σε γνώσεις και συμβουλές έμπειρων εκπαιδευτικών σε eTwinning έργα από τη συμμετοχή της σε σχετικά webinars. Η μεγαλύτερη επιτυχία των σχολείων, μέσα από τη συμμετοχή τους σε αυτό το έργο αλλά και σε διαγωνισμούς, είναι ότι αρχίζουν να αποκτούν αναγνωρισιμότητα, να υιοθετούν καινοτόμες πρακτικές και να τις μετατρέπουν σε δράσεις.

ΔΙΑΧΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου έγινε μέσα από δημοσιεύσεις στην ιστοσελίδα του σχολείου http://dim-palaioch.chal.sch.gr/site2/, το προσωπικό ιστολόγιο της εκπαιδευτικού mariasavvopoulou.blogspot.gr αλλά και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter). Δημιουργήθηκε ένα ιστολόγιο αποκλειστικά για το έργο “Playroom”, όπου περιγράφονται αναλυτικά οι δραστηριότητες, φαίνονται τα τελικά προϊόντα των παιδιών και αναφέρονται τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν (www.etwinningplayroom.blogspot.gr). Έγιναν παρουσιάσεις της εξέλιξης και των αποτελεσμάτων του έργου για την εκπαιδευτική κοινότητα και τους γονείς των μαθητών. Το έργο βραβεύθηκε με την Εθνική Ετικέτα Ποιότητας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέσα από αυτή την εισήγηση, παρουσιάστηκε ένα διαπολιτισμικό πρόγραμμα της δράσης eTwinning με τη συμμετοχή του Δημοτικού Σχολείου Παλαιοχωρίου Χαλκιδικής κατά το σχολικό έτος 2015-2016. Το έργο είχε αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα και θετικά οφέλη για όλους τους συμμετέχοντες, μαθητές και εκπαιδευτικούς, που προκύπτουν από τα αποτελέσματα της σύμπραξης και της συνεργασίας με ένα τουρκικό δημοτικό σχολείο. Η τεχνολογία και η χρήση αρκετών

πρωτότυπων εργαλείων Web 2.0 είχαν θεμελιώδη σημασία για το σύνολο του έργου, καθώς προώθησαν την αυτονομία των μαθητών, ανέδειξαν τα θετικά οφέλη της συνεργατικής μάθησης και ταυτόχρονα μετέτρεψαν την ανακάλυψη της γνώσης σε ένα πιο ελκυστικό, εκφραστικό και δημιουργικό περιβάλλον μάθησης.
Κοινή βάση επικοινωνίας και δημιουργικής έκφρασης των εταίρων ήταν τα παιχνίδια. Στόχος αυτής της δράσης ήταν να έρθουν σε επαφή οι μαθητές με την πολιτισμική και πολιτιστική ταυτότητα της χώρας-εταίρου μέσα από το παιχνίδι, και να δραστηριοποιηθούν δημιουργικά σχετικά με το θέμα. Επίσης, τους δόθηκε η ευκαιρία να γνωριστούν και να συνεργαστούν με άτομα προερχόμενα από άλλη χώρα, να επικοινωνήσουν μαζί τους για να φέρουν εις πέρας έναν αριθμό δράσεων και έτσι να εμπλουτίσουν τις κοινωνικές, τις γνωστικές και τις μεταγνωστικές τους δεξιότητες. Επιπλέον, η πλήρης ενσωμάτωση του έργου στο ημερήσιο πρόγραμμα του σχολείου και η ταυτόχρονη διασύνδεσή του με τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος αποδεικνύουν την παιδαγωγική πρωτοτυπία του έργου. Επιπροσθέτως, οι μαθητές διαπίστωσαν ότι το μόνο που στην ουσία τους χωρίζει με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες είναι τα γεωγραφικά τους σύνορα, καθώς μέσα από αυτή τη σύμπραξη αναδύθηκαν κοινά πολιτισμικά στοιχεία, κοινά ενδιαφέροντα, κοινές δυνατότητες και ικανότητες.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βύρλα, Γ., Τσέλιος, Ν., & Κόμης, Β. (2006). Επίδραση του φύλου στις συνεργατικές στρατηγικές μαθητών προσχολικής ηλικίας. Δ. Ψυλλός & Β. Δαγδιλέλης (Επιμ.), *Πρακτικά 5ου Πανελλήνιου Συνεδρίου ΕΤΠΕ*, σελ. 562-569, Θεσσαλονίκη, 5-8 Οκτωβρίου.

Κωστής Ν., Σιόρεντα Α. & Τζιμογιάννης Α. (2009). Η αξιοποίηση συστημάτων ασύγχρονης εκπαίδευσης σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: Σχεδιασμός και μελέτη των σχολικών δικτύων ΣΕΠ του Νομού Δωδεκανήσου, *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, 2(1-2), 53-76.

Παπανικολάου, Μ., (2002). Έρευνα της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Εμπειρίας για την Εφαρμογή στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Καινοτομικών Μορφών Εκπαίδευσης σε Θέματα Ιστορίας και Πολιτισμού. *Έργο «Έρευνα» 1997-2000, Συνοπτική παρουσίαση* (σσ. 128-133). Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Σαββοπούλου, Μ. (2016). Τεχνολογικά υποστηριζόμενη, αφηγηματική αναζήτηση γεωπολιτισμικών πληροφοριών σε ένα πρόγραμμα eTwinning. Μεταπτυχιακή διατριβή. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Π.Μ.Σ.: Επιστήμες της Αγωγής, κατεύθυνση: Σημειωτική και Επικοινωνία.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (2005, Ιανουάριος 3). *Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα eTwinning Ηλεκτρονική Αδελφοποίηση – Συνεργασίες στην Ευρώπη*. Ανακτήθηκε από http://www.etwinning.gr/files/1128504795egkyklios_344_g7_3_1_2005.pdf

Association for Empirical Studies (2007). *Impact of the Comenius School Partnerships on the Participant Schools*. Final Report, Study on behalf of the European Commission, Kassel, Germany: DG Education and Culture. Ανακτήθηκε

από http://www2.cmepius.si/files/cmepius/userfiles/publikacije/2013/comenius-report_en.pdf

Benbunan-Fich, R. & Hiltz, R. (1999). Impacts of asynchronous learning networks on individual and group problem solving: A field experiment. *Group Decision and Negotiation*, 8(5), 409-426.

Bocconi, S., Kampylis, P., & Punie, Y. (2012). Innovating teaching and learning practices: Key elements for developing creative classrooms in Europe. *eLearning Papers*, 30, 1-13.

Crawley, C., Gilleran, A., Scimeca, S., Vuorikari, R., & Wastiau, P. (2009). *Beyond school projects. A report on eTwinning 2008-2009*. Brussels: Central Support Service for eTwinning. Ανακτήθηκε από http://resources.eun.org/etwinning/25/EN_eTwinning_165x230_Report.pdf

European Comission (2010). *Europe 2020: a strategy for smart, sustainable and inclusive growth*. Brussels. Ανακτήθηκε από http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf

Gokhale, A. (1995). Collaborative Learning Enhances Critical Thinking, *Journal of Technology Education*, 7(1), 22-30.

Hiltz, S.R. (1998). Collaborative learning in asynchronous learning environments: Building learning communities. *Proceedings of WebNet 98 Conference of the WWW, Internet and Intranet*. Orlando, Florida.

Hoskins, B., & Crick, D. R. (2010). Competences for learning to learn and active citizenship: Different currencies or two sides of the same coin?. *European Journal of Education*, 45(1), 121-137.

Hymel, S., Zinc, B., & Ditner, E. (1993). Cooperation versus competition in the classroom, *Exceptionality Education Canada*, *3*(1-2), 103-128.

Inkpen, K. (1997). *Adapting the Human-Computer Interface to Support Collaborative Learning Environments for Children.* Ph.D. Dissertation, University of British Columbia, August 1997.

Johnson, D.W., Johnson, R.T., & Holubec, E. (1990). *Circles of Learning. Cooperation in the Classroom*, Edina, Minn.: International Book Company.

Miguela, A. D., (2007). Models of Telecollaboration (3): eTwinning. In R. O' Dowd (Ed.), *Online Intercultural Exchange: An Introduction for Foreign Language Teachers* (85-105). United Kingdom: Multilingual Matters.

Oliver, R. (2001). Seeking best practice in online learning: Flexible Learning Toolboxes in the Australian VET sector. *Australian Journal Of Educational Technology*, 17(2), 204-222.

Rumpagaporn, M.W., & Darmawan, G.N. (2007). Students' critical thinking skills in a Thai ICT schools, pilot project. *International Education Journal*, 8(2), 125-132.

Stahl, G. (2006). *Group Cognition: Computer Support for Building Collaborative Knowledge.* Acting with Technology Series, MIT Press.

Virla, G., Tselios, N., & Komis, V. (2014). Investigating preschoolers' problem solving strategies in computer-mediated collaborative environments. *International Journal of Learning Technology*, 10 (1), 4-29.

Wegerif R., (2002). *Thinking skills, technology and learning: a review of the literature for NESTA FutureLab*, Ανακτήθηκε από www.nestafuturelab.org

Yelland, N. J. (2002). Creating microworlds for exploring mathematical understandings in the early years of school. *Journal of Educational Computing Research*, 27(1&2), 77-92.

Yelland, N. J. (2005). The future is now: A review of the literature on the use of computers in early childhood education (1994-2004). *AACE Journal*, 13(3), 201-232.

Yelland, N. J. (2011). Knowledge building with ICT in the early years of schooling, *He Kupu*, 2(5), 33-34.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

66. Virtual and Augmented Reality: Some Magic in the classroom

του 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου για το eTwinning και άλλων Ευρωπαϊκών προγραμμάτων συνεργατικότητας για την Α/θμια και Β/θμια Εκπ/ση
Πάτρα 25, 26 & 27 Νοεμβρίου 2016

Λύτσιος Δημήτριος[1]
[1] Καθηγητής Πληροφορικής, 4ο Γυμνάσιο Βέροιας
dlytsios@yahoo.gr
Παυλίδου Δέσποινα[2]
[2] Καθηγήτρια Αγγλικών, 3ο Γυμνάσιο Βέροιας
pavlidou_despoina@yahoo.com
Θεοχαρόπουλος Σταύρος[3]
[3] Καθηγητής Μουσικής, 4ο Γυμνάσιο Βέροιας
stheocharo@yahoo.com
Δρ. Τσιαπάρας Νίκος[4]
[4] Καθηγητής Καλλιτεχνικών, 4ο Γυμνάσιο Βέροιας
ntsiap@gmail.com
Ορφανίδου Θεοπούλα[5]
[5] Δασκάλα, 19ο Δημοτικό Σχολείο Νίκαιας
polinaorf@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Πολλοί εκπαιδευτικοί εκφράζουν φόβους για τις νέες τεχνολογίες και τη χρήση τους στην αίθουσα διδασκαλίας. Το Future Classroom Lab στις Βρυξέλλες, μας δίδαξε πως μπορεί να εισαχθεί η τεχνολογία στην τάξη σε ένα ευρύ φάσμα μαθημάτων και δραστηριοτήτων και να εξελιχθεί σε ένα πολύτιμο εκπαιδευτικό εργαλείο, παιχνίδι και αφορμή για ανακάλυψη από τα παιδιά. Χάρη στο έργο Erasmus+KA01 το 2016, γνωρίσαμε και χρησιμοποιήσαμε εικονική (virtual) και επαυξημένη (augmented) πραγματικότητα και πιστεύουμε πως όλοι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Virtual reality, Augmented reality, Erasmus+, apps, developers*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επί πολλά έτη οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί παρακολουθούν συνέδρια, συμμετέχουν σε σεμινάρια και εργαστήρια πάνω στις ΤΠΕ και την αξιοποίησή τους στην αίθουσα διδασκαλίας. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που εφαρμόζουν πλέον ψηφιακά συστήματα διαχείρισης τάξης, ηλεκτρονικές τάξεις και προγράμματα για υπολογιστές, αγοράζοντας ακόμη και τις κατάλληλες συσκευές. Ωστόσο εγείρεται ένας γενικός προβληματισμός όσον αφορά το κόστος των συσκευών που απαιτούνται, τον χρόνο για τη σωστή οργάνωση και εφαρμογή ανάλογων διδακτικών σεναρίων και φυσικά τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.
Αναμφισβήτητα υπάρχουν εκπαιδευτικοί, φιλότιμοι, που αφιερώνουν χρόνο δοκιμάζοντας και εφαρμόζοντας καινοτόμα διδακτικά σενάρια στην τάξη. Ωστόσο, τα βασικά προβλήματα που αφορούν το υψηλό κόστος του εξοπλισμού μιας ψηφιακής τάξης αλλά και την ελλιπή τεχνολογική κατάρτιση των εκπαιδευτικών, λειτουργούν τροχοπέδη στην ευρύτερη εφαρμογή των ΤΠΕ.

Λύση στο πρόβλημα μπορεί να αποτελέσει η χρήση της εικονικής και επαυξημένης πραγματικότητας(VR & AR). Παρέχει μεγάλο εύρος εφαρμογών, πολλές από τις οποίες ανανεώνονται διαρκώς, είναι δωρεάν και αφορούν τη χρήση ηλεκτρονικών συσκευών που οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί και μαθητές έχουν ήδη στη διάθεσή τους.

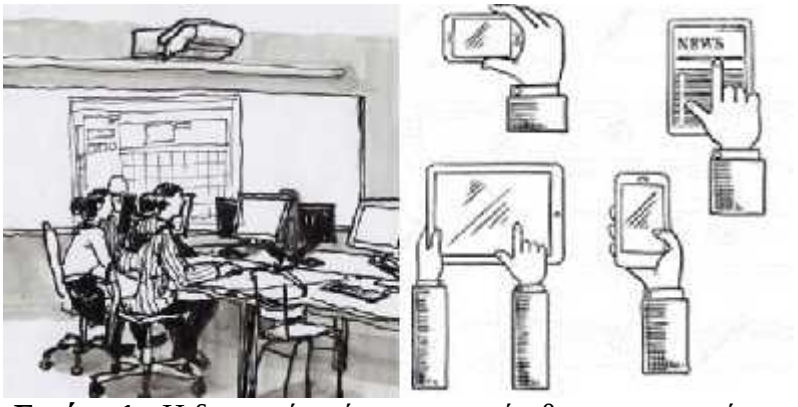

Εικόνα 1: Η διαφορά ανάμεσα στο μέγεθος και φορητότητα tablets & smartphones

Εφόσον κάτι υπάρχει ήδη, είναι άμεσα διαθέσιμο, εύχρηστο και προσφέρει μεγάλη ποικιλία εφαρμογών ίσως αξίζει να χρησιμοποιηθεί και στην αίθουσα διδασκαλίας. Επιπρόσθετα οποιοσδήποτε εκπαιδευτικός, χωρίς ιδιαίτερες προγραμματιστικές γνώσεις, μπορεί να παράγει το δικό του υλικό, να το προσαρμόσει και να το διαμοιράσει. Είναι μια «μαγεία» που παράγεται και εφαρμόζεται άμεσα. Δίνει τη δυνατότητα να «ζωντανεύουμε» οπτικό υλικό στα μάτια των μαθητών μας.
Μπορούμε να έχουμε 3d εμπειρίες με χρήση κινητών συσκευών και απλών, οικονομικών συσκευών, όπως το Google cardboard, με κόστος 5€.

Εικόνα 2: Google cardboard assembly and VR

Μαθητές και εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν τρισδιάστατα εικονικά ταξίδια, σε μουσεία, ιστορικά σημεία, βιομηχανικούς χώρους και ό,τι άλλο επιθυμούν. Ολόκληρες τάξεις μπορούν να «ταξιδέψουν» ψηφιακά στο εσωτερικό του ανθρώπινου σώματος, σε άλλες χώρες και πόλεις ή στο διάστημα. Τέτοιες εφαρμογές υπάρχουν πολλές, δωρεάν και άμεσα διαθέσιμες.
Η πραγματική όμως «μαγεία» έρχεται με τη μορφή της επαυξημένης πραγματικότητας (Augmented Reality- AR) . Εκεί δίνεται η δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να ενσωματώσει σε ένα οπτικό σημείο, πχ μια φωτογραφία ή ένα σκίτσο, οποιοδήποτε οπτικό υλικό ο ίδιος επιθυμεί όπως φωτογραφίες, βίντεο ή τρισδιάστατα μοντέλα που φαίνεται να «ξεπηδούν» από την εικόνα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η επαυξημένη πραγματικότητα έχει τη δυνατότητα να προσαρμόζεται άμεσα στον χώρο μιας εκπαιδευτικής αίθουσας και στις ανάγκες πολλών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Εργαλεία που ξεχωρίζουν είναι το Quiver app όπου οι μαθητές χρωματίζουν εκτυπωμένες σελίδες και μετά τις βλέπουν να «ζωντανεύουν» σε τρισδιάστατα μοντέλα αναλύοντας γεωγραφικές ή μαθηματικές έννοιες. Παρόμοιο είναι το Blippar με την επιπλέον δυνατότητα να μπορεί ο εκπαιδευτικός να προσθέσει στρώματα (layers) και κουμπιά πλοήγησης σε μια εικόνα-αφετηρία (trigger) την οποία οι μαθητές διαβάζουν με tablet ή smartphone. Το υλικό που μπορεί να ενσωματωθεί είναι εικόνα, ήχος και κίνηση. Το αποτέλεσμα δίνει την αίσθηση του τρισδιάστατου. Ανάλογες είναι και οι εφαρμογές της εταιρείας Imascono: Chromville Classroom & Chromville Science. Στην περίπτωση αυτή οι μαθητές έχουν μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων. Μπορούν να χρωματίσουν τις εκτυπωμένες σελίδες και όταν τις «διαβάζουν» να μαθαίνουν για το ανθρώπινο σώμα, τον κύκλο του νερού και τις καλλιέργειες. Είναι πλήρως διαδραστικές και δωρεάν. Το πλήρες πακέτο (Chromville Science Lab) έχει μικρή χρέωση αλλά σε εκπαιδευτικούς προσφέρουν πακέτα έως 24 χρηστών off-line. Ακόμη και η δωρεάν έκδοση έχει μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων. Ιδιαίτερα για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν χημεία, το Elements4d της Daqri είναι ιδανικό.

Εικόνα 3: Elements 4d κύβοι μέσα από tablet

Μπορούμε, για παράδειγμα να εκτυπώσουμε τα χάρτινα κυβάκια, να αφήσουμε τους μαθητές να σχηματίσουν τους κύβους τους κολλώντας τους σύμφωνα με τις οδηγίες και να τους αφήσουμε να δοκιμάσουν χημικές αντιδράσεις ακουμπώντας τα κυβάκια. Κατόπιν να ενσωματώσουμε με το Aurasma ένα βίντεο από ένα πείραμα που πραγματοποιήσαμε στην τάξη πάνω σε ένα εικονίδιο από την πλευρά του κύβου. Αν τώρα ο μαθητής «δει» τον κύβο με την εφαρμογή Aurasma θα ανοίξει το βίντεο μας.

Για τους εκπαιδευτικούς που πραγματικά θέλουν να αφιερώσουν λίγο επιπλέον χρόνο και διαθέτουν στοιχειώδεις προγραμματιστικές γνώσεις μπορούν να δημιουργήσουν οι ίδιοι τρισδιάστατα μοντέλα που θα ξεπροβάλλουν πάνω στις σελίδες του σχολικού βιβλίου όταν οι μαθητές τις «βλέπουν» με tablet ή smartphone. Η σουίτα Unity και το Vuforia κάνουν αυτό ακριβώς. Είναι δωρεάν και ΕΛΛΑΚ οπότε μπορούν να παίξουν με μοντέλα μόνοι δημιουργώντας σκηνές ενώ χάρη σε μια μεγάλη ομάδα ενθουσιωδών σχεδιαστών προσφέρονται πολλά μοντέλα δωρεάν με τον κώδικά τους

για άμεση ενσωμάτωση. Υπάρχουν πολλά tutorial στο YouTube με αναλυτικές οδηγίες βήμα-βήμα.

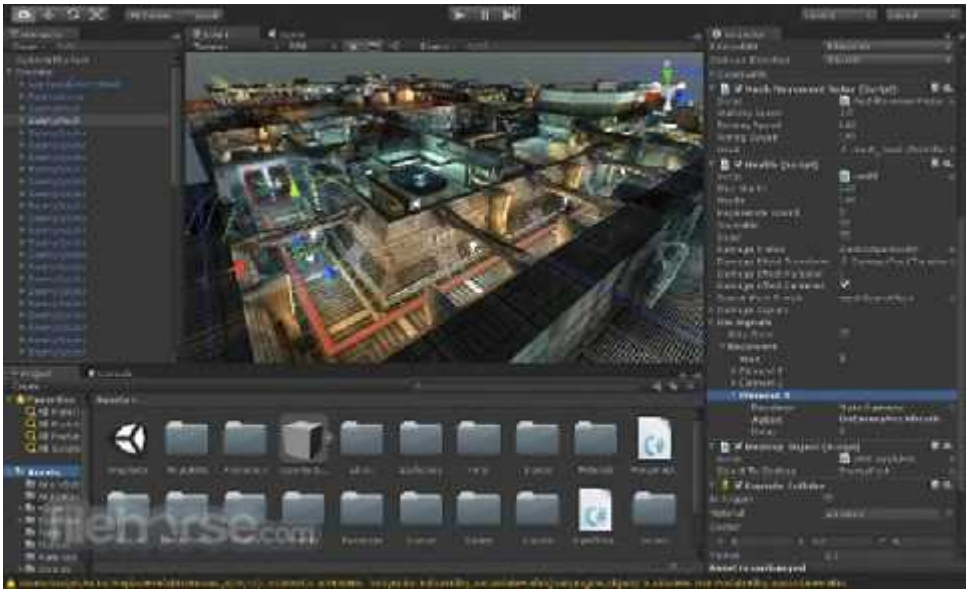

Εικόνα 4: Οθόνη χρήστη Unity

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αν σε ένα σχολείο οι εκπαιδευτικοί συνεργαστούν σε επίπεδο τάξης ή σε επίπεδο ειδικότητας τότε μπορούν σε σύντομο χρονικό διάστημα και στην αίθουσα διδασκαλίας να καταφέρουν να ζωντανέψουν με χρήση επαυξημένης πραγματικότητας ένα μεγάλο μέρος των βιβλίων τους. Παράλληλα θα αυξήσουν τη συμμετοχή των μαθητών τους και τη δημιουργικότητά τους αφού εργασίες τους θα μπορούν να ενσωματωθούν σε εικόνες. Η εικονική και η επαυξημένη πραγματικότητα προσδίδουν παιγνιώδη χαρακτήρα στο μάθημα επιτρέποντας στον χρήστη να έχει πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό ανά πάσα στιγμή ακόμη και από το σπίτι τους.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Σπύρος Παπαδουλάκης. (17/1/2005). *Ένας μήνας με το Google Cardboard: το Virtual Reality του «φτωχού»* Ανακτήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.lifo.gr/team/spyrosvj/54652 .

Aurasma Community Network. *Partner Guidelines - A comprehensive guide to Aurasma* Ανακτήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://westportlibrary.org/sites/default/files/webfm/Aurasma-Partner-Guidelines.pdf .

Crook, J. (2/3/2016). *Electronic empathy: meet the next wave of virtual reality* Ανακτήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://techcrunch.com/2016/03/02/blippar-augmented-reality-search-engine-raises-54-million-series-d/ .

Fundamentally Children. *Quiver – 3D coloring app* Ανακτήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.fundamentallychildren.com/app/quiver-3d-coloring-app/ .

Goodman, J. (8/9/2016). *Blippar augmented reality search engine raises $54 million Series D* Ανακτήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://www.theguardian.com/media-network/2016/sep/08/electronic-empathy-virtual-reality-pokemon-go-oculus .

Kinney, J. (4/6/2013). *Deck the Halls with Boughs of Knowledge: Exploring the use of Augmented Reality in Education* Ανακτήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://blogs.adobe.com/educationleaders/2013/06/exploring-the-use-of-augmented-reality-in-education.html .

Literacy Apps. *Quiver - 3D colouring app* Ανακτήθηκε στις 08 Οκτωβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://literacyapps.literacytrust.org.uk/quiver-3d-colouring-app/ .

Virtual Reality Society. *What is Virtual Reality?* Ανακτήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2016 από τη διεύθυνση http://www.vrs.org.uk/virtual-reality/what-is-virtual-reality.html .

Wikipedia. *Unity (game engine)* Ανακτήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://en.wikipedia.org/wiki/Unity_(game_engine) .

Windows Holographic Developer Forum. *Vuforia Manual - Working with the Hololens Sample in Unity* Ανακτήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2016 από τη διεύθυνση https://forums.hololens.com/discussion/2156/vuforia-manual-working-with-the-hololens-sample-in-unity .

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

- 2 πρότυπες εικόνες με το Blippar
- 6 σελίδες φωτοτυπημένες με τους κύβους της Elements 4d, Daqri
- 4 σελίδες φωτοτυπημένες με σχήματα της Quiver
- 2 πρότυπες εικόνες με το Blippar

ΠΑΡΑΤΗΜΑ 1: Παρουσιάζοντας το εργαλείο Blippar

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
Λύτσιος Δ. ΠΕ19/ Παυλίδου Δ. ΠΕ06/ Θεοχαρόπουλος Στ. ΠΕ16/ Τσιαπάρας Ν. ΠΕ08/ Ορφανίδου Θ. ΠΕ70

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.

Α. ΣΚΟΠΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ:

Η εφαρμογή αυτή επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν βιολογία και χημεία σε δημοτικό και γυμνάσιο, να εκπαιδεύσουν τους μαθητές τους στον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται ένα φυτό ή λειτουργεί ένα ηφαίστειο.

Β. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ (κριτήρια επιλογής θέματος, συσχέτιση με διδασκόμενα μαθήματα, αναμενόμενα μαθησιακά οφέλη κ.λπ.).

Οι μαθητές «διαβάζουν» μια εκτυπωμένη σελίδα που δείχνει ένα φυτό ή ένα ηφαίστειο με χρήση ενός tablet και το βλέπουν να ζωντανεύει. Απαντώντας ερωτήσεις εκτελούν λειτουργίες και κερδίζουν δώρα όπως νερό για το φυτό.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΗΓΩΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΜΕΘΟΔΟΥ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Οι σελίδες προέρχονται από την εφαρμογή Blippar , «κατεβαίνουν» από τον διδάσκοντα, μοιράζονται στους μαθητές και αποκτούν ζωή και κίνηση. Πιστεύουμε πως για να τα χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί με τους μαθητές τους θα πρέπει να πειραματιστούν πρώτοι οι ίδιοι με την καθοδήγηση της ομάδας μας.

Δ. ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Οι εκπ/κοί θα μπορέσουν να πειραματιστούν διαβάζοντας διάφορες σελίδες που η εφαρμογή παρέχει δωρεάν. Κατόπιν θα τις δουν να «ζωντανεύουν» και να κινούνται με χρήση επαυξημένης πραγματικότητας.

Ε. ΠΟΡΟΙ – ΥΛΙΚΑ – ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Οι σελίδες σε μορφή PDF προσφέρονται δωρεάν από την εφαρμογή Blippar , στον ιστότοπο της εταιρίας Blippar. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν χρησιμοποιούν τα tablet της ομάδας παρουσίασης ή δικά τους για να δοκιμάσουν την εφαρμογή.

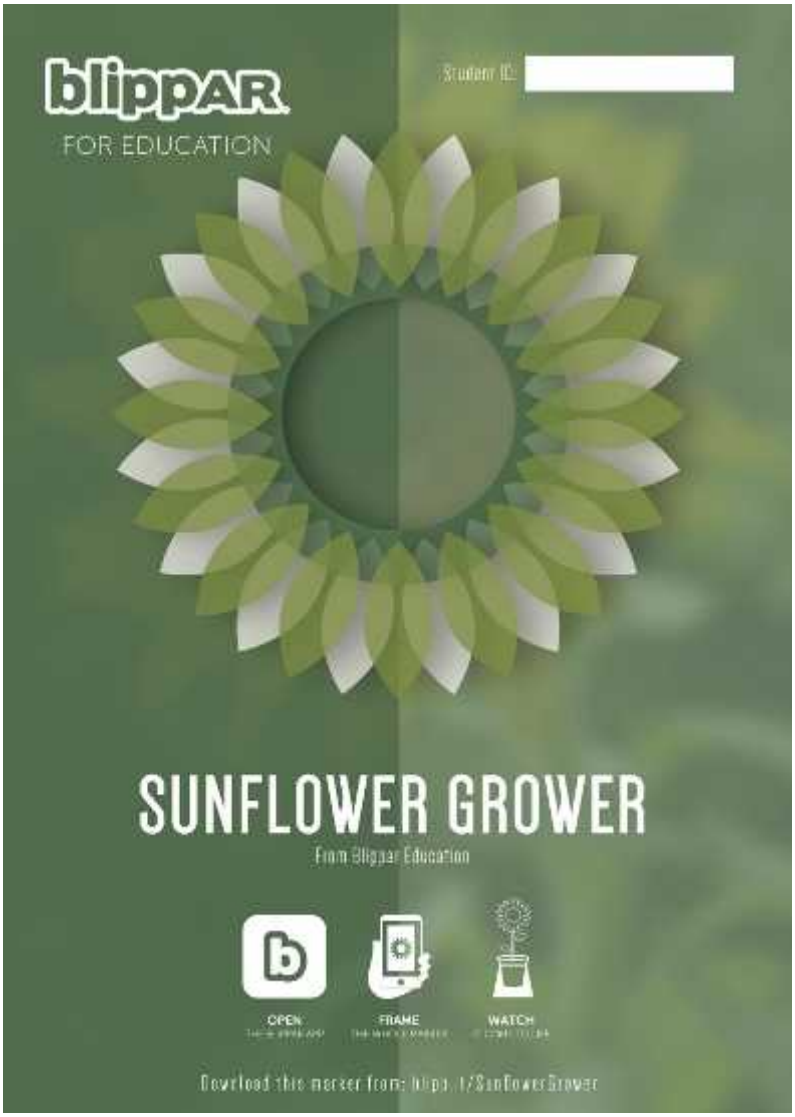
blippAR
FOR EDUCATION
Student ID:
SUNFLOWER GROWER
From Blippar Education
OPEN
FRAME
WATCH
Download this marker from: blipp.it/SunFlowerGrower

blippAR
FOR EDUCATION
OPEN
THE BLIPPAR APP
FRAME
THE WHOLE MARKER
WATCH
IT COME TO LIFE
VOLCANO ACTIVITY
From Blippar Education

ΠΑΡΑΤΗΜΑ 2: Παρουσιάζοντας το εργαλείο Elements4D

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ/ΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ/ΚΩΝ

Λύτσιος Δ. ΠΕ19/ Παυλίδου Δ. ΠΕ06/ Θεοχαρόπουλος Στ. ΠΕ16/ Τσιαπάρας Ν. ΠΕ08/ Ορφανίδου Θ. ΠΕ70

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.

Α. ΣΚΟΠΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ:

Η εφαρμογή αυτή επιτρέπει στους εκπαιδευτικοί που διδάσκουν χημεία σε λύκειο και γυμνάσιο, να εκπαιδεύσουν τους μαθητές τους στον τρόπο με τον οποίο αναπαριστούνται και αλληλεπιδρούν τα χημικά στοιχεία .

Β. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ (κριτήρια επιλογής θέματος, συσχέτιση με διδασκόμενα μαθήματα, αναμενόμενα μαθησιακά οφέλη κ.λπ.).

Οι μαθητές «διαβάζουν» μια εκτυπωμένη σελίδα που όταν κοπεί και διπλωθεί σωστά σχηματίζει έναν κύβο τον οποίο με χρήση ενός tablet τον βλέπουν να ζωντανεύει. Οι κύβοι δείχνουν το κάθε στοιχείο, πληροφορίες, χημικό τύπο και πιθανές χημικές αντιδράσεις όταν οι κύβοι ακουμπάν μεταξύ τους.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΗΓΩΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΜΕΘΟΔΟΥ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Οι σελίδες προέρχονται από την εφαρμογή Elements 4D, «κατεβαίνουν» από τον διδάσκοντα, μοιράζονται στους μαθητές και αποκτούν ζωή και κίνηση. Πιστεύουμε πως για να τα χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί με τους μαθητές τους θα πρέπει να πειραματιστούν πρώτοι οι ίδιοι με την καθοδήγηση της ομάδας μας.

Δ. ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Οι εκπαιδευτικοί θα μπορέσουν να πειραματιστούν διαβάζοντας διάφορες σελίδες που η εφαρμογή παρέχει δωρεάν. Κατόπιν θα τις δουν να «ζωντανεύουν» και να αλληλεπιδρούν με χρήση επαυξημένης πραγματικότητας.

Ε. ΠΟΡΟΙ – ΥΛΙΚΑ – ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Οι σελίδες σε μορφή PDF προσφέρονται δωρεάν από την εφαρμογή Elements 4D , στον ιστότοπο της εταιρίας. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν χρησιμοποιούν τα tablet της ομάδας παρουσίασης ή δικά τους για να δοκιμάσουν την εφαρμογή.

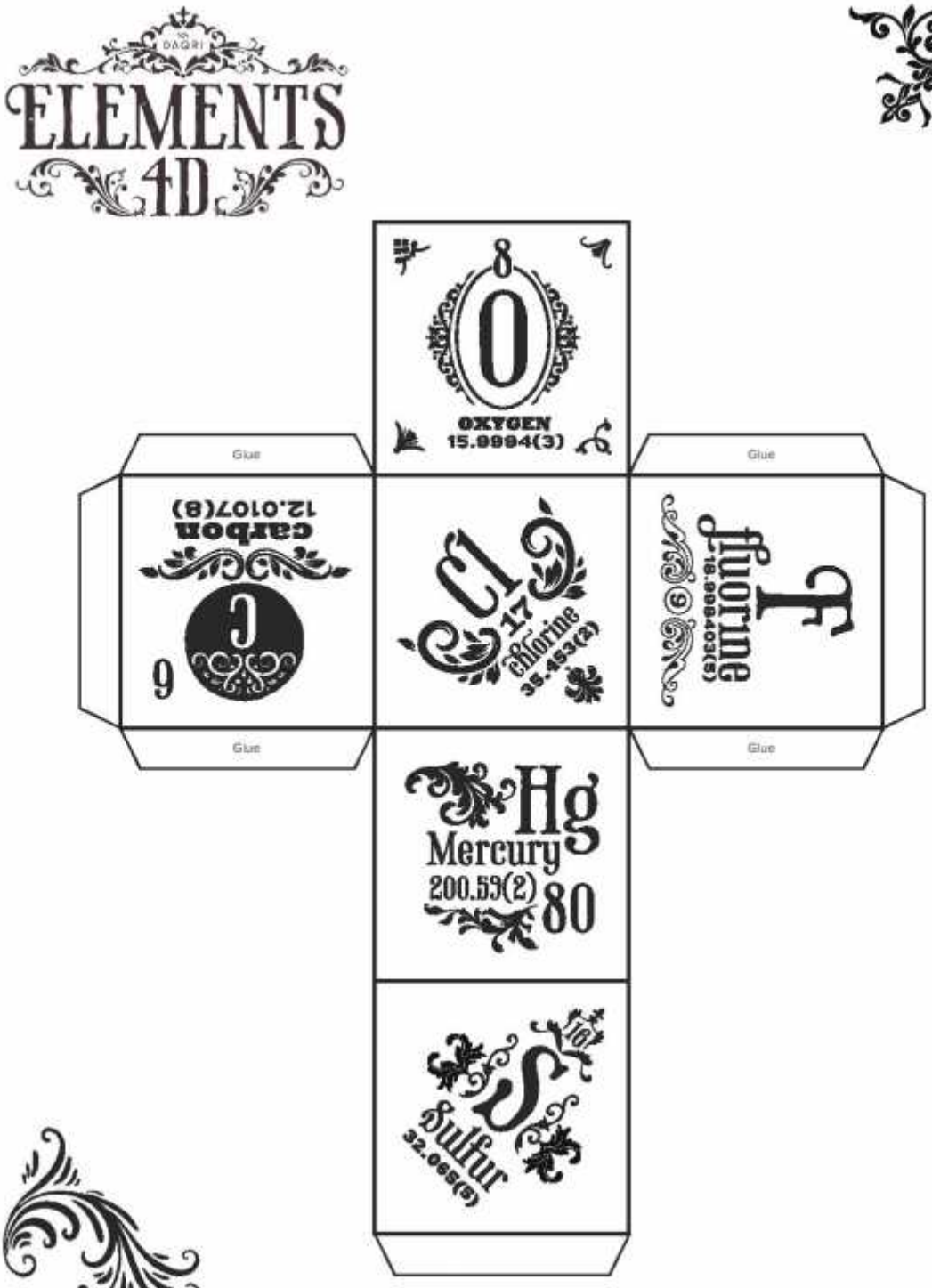

Copyright © 2010 DAQRI. DAQRI is a registered trademark of DAQRI LLC. All Rights Reserved.

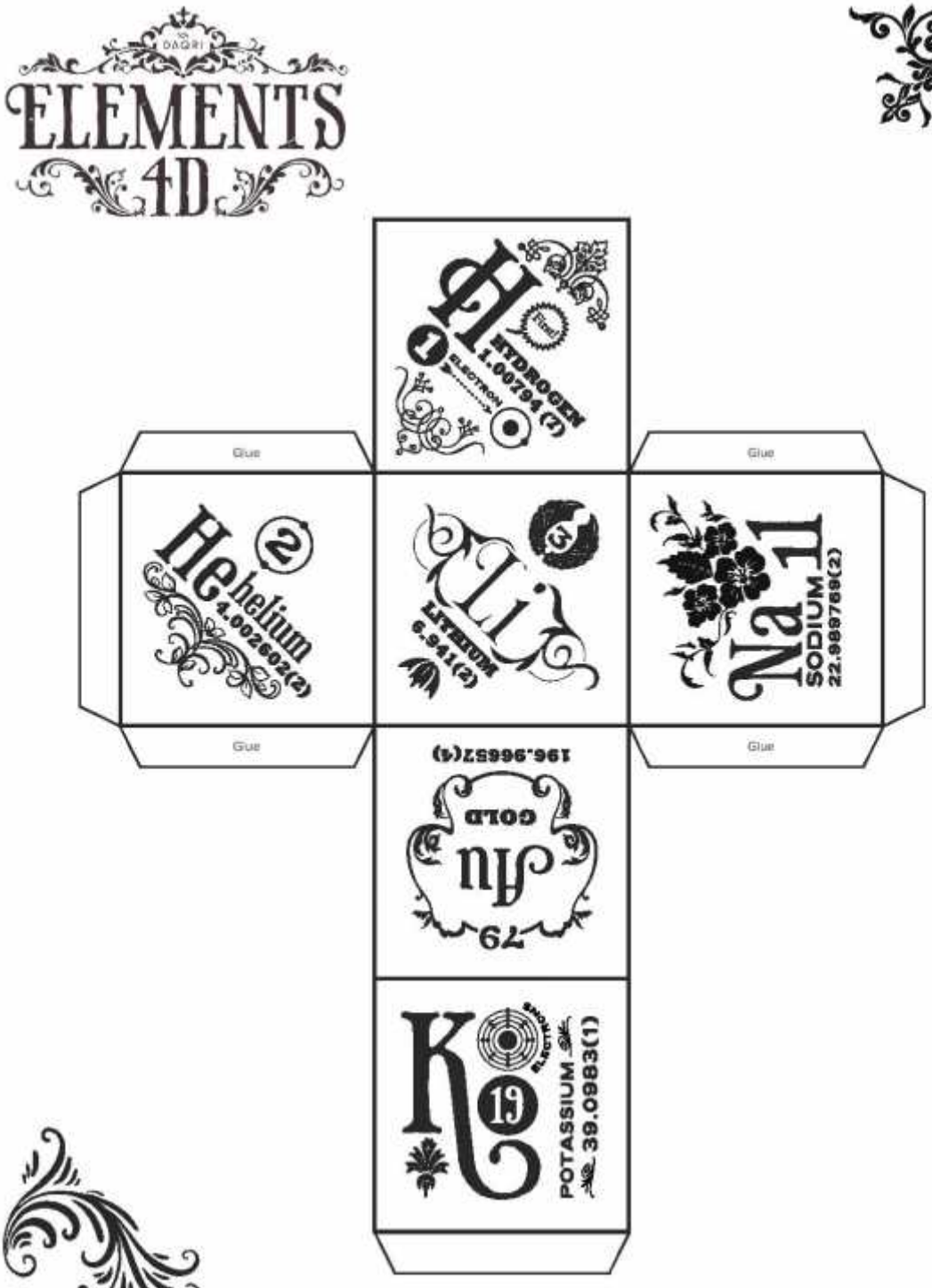

Copyright © 2013 DAQRI. DAQRI is a registered trademark of DAQRI LLC. All Rights Reserved.

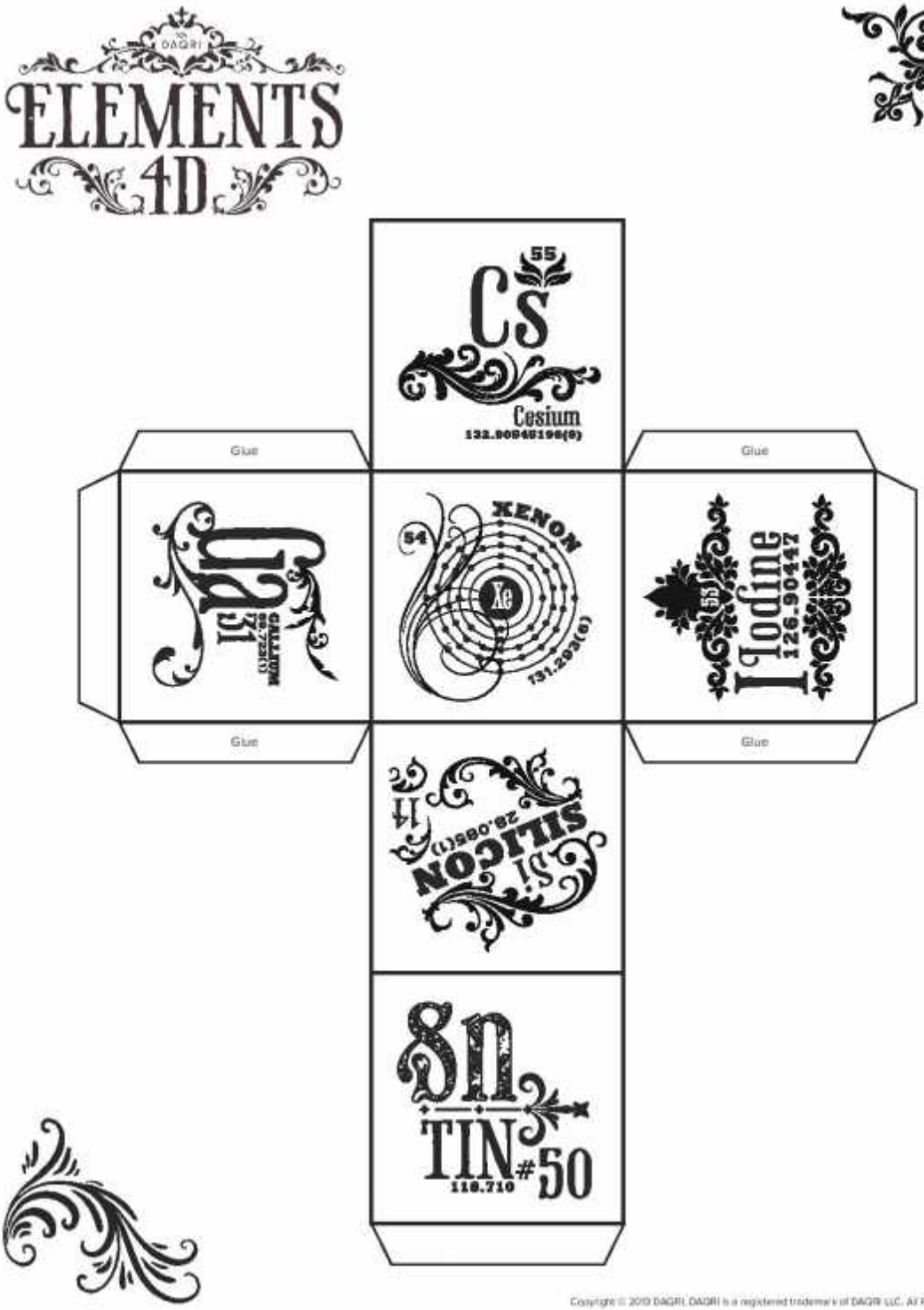

Copyright © 2010 DAQRI. DAQRI is a registered trademark of DAQRI LLC. All Rights Reserved.

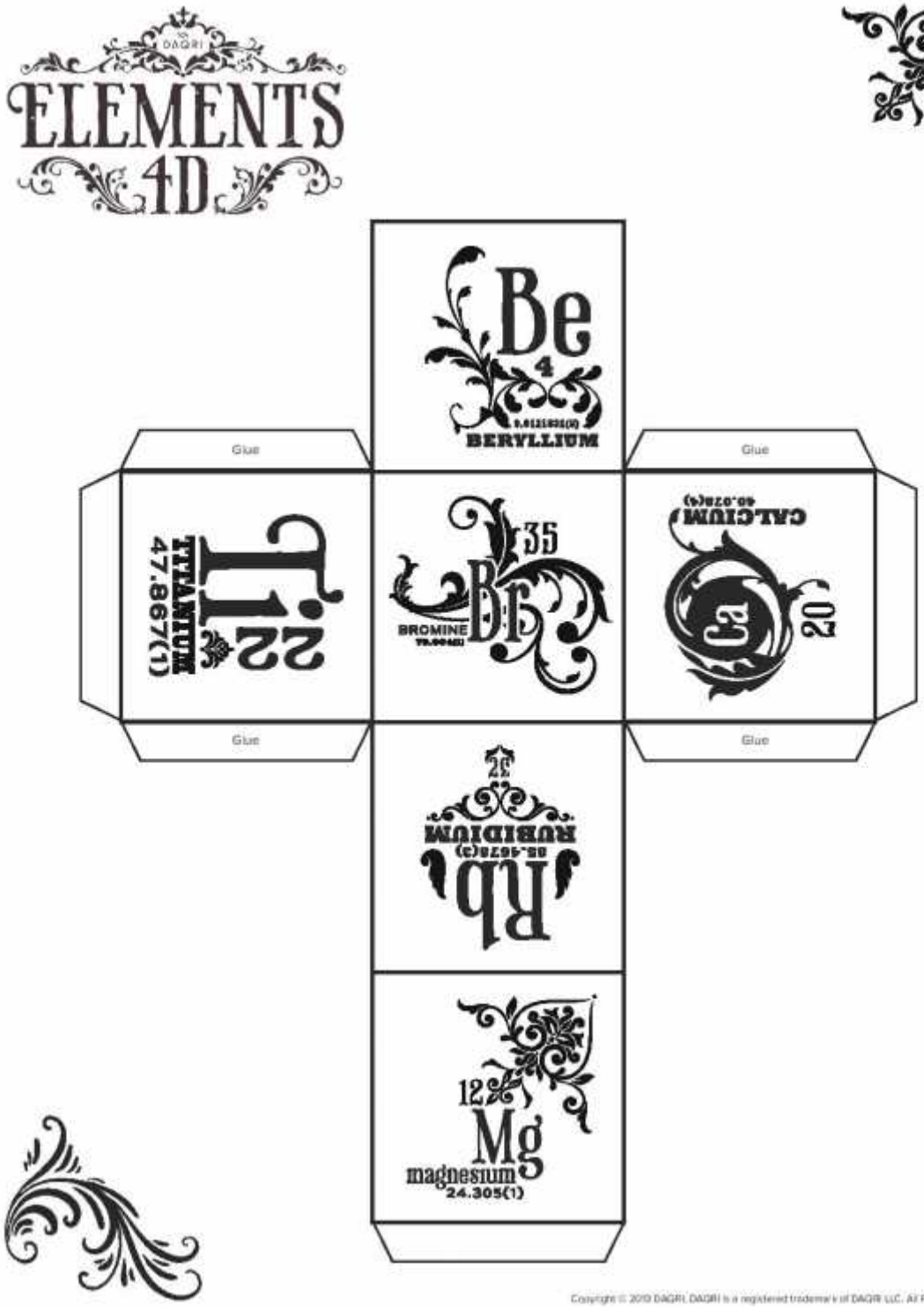

Copyright © 2010 DAQRI. DAQRI is a registered trademark of DAQRI LLC. All Rights Reserved.

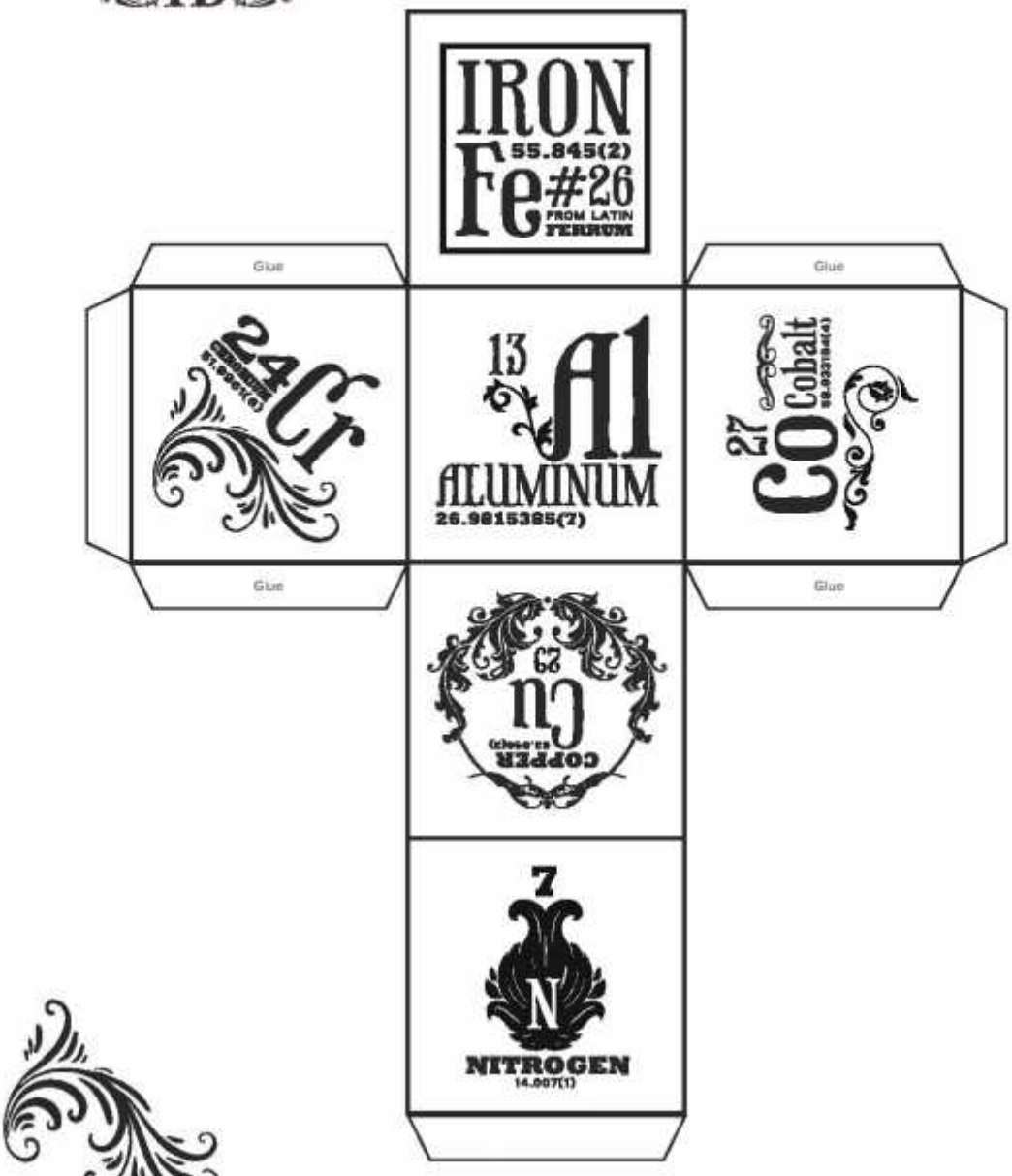

Copyright © 2010 DAQRI. DAQRI is a registered trademark of DAQRI LLC. All Rights Reserved.

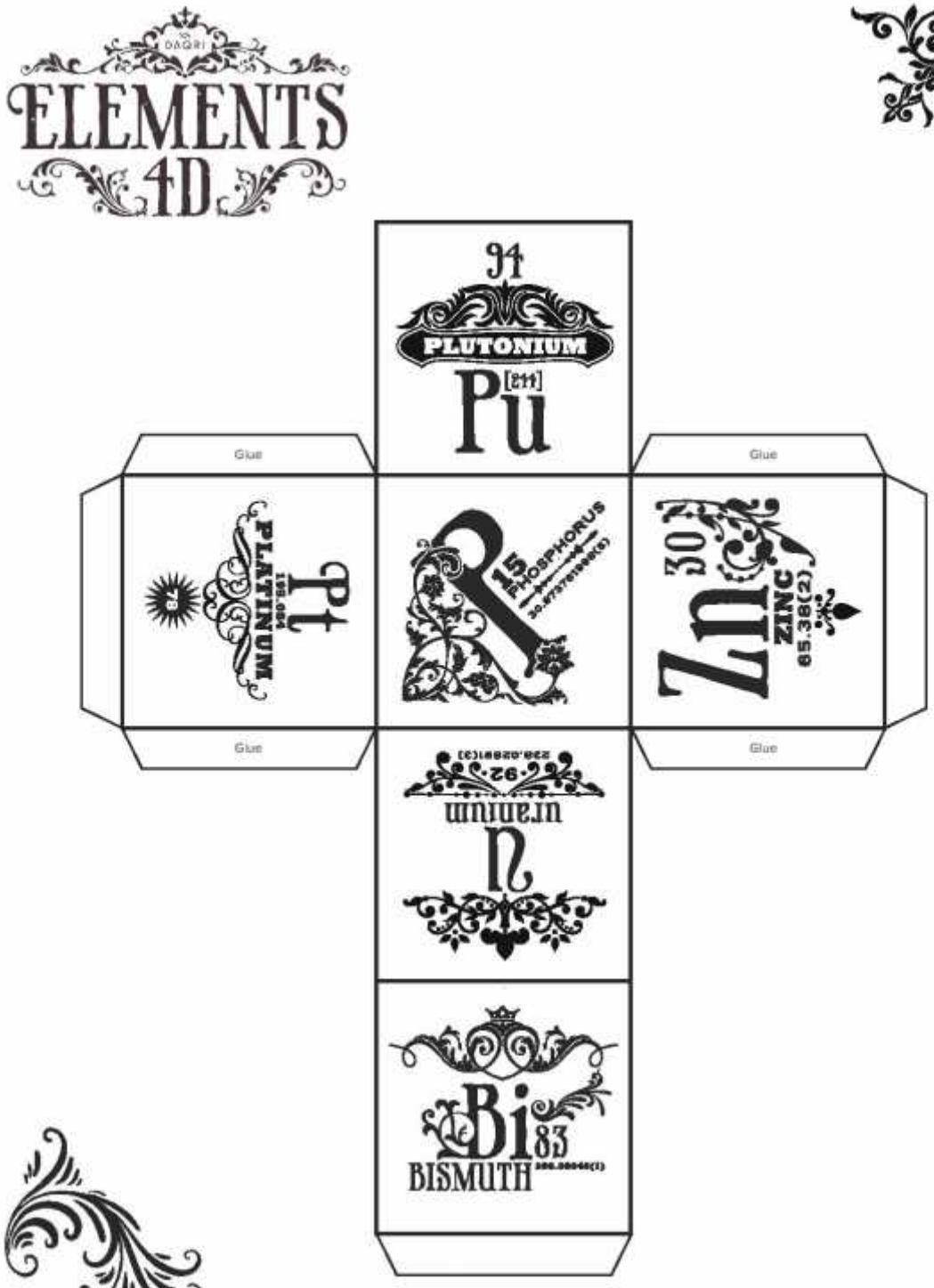

Copyright © 2010 DAQRI. DAQRI is a registered trademark of DAQRI LLC. All Rights Reserved.

ΠΑΡΑΤΗΜΑ 3: Παρουσιάζοντας το εργαλείο Quiver

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ/ΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ/ΚΩΝ

Λύτσιος Δ. ΠΕ19/ Παυλίδου Δ. ΠΕ06/ Θεοχαρόπουλος Στ. ΠΕ16/ Τσιαπάρας Ν. ΠΕ08/ Ορφανίδου Θ. ΠΕ70

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.

Α. ΣΚΟΠΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ:

Η εφαρμογή αυτή επιτρέπει στους δασκάλους να «ζωντανεύουν» τις ζωγραφιές των μαθητών τους και να εξάπτουν την φαντασία τους.

Β. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ (κριτήρια επιλογής θέματος, συσχέτιση με διδασκόμενα μαθήματα, αναμενόμενα μαθησιακά οφέλη κ.λπ.).

Οι μικροί μαθητές χρωματίζουν σελίδες προ-εκτυπωμένες, με ποικιλία θεμάτων και μπορούν να τις συνδέουν με διήγηση ιστοριών προάγοντας τις γλωσσικές τους ικανότητες.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΗΓΩΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΜΕΘΟΔΟΥ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Οι σελίδες προέρχονται από την εφαρμογή Quiver, «κατεβαίνουν» από τον διδάσκοντα, μοιράζονται στους μαθητές και αυτοί τα χρωματίζουν. Με χρήση ενός Tablet κατόπιν αποκτούν ζωή και κίνηση. Πιστεύουμε πως για να τα χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί με τους μαθητές τους θα πρέπει να πειραματιστούν πρώτοι οι ίδιοι με την καθοδήγηση της ομάδας μας.

Δ. ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Οι εκπαιδευτικοί θα μπορέσουν να πειραματιστούν χρωματίζοντας διάφορες σελίδες που η εφαρμογή παρέχει δωρεάν. Κατόπιν θα τις δουν να «ζωντανεύουν» και να κινούνται με χρήση επαυξημένης πραγματικότητας.

Ε. ΠΟΡΟΙ – ΥΛΙΚΑ – ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Οι σελίδες σε μορφή PDF προσφέρονται δωρεάν από την εφαρμογή Quiver, στον ιστότοπο της εταιρίας Daqri. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν χρησιμοποιούν τα tablet της ομάδας παρουσίασης ή δικά τους για να δοκιμάσουν την εφαρμογή.

Quiver
GET IT ON Google play
Download on the App Store
1 Imprime
2 Colorie
3 Anime!
GÉMO

Quiver
GET IT ON Google play
Download on the App Store
1 Imprime
2 Colorie
3 Anime!
GÉMO

EARTH
Quiver
GET IT ON Google play
Download on the App Store
QuiverVision.com
Print
Color
Play

TOYS R US & Quiver
GET IT ON Google play
Download on the App Store
1 Print
2 Color
3 Play!

ΠΑΡΑΤΗΜΑ 4: Παρουσιάζοντας το εργαλείο I Science

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ/ΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ/ΚΩΝ

Λύτσιος Δ. ΠΕ19/ Παυλίδου Δ. ΠΕ06/ Θεοχαρόπουλος Στ. ΠΕ16/ Τσιαπάρας Ν. ΠΕ08/ Ορφανίδου Θ. ΠΕ70

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.

Α. ΣΚΟΠΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ:

Η εφαρμογή αυτή επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν χημεία και βιολογία σε δημοτικό, λύκειο και γυμνάσιο, να εκπαιδεύσουν τους μαθητές τους στον τρόπο με τον οποίο αναπαριστούνται χημικά στοιχεία, όπως μόρια και το ίδιο το ανθρώπινο σώμα. Αναπαριστά το σώμα, μυοσκελετικό ή απλά τον σκελετό.

Β. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ (κριτήρια επιλογής θέματος, συσχέτιση με διδασκόμενα μαθήματα, αναμενόμενα μαθησιακά οφέλη κ.λπ.).

Οι μαθητές «διαβάζουν» μια εκτυπωμένη σελίδα που δείχνει έναν άνθρωπο ή ένα φυτό ή έναν βιότοπο και με χρήση ενός tablet τον βλέπουν να ζωντανεύει. Οι σελίδες δείχνουν το κάθε στοιχείο, πληροφορίες, τύπο και πιθανές αντιδράσεις.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΗΓΩΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΜΕΘΟΔΟΥ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Οι σελίδες προέρχονται από την εφαρμογή I science, «κατεβαίνουν» από τον διδάσκοντα, μοιράζονται στους μαθητές και αποκτούν ζωή και κίνηση. Πιστεύουμε πως για να τα χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί με τους μαθητές τους θα πρέπει να πειραματιστούν πρώτοι οι ίδιοι με την καθοδήγηση της ομάδας μας.

Δ. ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Οι εκπαιδευτικοί θα μπορέσουν να πειραματιστούν διαβάζοντας διάφορες σελίδες που η εφαρμογή I science παρέχει δωρεάν. Κατόπιν θα τις δουν να «ζωντανεύουν» με χρήση επαυξημένης πραγματικότητας. Η εταιρεία Imascono έχει δημιουργήσει ολόκληρα βιβλία με χρήση επαυξημένης πραγματικότητας.

Ε. ΠΟΡΟΙ – ΥΛΙΚΑ – ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Οι σελίδες σε μορφή PDF προσφέρονται δωρεάν από την εφαρμογή I science, στον ιστότοπο της εταιρίας . Οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν χρησιμοποιούν τα tablet της ομάδας παρουσίασης ή δικά τους για να δοκιμάσουν την εφαρμογή.

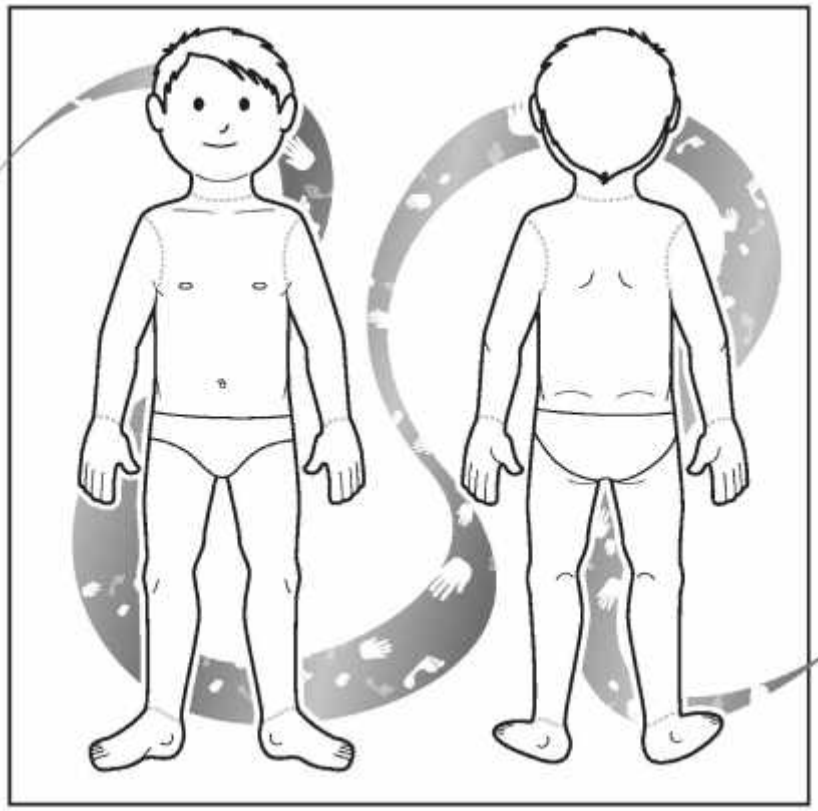

· HUMAN BODY ·

Walter has to treat a patient. Show him that you know the different parts of the body.

Do you know more? write them down!

Learn & Play with
CHROMVILLE WORLD
chromville.com/science

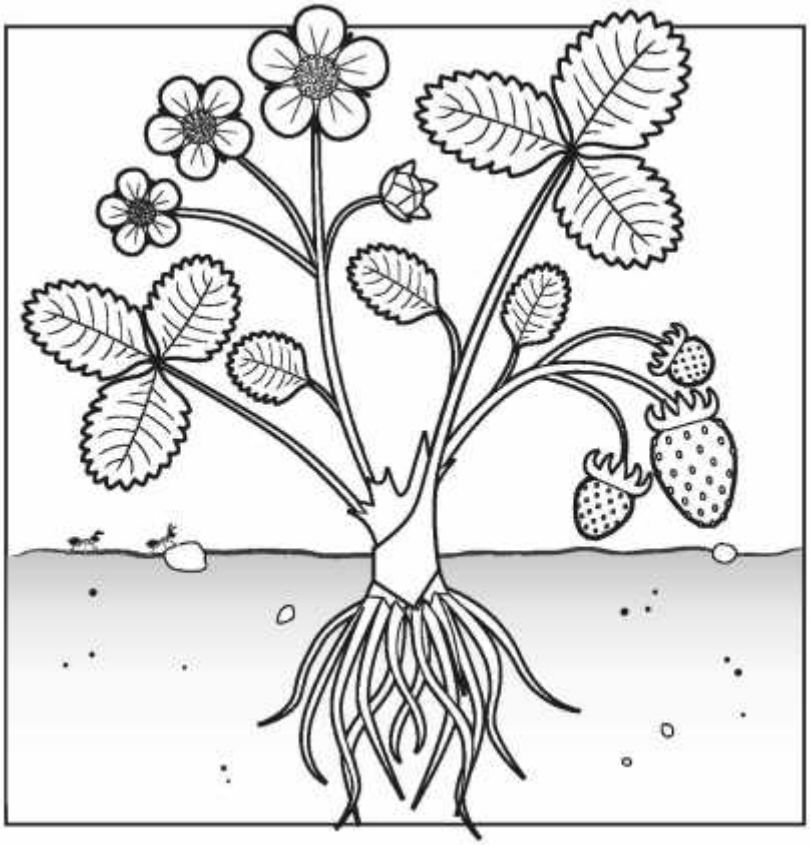

· PLANTS ·

Dana has a strawberry plant. Help her taking care of it. Can point out all the parts of the plant?

more:

Learn & Play with
CHROMVILLE WORLD
chromville.com/science

· WATER CYCLE ·

Fred is going on a holiday. He wants to visit all the places where water can be found. Where will you take him?

iOS & Android
Learn & Play with
CHROMVILLE WORLD
chromville.com/science

67. "Συνεργάζομαι, δημιουργώ, ιστορίες γράφω... με ένα κοινό σκοπό"

Μανοπούλου Σοφία [1], Τσαπάρα Μαρία[2], Παπαδόγκωνα Κωνσταντίνα[3], Βάσσου Ευγενία[4], Κουτή Μαρία[5]

[1] Νηπιαγωγός, 9ο Νηπιαγωγείο Περάματος
manoposo@gmail.com
[2] Νηπιαγωγός, Med Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση, 17ο Νηπιαγωγείο Κερατσινίου
m.tsapara@hotmail.com
[3] Νηπιαγωγός, 22ο Νηπιαγωγείο Κερατσινίου
kon.papadogona@gmail.com
[4] Νηπιαγωγός, 17ο Νηπιαγωγείο Κερατσινίου
eugenia1359@gmail.com
[5] Σχολική Σύμβουλος 4ης Περιφέρειας Π.Α Αττικής, Msc, υπ.. διδάκτωρ φιλοσοφίας, Φ.Π.Ψ, ΕΚΠΑ
koutimaria@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές προσχολικής ηλικίας δείχνουν ολοένα και περισσότερο την εξοικείωση τους με τα τεχνολογικά μέσα τόσο χρησιμοποιώντας τα για επικοινωνιακούς σκοπούς στο σπίτι, όσο και για εκπαιδευτικούς σκοπούς στο σχολείο (Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, 2011). Οι ΤΠΕ τα τελευταία χρόνια έχουν ενσωματωθεί στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών στην προσχολική εκπαίδευση. Έρευνες έχουν δείξει ότι τα παιδιά μικρών ηλικιών, τα οποία εκτελούν στην τάξη επιτυχώς δραστηριότητες με Η/Υ, βγαίνουν κερδισμένα συγκριτικά με εκείνα που δεν το κάνουν, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσουν γνωστικές δεξιότητες, δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας, επίλυσης προβλημάτων (Κόμης, 2004). Η αξιοποίηση των ΤΠΕ, σε κατάλληλα οργανωμένο μαθησιακό περιβάλλον, μπορεί να ενισχύσει τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των παιδιών, την κοινωνικοποίησή τους, την ευελιξία της σκέψης, καθώς και την ανάπτυξη της αυτονομίας τους (Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασαγιάννη, 2006).

Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστεί, ένα πρόγραμμα eTwinning που υλοποιήθηκε ανάμεσα σε τέσσερα τμήματα Νηπιαγωγείων των Δήμων Περάματος και Κερατσινίου κατά το σχολικό έτος 2015 - 2016. Ένα eTwinning έργο, ως αποτέλεσμα της συνεργασίας των εκπαιδευτικών των εμπλεκόμενων Νηπιαγωγείων, επιδιώκοντας τη γνωριμία και εξοικείωση τους με την πλατφόρμα του eTwinning. Παράλληλα η παρούσα δράση είχε ως βασικό στόχο, την εμπλοκή των παιδιών σε μια συνεργατική δράση, δίνοντας τους τη δυνατότητα να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας, δημιουργικότητας και κριτικής σκέψης, μέσα σε ένα ελκυστικό πλαίσιο μάθησης αξιοποιώντας τόσο τις δυνατότητες εργαλείων Web 2.0 αλλά και του Twinspace του έργου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *eTwinning , Νηπιαγωγείο, συνεργασία, ΤΠΕ,*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάπτυξη δεξιοτήτων που απαιτεί η σύγχρονη εποχή, απαιτεί ένα εκπαιδευτικό σύστημα, που θα στοχεύει όχι μόνο στην μετάδοση γνώσεων, αλλά παράλληλα θα δίνονται οι κατάλληλες ευκαιρίες στους μαθητές, να μάθουν πως να σκέφτονται, να αναζητούν και να ανακαλύπτουν τη γνώση, να επικοινωνούν και να συνεργάζονται με τους συνομήλικους τους. Η συνεργασία αποτελεί μια από τις πιο βασικές δεξιότητες

μάθησης του 21ου αιώνα. Η συνεργατική μάθηση έρχεται να συμβάλλει στο εκπαιδευτικό έργο, εφοδιάζοντας τους μαθητές, με τις απαραίτητες δεξιότητες προκειμένου να είναι ενεργά μέλη του κοινωνικού συνόλου και προετοιμάζοντας τους για τις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν (Τσαπάρα, 2015).

Η συνεργατική μάθηση βρίσκεται στο κέντρο της φιλοσοφίας της εποικοδομητικής προσέγγισης (Κόκκοτας, 2002). Η αξία της διαφαίνεται όταν οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες και εργάζονται μαζί, προκειμένου να αναζητήσουν γνώσεις, έννοιες, λύσεις ή να δημιουργήσουν το δικό τους προϊόν μάθησης (Haring-Smith, 1993). Βασικός στόχος είναι η ενεργή εμπλοκή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Η συνεργασία τους βοηθά, να μπορέσουν να κατακτήσουν επιστημονική νοοτροπία, ενώ ταυτόχρονα, να κατανοήσουν ότι η μάθηση αποτελεί προϊόν συνεργατικής προσπάθειας (Κόκκοτας, 2002).

Ένα έργο eTwinning εντάσσεται στο πλαίσιο της συνεργατικής μάθησης και της ηλεκτρονικής μάθησης. Ένα έργο eTwinning εκτός από την ηλεκτρονική και την συνεργατική μάθηση ενσαρκώνει μια διεπιστημονική προσέγγιση στην διδασκαλία (Kolourioti, 2013, όπως αναφέρεται από τον Παπαδάκη, 2016). Οι μαθητές μαθαίνουν πως να μαθαίνουν. Συμμετέχουν ενεργά σε δραστηριότητες επαυξημένες τεχνολογικά. Με αυτό τον τρόπο, προωθούνται δεξιότητες συνεργασίας και ταυτόχρονα ενισχύεται η καινοτομία και η δημιουργικότητα (Binkley et al, 2012). Η δράση eTwinning δίνει τη δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές να αξιοποιήσουν τα εργαλεία της πλατφόρμας, να μάθουν μαζί, να γνωρίσουν καινούργιους φίλους, να ανταλλάξουν ιδέες και απόψεις.

Σήμερα είναι όλο και περισσότερο αποδεκτό ότι διάφορες εφαρμογές των ΤΠΕ, συνιστούν τεχνολογικά μέσα κατάλληλα για την ανάπτυξη των παιδιών της προσχολικής και της πρώτης σχολικής ηλικίας (Zaranis, 2011). Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας έχουν έρθει σε επαφή, ήδη με μια πληθώρα τεχνολογικών μέσων προτού εισέλθουν στον κόσμο του Νηπιαγωγείου. Οι ΤΠΕ μπορούν να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στην υλοποίηση των στόχων του αναλυτικού Προγράμματος του Νηπιαγωγείου σ’ όλους τους τομείς και σ’ όλα τα γνωστικά αντικείμενα εφόσον υποστηρίζονται από αναπτυξιακά κατάλληλες εφαρμογές και λογισμικά (Haugland, 2000, στο Φεσάκης, 2008) ενσωματωμένα σε κατάλληλα εκπαιδευτικά σενάρια (Κόμης, 2004).

Ήδη μέσα από το Πρόγραμμα Σπουδών (2011), αναδεικνύεται η συνεισφορά της ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία. Η ενσωμάτωση τους στο πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου βοηθά τα παιδιά, να αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας, κριτικής και δημιουργικής σκέψης επίλυσης προβλημάτων, αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης, ενώ όπως αναφέρει η Ξανθάκου (1998), τα παιδιά μαθαίνουν ευκολότερα, όταν εμπλέκονται σε δραστηριότητες με ενδιαφέρον και νόημα για αυτά, προσφέροντας τους κίνητρο για μάθηση.

Ο ίδιος ο εκπαιδευτικός καλείται να επιλέξει τις ΤΠΕ, με σκοπό των εμπλουτισμό των μαθησιακών εμπειριών των μαθητών και την ανάδειξη της προστιθέμενης αξίας των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι Τ.Π.Ε. αποτελούν το βασικό εργαλείο συνεργασίας των μαθητών που συμμετέχουν στα προγράμματα eTwinning, αφού οι μαθητές ενθαρρύνονται να επικοινωνούν και να λειτουργούν μέσω της πλατφόρμας Twinspace (Παπαδάκης, 2016).

Αξιοποιώντας την πλατφόρμα του Twinspace οι εμπλεκόμενοι στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορούν να αξιοποιήσουν και να ενσωματώσουν ποικίλα εργαλεία web 2.0. Ταυτόχρονα δίνεται η δυνατότητα να δημιουργηθεί ένα μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει δημιουργία ψηφιακών ιστοριών, διαδραστικών χαρτών, παζλ, τραγουδιών, παιχνιδιών, κ.α.

Στην παρούσα δράση βασική συνεργατική δραστηριότητα αποτέλεσε η συνδημιουργία μιας ψηφιακής ιστορίας. Στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2011), κατά τη σύνδεση του Γνωστικού αντικειμένου των ΤΠΕ με τη Γλώσσα, γίνεται μια έμμεση αναφορά στη δημιουργία ψηφιακών ιστοριών καθώς οι μαθητές καλούνται: να δημιουργήσουν τις δικές τους ιστορίες και να τις παρουσιάσουν με ψηφιακά μέσα, να ηχογραφήσουν την φωνή τους προκειμένου να πλαισιώσουν την ιστορία που δημιούργησαν, να δημιουργήσουν το δικό τους ηλεκτρονικό βιβλίο. Οι μαθητές προσχολικής ηλικίας είναι πολύ σημαντικό να έρχονται σε επαφή με τον ψηφιακό κόσμο.

Καθοριστικό ρόλο κατά τη δημιουργία ψηφιακών ιστοριών στο Νηπιαγωγείο κατέχει ο εκπαιδευτικός. Ο εκπαιδευτικός κατέχει ρόλο ενθαρρυντικό και υποστηρικτικό προσαρμόζοντας τις δραστηριότητες στο μαθησιακό επίπεδο των μαθητών. Καθώς η παραγωγή ψηφιακών ιστοριών είναι μια πολύπλευρη διαδικασία που καλύπτει στόχους τόσο γνωστικούς όσο και κοινωνικοσυναισθηματικούς, οφείλει να έχει εκ των προτέρων οργανώσει καλά το σχεδιασμό και την αξιολόγηση του προγράμματος για να μην αποπροσανατολίζεται τόσο ο ίδιος όσο και τα παιδιά αλλά να επικεντρώνεται στα σημεία που κάθε φορά θέλει να αναδείξει, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της εκάστοτε ομάδας.

Καλείται να αξιοποιήσει κάθε δυνατή προσέγγιση προκειμένου να εκμαιεύσει τις ιδέες των μαθητών, δίνει ευκαιρίες να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να συν-δημιουργήσουν. Παράλληλα είναι πολύ σημαντικό, ο εκπαιδευτικός να δημιουργεί τις κατάλληλες προϋποθέσεις προκειμένου οι μαθητές να εμπλακούν ενεργά στη διαδικασία της δημιουργίας και παραγωγής ψηφιακών ιστοριών Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές θα μπορέσουν να κατανοήσουν καλύτερα, την ύπαρξη του ψηφιακού κόσμου που μας περιβάλλει και αναγνωρίζουν ότι τα παραμύθια δεν βρίσκονται μόνο σε βιβλία από χαρτί (Κρικλάνη, Λιάπη, Τσαπάρα, 2014).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η παρούσα δράση αφορά ένα έργο eTwinning που δημιουργήθηκε από τη συνεργασία τεσσάρων εκπαιδευτικών σε τρία σχολεία των Δήμων Περάματος και Κερατσινίου. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε για τέσσερις εβδομάδες με αφορμή την επερχόμενη γιορτή του Πάσχα. Με αφορμή ένα ποίημα οι μικροί μαθητές συνεργάστηκαν και αλληλεπίδρασαν, με στόχο τη δημιουργία και την παραγωγή συνεργατικών ψηφιακών ιστοριών.

Η θεματολογία προήλθε τόσο από την επικείμενη γιορτή του Πάσχα, όσο και από την ανάγκη των μικρών μαθητών, να καλλιεργήσουν δεξιότητες του προφορικού και γραπτού λόγου, να αξιοποιήσουν τις αφηγηματικές τους ικανότητες και να νιώσουν ικανοποίηση μέσα από τις εικαστικές δημιουργίες τους. Βασικός άξονας της όλης δράσης, η γνωριμία και επικοινωνία με συνομηλίκους τους από άλλα νηπιαγωγεία, μέσα από την αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Ο υπολογιστής χρησιμοποιήθηκε και αξιοποιήθηκε ως ένα εκπαιδευτικό εργαλείο που εμπλούτισε τις μαθησιακές εμπειρίες, κινητοποίησε τα παιδιά και τους πρόσφερε ευχάριστες στιγμές αλληλεπίδρασης με άλλα παιδιά, αναδεικνύοντας την προστιθέμενη αξία των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μέσα από το eTwinning και χρησιμοποιώντας τα εργαλεία του προγράμματος, ανταλλάσσοντας τις ιστορίες τους στην πλατφόρμα του twin space κατάφεραν να γνωριστούν και να δημιουργήσουν σε ένα συνεργατικό πλαίσιο μια κοινή δράση. Το έργο αναπτύχθηκε σε επτά δράσεις που είχαν διαφορετικό περιεχόμενο αλλά όλες μαζί ικανοποιούσαν βήμα-βήμα την επίτευξη του στόχου που δεν ήταν άλλος από την δημιουργία-εικονογράφηση-ψηφιοποίηση μιας ιστορίας από όλους τους εμπλεκόμενους.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στην κοινή δημιουργία μιας ψηφιακής ιστορίας. Στο να κατανοήσουν οι μικροί μαθητές ότι οι ιδέες τους μπορούν να βρουν συνοδοιπόρους. Τι και αν τα σχολεία που συμμετείχαν τα χώριζε η απόσταση, το eTwinning εκμηδένισε τις αποστάσεις δημιουργώντας μια γέφυρα που ένωσε τα σχολεία, ενώ οι νέες τεχνολογίες δίνοντας λίγο από τη μαγεία τους μετουσίωσαν το κοινό όραμα μαθητών και εκπαιδευτικών σε ένα εθνικό έργο.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Σύμπραξη Σχολείων

Το συγκεκριμένο έργο υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2015-2016, διήρκησε συνολικά 6 εβδομάδες (προπαρασκευαστικό στάδιο, στάδιο σχεδιασμού, στάδιο υλοποίησης) και συμμετείχαν οι μαθητές τεσσάρων τμημάτων, τριών νηπιαγωγείων. Τα δύο τμήματα του 17ου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου Κερατσινίου αποτελούμενου από 25 & 22 μαθητές αντίστοιχα, το 9ο Νηπιαγωγείο Περάματος με 25 μαθητές και το 22ο Νηπιαγωγείο Κερατσινίου με 18 μαθητές. Όλα τα τμήματα ήταν μεικτά, αποτελούμενα από νήπια και προνήπια.

Την πρωτοβουλία για την υλοποίηση του προγράμματος ανέλαβαν η μια νηπιαγωγός του 17ου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου Κερατσινίου και η νηπιαγωγός του 9ου Νηπιαγωγείου Περάματος με την σύμφωνη γνώμη των παιδιών της τάξης να γνωρίσουν και να συνεργαστούν με παιδιά που φοιτούν σε άλλα νηπιαγωγεία. Στη συνέχεια προτάθηκε στις νηπιαγωγούς του 22ου Νηπιαγωγείου Κερατσινίου και του 17ου Νηπιαγωγείου Κερατσινίου να συμμετάσχουν στη δημιουργία και το σχεδιασμό ενός έργου eTwinning. Από τις τέσσερις εμπλεκόμενες νηπιαγωγούς στο έργο, για τις τρεις ήταν η πρώτη eTwinning συνεργασία, με εξαίρεση τη μία νηπιαγωγό που είχε εμπειρία στο σχεδιασμό και υλοποίηση αντίστοιχων προγραμμάτων.

Οι νηπιαγωγοί συνεργάστηκαν με σκοπό να δημιουργήσουν και να σχεδιάσουν ένα έργο eTwinning, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες, τις προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντα των μικρών μαθητών. Με αφορμή το Πάσχα και την αγάπη των μικρών μαθητών για τη δημιουργία ιστοριών, σχεδίασαν το έργο με τίτλο "***Με ένα νήμα Πασχαλινό, ιστορίες δημιουργώ...με ήρωα ένα λαγό".*** Το έργο πλαισιώθηκε από μια σειρά δραστηριοτήτων που είχε ως βασικούς άξονες την καλλιέργεια τόσο ψηφιακών όσο και συνεργατικών δεξιοτήτων. Ιδιαίτερα η χρήση νέων τεχνολογιών βοήθησε τους μαθητές, να αποκτήσουν σημαντικές εμπειρίες, να επικοινωνήσουν, να εξοικειωθούν, να κατανοήσουν την παιδαγωγική σημασία της αξιοποίησης του υπολογιστή στην εκπαιδευτική διαδικασία και πάνω απ' όλα να κινητοποιηθούν, με παιγνιώδη τρόπο, αλληλεπιδρώντας και ενώνοντας τις δυνάμεις τους για ένα κοινό σκοπό και στόχο, αυξάνοντας τα κίνητρα και τα ενδιαφέροντα τους για μάθηση.

Οι μαθητές στο σύνολό τους εξέφρασαν την επιθυμία, την ανυπομονησία και τη χαρά τους να γνωρίσουν τους καινούργιους φίλους «ηλεκτρονικά» (μέσω της πλατφόρμας του eTwinning) και δίνοντας το έναυσμα για μία νέα συνεργασία με κοινό στόχο.

Στοχοθεσία του έργου

Κοινωνικοσυναισθηματικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν τη σημασία της συνεργασίας για τη δημιουργία ενός συλλογικού έργου.
- Να δραστηριοποιηθούν στο πλαίσιο της διερευνητικής και συνεργατικής μάθησης.

- Να μάθουν να σέβονται τη γνώμη και τα έργα των άλλων και να δέχονται τις διαφορετικές απόψεις.
- Να γνωριστούν τα παιδιά με συνομήλικους τους από άλλα νηπιαγωγεία.
- Να φέρονται με ευγένεια στους μαθητές των άλλων νηπιαγωγείων που συνεργαζόμαστε στις online συναντήσεις, να σέβονται το συνομιλητή τους περιμένοντας της σειρά τους.
- Να καλλιεργήσουν κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες, εκφράζοντας τα συναισθήματα και τις απόψεις τους.
- Να συμμετέχουν σε ομαδικές δραστηριότητες οικοδομώντας το συναίσθημα του ανήκειν.
- Να οικοδομήσουν τη γνώση και κοινωνική ανάπτυξη μέσα από την ομαδική εργασία.
- Να ανακαλύψουν την ευχαρίστηση της ομαδικότητας και της από κοινού δημιουργίας της ιστορίας.
- Να παίρνουν πρωτοβουλίες, να προτείνουν και να συμμετέχουν ενεργά στην ομάδα.

Γνωστικοί στόχοι

- Να αξιοποιήσουν τις αφηγηματικές τους ικανότητες, να καλλιεργήσουν και να εμπλουτίσουν τις δεξιότητες του προφορικού και του γραπτού λόγου, αναπτύσσοντας τη δημιουργική τους σκέψη.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα σύνθεσης ιστορίας, αφήγησης, παρατήρησης και περιγραφής γεγονότων και αντικειμένων.
- Να αντιληφθούν τη σημασία της ακρόασης προφορικού λόγου που εκφέρουν ομιλητές σε διάφορες περιστάσεις επικοινωνίας και να γίνουν καλοί-κριτικοί ακροατές.
- Να αναπτύξουν τη φαντασία τους, νιώθοντας την ικανοποίηση μέσω της ανταλλαγής των εικαστικών δημιουργημάτων τους.
- Να δημιουργούν ιστορίες έχοντας ως αφετηρία , μια ψηφιακή εικόνα ή διάφορα αντικείμενα ή στοιχεία από τα ήθη έθιμα και παραδόσεις του λαού μας.

Ως προς τις ΤΠΕ

- Να γίνουν δημιουργοί πρωτότυπου ψηφιακού υλικού, ερχόμενοι σε επαφή με τις νέες τεχνολογίες και τα συνεργατικά μέσα.
- Να συνειδητοποιήσουν την αξία της ψηφιακής εποχής μέσω της διαδικτυακής ανταλλαγής των ψηφιακών ιστοριών.
- Να χρησιμοποιούν τον ηλεκτρονικό υπολογιστή ως εργαλείο επικοινωνίας, αλληλεπίδρασης και συνδημιουργίας της εργασία τους,
- Να καλλιεργήσουν και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ, ώστε να χρησιμοποιούν τόσο τον ηλεκτρονικό υπολογιστή όσο και άλλα ψηφιακά μέσα (σαρωτής, φωτογραφική μηχανή, προτζέκτορας, ηχογράφηση, αναζήτηση στο διαδίκτυο).
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση πρωτότυπων εργαλείων Web 2.0.
- Να συγγράψουν ηλεκτρονικά βιβλία (e-books) των ιστοριών που αντάλλαξαν χρησιμοποιώντας εργαλεία Web 2.0.
- Να κάνουν χρήση λογισμικών προκειμένου να επεξεργαστούν και διαχειριστούν τις πληροφορίες και να παράγουν προφορικό και γραπτό λόγο.

- Να ανταλλάξουν πληροφορίες αξιοποιώντας την κοινή πλατφόρμα του TwinSpace, δημιουργώντας έναν δίαυλο επικοινωνίας ανάμεσα στους συμμετέχοντες, δίνοντας τη δυνατότητα ψηφιακού διαμοιρασμού.
- Να εξοικειωθούν με τις πρακτικές του ψηφιακού γραμματισμού, αποκτώντας δεξιότητες ομαδοσυνεργατικής μάθησης μέσω διαδικτύου

Ενσωμάτωση στο ΑΠΣ και το ΔΕΠΠΣ για το Νηπιαγωγείο
Η εξέλιξη του προγράμματος, έλαβε την προσμονή, τον ενθουσιασμό, την χαρά και το μεράκι τόσο των μικρών μαθητών όσο και των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών. Όλες οι δραστηριότητες υλοποιήθηκαν εντός του πρωινού σχολικού ωραρίου. Η σύνδεση και η επικοινωνία των νηπιαγωγείων πραγματοποιούνταν σε συγκεκριμένες ώρες, κατόπιν συνεννόησης των νηπιαγωγών. Λόγω του συγκεκριμένου χρόνου που είχε οριστεί και της εποχικότητας του θέματος, πραγματοποιήθηκαν δύο δράσεις την εβδομάδα, τις ίδιες ημέρες για όλα τα νηπιαγωγεία. Το έργο και κάθε δραστηριότητα ήταν πλήρως ενταγμένα στο ημερήσιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου ενώ υπήρξαν διασυνδέσεις τόσο με τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος όσο και με τον οδηγό για το πρόγραμμα σπουδών στο νηπιαγωγείο.

Πιο συγκεκριμένα, το έργο αναφέρθηκε στους τομείς:

- **Γλώσσα:**
  - Κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου
  - Παραγωγή λόγου και αξιοποίηση αφηγηματικής ικανότητας.
  - Εμπλοκή των παιδιών στην παραγωγή γραπτού λόγου μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστή (padlet).
  - Εξοικείωση με τη διαδικασία δημιουργίας ιστοριών.

- **Μαθηματικά:**
  - Αξιοποίηση των φύλλων αξιολόγησης, καταγραφή των απόψεων, καταμέτρηση τους και έκδοση αποτελεσμάτων.
  - Αντιστοιχήσεις των ευχών στον τοίχο του eTwinning (κάθε ευχή έπρεπε να αποφασισθεί και να καταγραφεί με τη συνεργασία τριών παιδιών κάθε φορά).
  - Παίζουμε παιχνίδια αντιστοίχησης, ταξινόμησης με τους στίχους του ποιήματος που μελετάμε.

- **Μελέτη Περιβάλλοντος**:
  - Έρχονται σε επαφή με συνομήλικα παιδιά από άλλα νηπιαγωγεία.
  - Συνειδητοποιούν την ύπαρξη και άλλων παιδιών που μοιράζονται τα ίδια μ’ αυτά ενδιαφέροντα.
  - Συνεργάζονται και αλληλεπιδρούν ανακαλύπτοντας τη χαρά της δημιουργίας και της ομαδικότητας.
  - Γνωρίζουν τα ήθη και έθιμα διαφόρων περιοχών και τις συνήθειες των ανθρώπων.
  - Αναπτύσσουν και αξιοποιούν τις κοινωνικές τους δεξιότητες, καθώς η επαφή με τ’ άλλα παιδιά βοηθά στην προσωπική και κοινωνική τους ανάπτυξη.

- **Δημιουργία και έκφραση**:
  - Τα παιδιά αναπτύσσουν δημιουργικά την φαντασία τους.

- Εκφράζονται ελεύθερα μέσα από τις εικαστικές τέχνες.
- Οπτικοποιούν, ζωγραφίζοντας, το έργο των παιδιών του άλλου νηπιαγωγείου νιώθοντας την ευθύνη αλλά και την ευχαρίστηση της δημιουργίας, λειτουργώντας σαν μέλος μιας μεγαλύτερης ομάδας από ότι η τάξη τους.

- **Πληροφορική**
  - Γνωρίζουν με παιγνιώδη τρόπο το ρόλο των ΤΠΕ στην κοινωνία και τον πολιτισμό.
  - Έρχονται σε επαφή με τις νέες τεχνολογίες και τα συνεργατικά μέσα.
  - Επικοινωνούν και συνεργάζονται με τα άλλα νηπιαγωγεία (επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου / e-mail/skype).
  - Πειραματίστηκαν, συνεργάστηκαν και ανακάλυψαν τον τρόπο να δημιουργούν και να αναδεικνύουν τη δουλειά τους μέσα από τον υπολογιστή.
  - Όλα τα νηπιαγωγεία συνεργάστηκαν μέσω της πλατφόρμας Twinspace.

Όλες οι δραστηριότητες σχεδιάστηκαν σε ένα άκρως συνεργατικό κλίμα από τις νηπιαγωγούς, προκειμένου τα παιδιά να αναπτύξουν γνωστικές, κοινωνικοσυναισθηματικές, ψηφιακές ικανότητες και δεξιότητες. Για την υλοποίηση των δράσεων ακολουθήθηκε η συνεργατική μάθηση, Όπως αναφέρει η Brown (1994), η μάθηση και η διδασκαλία εξαρτώνται από τη δημιουργία, τη διατήρηση και την ανάπτυξη μιας μαθητικής κοινότητας που προωθεί την ερευνητική πρακτική. Τα μέλη της κοινότητας εξαρτώνται το ένα από τον άλλο. Κανείς δεν είναι μόνος του και κανείς δεν γνωρίζει τα πάντα. Η συνεργατική μάθηση, δεν είναι μόνο μια ουσιαστική εμπειρία για τους μαθητές αλλά είναι και απαραίτητη για την επιβίωσή τους. Η αλληλεξάρτηση ανάμεσα στα μέλη, προωθεί τον αμοιβαίο σεβασμό, την ομαδική ευθύνη και μια αίσθηση προσωπικής και ομαδικής ταυτότητας. Παράλληλα καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του eTwinning έργου, ο ρόλος των νηπιαγωγών ήταν καθοδηγητικός, διευκολυντικός, βοηθητικός και υποστηρικτικός.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το έργο αναπτύχθηκε και υλοποιήθηκε σε 3 διαφορετικά στάδια με τη συνεργασία και επικοινωνία εκπαιδευτικών και μαθητών, και με τη χρήση εργαλείων Web 2.0.

Προπαρασκευαστικό στάδιο

Η μικρή διάρκεια ενός μήνα του έργου, δεν απέτρεψε τις συμμετέχουσες νηπιαγωγούς να γνωριστούν νωρίτερα προκειμένου να επικοινωνήσουν, να συνεργαστούν και να συντονίσουν τις ενέργειες τους. Δημιουργήθηκαν οι προσωπικοί λογαριασμοί σύνδεσης με την πλατφόρμα (τρεις από τις τέσσερις νηπιαγωγούς ανέλαβαν πρώτη φορά έργο e-twinning), ενώ δόθηκε η δυνατότητα να εξερευνήσουν, να πειραματιστούν και να εξοικειωθούν με την πλατφόρμα του eTwinning, συζητώντας τυχόν απορίες. Οι νηπιαγωγοί προκειμένου να προβούν στο σχεδιασμό του έργου πραγματοποίησαν τόσο δια ζώσης συναντήσεις όσο και ηλεκτρονικές, αξιοποιώντας τα εργαλεία της πλατφόρμας του Twinspace του έργου (δημιουργία live event). Παράλληλα η επικοινωνία έγινε και μέσω mail για το διαμοιρασμό των πρώτων ιδεών.

Έπειτα τέθηκαν οι παιδαγωγικοί στόχοι του προγράμματος από κοινού, συστάθηκε λεπτομερώς ένα χρονοδιάγραμμα των δράσεων, μελετήθηκε και συμπληρώθηκε προσεκτικά η πλατφόρμα του έργου στο Twinspace. Οι δραστηριότητες που

σχεδιάστηκαν βασίστηκαν στη βιωματική και συνεργατική μάθηση ενώ η αξιοποίηση των ΤΠΕ συνέβαλαν στη δημιουργία ενός ελκυστικού μαθησιακού περιβάλλοντος.

Στάδιο υλοποίησης

Εντοπισμός της τοποθεσίας των νηπιαγωγείων στο χάρτη

Μέσω της εφαρμογής ZeeMaps οι μαθητές του κάθε σχολείου εντοπίζουν την τοποθεσία τους στο χάρτη και στην συνέχεια αναζητούν τα άλλα συμμετέχοντα σχολεία. Μελετούν τον χάρτη, κάνουν συγκρίσεις, συνειδητοποιούν την απόσταση που τους χωρίζει. Στη συνέχεια ο χάρτης των νηπιαγωγείων που συμμετέχουν στο έργο, ενσωματώνεται στην πλατφόρμα του Twinspace.

Διαδικτυακή συνάντηση - Γνωριμία των μαθητών

Σε επόμενο βήμα τα τέσσερα τμήματα των τριών νηπιαγωγείων συναντιούνται διαδικτυακά προκειμένου να γνωριστούν και να έχουν και οπτική επαφή με τους συνομηλίκους που θα συνεργαστούν. Οι εκπαιδευτικοί και των τεσσάρων τμημάτων διοργάνωσαν μια κοινή συνάντηση, αξιοποιώντας τη πλατφόρμα του Twinspace του έργου δημιουργώντας μια ζωντανή εκδήλωση. Προκειμένου να υπάρξει εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τη συγκεκριμένη δράση υλοποίησαν ένα test event μια εβδομάδα νωρίτερα. Την ημέρα διεξαγωγής της διαδικτυακής συνάντησης, οι μαθητές ενθουσιασμένοι επικοινωνούν, ανταλλάσσουν ευχές και ερωτήματα με αφορμή την πρώτη γνωριμία τους.

Ανταλλαγή χειροποίητων καρτών

Εν αναμονή των ημερών του Πάσχα, οι μαθητές ετοιμάζουν κάρτες και τις ανταλλάσσουν. Χρωματιστά νήματα, έντομα, ανοιξιάτικα λουλούδια και πασχαλινά αυγά στολίζουν τις κάρτες που ετοιμάζουν και στέλνουν όλοι στους νέους φίλους τους. Θετικά συναισθήματα, προσμονή και ανυπομονησία επικρατούν μέχρι να λάβει το κάθε τμήμα τις κάρτες που τους έχουν σταλεί. Το αποτέλεσμα ήταν ικανοποιητικό τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς και οδήγησε στην έναρξη των συνεργατικών δράσεων.

Ανταλλαγή ευχών διαδικτυακά

Οι εκπαιδευτικοί με τη βοήθεια των μαθητών τους, αναζητούν Πασχαλινές εικόνες στο διαδίκτυο και εν συνεχεία ετοιμάζουν βιβλιοθήκη εικόνων στον Η/Υ, γίνεται ο χωρισμός των τμημάτων σε ομάδες και κάθε ομάδα καλείται να επιλέξει μία εικόνα που θα ενσωματώσουν στο διαδικτυακό εργαλείο Padlet, προκειμένου να ανταλλάξουν ευχές και διαδικτυακά. Τα παιδιά εκφράζουν τις ευχές τους, η κάθε νηπιαγωγός τις καταγράφει και έπειτα αναζητούν να δουν τις εικόνες και να ακούσουν τις ευχές των συνομηλίκων τους. Ιδιαίτερη εντύπωση έκανε στο μεγαλύτερο μέρος των μαθητών πως μπόρεσαν και οι νέοι τους φίλοι να μοιραστούν τις ευχές τους στην ίδια οθόνη με τις δικές τους.

Η δημιουργία μιας συνεργατικής ψηφιακής ιστορίας

Με αφορμή την ανάγνωση ενός ποιήματος τα παιδιά και των τεσσάρων τμημάτων συνεργάστηκαν με στόχο τη δημιουργία μιας άκρως συνεργατικής ιστορίας. Οι μαθητές του 9ου Νηπιαγωγείου Περάματος ξεκίνησαν τη δράση με την ιστορία τους, η οποία συνεχίστηκε από τα άλλα τμήματα. Το 22ο Νηπιαγωγείο Κερατσινίου ανέλαβε και έγραψε το prequel της ιστορίας, ενώ το 17ο Νηπιαγωγείο Κερατσινίου ολοκλήρωσε την ιστορία γράφοντας το sequel αυτής.

Η συνεργασία και η αλληλεπίδραση συνεχίστηκαν καθώς οι εκπαιδευτικοί φρόντισαν να ανταλλάξουν τις ιστορίες και τα τέσσερα τμήματα να ζωγραφίσουν την ιστορία των συμμαθητών τους και όχι τη δική τους. Μέσω αυτής της διαδικασίας το Ολοήμερο τμήμα του 17ου Ν/Γ Κερατσινίου οπτικοποίησε την ιστορία του 9ου Ν/Γ Περάματος. Οι μαθητές του 9ου Ν/Γ Περάματος οπτικοποίησαν την ιστορία του 22ου Ν/Γ Κερατσινίου, ενώ τα παιδιά του 22ου Ν/Γ Κερατσινίου εικονογράφησαν την ιστορία του Ολοήμερου τμήματος του 17ου Ν/Γ Κερατσινίου. Η δράση ολοκληρώθηκε με την ψηφιοποίηση της ιστορίας από το Κλασικό τμήμα του 17ου Ν/Γ Κερατσινίου, στο οποίο οι μαθητές ηχογραφώντας τις φωνές τους έδωσαν ζωή στους ήρωες. Οι ζωγραφιές των μαθητών χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού βιβλίου αξιοποιώντας την εφαρμογή Story Jumper, ενώ οι ηχογραφημένες φωνές τους χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία ενός βίντεο με τη βοήθεια του λογισμικού movie maker.
Τόσο το eBook, όσο και το βίντεο που δημιούργησαν οι μικροί μαθητές αναρτήθηκαν και κοινοποιήθηκαν στην πλατφόρμα Twinspace (https://twinspace.etwinning.net/20347/home) προκειμένου να είναι ορατά από όλους τους συμμετέχοντες.

Στάδιο Αξιολόγησης

Στο στάδιο της αξιολόγησης, οι εκπαιδευτικοί επικοινώνησαν και συνεργάστηκαν ώστε να βρουν τον κατάλληλο τρόπο που θα αναδείκνυε την αξιολόγηση από την πλευρά των μαθητών. Η αξιοποίηση των ΤΠΕ έπαιξε σημαντικό ρόλο για το σύνολο του έργου καθώς χρησιμοποιήθηκαν ορισμένα εργαλεία Web 2.0 προκειμένου να συμβάλουν στη συνεργατική μάθηση, την αυτενέργεια και ενεργή εμπλοκή των μαθητών, μέσα σε ένα ελκυστικό πλαίσιο μάθησης.
Η πλατφόρμα του Twinspace του έργου αλλά και η χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ έδωσαν την ευκαιρία σε μαθητές και εκπαιδευτικούς να γνωριστούν, να επικοινωνήσουν και να δημιουργήσουν με ένα κοινό σκοπό.

Αξιολόγηση του έργου από τους ίδιους τους μαθητές

Οι εκπαιδευτικοί έχοντας ως στόχο να αξιολογήσουν τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση που αναπτύχθηκε μεταξύ των μαθητών κατά τη διάρκεια όλου του προγράμματος, τους μοίρασαν δύο φύλλα αξιολόγησης. Το πρώτο φύλλο αξιολόγησης αφορούσε την ομάδα και τις κοινωνικές δεξιότητες που αναπτύχθηκαν ενώ το δεύτερο ήταν ατομικό και αφορούσε τις ίδιες τις δραστηριότητες. Η νεαρή ηλικία των μαθητών δεν τους έδινε τη δυνατότητα να διαβάσουν γι' αυτό το λόγο οι νηπιαγωγοί εξήγησαν τη διαδικασία στους μαθητές, διάβασαν τις ερωτήσεις και περίμεναν όλους να συμπληρώσουν την απάντηση προτού συνεχίσουν στην επόμενη ερώτηση. Προκειμένου να δοθεί στην αξιολόγηση μια πιο παιγνιώδης μορφή μοιράστηκαν στους μαθητές από τρεις κάρτες. Οι κάρτες-προσωπάκια αντιστοιχούσαν στις απαντήσεις «Μου Αρέσει, Μου αρέσει λίγο, Δεν μου αρέσει». Οι ερωτήσεις ξαναδιαβάστηκαν και οι μαθητές κλήθηκαν να απαντήσουν σηκώνοντας ψηλά την κάρτα-απάντηση που τους αντιπροσώπευε.
Με αυτό τον τρόπο δημιουργήθηκε μια απλή ρουμπρίκα αξιολόγησης του έργου eTwinning, προκειμένου να αξιολογήσουν οι ίδιοι οι μαθητές τις δράσεις που υλοποιήθηκαν αλλά και τις συνεργατικές δεξιότητες που αναπτύχθηκαν αλλά παράλληλα αποτέλεσε ένα μέσο ανατροφοδότησης για τους εκπαιδευτικούς. Μέσα από την παρούσα αξιολόγηση οι μαθητές μπόρεσαν να κατανοήσουν καλύτερα το περιεχόμενο και τους στόχους της μαθησιακής διαδικασίας, ενώ τους δόθηκε η

δυνατότητα να αναστοχαστούν πάνω στα αποτελέσματα των δράσεων που υλοποίησαν.

Αξιολόγηση του έργου από τους γονείς

Οι γονείς ενημερώθηκαν άμεσα για την ολοκλήρωση του έργου, ενώ παρουσιάστηκαν οι ιστορίες των παιδιών. Στη συνέχεια προσκλήθηκαν να αξιολογήσουν τις δράσεις είτε διαδικτυακά μέσα από την πλατφόρμα του Twinspace, στο οποίο είχε δημιουργηθεί με τη βοήθεια της εφαρμογής padlet ένας "κενός τοίχος", είτε συμπληρώνοντας τα έντυπα αξιολόγησης που μοιράστηκαν σε όλους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την παρούσα εκπαιδευτική δράση έγινε μια προσπάθεια από τις εμπλεκόμενες νηπιαγωγούς να βελτιώσουν τις εκπαιδευτικές τους πρακτικές (Elliot, 1991), Ο σχεδιασμός τους έργου βασίστηκε στην ανάδειξη ενός προβληματισμού, που αφορούσε τη συνεργασία, την επικοινωνία και τη δημιουργικότητα εκπαιδευτικών και μαθητών. Παράλληλα οι μαθητές συμμετείχαν σε αυτή τη διαδικασία απολαμβάνοντας τα ίδια οφέλη (Κουτσελίνη, 2010).

Με την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία και την αξιοποίηση εργαλείων Web 2.0 οι μικροί μαθητές μπόρεσαν να συνδημιουργήσουν μια ιστορία βασιζόμενη στο δικό τους σενάριο, αλληλεπίδρασαν στο χώρο, περιπλανήθηκαν σε μαθησιακές διαδρομές και συνεργάστηκαν για ένα κοινό αποτέλεσμα, ενώ η όλη προσπάθεια βασίστηκε στο πλαίσιο της συνεργατικής μάθησης.

Μέσα στο πλαίσιο των συνεργατικών δραστηριοτήτων που αναπτύχθηκαν, οι μαθητές είχαν συνεχώς την ευκαιρία να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν δεξιότητες όπως ο σεβασμός προς τους άλλους, η συνεργασία, η αλληλοβοήθεια, η επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη της ομάδας, η έκφραση απόψεων, η διαχείριση συγκρούσεων, η λήψη αποφάσεων, ο διαμοιρασμός, η αποδοχή, η ενθάρρυνση, η ομαδικότητα.

Οι μαθητές μπόρεσαν να απολαύσουν τα οφέλη της συνεργατικής μάθησης. Κατανόησαν τη σημασία της θετικής αλληλεξάρτησης, μια έννοια που ενισχύθηκε ιδιαίτερα και κατά την αξιοποίηση των ΤΠΕ. Επιπλέον εργάστηκαν για ένα κοινό σκοπό, ενώ κλήθηκαν αρκετές φορές να αναλάβουν ρόλους και να μοιράσουν αρμοδιότητες. Η κατανομή αρμοδιοτήτων ανάμεσα στα μέλη της ομάδας, ήταν σημαντική προκειμένου κάθε μέλος να είναι υπεύθυνο για ένα κοινό αποτέλεσμα. Η ποικιλία ερεθισμάτων μέσω των ΤΠΕ, αποτέλεσαν την κινητήριο δύναμη προκειμένου να θέλουν όλοι να συμμετέχουν και ο καθένας να ψάχνει να βρει το ρόλο του που ανταποκρινόταν στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του (Τσαπάρα, Μ., 2015).

Σε όλη τη διάρκεια του έργου eTwinning, οι εκπαιδευτικοί είχαν ρόλο διαμεσολαβητικό, ενθαρρυντικό. Ένα ρόλο εμψυχωτή και οργανωτή στη μαθησιακή διαδικασία. Έδωσαν πολλαπλές ευκαιρίες στους μαθητές να αναλάβουν πρωτοβουλίες, να δημιουργήσουν και όλοι μαζί να συνεργαστούν για ένα κοινό σκοπό. Παράλληλα έγινε η προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα ασφαλές συγκινησιακό κλίμα, σεβόμενες την ατομικότητα και τη διαφορετικότητα κάθε παιδιού, δίνοντας έμφαση στο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον (Vygotsky, 1986) όπου υλοποιούνται οι δραστηριότητες και προσδίδοντας μεγάλη σημασία στην ανάπτυξη της συνεργατικής μάθησης και της δημιουργικής σκέψης (Κρικλάνη, Λιάπη, Τσαπάρα, 2014).

Αξίζει να αναφερθεί ότι τα οφέλη της παρούσας δράσης δεν ήταν θετικά μόνο για τους μαθητές και τους γονείς, κάτι που αποτυπώθηκε κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης τους αλλά και τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Τα εμπλεκόμενα

σχολεία ανήκουν στην 4η Περιφέρεια Π.Α Αττικής και οι εκπαιδευτικοί είχαν γνωριστεί μέσα από τις παιδαγωγικές συναντήσεις της Σχολικής τους Συμβούλου. Η παρούσα δράση ανέδειξε τη γνωριμία και τη συνεργασία τους σε ένα άλλο επίπεδο καθώς γνωρίζοντας τη δυναμική ενός έργου eTwinning και τα πολλαπλά οφέλη που μπορεί να προσφέρει στην σχολική κοινότητα, άρχισαν να οραματίζονται νέες δράσεις και συνεργασίες για την επόμενη σχολική χρονιά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η συμμετοχή των μαθητών σε συνεργατικές δραστηριότητες με σκοπό την παραγωγή ενός κοινού έργου, μέσα σε ένα οργανωμένο πλαίσιο και με την αξιοποίηση ποικίλων τεχνολογικών μέσων και εργαλείων μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως η συνεργασία, η επικοινωνία, ο τεχνολογικός εγραμματισμός, η δημιουργικότητα και η κριτική σκέψη.

Οι μαθητές με τη συμβολή της συνεργατικής μάθησης, τοποθετούνται στο κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας, αποκτώντας νέους ρόλους όπως αυτόν του δημιουργού, του παραγωγού, του συντονιστή, ενώ τους δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά, να εκφράσουν τις απόψεις τους, να αξιοποιήσουν τις ιδέες τους.

Τέλος, γεγονός αποτελεί ότι ολόκληρη η εκπαιδευτική δράση βασίστηκε στις ανάγκες, τις προτιμήσεις και τις ιδέες των ίδιων των μαθητών, κινητοποίησε το ενδιαφέρον τους, αποτέλεσε κίνητρο για ενεργό συμμετοχή και μάθηση. Σε αυτό συνέβαλλε και η αξιοποίηση των ΤΠΕ και η ενσωμάτωση εργαλείων Web 2.0 στην εκπαιδευτική διαδικασία όπου σε συνδυασμό με την συνεργατική μάθηση, παρείχαν ένα πλαίσιο στήριξης (scaffolding), προκειμένου να δημιουργηθεί μια γέφυρα ανάμεσα σε αυτό που μπορεί να κάνει κάποιος μόνος του και σε αυτό που μπορεί να επιτύχει όταν συνεργάζεται με άλλους. (Crook,1994; Matusov, Hayes, 2000).

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π. & Μπασαγιάννη, Ε. (2006), «Οδηγός Νηπιαγωγού: Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί – δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης», Αθήνα: ΟΕΔΒ, σελ. 350. Δ.Ε.Π.Π.Σ. (2003), Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, Φ.Ε.Κ. 303Β/13-3 2003.

ΕΣΠΑ 2007-13\Ε.Π. Ε&ΔΒΜ. (2011). Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου. Α.Π. 1-23.«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, Οριζόντια Πράξη» MIS: 295450. Με συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε. Κ. Τ.)

ΕΣΠΑ 2007-13\Ε.Π. Ε&ΔΒΜ. (2011). Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου. Α.Π. 1-2-3.«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, Οριζόντια Πράξη» MIS: 295450. Με συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε. Κ. Τ.).

Κόκκοτας, Π. (2002). Διδακτική των Φυσικών Επιστημών ΙΙ. Σύγχρονες προσεγγίσεις στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών. 3η έκδοση βελτιωμένη. Αθήνα: εκδ. Γρηγόρη.

Κόμης, Β. (2004). Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών. Αθήνα : Νέων Τεχνολογιών

Κουτσελίνη- Ιωαννίδου, Μ. (2010). Η Έρευνα Δράσης ως εκπαιδευτική διαδικασία ανάπτυξης εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων. Ανακτήθηκε από: http://www.actionresearch.gr/el/t1p2 στις 15/3/2015.

Κρικλάνη, Μ., Λιάπη, Α., Τσαπάρα Μ. (2014). Αναζητώντας το «Φιδένιο». Ένα παιχνίδι διάχυτου υπολογισμού για το Νηπιαγωγείο, στο Γούσιας Φ. "Τα Πρακτικά του Συνεδρίου «Η εκπαίδευση στην εποχή των Τ.Π.Ε.» Αθήνα, 22 και 23 Νοεμβρίου 2014". Αθήνα.

Ξανθάκου Γ.(1998). Η δημιουργικότητα στο σχολείο. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Παπαδάκης, Σ. (2016). Καινοτομίες στην Εκπαίδευση. Η δράση eTwinning. Στο Γούσιας, Φ., Τα Πρακτικά του 3ου Συνεδρίου: «Νέος Παιδαγωγός» Αθήνα, 16 & 17 Απριλίου 2016. Αθήνα.

Τσαπάρα, Μ. (2015). Μια έρευνα δράσης για την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων μέσα από το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός χωροευαίσθητου παιχνιδιού με παιδιά προσχολικής ηλικίας. Διπλωματική Εργασία, ΠΜΣ Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση, ΤΕΑΠΗ, ΕΚΠΑ.

Φεσάκης, Γ. (2008), Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση, διαστάσεις και προοπτικές, Στο Β. Κόμης (Επιμ.), 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτική της Πληροφορικής, 415-424, Πάτρα Φιλίππου, Δ. & Αρχοντάκη, Ζ. (2004). 205 ασκήσεις για εμψύχωση ομάδων. Αθήνα: Καστανιώτης.

Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller - Ricci, M. & Rumble M. (2012). Defining Twenty - First Century Skills. Στο βιβλίο Griffin et al. (eds.). Assessment and Teaching of 21st Century Skills. Spinger Science + Business Media.

Brown, A. L. (1994). “The advancement of learning. Educational Researcher

Crook, C. (1994). *Computers and the Collaborative Experience of Learning*. Routledge

Elliot, John (1991). Action Research for Educational Change. Publisher: McGraw-Hill Education.

Zaranis, N. (2011). The influence of ICT on the numeracy achievement of Greek kindergarten children. In A. Moreira, M.-J. Loureiro, A. Balula, F. Nogueira, L. Pombo, L. Pedro, & P. Almeida (Eds.) Proceedings of the 61st International Council for Educational Media and the XIII International Symposium on Computers in Education (ICEM&SIIE’2011) Joint Conference (pp. 390-399). University of Aveiro, Portugal, 2830 September 2011.

Haring-Smith, T. (1993). Learning together: An introduction to collaborative learning. New York, NY: HarperCollins College Publishers.

Matusov, E., Hayes, R. (2000). Sociocultural critique of Piaget and Vygotsky. New Ideas in Psychology 18, pages 215 - 239. Ανακτήθηκε από:

http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.507.6268&rep=rep1&type=pdf στις 20/8/2015.

Vygotsky LS (1986) Thought and language. The MIT Press, Cambridge

68. «Ο Φιδένιος σε Ψηφιακές Διαδρομές»: Όταν η ψηφιακή αφήγηση μετατρέπεται σε παιχνίδι

Τσαπάρα Μαρία[1], Κρικλάνη Μαρία[2], Λιάπη Αγγελική[3]
[1] Νηπιαγωγός, Med Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση
m.tsapara@hotmail.com
[2] Νηπιαγωγός, Med Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση
mariakrik@sch.gr
[3]Νηπιαγωγός, Med Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση
antzellina@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η εκπαιδευτική κοινότητα στις μέρες μας σε όλο τον κόσμο χρησιμοποιεί υπολογιστές και ψηφιακά δίκτυα. Οι ΤΠΕ μπορούν να παίξουν ένα σπουδαίο ρόλο στο νηπιαγωγείο. Με την ενεργητική συμμετοχή του μαθητή στις δραστηριότητες μάθησης που αξιοποιούν τις ΤΠΕ βελτιώνεται η παρεχόμενη εκπαίδευση, προωθείται και ενισχύεται η καινοτομία και η δημιουργικότητα. Η παρούσα δράση αποτελεί μια εκπαιδευτική παρέμβαση που πραγματοποιήθηκε σε τρία νηπιαγωγεία και προέκυψε έπειτα από την δημιουργία ενός κοινού ψηφιακού παραμυθιού που δημιούργησαν τα ίδια σχολεία. Η εφαρμογή χωροευαίσθητων παιχνιδιών απαιτεί την δράση των παικτών σε φυσικό και εικονικό χώρο και την εξελίξη του παιχνιδιού με την αξιοποίηση τεχνολογικών εργαλείων, (υπολογιστής, κινητό τηλέφωνο, φωτογραφική μηχανή κ.α.) στο φυσικό περιβάλλον. Στην παρούσα εκπαιδευτική δράση οι μαθητές συμμετείχαν στην δημιουργία του παιχνιδιού με διάφορους τρόπους και έπειτα έπαιξαν το παιχνίδι στις αυλές των σχολείων.

Λέξεις - κλειδιά: *Παιχνίδια διάχυτου υπολογισμού, Νηπιαγωγείο, παραμύθι*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Τα ερευνητικά δεδομένα των τελευταίων ετών αποδεικνύουν ότι τα παιδιά μικρών ηλικιών τα οποία εκτελούν στο σχολείο επιτυχώς δραστηριότητες με Η/Υ, βγαίνουν κερδισμένα συγκριτικά με εκείνα που δεν το κάνουν στους εξής τομείς: ανάπτυξη της νοημοσύνης, εμπλουτισμός των γνώσεων, ενίσχυση της μνήμης, ικανότητα επίλυση προβλήματος ανάπτυξη συνεργατικού πνεύματος, διεύρυνση της επικοινωνίας και δεξιότητες αναστοχασμού (Κόμης, 2004).
Είναι γεγονός αναμφισβήτητο, ότι το παιχνίδι αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες ανάπτυξης και μάθησης. Πολλοί ερευνητές δίνουν σημασία στο ρόλο του παιχνιδιού καθώς, ο τρόπος με τον οποίο συμπεριφέρονται τα παιδιά καθώς παίζουν, απεικονίζει συνήθως τη συμπεριφορά τους στην καθημερινότητά τους γενικότερα. Μέσα από το παιχνίδι των παιδιών, οι εκπαιδευτικοί, έχουν τη δυνατότητα να διερευνήσουν τις ανάγκες, τις προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα, αλλά και τυχόν δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά. Παράλληλα δεν εξυπηρετεί μόνο τους σκοπούς της αναψυχής και της διασκέδασης, αλλά επιπλέον προσδίδει υψηλή κοινωνική αξία.
Η έναρξη της εποχής των υπολογιστών εισήγαγε μια νέα πραγματικότητα, την εικονική. Μέσω της ραγδαίας εξέλιξης της τεχνολογίας, δόθηκε η δυνατότητα δημιουργίας εικονικών κόσμων (Hinske et al, 2007). Ταυτόχρονα, η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών, οδήγησε στην ανάπτυξη ψηφιακών και υβριδικών παιχνιδιών, τα οποία αποτέλεσαν εργαλεία βιωματικής μάθησης παρέχοντας τη δυνατότητα στους χρήστες για πειραματισμό.

Τα Παιχνίδια διάχυτου υπολογισμού, είναι παιχνίδια που έχουν ένα ή περισσότερα βασικά χαρακτηριστικά τα οποία επεκτείνουν το συμβατικό μαγικό κύκλο του παιχνιδιού κοινωνικά, χωρικά και χρονικά (Montola, et al, 2009). Ο μαγικός κύκλος είναι το πλαίσιο ενός παιχνιδιού και είναι ένας κλειστός χώρος, αποτελώντας το μαγικό κόσμο του παιχνιδιού μέσα στον πραγματικό κόσμο. Προσδίδει δύναμη στις πράξεις των παικτών, δημιουργώντας ταυτόχρονα, καινούργιες και πολύπλοκες σημασίες (Huizinga 1944, Salen & Zimmerman 2004). Ο μαγικός κύκλος υπάρχει από την στιγμή που οι παίκτες συμμετέχουν στο παιχνίδι , ενώ χάνεται όταν το εγκαταλείψουν.

Η τεχνολογία φορητών συσκευών έχει δημιουργήσει νέες δυνατότητες για την υποστήριξη διασκεδαστικών δραστηριοτήτων άτυπης μάθησης. Στο σημερινό επίπεδο της τεχνολογίας ιδιαίτερη διάδοση έχει γνωρίσει μια κατηγορία παιχνιδιών διάχυτου υπολογισμού, που είναι γνωστά ως χωροευαίσθητα φορητά παιχνίδια (location sensitive mobile games), τα οποία αποκτούν φανατικούς χρήστες (Sintoris et al, 2010). Γίνεται χρήση τεχνολογιών διάχυτου υπολογισμού (ενεργός χώρος: φυσικοί υπερσύνδεσμοι, δικτύωση, εντοπισμός θέσης), καθώς επίσης και κινητών τηλεφώνων ως εργαλεία αλληλεπίδρασης με το χώρο. Η ελκυστικότητα των συσκευών, κεντρίζουν την περιέργεια των παικτών, αποτελώντας ταυτόχρονα ένα σημαντικό κίνητρο μάθησης στηριζόμενα στις σύγχρονες θεωρίες μάθησης (Schrier, 2006).

Τα χωροευαίσθητα παιχνίδια διεξάγονται σε φυσικό χώρο, με τη χρήση χώρο-ευαίσθητων φορητών συσκευών, από πολλούς παίκτες, τους οποίους εμπλέκουν σε μια διαδικασία μάθησης ή επίγνωσης κάποιας πληροφορίας ως σχεδιαστικό στόχο. Επιπροσθέτως έχουν ως στόχο τη χρήση τεχνολογιών διάχυτου υπολογισμού στα παραδοσιακά παιχνίδια ή ακόμη και τη δημιουργία νέων παιχνιδιών, τα οποία είναι αδύνατο να πραγματοποιηθούν με τα παραδοσιακά μέσα. Μπορούν να λάβουν χώρα σε μουσεία και γενικότερα σε τόπους ιστορικού, πολιτισμικού ή και φυσικού ενδιαφέροντος όπου η μάθηση συνδυάζεται με τη διασκέδαση έξω από τα πλαίσια της τυπικής μάθησης (Hall, Bannon, 2005).Οι παίκτες αλληλεπιδρούν μεταξύ τους είτε ατομικά είτε ως μέλη μιας ομάδας αλλά και με αντικείμενα του φυσικού χώρου, προσπαθώντας να συλλέξουν στοιχεία. Σκοπός των χωροευαίσθητων παιχνιδιών είναι η ενεργοποίηση των παικτών, η εμπλοκή τους στην πρόκληση του παιχνιδιού, η ενεργοποίηση της κριτικής τους ικανότητας, η λήψη αποφάσεων, η αυθόρμητη κινητοποίησή τους μέσω των πολλαπλών ερεθισμάτων (Sweetser & Wyeth, 2005) και η καλλιέργεια δεξιοτήτων και ανάπτυξη της κοινωνικοποίησης των παικτών.

Ο συνδυασμός τεχνολογικών και παραδοσιακών μέσων είναι μια εναλλακτική μορφή μαθησιακής διαδικασίας που εφαρμόζεται αρκετά συχνά στο χώρο του Νηπιαγωγείου. Τα παιδιά μέσα από τα διάχυτα παιχνίδια μπορούν να πειραματιστούν, να ενισχύσουν τον αυτοέλεγχο τους, να αναπτύξουν δεξιότητες στρατηγικής και λήψης αποφάσεων. Παράλληλα τους δίνεται η δυνατότητα να αλληλεπιδράσουν, να μάθουν, να αναπτύξουν υπευθυνότητα και να δουλέψουν σε συνθήκες συνεργασίας και να φτάσουν στην ομαδική συγκέντρωση (Prensky, 2009).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Προπαρασκευαστικό στάδιο

Το χωροευαίσθητο παιχνίδι βασίστηκε στο ψηφιακό παραμύθι, «Ο Φιδένιος το Φίδι που φοβόταν», που δημιούργησαν οι 65 μαθητές (51 νήπια και 14 προνήπια) δύο αστικών και ενός ημιαστικού Νηπιαγωγείου. Η παρούσα εργασία σχεδιάστηκε με απώτερο στόχο την εξ αποστάσεως συνεργασία των τριών Νηπιαγωγείων, την εμπλοκή των μαθητών σε δραστηριότητες ψηφιακής αφήγησης και την εφαρμογή διαφορετικών ψηφιακών διαδρομών στην ίδια ιστορία. Μέσω του κοινωνικού

δικτύου, Skype, οι μαθητές των τριών νηπιαγωγείων γνωρίστηκαν και συνεργάστηκαν για την δημιουργία μιας κοινής ψηφιακής ιστορίας.
Στη συνέχεια, μέρος του παραμυθιού που δημιουργήθηκε, μεταφέρθηκε σε διάχυτο παιχνίδι στην αυλή των σχολείων που αναφέρθηκαν. Η μεταφορά του παραμυθιού σε χωροευαίσθητο παιχνίδι αφορά την αναζήτηση των διάφορων ζώων, ώστε όλοι μαζί να οδηγηθούν στην ανακάλυψη της κούκλας «Φόβος». Ο τελικός σκοπός είναι η βοήθεια των ζώων στον Φιδένιο για να καταφέρει να ξεπεράσει τους φόβους του. Τα παιδιά των τριών Νηπιαγωγείων συνέβαλαν στην προετοιμασία της υλοποίησης του παιχνιδιού, αναλαμβάνοντας το κάθε τμήμα διαφορετικές αρμοδιότητες.
Το πρώτο νηπιαγωγείο δημιούργησε τους ήρωες-κούκλες που θα υπήρχαν κρυμμένοι στην αυλή σε διάφορα σημεία. (Εικόνα 1 και 2).

Εικόνα 1. Κατασκευή κούκλα «Ελεφαντίνα»

Εικόνα 2. Κούκλα «αρκούδα»

Το δεύτερο νηπιαγωγείο ηχογράφησε τις φωνές των ηρώων που θα έδιναν τις οδηγίες για την εξέλιξη του παιχνιδιού. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες. Η ομάδα της ελεφαντίνας και της αρκουδίτσας, χρησιμοποίησε το πρόγραμμα ηχογράφησης Audacity προκειμένου να ζωντανέψει τον ήρωα της. Η ομάδα των νυχτερίδων χρησιμοποίησε την εφαρμογή της ιστοσελίδας www.voki.com.

Εικόνα 3. Η ηχογράφηση

Εικόνα 4. Οι ήρωες

Το τρίτο νηπιαγωγείο με τη συνδρομή της Νηπιαγωγού δημιούργησε τα qr codes του παιχνιδιού μέσα στα οποία θα «κρυβόντουσαν» οι αποστολές του παιχνιδιού. Τα νήπια επέλεξαν μαζί με τη Νηπιαγωγό τις φωτογραφίες από το παραμύθι που ήθελαν να τις μετατρέψουν σε qr codes. Η δημιουργία των qr codes έγινε μέσω της εφαρμογής στην ιστοσελίδα http://www.visualead.com .

Εικόνα 5. Qr code

Δημιουργήθηκαν με τις επιλεγμένες εικόνες βίντεο, στα οποία εμπεριέχονταν οι οδηγίες οι οποίες είχαν ηχογραφηθεί από τα παιδιά είτε στο audacity είτε στο voki με τη δημιουργία avatars και ανέβηκαν στο youtube (www.youtube.com).

Υλοποίηση παιχνιδιού

Ο χώρος που επιλέχθηκε για την πραγματοποίηση του χωροευαίσθητου παιχνιδιού ήταν οι σχολικές αυλές των τριών Νηπιαγωγείων. Η ασφάλεια του χώρου, η οικειότητα και η άνεση που είχαν οι μαθητές, αλλά και το γεγονός ότι ένας από τους επιμέρους στόχους ήταν να δοθεί μια νέα οπτική στη χρήση και αξιοποίηση της σχολικής αυλής, ώστε να ξεφύγει πλέον από τη μονοδιάστατη χρήση της, συνέβαλαν σε αυτή την επιλογή.

Τα παιδιά είναι συγκεντρωμένα στην τάξη τους και η Νηπιαγωγός παρουσιάζει ένα φάκελο μέσα στο οποίο υπάρχει ένα μήνυμα. Τα παιδιά με τη βοήθεια της Νηπιαγωγού διαβάζουν το γράμμα και καλούνται να αποκωδικοποιήσουν το μήνυμα. Με αυτό τον τρόπο, οδηγούνται έξω στην αυλή, όπου υπάρχει τοποθετημένος ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής.

Πατούν το play. Εμφανίζεται στην οθόνη του υπολογιστή, ο Φιδένιος, ο οποίος συστήνεται και τους πληροφορεί ότι θα πρέπει να βρουν τους τέσσερις φίλους του, τα άλλα ζώα, λύνοντας γρίφους και φτιάχνοντας παζλ με την βοήθεια ενός υπολογιστή και ενός κινητού. Οι μαθητές πρέπει να χωριστούν σε δύο ομάδες. Τα παιδιά παρακολουθούν το βίντεο, συγκεντρώνουν τις πληροφορίες που τους έδωσε ο Φιδένιος, τις επεξεργάζονται. Στο τραπέζι που είναι τοποθετημένος ο υπολογιστής που παρακολούθησαν το βίντεο, υπάρχει μια εικόνα, κάτω από τον υπολογιστή. Τα παιδιά με τη βοήθεια του προγράμματος quickmark που έχει εγκατασταθεί στον υπολογιστή και στο κινητό, σαρώνουν το qr code που υπάρχει στην εικόνα.

Εικόνα 6. Οι βοηθοί του Φιδένιου

Εικόνα 7 . Τα παιδιά σκανάρουν την εικόνα

Τότε αποκαλύπτεται ένα βιντεάκι στο οποίο εμφανίζονται οι βοηθοί του Φιδένιου, οι οποίοι τους ζητούν να χωριστούν σε δύο ομάδες. Η μια ομάδα παίρνει ένα κινητό και η άλλη έναν υπολογιστή μαζί με ένα έμβλημα - κονκάρδα. Κάθε ομάδα ακούει ένα ηχογραφημένο μήνυμα. Είναι ο Φιδένιος, ο οποίος τους αναθέτει μια αποστολή. Πρέπει να λύσουν από ένα γρίφο η κάθε ομάδα ώστε να οδηγηθούν στα σωστά

σημεία που είναι κρυμμένα τα ζώα ελεφαντίνα και αρκούδα(σκάμμα και παγκάκι). Αφού κατευθυνθούν εκεί βρίσκουν τις κούκλες όπου από κάτω υπάρχει μια φωτογραφία(με qr code) με περαιτέρω οδηγίες. Καλούνται να σαρώσουν τα qr codes για να διαβάσουν τις παρακάτω οδηγίες.

Εικόνα 8.Τα παιδιά ψάχνουν

Εικόνα 9. Βρίσκουν την αρκουδίτσα

Εικόνα 10. Τα παιδιά σαρώνουν τα qrcodes

Μόλις σαρώσουν την εικόνα, εμφανίζεται στην οθόνη του κινητού/ υπολογιστή ένα βίντεο. Στο βίντεο εμφανίζεται η Αρκουδίτσα/Ελεφαντίνα όπου τους προτρέπει να διερευνήσουν δύο λευκούς φακέλους που θα τους δώσει η νηπιαγωγός/βοηθός. Είναι ένα πάζλ με οχτώ κομμάτια. Τα παιδιά φτιάχνουν το πάζλ. Μια εικόνα προκύπτει, στην οποία απεικονίζεται η Κωνσταντίνα η Νυχτερίδα. Πρέπει να βρουν το σημείο αυτό στην αυλή (στη μπασκέτα είναι η λύση). Στο δεύτερο παζλ προκύπτει μια εικόνα, στην οποία απεικονίζονται δύο νυχτερίδες. Πρέπει να βρουν το σημείο αυτό στην αυλή (στη βρύση είναι η λύση). Σε κάθε σημείο είναι κρυμμένες οι νυχτερίδες. Τα παιδιά παίρνουν τις κούκλες. Κάτω από κάθε κούκλα υπάρχει μια εικόνα. Τα παιδιά καλούνται πάλι με τη βοήθεια του κινητού τηλεφώνου και του υπολογιστή να σαρώσουν το qr code. Κάθε ομάδα καλείται να λύσει το γρίφο που της δόθηκε. Και οι δύο ομάδες οδηγούνται πίσω στην πόρτα του Νηπιαγωγείου, εκεί όπου όλα ξεκίνησαν.

Εκεί βρίσκεται πάνω στο τραπέζι ο Υπολογιστής. Δίνεται, ο τελευταίος γρίφος. Πρόκειται για την εικόνα μιας τάξης. Τα παιδιά με τη βοήθεια του κινητού/υπολογιστή, σαρώνουν το qrcode που εμφανίζεται στην εικόνα. Στην οθόνη εμφανίζεται η ίδια εικόνα αλλά αυτή τη φορά με χαραγμένη μια διαδρομή. Παράλληλα ακούγεται ο Φιδένιος να συγχαίρει τους μαθητές που πέτυχαν το σκοπό τους και τους προτρέπει να ακολουθήσουν την διαδρομή για να τον συναντήσουν.

Εικόνα 11. Η διαδρομή

Μελετούν με προσοχή το χάρτη και τη διαδρομή που πρέπει να ακολουθήσουν. Επιστρέφουνε στην τάξη. Εκεί τους περιμένει ο Φιδένιος με το Φόβο, όλοι γίνονται μια μεγάλη παρέα. Ο Φιδένιος δεν έχει λόγο πια να φοβάται, αφού βρίσκεται μαζί με τους παλιούς και τους καινούργιους του φίλους. Τα παιδιά παίζουν κουκλοθέατρο με τους ήρωες της ιστορίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Η αξιολόγηση του χωροευαίσθητου παιχνιδιού βασίστηκε στο πλαίσιο αξιολόγησης χωροευαίσθητων παιχνιδιών των Sintoris et al (2010). Η αξιολόγηση βασίζεται στους παρακάτω άξονες οι οποίοι αποτέλεσαν και τους βασικούς στόχους του χωροευαίσθητου παιχνιδιού που δημιουργήθηκε. Για την συλλογή των πληροφοριών χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της παρατήρησης από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς και τους συναδέλφους των τμημάτων τους, οι οποίοι συνέδραμαν στην καταγραφή (συστηματική γραπτή περιγραφή της δράσης και αξιολόγησης των ιδιαίτερων αναγκών της σε συνάρτηση με τις ανάγκες της ομάδας). Επιπλέον, ως ερευνητικά εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν η φωτογραφική μηχανή και το δημοσιογραφικό κασετόφωνο.

Καθ’ όλη τη διάρκεια του παιχνιδιού οι μαθητές και των τριών Νηπιαγωγείων φάνηκαν να διασκεδάζουν ιδιαίτερα, ενώ ενεπλάκησαν σε όλες τις αποστολές του παιχνιδιού χωρίς να αναλωθούν και να επικεντρωθούν μόνο στο κομμάτι του παιχνιδιού που είχαν δημιουργήσει οι ίδιοι, άλλα έδειξαν αμείωτο ενδιαφέρον για το σύνολο του παιχνιδιού, όπως διαφαίνεται και μέσα από την ανάλυση των στόχων του χωροευαίσθητου παιχνιδιού.

Ευχαρίστηση: Ήταν μεγάλη έκπληξη ότι μπροστά τους ξετυλιγόταν κάπως διαφορετικά το δικό τους παραμύθι. Δεν έχασαν καθόλου το ενδιαφέρον τους από την αρχή ως το τέλος. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι μαθητές έδειχναν μεγάλη χαρά, ευχαρίστηση αλλά και ικανοποίηση όταν έβρισκαν ένα νέο στοιχείο ή έλυναν ένα «γρίφο». Όταν τελείωσε το παιχνίδι ρωτούσαν «Δεν έχει άλλο, θα παίξουμε πάλι από την αρχή». Εντύπωση μας έκανε το γεγονός ότι τέτοιου είδους απαντήσεις δόθηκαν και από τα τρία Νηπιαγωγεία ανεξαιρέτως, αποδεικνύοντας για άλλη μια φορά πόσο ευχάριστη και διασκεδαστική ήταν η εμπειρία του χωροευαίσθητου παιχνιδιού.

Μαθησιακές διαδρομές: Ο σχεδιασμός του χωροευαίσθητου παιχνιδιού, βασίστηκε σε προηγούμενες εμπειρίες των παιδιών, ενώ ταυτόχρονα ήταν συμβατός με το ΑΠΣ και το ΔΕΠΣΣ για το Νηπιαγωγείο. Συνέβαλε στην ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργασίας και βοήθησε στην αλληλεπίδραση των παιδιών. Επίσης δεν υπήρξε κάποιο παιδί που να μην ήθελε να συμμετάσχει, ακόμη και παιδιά που είχε παρατηρηθεί να μην συμμετέχουν αρκετά σε δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην τάξη του Νηπιαγωγείου, συμμετείχαν με πολλή χαρά. Η κινητοποίηση αυτή μεγιστοποιήθηκε από την παρουσία του Φιδένιου και το κάλεσμα του για βοήθεια. Διαπιστώθηκε ότι και στις καθημερινές δραστηριότητες της τάξης τα παιδιά

προέτρεπαν τους συμμαθητές τους να ζητούν την βοήθεια των φίλων τους όταν αντιμετώπιζαν κάποια δυσκολία. Το παιχνίδι σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο που να προσφέρει στα παιδιά την ευκαιρία, να εμπλακούν σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων και διατύπωσης στρατηγικών, ενώ δόθηκε ο κατάλληλος χρόνος σε κάθε παιδί, χρόνος που ανταποκρινόταν στους δικούς του ρυθμούς.

Κοινωνική αλληλεπίδραση: Υπήρξε συνεργασία ανάμεσα στα μέλη των ομάδων, τα οποία δούλεψαν για τον «κοινό στόχο». Η παρατήρηση της συμπεριφοράς των μελών των ομάδων υποστηρίζει περισσότερο την ανάπτυξη ευγενούς άμιλλας παρά ανταγωνισμού. Αξίζει να αναφέρουμε ότι υπήρξαν παιδιά τα οποία μέσω του παιχνιδιού βοηθήθηκαν να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και λεκτικής επικοινωνίας με τα άλλα παιδιά. Έμαθαν να μοιράζονται και να συναποφασίζουν για το καλό της ομάδας τους. Οι ήδη υπάρχουσες σχέσεις ανάμεσα στα παιδιά συνέβαλαν στην ομαλή λειτουργία τόσο της ομάδας όσο και του παιχνιδιού, αλλά επιπλέον και παιδιά που είχαν δυσκολίες στις κοινωνικές τους αλληλεπιδράσεις, αλληλεπίδρασαν με τους συμμαθητές τους χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία. Η υλοποίηση του χωροευαίσθητου παιχνιδιού αποτέλεσε ένα τρόπο να συνδυαστεί η κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ των παιχτών με τα πολύπλοκα σενάρια που παρέχουν τα πλούσια αλληλεπιδραστικά περιβάλλοντα (Sintoris et al, 2010).

Αλληλεπίδραση με το χώρο: Οι ιδιότητες του φυσικού χώρου που παίζεται ένα παιχνίδι αποτελούν ουσιαστικό μέρος της δυναμικής του παιχνιδιού (Sintoris et al, 2010). Ο χώρος που επιλέχθηκε για τη διεξαγωγή του παιχνιδιού ήταν κατάλληλος καθώς υπήρχε η δυνατότητα να κινηθούν άνετα και να αλληλεπιδράσουν με στοιχεία του περίγυρου. Να εστιάσουμε επίσης και στο γεγονός ότι ίσως να δόθηκε μια άλλη οπτική της αυλής του σχολείου. Ο οικείος χώρος του προαύλιου χώρου διευκόλυνε την όλη διαδικασία καθώς ήταν πολύ πιο εύκολο στα παιδιά να κινηθούν και να δράσουν σε ένα γνώριμο περιβάλλον, χωρίς αυτό να στερήσει κάτι από τη «μαγεία» του παιχνιδιού. Αλληλεπίδρασαν με το χώρο και απέκτησε νέα διάσταση η σημασία του καθώς αποτέλεσε το συνδετικό κρίκο ανάμεσα στον ψηφιακό και αναλογικό κόσμο.

Σχέση ψηφιακής και φυσικής διάστασης: Οι κανόνες του παιχνιδιού ήταν σαφείς και ξεκάθαροι σε όλα τα παιδιά. Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ενεπλάκησαν με αντικείμενα του πραγματικού χώρου τα οποία συνέβαλαν στην εξέλιξή του. Τα παιδιά χρησιμοποίησαν το κινητό τηλέφωνο ως εργαλείο αλληλεπίδρασης με το χώρο και τις τεχνολογίες διάχυτου υπολογισμού. Οι ψηφιακές συσκευές έπαιξαν το ρόλο της γέφυρας ανάμεσα στο ψηφιακό και φυσικό χώρο, ενώ αυτή η ενσωμάτωση ήταν απολύτως ομαλή, χωρίς να προκύψουν κάποιες δυσκολίες. Τα παιδιά με μεγάλη ευκολία, μπόρεσαν να χειριστούν την εφαρμογή σάρωσης των qr codes τόσο μέσω του κινητού όσο και μέσω του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή.

Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι το διάχυτο παιχνίδι παίχτηκε και από μια ομάδα ελέγχου, την οποία αποτέλεσαν νήπια ενός τμήματος που δεν συμμετείχε στη διαδικασία δημιουργίας της ψηφιακής αφήγησης με σκοπό οι νηπιαγωγοί να διερευνήσουν το αν θα μπορέσει να αποτελέσει αυτοτελές παιχνίδι με παιδαγωγικά οφέλη. Το συμπέρασμα που προέκυψε ήταν ότι υπήρχαν παιδαγωγικά οφέλη καθώς και η ομάδα ελέγχου που στην αρχή του παιχνιδιού έδειξε δείγματα ανταγωνιστικότητας με εκφράσεις «Εμείς θα κερδίσουμε κυρία γιατί είμαστε οι καλύτεροι», μετά την προβολή του αρχικού βίντεο του Φιδένιου που τόνιζε την αξία της συνεργασίας, της αλληλοβοήθειας και της ομαδικότητας άρχισε να διαφαίνεται η διάθεση για την λύση των γρίφων από κοινού -όλη η τάξη- .

Έτσι ενώ η όλη δράση ξεκίνησε ανταγωνιστικά, κατά τη διάρκεια της, ο ανταγωνισμός – που αποτελούσε χαρακτηριστικό γνώρισμα του τμήματος σύμφωνα

και με την υπεύθυνη εκπαιδευτικό – μειώθηκε καθώς ανακάλυψαν ότι όταν συνεργαζόταν και ο ένας βοηθούσε τον άλλο έλυναν γρηγορότερα τους γρίφους και ολοκλήρωναν τις αποστολές. Μάλιστα προς το τέλος του παιχνιδιού ο Κ. που ήταν περισσότερο εξοικειωμένος με τις νέες τεχνολογίες, βοηθούσε και τα παιδιά της αντίπαλης ομάδας να "διαβάσουν" τα qr codes.
Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι οι μαθητές της ομάδας ελέγχου δε δυσκολεύτηκαν να ακολουθήσουν την ροή του παιχνιδιού και διασκέδασαν πολύ κατά τη διάρκεια του, χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η επισήμανση τους «Κυρία, δεν έχει άλλες πίστες;». Εν κατακλείδι, κρίνεται πως το συγκεκριμένο παιχνίδι διατηρεί την ψυχαγωγική του διάσταση και μπορεί να λειτουργήσει σε ένα παιδαγωγικό πλαίσιο ανεξάρτητα από την αρχική ψηφιακή ιστορία στην οποία στηρίζεται.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κόμης, Β. (2004). Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών. Αθήνα : Νέων Τεχνολογιών.

Prensky, M., (2009). Μάθηση Βασισμένη στο Ψηφιακό Παιχνίδι. Αρχές δυνατότητες και παραδείγματα εφαρμογής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. (επιμ.) Μ. Μεϊμάρης. Αθηνά: Μεταίχμιο.

Sintoris, C., Stoica A., Papadimitriou I., Yiannoutsou N., Komis V., & Avouris N. (2010). MuseumScrabble: Design of a mobile game for children's interaction with a digitally augmented cultural space, International Journal of Mobile Human Computer Interaction, 2(2), 53-71, April-June 2010.

Hall, T., & Bannon, L. (2005). Designing ubiquitous computing to enhance children's interaction in museums. Proceedings of the 2005 Conference on Interaction Design and Children (pp. 62-69). Colorado: Boulder.

Hinske S., Lampe1, M., Magerkurth, C. and Röcker, C. (2007). Classifying Pervasive Games: On Pervasive Computing and Mixed Reality.

Huizinga, J. (1944). *Homo Ludens*. Switzerland: Routledge Διαθέσιμο στο: http://art.yale.edu/file_columns/0000/1474/homo_ludens_johan_huizinga_routledge_1949_.pdf ανακτήθηκε στις 20/9/2016.

Montola M., Stenros J. & Waern A. (2009). Pervasive Games. Theory and Design. Morgan Kaufmann.

Salen, K., Zimmerman, E. (2004) Rules of Play: Game Design Fundamentals. The MIT Press, Cambridge and London.

Sawer, C., & Willis, J. (2011). Introducing Digital Storytelling to Influence the Behavior of Children and Adolescents. Journal of Creativity in Mental Health, 6:274-283.

Schrier K., (2006). Using Augmented Reality Games to Teach 21st Century Skills, Proc. Siggraph, ACM Press.

Suwardy, T., Pan, G., Seow, P. (2012). Using Digital Storytelling to Engage Student Learning. Accounting Education: an international journal. Διαθέσιμο στο http://dx.doi.org/10.1080/09639284.2012.748505

Sweetser, P., & Wyeth, P. (2005). GameFlow: A model for evaluating player enjoyment in games. Computer Entertainment.

69. Νέοι από επτά ευρωπαϊκά κράτη δημιουργούν διαδικτυακό οδηγό για πέντε Μουσεία της πόλης τους:

Πρόγραμμα Erasmus+KA2 – KULTURKIOSK (2014-2017)

Χαρδαλούπα Ιωάννα[1]

[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ07, Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών

johanna@sch.gr – johanna.gr@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Πατρών συμμετέχει από τον Σεπτέμβριο του 2014 σε Πρόγραμμα Erasmus +/Δράση ΚΑ2 - «Συνεργασία για καινοτομία και ανταλλαγή καλών πρακτικών στον τομέα της Σχολικής Εκπαίδευσης» - Στρατηγικές Συμπράξεις αποκλειστικά μεταξύ σχολείων. Το Σχολείο μας μαζί με τα άλλα έξη (6) συμμετέχοντα Σχολεία (από Γερμανία, Αυστρία, Ουγγαρία, Πολωνία, Φιλανδία και Ιταλία) προσπαθούν να αναδείξουν το σημαντικό ρόλο που μπορεί να έχει το Μουσείο ως πολιτιστικός θεσμός, σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης των νέων.

Το πρόγραμμα επιτρέπει την τόσο πολύτιμη ανταλλαγή μαθητών/μαθητριών, η οποία οδηγεί στον εμπλουτισμό της γνώσης και στη βελτίωση των κοινωνικών και πολιτιστικών δεξιοτήτων τους. Τελικό αποτέλεσμα-παραδοτέο του Προγράμματος είναι ένας διαδικτυακός (online) οδηγός, ο οποίος θα έχει δημιουργηθεί από τους μαθητές/τριες και θα είναι προσβάσιμος σε όλους μέσω διαδικτύου (Open Educational Recource-OER).

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στο σκεπτικό του προγράμματος και θα παρουσιάσει τα στάδια προετοιμασίας και υλοποίησης της επίσκεψης των εταίρων (καθηγητών/τριών και μαθητών/τριών) τον Μάιο του 2016, στην Πάτρα. Η ιδιαιτερότητα του ελληνικού Σχολείου είναι ότι όλοι οι εκπαιδευτικοί του συλλόγου διδασκόντων συμμετέχουν στην Παιδαγωγική Ομάδα του Προγράμματος καθώς και οι γονείς και κηδεμόνες των μαθητών/τριών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, οι οποίοι όχι απλώς το αγκάλιασαν αλλά το στήριξαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Kulturkiosk, Erasmus+KA 2, project, μουσεία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Μέσω της αλλαγής της κοινωνικής και οικονομικής ζωής των παιδιών κατά τις τελευταίες δεκαετίες, καθίσταται, όλο και λιγότερο δυνατή για τα παιδιά και τους νέους, η συλλογή πρωτογενών εμπειριών ζωής. Η αστική ζωή, η ζωή σε μικρές/ολιγομελείς οικογένειες, η αντικατάσταση πολλών παραγωγικών διαδικασιών της καθημερινής ζωής από βιομηχανικά προϊόντα και η επιρροή των σύγχρονων μέσων μαζικής ενημέρωσης στη συγκρότηση του ελεύθερου χρόνου επηρεάζουν πολύ έντονα τον τρόπο ζωής των παιδιών (Gudjons, 2001). Όλοι οι ανωτέρω παράγοντες λιγοστεύουν σημαντικά τις δυνατότητες αυτές, δηλαδή να αποκτήσουν αισθητικές εμπειρίες μέσα από προσωπική ενασχόληση και με αυτό τον τρόπο να οδηγηθούν στη μάθηση. Ο Gudjons (2001) πιστεύει ότι η αλλαγή του τρόπου πρόσληψης του πολιτισμού σε παιδιά της εποχής μας απαιτεί νέες διδακτικές προσεγγίσεις, που προωθούν την αυτενέργεια και την αμεσότητα. Οι προσεγγίσεις αυτές οφείλουν να επιτρέπουν τη δράση σε σχέση με τα μαθησιακά αντικείμενα και να έχουν σταθερή αναφορά στο τρόπο ζωής των μαθητών (Gudjons 2001). Εκπαιδευτικοί και παιδαγωγοί πρέπει να λάβουν υπόψη τους το γεγονός αυτό, ώστε, κατά τη διδασκαλία των σχολικών μαθημάτων, να αναπτύξουν περιεχόμενα τέτοια

που να μετατοπίζονται και να επικεντρώνονται στην προσανατολισμένη σε δράση μάθηση.

Η ενσωμάτωση χώρων εκτός σχολικού περιβάλλοντος ως τόπων μάθησης αποδεικνύονται πολύτιμο συμπλήρωμα της γνώσης παρέχοντας, απ' αυτή την άποψη, ευέλικτες επιλογές, οι οποίες μετατρέπουν τη μάθηση σε μια βιωματική εμπειρία και αφορούν όλα τα διδακτικά αντικείμενα. Οι εξωσχολικοί χώροι μάθησης είναι βιωματικοί χώροι, όπου οι διεργασίες μάθησης μπορούν να γίνονται σε ένα συγκυριακό πλαίσιο, κοντά στην αυθεντικότητα, προσανατολισμένες στη δράση, συνεργατικές, διεπιστημονικές, αποκαλυπτικές και με τη συμμετοχή όλων των αισθήσεων (Biener, 2004).

Τα Μουσεία προσφέρονται ως τέτοιοι χώροι μάθησης ειδικά για εκπαιδευτικές επισκέψεις. Αφενός είναι εύκολα προσβάσιμα, ανοικτά και διαθέσιμα για επίσκεψη σε όλες τις περιοχές, αφετέρου η εκπαιδευτική επίσκεψη σε ένα Μουσείο δεν απαιτεί χρονοβόρες οργανωτικές διαδικασίες, ενώ προσφέρει μια τονωτική αλλαγή στη σχολική καθημερινότητα. Τα Μουσεία, ως χώροι πολιτιστικής εκπαίδευσης και ως μεσολαβητές πολιτισμού παίζουν έναν νέο, διαφορετικό ρόλο ως περιβάλλον τα μάθησης, διότι ενεργοποιούν αντιλήψεις και εμπειρίες που δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν στην τάξη (Μαρξ, 2008) και ως εκ τούτου επιτρέπουν μια άλλου είδους αυθεντική ανάλυση / εξέταση της θεματικής του κάθε Μουσείου. Τα Μουσεία αποτελούν τους ιδανικούς χώρους όπου κατά τη διάρκεια των εκπαιδευτικών επισκέψεων αξιοποιούνται δημιουργικές και παιγνιώδεις μέθοδοι μάθησης. Παρέχουν πολυαισθητηριακές εμπειρίες μάθησης και μπορούν, από την μια να συμπληρώσουν κάποια ειδικά θέματα ενός σχολικού μαθήματος και από την άλλη, να βοηθήσουν τη διοχέτευση εμπειριών μάθησης και ικανοτήτων σε διάφορα μαθήματα. Τα μαθήματα ξένων γλωσσών δεν αποτελούν εξαίρεση σ' αυτό.

Στόχος, κατά την προετοιμασία των εργασιών του Π*ρόγραμματος Erasmus +*, ήταν η διεπιστημονική προσέγγιση, η αρχή της πολυγλωσσίας (Trim et al., 2001), ο προσανατολισμός στον μαθητή (Majorosi, 2010; Biechele & Padrós, 2003) και η ικανότητα προσανατολισμού (Ehlich, 2010; Trim et al., 2001). Οι μαθητές/τριες αναγκάζονται να χρησιμοποιήσουν γνώσεις κι εμπειρίες άλλων διδασκόμενων μαθημάτων, όπως ιστορίας, γεωγραφίας, ξένων γλωσσών και πληροφορικής, για να βρουν απαντήσεις ή να προτείνουν τρόπους παρουσίασης εκθεμάτων των Μουσείων. Ενεργοποιούν γενικές και ιστορικές γνώσεις, δημιουργούν συσχετισμούς με τον δικό τους κόσμο και αποκτούν πολιτιστικές γνώσεις. Οι εργασίες εστιάζουν στον μαθητή, μιας και το περιεχόμενο προέρχεται από το περιβάλλον διαβίωσης των μαθητών και προσφέρουν αίσθηση επιτυχίας ακόμα και σε όσους ενδιαφέρονται λιγότερο για τις ξένες γλώσσες. Η ικανότητα προσανατολισμού περιλαμβάνει γενικές δεξιότητες, όπως τον προσανατολισμό στον δημόσιο χώρο του Μουσείου, δηλωτική και διαδικαστική γνώση και δεξιότητες που σχετίζονται με την προσωπικότητα (Trim et al., 2001), όπως την ανάπτυξη της φαντασίας και της αισθητικής.

Κατά την εργασία των μαθητών, αφυπνίζεται η ιστορική σκέψη τους και η ιστορική τους συνείδηση. Μέσα από τα εκθέματα ανακαλύπτουν την μεγάλη ιστορική σημασία του τόπου τους κατά το παρελθόν, αναπτύσσοντας με αυτόν τον τρόπο την εκτίμησή τους για τα πολιτιστικά αγαθά. Η εργασία των μαθητών σε ομάδες προωθεί την κοινωνική μάθηση και τις επαφές μεταξύ των μαθητών. Στόχος είναι η αυτόνομη ή αυτοκατευθυνόμενη μάθηση (Gudjons, 2008; Bimmel & Rampillon, 2011; Feld-Knapp, 2010).

ΤΟ ΕΡΓΟ: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η εναρκτήρια συνάντηση του προγράμματος (kick-off meeting) έγινε στο Βερολίνο, τον Νοέμβριο του 2014, όπου συναντήθηκαν, για πρώτη φορά, όλοι οι εταίροι του έργου. Η πρώτη συνάντηση έγινε στο Βερολίνο, μιας και το Σχολείο του Βερολίνου είναι το συντονιστικό Σχολείο.
Στο έργο KULTURKIOSK (*Περίπτερο Πολιτισμού*) συμμετέχουν τα εξής Σχολεία:
Kurt-Tucholsky-Oberschule (KTO), Βερολίνο/Γερμανία, συντονιστικό Σχολείο.
Liceo Statale G.Mazzini (Liceo Mazzini), Νάπολι/Ιταλία, εταιρικό Σχολείο.
Bundesgymnasium Rein (BG Rein), Γκράτζ/Αυστρία, εταιρικό Σχολείο.
Gimnazjum nr 25 (Gim25), Gdańsk/Πολωνία, εταιρικό Σχολείο.
Karinty Frigyes Gimnázium (KFG), Βουδαπέστη/Ουγγαρία εταιρικό Σχολείο.
Oulunkylän yhteiskoulu (OYK), Ελσίνκη/Φιλανδία, εταιρικό Σχολείο.
Protypo Peiramatiko GymnasioPanepistimiou Patron (PPGPP), εταιρικό Σχολείο.
Στην πρώτη αυτή συνάντηση των εταίρων συζητήθηκαν διαδικαστικά θέματα όπως ο χρόνος μετακίνησης, αναλύθηκαν θεωρητικά ζητήματα, τέθηκαν «επί τάπητος» όλα τα τυχόν προβλήματα/ερωτήσεις/απορίες και γενικά, έγινε προσπάθεια επίλυσης όλων των προβληματισμών. Ήταν μια συνάντηση πολύ καθοριστική για την πορεία του έργου.
Αποφασίστηκε ότι το τελικό προϊόν θα είναι ένα διαδικτυακό βιβλίο (OER), προσβάσιμο σε όλους, όπου θα περιγράφονται πέντε (5) Μουσεία της πόλης των εταίρων. Η Παιδαγωγική Ομάδα του κάθε Σχολείου προτείνει από πέντε έως δέκα Μουσεία στους μαθητές του Σχολείου τους που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και οι μαθητές επιλέγουν τα πέντε Μουσεία που θα παρουσιαστούν τελικά, στον Διαδικτυακό Οδηγό Μουσείων. Σ' αυτόν τον Οδηγό δεν θα υπάρχει μόνον απλή αναφορά και παρουσίαση των πέντε Μουσείων από κάθε πόλη αλλά θα ενσωματωθούν και παρουσιάσεις, βίντεο, ταινίες, εικόνες κλπ. που θα ετοιμάσουν οι μαθητές όλων των Σχολείων, όταν επισκεφθούν την πόλη των εταίρων.
Το Σχολείο-εταίρος, που θα φιλοξενήσει στην πόλη του τα άλλα μέλη, πρέπει να ετοιμάσει ένα βίντεο, όπου θα παρουσιάζονται τα πέντε (5) Μουσεία, που επέλεξαν/ψήφισαν οι μαθητές του Σχολείου που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Το βίντεο αυτό έχουν αναλάβει να το ετοιμάσουν οι μαθητές κι όχι οι εκπαιδευτικοί. Η ιδέα, το σενάριο, η μουσική επιλέγεται και προτείνεται από τους μαθητές, ενώ ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι απλά υποστηρικτικός, όπου χρειαστεί.
Οι συμμετέχοντες μαθητές των άλλων Σχολείων, αφού δουν το βίντεο, θα επιλέξουν δύο (2) Μουσεία που θέλουν να επισκεφτούν και να γνωρίσουν καλύτερα, κατά την επίσκεψη τους στο εταιρικό Σχολείο. Για την επιλογή των Μουσείων χρησιμοποιείται η εφαρμογή doodle, όπου καταγράφονται από τον συντονιστή και τα πέντε Μουσεία και οι μαθητές, έχοντας παρακολουθήσει το βίντεο, απλά γράφουν το όνομά τους και επιλέγουν δύο Μουσεία.
Για να υπάρχει διάδραση στο Οδηγό, αποφασίστηκε, σε κάθε σχολείο, οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί του προγράμματος να επιλέξουν 2-3 εφαρμογές και να τις παρουσιάσουν στους μαθητές που θα συμμετέχουν κάθε φορά σε μετακίνηση. Ζητήθηκε από την υπεύθυνη του ελληνικού Σχολείου να καταγράψει κάποιες διαδικτυακές εφαρμογές απλές αλλά και κάποιες πιο απαιτητικές, ώστε οι υπεύθυνοι των άλλων Σχολείων να επιλέξουν ποια εφαρμογή θα προτιμούσαν να «διδάξουν» στους μαθητές τους. Σε περίπτωση διαφωνιών «διαφωνίες» την τελική απόφαση είχε η συντονίστρια του έργου.
Για την καλύτερη καταγραφή της πορείας του έργου, ώστε να μας βοηθήσει αργότερα στην τελική αξιολόγηση αλλά και διάδοση των αποτελεσμάτων, συμφωνήσαμε να δημιουργήσουμε ιστοσελίδα. Η κατασκευή της ιστοσελίδας ανατέθηκε αρχικά στην υπεύθυνη της Πολωνίας, αλλά στην επόμενη συνάντηση η κατασκευή κι ενημέρωση

ιστοσελίδας του έργου ανατέθηκε στην υπεύθυνη του ελληνικού Σχολείου. Στον παρακάτω σύνδεσμο (Εικόνα 1) είναι η επίσημη ιστοσελίδα του έργου: http://kulturkiosk-2014-2017.weebly.com/.

Εικόνα 1: Η επίσημη ιστοσελίδα του έργου.

Αποφασίστηκε επίσης να γίνει ένας διαγωνισμός ανάμεσα στους συμμετέχοντες μαθητές/τριες για το Λογότυπο του έργου, με έπαθλο τη δυνατότητα του νικητή να ταξιδέψει στην επόμενη μετακίνηση. [Ο διαγωνισμός έγινε τον Μάιο-Ιούνιο του 2015 και νικήτρια ήταν μια μαθήτρια από το Βερολίνο].
Γλώσσα επικοινωνίας – βάση της αίτησης – είναι η Γερμανική Γλώσσα. Όμως, τόσο η εκπρόσωπος του ελληνικού Σχολείου όσο κι ο εκπρόσωπος του ιταλικού Σχολείου έθεσαν το θέμα της γλώσσας επικοινωνίας, προτείνοντας εκτός από τη Γερμανική να είναι και η Αγγλική. Στην αρχή υπήρχαν κάποιες αντιρρήσεις, αλλά κατόπιν υπήρξε συναίνεση και για τη χρήση της Αγγλικής.
Για την αξιολόγηση του έργου αποφασίστηκε να δημιουργηθεί ερωτηματολόγιο για πριν και για μετά την επίσκεψη, τόσο για τους μαθητές/τριες όσο και για τους εκπ/κούς που θα συμμετέχουν στις μετακινήσεις. Ταυτόχρονα να υπάρξει ένας χώρος (χρησιμοποιώντας το διαδικτυακό εργαλείο padlet) όπου, τόσο οι εκπ/κοί όσο και οι μαθητές/τριες – σε ξεχωριστό χώρο ο καθένας – θα αναρτούν κάποια αντιπροσωπευτική εικόνα/ες της επίσκεψης με σχολιασμό και αξιολόγηση.
Εκτός από σημαντικές / καίριες αποφάσεις που πάρθηκαν σ' αυτή την πρώτη συνάντηση, είχαμε και την πρώτη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σχετικά με τη Μουσειοπαιδαγωγική. Επισκεφτήκαμε δύο Μουσεία κι εργαστήκαμε στους χώρους τους, όπως ακριβώς θα ζητηθεί να κάνουν και οι μαθητές μας.
Λίγες μέρες μετά από την συνάντηση στο Βερολίνο, προσφέρθηκε μια εταιρία λογισμικού (Safe-inter.net) να δημιουργήσει μια πλατφόρμα MONON για τις ανάγκες του έργου μας.

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΙΣ – ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ
Εκτός από την πρώτη συνάντηση κι επιμόρφωση των εταίρων στο Βερολίνο (Νοέμβριο 2014), είχαμε άλλες δύο επιμορφώσεις:

- Στην Πάτρα (Ιανουάριος 2015) με θέμα: «Apps im Unterricht» (Εφαρμογές στο μάθημα)

- Στο Ελσίνκι (Απρίλιος 2015) με θέμα: «Neue Medien im Unterricht und die Durchführung digitaler Prüfungen» *(*Νέες Τεχνολογίες στο μάθημα και η διεξαγωγή ψηφιακών εξετάσεων)

Στον παρακάτω σύνδεσμο (http://www.myhistro.com/story/kulturkiosk--teacher-meetings/276337#) είναι αναρτημένες φωτογραφίες από τις ανωτέρω επιμορφώσεις.
Μέχρι στιγμής έχουν υλοποιηθεί τέσσερις (4) μετακινήσεις-συναντήσεις μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών:

- Γκράτζ/Αυστρία (Μάρτιος 2015)
- Γκντάνσκ/Πολωνία (Οκτώβριος 2015)
- Βουδαπέστη/Ουγγαρία (Μάρτιος 2016)
- Πάτρα/Ελλάδα (Μάιος 2016)

Στον παρακάτω σύνδεσμο http://www.myhistro.com/story/kulturkiosk-treffen-mit-schuelern/276347#!1--treffen-in-graz-oesterreich-775886 είναι αναρτημένες φωτογραφίες από τις ανωτέρω συναντήσεις.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ ΜΑΪΟΣ 2016

Η προετοιμασία ξεκίνησε από τον Απρίλιο του 2015, όπου οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα μαθητές/τριες επέλεξαν τα Μουσεία που θα εκπροσωπούσαν την Πάτρα. Αυτά είναι: 1) Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών. 2) Εστία Επιστημών Πάτρας 3) Μουσείο Ζωολογίας του Βιολογικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Πατρών 4) Μουσείο Παιδείας του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Πατρών και 5) Μουσείο Τύπου.
Οι μαθητές/τριες του προγράμματος μαζί με τους αντίστοιχους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς επισκέφτηκαν τους χώρους, ξεναγήθηκαν σ' αυτούς, επεξεργάστηκαν τα εκθέματα, τράβηξαν φωτογραφίες, κατέγραψαν τις πληροφορίες και γενικότερα, συνέλεξαν υλικό για να ετοιμάσουν τη βιντεοπαρουσίαση του κάθε Μουσείου.
Τα πέντε βίντεο ολοκληρώθηκαν με την προσθήκη σχετικών πληροφοριών στα Αγγλικά ή Γερμανικά. Κατόπιν έγινε η «συρραφή» στους σε ένα βίντεο από τον καθηγητή πληροφορικής και την υπεύθυνη καθηγήτρια του προγράμματος, ενώ η καθηγήτρια της Μουσικής προσέθεσε την κατάλληλη μουσική για κάθε Μουσείο. Στον παρακάτω σύνδεσμο https://www.youtube.com/watch?v=E99C6ljm288 είναι αναρτημένο το τελικό ελληνικό βίντεο.
Το τελικό βίντεο κοινοποιήθηκε στα άλλα συνεργαζόμενα Σχολεία και οι υπεύθυνοι του προγράμματος ανέλαβαν να το προβάλουν στους μαθητές που θα επισκέπτονταν την Πάτρα ώστε να επιλέξουν τα δύο Μουσεία που θα ήθελαν να επισκεφτούν. Για την επιλογή χρησιμοποιήθηκε η εφαρμογή doodle. Στον παρακάτω σύνδεσμο http://doodle.com/poll/znq7v6ud7zk6wwt2 είναι τα αποτελέσματα.
Ενώ οι μέχρι τότε επισκέψεις μαθητών περιορίζονταν σε δύο Μουσεία της πόλης του εταιρικού Σχολείου, στην Πάτρα αποφασίστηκε να επισκεφτούν οι μαθητές/τριες τρία (3) Μουσεία, καθότι μετά το τέλος της ψηφοφορίας υπήρχε σχεδόν ισοψηφία στην επιλογή.
Οι μαθητές/τριες του προγράμματος που θα συμμετείχαν ως «οικοδεσπότες» των ξένων συνομηλίκων τους, δηλ. θα τους φιλοξενούσαν στα σπίτια τους, αποτέλεσαν τον πυρήνα της ομάδας, η οποία επιμορφώθηκε (ενημέρωση, παρουσίαση, εφαρμογή) από την υπεύθυνη του ελληνικού Σχολείου σχετικά με τις εφαρμογές που θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν / παρουσιάσουν στις εργασίες τους με τους μαθητές των εταιρικών Σχολείων. Οι εφαρμογές ήταν: Utellstory, ThingLink, Aurasma (εφαρμογή για Augmented Reality) και Animaker.

Σημαντική ήταν η συμπαράσταση και βοήθεια από τους Γονείς και Κηδεμόνες των μαθητών/τριών του προγράμματος. Αυτό φάνηκε ήδη τον Μάρτιο του 2016, όταν ξεκίνησε η διαδικασία επιλογής από τους έλληνες μαθητές των ξένων μαθητών/τριών που θα φιλοξενούσαν στα σπίτια τους. Πολλοί Γονείς και Κηδεμόνες δέχτηκαν να φιλοξενήσουν δύο και τρείς ακόμα, ενώ υπήρξε οικογένεια που φιλοξένησε τέσσερις μαθητές/τριες! Συνολικά είχε προγραμματιστεί να μας επισκεφτούν 32 μαθητές/τριες των εταιρικών Σχολείων, αλλά τρεις μέρες πριν την αναχώρηση αρρώστησε ένας μαθητής από την Ιταλία κι έτσι τελικά μας επισκέφτηκαν τριάντα ένας (31) μαθητές/τριες. Αν και η περίοδος της επίσκεψης των εταίρων μας ήταν κάπως δύσκολη, μιας και δεν είχε ξεκινήσει ακόμα επίσημα το Σχολείο, λόγω των διακοπών του Ορθόδοξου Πάσχα, οι Γονείς και Κηδεμόνες στάθηκαν δίπλα μας με προθυμία, στηρίζοντας σε κάθε βήμα την προσπάθεια του Σχολείου!

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ, 6-12 ΜΑΪΟΥ 2016

Την Παρασκευή, 06.05.2016, έφτασαν οι φιλοξενούμενοί μας στην Πάτρα όπου και παρέλαβαν τους μαθητές/τριες οι οικογένειες που θα τους φιλοξενούσαν. Το ίδιο βράδυ οι εκπαιδευτικοί «συνέφαγαν» όλοι μαζί ώστε να γνωριστούν καλύτερα μεταξύ τους.

Το Σάββατο, 07.05.2016, έγινε, στο χώρο του Σχολείου, η πρώτη ανεπίσημη γνωριμία όλων των μαθητών/τριών. Μετά από ένα σύντομο παιχνίδι γνωριμίας, οι μαθητές/τριες χωρίστηκαν σε τρεις μεγάλες ομάδες – ανάλογα με τα Μουσεία, που επέλεξαν – και μοιράστηκαν σε τρεις διαφορετικούς χώρους του Σχολείου ώστε να γνωριστούν ως ομάδα, να συζητήσουν μεταξύ τους και να παρουσιάσουν οι μεν στους δε τις εφαρμογές (τι κάνουν, πως μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν κλπ.) που είχαν διδαχθεί από τους καθηγητές τους. Οι μαθητές/τριες ανέλαβαν ρόλο εκπαιδευτικού!

Στη συνέχεια οι μαθητές/τριες που είχαν επιλέξει το Αρχαιολογικό Μουσείο και την Εστία Επιστημών μετέβησαν εκεί για ξενάγηση, ενώ η τρίτη ομάδα (Μουσείο Ζωολογίας) ξεναγήθηκε στην πόλη της Πάτρας. Στα Μουσεία οι μαθητές/τριες χωρίστηκαν σε μικρότερες ομάδες εργασίας ώστε να «δημιουργήσουν» τη δική τους συμβολή στον Οδηγό Μουσείων.

Το μεσημέρι, μετά το τέλος των εργασιών των δύο πρώτων ομάδων στα Μουσεία, συναντήθηκαν όλες οι ομάδες στο κέντρο της πόλης (Πλατεία Γεωργίου), όπου χωρίστηκαν σε εννέα μεγάλες ομάδες με ανάλογα φύλλα εργασίας και με την βοήθεια των ελλήνων μαθητών περιηγήθηκαν στη πόλη της Πάτρας, προσπαθώντας να απαντήσουν τις ερωτήσεις που τους είχαν δοθεί.

Η Κυριακή, 08.05.2016, ήταν η μέρα της οικογένειας! Οι φιλοξενούμενοι έμεναν με τις οικογένειες ενώ οι εκπαιδευτικοί επισκέφτηκαν τους Δελφούς και την Αράχωβα.

Τη Δευτέρα, 09.05.2016, έγινε το επίσημο καλωσόρισμα των εταίρων στο Σχολείο μας. Η Χορωδία του ΠΓΠΠ καλωσόρισε με μοναδικό τρόπο τους εταίρους μας. Μετά ακολούθησε η παρουσίαση κάθε Σχολείου ξεχωριστά. Όλοι είχαν ετοιμάσει κάτι αντιπροσωπευτικό από τη χώρα τους (βίντεο, ένα χορευτικό, μια παρουσίαση, ένα τραγούδι) και όλα ήταν εντυπωσιακά.

Μετά το πέρας των παρουσιάσεων, η τρίτη ομάδα επισκέφτηκε το Μουσείο Ζωολογίας. Οι άλλες δύο ομάδες, χωρισμένοι στις υποομάδες τους, συνέχισαν τις εργασίες τους στο χώρο του Σχολείου.

Η συγκεκριμένη ημέρα (09.05.2016) εορτάζονταν από το πρόγραμμα eTwinning ως Diversity Day 2016. Το Σχολείο μας υλοποιεί εδώ και τρία (3) χρόνια πρόγραμμα eTwinning με Σχολείο της Εσθονίας. Είχε λοιπόν κανονιστεί να γίνει ζωντανή σύνδεση μέσω skype, το μεσημέρι, με το Σχολείο της Εσθονίας για να «γιορτάσουμε»

αυτή τη μέρα! Στην σύνδεση αυτή συμμετείχαν εκπαιδευτικοί και μαθητές/τριες των εταίρων μας. Στον παρακάτω σύνδεσμο: https://www.youtube.com/watch?v=LiRObcwnUY8 είναι αναρτημένο το σχετικό βίντεο από την ημέρα αυτή.
Την Τρίτη, 10.05.2016, το πρωί, είχαμε τη χαρά να γίνουμε δεκτοί από τον Δήμαρχο Πατρέων στο χώρο του, το Δημαρχείο. Μετά τη συνάντηση, επιστρέψαμε όλοι στο Σχολείο όπου και συνεχίστηκαν οι εργασίες των ομάδων ώστε να «τελειώσουν» όσο το δυνατόν περισσότερα. Το απόγευμα της ίδιας μέρας έγινε η πρώτη παρουσίαση των αποτελεσμάτων των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια. Οι εργασίες ήταν αληθινά εντυπωσιακές, με κέφι, μεράκι αλλά προπάντων με δημιουργικότητα!
Την Τετάρτη, 11.05.2016, το πρωί, μαθητές κι εκπαιδευτικοί επισκέφτηκαν το Μεσολόγγι και ξεναγήθηκαν στην ιστορική Πινακοθήκη του. Σειρά είχε η Ναύπακτος όπου και απολαύσαμε ένα υπέροχο μεσημεριανό και επιστρέψαμε Πάτρα. Το απόγευμα, στο Σχολείο, έγινε το αποχαιρετιστήριο πάρτι μας. Οι μαθητές/τριες, έλληνες και ξένοι, είχαν δεθεί πολύ μεταξύ τους κι αυτό φάνηκε εκτός από τις καθημερινές μας συνευρέσεις ακόμα πιο έντονα στο τέλος, στο αποχαιρετιστήριο πάρτι, όπου μετά τη βράβευση των πιο «ευρηματικών» μαθητών/τριών από κάθε Σχολείο, ακολούθησε ένας πολύ συγκινητικός αποχαιρετισμός. Στον παρακάτω σύνδεσμο https://spark.adobe.com/page/taZBt/ (Εικόνα 2) υπάρχουν αναρτημένες φωτογραφίες από την επίσκεψη των εταίρων μας στην Πάτρα.

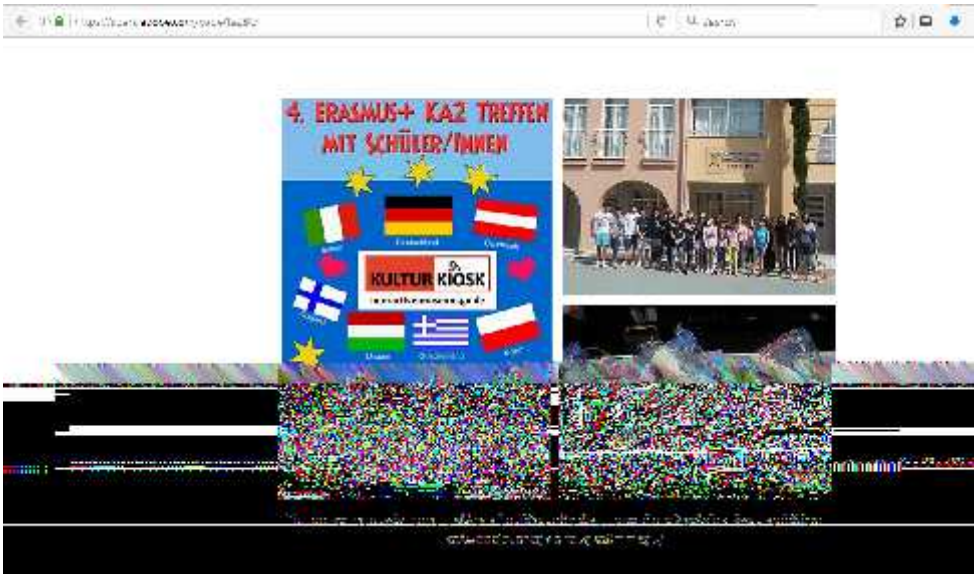

Εικόνα 2: Φωτογραφίες από την επίσκεψη των εταίρων στην Πάτρα, τον Μάϊο του2016

Την Πέμπτη, 12.05.2016, για άλλους πρωί και για άλλους το μεσημέρι ξεκίνησε το ταξίδι της επιστροφής.

ΔΙΑΔΟΣΗ ΕΡΓΟΥ

Αν και δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί το έργο, υπήρξαν κάποιες δυνατότητες για την παρουσίαση και προβολή του στις παρακάτω εκδηλώσεις/ημερίδες/συνέδρια:
Ημερίδα Ξένων Γλωσσών του Π.Γ.Π.Π., "Σύγχρονες πλατφόρμες για σχεδιασμό και αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού", Πάτρα, 19 Μαρτίου 2016 (https://sway.com/t72AVH54OFUoEVQ0). Η παρουσίαση έγινε από τους πέντε (5)

μαθητές/τριες που συμμετείχαν στην επίσκεψη στην Βουδαπέστη/Ουγγαρία (μόλις είχαν επιστρέψει από την επίσκεψη).

- Ημερίδα Διάχυσης Erasmus+ 2016, Πάτρα 05.04.2016 (https://docs.google.com/presentation/d/1QRd55CXfAVDkSFI3yqxJzlCMvMklemf3cBMYmyxphes/present#slide=id.g122c6286aa_0_30)

- Τελετή Αποφοίτησης ΠΓΠΠ 2016 (https://www.youtube.com/watch?v=aCxXIFMgF2I)

- Παρουσίαση στο 1ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο του ΠΛΠΠ με θέμα: ”Διδακτικές Διαδρομές στο Σημερινό Σχολείο”, Πάτρα 14.-16. Οκτωβρίου 2016.

- Τέλος, έχει κανονιστεί η παρουσίαση του έργου στο Παγκόσμιο Συνέδριο Γερμανών Καθηγητών/τριών, 31.07-04.08.2017 στην Ελβετία.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Biechele, M. /Padrós, A. (2003). Didaktik der Landeskunde. Berlin u.a.: Langenscheidt

Biener, B. (2004). Konstruktivistische Lerntheorie und ihre Anwendung im Museum. In: *Standbein Spielbein 70*

Bimmel, P./Rampillon, U. (2011). Lernerautonomie und Lernstrategien. Berlin u.a.: Langenscheidt

Ehlich, K. (2010): Kompetenz. In: Barkowski, H./Krumm, H.-J. (Hg.): *Fachlexikon Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Tübingen, Basel: Francke UTB*

Feld-Knapp, Ruth (2010): Autonomie. Autonomes Lernen. In: Barkowski, H./Krumm, H.-J. (Hg.): *Fachlexikon Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Tübingen, Basel: Francke UTB*

Gudjons, H. (2001): Handlungsorientiert Lehren und Lernen. Schüleraktivierung – Selbsttätigkeit – Projektarbeit. 6. aktualisierte. Auflage. Bad Heilbronn: Julius Klinkhardt

Gudjons, H. (2008): Handlungsorientiert Lehren und Lernen. Schüleraktivierung – Selbsttätigkeit – Projektarbeit. 7., aktualisierte. Auflage. Bad Heilbronn: Julius Klinkhardt

Majorosi, A. (2010): Lernerorientierung. In: Barkowski, H./Krumm, H.-J. (Hg.): *Fachlexikon Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*. Tübingen, Basel: Francke UTB

Marx, C. (2008): Fremdsprachendidaktik und Museumspädagogik. Empirische Untersuchungen am Beispiel von Kunstmuseen. Berlin.: Verlag dissertation.de

Trim, J., North, B., Coste, D.l (2001). Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen. Berlin u.a.: Langenscheidt.

70. Ζώντας στον τόπο μου με άλλους

Ζαγκότας Βασίλειος[1]
[1] M.Ed., Εκπαιδευτικός Π.Ε., Δ/ντης Δημοτικού Σχολείου Αστακού Αιτ/νίας
zagkotas@gmail.com
Κουτούπη Μαρία[2]
[2] Εκπαιδευτικός Π.Ε., Προϊσταμένη Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου Αιτ/νίας
mkoutoupi@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Οι μαθητές της Ε΄ Τάξης του Δημοτικού Σχολείου Αστακού Αιτωλοακαρνανίας συνεργάστηκαν μέσω της πλατφόρμας e-Twinning με τους μαθητές της Ε΄- ΣΤ΄ Τάξης του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου Αιτωλοακαρνανίας. Αρχικά είχαν δημιουργήσει ένα ερωτηματολόγιο για να σταλεί σε σχολεία των χωρών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όμως ακόμη δεν κατέστη εφικτό. Ο αρχικός σκοπός ήταν, λοιπόν, να γίνει μία έρευνα για το πώς προσαρμόζονται οι μετανάστες στα κράτη υποδοχής. Παρ΄ όλα αυτά, οι μαθητές μας συνέχισαν τη συνεργασία τους παίρνοντας συνεντεύξεις από μετανάστες, οι οποίοι είναι γονείς των παιδιών στα δύο σχολεία και ασχολήθηκαν σαν μικροί ρεπόρτερ για το πώς κάποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης χειρίζονται το προσφυγικό.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ: *Διαπολιτισμικότητα, μετανάστευση, πρόσφυγες*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το βασικό πρόβλημα της Ε.Ε. κατά τα έτη 2015 και 2016 υπήρξε η αθρόα εισροή προσφύγων από τη Μέση Ανατολή με αφορμή την ανάπτυξη εξτρεμιστών φονταμενταλιστών του Ισλάμ στην περιοχή της Συρίας και του βορείου Ιράκ. Οι πρόσφυγες αυτοί ακολούθησαν πορεία προς τα δυτικά παράλια της Μικράς Ασίας με σκοπό να προωθηθούν στην ευρωπαϊκή ήπειρο μέσω των ελληνικών νησιών και της ελληνικής βόρειας μεθορίου. Συνάντησαν όμως στη διαδρομή τους τη μήνιν πολλών γηγενών, βίωσαν την εκμετάλλευση των δουλεμπόρων, αποτέλεσαν αφορμή για συγκρούσεις ακραίων πολιτικών δυνάμεων, παρακολούθησαν μία-μία πολλές ευρωπαϊκές χώρες να κλείνουν τα σύνορα και, τελικά, βρέθηκαν εγκλωβισμένοι στις χώρες προορισμού των.

Η καθημερινή διδακτική πρακτική οφείλει να συνδέει την εκπαίδευση με την καθημερινότητα, στα πλαίσια της ολόπλευρης ανάπτυξης του παιδιού όπως ορίζεται από τους ίδιους του σκοπούς της εκπαίδευσης αλλά και της ανάπτυξης των γραμματισμών, όπως επιτάσσει η νέα τάση των προγραμμάτων σπουδών του Νέου Σχολείου. Πολύ περισσότερο όμως, η ανάλυση και αποσαφήνιση της καθημερινότητας μέσα στη σχολική τάξη αποτελεί καθήκον του εκπαιδευτικού, ο οποίος προσπαθεί να προσφέρει κάτι περισσότερο από τη γνώση των σχολικών βιβλίων στους μαθητές του. Η εκπαίδευση είναι ο χώρος, δηλαδή, μέσα στον οποίο κατασκευάζονται, νομιμοποιούνται, αναγνωρίζονται, ριζοσπαστικοποιούνται, μεταβιβάζονται και διαιωνίζονται ή αντίθετα μεταβάλλονται, υποτιμώνται και περιθωριοποιούνται οι διάφορες «πολιτισμικές ταυτότητες». Είναι ο χώρος μέσα στον οποίο μαθαίνουμε ή όχι να ζούμε μαζί με τους άλλους (Νικολάου, 2008).

Μέσα από το παρόν σχέδιο εργασίας, προωθήθηκε ιδιαίτερα η Ανακαλυπτική Μάθηση, θέτοντας στο προσκήνιο την αυτενέργεια των μαθητών. Με βάση τις παραδοχές της θεώρησης αυτής, οι μαθητές ωθήθηκαν να προσθέτουν συνεχώς γνώσεις και θεωρήσεις στις ήδη υπάρχουσες μέσα από καθοδηγούμενες διαδικασίες προσέγγισης της γνώσης (Τριλιανός, 2003). Ωστόσο, η φύση του σχεδίου ήταν

τέτοια, ώστε δεν θα μπορούσε να μην προωθηθεί η συνεργασία ανάμεσα στους μαθητές, με βασικό ζητούμενο την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων συνεργασίας και ανάληψης ρόλων αλλά και γνωστικών όπως κατανόηση, ανάλυση, σύνθεση και αποτίμηση (Ματσαγγούρας, 1997). Στην πορεία αυτή αξιοποιήθηκαν και οι Νέες Τεχνολογίες όπως διαρκώς ενσωματώνονται τα τελευταία χρόνια στη διδακτική πράξη (Μικρόπουλος 2006 - Ψυχάρης, Σιδηροπούλου & Σπάρταλη, 2006). Ιδιαίτερα η πλατφόρμα eTwinning, έδωσε το έναυσμα για μια περαιτέρω διασχολική συνεργασία, συνδέοντας απομακρυσμένα σχολεία τόσο σε διεθνές, όσο και σε εθνικό-τοπικό πλαίσιο.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Οργάνωση

Μέσα από το έργο αυτό έγινε μια προσπάθεια να έρθουν σε επαφή οι μαθητές με την διαπολιτισμική διάσταση της έννοιας της Ευρώπης, ευαισθητοποιούμενοι παράλληλα ως προς τα σύγχρονα προβλήματα της εποχής, όπως η μετανάστευση και το προσφυγικό ζήτημα. Παράλληλα, μέσα από τη συνεργασία και την ενασχόλησή τους με κοινές δραστηριότητες, να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και καταμερισμού εργασίας και ρόλων.

Στο Σχέδιο συμμετείχαν μαθητές του ολιγοθέσιου Δημοτικού Σχολείου και του πολυθέσιου Δημοτικού Σχολείου Αστακού, αμφότερα της Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας. Ο κοινός διαδικτυακός τόπος στην πλατφόρμα eTwinning μπορεί να βρεθεί στο https://twinspace.etwinning.net/13970/home.

Ο χρόνος υλοποίησης ορίστηκε ανάμεσα στον Δεκέμβριο του 2015 και τον Μάιο του 2016, διάστημα αρκετό για ανάπτυξη επικοινωνίας ανάμεσα στα δύο σχολεία.

Β. Υλοποίηση

- **Στάδιο Α΄:** Οι μαθητές των δύο σχολείων στις αρχές Δεκεμβρίου συναντήθηκαν μέσω προγράμματος τηλεσυνάντησης για να γνωριστούν μεταξύ τους και να θέσουν τους στόχους. Διασαφηνίστηκε και η διαφορά του μετανάστη από τον πρόσφυγα. Ήταν μία ενδιαφέρουσα συνάντηση καθώς ανακαλύψαμε πως οι μητέρες δύο μαθητών κατάγονται από τη Ρουμανία.

- **Στάδιο Β΄:** Πραγματοποιήθηκε δράση φιλαναγνωσίας. Οι μαθητές του Αρχοντοχωρίου διάβασαν το βιβλίο του Χρήστου Μπουλώτη «Το άγαλμα που κρύωνε». Έπειτα μέσω της πλατφόρμας e-Twinning έθεσαν εργασία για τους μαθητές του Αστακού οι οποίοι απάντησαν χρησιμοποιώντας τη φαντασία τους. Με αφορμή το βιβλίο οι μαθητές του Αρχοντοχωρίου μελέτησαν συνεντεύξεις προσφύγων από τη Μικρά Ασία από εκπαιδευτικό υλικό του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων για να προετοιμαστούν να πάρουν οι ίδιοι συνέντευξη από ανθρώπους που μετανάστευσαν.

Οι μαθητές του Αστακού έλαβαν την εργασία από τους μαθητές του Αρχοντοχωρίου μέσα από την πλατφόρμα του eTwinning. Αρχικά, μελέτησαν το βίντεο με το προσφυγάκι και συζήτησαν τους λόγους για τους οποίους υπήρξαν κύματα μετανάστευσης και προσφυγιάς από τη Μικρά Ασία προς την Ευρώπη από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και μάλιστα μέσω συγκεκριμένης οδού. Κατόπιν, η συζήτηση περιστράφηκε γύρω από τις εικαστικές δημιουργίες των μαθητών, όπως τους είχαν ζητηθεί. Κατέληξαν σε ζωγραφιές, τις οποίες, άλλες δημιούργησαν την ώρα των Εικαστικών με τη βοήθεια του υπεύθυνου εκπαιδευτικού και άλλες μόνοι τους, στο σπίτι τους.

- **Στάδιο Γ΄:** Η επόμενη φάση περιείχε την παρουσίαση της ιστορίας του τόπου μας. Οι μαθητές του Αρχοντοχωρίου μέσα στην τάξη χρησιμοποιώντας τους υπολογιστές της τάξης, δικούς τους φορητούς υπολογιστές και βιβλία από τη βιβλιοθήκη αναζήτησαν ιστορικά στοιχεία. Στο τέλος έφτιαξαν και ένα χάρτη για να έχουν και μία οπτική εικόνα του χωριού οι μαθητές του Αστακού. Στη συνέχεια ακολούθησε ο εντοπισμός των κοινών στοιχείων των δύο περιοχών.

Οι μαθητές του Αστακού αξιοποίησαν την τεχνική του web-quest ελαφρώς παραλλαγμένη, καθώς τους δόθηκαν οι σχετικοί σύνδεσμοι για την τοπική ιστορία αλλά τους ζητήθηκε να τη χωρίσουν μόνοι τους σε περιόδους. Αρκετά χρήσιμη αποδείχτηκε η ομώνυμη σελίδα της Wikipedia αλλά και κάποιες λίγες πληροφορίες παλαιοτέρων δασκάλων. Σε κάθε περίπτωση, οι μαθητές των δύο σχολείων συνειδητοποίησαν ότι, μολονότι το περιβάλλον στο οποίο ζουν έχει σχετικές διαφορές (αγροτική και ημιαστική περιοχή), η μοίρα του τόπου τους ανά τους αιώνες υπήρξε κοινή.

- **Στάδιο Δ΄:** Στη συνέχεια προσκλήθηκαν αλλοδαποί γονείς στο σχολείο. Οι μαθητές τους πήραν συνέντευξη με σκοπό να συνειδητοποιήσουν ότι η προσαρμογή ενός αλλοδαπού στη δική τους χώρα διέπεται από πολλές δυσκολίες.

Αστακός: Οι συνεντεύξεις προγραμματίστηκαν αρχικά για τον μήνα Φεβρουάριο αλλά αναβλήθηκαν για διάφορους οργανωτικούς λόγους. Κρίθηκε σκόπιμο να επαναληφθούν τον Μάιο, αλλά οι κληθείσες ματαίωσαν τη συνάντηση την τελευταία στιγμή. Παρόλα αυτά, αποφασίστηκε να δοθούν λίγες ερωτήσεις-οδηγίες γραπτά και να ληφθούν οι απαντήσεις, οι οποίες αργότερα τέθηκαν υπό σχολιασμό. Αναλυτικά:
Η κυρία ΜΒ γεννήθηκε στη Γερμανία και ήρθε στην Ελλάδα πριν από 25 χρόνια. Μας είπε ότι το γερμανικό κράτος είναι καλύτερα οργανωμένο από το ελληνικό και ότι στη Γερμανία κάθε μετανάστης ή πρόσφυγας μπορεί να βρει δουλειά, αρκεί πρώτα να έχει καταγραφεί από το Δημόσιο. Τα γερμανικά σχολεία δέχονται παιδιά άλλων εθνοτήτων και θρησκειών και, μολονότι, η ίδια στο δικό της σχολείο δεν θυμάται εκδηλώσεις ένταξης των μαθητών, αρκετά διοργανώνουν τέτοιες. Κάποιες φορές τον λόγο έχουν οι κοινότητες. Στη δική της πόλη η ελληνική κοινότητα ήταν πολυπληθής και λειτουργούσε ελληνικό σχολείο. Όπως της έλεγαν Έλληνες φίλοι της, το γερμανικό κράτος δεν τους αποτρέπει, αλλά δεν τους ενθαρρύνει να φοιτήσουν στα ελληνικά σχολεία για να προτιμούν τα γερμανικά. Στην Ελλάδα, οι κάτοικοι τη δέχτηκαν με αγάπη, μολονότι τον τελευταίο καιρό τα… ακούει λίγο για την κυβέρνησή της. Αγαπάει την πατρίδα της, αλλά η ζωή της εδώ είναι πλέον τέτοια, που δεν της επιτρέπει να σχεδιάζει την επιστροφή της στη Γερμανία. Τονίζει βέβαια ότι οι Έλληνες βρίσκουν κάπως βαριά την κουζίνα της.
Η κυρία ΚΚ γεννήθηκε στη Βόρεια Ήπειρο και εργάστηκε για λίγο καιρό ως δασκάλα στα σχολεία της μειονότητας. Θεωρεί ότι το αλβανικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι πιο αυστηρό από το ελληνικό. Στην πατρίδα της δεν υπήρχαν μετανάστες ή πρόσφυγες και ο κόσμος ήταν πολύ φτωχός. Οι Έλληνες, ενώ ζούσαν αρμονικά με τους ντόπιους, πολλές φορές έρχονταν σε προστριβές μαζί τους κατά την περίοδο των εκλογών. Η φτώχεια ανάγκασε πολύ κόσμο να εγκαταλείψει τη χώρα και να έρθει στην Ελλάδα ή στη γειτονική Ιταλία. Η ΚΚ ήρθε με τον άντρα της και τα παιδιά της. Δεν δουλεύει ενώ ο άντρας της, μικροέμπορος στην Αλβανία, εργάζεται περιστασιακά σε οικοδομές. Παραπονιέται ότι οι Έλληνες της κυρίως Ελλάδας δυσκολεύονται να την ξεχωρίσουν από τους Αλβανούς. Μας λέει ότι τα ίδια έγιναν

για τους Μικρασιάτες. Κάποιοι συμπατριώτες της πέρασαν παράνομα στη χώρα κολυμπώντας ή μένοντας για μέρες στα βουνά. Οι δυσκολίες ένταξής της στην τοπική κοινωνία ήταν πολλές. Το όνειρό της είναι να μπορέσει μια μέρα να εργαστεί ξανά ως δασκάλα.
Η κυρία ΕΚ γεννήθηκε στην Ελλάδα και ζει μόνιμα στην Ελβετία. Πήγε εκεί για σπουδές και έμεινε μέχρι να βρει δουλειά, καθώς στην Ελλάδα τα πράγματα είναι πολύ δύσκολα. Της λείπει η Ελλάδα. Στην Ελβετία δεν υπάρχει οικονομική κρίση και το κράτος φροντίζει καλά τους κατοίκους του. Οι λίγοι ξένοι γίνονται δεκτοί με σεβασμό αλλά οι νόμοι είναι εξαιρετικά αυστηροί. Η ΕΚ δυσκολεύτηκε να βρει κατοικία, καθώς δεν υπήρχε κανείς να εγγυηθεί γι' αυτήν. Όταν τα κατάφερε, η σπιτονοικοκυρά της έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για τους Έλληνες και την κουλτούρα τους και τώρα κάνουν παρέα και συζητούν για τις ελληνικές συνήθειες. Η ένταξή της στην τοπική κοινωνία ήταν σχετικά εύκολη, σε σύγκριση με φίλους της σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίοι, όπως λέει, συνάντησαν δυσκολίες στην εύρεση εργασίας και ήταν άτυχοι ακόμη και από Έλληνες.

Αρχοντοχώρι: Η πρώτη συνέντευξη ήταν από μία μητέρα που η καταγωγή της είναι από την Αλβανία. Έχει παιδί σε μικρότερη τάξη στο σχολείο του Αρχοντοχωρίου. Οι μαθητές έγραψαν την περίληψη της συνέντευξης ως εξής: «*Η Μ.Κ. ήρθε στο χωριό το 2006. Ζούσε στο Ελμπασάν κοντά στα Τίρανα. Τα πολιτικά στην Αλβανία δεν ήταν σε ομαλή κατάσταση. Η οικογένειά της ήταν φτωχή. Η αδελφή της ήταν ήδη παντρεμένη στο χωριό Μαχαιρά και της πρότεινε να έρθει να ζήσει στην Ελλάδα για να έχει μία καλύτερη ζωή. Ήρθε και αργότερα παντρεύτηκε. Αρχικά δεν μπορούσε να προσαρμοστεί γιατί έφυγε από μία μεγάλη πόλη και ήρθε σε χωριό. Στο χωριό την κοιτούσαν πίσω από μισάνοιχτες πόρτες. Δεν ήξερε ελληνικά και ακόμα και με τον άντρα της συνεννοούνταν με νοήματα αρχικά. Της έμαθαν ελληνικά κάποια κορίτσια νεαρά στη γειτονιά. Σταμάτησε να παίρνει πολλά τηλέφωνα στην Αλβανία για να μη μιλάει συνέχεια αλβανικά και έβλεπε τηλεόραση. Μέσα σε ένα εξάμηνο έμαθε να συνεννοείται. Δεν της άρεσε που εδώ τρώει συχνά κρέας. Αλλά δε θέλει να επιστρέψει πίσω. Της αρέσει η ηρεμία στο χωριό. Της αρέσει να πηγαίνει για διακοπές στην Αλβανία. Με την οικογένειά της και τους φίλους της επικοινωνεί από το τηλέφωνο και μέσω διαδικτύου».*
Η δεύτερη συνέντευξη ήταν από την Τ.Λ., μητέρα ενός μαθητή της ΣΤ΄ Τάξης που συμμετέχει και στο πρόγραμμα. Περιληπτικά μας είπε πως «*Γνώρισε μέσα από κοινή παρέα τον άντρα της στο Ιάσιο της Ρουμανίας, απ' όπου και κατάγεται. Αποφάσισε να δεχτεί να έρθει να μείνει στην Ελλάδα γιατί ήθελε να γνωρίσει και άλλη χώρα. Με ρίσκο γιατί δεν ήξερε τι θα συναντήσει σε ένα μέρος άγνωστο. Έτσι, ήρθε στην Ελλάδα το Πάσχα του 2002. Ένιωσε παράξενα όταν κατέβηκε από το λεωφορείο στην Αθήνα. Στη διαδρομή για το χωριό τής έκαναν εντύπωση τα πολλά βουνά και η μεγάλη απόσταση του χωριού από τις μεγάλες πόλεις. Πριν έρθει στην Ελλάδα είχε δάσκαλο για τρεις μήνες στη Ρουμανία για να μάθει τα ελληνικά. Οπότε, όταν ήρθε ήξερε τα βασικά. Και ο άντρας της ξέρει λίγα ρουμανικά οπότε μπορούσαν να επικοινωνήσουν άνετα. Στη συνέχεια έμαθε μόνη της τα ελληνικά μέσα από την καθημερινή ζωή και παρακολουθώντας τηλεόραση. Αρχικά στο χωριό την κοίταζαν με περιέργεια, ένας της είπε ότι έχει διαφορετικό αίμα. Αλλά με τον καιρό τη γνώρισαν κι έτσι έκανε φιλίες. Πρώτα μαγείρευε μόνο ρουμανικά φαγητά και δεν της άρεσε το πολύ κρέας που τρώνε στο χωριό. Της αρέσει όμως το ζεστό κλίμα της Ελλάδας και η θάλασσα που βρίσκεται κοντά. Δε θα ήθελε να επιστρέψει μόνιμα στη Ρουμανία διότι νιώθει την Ελλάδα δεύτερη πατρίδα της. Ταξιδεύει κάθε δύο – τρία χρόνια για να επισκεφθεί τους δικούς της. Πλέον μπορεί να μιλήσει καλύτερα τα ελληνικά απ΄ ότι τα ρουμανικά. Αν ερχόταν*

στο χωριό κάποιος ή κάποια από άλλη χώρα θα τον/την βοηθούσε με χαρά γιατί μπορεί να μπει στη θέση του και να καταλάβει τι νιώθει. Έθιμα της Ρουμανίας που της λείπουν είναι τα κάλαντα των Χριστουγέννων που τα λένε το βράδυ. Της λείπουν οι βόλτες στα πάρκα του Ιάσιου, οι κινηματογράφοι και τα θέατρα και το διάβασμα βιβλίων. Μέσω τηλεφώνου έχει επαφές με φίλους και συγγενείς της. Έχει φιλοξενήσει στην Ελλάδα τον αδερφό της. Θα ήθελε να δουλεύει ως ξεναγός σε εκδρομές Ελλάδα – Ρουμανία και να παρουσιάζει κι άλλες πτυχές της Ρουμανίας που δεν είναι γνωστές στον περισσότερο κόσμο. Όπως είπε η Ρουμανία έχει αναπτυχθεί πάρα πολύ πλέον. Θα ήθελε να μάθει ιταλικά και ισπανικά.»

- **Στάδιο Ε΄:** Η επόμενη δραστηριότητα ήταν οι μαθητές να μελετήσουν άρθρα από διάφορους ειδησεογραφικούς ιστότοπους και να τα αναλύσουν μέσα από τη μέθοδο της «Αντίστροφης Τάξης». Πρόκειται για σχεδιασμό και ανάπτυξη ακολουθιών μαθησιακών δραστηριοτήτων οι οποίες υποστηρίζουν την παράδοση του μαθήματος στο σπίτι και την εκπόνηση ατομικών και συνεργατικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στην τάξη (Παπαδάκης, Παπαδημητρίου, Γαριού, 2014). Τοιουτοτρόπως, οι μαθητές εστιάζουν στις υψηλότερες μορφές της γνωστικής εργασίας (εφαρμογή, ανάλυση, σύνθεση και / ή αξιολόγησης) μέσα στην τάξη, όπου έχουν υποστήριξη από τους συμμαθητές τους και τον εκπαιδευτικό (Μιχαηλίδης, 2014). Με τη μέθοδο αυτή ενισχύεται η συνεργασία και η αυτονομία των μαθητών. Η μέθοδος χρησιμοποιήθηκε με βάση τη σχετική θεωρία και βιβλιογραφία, αλλά προσαρμόστηκε στο επίπεδο και στις ανάγκες των μαθητών της τάξης.

Αστακός: Οι μαθητές επεξεργάστηκαν τα στοιχεία που τους δόθηκαν από τους υπερσυνδέσμους και κατέγραψαν τα εξής:

Γερμανία: Στη χώρα αυτή η αριθμός των προσφύγων είναι πολύ υψηλός, γι’ αυτό η χώρα προσπαθεί να εργαστεί εντατικά ώστε να τους δώσει τη δυνατότητα μόνιμης στέγης. Παρά της προσπάθειες αυτές, η χώρα θα χρειαστεί να δημιουργήσει εγκαταστάσεις μόνιμης διαμονής. Η κυβέρνηση προσπαθεί να αποφύγει τη δημιουργία γκέτο. Σύμφωνα με δημοσκόπηση, το 95% των Γερμανών χαίρονται επειδή το κύμα των προσφύγων έγινε δεκτό με αλληλεγγύη στη χώρα τους. Το 45% των Γερμανών πιστεύει ότι η μετανάστευση προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα για τη χώρα, ενώ ένας στους τρεις είναι αρνητικός.

Μεγάλη Βρετανία: Η βρετανική κυβέρνηση προτίθεται να δεχτεί 15.000 Σύριους πρόσφυγες και πολλά ασυνόδευτα παιδιά που έχουν καταγραφεί στην Ελλάδα, στην Γαλλία ή στην Ιταλία. Όμως, αρκετοί από τους πρόσφυγες που διαμένουν εκεί διαμαρτυρήθηκαν ότι έχουν βρει αρκετές φορές έξω από τα σπίτια τους χαραγμένα εθνικιστικά σύμβολα ή περιττώματα ζώων και δέχονται φραστικές επιθέσεις από συμμορίες αντρών.

Ολλανδία: Εκεί οι πρόσφυγες και οι οικονομικοί μετανάστες φτάνουν κατά εκατοντάδες την ημέρα. Ο καθηγητής Χαν Έτζιγκερ, ειδικός σε θέματα μετανάστευσης, κάνει λόγο για μια «νέα επένδυση στη λογική της ενσωμάτωσης».

Σουηδία: Στη Σουηδία τα κρουαζιερόπλοια θα φιλοξενήσουν πρόσφυγες και μετανάστες. Όμως η σουηδική πρωτεύουσα μεταβλήθηκε σε πεδίο αντιπαράθεσης

ανάμεσα σε ομάδες που θέλησαν να εκφράσουν τα διαφορετικά πιστεύω τους πάνω στο θέμα αυτό.

Γαλλία: Το κείμενο αναφέρει ότι οι Γάλλοι θεωρούν ότι είναι ζωτικής σημασίας η διέλευση των προσφύγων από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αρνούνται την πρόταση της Ε.Ε. για απαγόρευση εισόδου των ανθρώπων αυτών στις χώρες.

Ιταλία: Οι περισσότεροι πρόσφυγες επιλέγουν να πάνε στην Ιταλία παρά στην Ελλάδα, λόγω των κλειστών συνόρων της χώρας μας με τα Σκόπια. Όταν η Αυστρία έκλεισε τα σύνορα με φράχτη στο πέρασμα Μπρένερ, η Ιταλία έκανε επερώτηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή εάν αυτή η πράξη ταιριάζει με ό,τι ορίζει η Συμφωνία Σένγκεν. Οι Ιταλοί απαιτούν όλες οι χώρες –και η Αυστρία- να σεβαστεί τους όρους της συνθήκης.

Βέλγιο: Οι πρόσφυγες και οι μετανάστες στο Βέλγιο θα πρέπει να κάνουν μια δήλωση που θα εκφράζει την αποδοχή των τοπικών αξιών. Αν δεν αποδέχονται τις αξίες αυτές, το αίτημα για διαμονή στη χώρα θα απορρίπτεται.

Ισπανία: Τους πρώτους πρόσφυγες από την Ελλάδα ετοιμάζεται να υποδεχτεί η Ισπανία, ενώ υπολογίζεται ότι θα δεχτεί μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων από την Ιταλία. Η Μαδρίτη θα δεχτεί συνολικά 1449 πρόσφυγες σε μια διετία.

Αρχοντοχώρι: Οι σύνδεσμοι στους μαθητές του Αρχοντοχωρίου δεν δόθηκαν μέσω της πλατφόρμας, όπως στους μαθητές του Αστακού, ώστε να εφαρμοστεί κατάλληλα η μέθοδος της «Αντίστροφης Τάξης» διότι κάποιοι αντιμετώπιζαν προβλήματα με τη σύνδεση στο διαδίκτυο. Έτσι τα άρθρα εκτυπώθηκαν και διανεμήθηκαν σε έντυπη μορφή. Οι μαθητές τα διάβασαν στο σπίτι και έπειτα σε ομάδες των δύο ετοίμασαν την παρουσίασή τους. Στην πλατφόρμα του twinspace για το συγκεκριμένο πρόγραμμα υπάρχουν τα βίντεο με το παιχνίδι ρόλων.

Γ. Αποτίμηση – Επέκταση

Οι μαθητές του Αρχοντοχωρίου στις συνεντεύξεις έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον να μάθουν για τη χώρα από την οποία προέρχονταν οι γονείς. Ενώ ξεκίνησαν να ρωτάνε τις μητέρες για τις δυσκολίες, στο τέλος οι περισσότερες ερωτήσεις αφορούσαν ιστορικά στοιχεία της χώρας τους, ζητήματα σχετικά με τα σχολεία και με τη ζωή των συνομηλίκων τους εκεί.

Για το παιχνίδι ρόλων - αναπαράσταση τηλεοπτικών – ειδησεογραφικών εκπομπών οι μαθητές του Αρχοντοχωρίου έγραψαν: «Η δραστηριότητα μας άρεσε γιατί κάναμε τους δημοσιογράφους και μας τραβούσανε βίντεο», «Εμένα μου άρεσε γιατί έλεγα τι γίνεται στον κόσμο για το προσφυγικό ζήτημα», «Εμένα από όλη την διαδικασία μου άρεσε που ήμουν παρουσιάστρια και διευκρίνιζα πολλά πράγματα. Κατάλαβα ότι όλοι οι Ευρωπαίοι πολίτες πρέπει να συμβάλλουμε για να σώσουμε τους πρόσφυγες από αυτό το μαρτύριο», «Με αυτή τη δραστηριότητα καταλάβαμε ότι τα θέματα με τους πρόσφυγες είναι πολύ σοβαρά και αφορούν σχεδόν πολλές χώρες γιατί οι πρόσφυγες θέλουν πολλή προσοχή», «Σε αυτή τη δραστηριότητα μας άρεσε που κάναμε τους δημοσιογράφους και που αναλύσαμε τα προβλήματα που υπάρχουν σε χώρες με τους πρόσφυγες», «Το πρόγραμμα με τους πρόσφυγες μας άρεσε γιατί αναλύσαμε τα προβλήματα σε σχέση με το προσφυγικό που αντιμετωπίζουν οι χώρες. Και ποια είναι τα προβλήματά τους. Οι πρόσφυγες προσπαθούν να μετακινούνται από τη μία χώρα στην άλλη για να βρουν μία καλύτερη ζωή η οποία θα τους ευχαριστεί».

Οι μαθητές του Αστακού επέδειξαν ιδιαίτερο ζήλο στη συλλογή πληροφοριών, εμπλουτίζοντας τα δεδομένα με νέες, δικές τους πηγές. Υπήρξε επίσης πολύ εποικοδομητική η διαδικασία επιλογής των ερωτήσεων για τη συνέντευξη, η οποία θα μπορούσε να γίνει δια ζώσης. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύχθηκε ιδιαίτερα η συνθετική ικανότητα των μαθητών, ενώ η τεχνική της προγραμματισμένης καθοδηγούμενης αναζήτησης εμπεριείχε ελάχιστη διδασκαλική παρέμβαση. Σε κάθε περίπτωση, η συγκέντρωση των στοιχείων κατέδειξε την συνειδητοποίηση της κοινής μοίρας των λαών ενώ παράλληλα ανέδειξε την ευθύνη της Ευρώπης απέναντι στην ανθρωπιστική κληρονομιά της και παραμέρισε προβληματικές ρητορικές που κάθε άλλο παρά προάγουν την αλληλεγγύη.
Το ένα σχολείο αξιοποίησε τα ευρήματα του άλλου για να συγκρίνει τις καταστάσεις και να καταλήξει σε συμπεράσματα. Η μέθοδος της αντίστροφης τάξης χρησιμοποιήθηκε και για την αξιολόγηση της επίτευξης του στόχου του προγράμματος. Καθ' όλη, βέβαια, τη διάρκεια του προγράμματος χρησιμοποιήθηκαν οι ερωτήσεις και η τεχνική της συστηματικής παρατήρησης για να ελέγχεται και να αξιολογείται η πορεία του σχεδίου δράσης. Με βάση τον παιδαγωγικό του ρόλο, ο εκπαιδευτικός οφείλει να παρακολουθεί στενά την πορεία συμμετοχής και δραστηριοποίησης του κάθε μαθητή, να καταγράφει τις επισημάνσεις και να παρεμβαίνει με διδακτικά και παιδαγωγικά μέτρα για την ενίσχυση, ενθάρρυνση και βελτίωσή του (Κωνσταντίνου, 2006).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κωνσταντίνου, Χ.Ι. (2006). Η Αξιολόγηση της Επίδοσης του Μαθητή ως Παιδαγωγική Λογική και Σχολική Πρακτική, Gutenberg, Αθήνα

Ματσαγγούρας *Η. (*1997*). Στρατηγικές διδασκαλίας.* Αθήνα: Gutenberg

Ματσαγγούρας, Η.Γ (2002). Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Αθήνα: Γρηγόρης

Μικρόπουλος, Τ. (2006). Ο Υπολογιστής ως Γνωστικό Εργαλείο, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

Μιχαηλίδης Π.,(2014), Αντίστροφη Τάξη «Flipped Classroom», Πειραματική εφαρμογή σε ΣΤ΄ τάξη δημόσιου Δημοτικού Σχολείου, στα Πρακτικά του 1ου Πανελληνίου Συνέδριου eTwinning «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα», Τόμος Α΄, σελ. 631, Πάτρα.

Νικολάου. Γ. (2008). ΥΠ.Ε.Π.Θ., Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο (γυμνάσιο), Δ. Κ. Μαυροσκούφης (Επιμ.), Οδηγός Επιμόρφωσης. Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Αγωγή. Θεσσαλονίκη

Παπαδάκης Σ., Παπαδημητρίου Σ., Γαριού Α., (2014), Υλοποίηση Προγράμματος eTwinning για την αξιοποίηση Μεθοδολογίας Αντεστραμμένης Τάξης, στα Πρακτικά του 1ου Πανελληνίου Συνέδριου eTwinning «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα», Τόμος Α΄, σελ. 407 , Πάτρα

Τριλιανός Α. (2003). Μεθοδολογία της σύγχρονης διδασκαλίας. Αθήνα

Φλουρής, Γ. & Κασσωτάκης, Μ., (2006). Μάθηση & Διδασκαλία: Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση της Διδασκαλίας. τ. Β΄. Αθήνα: Γρηγόρης

Ψυχάρης, Σ., Σιδηροπούλου, Π. & Σπάρταλη, Μ. (2006). Οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών στο πλαίσιο της συνεργατικής μάθησης και η διασύνδεσή τους με την αλληλεπίδραση και την αυτοεκτίμηση των μαθητών. Περιοδικό Νέα Παιδεία.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΔΙΑΔΥΚΤΙΟΥ (τελευταία προσπέλαση: Σεπτέμβριος 2016)

https://twinspace.etwinning.net/13970/home

http://dimotikoastakou.blogspot.gr/p/blog-page_85.html

http://archontoxorisch.blogspot.gr/p/teachers4europe-2014-2015.html

71. Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στο πρόγραμμα Comenius «To read is to grow»

Μπαρμπάκη Μαρία[1], Κουργιαλά Μαρία[2], Μανουσάκη Αικατερίνη[3]
[1] Εκπαιδευτικός ΠΕ 16-Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου Μεσαίου Καρλοβασίου,
[2]Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, [3]Εκπαιδευτικός ΠΕ 06-συντονίστρια του προγράμματος
mariabarbaki@aegean.gr maria.kourgiala@gmail.com kmanous4@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Στην εργασία αυτή περιγράφεται η περίπτωση αξιοποίησης των ΤΠΕ στην πολυμερή σύμπραξη Comenius με τίτλο "To read is to grow", στην οποία συμμετείχε το Δημοτικό Σχολείο Μεσαίου Καρλοβασίου το χρονικό διάστημα 2012-2014. Στην εισαγωγή γίνεται συνοπτική αναφορά στις δυνατότητες που παρέχει η χρήση και η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα κύρια σημεία του παραπάνω εκπαιδευτικού προγράμματος, τα οποία υλοποιήθηκαν με τη χρήση των ΤΠΕ και γίνεται ανάλυση των πλεονεκτημάτων που είχε η χρήση των Νέων Τεχνολογιών σε τομείς όπως η διαπολιτισμική επικοινωνία, τα μαθησιακά αποτελέσματα και η εξοικείωση των χρηστών, μαθητών και εκπαιδευτικών με τις Νέες Τεχνολογίες. Επιπλέον γίνεται αναφορά στα προβλήματα που ανέκυψαν σχετικά με τη χρήση ΤΠΕ και στις λύσεις που επιλέχτηκαν για την επίλυσή τους. Τα συμπεράσματα που διατυπώνονται στο τέλος της εργασίας ενισχύουν τα δεδομένα της μέχρι τώρα έρευνας για τα οφέλη από την αξιοποίηση των ΤΠΕ στα συνεργατικά προγράμματα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *φιλαναγνωσία, συνεργατική μάθηση, τεχνολογικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, τηλεκπαίδευση, ηλεκτρονική μάθηση.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Η εργασία αυτή αναφέρεται στην αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στο πρόγραμμα Comenius 2012-2014 με τίτλο «To read is to grow». Πρόκειται για μία πολυμερή σύμπραξη στην οποία το Δημοτικό Σχολείο Μεσαίου Καρλοβασίου, ένα επταθέσιο σχολείο δυναμικότητας 125 περίπου μαθητών από το νησί της Σάμου, συνεργάστηκε με δημοτικά σχολεία, γυμνάσια και λύκεια από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Συγκεκριμένα, συμμετείχαν τα σχολεία «Joaquín Artiles» (Αγκουίμες, Γκραν Κανάρια, Ισπανία), «La mache» (Λυών, Γαλλία), «Via San Biagio Platani» (Ρώμη, Ιταλία), «Duiliu Zamfirescu» (Φοξάνι, Ρουμανία) και «Fatih Anadolu» (Κάραμαν, Τουρκία).
Οι Τεχνολογίες των Πληροφοριών και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) αποτελώντας δομική συνιστώσα της σύγχρονης κοινωνίας διαμορφώνουν νέα δεδομένα και στις διδακτικές προσεγγίσεις. Μέσα από τη σύγκλιση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία δημιουργούνται ευκαιρίες και προκλήσεις τόσο για τους διδασκόμενους όσο και για τους διδάσκοντες (Κούρτης, 2004). Η αλματώδης ανάπτυξη των ΤΠΕ έφερε σημαντικές αλλαγές στη δομή και στον προσανατολισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αυτές συγκεκριμένα οι αλλαγές αφορούν όχι μόνο στις διδακτικές πρακτικές, αλλά επεκτείνονται και στο περιεχόμενο της διδασκαλίας, στις μαθησιακές συνήθειες, στα εκπαιδευτικά μέσα που χρησιμοποιούνται και στην οργάνωση των εκπαιδευτικών περιβαλλόντων. Συγκεκριμένα, η χρήση του Διαδικτύου με σκοπό την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών μέσα από τη χρήση υπηρεσιών (blogs, wikis, ομάδες συζήτησης κλπ) αποτελεί ήδη στοιχείο της καθημερινότητάς τους. Το Διαδίκτυο εξασφαλίζει άμεση πρόσβαση σε απομακρυσμένες πηγές πολιτιστικού-παιδαγωγικού υλικού, όπως εξειδικευμένες

βιβλιοθήκες, βάσεις δεδομένων, μουσεία, πολιτιστικά ιδρύματα και οργανισμούς. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα διαδραστικά αυτά και δυναμικά εξελισσόμενα περιβάλλοντα να προσφέρουν δυνατότητες για εκπαιδευτική διαδικτυακή συνεργασία δίνοντας συγχρόνως το πλεονέκτημα εφαρμογής τους από χρήστες, οι οποίοι δεν γνωρίζουν τεχνικές λεπτομέρειες ή πολύπλοκες γλώσσες προγραμματισμού (Godwin-Jones, 2003).

Έτσι «παρέχεται η δυνατότητα διαμόρφωσης ενός νέου μαθησιακού περιβάλλοντος, εποικοδομητικού, αλληλεπιδραστικού και συνεργατικού τύπου», όπου οι μαθητές κατανοούν τη γνώση και την οικοδομούν μέσα από τη συνεργασία αλλά και την αλληλεπίδραση με τα τεχνολογικά μέσα και τις ποικίλες πηγές πληροφόρησης (Βουδρισλής &Αυγερινού, 2012).

Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η χρήση των ΤΠΕ κατά τις διάφορες φάσεις υλοποίησης του προγράμματος υπήρξε αποφασιστικής σημασίας. Ένας πολύ σημαντικός τομέας αξιοποίησης των ΤΠΕ ήταν αυτός της επικοινωνίας. Η έρευνα έχει δείξει ότι η χρήση των ΤΠΕ ευνοεί σημαντικά τον τομέα της επικοινωνίας, καθώς ελαχιστοποιείται μια σειρά γεωγραφικών, θεσμικών και χρονικών περιορισμών. Αξιοποιώντας τις προσφερόμενες υπηρεσίες των ΤΠΕ μαθητές και εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν με άλλα σχολεία και ερευνητικά ινστιτούτα και να συνεργάζονται με εκπαιδευτικούς φορείς, με αποτέλεσμα να επιτυγχάνεται η διεύρυνση της εκπαιδευτικής διαδικασίας πέρα από τα στενά όρια της σχολικής τάξης. Αυτός ο τύπος συνεργασίας μπορεί να επεκταθεί με στόχο τη δημιουργία εποικοδομητικών σχέσεων σε όλο τον κόσμο· μπορεί, ακόμη, να δημιουργήσει μαθησιακές κοινότητες προκειμένου να επηρεάσουν και να ενισχύσουν τις δυνατότητες προσωπικής ανάπτυξης μέσα από την κατανόηση των γλωσσικών διαφορών ή των διαφορών που δημιουργούνται λόγω φύλου, φυλής, οικονομικής ανάπτυξης και βασικής εκπαίδευσης (Burckhalter, 1999· Carico, 2000). Εξάλλου, η δημιουργία ομάδων συνομιλίας στο Διαδίκτυο, για εκπαιδευτικούς και μαθητές, παρέχει στην εκπαίδευση τη δυνατότητα να κινηθεί πέρα από αυτό που μερικοί ερευνητές αναφέρουν ως επιφανειακό και επουσιώδες (Robyler et al., 1996· Hawkes, 2000).

Η αξιοποίηση της δυνατότητας εξεύρεσης ομάδων μέσα στο Διαδίκτυο, συγκεκριμένα μέσω της πλατφόρμας επικοινωνίας e-twinning, οδήγησε στην εξεύρεση και στην επιλογή των συνεργατών του συγκεκριμένου προγράμματος. Για τη μετέπειτα επικοινωνία μεταξύ των εταίρων η χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ήταν το συχνότερο μέσο επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών των διαφόρων σχολείων. Για την αποφυγή συγχύσεων και υπερφόρτωσης πληροφορικών ορίστηκε σε κάθε σχολείο ένας συντονιστής επικοινωνίας, ο οποίος έστελνε την αλληλογραφία, η οποία αφορούσε τα χρονοδιαγράμματα δράσεων και επισκέψεων, καθώς και λεπτομέρειες πάνω σε αυτά. Για επιμέρους συνεργασία και διαπροσωπική επικοινωνία οι εκπαιδευτικοί των σχολείων επικοινωνούσαν στα προσωπικά τους e-mail. Εκτός από τους εκπαιδευτικούς, ανταλλαγή ηλεκτρονικής αλληλογραφίας έγινε και μεταξύ των μαθητών είτε σε επίπεδο τάξεων είτε σε επίπεδο μαθητών, ιδίως αυτών που φιλοξενήθηκαν ή φιλοξένησαν άλλα παιδιά στην Ελλάδα. Μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας δημιουργήθηκε από τους μαθητές των σχολείων των έξι χωρών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα μία κοινή ιστορία ως άσκηση δημιουργικής γραφής. Συγκεκριμένα, το σχολείο που είχε συμφωνηθεί να αρχίσει πρώτο το γράψιμο της ιστορίας, όταν ολοκλήρωσε το γράψιμο, έστειλε την ιστορία στο δεύτερο σχολείο, το οποίο τη συνέχισε από το σημείο που τελείωσε η ιστορία του πρώτου σχολείου. Μ’ αυτό τον τρόπο ολοκληρώθηκε η ιστορία μέσω της ανταλλαγής

διαδοχικών αρχείων κειμένου από σχολείο σε σχολείο. Μετά τις πρώτες ανταλλαγές μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου πραγματοποιήθηκε συνάντηση γνωριμίας και ανταλλαγής απόψεων αντιπροσώπων των μαθητών από όλα τα συμμετέχοντα σχολεία μέσω τηλεδιάσκεψης. Επίσης, το ελληνικό σχολείο αξιοποιώντας τη γειτνίασή του με τη Σχολή Θετικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, μέλη της οποίας είναι στο Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου, χρησιμοποίησε την πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης moodle, την οποία διαχειριζόταν το Πανεπιστήμιο. Η πλατφόρμα, στην οποία όλοι οι εκπαιδευτικοί των συνεργαζόμενων σχολείων είχαν πρόσβαση μέσω χρήσης κωδικών, χρησιμοποιήθηκε για τη σταδιακή ανάρτηση του παραγόμενου υλικού του προγράμματος σε αρχεία κειμένου, παρουσιάσεων, ήχου και εικόνας, καθώς και για την επικοινωνία των εκπαιδευτικών μεταξύ τους. Ένας δεύτερος χώρος επικοινωνίας μεταξύ των εταίρων ήταν το ιστολόγιο του προγράμματος. Το ιστολόγιο αυτό δημιουργήθηκε από το ισπανικό σχολείο, το οποίο αποτελούσε το συντονιστή του προγράμματος και μέσω αυτού μπορούσαν όχι μόνο οι εκπαιδευτικοί, αλλά και οι μαθητές, οι γονείς και η ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα να ενημερωθεί για τις εργασίες που εκπονούσαν τα σχολεία. Η διεύθυνση του ιστολογίου, όπως φαίνεται στο σχήμα 1, είναι η εξής: http://toreadistogrow.blogspot.gr/.

Σχήμα 1: Το ιστολόγιο του προγράμματος

Παράλληλα, στην ιστοσελίδα του ελληνικού σχολείου μαζί με τις υπόλοιπες αναρτήσεις, δημοσιεύτηκαν οι δράσεις του σχολείου που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Η ιστοσελίδα έχει ως πάροχο το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο και βρίσκεται στη διεύθυνση http://dim-messaiou.sam.sch.gr (Στην κατηγορία Comenius 2012-2014/υποκατηγορία Επισκέψεις στα σχολεία της σύμπραξης). Στους δύο αυτούς ιστότοπους αναρτήθηκαν σταδιακά λογοτεχνικά κείμενα μαθητών, βίντεο, συλλογικές εργασίες, αφιερώματα και φωτογραφίες από τις συναντήσεις. Για τη δημοσίευση φωτογραφιών και βίντεο των μαθητών τηρήθηκαν οι προβλεπόμενες οδηγίες για την ασφάλεια στο Διαδίκτυο. Συγκεκριμένα, συγκεντρώθηκαν δηλώσεις συγκατάθεσης των κηδεμόνων, οι φωτογραφίες ήταν ομαδικές και μακρινές και δεν υπήρχε αναφορά στα ονόματα των μαθητών. Τα παραπάνω παραδείγματα επιβεβαιώνουν αυτό που έχει αναδείξει η βιβλιογραφία, το ότι δηλαδή η χρήση του

Διαδικτύου οδηγεί σε συμπίεση των χωροχρονικών περιορισμών, αφού ενώνει μαθητές με διαφορετικό εθνοπολιτισμικό και κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο δημιουργώντας νέες δυνατότητες στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το γεγονός αυτό μπορεί να συμβάλει στην προώθηση της διαπολιτισμικής κατανόησης και συνεργασίας (Ευαγγέλου, 2007).

Εκτός από τον τομέα της επικοινωνίας η χρήση Νέων Τεχνολογιών ήταν καθοριστική και στην υλοποίηση των δράσεων του προγράμματος. Η παρουσίαση του θέματος που είχε οριστεί για κάθε συνάντηση έγινε με τη χρήση της εφαρμογής παρουσιάσεων power point. Με τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκαν διαδοχικά έξι παρουσιάσεις, οι οποίες προβάλλονταν στο σχολείο συνάντησης κάθε φορά και περιλάμβαναν ανάλυση του βιβλίου διανθισμένη με εικόνες, καθώς και περιγραφή από τις δραστηριότητες που γίνονταν στο σχολείο. Στην τελική συνάντηση στην Ελλάδα, δίγλωσσα (Ελληνικά – Αγγλικά) αρχεία παρουσιάσεων, στα οποία υπήρχαν στοιχεία από τον πολιτισμό, την επιστήμη, τον αθλητισμό, τη λογοτεχνία και την κουζίνα των χωρών των συμμετεχόντων σχολείων, στήριξαν επάξια την τελική γιορτή. Οι παρουσιάσεις αυτές, οι οποίες συνοδεύτηκαν από μουσική, υπενθύμισαν στους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους γονείς όλων των χωρών την ικανοποίηση της συνεργασίας των δύο χρόνων που διήρκεσε το πρόγραμμα. Αν και τα αρχεία παρουσιάσεων φτιάχτηκαν από τους εκπαιδευτικούς, τα παιδιά είχαν ενεργό ρόλο στη δημιουργία τους προτείνοντας ιδέες όσον αφορά στην επιλογή του κειμένου και των εικόνων. Επιπλέον, οι παρουσιάσεις αυτές χρησιμοποιήθηκαν για ανατροφοδότηση στις τάξεις και μέσα από αυτές τα παιδιά μπόρεσαν να ξαναζήσουν όλες τις δράσεις που συνδέθηκαν με το βιβλίο που αποτελούσε κάθε φορά το θέμα εργασίας των συμμετεχόντων σχολείων. Έδειξαν πραγματικά ενθουσιασμένα από τις δυνατότητες της εφαρμογής και επιχείρησαν να κάνουν δικές τους παρουσιάσεις και σε άλλα μαθήματα. Οι μαθητές που ταξίδεψαν είχαν την ευκαιρία επίσης να παρακολουθήσουν τις παρουσιάσεις όλων των σχολείων που συμμετείχαν. Επιπλέον, στις συναντήσεις των σχολείων παρουσιάστηκαν βιντεοσκοπημένες απαγγελίες των ποιημάτων καθώς και αποσπάσματα από το βιβλίο που είχε οριστεί ως θέμα της κάθε συνάντησης. Οι απαγγελίες έγιναν σε όλες τις γλώσσες των συμμετεχόντων σχολείων και στα αγγλικά. Το φωτογραφικό υλικό από κάθε παρουσίαση με μουσική επένδυση οργανώθηκε σε μία σειρά βίντεο σύντομης διάρκειας, τα οποία αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα του σχολείου και προβλήθηκαν στο χώρο του σχολείου προς ενημέρωση των γονέων και γνωριμία τους με τις πόλεις που επισκέφτηκαν τα παιδιά τους.

Οι εκπαιδευτικοί δοκίμασαν επίσης τις σκηνοθετικές ικανότητές τους και οι μαθητές τις θεατρικές, κάτι που είχε ως παραγόμενο αποτέλεσμα τη δημιουργία μίας ταινίας και μίας παράστασης κουκλοθέατρου. Η ταινία με τίτλο «Νασρεντίν Χότζα. Η κριτική του κόσμου», τα γυρίσματα της οποίας έγιναν σε ένα γραφικό χωριό κοντά στο σχολείο, ήταν ασπρόμαυρη βουβή ταινία μικρού μήκους με πρωταγωνιστές μαθητές και μουσική επένδυση που επιλέχτηκε από τους εκπαιδευτικούς. Η ταινία προβλήθηκε στο Τουρκικό σχολείο που είχε ορίσει το σχετικό θέμα και είναι αναρτημένη στο: https://www.youtube.com/watch?v=t1doMUkX598.

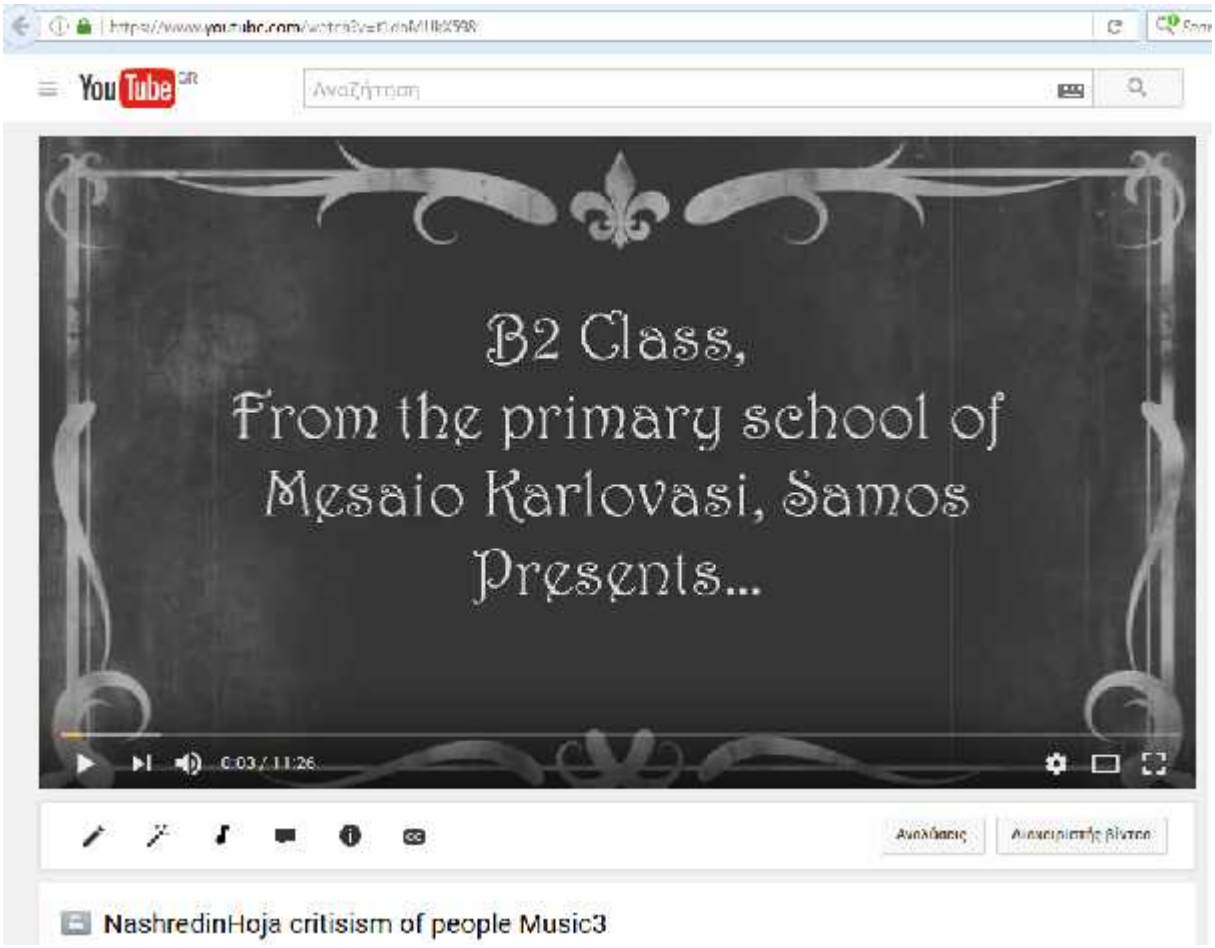

Σχήμα 2: Η ταινία «Νασρεντίν Χότζα. Η κριτική του κόσμου»

Τα παιδιά έδωσαν στο σχολείο παράσταση κουκλοθεάτρου την οποία παρακολούθησε όλο το σχολείο και τάξεις από άλλα σχολεία και νηπιαγωγεία. Η παράσταση βιντεοσκοπήθηκε και παρουσιάστηκε στο Ιταλικό σχολείο που είχε ορίσει το σχετικό θέμα, ενώ βρίσκεται διαθέσιμη στη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=_fSUeYo1N8w.

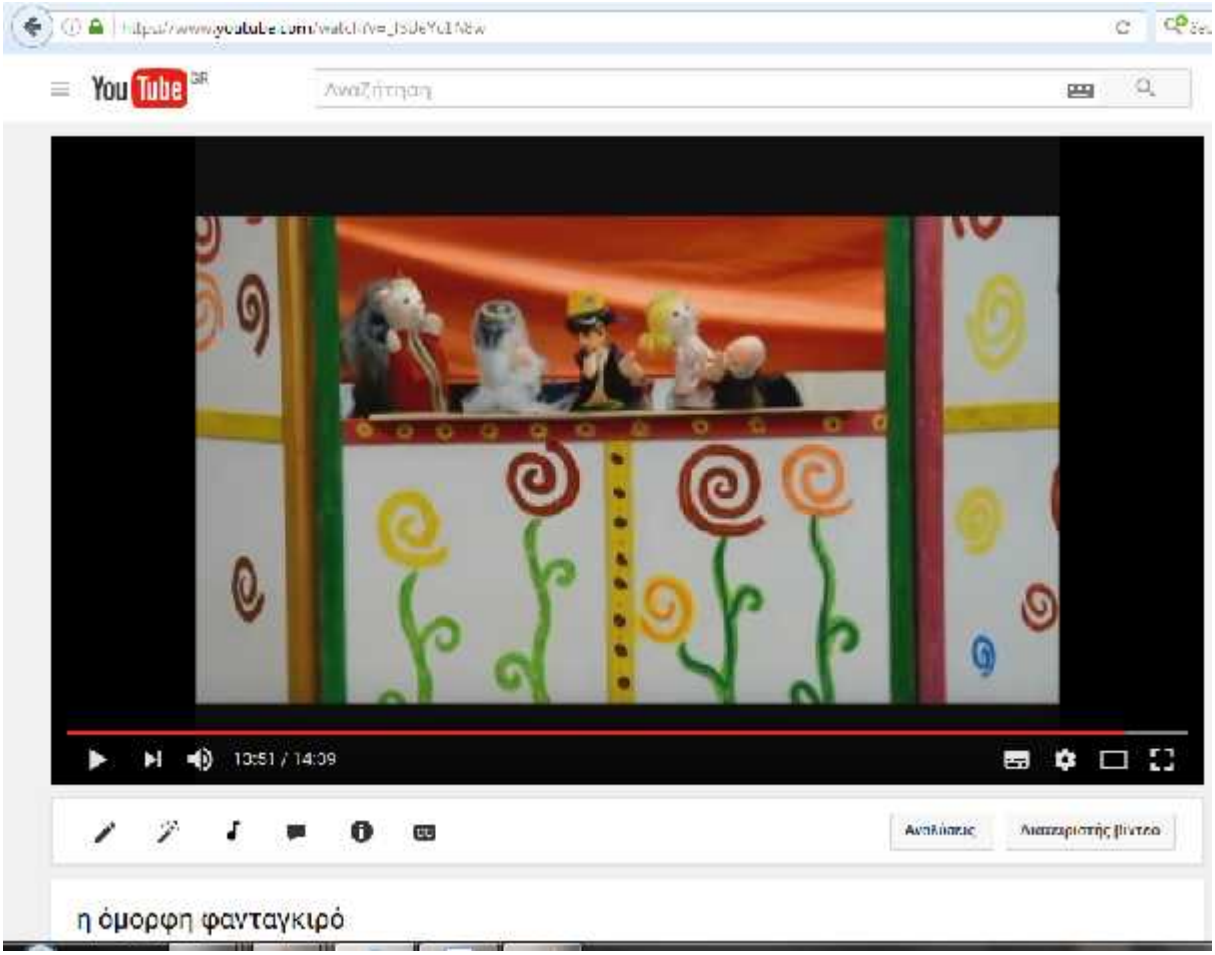

Σχήμα 3: «Η όμορφη Φανταγκιρό». Παράσταση κουκλοθέατρου

Η παράσταση του κουκλοθέατρου συνοδεύτηκε από ένα τυπωμένο βιβλιαράκι με την ιστορία μεταφρασμένη από τα Αγγλικά στα Ελληνικά από τα παιδιά της ΣΤ΄ και εικονογραφημένη από τα ίδια. Εκτός από τη μετάφραση οι μαθητές γνώρισαν τις δυνατότητες του υπολογιστή στη δημιουργία εγγράφων με περιεχόμενο κειμένου και εικόνας.

Με τη βοήθεια αρχιτέκτονα, μέλους του Συλλόγου Γονέων, τα παιδιά χρησιμοποιώντας ως εργαλείο το πρόγραμμα Microsoft Office Picture Manager κατασκεύασαν σελιδοδείκτη, ο οποίος έλαβε μέρος σε διαγωνισμό μεταξύ των συμμετεχόντων σχολείων. Τέλος, οργανώθηκε η βιβλιοθήκη και καταγράφηκαν τα βιβλία στο πρόγραμμα Microsoft Office Excel. Ο κατάλογος συνεχίζει να εμπλουτίζεται ηλεκτρονικά και είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα του σχολείου.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Η χρήση των ΤΠΕ στο συγκεκριμένο πρόγραμμα επιβεβαιώνει τα ευρήματα της μέχρι τώρα έρευνας ως προς τα πλεονεκτήματά της στη διαδικασία της μάθησης, καθώς και στην ψυχοκοινωνική υπόσταση των μαθητών. Η βιβλιογραφία συνδέει την προσωπική ανάπτυξη με την ανάπτυξη των διαδικτυακών δεξιοτήτων του ατόμου καθώς έχει συσχετισθεί με την αύξηση της αυτοπεποίθησης των ανηλίκων όπως και με την δημιουργία άμυνας σε φαινόμενα εκφοβισμού. Στόχος των συνεργατικών δράσεων είναι η ενεργοποίηση των μαθητών και κατ’ επέκταση η συμμετοχή και η συνεργασία σε ομάδες εργασίας που έχουν ως αντικείμενο τη χρήση Νέων Τεχνολογιών, την παρακίνηση, την απελευθέρωση της δημιουργικότητάς τους, την

ανάληψη ευθύνης και κριτικής σκέψης, την ανάπτυξη αυτορρύθμισης και αναστοχασμού, την απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων και την προετοιμασία τους για την κοινωνική πραγματικότητα (Βοσνιάδου, 2001).

Σχήμα 4: «Η όμορφη Φανταγκιρό». Το βιβλίο

Επίσης, σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, η τεχνολογία μπορεί ενδεχομένως να ωθήσει εκπαιδευτικούς και μαθητές να επανεξετάσουν τις υποθέσεις τους για άλλους πολιτισμούς ή να αμφισβητήσουν τις στερεοτυπικές τους αντιλήψεις, μέσα από την ανάπτυξη εποικοδομητικών μορφών διαλόγου (Sianjina, 2000· Van Soest et al., 2000). Η ανάπτυξη τηλεματικών εφαρμογών μάθησης, όπως προκύπτει από την ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας, προάγει την κατανόηση τόσο των ποικίλων εθνοπολιτισμικών και γλωσσικών διαφορών όσο και των ομοιοτήτων που παρουσιάζει ενδεχομένως το ιστορικό και πολιτισμικό περιβάλλον των διαφόρων λαών (Καλογιαννάκη, Π. & Μακράκης, Β, 1996). Το παραπάνω επιβεβαιώνεται από τη συμμετοχή του ελληνικού σχολείου στο πρόγραμμα, καθώς μέσα από την αλληλεπίδραση, πολλές ήταν οι φορές που οι εμπλεκόμενοι μαθητές, εκπαιδευτικοί και γονείς ανακάλυψαν στοιχεία των πολιτισμών άλλων χωρών και επανεξέτασαν προκαταλήψεις και εσφαλμένες απόψεις που είχαν για τις χώρες αυτές. Τα παραπάνω επισφραγίστηκαν με την προφορική επικοινωνία κατά τη φιλοξενία των διαφόρων σχολείων και εκφράστηκαν με γλαφυρό τρόπο στις εκδηλώσεις φιλοξενίας του ελληνικού σχολείου, με τις οποίες έκλεισαν οι εργασίες του προγράμματος.

Οι συζητήσεις στο Διαδίκτυο βοηθούν τους μαθητές να αναπτύξουν και τις προφορικές τους δεξιότητες μέσα στην τάξη, όπως προκύπτει από έρευνες (Pagnucci & Mauriello, 1999· Takayoshi et al.1999). Το παραπάνω εύρημα επιβεβαιώθηκε επίσης από τη συμμετοχή του ελληνικού σχολείου στο πρόγραμμα, καθώς δόθηκε η δυνατότητα επικοινωνίας και έκφρασης σε μαθητές που λόγω χαμηλού μαθησιακού ή κοινωνικού προφίλ δεν είχαν την ευκαιρία να εκφραστούν μέσα στο συμβατικό τρόπο μαθημάτων.

Έχει παρατηρηθεί ότι στις σχολικές συμπράξεις οι μαθητές που συμμετέχουν διαπιστώνουν ότι έχουν ένα πολύ ευρύτερο κοινό για να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα τη εργασίας τους. Για να απευθυνθούν σε αυτό το ακροατήριο χρειάζεται να βελτιώσουν τις δεξιότητες ΤΠΕ, τη γλώσσα, την επικοινωνία και τις ικανότητες παρουσίασης. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές αναπτύσσουν τις ικανότητες τους στη χρήση των ΤΠΕ. Χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο, δημιουργούν παρουσιάσεις, φτιάχνουν βίντεο, επικοινωνούν με μαθητές του εξωτερικού, αναρτούν τις εργασίες τους στο Διαδίκτυο (Βουδρισλής, Αυγερινού,2012). Έτσι προκύπτουν σημαντικά οφέλη ως προς τη μαθησιακή διαδικασία, κάτι που διαπιστώθηκε και στην περίπτωση που εξετάζεται στην παρούσα εργασία. Οι εκπαιδευτικοί είχαν επίσης τη δυνατότητα να συγκρίνουν τις μεθόδους διδασκαλίας των συνεργαζόμενων σχολείων. Η γνωριμία με νέες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίες συνέβαλε ώστε να εμπλουτίσουν τη διδασκαλία τους με νέα στοιχεία προς την κατεύθυνση της διαθεματικότητας και της βιωματικής μάθησης. Με αυτό τον τρόπο η αξιοποίηση των ΤΠΕ στο συνεργατικό αυτό πρόγραμμα είχε σημαντικά παιδαγωγικά οφέλη για την εκπαιδευτική κοινότητα του ελληνικού σχολείου. Συγκεκριμένα παρατηρήθηκε αύξηση του ενδιαφέροντος, καθώς και της απόδοσης των μαθητών στα περισσότερα μαθήματα, και ιδιαίτερα σε αυτά της Αγγλικής Γλώσσας, της Ιστορίας, της Γεωγραφίας, της Αισθητικής Αγωγής, της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής και της Μελέτης Περιβάλλοντος.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΟΥΣ

Στις διάφορες φάσεις υλοποίησης του προγράμματος παρουσιάστηκαν προβλήματα σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ, τα οποία θα μπορούσαν να κατηγοριοποιηθούν σε δύο κατηγορίες: προβλήματα από τη μια λόγω ελλιπούς κατάρτισης και γνώσεων από την πλευρά των μαθητών και μέρους των εκπαιδευτικών και από την άλλη προβλήματα τεχνικής φύσεως. Ως προς την πρώτη κατηγορία προβλημάτων, που ήταν και τα περισσότερα, διαπιστώθηκε ότι οι δεξιότητες των μαθητών του ελληνικού σχολείου στην αρχή υλοποίησης του προγράμματος ήταν περιορισμένες, με δεδομένη τη μικρή ηλικία τους, εφόσον πρόκειται για παιδιά Δημοτικού, αλλά και τη μη εξοικείωσή τους με τις Νέες Τεχνολογίες, διότι το μάθημα δεν συμπεριλαμβανόταν στο Ωρολόγιο Πρόγραμμα των διδασκομένων μαθημάτων του σχολείου κατά την περίοδο υλοποίησης του προγράμματος. Στις πρώτες φάσεις υλοποίησης του προγράμματος παρατηρήθηκε επίσης χαμηλή επισκεψιμότητα των ιστολογίων, ιστοσελίδων και της πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης, κάτι που διαπιστώθηκε ότι οφειλόταν στα προβλήματα της πρώτης κατηγορίας, δηλαδή την έλλειψη εξοικείωσης με τις ΤΠΕ λόγω ελλιπούς κατάρτισης. Στο πρόβλημα αυτό ήρθε να προστεθεί και το μειωμένο ενδιαφέρον των μαθητών, των οικογενειών τους και μέρους των εκπαιδευτικών για τους παραπάνω ιστοτόπους. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος έγινε επανειλημμένη προφορική και γραπτή ενημέρωση στους μαθητές, στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς για τη διεύθυνση, το περιεχόμενο και τον τρόπο λειτουργίας των παραπάνω ιστότοπων. Επίσης, έγινε προσπάθεια κινητοποίησης του ενδιαφέροντος των μαθητών μέσω επισκέψεων των παραπάνω σελίδων στις τάξεις

την ώρα των μαθημάτων. Κατά τη διάρκεια αυτών των επισκέψεων γίνονταν συζητήσεις για το περιεχόμενο των αναρτήσεων και ενθαρρύνονταν η ενεργή συμμετοχή των μαθητών στις συζητήσεις αυτές, ιδίως των μαθητών που είχαν ήδη επισκεφθεί τις συγκεκριμένες ιστοσελίδες. Επιπλέον, στις μεγαλύτερες τάξεις ανατέθηκαν απογευματινές ομαδικές εργασίες, τις οποίες οι μαθητές καλούνταν να υλοποιήσουν αντλώντας υλικό από τους παραπάνω ιστοτόπους. Με τον τρόπο αυτό ενεργοποιήθηκε σημαντικά το ενδιαφέρον των μαθητών και παράλληλα αντιμετωπίστηκε το πρόβλημα της μη επισκεψιμότητας που οφειλόταν στη μη πρόσβαση κάποιων μαθητών σε Η/Υ. Το πρόβλημα της μειωμένης χρήση της πλατφόρμας ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης από τους εκπαιδευτικούς λόγω μη εξοικείωσής τους με τη συγκεκριμένη πλατφόρμα αντιμετωπίστηκε με την πρόσκληση στο ελληνικό σχολείο ενός ειδικού επιστήμονα από το Τμήμα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ο οποίος επιμόρφωσε τους εκπαιδευτικούς στη χρήση της πλατφόρμας και απάντησε σε σχετικές ερωτήσεις. Στην επιμόρφωση αυτή συμμετείχαν μέσω τηλεδιάσκεψης εκπαιδευτικοί των υπόλοιπων σχολείων, στους οποίους δόθηκαν επίσης γραπτές αναλυτικές οδηγίες χρήσης της πλατφόρμας.
Τα προβλήματα της δεύτερης κατηγορίας που προέκυψαν, αφορούσαν στη δικτυακή σύνδεση, συγκεκριμένα ήταν προβλήματα διακοπής του δικτύου ή χαμηλής ταχύτητας ειδικά κατά την πραγματοποίηση των τηλεδιασκέψεων. Επιλύθηκαν τελικά μετά από παρεμβάσεις που αφορούσαν στην τηλεπικοινωνιακή υποδομή του σχολείου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η εμπειρία από την αξιοποίηση των ΤΠΕ στο παραπάνω συνεργατικό πρόγραμμα ήρθε να ενισχύσει τα ερευνητικά δεδομένα, που έχουν δείξει ότι η χρήση των παραπάνω τεχνολογιών διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό το έργο των εκπαιδευτικών και των μαθητών που έχουν αναλάβει ένα τέτοιο πρόγραμμα.
Η τεχνολογία της επικοινωνίας γεφύρωσε πλήρως τις αποστάσεις και κατέστησε δυνατή τη συνεργασία αλλά και τη γνωριμία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών από διαφορετικά σημεία της Ευρώπης. Βλέπουμε λοιπόν πως οι δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ για συνεργασία, σε ό,τι αφορά στη μάθηση και στη διδασκαλία ανάμεσα σε σχολεία που βρίσκονται σε διαφορετικούς γεωγραφικούς τόπους, επιτρέπουν την ισότιμη πρόσβαση στη γνώση αίροντας τις κοινωνικές και πολιτιστικές ανισότητες και διακρίσεις, που προκαλούνται κυρίως από τη γεωγραφική και πολυεθνική κατανομή των μαθητών. Στο πλαίσιο της διευρωπαϊκής αυτής επικοινωνίας των σχολείων, οι ΤΠΕ είναι αρωγοί στην προσπάθεια ενσωμάτωσης στην διδακτέα ύλη δραστηριοτήτων που προέρχονται από ευρωπαϊκές συνεργασίες μεταξύ των Ευρωπαϊκών σχολείων σε διάφορα επίπεδα και θεματικές περιοχές.
Τέλος, τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα βοήθησαν σημαντικά την προώθηση της φιλαναγνωσίας. Όλες οι τεχνικές που περιγράφηκαν νωρίτερα, στις οποίες η χρήση των ΤΠΕ είχε σημαντικό ρόλο, εμπλούτισαν και συμπλήρωσαν τις συμβατικές μεθόδους φιλαναγνωσίας, έφεραν τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς σε επαφή με σημαντικά και σε κάποιες περιπτώσεις λιγότερο γνωστά έργα της ποίησης και της λογοτεχνίας, και τελικά έκαναν την επαφή όλων των εμπλεκομένων με το βιβλίο μία συναρπαστική διαδικασία.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κούρτης, Ε. (2004). *Η επικοινωνία στο Διαδίκτυο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Βουδρισλής, Ν. & Αυγερινού, Μ. Οι σχολικές Συμπράξεις Comenius και η αξιοποίηση των ΤΠΕ. *για την ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝτική Εκπαίδευση*, 46 (διαθέσιμο στο: http://www.peekpemagazine.gr/article/οι-σχολικές-συμπράξεις-comenius-και-η-αξιοποίηση-των-τπε. Ανακτήθηκε ηλεκτρονικά στις 20-9-2016).

Ευαγγέλου, Ο. (2007). Διαδίκτυο και διαπολιτισμική εκπαίδευση: Δυνατότητες και περιορισμοί. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 12, 49-59.

Καλογιαννάκη, Π. & Μακράκης, Β. (1996). *Ευρώπη* και *Εκπαίδευση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Burckhalter, B. (1999). Reading race online: discovering racial identity in Usenet discussions. Στο P. Kollock & M. Smith (εκδ.). *Communities in cyberspace*. Νέα Υόρκη: Routledge, 60- 75.

Carico, K. (2000). On-line multicultural discussions: How this discourse community informs teacher educators. *ERIC document*: ED444948.

Hawkes, M. (2000). Structuring computer mediated communication for collaborative teacher development. *Journal of Research and Development in Education*, 33 (4), 268-277.

Pagnucci, G., & Mauriello, N. (1999). The masquerade: Gender, identity and writing for the web. *Computers & Composition*, 16 (1), 141-151.

Robyler, M. D., Dozier-Henry, O., & Burnette, A. (1996). Technology and multicultural education: 'The uneasy alliance'. *Educational Technology*, 36 (3), 5- 12.

Sianjina, R. (2000). Educational technology and the diverse classroom. *Kappa Delta Pi Record*, 37 (1), 26-29.

Takayoshi, P, Huot, E., & Huot, M. (1999). No boys allowed: The World Wide Web as a clubhouse for girls. *Computers and Composition*, 16 (1), 89-106.

Van Soest, D., Canon, R., & Grant, D. (2000). Using an interactive website to educate about cultural diversity and societal oppression. *Journal of Social Work Education*, 36 (3), 463-479.

72. Δημιουργία Εκπαιδευτικών Κοινοτήτων Μάθησης: Εργαστηριακή Δραστηριότητα με τη Βοήθεια Λογισμικών που Έχουν Νόημα

Δρ. Γεώργιος Πολυζώης
Σύμβουλος Β΄, ΙΕΠ
gpolizois@edc.uoc.gr

Περίληψη
Η εργαστηριακή δραστηριότητα θα εμπλέξει τους συμμετέχοντες στην μεθοδολογία συγκρότησης Εκπαιδευτικής Κοινότητας Μάθησης (ΕΚΜ), με στόχο να αξιοποιήσει τη συνεργασία και τον αναστοχασμό στη λύση προβλημάτων κινηματικής με τα λογισμικά ΠΟΛΛΑΠΛΑΝ και Geogebra. Με τη βοήθεια των λογισμικών θα παράγονται πολλαπλές εξωτερικές αναπαραστάσεις (Multiple External Representation – MER) και με τη βοήθεια εργαλείων δράσης στις MER θα συζητούνται, από την ΕΚΜ, προβλήματα της κινηματικής. Η όλη προσπάθεια θα υποστηριχθεί από φύλλα εργασίας, τα οποία θα εξοικειώνουν την ΕΚΜ στην μάθηση και την εφαρμογή των λογισμικών. Το περιεχόμενο των φύλλων εργασίας περιλαμβάνει προβλήματα κινηματικής της Α΄ Λυκείου του ΓΕΛ από το σχολικό βιβλίο και από άλλες πηγές .

Λέξεις κλειδιά: κινηματική, λύση προβλήματος, πολλαπλές εξωτερικές αναπαραστάσεις (MER), εκπαιδευτικές κοινότητες μάθησης (ΕΚΜ), ΠΟΛΛΑΠΛΑΝ, Geogebra.

Εισαγωγή
Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στις Φυσικές Επιστήμες και τα Μαθηματικά συνοδεύεται από μια ευρεία βιβλιογραφική υποστήριξη (Harter,1991· Laws, 1991· Mc Dermott, 1987), η οποία αναφέρεται στην εκπαιδευτική τους αξία και τη μαθησιακή τους αποτελεσματικότητα. Παρόλη την ευρύτητα των ερευνητικών δεδομένων, εργασίες μετάανάλυσης των ερευνών και ντοκουμέντα ανασκόπησης δεν υποστηρίζουν με σαφήνεια ότι οι προσομοιώσεις αποτελούν ένα αναντικατάστατο εργαλείο, το οποίο διευκολύνει και αυξάνει την κατανόηση στις Φυσικές Επιστήμες και τα Μαθηματικά (Schacter, 1999· Osborne & Hennessy, 2003).
Στις ερωτήσεις του Turkle το 1997 (όπως αναφέρεται από τους Finkelstein, Adams, Kelle, Kohl, Perkins, Podolefsky, & LeMaster, 2005): «Γιατί δεκαεξάχρονοι πρέπει να τοποθετούν εικονικές χημικές ενώσεις σε εικονικά ποτήρια; Γιατί δεκαοκτάχρονοι πρέπει να εκτελούν εικονικά εργαστήρια στο εργαστήριο φυσικών επιστημών;» οι συχνές απαντήσεις είναι γιατί οι προσομοιώσεις κοστίζουν λιγότερα χρήματα, γιατί δεν υπάρχουν πολλοί καθηγητές φυσικών επιστημών κ.ά. Αλλά αυτές οι απαντήσεις προκαλούν με επίταση ένα άλλο ερώτημα: «Μήπως αξιοποιούμε την τεχνολογία των υπολογιστών όχι γιατί διδάσκει καλύτερα, αλλά γιατί έχουμε χάσει την πολιτική βούληση να χρηματοδοτήσουμε την εκπαίδευση επαρκώς;».
Με αυτόν τον χαρακτηριστικό τρόπο τίθεται, εκτός των άλλων, το πρόβλημα της βελτίωσης των εκπαιδευτικών κυρίως όψεων της χρήσης των προσομοιώσεων και των υπολογιστών γενικότερα. Η σκεπτικιστική στάση για την αξιοποίηση των προσομοιώσεων εκφράζεται και από την θεατρική ερώτηση του Steinberg (2000): “To stimulate or not to stimulate?”

Η παρούσα εργαστηριακή δραστηριότητα υιοθετεί την απάντηση των Finkelstein et all (2005): «Ναι, αν οι προσομοιώσεις είναι κατάλληλα σχεδιασμένες και εφαρμόζονται στο κατάλληλο εκπαιδευτικό πλαίσιο».

Το εκπαιδευτικό πλαίσιο: Η καινοτομία των Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης (ΕΚΜ)

Η παρούσα εργαστηριακή δραστηριότητα τεκμηριώνει και προτείνει ένα πρόσφατο, πρόσφορο και καινοτόμο τρόπο για τον σχηματισμό ομάδων, τις επαγγελματικές κοινότητες μάθησης (ΕΚΜ). Ως ΕΚΜ ορίζονται *ομάδες* εκπαιδευτικών σε σχολικά περιβάλλοντα που εργάζονται συνεργατικά με στόχο την βελτίωση των εκπαιδευτικών πρακτικών και στρατηγικών που χρησιμοποιούνται στο σχολείο ώστε να υπάρξει βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων (NCTE, 2010)

Οι ΕΚΜ, παγκόσμια, αποτελούν μια καινοτόμα υπόθεση της τελευταίας δεκαπενταετίας. (DuFour, 2004). Παρόλο που τα ερευνητικά δεδομένα είναι περιορισμένα, αντιφατικά και «εν τω γεννάσθαι», θεωρείται αποδειγμένο, ότι η τάση των ΕΚΜ είναι αυξητική.

Η μεθοδολογία των ΕΚΜ, αυτοπροτείνεται ως απάντηση, όχι μόνο στις πολλαπλές όψεις της αξιολόγησης ή/και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών αλλά και στην προδιαγεγραμμένη πορεία των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων. Οι μεταρρυθμίσεις εξαρτώνται από την ατομική και συλλογική ικανότητα των εκπαιδευτικών σε σχολικό επίπεδο, να προωθούν και να βελτιώνουν τη μαθησιακή ικανότητα των μαθητών. Η επίτευξη τέτοιων ικανοτήτων από πλευράς εκπαιδευτικών είναι κρίσιμο και σύνθετο θέμα. Οι εκπαιδευτικοί, μέσω των ΕΚΜ, φαίνεται, να δίνουν μια πολλά υποσχόμενη λύση στο θέμα αυτό.

Το ερευνητικό πεδίο των ΕΚΜ αντλεί όρους από τα συγγενή με την εκπαίδευση πεδία (Ψυχολογία - Κοινωνιολογία), αλλά επιπλέον ενσωματώνει γόνιμα και διαφοροποιεί διακριτά όρους της Οικονομικής επιστήμης, και ειδικά του Οργανωσιακού κλάδου, όπως όραμα, ηγεσία, εμπιστοσύνη, σχέσεις, δίνοντάς τους *εκπαιδευτικό εννοιολογικό περιεχόμενο* (Hord, 1997). Η Οργανωσιακή αυτή συνιστώσα φέρνει το πεδίο σε συσχετισμό με μοντέρνες όψεις και άλλων πειθαρχιών (επιστημών), όπως η Πληροφορική και Δίκτυα, αλλά και η Ανθρωπολογία, Εθνολογία.

Στην εργαστηριακή πρακτική: α) θα αναλυθούν οι παράγοντες δημιουργίας και στήριξης των ΕΚΜ β) θα ασκηθεί κριτική στους παράγοντες γ) θα αναφερθούν οι διαστάσεις των ΕΚΜ ε) θα τεθούν γενικά ερωτήματα για τις ΕΚΜ (Πολυζώης, 2016).

Λειτουργία της ΕΚΜ

Η ΕΚΜ θα συνεργαστεί και θα αναστοχασθεί για την αντικατάσταση της προσέγγισης της κινηματικής του Λυκείου, όπου η αλγεβρική προσέγγιση της λύσης των προβλημάτων (δηλαδή η λύση με εφαρμογή των εξισώσεων των κινήσεων) είναι επικρατούσα στην τωρινή εκπαιδευτική πραγματικότητα, με προσομοιώσεις κινήσεων, παραγωγή πινάκων και γραφικών παραστάσεων.

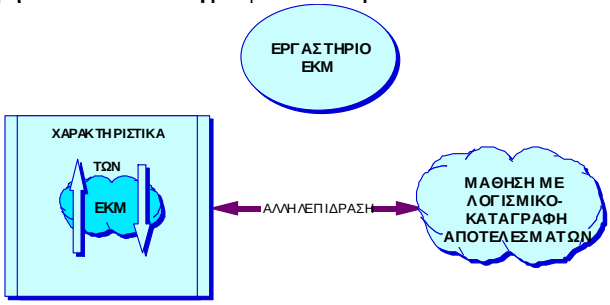

Εικόνα 1η :Το πλαίσιο της εργαστηριακής δραστηριότητας σε περιληπτική μορφή**.**

Ο Πολυζώης (2002, 2014) έχει επιχειρήσει τον στόχο αυτό, με ενθαρρυντικά αποτελέσματα, σε μικρό αριθμό μαθητών, αξιοποιώντας το λογισμικό ΠΟΛΑΠΛΑΝ. Συμπληρωματικά με το λογισμικό ΠΟΛΑΠΛΑΝ θα παρουσιαστούν στην επίλυση των προβλημάτων κινηματικής προσομοιώσεις του ανοικτού δυναμικού λογισμικού Geogebra (www.geogebra.org).
Η λειτουργία της ΕΚΜ παρουσιάζεται περιληπτικά στην εικόνα 1. Η λεπτομερής λειτουργία της ΕΚΜ στηρίζεται στην αξιοποίηση δύο χαρακτηριστικών των ΕΚΜ (α) της συνεργασίας των εκπαιδευτικών και (β) του αναστοχασμού των εκπαιδευτικών.

Συνεργασία εκπαιδευτικών Η απαραίτητη συνεργασία για δημιουργία των ΕΚΜ, θα έχει αναφερθεί στις διαστάσεις των ΕΚΜ, συνδέεται με την αξιολόγηση / αποτίμηση ομοτίμων (peer review). Η αξιολόγηση ομοτίμων στην παρούσα εργασία δεν προτείνεται να έχει τον χαρακτήρα της λογοδοσίας (Brix, Grainger & Hill, 2014), αντίθετα το επιστημολογικό status της θα παρουσιάζει συμμετοχικό και συνεργατικό χαρακτήρα. Η με τέτοιο τρόπο νοούμενη συμμετοχή και συνεργασία στο πλαίσιο των ΕΚΜ, δημιουργεί μια συμμετοχική δημοκρατία στο εσωτερικό της κοινότητας, η οποία απαιτεί χρόνο για να εμπεδωθεί και δεν είναι τόσο εύκολο να πραγματοποιηθεί (Reason, 2006). Συμπερασματικά, οι αλληλεπιδράσεις που περιγράφηκαν παριστάνονται στην Εικόνα 2.

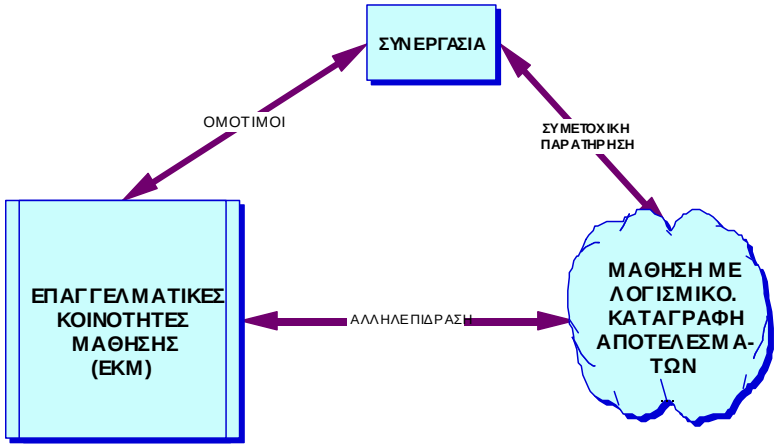

Εικόνα 2η: Η πρόταση για τη συνεργασία των εκπαιδευτικών

Μάθηση με διερώτηση (IBL) και Εκπαιδευτικές Κοινότητες Μαθησης (ΕΚΜ). Μια από τις πλέον σύγχρονες προτάσεις της Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών (ΔΦΕ) για τη διδασκαλία και τη μάθηση, αλλά και για ευρύτερους σκοπούς και στόχους, προτείνει οι μαθητές να εξοικειώνονται με διαδικασίες διερεύνησης (Σταυρίδου, 2011). Η μέθοδος / πρόταση που ενσωματώνει τέτοιες διαδικασίες ονομάζεται ‘μάθηση βασισμένη στη διερώτηση’ (Inquiry based Learning – IBL).[4].

[4] Η μεταφορά του όρου ‘inquiry’ στην ελληνική, αλλά και τη διεθνή βιβλιογραφία, προκαλεί συγχύσεις και εντάσεις. Στην ελληνική βιβλιογραφία ο όρος αποδίδεται ως ‘διερεύνηση’, παραπέμποντας στο παλαιότερο ρεύμα της ΔΦΕ, την «ανακαλυπτική μάθηση» (!) (Καριώτογλου, Σπύρτου, Πνευματικός, και Ζουπίδης, 2012). Διεθνώς οι Kirshner, Sweller & Clark (2006) αμφισβητούν την αποτελεσματικότητα της IBL και υποβιβάζουν την όλη προσπάθεια σε μια πορεία ανακαλυπτικής (discovery) μάθησης. Μια πολύ αξιόλογη, αλλά αδόκιμη ακόμη μετάφραση του όρου, με πολύ ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα, είναι η αριστοτελική έννοια ‘φρόνησις’ (phronesis) (Towers & Panayotidis, 2012). Η επιλογή για τη παρούσα εργασία, παρόλο τον κίνδυνο του νεολογισμού, είναι η απόδοση της λέξης inquiry με τη λέξη *διερώτηση*, ώστε να αποφεύγεται ο κίνδυνος της σύγχυσης με τον όρο *διερεύνηση*.

Στην παρούσα εργαστηριακή παρουσίαση, θα αναπτυχθεί μια γενίκευση της IBL, που σχετίζεται με την εφαρμογή της μεθόδου IBL στο πλαίσιο των ΕΚΜ. Τα στάδια της IBL μπορούν να τα εφαρμόζουν και οι εκπαιδευτικοί στη λειτουργία των κοινοτήτων μάθησης. Οι ΕΚΜ απαιτούν από τα μέλη τους την αξιοποίηση δεδομένων για τη βελτίωση της διδασκαλίας. Αυτή η συλλογή και η ανάλυση των αποδεικτικών στοιχείων για τη διδασκαλία και τη μάθηση των μαθητών μπορεί να γίνει με τα βήματα της IBL. Έρευνες (Stoll et al., 2010) δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην αξιοποίηση τέτοιου είδους ντοκουμέντων. Το πλαίσιο της IBL προτείνεται (Earl & Katz, 2002), για να κερδίσουν εμπιστοσύνη οι εκπαιδευτικοί στην επαγγελματική κρίση τους μέσω της πρακτικής της συλλογής και της ερμηνείας δεδομένων. Η υπόδειξη καταλήγει στο ότι είναι δυνατό να δημιουργηθεί μια ‘κουλτούρα διερώτησης’ γύρω από το κρίσιμο αυτό θέμα, η οποία και θα καθοδηγεί την πρακτική των εκπαιδευτικών.

Η συνεχής υπόδειξη της IBL για αξιοποίηση των ντοκουμέντων παντός είδους, από την ΕΚΜ, εκφράζει μια διασύνδεση με τον αναστοχασμό των εκπαιδευτικών και αναλύεται στην επόμενη ενότητα της εργασίας.

Αναστοχασμός εκπαιδευτικών. Το ζήτημα του αναστοχασμού στην εργαστηριακή παρουσίαση αποτελεί βασική προτεραιότητα. Η υιοθέτηση του πλαισίου του αναστοχασμού αντλεί στοιχεία από τις υποδείξεις του πεδίου των ΕΚΜ. (Εικόνα 3)

Στο πεδίο των ΕΚΜ ο αναστοχασμός μπορεί να πάρει τη μορφή διαπραγμάτευσης μεταξύ των μελών της κοινότητας πάνω σε θέματα που προκαλούν ουσιώδεις εντάσεις (Feger & Arruda, 2008). Αυτή η μορφή του αναστοχασμού συνδέεται με τις συνθήκες έναρξης, αλλά και διατήρησης μιας ΕΚΜ. Ο αναστοχασμός στις ΕΚΜ συνδέεται και με το χρόνο που δίνεται για να αναλυθούν σε βάθος καταστάσεις και πρακτικές που αφορούν στη διδασκαλία και τη μάθηση. Μια ενεργή ΕΚΜ οφείλει να δίνει χρόνο στα μέλη της να αναστοχαστούν (NCTE, 2010). Οι Wei et al. (2009) καταγράφουν τον αναστοχασμό ως δομημένο διάλογο για την επίλυση προβλημάτων και την υιοθέτηση νέων πρακτικών, με στόχο τη βελτίωση της επίδοσης των μαθητών. Άλλη μια προσέγγιση θεωρεί τον αναστοχασμό στις ΕΚΜ μέθοδο/τρόπο επαγγελματικής ανάπτυξης (Desimone, 2011).

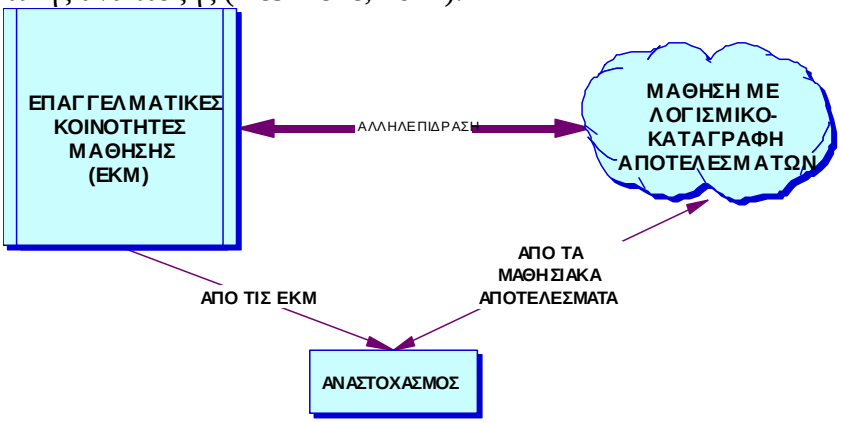

Εικόνα 3: Αναστοχασμός από τις ΕΚΜ και ‘διπλή’ αναστοχαστική διαδικασία από τα αποτελέσματα μάθησης

Συμπερασματικά, ο αναστοχασμός αποτελεί μια διάσταση των ΕΚΜ. Λαμβάνει διάφορες μορφές στην έρευνα για τις ΕΚΜ, αλλά θεωρούμε ότι η σπουδαιότερη έκφανσή του είναι η λειτουργία του ως κρίκου στην κυκλική διαδικασία της μάθησης, των μαθησιακών αποτελεσμάτων και της ανατροφοδότησής τους. Η σπουδαία εφαρμογή του φαίνεται στην Εικόνα 4, όπου είναι σαφές ότι ο αναστοχασμός

συνδέεται και με την IBL, την οποία προτείνει η εργασία μας και η οποία αναλύθηκε σε προηγούμενη παράγραφο (Thessin & Starr, 2011).

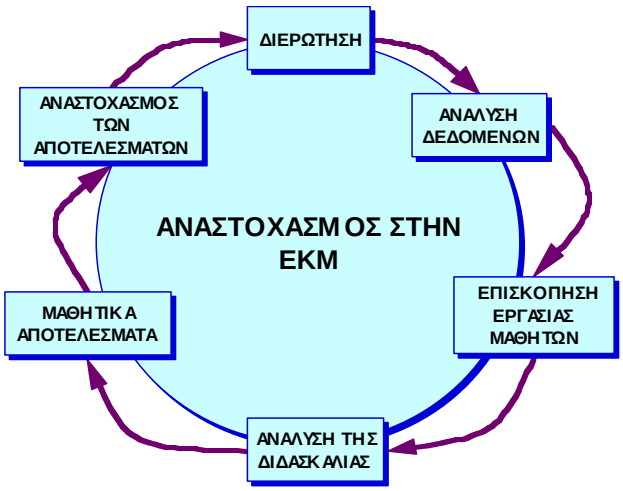

Εικόνα 4η: Ο κύκλος έρευνας στις ΕΚΜ

Ανακεφαλαίωση των επιλογών ολοκλήρωση του εκπαιδευτικού πλαισίου. Το προτεινόμενο πλαίσιο περιέγραψε τις αλληλεπιδράσεις μιας ΕΚΜ, τα μέλη της οποίας αποφασίζουν να αξιοποιήσουν λογισμικό για την βελτίωση των αποτελεσμάτων μάθησης στις Φυσικές Επιστήμες. (Εικόνα 1η). Στην συνέχεια παρουσιάστηκε η λεπτή υφή της Εικόνας 1, που περιλαμβάνει όλες τις δράσεις και υποδείξεις του εγχειρήματος. Οι Εικόνες 1, 2, 3, λοιπόν, ενοποιούνται στην Εικόνα 5, που αποτελεί και το πλαίσιο της εργαστηριακής δραστηριότητας.

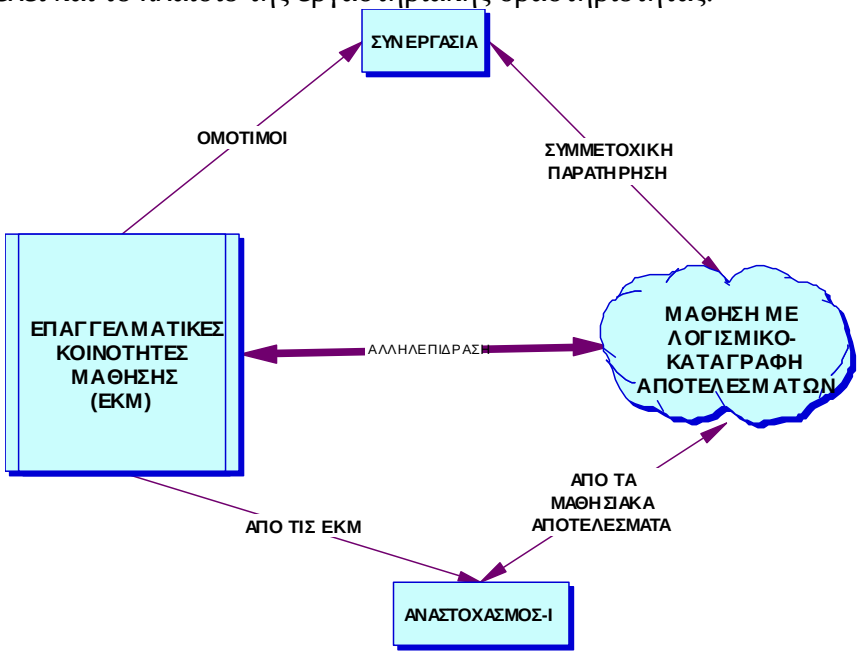

Εικόνα 5: Το πλαίσιο της εργαστηριακής δραστηριότητας, λεπτομερής περιγραφή

Θεωρητικό πλαίσιο της Εργαστηριακής Πρακτικής

Το θεωρητικό πλαίσιο της παρούσας της εργαστηριακής πρακτικής στηρίζεται στην αξιοποίηση των πολλαπλών εξωτερικών αναπαραστάσεων των εννοιών που εισάγει η επιστήμη για τη μελέτη του φαινομένου της κίνησης. Οι πολλαπλές εξωτερικές

αναπαραστάσεις (Multiple External Representation – MER) του φαινομένου της κίνησης αποτελούν προνομιακό πεδίο μελέτης της διδακτικής των Φυσικών Επιστημών (Polizois & Valanides, 2010) και του νεοαναδυόμενου πεδίου του οπτικού γραμματισμού (Gilbert, Reiner, & Nakhleh, 2007).

Έρευνες στη διδακτική των Φυσικών Επιστημών (Meltzer, 2005), αλλά και ανάλογες στη διδακτική των Μαθηματικών (Taşar, 2010) έχουν καταγράψει δυσκολίες των μαθητών στην αξιοποίηση των πολλαπλών αναπαραστάσεων. Η δυνατότητα μετάφρασης των πληροφοριών από μία αναπαράσταση σε μία άλλη είναι "ζωτικής" σημασίας για την κατανόηση στις φυσικές επιστήμες (Ainsworth, 2008). Η απόκτηση αυτής της ικανότητας, καθώς και η δυνατότητα να κατανοούνται όλες οι πληροφορίες που περιέχονται σε μια στατική ή δυναμική αναπαράσταση, σχετίζονται με τον οπτικό εγγραμματισμό (visual learning) των μαθητών (Gilbert, 2007).

Η κατασκευή νοήματος με την αξιοποίηση των εξωτερικών αναπαραστάσεων των φυσικών επιστημών ορίζεται ως οπτικοποίηση (visualization) (Gilbert, 2007). Η οπτικοποίηση (visualization) συνδέεται και με εσωτερικές αναπαραστάσεις, νοητικές δηλαδή κατασκευές του μαθητή (Rapp, 2005), αλλά στην παρούσα της εργαστηριακή παρουσίαση δεν θα ασχοληθούμε με αυτόν τον τύπο οπτικοποίησης.

Η οπτικοποίηση συνδέεται ευθέως με εκείνη την πλευρά μάθησης των φυσικών επιστημών, που σχετίζεται με την ανάπτυξη και την εξέλιξη ποιοτικών και ποσοτικών μοντέλων. Η παραγωγή μοντέλων, η διαδικασία δηλαδή της μοντελοποίησης, συνιστά μία από τις κορυφαίες επιστημονικές δραστηριότητες. Επιδίωξη της οπτικοποίησης είναι να εμπλακούν οι μαθητές σε αυτήν την επιστημονική δραστηριότητα, χειριζόμενοι και διαπλέκοντας μεταξύ τους τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά μοντέλα (Gilbert, 2007). Οι μαθητές συνήθως δεν εμπλέκονται σε διαδικασίες κατασκευής δικών τους μοντέλων, που να αξιοποιούν ή να οπτικοποιούν τις εξωτερικές αναπαραστάσεις των φυσικών επιστημών, καθώς η καθημερινή σχολική πρακτική εστιάζει κατά κύριο λόγο σε φορμαλιστικούς υπολογισμούς ή υπολογισμούς από γραφήματα ή πίνακες (Doorman & Gravemeijer, 2009). Ο συνήθης τρόπος της αξιοποίησης των αναπαραστάσεων με τη βοήθεια ενός λογισμικού (π.χ. Geogebra) περιλαμβάνει την κατασκευή αναπαραστάσεων, από το λογισμικό, των μαθηματικών σχέσεων στις οποίες έχουν καταλήξει οι μαθητές. Έστω, για παράδειγμα, το παρακάτω πρόβλημα της κινηματικής:

Δύο αυτοκίνητα ταξιδεύουν στον ίδιο ευθύγραμμο δρόμο και οι θέσεις τους μετρούνται από κοινή αρχή. Το πρώτο αυτοκίνητο ξεκινά από τη θέση 3m και κινείται με σταθερή ταχύτητα 2m/s. Το δεύτερο αυτοκίνητο ξεκινά από τη θέση 6m και κινείται (αντίθετα με το πρώτο) με ταχύτητα -1m/s. Σε πόσο χρόνο θα συναντηθούν και σε ποια θέση;

Οι μαθητές καλούνται από τα δεδομένα του προβλήματος να καταλήξουν στις εξισώσεις κίνησης που περιγράφουν τις θέσεις στην ευθύγραμμη ομαλή κίνηση ($x_1=3+2t$, $x_2=6-t$), τις οποίες αναπαριστούν γραφικά με τη βοήθεια του λογισμικού. Το σχήμα 1 παρουσιάζει τη γραφική αναπαράσταση. Οι συντεταγμένες του σημείου τομής (t=1, x=5) αποτελούν και τη λύση του προβλήματος.

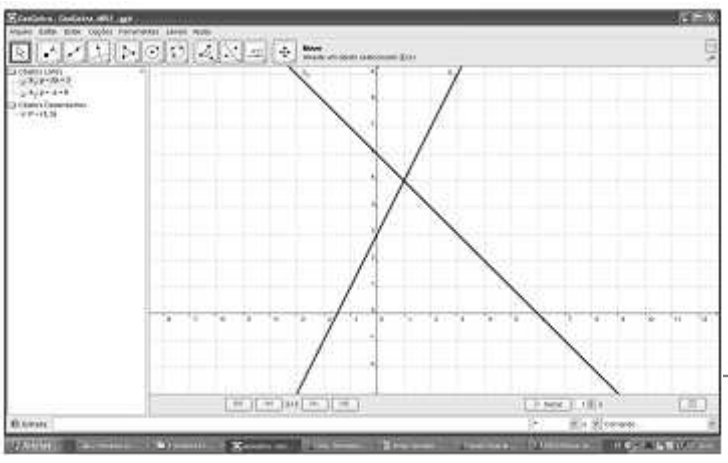

Σχήμα 1ο: Η οθόνη του λογισμικού Geogebra, που αναπαριστά τις εξισώσεις κίνησης των αυτοκινήτων

Αντίθετα, σε αυτή την εργαστηριακή παρουσίαση επιδιώκουμε να εμπλακούν οι συμμετέχοντες στην ερμηνεία και κατασκευή πολλαπλών αναπαραστάσεων. Η ιδέα περιλαμβάνει τη δυνατότητα να χειριστούν αναπαραστάσεις και νοήματα με την καθοδήγηση του εισηγητή και να αναπτύξουν ολοκληρωμένα μοντέλα. Ο χειρισμός αυτός (οπτικοποίηση) ακολουθεί τα παρακάτω βήματα: (α) υλοποίηση του φυσικού μοντέλου (το αυτοκίνητο κινείται με επιλογή τιμών των φυσικών μεγεθών: θέση, ταχύτητα, επιτάχυνση), εξαγωγή του μαθηματικού μοντέλου (πολλαπλές αναπαραστάσεις, πίνακες και γραφικές παραστάσεις), (β) τον έλεγχο του μαθηματικού μοντέλο (με επιλογή από τον χρήστη της αναπαράστασης που τον ενδιαφέρει π.χ. x-t, u-t, a-t) (γ) τη δράση στις πολλαπλές αναπαραστάσεις του μοντέλου. Η δράση πάνω στις αναπαραστάσεις του μοντέλου γίνεται με εξειδικευμένα εργαλεία, όπως *κλίση* και *εμβαδόν* (Πολυζώης, 2014).
Η διαδικασία αυτή της εξέλιξης και της λύσης του κινηματικού προβλήματος παραλείπει τη φορμαλιστική (αλγεβρική) αναπαράσταση των μεγεθών, που αποτελεί και την κυριότερη μορφή δυσκολίας στα προβλήματα κινηματικής. Οι αλγεβρικές μέθοδοι, οι οποίες καταλήγουν σε αλγορίθμους (algorithmic formulas), δεν συμβάλλουν σε βαθύτερη εννοιολογική κατανόηση ούτε ενεργοποιούν δεξιότητες σκέψης υψηλού επιπέδου (higher-level thinking skills) (Polizois & Valanides, 2010). Συγκεκριμένα, ο αλγεβρικός τρόπος αντιμετώπισης (όπου ορίζεται έστω x ο άγνωστος και αναζητούνται οι εξισώσεις κίνησης, π.χ. της μορφής $x=u_0t-1/2at^2$) θεωρείται πολύ αφηρημένος για πολλούς μαθητές (Barb & Quinn, 1997).

Το λογισμικό ΠΟΛΛΑΠΛΑΝ

Ο μαθητής ξεκινώντας από την προσομοίωση ενός φαινομένου (φυσικό μοντέλο) οικοδομεί αναπαραστάσεις του ίδιου φαινομένου (μαθηματικό μοντέλο) π.χ. πίνακες τιμών, γραφικές παραστάσεις, και δρα πάνω σε αυτές υπολογίζοντας κλίσεις, εμβαδά, κλπ. Το τελικό αποτέλεσμα φαίνεται στις παρακάτω οθόνες.

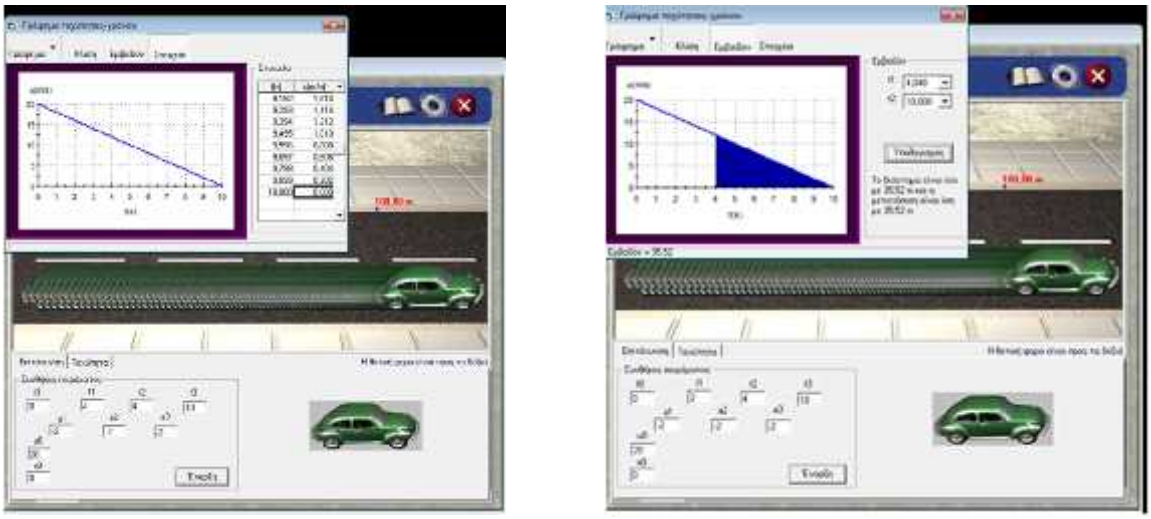

Σχήμα 2ο: Το φυσικό μοντέλο στην οθόνη του Geogebra

Το λογισμικό Geogebra

Το λογισμικό Geogebra αρχικά σχεδιάστηκε για τη διδασκαλία των μαθηματικών και συγκεκριμένα για την αξιοποίηση στοιχείων που διασυνδέουν την άλγεβρα με τη γεωμετρία. Σύμφωνα με τον κατασκευαστή του Markus Hohenwarter (Hohenwarter & Lavicza, 2009) η τελευταία έκδοση του λογισμικού προσφέρει δυναμική διασύνδεση πολλαπλών αναπαραστάσεων (γραφικής, αλγεβρικής και αναπαράστασης με πίνακες/λογιστικά φύλλα) για τα "μαθηματικά αντικείμενα". Πρόσφατα το λογισμικό άρχισε να αξιοποιείται και στη διδασκαλία της φυσικής. Έτσι, γύρω από το Geogebra "χτίστηκε" μια κοινότητα μάθησης όχι μόνον για τα μαθηματικά, αλλά γενικότερα για τη μοντελοποίηση υπηρεσιών, καθώς και για τη δημιουργία προσομοιώσεων (www.geogebra.org).

Στην παρούσα εργαστηριακή παρουσίαση το λογισμικό Geogebra αξιοποιήθηκε με σκοπό να υλοποιήσει το θεωρητικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε παραπάνω. Έτσι, στην οθόνη του υπολογιστή παρουσιάζεται ένα "κινητό", το οποίο "προγραμματίζεται" να πραγματοποιήσει τις λειτουργίες που του επιβάλει το πρόβλημα της κινηματικής (φυσικό μοντέλο, σχήμα 2ο).

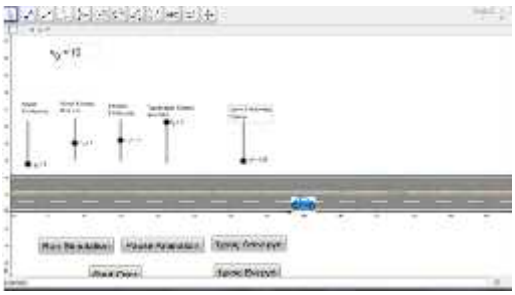

Σχήμα 3ο: Το φυσικό μοντέλο στην οθόνη του Geogebra

Ο μαθητής υλοποιεί τις απαιτήσεις του φυσικού μοντέλου προσεγγίζοντάς τες με τη βοήθεια μεταβολέων επιτάχυνσης και χρόνου ή ταχύτητας και χρόνου. Για κάθε επιλογή των μεταβολέων το λογισμικό παρέχει τις αντίστοιχες γραφικές παραστάσεις x-t, u-t, a-t και τους αντίστοιχους πίνακες τιμών των μεγεθών x,u,a (μαθηματικό μοντέλο, σχήμα 3ο).

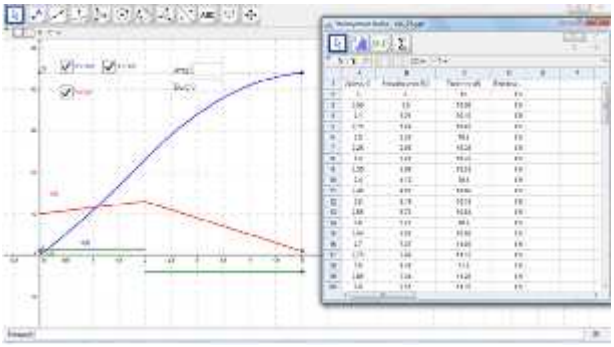

Σχήμα 4ο: Το μαθηματικό μοντέλο στην οθόνη του Geogebra

Από τη μορφή των πολλαπλών αυτών αναπαραστάσεων ο μαθητής κατανοεί αν το μοντέλο του ικανοποιεί τις προϋποθέσεις του προβλήματος που έχει τεθεί. Αν όχι, προβαίνει σε υποθέσεις, εικασίες και αναστοχασμό για πιθανές νέες τιμές των μεταβολέων και "ξαναχτίζει" το μοντέλο του έχοντας ο ίδιος τον έλεγχο. Ο ρόλος του διδάσκοντα είναι υποβοηθητικός όταν διαπιστώνει ότι η ομάδα ή ο μαθητής δουλεύουν "τυχαία" ή όταν η δυσκολία του προβλήματος επιβάλλει την παρέμβασή του.
Μετά την κατασκευή του ορθού μαθηματικού μοντέλου ο μαθητής "δρα" πάνω στις παραγόμενες αναπαραστάσεις, ώστε να υλοποιήσει τα ζητούμενα του προβλήματος ή να διασυνδέσει αναπαραστάσεις μεταξύ τους (σχήμα 4ο).

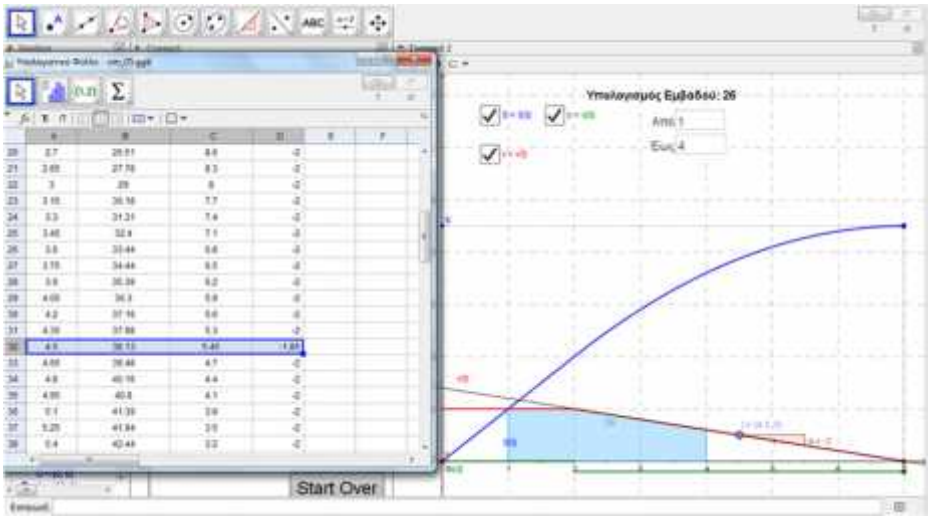

Σχήμα 5ο: Οι δράσεις με τα "εργαλεία" κλίση και εμβαδόν πάνω στην αναπαράσταση u – t

Η "δράση" αυτή του μαθητή, με τα "εργαλεία" της κλίσης και του εμβαδού είναι δυνατόν να μην προσφέρει ακριβείς λύσεις, αλλά προσεγγιστικές, γιατί οι επιλογές των μεταβολέων δεν έχουν τις επιθυμητές τιμές που απαιτεί το πρόβλημα. Τις περιπτώσεις αυτές ο εκπαιδευτικός μπορεί να τις εκμεταλλευτεί για να "εισαγάγει" τους μαθητές στη 'φύση' της επιστήμης.

Συμπεράσματα και Υποδείξεις

Οι προσομοιώσεις που κατασκευάζονται με τα προτεινόμενα λογισμικά ΠΟΛΛΑΠΛΑΝ και Geogebra είναι δυναμικές και εύκολα τροποποιήσιμες ως προς τις παραμέτρους τους από τους μαθητές. Αυτή η λειτουργικότητα των παραγόμενων μοντέλων παρέχει και την ευελιξία για προσδιορισμό της λύσης προβλημάτων με διαδοχικές τροποποιήσεις τους.
Οι προσομοιώσεις στα λογισμικά από διδακτικής άποψης δίνουν τη δυνατότητα για πολλαπλούς τρόπους λύσης ενός προβλήματος, πείθοντας τους συμμετέχοντες για τις δυνατότητες των πολλαπλών αναπαραστάσεων. Με την προσέγγιση αυτή οι συμμετέχοντες μπορούν να απαντήσουν σε δύσκολα αλγεβρικά ερωτήματα με έναν «επιστημολογικά» διαφορετικό τρόπο, που τους δίνει τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με αναπαραστάσεις.
Η συμμετοχή στη εργαστηριακή παρουσίαση βελτιώνει την επαγγελματική αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού παρουσιάζοντας: (α) με βιωματικό τρόπο τον σχηματισμό μιας ΕΚΜ και (β) λογισμικά, που μπορεί να αξιοποιήσει άμεσα στην διδασκαλία του, δημιουργώντας περιβάλλοντα που έχουν νόημα για τους μαθητές του.

Αναφορές

Ainsworth, S. (2008). The educational value of multiple-representations when learning complex scientific concepts. In*Visualization: Theory and practice in science education* (pp. 191-208). Springer Netherlands.

Barb, C., Quinn, A. L. (1997). Problem solving does not have to be a problem. *Mathematics Teacher* 90 (7), 536-541.

Brix, J., Grainger, P., & Hill, A. (2014). Investigating Mandatory Peer Review of Teaching in Schools. *Australian Journal of Teacher Education, 39*(4), 83-99

Desimone, L. (2011). A Prime on Effective Professional Developmend. *Phi Delta Kappan, Working Together*. Summer Issue 1, 28-31.

Doorman, L. M., & Gravemeijer, K. P. E. (2009). Emergent modeling: discrete graphs to support the understanding of change and velocity. *ZDM*, *41*(1-2), 199-211.

DuFour, R. (2004). Professional Learning Communities: A Bandwagon, an Idea Worth Considering, or Our Best Hope for High Levels of Learning? *Middle School Journal (J1)*, *39*(1), 4-8.

Earl, L. & Katz, S. (2002). Leading schools in a data-rich world. In K. Leithwood P. Hallinger (eds.), *Second International Handbook of Educational Leadership and Administration* (pp. 1003-1022), Dordrecht: Kluwer

Feger, S., Arruda, E. (2008). Professional Learning Communities: Key Themes from the Literature. Review.The Education Alliance at Brown University, 1-32.

Finkelstein, N. D., Adams, W. K., Keller, C. J., Kohl, P. B., Perkins, K. K., Podolefsky, N. S., & LeMaster, R. (2005). When learning about the real world is better done virtually: A study of substituting computer simulations for laboratory

equipment. *Physical Review Special Topics-Physics Education Research*, *1*(1), 010103.

Harter, W. G. (1991). Nothing going nowhere fast: Computer graphics in physics courses. *Computers in Physics*, *5*(5), 466-478.

Hohenwarter, M., & Lavicza, Z. (2009). The strength of the community: How GeoGebra can inspire technology integration in mathematics teaching. *MSOR Connections*, *9*(2), 3-5.

Hord, S. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Austin, TX: Southwest Educational Development Laboratory.

Gilbert, J. K., Reiner, M., & Nakhleh, M. B. (Eds.). (2007). *Visualization: Theory and Practice in Science Education: Theory and Practice in Science Education* (Vol. 3). Springer Science & Business Media.

Gilbert, J. K. (2007). Visualization: An emergent field of practice and enquiry in science education. *Visualization: Theory and Practice in Science Education: Theory and Practice in Science Education*,*3*, 1.

Kirschner, P. A., Sweller, J., & Clark, R. E. (2006). Why minimal guidance during instruction does not work: An analysis of the failure of constructivist, discovery, problem-based, experiential, and inquiry-based teaching. *Educational psychologist*, *41*(2), 75-86.

Laws, P. W. (1991). The role of computers in introductory physics courses. *Computers in Physics*, *5*(5), 552-552.

McDermott, L. C., Rosenquist, M. L., & Van Zee, E. H. (1987). Student difficulties in connecting graphs and physics: Examples from kinematics *American Journal of Physics*, *55*(6), 503-513.

Osborne, J., & Hennessy, S. (2003). Literature review in science education and the role of ICT: Promise, problems and future directions.

Meltzer, D. E. (2005). Relation between students' problem-solving performance and representational format. *American Journal of Physics*, *73*(5), 463-478.

National Council of Teachers (NCTE). (2010). Teacher Learning Communities. *The Council Chronicle,* November 2010.

Reason, P. (2006). Choice and quality in action research practice. *Journal of Management Inquiry*, *15*(2), 187-203.

Rapp, D. N. (2005). Mental models: Theoretical issues for visualizations in science education. In *Visualization in science education* (pp. 43-60). Springer Netherlands.

Polizois, G., Valanides, N. (2010). Visualizing the Solutions of Chemical Problems Relating to Solubility, 42nd Annual Conference of the International Visual Literacy Association: *Visual Literacy in the 21st Century: Trends, Demands and Capacities*, Cyprus, September 29th to October 3rd, 2010

Schacter, J. (1999). The impact of education technology on student achievement: What the most current research has to say.

Steinberg, R. N. (2000). Computers in teaching science: To simulate or not to simulate?.*American Journal of Physics*, *68* (S1), S37-S41.

Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2010). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change, 7*, 221-258.

Taşar, M. F. (2010). What part of the concept of acceleration is difficult to understand: the mathematics, the physics, or both?.*ZDM*,*42*(5), 469-482.

Thessin, R. A., & Starr, J. P. (2011). Supporting the growth of effective professional learning communities districtwide: teachers do not magically know how to work with colleagues; districts must support and lead that work if PLCs are to live up to their potential. *Phi Delta Kappan*, *92*(6), 18-27.

Towers, J., Panayotidis L.,E. (2012). Leading Inquiry-Based Learning. *Journal of Teaching and Learning, 8* (2), 32-45.

Wei, R., C., Darling-Hammond, L., Andree, A., Richardson, N., Orphanos, S. (2009). *Professional Learning in the Learning Profession: A Status Report on Teacher Development in the U.S. and Abroad.* Technical Report. Published by the National Staff Development Council and the School Redesign Network at Stanford University.

Καριώτογλου, Π., Π., Σπύρτου, Α., Πνευματικός, Δ., Ζουπίδης, Α. (2012). Σύγχρονες τάσεις στα Προγράμματα Σπουδών Φυσικών Επιστημών: Οι περιπτώσεις της διερεύνησης και των επισκέψεων σε χώρους επιστήμης και τεχνολογίας στο Πρόγραμμα "Materials Science" . *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, *5*(1 -2), 153-164.

Πολυζώης, Γ. (2002). Επίλυση προβλήματος στην Κινηματική με χρήση Η/Υ, *Πρακτικά 1ου Συνέδριου ΕΔΙΦΕ: Η διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στην κοινωνία της Πληροφορίας*, Αθήνα, 18-21Απριλίου 2002.

Πολυζώης, Γ. (2014). Αξιοποίηση και αξιολόγηση μιας διδακτικής πρακτικής στο πλαίσιο της μάθησης με διερώτηση. Λύση προβλημάτων κινηματικής σε ψηφιακό περιβάλλον. Πρακτικά *9ου Πανελλήνιου Συνέδριου με Διεθνή Συμμετοχή. Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*. 3-5 Οκτωβρίου 2014. Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, Ρέθυμνο.

Πολυζώης, Γ. (2016). Έρευνα Δράσης από Εκπαιδευτικές Κοινότητες με Αξιοποίηση της Μάθησης με Διερώτηση: Θεωρητικό Πλαίσιο και Προτάσεις για τη Διδασκαλία

και τη Μάθηση των Φυσικών Επιστημών. *Action Researcher in Education*, 7, 131-149.

Σταυρίδου, Ε. (2011). *Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης. Βασικό επιμορφωτικό υλικό. Τόμος Β, ΠΕ-04.* Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

73. Μεταγνωστικές διεργασίες των εκπαιδευτικών μετά την επιμόρφωση σε πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης.

Ευγενία Δαλάκα[1], Μιλτιάδης Θεολόγου[2]
[1] Εκπαιδευτικός 1ου ΕΠΑΛ Σταυρούπολης ΠΕ19
eygdal@yahoo.gr
[2]Εκπαιδευτικός Εσπερινού ΕΠΑΛ Σταυρούπολης ΠΕ1707
theomilt@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η εισήγηση περιγράφει το δεύτερο στάδιο, στην προσπάθεια «ψηφιοποίησης» των ηλεκτρονικών μαθημάτων του 1ου ΕΠΑΛ(Επαγγελματικό Λύκειο)-Ε.Κ.(Εργαστηριακό Κέντρο) Σταυρούπολης. Μελετώνται οι μεταγνωστικές διεργασίες των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών κατά το στάδιο υλοποίησης του προγράμματος μετά την επιμόρφωσή τους.
Στο πρώτο στάδιο 13 καθηγητές του σχολείου και του ΕΚ Σταυρούπολης επιμορφώθηκαν στην κατασκευή ηλεκτρονικών μαθημάτων στην πλατφόρμα «Moodle» στην Πορτογαλία μέσω προγράμματος VETPRO με τίτλο «Web 2.0 tools and their educational use”. Είχε ως κύριο στόχο την εμπλοκή των εκπαιδευτικών στην πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης «moodle»,τη γνωριμία με τον τρόπο λειτουργίας των εκεί σχολείων, πανεπιστημίων και υπηρεσιών, τον τρόπο ενσωμάτωσης των ηλεκτρονικών εργαλείων στην καθημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα τους, με απώτερο στόχο την δημιουργία ψηφιακού υλικού από τους καθηγητές και την ένταξή του εν λόγω υλικού στον ιστοχώρο του σχολείου, στον οποίο παρέχεται υποστήριξη για ασύγχρονη τηλεκπαίδευση. Οι συμμετέχοντες ήταν εκπαιδευτικοί που εμπλέκονται σε εργαστηριακά μαθήματα.
Η πρακτική αξία της εισήγησης είναι ότι δίνεται ένα οργανόγραμμα παραγόντων σύμφωνα με το οποίο μπορεί να καταστρωθεί ένα παρόμοιο εγχείρημα από μια άλλη σχολική μονάδα, με τεκμηριωμένες τις αλλαγές που πρέπει να προετοιμαστούν από όλους τους συμμετέχοντες για την αρτιότερη οργάνωση και την επιτυχημένη ολοκλήρωση της επιμορφωτικής δράσης. Αυτό είναι ένα μέρος των επιμορφωτικών δράσεων στο οποίο υστερούμε σε οργανωτικό επίπεδο (follow up) και το τελικό παραδοτέο μετά τις επιμορφώσεις μένει ανενεργό και αναξιοποίητο εξαιτίας ανυπαρξίας υποστήριξης μετά την λήξη των προγραμμάτων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:*Moodle, πολλαπλασιαστές, ηλεκτρονική μάθηση, σχέδιο δράσης.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ολοένα αυξανόμενη απαίτηση για ψηφιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού ώστε να μπορεί ο εκπαιδευτικός να επεκτείνει την διδασκαλία του χρησιμοποιώντας τα εκπαιδευτικά εργαλεία του Web2.0 με κύριο χαρακτηριστικό την αναδραστικότητα από τους μαθητές και την ενεργή συμμετοχή τους(Piaget, 1971), από την μία και η αποκατάσταση επικοινωνίας με τους μαθητές με ηλεκτρονικό τρόπο από την άλλη, είναι δεδομένα που δίνουν ποιοτικότερη διάσταση στην εκπαιδευτική μεθοδολογία και καλλιεργούν την εμπιστοσύνη και τον σεβασμό των μαθητών απέναντι στους εκπαιδευτικούς. Ο οργανισμός αποστολής και υποδοχής συνεργάστηκαν από κοινού και κατέληξαν στα παρακάτω: πρόγραμμα σεμιναρίου, κέντρο εκπαίδευσης, τεχνικές επισκέψεις και πολιτιστικές δραστηριότητες.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ - ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΦΟΡΕΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Το τομεακό πρόγραμμα Leonardo Da Vinci απευθυνόταν σε άτομα που δραστηριοποιούνται στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και ερχόταν να καλύψει τις ανάγκες αυτών για μάθηση, κατάρτιση και διδασκαλία. Ειδικότερα το VetPro απευθυνόταν σε επαγγελματίες της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης όπως καθηγητές, εκπαιδευτές και προσωπικό. Το συγκεκριμένο τομεακό πρόγραμμα αφορούσε την κινητικότητα 13 καθηγητών του 1ου Ε.Κ. Σταυρούπολης στη Λισαβόνα της Πορτογαλίας.

Η υπεύθυνη επικοινωνίας του φορέα αποστολής αναζήτησε στη βάση δεδομένων των εταίρων του εξωτερικού και επέλεξε μετά από ενδελεχή έρευνα το φορέα υποδοχής EPD. Ο EPD δραστηριοποιείται στο χώρο των ευρωπαϊκών προγραμμάτων τα τελευταία 10 χρόνια, έχει κερδίσει τεχνογνωσία και εμπειρία μέσα από την περάτωση πολλών προγραμμάτων κινητικότητας, το προσωπικό του είναι άριστα καταρτισμένο και εκπαιδευμένο. Επιπρόσθετα επιλέγει πάντοτε τα καλύτερα Κέντρα Επιμόρφωσης για τη διεξαγωγή των σεμιναρίων, με τους αρτιότερα καταρτιζόμενους εκπαιδευτές και επιλέγει εταιρίες διεθνούς φήμης και εμβέλειας για την τοποθέτηση των επαγγελματιών.

Η συνεργασία με τον φορέα αποστολής και υποδοχής ξεκίνησε ένα χρόνο πριν την μετακίνηση των επαγγελματιών του 1ου Ε.Κ. Σταυρούπολης. Οι υπεύθυνοι επικοινωνίας των φορέων κατέληξαν από κοινού σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης, επαγγελματικών και πολιτιστικών επισκέψεων πλήρως προσαρμοσμένο στις ανάγκες και τους στόχους των επαγγελματιών του 1ου Ε.Κ. Σταυρούπολης, το οποίο και κατατέθηκε μαζί με την αίτηση στον Εθνικό Φορέα (Ι.Κ.Υ- Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών) της Ελλάδας (ΙΚΥ, 2014). Επιλέχθηκε το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Cinel, το οποίο είναι ένα από τα καλύτερα Κέντρα Κατάρτισης στη Ευρώπη για την Ηλεκτρονική Βιομηχανία, Ενέργεια, Τηλεπικοινωνίες και Τεχνολογίες Πληροφοριών. Το Cinel είναι ένα ΝΠΔΔ (Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου), μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με διοικητική αυτονομία. Κατόπιν επιλέχθηκαν με ιδιαίτερη προσοχή τα Σχολεία, Ινστιτούτα και Πανεπιστήμια όπου και θα επισκεπτόταν οι επαγγελματίες, έτσι ώστε οι δράσεις αυτών να είναι απόλυτα εναρμονισμένες με τους στόχους του προγράμματος.

Μετά το πέρας της μετακίνησης οι υπεύθυνοι επικοινωνίας των φορέων συνεργάστηκαν μαζί για την καταγραφή των απαραίτητων πληροφοριών στη διαδικτυακή πλατφόρμα (Mobility tool) για τη συνεργασία, τη διαχείριση και την υποβολή των τελικών εκθέσεων για τα σχέδια κινητικότητας στο πλαίσιο του Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης (LLP) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την έκδοση των Europasses στη σελίδα του ΕΟΠΠΕΠ (Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης κ Επαγγελματικού Προσανατολισμού) και των πιστοποιητικών μετακίνησης από το φορέα υποδοχής.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΦΟΡΕΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Η υπεύθυνη επικοινωνίας ανακοίνωσε και περιέγραψε στο σύλλογο διδασκόντων του 1ου Ε.Κ Σταυρούπολης το πρόγραμμα “Web 2.0 tools and their educational use”, τους στόχους του και τις εργασίες που περιλάμβανε. Μετά την εκδήλωση ενδιαφέροντος από τους εκπαιδευτικούς έγινε η επιλογή αυτών που θα συμμετείχαν στο πρόγραμμα βάση συγκεκριμένων κριτηρίων, τα οποία και είχαν κατατεθεί στην αίτηση στο Εθνικό Φορέα (Ι.Κ.Υ.).

Κατόπιν έγιναν διάφορες συναντήσεις των δικαιούχων πλέον και της υπεύθυνης επικοινωνίας του προγράμματος, στις συναντήσεις αυτές συζητήθηκαν και

αποσαφηνίστηκαν όλες οι λεπτομέρειες του προγράμματος. Έγινε καταμερισμός και χρονοπρογραμματισμός των εργασιών, χωρισμός των δικαιούχων σε ομάδες και ανάθεση σε αυτούς συγκεκριμένων εργασιών. Οι εργασίες αυτές περιλάμβαναν πολιτιστική προετοιμασία, κατάρτιση στην πλατφόρμα Moodle, Ημερίδα Διάχυσης, άρθρα σε τοπικές εφημερίδες, δημιουργία ιστοσελίδας, σεμινάρια στους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Για την αρτιότερη προετοιμασία του ταξιδιού δημιουργήθηκαν παρουσιάσεις από τους Έλληνες εκπαιδευτικούς που αφορούσαν τομείς όπως: Περιγραφή και ανάλυση του Πορτογαλικού συστήματος εκπαίδευσης, το σύστημα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, το ημεροχρονολόγιο του σχολικού έτους, πολιτιστική κληρονομιά και κουλτούρα, οικονομικό περιβάλλον και κοινωνικές αλλαγές βάσει των οικονομικών εξελίξεων. Όλα τα παραπάνω εμπεριέχονται και στην ιστοσελίδα του σχολείου http://1epal.eu/eclass/course/view.php?id=14. Οι εργασίες αυτές παρουσιάστηκαν σε προγραμματισμένες συναντήσεις των εκπαιδευτικών του φορέα αποστολής, δίνοντας τη δυνατότητα στους εμπλεκόμενους να γνωρίσουν πριν τη μετακίνηση τους τον πολιτισμό, την ιστορία, το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας που θα επισκέπτονταν.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- Να καταρτιστούν και να αποκτήσουν γνώσεις οι καθηγητές στη χρήση σύγχρονων διαδικτυακών εργαλείων (Web 2.0).
- Να αναπτύξουν τη δεξιότητα του «εργαλειακού αλφαβητισμού».
- Να μπορούν να χρησιμοποιήσουν αποδοτικά τις δυνατότητες που προσφέρουν οι Web 2.0 τεχνολογίες για την ενεργό συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών σε κοινότητες μάθησης.
- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν αποδοτικά την πλατφόρμα «moodle» που είναι εγκαταστημένη στο σχολείο μας στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Να λειτουργήσουν οι συμμετέχοντες σαν πολλαπλασιαστές, διοργανώνοντας σεμινάρια για τη εκμάθηση αυτών που διδαχθήκαν στους συναδέρφους τους.
- Να γνωρίσουν το εκπαιδευτικό σύστημα της Πορτογαλίας και τον τρόπο χρησιμοποίησης των διαδικτυακής τεχνολογίας.
- Να γνωρίσουν τον πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμα της Πορτογαλίας.
- Να συναναστραφούν με επαγγελματίες της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης της Πορτογαλίας.
- Να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν ομαδικά οι συμμετέχοντες.
- Να φέρουν εις πέρας μια σειρά εργασιών.
- Να εργαστούν εκτός των συνηθισμένων ορίων της σχολικής κοινότητας σε ένα ευρωπαϊκό περιβάλλον.
- Να μεταφέρουν την τεχνογνωσία στον εργασιακό τους χώρο.
- Να αναπτύξουν γλωσσικές δεξιότητες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ

Το πρόγραμμα περιελάμβανε σεμινάριο 30 ωρών σε moodle και Web 2.0 tools. Τα webtools που αναπτύχθηκαν, για την υποστήριξη του ψηφιακού υλικού που θα περιείχε το κάθε «ηλεκτρονικό» μάθημα κατά την επιμόρφωση περιελάμβαναν:

Wondershare Quiz Creator

Το quiz creator της wondershare δίνει την δυνατότητα στον χρήστη να δημιουργεί διάφορα κουΐζ με μια πλειάδα επιλογών όπως πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, σωστού-λάθους, ταίριασμα προτάσεων κ.α., με πολύ απλό και εποπτικό περιβάλλον. Διατίθεται στα αγγλικά αλλά επιδέχεται πληκτρολόγηση στα ελληνικά ενώ διαθέτει και πίνακα αποτελεσμάτων για το ποσοστό επιτυχίας στο τεστ.

Coffecup

Το λογισμικό Coffecup περιέχει μια σειρά από τριάντα εννέα εργαλεία που είναι χρήσιμα για την δημιουργία αρχείων από εικόνες, βίντεο, applets,blogs,ftp uploaders, αντικείμενα flash και υποστηρικτικό λογισμικό για το διαδίκτυο.

Crossword Forge - Hot potatoes

Το crossword forge όπως και το hot potatoes έχει ως τελικό προϊόν την δημιουργία σταυρολέξου αλλά και κρυπτόλεξου το οποίο μπορεί να εξαχθεί σε διάφορους τύπους αρχείων (pdf, image, text,web). Η κύρια χρήση του είναι η εξαγωγή σε μορφή web για να ενσωματωθεί στην πλατφόρμα moodle.

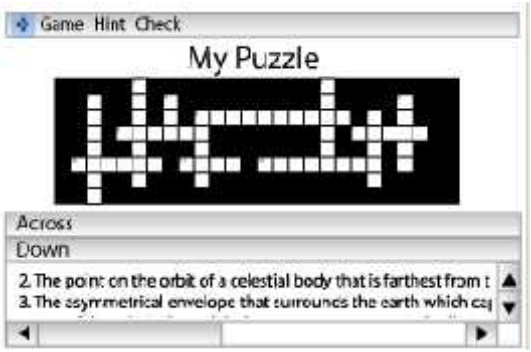

Σχήμα 1: Παράδειγμα σταυρολέξου με την χρήση Crossword Forge

Ispring

Ένα από τα εργαλεία που είναι απαραίτητα για την στήριξη της πλατφόρμας «moodle» είναι τα αρχεία τύπου (.flash). Το add-in του Ispring μέσα σε κλασσικά προγράμματα παρουσιάσεων (π.χ. powerpoint) δίνει την δυνατότητα απ ευθείας εξαγωγής σε αρχείο τύπου .flash εύκολα και γρήγορα.

Articulate studio

Το articulate studio δίνει την δυνατότητα εξαγωγής σε CD, δημοσίευση στο Web, και μετατροπή για εγκατάσταση σε Συστήματα διαχείρισης μάθησης.

Video Scribe

Η εφαρμογή Video Scribe περιέχει μενού που υποβοηθούν την όποια παραγωγή υλικού με περισσότερο σκηνογραφικό χαρακτήρα τύπου κινουμένων σχεδίων και είναι ιδιαίτερα δημοφιλές ακόμα και για την διαφήμιση αναγνωρισμένων εταιριών (adobe).

Οι αμέσως παρακάτω εφαρμογές εντάσσονται στις κατηγορίες της μάθησης μέσω παιχνιδιού κάτι που είναι προσφιλές στους μαθητές ειδικά σε διαδικτυακό περιβάλλον : **Matching Game Maker, Memory Game Maker, Sentence Game Maker,Tetris Game Maker.**

Το σύνολο του προαναφερθέντος λογισμικού μπορεί να ανακτηθεί από τον υπερσύνδεσμο www.hpassos.com, (http://hpassos.com/g/).

Με βάση την γνώση από το πρόγραμμα της επιμόρφωσης άρχισαν οι εκπαιδευτικοί να αναρτούν ψηφιακό υλικό με τα προαναφερθέντα εργαλεία. Παρατίθενται ορισμένα αντιπροσωπευτικά Links από την η-τάξη του σχολείου όπως έχουν διαμορφωθεί μέχρι τώρα. (Χρειάζεται κωδικός για την είσοδο).

- **Γενικό Μενού :**

http://1epal.eu/eclass/

- **Α΄ Ταξη ΕΠΑΛ:**

http://1epal.eu/eclass/course/index.php?categoryid=6

- **Β΄ Ταξη ΕΠΑΛ:**

http://1epal.eu/eclass/course/index.php?categoryid=12

- **Γ΄τάξη ΕΠΑΛ**

http://1epal.eu/eclass/course/index.php?categoryid=13

- **Τομέας Πληροφορικής:**

http://1epal.eu/eclass/course/index.php?categoryid=15
http://1epal.eu/eclass/course/view.php?id=4

- **Τομέας Ηλεκτρολογίας και Ηλεκτρονικής:**

http://1epal.eu/eclass/course/index.php?categoryid=18
http://1epal.eu/eclass/course/view.php?id=20

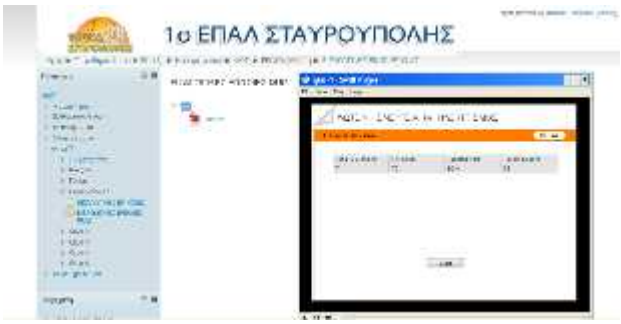

Σχήμα 3: Παράδειγμα ενσωμάτωσης κουΐζ στο online εκπαιδευτικό υλικό

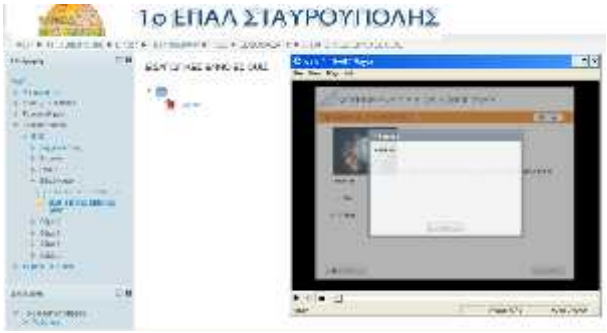

Σχήμα 4: Παράδειγμα ενσωμάτωσης κουΐζ στο online εκπαιδευτικό υλικό

ΤΕΛΙΚΟ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΣΤΟΧΕΥΣΗ

Ο αρχικός σχεδιασμός περιελάμβανε την περαιτέρω, σε δεύτερο χρόνο πλέον, επιμόρφωση των υπολοίπων εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας με την μέθοδο peer-to-peer στα πλαίσια της ενδοσχολικής επιμόρφωσης από συναδέλφους και με την παιδαγωγική επίβλεψη του σχολικού συμβούλου παιδαγωγική ευθύνης της μονάδας. Αυτού του είδους η επιμόρφωση δίνει στους εκπαιδευτές την δυνατότητα επιπλέον εμβάθυνσης και εξοικείωσης με την πλατφόρμα «moodle» εξειδικεύοντάς τους περισσότερο. Ήδη οι ανά ειδικότητα καθηγητές επιμελούνται τον εμπλουτισμό της βάσης και προγραμματίζουν την διοργάνωση επιμορφωτικών ημερίδων.
Η δράση αυτή άλλωστε εντάσσεται στο σχέδιο δράσης που έχει καταρτίσει η σχολική μονάδα στα πλαίσια της αξιολογικής διαδικασίας. Η παράλληλη λειτουργία του 1ου ΕΚ Σταυρούπολης και ως ΚΣΕ (Κέντρου Στήριξης Επιμόρφωσης), επιβάλλει την προτυποποίηση των σχολικών ιστοσελίδων και την ένταξή στις σχολικές ιστοσελίδες, τις καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας με web 2.0 tools.

ΜΕΤΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΕΣ

Στο δεύτερο αυτό στάδιο διερευνήθηκαν οι παράγοντες, οι ανάγκες και οι απαιτήσεις από όλες τις πλευρές που πρέπει να συντρέξουν ώστε να πραγματοποιηθεί και να ολοκληρωθεί ο αρχικός στόχος που είναι η βιωσιμότητα και η επέκταση του έργου και στους υπόλοιπους καθηγητές του 1ου Ε.Κ. Σταυρούπολης.
Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο (ανοιχτού τύπου), με κάποια από τα παρακάτω ερωτήματα, προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς - παράγοντες: (Διοίκηση σχολικής μονάδας, σχολικοί σύμβουλοι παιδαγωγικής ευθύνης, επιμορφωμένοι καθηγητές, μαθητές, σύλλογος διδασκόντων. Ε.Κ., τομεάρχης πληροφορικής). Ταυτόχρονα με την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκαν και ημιδομημένες συνεντεύξεις στους 13 εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε τις παρακάτω ερωτήσεις**:**

-Σε ποιους τομείς μετά την επιμόρφωσή σας διαπιστώσατε προσωπικές ελλείψεις;

-Ποιος πιστεύετε ότι πρέπει να σας παρέχει συμβουλές για την κατάρτιση των μαθημάτων σας ;

-Πιστεύετε ότι θα έπρεπε να σας παρέχεται συνεχόμενη τεχνολογική υποστήριξη για τη χρήση των Web 2.0 tools και της πλατφόρμας Moodle;

-Πιστεύετε ότι πρέπει να σας παρέχεται επαγγελματική υποστήριξη για τη δημιουργία ηλεκτρονικών μαθημάτων σας (σεμινάρια- συνέδρια) ;

-Επικοινωνήσατε με τον σύμβουλο της ειδικότητας σας για την διαμόρφωση των ηλεκτρονικών μαθημάτων;

-Η διοίκηση του σχολείου προέβη σε κάποιες ενέργειες ενθάρρυνσης και υποστήριξης της δράσης σας;

-Έχετε επιμορφωθεί στις μεθόδους αξιολόγησης που σχετίζονται με την τηλεκπαίδευση ;

-Βρίσκετε το σεμινάριο που διοργανώθηκε βοηθητικό για την επαγγελματική σας ανάπτυξη;

-Βρίσκετε το πρόγραμμα βοηθητικό για την προσωπική σας ανάπτυξη;

-Χρησιμοποιείτε σήμερα τις δυνατότητες της πλατφόρμας Moodle και των εργαλείων Web 2.0 για τη βελτιστοποίηση των μαθημάτων σας;

-Πιστεύετε ότι επιμόρφωση 30h ωρών ήταν ικανοποιητική;

-Έχετε προβεί μετά τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα σε έργα πολλαπλασιασμού των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτήσατε;

-Πως κρίνετε την όλη πορεία του προγράμματος ένα εξάμηνο μετά;

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Από την αποδελτίωση ερωτηματολογίων και τις ημιδομημένες συνεντεύξεις προέκυψαν οι παράγοντες που συμβάλουν επίτευξη του σκοπού σύμφωνα με τις παρακάτω κατηγορίες:

-Διοικητικοί (Εμπλεκόμενοι: Σύλλογος διδασκόντων, διευθυντές, υποδιευθυντές, τομεάρχης):

Αναγκαία προϋπόθεση του σύγχρονου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και της βελτιστοποίησης της αποδοτικότητας του είναι οι άρτια καταρτισμένοι εκπαιδευτικοί. Η Διοίκηση σε συνεργασία με το Σύλλογο Διδασκόντων, τους Σχολικούς Συμβούλους πρέπει να ενθαρρύνει και να ευαισθητοποιεί τους εκπαιδευτές στα νέα δρώμενα στο χώρο της εκπαίδευσης και να δημιουργεί ένα πλαίσιο κινήτρων και επιβράβευσης για τους συμμετέχοντες. Η Διοίκηση του σχολείου πρέπει να εισάγει την υιοθέτηση νέων τρόπων εκπαίδευσης για τους μαθητές σε συνεργασία με τον Σύλλογο διδασκόντων και να δημιουργεί ένα πλαίσιο υποστήριξης. Η ανάδειξη λοιπόν εκπαιδευτικών στελεχών είναι αδήριτη ανάγκη, καθώς και η επιλογή στελεχών με ηγετικά χαρακτηριστικά παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ανανέωση της διδασκαλίας και στην υποβοήθηση των εκπαιδευτικών.

-Επιμορφωτικοί: (Εμπλεκόμενοι: Σχολικοί σύμβουλοι παιδαγωγικής ευθύνης και σύμβουλοι ειδικοτήτων)**.** Η Επιμόρφωση πρέπει αφ ενός να περιλαμβάνει τις εξελίξεις στο γνωστικό αντικείμενο , αλλά κυρίως στην μεθοδολογική κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε σχέση με την δόμηση των μαθημάτων με την καθοδήγηση μεντόρων (συμβούλων). Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι με τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα προήχθη η επαγγελματική και προσωπική τους ανάπτυξη. Παρόλα αυτά θεωρούν ότι η βελτίωση αυτή θα πρέπει να είναι συνεχής, να υπάρχει συνεχιζόμενη υποστήριξη στα θέματα των Web 2.0 tools, να υποστηρίζεται με τα κατάλληλα μέσα και να έχει μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

-Υλικοτεχνική υποδομή (Διεύθυνση Ε.Κ., τομεάρχης Ε.Κ.):

Όσον αφορά την υλικοτεχνική υποδομή οι Εργαστηριακοί χώροι και οι Υπολογιστικές μονάδες αποτελούν την βάση για την ανάπτυξη και διαχείριση της πλατφόρμας Moodle στα σχολικά εργαστήρια. Πρέπει να υπάρχει τεχνική υποστήριξη και συντήρηση των Υπολογιστών καθώς και να διατίθεται χώρος εργασίας των εκπαιδευτικών στα εργαστήρια για την δημιουργία των μαθημάτων. Ελλείψεις παρατηρήθηκαν από τους εκπαιδευτικούς στο ότι το γνωστικό αντικείμενο εμπλουτίζεται συνέχεια καθώς ένα μεγάλο ποσοστό της ύλης ανανεώνεται λόγω των τεχνικών εξελίξεων, απαιτούνται πολύ καλές ικανότητες χρήσης Η/Υ σε συνάρτηση με την άριστη γνώση της αγγλικής γλώσσας, ενώ εντοπίστηκαν αδυναμίες των εκπαιδευτικών στην παιδαγωγική τους συγκρότηση με αποτέλεσμα να μην είναι ούτε επαρκείς αλλά ούτε και έτοιμοι για την κατάρτιση παιδαγωγικών σεναρίων με σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις. Οι εκπαιδευτικοί της ΤΕΕ (Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης) πρέπει να είναι σε θέση να συνδυάζουν γνώσεις και δεξιότητες από πολλά διαφορετικά ακαδημαϊκά γνωστικά πεδία (Attwell, 1999). Διαπιστώθηκε επίσης πως οι τυχόν επιπλέον ώρες παραμονής στο σχολείο μένουν αναξιοποίητες λόγω έλλειψης χώρου εργασίας και υπολογιστών. Οι εκπαιδευτικοί τήρησαν θετική στάση στο ενδεχόμενο να μάθουν περισσότερα σε ένα δεύτερο επίπεδο επιμόρφωσης καθώς δήλωσαν ότι δεν κατάφεραν να λειτουργήσουν ως επιμορφωτές των συναδέλφων τους μιας και οι ίδιοι έκριναν πως χρειάζονται

επιπλέον εμπειρία των 30 ωρών επιμόρφωσης που έλαβαν, και θεώρησαν απαραίτητη την συνεχιζόμενη κατάρτισή τους σε θέματα τεχνολογιών και χρήσεως της για την ανάπτυξη ηλεκτρονικών μαθημάτων.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα διαδραστικά ψηφιακά εργαλεία τοποθετούν τον μαθητή στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας με αποτέλεσμα την μαθητοκεντρική στροφή της εκπαίδευσης (Αναστασίου, κ.α 2010). Του δίνουν την δυνατότητα να έχει τον δικό του προσωπικό ρυθμό μάθησης. Έχοντας ως κύριο χαρακτηριστικό την εξατομικευμένη προσέγγιση στοιχείο το οποίο θα πρέπει να επιζητούν να εξάγουν από την αναδραστικότητα με τους μαθητές (Hattie J, 2007), είναι εύκολο πλέον για κάθε μαθητή και τον καθηγητή του να εντοπίσει τα γνωστικά ελλείμματα σε ελάχιστο χρόνο και να οργανώσει την διδασκαλία του πληρέστερα ενώ του δίνεται η δυνατότητα για ορθότερη αξιολόγηση των μαθητών. Προέκταση του προηγουμένου αποτελεί και ο εφοδιασμός των μαθητών με ικανότητες χρήσιμες μετά την αποφοίτησή τους από το σχολείο για την καλύτερη εξέλιξή τους και για την διά βίου κατάρτισή τους.

Παρόλα αυτά δεν είναι πανάκεια μόνο οι νέες μέθοδοι καθώς πρέπει πάντα να λαμβάνουμε υπόψη πως το σχολικό περιβάλλον δεν πρέπει να υπολείπεται στην κοινωνικοποίηση των μαθητών, αντιθέτως πρέπει να την προάγει.

Με στόχο την βελτίωση της ποιότητας στην δημιουργία ηλεκτρονικών μαθημάτων, απαραίτητη προϋπόθεση κρίνεται η δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας από τους επιμορφωτές σε συνεργασία με την διοίκηση του σχολείου **(από τον σύλλογο)** και σχολικών συμβούλων παιδαγωγικής ευθύνης και σχολικών συμβούλων ειδικότητας. Απώτερος στόχος βέβαια συνεχίζει να αποτελεί ο ψηφιακός-ηλεκτρονικός εγγραματισμός των εκπαιδευτικών με αποτέλεσμα την βελτίωση και ανάπτυξη της σχολικής μονάδας ως επακόλουθο. Σε δεύτερο χρόνο θα πρέπει να οργανωθούν **από την διοίκηση - σύλλογο διδασκόντων-σχολικούς συμβούλους άτυπες ομάδες εργασίας από τους εκπαιδευτικούς με στόχο την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.** Από την αξιολόγηση του προγράμματος τεκμαίρεται ότι οι συγκεκριμένοι εκπαιδευτικοί αναζήτησαν διεξόδους επαγγελματικής ανάπτυξης με την επιλογή τους να συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό- (Υπουργείο Παιδεία και Πολιτισμού Κύπρου, 2015).

Επιβάλλεται να κατασκευαστούν αποθετήρια και ιστοχώροι όπως το http://dschool.edu.gr/, σε κεντρικό επίπεδο είτε από το Υπουργείο είτε με ευθύνη των σχολικών συμβούλων σε επίπεδο περιφέρειας, τα οποία ανά ειδικότητα θα εμπλουτιστούν με πολυεπίπεδο και ενημερωμένο εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Με τον τρόπο αυτό θα μπορεί να είναι πιο συγκεκριμένοι οι εκπαιδευτικοί στόχοι, τόσο από τους μαθητές όσο και από τους καθηγητές.

Γεγονός αποτελεί πως οι εκπαιδευτικοί δεν είναι απαραίτητο να έχουν τεχνολογικό υπόβαθρο στον προγραμματισμό, αντιθέτως πρέπει να επιμορφωθούν στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και την μεθοδολογία ώστε να παράγουν ποιοτικότερο υλικό εναρμονισμένο με την ομάδα-στόχο στην οποία απευθύνονται. Αυτό βέβαια έχει ως αποτέλεσμα την περαιτέρω χρονική δέσμευση των εκπαιδευτικών επιμηκύνοντας το ωράριο εργασίας τους. Είναι απαραίτητο λοιπόν να θεσμοθετηθούν εξειδικευμένες θέσεις εργασίας που θα επιμελούνται την συντήρηση και ανάπτυξη του ιστοχώρου της εκάστοτε σχολική μονάδας (τώρα το έργο αυτό επιβαρύνει τους εκπαιδευτικούς πέραν του ωραρίου τους και αποτελεί βασικό λόγο για την δυσκολία που βρίσκουν τέτοια εγχειρήματα) ενώ πρέπει παράλληλα να οργανωθεί και να ενεργοποιηθεί ο θεσμός του **μέντορα και ομάδας συναδέλφων του** (Barnes K.J., 1990) για τους

καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ώστε να υπάρχει συνέχεια στις επιμορφωτικές προσπάθειες των εκπαιδευτικών.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αναστασίου, Α., Ανδρούτσου, Δ., & Γεωργαλάς, Π. (2010). Η αξιοποίηση του Web 2.0 για την συμπληρωματική εξ αποστάσεως ηλεκτρονική εξάσκηση της αγγλικής γλώσσας στο δημοτικό σχολείο. 7ο *Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΤΠΕ*. Κόρινθος.

Υπουργείο Παιδεία και Πολιτισμού Κύπρου. (2015, 10 1). Retrieved 10 1, 2015, from Επιτροπή Ανάπτυξης-Βελτίωσης Σχολικής Μονάδας:http://www.moec.gov.cy/dde/anaptyxi_veltiosi_scholeiou/epangelmatiki_anaptyxi_prosopikou.htm

Hattie J, T. H. (2007). The power of feedback. Review of the educational Research, σσ. 81-112.

Piaget. (1971). Science of education and the psychology of the child. New York: Viking Press.

Attwell, G. (1999). New roles for vocational education and training teachers and trainers. *Industrial and Commercial Training,Volume 31 Number 5*, pp. 190-200.

Barnes K.J., &. K. (1990). Peer observation and assessment inservice training:. *Annual Meeting of the Eastern Educational Research Association.* Clearwater,Florida.

74. Φύλο και Διαδίκτυο

Παπαδόγιαννης Ηλίας [1], Πλιώτα Μαρία [2],Καρούντζου Γεωργία[3]
[1] Διοικητικός ΠΕ1, Προωθητής Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Περιφερειακής Διεύθυνσης Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης Πελοποννήσου
hpapadogiannis@gmail.com
[2] Εκπαιδευτικός ΠΕ05
mariapliota@gmail.com
[3]Σχ. Σύμβουλος Α/θμιας Εκπ/σης
georgiakaarountzou@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Είναι σαφές ότι η ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας με τη μορφή που λαμβάνει αυτή τη στιγμή κάθε άλλο παρά αμβλύνει τις κοινωνικές ανισότητες. Το φαινόμενο του ψηφιακού χάσματος (digitaldivide) και γενικότερα όλων των ανισοτήτων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες είναι φαινόμενο οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό. Πολλές επιστημονικές μελέτες εστιάζουν στο έλλειμμα αντιπροσώπευσης των γυναικών στα πεδία των Θετικών επιστημών και της Τεχνολογίας. Τεχνολογικές δομές, θεσμικής και μη, περιθωριοποιούν τις γυναίκες και το γνωστικό κεφάλαιο που αυτές φέρουν καθώς τις διαδικασίες καθιστώντας το ανδρικό πρότυπο κυρίαρχο στις επιστήμες αυτές.
Στην εκπαίδευση εντοπίζεται μια ανισότητα μεταξύ αγοριών και κοριτσιών με τα αγόρια να έχουν το προβάδισμα στην πρόσβαση, την εξοικείωση, τη χρήση και τις επιδόσεις στις νέες τεχνολογίες και γενικότερα να έχουν θετική στάση. Το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να συμβάλλει στην αλλαγή αυτών των στάσεων και στην αλλαγή των στερεοτύπων που θέλουν το φύλο να είναι σημαντικός παράγοντας στη διαμόρφωση αυτών των στάσεων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Εκπαίδευση και ΤΠΕ, φύλο, στάσεις.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο ευρύτερο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης που αποτελεί φαινόμενο οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό και συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) παρατηρούνται κοινωνικές ανισότητες και αντιθέσεις οι οποίες οφείλονται κατά ένα μεγάλο ποσοστό σε αυτή την ανάπτυξη των ΤΠΕ.
Ένα από τα βασικά φαινόμενα αυτών των νέων κοινωνικών αντιθέσεων και ανισοτήτων είναι αυτό του ψηφιακού χάσματος (digitaldivide) χάσμα όσον αφορά την ικανότητα των πολιτών να χρησιμοποιήσουν την Τεχνολογία της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών, όπως εκτιμάται από τις δεξιότητες και που αποκτούν. Μεταξύ των κοινωνικών αντιθέσεων και ανισοτήτων παρατηρείται και η διαφοροποίηση των στάσεων των δυο φύλων απέναντι στους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές με τους άνδρες να έχουν θετικότερες στάσεις από τις γυναίκες.
Τέτοιοι τομείς θεωρούνται παραδοσιακά ως στερεότυπα ανδροκεντρικοί (π.χ. θετικές επιστήμες, ανδρικά επαγγέλματα, αγορίστικα παιχνίδια), και εκεί οι εμπειρίες των γυναικών και των κοριτσιών διαγράφονται αρνητικές, αδιάφορες και εν γένει περισσότερο σύνθετες.
Είναι εύλογο, λοιπόν, να αναρωτηθεί κανείς τι είναι αυτό που δυσχεραίνει ή διευκολύνει την πρόσβαση, τη συμμετοχή και ακόμη την προσωπική ικανοποίηση των γυναικών σε δραστηριότητες, επαγγέλματα ή σπουδές που αφορούν ή απαιτούν δεξιότητες στη χρήση μαθηματικών και τεχνολογίας; Ή ακόμη, τι είναι αυτό που μας

κάνει να κατανοούμε ή να κατασκευάζουμε τις εμπειρίες των γυναικών και των κοριτσιών σε τέτοιους χώρους ως ξεχωριστές, ιδιόμορφες και προβληματικές;

Στην εργασία αυτή γίνεται μια προσπάθεια παρουσίασης στοιχείων και μελετών του φαινομένου αυτού.

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Στην εποχή μας οι άντρες ασχολούνται περισσότερο από τις γυναίκες με τους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές και θεωρείται πιο φυσιολογικό για τους άντρες από ότι για τις γυναίκες να σπουδάζουν πληροφορική τόσο σε προπτυχιακές, όσο και προπτυχιακές σπουδές.

Αν και οι γυναίκες με την εμπειρία τους ως δακτυλογράφοι και τηλεφωνήτριες, είχαν επαφή με τον κόσμο των υπολογιστών από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα, πολλοί πιστεύουν ότι οι άντρες είναι πιο ικανοί να χρησιμοποιούν υπολογιστή από ότι οι γυναίκες και οι γυναίκες επιστήμονες της πληροφορικής έχουν αντιμετωπιστεί και πολλές φορές ακόμη αντιμετωπίζονται ως κατώτεροι επιστήμονες, ιδιαίτερα όταν συνεργάζονται με άντρες.

Η μη συμμετοχή τους θα μπορούσε να ερμηνευτεί σε σχέση με την ανησυχία (computeranxiety) την οποία προκαλούν οι υπολογιστές και η οποία είναι «μια παράλογη αναμονή φόβου που προκαλείται από τη σκέψη της χρησιμοποίησης των υπολογιστών, τα αποτελέσματα της οποίας οδηγούν στην αποφυγή ή την ελαχιστοποίηση της χρήσης των υπολογιστών». Το κοινωνικό φύλο, ως μονάδα ανάλυσης, συντελεί στην παραγωγή διαφορετικών νοημάτων, ταυτοτήτων και εμπειριών για τα υποκείμενα (άνδρες και γυναίκες, αγόρια και κορίτσια) σε εργασιακές, εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες. τα παραδείγματα αφορούν στο μαθηματικό και τεχνολογικό αλφαβητισμό των γυναικών που σπουδάζουν μηχανολογία σε πανεπιστήμια, στο επάγγελμα της καθηγήτριας θετικών επιστημών σε πολλές χώρες, και στην ενσωματωμένη θηλυκότητα ή αρρενωπότητα κατά την ψυχαγωγική ενασχόληση των παιδιών με ψηφιακά παιχνίδια

Πολλές έρευνες έδειξαν ότι η ανησυχία των υπολογιστών παρατηρείται σε μεγαλύτερα επίπεδα στις γυναίκες από ότι στους άντρες γεγονός το οποίο δημιουργεί το ερώτημα μήπως αυτή η ανησυχία είναι η αιτία που οι γυναίκες δεν ενδιαφέρονται για σπουδές στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Ακόμη κι όταν ενδιαφερθούν να εκπαιδευτούν σε θέματα Η/Υ και στα μαθήματα μικρής χρήσης των Η/Υ αλλά και στα μαθήματα υψηλότερου επιπέδου, οι άντρες φαίνεται να γνωρίζουν πολύ περισσότερα για τους υπολογιστές. Οι δυνατότητες όμως των γυναικών, όταν συμμετέχουν σε μαθήματα προγραμματισμού Η/Υ, είναι κατά μέσο όρο ίδιες και σε ορισμένες περιπτώσεις καλύτερες από αυτές των αντρών.

Οι δυνατότητες όμως αυτές γίνονται αντιληπτές μετά την εμπλοκή των γυναικών με τον κόσμο των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών η οποία γίνεται συνήθως από τη νεαρή ηλικία και όπως διαμορφώνονται τα αναλυτικά προγράμματα στην εποχή μας, στο χώρο του σχολείου.

Στην εκπαίδευση εντοπίζεται μια ανισότητα μεταξύ αγοριών και κοριτσιών σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες. Οι νέες τεχνολογίες και ιδιαίτερα η εισαγωγή της πληροφορικής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση δημιούργησαν ένα νέο πεδίο στο οποίο τα αγόρια πήραν ένα ξεκάθαρο προβάδισμα στην πρόσβαση, την εξοικείωση, τη χρήση και τις επιδόσεις τις νέες τεχνολογίες. Σαν αποτέλεσμα στις Η.Π.Α., την πλέον τεχνολογικά προηγμένη χώρα όπου ήδη από το 1996 το 65% των δημόσιων σχολείων έχει αποκτήσει πρόσβαση στο διαδίκτυο και χρήση του στην

εκπαιδευτική διαδικασία, η επίδραση των νέων τεχνολογιών στα έσοδα των δύο φύλων έχει ήδη αρχίσει να διερευνάται συστηματικά.
Από τη μελέτη Gender Gaps - Where Schools Still Fail Our Children (1999) προέκυψαν τα εξής:

- Ένα μικρό ποσοστό των μαθητών που εγγράφονται σε μαθήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι κορίτσια.
- Τα εκπαιδευτικά λογισμικά που χρησιμοποιούνται στο σχολείο συχνά ενισχύουν τα στερεότυπα των φύλων και τις διακρίσεις κατά των κοριτσιών. Σπάνια συναντώνται θετικά, ενεργά γυναικεία πρότυπα στα λογισμικά αυτά.
- Τα κορίτσια χρησιμοποιούν τους υπολογιστές πολύ λιγότερο έξω από το σχολείο με αποτέλεσμα μεταξύ άλλων να έρχονται στη σχολική τάξη με λιγότερη εμπειρία και περισσότερες αναστολές σε σχέση με την πρόσβαση και χρήση των νέων τεχνολογιών
- Τα ίδια τα κορίτσια συστηματικά αξιολογούν τους εαυτούς τους ως λιγότερο ικανά από τα αγόρια στις δεξιότητες χρήσης των υπολογιστών ενώ αντίθετα τα αγόρια έχουν υψηλότερη αυτοεκτίμηση και θετικότερη αντιμετώπιση σε σχέση με τους υπολογιστές και τη χρήση τους.
- Οι εκπαιδευτικοί έχουν λίγη η καθόλου εκπαίδευση στο πως να χρησιμοποιούν την τεχνολογία για να διαμορφώσουν περιβάλλοντα μάθησης που να προωθούν ισότιμα μαθητές και των δύο φύλων.
- Η επιλογή σπουδών και επαγγελμάτων επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από παραδοσιακές κοινωνικές προσδοκίες και προκαταλήψεις.

Όλες οι παραπάνω συνθήκες στοιχειοθετούν την εμφάνιση ενός νέου χάσματος μεταξύ των δύο φύλων καθώς η πληροφορική γίνεται το «νέο κλαμπ» των αγοριών γεγονός που κινδυνεύει να αφήσει τα κορίτσια απλούς παρατηρητές στις εξελίξεις του νέου αιώνα και της νέας χιλιετίας.
Ηυποεκπροσώπηση των γυναικών όσον αφορά τις τεχνολογίες, σε επίπεδο εκπαίδευσης και ‘έρευνας και επαγγελματικής επιλογής φαίνεται να αποτελεί μια αδιαμφισβήτητη πραγματικότητα , σύμφωνα με εμπειρικές έρευνες.Στη δεκαετία του 90 οι γυναίκες αντιπροσώπευαν μόνο το 11 των φοιτητών που παρακολουθούσαν εφαρμοσμένη μηχανική και τεχνολογία, ενώ παρόμοια ποσοστά καταγράφηκαν και στην Ιταλία.. Ανάλυση της Unesco το 2008 σε 24 μεγάλες χώρες και από τις 5 ηπείρους κατέδειξε ‘ότι η υποεκπροσώπηση των γυναικών στους τεχνολογικούς κλάδους είναι ουσιαστικά καθολική(Hodginson, 2009). Παρόμοια εικόνα και στις ΗΠΑ με το ποσοστό των γυναικών στους συγκεκριμένους κλάδους με δυσκολία να φτάνει στο 8%. Για την Ελλάδα τα δεδομένα προφανώς δε διαφοροποιούνται σε ακαδημαϊκό επίπεδο: το 2010 η συμμετοχή στους ανθρωπιστικούς τομείς η το 80.%, η συμμετοχή των γυναικών καθηγητριών κυμαινόταν σε χαμηλά ποσοστά της τάξης του 5%(Βοσνιάδου, 2004) ενώ τσε επίπεδο ερευνητικών θεσμών, το ποσοστό ήταν 20% (Alipranti, 2002).
Η εκπαίδευση αποτελεί μορφή κοινωνικοποίησης, η οποία κατά κανόνα ασκείται από φορείς που βρίσκονται έξω από την οικογένεια και έχει ως σκοπό την εκμάθηση συγκεκριμένων ρόλων, οι οποίοι διαφέρουν από άτομο σε άτομο. Από τα αρχαία χρόνια οι ρόλοι κατανέμονται κατά φύλο και ηλικία, ώστε η εκμάθηση να γίνεται σε διαφορετικούς χώρους και από διαφορετικά πρόσωπα. Τα αγόρια εκπαιδεύονται π.χ. στο ρόλο του κυνηγού ή στην πολεμική τέχνη ενώ τα κορίτσια στο πλύσιμο. Αποτέλεσμα το αγόρι εκπαιδεύεται στους αντρικούς ρόλους ενώ η γυναίκα στους γυναικείους. Ο διαχωρισμός της εκπαίδευσης κατά φύλα παρέμεινε για πολύ καιρό, όσο ο κόσμος της γυναίκας και ο κόσμος του άντρα εξακολουθούσαν να θεωρούνται

διαφορετικοί και απομακρυσμένοι ο ένας από τον άλλο. Οι εκπαιδευτικοί θεσμοί ανέκαθεν λειτουργούσαν σαν φορείς μετάδοσης πολιτιστικών στοιχείων ή καλύτερα αναπαραγωγής μιας δεδομένης κοινωνικής κληρονομιάς.
Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στην περίπτωση που αναφέρεται το κείμενο που παραθέτει ο ιστορικός της εκπαίδευσης Αλέξης Δημαράς. Η κοινωνική ανισότητα κάνει την εμφάνισή της με τη μορφή της ανισότητας των φύλων, στηριζόμενη σε στερεότυπα για τη φύση και το ρόλο των γυναικών στην κοινωνική ζωή και θέτει τις γυναίκες στο περιθώριο.
Πριν προχωρήσουμε στην αναζήτηση των επιχειρημάτων θα είναι χρήσιμο να έχουμε μια εικόνα της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής κατάστασης της εποχής. Βρισκόμαστε λοιπόν στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του ελληνικού κράτους. Η ελληνική κοινωνία είναι καθαρά αγροτική. Οι κύριες αξίες που οριοθετούν και κατευθύνουν την κοινωνική ζωή «φέρονται από την Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία και βρίσκονται σε διαρκή ανταγωνισμό με τον αστικό κλασικίζοντα διαφωτισμό που προέρχεται από την δύση.
Η συντηρητική ιδεολογία είναι παγιωμένη και μέσα από την κυριαρχία των ολίγων διακόπτεται η κοινωνική κινητικότητα. Τα μεγάλα έργα και δάνεια προκαλούν οικονομική και εθνική κρίση. Στο σχολείο ανατίθεται η θρησκευτικότητα, η ηθικότητα και η ανάπτυξη πατριωτικού αισθήματος
Μετά απ’ τα παραπάνω μπορούμε να αναδείξουμε τα επιχειρήματα αποκλεισμού των κοριτσιών από το σχολείο εκείνης της εποχής. Αρχικά έχουμε επιχειρήματα που εκπορεύονται από στερεότυπα σε σχέση με τη γυναικεία φύση. Έτσι οι γυναίκες ασχολούνται με γυναικείες τέχνες όπως η ραπτική, το κέντημα, το πλέξιμο και δραστηριότητες όπως η οικιακή οικονομία. Η γυναικεία φύση τις προορίζει για καλές συζύγους και μητέρες.
Κάπου εδώ εμφανίζεται και ο ρόλος όπου η καλή μητέρα έχει να επιτελέσει. Η εθνική αποστολή αποτελεί τον σημαντικότερο ρόλο της γυναίκας. Είναι αυτή που θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στα πλαίσια της οικογένειας. Ως καλή μητέρα και σύζυγος πρέπει να διαθέτει τα χαρακτηριστικά της ηθικότητας και της αξιοπρέπειας. Περισσότερη μόρφωση θέτουν τα παραπάνω καθώς και υγεία τους σε κίνδυνο.
Σε μια προσπάθεια αιτιολόγησης όλων αυτών των διαπιστώσεων για τον αποκλεισμό των γυναικών οNelson (Nelson, 2004) διατυπώνει τη άποψη ότι οι γυναίκες είτε στερήθηκαν σε παγκόσμια κλίμακα την πρόσβαση στην Τεχνολογία είτε αλλοτριώθηκαν και έγιναν αντικείμενο εκμετάλλευσης. Βασική παράμετρος για το γιατί οι γυναίκες στην συντριπτική τους πλειοψηφία δεν συμμετέχουν στο τεχνολογικό γίγνεσθαι είναι το ότι δεν έχουν ενεργή συμμετοχή στα τεχνολογικά κέντρα λήψης απόφασης.Η τεχνολογία δεν είναι ουδέτερη και αμερόληπτη στις έμφυλες διαφοροποιήσεις.
Ο εμφύλιος διαχωρισμός, φαινόμενο κατά το οποίο άντρες και γυναίκες συγκεντρώνονται σε διαφορετικούς επαγγελματικούς τομείς και σε διαφορετικά ιεραρχικά επίπεδα, επηρεάζει και τις επαγγελματικές επιλογέστων γυναικών.
Η ουδετερότητα της Τεχνολογίας απορρίφτηκε από τη φεμινιστική θεωρία όπου η Τεχνολογία ταυτίζεται με τον ανδρισμό, γνωστή κι ως «τεχνολογία της ανδρικής κουλτούρας’ ή ‘φεμινιστικός επικοικοδομισμός.
Σύμφωνα με την παραπάνω θεωρία, η Τεχνολογία αντιμετωπίζεται ως το αποτέλεσμα καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων ενώ αποκρύπτεται η συνεισφορά των γυναικών στην τεχνολογική πρόοδο

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Η επιλογή σπουδών και επαγγελμάτων επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από παραδοσιακές κοινωνικές προσδοκίες, προκαταλήψεις και στερεότυπα που ισχύουν και για τα δυο φύλα με αποτέλεσμα κορίτσια και αγόρια καταλήγουν σε διαφορετικές αλλά στερεότυπες, ως προς το φύλο, επιλογές (Δεληγιάννη-Κουιμτζή, Ζιώγου-Καραστέργιου και Φρόση, 2003)..Μεγάλη επιρροή ασκούν οι εκπαιδευτικοί στη διαμόρφωση αυτών των επιλογών, αν και δεν αντιλαμβάνονται πάντα τη δύναμη του ρόλου τους..Επιπροσθέτως, αγνοούν το γεγονός ότι οι αντιλήψεις τους για τα στερεότυπα και το ρόλο των δυο φύλων έχει άμεσο α ντίκτυπο στον τρόπο που οι ίδιοι οι μαθητές αντιλαμβάνονται το ρόλο τους.

Οι εκπαιδευτικοί (άντρες και γυναίκες) πιστεύουν ότι αγόρια είναι ‘εκ φύσεως’ καλύτερα στα Μαθηματικά και στις Φυσικές Επιστήμες(Murphy&Whitelegg, 2006) και ακόμη και σε περιπτώσεις που δεν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στην επίδοση αγοριών και κοριτσιών, εξακολουθούν να θεωρούν τα αγόρια καλύτερα και τους άντρες εκπαιδευτικούς ικανότερους στις Τεχνολογικές επιστήμες(Σταυρίδου, Σολομωνίδου και Σαχινίδου, 1999).

Επιπλέον, είναι εμφανές ότι το σχολείο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο αν κατευθύνει αγόρια και κορίτσια:

-αν και το χάσμα επίδοσης μεταξύ των δυο φύλων κλείνει σταδιακά εξακολουθούν λιγότερα κορίτσια να επιλέγουν Θετικές επιστήμες (Roger&Duffield, 2000) ενώ καθοδηγούνται για τις επιλογές τους να διαλέγουν λιγότερα θετικά και τεχνολογικά μαθήματα (Gillbrandetal., 2000).

Οι εκπαιδευτικοί συχνά αγνοούν τη συμμετοχή τους στη διάδοση του «Κρυφού Αναλυτικού» το Κρυφό Αναλυτικό ή Παραπρόγραμμα ονομάζεται οτιδήποτε μαθαίνουμε στο σχολείο, που δεν είναι μέρος του επίσημου αναλυτικού προγράμματος και το οποίο μεταδίδεται άτυπα ή αόρατα (Γκότοβος, 200).Τα σχολικά βιβλία, οι καθημερινές δραστηριότητες στο σχολείο και η συμπεριφορά των εκπαιδευτικών είναι μέρος του κρυφού αναλυτικού προγράμματος.

Σε πολλές περιπτώσεις οι εκπαιδευτικού υποκινούμενοι από τις δικές τους παραδοσιακές πεποιθήσεις και αντιλήψεις, μπορεί να υιοθετήσουν μια στάση ή και συμπεριφορά η οποία να αναπαράγει τις στερεοτυπικές νόρμες.Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό να αποκτήσουν επίγνωση των δικών τους στερεοτυπικών αντιλήψεων και αν αποφεύγουν νατις αναπαράγουν στο σχολικό περιβάλλον στο σχολικό περιβάλλον εντός ή και εκτός τάξης.

Όσον αφορά την εμπειρία των κοριτσιών με τις νέες τεχνολογίες που**,** σύμφωνα με έρευνα της Βουτυρά (Βουτυρά, 2006), μπορούμε να την προσδιορίσουμε με βάση τα δέκα παρακάτωσημεία, επισημαίνοντας ότι ως προς τα πρώτα επτά δεν διαφοροποιείται από την εμπειρία των αγοριών, ενώ στα υπόλοιπα τρία σημειώνεται σημαντική διαφοροποίηση

- Η αρχική γνωριμία με τον υπολογιστή γίνεται συνήθως στην ηλικία των 8-9 ετών και αντιμετωπίζεται με ένα σχετικό «δέος»
- Η ενασχόληση με δραστηριότητες στον υπολογιστή ξεκίνησε στην ηλικία των 11 ετών
- Η ενασχόληση με δραστηριότητες στον υπολογιστή χαρακτηρίζεται ως ευχάριστη γιατί σχετίζεται κυρίως με την αναζήτηση πληροφοριών που αφορούν στα χόμπι των εφήβων, όπως λ.χ. η ανάκτηση τραγουδιών και στίχων.
- Ο βαθμός εξοικείωσής τους με τις νέες τεχνολογίες θεωρούν ότι είναι αρκετά ικανοποιητικός

- Η ενσωμάτωση της χρήσης των ΤΠΕ στην καθημερινή διδακτική πράξη δεν θεωρείται ότι μπορεί να εφαρμοσθεί σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα
- Η ανάθεση εργασιών από τους/τις καθηγητές/τριες αφορά συνήθως Βιογραφίες λογοτεχνών, πληροφορίες για την Ε.Ε.
- Η εμπειρία της ηλεκτρονικής αδελφοποίησης αποτιμάται ως θετική, ανανέωσε τον τρόπο μάθησης και διδασκαλίας.
- Οι συνηθισμένες δραστηριότητες των κοριτσιών στον Η/Υ είναι η αποστολή και λήψη ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και η ανάκτηση τραγουδιών και στίχων

Οι αναζητήσεις στο Διαδίκτυο από προσωπική πρωτοβουλία γίνονται είτε από το σχολείο την ώρα της Πληροφορικής και εφόσον δεν παραδίνει ο/η εκπαιδευτικός θεωρία, είτε από internetcafé, αλλά όχι σε καθημερινή βάση. Οι αναζητήσεις των κοριτσιών στο Διαδίκτυο την ώρα του μαθήματος της Πληροφορικής δεν αφορούν σε κάτι συγκεκριμένο, ενώ τα αγόρια εμμένουν κατά κύριο λόγο στα ηλεκτρονικά παιχνίδια, από όπου μπορούν να έχουν πρόσβαση είτε βρίσκονται στο σπίτι, σε internetcafé ή κατ' εξαίρεση στο σχολείο

10. Σύνδεση με το Διαδίκτυο από το σπίτι**:** στην πλειοψηφία τους τα κορίτσια δεν έχουν

Έχοντας υπόψη το βαθμό στον οποίο οι γνώσεις οι αξίες , οι στάσεις αλλά και ο πεποιθήσεις των μαθητών οικοδομούνται μέσα από την υποβόσκουσα κουλτούρα του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος πολύ συχνά ο εκπαιδευτικός αναγκάζεται να αναλάβει ενεργητικό ρόλο . Τα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων , τα προγράμματα etwinning , Erasmus και γενικότερα όλα τα συνεργατικά προγράμματα που προάγουν τη συνεργασία, χρησιμοποιουν ενεργητικές μεθόδους διδασκαλίας και βασίζονται στη διαθεματικότητα προάγουν την άρση των αναστολών των μαθητριών να ασχοληθούν με τις Τεχνολογίες.

Ο εκσυγχρονισμός που οραματιζόμαστε στην εκπαίδευση με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών δεν αφορά απλώς τη χρήση ενός τεχνολογικά προηγμένου εργαλείου και ενός ακόμη συμβατικού μέσου διδασκαλίας, αλλά προϋποθέτει και προσδοκά ουσιαστικότερες αλλαγές στη φύση της παραδοσιακής διδασκαλίας και στη σχολική κουλτούρα εν γένει.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αβδελά, Ε. (1988) «Η 'ιστορία των γυναικών' στην Ελλάδα», Σύγχρονα Θέματα, 35-36-37, 1988, σ. 171-173. Αβδελά, Ε. (1993) «Ιστορία των γυναικών, ιστορία του φύλου, φεμινιστική ιστορία: μεθοδολογικές διεργασίες και θεωρητικά ζητήματα μιας εικοσαετίας», Δίνη, φεμινιστικό περιοδικό, 6, Μάιος, 1993.

Αβδελά, Ε. (2003) «Η ιστορία του φύλου στην Ελλάδα: από τη διαταραχή στην ενσωμάτωση;», πρακτικά συνεδρίου Το φύλο τόπος συνάντησης των επιστημών: ένας πρώτος ελληνικός απολογισμός, Πανεπιστήμιο Αιγαίου-Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις», Μυτιλήνη, Οκτώβριος 2003 (http://www.aegean.gr/genderpostgraduate/Documents/Praktika_Synedriou/Praktika_Synedriou.htm

Αλτουσέρ, Λ. (1977) «Ιδεολογία και ιδεολογικοί μηχανισμοί του κράτους», Θέσεις, Αθήνα: Θεμέλιο. Αναγνωστοπούλου, Δ. (1995) «Κοινωνικές αναπαραστάσεις για την οικογένεια στα βιβλία «Η γλώσσα μου», Αντιτετράδια της Εκπαίδευσης, 34-35, 1995, σ. 63-68.

Αναγνωστοπούλου, Δ. (1997) «Αναπαραστάσεις του γυναικείου και του ανδρικού φύλου στα κείμενα των βιβλίων «Η Γλώσσα μου» της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης», στο Δεληγιάννη, Β., και Ζιώγου, Σ. (επιμ.) Φύλο και Σχολική Πράξη. Συλλογή Εισηγήσεων, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σ. 316-330.

Ανθογαλίδου, Θ. (1989) «Η σχολική ιδεολογία σήμερα (ο ηγεμονικός λόγος των αναγνωστικών του Δημοτικού σχολείου)», Σύγχρονη Εκπαίδευση, 46, Μάιος-Ιούνιος 1989, σ. 31-40

Βαρνάβα-Σκούρα Ε. (1997) «Θέματα φύλου και αναπαραστάσεις των εκπαιδευτικών για τη δουλειά τους», στο Δεληγιάννη, Β., και Ζιώγου, Σ. (επιμ.) Φύλο και Σχολική Πράξη. Συλλογή Εισηγήσεων, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σ. 84-94.

Βιτσιλάκη-Σορωνιάτη, Χ., Μαράτου-Αλιπράντη, Λ., Καπέλλα, Α., (2001) Εκπαίδευση και Φύλο. Μελέτη βιβλιογραφικής επισκόπησης, Αθήνα: ΚΕΘΙ.

Βλαχούτσικου, Χ. και Kain-Hart, L. (2003) Όταν γυναίκες έχουν διαφορές. Αντιθέσεις και συγκρούσεις γυναικών στη σύγχρονη Ελλάδα, Αθήνα: Μέδουσα.

Βουρτσάκη, Ε., Χατζηθεοδωρίδου, Μ., Μυλωνά, Π. και Παπαγεωργίου, Κ. (1998) «Πλειοψηφία στην τάξη, μειοψηφία στη διοίκηση», στο Εκπαίδευση και Φύλο, Νέες Τεχνολογίες, Πρακτικά Συνεδρίου, Γενική Γραμματεία Ισότητας, ΚΕΘΙ, σ. 70-75.

Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Β. (2002) «Ανδρικές και γυναικείες ταυτότητες, σχολική επιτυχία και επιλογές ζωής: μια προσπάθεια ερμηνείας των διαφορών στις ακαδημαϊκές επιδόσεις 45 των δύο φύλων», εισήγηση στο 1 ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης, Αθήνα 17-18 Μαϊου.

Ηλιού, Μ. (1993) «Γυναίκες πανεπιστημιακοί: εξέλιξη της θέσης τους ή στασιμότητα;», στο Δεληγιάννη, Β., και Ζιώγου, Σ. (επιμ.) Εκπαίδευση και Φύλο. Ιστορική Διάσταση και Σύγχρονος Προβληματισμός, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σ. 417-444.

Ιγγλέση, Χ. (2001) «Μέθοδοι και Υποκειμενικότητες», στο Ιγγλέση, Χ. (επιμ.) Ο Αναστοχασμός στη Φεμινιστική Έρευνα. Σκιαγράφηση μιας Αμφίθυμης Σχέσης, Αθήνα: Οδυσσέας.

Ραβάνης, Κ. (2003) «Ευαισθητοποίηση Εκπαιδευτικών και Παρεμβάσεις στο Πλαίσιο της Εκπαίδευσης για την Προώθηση της Ισότητας των Φύλων: το συνολικό Σχέδιο Ανάπτυξης και Υλοποίησης του Έργου», Φύλο και Εκπαιδευτική πραγματικότητα στην 51 Ελλάδα: Προωθώντας Παρεμβάσεις για την Ισότητα των Φύλων στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, Έργο: Ευαισθητοποίηση Εκπαιδευτικών & Παρεμβατικά Προγράμματα για την Προώθηση της Ισότητας των Φύλων, ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, Αθήνα: ΚΕΘΙ, σ. 287-298.

Σιάνου, Ε. (1997β) «Επαγγελματισμός και Φύλο: το παράδειγμα των εκπαιδευτικών», στο Δεληγιάννη, Β., και Ζιώγου, Σ. (επιμ.) Φύλο και Σχολική Πράξη. Συλλογή Εισηγήσεων, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σ. 213-226.

Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Γενική Γραμματεία Ισότητας (2000) 4η & 5η Εθνική Έκθεση της Ελλάδας, περίοδος 1994-2000. Προς την Επιτροπή του ΟΗΕ για την Εξάλειψη κάθε μορφής Διάκρισης σε βάρος των Γυναικών, Αθήνα: Δεκέμβριος 2000.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Barret, M. (1987) "Gender and class: Marxist feminist perspectives on education", στο Arnot, M. and Weiner, G. (eds.) Gender and the Politics of Schooling, Buckingham: Open University Press, σ. 50-63.

Deliyanni-Kouimtzi, K. & Ziogou, S. (1995) "Gendered youth transitions in Northern Greece: between tradition and modernity through education", στο Chisholm, L., Buechner, P., Krueger, H. H. & Bois-Raymond, M. du (eds.) Growing Up in Europe, Berlin: De Gruyter.

Dillabough, J. A. & Arnot, M. (2000) "Feminist Sociology of Education: dynamics, debates and directions", στο Demaine, J. (ed.) Sociology of education today, MacMillan.

Leonard, D. (2004) "Gender and Education", στο Davis, K., Evans, M. and Lorber, J. (eds.) HandbookofGenderandWomen'sStudies.

Terry, F. (1989) «Η ιστορία των γυναικών και η αντίληψη των παιδιών για το φύλο», στο ΚΕΘΙ (2000) Ισότητα των δύο φύλων. Ορόλοςτωνεκπαιδευτικών. Φάκελοςπαρεμβατικώνμαθημάτων, Φάκελος 4, σ. 25-28.

Weiner, G. (1994) Feminisms in education: an introduction, Buckingham: Open University Press.

ERASMUS+ πρόγραμμα: Το νερό και η μαγική του δύναμη

Μπίρμπα Μαρία[1], Γεωργίου Ιωάννης[2], Καλογήρου Ηλίας[3], Ταγαρίδη Γεωργία[4]

[1] Δρ Φυσικός, καθηγήτρια 1ου ΓΕΛ Πύργου
maria_birba@yahoo.gr
[2] Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, καθηγητής πληροφορικής 1ου ΓΕΛ Πύργου
giageorgiou@sch.gr
[3]Φυσικός, υπεύθυνος ΕΚΦΕ νομού Ηλείας
ekfil@yahoo.gr
[4] Φιλόλογος, καθηγήτρια 1ου ΓΕΛ Πύργου
geotagar@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το 1ο ΓΕΛ Πύργου Ηλείας συμμετείχε κατά την διετία 2014-2016 σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα ***Erasmus+/Δράση ΚΑ2/Στρατηγικές Συμπράξεις αποκλειστικά μεταξύ σχολείων*** *με τίτλο «Water and its Magical Power". Στο πρόγραμμα συμμετείχαν πέντε επιπλέον σχολεία, από τις ακόλουθες χώρες: Ρουμανία, Τσεχία, Ισπανία, Βουλγαρία και Γαλλία. Ο στόχος μας ήταν να προωθήσουμε την συνεργασία μαθητών, εκπαιδευτικών και σχολείων, και κατ' επέκταση να χτυπήσουμε την κοινωνική, πολιτισμική και εθνική περιχαράκωση ώστε να καταστούν οι μαθητές ανεκτικοί ενήλικοι στο μέλλον, οι εκπαιδευτικοί να διαπιστώσουν ότι είναι εύκολο να συνεργάζονται με συναδέλφους τους από άλλες χώρες, και τελικά όλοι μαζί να συνειδητοποιήσουμε πως ανήκουμε σε μια Ευρώπη των πολλών πολιτισμών, της κοινής όμως συνείδησης και των κοινών οραμάτων.*

Στην παρούσα εργασία περιγράφονται δύο courses, στα πλαίσια των οποίων χρησιμοποιήθηκαν εκτεταμένα μέθοδοι μη τυπικής εκπαίδευσης. Το πρώτο course πραγματοποιήθηκε στον Πύργο με θέμα την αλληλεπίδραση Νερού και Τέχνης, όπου οι ομάδες εργασίας κατέστρωσαν θεατρική-μουσική-χορευτική παράσταση. Το δεύτερο course πραγματοποιήθηκε στο Brno της Τσεχίας με θέμα τη σχέση του Νερού με τις Φυσικές Επιστήμες, όπου οι μαθητές πραγματοποίησαν σειρά πειραμάτων Φυσικής, Χημείας και Βιολογίας.

Τέλος, γίνεται ειδική αναφορά στο πώς οι ΤΠΕ συνέδραμαν στις παραπάνω δράσεις, και παρατίθενται κάποια απολογιστικά σχόλια και ορισμένες επισημάνσεις.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Τέχνη, Επιστήμη, Τεχνολογία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Πολιτισμός και η Επιστήμη είναι οι κατεξοχήν πυλώνες επάνω στους οποίους μπορεί να θεμελιωθεί η συνεργασία σχολείων, κοινοτήτων, εθνών. Πολύτιμος αρωγός σε τέτοια εγχειρήματα είναι φυσικά οι νέες Τεχνολογίες, ενώ ένα εκ φύσεως συνεργατικό πρόγραμμα μέσα στο οποίο συντελείται ο συνδυασμός των τριών παραπάνω παραγόντων είναι το πρόγραμμα ERASMUS+.

Στο πρώτο μέρος της παρούσας εργασίας θα σας περιγράψουμε τη σειρά δραστηριοτήτων (course) που διοργανώσαμε ως οικοδεσπότες του ERASMUS+ προγράμματος «Το Νερό και η Μαγική του Δύναμη» στο οποίο συμμετείχε το σχολείο μας κατά το χρονικό διάστημα 2014-2016. Ο τίτλος του course ήταν «η Τέχνη είναι Παγκόσμια» και ο στόχος του ήταν να αναδείξει το ρόλο του Νερού στους πολιτισμούς των έξι χωρών-εταίρων του συγκεκριμένου προγράμματος.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας θα αναφερθούμε στο course στο Brno της Τσεχίας στο πλαίσιο του ERASMUS+ προγράμματός μας, το οποίο είχε τίτλο «η Χρήση του Νερού σήμερα» και ο στόχος του ήταν να δείξει το πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί το Νερό από τις Φυσικές Επιστήμες.

Οι δραστηριότητες των δύο courses που θα περιγραφούν, δεν θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν εάν δεν είχαν χρησιμοποιηθεί οι δυνατότητες που προσφέρει η Τεχνολογία: η Τεχνολογία έσπασε τα πολιτισμικά φράγματα, έφερε σε επαφή τους συνεργαζόμενους μαθητές και καθηγητές, τους έδωσε τη δυνατότητα να σχεδιάσουν και να αλληλεπιδράσουν, αλλά και να καταγράψουν τις κοινές τους δραστηριότητες.

COURSE: Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ

Οι παραδόσεις των λαών είναι αναδρομή στις ρίζες τους, είναι το σημείο εκκίνησης και η ταυτότητά τους, οπότε δεν πρέπει να ξεχαστούν γιατί τότε ένα μέρος της ζωής τους και της ψυχής τους θα χαθεί. Ο κύριος στόχος λοιπόν αυτού του course ήταν να εξοικειωθούν οι μαθητές τόσο με τη δική τους όσο και με την πολιτιστική κληρονομιά των χωρών των υπόλοιπων συνεργαζόμενων σχολείων. Με τη βοήθεια της Ποίησης, της Λογοτεχνίας και της Λαογραφίας μελέτησαν τις παραδόσεις των άλλων λαών και ανακάλυψαν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ αυτών και της δικής τους παράδοσης. Με αυτό τον τρόπο βγήκαν από την πολιτιστική απομόνωση, έκαναν τους άλλους λαούς συμμέτοχους στον δικό τους Πολιτισμό, και βρήκαν και ανέδειξαν κοινά Ευρωπαϊκά γνωρίσματα και χαρακτηριστικά της ιδιοσυγκρασίας των λαών, χαρακτηριστικά που συνθέτουν τελικά την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Κληρονομιά. Έτσι, με κριτική σκέψη και πνεύμα συνεργατικότητας αντιλήφθηκαν τη σημασία του 'διαφορετικού', του 'άλλου', και παραδέχτηκαν την ποικιλότητα μέσα στην Ευρώπη, συνειδητοποιώντας παράλληλα τη δική τους ταυτότητα, ιδιοσυγκρασία και νοοτροπία, αναπτύσσοντας έτσι την αυτο-εκτίμησή τους.

Αρχικά, 3-4 μήνες πριν την πραγματοποίηση του course, τα συνεργαζόμενα σχολεία σχημάτισαν ομάδες εργασίας. Το ζητούμενο ήταν να γίνει συλλογή πολιτιστικού και λαογραφικού υλικού που να σχετίζεται με το θέμα μας: το πώς το Νερό ενέπνευσε τη Λαϊκή Παράδοση και την Τέχνη. Έτσι, οι ομάδες ήρθαν σε επαφή με ειδικούς (Λαογράφους, Χορογράφους), κατέγραψαν αυθεντικές αφηγήσεις θρύλων και μύθων από απλούς ανθρώπους των περιοχών τους και ερεύνησαν στις Βιβλιοθήκες και στο διαδίκτυο.

Η ελληνική ομάδα έρευνας ασχολήθηκε με θρυλικά όντα του νερού όπως είναι οι Νεράιδες (Ψυχογιού-Ιωαννίδη, 2008; Δόξας, 1963), η Γοργόνα η αδερφή του Μεγαλέξανδρου (Καρκαβίτσας, 2011), το δελφίνι που έσωσε τον Αρίωνα (Μανταδάκη, 2009) και ο Δράκος-στοιχειό του ποταμού Πηνειού (Παπαθεοδώρου, 2006), με δραματικές ιστορίες που διαδραματίζονται στη θάλασσα (Παπαδιαμάντης, 1997), με θρύλους για παραθαλάσσια κάστρα σαν το Χλεμούτσι (Φουσκαρίνης, 2011), με κωμικά παθήματα ψαράδων (Σέργη, 2006), με σατυρικές ιστορίες που έπλασαν οι νησιώτες μας για το ξεγέλασμα του Χάρου (Προύσαλης, 2007) και με αρχαίους μύθους όπως είναι ο ένας από τους δώδεκα άθλους του Ηρακλή, όπου ο ημίθεος καθάρισε τους στάβλους του Αυγεία χρησιμοποιώντας τα νερά του ποταμού Πηνειού (Κουτσομπελίτη, 2010).

Έπειτα, όλα τα σχολεία συνέλεξαν και παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια που αναφέρονται στο νερό, και τελικά πρότειναν ορισμένα αντιπροσωπευτικά τραγούδια, θρύλους και χορούς. Έτσι, συγκεντρώθηκαν έξι θρύλοι, έξι χοροί και ορισμένα τραγούδια.

Στο δεύτερο στάδιο προετοιμασίας, 1-2 μήνες πριν την πραγματοποίηση του course, οι ομάδες εργασίας δραματοποίησαν τους θρύλους και οι συμμετέχοντες στις αποστολές που θα έρχονταν στην πόλη μας άρχισαν τις πρόβες των τραγουδιών και των χορών, ενώ η θεατρική ομάδα του σχολείου μας ανέλαβε το μεγαλύτερο βάρος της ενσάρκωσης των θρύλων: εκ των πραγμάτων, οι ξένοι μαθητές δεν θα προλάβαιναν να ενταχτούν στις θεατρικές πρόβες στο λιγοστό διάστημα της παραμονής τους στη χώρα μας.

Το τρίτο στάδιο πραγματοποιήθηκε κατά την παραμονή όλων των αποστολών στην πόλη μας και περιλάμβανε τις κοινές πρόβες όλων των μαθητών και την τελική παρουσίαση των θρύλων, των τραγουδιών και των χορών στο Δημοτικό μας θέατρο παρουσία των υπολοίπων μελών του σχολείου μας και άλλων σχολείων της πόλης, γονέων, φίλων και των Αρχών της τοπικής κοινωνίας (Εικόνες 1-11). Στο στάδιο των προβών ενσωματώθηκαν στη θεατρική αναπαράσταση των θρύλων μαθητές των ξένων σχολείων και σχηματίστηκαν μικτές, από όλες τις χώρες, ομάδες που θα τραγουδούσαν και θα χόρευαν. Γίνεται αντιληπτό ότι κυρίως σε αυτό το διάστημα δάσκαλοι και μαθητές ήρθαν σε επαφή με το θέμα χρησιμοποιώντας όλες τις αισθήσεις τους και ενεργοποιώντας τα συναισθήματά τους και τη δημιουργικότητά τους, συνεργάστηκαν μεταξύ τους, αντάλλαξαν εμπειρίες, αλληλοσυμπληρώθηκαν και βρήκαν δημιουργικούς τρόπους να εκφραστούν.

Το αποτέλεσμα ήταν συγκινητικό: **όλοι μαζί** να υποκρίνονται θεατρικά (στις Εικόνες 1,2 τα κορίτσια είναι από Τσεχία, Ελλάδα και Ισπανία),

Εικόνες 1, 2: Βουλγαρικό παραμύθι «Το Αθάνατο Νερό»

όλοι μαζί να τραγουδούν (Εικόνες 3, 4), και μάλιστα υπό τις οδηγίες δασκάλας Μουσικής ενός από τα ξένα σχολεία, η οποία δεν ήξερε καλά Αγγλικά αλλά συνεννοήθηκε άριστα με όλα τα παιδιά χρησιμοποιώντας την παγκόσμια γλώσσα της Μουσικής,

Εικόνες 3, 4: Η χορωδία, σε δύο διαφορετικά τραγούδια

όλοι μαζί να χορεύουν (Εικόνες 5-10) παραδοσιακούς χορούς από χώρες που ούτε είχαν επισκεφτεί ποτέ, ούτε είχαν ασχοληθεί στο παρελθόν με την κουλτούρα τους.

Εικόνες 5, 6: Αριστερά: ελληνικός χορός (Φουρλάνα), δεξιά: τσέχικος χορός (Polka)

Εικόνες 7, 8: Αριστερά: ρουμανικός χορός (Hai Dunarea Mea), δεξιά: γαλλικός χορός (Rigodon)

Εικόνες 9, 10: Αριστερά: βουλγαρικός χορός (Dunavsko), δεξιά: ισπανικός χορός (Tatero)

Μέσα από αυτή την διαδικασία όλοι οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να **βιώσουν** ότι παρόλο του ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των επιμέρους εθνικών πολιτισμών, αυτές οι διαφορές είναι επιφανειακές διότι μας ενώνουν τα ίδια όνειρα, οι ίδιοι φόβοι και η ίδια ιδιοσυγκρασία. Τελικά, να καταλάβουν ότι αυτά που μας ενώνουν είναι πολύ περισσότερα από αυτά που μας χωρίζουν.

Το αποτέλεσμα ήταν στο τέλος **όλοι μαζί** να γίνουν ένα κουβάρι, να νοιώσουν «ένα» (Εικόνα 11). Μαθητές, δάσκαλοι, γονείς, τοπικοί φορείς και κοινωνίες αντιλήφθηκαν ότι είναι μέλη μιας μεγάλης κοινότητας που ονομάζεται Ευρώπη και διαπίστωσαν ότι είναι εύκολο να συνεργάζονται με άλλους Ευρωπαίους για έναν κοινό σκοπό. Τι θα μπορούσε να είναι αποτελεσματικότερο λοιπόν στο να ελαττώσει την πολιτιστική και συναισθηματική απομόνωση, να οδηγήσει στην αποδοχή της διαφορετικότητας και να ενισχύσει την επικοινωνία, από μία τέτοιου είδους βιωματική εμπειρία;

ς

Εικόνα 11: Χαιρετισμός από όλες τις αποστολές

COURSE: Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Η Επιστήμη είναι ο κατεξοχήν χώρος συνεργασίας ατόμων και κοινωνιών, μέσα από μια διαδικασία με την οποία μαθαίνει κανείς να ακούει, να σέβεται και να συνδιαλέγεται. Τα συνεργατικά προγράμματα είναι αυτά που καλλιεργούν εντονότερα στους συμμετέχοντες σε αυτά, πέρα από τις κουλτούρες και τις επιμέρους συμπεριφορές τους, πέρα από την κοινωνική και οικονομική κατάστασή τους, τη διάθεση τού να προσπαθούν να διασφαλίσουν στην Επιστήμη τη δυνατότητα να φανερώσει τη Λογική της και την ομορφιά της.

Με στόχο λοιπόν να αναδειχτεί η σχέση Επιστήμης-συνεργασίας, οι μαθητές του project μας, εργαζόμενοι άλλοτε ανεξάρτητα κι άλλοτε σε ομάδες, έμαθαν να αλληλεπιδρούν μέσω συζητήσεων, να αναλύουν και να φτάνουν στα απαραίτητα επιστημονικά συμπεράσματα. Έτσι, οι κοινωνικές και αστικές δεξιότητές τους καλλιεργήθηκαν μέσω της ομαδικής δουλειάς και της διαρκούς συνεργασίας τους με συμμαθητές και δασκάλους, ώστε να αποφασίσουν το πώς θα συλλέξουν το απαραίτητο υλικό (βιβλιοθήκες, διαδίκτυο, έρευνα πεδίου), το πώς θα προχωρήσουν (με Νέες Τεχνολογίες, εργαστήρια), το πώς θα ομαδοποιήσουν τα συμπεράσματά τους, πώς θα αναπτύξουν και θα επεκτείνουν τα προϊόντα της έρευνάς τους και το πώς θα τα εκθέσουν (μέσω του Τύπου, διακρατικές συναντήσεις και με τον ιστότοπό μας), άρα το πώς θα ολοκληρώσουν με επιτυχία το έργο τους.

Στο στάδιο της προετοιμασίας του course, μαθητές και καθηγητές των σχολείων-εταίρων μελέτησαν πειράματα στη σχετική βιβλιογραφία, αλλά κατέστρωσαν και δικά τους, που σχετίζονται με το νερό και που δείχνουν με τρόπο απλό και κατανοητό τον πανίσχυρο ρόλο του στην έμβια και στην άβια ύλη.

Η ελληνική ομάδα έρευνας, **σε συνεργασία με το Εργαστηριακό Κέντρο Φυσικών Επιστημών (ΕΚΦΕ) νομού Ηλείας**, μελέτησε σχετική βιβλιογραφία (Barr, 1989; Παπαζήσης, 1996) και δικτυογραφία (δημιουργία νέφους μέσα σε ένα μπουκάλι, Mathtutordvd, 2012; νόμοι της καταστατικής εξίσωσης, McNeil High School-Group project, 2012), πειραματίστηκε με το νερό στα καιρικά φαινόμενα, την βροχή, το χιόνι, την υγρασία κλπ (Allaby, 2002), ανύψωσε βαριά αντικείμενα βάζοντας νερό σε ουροσυλλέκτες (Κουμαράς, 2015), χρησιμοποίησε την άνωση (Μουρ, 1997), δημιούργησε συντριβάνι και κατασκεύασε τον περιβόητο καρτεσιανό δύτη (Ντε Βρις, 1987a), προκάλεσε την πτώση νομίσματος μέσα σε μπουκάλι και μελέτησε εκτενώς τα τριχοειδή φαινόμενα (Ντε Βρις 1987b), κατασκεύασε σιφώνι (Ντε Βρις 1987b), χρωμάτισε ένα λευκό γαρύφαλλο με δύο χρώματα (Gardner, 1960), δεν μπόρεσε να προσθέσει νερό σε άδεια φιάλη λόγω συμπίεσης του περιεχόμενου αέρα και έφτιαξε κι άλλο είδος σιφωνίου (Mandell, 1959). Τελικά, ορισμένα από τα πειράματα που πρότεινε στις υπόλοιπες πέντε ομάδες ήταν τα ακόλουθα:

- αρχή των συγκοινωνούντων δοχείων (Εικόνα 12), την οποία χρησιμοποιήσαμε για να δείξουμε έναν εύκολο τρόπο μετάγγισης υγρών από ένα δοχείο σε άλλο,
- τριχοειδή φαινόμενα, που χρησιμοποιήθηκαν για να δείξουν τον τρόπο πρόσληψης νερού και θρεπτικών ουσιών από τις ρίζες των φυτών και διοχέτευσής τους στο υπόλοιπο σώμα των φυτών (Εικόνα 13),

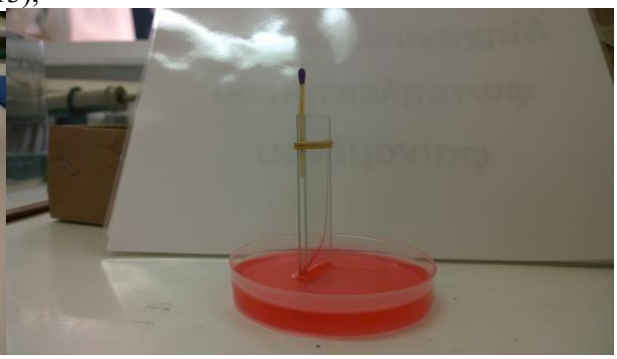

Εικόνες 12, 13: Αριστερά: υλικά για την αρχή λειτουργίας των συγκοινωνούντων δοχείων, δεξιά: τριχοειδές φαινόμενο-1

καθώς και για να φανεί σε μικρή κλίμακα το πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί το νερό για να παραμορφώσει σώματα – στο πείραμά μας το σπίρτο (Εικόνα 14) - όπως έκαναν οι αρχαίοι Αιγύπτιοι για να σπάνε τους βράχους και να χρησιμοποιούν τα κομμάτια τους στις Πυραμίδες,

- αρχή λειτουργίας του σιφωνίου (Εικόνα 15), όπως λειτουργεί και το καζανάκι της τουαλέτας,

Εικόνες 14, 15: Αριστερά: τριχοειδές φαινόμενο-2, δεξιά: αρχή λειτουργίας του σιφωνίου

- αρχή λειτουργίας του συντριβανιού (Εικόνα 16), που δίνει τη δυνατότητα να κατανοηθεί η διαφορά των πιέσεων μέσα και έξω από το δοχείο, και να ερμηνευτεί πλειάδα φαινομένων όπως αυτό των θερμοπιδάκων.

Με παρόμοια μεθοδολογία και στόχους, κάθε σχολείο επέλεξε ορισμένα πειράματα. Οι έξι ομάδες εργασίας συνεργάστηκαν:

- στο να κατανείμουν επιστημονικούς τομείς αρχικά,
- έπειτα να ανταλλάσσουν διαρκώς πληροφορίες για την εξήγηση και την τέλεση των πειραμάτων τους,
- να συνδυάσουν τα πειράματά τους,
- να προβούν από κοινού σε λογικά συμπεράσματα και επιστημονικές γενικεύσεις με εφαρμογή σε πλειάδα φαινομένων της καθημερινής ζωής,
- και τελικά να προτείνουν στους διοργανωτές Τσέχους ορισμένες δραστηριότητες.

Οι τελευταίοι, σύμφωνα με τις υποδομές τους, επέλεξαν αυτές που θα ήταν προσφορότερο να πραγματοποιηθούν. Κατόπιν, στο στάδιο της υλοποίησης πλέον, το πρόγραμμα του course διαμορφώθηκε κατά τέτοιον τρόπο ώστε να αφιερωθεί μία ημέρα στην πραγματοποίηση των πειραμάτων στα εργαστήρια του Τσέχικου σχολείου (Εικόνα 17).

Εικόνες 16, 17: Αριστερά: προετοιμάζοντας το συντριβάνι, δεξιά: έλεγχος πυκνότητας διαλυμάτων

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΠΕ

Η χρήση των ΤΠΕ ήταν πολυτιμότατη σε όλα τα στάδια υλοποίησης των courses:

- αρχικά, τα ηλεκτρονικά ταχυδρομεία Yahoo, Gmail κλπ, το Facebook και το Skype έφεραν τις ομάδες εργασίας των έξι σχολείων σε επαφή, υπερνικώντας τις αποστάσεις και την αρχική αμηχανία της συνεργασίας με άγνωστους ανθρώπους. Έτσι, έδωσαν τη δυνατότητα σε μακρινές χώρες να επικοινωνήσουν, ενδυναμώνοντας την αντίληψη των συμμετεχόντων για μία ποικίλη Ευρωπαϊκή ταυτότητα. Φυσικά, οι ΤΠΕ βοήθησαν μαθητές-καθηγητές στο να συνεχίσουν να είναι σε επαφή με συνομιλήκους-συναδέλφους τους από τα υπόλοιπα σχολεία-εταίρους, κρατώντας ανοιχτό τον δίαυλο διάχυσης πολιτιστικών, παιδαγωγικών και κοινωνικών στοιχείων από τόσα, και τόσο διαφορετικά, μέρη της Ευρώπης,
- προσέφεραν ευρύ πεδίο για έρευνα μέσω του διαδικτύου (ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, Youtube, η εκτεταμένη χρήση του Google Scholar κλπ), αλλά και άμεση ανατροφοδότηση με διαμοιρασμό αρχείων μέσω Google Drive, DropBox, e-mails, Facebook και της ασύγχρονης Πλατφόρμας Moodle. Έτσι, οι συμμετέχοντες αντάλλασαν συνεχώς πληροφορίες για τα πολιτιστικά στοιχεία και τα πειράματα που είχαν ήδη συλλέξει, μελετούσαν το συγκεντρωμένο υλικό μαζί με τις ομάδες εργασίας των υπόλοιπων σχολείων, επέλεξαν όλοι μαζί το τμήμα του υλικού που ήταν το πιο κατάλληλο και το προσάρμοσαν ώστε να ενταχθεί μέσα στα courses,
- καλλιέργησαν τις δεξιότητες των μαθητών στην κατασκευή της ιστοσελίδας του προγράμματος χρησιμοποιώντας το joomla, κι έπειτα στο να αναρτούν στο blog-websit, στο e-Twinning και στη σελίδα του προγράμματος στο Facebook τα προϊόντα των δραστηριοτήτων τους και τις φωτογραφίες από τα στάδια των εργασιών τους,
- βοήθησαν τους μαθητές στο να καταγράφουν σε βίντεο την εκτέλεση των πειραμάτων, των προβών και της θεατρικής-μουσικής-χορευτικής παράστασής τους, κι έπειτα να επεξεργάζονται αυτά τα βίντεο χρησιμοποιώντας Movie Maker και Audacity,
- προσέφεραν ειδικά προγράμματα όπως είναι το Power Point για τη δημιουργία ηλεκτρονικών παρουσιάσεων, και το Photoshop για να φτιαχτούν το πόστερ και το πρόγραμμα της καλλιτεχνικής εκδήλωσης στο Δημοτικό Θέατρο Πύργου,
- μετά την ολοκλήρωση των courses, έδωσαν τη δυνατότητα ψηφιοποίησης των δραστηριοτήτων μας και ηλεκτρονικής δημοσιοποίησης αυτού του υλικού στην ιστοσελίδα μας, στο e-Twinning και στη σελίδα μας στο Facebook. Οι ΤΠΕ μας βοήθησαν, λοιπόν, στο να προβάλλουμε τη συνεργασία μας και τα αποτελέσματα που αυτή έφερε, ώστε να ενεργοποιήσουμε τις τοπικές κοινωνίες των σχολείων-εταίρων ενάντια στην ξενοφοβία και τον αποκλεισμό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Το πρόγραμμα έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να συνεργαστούν με ανθρώπους από διαφορετικά πολιτιστικά υπόβαθρα, ξένες κουλτούρες και νοοτροπίες, ώστε, βιώνοντας την πολιτιστική και γλωσσική διαφορετικότητα μέσα στην Ευρώπη, να γίνουν στο μέλλον ανεκτικοί ενήλικοι.

Χρησιμοποιήθηκαν κυρίως μη τυπικές μορφές μάθησης (Θέατρο, Χορός, Ζωγραφική, Τραγούδι κλπ) ώστε να αναπτυχθούν η φαντασία, η δημιουργικότητα και η καινοτομία.

Δόθηκαν ίσες ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές, ανεξαρτήτως του εάν προέρχονταν ή όχι από πιο προνομιούχες οικογένειες και έθνη.

Οι συμμετέχοντες μαθητές και καθηγητές έμαθαν να χρησιμοποιούν εκτενέστερα τα διάφορα εργαλεία των Νέων Τεχνολογιών (e-mails, διαδίκτυο, δημιουργία παρουσιάσεων, κατασκευή πόστερ και βίντεο κλπ).

Συμπερασματικά, όλοι ξεπέρασαν πολιτιστικούς φραγμούς, απέκτησαν κοινωνικές δεξιότητες και έμαθαν να συνεργάζονται και να μοιράζονται ευθύνες για το σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αποτίμηση των εργασιών του προγράμματος. Έτσι, μπορούν να επαναλάβουν αυτή τη διαδικασία στο μέλλον, χωρίς να νοιάζονται για την φυλετική ή εθνική προέλευση των συνεργατών τους ή για την οποιουδήποτε είδους διαφορετικότητά τους.

Τελειώνοντας, θα θέλαμε να κάνουμε την ακόλουθη πρόταση: θα πρέπει το Υπουργείο Παιδείας να διασφαλίσει για τα σχολεία που συμμετέχουν σε Ευρωπαϊκά προγράμματα, την ενσωμάτωση 2 ωρών μέσα στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα μαθημάτων, για την υλοποίηση των προαναφερθέντων προγραμμάτων. Αυτού του είδους οι δραστηριότητες είναι πάρα πολύ απαιτητικές, οπότε πρέπει να αφιερώνονται πολλές ώρες δουλειάς. Το αποτέλεσμα είναι, ενώ πολύ περισσότεροι μαθητές και δάσκαλοι θα ήθελαν να συμμετέχουν, δεν μπορούν λόγω έλλειψης χρόνου. Έτσι, τα προγράμματα εκπονούνται τελικά από άτομα που αφιερώνουν τον προσωπικό ελεύθερό τους χρόνο, απογεύματα και σαββατοκύριακα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε:

- την κ. Φωτεινή Κλουκίνα, Φιλόλογο, για την πολύτιμη βοήθειά της στην βιβλιογραφική έρευνα για τα ελληνικά λαογραφικά στοιχεία που σχετίζονται με το Νερό,
- την κ. Γεωργία Μουρούτη, καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής και δασκάλα χορού, που δίδαξε χορούς στους μαθητές των έξι σχολείων και οργάνωσε το χορευτικό μέρος της παράστασης,
- την κ. Irina Popel, καθηγήτρια Μουσικής του συνεργαζόμενου ρουμανικού σχολείου Colegiul National "Garabet Ibraileanu", και τον κ. Λάζαρο Κυπριώτη, Τεχνολόγο Ηλεκτρονικό, που οργάνωσαν το μουσικό τμήμα του course και της παράστασης,
- τον κ. Νικόλαο Μάστορα, τον κ. Χρήστο Σαργέντη και την κ. Σταματίνα Καβαλλιεράτου, διευθυντή και καθηγητές, αντίστοιχα, του 1ου ΓΕΛ Πύργου, που ακούραστα βοήθησαν στη διοργάνωση του course στον Πύργο,
- την κ. Αθηνά Τσαρμποπούλου και την κ. Αγγελική Παπαγεωργίου, καθηγήτριες του 1ου ΓΕΛ Πύργου, που βοήθησαν στη διδασκαλία και στο σκηνικό στήσιμο ορισμένων από τους θρύλους που παρουσιάστηκαν στην παράσταση.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Allaby, M. (2002). *Ανακαλύπτω τον καιρό*, σελ. (22-23 & 38-55), εκδόσεις Ερευνητές (για την ελληνική γλώσσα), Αθήνα.

Δόξας, Τ. (1963). *Η όμορφη της Άβουρας, Θρύλος της Ηλείας,* σελ. 246-250, Πελοποννησιακή Πρωτοχρονιά, ετήσια έκδοση, τόμος Ζ΄, Αθήναι.

Καρκαβίτσας, Α. (2011). *Λόγια της Πλώρης (Η Γοργόνα)*, σελ. 181-186, εκδόσεις ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» - Ι.Δ.ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α.Ε., Αθήνα.

Κουμαράς, Π. (2015). *Μονοπάτια της σκέψης στον κόσμο της Φυσικής*, σελ. 299, εκδόσεις GUTENBERG, Αθήνα.

Κουτσομπελίτη, Ν. (2010). *Η γένεση των Ολυμπιακών αγώνων μέσα από το μύθο*, σελ. 68-72, ΗΛΕΙΑΚΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ-ΗΛΕΙΑΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τόμος 10, εκδόσεις Βιβλιοπανόραμα, Αμαλιάδα Ηλείας.

Μανταδάκη, Σ. (2009). *Παραμύθια από τον Ηρόδοτο (ο Αρίωνας και το δελφίνι),* σελ. 23-25, εκδόσεις Απόπειρα, Αθήνα.

Μουρ, Ό. (1997). *Επιστημονικά πειράματα για παιδιά και νέους*, Σελ. 60, εκδόσεις Αναστασιάδη, Αθήνα.

Ντε Βρις, Λ. (1987a). *Το πρώτο βιβλίο πειραμάτων* σελ. (24, 132), εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.

Ντε Βρις, Λ. (1987b). *Το δεύτερο βιβλίο πειραμάτων* σελ. (118, 120, 121), εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.

Παπαδιαμάντης, Α. (1997). *Παραμύθια από την Ελληνική πεζογραφία (Το καμίνι),* σελ. 39-44, εκδόσεις Απόπειρα, Αθήνα.

Παπαζήσης, Ρ. Κ. (1996). *Τα έξυπνα πειράματα*, σελ. 102-123, εκδόσεις. Σαββάλας, Αθήνα.

Παπαθεοδώρου, Π. (2006). *Η Δρακότρυπα της Βερβινής στις υπώρειες του Ερυμάνθου*, σελ. 415-423, ΗΛΕΙΑΚΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ, τόμος 7, εκδόσεις Βιβλιοπανόραμα, Αμαλιάδα Ηλείας.

Προύσαλης, Δ. (2007). *Παραμύθια του Κάτω Κόσμου (ο σιδεράς – Μεσότοπος Λέσβου)*, σελ. 85-88, εκδόσεις Απόπειρα, Αθήνα.

Σέργη, Γ. (2006). *Λαϊκά παραμύθια των Επτανήσων (Ο άσκεφτος ψαράς - Ζάκυνθος),* σελ. 217-219, εκδόσεις ΕΝ ΠΛΩ, Αθήνα.

Φουσκαρίνης, Α. (2011). *Τρεις λαϊκές ιστορίες*, σελ. 496-502, ΗΛΕΙΑΚΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ-ΗΛΕΙΑΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τόμος 11, εκδόσεις Βιβλιοπανόραμα, Αμαλιάδα Ηλείας.

Ψυχογιού-Ιωαννίδη, Ε. (2008). *Νεράιδες, Πίστη και Λατρεία τους στην Ηλεία*, σελ.466-475, ΗΛΕΙΑΚΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ-ΗΛΕΙΑΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τόμος 9, εκδόσεις Βιβλιοπανόραμα, Αμαλιάδα Ηλείας.

Barr, G. (1989). *Fascinating Science Experiments for Young People*, σελ. 77-89, Dover Publications, New York.

Gardner, M. (1960). *Entertaining Science Experiments with Everyday Objects*, σελ. 116, Dover Publications, New York.

Mandell, M. (1959). *Physics Experiments for Children*, σελ. (6, 14), Dover Publications, New York

Mathtutordvd (7/10/2012). *Cloud in a Bottle - Science Experiment! Fun and Easy Science Project! Homeschool Science!*; Ανακτήθηκε στις 25 Αυγούστου 2016 από τη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=wagrbfKV5bE

McNeil High School, Group project (20/2/2012). *Boyle's, Charle's, and Gay-Lussac's Law Experiment*; Ανακτήθηκε στις 24 Αυγούστου 2016 από τη διεύθυνση https://www.youtube.com/watch?v=0JA-eVsLlqw

Scientix: Πλατφόρμα, Εργαλεία και νέες Δυνατότητες για την Εκπαίδευση STEM

fppt.com

Εκπαίδευση STEM

- **S**cience
- **T**echnology
- **E**ngineering
- **M**aths

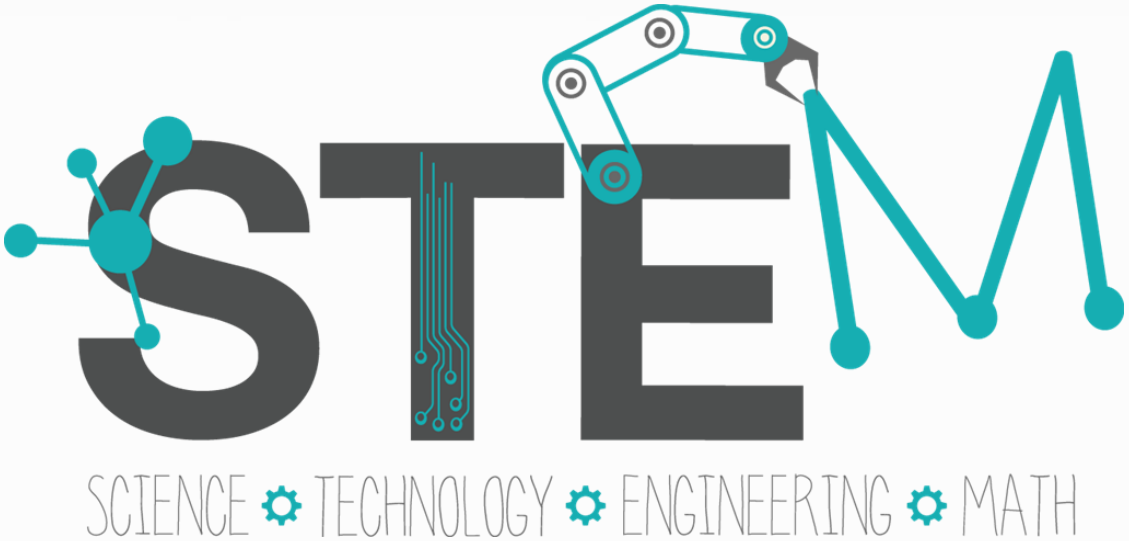

fppt.com

13th Science Projects Workshop in Future Classroom Lab

- Scientix

- STEM Alliance

- OPENSKIMR

Θέμα: Καριέρες STEM

ΕΕΛΛΑΚ: Συνεργάτης του Υπουργείου Παιδείας
Ανέλαβε την εκπροσώπηση της Ελλάδας

European Schoolnet (EUN)

- Κοινοπραξία 30 Υπουργείων Παιδείας
- Έδρα: Βρυξέλλες
- Καινοτομία στη διδασκαλία
- Πανευρωπαϊκή συνεργασία σχολείων και δασκάλων

fppt.com

Future Classroom Lab (FCL)

- Ένα ανεξάρτητο project του EUN
- Βρίσκεται στα γραφεία του EUN στις Βρυξέλλες

Εκπαιδευτικοί
Διευθυντές
Σύμβουλοι εκπαίδευσης

Science Projects in Future Classroom Lab

1. Εκπαίδευση των καθηγητών στη χρήση τεχνολογιών στην τάξη
2. Προώθηση της συνεργασίας επιστημονικών projects

fppt.com

Scientix

Πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Συντονιστής: European Schoolnet

Συνεργασία
- εκπαιδευτικών
- επιστημόνων της εκπαίδευσης
- φορέων χάραξης πολιτικής
- επαγγελματιών της εκπαίδευσης

που ασχολούνται με την εκπαίδευση STEM

fppt.com

Ευρωπαϊκά STEM Projects

fppt.com

Scientix

1ο Στάδιο: 2009 - 2012

- Δημιουργία διαδικτυακής πύλης
- Συλλογή όλων των STEM Projects
- Οργάνωση Εργαστηρίων για Εκπαιδευτικούς

2ο Στάδιο: 2013 - 2015

- Στόχος: Επέκταση της κοινότητας STEM σε εθνικό επίπεδο
- Εθνικά σημεία Επικοινωνίας
- κοινότητες εκπαιδευτικών
- Ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών

3ο Στάδιο: 2016 - 2019

- Χρηματοδότηση από ΕΕ (Horizon 2020)

fppt.com

Πώς μπορώ να επωφεληθώ;

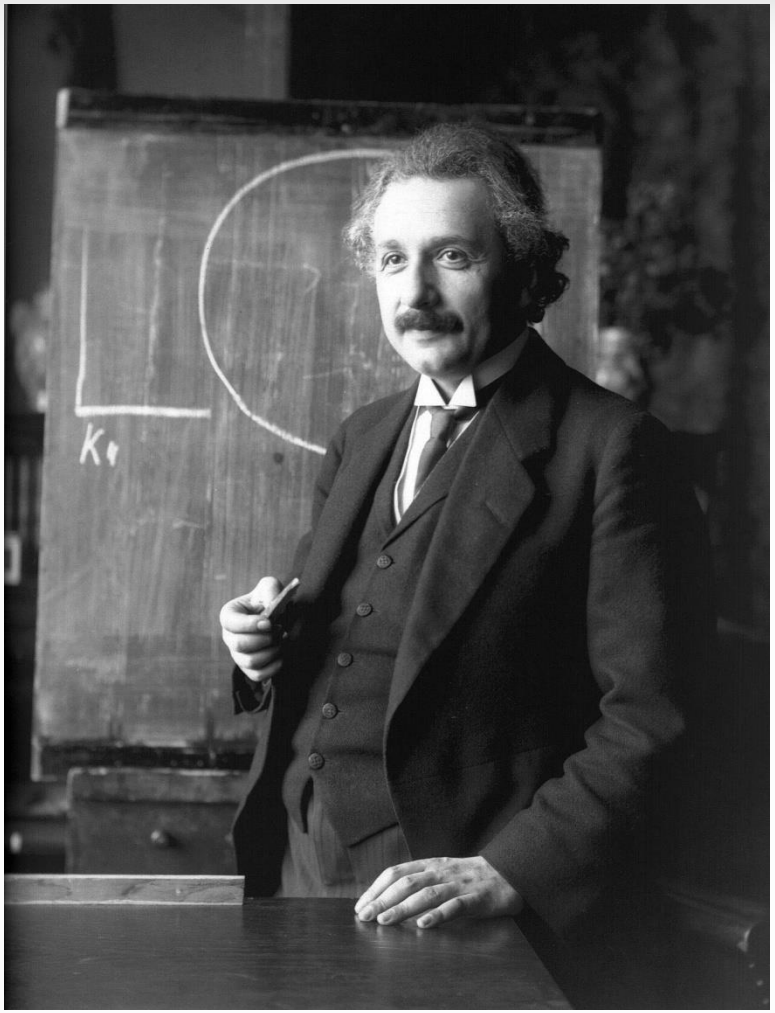

fppt.com

Κατάλογος Δημοσίων Προφίλ

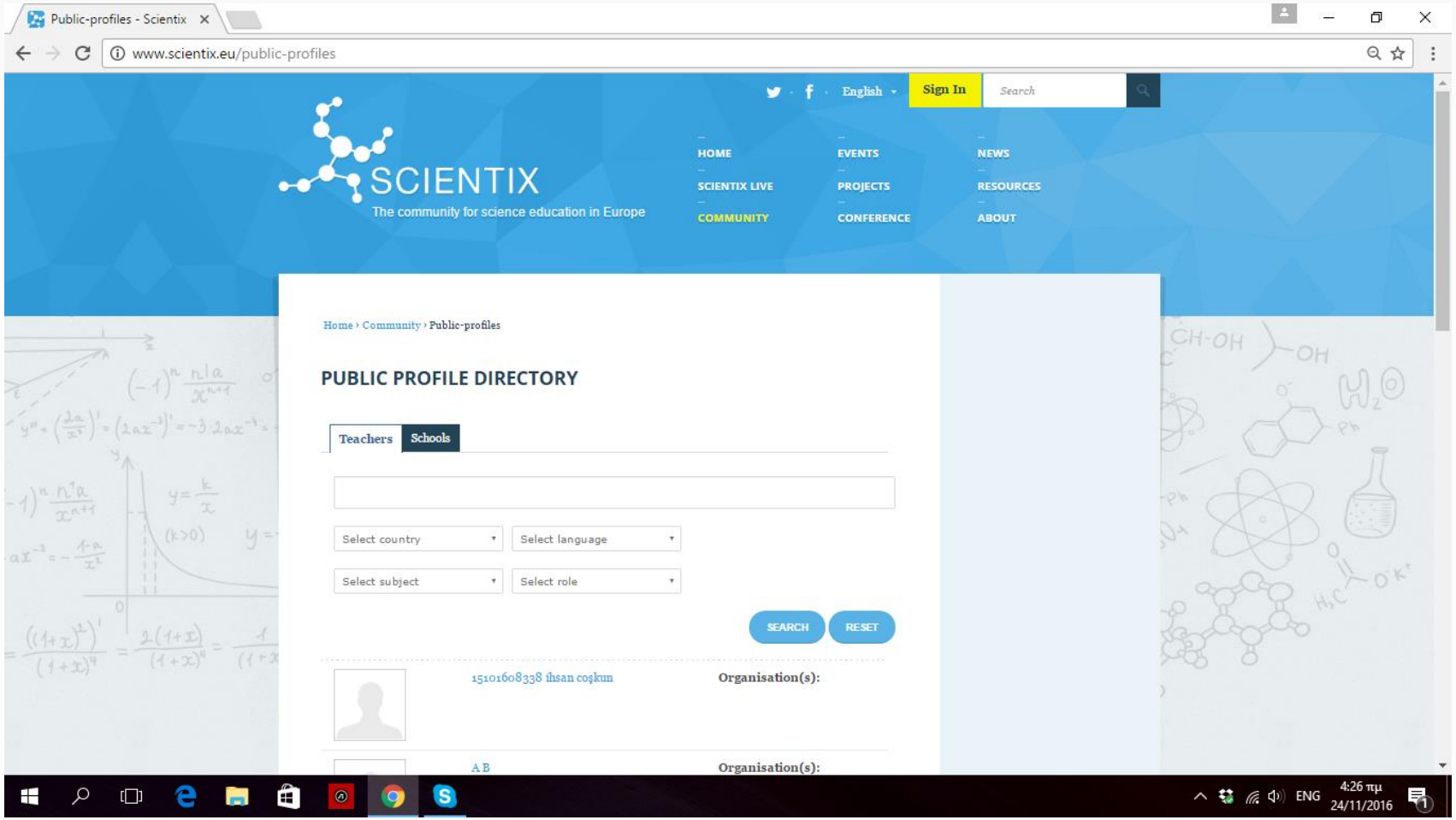

fppt.com

Εργαλείο Αντιστοίχισης Scientix

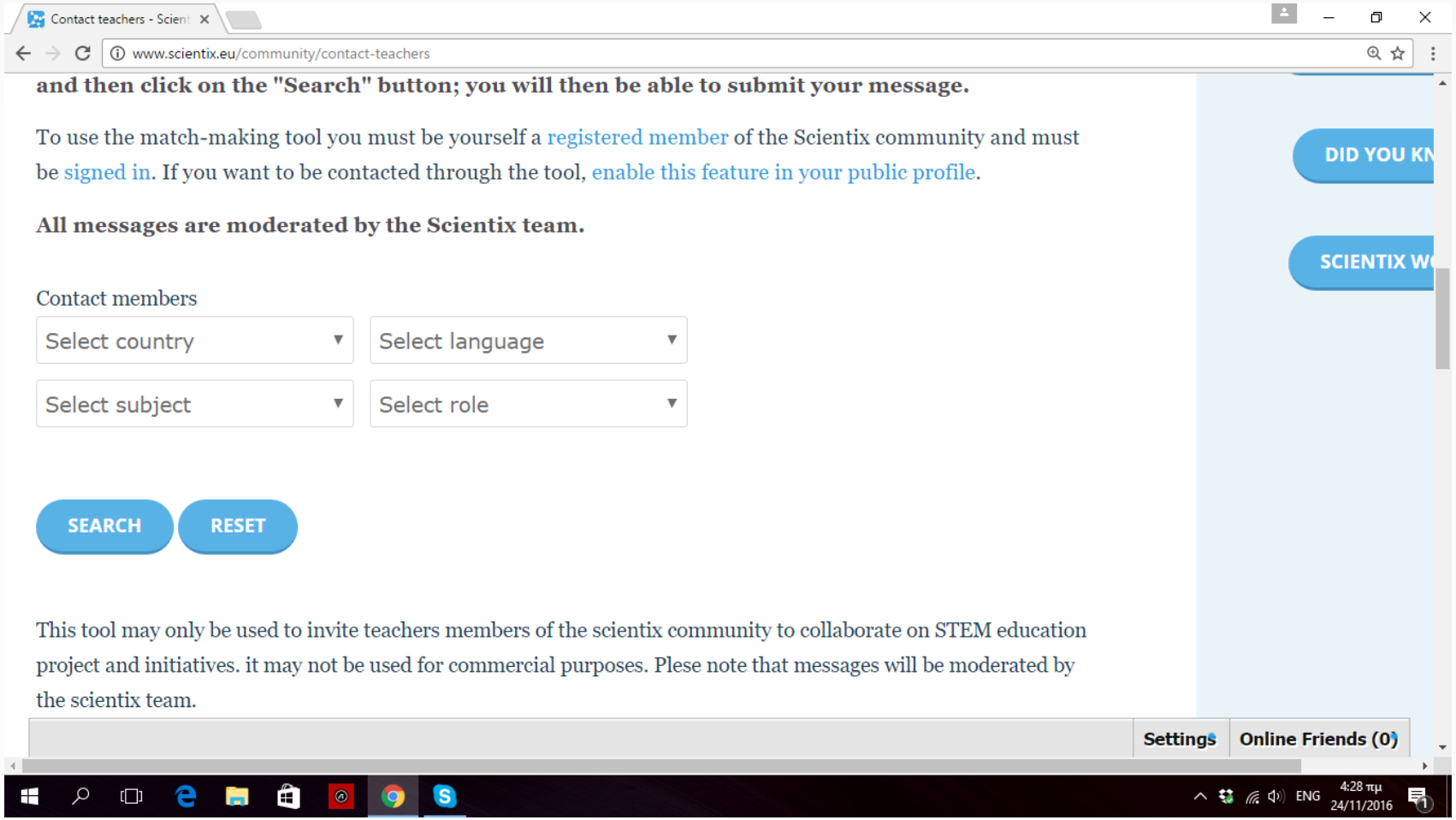

fppt.com

Αποθετήριο Scientix

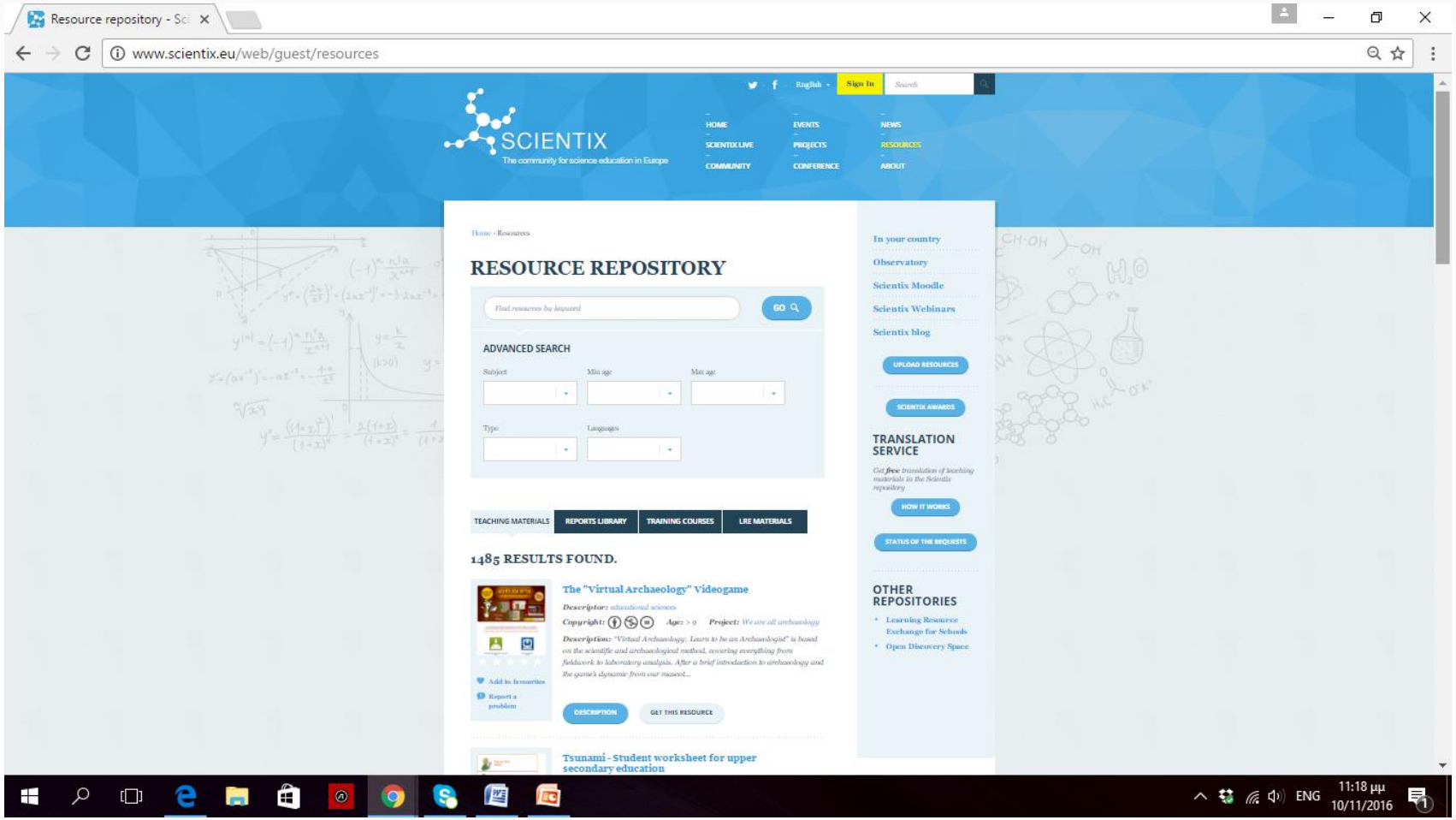

fppt.com

Υπηρεσία "Translation on Demand"

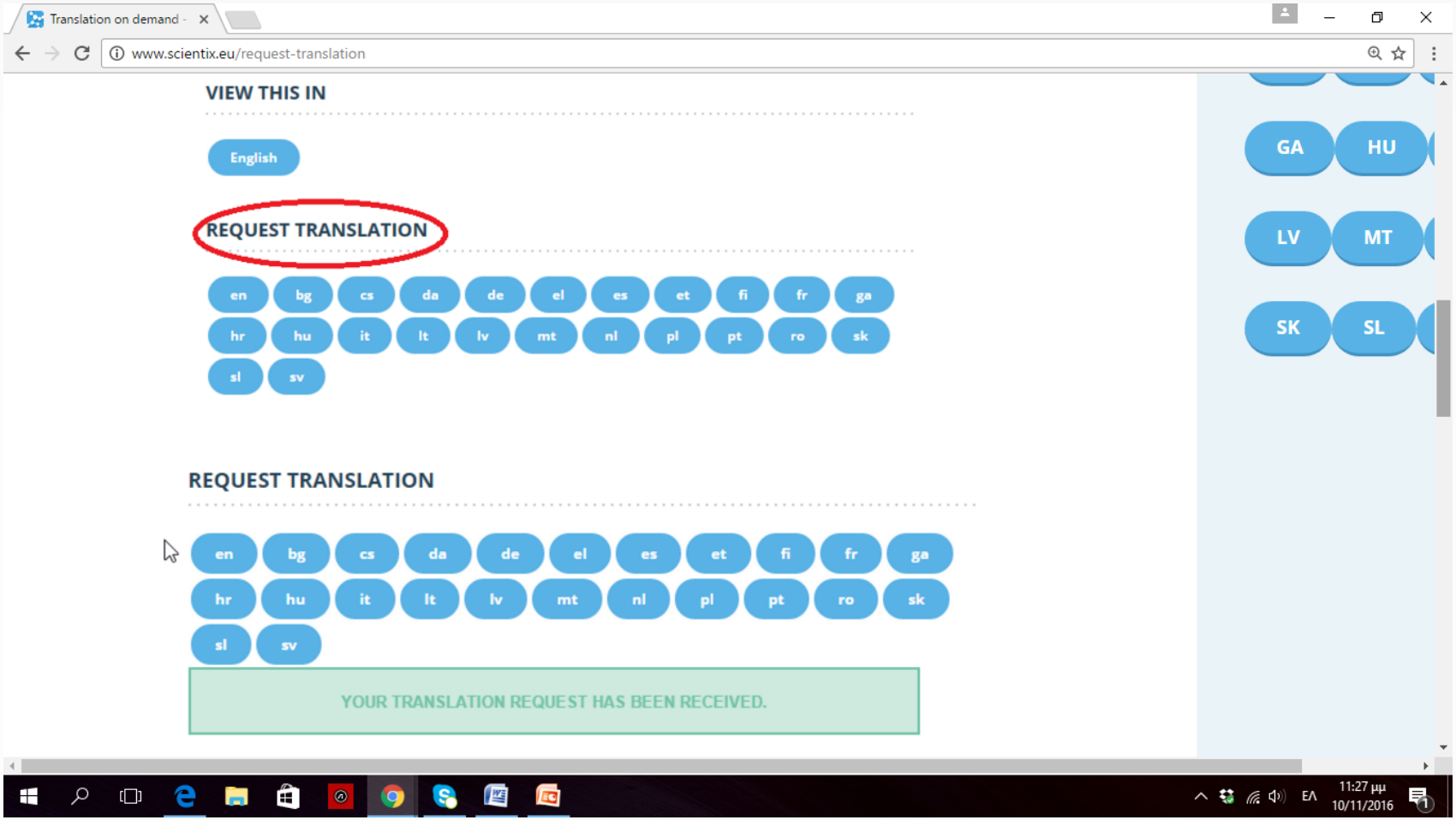

fppt.com

Scientix Moodle

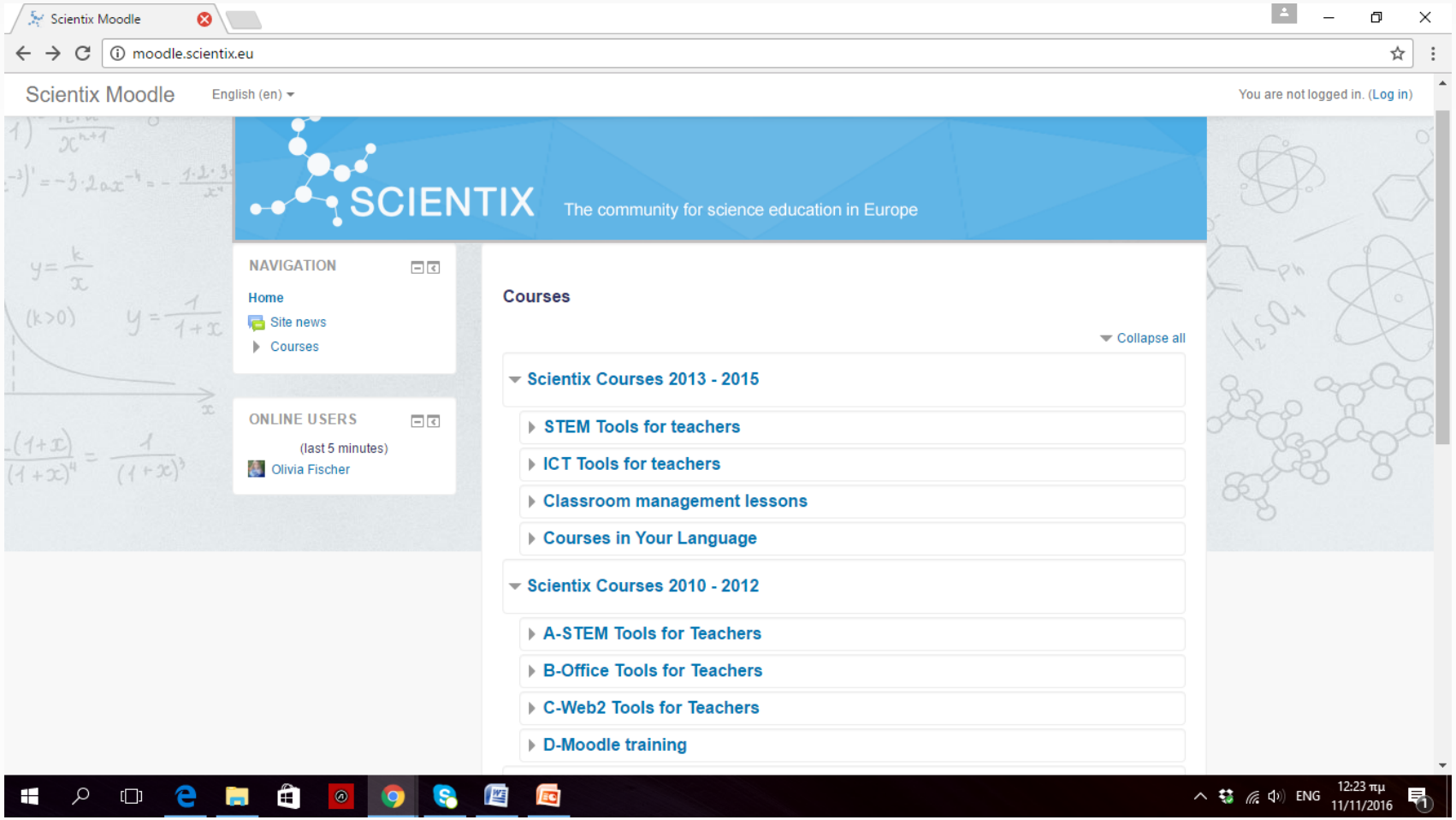

fppt.com

Scientix Webinars

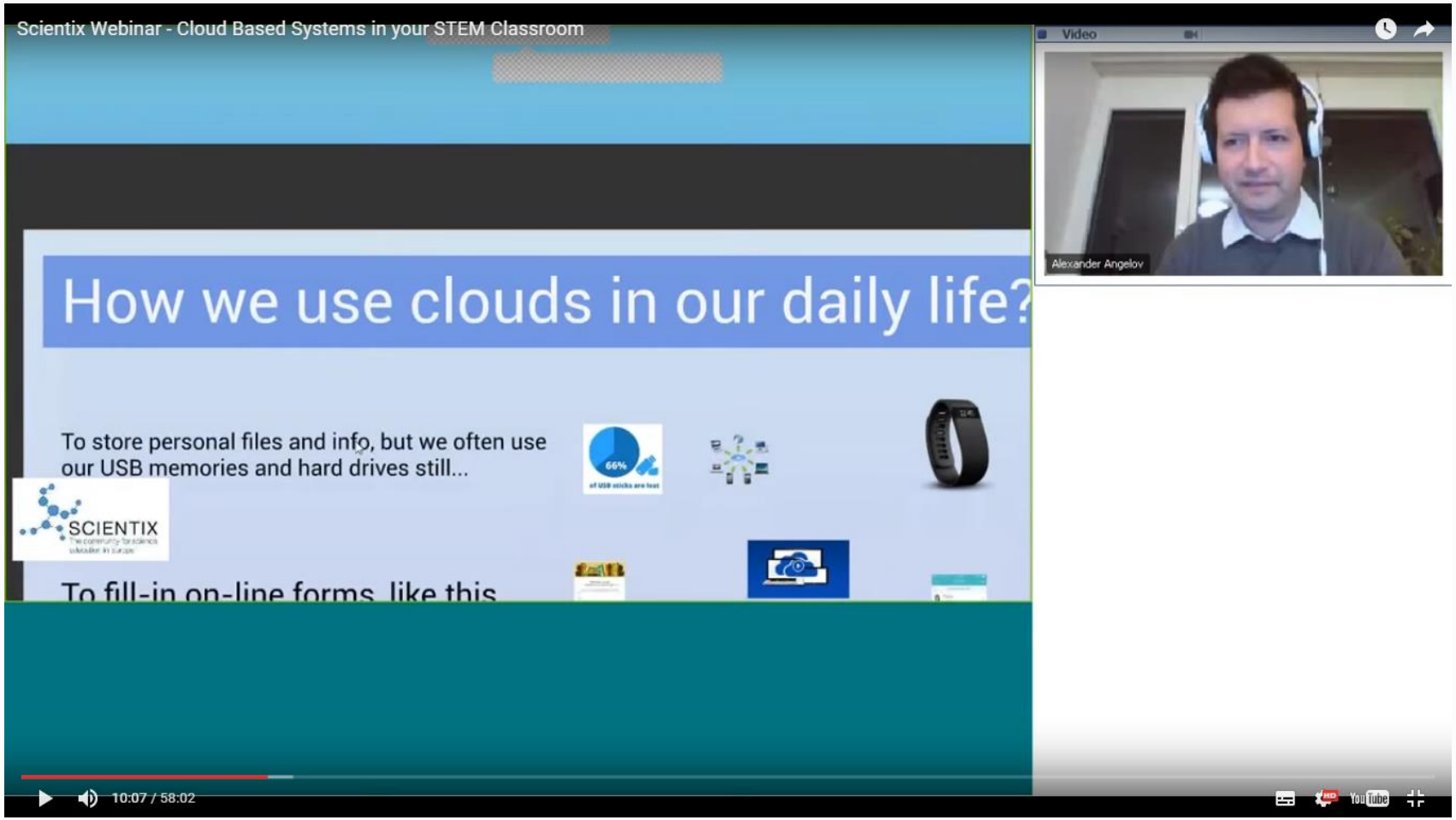

fppt.com

Κοινότητες πρακτικής (1)

- **CoP 1**: Επιστημονικές δραστηριότητες και το ευρύ κοινό
- **CoP 2**: Πίσω στο σχολείο
- **CoP 3**: Το Συνέδριο του Scientix
- **CoP 4**: Το φύλο στην εκπαίδευση STEM
- **CoP 5**: Εκπαίδευση STEM στα Δημοτικά Σχολεία

fppt.com

Κοινότητες πρακτικής (2)

- **CoP 6**: Επιστήμη και επιστημονική φαντασία στην εκπαίδευση
- **CoP 7**: Επιθυμίες των καθηγητών και των Εθνικών Σημείων Επικοινωνίας
- **CoP 8**: Ανοικτή Εκπαίδευση
- **CoP 9**: Flipped Classrooms

fppt.com

Scientix Blog

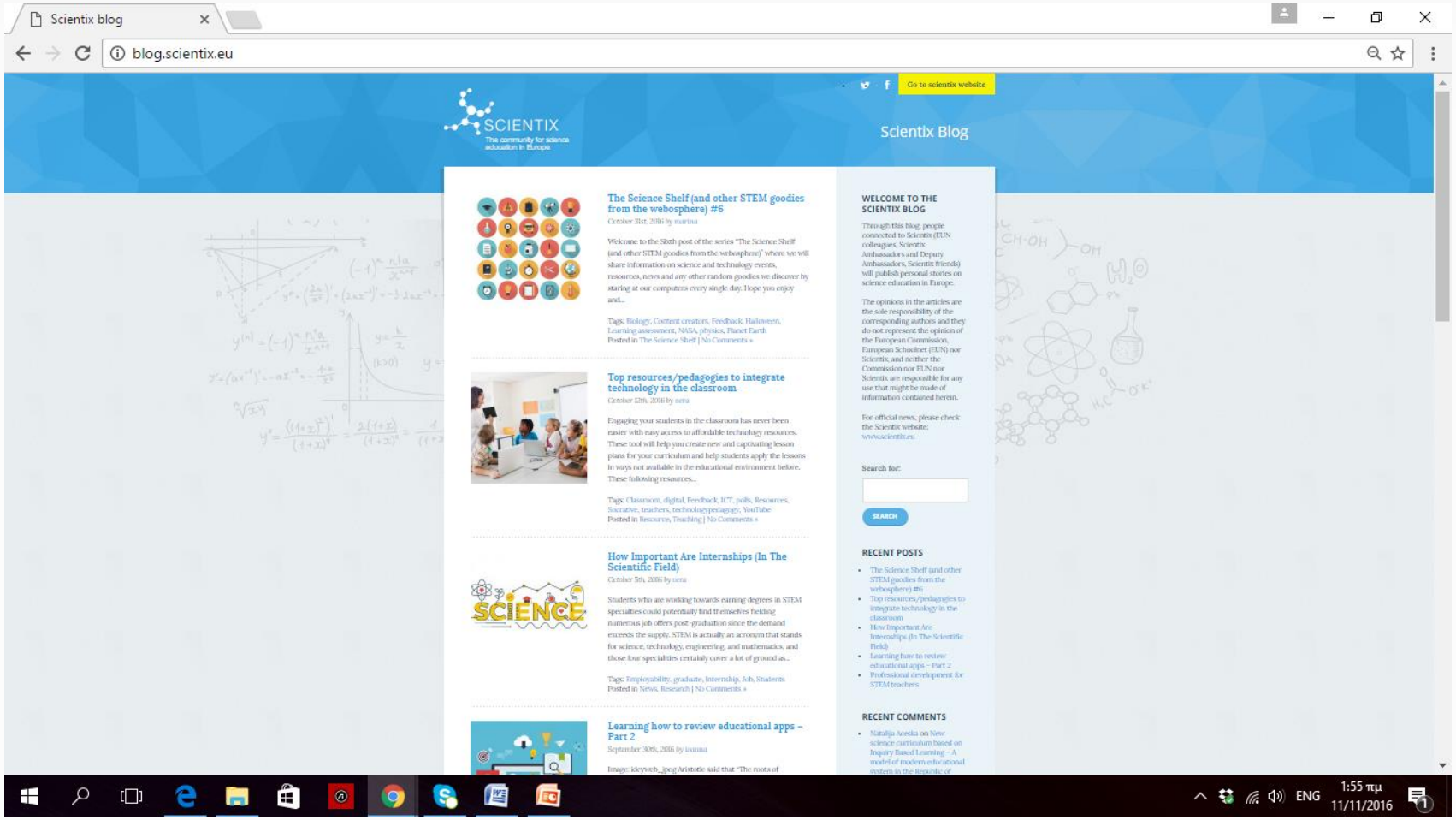

fppt.com

Scientix Chat

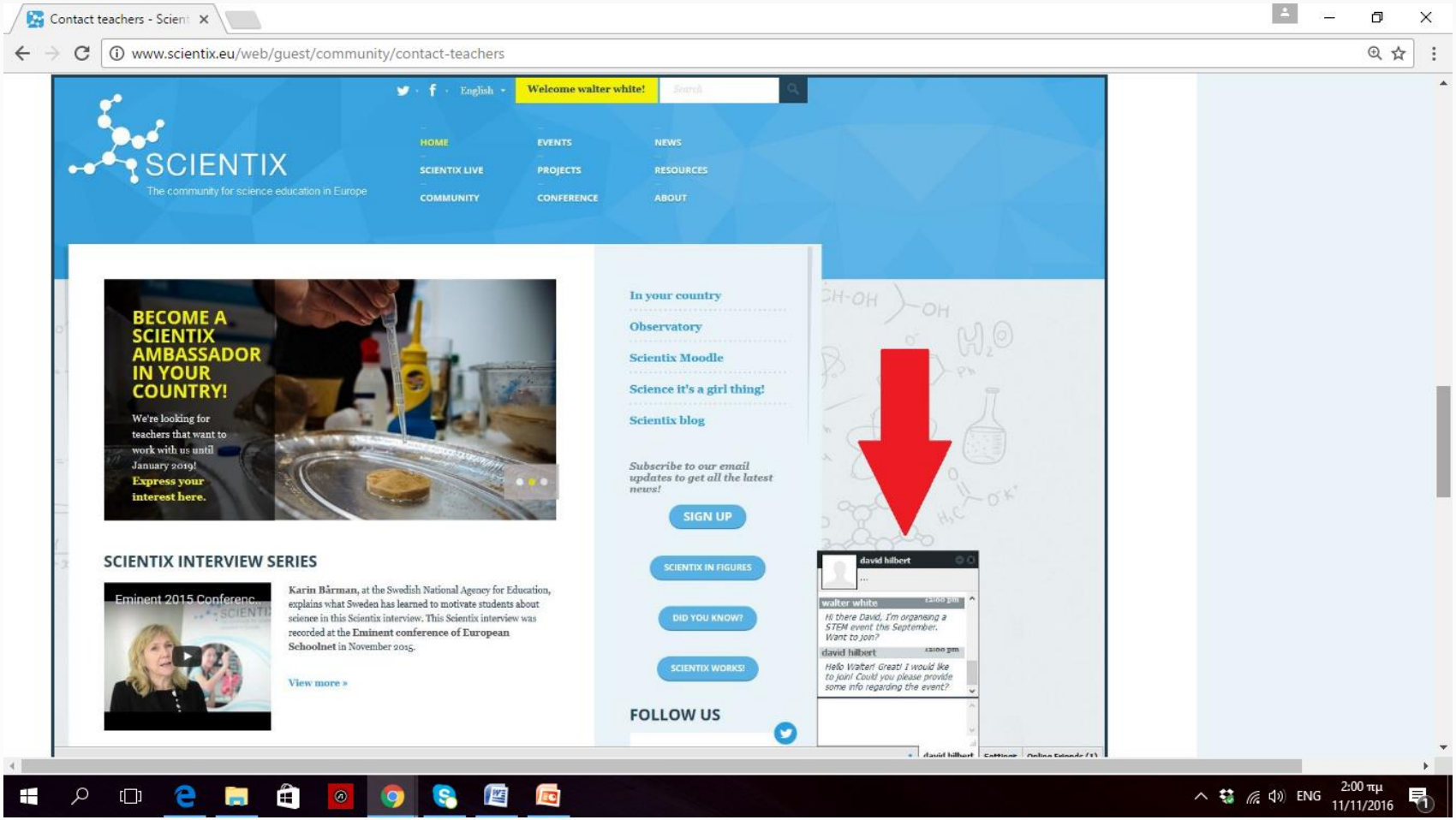

fppt.com

Εκδηλώσεις

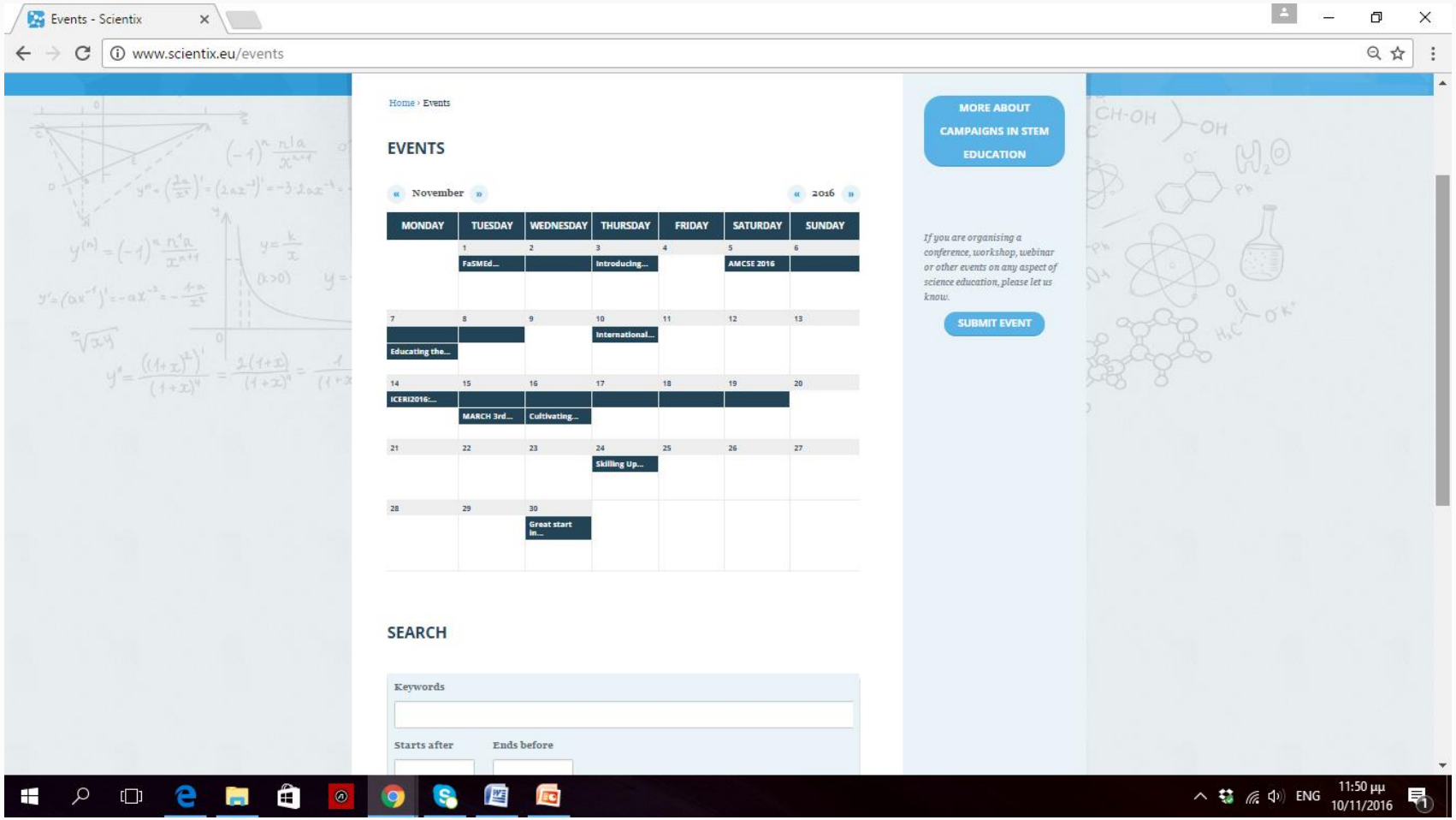

fppt.com

Ενημερωτικά Δελτία Scientix

fppt.com

Επίσης.....

- Συμμετοχή σε εθνικές και τοπικές δράσεις – Υποστήριξη
- Εθνικά και ευρωπαικά εργαστήρια
- Μαθήματα επαγγελματικής εξέλιξης

fppt.com

Ώρα για εξερεύνηση…..

fppt.com

Εγγραφή στην Κοινότητα του Scientix

www.scientix.eu

COMMUNITY →PUBLIC PROFILES DIRECTORY

REGISTER

Username, ονοματεπώνυμο, email και password

fppt.com

Σύνδεση στην Κοινότητα του Scientix

www.scientix.eu

- Sign In
- Edit Profile (κλικ στο κίτρινο κουτάκι → My Account)
- √ Contactable for STEM Projects?
- Προσθέστε τον Οργανισμό στον οποίο ανήκετε

fppt.com

Χρησιμοποιώντας τα φίλτρα του PPD

Public Profiles Directory

- Πόσοι Έλληνες είναι εγγεγραμμένοι;
- Πόσα σχολεία από Ελλάδα;
- Πόσοι συνάδελφοί μου της ίδιας ειδικότητας από όλη την Ευρώπη;

fppt.com

Αποθετήριο του Scientix

→**RESOURCES**

- Επιλέξτε στο Subject το μάθημα που διδάσκετε
- Επιλέξτε την ηλικιακή ομάδα των μαθητών σας
- Εφαρμόστε το φίλτρο
- Περιπλανηθείτε στα διάφορα σχέδια μαθήματος

fppt.com

Scientix Webinars

SCIENTIX LIVE →SCIENTIX WEBINARS → READ MORE

- Περιηγηθείτε στα παλαιότερα webinars (είναι όλα διαθέσιμα προς παρακολούθηση)
- Τί είναι προγραμματισμένο για τον Δεκέμβριο (Εγγραφείτε εάν σας ενδιαφέρει να το παρακολουθήσετε)

fppt.com

Scientix Moodle

SCIENTIX LIVE → SCIENTIX MOODLE →VISIT THE MOODLE

- Περιηγηθείτε στα διάφορα μαθήματα που υπάρχουν στην κατηγορία που σας ενδιαφέρει
- Μπορείτε να δημιουργήσετε έναν νέο λογαριασμό για το moodle, αλλά τα περισσότερα μαθήματα μπορείτε να τα παρακολουθήσετε και σαν επισκέπτης

fppt.com

Το Scientix σε αριθμούς (1)

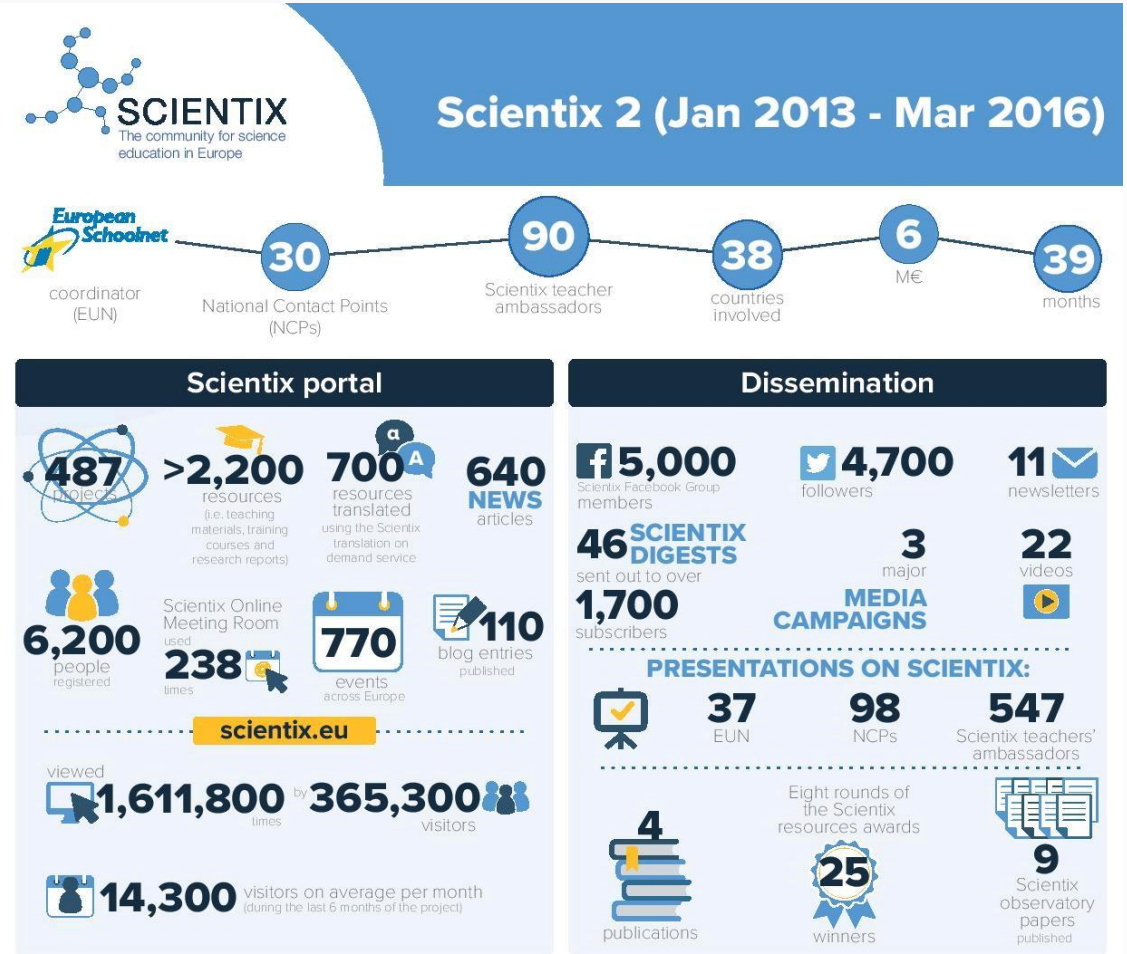

fppt.com

Το Scientix σε αριθμούς (2)

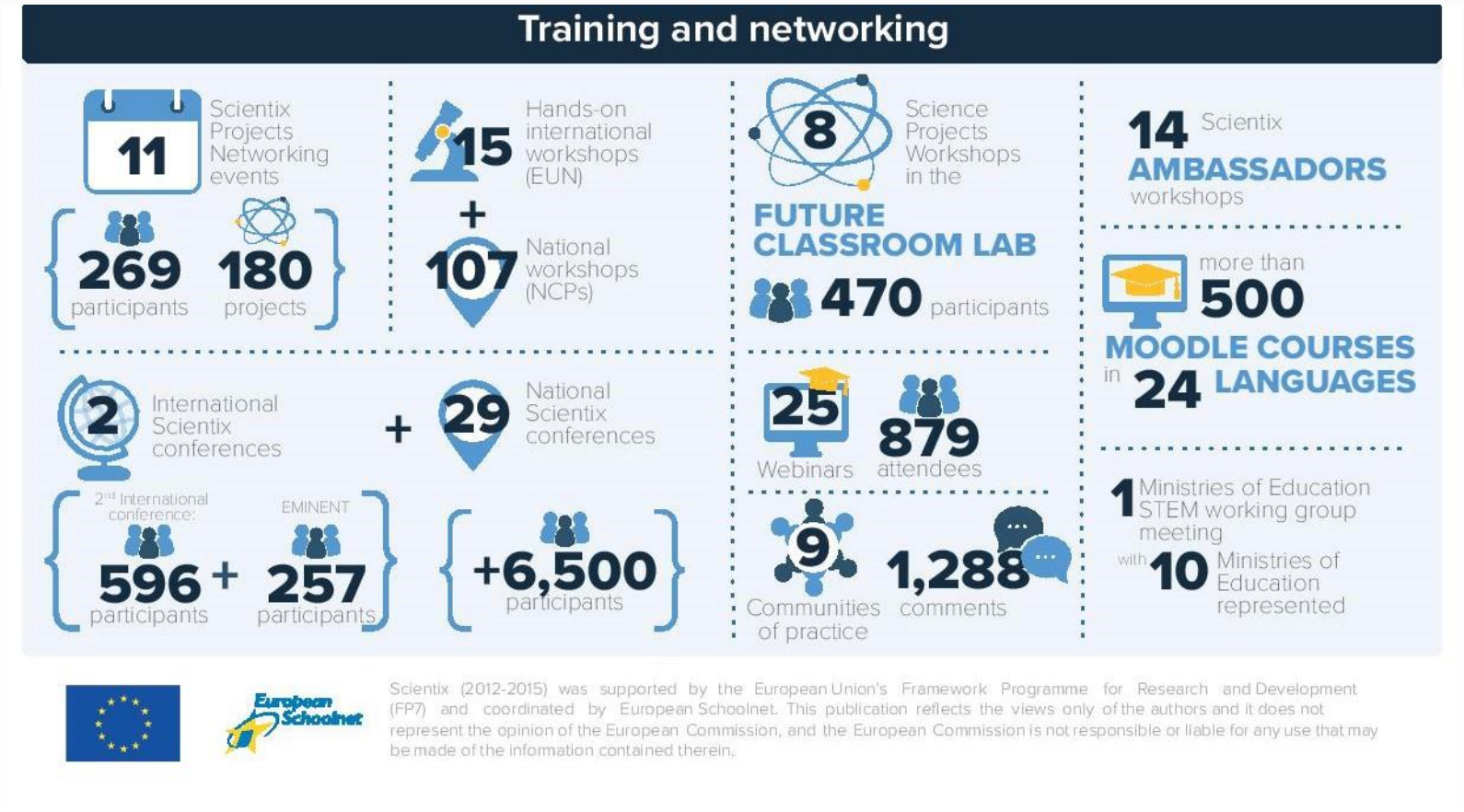

fppt.com

Edulabs

- Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
- Αναβάθμιση Ψηφιακών Υποδομών σχολείων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης
- Εφαρμογή Edulabs
- Ο Εξοπλισμός βασίζεται σε ανοικτά πρότυπα

fppt.com

Στόχος

- Εργαστήρια πληροφορικής για την διδασκαλία των ΤΠΕ
- Ψηφιακό Υλικό για άλλα Εργαστήρια του σχολείου
- Εργαστήρια Ανοικτών Τεχνολογιών - Καινοτομίας

fppt.com

Σχολικά εργαστήρια ανοικτών επικοινωνιών - Edulabs

Ένα διαφορετικό σχολικό εργαστήριο

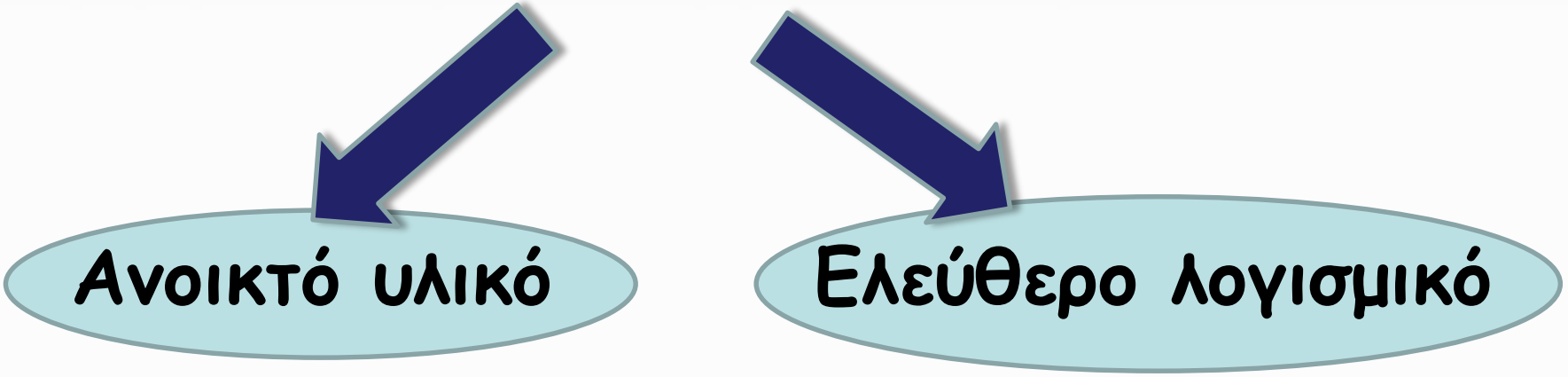

- Άδεια Creative Commons Αναφορά Δημιουργού – Παρόμοια Διανομή
- Άδεια EUPL

fppt.com

Κύκλος ζωής μίας κατασκευής

- Περιγραφή του στόχου
- Ανάλυση απαιτήσεων
- Σχεδιασμός και αξιολόγηση
- Υλοποίηση
- Παρουσίαση

fppt.com

Ιδέες που μπορούν να υλοποιηθούν

- Προγραμματιστικές
- Συνδυασμός υλικού – λογισμικού
- Επικοινωνία δύο υπολογιστικών συστημάτων
- Ασύρματη επικοινωνία
- Ιδιαίτερη χρήση υλικού και προγραμματισμού

fppt.com

Παράδειγμα Καλών Πρακτικών: 5ο ΓΕΛ Βύρωνα

Πιλοτικό εργαστήριο Ανοικτών Τεχνολογιών με RaspberryPi

Στήθηκε από τον ΕΕΛ/ΛΑΚ

- 1 Ubuntu 14.04 LTSP Server
- 12 RaspberryPi workstations τύπου thin-clients

fppt.com

Εργαστήριο Ανοικτών Τεχνολογιών
5ο ΓΕΛ Βύρωνα

fppt.com

Κατασκευές

Ποδηλατικό γιλέκο

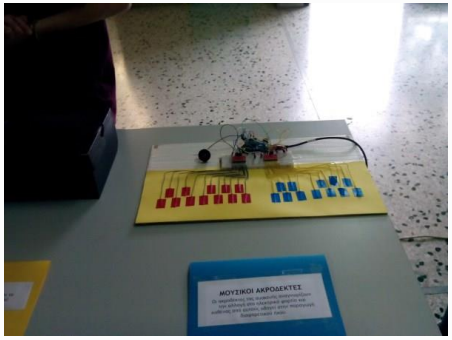

Μουσικοί ακροδέκτες

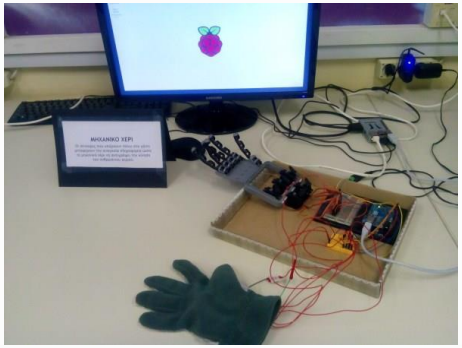

Μηχανικό χέρι

fppt.com

Κατασκευές

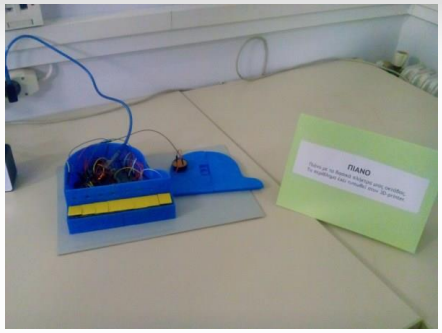

Πιάνο

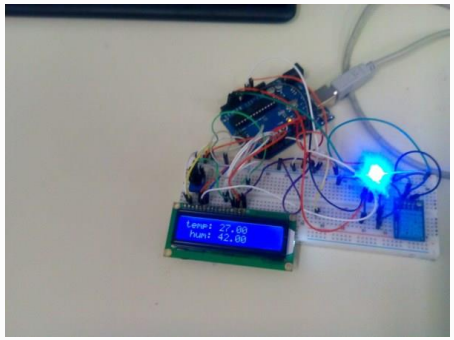

Σταθμός καιρού

e-ποτιστήρι

fppt.com

Ευχαριστώ!

fppt.com

Οχήματα και μεταφορές του αύριο

Πιθανές παράμετροι που οι μαθητές θα προτείνουν για τις προκλήσεις τους: Εμφάνιση, επιδόσεις, ειδική χρήση, τύπος καυσίμου …..

Σπύρος Τσοβόλας, ΕΚΦΕ Αγρινίου

Εμφάνιση

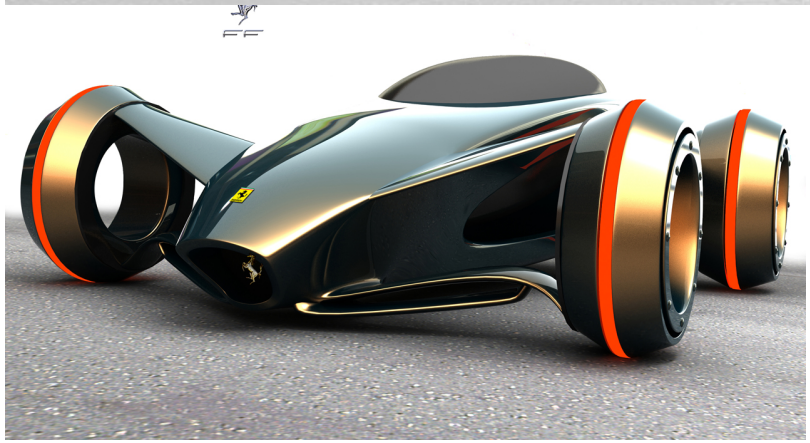

Αφήστε τους μαθητές να εκφραστούν ελεύθερα

Επιδόσεις

Το αγαπημένο θέμα των αγοριών (car racing) αλλά κρύβει μια παγίδα: το αργό – γρήγορο όχημα συνδέεται ευθέως με το δυνατό-αδύναμο όχημα

Γρήγορο-Αργό ⇔Δυνατό-αδύνατο

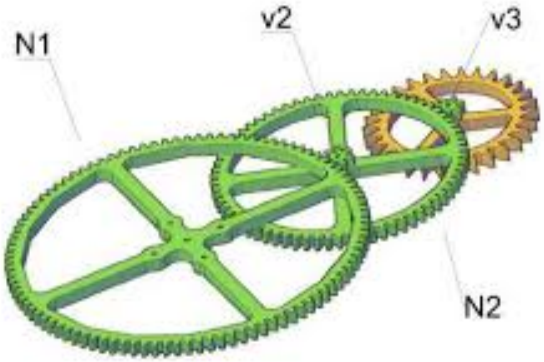

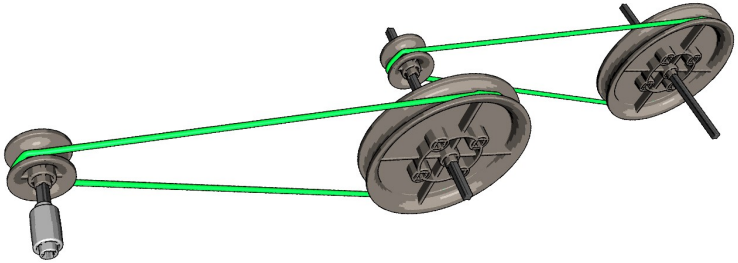

Πρέπει οι μαθητές να δοκιμάσουν πρώτα τη μετάδοση κίνησης με αύξηση ή μείωση στροφών.
Ο ιμάντας είναι πιο εύκολος γιατί είναι ελαστικός και δεν απαιτεί ακρίβεια στην απόσταση των αξόνων περιστροφής.
Το γρήγορο όχημα πρέπει να δοκιμαστεί στην ανηφόρα (δεν ανεβαίνει) ενώ το αργό ανεβαίνει εύκολα

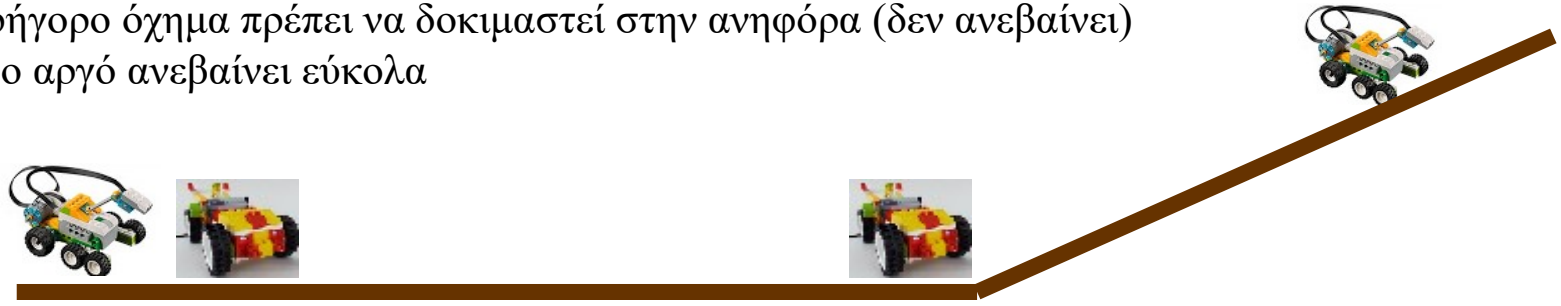

Ειδικά οχήματα

Αφήστε τους μαθητές να εκφραστούν ελεύθερα, ίσως χρειαστούν πρόσθετα δομικά υλικά

Ενέργεια

Υβριδικό και Υγραέριο

Δύσκολα θα ενταχθούν στις προκλήσεις, ακατάλληλα για σκηνικό, αξιοποιήσιμο υλικό μόνο σε ψηφιακή μορφή.

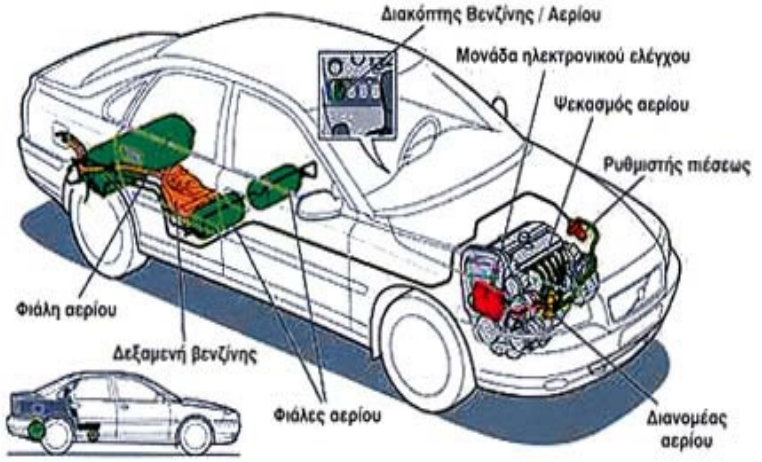

Σχηματική παράσταση συστήματος τροφοδοσίας φυσικού αερίου

Ενέργεια

Ηλεκτρικό ή ηλιακό

Κατάλληλο για το σκηνικό που θα συμπληρώνει το έργο,
Υπάρχουν μοντέλα μικρά.

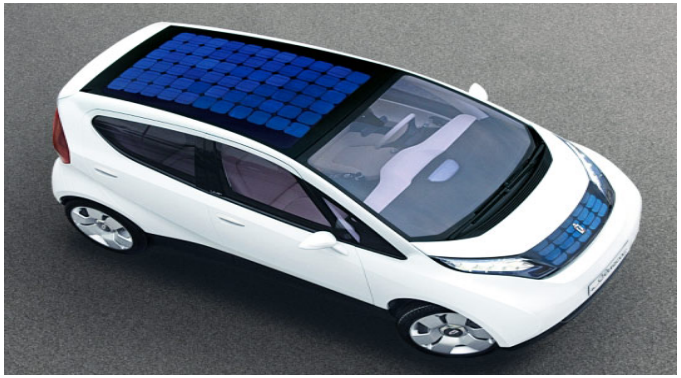

Ενέργεια

Κυψέλη H_2

Στην αγορά υπάρχουν μοντέλα οχήματος με κυψέλη H_2.
Κατάλληλο για το σκηνικό που θα συμπληρώνει το έργο.
Δουλεύει διπλά: το τροφοδοτούμε με ρεύμα και διασπά το νερό,
Συνδέουμε τους ακροδέκτες και «καίει» το H_2 και το O_2 σε H_2O και δίνει ηλ. Ρεύμα που κινεί το όχημα.

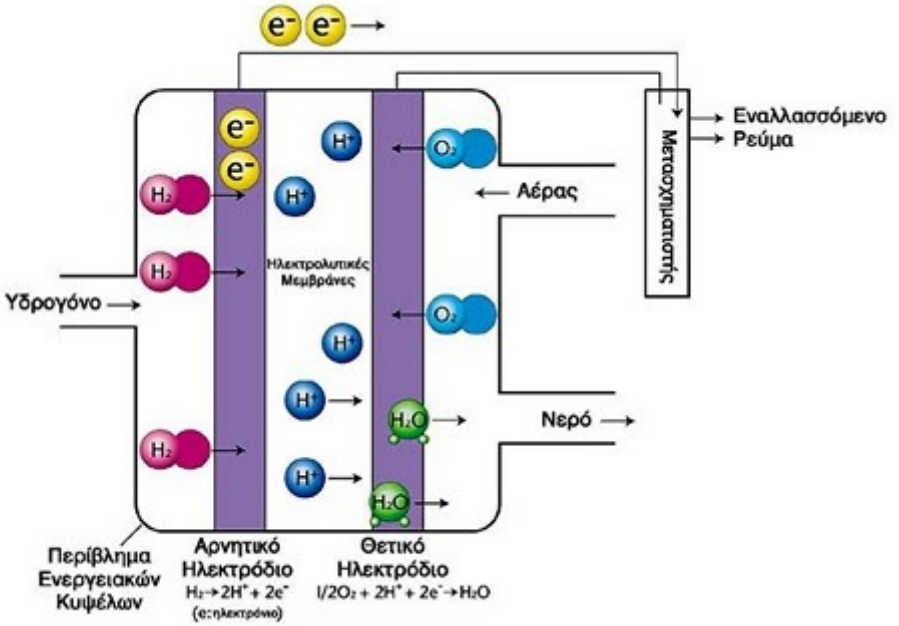

Κλίμακα προβλήματος

1. Που λαμβάνει χώρα το έργο; σε ποιο τόπο;
2. Πόσο χώρο χρειάζεται στον πραγματικό κόσμο;
3. Πως θα προσαρμόσουμε την κλίμακα στις διαστάσεις ενός τραπεζιού;
4. Πως θα προσαρμόσουμε την κλίμακα στα όρια της οθόνης
   ώστε να είναι επιτυχής η απαιτούμενη προσομοίωση;

1. Παγκόσμιος χάρτης;
   Χάρτης κάποιας Ηπείρου;
   Χάρτης κάποιας χώρας;

2. Πόλη-Γειτονιά;

3. Κτίριο-Δωμάτιο;

4. Ανθρώπινο σώμα (εγχείρηση;)

Αναπαράσταση κίνησης στον παγκόσμιο χάρτη (Γαια, Λογισμικό Γεωγραφίας)

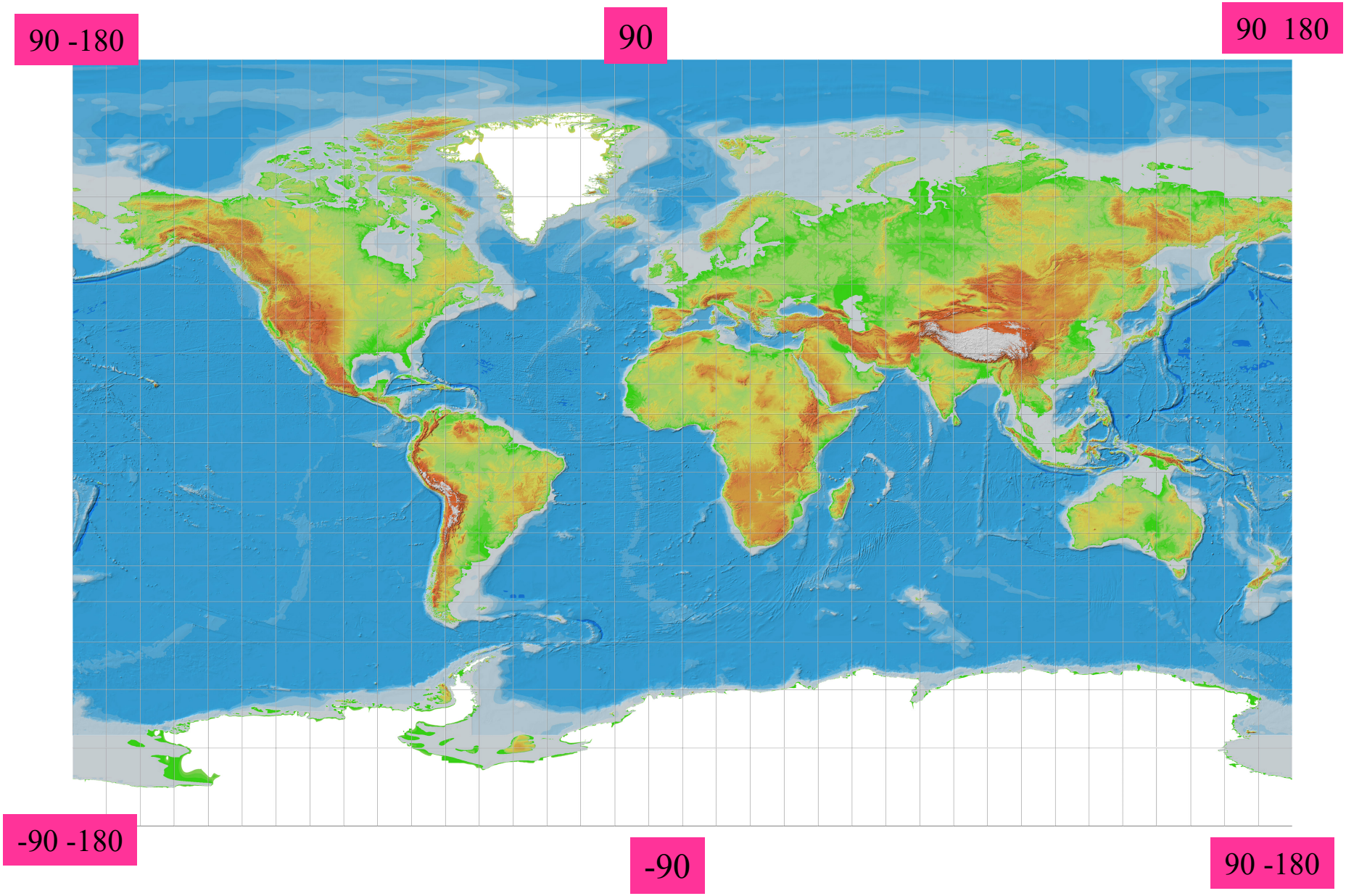

Αναπαράσταση κίνησης στον παγκόσμιο χάρτη (Συντεταγμένες)

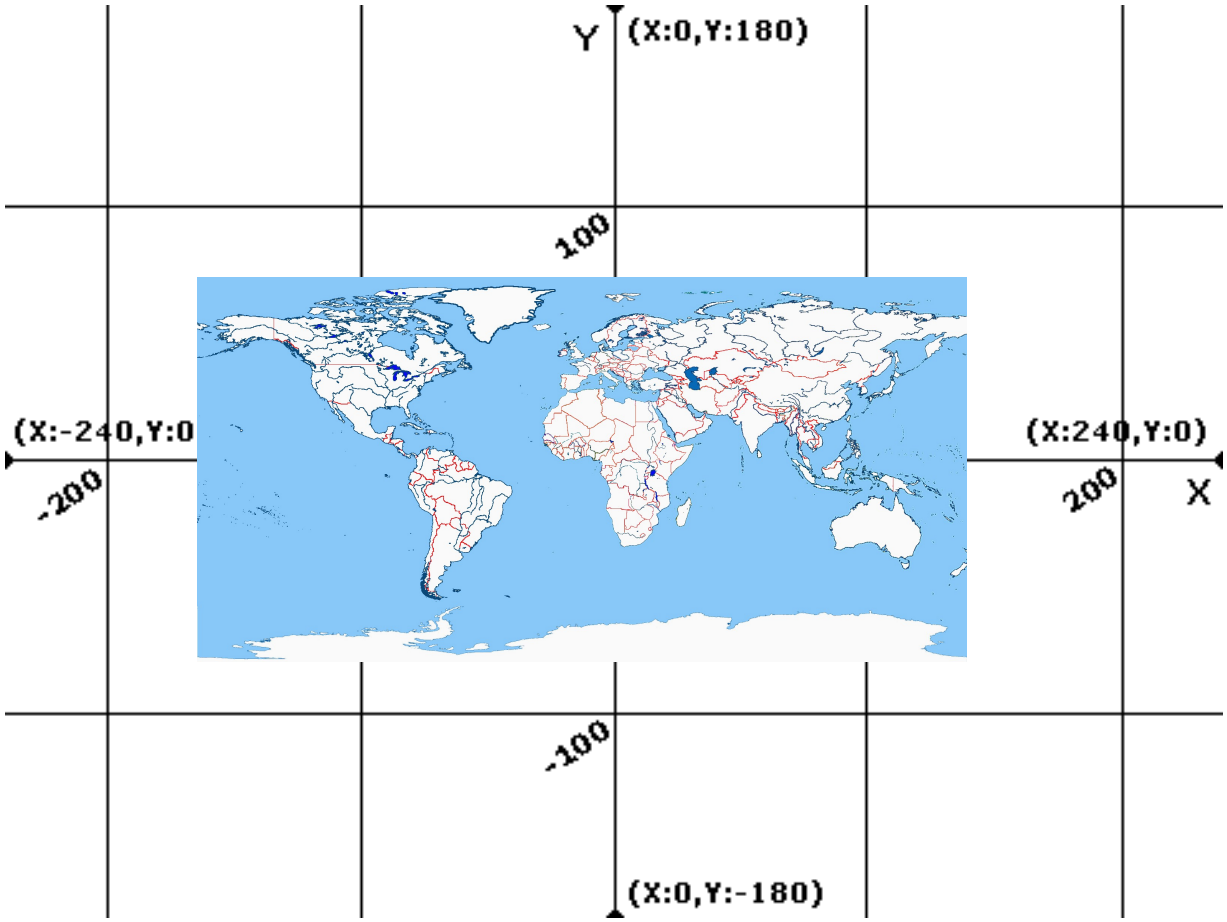

Εργαστείτε με το φύλλο εργασίας 3

Ποιος έχει τον έλεγχο;

Αριστερά: Έλεγχος του πραγματικού με πιλοτήριο
Δεξιά: το πραγματικό έχει αυτονομία και απλά στέλνει πληροφορίες για τη θέση του που το ψηφιακό αναπαριστά στην οθόνη

Ιατρική

Ακριβής χειρισμός

Πυροσβεστική (gps+)

Εργαστείτε με το φύλλο εργασίας 2

Φύλλο εργασίας 1: Το scratch αισθάνεται το περιβάλλον

Η επικοινωνία γίνεται με το μικρόφωνο, την κάμερα ή αισθητήρες του πακέτου wedo (αν υπάρχει και είναι συνδεδεμένο σε κάποια usb θύρα).
Έστω ότι υπάρχει μια φιγούρα στην οθόνη σας.
Κατασκευάστε το παρακάτω σενάριο

Περιγραφή σεναρίου (λεκτικά)
Η φιγούρα ανταποκρίνεται σε ήχους
Δοκιμάστε χτυπώντας παλαμάκια και επιβεβαιώστε ότι

…….
Αλλάξτε τιμές στην σύγκριση .
Σχολιάστε το αποτέλεσμα κάθε περίπτωσης
10……’….

90 ……..……..…….

120 …….

. Δοκιμάστε να βάλετε < στη σύγκριση και σχολιάστε τι θα γίνει (εσκεμμένο λάθος)

……

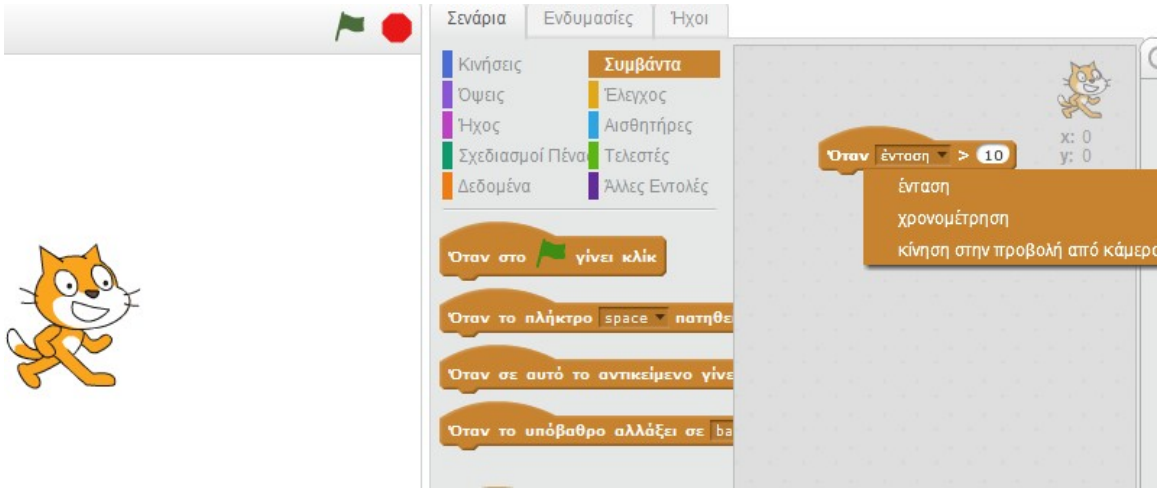

Στο scratch2 η αίσθηση (τιμή αισθητήρα) εκλαμβάνεται σαν συμβάν. Την προηγούμενη συμπεριφορά μπορούμε ισοδύναμα να την φτιάξουμε με δύο μόνο τουβλάκια.

Δοκιμάστε και επιβεβαιώστε την ισοδυναμία με την προηγούμενη συμπεριφορά
……
Δοκιμάστε για συμβάν την κίνηση στην προβολή της κάμερας
……
Δοκιμάστε τον αισθητήρα απόστασης του πακέτου wedo
……
Τι συμβαίνει με τιμές εκτός ορίων;
……

Φύλλο εργασίας 2: τρόποι πλοήγησης

Πρώτη εκδοχή: **Η πραγματική κατευθύνει την ψηφιακή**

Έστω ότι έχετε συνδέσει το διανομέα wedo και τον αισθητήρα απόστασης. Μπροστά ακριβώς από τον αισθητήρα απόστασης ο μαθητής σέρνει ένα παιχνιδάκι: το αυτοκινητάκι του. Δείτε πόσο εύκολα μπορούμε να κάνουμε μια φιγούρα να αναπαριστά στην οθόνη αυτή την κίνηση.

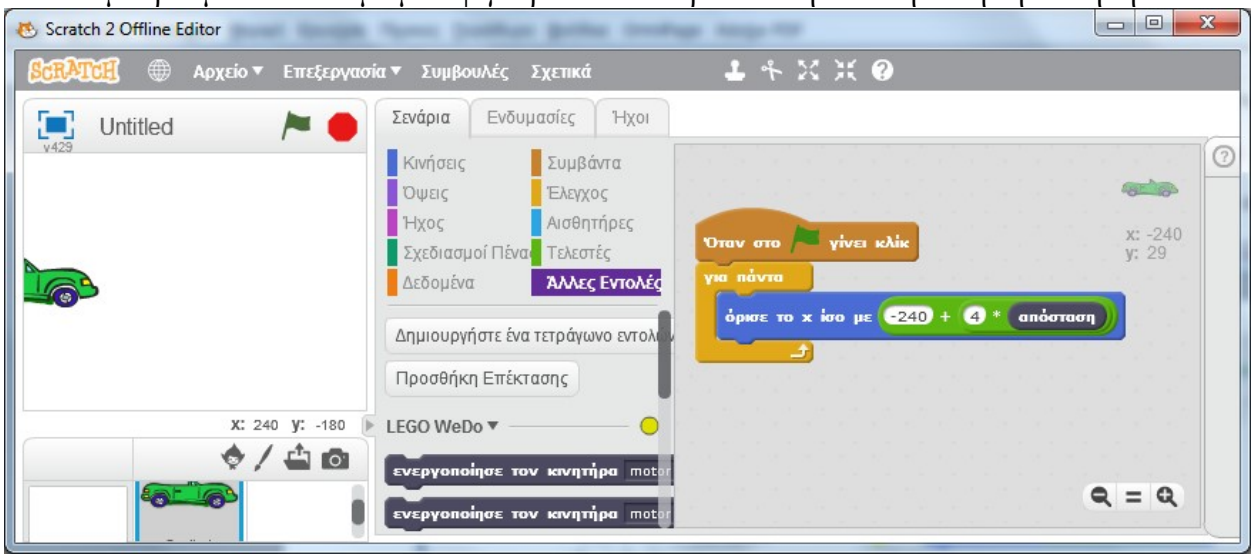

Στη φιγούρα δίνουμε μορφή οχήματος που παίρνουμε από τη συλλογή. Στο σενάριο τοποθετούμε τη φιγούρα οριζόντια σε θέση εξαρτώμενη από την τιμή του αισθητήρα απόστασης.

Μετακινώντας το αμαξάκι του ο μαθητής πάνω στο τραπέζι μετακινείται οριζόντια και το αυτοκινητάκι στην οθόνη δηλαδή «**η ψηφιακή οντότητα κάνει ότι και η πραγματική**».

Δεύτερη εκδοχή: Πιλοτήριο στην οθόνη με βελάκια

Το προηγούμενο παράδειγμα το τροποποιούμε ως εξής: Προσθέτουμε δύο φιγούρες που αναπαριστώνται με βελάκια αριστερά και δεξιά. Σε κλικ πάνω τους μεταδίδεται κάποιο κατάλληλο μήνυμα. Η φιγούρα όχημα ανταποκρίνεται σε κάθε μήνυμα κινούμενη μπρος ή πίσω. Σε κάθε περίπτωση ενεργοποιείται το μοτέρ κίνησης και κινεί το πραγματικό όχημα.

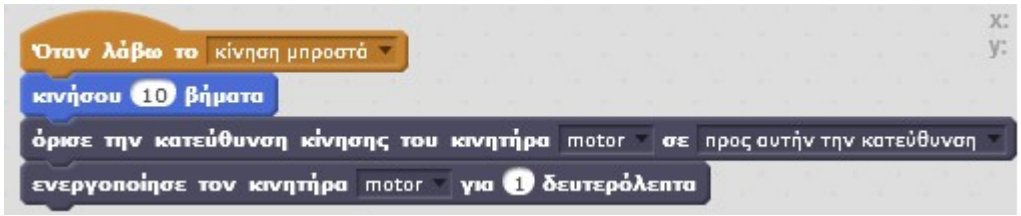

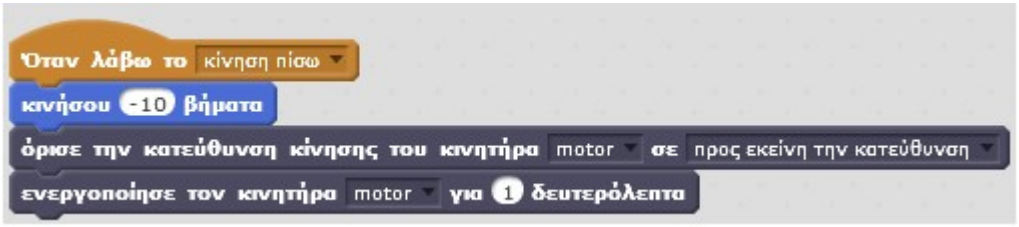

Στη δεύτερη εκδοχή ο μαθητής κινεί την ψηφιακή οντότητα και το πραγματικό όχημα ακολουθεί κάνοντας ότι και η ψηφιακή δηλαδή «**η πραγματική οντότητα κάνει ότι και η ψηφιακή**».

Πλοήγηση με τα βελάκια του πληκτρολογίου

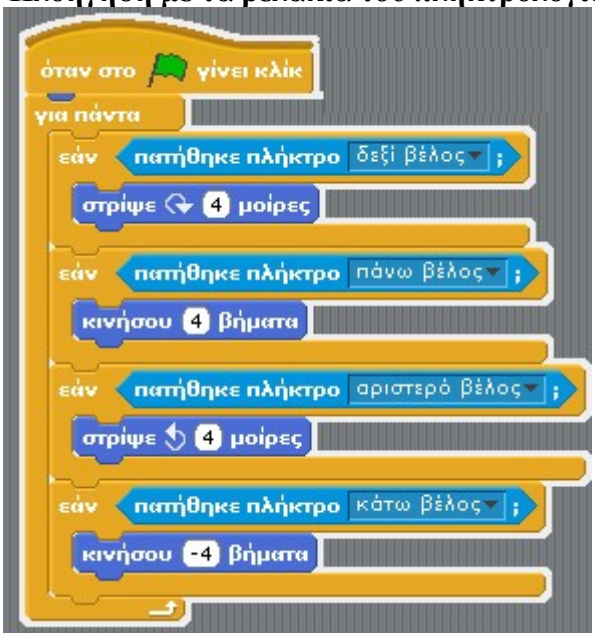

Εφαρμογή: παρκάρισμα_οχήματος.sb2

Πλοήγηση με κατάλληλο προγραμματισμό του αισθητήρα κλίσης

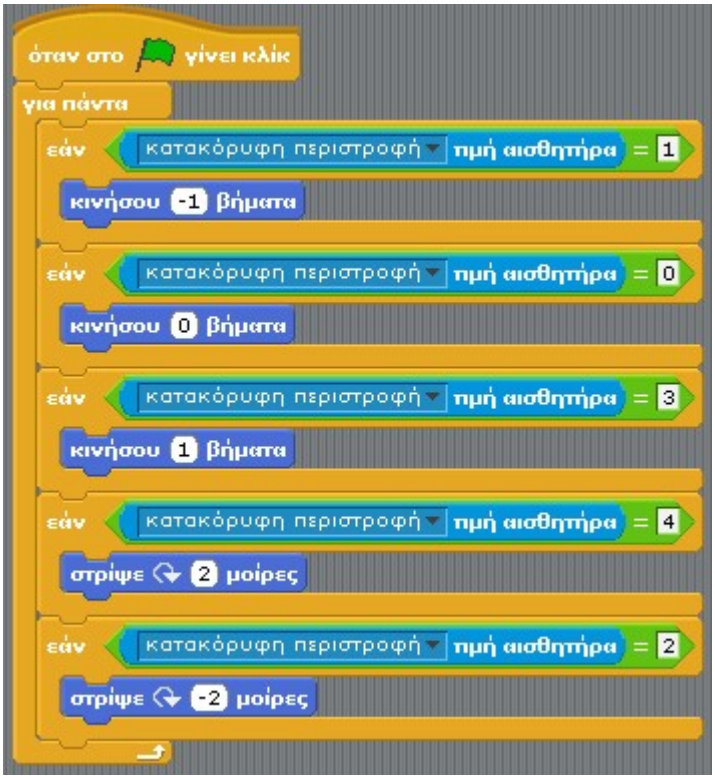

Φύλλο εργασίας 3: ταξίδια στο χάρτη

Ας υποθέσουμε ότι ο χάρτης είναι ο παγκόσμιος. Οι συντεταγμένες του είναι οι δύο γεωγραφικές: μήκος και πλάτος όπως φαίνονται στην εικόνα.

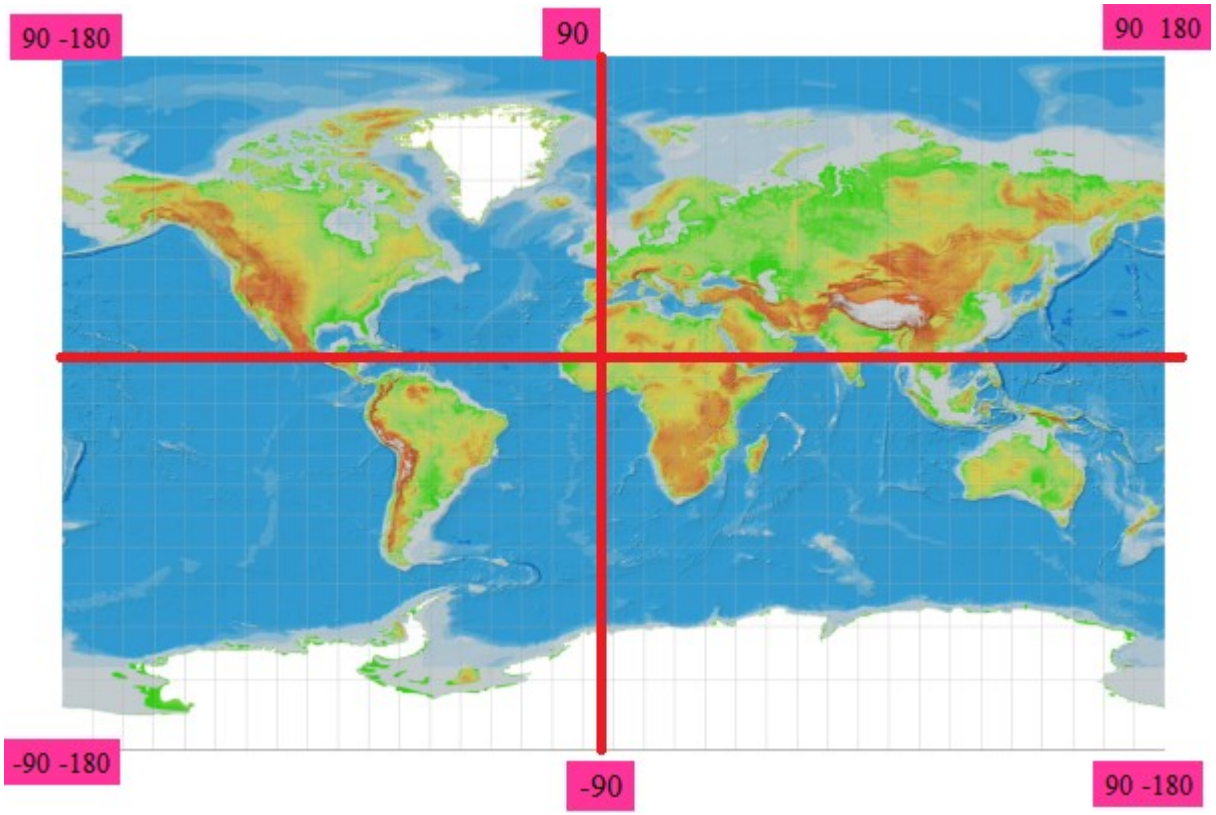

Η οθόνη του scratch έχει διαστάσεις που σε ορθοκανονικό σύστημα αξόνων δείχνει η εικόνα (και τα νούμερα είναι σε πίξελ).

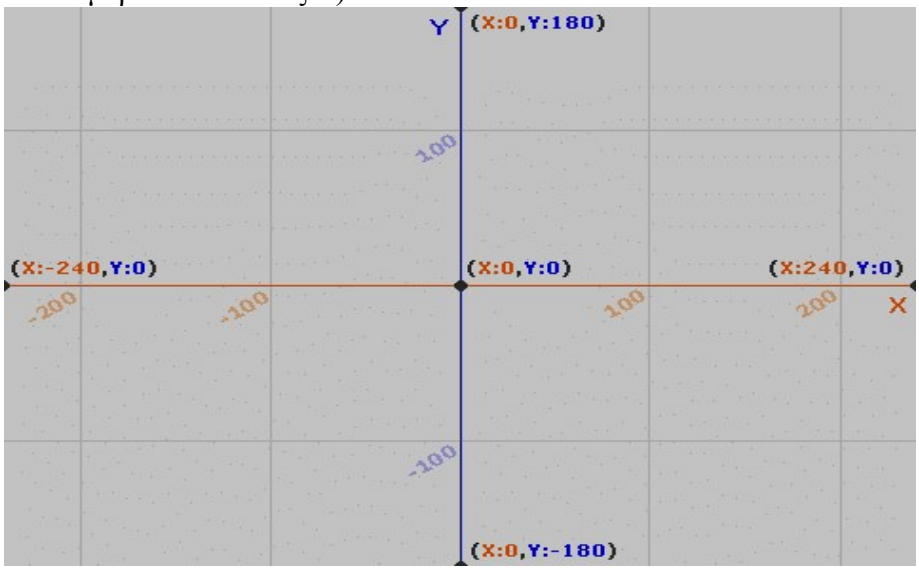

Με κατάλληλους μετασχηματισμούς πρέπει η πλοήγηση με γεωγραφικές συντεταγμένες να μετατραπεί σε πίξελ και το αντίστροφο.

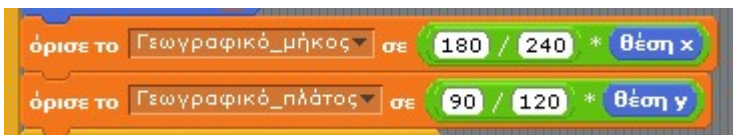

Διαλέγετε όχημα αν κάνετε πολλές ενδυμασίες και με κλικ επιλέγετε την κατάλληλη (κυκλική εναλλαγή)

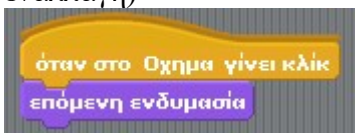

Επιλέγετε κατάλληλο είδος χάρτη: με κλικ μεταδίδετε το κατάλληλο μήνυμα

Πολιτικός

και προγραμματίζετε το υπόβαθρο να ανταποκρίνεται στα μηνύματα

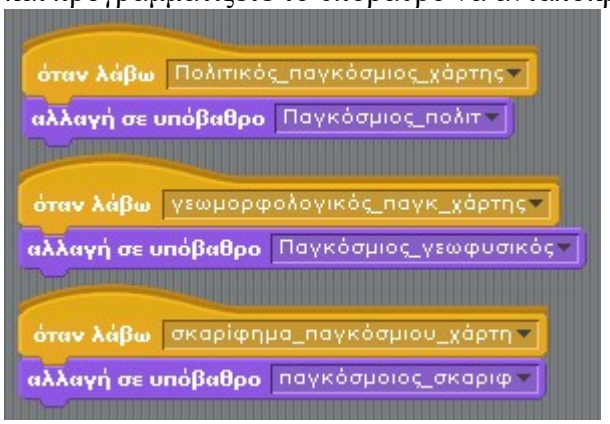

Το τελικό αποτέλεσμα θα μοιάζει με το παρακάτω

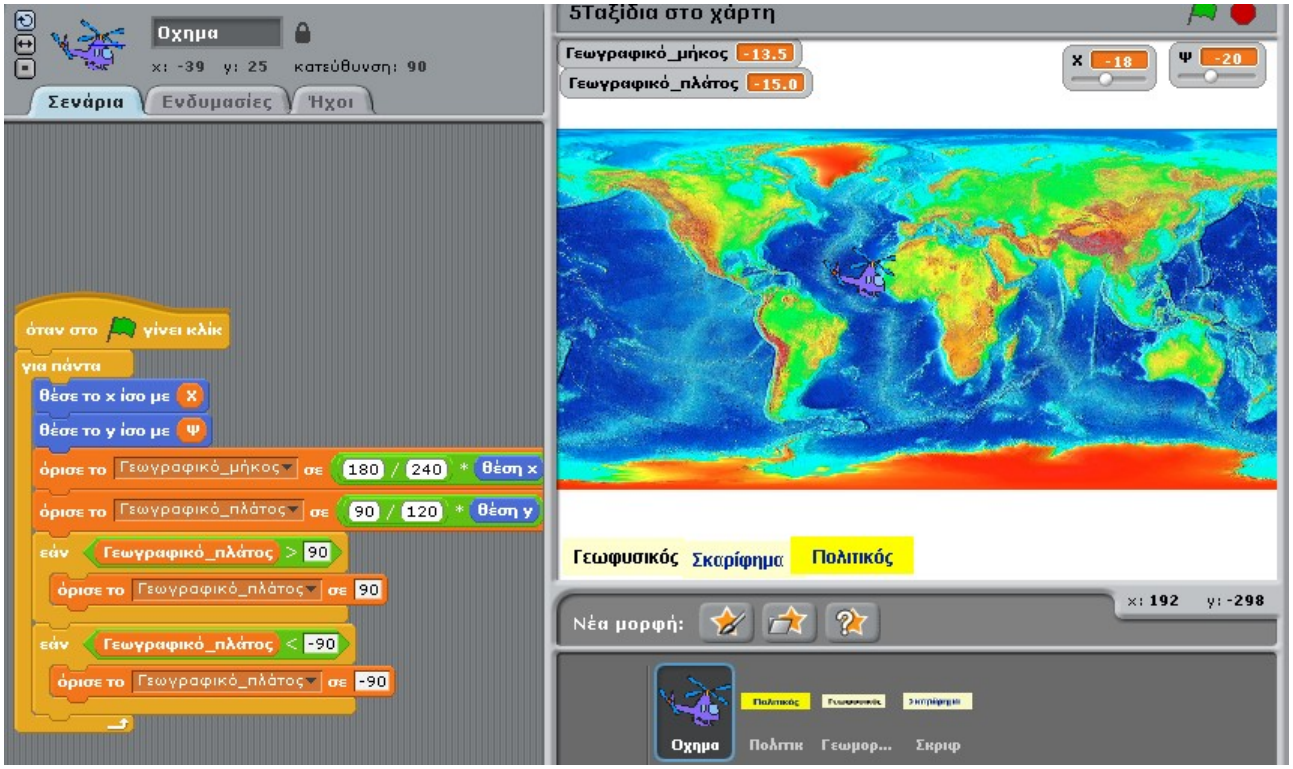

The Web We Want και eSafety Label:
δύο ισχυρά εργαλεία στη διάθεση του εκπαιδευτικού για το Διαδίκτυο που θέλουμε στα σχολεία με ψηφιακή ασφάλεια

Άρης Λούβρης
Εθνικός Συντονιστής eSafety Label
Επιμελητής http://internet-safety.sch.gr

Ατζέντα workshop

Χρόνος	Σημείο δράσης	Περιεχόμενο
18:30-18:40	Καλωσόρισμα	Προετοιμασία για το webinar
18:45-19:15	Πού βρισκόμαστε σήμερα για το Διαδίκτυο που θέλουμε;	• Web We Want Νέο βιβλίο και μαθήματα
19:20-19:40	Πού βρισκόμαστε σήμερα με την Ετικέτα ψηφιακής ασφάλειας στα σχολεία;	• eSL - ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες σε Ελλάδα & Ευρώπη
19:45-20:00	Ο δρόμος προς την Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου SID 2017	• Ημερολόγιο εκδηλώσεων
	Ερωτήσεις - συζήτηση	

To Web We Want ξεκίνησε την Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου τον Φεβρουάριο του 2013 από το δίκτυο Insafe

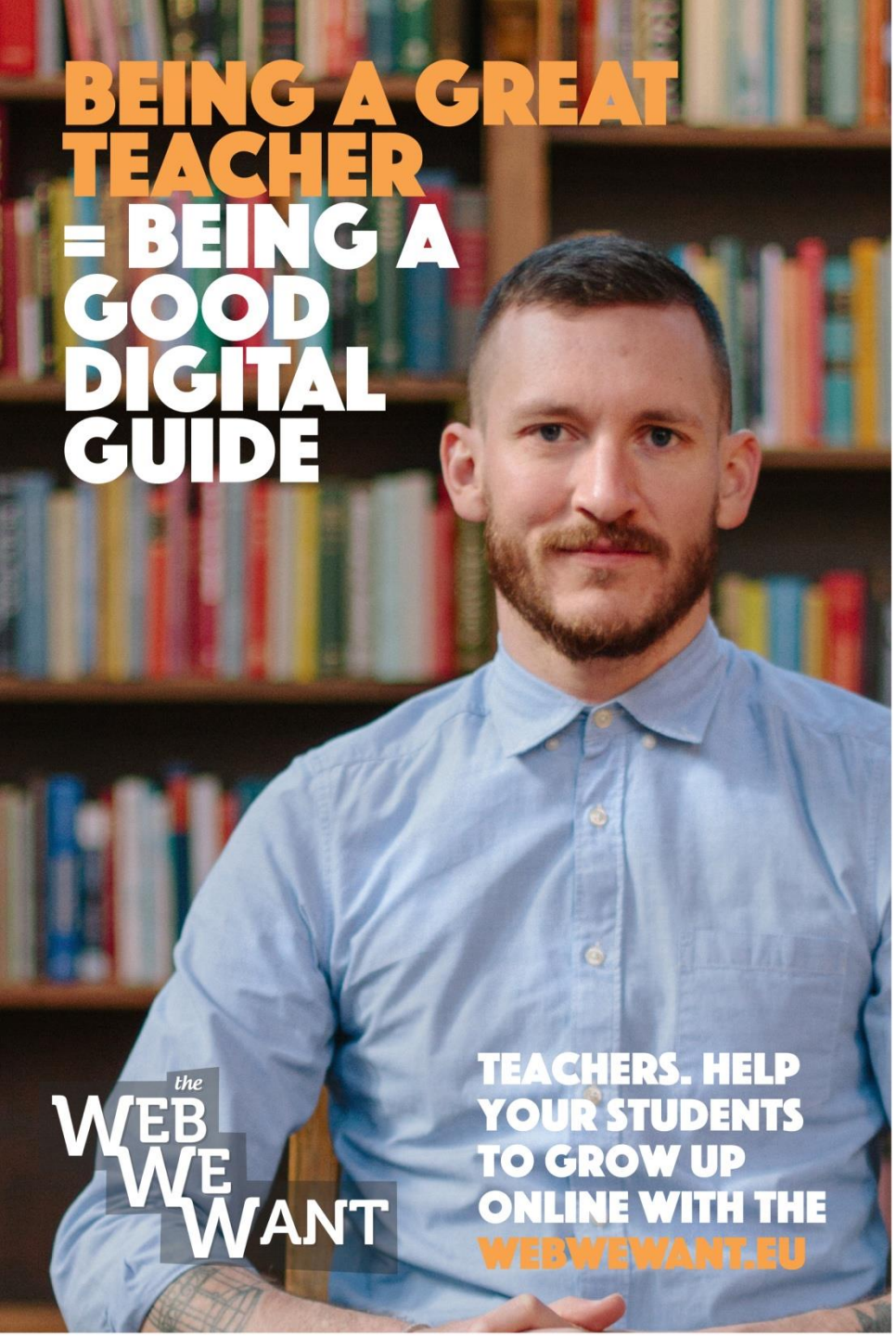

*Όπως ακριβώς το "**Διαδίκτυο που θέλουμε**" αναπτύχθηκε από νέους για νέους, τα σχέδια μαθημάτων στο εγχειρίδιο για εκπαιδευτικούς του **Web We Want** σχεδιάστηκαν από εκπαιδευτικούς για εκπαιδευτικούς στην Ευρώπη.*

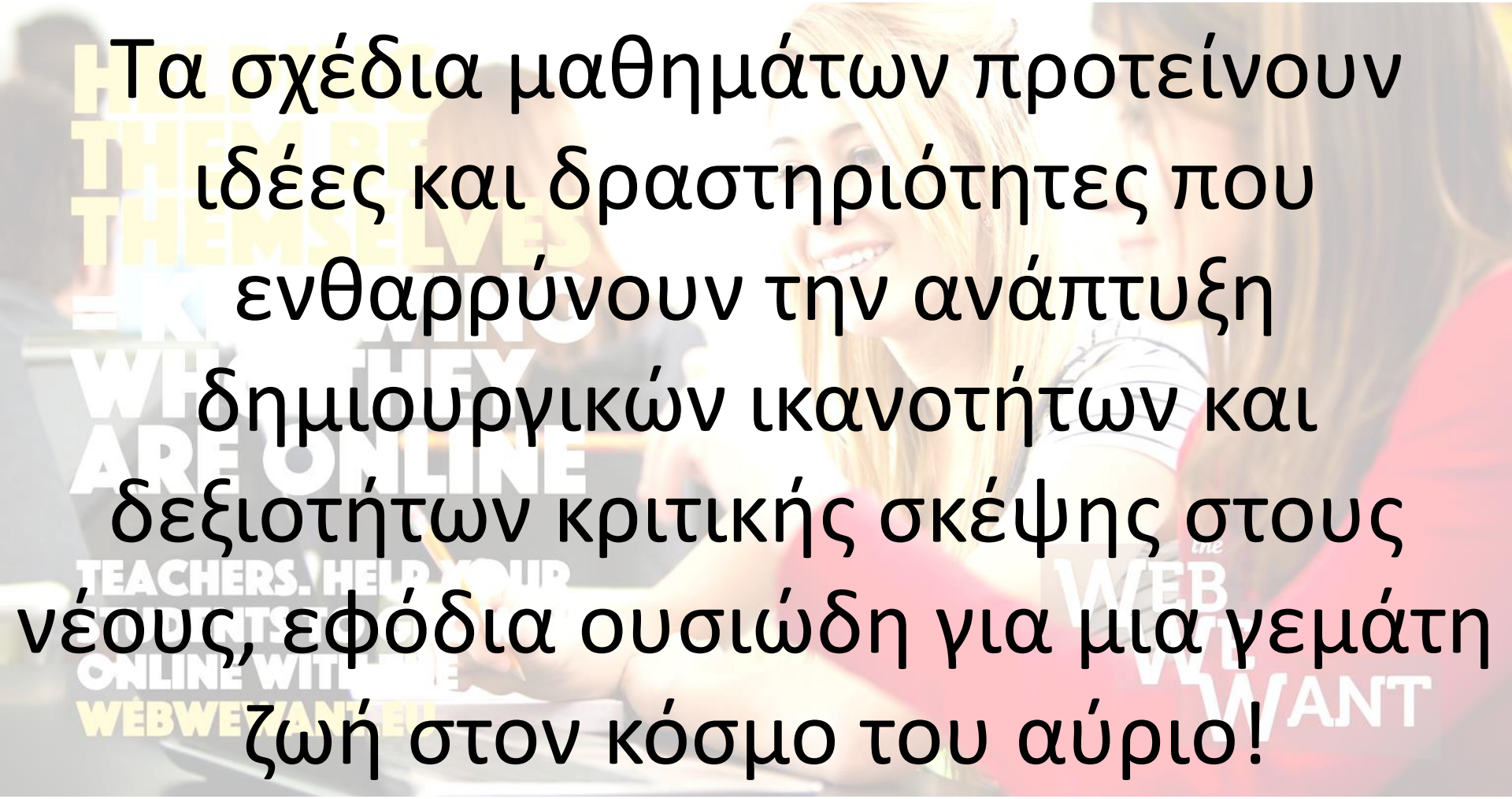

Τα σχέδια μαθημάτων προτείνουν ιδέες και δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την ανάπτυξη δημιουργικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων κριτικής σκέψης στους νέους, εφόδια ουσιώδη για μια γεμάτη ζωή στον κόσμο του αύριο!

http://www.webwewant.eu/el/web/guest/handbook-for-educators

Το εγχειρίδιο WWW για εκπαιδευτικούς μπορεί να αξιοποιηθεί και στα:

Αγγλικά

http://www.webwewant.eu/documents/10180/23883/EN/48d3132f-7c5d-49b9-9de1-d148664555e0

Γαλλικά

http://www.webwewant.eu/documents/10180/27878/FR_Handbook_teachers_lesson_plans_amended.pdf/cf377a67-f8e2-4491-903f-fc1f634c4abf

Γερμανικά

http://www.webwewant.eu/documents/10180/23883/Handbook-final-DE/05535d93-f8d2-4dd3-91bd-a6277a230924

Φάση 1η: Εγχειρίδιο για εφήβους (2014)

Τι Διαδίκτυο θέλουν οι νέοι σήμερα;

- Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις μου στο Διαδίκτυο
- Η πληροφορία δεν είναι γνώση
- Συμμετέχοντας στο Διαδίκτυο
- Διαμόρφωσε την ταυτότητά σου
- Ιδιωτική ζωή, το πολυτιμότερο αγαθό μου!
- Ο καλλιτέχνης μέσα σου

http://internet-safety.sch.gr/images/Handbook_WWW_EL.pdf

Φάση 2η: Εγχειρίδιο για εκπαιδευτικούς (2016)

- **Ολόκληρο το εγχειρίδιο διαθέσιμο:** **http://www.webwewant.eu/web/guest/handbook-for-educators**
    - EN, CZ, DE, NL, PL, RO, HU, PT and PT-BR (διαθέσιμα από τη SID 2016 – 9/2/16)

- **και στα Ελληνικά τα σχέδια μαθημάτων:** **http://www.webwewant.eu/web/guest/lessons-plans**

eTwinning

Για εκπαιδευτικούς

Αναπτύχθηκε γύρω από το Ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις δεξιότητες, το οποίο υιοθετήθηκε από το **eTwinning** το 2014, ως μέσο διευκόλυνσης της ενσωμάτωσής του στο σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα.

http://files.eun.org/etwinning/book2014/EL_Etwinning_2014.pdf

Πού βρισκόμαστε σήμερα

eSafety Label και ποσοτικοί δείκτες (δεδομένα 9/11/2016)

- **4.273 εγγραφές**
- **2.814 σχολεία στην Ευρώπη**
- **1.284 ετικέτες ψηφιακής ασφάλειας σε 35 χώρες**
- **19 χρυσές, 67 αργυρές, 1.198 χάλκινες ετικέτες!**
- **Στην Ελλάδα αντίστοιχα: 10, 18 και 265 (σε 358 σχολεία)**

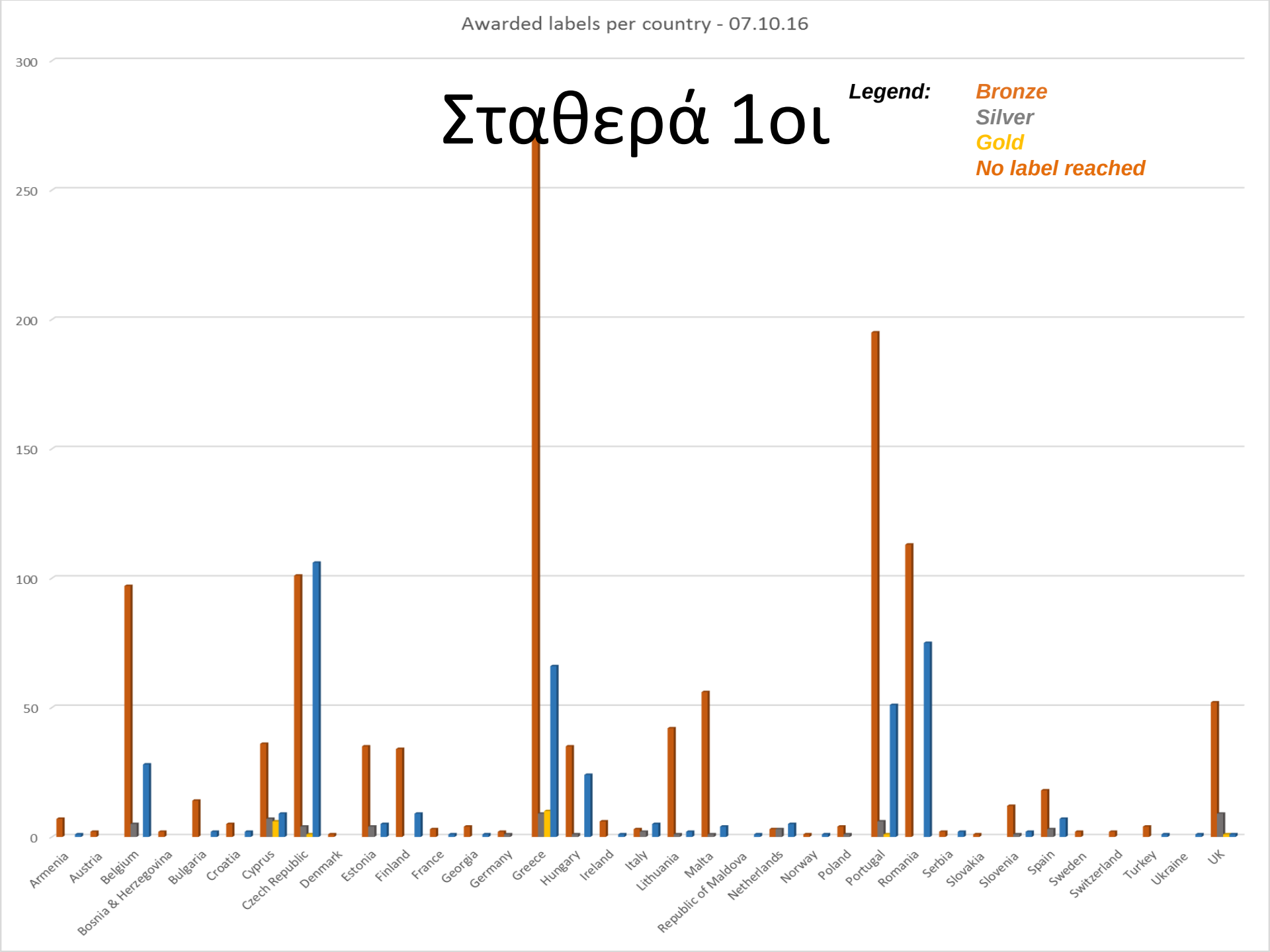
Awarded labels per country - 07.10.16
Σταθερά 1οι
Legend:
Bronze
Silver
Gold
No label reached
300
250
200
150
100
50
0
Armenia
Austria
Belgium
Bosnia & Herzegovina
Bulgaria
Croatia
Cyprus
Czech Republic
Denmark
Estonia
Finland
France
Georgia
Germany
Greece
Hungary
Ireland
Italy
Lithuania
Malta
Republic of Maldova
Netherlands
Norway
Poland
Portugal
Romania
Serbia
Slovakia
Slovenia
Spain
Sweden
Switzerland
Turkey
Ukraine
UK

Πού βρισκόμαστε (ποσοτικοί δείκτες)

Key facts – Assessment Form (I)

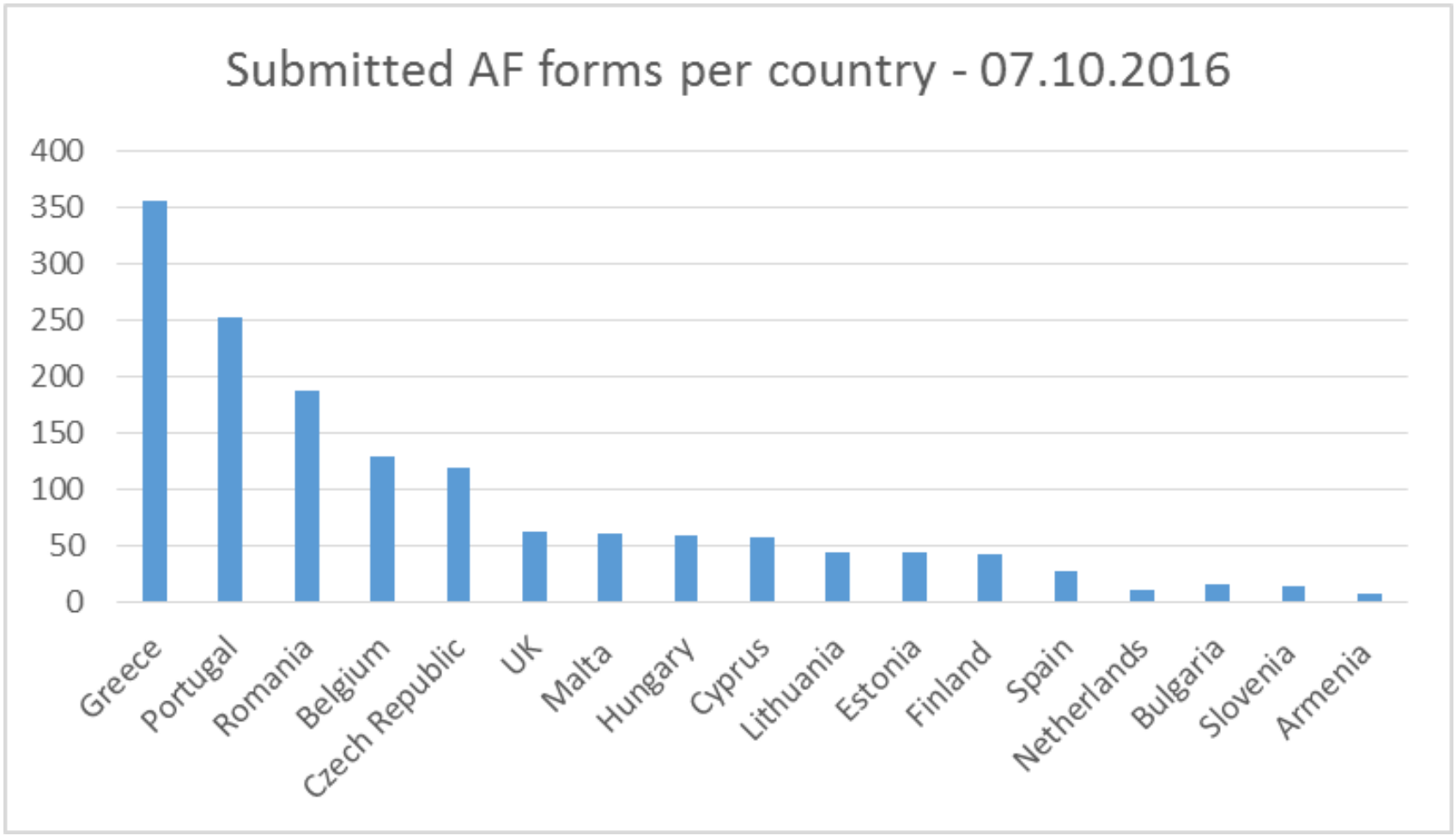

Πού βρισκόμαστε (ποιοτικοί δείκτες)

Key facts – Assessment Form (II)

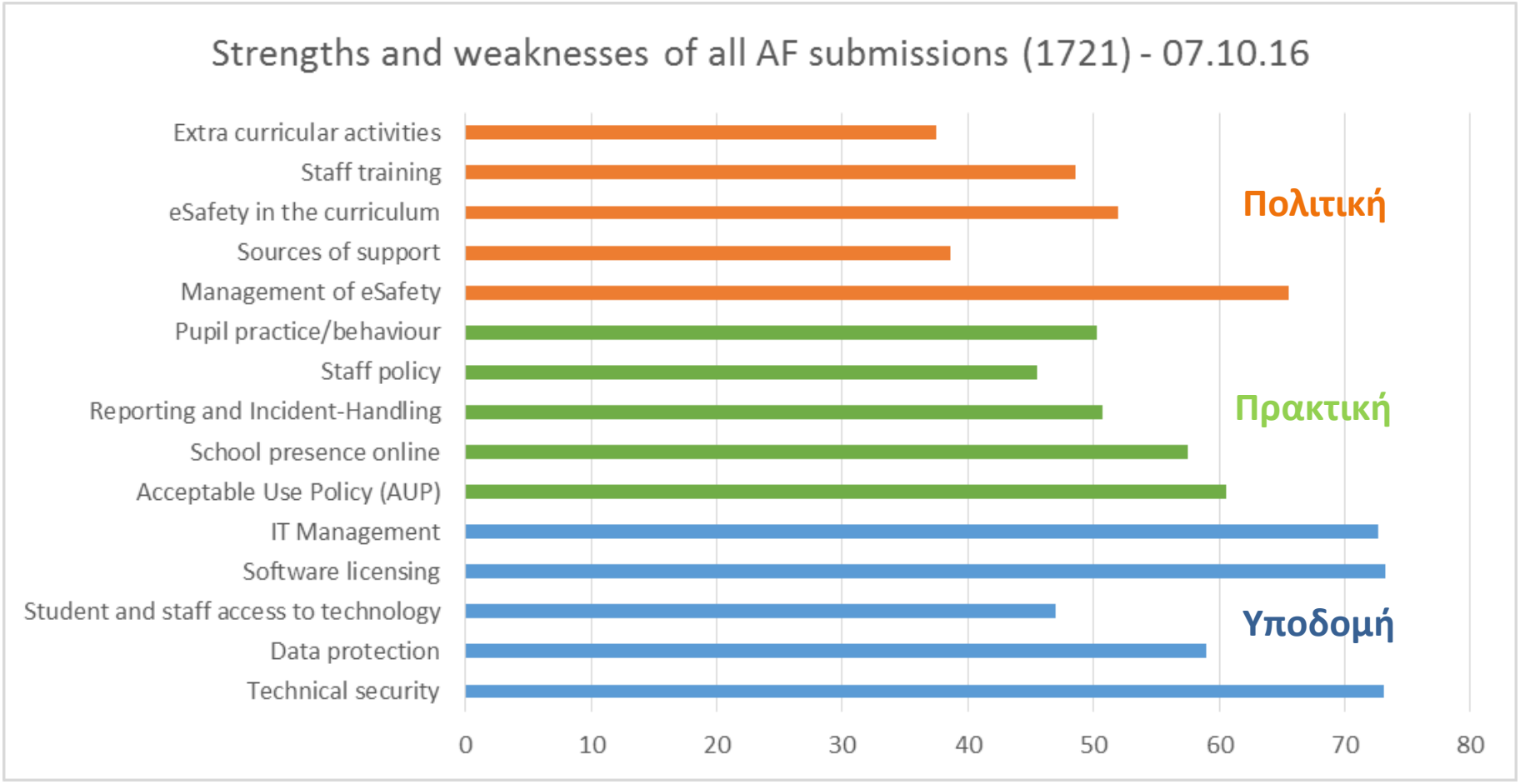

Ο δρόμος προς την Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου #SID2017

Καλεντάρι εκδηλώσεων

- **Νοέμβριος: 25-27/11 3ο συνέδριο eTwinning, Πάτρα**
- Νοέμβριος - Ιανουάριος 2017: IT administrator MOOC
- **Δεκέμβριος : 5/12 webinar με το ΕΚΑΔ**
- Φεβρουάριος 2017: Safer Internet Day

the WEB WE WANT

ESAFETYLABEL.EU

Για ένα ασφαλέστερο σχολείο!

esafety@sch.gr

- ✓ **#eSafetyLabel**
- ✓ **#WebWeWantEU**

@LouvrisAris

http://www.scoop.it/isafe

https://www.facebook.com/esafetygr

Oracle Academy

Η Oracle στην Εκπαίδευση

Ελένη Τσιπά
PR & CSR Specialist, GCMM cluster
Oracle Academy

26 Νοεμβρίου 2016

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Oracle Corporation

Scale

- $37δισ. Τζίρος το OE16 *
- 420.000 πελάτες σε 145 countries, συμπεριλαμβανομένων 100 από τις 100 εταιρείες του Fortune
- $45δισ. για E&A από το 2004
- Περίπου 120 εξαγορές αξίας άνω των $70δισ. Από το 2005
- Περισσότεροι από 25.000 συνεργάτες
- Περισσότεροι από 135.000 εργαζόμενοι
- 16.000 ειδικοί εξυπηρέτησης πελατών, σε 29 γλώσσες
- 18.000 σύμβουλοι υλοποιήσεων
- 3,1 εκατ. Σπουδαστές υποστηρίζονται ετησίως σε 110 χώρες

Innovation

- #2 εταιρεία λογισμικού στον κόσμο
- #16 στα 100 κορυφαία Brands διεθνώς, Interbrand 2015
- Περισσότερες από 17.000 πατέντες διεθνώς
- 40.000 προγραμματιστές και μηχανικοί
- 2,5 εκατ. Μέλη της κοινότητας Oracle Technology Network
- Περισσότερα από 365 ανεξάρτητες κοινότητες χρηστών που αντιπροσωπεύουν 935.000 μέλη

* GAAP έσοδα σε USD στις 31 Μαΐου, 2016

ORACLE

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. | Oracle Confidential

Εκπαίδευση στην Πληροφορική είναι Απαραίτητη

Οι καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας στο άμεσο μέλλον θα απαιτούν γνώση Η/Υ.

Διεθνώς υπάρχουν περισσότερες θέσεις εργασίας στο IT από ό,τι εργαζόμενοι για να τις καλύψουν

Η εξάρτησή μας από τους Η/Υ για την ασφάλεια, την εξυπηρέτηση και την ευζωΐα μας αυξάνεται συνεχώς διεθνώς

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

900.000 Επαγγελματίες του IT

Απαιτούνται μέχρι το 2020 για να μην κινδυνεύσει η ανάπτυξη και η ψηφιακή ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης

https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/grand-coalition-digital-jobs

ORACLE

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Τι γνώσεις χρειάζονται οι σπουδαστές;

Οι πιο περιζήτητες δεξιότητες:
Software Developers

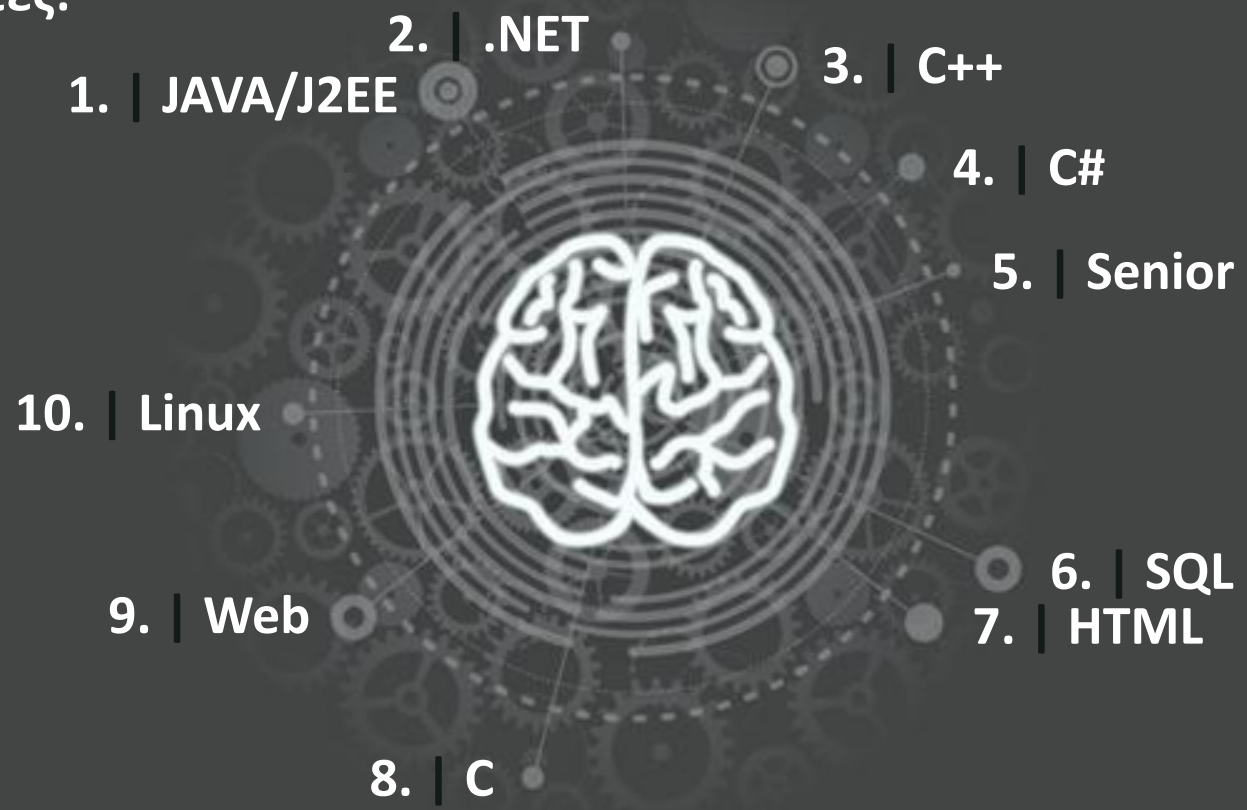

(1) Hiring manager searches of the Dice resume database from January – April 15, 2014, which included software developer, software engineer, software architect or software lead.

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Αντιμετωπίστε την πρόκληση με το Oracle Academy

Η πρόκληση:
Υπάρχει διεθνώς **έλλειμμα δεξιοτήτων**

Η λύση:

Ενημερώστε συστηματικά σχετικά με τις **δυνατότητες σταδιοδρομίας στην Πληροφορική** από μικρή ηλικία και ενθαρρύνετε τους φοιτητές να ακολουθήσουν **σπουδές Πληροφορικής**

ORACLE

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Τι είναι το Oracle Academy;

Η επένδυση της Oracle στην εκπαίδευση Πληροφορικής και η δημιουργία των μελλοντικών τεχνολόγων, καινοτόμων και ηγετών

Πλήρες, δωρεάν, φιλανθρωπικό πρόγραμμα που υποστηρίζει την εκπαίδευση πάνω σε Η/Υ και Πληροφορική

ORACLE

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Oracle Academy

- Παρέχει ένα πλήρες χαρτοφυλάκιο λογισμικού, εκπ/κού υλικού, επιμορφώσεων, υποστήριξης και πόρων πιστοποίησης

- Δραστηριοποιείται σε **110** χώρες

3.1 εκατ.

- Σπουδαστές επωφελούνται ετήσιως

- Παρέχει πρόσβαση στις ίδιες τεχνολογίες που χρησιμοποιεί η αγορά

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Oracle Academy: Επίπεδα Μελότητας

Η μελότητα είναι εντελώς δωρεάν!

Ατομική μελότητα

- Παρέχει οφέλη και πόρους σχεδιασμένα για προσωπική μάθηση και συμμετοχή
- Self-service μαθήματα & διαλέξεις, e-badges, λογισμικό μέσω του OTN, πρόσβαση στα προϊόντα με το λογότυπο του Oracle Academy, κ.ά.

Συνδρομή Εκπ/κού Ιδρύματος

- Διάρκεια 3 χρόνων
- Αφορά συνολικά στο εκπ/κό ίδρυμα και όχι σχολές, τμήματα, επίπεδα, κ.λπ
- Επεκτείνει το διαθέσιμο λογισμικό και την παροχή αδειών χρήσης ώστε να είναι εφικτή η χρήση τους για μη κερδοσκοπική, ακαδημαϊκή και σχετιζόμενη με πτυχίο ή μάθημα έρευνα
- Προσφέρει νέα οφέλη όπως τα e-badges, πρόσθετο λογισμικό, πρόσβαση στα προϊόντα με το λογότυπο του Oracle Academy, κ.ά.

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Δωρεάν το κορυφαίο λογισμικό της Oracle

Για διδασκαλία & μη κερδοσκοπική ακαδημαϊκή έρευνα

Πρόσβαση σε άδειες χρήσης της κύριας τεχνολογίας και των επιχειρηματικών εφαρμογών της Oracle, στις εκδόσεις που χρησιμοποιούν εκατοντάδες χιλιάδες πελάτες σε όλους τους κλάδους, ανοιχτό λογισμικό και περιβάλλον ανάπτυξης Java.

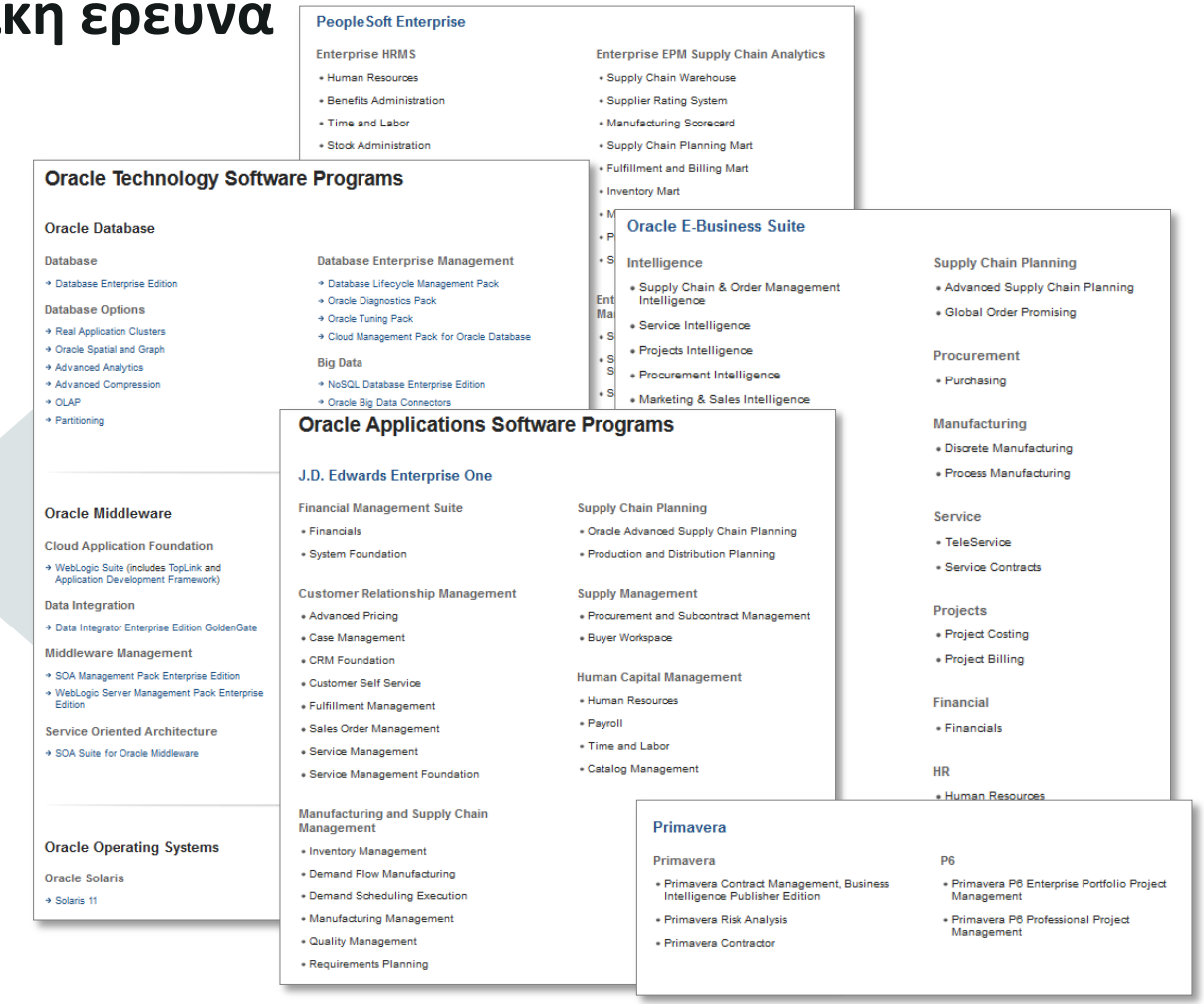

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Πόροι μάθησης για Εκπαιδευτικούς & Σπουδαστές

Online διαλέξεις

- Self-study μαθήματα εισαγωγής στις βασικές αρχές – χρήση video διαλέξεων, πραγματικά δεδομένα και ασκήσεις πρακτικής – για την απόκτηση πρακτικής εμπειρίας σε online περιβάλλον
- Data Science Bootcamps:
  - Bootcamp I – Big Data Overview
  - Bootcamp II – Big Data in Action

Workshop in a Box

- Σχεδιασμένα για να διευκολύνουν την εισαγωγή των σπουδαστών στην Πληροφορική μέσω διασκεδαστικών και διαδραστικών εμπειριών

Oracle Press Books

- Γραμμένα από ειδικούς, προσφέρουν εις βάθος ενημέρωση για πλειάδα τεχνολογικών θεμάτων
- Πολύτιμα για εκπαιδευτικούς & σπουδαστές
- Τα ιδρύματα-μέλη έχουν έκπτωση σε επιλεγμένους τίτλους

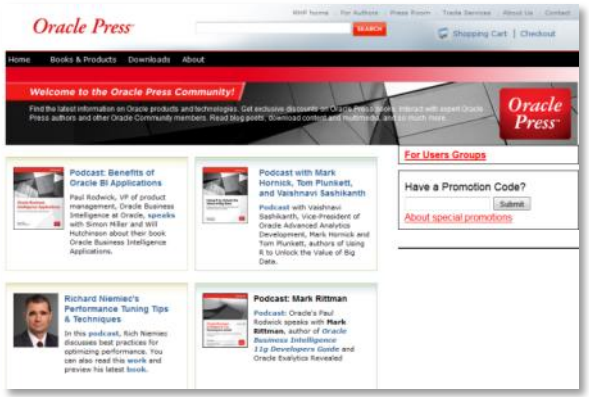

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Βιβλιοθήκη πόρων Oracle Academy

Το Oracle Academy προσφέρει μια ευρεία γκάμα online πόρων, συμπεριλαμβανομένων forums, blogs, άρθρα, videos και σειρών Ρωτήστε τους Ειδικούς της Oracle.

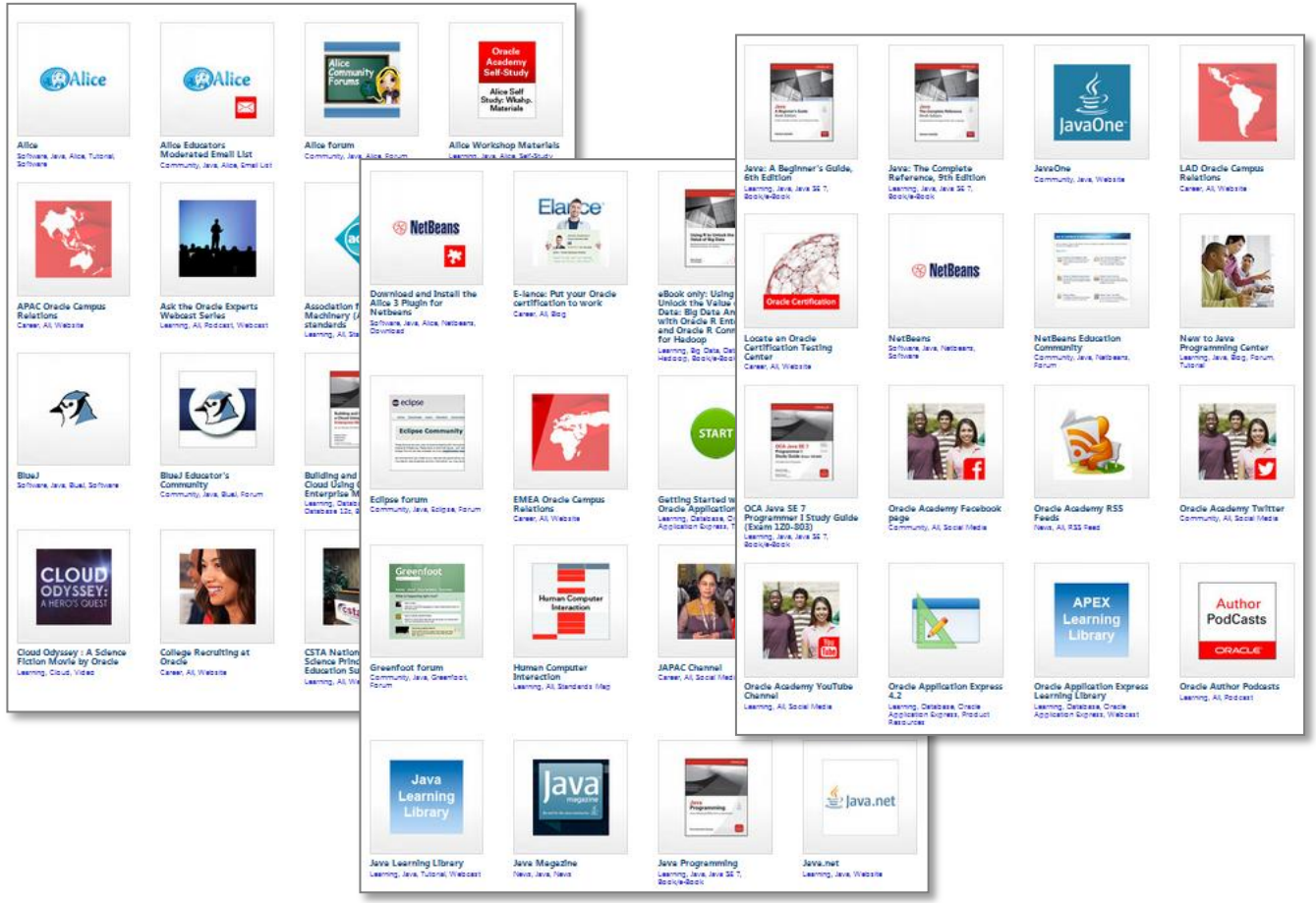

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών

- Το Oracle Academy προσφέρει ΔΩΡΕΑΝ επαγγελματική ανάπτυξη εκπ/κών Πληροφορικής
- Οι ώρες περιεχομένου επαγγελματικής ανάπτυξης (CPD) του Oracle Academy καθορίζονται βάσει του περιεχομένου του εκπ/κού υλικού και σύμφωνα με τις οδηγίες της Διεθνούς Ενωσης για τη Δια Βίου μάθηση και επιμόρφωση
  - Οι CPD ώρες δε βασίζονται στο χρόνο που επενδύουν οι εκπ/κοί για την ολοκληρωση της επιμόρφωσης του Oracle Academy

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Εκπαιδευτικό υλικό Oracle Academy

- Σχεδιασμένο για την **πρωτοβάθμια**, τη **δευτεροβάθμια**, **μεταδευτεροβάθμια** και **τριτοβάθμια** εκπ/ση
- Οι εκπαιδευτικοί έχουν πρόσβαση σε **επιμορφώσεις, εκπαιδευτικό υλικό, λογισμικό και πόρους** για τη διδασκαλία δεξιοτήτων προγραμματισμού και βάσεων δεδομένων

Workshops

Alice
(8 ώρες)

Greenfoot
(16 ώρες)

Ακαδημαϊκό εκπαιδευτικό υλικό

Java Fundamentals (90 ώρες) → Java Programming (90 ώρες)

Database Design and Programming with SQL (180 ώρες) → Programming with PL/SQL (180 ώρες)

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Oracle Academy Οφέλη : Περίληψη

Training: In Class, Virtual, Blended Mode, Workshops, Ask the Expert Series, Podcasts, Online Learning Library

Πρόσβαση σε Λογισμικό: Περιβάλλοντα ανάπτυξης με Java, λογισμικό Oracle και Hosted εργαστήρια

Μαθήματα Oracle University:
50% έκπτωση

Πιστοποιήσεις Oracle:
25% έκπτωση στο υλικό προετοιμασίας και τα εξέταστρα

Εκπαιδευτικό υλικό Oracle:
Επιμορφώσεις, Βιβλία Oracle Press, Online Learning Library

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Επιμορφώσεις Oracle Academy στην Ελλάδα

Σχολικό έτος 2012-2016

>600 καθηγητές όλων των βαθμίδων

Java Fundamentals σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Τρίπολη, Πάτρα & Virtual

Database Design & Programming with SQL σε Αθήνα & Θεσσαλονίκη, Java Programming & Programming with PL/SQL (virtuals)

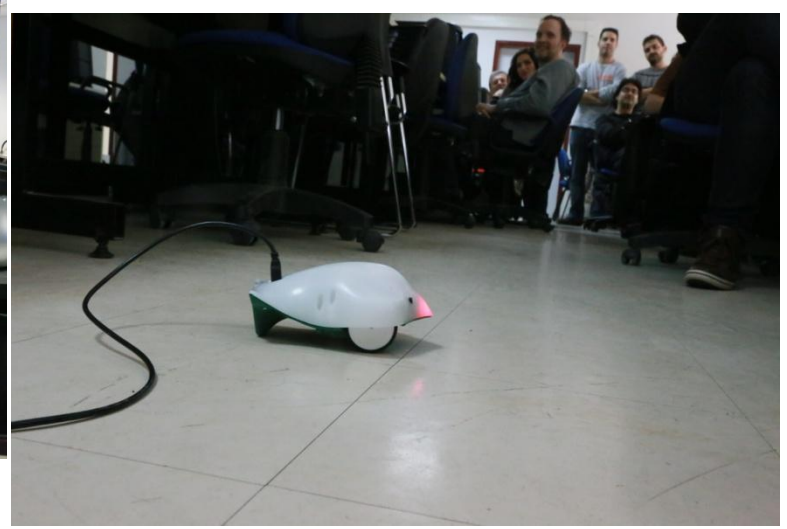

ORACLE

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Επιμορφώσεις Oracle Academy στην Ελλάδα

Σχολικό έτος 2016-2017

4 Java Fundamentals σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και virtual

1 Java Foundations virtual

2 Database Design & Programming with SQL Αθήνα & Θεσσαλονίκη

1 Database Foundations virtual

1 Database Programming with PL/SQL (μόνο virtual)

2 Java Programming (μόνο virtual)

Μπορούν να συμμετέχουν **όσοι εκπ/κοί Πληροφορικής** από το κάθε σχολείο το επιθυμούν σε **όσες από τις επιμορφώσεις** επιθυμούν την ίδια χρονιά

ORACLE

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Επιμορφώσεις Oracle Academy στην Ελλάδα

Σχολικό έτος 2016-2017

ΟΙ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ!

1 Java Fundamentals virtual & in class σε Πειραιά – **μέχρι 30/11**

Από Δεκέμβριο

1 Java Foundations virtual
2 Java Programming virtual
1 Database Foundations virtual
1 Programming with PL/SQL

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

“Συμμετείχα τόσο στο σεμινάριο Java Fundamentals όσο και στο Database Design - SQL Programming. Τα βρήκα ενδιαφέροντα και πολύ σημαντικά. Θα τα σύστηνα σε κάθε εκπ/κό που θέλει να εξάψει το ενδιαφέρον των σπουδαστών του.”.

— **Ευγενία Παπαδοπούλου**
Καθηγήτρια Πληροφορικής, ΕΠΑΛ Αξιούπολης, Ελλάδα

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Oracle Raspberry Pi Weather Station Project

- 1.000 δωρεάν Raspberry weather kits για 1.000 σχολεία από όλο τον κόσμο χορηγία του Oracle Giving
- Μαθητές 11-16 ετών
- Δημιουργία σχολικών μετερεωλογικών σταθμών
- Καταγραφή δεδομένων σε Oracle Database στο cloud
- Χρήση ερωτημάτων με στοιχεία SQL για την άντληση δεδομένων απ’ τη βάση
- Δημιουργία ιστοσελίδας για το διαμοιρασμό δεδομένων

Συμμετέχουν περισσότερα από 80 Ελληνικά σχολεία

https://www.raspberrypi.org/education/weather-station/

ORACLE

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Γίνετε Μέλος

Η εγγραφή είναι ανοιχτή στα εγκεκριμμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Ενσωματώστε το εκπαιδευτικό υλικό στη ύλη σας

Εφοδιάστε τους σπουδαστές με δεξιότητες που ζητάει η αγορά

oracle.com/academy

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Join the Oracle Academy Community

www.facebook.com/oracleacademy

@OracleAcademy

OracleAcademyChannel

eleni.tsipa@oracle.com

ORACLE

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

ACADEMY

Copyright © 2016, Oracle and/or its affiliates. All rights reserved. |

Νέες τεχνολογίες και πως μπορούμε να προετοιμάσουμε τα παιδιά μας για αυτές

Ευστρατιάδης Γιώργος

Angel Investor, Startup Mentor, Επιχειρηματίας

lkm peran
efficient consultancy

Οι τεχνολογίες του μέλλοντος

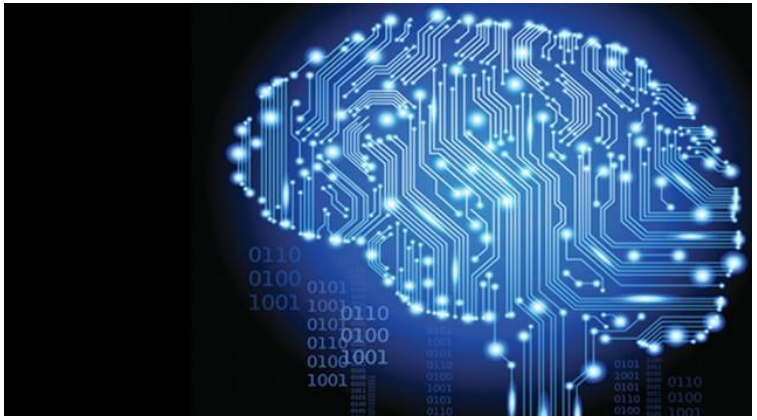

Τεχνητή Νοημοσύνη
Artificial Intelligence

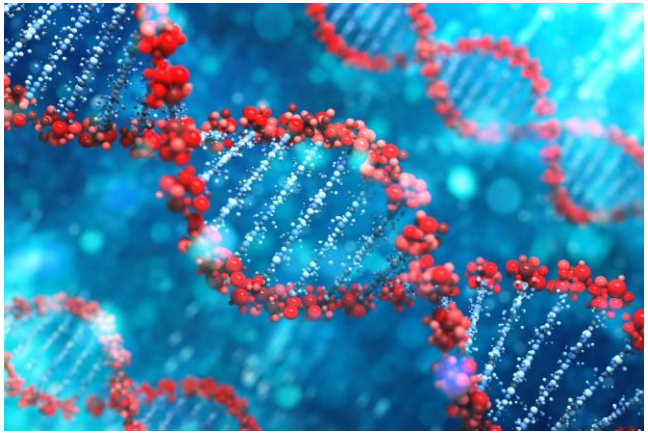

Γονιδιακή
Genomics

Κυβερνοασφάλεια
Cybersecurity

lkm peran
efficient consultancy

Τεχνητή Νοημοσύνη

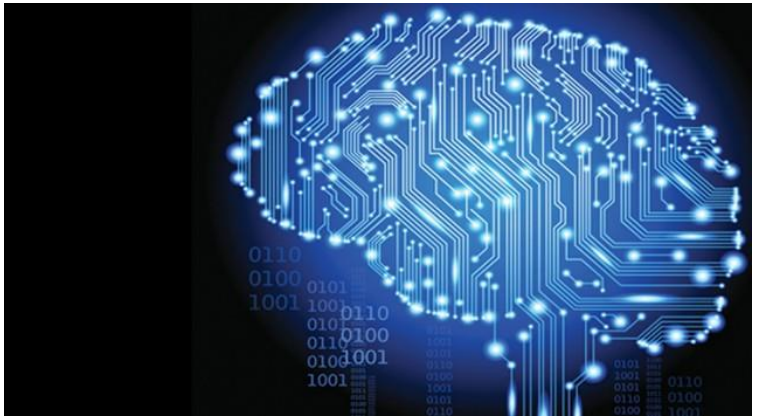

Τεχνητή Νοημοσύνη
Artificial Intelligence

Η δραστηριότητα που επικεντρώνεται στο να κάνει έξυπνες τις μηχανές.
Με τον όρο ‘έξυπνες’ εννοούμε εκείνα τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τα οποία δίνουν την ικανότητα σε μια οντότητα να λειτουργεί κανονικά, προβλέποντας το περιβάλλον.

Να αιτιολογεί,
Να πετυχαίνει στόχους,
Να κατανοεί και να δημιουργεί γλώσσα επικοινωνίας,
Να αντιλαμβάνεται και να ανταποκρίνεται σε αισθητηριακές πληροφορίες
Να αποδεικνύει μαθηματικά θεωρήματα,
Να παίζει παιχνίδια,
Να συνθέτει και να συνοψίζει πληροφορίες
Να δημιουργεί τέχνη και μουσική, ακόμα και ιστορία

lkm peran
efficient consultancy

Τεχνητή Νοημοσύνη
Internet of Things / Internet of Everything

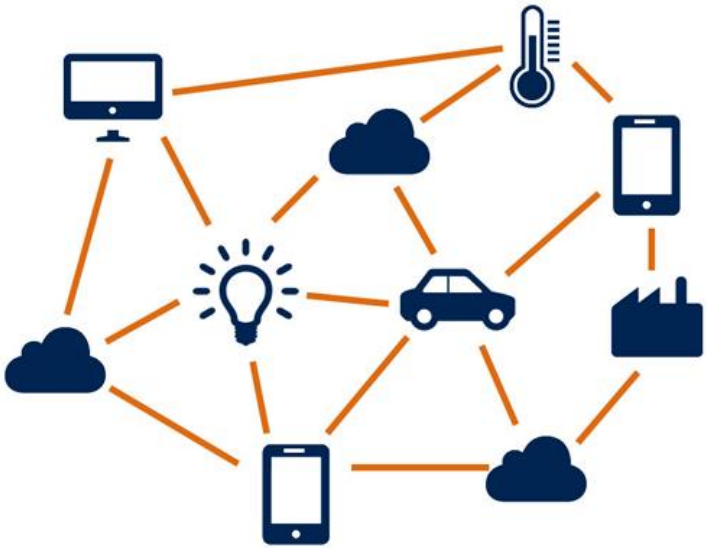

Η διασύνδεση όλων των πραγμάτων.
Η διασύνδεση όλων των πραγμάτων και όλων των ανθρώπων.

lkm peran
efficient consultancy

Τεχνητή Νοημοσύνη
Internet of Things / Internet of Everything

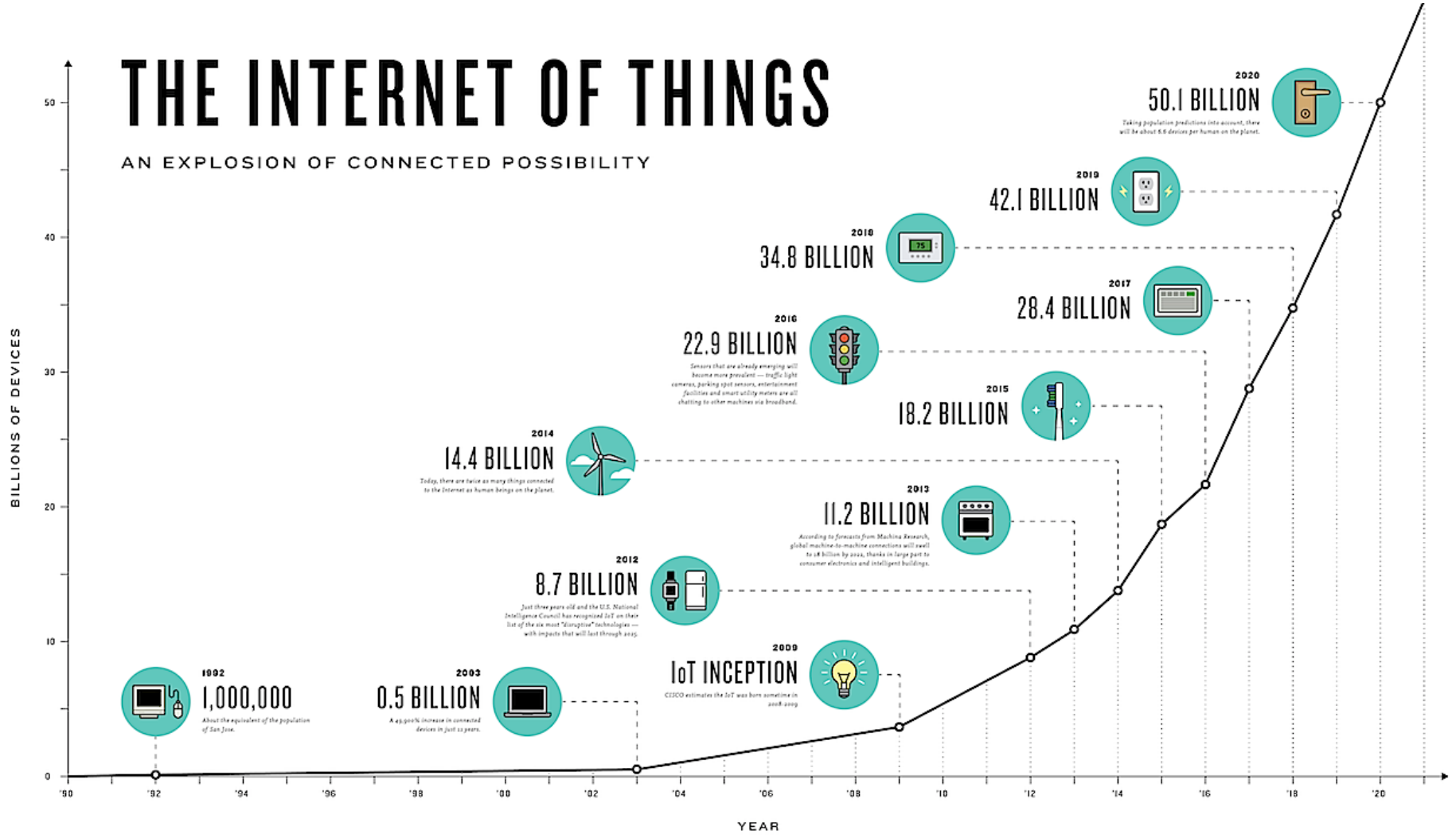

Τεχνητή Νοημοσύνη
Big Data

Κάθε λεπτό στον κόσμο:
-204 εκ. **Email**
- 2,4 εκ. περιεχομένου στο **Facebook**
- 72 ώρες βίντεο στο **YouTube**
- 216.000 φωτογραφίες στο **Instagram**

Το 2015 παρήχθησαν 5,6 **zettabytes** δεδομένα (1**ZB** = 1 τρις **GB**).

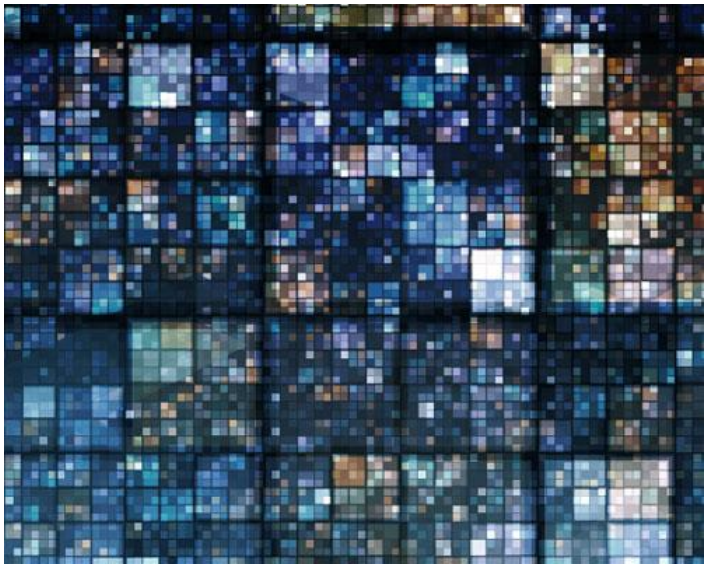

Η **γη** ήταν η πρώτη ύλη της **γεωργικής** επανάστασης.
Το **σίδερο** ήταν η πρώτη ύλη της **βιομηχανικής** επανάστασης.
Τα **δεδομένα** είναι η πρώτη ύλη της **τεχνολογικής** επανάστασης.

lkm peran
efficient consultancy

Τεχνητή Νοημοσύνη
Machine learning

Machine Learning:
Δυνατότητα εκμάθησης των υπολογιστών χωρίς να απαιτείται μεγάλης κλίμακας προγραμματισμός (μέσω αλγορίθμων και μοτίβων)

Large scale machine learning:
Η δημιουργία αλγορίθμων για την επεξεργασία υπερβολικά μεγάλης ποσότητας δεδομένων
(single pass vs multiple passes)

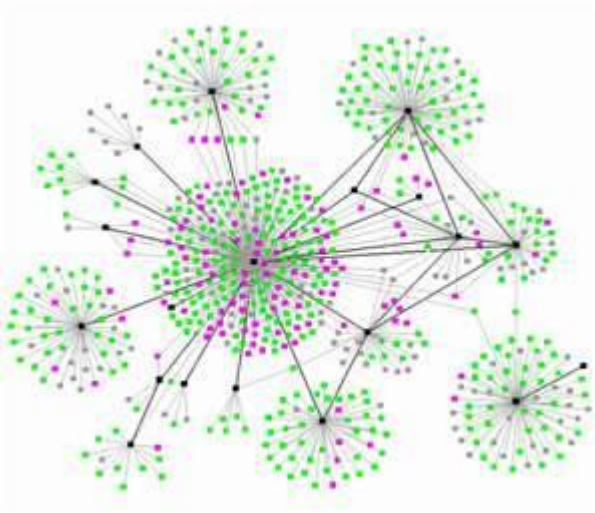

lkm peran
efficient consultancy

Τεχνητή Νοημοσύνη
Machine learning

Deep learning:
Εκπαίδευση νευρωνικών δικτύων για την κατανόηση εικόνων, βίντεο, δραστηριοτήτων.

Reinforcement learning:
Επικεντρώνεται στην διαδικασία λήψης αποφάσεων για την εκτέλεση εργασιών στον πραγματικό κόσμο

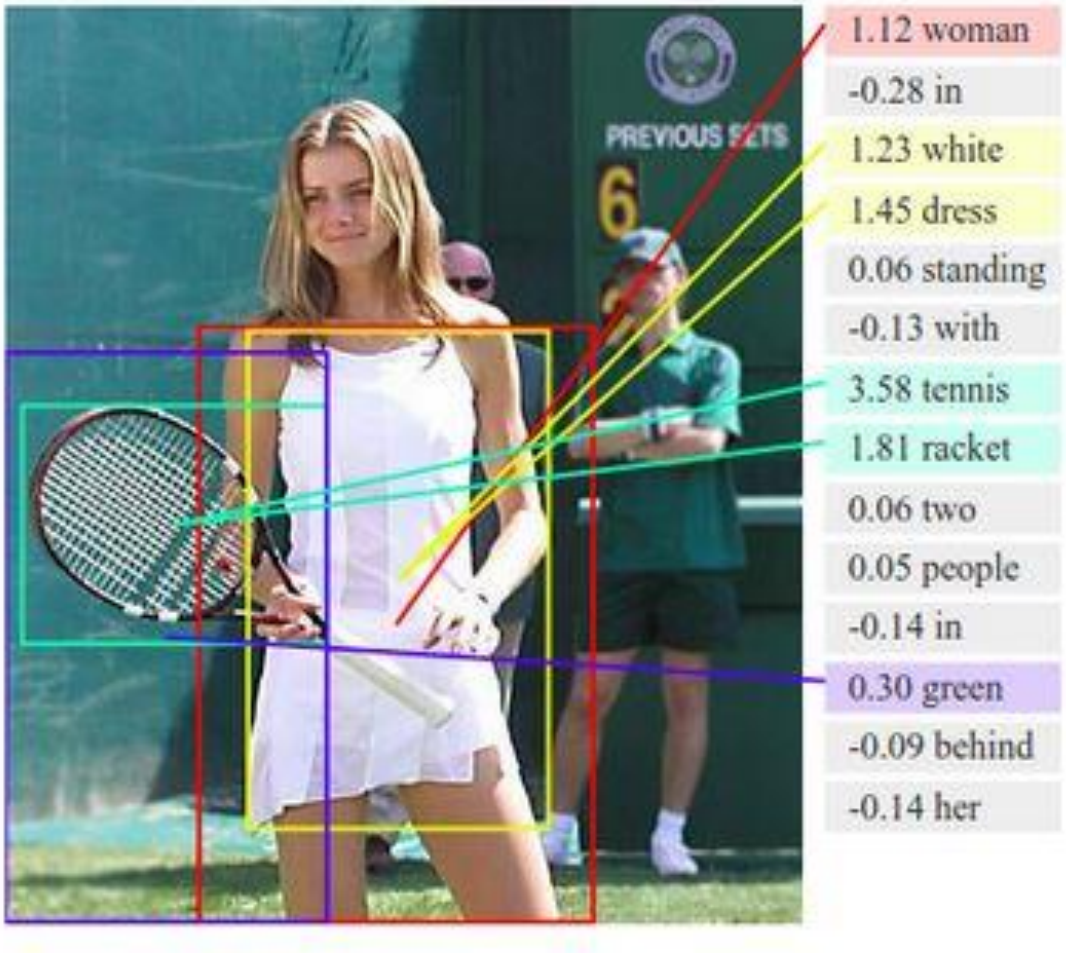

Τεχνητή Νοημοσύνη
Computer Vision / Natural Language Processing

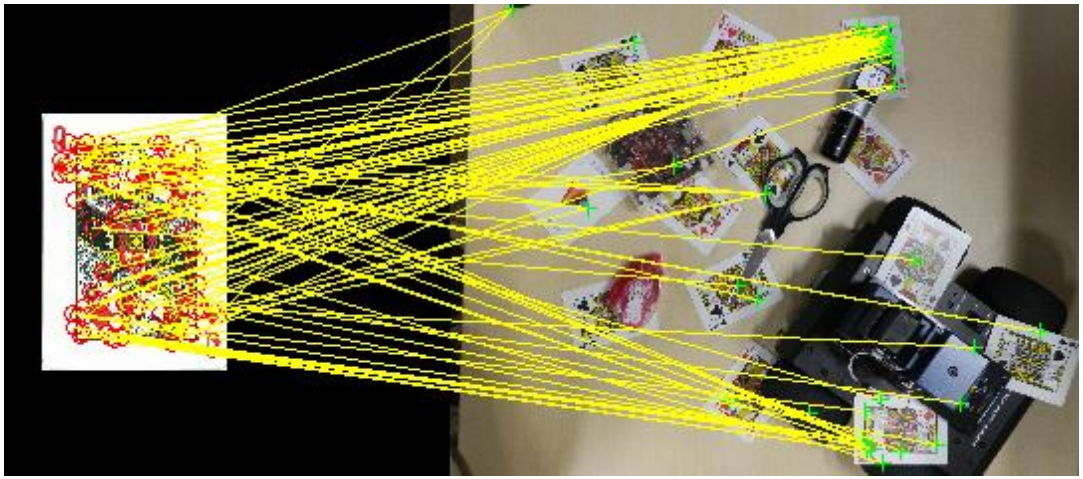

Computer Vision:
Οπτική εκτέλεση εργασιών

Natural Language Processing
Αλληλεπίδραση μηχανών με ανθρώπους με την χρήση φωνής

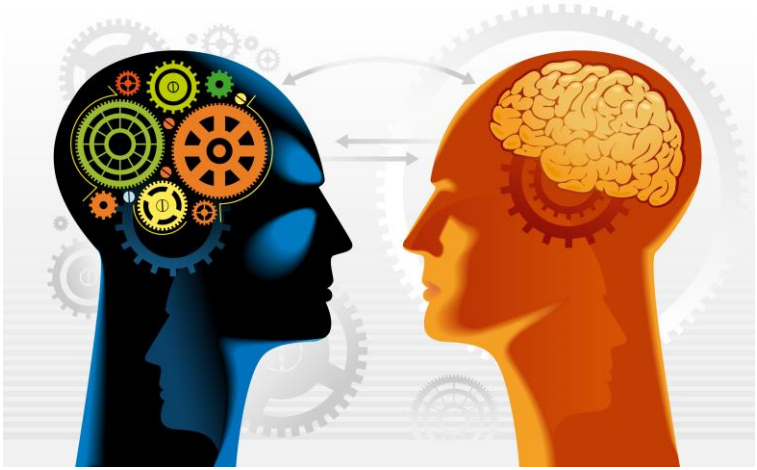

lkm peran
efficient consultancy

Τεχνητή Νοημοσύνη
Collaborative Systems / Human Computation

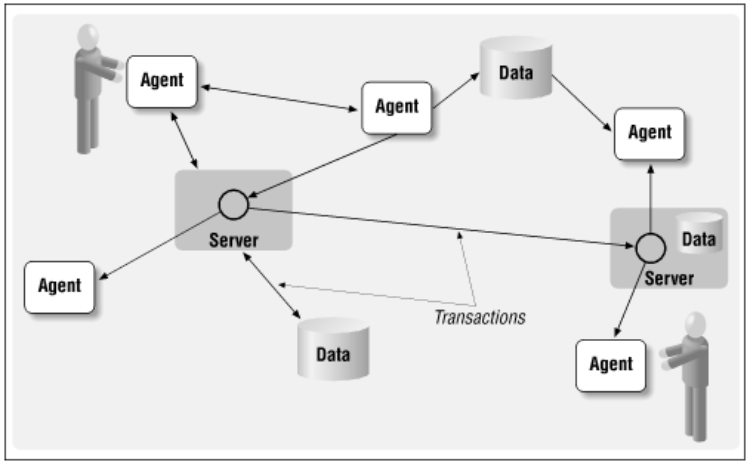

Collaborative Systems:
Χρήση μοντέλων και αλγορίθμων για την δημιουργία αυτόνομων συστημάτων συνεργασίας μεταξύ μηχανών και μηχανών και ανθρώπων

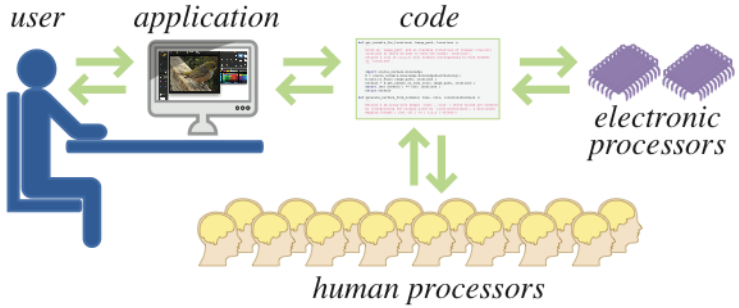

Human Computation
Αυτόματη ανάκληση ανθρώπινης γνώσης για την επίλυση προβλημάτων τα οποία οι υπολογιστές δεν μπορούν να επιλύσουν από μόνοι τους

lkm peran
efficient consultancy

Τεχνητή Νοημοσύνη
Algorithmic game theory and computational social choice

Απαίτηση για σωστό χειρισμό λανθασμένων κινήτρων.

Από ανθρώπους με προσωπικό συμφέρον και τις μηχανές τεχνητής νοημοσύνης που τους εκπροσωπούν

lkm peran
efficient consultancy

Τεχνητή Νοημοσύνη
Robot

Rabota > υποχρεωτική εργασία
Robotnik > εργάτης

lkm peran
efficient consultancy

Γονιδιακή – Genomics
Η χαρτογράφηση του ανθρώπινου γονιδιώματος

Γονιδίωμα = σύνολο του γενετικού υλικού που βρίσκεται σε ένα κύτταρο (γονίδια και μη κωδικοποιούσες αλληλουχίες **DNA**)

Γονιδιωματική = μελέτη γονιδιωμάτων

The Human Genome Project
Καθορισμός της αλληλουχίας των ζευγών βάσεων που αποτελούν το ανθρώπινο **DNA**

lkm peran
efficient consultancy

Γονιδιακή – Genomics
Οφέλη – Κίνδυνοι

Γενετική Διάγνωση/Προδιάγνωση
Πρόληψη ασθενειών
Φαρμακογενετική

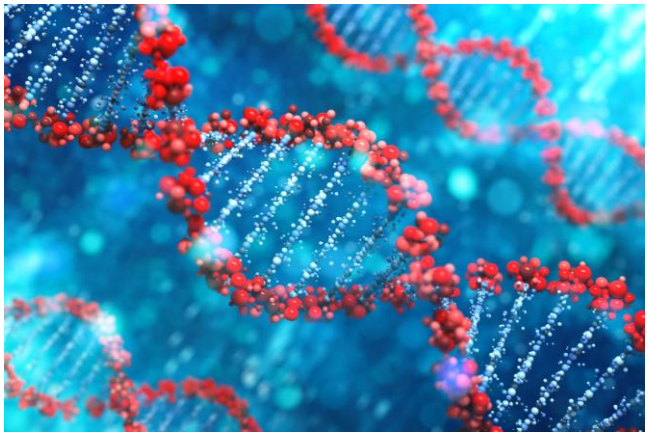

Γενετική Διάγνωση/Προδιάγνωση
Ιδιοκτησία
Υπεράνθρωποι

lkm peran
efficient consultancy

Ασφάλεια Κυβερνοχώρου – Cybersecurity

Τύποι επιθέσεων:

Εμπιστευτικότητα:
Υποκλοπή ή αποκάλυψη ευαίσθητων πληροφοριών

Διαθεσιμότητα:
Ρίχνει το δίκτυο λόγω υπερβολικών επισκέψεων/ζητήσεων

Ακεραιότητα:
Φυσική καταστροφή

Ερωτήσεις Α’ Μέρους

65% των εργασιών που θα κληθούν να εκτελέσουν τα παιδιά μας δεν έχει ακόμα εφευρεθεί.

Πως μπορούμε να τα προετοιμάσουμε?

lkm peran
efficient consultancy

Απομάκρυνση του φόβου για την τεχνολογία
Κατανόηση νέων τεχνολογιών
Αύξηση συμμετοχής

Απαιτούμενες ικανότητες

- **Επικοινωνία**
- **Κατανόηση**
- **Δημιουργία**

Επικοινωνία

Γλώσσες

Χαρακτήρα

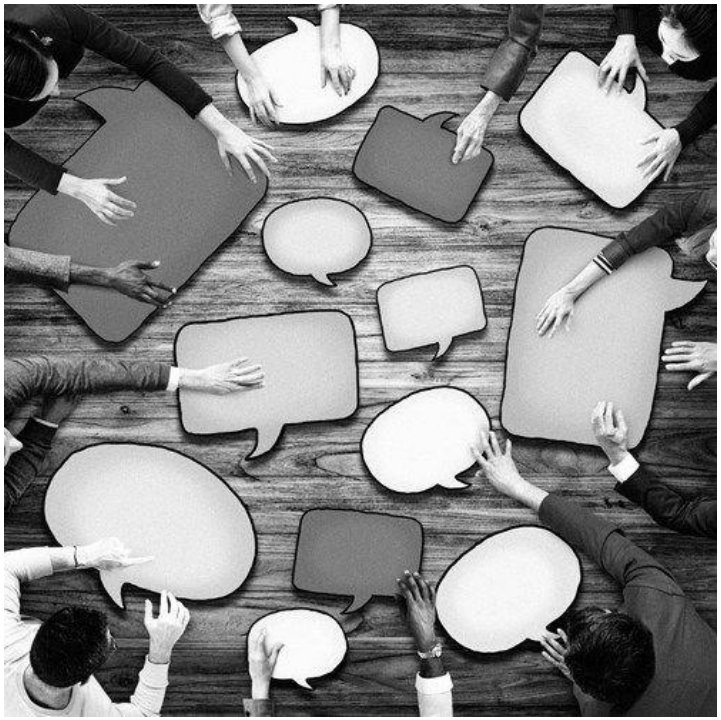

Συνεργασία

Συναισθηματική νοημοσύνη

Κατανόηση

Ακρίβεια πληροφορίας

Αναλυτικές ικανότητες

Κριτική σκέψη

Δημιουργικότητα

Όραμα

Στρατηγική

Στόχοι

lkm peran
efficient consultancy

Οδηγίες για τους γονείς

- **Εκπαιδευτείτε στις νέες τεχνολογίες**
- **Μοιραστείτε την εμπειρία**
- **Αποσυνδεθείτε**
- **Καθορίστε τα όρια**

Ερωτήσεις

Ευστρατιάδης Γιώργος
george@lkmperan.com

lkm peran
efficient consultancy